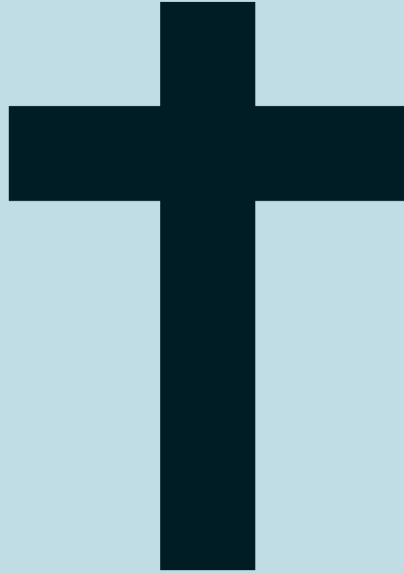


Cõãmacũ mecũã
wedesei



New Testament in Tuyuca

Cõãmacũ mecũã wedesei New Testament in Tuyuca

copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Tuyuca

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Tuyuca

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-08-06

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 29 Jan 2022
a71ca523-cda5-572a-9b0b-61d9ea37d1a8

Contents

| | |
|----------------------------|-----|
| San Mateo | 1 |
| San Marcos | 62 |
| San Lucas | 100 |
| San Juan | 163 |
| Hechos | 210 |
| Romanos | 265 |
| 1 Corintios | 293 |
| 2 Corintios | 317 |
| Gálatas | 333 |
| Efesios | 343 |
| Filipenses | 352 |
| Colosenses | 358 |
| 1 Tesalonicenses | 364 |
| 2 Tesalonicenses | 369 |
| 1 Timoteo | 372 |
| 2 Timoteo | 379 |
| Tito | 384 |
| Filemón | 387 |
| Hebreos | 389 |
| Santiago | 409 |
| 1 San Pedro | 416 |
| 2 San Pedro | 424 |
| 1 San Juan | 429 |
| 2 San Juan | 435 |
| 3 San Juan | 436 |
| San Judas | 437 |
| Apocalipsis | 440 |

MATEO Jesucristoye quetire jóarigue

Jesucristo ñecūsũmũã
(Lc 3.23-38)

¹ Jesucristo ñecūsũmũãye wãme ãno jóanoã. Jesucristo Abraham pãrãmi, teero biiri David pãrãmi niinũnũsegu niiyigu.

² Abraham Isaac pacũ niiyigu.

Isaac Jacob pacũ niiyigu.

Jacob Judá, cãũ sõwãũmũã, cãũ baira pacũ niiyigu.

³ Judá Fares pacũ, teero biiri Zara pacũ niiyigu. Cũã paco Tamar niiyigo.

Fares Esrom pacũ niiyigu.

Esrom Aram pacũ niiyigu.

⁴ Aram Aminadab pacũ niiyigu.

Aminadab Naasón pacũ niiyigu.

Naasón Salmón pacũ niiyigu.

⁵ Salmón Booz pacũ niiyigu. Booz paco Rahab niiyigo.

Booz Obed pacũ niiyigu. Obed paco Rut niiyigo.

Obed Isaí pacũ niiyigu.

⁶ Isaí õpũ David pacũ niiyigu.

David Urías namo niimirigomena Salomónrẽ põnacutíyigu.

⁷ Salomón Roboam pacũ niiyigu.

Roboam Abías pacũ niiyigu.

Abías Asa pacũ niiyigu.

⁸ Asa Josafat pacũ niiyigu.

Josafat Joram pacũ niiyigu.

Joram Uzías pacũ niiyigu.

⁹ Uzías Jotam pacũ niiyigu.

Jotam Acaz pacũ niiyigu.

Acaz Ezequías pacũ niiyigu.

¹⁰ Ezequías Manasés pacũ niiyigu.

Manasés Amón pacũ niiyigu.

Amón Josías pacũ niiyigu.

¹¹ Josías Jeconías, teero biiri cãũ baira pacũ niiyigu. Cũã niiritabere Babilonia dita macãrã Israelya põna macãrãrẽ ñee, néewarucuyira cũãya dita Babiloniapũ.

¹² Cũãrẽ néewari siro, Jeconías Salatíel pacũ niiyigu.

Salatíel Zorobabel pacũ niiyigu.

¹³ Zorobabel Abiud pacũ niiyigu.

Abiud Eliaquim pacũ niiyigu.

Eliaquim Azor pacũ niiyigu.

¹⁴ Azor Sadoc pacũ niiyigu.

Sadoc Aquim pacũ niiyigu.

Aquim Eliud pacũ niiyigu.

¹⁵ Eliud Eleazar pacũ niiyigu.

Eleazar Matán pacũ niiyigu.

Matán Jacob pacũ niiyigu.

¹⁶ Jacob José pacũ niiyigu. José María manũ niiyigu. Coo Jesús paco niiwõ sãa. Jesús Cõãmacũ beserigu Cristo niĩ.

17 Teero tiiró, Abrahammena puutocuti catorce pōnarĩ macārã basocáputiyira tée David bauáritomena. Too síro Daviména puutocuti catorce pōnarĩ macārã basocáputinemoyira, tée Israelya pōna macārãrẽ Babilonia ditapu cúarẽ ñeewari siro. Too síro cúarẽ ñeewari siro, catorce pōnarĩ macārã basocáputinemoyira sũcã tée Cristo bauáritomena.

Jesucristo bauárigue
(Lc 2.1-7)

18 Jesucristo bauárigue biiro wáayiro. María cũu paco Joseména manucutigodo tiiyígo. Cũã puarã niiãdari suguero, Espíritu Santo tutuaremena niipacó niitoayigo.

19 José coo manũ niigũdu coo niipacó niirére ññagũ, “coore duujãgũda” jĩ wãcũmiyigu. Cũũ basocú añugũ niijĩgũ, basocá tucóropũ wedesãdugariyigu. Teero tiigú, “yayíoro coore duujãgũda” jĩ wãcũmiyigu.

20 Cũũ teero wãcũrĩ, quẽẽrõpũ ángele* cũũrẽ jĩiyigu:

—José, David pãrãmi niinũnũsegũ, María ñañarõ tiiríwo. Boboré manirõ coomena wãmosíaya. Espíritu Santo cũũ tutuaremena coore niipacó wáari tiirígu niiwĩ.

21 Coo wĩmagũrẽ apagodaco. Cũũ wãmecutigũdaqui Jesús. Cũũ wãme “basocáre netõnégũ” jĩdũgaro tia. Cũũ basocá ñañaré tiiré wapare netõnégũdaqui, jĩiyigu ángele.

22 Tee niipetire Cõãmacũ jĩrirobirora wáaro tiyíro. Profetare ateré jóadutiya:

23 Sícõ numiõ ãmũmena niñaripaco, niipacó nii, põnacutígodaco.

Cũũ wãme Emanuel niãdacu,†

jĩ jóadutiya. Emanuel “Cõãmacũ marĩmena niĩ” jĩdũgaro tia.

24 José wãcãgũ, ángele dutiariguere tiiyígu. Mariare cũũya wiipũ néewayigu, namocutigũda jĩgũ.

25 Teero tiipacú, coo wĩmagũ apaadari suguero, coomena niñariyigu. Bauári siro, cũũrẽ “Jesús wãmecutigũdaqui” jĩiyigu.

2

Masĩri basoca Jesuré ññarã jearigue

1 Jesús Judea dita niirí macã Belénũ bauáyigu. Cũũ bauárito, Herodes judíoaya dita õpũ niyigu. Teebũrecorire ãmũã masĩri basoca muĩpũ mũãatirope macārã Jerusalénũ jeayira.

2 Toopũ jeara, sãññáyira:

—¿Judíoa õpũ niigũdu noopũ bauáyiri? Ësã pũtopũ muĩpũ mũãatirope cũũyagu ñocõãwũrẽ ññawũ. Teero tiirã, cũũrẽ padeorã atiauwũ, jĩiyira.

3 Tee quetire tũoríra Õpũ Herodere wedera jeayira. Teeré tũogũ, bayirõ wãcũpatiyigu. Niipetira Jerusalén macãrãcã teerora wãcũpatiyira.

4 Herodes niipetira paiaré dutirãre, teero biiri Moisés jóarigue buerãre sũocó, sãññáyigu:

—¿Cõãmacũ beserigu noopũ bauágũdari? jĩiyigu.

5 Cũũ yũyira:

—Judea dita niirí macã Belénũ bauágũdaqui. Teeré jĩ jóarigu niiwĩ profeta. Ateré jóarigu niiwĩ:

6 Belén Judea ditapu niirí macã buri niirí macã mee niã atiditapãre.

* 1:20 Portugués: anjo. † 1:23 Isaías 7.14.

Tiimacã macũ òpũ wáagudaqui.

Cõamacũyara Israelya põna macãrãrẽ coteguda niigũdaqui,*
jĩ jóarigu niĩwĩ, jĩyira.

⁷ Too síro Herodes yayióremena masĩrí basocare cũũ putopu suocó, cúãrẽ sãĩñáyigu:

—¿Deero biiri peti ñocõãwũ bauári? Añurõ wedeya múãcã, jĩyigu.

⁸ Wedeari siro, Belénpu ticoco, cúãrẽ jĩyigu:

—Wĩmagũ bauárigure sãĩñarã wáaya. Cũũrẽ buará, yuucãrẽ wedera atiwa sũcã. Yuucã cúũrẽ padeogú wáaguda tiia, jĩmiyigu.

⁹ Cũũ cúãrẽ wedeari siro, netõjõáyira sũcã. Maapu cúã wáari, ñocõãwũ cúãya macãpu cúã ñnarigura cúã suguero suguewayigu. Wĩmagũ niirõ sotoapu jeagura, ñocõãwũ putuánucãyigu.

¹⁰ Teero tiirã, ñocõãwũrẽ bayiró useniyira.

¹¹ Tiiwiipá sããjeara, wĩmagũrẽ, cũũ paco Maríamena niigũrẽ ññayira. Ñicãcoberimena jeacũmu, cúũrẽ padeoyira. Too síro cúã néewartibarire pãõ, cúũrẽ oro, sĩĩpẽbiro bauré sitiaañũre, teero biiri apeyé sitiaañũrecãrẽ “mirra” wãmecutirere ticoyira.

¹² Too síro Cõamacũ cúãrẽ quẽẽrõpũre “Herodere ñnarã cãmeputúarijãña” jĩyigu. Teero tiirã, cúãya ditapu putuawara, apemapé putuajõáyira sãa.

Egiptopu Jesuré néedutiwarigue

¹³ Masĩrí basoca putuawari siro, ángele quẽẽrõpũ Joseré jĩyigu sũcã:

—Wãcãñá. Wĩmagũrẽ pacoméñarã Egiptopu néedutiwaya. Toopá niijãrã wáaya ména. Yuu “néeputuaatiya” jĩĩrĩpu, néeputuaatiwa sũcã. Herodes wĩmagũrẽ sããdugágu, ãmaãdutigudu tiia, jĩyigu.

¹⁴ Cũũ teero jĩĩrĩ tuogú, ñamirã wãcã, wĩmagũrẽ pacoméñarã Egiptopu néedutiwayigu.

¹⁵ Herodes catiró põõtẽõrõ niiyira toopãre. Cũã teero tiiríguemena Cõamacũ jĩĩrirobirora wáaro tiiyíro. Profetare ateré jóadutiwayigu: “Yuucã macũ Egiptopu niimirigure suowitíwu”,† jĩ jóadutiwayigu.

Herodes wĩmarãrẽ sããcõãdutiwigu

¹⁶ Too síro Herodes “masĩrí basoca yuucã jĩĩditojãya” jĩ, bayiró cúayigu. Teero tiigú, ãmuã wĩmarãrẽ Belénpu niirãrẽ, tiimacã wesapu niirãcãrẽ puacãmá dũaró cuorãre sããcõãpetidutiwayigu. Masĩrí basoca cúũrẽ wederirobirora “nocõrõrã bucuáqui” jĩ wãcũyigu.

¹⁷ Cũũ teero tiidutiwiguemena profeta Jeremías jóare diamacú wáaro tiiyíro. Ateré jóarigu niĩwĩ:

¹⁸ Ramá macãpũre basocã booritua, bayiró utiri tuonóyira.

Raquel pãrãmérã niinunusera numiãpu cúã põnarẽ bayiró utiyira.

Cũã põnarẽ sãĩrĩ ñnarã,
“wãcũtutuaya” jĩĩrĩ booríyira,‡
jĩ jóarigu niĩwĩ.

¹⁹ Herodes diari, José Egiptopũra niiyigu ména. Toopá ángele quẽẽrõpũ cúũrẽ jĩyigu:

²⁰ —Wãcãñá. Wĩmagũrẽ pacoméñarã Israel ditapu néeputuaawayá. Wĩmagũrẽ sããdugámirira diapetijõãwã, jĩyigu.

²¹ Cũũ teero jĩĩrĩ tuogú, wãcã, wĩmagũrẽ pacoméñarã néeputuaatiyigu Israel ditapu.

* 2:6 Miqueas 5.2. † 2:15 Oseas 11.1. ‡ 2:18 Jeremías 31.15.

22 Herodes macū Arquelao cūū pacure Judea dita õpū wasoyígu. José tee quetire tʉogú, cuiyígu. Judeapure wáadugariyígu. Cõãmacū quẽẽrõpu wedenorigu niijígu, Galilea ditare netõjõãyígu sáa.

23 Toopú jeagu, Nazaret macãpu niigū wáayígu. Jesús toopú niiriguemena profetas jóare diamacú wáaro tiyíro. Ateré jóarira niwã: “Basocá cūãrẽ ‘Nazaret macū niij’ jĩãdacua”, jĩ jóarira niwã.

3

Juan Bautista wederigü

(Mr 1.1-8; Lc 3.1-9, 15-17; Jn 1.19-28)

1 Teeburecorire Juan basocãre wãmeõtiri basocū Judea ditapu basocá manirõpu wáayígu. Toopú basocá cūū putõpu jearãre wedeyígu.

2 Ateré jĩyígu:

—Cõãmacū dutirẽ marĩpure niĩadare jeaadarõpu tiia. Teero tiirã, múã ñañarẽ tiirẽre wãcūpati, wasoyã, jĩyígu.

3 Profeta Isaías* Juan tiĩadarere jóarígu niwĩ:

Sĩcū yucū manirõ, basocá manirõpu

bayiró busurõmena wedegũdaqui:

“Sĩcū õpū atiadarimarẽ quẽnarõ tiirõbiro,

marĩ õpū atiadari suguero,

múã ñañarẽ tiirẽre duujã, añurõ niyueya”, jĩgũdaqui,†

jĩ jóarígu niwĩ.

4 Juanyáro sutiró camello póarimena tiiríro niyiro; cūū siatúrida wáicu caseroda niyiro. Cūū yaaré yeseroa, macãnucū macãrã mumiãoco niyiro.

5 Jerusalén macãrã, paū Judea dita macãrã, teero biiri paū día Jordán wesa macãrã cūū wederi tʉorã wáayira.

6 Cúã ñañarẽ tiirẽre wedenetõãri siro, día Jordánpu cúãrẽ wãmeõtíyígu.

7 Paū fariseo basoca, saduceo basoca wãmeõtíditira jeari ññagū, cúãrẽ jĩyígu:

—¡Múã tiiditõrepira, jĩditõrepira niĩã! “Marĩ wãmeõtínorira dícu niirĩ, Cõãmacū bayiró cúare marĩrẽ jearicu”, jĩ wãcūremena atimiãjĩyu múã.

8 Diamacúrã múã ñañarẽ tiirẽre wãcūpati, wasorã, múã añurõ tiirẽcutiremena ãñoñã.

9 “Ësã Abraham pãrãmerã niinunusera niijĩrã, Cõãmacū ññacorore añurã niĩã”, jĩ wãcūrijãña. Múã wãcūrẽre wasohéri, Abraham pãrãmerã niirẽ wapamanĩã. Cõãmacū boogú, ate ãtãperimenarã Abraham pãrãmerãrã cotowéomasĩqui.

10 Múã ñañarẽ tiidúheri ññagū, Cõãmacū múãrẽ cõãgũdaqui. Sicagú yucūgu ñañarẽ ducacutirigüre cõmeãmena nucõrĩmenapura páata, pecamepu sóecõãrõ tiirõbiro múãrẽ tiigũdaqui.

11 Ñañarẽ tiirẽre wãcūpati, wasoríguere ãñorãrẽ wãmeõtía ocoména. Æpĩ yuu siro atiqui. Cūū yuu nemorõ tutuagu niiqui. Cūū aññunetõgū niiqui. Yũpeja cúãrẽ sĩcãrĩbírídõjãcu. Cũpeja nemorõ aññurõ tiigũdaqui múãrẽ: Espiritu Santore ticodiocogũdaqui, múãmena niirucujããrõ jĩgũ. Ñañarẽre sóecõãrõ tiirõbiro múã ñañarẽ tiirẽre cõãgũdaqui.

12 Cūū trigore ññanogũdu tiirõbiro niĩ. Teeperire merẽã, teesatirire merẽã cũgũdaqui. Teeperire ññanogũdaqui cúye ññanori wiipu. Teesatirire sóejãgũdaqui pecame yatíherimepu, jĩyígu Juan.

* 3:3 Isaías tíatõpu Jesucristo atíditapú atíadarere jóayuerígu niwĩ. † 3:3 Isaías 40.3.

*Juan Jesuré wãmeõtirigue
(Mr 1.9-11; Lc 3.21-22)*

¹³ Too síro Jesús Galilearpu niiãrigu día Jordánpu atiyigu Juan putopu. Cũurẽ wãmeõtitudigũ atiyigu.

¹⁴ Juanpe boorimiyigu. Cũurẽ jĩiyigu:

–Mũupe yũure wãmeõtiguño niiã. ¿Deero tiigú “wãmeõtija yũure” jĩĩ? jĩiyigu.

¹⁵ Jesús yũuyigu:

–Teero tiijãña ména. Niipetire Cõãmacũ marĩrẽ tiidutírobirora tiiró booa, jĩiyigu.

Juan “jáu” jĩĩ, cũurẽ wãmeõtiyigu.

¹⁶ Wãmeõtitoaari siro, Jesús maajeánucãyigu. Wãcũña manirõ ãmũãse pãõjõãyiro. Jesús Espíritu Santo sícũ bua tiiróbiro baugú diiátiri ññayigu. Cũũpure jeapeayigu.

¹⁷ Teero wáari, ãmũãsepũ wedeseri tũoyíra:

–Ñni yũu macũ yũu bayiró maĩgũ niiĩ. Cũũmena bayiró useniã, jĩiyigu.

4

*Wãtĩãrẽ dutigũ Jesuré jĩicõãsãmirigue
(Mr 1.12-13; Lc 4.1-13)*

¹ Too síro Espíritu Santo Jesuré basocá manirõpu néewanetõyigu, wãtĩãrẽ dutigũ jĩicõãsãrõ jĩigũ.

² Toopũre cuarenta bũrecori, cuarenta ñamirĩ yaariyigu. Too síro juabóayigu.

³ Wãtĩãrẽ dutigũ Jesús putu wáa, cũurẽ jĩiyigu:

–Mũu Cõãmacũ macũ niigũ, atepá ãtãpãre pã cotowéoya, jĩimiyigu.

⁴ Cũũpe yũuyigu:

–Cõãmacũye queti jóaripũpu ate jóarigue niiã: “Yaaré dícu basocãre catiri tiiría. Niipetire Cõãmacũye wedeserecã cũãrẽ catiri tiia”,* jĩĩ jóarigue niiã, jĩiyigu.

⁵ Too síro wãtĩãrẽ dutigũ cũurẽ Jerusalénpu “Cõãmacũya macã” cúã jĩĩrí macãpu néewayigu. Toopũre Cõãmacũwii sotoarpu néemuã,

⁶ cũurẽ jĩimiyigu:

–Mũu Cõãmacũ macũ niigũ, ãnopũmena bupudíaya. Cõãmacũye queti jóaripũpu ate jóarigue niiã:

Cõãmacũ cũũyara ángleare mũurẽ cotedutigũdaqui.

Mũurẽ ãtãgãpu ñaapeari jĩĩrã, bocañeãdacua,†

jĩĩ jóarigue niiã, jĩimiyigu.

⁷ Jesús cũurẽ jĩiyigu:

–Cõãmacũye queti jóaripũpu ate jóarigue niiã: “Cõãmacũ mũu Õpũ wedeserere ‘¿diamacũrã niimiĩto?’ jĩĩrã, cũurẽ tiieñodutirijãña”,‡ jĩĩ jóarigue niiã, jĩiyigu.

⁸ Too síro ãtãgũ ãmũãnetõrigupũ néemuãyigu sũcã. Toopũ niipetire atibãreco maquẽ macãrĩrẽ, teero biiri teemacãrĩ cãorére ãñopetijãyigu.

⁹ Cũurẽ jĩimiyigu:

–Mũu yũure ñicãcoberimena jeacũmu, “mũu yũu õpũ niiã” jĩĩ padeorí, ate niipetire mũurẽ ticogũda, jĩimiyigu.

¹⁰ Jesús cũurẽ jĩiyigu:

–Wãagua, Satanás. Cõãmacũye queti jóaripũpu ate jóarigue niiã: “Cõãmacũ mũu Õpũ sícũrẽna padeoyá. Cũũ dutiré dícare tiiyá”,§ jĩĩ jóarigue niiã, jĩiyigu.

* 4:4 Deuteronomio 8.3. † 4:6 Salmo 91.11-12. ‡ 4:7 Deuteronomio 6.16. § 4:10 Deuteronomio 6.13.

11 Wātīārē dutigú wáajōāyigu. Ángelea Jesuré tiiápura jeayira.

Jesús Galileapɥ buenɥcārigue
(Mr 1.14-15; Lc 4.14-15)

12 Jesús “Juanrē peresu sōnecoayira” jīrēre tɥoyígu. Teero tiigú, Galilea ditapɥ wáayigu.

13 Nazaret macārē netōwá, Capernaumpe niigũ wáayigu. Capernaum Galileataro wesa, Zabulónya dita, teero biiri Neftaliya dita wesapɥ niia.

14 Cũ toopú wári, profeta Isaías jóaribirora wáaro tiiyíro. Ateré jóarigu niiwī:

15 Zabulón, teero biiri Neftalícāya dita macārā,

día pairímaa wesa macārā,

día Jordán apeniñapú macārā,

teero biiri Galilea dita macārā judíoa niihērā

16 múā naītīārōpɥ niirābiro Cōāmacūyere tɥomasīricu;

añurō bóere ñnarā tiiróbiro múārē netōnégũdare ññaādacu.

Diarira tiiróbiro niirā bóaneōrā niicu;

múā bóebatere ñnarā tiiróbiro cūārē ñnarā, ɥseniādacu,*

jī jóarigu niiwī.

17 Jesús toopú jeagɥ, basocáre buenɥcāyigu. “Cōāmacū dutiré múāpɥre niia dare jeadaropɥ tiia. Teero tiirā, múā ñnaré tiirére wācūpati, wasoyá”, jīyigu.

Jesús bapari wai wasarí basocare “jāmɥ” jīrigue
(Mr 1.16-20; Lc 5.1-11)

18 Jesús Galileataro wesapɥ wáayigu. Toopú wáagu, sīcūpōna pɥarārē bɥajeáyigu. Simón, apetóre Pedro sɥonógũ, cū bai Andrés niyira. Wai wasarí basoca niijīrā, bapigu cōāño, wai wasara tiiyíra.

19 Jesús jīyigu cúārē:

–Jāmɥ yɥmena. Múā mecūtígārē wai wasarí basoca niia; too síropɥre múā basocáre yé quetire añurō wederí basoca wáaadacu sáa. Teeré wederi, pɥ padeoádacua, jīyigu.

20 Teeré tɥorá, máata cúāye bapiyucɥre toorá cūjā, Jesuména wáajōāyira.

21 Too netōwá, āpērā pɥarā sīcūpōnarē ñnayigu. Zebedeo pōna Santiago, cū bai Juan niyira. Cú pacɥmena dooríwɥpɥ bapiyucɥre jeesñáyira. Jesús cúācārē “jāmɥ” jīyigu.

22 Cū teero jīrī tɥorá, máata tiiwuré, cú pacɥre cū, wáajōāyira Jesuména.

Jesús pɥ basocáre buerigue
(Lc 6.17-19)

23 Jesús niipetiro Galilea ditapɥ judíoa neáré wiseripɥ buewarucuyigu. Ñnuré queti “Cōāmacū dutiré múāpɥre niia dare jeadaro tiia” jīrēre wedeyigu. Niipetire cúā diarecutire, cúārē ōpūūrī pūniré netōnéyigu.

24 Cū teero tiiré quetire niipetira Siria dita macārā masīpetijōāyira. Teero tiirā, niipetira diarecutirare cū pɥtopɥ néewayira. Āpērā merēā biiré diarecutira, āpērā ōpūūrī pūniré cɥoráre néewayira. Wātīā sãānorirare, ñmadiare cɥoráre, wáamasīhērārē néewayira. Jesús cúārē netōnéyigu.

25 Pɥ Galilea dita macārā, Decápolis macārī macārā, Jerusalén macārā, Judea dita macārā, día Jordán apeniñapú macārā cūārē nɥnyíra.

* 4:16 Isaías 9.1-2.

5

Jesús ùtāgūpú basocáre buerigue

¹ Jesús paɯ nənurí ñnagū, ùtāgūpú muāwawi. Toopá cūū jeanuārí, ùsā cūū buerá cūū puto neāwū.

² Ateré buewi:

Ateré tiiráno ùseniya

(Lc 6.20-23)

³ —“Cōāmacū tiíápurementa dícu cūū booré tiimasīā” jīrāno ùseniya. Cōāmacū dutiré cūāpure jeatoaa.

⁴ ’Bóaneōrāno ùseniya. Cōāmacū cūārē yeeripūnapu ùsenire ticogudaqui.

⁵ “’Ēsā āpērā nemorō upatí macārā niīā” jī wācūhērāno ùseniya. Cūā Cōāmacū “ticoguda” jīri ditare ñeeādacua.

⁶ ’Diamacū maquē, teero biiri āñurēre bayiró tiidugáranu ùseniya. Cōāmacū tiíápurementa cūū boorére tiimasīādacua.

⁷ ’Āpērārē bóaneō ñnarāno ùseniya. Cōāmacū cūārē bóaneō ñnagūdaqui.

⁸ ’Āñurē wācū tūgueñarāno ùseniya. Cūā Cōāmacūrē ññaādacua.

⁹ ’Āñurō niirecutire wáari tiiráno ùseniya. Cōāmacū cūārē “yuu pōna niīya” jīgūdaqui.

¹⁰ ’Cūā Cōāmacū boorére tiiré wapa āpērā ññarō netōrī tiinórāno ùseniya. Cōāmacū dutiré cūāpure jeatoaa.

¹¹ ’Múā yuure padeoré wapa āpērā múārē ññarō jī, ññarō netōrī tiíadacua. Noo ññarō niiré jīditoadacua múārē. Cūā teero tiirí, múā ùseniādacu.

¹² Too síropure múā ùmuāsepū pairó wapatáre buaādacu. Teero tiirá, bayiró ùseniña. Múārē tiiróbirora ññarō tiíaperucuyira múā suguero niiriracārē profetare.

Jesuré padeorá móā, sīāwócore tiiróbiro niīya

(Mr 9.50; Lc 14.34-35)

¹³ ’Marí yaaré poaaro jīrā, móārē sāā. Múā móābiro niīā atibúrecopure. Móā ocare petirí, ocanemorí tiimasīña manicú. Tee deero tiíadare mee niicu. Teero tiirá, teeré sopeputópū cōājācu. Basocá cutadiyócua.

¹⁴ ’Múā sīāwócore tiiróbiro niīā atibúrecopure. Sicamacā ùtāgū sotoapu niirí macārē yayiómasīña manicú.

¹⁵ Basocá sīāwócorigare sīāāri siro, moocūriya. Teero tiiróno tiirá, ùmuārōpe péoya, niipetira tiwiipú niirārē bóebatecoaro jīrā.

¹⁶ Tiigá sīāwócorobirora múācā basocá ñnacoropure āñurō tiirécutiya. Múā āñurō tiirí ñnarā, āpērācā múā Pacu ùmuāsepū niigārē “āñunetōjōāgū niiqui” jīādacua.

Moisére dutiré cūūrigue maquē

¹⁷ ’Biirō wācūrijāña yuure: “Moisére dutiré cūūrigue, teero biiri profetas jóariguere cōāgū atigu tiíájyi”, jī wācūrijāña. Teeré cōāgū mee atiwu. Teeré “diamacūrā biirope niīā” jīgū atiwu.

¹⁸ Yuu ateréja diamacūrā jīā: ’Ēmuāse, atibúreco niiritabere Cōāmacū péerogā tee dutirére cōāriqui. Niipetire cūū “biirō wáaadacu” jīrigue diamacū wáaro tiíadacu.

¹⁹ Tee dutirére péerogā netōnucāgūno bári niigū niigūdaqui Cōāmacū Ōpū niirōpūre. Āpērārē netōnucārī tiigúnocā teerora biigūdaqui. Āpī tee dutirére diamacū tiigúnopu, āpērārē teeré tiidutígūnupu ōpū tiiróbiro niigūdaqui Cōāmacū Ōpū niirōpūre.

20 Múârê ate wedea: Moisés jóarigue buerá, teero biiri fariseo basoca “úsã Cõamacû boorére añurõ tía” jĩmiya. Múã cúã nemorõ Cõamacû boorépere tiihéra, Cõamacû putopu wáaricu.

*Cúare ñañaniã
(Lc 12.57-59)*

21 Tuojiyu múã ñecūsũmũârê wederiguere: “Basocáre sĩarĩjãña. Sĩãgũno queti beserí basocu putopu néewa, wedesãnogũdaqui”.

22 Yũpeja múârê ateré wedea: Cũya wedegũmena cúagũno besegũ putopu néewa, wedesãnogũdaqui. Cũya wedegũre “mũ wapamanĩgũ niã” jĩ buijãgũno Judíoare Dutirá Peti putopu néewa, wedesãnogũdaqui. Cũya wedegũre “wáicu tiiróbiro wãcũré cuoa mũjã” jĩgũnorê pecamepu sóecõãĩquio niã.

23 Teero tiigũ, mũ Cõamacũwiipu Cõamacũrê padeogũ, apeyenó ticogũdu tiicú. Ticoadari suguerogã, wãcũbũacu: “Yáa wedegũ cúa niiqui yũmena; yũ cũrê ñañarõ tiiátũ”, jĩ wãcũcu.

24 Mũ ticoadarere duupéo, cũrê acabóre sãisũguégũ wáaya. Teero tiári siro, “Cõamacũrê ticogũda” jĩãriguere ticoya sáa.

25 Mũrê wedesãrigũmena queti beserópũ wáarara, boyeromena quẽnosũguéya. Quẽnosũguéheri, mũrê besegũpure ticojãgũdaqui. Cũ surarapure ticojãgũdaqui sáa. Cũpura peresuwiipu sõnecoadacua sáa.

26 Yũ mũrê ateréja diamacũrã jĩã: Mũ wapatĩpetihẽgũ, witiricu, jĩwĩ Jesús.

Ãpĩ mũmorê ñeeaperijãña

27 Jesús wedenemowĩ:

–Múã ate wederiguere tuojiyu: “Ãpĩ mũmorê ñeeaperijãña”.

28 Yũpeja ateré diamacũrã jĩã: Sĩcũ numiõrê ñañaré tiidũgãremena ñĩagũno cũ wãcũrẽmenarã coomena ñañarõ tiirigũbiro niitoaqui.

29 Diamacũ macã capea ññaré* múârê ñañaré tiirí tiibócu. Teero wáari, tiigaré odewecõãjãña. Teero tiiró, sicaróra múãya õpũ macãrõ cõõrĩ, añujãã. Niipetiri õpũ pecamepu cõõrĩpeja, ñañanetõjõãcu.

30 Diamacũ macã wãmo† múârê ñañaré tiirí tiibócu. Teero wáari, tiiwãmorê páatacõãjãña. Teero tiiró, sicaróra múãya õpũ macãrõ cõõrĩ, añujãã. Niipetiri õpũ pecamepu cõõrĩpeja, ñañanetõjõãcu.

Nũmosãnumiãrê cõãrijãña

(Mt 19.9; Mr 10.11-12; Lc 16.18)

31 Múã atecãrê tuojiyu: “Nũmorê cõãgũ, ‘atewapá mũrê cõãã’ jĩrĩpũrê jóa, coore ticoro booa”.

32 Yũpeja ateré diamacũrã jĩã: Sĩcũ cũ nũmo ãpĩmẽna ñeeaperipacari, coore cõãgũ, coore ãmũãmena ñeeapearigo tiiróbiro putũári tiiquí. Sĩcũ cõãnorigomena nũmocũtigũcã ãpĩ nũmomẽna ñañarõ ñeeapegũ tiiróbiro putũãqui.

“Teerora tiiáda” jĩrẽ maquẽ

33 Tuojiyu sũcã múã ñecūsũmũârê wederiguere: “Mũ ‘Cõamacũ wãmemena tiigũda’ jĩrirobirora jĩdutoro manirõ tiyá”.

34 Yũpeja ateré diamacũrã jĩã: Múã ãpẽrãrê “teerora tiigũda” jĩrã, Cõamacũ wãmemena jĩrijãña. “Ëmũãsemena diamacũrã jĩã”, jĩrijãña. Ëmũãsepu Cõamacũ dutiduiqui.

* 5:29 “Capea ññaré” jĩrẽ “marĩ ñañaré tiidũgãre” jĩdũgaro tía. † 5:30 “Diamacũ macã wãmo” jĩrẽ “marĩ ñañaré tiirẽ” jĩdũgaro tía.

35 “Atibúrecomena diamacúrã jĩã”, jĩrijãña. Atibúrecocã Cõãmacũye dupori pesaró tiiróbiro niirõ tia. “Jerusalénmenacãrẽ diamacúrã jĩã”, jĩrijãña. Ti-
imacãcã marĩ Õpũ tutuagũya macã niĩã.

36 “Yáa dupumena diamacúrã jĩã”, jĩrijãña. Múã teero jĩrẽmena sicadá pódare ñírída o butirída wáari tiimasíricu.

37 Múã tiíadara, “teerora tiíada” jĩña; tiiríadara, “tiirícu” jĩjãña. Múã jĩnemocorepũja wãtĩ wãcũré niibocu.

Ñañarõ tiirí, cãmeríjãña

(Lc 6.29-30)

38 Múã ate wederiguere tũojĩyu: “Sĩcũ mũũrẽ capea páawari, mũũcã teerora cũũrẽ páawacãmeña. Upire páaperi, teerora cũũrẽ páapecãmeña”.

39 Yũũpeja ateré diamacúrã jĩã: Mũũrẽ ñañarõ tiigúnorẽ teero ññajãña. Cãmeríjãña. Sĩcũ mũũrẽ wasopúro diamacúpere páari, apeniñapécãrẽ páaaro.

40 Sĩcũ mũũrẽ queti beserí basocu pũtopũ néewa, besegúre “cũũ yũũre ñañarõ tiirígue wapa cũũyaro camisare ticodutiya” jĩboqui. Cũũ teero jĩrĩ, sotoá macãrõ mũũ sãñarõcãrẽ ticojãña, tooré cũũ booátã.

41 Surara apeyenórẽ sicaburo mũũrẽ néewadutiri, apeburó néewabosanemoña sũcã.

42 Mũũrẽ sãigúnorẽ ticoya. Apeyenórẽ mũũrẽ wasodũgari, “wasoria” jĩrijãña.

Ññatutirare maĩdutírigue

(Lc 6.27-28, 32-36)

43 Múã ate wederiguere tũojĩyu: “Mũũ menamacãrãrẽ maĩñã; mũũrẽ ññatutirapere ññatuti doocãméña”.

44 Yũũpeja ateré diamacúrã jĩã: Múãrẽ ññatutirare maĩñã. Múãrẽ ñañarõ tiirãre Cõãmacũrẽ sãĩbosáya.

45 Múã teero tiirã, múã Pacũ ãmũãsepũ niigú põna niiãdacu. Cũũ añurã pũtopũ, teero biiri ñañarã pũtopũcãrẽ muĩpũ bóeri tiii. Cũũ booré tiirã pũtopũ, teero biiri cũũ booré tiihãra pũtopũcãrẽ oco peari tiii.

46 Múãrẽ maĩrã dícare maĩrĩ, wapamaníã. Romanuã õpũrẽ niyeru wapásébosari basoca teeré tiiíya.

47 Múãya wedera dícare añurõ tiirã, ¿ñeenó añunemore ãpẽrãrẽ tiiẽñogari? Cõãmacũrẽ masĩhãrã teeré tiiíya.

48 Múã Pacũ ãmũãsepũ niigú añurẽ tiirécutigũ tiiróbirora añurẽ tiirécútira niĩña.

6

Ññurõ tiiré maquẽ

1 Múã Cõãmacũye añurẽre tiirã, basocã ññacoropũ dícu tiiẽñorijãña. Múã teero tiirécútiri, múã Pacũ ãmũãsepũ niigú múã añurẽ tiiré wapa ticorénorẽ ticoriqui.

2 Teero tiirã, múã bóaneõrãrẽ tiípura, máata ãpĩrẽ bayiró busurómena mũũ tiípuariguere wedebatedutirijãña. Tiiditórepira teenórẽ tiirécúticia múã neãré wiseripũre, teero biiri macã decopũre. Cũũ tiípucua, ãpẽrã “añuniĩ” jĩãrõ jĩrã. Yũũ múãrẽ ateréja diamacúrã jĩã: Cũũ basocã teero jĩrẽ wapa wapatápetitoaya mée.

3 Múãpe bóaneõrãrẽ tiípura, múã menamacãrãrẽ wedebaterijãña.

4 Ticora, ññahẽrõpũ ticoya. Múã Pacũ múã ññahẽrõpũ tiirénorẽ ññagú múã añurõ tiíari siro, wapatãre ticogũdaqui.

Cõãmacũrẽ sãĩrẽ
(Lc 11.2-4)

⁵ 'Múã Cõãmacũrẽ sãĩrã, tiiditórepira tiiróbiro tiiríjãña. Cúã neãrẽ wiseripũ, macã decorũ nucũ, basocá ññaãrõ jĩrã, sãĩcúa. Yũũ múãrẽ ateréja diamacũrã jĩã: Cúã basocá teero ññaré wapa wapatápetitoaya mée.

⁶ Múãpe Cõãmacũ múã Pacũre sãĩrã, múãye sawiripũ sããwa, soperé biajã, cũũrẽ sãĩñá. Cũũ ññabuaya manigú niipacũ, múãmena niiqui. Cũũ múã ññahẽrõpũ tiirénorẽ ññagú múã ãñũrõ tiári siro, wapatáre ticogũdaqui.

⁷ 'Cõãmacũrẽ sãĩrã, ãñũrõ wãcũripacara, sãĩnemósãrijãña. Cõãmacũrẽ masĩhẽrã teero tiicúa, "marĩrẽ pee wedeseremena tũogũdaqui" jĩrã.

⁸ Múãjã cúã tiiróbiro tiiríjãña. Múã Pacũ múã boorénorẽ sãĩãdari suguero, masĩtoaqui.

⁹ Teero tiirã, biiro jĩ sãĩñá:

Ësã Pacũ ãmũãsepũ niigú, mũũrẽ quioníremena padeoáda.

¹⁰ Mũũ dutiré ãsãpũre niãdare jeaaro.

Ëmũãse macãrã mũũ booré dícare tiicúa; atibúreco macãrãcã teerora tiáro.

¹¹ Ësãrẽ búrecoricõrõ yaaré ticoya.

¹² Æpẽrã ãsãrẽ ññaãrõ tiirãre ãsã acabórobirora mũũcã ãsã ññaãrẽ tiirere acabóya.

¹³ Jĩcõãsãrenorẽ cãmotáya.

Ësãrẽ ññaãrõ wáari jĩlgũ, netõnéña.

Mũũ sícũrã dutirucugũdacu. Tutuanetõjõãgũ niã. Mũũ sícũrã ãsenipeogũno niirucujãña.

Teerora niãrõ.

¹⁴ Æpẽrã múãrẽ ññaãrõ tiirere acabóri, múã Pacũ ãmũãsepũ niigúcã múãrẽ acabógũdaqui.

¹⁵ Múã cúã ññaãrõ tiirere acabóheri, múã Pacũcã múã ññaãrẽ tiirere acabóriqui.

Betirẽ maquẽ

¹⁶ 'Múã beti, sãĩrã, tiiditórepira tiiróbiro tiiríjãña. Cúã wãcũpatirabiro baujãcua. Jũabóarabiro baurá wãanetõjãcua, basocá cúã betirere ññaãrõ jĩrã. Yũũ múãrẽ ateréja diamacũrã jĩã: Cúã basocá teero ññaré wapa wapatápetitoaya mée.

¹⁷ Múãpe beti, sãĩrã, diapóa waacosé, ãñũrõ wũapoarira niñña,

¹⁸ ãpẽrã múã betirere masĩrijããrõ jĩrã. Múã Pacũ ññabuaya manigú niipacũ, múãmena niiqui. Cũũ múã ññahẽrõpũ tiirénorẽ ññagú múã ãñũrõ tiári siro, wapatáre ticogũdaqui.

Ëmũãse maquẽrẽ néõcũyueya
(Lc 12.33-34)

¹⁹ 'Atiditã maquẽrẽ pee néõcũrijãña. Teeré butua yaacua; cõtawí bóajõãcu; yaarẽpira sããwa, yaapetíjãcua.

²⁰ Teero tiiróno tiirã, ãmũãsepũ ãñũrẽ buarí tiãdarepere néõcũyueya Cõãmacũ booré tiirucúremena. Teero tiirã, toopũre pee ãñũrẽ cõoãdacu. Toopũre múã néõcũrere butua túamasĩricua; cõtawiricu; yaarẽpira sããwa, yaarícua.

²¹ Ëmũãsepũ múãye niirĩ, Cõãmacũye dícare wãcũãdacu.

Sĩãwócoriga
(Lc 11.34-36)

²² 'Múãye capeari õpũũrĩrẽ sĩãwócoriga tiiróbiro niã. Múã capeari ãñũrĩ, ãñũrõ ññaãdacu; ãñũrõ tũomasĩãdacu; ññaãtã, ññaricu; tũomasĩricu.

²³ Múã ñañaré capeari cuorá tiiróbiro niirĩ, múãye òpũũrĩpũre naĩtĩārō tiiróbiro niĩã. Cõãmacũyere masĩria. Tee naĩtĩãre ñañanetõjõãã.

Niyerure maĩrã, Cõãmacũpere maĩricu
(Lc 16.13)

²⁴ 'Sĩcũ pũarãrẽ padecotemasĩriqui. Sĩcũrẽ maĩríqui; ãpĩpẽre maĩquí. Sĩcũrẽ padeoquí; ãpĩpẽre netõnũcãquí. Múã niyerure maĩrã, Cõãmacũpere maĩricu.

Cõãmacũ dutiré múãpũre niĩãdarere boosũguéya
(Lc 12.22-31)

²⁵ 'Teero tiigú, múãrẽ ateré wedea: Múã niirecutirere wãcũpatirijãña. “¿Ñeenó yaaadari; ñeenó sñiãdari; ñeenó sãñaãdari marĩ?” jĩĩ wãcũpatirijãña. Marĩ catirẽpe yaaré nemorõ wapacutía. Marĩye òpũũrĩpe suti nemorõ wapacutía.

²⁶ Minipõnãrẽ ññañate múã. Cúã oteriya. Oteré dũca seeríya. Teedũcare ññanore wiseripũ ññanoriya. Teero tiirĩpacari, múã Pacũ ãmũãsepũ niigú cúãrẽ yaaré ticoquí. Múãpe minipõnã nemorõ wapacutía.

²⁷ Múã bayiró wãcũpatira, bũcũãnemoricu.

²⁸ '¿Deero tiirã múã sutipẽre wãcũpatii? Coori macãnũcũ maquẽrẽ wãcũña. Tee booró wiicú. Paderipacaro, suti suaripacaro, suti ãñurẽ sãñaré tiiróbiro bũa.

²⁹ Teero biipacari, yũũ ateré jĩĩã: Salomón suti ãñurẽ peti sãñapacũ, coorire sĩcãrĩbĩriyigũ.

³⁰ Sicabũrecora tee catia; apébũreco sñiãriguepũ boea; too síro sóejãnoã. Teero wáapacari, Cõãmacũ teecorire ãñurẽ suti sãñarõ tiiróbiro baurí tiii. Múãpereja ãñunemorõ cotequí. Múã péerogã padeoré cuorá niĩã.

³¹ Teero tiirã, “¿Ñeenó yaaadari; ñeenó sñiãdari; ñeenó sãñaãdari marĩ?” jĩĩ wãcũpatirijãña.

³² Atibũreco macãrã Cõãmacũrẽ padeohéra tee niipetirere wãcũpatiya. Marĩ Pacũ ãmũãsepũ niigú múã boorénorẽ masĩtoai mée.

³³ Múãpe Cõãmacũ dutiré múãpũre niĩãdarere boosũguéya. Teero biiri diamacú cũũ boorẽre tiinũnũseyã. Teero tiirí, niipetire múãrẽ dũsarere ticogũdaquí.

³⁴ Teero tiirã, “¿ñamigãrẽ deero wáamiãdariye?” jĩĩ wãcũpatirijãña. Apébũreco maquẽrẽ múã ñañarõ netõãdarere wãcũpatisũguerijãña. Mecũã maquẽ dícuere wãcũña. Mecũãrẽ múãrẽ wãcũpatiri tiiãdare niĩtoaa.

7

Ãpẽrãrẽ ññabeserijãña
(Lc 6.37-38, 41-42)

¹ 'Ãpẽrãrẽ ññabeserijãña. Múã ññabeseheri, Cõãmacũcã múãrẽ ññabeseriqui.

² Múã ãpẽrãrẽ wedepatirobirora múãcã wedepatinoãdacu. Múã ãpẽrãrẽ pee ñañarõ jĩĩrĩ, queoró múãcãrẽ jĩĩnoãdacu.

³ Mũũya wedegũya capearũ pasarí manarõrẽ ññaã. Ññapacũ, mũũya capearũ pasarí dũcapereja ññaria.

⁴ Mũũya capearũ yucũdũca pasanopacũ, ¿deero tiigú mũũya wedegũre, “mũũya capearũ pasarí manarõrẽ néecõãma” jĩĩ?

⁵ ¡Ññaagú, tiiditórepigu! Mũũya capearũ niirí dũcapere néecõãsũgueya. Cõãtoagũpũ, ãñurõ ññagũdacu. Teero tiigú, mũũya wedegũya capearũ pasarí manarõrẽ néecõãgũdacu.

6 'Cõamacũrẽ boohéranorẽ cũye queti añurére wederijãña. Cũãnorẽ wedera, díayiare añurére ticora tiiróbiro tiicú. Díayia cúaaãmarã añuré ticopacari, múãrẽ cãmencã bacajãcua. Cõamacũrẽ padeodugáherare cũye añuré maquẽrẽ wederijãña. Cũãnorẽ wedera, yesea watoapũ ñaquẽda wapapacáridare déecũrã tiiróbiro tiicú. Yesea tiidarẽ cutatábatejãcua. Cõamacũrẽ boohérrare bári peti cũyere wedecu.

Cõamacũrẽ sãĩñá
(Lc 11.9-13; 6.31)

7 'Cõamacũrẽ sãĩñá. Sãĩrĩ, cũú múãrẽ ticogũdaqui. Añurére ãmaãrã tiiróbirora sãĩrucújãña. Sãĩrucújãrã, búaádacu. “Sope pãõña yũre” jĩgũ tiiróbiro sãĩdúrijãña. Sãĩdúheri, “jáũ” jĩgũdaqui.

8 Sãĩgũno cũogũdaqui. ãmaãgũno bũagũdaqui. “Pãõña” jĩgũno pãõnogũdaqui.

9 'Múã põna múãrẽ wúabere sãĩrĩ, cúãrẽ ùtãpere ticoricu.

10 Wai sãĩrĩ, ãñarẽ ticoricu.

11 Múã ñañaré tiirã niipacara, múã põnarẽ añurére ticomasĩã. Marĩ Pacũ ãmũãsepe niigũpe cũãrẽ sãĩrãnorẽ nemorõ añurére ticomasĩqui.

12 'Múã ãpẽrãrẽ múãrẽ añurõ tiirĩ booa; múãcã teerora cúãrẽ añurõ tiiyá. Teeré Moisére dutiré cũũrigue, teero biiri profetas jóarigue tiidutía.

Esahéri sopegã
(Lc 13.24)

13 'Esahéri sopegãrẽ sããwaya. Pecamepe sããwari sopepe esarí sope niĩã; pecamepe wáarima esaríma niĩã. Toopere pau sããwaya.

14 Catiré petihéropũ sããwari sopepeja esahéri sopegã niijãã. Toopú niijearima esahérima niĩã. Sĩquẽrãrã catiré petihére búaáya.

Yucũgure tiigũ dũcamena ñãmasĩnoã
(Lc 6.43-44)

15 'Ãpẽrã “úsã profetas niĩã” jĩditorare tũorijãña. Cũã añurã tiiróbiro baumíya. Oveja añurãgã tiiróbiro baumíya. Teero baupacára, cúã wãcũrẽpare yáíwa cúaaãmarã tiiróbiro wãcũyã.

16 Múã cúãrẽ cúã tiirécũtiremema ñãmasĩãdacu. Potagũ use dũcacũtiria. Wĩsõcã ipitire dũcacũtiria.

17 Yucũgũ añurígũno añuré dũcacũtia; sñiátirígũno ñañaré dũcacũtia.

18 Añurígũno ñañaré dũcacũtiricu; ñañarígũno añuré dũcacũtiricu.

19 Ñañaré dũcacũtirígũno páata, pecamepe sóecõãjãnoãdacu.

20 Teeré tiiróbirora jĩditorepirare cúã tiirécũtiremema ñãmasĩãdacu.

Niipetira Cõamacũ pũtopũ wáaricua
(Lc 13.25-27)

21 'Pau yũre “Õpũ” jĩpacara, cúã niipetira Cõamacũ pũtopũ wáaricua. Yũ Pacũ ãmũãsepe niigũ booré tiirãno dícu wáaadacua.

22 Cõamacũ basocãre wapa tiíadari bũreco jeari, pau yũre jĩmiãdacua: “Ûsã Õpũ, mũũ wãmemena basocãre buewũ; mũũ wãmemena wãtĩãrẽ cõãwionecowũ; mũũ wãmemena pee añuré tiieñowũ sũcã”, jĩmiãdacua.

23 Cũã teero jĩpacari, “múãrẽ masíria yũja” jĩgũdacu. “¡Múã ñañaré tiirãra niĩã; witiwaya!” jĩgũdacu.

Pũawí tiincãre queti
(Mr 1.22; Lc 6.47-49)

24 Teero tiigá, yuu wederére tao, yuu wederirobiro tiigúno masígá tiiróbiro niíi. Masígúno wii tiigá, coasáwa, útāgāpā jea, botarí nēcō, wii tiimúāqui.

25 Too síro oco pea, día pota, wíno wēē, tiwiipá oco ōmatucopacari, peedíaricu, útāgā sotoapā nēcōāri wii niijīrō.

26 Yuu wederére tao, yuu wederirobiro tiihégunope tuorírigu tiiróbiro niíi. Tuoríriguno wii tiigá, ditatupari yepapā wii tiimúāqui.

27 Too síro oco pea, día pota, wíno wēē, tiwiipá oco ōmatucori, jōēcodiacu. Jōēcodia mutāpetijōācu, jīwī.

28 Jesús teeré buepetiari siro, basocá cūū buerére tuomaníjōāwā.

29 Dutiré cūogú tiiróbiro buewi. Moisés jóarigue buerá tiiróbiro bueriwi.

8

Jesús ōpūū bóagure netōnérique

(Mr 1.40-45; Lc 5.12-16)

1 Jesús útāgāpá niirírigu diijeári, pau basocá cūūrē nūnuyíra.

2 Cūū maapā wáari, sīcū ōpūū bóagu cūū puto wáayigu. Nīcācoberimena jeacūmuyigu:

—Ōpū, mūu yuu diarecutirere netōnéduagā, netōnémasīā, jīyigu.

3 Jesús cūūrē űaapeó, jīyigu:

—Netōnéduagaga. Diaremanigū putuáya, jīyigu.

Máata cūūya ōpūū bóare yatijōāyiro.

4 Jesús cūūrē jīyigu:

—Ateré āpērārē wedegū mee tiiwá, jīmuyigu —. Pairé ēñogú wáaya, “āñujōāāyí” jīdutigu. Too síro sūcā Cōāmacūrē ticoya, mūu diaré netōārigue wapa wapatírono tiigá. Teeré tiidutírigu niwī Moisés. Mūu teero tiiyá, basocá niipetira mūu diaré netōāriguere masīārō jīgū, jīyigu.

Jesús cien surara dutigúre padecotegure netōnérique

(Lc 7.1-10)

5 Jesús Capernaumpā sāāwari, sīcū cien surara dutigá cūū puto atiwí. Cūūrē tiiápure sāiwī:

6 —Ōpū, yūre padecotegu wiipá cōāāwī. Cūū wáamasīriawī. Bayiró peti pūnisíjāāwī, jīwī.

7 Jesús cūūrē yūwí:

—Já. Netōnégū wáaguda, jīmiwī.

8 Cien surara dutigá cūūrē yūwí:

—Ōpū, yuu bári niigú niíā. Teero tiigá, yuu mūūrē yáa wiipā “sāāatiya” jīmasīriga. Mūu sāāwaripacari, “netōārō” jīcoremenarā yūre padecotegu netōjōāgūdaqui.

9 Yūū āpērā dutiré docapā niíā. Yūū surarare dutia sáa. Yūū sīcūrē “wáaya” jīrī, wáai. Āpīrē “atiya” jīrī, atii. Yūre padecotegure “biro tiiyá” jīrī, tii, jīwī.

10 Jesús cūū jīrēre tuogú, tuomaníjōāwī. Cūūrē nūnūrārē jīwī:

—Yūū ateréja diamacārā jīā: Israelpure āni tiiróbiro padeoré cūogure buajeāñariga.

11 Múārē ateré wedea: Niipetiropā macārā pau, āni romanuāyū tiiróbiro Cōāmacū Ōpū niirōpā jeadacua. Toopá Abraham, Isaac, Jacobmena yaadiadacua.

12 Pau Cōāmacū sūosugémirirape cūā padeohére wapa naītīārōpā cōādioconoādacua. Toopá pūnisíra bacadiyó, utiadacua, jīwī.

13 Jesús cien surarare dutigáre jĩwĩ:
 –Mũya wiipũ putuawagũ. Mũu padeoárirobirora wáaadacu, jĩwĩ.
 Toorá cũũrẽ padecotegũ netõjõãyigũ.

Jesús Pedro mañecõrẽ netõnérigue
 (Mr 1.29-31; Lc 4.38-39)

14 Jesús Pedroya wiipũ wáyigũ. Tiiwiipú sããjeagu, Pedro mañecõrẽ wiorécutipésagore buajeáyigũ.

15 Coore wãmopũ padeñáyigũ. Cũũ teero tiiríra, wioré tatijõãyiro. Coo wũmunucã, cũãrẽ yaaré ecayigo.

Jesús paũ diarecutirare netõnérigue
 (Mr 1.32-34; Lc 4.40-41)

16 Náicũmurĩ, basocá Jesús putopũ paũ wãtĩã sããnorirare néejeayira. Cũũ sĩcãrĩ wedesecoremenarã wãtĩãrẽ cõãwionecoyigũ. Niipetira diarecutiracãrẽ netõnépetijãyigũ.

17 Cũũ teero tiirĩ, profeta Isaías jóarirobirora wáaro tiiyiro. Ateré jóarigũ niiwĩ:
 “Marĩ tutuherere, marĩ diarecutirere cũũpeja netõnéjãwĩ”,* jĩ jóarigũ niiwĩ.

Jesuré nũnũdũgãmíriraye queti
 (Lc 9.57-62)

18 Jesús paũ cũũ putopũ neãnucãrĩ ññagũ, ùsã cũũ bueráre: –Jãmu, tĩãwaco iinĩñapũ, jĩwĩ.

19 Sĩcũ Moisés jóarigue buegú Jesús puto wáa, jĩwĩ:
 –Basocáre buegú, noo mũu wáaro yũ mũũrẽ nũnũgũda. Mũu buegú niidũgaga.

20 Jesús cũũrẽ yũũwĩ:
 –Wáicũra cãniré tutiri cũoóya. Minipõná põnacutíre sutiri cũoóya. Yũu niipetira sõwũpeja cãnirõ cũorí, jĩwĩ.

21 Āpĩ cũũrẽ nũnũmĩãrigũ jĩwĩ:
 –Õpũ, yũu pacũ diari siro, yaatóagupũ, mũũmena wáagũda sũcã, jĩmĩwĩ.

22 Jesús cũũrẽ yũũwĩ:
 –Yũũmena wáadũgagu mecãtígãrã yũure nũnũdóajãña. Yũure padeohéra diarirapũ tiiróbiro niitoaya. Cũã basiro cãmerĩ yaaáro, jĩwĩ.

Jesús wĩnorẽ, ocoturíre nũcũãrĩ tiirígue
 (Mr 4.35-41; Lc 8.22-25)

23 Jesús dooríwupũ mũãsãwĩ. Ûsã cũũ buerá bapacutiwũ.

24 Ûsã tĩãwari, wĩno bayiró wẽẽcutuatiwũ. Dooríware ocoturí páabatesãwũ. Jesupé cãnigũ tiiwĩ.

25 Teero tiirã, ùsã cũũ puto wáa, wãcõrãrã, cũũrẽ jĩwũ:
 –¡Ûsã Õpũ, netõnéña! ¡Marĩ duadiarapũ tiara! jĩwũ.

26 Jesús ùsãrẽ yũũwĩ:
 –¿Deero tiirã nocõrõ cuii? Múã péerogã padeoré cũorá niĩã.
 Jĩtoa, wũmunucã, wĩnorẽ, ocoturíre nũcũãdutiwĩ. Nũcũãpetijõãwũ.

27 Ûsã ññamanijõãjĩrã, cãmerĩ wedesewũ:
 –¿Ñiirũno basocá niimiĩ ãni? Cũũrẽ wĩnopára, ocoturípura yũũjã, netõnucãria, jĩwũ.

Gadara macãrã wãtĩã sããnoriraye queti
 (Mr 5.1-20; Lc 8.26-39)

* 8:17 Isaías 53.4.

28 Jesús apeniñapú Gadara ditapɯ tĩãjeari, ũmuã puarã masãcoperi watoapɯ niiãrira cūũ puto atiwa. Cúã wãtĩã sããnorira niiwã. Bayiró peti cúaãmarã niiwã ména. Teero tiirá, basocá tiimapáre netōwáriyira.

29 Jesuré ññarã, acaribjōãwã:

—Muu Cōãmacū macū, ũsãrē potocōrijãña. ¿Ũsãrē ññarō netōrĩ tiigú atiarĩ? Ũsã ññarō netōãdaro jearia ména, jĩwã.

30 Cúã beru paɯ yesea yaanucūwã.

31 Wãtĩã basocápure niirã Jesuré bayiró sãwã:

—Muu ũsãrē cōãwionecoguja, ñniã yeseapure sããwadutiya, jĩwã.

32 Jesús: —Teerora tiiyá, jĩ yɯɯwi.

Cūũ teero jĩrĩrã, basocápure niiãrira witiwa, yeseapure sããwatu niiwã. Niipetira yesea opatɯdipɯ cutɯcutɯbuawa, opataropɯ ñaañuã, duajōãwã.

33 Yesea coterí basoca cuicocɯtuawa. Macãpɯ jeara, wãtĩã sããnorira niimiãrirare wáaariguere wedepetirira niiwã.

34 Teeré tuorá, tiimacã macãrã niipetira Jesús pɯtopɯ jeawa. Cūãrē ññarã, biiro jĩwã:

—¡Wáagua! Ũsãya ditapure putuárijãña, jĩwã.

9

Jesús wáamasihēgūrē netōnérigue

(Mr 2.1-12; Lc 5.17-26)

1 Jesús dooríwɯpɯ muãsã, cūũya macãpɯ cãmecótĩãwĩ sūcã.

2 Toopú ãpērã sīcū wáamasihēgūrē cōãrōmena Jesús pɯtopɯ ñoonéjeayira. Jesús cúã padeorí ññagū, wáamasihēgūrē jĩiyigu:

—Yáa wedegɯ, wãcūtutuaya. Muu ññarē tiirere acabónotoaa, jĩiyigu.

3 Siquērã Moisés jóarigue buerá toopú niiyira. Cúã Jesús jĩrere tuorá, wãcūyira: “Ñni Cōãmacūrē ññarō wedesegɯ tiii”, jĩ wãcūyira.

4 Jesús cúã wãcūrere masĩjīgū, sãĩñáyigu:

—¿Deero tiirá múã ññarō wãcūĩ?

5 Ñnirē “muu ññarē tiirere acabónotoaa” yɯ jĩrĩ, tee cūãrē acabónoãriguere ññaricu múãjã. Yɯ “wūmɯnɯcã, wáaya” jĩrĩpereja, cūũ wūmɯnɯcãrĩ ññaã múã.

6 Yɯ niipetira sōwã niiã. Teero tiigú, atiditapure basocá cúã ññarē tiirere acabomasã. Yɯ dutirere múãrē ññogúda, jĩiyigu cūũpeja.

Wáamasihēgūrē jĩiyigu:

—Wūmɯnɯcãña. Muu cōãrōrē néepa, muuya wiipɯ putɯawaya, jĩiyigu.

7 Wáamasihēgū niimiãrigu wūmɯnɯcã, cūũya wiipɯ putuajōãyigu.

8 Basocá teero tiirí ññarã, cuijōãyira sáa. Cōãmacūrē usenire ticoyira, cūũ basocáre dutimasĩrere ticorí ññarã.

Jesús Mateore sɯorígue

(Mr 2.13-17; Lc 5.27-32)

9 Jesús too netōwágɯ, yɯre ññabɯawi. Yɯ romanuã ñpūrē niyeru wapasébosari basocu niimiwū. Jesús yɯre yɯ paderópɯ duiri ñña: —Jãmɯ yɯmena, jĩwĩ. Teero tiigú, wūmɯnɯcã, cūũmena wáawɯ.

10 Too síro yáa wiipɯ yaaduiwi cūũ buerámena. Cúã yaaritabe, ãpērã paɯ niyeru wapasébosari basoca, ãpērã ññarē tiirá jeawa. Cúãmena yaaduiwa.

11 Fariseo basoca teeré ññarã, cūũ bueráre sãĩñáwã:

—¿Deero tiigú múãrē buegú niyeru wapasébosari basocamena, ññarē tírámena yaai? jĩwã.

12 Jesús teeré tuogú, jĩwĩ:

—Diaremanirã ɯcotigɯre boorícua; diarecɯtira dícu ɯcotigɯre boocúa.

13 Cõamacũye queti jóaripũpu ate Cõamacũ jĩriguere buenemorã wáaya sũcã: “Wáicura sóepeora dícura ñnadugariga; ãpẽrãrẽ bóaneõ ññarépere nemorõ ñnadugaga”,* jĩã. Yũupe “ãñuré dícu tiia” jĩrãrẽ ãmaãgũ atiriwũ; ññaré tiirápere ãmaãgũ atiwũ, jĩwĩ.

*“¿Mũũ buerá deero tiirã betirí?” jĩrigue
(Mr 2.18-22; Lc 5.33-39)*

14 Too síro Juan buerére nãnrã Jesús puto ati, cũũrẽ sãñãwã:
—Ësã, teero biiri fariseo basoca betia. ¿Deero tiirã mũũ buerápe betirí? jĩwã.

15 Jesupé cũãrẽ jĩwĩ:

—Wãmosiãgũdu boocórira bóaneõrã niimasĩriya, cũũ cũãmena niirĩ. Too síro cũũ néewanogũdaqui. Teero wáari siro, betiãdacua.

16 ‘Sĩcũ sutiró bucurore mama caseroména seeréturiqui. Teeré tiiãtã, coserí, mama caserope wéedũo, bucũ caserope yigajõãrĩ tiicú. Teero tiirí, pairí cope yiganemocu.

17 Teerora mama vinorẽ wáicura caseropori bucurorimena posetínoricu. Teeré tiirí, wũga, teepori esarí, podojõãcu. Vinõ píobatejõã, teeporicã cõõjõãcu. Teero tiirã, mama vinorẽ mamapóripũ posetínoã. Biiro tiirí, vinorẽ cũo, tiipocãrẽ cũorucúadacu, jĩwĩ.†

*Jairo macõye queti; Jesuyáro sutiró padeñárigoye queti
(Mr 5.21-43; Lc 8.40-56)*

18 Jesús cũãmena wedesegu tiiríra, sũcũ judíoa neãrí wii dutirá menamacũ jea, Jesús puto ñicãcoberimena jeacũmu, jĩwĩ:

—Yũũ macõ mecũtígã diajõããwõ. Jãmũ yũũmena. Ñaapeógũ atiya. Mũũ ñaapeóri, masãgõdaco, jĩwĩ.

19 Teero jĩrĩ tuogú, Jesús cũũmena wáawi. Ësã cũũ buerãcã cũũrẽ bapacũtiwawũ.

20 Ësã cũũya wiipũ wáari, sũcõ numiõ doce cũmarĩ beti niiré teero niirucujãgõ Jesús sucubírope ati, cũũyaro sutiró yapapũ padeñárigo niiwõ.

21 Coo wãcũyigo: “Yũũ cũũyaro sutiró padeñáremenarã netõjãgõdacu”, jĩ wãcũyigo.

22 Jesús cãmenũcã coore ñña, jĩwĩ:

—Yãa wedego, wãcũtutuaya. Mũũ padeojĩgõ, netõnénoãrigopũ pũtuãa, jĩwĩ. Cũũ teero jĩrĩrã, máata diaremanigõ pũtuáwo.

23 Jesús judíoare dutirá menamacũya wiipũ jeagu, cũã yaará wáaadari suguerogã, cũã utiritabere puticotéadarare ñnarigu niiwĩ. ãpẽrã bayiró acaribíremena utira tiitã.

24 Cũãrẽ jĩrigũ niiwĩ:

—Witiwaya. Wĩmagõ diarico; cãnigõ tiicó, jĩrigũ niiwĩ.

Cũãpe cũũrẽ buijãmirira niiwã.

25 Jesupé cũãrẽ witiwadutitoa, diaarigo pesarí tatiapũ sããwarigu niiwĩ. Cooya wãmorẽ ñeerigu niiwĩ. Cũũ teero tiirí, coo wãmũnurigo niiwõ.

26 Niipetiro tiiditapũre teero cũũ tiirígue queti sesajõãriro niiwũ.

Jesús pũarã ññahẽrẽ netõnérigue

27 Jesús too niĩãrigũ maapũ wáawi sũcã. Cũũ too wáari, pũarã capeari ññahẽrã bayiró busurómena jĩñũnũsewa:

—¡David pãrãmi niĩnũnũsegũ, ãsãrẽ bóaneõña! jĩwã.

* 9:13 Oseas 6.6. † 9:17 Jesús cũũ bueré wãomasĩña maniã fariseo tiirémãna jĩgũ tiiyígu.

28 Jesús wiipá sããjeari, capeari ññahērã cūūrē nunusãjeawa. Cúãrē sãñáwĩ:
—¿Múã yũre “netõnémasĩjãqui” jĩĩ padeói? jĩĩwĩ.

—Éjũ, padeóa, jĩĩwã.

29 Too docare Jesús cúãye capearire ññaapeó: —Múã padeoróbirora queoró wáaaro, jĩĩwĩ.

30 Cũũ teero jĩĩrãrã, ññajõãwã. Jesús: —Ateré ãpērãrē wedera mee tiíadacu múã, jĩĩmiwĩ.

31 Cũũ teero wedepacari, cúãpe cúũ tiiríguere niipetiro tiidita macãrãpũre wedebatejãrira niiwã.

Jesús wedesehegũre wedeseri tiirígue

32 Capeari ññahērã niimiãrira witiwaritabe, ãpērã ãpĩrē néjeatoawa sũcã. Cũũ wãtĩ sããnorigũ wedesehegũ niiwĩ.

33 Jesús wãtĩrē cõãwionecoari sirogãrã, wedesehegũ niimiãrigũ wedesenũcãwĩ. Too macãrã ññamanijõãwã.

—Ãno Israelpũre teero wáari ññahērã niiwũ marĩ, jĩĩwã.

34 Fariseo basocape biiro jĩĩwã:

—Ãni wãtĩãrē dutigú tutuaremena wãtĩãrē cõãwionecoi, jĩĩwã.

Jesús basocãre bóaneõ ññarigue

35 Jesús niipetire macãrĩ, pacamacãrĩ, metãmacãrĩgãpũ wáanetõwĩ. Judíoa neãré wiseripũ buewi. Ññuré queti “Cõãmacũ dutiré múãpũre niíadare jeaadaro tiia” jĩĩrere wedewi. Niipetira diarecutirare, teero biiri õpũũrĩ pũnirecutirare netõnéwĩ.

36 Basocá paure ññagũ, bóaneõ ññawĩ. Cúã oveja coterí basocũ manirã tiiróbiro bóaneõrã, tiíápũre manirã niiwã.

37 Teero tiigú, ãsã cúũ buerãre jĩĩwĩ:

—Pau peti yũre padeoádara niicua. Puarãgã yéere wedeadarapeja niíya.

38 Teero tiirã, Cõãmacũrē ãpērã yé maquērē wedera wáaadarare bayiró sãñã, jĩĩwĩ.

10

Jesús doce apóstoles ticocorigue

(Mr 3.13-19; Lc 6.12-16)

1 Jesús ãsã cúũ buerã docere sũowĩ. Wãtĩã basocãpũre niirãrē cõãwionecomãsrere ticowĩ ãsãrē. Niipetira diarecutirare, teero biiri õpũũrĩ pũnirecutirare netõnémasĩrecãrē ticowĩ.

2 Ésã doce cúũ beserira wãme ate niíã: Niisuguegũ Simón niiwĩ. Apewãmé “Pedro” niíã.

Cũũ bai Andrés,
Zebedeo põna Santiago,
cũũ bai Juan,

3 Felipe,
Bartolomé,
Tomás,

Mateo (niyeru wapasébosari basocũ niimirigũ)
Santiago (Alfeo macũ)

Tadeo,

4 Simón (romanuã dutirãre cõãdũgara menamacũ),

Judas Iscariote (too síropũ Jesuré ññatutirapũre wedesãcotegũdũ), noquērãrã niiwũ ãsã.

*Jesús doce apóstoles wededuticorigue
(Mr 6.7-13; Lc 9.1-6)*

⁵ Jesús ñsã doce cũ beserirare ticocogu, “ateré tiádacu múã” jĩwĩ:
—Judíoa niñhẽrã niirõpũ wáarijãña. Samaria ditapũ niiré macãrĩcãrẽ
sããwarijãña.

⁶ Too wáarono tiirã, Israelya põna macãrãpere wedera wáaya. Cũã oveja
ditirira tiiróbiro niĩya.

⁷ Cũãrẽ ateré wedera wáaya: “Cõãmacũ dutiré marĩpũre niĩãdare jeaadaropũ
tia”, jĩñña.

⁸ Diarecutirare netõnéña. Diaarirare masõña. Õpũũrĩ bóarare netõnéña.
Wãtĩã basocãpũre sããrirare cõãwionecoya. Yũũ tutuarere múãrẽ wapamaníró
ticoa. Teero tiirã, múãcã wapamaníró cũãrẽ tiíápuya.

⁹ Múã wáara, niyeruquiri néewarijãña.

¹⁰ Wasopore õmawarijãña. Suti, sapatu múã sãñaré díçure néewaya. Tu-
urítuarigure néewarijãña. Paderáno cũã paderémena wapatá, yaamasĩya.

¹¹ Múã pacamacãrĩ, metãmacãrĩgãpũ sããjeara, “ãñirã ãñuĩ” cũã jĩgãrẽ
ãmaãña. Cũũ “jáũ” jĩrĩ, “nocõrõ yoari niĩãda” jĩ, cũũ pũtopũ pũtuácũmuña.

¹² Wiipũ sããjeara, tiiwĩ macãrãrẽ “Cõãmacũ múãrẽ ãñurõ niirecutiri tiíáro”
jĩ, ãñudutiya.

¹³ Múãrẽ ãñurõ bocari, múã ãñudutire teerora wáaadacu. Múãrẽ ãñurõ
bocariatã, múã ãñudutire múãpere pũtuáaro.

¹⁴ Too docare múãrẽ ñeedugaheri, múã wederere tũodugáheri, tiiwiré o ti-
imacãrẽ witiõãña. Witiwara, tiimacã maquẽ dita múãye duporipũ túaariguere
pábatecũña.*

¹⁵ Yũũ ateréja diamacãrã jĩã: Cõãmacũ cũũ basocãre wapa tiíadari bũreco
jeari, tiimacã macãrãrẽ bayiró ñañarõ tiigúdaqui. Sodoma, Gomorra macãrĩ
macãrãrẽ tiiriro nemorõ cũãrẽ ñañarõ tiigúdaqui, jĩwĩ Jesús.

Yũũre padeorãre ñañarõ tiíapeadacua

¹⁶ Jesús jĩnemowĩ: Ateré masĩña: Yũũ múãrẽ quiorópũ ticocogu tia, ovejare
yáíwa watoapũ ticocogu tiiróbiro. Teero tiirã, ãñurõ tũomasĩrã niĩña. Ñañarẽ
tiiró manirõ niirecutiya.

¹⁷ Múã watoa niirã tiíadarere ãñurõ wãcũ tũgueñasugueya. Múãrẽ du-
tirãpũre tico, judíoa neãré wiseripũ tãnaãdacua.

¹⁸ Múã yũũre padeoré wapa dutirá, õpãrã pũtopũ wéewanoãdacu. Toopũ
cũãrẽ, teero biiri judíoa niñhẽrãrẽ yéẽ maquẽrẽ wedeadacu.

¹⁹ Múãrẽ néewari, “¿deero jĩ wedeadari; deero jĩãdari marĩ?” jĩ
wãcũpatirijãña. Múã jearira, Cõãmacũ múãrẽ wedemasĩãdarere ticogũdaqui.

²⁰ Múã mee wedeadacu; Espiritu Santo marĩ Pacũ ticodiocorigũ wãcũrẽ
ticorémenape wedeadacu.

²¹ Sĩcãpõna niipacara, dutirãpũre cãmerĩ wedesã, sãrĩ tiíadacua. Cũã
pacũsũmuã cũã põnarẽ teerora tiíadacua. Cũã põnacã cũã pacũsũmuãrẽna
netõnũcã, sãrĩ tiíadacua.

²² Niipetira basocã múãrẽ ññatutiadacua yũũre padeoré wapa. Teero múãrẽ
cũã ñañarõ tiipacari, yũũre padeorucújãrãrẽ Cõãmacũ netõnégũdaqui.

²³ Sicamacãpũ múãrẽ ñañarõ tiidugãra, ññanũnũseri, apemacãpũ dutijõãña.
Yũũ ateréja diamacãrã jĩã: Niipetiro Israelya põna macãrã niiré macãrĩpũ
múã wedesesaripacari, yũũ niipetira sõwũ pũtuãatigũdacu.

* **10:14** Cũã teero tiirã, “atimacã macãrã wapa cũoóya” jĩrã tiiyíra.

24 'Sicū buegú cūūrē buegú nemorō masīgú niimasīriqui. Padecotegucā cūūrē dutigú nemorō niimasīriqui.

25 Buegú ateré jīrō booa: “Yūre buegú tiiróbiro niidugaga”. Padecotegucā “yūre dutigú tiiróbiro niidugaga” jīrō booa. Yū mūārē buegúre “wātīārē dutigú Beelzebú niī” jīrā, nemorōrā ñañarō jīādacua mūāpereja.

*“¿Noāpére cuiro booi?” jīrigue
(Lc 12.2-7)*

26 'Teero tiirá, basocáreja cuirijāña. Bauhéropu niiré bauádacu. Īñahērōpu tiiré masīnoādacu.

27 Yū mūārē tūohéropu jīrere tūocóropu wedebateya. Yayióropu jīrere wii sotoápu niipetira tūocóropu bayiró busurómēna wedebateya.

28 Mūārē sīārārē cuirijāña. Mūā yeeripūnarē sīācōāmasīricua. Cōāmacū sīcārā mūāye ōpūrī, mūā yeeripūnarē pecamepu tiidíomasīqui. Cū docare cuiya.

29 'Sicaqui niyeruquigāmena puarā minipōnágā sānóā. Cū waramanīpacari, Cōāmacū sīcūnogārē bóaaro jīripacari, yepapu ñadia, bóariqui.

30 Mūāye póarire “noquē pee niīā” jīmasījāqui.

31 Teero tiirá, cuirijāña. Mūā pu minipōnā nemorō wapacutīra niīā.

*Basocá ñācoropu “Jesucristore padeóa” jīrigue
(Lc 12.8-9)*

32 'Teero tiigú, basocá ñācoropu sīcū yūre “padeóa” jīgūrē yūcā yū Pacu ūmāsepu niigú ñācoropu “yūre padeogúra niī” jī wedeguda.

33 Basocá ñācoropu sīcū yūre “cūūrē padeogú mee niīā” jīgūrē yūcā yū Pacu ūmāsepu niigú ñācoropu “yūre padeogú mee niī” jīgūda.

*Jesuména basocáre batarí tiia
(Lc 12.51-53; 14.26-27)*

34 'Mūā yūre “atibúrecopure añurō niirecutire maquērē néeatigu tiiqui” jī wācūrijāña. Teeré néeatigu mee atiwu. Āpērā yūre boohéra yūre boorámēna cāmerītutiadacua. Teero tiigú, cāmerī tuuducáwarere néeatigu atiwu.

35 Sīcū cū pacu yūre padeorí ñagū, “teero padeoāmājāgū tiia mūājā” jīgūdaqui. Teerora wāadacu numiōpecārē coo pacoména. Teerora wāadacu sūcā macū nūmorē coo mañecōména.

36 Yūre padeogúnorē cūya wii macārārā nijāādacua cūūrē bayiró ĩñatutira.

37 'Sīcūno yūre maīrō nemorō cū pacupere, cū pacopere maīnetōncāgū, yū buegú niimasīriqui. Sīcūno yūre maīrō nemorō cū macupere, cū macopere maīnetōncāgū, yū buegú niimasīriqui.

38 Sīcū “yū Jesuré padeogúja diajābocu” jī cuigūno yū buegú niimasīriqui.

39 Āpī sīārere cuigūno yūre “masīria” jīgú pecamepu wāagūdaqui. Āpīpé yūre “masīā” jī, teewapamēna cūūrē sīārī, yūmēna catirucujāgūdaqui.

*Āñuré tiiré wapa
(Mr 9.41)*

40 'Mūārē bocagūno yūre bocagu tiī. Yūre bocagú yūre ticodiocorigure bocagu tiī.

41 Profetano jeari, sīcū cūūrē bocaboqui, “cū profeta niī” jīgū. Cōāmacū profetaye wapatāre ticorobiro bocagúcārē wapatígūdaqui. Teerora basocá añugūno jeari, sīcū cūūrē bocaboqui, “cū basocú añugú niī” jīgū. Cōāmacū basocú añugúye wapatāre ticorobiro bocagúcārē wapatígūdaqui.

⁴² Teerora yuu buegúno jeari, cūū buri niigú niipacari, sícū cūūrē oco yusuáre tñāboqui, “cūū Jesús buegú niī” jīīgū. Yuu ateréja diamacúrā jīīā: Cūū wapatáre bñagúdaqui, jīīwī.

11

Juan Bautista basocáre Jesús pñtopñ ticocorigue

(Lc 7.18-35)

¹ Jesús ūsā docere tee dutirére wedeari siro, Galilea ditapñ niiré macārīpñ buegñ wáawi.

² Juan peresuwiipñ niigū, Cristo tiiré quetire tñoyígn. Teeré tñogú, cūū buerére nññārē cūū pñtopñ ticocorigñ niīwī.

³ Cūū toopá jeara, Juan sññáduñtiariguere sññáwā:

—¿Mññrā niī “basocáre netōnégūdn atigūdaqui” jīīnorigñ o ãpīpére yuegarite? jīīwā.

⁴ Jesús cūūrē yññwī:

—Juanrē wadera wáaya múā tñoáriguere, múā ññāñriguere.

⁵ Biiro jīīñā: “Ññahērā ññāya. Wáamasññērā wáaaya. Ōpññrī bóara yatijōānoya. Tñohéra tñoóya. Diaarira masōnoya. Bóaneōrā ññuré quetire wedenoya.

⁶ Yññre padeodúhegnno ññeniqui”, jīī wadera wáaya, jīīwī.

⁷ Cūū wáara tiirí, Jesús Juanyé maquērē basocáre wedenñcāwī:

—¿Múā basocá manirōpñ ññenórē ññarā jeari? ¿Cññsirogn wñno páapuri cññeñarere ññarā jearite?

⁸ ¿Ññenórē ññarā jeari? ¿Ññuré suti sññagárē ññarā jearite? Suti ññuré sññā niirāñā òpārāyē wiseripñ niicua.

⁹ ¿Ññenópere ññarā jeari? ¿Profetapere ññarā jearite? Diamacúrā Juanpeja profetas nemorō ññpñtí maquērē wedewi.

¹⁰ Cññye maquērē Cōāmacñye queti jóaripñpñ ateré jóanoā: Yññre wedesñguegnre mññ ññguero ticocogñda.

Cññ mññ wáadarimarē quēnoyúegñdaqui,* jīī jóanoā.

¹¹ Yññ ateréja diamacúrā jīīā: Niipetira basocá watoapñre Juan basocáre wññeōtiri basocñ tiiróbiro ññpñtí macñ niigú manī. Tee biipacari, buri niigú niipacñ, Cōāmacñ dutirére ñññurō wñññññññññnope Juan nemorō ññpñtí macñ niī.

¹² Juan buenñcñritopñre tēe atitópñcñrē Cōāmacñ dutiré múāpñre niññadarere ñññadugáre bayiró ñññarō netōrñ tiicúa. Cūū tutirémēna cūūrē petirí tiidugára tiicúa.

¹³ Niipetira profetas Cōāmacñ dutiré múāpñre niññadare jeaadarere wedesñguerira niīwā. Teero biiri Moisére dutiré cūūrígucñ tee maquērēna wedea. Too síro Juancñ tee maquērēna wedewi.

¹⁴ Múā yññ jīīññadarere padeoáda jīīrā, ñññurō tñoyá: Juanrā niññjāgñ tññi “Elías ññopá pñññatigūdaqui sññcñ” jīīnorigñ.

¹⁵ Tññodugárano tññomasñññadacua.

¹⁶ ¿Ññenó queorémēna wedegñdari yññ atitó macārārē? Wññmarā macñ decopñ apeduirā tiiróbiro niññya. Cūū menamacārāmēna biiro cññmerñtuticua:

¹⁷ “Ūsā bosebñreco tiirí, basaapuriawñ. Ūsā booritua, utiri, utiapuriawñ”, jīīcua.

¹⁸ Juan apetőre yaariyígn; vinocārē sñññirídoññyígn. Múāpñ cūū teero biirecñtiri ññarā, “wññtí cññoi” jīīā.

* 11:10 Malaquías 3.1.

¹⁹ Y_{uu} niipetira sōwūpe yaa, sīniã. Múã y_{uu} teero tiirí ñnarã, “yaawānigū, sīniwānigū niĩ; niyeru wapasébosari basoca menamacū, ñañaré tiirá menamacū niĩ” jīwī. Basocá Cōamacū masīrére c_uorá cúã tiirécutiremena tee masīrére ãñomasīya, jīwī.

Jesuré padeohére macārī macārāye queti
(Lc 10.13-15)

²⁰ Too síro Jesús sīquēñe macārī macārārē tutiwi. Cúã ãpērã nemorō cúu tutuaremena tiieñoriguere ñnarira niipacara, cúã ñañaré tiirére wācūpati, wasorídojārira niwā. Biuro jīwī:

²¹ –Bóaneōrã niĩ múã Corazín, Betsaida macārī macārã. Y_{uu} tutuaremena tiieñoriguere ñnarira niipacara, wasorídojãã. Tiro, Sidón† macārīp_u y_{uu} tiieñoãtã, máata teemacārī macārã cúã ñañaré tiirére wācūpati, wasotóabojīya. Cúã wācūpatirere ãñorã, wācūpatire suti‡ sãña, nitī tuusīãbojīya.

²² Ññurō t_uoyá: Cōamacū cúu basocáre wapa tiíadari b_ureco jeari, Tiro, Sidón macārã nemorō múãpere ñañarō tiigúdaqui.

²³ Múã Capernaum macārãcã “Cōamacū p_utop_u ãñurō m_uãwaadacu” jī wācūmicu. M_uãwaricu; pecamepe diiwáadacu. Y_{uu} múã p_utop_u tiieñorigue tiirírobiro Sodomap_ure tiieñoãtã, tiimacã mecātígārē niibocu ména.

²⁴ Ññurō t_uoyá: Cōamacū basocáre wapa tiíadari b_ureco jeari, múãpere Sodoma macārārē tiiríro nemorō ñañarō tiinóãdacu, jīwī.

Jesuména yeerisãre b_uaaádacu
(Lc 10.21-22)

²⁵⁻²⁶ Too síro Jesús Cōamacārē usenire ticowi:

–Pac_u, m_uu ãm_uãse, atiditá Ōp_u niĩ. “Ûsã masīnetōñcãã” jīrãrē m_uuyere masīrī tiiría; wīmarã tiiróbiro m_uuyere masīdugarapere teeré masīrī tiia. Teeré m_uu teerora wáari boocú. Teero tiigú, m_uurē usenire ticoa, jīwī.

²⁷ Too síro basocápere jīwī sūcã:

–Y_{uu} Pac_u niipetire masīrére y_ure ticowi. Cúu sīcūrã y_{uu} niirecutirere masī. Y_upecã sīcūrã cúu niirecutirere masīã. ãpērãcã Cōamacū niirecutirere masīãdacua. Y_{uu} boorãnorē cūrē masīrī tiigúda.

²⁸ Múã Cōamacārē n_un_udugára bayiró pade, n_ucárē òmarã tiiróbiro páasuticu. Y_{uu} p_uto atiya. Y_{uu} múãrē yeerisãre ticog_uda.

²⁹ Múã y_{uu} tiidutírepere tiiyá. Y_{uu} tiirécutirere masīña. Y_{uu} múãrē bóaneõremena ñña, tiípug_u niĩ. Teero tiirá, y_{uu} tiidutíre tiirá, y_umena ãñurō yeerisãre b_uaaádacu.

³⁰ Y_{uu} tiíapuremena yéere tiirí, wisióridojãã. Y_{uu} dutirére tiirécutirano n_ucãhēregã òmarã tiiróbiro niĩya, jīwī.

12

Yeerisãri b_ureco niirī, trigo tãnerigue
(Mr 2.23-28; Lc 6.1-5)

¹ Too síro sábadu ãsã yeerisãri b_ureco niirī, Jesús trigo oterigue watoa netōwáwi. Ûsã cúu buerá j_uabóajōãt_u. Trigore tãnen_ucãw_u, yaaadara.

² Fariseo basoca ãsã tee tiirí ñnarã, Jesuré jīwā:

–Ñña. Marīrē yeerisãri b_urecore padedutiripacari, m_uu buerápeja padera tiíya, jīwã.

³ Jesús cúãrē jīwī:

† 11:21 Tiro, Sidón macārã ap_eyé macārī macārã nemorō ñañanetōjōãrã niiyira, Jesús niiritore.

‡ 11:21 Wācūpatire sutire yooména suare suti niiyiro.

—Ōpũ David sicabũreco juabóayigu. Cũũ menamacārã juabóaramena cũũ tiiríguere múã buerá niipacara, ¿masĩrii?

⁴ Cõãmacũwiipũ* sããwayigu. Toopú pã mesa sotoa pesariguere “Cõãmacũye niiã” jĩriguere yaapetijãyigu cũũ menamacārãmena. Paiá dícare yaaré niimiyyiro.

⁵ Paiá Cõãmacũwiipũ paderá yeerisãri bũreco niipacari, yeerisãriya. Yeerisãripacara, Cõãmacũ dutirére netõncãriya. Múã teeré buerá niipacara, ¿masĩridojãĩ?

⁶ ãñurõ tuoyá: ãnorẽ yũũ Cõãmacũwii nemorõ uputí macũ niinetõncãã.

⁷ Cõãmacũye queti jóaripũpũ Cõãmacũ jĩriguere múã tuomasĩricu. Biiro jĩ jóanoã: “Wáicũra sópeora dícare ññadũgariga; ãpẽrãrẽ bóaneõ ññarẽpere nemorõ ññadũgaga”,† jĩrẽ niiã. Múã teeré tuomasĩrãjã, ññaré tiihãrarena “ññaré tiiíya” jĩriboajiyu.

⁸ Yũũ niipetira sõwũ yeerisãri bũreco niirĩ, basocá tiiádarere dutimasã, jĩwĩ.

Jesús wãmo bũũre cũogũre netõnérigue

(Mr 3.1-6; Lc 6.6-11)

⁹ Cũũ teero tiiári siro, Jesús cãã neãrí wiipũ sããwawi.

¹⁰ Toopú sícũ wãmo bũũre cũogũ niwĩ. Fariseo basoca Jesuré wedesãdũgara, cũũrẽ sãñãwã:

—¿Marĩ yeerisãri bũreco niirĩ, diarecutirare netõnémasĩnogari?

¹¹ Jesús cããrẽ jĩwĩ:

—Múãyagu oveja copepũ ñaasãrĩ, marĩ yeerisãri bũreco niipacari, múã néewionecocu.

¹² Sícũ basocá oveja nemorõ wapacutí. Teero tiirá, marĩ yeerisãri bũrecore ãñurõ tiirá, Moisés dutirére netõncãrã mee tiia, jĩwĩ.

¹³ Teero jĩãri siro, basocũre: —Mũũya wãmorẽ súucoya, jĩwĩ. Cũũpeja súucowi. Teero tiiríra, tiiwãmo apewãmó tiiróbiro ãñurí wãmo putuáwũ.

¹⁴ Fariseo basocape witiwa, “¿deero tii marĩ ãnirẽ sããdãriye?” jĩ wedese-warira niwã.

Profeta Jesuyé maquẽrẽ jóarigue

¹⁵ Jesús cũũrẽ sããdũgãrere masĩjãrigũ niwĩ. Teero tiigũ, wáajõãwĩ. Cũũ wãari, paũ basocá cũũrẽ nũnũwã. Niipetira diarecutirare netõnéwĩ.

¹⁶ Cããrẽ cũũ netõnéãriguere wededutirimiwĩ.

¹⁷ Cũũ paũre netõnériguemena profeta Isaías jóarigue diamacũ wáawũ. Biiro jóarigu niwĩ:

¹⁸ Biiro jĩĩ Cõãmacũ: ãni yũũre padecotegũ yũũ beserigũ niĩ.

Cũũ yũũ maĩgũmena useniã. Yũũ Espiriture cũũrẽ ticogũda.

Niipetiro macãrãrẽ wapa tiiádarere masĩrĩ tiigũdaqui.

¹⁹ Jĩĩcuaseoriqui; acaribĩnetõriqui.

Basocá watoapũ cũũ tiiãriguere bayiró busurõmena wederiqui.

²⁰ Wãcũtutuhegũre cõãriqui. Cõãrõno tiigũ, wãcũtutuari tiigũdaqui.

Padeotutúherare tutiriqui; cããrẽ ãñurõ tiiápugũdaqui.

Cũũ õpũ sããri siropũ, ññaréere docacũmurĩ tiigũdaqui. Cũũ diamacũ dutigũdaqui.

²¹ Niipetiro macãrã cũũrẽ padeoádacua, jĩĩ Cõãmacũ,‡ jĩ jóarigu niwĩ Isaías.

* 12:4 David niiritopũre, Cõãmacũwii wáicũra caserimena tiirí wii niyyiro ména. † 12:7 Oseas 6.6.

‡ 12:21 Isaías 42.1-4.

*Jesuré “Satanás tutuaremena wātīārē cōāqui” jīi wedesārigue
(Mr 3.20-30; Lc 11.14-23; 12.10)*

²² Too síro Jesús p̄top̄ wātī sãānorigure néejeawa. Cũ capeari ññahẽgũ, wedesehegũ niimiwĩ. Jesús cũrẽ netõnéãri siro, ñña, wedesejõãwĩ.

²³ Niipetira basocá ññamanijõãwã. Cãmerĩ sãññáwã:

—¿Áni õp̄ David p̄rãmi niinunusegũ cũã “atigũdu niĩayigũ” jīirigũ niigari? jīiwã.

²⁴ Fariseo basocapeja cũã wedeseri t̄orá, jīiwã:

—Áni wātīārē dutigú Beelzebú tutuaremena wātīārē cõawionecoi, jīiwã.

²⁵ Jesupé cũã wãcũrere masĩjĩgũ, cũãrẽ jīiwĩ:

—Sicadita macãrã s̄cãrõména niihẽrã, cũã basiro cãmerĩquẽrã, tiidita macãrã petijõãcua. Sicamacã macãrã o sicawí macãrã s̄cãrõména niihẽrã, cũã basiro cãmerĩquẽrã, cũãcã petijõãcua.

²⁶ Satanás wātīārē cõawionecori, cãmerĩquẽrã, s̄cãrõména niiriya. Teero tiiró, cũã dutiré petijõãdacu.

²⁷ Múã yũre “Beelzebú tutuaremena wātīārē cõawionecoqui” jīiã. Teero jīiãtã, múã buerere n̄nũrã wātīārē cõawionecora, ¿noã tutuaremena cõawionecogari? Cũãrẽ sãññãrã wáaya. Múã wisirere cũã ãñoãdacua.

²⁸ Yũ Cõamacũ tutuaremena wātīārē cõawionecojĩgũ, ateré múãrẽ wedea: Cõamacũ dutiré basocãp̄re niĩadare jeatoaa.

²⁹ “Tutuagũya wiire ãp̄i sããwagũ, cũãrẽ siatúcũripacũ, ãmamasĩriqui; siatúcũtoagũp̄, cũũya wii maquẽrẽ ãmamasĩqui. §

³⁰ Yũre boohẽgũ yũre ññatutigũ niĩ. Yũre tiĩápuhegũ yũre n̄nũdũgãrãre cãmotágũ niĩ.

³¹ “Teero tiirã, ãñurõ t̄oyá: Cõamacũ basocãre niipetire cũã ññãnaré tiirere, ññãnarõ wedeserere acabógũdaqui. Cũã teero acabópacũ, cũã Espiritu Santore ññãnarõ wedeseripereja, acabóriqui.

³² Yũ niipetira s̄owũrẽ ññãnarõ wedesepacari, Cõamacũ acabógũdaqui. Espiritu Santore ññãnarõ wedeseripereja, acabóriqui. Mecütígã, too síropucãrẽ teerora acabóriqui.

*Yucũgure tiigú dũcamena ññamasĩnoã
(Lc 6.43-45)*

³³ “Sicagú yucũgũ ãñurĩgũ niirĩ, tiigú dũca ãñurẽ niĩadacu. Apegú ññãnarĩgũ niirĩ, tiigú dũca ññãnaré niĩadacu. Yucũgure tiigú dũcamena ññamasĩnoã.

³⁴ Múã ãñãã tiiróbiro ññãnarã niĩã. Múã ññãnarã niipacara, ¿deero tiirã ãñurere wedesebogari? Wedesemasĩria. Ññãnarã niinetõnucãrã ññãnaré dícu wedesea.

³⁵ Basocú ãñugũp̄re ãñurẽ niicu. Teero tiigú, ãñurẽ wedesei. Basocú ññãgũp̄re ññãnaré niicu. Teero tiigú, ññãnaré wedesei.

³⁶ ãñurõ t̄oyá: Cõamacũ cũã basocãre wapa tiĩádari b̄areco jeari, cũã noo booró jīĩamariguere sãññãgũdaqui.

³⁷ ãp̄i cũã ãñurẽ wedeserigũ wapa Cõamacũ p̄top̄ wãagũdaqui; ãp̄ipé cũã ññãnaré wedeserigũ wapa pecamer̄p̄ wãagũdaqui, jīiwĩ.

*Jesuré tiĩẽñodutimirigue
(Mr 8.12; Lc 11.29-32)*

³⁸ Too síro s̄iquẽrã Moisés jóarigue buerã, teero biiri fariseo basoca Jesuré jīiwã:

—Basocãre buegú, Cõamacũ s̄icũrã tiimasĩrere tiĩẽñorĩ ññadũgaga, jīimiwã.

§ 12:29 Jesús biiro jīidũgajĩyĩ: “Yũ Satanás nemorõ tutuagu niĩ. Cũãrẽ siatúcũmasĩjĩgũ, cũũmena paderãre cõãmasĩã”.

³⁹ Cũārē yuuwi:

—Múã atitó macārã ñañaré tiirá, Cõãmacũrē boohéra niiã; Cõãmacũ sũcũrã tiimasĩrere ññadugacu. Profeta Jonás tiirigue tiiróbiro niiré díçure ññaãdacu.

⁴⁰ Jonás itiábureco, itiãñami waiwã paigúcaya páaga popearũ sãñayigu. Cũārē tiiróbirora yuu niipetira sõwũcã itiábureco, itiãñami dita popearũ niigũdacu.

⁴¹ Nínive macārã Jonarē tuorá, wãcũpati, wasoyíra. Múãpe ãnopú Jonás nemorõ masígũrē tuoré peti tuojãã. Teero tiigú, Cõãmacũ cũũ basocáre wapa tiíadari bureco jeari, múã cũã tiiróbiro tuorírigue wapa múãrē pecamepũ cõãgũdaqui.

⁴² Saba dita macārã õpõ yoaro macõ atiyigo Salomón masĩrére tuogó atigo. Múãpe ãnopú Salomón nemorõ masígũrē tuoré peti tuojãã. Teero tiigú, Cõãmacũ cũũ basocáre wapa tiíadari bureco jeari, múã coo tiiróbiro tuorírigue wapa múãrē pecamepũ cõãgũdaqui.

*Wãtĩ basocápũre coesãwarigue queti
(Lc 11.24-26)*

⁴³ 'Wãtĩ basocápũre niiãrigu witiwagu, basocá manirõpũ wáayigu cũũ niíadaro ãmaãgũ. Buaríyigu.

⁴⁴ Buarí, “yuu witiatiriropũ coesãwagũda sũcã” jĩĩ wãcũyigu. Jeagu, apeyenó manirí wii, joaári wii, ãñurõ quẽnoãri wii tiiróbiro buajeáyigu basocápũre.

⁴⁵ Too síro wáa, siete wãtĩã cũũ nemorõ ñañarãrē “atiya múãcã” jĩĩyigu. Cũã niipetira basocápũre sããwa, niiyira. Basocápe cũã teero tiirí, nemorõ ñañarõ netõyigu. Teerora ñañarõ wáaadacu atitó macārã ñañaré tiirácãrē, jĩĩwĩ.

*Jesús paco, cũũ baira jearigue
(Mr 3.31-35; Lc 8.19-21)*

⁴⁶ Jesús basocáre wederitabe, cũũ paco, cũũ baira sopepú jeanucãrira niiwã. “Jesuména wedesedugaga”, jĩĩrira niiwã.

⁴⁷ Sĩcũ wedewi Jesuré:

—¡Coe! Mũũ paco, mũũ baira sopepú jeanucãya, mũũmena wedesedugaayira, jĩĩwĩ.

⁴⁸ Cũārē wedearigure jĩĩwĩ:

—¿Noã niĩ yuu paco; noã niĩ yuu baira? jĩĩwĩ.

⁴⁹ Æsã cũũ buerápũre súupuacogũra, jĩĩwĩ:

—Ãniã yuu paco, yuu baira tiiróbiro niĩya.

⁵⁰ Yuu Pacu ãmũãsepũ niigú boorére tiiráno cũãrã yuu bai, yuu bayio, yuu paco tiiróbiro niĩya, jĩĩwĩ.

13

*Ote wẽẽbategũmena queoré
(Mr 4.1-9; Lc 8.4-8)*

¹ Tiibũrecora Jesús wiipú niiãrigu witiwa, opataro wesapũ jeanuãwĩ.

² Pau basocá cũũ putopũ neãwã. Cũã pau niinetõrĩ ññagũ, dooríwupũ mũãsã, jeanuãwĩ. Ditatuparipũ putuáwa basocápeja.

³ Cũũ wãcũrémena cũãrē pee queoré wedewi. Ate queorémena jĩĩnucãwĩ:

—Sĩcũ basocá oteréperire wẽẽbategũ wáayigu, wiiáro jĩĩgũ.

⁴ Cũũ wẽẽbatewari, sĩquẽñeperi maapũ ñaacũmuyiro. Minipõná ati, teeré yaapetijãyira.

⁵ Apeyepéri ãtãyepa dita péerogã cõorõpũ ñaacũmuyiro. Tiidita ãcũhẽrõgã niijrõ, máata manayiro.

⁶ Muipũ asirí, ocobopó, n̄cōrĩ manijĩrō, s̄nijōãyiro.

⁷ Apeyepéri pota watoap̄ ñaacũmuyiro. Pota teeré wiinetōm̄ã, s̄ñãjãyiro.

⁸ Apeyepéri ote useniri ditap̄ ñaacũmuyiro. Tee d̄cacat̄iyiro. Sicasati cienperi, apesatí sesentaperi, apesatí treintaperi d̄cacat̄iyiro.

⁹ T̄uodugárano t̄omasĩadacua, j̄ĩwĩ.

*“¿Deero tiigú queorémena wedei?” j̄ĩrigue
(Mr 4.10-12; Lc 8.9-10)*

¹⁰ Too síro ãsã c̄ũ buerá c̄ũ p̄to wáa, c̄ũrẽ s̄ññáwũ:

—¿Deero tiigú basocáre queorémena wedei? j̄ĩwũ.

¹¹ Jesús ȳm̄wĩ:

—Tíator̄ masĩña maniriguere Cōãmacũ dutiré múãp̄ure niiãdarere múãrẽ masĩrĩ tiia. Cũãpere masĩrĩ tiiría.

¹² Ññurō tuon̄nuseranorẽ Cōãmacũ nemorō masiré ticogũdaqui. Pairó masiré c̄uoadacua. T̄uodugáheranorẽ c̄ũã masimiriguere ãmajãgũdaqui.

¹³ Cũã ññapacara, ññamasĩh̄rãbiro nijãya; tuopacára, tuohérabiro nijãya; tuorácã, tuomasĩriya. Teero tiigú, c̄ũãrẽ queorémena wedea.

¹⁴ Cũã biiro tiirémena Isaías jóarigue diamacú wáaa. Ateré jóarigū niiwĩ: Múã tuopacára, múã tuoáriguere t̄omasĩridojãcu.

Ññapacara, múã ññããriguere ññamasĩridojãcu.

¹⁵ Atimacã macãrã wãcũriya.

T̄uodugáriya.

Caleari biaríra tiiróbiro niiya.

Teero nijĩrã, wãcũpati, wasodugáriya. Teero tiigú, ȳm̄ c̄ũãrẽ netōnéria,* j̄ĩ jóarigū niiwĩ.

¹⁶ ‘Múãpeja useniã. Múã ññaré, múã tuorére t̄omasĩã.

¹⁷ Ȳm̄ ateréja diamacúrã j̄ĩã: Pām̄ profetas, teero biiri pām̄ basocá ññurã múã ññaré ññadugamiyira. Ññaririra niiwã. Múã tuorére t̄uodugámiyira. Tuorírira niiwã.

*Ote wẽẽbategūmena queorére wedequẽnorigue
(Mr 4.13-20; Lc 8.11-15)*

¹⁸ ‘Ote wẽẽbategū wáarigue queorére múãrẽ wedequẽnogũda:

¹⁹ S̄cũ basocá Cōãmacũ dutiré múãp̄ure niiãdare quetire tuopacá, teeré t̄omasĩh̄rĩ, wãtĩãrẽ dutigú ati, c̄ũ t̄uomíãriguere ãmapetijãqui. Cũã ãmaãriguere maap̄ ñaacũmuãreperibiro niã.

²⁰ Apeyepéri ãtãyepap̄ ñaacũmucu. Tiidita tee quetire tuogú tiiróbiro niicu. Cũã máata ññurō useniremena t̄uomíqui, tuogúpeja.

²¹ N̄cōrĩ manijĩgã, yoari useniriqui. Cũãrẽ ññarō tiirí, o ãp̄rã tee quetire padeoré wapa c̄ũãrẽ ññarō netōrĩ tiirí, máata padeodújãqui.

²² Apeyepéri pota watoap̄ ñaacũmucu. Tiidita tee quetire tuogúbiro niicu. Cũã t̄uomíqui, tuogúpeja. Atibúreco maquẽpere bayiró wãcũqui. “Ññurō niigũdacu pee apeyé c̄uogú” j̄ĩ wãcũmiqui. Tee niipetire cãmotájãcu tee quetire. D̄camanigũ tiiróbiro niiqui.

²³ Apeyepéri useniri ditap̄ ñaacũmucu. Tiidita tee quetire tuogúbiro niicu. Cũã t̄omasĩqui. Cũã pee d̄cacat̄irigū tiiróbiro niiqui. Sicasati cienperi, apesatí sesentaperi, apesatí treintaperi d̄cacat̄irigū tiiróbiro niiqui, j̄ĩwĩ.

Trigo watoap̄ tãa ññaré wiiriguemena queoré

²⁴ Jesús apeyé queorémena basocáre wedenemowĩ:

* 13:15 Isaías 6.9-10.

—Cõamacũ dutiré múãpũre niiãdare atequetí tiiróbiro niiã: Sícũ basocú cãũya wesepũ añuréperi wẽẽbateyigu.

²⁵ Niipetira cãnipetári siro, cãũrẽ ññatutigũ atiyigu. Trigo watoapũ ñañaré táare wẽẽbate, wáajõãyigu.

²⁶ Trigo wiimúã, ducacutiyyiro; ñañarécã wii, bauáyyiro.

²⁷ Cãũrẽ padecotera teeré ññarã, tiiwese õpũrẽ wedera wáayira. “Ûsãrẽ dutigú, mũya wesepũ añuréperi dícu wẽẽbatere niimiwãto. ¿Noopú atiyiri ñañaré táaja?” jĩyyira.

²⁸ “Sícũ yũre ññatutigũ tee tiijĩyi”, jĩyyigu. Cãũrẽ padecotera sãñãmiiyira: “¿Táa wẽerã wáari boogári?”

²⁹ Cãũpe jĩyyigu: “Táa wẽerĩjãña ména; trigosatiripere wããcõãrĩ.

³⁰ Teeménarã bucúajããrõ ména, té dũca bucũ niirĩpũ. Bucũ niirĩ, paderáre ticocogũda, táa ñañarére wẽẽsũguédutigũ. Opadotori siatúdutigũdacu, sóeya jĩgũ. Túajeancõ, trigore tũne, ññanodutigũdacu ññanori wiipũ”, jĩyyigu, jĩwĩ.

Mostazapemena queoré (Mr 4.30-32; Lc 13.18-19)

³¹ Jesús apeyé queorémena cããrẽ wedenemowĩ:

—Cõamacũ dutiré múãpũre niiãdare sicape mostazape tiiróbiro niiã. Tiipegãrẽ sícũ basocú cãũya wesepũ néewa, oteyigu.

³² Péeripegã niipacaro, wiirõpũja, apeyé oteyucũ nemorõ ãmũãrigũ bucúacu; yucũ wáajãcu. Minipõná ati, tiigú dũpũripũ põnacutícua, jĩwĩ.

Pã púuri tiirémene queoré (Lc 13.20-21)

³³ Apeyé queorémene cããrẽ wedenemowĩ:

—Cõamacũ dutiré múãpũre niiãdare pã púuri tiiré tiiróbiro niiã. Sícõ numiõ pã tiigódo itiápo harinapori pairí bapacapũ poosãyigo. Harinamena pã púuri tiirére wóoyigo, niipetire púuaro jĩgõ, jĩwĩ.

Queorémene wederigue (Mr 4.33-34)

³⁴ Tee niipetire Jesús basocáre queorémene wedewi. Cããrẽ cãũ wederécõrõ queorémene dícu wedewi.

³⁵ Cãũ teero tiirémene profeta Isaías jóarigue diamacú wáaro tiyyiro. Ateré jóarigu niwĩ:

Queorémene basocáre wedegũdacu.

Cõamacũ atibúreco tiirĩpũ masĩña manirére wedegũdacu,† jĩ jóarigu niwĩ.

Trigo, táa ñañarémene queorére wedequẽnorigue

³⁶ Jesús basocáre “wáagu tia” jĩ, wiipú sããwawi. Ûsã cãũ buerá cãũ pũtopũ sããwa, sãñãwũ:

—Táa ñañaré trigo wesepũ queorére wedequẽnoña. ¿Deero jĩdũgaro tiiári? jĩwũ.

³⁷ Cãũ yũwĩ:

—Yũ niipetira sõwũ añuréperi oterigu tiiróbiro niiã.

³⁸ Atibúreco tiiwese tiiróbiro niiã. Cõamacũrẽ nũnrã añuréperi tiiróbiro niĩya. Wãtĩãrẽ nũnrãpeja ñañaré táa tiiróbiro niĩya.

³⁹ Wãtĩãrẽ dutigú ñañaré táare wẽẽbategũ tiiróbiro niĩ. Atibúreco petirí, trigo tũnerítõno tiiróbiro niiãdacu. Ángelea trigo tũnerã tiiróbiro niĩya.

† 13:35 Salmo 78.2.

40 Ñañarére táa wēē, pecamep_u sóecōājānocu. Teero tiiróbirora wáaadacu atibúreco petirí.

41 Y_{uu} niipetira sōwū ángeleare niipetiror_u ticocog_udadacu. Cúã niipetira ñañaré tiirí tiiráre, teero biiri niipetira Cōāmacū dutirére netōnucārārē néōādacua.

42 Cúãrē pecamep_u cōājāādacua. Toop_u cúã pūnisíra bacadiyó, utiadacua.

43 Too síro Cōāmacū dutirére tiirápeja marí Pac_u niirōp_u muĩpū búreco macū tiiróbiro asibatéadacua. T_{uod}ugáranano t_{uomas}iādacua.

Wapapacáre yaacūremena queoré

44 'Cōāmacū dutiré múāp_ure niiādare wapapacáre oterí dita popeap_u yaacūre tiiróbiro niiã. Sícū basoc_u teeré bua, toop_uara yaacūjāqui sūcã. Ūseniremena wáa, niipetire cūū cuorére dúapetijāqui. Tee dúa wapatáremena tiiditare sãinējāqui.

“Perlape” wapapacáripemena queoré

45 'Cōāmacū dutiré múāp_ure niiādare sícū dúanetōri basoc_u añuréperi “perla” wāmecutirere āmaānetōgū tiiróbiro biia sūcã.

46 Cūū sicape pairó wapac_utíripere buagú, wáa cūū cuorére dúapetijāqui. Cūū dúa wapatáremena tiipere sãinējāqui.

Bapig_umena queoré

47 'Cōāmacū dutiré múāp_ure niiādare atequetí tiiróbiro niiã sūcã. Wai wasará bapig_ucare día pairímaap_u cōāñorí, wai noo niirácōrō ñeecu.

48 Tiigú dadari ñña, ditaturig_up_u wéemacūmu, beseduicua. Añurārē piip_u besesācua; ñañarārē cōājācua.

49 Atibúreco petirí, teerora wáaadacu. Ángelea ati, basocá ñañarārē be-seadacua añurá watoap_u niirārē.

50 Ángelea cúãrē pecamep_u cōājāādacua. Toop_u cúã pūnisíra bacadiyó, utiadacua, jīwī.

Mama añuré, buc_u añuré maquē

51 Jesús ũsārē sãināwī:

—¿Tee niipetirere t_{uoi} múã? jīwī.

—Éjã, t_{uoa}, jīwū.

52 Ūsārē jīwī:

—Moisés jóarigue buerá sīquērã Cōāmacū dutiré cúāp_ure niiādarere añurō t_{uomas}i_{cua}. Cúã añurō buera, masírã wáacua. Teero tiirá, cúã wii cuorá tiiróbiro niicua. Cúã ññanorōp_u niirére masi_{cua}. Teero tiirá, mama añurére, buc_u añurére néewionecomasi_{cua}, jīwī.

Jesús Nazaretp_u coep_utúarigue

(Mr 6.1-6; Lc 4.16-30)

53 Jesús tee queoré wedeari siro, wáajōāwī.

54 Nazaret cūū masári macāp_u coep_utúawī. Toop_u cúã neári wiip_u buen_ucāwī. Cūū buerére t_{uorá}, t_{uoman}ijōã, cámara jīrira niiwā:

—¿Noop_u bueyiri ãni nocōrō masígú? ¿Cūū deero tiigú tee tiieñoriguere tiimašī?

55 Ñni táboa paderig_u macū niĩ; cūū paco María wāmecutiyo; Santiago, José, Simón, Judas cūū baira niĩya;

56 niipetira cūū baira numiācã ãno marí watoap_u niĩya, ¿teerora? ¿Noop_u tee niipetirere masiyiri? jīrira niiwā.

57 Teeré wācūrã, cúãrē padeod_ugáriyira. Jesupé cúãrē jīwī:

—Niipetira apeyé macārĩ macārã sīcũ profetare padeocúa. Cũya dita macārã, cũya wii macārã doca cũrẽ padeoricua, jĩwĩ.

⁵⁸ Toopúre cũã padeohéri ñagũ, pee cũã tutuaremena tiiẽñoriwi.

14

Juan Bautistare sãrĩgue
(Mr 6.14-29; Lc 9.7-9)

¹ Teeburecorire Herodes Galilea dita dutigú Jesús tiiré quetire tũoyĩgu.

² Cũrẽ padecoterare jĩiyĩgu:

—Cũã Juan basocáre wãmeõtiri basocũ niiqui. Masãgũ masãjĩyi. Teero tiiró, cũũpũre tutuare niicu, jĩimiyĩgu.

³ Herodes too sugueropũ Juanrẽ peresuwiipũ néewa, siatúcũdutyĩgu. Herodías cũũ bai Felipe nũmo niimirigo usenigõ niiãrõ jĩgũ, teero tiiyĩgu.

⁴ Juan Herodere: —Mũũ coore nũmocũtimasĩria, jĩrucuyĩgu.

⁵ Herodes Juanrẽ sãdũgápacũ, basocáre cuiyĩgu. Cũãpe “Juan profeta niĩ” jĩiyira.

⁶ Herodes cũũ bauári bũreco jeari, Herodías macõ cũũ boocórira pũtopũ basaẽñoigo.

⁷ Herodes coo basaẽñorere bayiró tũsayĩgu. Teero tiigú, “niirõrã” jĩgũ, biiro jĩiyĩgu:

—Noo mũũ sãirénorẽ ticogũda, jĩiyĩgu.

⁸ Coo paco wedenoãrigo niijĩgõ, Herodere jĩiyigo:

—Mecũtĩgãrã opasida bapamena Juan basocáre wãmeõtiri basocũya dupure néesã, ticoya, jĩiyigo.

⁹ Coo teero jĩĩrĩ tũogú, Herodes wãcũpatiyĩgu. Cũũ boocórira tũocóropũ “niirõrã mũũrẽ ticogũda” jĩãrigũ niijĩgũ, ticodutyĩgu.

¹⁰ Juanyá dupure páatadutyĩgu peresuwiipũ.

¹¹ Páataari siro, cũũya dupure opasida bapamena néesã, néewa, ticoyira. Coope coo pacopúre ticonetõneyigo.

¹² Juan buerére nũnũmĩãrira toopú wãa, cũũya õpũũrẽ née, ãtãtutipũ cũũrã wãarira niiwã. Too síro Jesuré wedera jeawa.

Jesús cinco mil ãmũãrẽ yaaré ecarĩgue
(Mr 6.30-44; Lc 9.10-17; Jn 6.1-14)

¹³ Jesús tee quetire tũogú, sīcũrã niidũgamiyĩgu. Doorĩwũpũ mũũsã, basocá manĩõpũ wãajõãwĩ. Basocápe tũojãrira niiwã. Teero tiirã, teemacãrĩ macãrã nũnũwãrira niiwã.

¹⁴ Jesús doorĩwũpũ sãñaãrigũ duinũcã, basocá paure ñawĩ. Cũãrẽ bóaneõ ñawĩ. Diarecutira cũã néeatirirare netõnéwĩ.

¹⁵ Nãicũmuatiri, ãsã cũũ buerã cũũ pũto wãa, jĩwũ:

—Ñamicapũ niĩã. ãnopú macã manĩõpũ niĩã. Basocáre “nocõrõrã niĩã” jĩĩña. Pũtogã niiré macãrĩpũ cũã yaaré sãĩ, yaara wãaaro, jĩimiwũ.

¹⁶ —Wãarijããrõ. Mũã cũãrẽ yaaré ecayã, jĩwĩ.

¹⁷ —Jãã; sicamoquẽñepa pã, wai pũarãrã cũoa, jĩwũ.

¹⁸ —Néeatiya, jĩwĩ.

¹⁹ Too síro Jesús basocáre tãa sotoapũ duidutiwi. Tee sicamoquẽñepa pãrẽ, wai pũarãrẽ née, ãmũãsepũ ñãmũõco, Cõãmacũrẽ usenire ticowĩ. Túajea, pãrẽ pũatãsã, ãsã cũũ buerãre ticowĩ. ãsãpe basocáre batowũ.

²⁰ Niipetira yaa, yapijõãwã. Yaatoaari siro, doce piseri cũã yaadũaariguere seesã dadodũpówũ.

21 Teeré yaarira ãmuã dícare bapaqueori, cinco mil watoa niwã. Numiã, wĩmarã bapaqueoya maniwã.

Jesús oco sotoápu wáarigue
(Mr 6.45-52; Jn 6.16-21)

22 Too síro Jesús ãsã cãũ bueráre cãũ jeaariwupũ jeasãduti, tĩãwasugedutiwi. Ësã wáari, cãũpe basocáre “wáagũ tiia” jĩĩgũ tiiyíũ.

23 Cãũrẽ teeré jĩĩari siro, ãtãgũpũ cãũ sĩcũrã Cõãmacũmena wedesegũ muãwayíũ. Náicũmuãri siro, sĩcũrã niyíũ.

24 Ësãpe yoaropũ niitoawũ tĩãwara. Wĩno páapucãmotari, ocoturí páabatesãwã.

25 Bóemuãatiri, Jesús ãsã pũtopũ atíũ, oco sotoápu atijõãatiwi.

26 Ësã cãũrẽ oco sotoápu atiri ãñarã, ãcũápetijõãwã. “¡Abũ! ¡Basocú diaríũ wãtĩ niiqui!” jĩĩmiwã. Cuirã, bayiró acaribíwũ.

27 Máata Jesús ãsãrẽ jĩĩwĩ:

—Wãcũtutuaya. Yũũ niĩã. Cuirijãña, jĩĩwĩ.

28 Pedro cãũrẽ jĩĩwĩ:

—Õpũ, mũũ niigũ, yũũre mũũ pũto oco sotoápu wáari tiyá, jĩĩwĩ.

29 —Atiya, jĩĩwĩ.

Pedro diiwã, oco sotoápu Jesús pũtopũ wáamiwĩ.

30 Wĩno bayiró páapucori ãnãgũ, cuiwi. Duadianãcãgũ, bayiró busarómena: —¡Õpũ, yũũre netõnéña! jĩĩwĩ.

31 Máata Jesús cãũya wãmomena cãũrẽ ñee, jĩĩwĩ:

—Mũũ péerogã padeoré cõogú, ¿deero tiigú “oco sotoápu wáari tiimasĩriqui” jĩĩ wãcũãrĩ? jĩĩwĩ.

32 Cãũ dooríwupũ mũãsãrĩ, wĩno netõjõãwã.

33 Teero wáari ãñarã, ãsã tiiwupũ niirã Jesuré padeorã ñicãcoberimena jeacũmuwã. Cãũrẽ: —Niirõrã mũũ Cõãmacũ macũ niĩã, jĩĩwã.

Jesús Genesaretpũ diarecutirare netõnérigue
(Mr 6.53-56)

34 Ësã tĩãjeara, Genesaretpũ maajeáwũ.

35 Too macãrã Jesuré ãnãmasĩrã, cãũ jeari ãña, niipetiro tiiditapũ wededu-tirira niwã. Niipetira diarecutirare cãũ pũtopũ néjeawa.

36 Jesuré sãĩwã:

—Mũũyaro sutiró yapa dícare padeñãma, jĩĩwã.

Niipetira padeñããrira netõjõãwã.

15

Basocáre ñãñarã wáari tiiré
(Mr 7.1-23)

1 Too síro fariseo basoca, Moisés jóarigue buerá Jerusalénũ atiarira Jesús pũtopũ jea, sãĩñãwã:

2 —¿Deero tiirã mũũ buerã marĩ ñecũsũmuã tiimũãatiriguere netõnãcãĩ? Yaaadari suguero, cãũ marĩ ñecũsũmuã tiirucúrobiro wãmocoseriya, jĩĩwã.

3 Jesús cãũrẽ yũũwi:

—¿Deero tiirã múãcã Cõãmacũ dutirére netõnãcãĩ? Cõãmacũ dutirére nemorõ múã ñecũsũmuã tiimũãatiriguere tiidũgãcu.

4 Cõãmacũ ateré dutiríũ niwĩ: “Mũũ pacũ, mũũ pacore padeoyã. Cãũrẽ ñãñarõ wedesegũnorẽ sãcõãjããrõ”, jĩĩrígũ niwĩ.

⁵ Múãpe merẽã dutijãã. Basocáre cúã pacure, cúã pacore “yuu múãrẽ tiápumasĩriga; yé niyeru múãrẽ ticoboariguere Cõamacãrẽ ticopetijãwã” jĩdunia múã.

⁶ Múã teero dutira, cúã pacusũmũãrẽ “padeorijãña” jĩrã tiia. Teero tirá, Cõamacũ dutirere teero peti ñnacõãjãã, múã ñecũsũmũã tiimúãatiriguere tiidugára.

⁷ Múã basocá ññahẽrõpũ ñañaré tiirã niia. Teero tiirã, tiiditórepira niia. Isaías múã mecútigã tiirere diamacũrã jóasuguerigu niuwĩ. Cũũ jóariguere aññurõ tuoádacu múã:

⁸ Ñniã basocá useromena dícu yũure padeoóya.

Cúã tũgueñarepe noopá niirõ niicu.

⁹ Bári peti neããya.

Yé maquẽrẽ “bueada” jĩpacara, basocá jĩrere buejãya, jĩti Cõamacũ,* jĩ jóarigu niuwĩ.

¹⁰ Cũãrẽ teero jĩãri siro, basocáre neãduti, cúãcãrẽ jĩwĩ:

—Yé maquẽrẽ tuomasĩãda jĩrã, tuorã atiya:

¹¹ Basocáre useropũ sããware cúãrẽ ñañarã wáari tiirã. Cúã useropũ witiatirepe cúãrẽ ñañarã wáari tiia, jĩwĩ.

¹² Æsã cũũ buerã cũũ pũto wáa, jĩwũ:

—¿Mũũ masĩ? Mũũ teero jĩãriguere tuorã, fariseo basoca cúajõããwã.

¹³ Jesús queorémãna yũwĩ:

—Yũũ Pacũ ãmũãsepũ niigũ cũũ oteririgũnorẽ ñacõrĩmãna wãã, cõãjãgũdaqui.

¹⁴ Teero tiirã, cúãrẽ teero ññajãña. Cúã Cõamacũ boorere masĩdugahera niijĩrã, ññahẽrã, ãpẽrã ññahẽrãrẽ wéesuguera tiiróbiro niĩya. Sĩcũ ññahẽgũ ãpĩ ññahẽgũrẽ wéesugueri, cúã pũarãpũra copepũ ññacosããdacua, jĩwĩ.

¹⁵ Pedro cũũrẽ jĩwĩ:

—Æsãrẽ wedeya. Mũũ queorémãna jĩãrigue ¿deero jĩdugaro tiigãri? jĩwĩ.

¹⁶ Jesús jĩwĩ:

—¿Múãcã ateré tuomasĩrii ména?

¹⁷ Niipetire basocáre useropũ sããware páagapũ wáa, too síro netõcõwitiwacu.

¹⁸ Æseropũ witiatirepeja cúã wãcũrẽpũ witiaticu. Teerã basocáre ññarã wáari tiia.

¹⁹ Basocá popeapũ, cúã wãcũrẽpũre ate witiaticu:

ññarõ wãcũrẽ,
basocáre sããcõãre,
ãpĩ ññamorẽ ññeapere,
apegó manũrẽ ññeapere,
ãpẽrãmãna ññarõ ññeapere,
yaaré,
jĩditore,
ãpẽrãrẽ ññarõ wedesere witiaticu.

²⁰ Teerã basocáre ññarã wáari tiia. Wãmocoseripacara yaari, basocáre ññarã wáari tiiricu, jĩwĩ.

*Judíoayo niñhẽgõ Jesuré padeorígue
(Mr 7.24-30)*

²¹ Too niĩãrigũ witiwa, Tiro, Sidón macãrĩ wesapũ wáawi.

²² Toopá sãcõ numiõ cananeayo tiidita niigõ bayiró bũsũrõmãna ati, jĩwõ:

* 15:9 Isaías 29.13.

—Yuu Õpũ, David pãrãmi niinunusegu, yũre bóaneõ ññaña. Yuu macõ wãtĩ sããnorigo bayiró ññaarõ netõyo, jĩwõ.

²³ Jesús coore yũrinetõnecojãwĩ. Æsã cũũ buerá cũũrẽ jĩwũ:

—Coore wáaduticoya; marĩ siro bayiró busurómena sãinunúseyo, jĩmiwũ.

²⁴ —Cõãmacũ yũre Israelya põna macãrã díçure tiiápudutigu ticodiocowi. Cũã oveja ditirira tiiróbiro niĩya, jĩ yũwi.

²⁵ Coo cũũ puto jea, ñicãcoberimena jeacũmuwõ.

—Õpũ, yũre tiiápuya, jĩwõ.

²⁶ —Wĩmarãpere ecasũguéro booa cũã yaadũgarecõrõ. Cũã yaarére ãma, cũãyara díayiare cõãcũrĩ, ãñuria, jĩwĩ.

²⁷ Coocã queorémena yũwo:

—Õpũ, tee diamacũrã niĩã. Díayia cũã õpãrã mesapu duirá cũã yaadiocore manarĩre yaacua, jĩwõ.

²⁸ —Mũu doca padeoré cõnetõjõãã. Mũu sãĩãrirobirora wáaaro, jĩwĩ.

Cũũ teero jĩĩrã, máata coo macõ wãtĩ manigõ putuárigo niwõ.

Jesús paũ diarecutirare netõnérigue

²⁹ Jesús too niĩarigu wáa, Galileataro wesapu netõwáwi. Ætãgũpũ muãwa, jeanuãwĩ.

³⁰ Naĩrõ paũ basocá cũũ putopũ jeara tiiwá. Cũã wáamasĩhẽrãrẽ, wãmorĩ, dũpori posarirare, ññahẽrãrẽ, wedeseherare, ãpẽrã diarecutira paũre néjeawa. Cũũ putopũ cũũwã. Cũãrẽ netõnéwĩ.

³¹ Basocá ññamanijõãwã. Wedesehera niĩarira wedeseri ññarã, wãmorĩ, dũpori posarira netõnénorĩ ññarã, wáamasĩhẽrã niĩarira wáari ññarã, ññahẽrã niĩarira ññarĩ ññarã, ññamanijõãwã. “Marĩ Israelya põna macãrã Õpũ Cõãmacũ ãñunetõjõãã”, jĩwã.

Jesús cuatro mil ãmuãrẽ yaaré ecarigue

(Mr 8.1-10)

³² Too síro Jesús ãsã cũũ bueráre sũocó, jĩwĩ:

—Yuu ãniãrẽ bóaneõ ññajõãga. Cũã yũmena niirõ itiábũreco netõã. Teero tiirã, cũã yaaré petinõjõãya. Yuu cũãrẽ juabóaremena putuawadutidũgariga. Maapu tuomasĩre petijõãbocua, jĩwĩ.

Æsã cũũ buerápeja jĩwũ:

³³ —Marĩ ãno basocá manirõpũ niĩã. ¿Noopũ ãniã paũre yaaré nocõrõca bũa ecabógari? jĩwũ.

³⁴ —¿Noquẽpa pã cõoi? jĩwĩ.

—Sietepa, teero biiri wai metãrãgã puarãgã cõoa, jĩwũ.

³⁵ Jesús basocáre yepapũ duidutiwi.

³⁶ Pã sietepare, waire née, Cõãmacũrẽ usenire ticowi. Túajea, puatásã, ãsã cũũ bueráre ticowi. Æsãpe basocáre batowũ.

³⁷ Niipetira yaa, yapijõãwã. Yaatoaari siro, siete piseri cũã yaadũaariguere seesã dadodũpówũ.

³⁸ Teeré yaarira ãmuã díçure bapaqueori, cuatro mil niwã. Numiã, wĩmarã bapaqueoya maniwã.

³⁹ Basocáre putuawadutiari siro, Jesús dooríwũpũ muãsã, Magdala wãmecutiropũ wáajõãwĩ.

16

Jesuré tiiẽñodutimirigue

(Mr 8.11-13; Lc 12.54-56)

¹ Fariseo basoca, saduceo basoca Jesús p̄top̄u jeawa. “¿Niirōrā cūū Cōāmacū ticodiocorigu niī?” jīrā, cūūrē Cōāmacū sīcūrā tiimasīrere tiēñodutimiwā.

² Jesupéja cūārē ȳuwi:

—Muīpū sãwari, múã ãmũāsere ñnarã, “muīpū ãñurō sōāsã; teero tiiró, ñamigã ãñurō cūmaādacu” jīã.

³ Bóeri ñiitiáwãcārī ñnarã, “mecūã oco peaadacu” jīã. Ëmũãse maquē ñnarã, “biiro wáaadacu” jīmasiã. Teero masīpacara, atitó wáarepere ñnarã, “biiro jīdugaro tia” jīmasiridojãã.

⁴ Múã atitó macãrã ñañaré tiirá, Cōāmacūrē boohéra niīã; Cōāmacū sīcūrā tiimasīrere ñnadugacu. Jonás tiirígue tiiróbiro niiré dícare ñnaādacu, jīwī.

Cūārē cōāwagu, aperopá wáawi.

*Fariseo basocaye pã púuri tiirígue
(Mr 8.14-21)*

⁵ Ësã cūū buerá apeniñapú tiāwawu. Toopú jeara, pã ãsã yaaadarere acabójārira niīwã.

⁶ Jesús ãsārē jīwī:

—Fariseo basocaye, saduceo basocaye pã púuri tiiré t̄omasīrō booa, jīwī.

⁷ Ësã cūū buerá cūū jīāriguere t̄omasīrijīrã: —Pã marī néeatiriatu; teero tiigú teero jīqui, jīmiwã ãsã basiro.

⁸ Jesús ãsã teero jīāriguere masījārigu niīwī. Teero tiigú, jīwī:

—¿Deero tiirá múã “pã maniã” jī cãmerī wedesei? Múã péerogã padeoré cuorá niīã.

⁹ ¿Múã t̄omasīrii ména? Sicamoquēñe pãmena cinco mil ãmũã yaaari siro, ¿noquē piseri cūã yaaduaariguere seesã dadodupóri? ¿Wãcūrii?

¹⁰ Too síro siete pãmena cuatro mil ãmũã yaaari siro, ¿noquē piseri cūã yaaduaariguere seesã dadodupóri? ¿Wãcūrii?

¹¹ ¿Deero tiirá múã t̄omasīrii? Ȳu fariseo basocaye, saduceo basocaye pã púuri tiiré wedesegu, pã meerē jīãwã. “Cūaye pã púuri tiiré t̄omasīrō booa” jīãwã, jīwī.

¹² Cūū teero jīrīpura, ãsārē t̄omasīre jeawu. “Marīrē pã púuri tiiré wedesegu mee tiáyí. ‘Fariseo basoca, saduceo basoca cūã jīditoremena buerépere t̄omasīrō booa’ jīgũ tiáyí”, jīwã.

*Pedro Jesuré “m̄u Cōāmacū beserigu niīã” jīrigue
(Mr 8.27-30; Lc 9.18-21)*

¹³ Jesús Cesarea Filipoya macã wesapu wáawi. Toopú jea, ãsārē cūū bueráre sãñáwī:

—Basocá ȳu niipetira sōwārē ¿deero wedesei? jīwī.

¹⁴ Ësã jīwã:

—Siquērã m̄urē “Juan basocáre wãmeōtiri basocu niiqui” jīyã. Āpērã “Elías niiqui” jīyã. Āpērã “Jeremías niiqui; o āpī profeta niigũ niiqui” jīyã, jīwã.

¹⁵ —¿Múãte “¿noã niī?” jī ȳu? jīwī.

¹⁶ Simón Pedro ȳuwi:

—M̄u Cōāmacū beserigu Cristo niīã; Cōāmacū catirucugu macã niīã, jīwī.

¹⁷ Jesús cūūrē jīwī:

—Simón, Jonás macã, m̄u teero wedesegu, queoróra wedesea. Sīcū basocá m̄urē teeré wederiajīyí. Ȳu Pacu ãmũãsepu niigú m̄urē tee masīrére ticoajīyí. Teero tiigú, ñsenire cuogú niīã m̄u.

¹⁸ Ate yuu jĩrécārē tuoyá muu: Muu Pedro niiã. (Pedro “ütägã” jĩdugaro tia.) Sicawí tiigá ütägã sotoapu tiirí wiibiro yuure padeoräre sicapõna macãrã wáari tiigúda.* Wātĩ cūyaramena yáa põna macãrãrē docacūmurĩ tiiríqui.

¹⁹ Yuu muurē ũmuãsepu marĩ Ōpũ niirõpu macã sáwibiro† niirére ticogudacu. Mui teeména atibúrecopure “Cõãmacũ dutiré mee niiã”, jĩ cãmotári, ũmuãsepuãrē cãmotánoãdacu. Teero biiri atibúrecopure mui “Cõãmacũ dutiré niiã” jĩrĩ, ũmuãsepuãrē cãmotáya maniãdacu, jĩwĩ.‡

²⁰ Too sírogã jĩwĩ sũcã:

—Yuu Cõãmacũ beserigu Cristo niiré maquērē ãpērãrē wederijãña, jĩ wedewi.

Jesús cūrē sããdarere wederigue
(Mr 8.31-9.1; Lc 9.22-27)

²¹ Ate síromena Jesús ũsã cū bueräre cūrē too síro wáadarere weneducãwĩ. —Yuure Jerusalénpu wáaro nijããdacu. Toopure bũtoá dutirá, paiaré dutirá, Moisés jóarigue buerá yuure bayiró ñañarõ netõrĩ tiãdacua. Yuure sããdutãdacua. Cũã teero tiipacári, itiábureco siro masãgũdacu, jĩwĩ.

²² Teeré tuogú, Pedro Jesuré ãpērã tuohéropu néewa, weneducãrigu niimiwĩ: —Yuu Ōpũ, Cõãmacũ teero wáari jĩgũ, cãmotáaro. Mui teero jĩãrigue wáarijããrõ, jĩrigu niimiwĩ.

²³ Jesús cãmenũcã, Pedrore jĩrigu niiwĩ: —Satanás tiiróbiro wedesegu tia muujã. “¡Satanás, wáajõãgua; yuu putore niirijãña!” jĩã. Pedro, mui teero jĩgũ, Cõãmacũ yuure dutirére cãmotãdugagu tia. Mui masãria Cõãmacũ wãcũrere; basocá wãcũrõbiro wãcũã, jĩrigu niiwĩ.

²⁴ Too síro Jesús ũsãrē jĩwĩ: —Sĩcũ yuure padeó, nunudugáguno cū booró tiidugárenorē tiidújããrõ. Basocá cūrē ñañarõ jĩpacari, yuure tuonunúsearo. Teeré tiigú, curusare apagú tiiróbiro niigũdaqui.

²⁵ Æpĩ sãrere cuiguno yuure “masãria” jĩgũ pecamepu wáagũdaqui. Æpĩpé yuure “masã” jĩ, teewapamena cūrē sãrĩ, yuumenena catirucujãgũdaqui.

²⁶ Sĩcũ atibúreco maquē niipetirere wapatápacu, cū yeeripũnarē tiidióri, cū cuoré dee tiãdare niiricu. Cū catiré petihére ñeenómene wapatãriqui.

²⁷ Yuu niipetira sõwũ yuu Pacu asibatéremena, ángleamena putuãatigudacu atibúrecopure. Putuãati, niipetirare cūã tiiriguedõrõrē wapa tiigúdacu.

²⁸ Yuu ateréja diamacũrã jĩã: Sĩquẽrã ãnopú niirã cūã diaadari suguero, yuu niipetira sõwũ õpũ sããgũ atiri ñããdacua, jĩwĩ.

17

Jesús baurécũtire wasorigue
(Mr 9.2-13; Lc 9.28-36)

¹ Seis burecori siro Jesús ütägũ ũmuãrigupu muãwawi. Tiigupá wáagu, Pedro, Santiago, cū bai Juanrē néewawi.

² Toopú cūã ññarĩ, Jesús cū baurécũtirere wasojõãyigu. Cūyã diapóã muĩpũ búreco macũ tiiróbiro asiyáiro. Cūyã suti bupo wããyore tiiróbiro butiré wáayiro.

³ Teero wáari, Moisés, Elías bauánucã, cūmuna wedesera tiyíra.

⁴ Pedro Jesuré jĩyigu:

* **16:18** Efesios 2.19-22. † **16:19** Españolmena: llave; portuguésmena: chave. ‡ **16:19** Mateo 18.18; Juan 20.23.

—Ūsā Ōpū, marī ānopú niirī, āñunetōjōāā. M̄u boorí, āno itiáwiigā tiigúda; sicawíigā m̄uya wii, apewíigā Moiséya wii, apewíigā Elíaya wii tiigúda, jīiyigu.

⁵ Cūū wedeseḡu tiiríra, ōme capemóre diiáti, cúārē tuubiátocojāyiro. Ōme watoap̄u sīcū wedeseri t̄oyíra:

—Āni ȳu macū ȳu bayiró maígá nií. Cūūmena bayiró useniā. Cūārē t̄oyá, jīiyigu.

⁶ Cūū buerá teeré t̄orá, bayiró cuira, ditap̄u diapóarire munibiácūmujeayira.

⁷ Jesús jea, cúārē ñaapeó: —W̄m̄m̄ncāña; cuirijāña, jīiyigu.

⁸ Cūā ñnam̄ōcori, āpērā maniyíra. Jesús dícuere ññayira.

⁹ Cūā ūtāḡp̄ú niirira diiátiri, Jesús jīiyigu:

—Múā ññaariguere wederijāwa ména; tée ȳu niipetira sōwū dia masāri sirop̄u, wedewa, jīiyigu.

¹⁰ Cūū buerá sãñáyira:

—Too docare ¿deero tiirá Moisés jóarigue buerá “Cōāmacū beserigu atiadari s̄guero, Elías atis̄gueḡdaqui” jīi buei? jīiyira.

¹¹ Jesús cúārē ȳuyigu:

—Elías atis̄guere, niipetire quēnos̄guéadare diamacúrā nií.

¹² Ȳu t̄oyá: Elías jeatoawi mée. Cūārē basocá ññamas̄ririra niíwā. Cūārē cúā booró tiid̄ḡariguere tiitóarira niíwā. Teero tiiróbiro ȳu niipetira sōwūcā cúā ññaarō tiirí, ññaarō netōḡḡdacu, jīiyigu.

¹³ Cūū teero jīir̄p̄ra, cúū bueráre t̄omas̄ire jeayiro. “Juan basocáre wāmeōtiri basoc̄ye maquērē wedeseḡu tiíáj̄yi”, jīi mas̄rira niíwā.

*Jesús wāt̄rē w̄maḡp̄ure niir̄iḡure cōāwionecorigue
(Mr 9.14-29; Lc 9.37-43)*

¹⁴ Too síro cúā pāu basocá niirōp̄u diijeári, sīcū Jesús p̄top̄u wáa, ñicācoberimena jeacūmu, jīiwī:

¹⁵ —Ōpū, ȳu macārē bóaneōña. Cūū ñnama diaré cuogú nií. Bayiró peti ññaarō netōi. Pee peti pecamer̄u ñaacūmu, diap̄cārē ññañuārucui.

¹⁶ M̄u bueráre néeatimiāwū. Netōnémas̄riawā, jīiwī.

¹⁷ Jesús cúārē jīiwī:

—Múā ȳu padeorídojāā; ññaarā nií. Ȳu múāmena yoari niirucujār̄icārē, padeoríbocu. ¿Nocōrō yoari múāmena pōōtēōḡḡdari ȳu? Néeatiya ānopé w̄maḡrē, jīiwī.

¹⁸ Jesús w̄maḡp̄ure niir̄iḡu wāt̄rē witiwadutiwi. Teero tiigú, witiwarigu niíwī. Máata w̄maḡu netōjōāwī.

¹⁹ Too síro ūsā Jesús buerá āpērā t̄ohérop̄u wáa, cúārē sãñáwū:

—¿Deero tiirá ūsā wāt̄rē cōāwionecomas̄riayiri? jīiwū.

²⁰ —Múā péerogā padeoré cuorá nií. Ȳu ateréja diamacúrā jīā: Mostazape péeripegā nií. Múā padeoré tipecōrōgā niirī, atigú ūtāḡrē, “jōōp̄u wáaya” jīiboaj̄yu. Múā teero jīirī, jōōp̄u wáaboaj̄yu. Múā padeoré cuorí, wisióre maniāḡdacu.

²¹ Āninó wāt̄rē cōāwionecod̄ugara, Cōāmacūrē sã, betirémena dícu cōārō booa, jīiwī.

*Jesús cúārē sãādarere p̄arī wederigue
(Mr 9.30-32; Lc 9.43-45)*

²² Too síro ūsā Galileap̄u niíwarucuri, Jesús ūsārē jīiwī:

—Ȳu niipetira sōwū āpērāp̄ure ticonoḡdacu.

²³ Ȳu sãādacua. Cúā teero tiipacári, itiáb̄ureco siro mas̄ḡḡdacu, jīiwī.

Cũu teero jĩĩrĩ tuorá, bayiró wácũpatira putuáwu.

Cõãmacũwii maquẽ niiãdarere niyeru wapasérigue

²⁴ Too síro ùsã Capernaumpũ jeari, Cõãmacũwii maquẽ niiãdarere niyeru wapasébosari basocã Pedro putopũ wáa, sãĩñáyira:

—¿Múãrẽ buegú Cõãmacũwii maquẽ niiãdarere niyeru wapatírigari? jĩĩyira.

²⁵ —Wapatíqui, jĩĩyigu.

Wiipá sããjeari, Jesús cũũrẽ wedesesugewi:

—Simón, ¿ateré deero wácũĩ mũũ? Atibúreco macãrã õpãrã ¿noãrẽ niyeru wapasédutigari? ¿Cũãya wederare o aperó macãrãpũre wapaségari? jĩĩwĩ.

²⁶ —Aperó macãrãpũre, jĩĩ yũũwi.

Jesús cũũrẽ jĩĩwĩ:

—Cũãya wedera wapatíricua.

²⁷ Teero biipacari, marĩ cũãrẽ merẽã wácũdutihera wapatíada. Mũũ weerida née, iitaropũ wai weegu wáaya. Wai yaasuguegure weemũõcoya. Cũãya ɛserore wũãwá, niyeruquire buagúdacu. Tiiquimena marĩ pũarãyere wapatígũ wáaya, jĩĩwĩ.

18

¿Nii uputí macũ niiĩ?

(Mr 9.33-37; Lc 9.46-48)

¹ Tiibũrecora ùsã Jesús buerá cũũ puto wáa, cũũrẽ sãĩñáwũ:

—Cõãmacũ dutirére ãñũrõ wácũnũnũsera ¿nii ùsã watoare nemorõ uputí macũ niiĩ? jĩĩwũ.

² Jesús sícũ wĩmagũrẽ suocó, ùsã decopũ nucõ,

³ jĩĩwĩ:

—Yũũ ateréja diamacũrã jĩĩã: Mũã niirecutirere waso, wĩmarã tiiróbiro niihẽrĩ, Cõãmacũ dutiré múãpũre jeaboarigue múãrẽ jearicu.

⁴ Nemorõ uputí macũ Cõãmacũ dutirére ãñũrõ wácũnũnũsegũno ãni wĩmagũ tiiróbiro niiĩ. ãni “yũũ ãpẽrã nemorõ niiã” jĩĩ wácũriqui.

⁵ Sícũ ãni wĩmagũbiro biigũre ñña, “yũũ Jesuré maĩã; teero tiigũ cũũrẽ boca maĩgũda” jĩĩ wácũboqui. Cũũ teero wácũgũ, cũũrẽ maĩgũ, yũũcãrẽ maĩgũ tiii.

Ñãñaré tiirí, quio niiã

(Mr 9.42-48; Lc 17.1-2)

⁶ Yũũre padeorágãrẽ ñãñaré tiidutígũnorẽ ñãñanemorõ wáaadacu. Cũũrẽ ùtãgã pairígamena cũũ wãmuãpũ siatúyo, día pairímaapũ cõãñocori, nemorõ ãñubocu.

⁷ Basocãre ñãñaré tiidutíre ñãñanetõjõãã. Ñãñaré tiidutíre niirucua. ãpẽrãrẽ ñãñaré tiidutíri tiirãpe bayiró ñãñarõ netõãdacua.

⁸ Mũũya wãmo, mũũya dũpo mũũrẽ ñãñarére tiirí tiibócu. Teero wáari, ráatacõãjãña. Sicawãmomena o sidadũpomena catiré petihéropũ jeagu, ãñũjãã. Pũawãmómena o pũadũpómena pecamerũ cõãdioconorĩpeja, ñãñanetõjõãacu.

⁹ Mũũya capea ñãñaré mũũrẽ ñãñarére tiirí tiibócu. Teero wáari, tiigaré odewecõãjãña. Sicacapeamena catiré petihéropũ jeagu, ãñũjãã. Pũacapeamena pecamerũ mũũ cõãdioconorĩpeja, ñãñanetõjõãacu.

Oveja ditirígũmena queoré

(Lc 15.3-7)

¹⁰ ãniã wĩmarãrẽ teero ñãñarĩjãña. Yũũ ateréja diamacũrã jĩĩã: Ƴmũãserũ ánglea ãniãgãrẽ coterá yũũ Pacũ Ƴmũãserũ niigũmena niirucujãya.

¹¹ Yũũ niipetira sõwũ ditirirare netõnégũ atiwũ.

12 '¿Múã deero tugueñaĩ? Cien oveja cuogú sícũ ditijõãrĩ, ¿deero tiigári cũũ? Noventa y nueve ãtãgũpú cũũ, ditiarigure ãmaãgũ wáaquí.

13 Cũũrẽ buagú, bayiró useniquí. Yũũ ateréja diamacúrá jĩĩã: ãpẽrã noventa y nueve dusaáriramena nemorõ cũũmena useniquí.

14 Teerora marĩ Pacũ ãmũãsepu niigú ãniãgãrẽ sícũ pecamepu wáari booríqui.

*Acabóre
(Lc 17.3)*

15 'Mũũya wedegu mũũrẽ ñañaré tiirí, mũũ basiro cũũ putopũ wedesegu wáaya. Cũũ ñañaré tiiariguere tuomasĩrĩ tiiyá. Cũũ “jáũ” jĩĩrĩ, múã cãmerĩ wedese useniãdacu sũcã.

16 Cũũ tuoriatã, sícũrẽ, puarãrẽ suowáya; mũũmena cũũ putopũ wáaaro. Toopú jea, wedeya cũũ mũũrẽ ñañaré tiiariguere. Mũũ teero tiigú, Cõãmacũye queti jóaripũpu jĩĩrõbirora tiicú. Teero tiirã, puarã o ãtããrã tee ñañaré tiiariguere “diamacúrá wáawũ” o “diamacúrá wáayu” jĩĩmasiãdacu.

17 Cũãcãrẽ netõnucãrĩ, niipetira yũũre padeorãre wedewa múã neãrõpu. Cũãcãrẽ netõnucãrĩ, yũũre padeorãre jĩĩña: “Cõãmacũrẽ masĩhẽgũ o romanuã õpũrẽ niyeru wapasébosari basocũre tiirõbiro cũũrẽ ãñaña”.

18 'Yũũ ateréja diamacúrá jĩĩã: Atibúrecopũre múã “jáũ, teero tiiyá; ãñuniã” jĩĩrĩ, ãñuniãdacu ãmũãsepuãrẽ. Teero biiri atibúrecopũre múã “teero tiirijãña; ñañaniã” jĩĩrĩ, ñañaniãdacu ãmũãsepuãrẽ.*

19 'Yũũ ateréja diamacúrá jĩĩã sũcã: Múã menamacãrã puarã sícãrĩbiro wãcũrémena “marĩ ateré Cõãmacũrẽ sãicó” jĩĩ sãĩrĩ, yũũ Pacũ ãmũãsepu niigú ticogũdaqui.

20 Puarã, ãtããrã yũũre padeorã neãrĩ, yũũ cũã watoapu niã, jĩĩwĩ.

21 Pedro Jesús putopũ wáa, sãĩñáwĩ:

—Õpũ, yáa wedegu cũũ yũũre ñañaré tiirucúri, ¿noquẽ pee cũũrẽ acabógũdari? ¿Sietecõrõ acabógũdari? jĩĩwĩ.

22 —“Sietecõrõ” jĩĩria. “Cũũ ñañaré tiirécõrõ† acabóya” jĩĩã.

Dutibosagũ acabódgãhegũmena queoré

23 'Mũãrẽ queorémena teeré wedegũda: Cõãmacũ dutiré múãpũre niãdare atequetĩ tiirõbiro niã. Sícũ õpũ cũũye dita dutibosara wapamórere “quẽnogũda” jĩĩyigu.

24 Cũũ cúãrẽ wapasénucãrĩ, sícũ pairó peti wapamógũrẽ néeatiyira.

25 Cũũ wapatíre cuohéri ãñagũ, cũũrẽ, cũũ nũmorẽ, cũũ põnarẽ, niipetire cũũ cuorere ãpẽrãpũre dúadutiyigu, cũũ wapamórere wapatídutigu.

26 Teeré ãñagũ, cũũpe cũũ õpũ puto ñicãcoberimena jeacũmu, sãiyígu: “Yũũ õpũ, yũũre yuesãñuña. Yũũ niipetire wapatípetijãgũda”, jĩĩyigu.

27 Cũũ õpũpe cũũrẽ bóaneõ ãñagũ, cũũ wapamórere acabójã, cũũrẽ “wáagua” jĩĩyigu.

28 'Cũũpe wáa, ãpĩ cũũ menamacũ cũũ tiirõbiro dutibosagũre buajeáyigu. Cũũpe cũũrẽ péerogã wapamómiyigu. Cũũrẽ wapatídutigu, wãmũãrẽ ñeediyi, “mũũ yũũre wapamórere wapatíya” jĩĩyigu.

29 Cũũpe ñicãcoberimena jeacũmu, sãimiyigu: “Yũũre yuesãñuña. Mũũrẽ wapatígũda”, jĩĩmiyigu.

30 Cũũpe booríyigu. Cũũrẽ peresuwiipu néewa, sõnecodutiyigu. “Cũũ wapatípetiripu, wionécoya”, jĩĩyigu.

* 18:18 Mateo 16.19. † 18:22 Pecasãyemena: setenta veces siete.

³¹ Āpērā cūū menamacārā dutibosara cūū teero tiirére bayiró bóaneōremena ññayira. Cúā òp̄p̄are niipetire cūū teero tiáriguere wedera wáayira.

³² Teeré tuogú, cúā òp̄ cūūrē s̄uodutíyigu. Cūūrē j̄īyigu: “¡Ñañagú! M̄u ȳuere s̄aĩrĩ, niipetire m̄u wapamóretōrē acabópetijããwã.

³³ Ȳu m̄uērē bóaneō ññañirobirora m̄ucã m̄u menamacārē bóaneō ññaboaj̄iyu”, j̄īyigu.

³⁴ Cūū òp̄ cúagu, peresuwii coterí basocare “cūūrē bayiró ññañarō tiiyá; téé cūū wapamóre wapatípetirip̄, ññañarō tiidúya” j̄īyigu, j̄īwĩ Jesús.

³⁵ Jesús ate wede yapacutíwi:

—Ȳu Pac̄ ñm̄ãsep̄ niigú teerora tiigúdaqui múārē, múāya wederare bóaneōremena acabóheri, j̄īwĩ.

19

Múā n̄mosãnumiārē cōãrijãña

(Mr 10.1-12; Lc 16.18)

¹ Jesús teeré j̄īari siro, Galileap̄ niárigu Judea ditap̄ día Jordán muĩp̄ muãatirope wáawi.

² Pac̄ basocá cūūrē n̄n̄wã. Cūū toopá diarecutirare netōnéwĩ.

³ Fariseo basoca cūū putop̄ jeawa. Cūūrē ññañarō j̄īré buadugára, s̄añáwã: —¿S̄ic̄ cūū n̄morē cūū booró cōãjãmasĩgari? ¿Marĩrē dutiré teerora j̄īwĩ?

⁴ Jesupé ȳuwi:

—Múā Cōãmacūye queti jóarip̄ buerá niipacara, ¿masĩrii? Cōãmacū niipetire cūū sicato tiinucãritop̄re ñm̄, numiõ tiirígu niwĩ.

⁵ Ate j̄īrigu niwĩ: “Teero tiigú, ñm̄ cūū pac̄re, cūū pacore merēã witi, cūū n̄moména niigúdaqui. Cúā p̄arã sicaõp̄ũ tiiróbiro putuáadacua”, j̄īrigu niwĩ Cōãmacū.

⁶ Teero tiirá, p̄arã niiriya. S̄ic̄ tiiróbiro niĩya. Cōãmacū cúārē sicaõp̄ũrã tiiróbiro niirĩ tiirĩ siro, ãp̄ĩ cúārē cãmerĩ cōãrĩ tiirjãrō booa, j̄īwĩ.

⁷ Cúãpe s̄añáwã:

—Too docare ¿deero tiigú Moisés s̄ic̄ cūū n̄morē cōãgũdu “atewapá m̄uērē cōãã” j̄īríp̄rē tiodutiyiri?

⁸ Cúārē j̄īwĩ:

—Múā ñec̄sũm̄ã Cōãmacū dutirére tiidugáheri ññagũ, Moisés “múā n̄mosãnumiārē cōãmasĩã” j̄īrigu niwĩ. Teero j̄īpacari, sicatorp̄ra numiārē cōãré maniyiro.

⁹ Ȳu j̄īrere tuoyá: S̄ic̄ cūū n̄mo ãp̄iména ññañaré tiirípacari, coore cōãgũ, apegore n̄mocutigu, ññañarō tiigú tiiquí. N̄mo niihẽgõmena ñeeapegu putuáqui, j̄īwĩ.

¹⁰ Æsã cūū buerá j̄īwũ:

—Too docare n̄momanirĩ, nemorõ aññucu, j̄īwũ.

¹¹ Æsãrē j̄īwĩ:

—Niipetira n̄momanirã niimasĩricua. Cōãmacū “n̄momanirã niĩadacua” j̄īrira dícu niimasĩcua.

¹² Āpērā bauárap̄ra n̄mocutimasĩricua. Āpērārē basocá p̄namanirĩ tiári siro, n̄mocutimasĩricua. Āpērā Cōãmacūye maquẽ dícuere tiidugára n̄mocutiricua. “N̄momanigũ niigũda” j̄īgũno n̄momanigũ niijãrō, j̄īwĩ.

Jesús wĩmarãrē s̄aĩbosárigue

(Mr 10.13-16; Lc 18.15-17)

13 Wīmarārē Jesús puto néeatiwa, cūā ñaapeó, Cōāmacūrē sāibosádutira. ʔsā cūā buerá cūārē néeatirare tutimiwā.

14 Jesupé jīwī:

—Wīmarā yuu puto atiaro. Cāmotárijāña. Cōāmacū dutirére añurō wācūnuserano āniāgā tiiróbiro wācūrā niīya, jīwī.

15 Too síro Jesús cūārē ñaapeó, Cōāmacūrē sāibosáwi. Yaponó, aperopá wáajōāwī.

Mamu pee cuogú Jesuména wedeserigue

(Mr 10.17-31; Lc 18.18-30)

16 Too síro sícā Jesús putopu jea, cūārē sāiñáwī:

—Basocáre buegú, ¿yuu ñeenó añurére tiigúdari, catiré petihére buadugágu? jīwī.

17 Cūārē yuwi:

—¿Deero tiigú yuure añuré maquērē sāiñái? Sícurā añugú niī. Cūā dutiré tiiyá, catiré petihére buadugáguja, jīwī.

18 —¿Ñeerē tiigári? jīwī.

Jesús jīwī:

—Basocáre sīaríjāña. Āpī numorē ñeeaperijāña. Yaarijāña. Āpērārē jīditoremena wedesārijāña.

19 Mhu pacu, mhu pacore padeoyá. Mhu basiro maĩrō tiiróbirora āpērācārē maĩñá, jīwī.

20 —Yuu tee niipetirere tiimúāatimiwā. ¿Ñeenó yuure dusai? jīmiwī.

21 —Mhu basocú añugú peti niidugagu, mhu cuorére dúapetijāgū wáaya. Tee dúa wapatáariguere bóaneōrārē batoya. Teero tiigú, Cōāmacū putopure pee añuré buagúdacu. Túajea, ati, yuure nuuwá, jīmiwī.

22 Mamu teero jīrī tuogú, wācūpati, putuajōāwī, pee apeyé cuogú niijīgū.

23 Jesús ūsārē jīwī:

—Yuu ateréja diamacūrā jīā: Pee apeyé cuoráno Cōāmacū dutirére añurō tiinúsedugari, wisió niicu.

24 Yuu ateré jīnemoā sūcā: Wáicu camello wāmecutigu awigá copegāpu sāācāmewitimasīriqui. Toorá nemocú, pee apeyé cuoráno Cōāmacū dutirére añurō tiinúsedugaripereja, jīwī.

25 Teeré tuorá, ūsā bayiró tuomaníjōāwū:

—Too docare ¿noāpé netōnénoādari? jīwū.

26 Jesús ūsārē iñagārā, jīwī:

—Basocá cūā basiro netōnémasīriya. Cōāmacūpereja wisióre manidójāā, jīwī.

27 Pedro cūārē yuugu, jīwī:

—Tuoyá ména. ʔsāpe niipetire ūsā cuoríguere cūūjōāatiwu, mhu mena nuuāda jīrā. Teero tiirá, ¿ūsāpe ñeenórē ñeeādari? jīwī.

28 Jesús yuwi:

—Yuu ateréja diamacūrā jīā: Atibáreco petiári siro, niipetire mama wasorítabe, yuu niipetira sōwū duigudacu asibatéripīrō ōpū duirípīrōpū. Yuu too duiri, mūā yuure nuuáracā docerīrī ōpārā duirépīrīpū duiadacu. Israelya pōna doce pōnarī macārārē beseadacu.

29 Sícuño yuure padeoré wapa cūūye wiseri, cūū baira, cūū pacusūmuā, cūū pōna, cūūye ditare cūūjōā, cūū cūūwarigue nemorō buagúdaqui. Teero biiri apeyé Cōāmacūmena catiré petihére buagúdaqui.

30 Mecātígārē paū upatí macārā too síropure bári niirā niīadacua. Bári niirā too síropure upatí macārā niīadacua, jīwī.

20

Use wese paderámena queoré

¹ Jesús wedenemowí:

—Múãrē queorémena teeré wedeguda: Cõãmacũ dutiré múãrēre niiãdare atequetí tiiróbiro niiã. Sícũ use wese cõogú ñamisãñurõ cũya wese padeadarare ãmaãgũ wáayigu.

² Cũãrē buagú, “sicabureco padegu wapatárocõrõ múãrē wapatíguda” jĩyigu. Cũãmena quẽnotóa, cũya wesepu padedutigu ticocoyigu.

³ Nueve niirĩ, macã decopu wáayigu. Toopá ãpẽrã paderipacara niirãrẽ ñayigu.

⁴ Cũãrē jĩyigu: “Múãcã use wesepu padera wáaya. Ñurõ múãrē wapatíguda”, jĩyigu. Cũãcã padera wáayira.

⁵ Coeritó niirĩ, ñamica tres niirĩ, teerora tiyigu.

⁶ Cinco niirĩ, macãpu wáa, ãpẽrã paderipacara niirãrẽ buajeáyigu sũcã. Cũãrē, “¿deero tiirã múã paderipacara niinañiõjõãĩ?” jĩyigu.

⁷ “Ãpẽrã ñsãrē ‘padera atiya’ jĩriawã”, jĩyira. “Múãcã use wesepu padera wáaya”, jĩyigu.

⁸ Nãicũmuatiri, wese cõogú paderáre dutigúre jĩyigu: “Paderáre sũocó, wapatíya. Too síropu jeaarirare wapatísugueya. Sugero jeaarirare wapatíyaponocoya”, jĩyigu.

⁹ Cinco niirĩpu padenucãrira jeayira. Sicabureco padera wapatárocõrõ ñeyira.

¹⁰ Bõeripu jearirape ati, “ãniã nemorõ marĩ wapatáadacu” jĩ wãcũmiyira. Cũãcã sicabureco wapatárocõrõ ñeyira.

¹¹ Cũã tiiwese cõogúre tuticoteyira:

¹² “Íniã ñsã siropu padera jeaarira sica horara padeawã. Cũãcãrē ñsã wapatárocõrõrã wapatía. Ñsãpeja yoari asiró doca padenañiõjõããwã”, jĩmiyira.

¹³ Cũpe sícũ teero jĩrã menamacãrē jĩyigu: “Yũ menamacũ, mũrē ñañarõ tiigú tiiría. Mũ padeadari sugero, ‘sicabureco wapatárocõrõ mũrē wapatíguda’ jĩ quẽnoãwũ mũmena.

¹⁴ Mũ wapatáre née, wáagua. Yũ ãni too síropu padegú jeaarigúre mũrē wapatárocõrõrã wapatídugaga.

¹⁵ Yée niyeru niiã ate. Yũ booró yée niyerumena tiimasã. ¿Yũ ãñurõ tiirí, mũ ñatutigu tiiite?” jĩyigu.

¹⁶ Teero tiirã, too síropu niiãrira sugueadacua; sugearira síropu niiãdacua, jĩwĩ Jesús.

Jesús cããrē sããdarere ñĩãrĩ wederigue

(Mr 10.32-34; Lc 18.31-34)

¹⁷ Too síro Jesús Jerusalénpu mũãwagu, ñsã cũ buerã docere merẽ sũocó, wedewawi. Biiro jĩwĩ:

¹⁸ —Múã ñãã. Marĩ Jerusalénpu wáara tiia. Toopá yũ niipetira sõwũ niipacari, paiaré dutirá, Moisés jóarigue buerãpũre ticoadacua. Cũã sããdutíadacua yũre.

¹⁹ Cũãrã judíoa niñẽrãpũre ticonetõneãdacua. Yũre buijã, tãna, curusapu pábiatu sããdacua. Itiãbureco siro masãgũdacu, jĩwĩ.

Santiago, Juan paco Jesuré sãibosámirigue

(Mr 10.35-45)

²⁰ Zebedeo mũmo coo põna Santiago, Juanména Jesús pũtopu jeawo. Cũãrē sããgõdo, ñicãcoberimena jeacũmuwõ.

21 Cũ coore: —¿Ñeenó boogári? jĩwĩ.

—Mũ õpũ sããgũ, ãniã yũ põna pũarãrẽ mũ duiirĩrõ pũtogãpũ dũpowa. Sĩcũ diamacũpe, ãpĩrẽ acuniñape dũpowa, jĩmiwõ.

22 Jesús yũwĩ:

—Yũ õpũ sãããdari suguero wáaadareere múã masĩria. ¿Yũ ñañarõ netõãdarobirora múãcã ñañarõ netõrã nũcãbõgari? jĩwĩ.

—Éjũ, ñañarõ netõmasĩã, jĩwã.

23 —Mũãcã yũ tiirõbiro ñañarõ netõãdacu. Teeré wedemasĩpacũ, “sĩcũ diamacũpe, ãpĩ acuniñape dũpogũda” jĩmasĩriga. Tee yũ dutiré niiria. Yũ Pacũ toopũ duiadarare besetoawi, jĩwĩ.

24 Ɔsã pũamõquẽñerã tee sãirere tuorã, Santiago, Juanmẽna cúawũ.

25 Jesús Ɔsãrẽ sũocõ, jĩwĩ:

—Mũã masĩã: Niipetire dita macãrãrẽ dutirá Cõãmacũrẽ masĩhẽrã cúã boorõ dutiãmajãya. Cúã doca macãrãcã acaribĩremena dutiia, cúã dutirere tiipetĩdutiã.

26 Mũãpeja cúã tiirõbiro tiirĩjãña. Merẽã tiirẽcutiya. Mũã uputĩ macãrã niidũgara, ãpẽrãrẽ tiiapuri basoca niĩña.

27 Sĩcũ ãpẽrã nemorõ niidũgagũno niipetirare padecotegũ tiirõbiro niirõ booa.

28 Yũ niipetira sõwũcã teerora tiiwũ: ãpẽrã yũre tiiapuaro jĩgũ mee atiwũ. Yũpe basocãre tiiapugũ atigũ tiiwũ. Teero biiri pau basocã ñañarẽ tiirẽ wapa diabosa netõnẽgũ atigũ tiiwũ, jĩwĩ.

Jesús pũarãrẽ ññarĩ tiirĩgue

(Mr 10.46-52; Lc 18.35-43)

29 Ɔsã Jericõ niĩarira witiwari, pau basocã Jesurẽ nũnũatiwa.

30 Ɔsã wáarima wesapu pũarã ññahẽrã duiwa. “Jesús too netõwái” jĩrere tuorã, bayirõ busurõmena jĩwã:

—¿Õpũ, David pãrãmi niinũnũsegũ, Ɔsãrẽ bóaneõña! jĩwã.

31 Basocãpe cúãrẽ: —Nocõrõrã ditamanĩjõãña, jĩ tutimiwã.

Cúãpe jĩnemosãjãwã:

—¿Õpũ, David pãrãmi niinũnũsegũ, Ɔsãrẽ bóaneõña! jĩwã.

32 Jesupẽja pũhãnũcã, cúãrẽ sũocõ: —¿Mũãrẽ deero tiirĩ boogári? jĩwĩ.

33 —Õpũ, Ɔsãrẽ ññarĩ tiiyã, jĩwã.

34 Jesús cúãrẽ bóaneõ ññagũ, capearire ñaapeówi. Ñaapeórira, ññajõãwã sãa. Ñña, cúãrẽ nũnũatiwa.

21

Jesús Jerusalẽnpũ sããwarigue

(Mr 11.1-11; Lc 19.28-40; Jn 12.12-19)

1 Ɔsã Jerusalẽnpũ jeadaro péero dũsawũ. Betfagẽ macãpũ Ɔtãgũ Olivo pũtopũ jeadara tiiwũ. Toopũ Jesús pũarã Ɔsã menamacãrãrẽ tiimacãpũ ticocowi.

2 Cúãrẽ jĩwĩ:

—Iimacã marĩ díamacũ niirĩ macãpũ wáaya. Máata sũcõ burra siatũnũcõãrigore, wĩmagũmena buajeáadacu. Jõã, cúãrẽ néeatiya.

3 Sĩcũ múãrẽ sãĩñarĩ, “marĩ Ɔpũ booáwĩ; máata wiyajãgũdaqui” jĩña, jĩwĩ.

4 Tee profeta jĩrirobirora wáaro tiiyiro. Ateré jóarigũ niiwĩ:

5 Jerusalẽn macãrãrẽ jĩña: “Ñña. Mũã Ɔpũ múã pũtopũ atitoai mée.

Bári niigú tiiróbiro burra macū wĩmagū sotoapū pesatii”,*
jĩ jóarigū niwĩ.

⁶ Cúã Jesús ticocoarira wáa, cū tiidutíaribirora tiiríra niwã.

⁷ Burrore cū pacoména néeatiwa. Cúã sotoapū cúãye suti sotoá maquērē tuuwépeowū. Jesús sícū sotoapū mūãpeawi.

⁸ Paū toopá niirã cūūrē padeorá, cū netōwáadarimapū cúãye suti sotoá maquērē sēōcūwã. Āpērã yucū dupuri tiimapá páatacūwã.

⁹ Cū suguero wáara, cū siro nūnarã bayiró busurómena jĩwã:

—¡David pārāmi niinūsegure usenire ticoada! ¡Āni Cōãmacū ticodiocorigū niĩ! ¡Cūūrē āñurō tiiáro! ¡Niipetira ūmūãse macārã cūūrē “āñunetōjōãĩ” jĩ, usenire ticoaro! jĩwã.

¹⁰ Jesús Jerusalénū sããjeari, niipetira toopá niirã ññamanijōã, deero jĩmasĩririra niwã.

—¿Noã niĩ āni? jĩ cãmerĩ sãññáwã.

¹¹ Āpērã yūwā:

—Cū Jesús, profeta, Nazaret Galilea dita macū niĩ, jĩwã.

Jesús Cōãmacūwiipū dúari basocare cōãwionecorigue
(Mr 11.15-19; Lc 19.45-48; Jn 2.13-22)

¹² Too síro Jesús Cōãmacūwiipū sããjeagu, niipetira dúari basocare, teeré sãñérārē cōãwionecowi. Niyeru wasorí basocaye mesarire tuunécōãcūjãwĩ. Bua dúari basocaye duirépĩrĩcārē teerora tiwĩ.

¹³ Cúãrē jĩwĩ:

—Cōãmacūye queti jóaripūpu biiro jĩã: “Yáa wii ‘Cōãmacūmena wedeseri wii niĩã’ jĩrĩ wii niĩadacu”,† jĩ jóare niĩã. Múãpe yaarépira dúari wii niirĩ tia, jĩwĩ.

¹⁴ Tiiwiipúre ññahērã, wáamasñhērã cū pūtopū atiwa. Cúãrē netōnéwĩ.

¹⁵ Paiaré dutirá, Moisés jóarigue buerápe cū tutuaremena tiiññorĩ ññarã, cúawa. Wĩmarã tiiwĩ popeapū niirã bayiró busurómena “¡David pārāmi niinūsegure usenire ticoada!” jĩwã. Teecārē tuorá, cúawa.

¹⁶ Jesuré jĩwã:

—¿Íniã cúã jĩrere tuoi? jĩwã.

—Tuoa, jĩwĩ—. Múã Cōãmacūye queti jóaripū buerá niipacara, ate tiipūpu jóarere tuomasĩria ména:
Cōãmacū, mū wĩmarārē,
teero biiri ūpūrārē
āñurō useniremena mūūrē basapeomenirĩ tiiáwũ,‡
jĩ jóanoã, jĩwĩ.

¹⁷ Cúãrē cōãwitiwa, Betaniapū wáawū. Toopá ūsã cãniwũ.

Jesús higuerağure sñnirĩ tiirígue
(Mr 11.12-14, 20-26)

¹⁸ Apebúreco bóeri Jesús Jerusalénū cãmerputáagu, juabójōãwĩ.

¹⁹ Maa wesapū higuerağure ññawĩ. “Ducacuticura” jĩğũ, ññagũ wáamiwĩ. Pũũrĩ dícu buawĩ. Teero tiigú, tiiguré: —Ducacutinemorícu sáa, jĩwĩ.§
Máata higuerağū sñnijōãwũ.

²⁰ Teero wáari, ūsã cū buerá ññamanijōãrã, sãññáwũ:

—¿Deero tiiró higuerağū máata sñnijōããrĩ? jĩwũ.

²¹ Jesús ūsārē yūwĩ:

* 21:5 Zacarías 9.9. † 21:13 Isaías 56.7. ‡ 21:16 Salmo 8.2. § 21:19 Higuerağũrĩ wasowitiatiri, duca metápágã witiaticu. Teepare sãmerérena yaanocu. Jesús teeré āmañijĩyi. Teepagã ññadiari siro, pacapá āñurō ipitire witiatinacãcu. Metápágã manirĩ, pacapácã witiaticu.

—Yuu ateréja diamacúrã jĩã: Múã padeoré cuorá, “Cõãmacũ yuuriiboqui” jĩhẽrã, yuu tiiguré tiárirobiro múãcã tiimasĩadacu. Apeyé, múã atigú ùtãgũrẽ “wáa, díapũ ñaacoñuãña” jĩrĩ, teerora wáaadacu.

²² Múã padeoré cuorá, Cõãmacũrẽ sãirénorẽ buaadacu.

*Jesuré “¿noã dutirémèna teeré tiii?” jĩrigue
(Mr 11.27-33; Lc 20.1-8)*

²³ Too síro Jesús Cõãmacũwiipũ sããwawí. Cũũ tiwiipú bueritabe, paiaré dutirá, ãpẽrã butoá dutirá cũũ putopũ wáa, cũũrẽ sãĩñáwã:

—¿Noã dutirémèna mũũ teeré tiii? ¿Noã mũũrẽ dutiré ticori? jĩmiwã.

²⁴ Jesús cũãrẽ yuuri:

—Yuu cũãrẽ sãĩñágũda. Múã yuure yuuri, múãrẽ “ate dutirémèna tiia yuu” jĩgũda.

²⁵ ¿Noã Juanrẽ wãmeõtidutigũ ticocoyiri? ¿Cõãmacũ o basocápe ticocoyiri? jĩwĩ.

Cũãpe cãmerĩ wedesewa:

—Marĩ “Cõãmacũ ticocorigũ niwĩ” jĩrĩ, cũũ marĩrẽ “too docare ¿deero tiirá cũũrẽ padeoriri?” jĩboqui.

²⁶ Marĩ “basocá cũũrẽ ticocorira niwã” jĩmasĩria, basocáre cuira. Niipetira “Juan profeta niwĩ” jĩ padeoóya, jĩyira.

²⁷ Teero tiirá, cũã Jesuré: —Masĩriga, jĩwã.

Jesús cũãrẽ jĩwĩ:

—Yuu cũãrẽ “ate dutirémèna teeré tiia” jĩ wederia, jĩwĩ.

Sĩcũpõna pũarãmèna queoré

²⁸ Jesús cũãrẽ sãĩñáwĩ:

—¿Múã deero tũgueñaĩ ateré? Sĩcũ pũarã ùmũã põnacũtĩyigũ. Cũũ sĩcũ putopũ wáa, “macũ, use wesepũ padegũ wáaya” jĩyigũ.

²⁹ Cũũ macũpé “wáaria” jĩyigũ. Too síro wãcũpati, wãcũre waso, padegũ wáajõãyigũ.

³⁰ Too síro cũã pacũ ãpĩ cũũ macũ putopũ wáa, teerora jĩyigũ. Cũũpe “wáagũda” jĩpacũ, wáariyigũ.

³¹ ¿Niipé cũã pacũ booróbiro tiyĩri? jĩwĩ.

—Cũũ dutisũguearigũpe, jĩwã.

Jesús cũãrẽ jĩwĩ:

—Yuu ateréja diamacúrã jĩã: Niyeru wapasébosari basoca, teero biiri numiã ñañarã múã suguero wãcũpati, wasoóya. Teero tiiró, Cõãmacũ dutiré basocápure niĩadare cũãrẽ múã suguero jeaadacu.

³² Juan Cõãmacũ boorére múãrẽ buepacari, cũũrẽ padeoríwũ. Niyeru wapasébosari basocape, teero biiri numiã ñañarãpe cũũrẽ padeowá. Cũã wãcũpati, wasorí ññapacara, múãpe too síro wãcũpati, wasoríwũ. Juanrẽ padeoríwũ, jĩwĩ.

*Ñañarã padecoteramèna queoré
(Mr 12.1-12; Lc 20.9-19)*

³³ Jesús cũãrẽ wedewi sũcã:

—Apeyé queorére tũoyá sũcã: Sĩcũ ùmũ dita cuogú niyigũ use wese oterigũ. Otepetitoa, sãnisãncõyigũ. Use cũã bipesããdari copere ùtãgãpũ coayigũ. Teero biiri ùmũari wii cũã coteduiadari wiire tiyigũ. Aperopú wáanetõgũ wáagũ, ãpẽrãrẽ tiiditare wasoyigũ.

34 Use ducacutirito niirĩ, cūūrē padecoterare ticocomiyigu. Cūūya dita cūū wasorirare “use cūā dúa wapatárere decomena ticocoaro yuure” jĩcomiyigu.

35 Cūā toopá jeari, tiidita wasorira cūārē ñee, sīcūrē páa, āpīrē sīājā, āpīrē ūtāperimena déeyira.

36 Tiidita ōpū cūū ticocosuguerira nemorō ticocomiyigu sūcā. Cūācārē teerora tiiyira.

37 “Too síro sáa, cūū macūrē ticocomiyigu sūcā. “Yuu macūrē quioníremena ññaādacua”, jĩ wācūmiyigu.

38 Ōpū macū toopá jeari ññarā, tiidita wasorira cāmerĩ wedeseyira: “Ānirā niĩ too síropu atiditaré ñeegūdu. Jām, sīácó. Cūū manirĩ, atiditá marīya dita pūtuáadacu”, jĩmiyira.

39 Teero tiirá, cūūrē ñee, tiiwese wesapu néewa, sīácōājāyira.

40 “Too docare tiidita ōpū toopá jeagu, ¿deero tiigūdari tiidita wasorirare? jĩwĩ.

41 Cūūrē jĩwā:

—Bóaneōrō manirō cūā ñañarārē sīácōājāgūdaqui. Too síro cūūya ditare cūūrē wapatírucujāādarare wasogūdaqui, jĩwā.

42 Jesús cūārē jĩwĩ:

—Mūā Cōāmacūye queti jóaripū buerá niipacara, ate tiipūpu jóarere tuomasīria ména:

Wii weerira ūtāquire booríyira.

Cūā boorípacari, tiiquira upatí macāqui pūtuáwu tiwiipáre.

Cōāmacū marĩ Ōpū teero tiirígu niwĩ.

Cūū tiiríguere “añunetōjōāā” jĩ tūgueñanoā,* jĩ jóanoā.

43 “Teero tiirá, yuu ateréja jĩā: Cōāmacū dutiré múāpūre niimiādare use wese tiiróbiro niā. Tiwesere múārē ēmajāgūdaqui; āpērārē ticogūdaqui cūū dutirére tiíadarare.

44 Tiiqui sotoapu ñaapeaguno mutājōāgūdaqui. Tiiqui sīcū sotoapu ñaapeatā, añurō mutāpetijōāgūdaqui, jĩwĩ.

45 Paiaré dutirá, teero biiri fariseo basoca Jesús tee queorémēna wederi tuorá, “marīrēna teero jĩgū tiiquí” jĩyira.

46 Teero tiirá, cūūrē ñeeādara tiimíyira. Ñeeriwa, basocáre cuira. Basocápe “profeta niĩ” jĩ padeowá.

22

Wāmosíari bosebureco boocómiramēna queoré (Lc 14.15-24)

1 Jesús queorémēna cūārē wēdenemowĩ:

2—Cōāmacū dutiré múāpūre niíadare atequetí tiiróbiro niā. Sīcū ōpū niiyigu. Cūū macū wāmosíari bosebureco tiipéoyigu.

3 “Yuu boocórirare suorá wáaya”, jĩyigu cūūrē padecoterare. Cūū boocórirape “wáaria” jĩjāyira.

4 Too síro āpērārē cūūrē padecoterare ticogū, jĩduticoyigu: “Yuu boocórirare ateré wedera wáaya: ‘Yaaré quēnoārepū niitoaawū. Yáara wēcuá, teero biiri ecará diicutiri tiirírare sīādutítoaawū. Niipetire quēnoārepū niā. Bosebureco ññarā atiaro’”, jĩcoyigu.

5 Cūāpe yuuriyira. Sīcū cūūya wesepu wáajōāyigu. Āpĩ cūū apeyé dúaropu wáajōāyigu.

* 21:42 Salmo 118.22-23.

6 Āpērāpé cúā ōpū ticocoarirare ñee, ñañarō jīī, sīājāyira.

7 Cúā ōpū cúā teero tiáriguere t̄ogú, cúayigu. Cúyara surarare ticocogu, cúārē sīādutiyigu. Cúāya macārē sóejādutiyigu.

8 Too síro cūūrē padecoterare jīiyigu: “Niipetire wāmosíari bosebureco tiádare niipetitoaa. Ȳm̄ boocómirira atihere wapa boocónemoña manirā nijjāārō sáa.

9 Teero tiirá, macā decop̄m̄ wáaya. Niipetira múā buajeárare ‘bosebureco iñarā wáaya’ jīīña”, jīiyigu.

10 Cūūrē padecotera macā decop̄m̄ wedera wáayira. Niipetira cúā buajeárare añurārē, ñañarārē néō, néewayira. Teero tiirá, tiitatiare basocá dadajōāyira.

11 ‘Too síro cúā ōpū bosebureco atiarirare iñagū, sāj̄eayigu. Cúārē iñagū, sīcū cúā decop̄m̄ wāmosíara sñañarō sñañahēgūrē iñayigu.

12 Cūūrē jīiyigu: “Yáa wedegu, ¿deero tiigú sāj̄atarī m̄m̄, wāmosíari sutiro sñañaripacu?” Cūūpe ȳm̄masīriyigu.

13 Cúā ōpū yaaré batorare jīiyigu: “Cūūrē wāmorīp̄m̄, d̄m̄porip̄m̄ siatú, naĩtīārōp̄m̄ cōāwionecoya. Toopú basocá pūnisíra bacadiyó, utiadacua”, jīiyigu, jīīwī.

14 Jesús jīīwī sūcā:

—Cōāmacū paure boocópacu, sīquērārē besequi, jīīwī.

Niyeru wapasédutire sñañárigue

(Mr 12.13-17; Lc 20.20-26)

15 Too síro fariseo basoca wáajōāwā. Cúā Jesús merēā ȳm̄ri boorá, cūūrē sñañáadarere quēnoyúerira niiwā.

16 Too síro cúā buerere n̄n̄urārē, Herodere t̄on̄n̄úseramena Jesús p̄top̄m̄ ticocorira niiwā. Cūūrē jīīwā:

—Basocáre buegú, m̄m̄ añugú niirere masīā. M̄m̄ diamacūrā Cōāmacūye maquērē buea. Basocá t̄usaré dícare wedericu. Up̄tí macārārē, b̄ari niirārē, niyeru cuoráre, niyeru cuohérare sīcārībíro iña, wedea m̄m̄.

17 Teero tiigú, ¿deero wācūī m̄m̄? Ūsārē wedeya: ¿Romanuā ōp̄rē cūū niyeru wapasédutirere wapatíadari; o wapatígarite? jīīwā.

18 Jesupé cúā wācūrere, cúā ñañaré tiidugárere masīj̄arigu niiwī. Teero tiigú, jīīwī:

—Múā ñañarā, tiiditórepira niīā. Múā ȳm̄re teero jīī, wedesādugara t̄ia.

19 Niyeruqui wapatíadariquire eññoñá ȳm̄re, jīīwī.

Tiiquire cūūrē néeatiwa.

20 Jesús cúārē sñañáwī:

—¿Noāyá diapóa, noā wāme tusai? jīīwī.

21 —César romanuā ōp̄ye tusaa, jīīwā.

—Too docare Césaye niirere Césare wiyayá; Cōāmacūyere Cōāmacūrē wiyayá, jīīwī.

22 Cūū teero jīīrī tuorá, tuomaníjōāwā. Cūūrē cōāwiti, wáajōāwā.

Diarira masām̄ũre wederigue

(Mr 12.18-27; Lc 20.27-40)

23 Tiiburecora sīquērā saduceo basoca Jesús p̄to jeawa. Cúā “diarira masām̄ũaricua” jīīya. Jesuré sñañáwā:

24 —Basocáre buegú, Moisés jīīriguere jīīada: “Sīcū p̄ñamanígū diaweori, cūū bai cūū n̄mo niirigore dúutuario. Cūū coomena cūū sōwū diarigure p̄ñacutíbosaro”,* jīīrigu niiwī.

* 22:24 Deuteronomio 25.5.

25 Teerora wáayiro ùsã watoare. Sícũpõna siete niyyira. Cúã sõwũ ñumocutiri siro, diajõãyigũ. Põnamanígũrã, cũũ ñumo niirigore cũũ bairé cũũyigũ.

26 Cũũcãrẽ teerora wáayiro. Cũũ baicãrẽ teero wáayiro. Teero díca wáayiro. Niitugũpũcãrẽ teerora wáayiro.

27 Too síro cúã ñumo niimirigocã diajõãyigo.

28 Cúã niipetira coore ñumocutimiyira. Teero tiigó, diarira masãmũãrĩ, ¿nii ñumope pũtũágodari? jĩwã.

29 Jesupé cúãrẽ yũũwi:

—Múã Cõãmacũye queti jóaripũ maquẽrẽ masĩria. Cõãmacũ tutuarecãrẽ masĩria. Teero tiirã, wísijõãã.

30 Diarira masãmũãri siro, ãmũã, numiã wãmosíaricua. Ángelea ãmũãserũ niirãbiro niĩya.

31 Diarira masãmũãre maquẽrẽ múã buepacara, tũomasĩria ména. Ateré Cõãmacũ cũũye queti jóaripũpũ múãrẽ jĩrigũ niiwĩ:

32 “Abraham, Isaac, Jacob Õpũ niĩã yũũ”,[†] jĩrigũ niiwĩ. Cõãmacũ diarira Õpũ niirii; catirá Õpũpe niĩ, jĩwĩ.

33 Basocã cũũ buerére tũorã, tũomaníjõãwã.

Dutiré ɱpũtĩ maquẽ

(Mr 12.28-34)

34 Too síro Jesús saduceo basocare sãĩñáduri tiirĩ ññarã, fariseo basoca neãrira niwã.

35 Too síro sícũ cúã menamacũ Moisés jóariguere ãñurõ masĩgũ Jesuré “merẽã yũũboqui” jĩgũ, sãĩñáwĩ:

36 —Basocãre buegũ, ¿diiyé niĩ Moisére dutiré cũũrigue bayiró ɱpũtĩ maquẽ? jĩwĩ.

37 Jesús cúãrẽ yũũwi:

—“Cõãmacũ marĩ Õpũrẽ maĩñã. Niipetire múã yeeripũnamena, múã wãcũrémena cũũrẽ maĩñã”.[‡]

38 Tee apeyé nemorõ niinetõnucãre niĩã.

39 Tee doca maquẽ tee dutiré tiiróbiro niĩã. “Mũũ basiro maĩrõ tiiróbirora ãpẽrãcãrẽ maĩñã”.[§]

40 Marĩ tee pũawãmé dutirére tiirã, niipetire Moisére dutiré cũũrigue, teero biiri profetas tiidutírere yũũra tiicũ, jĩwĩ.

Cristo ¿noã pãrãmi niĩ?

(Mr 12.35-37; Lc 20.41-44)

41 Fariseo basoca Jesús pũtopũ neãritabe, cúãrẽ sãĩñáwĩ:

42 —Múã Cristo Cõãmacũ beserigure ¿deero wãcũĩ? ¿Noã pãrãmi niinũnũsegu niĩ? jĩwĩ.

—Õpũ David pãrãmi niinũnũsegu niigũdaqui, jĩwã.

43 Jesús cúãrẽ jĩwĩ:

—Too docare David Cristo ñecũ niipacũ, ¿deero tiigũ Espiritu Santo masĩré tiorémena wedesequ, “cũũ yũũ Õpũ niĩ” jĩyiri? David ateré jóarigũ niiwĩ:

44 Cõãmacũ jĩwĩ yũũ Õpũrẽ:

“Yáa wãmo diamacũniñape duiya,

tée mũũrẽ ññatutirare mũũ dutiriguere yũũ ãñurõ yũũri tiirípu”,^{*} jĩ jóarigũ niiwĩ David.

[†] 22:32 Éxodo 3.6. [‡] 22:37 Deuteronomio 6.5. [§] 22:39 Levítico 19.18. ^{*} 22:44 Salmo 110.1.

45 David “γυυ Όρῆ” jĩgũ, Cõamacũ beserigure jĩgũ tiirĩgu niĩwĩ, cũũ pãrãmĩ niipacari. Teeré añurõ wãcũña, jĩwĩ.

46 Cũã sĩcũnopera γυυriwa. Tiibũrecomena “sãĩñãnemoricu sãa” jĩ wãcũyira.

23

Jesús Moisés jóarigue buerá tiirécũtire, fariseo basoca tiirécũtire wederigue (Mr 12.38-40; Lc 11.37-54; 20.45-47)

1 Too síro Jesús basocãre, ãsã cũũ buerãre jĩwĩ:

2 –Moisés jóarigue buerá, fariseo basocacã Moisére dutiré cũũriguere wederá niĩya.

3 Teero tiirã, niipetire cũã wederere tiinũnũseyã. Cũã tiirécũtirepere ãñacũrijãña. Cũã wederobiro tiirĩya.

4 ãpẽrãrẽ tiipõtẽõña manirere dutiia. Nũcũrere siatũpeora tiirõbiro tiĩya. Tee aparãre pẽerogã tiĩãpuriya.

5 Niipetire cũã tiirere basocã ãñaãrõ jĩrã, teeré tiĩya. Cõamacũye queti jóaripũ sããretibari pacasãñuretibari cũoóya.* Teero biiri cũã súubuseri ãñaãrõ jĩrã, ãpẽrã nemorõ cũã súubuseri sutiro yapa opadari cũorõcare sãñaãya.

6 Bosebũreco niirĩ, sũguero maquẽ duiirẽpũ dícu duidũgacua. Neãre wisẽripũcãrẽ teerora tiidũgãcua.

7 Macã decopũ quionĩremena ãñudutiri boocúa. Cũãrẽ “ũsãrẽ buerã” jĩrĩ boocúa.

8 Mũã doca “ũsãrẽ buerã” jĩdutirijãña. Mũãrẽ buegũ sĩcũrã niĩ. Mũã sĩcũpõnarã niĩ.

9 Atiditãpũre sĩcũ basocãre “ũsã pacũ” jĩrĩjãña. Mũã sĩcũrã pacũcutia; cũũ ãmũãsepe niĩ.

10 Mũãrẽ “ũsã õpũ” jĩrijããrõ. Cristo Cõamacũ beserigu sĩcũrã mũã Όρῆ niĩ.

11 Mũã menamacũ ãpẽrãrẽ tiĩãpũgu cũũrã niĩ ãpẽrã nemorõ uputĩ macũ.

12 Sĩcũ cũũ basiro “ãpẽrã nemorõ γυυre padeorĩ booa” jĩgũ búri niigũ tiinógũdaqui. Teero jĩhẽgũnopereja Cõamacũ ãpẽrãrẽ padeorĩ tiigũdaqui.

13 Bóaneõrã niĩã mũã Moisés jóarigue buerã, teero biiri fariseo basoca. Mũã basocã ãñacoropũ dícu añurõ tiia. Cõamacũ dutirere añurõ wãcũnũnũserare cãmotãra tiia. Mũã Cõamacũ dutirere añurõ wãcũnũnũsedũgaricu; wãcũnũnũsedũgarare cãmotãa.

14 Bóaneõrã niĩã mũã Moisés jóarigue buerã, teero biiri fariseo basoca. Mũã basocã ãñacoropũ dícu añurõ tiia. Niyeru boorã, wapewia numiãye wisẽrere jĩditoremena ãmacu. Mũã yoari Cõamacũmena wedesera tiirõbiro tiiditõcu basocãre. Mũãrã ãpẽrã nemorõ ãñaãrõ tiinõãdara niĩ.

15 Bóaneõrã niĩã mũã Moisés jóarigue buerã, teero biiri fariseo basoca. Mũã basocã ãñacoropũ dícu añurõ tiia. Día pairĩmaapũ tĩã, yoaro niirẽ macãrĩpũ mũã buerere nũnũãdarare ãmaãrã wãaa. Sĩcũrẽ bũã, mũã buerẽmena cũũrẽ mũã nemorõ pecamepũ wãagũdũ niirĩ tiia.

16 Bóaneõrã niĩã mũã. Mũã ãñahẽrã ãpẽrãrẽ wẽesũguera tiirõbiro niĩã. Mũã basocãre ateré buea: “Sĩcũ ‘Cõamacũwiimena diamacũ jĩã’ jĩãri siro, cũũ jĩãriguere tiihẽri, wapa maniã” jĩicu mũã. Atepe docare “cũũ ‘Cõamacũwii maquẽ oromena diamacũ jĩã’ jĩrĩ, teerora tiĩãro” jĩicu mũã.

17 Mũã tũomasĩridojãcu. Oro Cõamacũwiipũ niijĩrõ, Cõamacũ ãñacoropũ añurẽ pũtuãcu. Teero tiirõ, ¿diiyẽpe nemorõ uputĩ maquẽ niĩ, orope o Cõamacũwiipe?

* 23:5 Tiitibare cũãye diãpõaripũ, cũãye wãmorĩpũ siatũtuyira. Tiitiba popeapũ sica versĩculo o pũã versĩculo sããyira. ãñaña Deuteronomio 6.6-8.

18 Múã ateré buea: “Sĩcũ ‘Cõãmacũrẽ wáicũra sóepeoromena diamacú jĩã’ jĩãri siro, cũũ jĩãriguere diamacú tiihéri, wapa maniã” jĩicu múã. Atepé docare “cũũ ‘toopá wáicũra Cõãmacũrẽ ticorémene diamacú jĩã’ jĩĩrĩ, teerora tiíáro” jĩicu múã.

19 Múã tũomasĩridojaçu. Cõãmacũrẽ ticoré wáicũra sóepeoro sotoapũ niijĩrõ, cũũ ññacoropũ añuré pũtuáçu. Teero tiiró, çdiiyépe nemorõ ɸpũtĩ maquẽ niĩi, Cõãmacũrẽ ticorépe o wáicũra sóepeorope?

20 Teero tiigú, sĩcũ “Cõãmacũrẽ wáicũra sóepeoromena diamacú jĩã” jĩĩgũ, toopá péoarigũmenacãrẽ teerora jĩĩgũ tiĩi.

21 Sĩcũ “Cõãmacũwiimena diamacú jĩã” jĩĩgũ, Cõãmacũmenacãrẽ teerora jĩĩgũ tiĩi.

22 Sĩcũ “ũmũãsemena diamacú jĩã” jĩĩgũ, Cõãmacũ duiirĩpĩrõmena, teero biiri toopá duigũmenacãrẽ teerora jĩĩgũ tiĩi.

23 ‘Bóaneõrã niĩã múã Moisés jóarigue buerá, teero biiri fariseo basoca. Múã basocá ññacoropũ díçu añurõ tiia. Múã oteré metãgãrẽ “menta”, “aní”, “comino” wãmecũtire yaaré sitiaañũre tiirénorẽ seenéõ, opaquẽrĩ tiicú. Pũamóquẽñequẽrĩ cũorá, sicaquẽ Cõãmacũwiipũ néewa, “yũ Cõãmacũrẽ ticoré niĩã” jĩĩ, pairé ticocu. Teero tiipacára, nemorõ ɸpũtĩ maquẽrẽ tiiría. Moisére dutiré cũũriguecãrẽ tiiría. Basocáre queoró dutiróbiro tiiría. Bóaneõre ãñoría. Cõãmacũrẽ padeoría. Múã oterére cũũrẽ ticorucurobirora tee ɸpũtĩ maquẽcãrẽ tiiró booa.

24 Múã ññahẽrã ãpẽrãrẽ wéesũguera tiiróbiro niĩã. Bári niirére añurõmena tiipetĩpacara, ɸpũtĩ maquẽ tiirépere wãcũria.

25 ‘Bóaneõrã niĩã múã Moisés jóarigue buerá, teero biiri fariseo basoca. Múã basocá ññacoropũ díçu añurõ tiia. Baparí sotoapũ díçu coseárigue tiiróbiro niĩã. Popeapũre múã ãpẽrãyére ãmaré, teero biiri niyeru cũopacára boonemósãjãre dadanetõjõãã.

26 Múã fariseo basoca tũomasĩhẽrã, ññahẽrã tiiróbiro niĩã. Popeapũ maquẽ cosesũguéya. Teero tiirá, bapa sotoápũcãrẽ añurõ coseári bapa tiiróbiro niĩãdacu.

27 ‘Bóaneõrã niĩã múã Moisés jóarigue buerá, teero biiri fariseo basoca. Múã basocá ññacoropũ díçu añurõ tiia. Múã diarira cũũre wiseri boremena tuusĩãre wiseri tiiróbiro niĩã. Sotoápũre añurõ baucú. Popeapũre diarira cõãrĩ, niipetire bóarigue dadajõãçu.

28 Múãcã teerora basocá añurã baucú ãpẽrã ññacoropũ. Popeapũpere añurẽ tiidũgáre manicú sáa. Ññañaré niinetõjõãçu.

29 ‘Bóaneõrã niĩã múã Moisés jóarigue buerá, teero biiri fariseo basoca. Múã basocá ññacoropũ díçu añurõ tiia. Múã profetaye masãcoperi sotoapũ añurẽ wiserigã tiinũcõã. ãpẽrã basocá añurã niirirare cũũre wiserire mamõã.

30 Múã biiro jĩã: “Ësã ñecũsũmuãniãrã catiritopũre ãsã niirãjã, merẽã tiibójĩyu. Cũã profetare sĩãdutĩri, ãsã sĩãdutĩribojĩyu”, jĩã.

31 Múã teeré teero jĩĩrã, múã basiro “profetare sĩãrĩra pãrãmerã niinũnũsera niĩã” jĩĩrã tiia.

32 Teero tiirá, múã ñecũsũmuã tiimũãatirirobirora tiiyapácutijãña.

33 ‘Múã ãñaã tiiróbiro ññañaré tiirá niĩã. Múã deero tiĩ Cõãmacũ pecamepũ ññañarõ tiíadarere netõmasĩricu.

34 Teero tiigú, yũũ múã pũtopũre profetare, Cõãmacũ dutiré masĩrãrẽ, Cõãmacũye bueadarare ticocogũda. Múãpe cũã sĩquẽrãrẽ sĩã, ãpẽrãrẽ curusapũ páabiatu sĩãdutĩadacu; ãpẽrãrẽ cũã neãré wiseripũ tãna, cũã wáare macãrĩpũ nũnũãdacu.

³⁵ Múã teero tiirá, niipetira basocá ãñurãrẽ sãrígue wapa múã wapa cwoa. Múã ñecũsũmũã Abel† basocú ãñugúrẽ sãsũguéyira. Tée Zacarías‡ Berequías macãrẽ sãyapácũtiyira. Zacariare sãyíra Ññunetõjõãri Tatia sããwaro pũtopũ.

³⁶ Yũũ ateréja diamacúrã jĩã: Múã atitó macãrãpũ niipetire cúã teero tiirígure wapa cwoa, jĩwĩ Jesús.

*Jesús Jerusalén macãrãrẽ maĩmírigue
(Lc 13.34-35)*

³⁷ Jesús Jerusalén macãrãrẽ wãcũgũ, jĩwĩ:

—Jerusalén macãrã, múã profetare sãrã niiã; Cõamacũye wederãre ãtãperimena déesĩãrã niiã. Múãrẽ maĩgũ, pee peti néõdũgamiwũ. Cãrẽquẽ coo põnarẽ wãure docapũ néõcũrõbiro tiidũgamiwũ. Múãpe booríwũ.

³⁸ Teero tiiró, múãya macã cõõjõããdacu.

³⁹ Yũũ ateré jĩã: Yũũre ññanemoricu; tée múã yũũre “ãni Cõamacũ ticodio-corigũ ãñunetõjõãrĩ” jĩãrãpũ, ññaãdacu, jĩwĩ.

24

*Jesús “Cõamacũwii cõãnoãdacu” jĩrígue
(Mr 13.1-2; Lc 21.5-6)*

¹ Jesús Cõamacũwiipũ niãrígũ witiwari, ãsã cũũ buerá cũũ pũto wáawũ. Cõamacũwii, teero biiri tiwiiména niiré wiserire “ãñurẽ wiseri niiã” jĩ, cũũrẽ wedewawũ.

² Cũũpe ãsãrẽ jĩwĩ:

—Múã iye niipetire wiserire ññamiã. Yũũ ateréja diamacúrã jĩã: Too síro ãtãqui apequí sotoápũ weemũãrígue pũtuáricu. Niipetire cõãnoãdacu, jĩwĩ.

*Atibúreco petiádari sũguero wáaadare
(Mr 13.3-23; Lc 21.7-24; 17.22-24)*

³ Too síro Ëtãgũ Olivopũ jea, Jesús duirígũ niwĩ. Ësã cũũ buerá ãpẽrã tuohéropũ cũũrẽ jea, sãññáwũ:

—Wedeya ãsãrẽ. Mũũ wedearígue ¿deero biiri wáaadari? ¿Ñeenómena mũũ pũtuãatiadarere, teero biiri atibúreco petiádarere ññamasĩnoãdari? jĩwũ.

⁴ Jesús yũũwĩ:

—Ññurõ tuomasĩña, ãpẽrã jĩditori jĩãrã.

⁵ Pũũ “yũũrá niiã; yũũ Cõamacũ beserígũ Cristo niiã” jĩãdacua. Pũũ cúãrẽ nũnũãdacua.

⁶ Apeyé, “cãmerĩsĩãrã tiiáwã” jĩãrĩ tuoádacu. “Toopũ cãmerĩsĩãrã tiiáyira” jĩãrẽ queticãrẽ tuoádacu. Teeré tuorã, cuirijãña. Tee wáaadare nijãrõ tiia. Teero wáapacari, atibúreco petiádarero dũsããdacu ména.

⁷ Sicapõna macãrã asepõná macãrãmena cãmerĩsĩããdacua. Teero biiri sicadita macãrã apeditã macãrãmena cãmerĩsĩããdacua. Jũabóare wáaadacu. Peeditapũre dita cãmeñare wáaadacu.

⁸ Tee niipetiremena basocãre bayiró ññaãrõ netõré nũcããdacu.

⁹ Teero wáari, múãrẽ ñee, dutirãpũre tico, ññaãrõ tiidutiãdacua. Múãrẽ sãããdacua. Niipetira basocã múãrẽ ññatutiãdacua yũũre padeoré wapa.

¹⁰ Teero wáari, pũũ yũũre padeomírira padeodúãdacua. Cúã menamacãrã niimirirare ticoãdacua dutirãpũre. Cãmerĩ ññatutiãdacua.

¹¹ Pũũ “yũũ profeta niiã” jĩãdacua. Pũũre jĩditi, padeorí tiiãdacua.

¹² Ññaãrẽ pee niiãdacu. Teero wáari, pũũ cãmerĩ maĩdúãdacua.

¹³ Yũũre padeorucúãrã docare Cõamacũ netõnéãgũdaqui.

14 Niipetiro atibúrecopu ãñuré queti “Cõãmacũ dutiré basocápure niiãdare jeaadaro tiia” jĩrere niipetiropu wedenoãdacu, niipetire dita macãrã masiãrõ jĩrã. Tee wáari siro, atibúreco petiãdacu sáa.

15 'Ñañanetõnucãgũrẽ* Cõãmacũrẽ padeorídojãgũrẽ ññaãdacu múã. Cũ Cõãmacũwii popeapu jeagũdaqui. Profeta Daniel tee maquẽrẽ wederigu niiwĩ. (Ateré buegũ tuomasĩãrõ.)

16 Teero wáari ñnarã, Judea ditapu niirã ãtãyucapu dutijõããrõ.

17 Wii sotoápu pesagáno diiwá, wii popeapu niirere néegũ sããwaripacu, dutijõããrõ.

18 Wesepu padegúcã wiipu sutiré néegũ putuawaripacu, dutijõããrõ.

19 Teero wáare burecori niipacósãnumiãrẽ, põna ãpũrã cõorare bóaneõre burecori niiãdacu.

20 “Dutiwáre burecori púuriro niiré burecori wáarijããrõ; yeerisãri bureco wáarijããrõ” jĩ, Cõãmacũrẽ sãñã.

21 Teero wáare burecori basocãre bayirõ ññarõ netõré burecori niiãdacu. Cõãmacũ atibúreco tiiri sirore, tee atitõpũre nocõrõ ññarõ netõré manirõro niiwã. Too síropucãrẽ nocõrõ peti ññarõ netõré maniãdacu.

22 Tee ññarõ netõré burecorire Cõãmacũ dúoriatã, sícũno netõrídojãgũdaqui. Cõãmacũpe cũ beserirare tiigũ, teero wáare burecorire dúogũdaqui.

23 Teero wáari, síquẽrã múãrẽ jĩditoadacua: “Jãã, ññaña. Cõãmacũ beserigu Cristo ãno niirẽ”, jĩmiãdacua. “Toopu niirẽ”, jĩmiãdacua ãpẽrãpé. Cũã teero jĩrĩ, padeorijãña.

24 Pa pu jĩditora niiãdacua. Síquẽrã “y pu Cõãmacũ beserigu Cristo niirẽ” jĩmiãdacua. “Profeta niirẽ” jĩmiãdacua ãpẽrãpé. Pee tiĩẽñore tiãdacua, cũãrẽ padeoãro jĩrã. Cõãmacũ beserirapũrena padeodũri tiidugãmiãdacua.

25 Tee niiãdarerena múãrẽ y wedesuguetõaa.

26 Teero tiirã, ãpẽrã múãrẽ “jõõpu basocã manirõpu Cristo niirẽwĩ” jĩrĩ, wáarijãña. “Atiwĩ macã sawipu niirẽwĩ” jĩrĩ, padeorijãña.

27 Apetõre bupo wããyori, muĩpũ muãatirope tee cũ sããwarope bósesajõãã. Teero wáarobirora wãaadacu, y niipetira sõwũ atiri.

28 Wãicu bóari, yuca máata masĩcua. Cũã tiirõbirora y jĩãrigue wáari ñnarã, y atiadarere máata masiãdacu.

Jesús putuatiadare

(Mr 13.24-37; Lc 21.25-33; 17.26-30, 34-36)

29 Tee ññarõ netõré burecori sirogã muĩpũ búreco macũ naĩtĩãjõãgũdaqui. Ñami macũcã bóeriqui. Ñocõã ñaacodiadacua. Niipetira ãmũãsepu niirã cãmeñanoãdacua.

30 Teero wáari, ãmũãsepu sica ãñoré bauãdacu. Teeré ñnarã, y niipetira sõwũ atiadarere masiãdacua. Teero tiirã, niipetire macãrĩ macãrã utiadacua. Y niipetira sõwũ õmebũrũaripu tutuaremena asibatédiatiri ññaãdacua.

31 Corneta busuri, ángeleare ticogũdacu. Cũã néõãdacua y beserirare atibúreco niipetiropu niirãrẽ.

32 Múãrẽ oterigu higeragũmena queoré ticogũda. Tiigũ pũũrĩ wasorĩ, “cũma wãaadaro péerogã dũsaa” jĩmasiã.

33 Teerora niipetire y jĩãrigue wáari ñnarã, “niipetira sõwũ putuatiadaro péerogã dũsacũ” jĩ masiã.

34 Y ateréja diamacũrã jĩã: Atitõ macãrã cũã diaadari sugũero, tee niipetire y jĩãrigue wãaadacu.

* 24:15 Pecasãyemena: “la abominación desoladora”, es decir, el Anticristo.

35 Ëmũãse, atiditá peticódiaadacu. Yũũ wedesere doca petirícu. Niirucu-jããdacu.

36 'Yũũ pũtũaatiadari bureco, tii horare masĩña maniã. Ángelea ãmũãse macãrã masĩriya. Yũũ niipetira sõwũcã masĩria. Yũũ Pacũ sícũrã masĩqui.

37 'Yũũ niipetira sõwũ pũtũaatiadari sũguerogã, Noé niirito wáaribiro wáaadacu.

38 Atibúreco dúuadari sũguero, basocá yaa, sĩni, wãmosía, cúã põna numiãrẽ numicũ tiiyíra. Tée Noé dooríwũcapũ sããwaripũ, tiitúcoyira.

39 Cũã “merẽã wáaricu” jĩĩ wãcũpacari, oco pea, día duanetõrĩ, diapetijõãyira. Yũũ niipetira sõwũ pũtũaatiricãrẽ, basocá teerora tiiãdacua.

40 Teebũrecorire ãmũã pũarã wesepá niiãdacua. Sícũ néemuãnogũdaqui; ãpĩ pũtũágũdaqui.

41 Pũarã numiã trigo wãñiãrã niiãdacua. Sícõ néemuãnogõdaco; apegó pũtũágõdaco.

42 'Teero tiirã, ãñacorucujãña. Múãcã yũũ múã Òpũ pũtũaatiadari bũrecore masĩricu.

43 Ateré masĩña: Wii òpũ “ñamirẽ tii hora niirĩ, yaarépigu jeagũdaqui” jĩĩ masĩgũ, cãnihẽgũrã coteboqui. Cũũya wiire pãõsãrĩ jĩĩgũ, cãmotáqui.

44 Teero tiirã, múãcã ãñurõ yueya. Múã wãcũhẽritabe, yũũ niipetira sõwũ pũtũaatigũdacu.

Pũarã dutibosaramena queoré (Lc 12.41-48)

45 'Múã sícũ ãmũ ãñurõ masĩgũ cúũ òpũyere ãñurõ dutibosagũ tiiróbiro niiña. Cũũ òpũ aperopú wáagũ, cúũrẽ jĩĩqui: “Yáa wii macãrãrẽ búrecoricõrõ yaaré ticoya”, jĩĩqui.

46 ãñurõ dutibosagũ cúũrẽ dutiariguere tiirucúqui. Teero tiigú, cúũ òpũ coerí, useniqui.

47 Yũũ ateréja diamacãrã jĩĩã: Cũũ ãñurõ tiiré wapa cúũ òpũ niipetire cúũ cũorere dutibosagũ sõnecogũdaqui.

48 Æpĩpé “yũũ òpũ máata coeríqui” jĩĩ wãcũgũ, ñañarõ tiiquí.

49 Padecoterare ñañarõ tiinũcãqui. Cũmurãmena boseyã, sĩni tiiquí.

50 Cũũ òpũ cúũ wãcũhẽritabe, coegũdaqui.

51 Cũũ dutiriguere tiirírigue wapa bayiró ñañarõ tiigũdaqui. Æpẽrã ãñacoropũ dícu ãñurẽ tiiditórirare cúũ cúãrẽ cõãriropũ cúũcãrẽ cõãgũdaqui. Toopú basocá pũnisíra bacadiyó, utiadacua.

25

Pũamóquẽñerã numiãmena queoré

1 'Cõãmacũ dutiré múãpũre niiãdare atequetí tiiróbiro niiã. Pũamóquẽñerã numiã cúã sãwócorepa née, cúã menamacõ manũ niigũdũre bocara wáayira.

2 Sicamoquẽñerã numiã tũomasĩhẽrã niyyira. Æpẽrã sicamoquẽñerã numiã ãñurõ masĩrã niyyira.

3 Tũomasĩhẽrã numiã cúãye sãwócorepa néewapacara, use too síro píosããdarere néewariyira.

4 ãñurõ masĩrã numiãpe usepa néewayira sãwócorepamena.

5 Wãmosiãgũdũ máata jeariyigũ. Niipetira numiãrẽ wũgoá jeari, cãnijõãyira.

6 Ñami deco acaribíri tũoyíra: “¡Wãmosiãgũdũ atitoai! ¡Bocara atiya!” jĩiyigũ.

7 Niipetira numiã wãcã, cúãye sãwócorepare quẽnoyíra.

8 Tɔomasĩhērã numiãpe añurõ masĩrã numiãrẽ jĩyira: “Ƴsãcãrẽ use ticoya; ùsã sãwócorepa yatiro tia”, jĩmiyira.

9 Añurõ masĩrã numiãpe yɔuyira: “Ticoria. Ƴsã ticori, ùsãcãrẽ jeari, múãcãrẽ jeari tiibócu. Múã basiro use dúari basoca pɔtopɔ sãĩrã wáaya múã sãwócoadarere”, jĩyira.

10 Cúã sãĩrã wáaari siro, wãmosiagɔɔɔ jeayigu. Añurõ ññacoarira bosebɔreco tiirí wiipɔ cūmena sãwayira. Cúã sãwaari siro, sope biajõãyiro.

11 Too síropɔ ãpẽrã numiãpe jea, “ùsã õpũ, ùsãrẽ sope pãõña” jĩmiyira.

12 Cūpe yɔuyigu: “Yɔu aterėja diamacúrã jĩã: Múãrẽ masĩriga”, jĩyigu, jĩwĩ Jesús.

13 Jesús tee queorẽ wedeari siro, jĩwĩ:

–Yɔu atiadari bɔrecore tii horare múã masĩria. Teero tiirã, añurõ ññacorucujãña, jĩwĩ.

Niyerquirimena queoré

(Lc 19.11-27)

14 Jesús ùsãrẽ wenenemowĩ:

–Cõamacũ dutiré múãpɔre niãdare atequetí tiiróbiro niã. Sícũ basocá yoaropɔ wáagɔɔɔ tiyigu. Cū wáadari suguero, cūye dutibosarare sɔocó, cūye niyerure cúãmena cūyigu.

15 Sícũrẽ sicamoquẽñepori, ãpĩrẽ pɔapó, ãpĩrẽ sicapo niyeruquiripori ticoyigu. Cúã paderẽpɔre ññaco, ticoyucoyigu. Too síro wáajõãyigu.

16 Dutibosagu sicamoquẽñepori ñeerigu tee niyerumena pade, máata apeyé sicamoquẽñepori wapatánemoyigu.

17 Pɔapó ñeerigucã teerora apeyé pɔapó wapatánemoyigu.

18 Sicapo ñeerigupe cope coa, cúãrẽ dutigúye niyerure tiicopɔpɔ yaacũjãyigu.

19 Yoari siropɔ, cúãrẽ dutigú coeyigu. Coe, cúãrẽ “yée niyerure ¿deero tiirí?” jĩ sãñáyigu.

20 Sicamoquẽñepori ñeerigu cū pɔto jeanucãyigu. Apeyé sicamoquẽñepori cū pade wapatárere néeatigu, jĩyigu: “Yɔure dutigú, sicamoquẽñepori mɔu yɔure cūwũ. Teeména nocõrõrã pade wapatánemowũ. Ate niã apeyé sicamoquẽñepori”, jĩyigu.

21 Cúãrẽ dutigú cúãrẽ jĩyigu: “Añurõ tiyú. Dutibosagu añurõ diamacú tiigú niã mɔu. Yɔu péerogã cūriguemena añurõ tiyú. Mɔu añurõ tiirigue wapa pee dutigú cūgũda. Yɔumena usenirucujãña”, jĩyigu.

22 Too síro pɔapó ñeerigu cū pɔto jeanucã jĩyigu: “Yɔure dutigú, mɔu yɔure pɔapó cūwũ. Teeména nocõrõrã pade wapatánemowũ. Ate niã apeyé pɔapó”, jĩyigu.

23 Cúãrẽ dutigú cúãrẽ jĩyigu: “Añurõ tiyú. Dutibosagu añurõ tiigú niã mɔu. Yɔu péerogã cūriguemena añurõ tiyú. Mɔu añurõ tiirigue wapa pee dutigú cūgũda. Yɔumena usenirucujãña”, jĩyigu.

24 Too síro sicapo ñeerigucã cū pɔto jeanucã, jĩyigu: “Yɔure dutigú, mɔu tutuare padedutigú niirere masiwũ. Paderipacɔ, ãpẽrã paderéména wapatáa.

25 Teero tiigú, cui, mɔuye niyerure dita popeapɔ yaacũjãwũ. Ate niã mɔuye”, jĩyigu.

26 Cúãrẽ dutigú cúãrẽ yɔuyigu: “Mɔu dutibosagu ñañagú, dadégú niã. ‘Paderipacɔ, ãpẽrã paderéména wapatáa’ jĩ masĩmiyu.

27 Teeré masĩgũjã, yée niyerure ññanori wiipɔ néewa, cūbojĩyu. Yɔu coegú tee bɔcúãremena ñeenemoboajĩyu”, jĩyigu.

28 Toopú niirãrẽ jĩyigu: “Tiipore ãmajãña. Pwamóquẽñepori cwogúpere ticoya.

29 Pee cwogúnorẽ nemorõ ticonoãdacu. Pee cwogúdaqui. Cwohégwopere cũ cwomírere ãmajãnoãdacu.

30 Æni dutibosagu queoró tihégure naĩtĩãrõpw cõãwionecoya. Toopú pũnisira bacadiyó, utiadacua”, jĩyigu.

Jesús niipetire dita macãrãrẽ beseadare

31 'Yw niipetira sõwã asibatéremena pwtaatiri, õpw duirípĩrõpw dutiduidacu. Ángelea niipetira ywmena atiadacua.

32 Niipetire dita macãrã yw duiró pwtõpw neãadacua. Teero tiigú, cúãrẽ pwãpõná batoncwõgũda. Sícw ecará coterí basocw ovejare merẽã, cabrare merẽã batoncwõgũ tiiróbiro tiigúda.

33 Basocá ãñurãrẽ diamacúpe, ãpẽrãrẽ acuniñape nwcõgũda.

34 Too síro yw diamacúpe nucũrãrẽ jĩgũda: “Múã yw Pacw ãñurõ tiinórira, atiya. Atibúreco nucãrípw múã niĩadarore quẽnosugútoarigu niiwĩ. Teeré ñeerã atiya sáa.

35 Yw jwabóari, ecawú. Yw oco sñidugári, tĩãwã. Yw aperopú wáanetõrĩ, cãnrõ ticoww.

36 Yw sutimanírĩ, sããwã. Yw diarecutiri, ñnacãmesãwã. Yw peresuwiipw duiri, ñnarã jearw”, jĩgũda.

37 “Teero tiirã, basocá ãñurã jĩãdacu: “Ësã Õpw, ¿deero biiri mw jwabóari, ecarí? ¿Deero biiri oco sñidugári, tĩãrĩ?”

38 ¿Deero biiri aperopú wáanetõrĩ, cãnrõ ticori? ¿Deero biiri sutimanírĩ, sããrĩ?”

39 ¿Deero biiri diarecutigure o peresuwiipw duigúre ñnarã jeari?” jĩãdacu.

40 ‘Cúãrẽ ywuguda: “Yw ateréja diamacúrá jĩã: Múã ywre padeorãre wputí macãrã niĩhãrẽ teero tiirã, ywrena tiirã tiiwú”.

41 Too síro acuniñape nucũrãrẽ jĩgũda: “Múã Cõãmacũ ñnarõ tiinõãdara niĩã. Teero tiirã, ãnorẽ niirijãña. Pecame petihérimepw wáaya. Tiimé wãtĩãrẽ dutigúre, cũyara Ángelea ñnarãrẽ quẽnoyúerime niĩã.

42 Yw jwabóari, ecaríw. Yw oco sñidugári, tĩãriw.

43 Yw aperopú wáanetõrĩ, cãnrõ ticoriw. Yw sutimanírĩ, sããriw. Yw diarecutiri, peresuwiipw duiricãrẽ, ñnarã jeariw”, jĩgũda.

44 ‘Cúãcã teerora jĩãdacu: “Ësã Õpw, mw jwabóari, oco sñidugári, aperopú wáanetõrĩ, sutimanírĩ, diarecutiri, o peresuwiipw duiri, ¿deero biiri ãsã mwre tiĩapuriri?” jĩãdacu.

45 ‘Yw cúãrẽ ywuguda: “Yw ateréja diamacúrá jĩã: Múã ywre padeorãre wputí macãrã niĩhãrẽ tiĩapuhera, ywrena tiĩapuhera tiiwú”, jĩgũda.

46 Cúã wãajõãadacu ñnarõ netõrucújããdaropw. Basocá ãñurãpe catiré petihéropw wãaadacua, jĩwĩ Jesús.

26

Jesuré ñeeãdara wedeserigue

(Mr 14.1-2; Lc 22.1-2; Jn 11.45-53)

1 Jesús tee niipetire wedeari siro, ãsãrẽ jĩwĩ:

2 –Múã masiã: Pascua bosebureco wãaadaro pwabúreco dusaa. Tii bosebureco niirĩ, yw niipetira sõwã ãpẽrãpúre ticonogũdacu. Curusapw páabia, sããdutiadacua, jĩwĩ.

3 Teeburecorire paiaré dutirá, teero biiri bwtoá dutirá neãyira paiaré dutigúya wiicapw. Cũ wãmecutiwi Caifás.

4 Cúã Jesuré yayióremena ñeeãdarere câmerĩ wedeseyira, sãdugára.

5 Cúã jĩyira:

–Bosebareco niirĩ, tiirijããda. Basocá cũurẽ maĩrã, marĩmena cúara, noo booró acaribíãmajãbocua, jĩyira.

Jesuré sitiaãñũre píopeorigue

(Mr 14.3-9; Jn 12.1-8)

6 Jesús Betaniarũ Simón õpũũ bóa netõrígũya wiipũ niwĩ.

7 Jesús yaaduiritabe, sícõ numiõ sitiaãñũriga cuogó cũũ puto jeawo. Tiigá sitiaãñũre wapapacáre posecutíwũ. Cũũya dupu sotoapũ teeré píopeowo.

8 Coó teero tiirĩ ñnarã, ãsã cũũ buerá cúawũ. Ñsã basiro câmerĩ jĩwũ:

–¿Ateré búri peti teero tiicõãĩ?

9 Ate sitiaãñũrere dúa, pairó niyeru bũanóboayu. Teeména bóaneõrãrẽ tiiapuro boomíãyu, jĩwũ.

10 Jesús ãsã teero jĩrĩ tuo, jĩwĩ:

–¿Deero tiirã atigoré potocõĩ? Potocõrijãña. Ateré yũre píopeogo, ãñurõ tiigó tiyo.

11 Bóaneõrã múã watoapũ niirucujããdacua. Yũrepeja múãmena niirucuricu.

12 Coó ateré yũre píopeogo, yáa õpũũrẽ coari tutipũ cũũãdari suguero, sitiaãñũremena píopeore tiiróbiro tiisuguégo tiyo.

13 Yũũ ateréja diamacãrã jĩã: Niipetiro atiditapáre Cõãmacũ basocáre netõnére quetire wedewarucura, atigó yũre tiiriguere wedeadacua, coore wãcũdutira, jĩwĩ.

Judas Jesuré cũũrẽ ññatutirapũre ticoadare

(Mr 14.10-11; Lc 22.3-6)

14 Judas Iscariote Jesús buerá doce menamacã paiaré dutirá pũtopũ wáarigu niwĩ.

15 –Yũũ Jesuré múãrẽ ticori, ¿nocõrõ niyeru yũre wapatíadari? jĩyigu.

Cúã treinta niyeruquiri ticoyira.

16 Cúã wapatíari siro, “¿deero tii yũre Jesuré ticoro boomíto?” jĩ wãcũncãyigu.

Jesús cũũ buerámena yaaturigue

(Mr 14.12-25; Lc 22.7-23; Jn 13.21-30; 1Co 11.23-26)

17 Basocá pã púuri tiirémene wáoya maniré yaarĩ bosebãreco niinũcãwũ. Ñsã Jesús buerá cũũ puto wáa, sãñãwũ:

–¿Noopú marĩ Pascua bosebãreco yaaadarore ãsã quẽnosuguéri boogári? jĩwũ.

18 Cũũ jĩwĩ:

–Jerusalénrũ wáaya. Toopú sícũ niiqui. Cũũrẽ ateré jĩñã: “Ñsãrẽ buegú ateré jĩcoawĩ: ‘Yũũ ññarõ netõãdaro péerogã dũsaa. Mũũya wiipũ yũũ buerámena Pascua boseyagũdacu’”, jĩñã, jĩwĩ.

19 Cũũ buerá cũũ dutiaribirora Pascua boseyaadarere quẽnoyúerira niwã.

20 Náicũmuãri siro, Jesús, ãsã cũũ buerá docemena yaaadara jeanuãwũ.

21 Ñsã yaaduri, jĩwĩ:

–Yũũ ateré diamacãrã jĩã: Múã menamacã sícũ yũre ññatutirapũre ticogũdaqui, jĩwĩ.

22 Ñsã bayiró wãcũpatiũ.

–Ñsã Õpũ, ¿yũũ mee niĩ? jĩ sãñãncãwũ ãsãcõrõ.

23 Jesús ãsãrẽ jĩwĩ:

–Yũũmena atibapapá pãmena soayágũra yũre ticogũdaqui.

24 Y_{uu} niipetira sōwūrē Cōāmacūye queti jóaripūpu jīrōbirora wáaadacu. Bóaneōgū niigūdaqui y_{uure} ticogudupeja. Cūū bauáariatā, nemorō añubojīyu, jīwī.

25 Judas cūūrē ticogudu jīwī:

–Ēsārē buegú, ¿y_{uu} mee nií? jīwī.

–Éjū, m_{uur}ā niíā, jīwī.

26 Ēsā yaari, Jesús pārē née, Cōāmacūrē usenire ticowi. Túajea, puatásā, ūsārē batowi.

–Yaaya. Ate yáa òpūūbiro niíā, jīwī.

27 Vino bapare née, Cōāmacūrē usenire ticowi. Túajea, ūsārē tīāgūrā, jīwī:

–Niipetira atibapá maquērē sīniñā.

28 Ate yée díibiro niíā. Y_{uu} diari, yée díi òmayudiaadacu. Yée díimena pa_u basocá ñañaré tiiré wapa acabógudacu. Teeména Cōāmacū mama netōnére quetire cūūgūdaqui.

29 Y_{uu} ateréja jīā: Vino sīninemóricu sáa; tée y_{uu} Pac_u Ōpū niirōpu mama vino ñaña manirére múāmena sīnigūdacu, jīwī.

Pedro Jesuré “masīriga” jīrigue

(Mr 14.26-31; Lc 22.31-34; Jn 13.36-38)

30 Ēsā sicawāme Cōāmacūrē basarére basapeotoaari siro, Ētāgú Olivopu wájōāwā.

31 Toopú wáagu, Jesús ūsārē jīwī:

–Múā niipetira atiñamí y_{uure} cōāwapetijōāadacu. Tee Cōāmacūye queti jóaripūpu niíā: “Oveja coterí basocare sīacōāgūdacu. Teero tiirí, cūūyara oveja cūā booró cutubatéjōāadacua”,* jī jóarigue niíā.

32 Teero wáapacari, y_{uu} diarigup_u masāri siro, y_{uu} múā suguero Galileapu jeatoagudacu, jīwī.

33 Pedro jīwī:

–Niipetira m_{uur}ē cōāwari, y_{uu}ja m_{uur}ē cōāwaricu, jīmiwī.

34 Jesús cūūrē jīwī:

–Y_{uu} ateréja diamacúrā jīā: Mecūā macā ñami cārēquē wedeadari suguero, y_{uure} itīārī “cūūrē masīriga” jīditogudacu m_{uu}, jīwī.

35 Pedro jīwī:

–Y_{uu}ja cūā y_{uure} sīādugáatā, m_{uum}ena diaguda; m_{uur}ē “masīriga” jīricu, jīmiwī.

Niipetira ūsā cūū buerá teero dícu jīiyucomiwā.

Jesús Getsemanípu cūū Pac_ure sārígue

(Mr 14.32-42; Lc 22.39-46)

36 Too síro Jesús, ūsā cūū bueráména Getsemanípu jeaw_u. Toopú jeagu, ūsārē jīwī:

–Múā ñno duiyueya ména. Y_{uu} jōōpu y_{uu} Pac_ure sārígú wáagu tiia, jīwī.

37 Pedrore, teero biiri Zebedeo pōna puarārē cūūmena néewawi. Cūū bayiró yeeripūnapu wācūpati, bóaneōnucāyigu.

38 Cūārē jīiyigu:

–Y_{uure} diariquiro, wācūpatire niinetōjōāga. Múā ñno putuáya. Cānirā mee tiiwá, jīmiyigu.

39 Cūā beru yoasāñurō wáa, yepap_u munibiácūmuyigu. Cōāmacūrē sāríyigu:

–Pac_u, m_{uu} boorí, y_{uu} ñañarō netōādare wáarijāārō. Y_{uu} teero jīpacari, y_{uu} boorére tiiríjāña; m_{uu} boorépe wáari tiiyá, jīiyigu.

* 26:31 Zacarías 13.7.

40 Too síro cūu buerá p̄top̄ cāmeputáatiyigu. Cūārē cāniārirap̄re buajeáyigu. Pedrore j̄iyigu:

—¿Deero tiigú ȳmena péerogã ñña tiirídojãí?

41 Cānirã mee tiyá. Wātī múārē j̄icōāsārijãārō j̄irã, Cōāmacūrē sãñá. Múã wãcūrēmena añurere tiidugápacari, múāye õpũr̄ipe s̄icār̄ibíria, j̄iyigu.

42 Opatutí wáa, cūu Pac̄re sãñemóyigu:

—Pac̄, ñañarõ netõrere m̄ cãmotádugaheri, m̄ booróbirora wáaaro, j̄iyigu.

43 Sãñari siro, cūu buerá p̄top̄ cāmeputáatigu, cāniārirap̄re buajeáyigu s̄ucã. Cūārē w̄goá p̄nijõãyiro.

44 Teero tiigú, cūārē wãcōrípac̄, cūu Pac̄re sãñgú wáayigu s̄ucã. Cūu sãñaribirora sãñyigu s̄ucã.

45 Too síro cāmeputáatigu, cūu bueráre j̄iyigu:

—¿Múã cānirã tii s̄ucã? ¿Cāni, yeerisãjãrã tii? Ȳre ticoadaro jearo tiia. Ȳ niipetira sōwūrē ticogudaqui ñañaré tiiráp̄re.

46 W̄m̄nacãña. Jãmu, ȳre ticoguda atitoai mée, j̄iyigu.

Jesuré ñeewarigue

(Mr 14.43-50; Lc 22.47-53; Jn 18.2-11)

47 Jesús ñsãmena wedesege tiiríra, ñsã menamacū niimiãrigu Judas jearo. Cūu mena pā basocá espadap̄r̄imena, yuc̄ména atiwa. Cūã paiaré dutirá, ãp̄erã butoá dutirá ticocoarira niirira niwã.

48 “Ȳ wasopúro ãp̄gú cūãrã niigudaqui; cūārē ñee, néewawa”, j̄is̄guetoarigu niw̄i Jesuré ticoguda.

49 Máata Jesús p̄top̄ jeanacãgú: —Ȳre buegú, j̄iw̄i.

Teero j̄igũrã, cūu wasopúrore ãp̄w̄i.

50 Jesús cūārē j̄iw̄i:

—Ȳ menamacū, m̄ tiigú atiariguere tiisírotiya, j̄iw̄i.

Basocá ati, Jesuré ñeejõãwã.

51 Cūārē ñeerĩ, s̄ic̄ Jesuména niãrigu cūuya espadare tããwé, paiaré dutigáre padecoteguya cãmopéore páatacojãw̄i.

52 Jesús cūārē j̄iw̄i:

—Tiiríjãña. M̄yap̄r̄e quēnocũña. Espadamena cãmer̄iquẽrãno espadame-narã diaadacua.

53 ¿M̄ mas̄iri? Ȳ ȳ Pac̄re sãñãtã, máata doce p̄narĩ ángeleare ȳre tiiapudutigu ticocoboqui.

54 Ȳ teero tiãtã, Cōāmacūye queti jóaripũ j̄irõbirora wáaribocu; tee j̄irõbirora wáaro booa, j̄iw̄i.

55 Toorã Jesús basocáre j̄iw̄i:

—¿Yaarépiḡre tiiróbiro ȳre espadap̄r̄imena, yuc̄ména ñeerã atiarĩ? Bárecoricõrõ ȳ Cōāmac̄w̄ip̄r̄ bueduiwu. Ȳre ñeeriwu.

56 Mecãtigã múã tiiré niipetire profetas ȳre jóaribirora wáaro tiia, j̄iw̄i.

Ësã cūu buerá cūu s̄ic̄r̄ena cõãncõ, dutipetijõãwã.

Jesuré Judóare Dutirá Peti p̄top̄ néewarigue

(Mr 14.53-65; Lc 22.54-55, 63-71; Jn 18.12-14, 19-24)

57 Jesuré ñeerira cūārē paiaré dutigá Caifás p̄top̄ néewayira. Toopá Moisés jóarigue buerá, teero biirĩ butoá dutirá neãyira.

58 Pedrope yoasãñurõ Jesuré n̄nyigu, tée paiaré dutigáya wii popea macã yepa sããwarop̄. Toopá péero sããwanemo, Cōāmac̄w̄i coterí basoca p̄to jeanuãyigu, ¿deero wáamiãdarito? j̄igũ.

59 Paiaré dutirá, niipetira Judíoare Dutirá Peti “¿deero tii jĩditoremena cũrẽ wedesãrõ boomĩto?” jĩyira, sãadugára.

60 Paũ jĩditoremena wedesãrã jeapacari, ñañaré buaríyira. Yoari siro, puarã wedesãrã jeayira.

61 –Ñani jĩwĩ: “Yũ Cõãmacũwiire cõãdiocomasã. Itiábureco siro túajeanucõmasã”, jĩwĩ, jĩyira.

62 Paiaré dutigú wũmunucã, Jesuré sãĩñáyigu:

–¿Mũ deero tiigú yũuridojãĩ? ¿Deero jĩ yũugudari cúã wedesãrere? jĩyigu.

63 Jesupé yũriyigu. Paiaré dutigú jĩyigu sũcã:

–Cõãmacũ catirucugu wãmemena mũrẽ diamacú yũri booa. Wedeya ãsãrẽ: ¿Mũ Cõãmacũ macũ cúũ beserigu Cristo niĩ? jĩyigu.

64 Jesús cũrẽ jĩyigu:

–Mũ jĩrõbirora cũrã niã. Yũ ateréja jĩã: Cõãmacũ tutuare cõnetõgũ puto cúũ diamacúpe duigudacu. Too síro yũ niipetira sõwũ toopú duii ññaãdacu múã. Yũ õmeburuáripũ diiátiricãrẽ ññaãdacu múã, jĩyigu.

65 Paiaré dutigú teero jĩrĩ tũogú, cúũ basiro cũyaro sutirore wéeyigacojãyigu, ãpẽrãrẽ “bayiró cúai” jĩdutigu. Cũãrẽ jĩyigu:

–Cũũ teero wedesegu, Cõãmacũrẽ ñañarõ wedesegu tiii. ãpẽrã wedesãrĩ boonemória marĩ. Múã cúũ Cõãmacũrẽ ñañarõ wedeserere tũotóaa.

66 ¿Deero tũgueñaĩ múã? jĩyigu.

–Cũũ teero jĩrẽ wapa sããjãrõ booa, jĩyira.

67 Cũũrẽ usecó eobatétu, ñañarõ tii, doteyira. ãpẽrã cũũrẽ diaporũ páara,

68 jĩyira:

–Mũ “Cõãmacũ beserigu Cristo niã” jĩgũ, jĩbuaya. ¿Noã mũrẽ páaarĩ? jĩyira.

Pedro Jesuré “masĩriga” jĩrigue

(Mr 14.66-72; Lc 22.56-62; Jn 18.15-18, 25-27)

69 Pedro tiwĩí popea macã yepapũ duiyigu. Sĩcõ paiaré dutigúre pade-cotego cúũ puto wáa, jĩyigo:

–Mũcã Jesús Galilea macũmena wãanetõãrigura niĩrã, jĩyigo.

70 Pedro niipetira tũocóropũ: –Cũũrẽ masĩriga; ñeenórẽ wedesege wedeseu, jĩyigu.

71 Teero jĩtoa, sopepú witiwari, apegó cũũrẽ ññayigo. Toopú ññanucũrãrẽ wedeyigo:

–Ñani Jesús Nazaret macã macũmena wáarucuarigura niĩ, jĩyigo.

72 –Niiria. Niirõrã cũũrẽ masĩriga, jĩjãyigu.

73 Too sírogã toopú ññanucũrã Pedro puto wáa, cũũrẽ jĩyira:

–Niirõrã mũcã cúũ menamacũ niicu. Mũ too macãrã tiiróbiro wedesea, jĩyira.

74 –Yũ diamacú jĩhẽrĩ, Cõãmacũ yũre ñañarõ tiíaro. Niirõrã cũũrẽ masĩriga, jĩyigu.

Cũũ teero jĩritabera, cãrẽquẽ wedeyigu.

75 Pedro Jesús jĩãriguere wãcũbuayigu: “Cãrẽquẽ wedeadari suguero, yũre ññãrĩ ‘cũũrẽ masĩriga’ jĩgũdacu mũũ”, jĩwĩ. Teeré wãcũbuagu, witiwa, bayiró utiyigu.

27

Jesuré Pilatopũre ticorigue

(Mr 15.1; Lc 23.1-2; Jn 18.28-32)

¹ Bóeri niipetira paiaré dutirá, butoá dutirá neâyira. “¿Deero tii marĩ Jesuré sããdari?” jĩ wedeseyira.

² Quēnotóa, Jesuré siatú, néewa, Judea dita dutigúp̄re ticoyira. Cũ Poncio Pilato wãmecatiwi.

Judas diarigue

³ Too síro Judas Jesuré ticoarigu “cũrẽ sããdacua” jĩrere t̄oyigu. Teeré t̄ogú, bayiró wãcūpatiyigu. Teero tiigú, niyeruquiri treintaquirire paiaré dutirare, butoá dutirare wiyajãmiyigu.

⁴ Cũrẽ jĩiyigu:

—Yũ ñañarõ tiiátu. Basocá ãñugá, ñañaré manigúrẽ sããdutígu ticoatu, jĩiyigu.

—Mũ teero tiiré ãsãye mee niã. Mũye maquẽ niicu, jĩiyira.

⁵ Cũ teero jĩrĩ t̄ogú, niyerure Cõamacūwiip̄re cõacūyigu. Too síro wáa, cũ basiro wãmuãp̄re siatú, ñañumu, diajõãyigu.

⁶ Paiaré dutirá niyeruquirire née, jĩiyira:

—Ate niyeru basocáre sããre wapa niã. Teero tiirá, marĩ Cõamacūwii niyeru cūritibap̄re cūmas̄ricu. Marĩrẽ dutiré teero tiidutíria, jĩiyira.

⁷ Cũ “¿deero tiádari ate niyerumena?” jĩ wedeseari siro, sot̄apar̄e weadara cũ dii cope niirí ditare sããdutíyira. “Toopá aperó macãrã diari, cũrẽ yaaádarõ niãdacu”, jĩiyira.

⁸ Teero tiiró, atitóre tiidita “Díi Dita” wãmecatia.

⁹ Cũ teero tiirém̄ena profeta Jeremías jóarigue diamacú wáaro tiiyíro. Ateré jóarigu niĩwĩ:

“Cũ treinta niyeruquiri wapacatí”, jĩãdacua Israelya põna macãrã.

¹⁰ Cũ tee niyerumena sot̄apar̄e weadara cũ dii cope niirí ditare sããdacua. Cõamacū yũre wededutirirobirora tiãdacua,* jĩ jóarigu niĩwĩ.

Pilato Jesuré sãñárigue

(Mr 15.2-5; Lc 23.3-5; Jn 18.33-38)

¹¹ Too síro Jesús Judea dita dutigú díamacū nucūyigu. Tiidita dutigú: —¿Mũrã niĩ judíoa õp̄? jĩ sãñáyigu.

—Mũ jĩrõbirora cũrã niã, jĩiyigu.

¹² Paiaré dutirá, teero biiri butoá dutirá cũrẽ wedesãrĩ, yũriyigu.

¹³ Pilato cũrẽ jĩiyigu:

—¿Mũ cũ wedesãrere t̄orí? ¿Deero tiigú yũridojã? jĩiyigu.

¹⁴ Jesús sicawãme wedesãrere yũridojãyigu. Cũ yũheri ññagũ, tiidita dutigú ññamanijõãyigu.

Jesuré sããdutírigue

(Mr 15.6-20; Lc 23.13-25; Jn 18.38-19.16)

¹⁵ Cãmarĩcõrõ Pascua boseb̄recori niirĩ, tiidita dutigú s̄cũ peresuwiip̄re niigúrẽ basocá cũ wionécodugagure wionécocucuwĩ.

¹⁶ Teeb̄recorire s̄cũ peresuwiip̄re niiyigu. Cũ wãmecatiwi Barrabás. Niipetira cũ ñañaré tiiríguere masĩjya.

¹⁷ Teero tiigú, Pilato basocá paũ cũ p̄top̄re neãrĩ ññagũ, cũrẽ sãñáyigu:

—¿Niirẽ yũ wionécocori boogári, Barrabáre o Jesús cũ “Cõamacū beserigu Cristo” jĩgúp̄ere? jĩiyigu.

¹⁸ Jesuré ññatutira ticoariguere Pilato masĩjãjyi.

* 27:10 Zacarías 11.12-13.

19 Apeyé, cūū queti beserí basocū duiropū dui, cūū namo cūūrē queti ticocoyigo. “Mūū besegudure ñañarō tiirijāña. Ññugú niiqui. Ñami cūūye maquērē bayiró quioró quēēātū”, jīcomiyigo.

20 Paiaré dutirá, teero biiri butoá dutirá basocáre sãĩdutíyira: “Barrabápere wionécodutiya; Jesupére sãĩdutíya”, jīĩdutiyira.

21 Too síro Pilato basocáre sãĩñánemoyigu:

—Cūū puarārē ¿niipére wionécori boogári? jīiyigu.

—¡Barrabáre! jīiyira.

22 Pilato cūūrē jīiyigu:

—Too docare Jesús cūū “Cōāmacū beserigu Cristo” jīīgúpere ¿deero tiirí boogári? jīiyigu.

—¡Curusapū páabiatudutiya! jīiyira niipetira.

23 —¿Ñeenó ñañaré tiiári cūū? jīiyigu.

Basocápe bayiró busurómena: —¡Curusapū páabiatudutiya! jīĩnemoyira.

24 Basocá Pilato wedeserere t̄odagáiyira. Teero biiri noo booró acaribĩmajāyira. Pilato teeré ññagū, oco néeatidutiya. Basocá ññacoropū wãmocose, jīiyigu:

—Ñni basocúre sãĩrĩ, yūū tiiré mee niiā. Cūū diari, múāye wapa niiādacu, jīiyigu.

25 Cūū niipetira yūūyira:

—Cūū diare wapa ūsā pōnamena wapa cūoáda, jīiyira.

26 Too síro Barrabáre wionécobosayigu. Jesuré t̄anadutítoaari siro, curusapū páabiatu sãĩdutíyigu.

27 Too síro Pilatoyara surara cūūye wiseri popea macã yeparū Jesuré néewayira. Toopá āpērā niipetira surarare néoyira cūū p̄topū.

28 Cūūyaro sutiroré tuuwé, aperó ōpūya sutiro tiiróbiro bayiró sōārōrē sãāyira.

29 Sicabeto potamena tiiári beto cūūya dupupure péoyira. Sicagú turítuarigu ōpūyagunorē cūū diamacú wãmomena ñeedutiya. Teero tiitóa, cūū p̄topū ñicãcoberimena jeacūmu, cūūrē buijāyira.

—Ūseniā mūūmena, judíoa ōpū, jīĩ buijāyira.

30 Cūūrē ūsecó eobatétuyira. Tuurítuarigure cūūrē t̄āwécojã, dupupū pee páayira.

31 Buitóa, cūū cūūrē sãāñiroro tuuwécojã, cūū sãñasugearirore sãāyira. Curusapū páabiatu wáara néewawa.

Jesuré sãĩríque

(Mr 15.21-32; Lc 23.26-43; Jn 19.17-27)

32 Jesuré páabiatu wáara néewari, s̄icū basocá Cirene macã macūrē buajeárira niiwā. Cūū Simón wãmecutiwi. Cūūrē Jesús apawari curusare apadutirira niiwā.

33 Cūū jeawa Gólgota buropū. Gólgota jīĩrō, “Dupucoro” jīĩrō tiia.

34 Toopá vino s̄uguērēmena w̄oarigue t̄ñāmiwā. Cūūpe teeré s̄iniñámi, s̄inidújāwī.

35 Cūūrē curusapū páabiatu siro, surara cūūye suti niimiāriguere batoadara, jīĩbuaapewa. Cūū teero tiirēmena profeta jóarigue diamacú wáaro tiyíro. Ateré jóarigu niiwī:

Yée sutire cūū basiro jīĩbuaape batowa,†
jīĩ jóarigu niiwī.

† 27:35 Salmo 22.18.

³⁶ Too síro surara cūūrē cotera jeanuāwā.

³⁷ Jesuyá dupu sotoapɯ basocá cūūrē wedesãāriguere jóatunoriro niiwā táboapĩpɯre. “ĀNI JESÚS JUDÍOA ŌP̄Ŧ NIIĪ”, jĩ jóanoriro niiwā.

³⁸ Jesuména pɯarã yaarépirare páabiatuwa; sīcū diamacúpe, āpĩ acuniñape nɯcōwā.

³⁹ Basocá toopá netōwára, cūūrē ñañarō jĩrã, dupupá saguejōāruçuwa.

⁴⁰ Cūūrē jĩwā:

—Júũ. Mɯɯ “Cōāmacūwiire cōāgūda” jĩmiwārã. “Itiábureco siro apewií tiipetícojāgūda”, jĩmiwārã mɯɯ. Teero jĩrigu mɯɯ basirora netōnéña. Mɯɯ Cōāmacū macū niigū, curusapɯ tusagú diiátiya, jĩwā.

⁴¹ Paiaré dutirácã, Moisés jóarigue buerá, teero biiri butoá dutirámena teorora jĩ buijāwā:

⁴² —Cūũ āpērãcãrē netōnéwĩ; cūũ basiropɯ netōnémasĩrii. “Israelya pōna macãrã ōp̄ũ niiã”, jĩwĩ. Too docare curusapɯ tusagú cūũ basiro diiátaro. Cūũ basiro diiátari docare, padeoáda.

⁴³ Cūũ “Cōāmacūrē padeoá” jĩwĩ. “Cōāmacū macū niiã” jĩwĩ. Cōāmacū cūūrē maĩgú, cūūrē netōnéārō, jĩ buijāwā.

⁴⁴ Yaarépira cūũmena curusapɯ páabianɯcōāriracã teorora cūūrē ñañarō jĩ buijāwā.

Jesús diarigue

(Mr 15.33-41; Lc 23.44-49; Jn 19.28-30)

⁴⁵ Coeritó niirĩ, niipetiro tiiditapɯ naĩtĩājōāwā. Tée ñamica tres niirĩpɯ naĩtĩātuwɯ.

⁴⁶ Tii hora niirĩrã, Jesús bayiró acaribíwi:

—Elí, Elí, ¿lama sabactani? jĩwĩ cūũyemena. Teero jĩgū, “Cōāmacū, Cōāmacū, ¿deero tiigú yɯure cōāwai?” jĩgū tiiwí.

⁴⁷ Āpērã sīquērã toopá niirã teeré tɯorá, jĩwā:

—Īni profeta Elíare sɯocógɯ tiiquí, jĩmiwā.

⁴⁸ Máata sīcū cutuwá, sicasitia née, vino piyare soanéwĩ. Sīniārō jĩgū, sicagú cānugɯpɯ siatú, cūūrē súumɯōcowi.

⁴⁹ Cūũ teero tiirí, āpērã jĩwā:

—Coteya ména. Elías cūūrē netōnégū atiboqui, jĩmiwā.

⁵⁰ Jesús bayiró acaribínemo, diajōāwĩ.

⁵¹ Cūũ diari, Cōāmacūwii popeapɯ Āñunetōjōāri Tatia cāmotáyosari casero ũmɯārōpe yigadiati, pɯacaséropɯ jeacotuariro niiwā. Dita bayiró cãmeña, ũtãpá watijōāriro niiwā.

⁵² Ũtãtutiri diarirare cūũre tutiri tusujōāriro niiwā. Teero wáari, diarira Cōāmacūrē padeoríra masārira niiwā.

⁵³ Jesús cūũ masãmũãāri siro, ũtãtutiripɯ niimiārira witiwa, Jerusalénpɯ sããatiwa. Cūũrē pɯ ĩñawā.

⁵⁴ Cien surara dutigú, cūũ suraramena Jesuré coterá dita cãmeñarĩ ĩñarã, apeyenó wáari ĩñarã, bayiró cuira, jĩyira:

—Diamacúrã āni Cōāmacū macū niimiāyi, jĩyira.

⁵⁵ Pɯɯ numiãcã toopá niiwā. Cūũ Jesuré tiiapurira niiwā. Cūũ Galileapɯ atiri, cūūrē nɯnɯátiwa. Yoaropɯ Jesuré ĩñanucūwā.

⁵⁶ Cūũmena niiwā: María Magdalena; María (coo Santiago, José paco niiwō); Zebedeo nɯmo niiwā.

Jesuré ũtãtutipɯ cūũrigue

(Mr 15.42-47; Lc 23.50-56; Jn 19.38-42)

⁵⁷ Náicũmurĩ, sícũ pee apeyé cuogú Arimatea macã macũ jeayigu. Cũũ wãmecutiwi José. Cũũcã Jesuré padeogúra niwĩ.

⁵⁸ Cũũ Pilato p̄top̄ sããwa, Jesuyá õp̄ũrẽ sãiyigu. Pilato surarare “ticoya” jĩyigu.

⁵⁹ Too síro José Jesuyá õp̄ũrẽ néedioco, sutiró ãñurí casero, jũĩrĩ manirí caseromena cõmayigu.

⁶⁰ Túajea, cũũya tuti mama tuti ãtãgãp̄ coari tutip̄ cũũyigu. Tiituti José coadutiri tuti niwã. Tiitutire ãtãqui pairíquicamena tuunéwa, biajã, wãajõãyigu.

⁶¹ María Magdalena, apegó María tiituti díamacũp̄ ãñaduiyira.

Jesuré cũũri tutire surara coterigue

⁶² Apebúreco ãsã yeerisãri b̄reco niirĩ, paiaré dutirá, teero biiri fariseo basoca Pilato p̄top̄ neãyira.

⁶³ Cũũrẽ jĩyira:

—Ësãrẽ dutigá, ãsã jõõ niiãrigu jĩditorepigu catigup̄ jĩriguere wãcũã. “Yũũ itiáb̄reco diari siro, masãgũda”, jĩrigu niwĩ.

⁶⁴ Teero tiigú, surarare cũũrẽ cũũri tutip̄ ticocoya, ãñurõ bia, cotearo jĩgũ. Itiáb̄recore ãñurõ cotedutiya. Teero tiihéri, cũũ buerá cũũya õp̄ũrẽ yaajãbocua. Yaaári siro, basocáre “diaarigup̄ niipacũ, masãjõããrigu niãwĩ” jĩbocua. Cũã teero jĩãtã, too suguero jĩditore nemorõ ñãñaãdacu, jĩyira.

⁶⁵ Pilato cúãrẽ jĩyigu:

—Surarare néewaya. Tiitutip̄ merẽã wáari jĩrã, múã põõtẽõrõ ãñurõ bia, cotedutiya, jĩyigu.

⁶⁶ Teero tiirá, ãtãqui biaríqui sotoa sicadaména wéediyoturira niwã, cúã sããwari, ãñamasãda jĩrã. ãñurõ biaári siro, surarare cotedutira cũũyira.

28

Jesús masãmũãrigue

(Mr 16.1-8; Lc 24.1-12; Jn 20.1-10)

¹ Ësã yeerisãri b̄reco sábado netõãri siro, apebúreco bóeri María Magdalena, apegó Maríamena tiitutire ãñarã wáayira.

² Wãcũña manirõ dita bayiró cãmeñayiro. Ángele ãmũãsep̄ niiãrigu diiatiyigu. Tiitutire wáa, cúã biamíriquicare aperopá tuunécowayigu. Too síro tiiquica sotoap̄ jeanuãyigu.

³ Cũũ bupo wããyoro tiiróbiro asiyáyigu. Cũũye suti bayiró butiré capemóre niyiro.

⁴ Surara cũũrẽ cui, ñapõpi, diara tiiróbiro ñaacũmuyira.

⁵ Ángele numiãrẽ jĩyigu:

—Cuirijãña. Yũũ masã: Múã Jesuré cúã curusap̄ páabiatu sãããriguere ãmaãrã tiia.

⁶ ãnorẽ maniĩ. Cũũ jĩrirobirora masãtoaawĩ. Jãmũ, cũũrẽ cũũãriore ãñarã atiya.

⁷ ãñatoa, boyeromena cũũ buerá niiãrirare queti wedera wáaya: “Diarigup̄ niipacũ, masãjõããrigu niãwĩ. Cũũ múã suguero Galileap̄ jeatoagũdaqui. Toopá cũũrẽ ãñaãdacu”, jĩ wedeya. Teeré yũũ múãrẽ wedegu atiauwũ, jĩyigu.

⁸ Cũũ teero jĩrĩ tãorã, tiitutip̄ niiãrira boyeromena wãajõãyira. Cuipacara, useniremena cutuwáyira, Jesús buerá niiãrirare wedera wáara.

⁹ Wãcũña manirõ Jesús cúãrẽ bauá, ãñudutiyigu. Cũã cũũ p̄to wáa, cũũye d̄porire ñaapeó, padeoyira.

10 Jesús cǎārē jǎyigu:
 –Cuirijǎña. Yũũ bueráre Galileapũ wáadutira wáaya. Toopú yũũre ññaãdacua, jǎyigu.

Surara cǎã ññariguere wederigue

11 Numiã wáaritabe, sǎiquērã surara tiitutire cotemiãrira macãpũ jeayira. Paiaré dutiráre niipetire toopú wáaariguere wedeyira.

12 Teero tiirá, paiaré dutirá, bũtoá dutirámena neãyira. Cǎã “¿deero tiiró booi?” jǎ wedeseyira. Wedeseari siro, surarare pairó niyeru tico,

13 jǎyira:

–Ateré basocáre jǎña: “Ñami ãsã cãninetõritabe, Jesús buerá jeaarira niiãwã. Cũũya õpũũrē yaajããrira niiãwã”, jǎña.

14 Pilato múã wedeariguere tũorí, ãsã “diamacãrã teero wáaariro niiãwã” jǎapuada. ãsã teero jǎrĩ, múãrē ññañarõ wáaricu, jǎyira.

15 Surara niyeru ñee, cǎārē wededutirirobirora wederira niiwã. Judíoa atitõpucãrē surara jǎditoriguere wedeserucujãya.

Jesús cãũ bueráre dutirigue

(Mr 16.14-18; Lc 24.36-49; Jn 20.19-23)

16 Too síro ãsã Jesús buerá once Galileapũ wáawũ. Ëtãgũpú Jesús ãsãrē wáadutirigupũ wáawũ.

17 Cũũrē ñña, padeowá. Æpērãpé “¿cũũrã niiĩye?” jǎ wãcũwã.

18 Jesús ãsã pũtopũ ati, jǎwĩ:

–Cõãmacũ yũũre õpũ sõnecotoaawĩ. Niipetiro ãmũãse, atiditaré dutimasĩã.

19 Teero tiirá, niipetiropũ macãrãrē yé quetire wedera wáaya. Cũũrē múã tiiróbiro yũũ buerá niirĩ tiiyá. Cũũrē wãmeõtira, yũũ Pacũ, yũũ, Espíritu Santo wãmemena wãmeõtitya.

20 Niipetire yũũ múãrē dutiriguere cǎārē bueya, yũũaro jǎrã. Niipetire bũrecorí múãmena niirucujãgũdacu. Téee atibãreco petirípucãrē múãmena niirucujãgũdacu, jǎ wedewi Jesús.

MARCOS

Jesucristoye quetire jóarigue

Juan Bautista wederigue

(Mt 3.1-12; Lc 3.1-9, 15-17; Jn 1.19-28)

¹ Jesucristo Cõãmacũ macãye queti niinucãrigue.

² Profeta Isaías* ateré jóarigu niwĩ:

Yũre wedesuguegure mũũ suguero ticocoguda.

Cũũ mũũ wáadarimarẽ quẽnoyúegudaqui.

³ Sĩcũ yucũ manirõ, basocá manirõpũ

bayiró busurómena wedegudaqui:

“Sĩcũ õpũ atidarimarẽ quẽnarõ tiiróbiro,

marĩ Õpũ atidari suguero,

múã ñañaré tiirére duujã, ãñurõ niyueya”, jĩgũdaqui,†

jĩ jóarigu niwĩ.

⁴ Teero tiigũ, Juan basocá manirõpũ niyigu. Basocáre ocoména dícu wãmeõtinetõyigu. Cũũ cúãrẽ wedeyigu:

–Múã ñañaré tiirére wãcũpati, waso, wãmeõtitudiya. Teero tiirí, Cõãmacũ múã ñañaré tiirére acabógudaqui, jĩyigu.

⁵ Pũũ Judea dita macãrã, ãpẽrã Jerusalén macãrã cũũ wederére tũorá wáyira. Cũã ñañaré tiirére wedenetõãri siro, día Jordãnpũ cúãrẽ wãmeõtiyigu.

⁶ Cũũyaro sutiró camello póarimena tiiríro niyiro; cũũ siatúrida wáicu caseroda niyiro. Cũũ yeseroare, macãnacũ macãrã mumiãocore yaarucuyigu.

⁷ Juan basocáre wedeyigu:

–Yũũ siro ãpĩ yũũ nemorõ tutuagu atigudaqui. Cũũ ãñunetõgũ niiqui. Yũũpeja cũũrẽ sĩcãrĩbrirojãcu.

⁸ Yũũ múãrẽ ocoména wãmeõtia. Cũũpeja nemorõ ãñurõ tiigũdaqui múãrẽ: Espiritu Santore ticodiocogudaqui, múãmena niirucujãrõ jĩgũ, jĩyigu Juan.

Juan Jesuré wãmeõtirigue

(Mt 3.13-17; Lc 3.21-22)

⁹ Teebũrecorira Jesús Nazaretpũ niyigu. Tiimacã Galilea ditapũ niĩã. Too niĩarigu wáa, jeayigu Juan pũtopũ. Juan cũũrẽ día Jordãnpũ wãmeõtiyigu.

¹⁰ Jesús tiimaapú niĩarigu maajeãnucãgũ, máata ãmũãse pãõrĩ ññayigu. Espiritu Santo sĩcũ bua tiiróbiro baugũ cũũpũre diijeáyigu.

¹¹ Teero wáari, ãmũãsepũ wedeseri tũoyĩra:

–Mũũ yũũ macũ yũũ bayiró maĩgũ niĩã. Mũũmena bayiró useniã, jĩyigu.

Satanás Jesuré jĩcõããmĩrigue

(Mt 4.1-11; Lc 4.1-13)

¹² Máata Espiritu Santo basocá manirõpũ Jesuré wáadutiugu.

¹³ Toopũre cuarenta bũrecori wáicũra cúara watoapũ niyigu. Wãtĩãrẽ dutigũ Satanás wãmecutigu cũũrẽ jĩcõããmĩyigu, ¿niirõrã Cõãmacũrẽ netõnucãrii? jĩgũ. Ángelea‡ Jesuré tiĩapuyira.

Jesús Galileapũ wedenucãrigue

(Mt 4.12-17; Lc 4.14-15)

* **1:2** Isaías tiibũrecopũ Jesucristo atiditapũ atidarere jóayuerigu niwĩ. † **1:3** Isaías 40.3. ‡ **1:13** Portugués; anjo.

14 Juanrē peresu sōnecoari siro, Jesús Galileapɤ wáayigu. Cōāmacū basocáre netōnére quetire wedeyigu.

15 “Cōāmacū dutiré múãpɤre niiādare jeaadaropɤ tiia. Teero tiirá, múã ñañaré tiirére wácūpati, wasoyá. Teero biiri Cōāmacū basocáre netōnére quetire padeoyá”, jīyigu.

Jesús bapari wai wasari basocare “jãmu” jīrigue
(Mt 4.18-22; Lc 5.1-11)

16 Jesús Galileataro wesapɤ wáayigu. Toopú wáagu, Simónrē, cūū bai Andrére iñayigu. Wai wasari basoca niijīrā, bapigu cōāño, wai wasara tiiyíra.

17 Jesús jīyigu cūārē:

—Jãmu yɤmena. Múã mecūtígārē wai wasari basoca niiã; too síropɤre múã basocáre yéé quetire añurō wederí basoca wáaadacu sáa. Teeré wederi, paɤ padeoádacua, jīyigu.

18 Teeré tɤorá, máata cūāye bapiyucɤre toorá cūūjã, Jesuména wáajōāyira.

19 Too péero wáa, Zebedeo pōna Santiago, cūū bai Juanrē iñayigu. Cūā dooríwɤpɤ bapiyucɤre jeesãñáyira.

20 Jesús máata cūācārē “jãmu” jīyigu. Cūū teero jīrī tɤorá, cūāyawɤ dooríwɤpɤ niirārē, cūā pacɤ Zebedeore, cūūrē padecoterare cūūjã, wáajōāyira Jesuména.

Jesús wātīrē cōārigue
(Lc 4.31-37)

21 Capernaum macãpɤ jeayira. Judíoa yeerisāri bɤreco niirī, Jesús cūā neārí wiipɤ sãñwa, tiwiipú niirārē buenɤcāyigu.

22 Cūū buerére tɤorá, tɤomaníjōāyira. Dutiré cɤogú tiiróbiro bueyigu. Moisés jóarigue buerá tiiróbiro bueriyigu.

23 Tiiwí cūā neārí wiipɤ sīcū basocú niiyigu. Wātī cūūpɤre niiyigu. Cūū acaribíyigu:

24 —Mɤu Jesús Nazaret macū, ūsārē potocōrijãña. Ūsārē ñañarō tiidíogɤ atigɤ tiia. Yɤ mɤurē iñamasĩã. Cōāmacū ticodiocorigɤ, ñañaré manigú niiã, jīyigu.

25 —Ditamaníjōãña; cūūpɤre niigú, witiwaya, jī tutiyigu Jesús.

26 Wātī cūūpɤre niigú cūūrē ñaacūmu, ñapōpiri tiiyigu. Bayiró acaribí, witiwayigu.

27 Niipetira iñamanijōāyira. Cūā basiro cãmerī sãñná tiiyíra:

—¿Ñeenó niimiito ate mama bueré? Ñni basocú wātīã cōāmasĩrere cɤojã. Wātīã cūū “witiwaya” jīrī, witiijōāya, jīyira cūāpeja.

28 Máata Jesuyé queti Galileapɤre sesajōāyiro.

Jesús Simón Pedro mañecōrē netōnérigue
(Mt 8.14-15; Lc 4.38-39)

29 Máata Jesús cūā neārí wii niiārigɤ witi, Simón, Andrécāya wiipɤ wáayigu. Santiago, Juan cūūmena wáayira.

30 Toopú Simón mañecō wiorécutigo pesayigo. Máata teeré wedeyira Jesuré.

31 Jesús coo putopɤ sãñwayigu. Coore wãmopɤ ñee, wéemɤdɤpocoyigu. Cūū teero tiiríra, wioré tatijōāyiro. Coo cūārē yaaré ecayigo.

Jesús paɤ diarecutirare netōnérigue
(Mt 8.16-17; Lc 4.40-41)

32 Muipū sãñwaari siro, niipetira diarecutirare Jesús putopɤ néewayira. Wātīã sãñnoriracārē néewayira.

33 Niipetira tiimacã macārã Jesús niirí wii sopeputó neāyira.

34 Niipetira noo niiré diaré c̄horáre netōnépetijāyigu. Paᵇ wātīārē cōāwionecoyigu. Cūārē wedesedutiriyigu. Cūā Jesús Cōāmacū macū niirére masīyira.

Jesús Galileapᵇ wederigue
(Lc 4.42-44)

35 Apebúreco bóeadari s̄guero, Jesús wācā, macā wesapᵇ, basocá manirōpᵇ Cōāmacūmena wedesegᵇ wáayigu.

36 Simón, cūū menamacārāmena Jesuré āmaārā wáayira.

37 Cūūrē b̄a: —Niipetira m̄ūrē āmaārā tiiáwā, jīiyigu.

38 Cūūpe: —Jāᵇ p̄togā niiré macārīpᵇ, jīiyigu—. Toopúcārē yé quetire wedegᵇ wáaguda. Ateré tiigúra yᵇ atiditapá atirigu niīā, jīiyigu.

39 Niipetiro Galileapᵇre judíoa neārē wiseripᵇ wedewarucugᵇ wáayigu. Wātīārē cōāwionecoyigu.

Jesús ōp̄ū bóagure netōnérique
(Mt 8.1-4; Lc 5.12-16)

40 Sīcū basocá ōp̄ū bóagᵇ cūū p̄to wáa, ñicācoberimena jeacūmuyigu:

—M̄ᵇ yᵇ diarecutirere netōnédugagᵇ, netōnémasīā, jīiyigu.

41 Jesús cūūrē bóaneōgū, cūūrē ñaapeó, jīiyigu:

—Netōnédugaga. Diaremanigū p̄tuáya, jīiyigu.

42 Máata cūūya ōp̄ū bóare yatijōāyiro. Diaremanigū p̄tuáyigu.

43 Jesús cūūrē máata ticocogᵇ, dutiyigu:

44 —Ateré āpērārē wedegᵇ mee tiiwá, jīiyigu—. Pairé ēñogú wáaya, “āñujōāāyí” jīidutigᵇ. Moisés dutirirobirora tiiwá, basocá niipetira m̄ᵇ diaré netōāriguere masīārō jīigū, jīiyigu.

45 Cūūpe wáa, cūūrē wáariguere wedenacā, niipetiropᵇ wedepetijāyigu. Teero tiigú, Jesús macārīpᵇre basocá ññacoropᵇre wáariyigu. Teemacārī wesapᵇ, basocá manirōpᵇ wáayigu. Cūū teero tiipacári, niipetiro macārāpᵇ wáa, cūūrē ññanetōyira.

2

Jesús wáamasīhēgūrē netōnérique
(Mt 9.1-8; Lc 5.17-26)

1 Pee b̄urecori wáaripacari, Jesús Capernaumpᵇ coep̄tuáyigu. Tiimacā macārā “cūū niirí wiipᵇ niī” jīiré quetire t̄oyíra.

2 Basocá paᵇ toopú neāyira. Tiiwiiré dadajōāyira, sopep̄tócārē teerora. Sāāwamasīña maniyíro. Cūārē bueyigu.

3 Cūū p̄topᵇ sīcū wáamasīhēgūrē néejeayira. Vapari ūm̄ā cūūrē ñoonéyira.

4 Cūā basocá paᵇ niirí, Jesús p̄togāpᵇ jeamasīriyira. Teero tiirá, wii sotoápᵇ m̄āwa, Jesús niirō sotoapᵇ sicacope néeweyira. Tiicopepᵇ wáamasīhēgūrē cūū cōārōmena diocóyira.

5 Jesús cūā padeorí ññagū, wáamasīhēgūrē jīiyigu:

—Yáa wedegᵇ, m̄ᵇ ññanaré tiirére acabónotoaa, jīiyigu.

6 Toopú duirá Moisés jóarigue buerá wācūyira:

7 “¿Āni deero tiigú biiro wedesei? Teero jīigū, Cōāmacūrē ññanarō wedesegᵇ tii. Cōāmacū sīcūrā ññanaré tiirére acabomasī”, jīi wācūyira cūāpeja.

8 Máata Jesupé cūā wācūrere masījāyigu.

—¿Deero tiirá m̄ā teero wācūi?

9 Ānirē “m̄m̄ ñañarē tiirére acabónotoa” ym̄ jīrī, tee cūūrē acabónoāriguere ññaricu m̄áǎjǎ. Ym̄ āni wáamasīhēgūrē “w̄m̄m̄ncā, m̄m̄ cōārōrē néeara wáaya” jīrīpereja, cūū w̄m̄m̄ncārī ññaā m̄á.

10 Ym̄ niipetira sōwū niā. Teero tiigú, atiditapúre basocá cūū ñañarē tiirére acabómasīā. Ym̄ dutirére m̄áārē ēñogúda, jīiyigū cūūpeja.

Wáamasīhēgūrē jīiyigū:

11 —Ym̄ m̄m̄rē “w̄m̄m̄ncāña” jīā. M̄m̄ cōārōrē néeara, m̄m̄ya wiipū p̄t̄h̄awayaya, jīiyigū.

12 Wáamasīhēgū niimiārigū w̄m̄m̄ncā, máata cūū cōārōrē néeara, niipetira ññacoro wáajōāyigū. Teero tiirá, niipetira ññamanijōāyira. Cōāmacūrē usenire tico, “biiro tiirére marī ññahērā niāwū” jīiyira.

Jesús Leviré “jām̄” jīirigue

(Mt 9.9-13; Lc 5.27-32)

13 Galileataro wesapū wáayigū sūcā. Niipetira basocá cūū p̄t̄opū neāñri siro, cūūrē bueyigū.

14 Too netōwágū, Alfeo macūrē ññab̄ayigū. Cūū wāmec̄tiyigū Leví. Cūū romanuā ōpūrē niyeru wapasébosari basocū niiyigū. Jesús cūū paderópū duiiri ñña: —Jām̄ ym̄mena, jīiyigū.

Leví w̄m̄m̄ncā, cūūmena wáajōāyigū.

15 Too síro Jesús Leviyá wiipū yaaduiyigū cūū buerám̄ena. P̄m̄ niyeru wapasébosari basoca, āpērā ñañarē tiirá cūūmena yaaduiyira. P̄m̄ peti cūūno Jesuré n̄m̄yira.

16 Moisés jóarigue buerá fariseo basoca niirā Jesús cūūmena yaari ññarā, cūū bueráre s̄ññáyira:

—¿Deero tiigú m̄áārē buegú ñañarē tiirám̄ena, niyeru wapasébosari basocam̄ena yaai? jīiyira.

17 Jesupé teeré t̄ogú, cūūrē jīiyigū:

—Diaremanirā m̄cotigūre boorícua; diarec̄tira dícu m̄cotigūre boocúa. “Āñuré dícu tiia” jīrārē āmaāgū atiriw̄m̄; ñañarē tiirápere āmaāgū atiw̄m̄, jīiyigū.

“¿M̄m̄ buerá deero tiirá betirí?” jīirigue

(Mt 9.14-17; Lc 5.33-39)

18 Sicab̄ureco Juan buerére n̄m̄rā, āpērā fariseo basoca betirá tiiyira. Cūū betirí, s̄iquērā Jesús p̄to wáa, cūūrē s̄ññáyira:

—Juan buerére n̄m̄rā, fariseo basoca buerére n̄m̄rācā betiíya. ¿Deero tiirá m̄m̄ buerápe betirí? jīiyira.

19 Jesupé cūūrē jīiyigū:

—Wāmosíagudū boocórira cūūrē “yaaria; betirá tiia” jīrī, ññaniā. Wāmosíagudū cūūmena niirī, betimasīña maniā.

20 Too síro cūū néewanogúdaqui. Teeb̄urecorire betiádacua, jīiyigū—.

21 S̄icū sutiró b̄m̄rore mama caseroména seeréturiqui. Teeré tiíatā, coserí, mama caserore wéed̄no, b̄m̄ caserore yigajōārī tiicú. Teero tiirí, pairí cope yiganemocu.

22 Teerora s̄icū mama vinorē* wáic̄ura caseropori b̄m̄porimena posetiriqui. Teeré tiirí, w̄ga, teepori esarí, podojōācu. Vino píobatejōā, teeporicā cōjōācu. Teero tiirá, mama vinorē mamapórip̄m̄ posetiro booa, jīiyigū Jesús.

Yeerisāri b̄ureco niirī, trigo t̄an̄erigue

(Mt 12.1-8; Lc 6.1-5)

* 2:22 Português: vinho.

²³ Sicabureco judíoa yeerisári bureco niirí, Jesús cūū buerámēna trigo wesepe netōwáyigu. Too netōwára, cūū buerá trigore tūnenacāyira, yaaadara.

²⁴ Fariseo basoca cūūrē jīiyira:

—Ĩñaña. Marĩrē yeerisári burecore padedutiripacari, ¿mūū buerápeja deero tiirá padera tiii? jīiyira.

²⁵ Jesús cūūrē jīiyigu:

—Ōpū David sicabureco yaaré manirí, jubóayigu. Cūū menamacārā jubóaramēna cūū tiiriguere múā buerá niipacara, ¿masĩrii?

²⁶ Cōāmacūwiipū sāāwayigu. Toopú pā mesa sotoa pesariguere “Cōāmacūye niā” jīiriguere yaapetijāyigu cūū menamacārāmēna. Paiá dícare yaaré niimiyiro. Davipé pai niiripacu, teerē sāi, yaapetijāyigu. Abiatar paiaré dutigá niirito, David teero tiiyigu, jīiyigu.†

²⁷ Jesús jīinemoyigu:

—Cōāmacū yeerisári burecore cūūrigū niuwī, basocáre tiápugu. Basocápe yeerisári burecore tiápuaro jīgū mee cūūrigū niuwī.

²⁸ Teero tiigá, yūū niipetira sōwū yeerisári bureco niirí, basocá tiádarere dutimasā, jīiyigu.

3

Jesús wāmo burre cūogúre netōnérigue (Mt 12.9-14; Lc 6.6-11)

¹ Jesús cūū tiirucúrobirora judíoa neārí wiipū sāāwayigu sūcā. Toopú sīcū wāmo burre cūogú niiyigu.

² “¿Marĩ yeerisári burecore cūūrē netōnégūdari?” jīi wācūrā, ĩñanunūseyira, wedesāādara.

³ Jesús wāmo burre cūogúre jīiyigu:

—Wūmūncāña basocá decopū.

⁴ Jesús too niirārē sāĩñáyigu:

—Marĩrē dutiré ¿deero tiidutí yeerisári bureco niirí? ¿Āñurére o ñañarére tiidutí? ¿Basocáre netōnére o basocáre sīācōārere tiidutí? jīimiyigu.

Cūāpe yūūriyira.

⁵ Teero tiigá, Jesupé cūūrē cúaremēna cāmenūcā ĩñayigu. Cūū tuodugáheri ĩñagū, bayiró bóaneōgū wáyayigu. Wāmo burre cūogúre: —Mūya wāmorē súucoya, jīiyigu.

Cūāpeja súucoyigu. Teero tiiríra, cūūya wāmo sicato niirirobirora pūmáyiro.

⁶ Fariseo basocape witiwayira. Máata Herodere tūonunūseramēna “¿deero tii marĩ añirē sīāādariye?” jīi wedesewayira.

Galileataro wesapū paū basocá neārigue

⁷ Jesús cūū buerámēna Galileataro wesapū wáyayigu. Paū Galilea dita macārā cūūrē nūnyíra.

⁸ Cūū pee añuré tiirí tuorá, paū basocá cūū pūtopū wáyayira. Judea dita macārā, Jerusalén macārā, Idumea dita macārā, día Jordán muĩpū mūātirope macārā, Tiro wesa macārĩ macārā, Sidón wesa macārĩ macārā Jesuré ĩñarā wáyayira.

⁹ Cūū paū niirí ĩñagū, Jesús cūū bueráre sicawú dooríwū cūoyúedutiya, “tuudiyóbocua” jīgū.

¹⁰ Cūū paū netōnéyigu. Teero tiirá, āpērā diarecutira cūūrē padeñadugara, cūūrē tuudiyóatiyira.

† 2:26 1 Samuel 21.1-6.

11 Wātĩã cuorá Jesuré ññarã, cūũ díamacũ ñicãcoberimena jeacũmu, bayiró busurómena: —Mũũ Cõãmacũ macũ niiã, jĩiyira.

12 Jesús wātĩãrẽ tutuaromena dutiyigũ:

—Teeré wederijãña ãpẽrã tuocóro, jĩiyigũ.

Jesús doce apóstoles beserigue

(Mt 10.1-4; Lc 6.12-16)

13 Jesús ãtãgũpũ mũãwayigũ. Toopũ cūũ tusarãre neãdutyigũ.

14 Cũã neãrirapũre doce ãmũãrẽ beseyigũ cūũmena nii bueadarare.

—Yũũ besearira niiã múã. Yéẽ maquẽrẽ wedera wãaadacu, jĩiyigũ.

15 Cũũ tiimasĩrere ticoyigũ cúãrẽ, wātĩãrẽ cõãwionecoaro jĩĩgũ.

16 Cũã noquẽrã niyira:

Simón (cũũrẽna Jesupé “Pedro” wãme tuuyigũ),

17 Santiago,

cũũ bai Juan (cũã Zebedeo põna niyira. Jesús cúãrẽ “Boanerges” wãme tuuyigũ. “Boanerges” cúã wedeseremena jĩĩrõ “bũpo põna” jĩĩrõ tiyiro),

18 Andrés,

Felipe,

Bartolomé,

Mateo,

Tomás,

Santiago (Alfeo macũ),

Tadeo,

Simón (romanuã dutirãre cõãdũgara menamacũ),

19 Judas Iscariote (too síropũ Jesuré ñnatutirapũre wedesãcotegũdũ) niyira.

Jesuré “Satanás tutuaremena wātĩãrẽ cõãqui” jĩũ wedesãrigue

(Mt 12.22-32; Lc 11.14-23; 12.10)

20 Jesús wiipũ sããwayigũ. Toopũre pau basocã neãyira sũcã. Teero tiirã, Jesús, cūũ buerã yaamasĩriyira.

21 Teeré Jesuyã wederã tuoyira. Cũũrẽ “mecũjõãqui” jĩĩrã, néerã wãayira.

22 Moisés jóarigue buerã Jerusalénũ atiarirape biiro jĩiyira:

—Ñni wātĩãrẽ dutigũ Beelzebú tutuaremena wātĩãrẽ cõãwionecoi, jĩĩmiyira.

23 Jesús cúãrẽ neãduti, queorẽmena wedeyigũ:

—Satanás cūũrẽ padecoterare cõãriqui.

24 Sicadita macãrã sĩcãrõmẽna niĩhẽrã, cúã basiro cãmerĩquẽrã, tiidita macãrã petijõãcua.

25 Sicawĩ macãrã sĩcãrõmẽna niĩhẽrã, cúãcã petijõãcua.

26 Satanás cūũrẽ padecoterare cõããtã, cūũ dutirẽ petijõãcu. Teemẽna yapacũtĩjõãqui.

27 ‘Sĩcũ tutuagũya wiire sããwagũ, cūũrẽ siatúcũripacũ, ãmamasĩriqui; siatúcũtoagũpũ, cūũya wii maquẽrẽ ãmamasĩqui.

28 ‘Yũũ aterẽja díamacũrã jĩĩã: Cõãmacũ basocãre niipetire cúã ññarẽ tiirẽre, ññarõ wedeserere acabógũdaqui.

29 Cūũ teero acabópacũ, cúã Espĩritu Santore ññarõ wedeseripereja, acabóridojãgũdaqui. Cũã Espĩritu Santore ññarõ wedeseri, wapa petirĩcu, jĩiyigũ.

30 Teeré jĩiyigũ, cúã “wātĩ cuoi” jĩĩrĩ tuogũ.

Jesús paco, cūũ baira jearigue

(Mt 12.46-50; Lc 8.19-21)

31 Jesús paco, cūũ baira jeyira. Cũã sopepũ jeanũcã, Jesuré atiduticoyira.

32 Cũ puto duirá cūrē jīyira:

—¡Coe! Mũu paco, mũu baira sopepú mũurē atidutiayira, jīyira.

33 —¿Noã niĩ yũu paco, yũu baira? jīyigu.

34 Cũ puto duiráre ñña, cūrē jīyigu:

—Ñniã yũu paco, yũu baira tiiróbiro niĩya.

35 Cõamacũ boorere tiiráno cūrã yũu bai, yũu bayio, yũu paco tiiróbiro niĩya, jīyigu.

4

Ote wēēbategũmena queoré

(Mt 13.1-9; Lc 8.4-8)

1 Opatutí Jesús Galileataro wesaru buenacāyigu. Paur basocá cũ putoru neāyira. Cũ pa niinetõrĩ ññagũ, dooríwuru mũãã, jeanuāyigu. Ditaturipuru putuāyira basocápeja.

2 Cũ wācūrēmena pee queoré bueyigu cūrē.

3 —Tũoyá ateré, jīyigu—. Sīcũ basocá otereperire wēēbategũ wāyigu, wiiáro jīgũ.

4 Cũ wēēbatewari, sīquēñeperi maaru ñaacũmuyiro. Minipõná ati, teeré yaapetijāyira.

5 Apeyepéri utāyepa dita péerogã cuoróru ñaacũmuyiro. Tiidita ucũhērõgã niijĩrõ, máata manamiyiro.

6 Muĩpũ asirí, ocohopó, nucõrĩ manijĩrõ, sñijõāyiro.

7 Apeyepéri pota watoaru ñaacũmuyiro. Pota teeré wiinetõmũ, sñājāyiro. Ducamaniyiro.

8 Apeyepéri ote useniri ditaru ñaacũmuyiro. Tee wii, bucũámũ, ducacutiyyiro. Sicasati treintaperi, apesatí sesentaperi, apesatí cienperi ducacutiyyiro, jīyigu

9 Tũodugárano tũomasĩadacua, jīyigu.

“¿Deero tiigũ queorémena buei?” jīrigue

(Mt 13.10-17; Lc 8.9-10)

10 Basocá wāpetiari siro, Jesús sīcũrã niirĩ ññarã, cũ putogã niĩārira, cũ buerá docemena cūrē sñĩñāyira:

—¿Deero jīidugaro tii mũu queorémena buearigue? jīyira.

11 Jesús cūrē jīyigu:

—Tiatoru masĩña maniriguere Cõamacũ dutiré múãpũre niĩadarere múãrē masĩrĩ tiia. Yũre padeohérare queorémena wedea,

12 yũ tiirere ññapacara, ññamasĩrijãrõ jīgũ; yéequerē tuopacára, tũomasĩrijãrõ jīgũ. Cũ tũomasĩrãno niirã, cũ ññaré tiirere duubójyia; acabóre sñibójyia; Cõamacũ cūrē acabóbojyia, jīyigu.

Ote wēēbategũmena queoré wedequēnorigue

(Mt 13.18-23; Lc 8.11-15)

13 Cūrē wedequēnoyigu:

—¿Mũã ate queoré tũomasĩrii? Too docare ¿deero tii apeyé queoré tũomasĩdari?

14 Opaperire ote wēēbategũ tiiróbiro niiqui Cõamacũye quetire wedegũ.

15 Ñpẽrã basocá maaru ñaacũmuãreperibiro niicua. Cũ tee quetire tũomícua. Máata Satanás ati, cũ tũomĩariguere emapetijāqui.

16 Ñpẽrã utāyeparu ñaacũmuãreperibiro niicua. Tee quetire tuorá, máata añurõ useniremena tũomícua, tuorápeja.

17 Nucōrī manijīrā, yoari useniricua. Cúārē ñañarō tiirí, o ãpērā tee quetire padeoré wapa cúārē ñañarō netōrī tiirí, máata padeodújācua.

18 Æpērā pota watoap̄ ñaacūmuãreperibiro niicua. Tee quetire t̄omícua, t̄orápeja.

19 Atibúreco maquēpere bayiró wācūcua. “Ññurō niiādacu pee apeyé c̄orá”, jī wācūmicua. Búrecoricōrō apeyenórē bayiró boonemócua. Tee niipetire cāmotájācu tee quetire. Ducamanirā tiiróbiro niicua.

20 Æpērā useniri ditap̄ ñaacūmuãreperibiro niicua. Tee quetire t̄orá, padeocúa. Cúā teero tiirá, d̄ucac̄t̄ireyuc̄ tiiróbiro niicua. Æpērā treintaperi, ãpērā sesentaperi, ãpērā cienperi d̄ucac̄t̄ireyuc̄ tiiróbiro niyucocua, jī wedeyiḡ.

Sīwócorigamena queoré
(Lc 8.16-18)

21 Apeyé queorém̄ena wedenemoyiḡ:

–Basocá sīwócorigare moocūricua. Teero biiri cúā cānirō docap̄ sīd̄upóricua. Teero tiiróno tiirá, ãmuãrōp̄ péocua, ãñurō bóearo jīrā.

22 Tee tiiróbirora tíatop̄ basocá masīña maniríguere masīnoādacu. Bauhérop̄ niirécā bauādacu.

23 T̄uod̄ugárano t̄omasīādacua, jīyiḡ.

24 Cúārē jīn̄emoyiḡ:

–Múā t̄orére ãñurō wācūn̄n̄useya. Péerogā masīd̄ugara, péerogā masīādacu. Pairó masīd̄ugara, pairó masīādacu. Pairó masīd̄ugari, Cōāmacū masīré ticonemogūdaqui.

25 ãñurō t̄on̄n̄useranorē Cōāmacū nemorō masīré ticogūdaqui. T̄uod̄ugáheranorē cúā masīmiriguere ēmajāgūdaqui, jīyiḡ.

Oteré buc̄átm̄ãre queoré

26 Apeyé queorém̄ena wedenemoyiḡ:

–Cōāmacū dutiré múãp̄are niiādare atequetí tiiróbiro niiā: Sīcū basocá oteréperi wēēbatequi.

27 Cū cānirī, cū wācārī, búrecori, ñamirī teeperi tee booró mana, wiicú. “¿Deero wiigári?” jīmasīriqui.

28 Tiiápuro manirō opapūnagā súuwitin̄cā, pūūrī witi, buc̄átuajea, d̄ucac̄t̄icu s̄aa.

29 Teeperi buc̄ápetiri, teesatiripe s̄ñijōācu. Teero wáari ñña, “t̄anerító jeaa” jī, t̄aneneōqui, jīyiḡ.

Mostazapemena queoré
(Mt 13.31-32; Lc 13.18-19)

30 Cúārē wedenemoyiḡ:

–Cōāmacū dutiré múãp̄are niiādarere ate queorém̄ena wedegūda.

31 Sicape mostazape tiiróbiro niiā. Niipetire oteréperi d̄uaró péeripegā niiā.

32 Péeripegā niipacaro, oteri siro, wiiróp̄ja, niipetire oteyuc̄ nemorō ãmuãriḡ buc̄ácu. Pacad̄up̄rí c̄ocú. Minipōná teed̄up̄rip̄ pesacua, muip̄ū bayiró asirí. Toop̄ú p̄n̄ac̄t̄icua, jīyiḡ.

Queorém̄ena wederigue
(Mt 13.34-35)

33 Jesús cūye quetire wedeḡ, pee queorém̄ena wedeyiḡ. Cúā t̄omasīrō jeatuario wedeyiḡ.

34 Cũrẽ wederécõrõ queorémēna wedeyigu. Cũu buerápere cũa dícũ niirĩ, niipetirere tee queorere ãñurõ wedeyigu.

*Jesús wĩnorẽ, ocoturíre nũcũãrĩ tiirígue
(Mt 8.23-27; Lc 8.22-25)*

35 Jesús tiiburecora náicũmuatiri, cũu bueráre: —Jãmu atitaró iinĩñapu, jĩiyigu.

36 Cũa cũu sãñaãriwũpũ muãsã, Jesuré néetĩãyira. Basocápe cũa niĩãriopũra pũtuájãyira. ãpẽrã apeyepáwũmena cũrẽ bapacutitĩãyira.

37 Cũa tĩãwari, wĩno bayiró wẽẽcutũatiyiro. Ocoturí tiiwũpũre páabatesãyiro. Tee páabatesãrĩ, tiiwá duadiaropũ tiimĩyiro.

38 Jesupé waatũropũ cũũya dupure sutipó sotoápũ duupéo, cãnisãñájãyigu. Cũu buerá cũũrẽ wãcõrãrã, jĩiyira:

—¡Ësãrẽ buegú! ¿Mũũ ãñariĩ? Marĩ duadiarapũ tiara, jĩiyira.

39 Jesús wũmunũcã, wĩnorẽ nũcũãrĩ tiiyigu. Ocoturíre: —¡Ditamaníjõãña! jĩiyigu.

Wĩno netõjõãyiro. Nũcũãpetijõãyiro.

40 Cũu bueráre jĩiyigu:

—¿Deero tiirã nocõrõ cuii? ¿Múãrẽ padeoré manidójãĩ? jĩiyigu.

41 Cũa bayiró cuirira niijĩrã, cãmerĩ wedeseyira:

—¿Noãno niigariye ãni? Cũũrẽ wĩno, ocoturíũra yũujã, netõnũcãria, jĩiyira.

5

*Gerasa macũ wãtĩã cũogũye queti
(Mt 8.28-34; Lc 8.26-39)*

1 Galileatarore Gerasa ditapũ tĩãjeayira.

2 Jesús dooríwũ niĩãrigũ maanũcãrĩ, sĩcũ diarirare cũũre coperipũ niĩãrigũ Jesús pũtopũ máata atiyigu. Wãtĩã cũogũ niiyigu.

3 Cũu diarirare cũũre coperipũ niijãyigu. Deero tii siatúmasĩña maniyigu. Cõmedárimenacãrẽ siatúmasĩña maniyiro.

4 Pee peti cõmedárimena cũũye wãmorĩrẽ, cũũye duporire siatúri, wéetajãyigu. Sĩcũno cũũrẽ sĩcãrĩbíriyira.

5 Bũrecori, ñamirĩ cũũ ãtãyucapũ diarirare yaarópũ acaribĩnetõgũ tiiyigu. Ëtãperimena cũũ basiro cũũya õpũũrẽ dote, cãmitujãgũ tiiyigu.

6 Jesuré yoaropũ ãñagũrã, cutuáti, cũũ pũto ñicãcoberimena jeacũmuyigu.

7-8 Jesupé cũũrẽ jĩiyigu:

—Wãtĩ, ãnipũre niigú, witiwaya, jĩiyigu.

Cũũpe bayiró acaribíremena jĩiyigu:

—Jesús, Cõãmacũ ãmũãsepũ niigú macũ, yũũre potocõrijãña. Cõãmacũ ãñacoropũ bayiró sãĩã: Yũũre ñãñarõ netõrĩ tiirĩjãña, jĩiyigu.

9 —¿Deero wãmecũtĩ mũũ? jĩiyigu Jesús cũũrẽ.

—Ësã wãtĩã paũ niĩã. Teero tiigú, yũũ “Legión” wãmecũtia, jĩiyigu.

10 Pee peti cũũrẽ sãiyigu:

—Ësãrẽ aperopú ticocorijãña, jĩiyigu.

11 Ëtãgũpũ paũ yesea yaanucũyira. Wãtĩã bayiró sãiyira:

12 —Ësãrẽ yesea pũto wãadutiya. Ësã cũãpũre sããwa, niĩãda, jĩimiyira.

13 —Teerora tiyã, jĩiyigu Jesús.

Cũu teero jĩĩrã, basocũpũre niĩãrira witiwa, yeseapũre sããwayira. Yeseape opatũdipũ cutũcutũbuawa, opataropũ ñaacoñũyira. Cũa dos mil watoa niimĩãrira duajõãyira.

14 Yesea coterí basoca cuicocutayira. Cúãya macã macãrãrẽ, cãpũrĩpu macãrãrẽ teeré wedeyira. Cúã wederi tuorã, “¿deero wáayiri?” jĩĩ, ñnarã wáayira.

15 Jesús putopu jeara, pau wãtĩã cuogú niimiãrigure duiiri ñnayira. Cũũ suti sãña, ãñurõ wedesejãyigu sũcã. Tee niipetirere ñnarã, cuiyira.

16 Basocú wãtĩã cõãwionecori ññaãrira cũũrẽ wáaariguere wedeyira ãpẽrãrẽ. Yeseare wáaariguercãrẽ wedeyira.

17 Teeré tuorã, Jesuré bayiró: —¡Wáagua! Ɔsãya ditapure putuárijãña, jĩĩncãyira.

18 Jesús dooríwupu mãsãrĩ, wãtĩã cuogú niimiãrigu cũũrẽ bayiró sãimíyigu: —Yũcã mũumena wáaguda, jĩĩmiyigu.

19 —Yũumena atirijãña; mũuya wiipu putuawaya. Cõãmacũ mũurẽ tiiãriguere, mũurẽ bóaneõremena ññaãriguere wedegu wáaya mũu puto niirãrẽ, jĩĩyigu.

20 Cũũ wáa, Decápolis macãrĩpu niipetire Jesús cũũrẽ tiiriguere wedenũcãyigu. Niipetira cũũ wederere tuorã, tuomanijõãyira.

*Jairo macõye queti; Jesuyáro sutiró padeñárigoye queti
(Mt 9.18-26; Lc 8.40-56)*

21 Jesús dooríwumena apeniñapá tĩãjeari, pau basocá cũũ putopu neãyira. Teero tiigú, día wesagãpu putuãncãyigu.

22 Toopure sũcũ judíoa neãrí wii dutirá menamacũ jeayigu. Cũũ wãmecutiyigu Jairo. Jesuré ññagũ, cũũ puto ñicãcoberimena jeacũmu,

23 bayiró sãiyigu:

—Yũ macõ diagopu tiiãwõ. Jãmu yũumena. Ñaapeógu atiya, coore netõãrõ jĩĩgũ. Mũu teero tiirí, catigodaco, jĩĩyigu.

24 Jesús cũũmena wáayigu. Pau basocá cũũrẽ tuunũnũseyira.

25 Cũũ watoapu sũcõ numiõ niyigo. Doce cũmarĩ beti niiré teero niirucujãyiro.

26 Ɔcotira pau cũã ucotiri, teemena nemorõ ñañarõ netõyigo. Coo niyeru cuomíriguemena cũãrẽ wapatíma jĩĩgõ, petinõjõãyigo. Coo diaré petiriyiro. Bayiró peti wáayigo.

27 Jesús basocãre netõnére quetire tuoyigo. Teeré tuogó, Jesús sucubíro basocá watoapu jea, cũũyaro sutiroré padeñáyigo.

28 “Yũ cũũyaro padeñãremena dícu netõjãgõdacu”, jĩĩ wãcũyigo.

29 Coo padeñãrĩã, coo diaré máata bũũncãjõãyiro. Cooya õpũũ ãñũjõãriguere masĩjãyigo.

30 Jesús “yũ tutuaremena netõrĩ tiiátu” jĩĩ tuomasĩjãyigu. Máata cãmenũcã, sãĩñáyigu:

—¿Noã yáaro sutiroré padeñãí? jĩĩyigu.

31 Cũũ buerã cũũrẽ jĩĩyira:

—¿Mũu ññarii? ¿Basocá pau tuunũnũseri ññapacu, “¿noã yũure padeñãí?” jĩĩ sãĩñãí? jĩĩyira.

32 Jesupé “¿noã yũure padeñãí?” jĩĩgũ, ññaãmayigu.

33 Coope coore netõãriguere masĩjõgõ, cũũ díamacũ ñicãcoberimena jeacũmuyigo. Cuigo, ñapõpiyigo. Niipetire coore wáaariguere wedeyigo.

34 Jesús coore jĩĩyigu:

—Yáa wedego, mũu padeojõgõ, netõnénoãrigopu putuáa. Diaremanigõ useniremena putuawagoa, jĩĩyigu.

35 Cũũ coomena wedesegu tiirí, Jairoya wii macãrã jeayira.

—Mũu macõ diajõããwõ mée. Buegure nocõrõrã potocõduya, jĩĩyira.

36 Jesús cũã jĩĩãriguere tuopacá, judíoa neãrí wii dutigũre jĩĩyigu:

—Wăcŭpatirijăña; diamacără padeoyă, jŭyigŭ.

³⁷ Jesús cŭmēna paŭ bapacŭtiri boorŭyigŭ. Noquērărē “jămŭ” jŭyigŭ: Pedrore, Santiagore, cŭŭ bai Juanrē.

³⁸ Jesús judŭoa neărŭ wii dutigŭya wiipŭ jeayigŭ. Toopŭ jeagŭ, basocă uti, bŭaneŭremena acaribŭrare ŭnayigŭ.

³⁹ Tiiwiipŭ săăwagŭ, too basocă niirărē jŭyigŭ:

—¿Deero tiiră nocŭrŭ acaribŭ, utii? Wŭmagŭ diarico; cănigŭ tiicŭ, jŭyigŭ.

⁴⁰ Căăpe cŭŭrē buijămiyira. Jesupé niipetirare witiwadutiŭyigŭ. Căă witiwaari siro, wŭmagŭ pacŭre, pacore, cŭmēna niirămena coo pesarŭ tatiapŭ săăwayigŭ.

⁴¹ Toopŭ săăjeagŭ, diarigo wămorē ñee: —Talita, cumi, jŭyigŭ cŭŭye arameomena. Biiro jŭgŭ, “wŭmagŭ, wămŭnŭcăña” jŭgŭ tiiyigŭ.

⁴² Măata wŭmagŭ doce cămarŭ cuogŭ wămŭnŭcă, wăayigo. Coo masărŭ ŭnară, bayirŭ ŭnamanijŭăyira.

⁴³ Jesús bayirŭ wededutiriŭyigŭ teeré.

—Coore yaaré ecayă, jŭyigŭ.

6

Jesús Nazaretpŭ coepŭtăarigŭ

(Mt 13.53-58; Lc 4.16-30)

¹ Too niirigŭ cŭŭ masărŭ macăpŭ coepŭtăayigŭ. Căŭ buerăcă cŭmēna wăayira.

² Judŭoa yeerisărŭ bureco jeari, Jesús căă neărŭ wiipŭ buenŭcăyigŭ. Pau basocă cŭŭ buerére tŭoră tŭomanŭjŭă, cămerŭ jŭyira:

—Ăni teeré ănopŭ bueriwi. Ăpŭ cŭŭ masărere ticojŭyi. Tee masărēmena tiiŭŭoyigŭ.

³ Ăni Marŭa macă tăboa padegŭ niŭ; Santiago, Josė, Judas, Simŭn sŭwă niŭ; cŭŭ baira numiăcă ăno marŭ watoapŭ niŭya, ¿teerora? jŭ wedeseyira.

Teeré wăcŭră, cŭŭrē padeodŭgăriyira.

⁴ Jesupé căărē jŭyigŭ:

—Niipetira apeyé macărŭ macără sŭcŭ profetare padeocŭa. Căŭya dita macără, cŭŭya wedera, cŭŭya wii macără doca cŭŭrē padeorŭcua, jŭyigŭ.

⁵ Toopăre cŭŭ tutuaremena tiiŭŭomasărŭyigŭ. Sŭquēră diarecutira dŭcŭre ñaapeŭyigŭ, căă diarecutire netŭărŭ jŭgŭ.

⁶ Basocă padeohėri ŭnagŭ, ŭnamanijŭăyigŭ.

Jesús căă buerăre wededuticorŭgŭ

(Mt 10.5-15; Lc 9.1-6)

Too pŭto niiré macărŭpŭ buenetŭgŭ wăajŭăyigŭ.

⁷ Căă docere cŭŭ pŭtopŭ neăduti, pŭarăcŭrŭ dŭcŭ ticoconŭcăyigŭ. Wătŭrē cŭămasărere ticoyigŭ căărē.

⁸ —Măă wăara, apeyenŭ nėewarijăña, jŭyigŭ—. Măă tuurŭtuarigŭ dŭcŭre nėewaya. Wasopo, pugue, niyeru nėewarijăña.

⁹ Sapatu, suti, măă sănaré dŭcŭre nėewaya. Apeyé măă suti wasoădarere nėewarijăña, jŭyigŭ—.

¹⁰ Măă wiipŭ jeara, tiimacăpŭ măă niădaro jeatuarŭ pŭtăcŭmuŭna.

¹¹ Apemacăpăre măărē ñeedŭgăheri, măă wederere tŭodŭgăheri, tiimacărē netŭjŭăña. Tooré netŭwăra, tiimacă maquē dita măăye dŭporŭpŭ tŭaarigŭere păabatecŭŭna. Teero tiiră, măă “atimacă macără wapa cuoŭya” jŭră tiiădacu, jŭyigŭ Jesús.

12 Cúã wáajõãyira, basocáre “múã ñañaré tiirére wácūpati, wasoyá” jĩnetõrã wáara.

13 Teero biiri paɯ wãtĩãrẽ cõãwionecoyira. Paɯ diaré ɯoráre ɯsemena tuusĩã, cúãrẽ netõnéyira.

*Juan Bautistare sãĩrĩque
(Mt 14.1-12; Lc 9.7-9)*

14 Niipetiroɯ Jesús tiirére tɯosesájõãyira. Herodes Galilea dita dutigúcã tee quetire tɯogú jĩiyigu:

—Juan basocáre wãmeõtiri basocɯ masãgũ masãjĩyi. Teero tiiró, cúãpɯre tutuare niicu, jĩiyigu.

15 —Elías niiqui, jĩiyira ãpẽrã.

—Tíato macãrã profetas tiiróbiro niigú niiqui, jĩiyira ãpẽrãpé.

16 Cúã teero jĩĩrĩ tɯogú, Herodepe jĩiyigu:

—Tiibɯreco yɯɯ dupure páatadutirigu Juan niiqui. Cũũrã mecátigãrẽ masãqui, jĩiyigu.

17 Herodes too sɯgueropɯ Herodías ɯsenigõ niĩãrõ jĩĩgũ, Juanrẽ peresuwiipɯ néewa, siatúcūdutiɯigu. Herodías cúã bai Felipe nɯmo niimiyigo. Teero niipacari, Herodepe coore êma, nɯmocãtijãyigu.

18 Teeré ññagũ, Juan Herodere: —Mɯɯ bai namorẽ namocãtimasĩria, jĩiyigu.

19 Teero tiigó, Herodías Juanména bayiró cúadoajĩgõ, cúũrẽ sããdutiɯgamiyigo. Teero wácūpaco, sããdutiɯmasĩriyigo.

20 Herodepe Juanrẽ cuiyigu. Cũũ basocú ãñugú niirere, cúũ Cõãmacũyere tiinɯnuserere masĩyigu. Juan wederere tɯogú, bayiró wácūpatiyigu. Teero wácūpatipacɯ, ãñurõ ɯseniremena tɯoyigu, tɯogúpeja. Teero tiigú, coo ñañarõ tiidugárere tiidutirimiyigu.

21 Herodes cúũ bauári bɯreco jeari, bosebɯreco tiipéoyigu. Tiibɯrecore Herodías Juanrẽ coo sããdugárere bɯajeáyigo. Herodes bosebɯreco tiigú, cúũmena paderáre, teero biiri surara dutiráre, Galilea dita macãrã ɯpɯtĩ macãrãrẽ néõco, cúãmena boseyayigu.

22 Cúã yaarópɯ Herodías macõ sããwa, basaẽñoyigo. Coo basaẽñorere Herodes, ãpẽrã cúũmena yaaduire bayiró tɯsayira. Teero tiigú, Herodes coore jĩiyigu:

—Noo mɯɯ boorénorẽ sãĩrĩ, ticogũda, jĩiyigu.

23 Coore jĩiyigu sũcã:

—Niirõrã jĩĩã: Noo yɯɯ dutiré dita decomena mɯɯ dutidugari, ticojãgũda, jĩiyigu.

24 Coo paco pɯtopɯ witiwa: —¿Ñeenórẽ sãĩgõdari yɯɯ? jĩiyigo.

Coo pacopé: —Juan basocáre wãmeõtiri basocɯya dupure, jĩiyigo.

25 Máata cutucutúsã, cúã õpãrẽ sãĩyigo:

—Mecátigãrã opasida bapamena Juan basocáre wãmeõtiri basocɯya dupure néesã, ticoya, jĩiyigo.

26 Coo teero jĩĩrĩ tɯogú, Herodes bayiró wácūpatiyigu. Cũũ boocórira tɯocóropɯ “niirõrã mɯũrẽ ticogũda” jĩĩarigu niijĩgũ, “ticoria” jĩĩmasĩriyigu.

27 Máata sícũ surarare Juanyá dupure páata, néeatidutiɯigu.

28 Surara peresuwiipɯ wáa, cúũya dupure páata, opasida bapamena néesã, coore ticoyigu. Coope coo pacopáre ticoyigo.

29 Juanrẽ teero tiiré quetire tɯorá, cúũ buerere nɯnɯmĩãrira toopá wáa, cúũya õpũũrẽ née, ãtãtutipɯ cúũrã wáayira.

Jesús cinco mil ñmũãrẽ yaaré ecarigue
(Mt 14.13-21; Lc 9.10-17; Jn 6.1-14)

30 Jesús beserira buenetõãri siro, coe, Jesús putoꝑũ neãyira. Niipetire cúã tiiáriguere, basocáre bueariguere cũũrẽ wedeyira.

31 Cúã putoꝑũ naĩrõ paũ jeará, ãpẽrã wáara niĩrĩ, péerogã yeerisã, yaa tiimasĩriyira. Teero tiigú, Jesús cúãrẽ jĩiyigu:

—Jãmũ, wáaco marĩ dícu basocá manirõꝑũ. Toopá yeerisãco péero, jĩimiyigu.

32 Cúã sesaro dooríwũꝑũ mũãsã, basocá manirõꝑũ wáajõãmiyira.

33 Paũ cúã wáari ññayira. Jesuré ññarira cũũ wáaropũ niipetire macãrĩ macãrã cutũnũnãsewayira. Cúã sũguero cúã tiãjeadarore yuetoayira.

34 Jesús dooríwũꝑũ sãñaãrigũ duinũcã, basocá paũre ññayigu. Oveja* coterí basocũ manirã tiiróbiro niĩrĩ ññagũ, bóaneõ ññayigu. Teero tiigú, cúãrẽ pee buenũcãyigu sũcã.

35 Ñamicapũ niĩrĩ, cũũ buerá cũũ puto jea, jĩiyira:

—Ñamicapũ niĩã. Ñnopú macã manirõꝑũ niĩã.

36 Basocáre “nocõrõrã niĩã” jĩĩña. Putoꝑũ niire macãrĩꝑũ, cãpũ niire wiseripũ cúã yaaré sãĩ, yaara wáaaro, jĩimiyira.

37 —Múã cúãrẽ yaaré ecaýá, jĩiyigu.

Cúãpe “¿deero tiigú teero jĩĩgari?” jĩĩmasĩrijĩrã, sãĩñáyira:

—Ësã cúãrẽ ecarí, ocho† muĩpũrã pade wapatáremena yaaré sãĩnóbocu, jĩiyira.

38 —¿Noquẽpa pã cũoi múã? Ññarã wáaya, jĩiyigu.

Cúã ññatoa, cũũrẽ: —Sicamoquẽñepa pã, wai puarã niĩya, jĩiyira.

39 —Basocá tãa sotoapũ opaburi duiaro, jĩiyigu.

40 Basocá sĩquẽburire cien, apeyebũrere cincuenta jeanuãyira.

41 Jesús tee sicamoquẽñepa pãrẽ, wai puarãrẽ née, ñmũãsepũ ññamũõco, Cõãmacũrẽ usenire ticoyigu. Túajea, pãrẽ puatásã, cũũ bueráre basocãꝑũre batodutigũ ticoyigu. Waicãrẽ teerora tiiyigu.

42 Niipetira yaa, yapijõãyira.

43 Yaatoaari siro, pã, wai cúã yaadũaariguere doce piseri seesã dadodũꝑoyira.

44 Teeré yaarira ñmũã dícuere bapaqueori, cinco mil niyira.

Jesús oco sotoáꝑũ wáarigue
(Mt 14.22-27; Jn 6.16-21)

45 Jesús máata cũũ bueráre cũũ jeariwũꝑũ jeasãduti, Betsaidapũ tĩãwasuguedutiyaigu. Cúã wáari, cũũpe basocáre “wáagu tĩa” jĩĩgũ tiiyigu.

46 Cúãrẽ teeré jĩĩari siro, ãtãgũpũ Cõãmacũmena wedesegũ mũãwayigu.

47 Náicũmuãri siro, dooríwũ tiitaro decopũ niyiro; Jesupé burusotoáꝑũ sĩcãrã niyigu.

48 Wĩno páapucãmotari, cúã waawámasĩhẽrĩ ññayigu. Bóemũãatiri, Jesús cúã putoꝑũ wáagu, oco sotoáꝑũ wáayigu. Cúãrẽ netõjõãgũdu tiiróbiro tiiyigu.

49 Cũũrẽ oco sotoáꝑũ wáari ññarã, ñcuápetijõãyira. “¡Abũ! ¡Basocá diarigu wãtĩ niiqui!” jĩĩ wãcũmiyira. Bayiró acaribíyira.

50 Niipetira cũũrẽ ñña, ñcuápetijõãyira. Máata Jesús cúãrẽ jĩiyigu:

—Wãcũtutuaya. Yũũ niĩã. Cuirijãña, jĩiyigu.

* 6:34 Portugués: ovelha. † 6:37 Portugués: oito.

51 Cúã yawurpu muãsäyigu. Cũu muãsäri, wĩno netõjõãyiro. Teero wáari ññarã, bayiró ucúa, ññamanijõãyira.

52 Pãmena cũu tiiẽñoãriguere cúã “¿deero jĩrõ tiigári tee?” jĩmasĩriyira. Wãcũmasĩriyira. Teero tiirã, bayiró peti ññamanijõãyira.

Jesús Genesaretpu diarecutirare netõnérigue
(Mt 14.34-36)

53 Cúã tiitaropure tĩã, Genesaretpu jeayira. Cúãyawu dooríwure siatúpaso, maajõãyira.

54 Toopú cúã maajeánucãri, too macãrã máata Jesuré ññamasĩyira.

55 Teero tiirã, cúã niipetiropu cutwá, diarecutirare cúã cõãrémena néewayira.

56 Noo cũu wáaropure, metãmacãrigãpore, pacamacãrĩpore, cãpũpore, cũu netõwáadaropure diarare néewa, cũu, yueyira. Jesuré sãiyira:

—Mũyaro sutiró yapa díçure padeñáma, jĩyira.

Niipetira padeñáãrira netõjõãyira.

7

Basocãre ññarã wáari tiiré
(Mt 15.1-20)

1 Sicabureco fariseo basoca, teero biiri sĩquẽrã Moisés jóarigue buerã Jerusalénpu niiãrira jea, Jesús putopu neãyira.

2 Toopú neãrã, sĩquẽrã Jesús buerã yaari ññayira. “Jũĩrĩpĩre wãmorĩmena yaara tiíya” jĩ wãcũmiyira.

3 (Fariseo basoca, teero biiri niipetira judíoa wãmocosera, cúã ñecũsũmũã tiimúãatiriguere tiinunúseya. Teeré tiihéra, yaariya.

4 Macã decopu jeaariracã teerora tiíya. Cúã sñiré baparire, píosãreparure, cõmepãrure, cúã yeerisãduirere coseéya.)

5 Teero tiirã, fariseo basoca, Moisés jóarigue buerã cũũrẽ sãĩñáyira:

—¿Deero tiirã mũu buerã marĩ ñecũsũmũã tiimúãatiriguere tiinunúserii? Jũĩrĩpĩre wãmorĩmena yaara tiíya, jĩyira.

6 Jesús cúãrẽ yũyigu:

—Múã basocã ññahẽrõpu ññaré tiirã niiã. Teero tiirã, tiiditórepira niiã. Isaías múã mecútigã tiirére diamacũrã jóasuguerigu niiwĩ. Cũu jóariguere ãñurõ tũoádacu múã:

Ñniã basocã useromena díçu yũre padeoóya.

Cúã tũgueñarepe noopú niirõ niicu.

7 Búri peti neããya.

Yé maquẽrẽ “bueada” jĩpacara, basocã jĩrere buejãya, jĩti Cõãmacũ, * jĩ jóarigu niiwĩ.

8 Múã Cõãmacũ dutirépere duujãã. Múã ñecũsũmũã tiimúãatiriguere tiinunúsera tiiã, jĩyigu.

9 Jesús cúãrẽ jĩñemoyigu:

—Bayiró ãñurẽ wãcũrémena Cõãmacũ dutirére jĩcãmotamasĩã, múãyepere ãñurõ tiimúãñucããdara.

10 Cõãmacũ Moisémena ate dutiyigu: “Mũu pacu, mũu pacore padeoyá. Cúãrẽ ññarõ wedesegunorẽ sãcõãjããrõ”, jĩrigu niiwĩ.

* 7:7 Isaías 29.13.

11 Múãpe merẽã dutijãã. Basocáre cúã pacure, cúã pacore “yuu múãrẽ tiiápumasĩriga; yée niyeru múãrẽ ticoboariguere Cõamacãrẽ ticopetijãwã” jĩdunia múã.

12 Múã teero dutira, cúã pacusũmuãrẽ tiiápurere cãmotára tiia.

13 Múã ñecũsũmuã tiimúãatiriguere tiidutíra, Cõamacũ dutirére wapamaníre tiiróbiro tiirá tiia. Apeyé pee ate tiiróbiro tiinanúsera tiia múã, jĩyigu.

14 Cúãrẽ teero jĩãri siro, basocáre neãdutyigu sũcã. Cúãcãrẽ jĩyigu:

—Múã niipetira yée maquẽrẽ tũomasĩãda jĩãrã, tũorã atiya, jĩyigu—.

15 Basocáre useropũ sããware cúãrẽ ñañarã wáari tiiría. Cúã popeapũ witiatirepe cúãrẽ ñañarã wáari tiia.

16 Tũodugáranu tũomasĩãdacua, jĩyigu.

17 Jesús paũ watoapũ niĩarigu wiipũ sããwayigu. Toopũ cãũ buerã cãũ queorémena wedeariguere sãñáyira.

18 Jesús cúãrẽ yũyigu:

—¿Múãcã ateré tũomasĩrii? Niipetire basocáre useropũ sããware cúãrẽ ñañarã wáari tiiría.

19 Tee wãcũrẽpũ sããwaricu; páagapũ sããwacu. Too síro netõcõwitiwacu, jĩyigu.

Teero jĩgũ, “niipetire yaaré añurẽ niĩã” jĩgũ tiiyigu.

20 Jesús wedenemoyigu:

—Basocã wãcũrẽpũ witiatirepe cúãrẽ ñañarã wáari tiia.

21 Basocã wãcũrẽpũre ate witiaticu:

ñañarõ wãcũré,

ãpẽrãména ñañarõ ñeeapere,

yaaré,

basocáre sããcõãre,

22 ãpĩ numorẽ ñeeapere,

apegó manũrẽ ñeeapere,

apeyeré boonemósãre,

ñañaré tiiré,

ãpẽrãrẽ tiiditóre,

ñañaré tiidúhere,

ĩñatutire,

ãpẽrãrẽ ñañarõ wedesere,

“ãpẽã nemorõ añugũ niĩã” jĩ tũgueñare,

noo booró tiĩãmare witiaticu.

23 Tee niipetire ñañaré popeapũ witiatia. Teerã basocáre ñañarã wáari tiia, jĩ wedeyigu.

*Judíoayo niĩhẽgõ Jesuré padeorígue
(Mt 15.21-28)*

24 Too niĩarigu witiwa, Tiro, Sidón macãrĩ wesapũ wáayigu. Toopũre ãpẽã masĩrijããrõ jĩgũ, sicawiipũ sããwamiyigu. Teero tiipacũ, masĩjãnoyigu.

25 Máata wãtĩ sããnorigo paco “Jesús toopũ niĩãyigu” jĩrere tũoyigo. Coó cãũ pũtopũ wáa, ñicãcoberimena jeacũmuyigo.

26 Coó judíoayo mee niiyigo. Sirofencia ditapũ bauárigo niiyigo.† Jesuré sãiyigo:

—Wãtĩrẽ cõãwionecoya yuu macõrẽ, jĩyigo.

27 Jesús coore queorémena wedeyigu:

—Wĩmarãpere ecasũguéro booa cúã yaadugarecõrõ. Cúã yaarére ãma, cúãyara díayiare cõãcũrĩ, añuria, jĩyigu.

† 7:26 Sirofencia macãrã judíoamena cãmerĩ ññadugariyira.

28 Coocã queorémena yũyigo:

—Ōpã, tee diamacúrã niĩã. Díayiapura mesa doca duirá wĩmarã yaadiocore manarĩrẽ yaacua, jĩyigo.

29 Cũũ jĩyigo:

—Mũũ ãñurõ yũũa. Teero tiigó, mũũya wiipũ putuawaya. Wãtĩ mũũ macõrũre niĩarĩgu wititoaqui sãa, jĩyigo.

30 Coo wiipũ putuajõãyigo. Toopũ putuajego, macõrẽ coo cõãrõpũ pesari ññayigo. Wãtĩ coopũre niimiãrigũ witiõãtoayigu.

Jesús sícũ tuohégũ, wedesehegure netõnérigue

31 Jesús Tiro wesapũ niĩarĩgu witi, wãajõãyigu. Wãa, Sidón netõwá, Decápolis niirẽ macãrĩ netõwá, Galileataropũ jeayigu.

32 Toopũ sícũ tuohégũre, ãñurõ wedesehegure Jesús pũto néejeayira. Jesurẽ sãiyira:

—Cũũrẽ ñaapeóya, netõãrõ jĩgũ, jĩyira.

33 Jesús cũũrẽ aperopũ, basocã ññahẽrõpũ néewayigu. Toopũ Jesús cũũye wãmosũãrĩmena tuohégũye cãmopérĩre súusõnecoyigu. Usecó eopéo, cũũya ññemerõrẽ padeñáyigu.

34 Ūmũãsepũ ññamũõco, yeerisã, cũũrẽ jĩyigo:

—Efata, jĩyigo. “Tusuya” jĩgũ tiiyigu.

35 Cũũ jĩĩrã, pũacãmopérõpũ tuo, cũũya ññemerõmena máata ãñurõ wedese-masĩyigu.

36 Jesús basocãre jĩyigo:

—Ãpẽãrẽ wederijãña, jĩĩmiyigu.

Cũãrẽ “wederijãña” jĩĩpacari, nemorõ wedebatejãyira.

37 Bayiró ññamanijõãrã, jĩyira:

—Niipetirere ãñurõ tiii. Basocã tuohéracãrẽ tuorĩ tiii. Wedeseheracãrẽ wedeseri tiii, jĩyira.

8

Jesús cuatro mil basocãre yaaré ecarĩgue
(Mt 15.32-39)

1 Teebũrecorire paũ basocã neãrĩ, cũã yaaré petirĩ ññagũ, Jesús cũũ buerãre sũocó, jĩyigo:

2 —Yũũ ãñiãrẽ bóaneõ ññajõãga. Cũã yũũmena niirõ itiábũreco netõã. Teero tiirã, cũã yaaré petinójõãya.

3 Cũãye wiseripũ yũũ putuawadutiri, juabóara, maapũ tuomasĩre petijõãbocua. Ãpẽã yoaropũ atiarira niĩya, jĩyigo.

4 —Marĩ ãno basocã manirõpũre ¿deero tii ãñiã paũre yaaré bũa, ecabógari? jĩyira cũũ buerãreja.

5 —¿Noquẽpa pã cũoi? jĩyigo.

—Sietepa cũoa, jĩyira.

6 Jesús basocãre yeparũ duidutiyigu. Pã sietepare née, Cõãmacũrẽ usenire ticoyigu. Túajea, pũatásã, cũũ buerãre batodutigu ticoyigu. Cũã basocãpũre batoyira.

7 Wai metãrãgã pũarãgã cũoyira. Jesús cũãcãrẽ Cõãmacũrẽ usenire ticotoa, teorora batodutiyigu.

8 Niipetira yaa, yapijõãyira. Yaatoaari siro, siete piseri cũã yaadũaariguere seesã dadodũpóyira.

9 Teeré yaarira cuatro mil watoa niyira. Too síro cúārē cúāye wiseripu putuawadutiya.

10 Máata Jesús cūū buerámēna dooríwupū muāsā, Dalmanuta macā wesapū wáajōāyiga.

Jesuré tiiñnodutimirigū
(Mt 16.1-4; Lc 12.54-56)

11 Cūū jeari siro, fariseo basoca Jesumēna cāmerītutira jeayira. “¿Niirōrā cūū Cōāmacū ticodiocorigū niī?” jīrā, cūūrē Cōāmacū sīcūrā tiimasīrere tiiñnodutimiyira. “Cūū teeré tiimasīriqui”, jī wācūmiyira.

12 Jesupé bayiró bóaneōremena jīyiga:

—¿Deero tiirā atitó macārā tiiñnodutigari? Yūū aterēja diamacūrā jīā: Muārējā tiiñnoridojāgūdacu, jīyiga.

13 Cúārē cōāwagū, dooríwupū muāsāyiga sūcā. Apeniñapú tīājōāyiga.

Fariseo basocaye pā púuri tiirigū
(Mt 16.5-12)

14 Apeniñapú tīāwara, Jesús buerá cūū yaaadarere acabójāyira. Pā sicagára cuoyira.

15 Jesús cúārē wedemiyiga:

—Fariseo basocaye pā púuri tiiré, Herodeye pā púuri tiiré tuomasīrō booa, jīmiyiga.

16 Cūū buerá cūū jīāriguere tuomasīhērā: —Pā marī cuohéri, teero jīqui, jīmiyira cúū basiro.

17 Jesús cúū teero jīāriguere masījāyiga. Teero tiigú, jīyiga:

—¿Deero tiirā múā “pā manīā” jī cāmerī wedesei? ¿Múā tuomasīrii ména? ¿Múārē wācūrē manidójāi?

18 Capeari cuorā niipacara, iñaria múā. Cāmopéri cuorā niipacara, tuoría. Yūū tiiré wācūria múā.

19 Tiiburecopū cinco mil ūmuārē sicamoquēñepa pāmēna ecawá. ¿Noquē piseri cúū yaadūariguere seesā dadodupóri? jīyiga.

—Doce piseri, jīyira cúāpeja.

20 —Apeycārē sietepa pāmēna cuatro mil basocáre ecawá. Tiiburecore ¿noquē piseri seesā dadodupóri? jīyiga.

—Siete piseri, jīyira cúāpeja.

21 —Too docare teeré masīpacara, ¿tuomasīrii ména? jīyiga cúūpeja.

Jesús Betsaidapū iñahēgūrē netōnérigū

22 Betsaida macāpū tīājeayira. Toopú Jesús puto sīcū iñahēgūrē néejeayira. Cúū Jesuré sāiyira:

—Ānirē ñaapeóya, netōārō jīgū, jīyira.

23 Teero tiigú, Jesús iñahēgūya wāmopū ñee, macā wesapū néewayiga. Cūū capearipū usecō eopéo, ñaapeó, sāiñáyiga:

—¿Mūūrē apeyenó baumíto? jīyiga.

24 Cūūpe iñarōñucājea, jīyiga:

—Basocáre iñā, iñagūpeja. Cúū yūū iñarī, wāanetōrā yucūbiro bauúya, jīyiga.

25 Jesús cúūye capearipū ñaapeónemoyiga. Teero tiíari siropū, cūū iñarī, cūū capeari quēnojeá, añurō bauyíro sáa. Niipetirere añurō iñayiga.

26 Jesupé jīyiga cūūrē:

—Mũya wiipu diamacũrã coecóputuaya. Macãpure putuawarijãña. Teero biiri macã macãrãrẽ wederijãña, jĩiyigu.

*Pedro Jesuré “mũ Cõamacũ beserigu niĩã” jĩirigue
(Mt 16.13-20; Lc 9.18-21)*

²⁷ Too niĩrira Jesús, cũũ buerã Cesarea Filipoya macã puto niiré macãrĩpu wáyaira. Cũã too wáaropu cũũ buerãre sãĩñáyigu:

—¿Basocã “¿noã niĩ cũũ?” jĩĩ yũure?

²⁸ Cũãpe jĩiyira:

—Sĩquẽrã mũurẽ “Juan basocãre wãmeõtiri basocu niiqui” jĩĩya. Āpẽrã “Elías niiqui” jĩĩya. Āpẽrã “profetas menamacũ niigũ niiqui” jĩĩya, jĩiyira.

²⁹ —¿Múãte “¿noã niĩ?” jĩĩ yũure? jĩiyigu.

Pedro yũuyigu:

—Mũ Cõamacũ beserigu Cristo niĩã, jĩiyigu.

³⁰ —Teeré ãpẽrãrẽ wederijãña, jĩiyigu cũãrẽ.

*Jesús cũũrẽ sããdarere wederigue
(Mt 16.21-28; Lc 9.22-27)*

³¹ Cũãrẽ buenucãyigu sũcã.

—Yũũ niipetira sõwũrẽ bayiró ñañarõ netõrõ niirõ tiiádacu. Bũtoá dutirá, paiaré dutirá, Moisés jóarigue buerã yũure booriadacua. Sããdutíadacua. Cũã teero tiipacãri, itiábureco siro masãgũdacu, jĩiyigu.

³² Cũãrẽ tũomasĩrõrã wedemiyigu. Teeré tũogũ, Pedro Jesuré ãpẽrã tũohéropu néewa, wedenucãyigu:

—Teeré jĩirijãña, jĩimiyigu.

³³ Jesús cãmenucã, cũũ buerãre ñña, Pedrore jĩiyigu:

—Satanás tiiróbiro wedesegu tiia mũũjã. “¿Satanás, wáajõãgua; yũũ putore niirijãña!” jĩĩã. Pedro, mũũ masĩria Cõamacũ wãcũrere; basocã wãcũrõbiro wãcũã, jĩiyigu.

³⁴ Basocãre neãduti, cũãrẽ, cũũ buerãre wedeyigu:

—Sĩcũ yũure padeó, nũũdũgãgũno cũũ booró tiidũgãrenorẽ tiidũjããrõ. Basocã cũũrẽ ñañarõ jĩipacari, yũure tũonũnũsearo. Teeré tiigũ, curusare apagũ tiiróbiro niigũdaqui.

³⁵ Āpĩ sãrere cuigũno yũure “masĩria” jĩigũ pecameru wãagũdaqui. Āpĩpé yũure “masĩã” jĩĩ, yé quetire wedegũpe teewapamena cũũrẽ sããrĩ, yũũmena catirucujãgũdaqui.

³⁶ Sĩcũ atibãreco maquẽ niipetirere wapatãpacu, cũũ yeeripũnarẽ tiidióri, cũũ cuoré dee tiiãdare niiricu.

³⁷ Cũũ catiré petihere ñeenõmena wapatĩriqui.

³⁸ Atiditã macãrã ñañaré tiirã yũure padeohera niĩya. Sĩcũ cũã watoapu niigũ, yũure “padeóa” jĩĩ, yé buerere “nũũã” jĩigũno boborijããrõ. Too síro yũũ niipetira sõwũ yũũ Pacu asibatéremena, ángeleamena putuãatigũdacu. Putuãatigu, yũure bobosãririgũre yũũcã cũũrẽ bobosãricu; yũure “masĩria” jĩirigũre yũũcã “cũũrẽ masĩria” jĩigũdacu, jĩiyigu.

9

¹ Cũãrẽ jĩĩnemoyigu:

—Yũũ aterėja diamacũrã jĩĩã: Sĩquẽrã ãnopũ niirã cũã diaadari suguero, Cõamacũ dutiré cũãpure niĩãdare tutuaremena atiri ññãdacua, jĩiyigu Jesús.

*Jesús baurécũtire wasorígue
(Mt 17.1-13; Lc 9.28-36)*

2 Seis b̄arecori siro Jesús ūtāgū ūmuārigur̄u muāwayiḡu. Tiigur̄u wáagu, Pedro, Santiago, Juan cúā dícare néewayiḡu. Toopá cúā ñnarĩ, Jesús cúā bauréc̄utirere wasoj̄ōāyiḡu.

3 Cūāye suti bayiró butiré capemóre wáayiro. Ānopúre teero butiré tiiróbiro basocá suti coseríya.

4 Teero wáari, Elías, Moisémena bauánucā, Jesuména wedesera tiiyíra.

5-6 Cūā buerá uc̄uānetōj̄ōāyira. Pedro añurō wāc̄uripacu, cūūrē j̄īiyiḡu:

—Īsārē buegú, marĩ ānopú niirĩ, añunetōj̄ōāā. Itiáwiigā tiicó; sicawiigā m̄uuya wii, apewiigā Moiséya wii, apewiigā Elíaya wii tiicó, j̄īimiyiḡu.

7 Ōme diiáti, cúārē tuubiátocoj̄āyiro. Ōme watoar̄u s̄icū wedeseri t̄uoyíra:

—Āni ȳu macū ȳu bayiró maigú niĩ. Cūūrē t̄uoyá, j̄īiyiḡu.

8 Máata cúā cāmenucā ñnarĩ, āpērā cúāmena niīrira maniyíra; Jesús dícare ññayira.

9 Cúā ūtāgūp̄u niīrira diiátiri, Jesús j̄īiyiḡu:

—Múā ññāriguere wederij̄āwa ména; tée ȳu niipetira sōwū dia masāri sirop̄u wedewa, j̄īiyiḡu.

10 Āpērārē wederiyira. Cúā basiro cāmerĩ s̄āññáyira:

—¿Deero j̄īidugaro tiigári cúā diari sirop̄u masārē? j̄īiyira.

11 Jesuré s̄āññáyira:

—¿Deero tiirá Moisés jóarigue buerá “Cōāmacū beseriḡu atiadari suguero, Elías atisugueḡu daqui” j̄īi buei? j̄īiyira.

12 Jesús cúārē ȳuuyiḡu:

—Elías atisuguerē, niipetire quēnosugueadare diamacúrā niĩ. Ȳu niipetira sōwūrē profetas jóariguescā diamacúrā niĩ. Biiro jóare niĩ: “Niipetira sōwū ññarō netōḡu daqui; cūūrē booriadacua”, j̄īi.

13 Ȳuure t̄uoyá: Elías jeatoawi. Cūūrē profetas j̄īiribirora diamacú wáariro niiwū. Basocá cūūrē cúā booró tiidugáriguere tiitóarira niiwū, j̄īiyiḡu.

Jesús wāt̄irē w̄imagūp̄ure niīariḡure cōāwionecoriḡue

(Mt 17.14-21; Lc 9.37-43)

14 Jesús buerá niirōp̄u diijeára, pāu basocá niirĩ ññayira. Moisés jóarigue buerá, Jesús buerámena bayiró cāmerĩtutiyira.

15 Jesús jeari ññarā, bayiró ññamanij̄ōāyira. Máata cúā p̄u top̄u cutuáti, cūūrē aññudutiyira. Cūā cúārē s̄āññáyiḡu:

16 —¿Múā ñeenórē cāmerĩtutira tiiarĩ cúāmena? j̄īiyiḡu.

17 S̄icū pāu watoar̄u niigú ȳuuyiḡu:

—Īsārē buegú, ȳu macū wāt̄i cuogúre m̄uure néeatiawū. Wāt̄i cūūrē wedeseheri t̄īi.

18 Cūā wáaro ñee, cōācūĩ. Cūūpe sobotu, bacadiyó, b̄ucócūmuāĩ. Ȳu m̄u bueráre “cōāwionecobosaya” j̄īimiāwū. Cōāmas̄riawū, j̄īiyiḡu.

19 Jesús cúārē j̄īiyiḡu:

—Múā ȳuure padeorídoj̄āā. Ȳu múāmena yoari niirucuj̄ar̄icārē, padeoríbocu. ¿Nocōrō yoari múāmena pōd̄t̄ēōḡudari ȳu? W̄imagūrē néeatia ȳu p̄u to, j̄īiyiḡu.

20 Cūā p̄u top̄u néjeayira. Wāt̄i Jesuré ññagū, máata w̄imagūrē ñaacūmurĩ tiiyiḡu. Cūūpe ñaacūmu, t̄unumecú, sobotuyiḡu. Jesús cúā pac̄ure s̄āññáyiḡu:

21 —¿Deero biirip̄u ate wáanucārĩ? j̄īiyiḡu.

—W̄imagūp̄ura, j̄īiyiḡu—.

22 Pee peti wāt̄i cūūrē s̄iādugáḡu, pecamer̄u ñaacūmu, díar̄u ññañuārucuri t̄īi. M̄u tiíar̄umas̄iḡu, ūsārē bóaneō ññagū, tiíar̄puya, j̄īiyiḡu.

23 —¿Deero tiigú “mũu tiiápumasĩgũ” jĩĩ? Padeoráre niipetire tiiápumasĩnoã, jĩiyigu Jesupéja.

24 Máata cãũ pacupe bayiró busarómena jĩiyigu:

—Padeóa. Nemorõ yũre padeorí tiyá, jĩiyigu.

25 Jesús basocá paũ cãũ pũtopũ cutuátiri ñagũ, wãtĩrẽ tuti, jĩiyigu:

—Wãtĩ wedeseheri, tuohéri tiigú, yũ mũurẽ witiwadutia. Mũu wĩmagũpure niigú, witiwaya; cãũpure sããwanemorijãña sáa, jĩiyigu.

26 Wãtĩ acaribí, wĩmagũrẽ tũnumecũrĩ tii, witiyigu. Diaarigu tiiróbiro pũtuáyigu. Æpẽrã cãũrẽ “diajõãĩ” jĩimiyira.

27 Jesús cãũrẽ wãmopũ ñee, wéemũõnucõrĩ, wũmunucãyigu.

28 Too síro Jesús wiipá sããwari, cãũ buerá Æpẽrã tuohéropũ cãũrẽ sãĩñáyira:

—¿Deero tiirá ãsã wãtĩrẽ cõãwionecomasĩriayiri? jĩiyira.

29 —Ñinó wãtĩrẽ cõãwionecodugara, Cõãmacũrẽ sãĩ, betirémãna dícu cõãrõ booa, jĩiyigu.

Jesús cãũrẽ sãããdarere wedenemorigue

(Mt 17.22-23; Lc 9.43-45)

30 Too niirãra Galilea ditapũ netõwáyira. Cãũ too wáariguere Æpẽrãrẽ masĩrĩ booríyigu.

31 Cãũ buerá dícuere buegu tiyíyigu.

—Yũ niipetira sõwũ Æpẽrãpũre ticonogũdacu. Yũre sãããdacua. Cãũ teero tiipacári, itiábureco siro masãgũdacu, jĩiyigu.

32 Cãũpe cãũ jĩãriguere tuomasĩriyira. Tuomasĩripacara, cuira, sãĩñáriyira.

¿Nii ãputí macũ niĩ?

(Mt 18.1-5; Lc 9.46-48)

33 Capernaumpũ jeayira. Wiipá cãũ niirĩ, Jesús cãũrẽ sãĩñáyigu:

—Mũã maa atira, ¿ñeenórẽ wedesera tiárĩ? jĩiyigu.

34 Cãũpe yũriyira. Maapũ atira, “¿nii marĩ watoare nemorõ ãputí macũ niĩ?” jĩĩ wedeseatiyira.

35 Teero tiigú, Jesús jeanuã, cãũ buerá docere neãduti, jĩiyigu:

—Sĩcũ ãputí macũ niidugagu, niipetirare padecotegu tiiróbiro niirõ booa. Teero biiri niipetirare tiiápuro booa, jĩiyigu.

36 Sĩcũ wĩmagũrẽ cãũ decopũ nucõ, cãũrẽ néeapa, jĩiyigu:

37 —Sĩcũ ãni wĩmagũbiro biigũre ñña, “yũ Jesuré maĩã; teero tiigú cãũrẽ boca maĩgũda” jĩĩ wãcũboqui. Cãũ teero wãcũgũ, cãũrẽ maĩgũ, yũcãrẽ maĩgũ tiii. Yũre boca maĩgũ, yũ dícuere maĩgũ mee tiii; yũre ticodiocorigucãrẽ teerora maĩgũ tiii, jĩiyigu.

Marĩrẽ cãmotáhegu marĩrẽ tiiápugũ niĩ

(Mt 10.42; Lc 9.49-50)

38 Juan Jesuré wedeyigu:

—Ësãrẽ buegú, sĩcũ mũu wãmemãna wãtĩãrẽ cõãwionecori ññaãwũ. Cãũ marĩ menamacũ mee niãwĩ. Teero tiirá, cãũrẽ cãmotãawũ, jĩimiyigu.

39 Jesupé cãũrẽ yũyigu:

—Cãmotãrijãña. Sĩcũ yũ tutuaremena teenórẽ tiiẽñonetõnegũ, too síro yũre ñãñarõ wedesemasĩriqui.

40 Marĩrẽ cãmotáhegu marĩrẽ tiiápugũ niĩ.

41 Yũ ateréja diamacũrã jĩã: Sĩcũ múãrẽ “Cõãmacũ beserigu nãnrã niĩya” jĩĩ, oco tĩãgũ, wapatãre buagũdaqui, jĩiyigu.

*Ñañaré tiirí, quio niiã
(Mt 18.6-9; Lc 17.1-2)*

⁴² Jesús jĩnemoyigu:

—Yũre padeorãgãrẽ ñañaré tiidutĩgunorẽ ñañanemorõ wáaadacu. Cũrẽ ãtãgã pairĩgamena cũũ wãmuãpũ siatũyo, día pairĩmaapũ cõãñocori, nemorõ ãñubocu.

⁴³⁻⁴⁴ Mũya wãmo mũrẽ ñañarére tiirí tiibócu. Teero wáari, páatacõãjãña. Sicawãmomena catiré petihéropũ jeari, ãñujãã. Pũawãmómena pecamepũ wáaripeja, ñañanetõjõãcu.*

⁴⁵⁻⁴⁶ Mũya dũpo mũrẽ ñañarére tiirí tiibócu. Teero wáari, páatacõãjãña. Sicadũpomena catiré petihéropũ jeari, ãñujãã. Pũadũpómena pecamepũ mũ cõãdioconorĩpeja, ñañanetõjõãcu.†

⁴⁷ Mũya capea ññaré mũrẽ ñañarére tiirí tiibócu. Teero wáari, tiigaré odewecõãjãña. Sicapeamena Cõãmacũ Ōpũ niirõpũ jeari, ãñujãã. Pũacapeamena pecamepũ mũ cõãdioconorĩpeja, ñañanetõjõãcu.

⁴⁸ Pecamepũ becoa diariya. Pecamecã yatiria.

⁴⁹ Pecame móã tiiróbiro niicu: Ñañaré maniré wáari tiicú. Teero biiri bóari tiirícu.

⁵⁰ Móã ocare yaari, ãñuniã. Tee móã ocaheri, nemo ocari tiimasĩña manicú. Mũã móã ocare tiiróbiro niiña. Cãmerĩquẽre manirõ ãñurõ niirecutiya, jĩyigu.

10

*Mũã nũmosãnumiãrẽ cõãrijãña
(Mt 19.1-12; Lc 16.18)*

¹ Too niiãrigũ Judea ditapũ wáa, día Jordán apeniñapũ jeayigu. Toopãre basocã neãyira sũcã. Cũũ tiirucúrobirora cũãrẽ bueyigu.

² Fariseo basoca cũũ pũtopũ jeayira. Cũũrẽ ñañarõ jĩrẽ buadugára, sãĩñáyira: —¿Sĩcũ cũũ nũmorẽ cõãjãmasĩgari? ¿Marĩrẽ dutiré teerora jĩĩ? jĩyira.

³ Jesupé sãĩñáyigu:

—¿Moisés deero dutiyiri? jĩyigu.

⁴ Cũãpe yũyira:

—Moisés sũcũ cũũ nũmorẽ “atewapá mũrẽ cõãã” jĩrĩpũrẽ jóatoa, cõãmasĩnoã, jĩ jóarigu niĩwĩ, jĩyira.

⁵ Jesús jĩyigu:

—Mũã ñecũsũmũã Cõãmacũ dutirére tiidugáheri ññagũ, Moisés tee dutirére cũũrigũ niĩwĩ.

⁶ Cõãmacũ niipetire cũũ sicato tiinũcãritopũre ãmũ, numiõ tiirígu niĩwĩ.

⁷ “Teero tiigú, ãmũ cũũ pacũre, cũũ pacore merẽã witi, cũũ nũmoména niigũdaqui.

⁸ Cũã pũarã sicaõpũũ tiiróbiro pũtuáadacua”, jĩrigũ niĩwĩ Cõãmacũ. Teero tiirá, pũarã niiriya. Sũcũ tiiróbiro niĩya.

⁹ Cõãmacũ cũãrẽ sicaõpũũrã tiiróbiro niirĩ tiirí siro, ãpĩ cũãrẽ cãmerĩ cõãrĩ tiirĩjãrõ booa, jĩyigu.

¹⁰ Wiipá coerá, Jesús buerá cũũrẽ sãĩñáyira sũcã tee maquẽrẽ.

¹¹ Cũãrẽ yũyigu:

—Cũũ nũmorẽ cõãgũ, apegoré nũmocutiguno cũũ nũmo niisũguerigomena ñañarõ tiigú tiiquí.

* **9:43-44** Apepũ bũcũpũpũ versículo 44 baurĩcu; apepũpũ baurĩcu. Biiro jĩã: **44** Pecamepũ becoa diariya; pecamecã yatiria. † **9:45-46** Apepũ bũcũpũpũ versículo 46 baurĩcu; apepũpũ baurĩcu. Biiro jĩã: **46** Pecamepũ becoa diariya; pecamecã yatiria.

12 Numiðcā coo manurē cōā, āpīmēna manucutigo, coo manū niisuguerigumena ñañarō tiigó tiicó. Tee Cōāmacūrē netōnucāre niīā, jīiyigu.

Jesús wīmarārē sāibosárigue
(Mt 19.13-15; Lc 18.15-17)

13 Wīmarārē Jesús puto néewayira ñaapeódutira. Cúārē néewarare cūū buerá tutimiyira.

14 Cūā teero tiirí ññagū, Jesús cūāmena cúayigu. Cúārē jīiyigu:
—Wīmarā yuu puto atiaro. Cāmotárijāña. Cōāmacū dutirére aññurō wācūññuserano āñiāgā tiiróbiro wācūrā niīya.

15 Yuu aterēja diamacūrā jīā: Āñiāgā tiiróbiro Cōāmacū dutirére aññurō wācūññuse tiihéranorē cūū dutiré cūāpure jeaboarigue cúārē jearicu, jīiyigu.

16 Teeré jīitoa, wīmarārē néepa, cúārē ñaapeó, Cōāmacūrē: —Āñiārē aññurō tiiyá, jīī sāibosáyigu.

Jesumēna pee cūogú wedeserigue
(Mt 19.16-30; Lc 18.18-30)

17 Jesús wáagudu tiirí, sīcū cutajeáyigu. Cūū puto ñicācoberimena jeacūmu, sāññáyigu:

—Basocāre buegú aññugú, ¿yuu ñeenó tiigúdari, catiré petihére buadugágu? jīiyigu.

18 Jesús cūārē yuyyigu:

—Muu yuure “aññugú” jīā. Cōāmacū sīcūrā aññugú niī.

19 Muu Cōāmacū dutiré cūūriguere masīcu. “Basocāre sīārjāña. Āpī ññmorē ñeaperijāña. Yaarjāña. Āpērārē jīīditoremēna wedesārijāña. Āpērāyére ēmarijāña. Muu pacu, muu pacore padeoyá”, jīā, jīiyigu.

20 —Īsārē buegú, yuu wīmagūpura tee niipetirere tiimúātimiwā, jīīmiyigu.

21 Jesús cūārē maīrémena ñña, jīiyigu:

—Muarē sicawāme dusaa. Muu cuorére dúapetijāgū wáaya. Tee dúa wapatáariguere bóaneōrārē batoya. Teero tiigú, Cōāmacū putopure pee aññuré buagúdadu. Túajea, atī, yuure ññuwá, jīīmiyigu.

22 Cūū teero jīīrī tuogú, tusarijōāyigu. Pee apeyé cuojīgū, wācūpati, putñajōāyigu.

23 Jesús cūū puto ññabate, cūū buerāre jīiyigu:

—Pee apeyé cuoráno Cōāmacū dutirére aññurō tiinñusedugari, wisió niicu, jīiyigu.

24 Cūū buerá cūū jīīariguere tuorá, tuomanjōāyira. Cúārē jīīnemoyigu:

—Yáa wedera, Cōāmacū dutirére aññurō tiinñusedugari, wisió niicu.

25 Wáicu camello wāmecutigu awigá copegāpu sāācāmewitimasīriqui. Toorá nemocú, pee apeyé cuoráno Cōāmacū dutirére aññurō tiinñusedugaripereja, jīiyigu.

26 Teeré tuorá, bayiró tuomanjōārā, cāmerī sāññáyira:

—Too docare ¿noāpé netōnénoādari? jīiyira.

27 Jesús cúārē ññagūrā, jīiyigu:

—Basocá cūā basiro netōnémasīriya. Cōāmacūpereja wisióre manidójāā, jīiyigu.

28 Pedrope jīīnucāyigu:

—Tuoyá ména. Īsāpe niipetire ūsā cuoríguere cūūjōāatiwū, muuññena ññññada jīīrā, jīiyigu.

29 Jesús yuyyigu:

—Yuu ateréja diamacúrã jĩã: Sícũ yuure maĩgú cũya wii, cũ baira, cũ pacusũmũã, cũ põna, cũye ditare cũjõã, “basocáre netõnére quetire wedegu wáaguda” jĩgũnope

³⁰ cũ cũwarigue nemorõ buagúdaqui. Atibúrecopure nemorõ wiserí, cũya wedera, pacosãnumiã, põna, dita buagúdaqui. Ápẽrã cũrẽ ñaňarõ tiipacári, teeré buagúdaqui. Too síropũcãrẽ Cõamacũmena catiré petihére buagúdaqui.

³¹ Mecútígãrẽ paũ uputí macãrã too síropure búri niirã niiãdacua. Búri niirã too síropure uputí macãrã niiãdacua, jĩyigu Jesús.

Jesús cũrẽ sããdarere itĩãrĩ wederigue

(Mt 20.17-19; Lc 18.31-34)

³² Cũã Jerusalénpu muãwari, Jesús cũrẽ sugueyigu. Cũ buerá ñamanijõãyira. Basocá cũ siro nũnrãcã cuiyira. Jesús cũ buerá docere suowá, cũrẽ wáaadarere wedeyigu:

³³ —Múã ññaã: Marĩ Jerusalénpu wáara tiia. Toopú yu niipetira sõwũ niipacari, paiaré dutirá, Moisés jóarigue buerãpũre ticoadacua. Cũã sããdutiãdacua yuure. Cũãrã judíoa niñhãpũre ticonetõneãdacua.

³⁴ Yuure buijã, usocó eobatétu, tãna, sããdacua. Itiábureco siro masãgũdacu, jĩyigu.

Santiago, Juan Jesuré sãimírigue

(Mt 20.20-28)

³⁵ Santiago, Juan Zebedeo põna Jesús putopu jea, cũrẽ sãiyira:

—Ûsãrẽ buegú, ùsã sããdarere muu ticori boogá, jĩmiyira.

³⁶ —¿Ñeenó yu tiirí boogári? jĩyigu.

³⁷ —Muu õpũ sããgũ, muu duirípĩrõ putogãpu dupowa ùsãrẽ. Sícũ diamacũpe, ãpĩrẽ acuniñape dupowa, jĩmiyira.

³⁸ Jesús cũrẽ jĩyigu:

—Yuu õpũ sãããdari suguero wáaadarere múã masĩria. ¿Yuu ñaňarõ netõãdarobirora múãcã ñaňarõ netõrã nucãbógari? ¿Yuure cũã sãããdarobirora múãcã cũã sãĩrĩ nucãbógari? jĩyigu.

³⁹ —Éjũ, ñaňarõ netõ, diamasãã, jĩyira.

Jesús jĩyigu:

—Múãcã yu tiiróbiro posa, diaadacu.

⁴⁰ Teeré wedemasĩpacũ, “sícũ diamacũpe, ãpĩ acuniñape dupoguda” jĩmasĩriga. Tee yu dutiré niiria. Cõamacũ toopú duidarare besetoawi, jĩyigu.

⁴¹ Cũã menamacãrã puamóquẽnerã Santiago, Juan sãĩrĩ tuorã, cúayira.

⁴² Jesús cũrẽ suocó, jĩyigu:

—Múã masãã: Niipetire dita macãrãrẽ dutirá Cõamacũrẽ masĩhãrã cũã booró dutiãmajãya. Cũã doca macãrãcã acaribíremena dutiia, cũã dutirére tiipetídutira.

⁴³ Múãpeja cũã tiiróbiro tiirijãña. Merẽã tiirécutiya. Múã uputí macãrã niidugara, ãpẽrãrẽ tiiapuri basoca niĩña.

⁴⁴ Sícũ ãpẽrã nemorõ niidugagano niipetirare padecotegu tiiróbiro niirõ booa.

⁴⁵ Yu niipetira sõwũ niipacu, ãpẽrã yuure tiiapuaro jĩgũ mee atiwu. Yuure basocáre tiiapugu atigu tiiwú. Teero biiri paũ basocá ñaňaré tiiré wapa diabosa netõnégũ atigu tiiwú jĩyigu.

Jesús Bartimeorē ñnarī tiirígue
(Mt 20.29-34; Lc 18.35-43)

⁴⁶ Cũã Jerusalénꝑꝑ maawára, Jericóꝑꝑ jeasugueyira. Tiimacãꝑꝑ Jesús cũã buerámēna netōwári, ꝑꝑ basocá cũũrē nꝑꝑꝑyira. Sícũ capeari baunóhēgũ maa wesapꝑꝑ niyeru sãĩduíyigũ. Cũũ wãmecutiigũ Bartimeo, Timeo macã.

⁴⁷ “Jesús Nazaret macã macã atii” jĩĩrĩ tuogú, Bartimeo bayiró busurómena jĩĩncãyigũ:

—¡Jesús, David pãrãmi niinꝑꝑꝑsegu, yũũre bóaneõña! jĩĩyigũ.

⁴⁸ ꝑꝑ cũũrē: —Nocõrõrã ditamaníjõãña, jĩĩ tutimiyira.

Cũũpe jĩĩnemosãjãyigũ:

—¡David pãrãmi niinꝑꝑꝑsegu, yũũre bóaneõña! jĩĩyigũ.

⁴⁹ Jesupéja ꝑꝑtuáncã: —Atiaro, jĩĩyigũ.

Cũã cũũrē jĩĩyira:

—Ñũũadacu. Wũũmũncãcoya. Mũũrē atidutii, jĩĩyira.

⁵⁰ Teeré tuogú, sutiró sotoá macãrõrē tuuwécojã, bupucutã, Jesús ꝑꝑto wáayigũ.

⁵¹ —¿Mũũrē deero tiirí boogári? jĩĩyigũ Jesús.

—Basocãre buegú, yũũre ñnarī tiiyã, jĩĩyigũ.

⁵² Jesús cũũrē jĩĩyigũ:

—Mũũ padeojigũ, netõnénoãrigũꝑꝑ ꝑꝑtuãã. Ñũũrõ wáaya, jĩĩyigũ.

Cũũ teero jĩĩrĩã, ññajõãyigũ sãã. Ñña, maapꝑꝑ Jesuré nꝑꝑꝑwáayigũ.

11

Jesús Jerusalénꝑꝑ sããwarigue
(Mt 21.1-11; Lc 19.28-40; Jn 12.12-19)

¹ Jesús cũũ buerámēna Jerusalénꝑꝑ jeaadaro péero dũsayiro. Betfagé, Betania macãrĩꝑꝑ jeayira. Teemacãrĩ Ëtãgú Olivo ꝑꝑto niiã. Toopú cũũ buerã ꝑꝑmarãrē jĩĩyigũ:

² —Iimacã marĩ díamacũ niirí macãꝑꝑ wáaya. Toopú jeara, máata sícũ burro wĩmagũ siatũncõãrigũre buajeáadacu. Cũũ pesaya manigú niiqui ména. Cũũrē jõã, néeatiya.

³ Mũũrē “¿deero tiirã cũũrē jõãĩ?” jĩĩrĩ, “marĩ Õꝑũ booáwĩ; máata wiyajãgũdaqui” jĩĩña, jĩĩyigũ.

⁴ Cũã wãã, maapꝑꝑ siatũncõãrigũre buajeáyira. Wii díamacũꝑꝑ niiyigũ. Cũũrē jõãyira.

⁵ Toopú nucũrã: —¿Deero tiirã cũũrē jõãĩ? jĩĩyira.

⁶ Cũũpe Jesús dutiarirobirora yũũyira.

—Néewayã, jĩĩyira cũũrē.

⁷ Jesús ꝑꝑto néewayira. Burro sotoapꝑꝑ cũũye suti sotoá maquẽrē tuuwépeoyira. Jesús cũũ sotoapꝑꝑ mũũpeayigũ.

⁸ Cũũrē padeorã, ꝑꝑ cũũ netōwáadarimapꝑꝑ cũũye suti sotoá maquẽrē sẽõcũyira. Ñpẽrã yucũ dũꝑꝑrĩ pũũrĩcutire cũũ pãata néeatiarigũre cũũsugueyira.

⁹ Cũũ sugũero wãara, cũũ siro nꝑꝑnũrã bayiró busurómena jĩĩyira:

—¡Marĩ Õꝑũrē usenire ticoada! ¡Ñni Cõãmacũ ticodiocorigũ niĩĩ! ¡Cũũrē ññũrõ tiiaro!

¹⁰ ¡Cũũ õꝑũ sããrĩ, ññũrõ wãaaro! ¡Marĩ ñecũ David õꝑũ niiriro tiiróbiro ññũrõ wãaaro! ¡Niipetira ãmũãse macãrã cũũrē “ññunetõjõãĩ” jĩĩ, usenire ticoaro! jĩĩyira.

11 Jesús Jerusalénpu jeagu, Cõamacũwiipu sãawayigu. Toopú niipetire tiiwii maquêrê ññapetijãyigu. Naĩrõpu tiiyiro. Teero tiigú, Betaniapu cũũ buerá docemena wãajõãyigu.

Jesús higueraḡre sñirĩ tiirigue

(Mt 21.18-19)

12 Apebúreco bóeri Betaniapu niiãrira cãmeputúari, Jesús juabóayigu.

13 Higueraḡre añurõ pũũrĩcutiriguere yoaropu ññayigu. “Ducacuticura” jĩḡũ, ññagũ wãamiyigu. Pũũrĩ dícu buayíḡ. Butirítõno niiriyiro.*

14 Jesús tiiguré jĩyigu:

— Æpêrã atigú ducare yaanemoricua sãa, jĩyigu.

Cũũ teero jĩrĩ, cũũ buerá tuoyira.

Jesús Cõamacũwiipu dúari basocare cõãwionecorigue

(Mt 21.12-17; Lc 19.45-48; Jn 2.13-22)

15 Too síro Jerusalénpu jeayira. Jesús Cõamacũwiipu sããjeagu, dúari basocare, teeré sãinêrêrê cõãwionecoyigu. Niyeru wasorí basocaye mesarire tuunécõãcũjãyigu. Bua dúari basocaye duirêpĩrĩcãrê teerora tiiyigu.

16 Niipetirare apeyenómena Cõamacũwiipu sããcãmewitidugarare cãmotáyigu.

17 Basocáre bueyigu:

— Cõamacũye queti jóaripũpu biiro jĩã: “Yáa wii ‘niipetire dita macãrã Cõamacũmena wedeseri wii niiã’ jĩrĩ wii niiãdacu”,† jĩ jóare niiã. Múãpe yaarépira dúari wii niirĩ tiia, jĩyigu.

18 Paiaré dutirá, Æpêrã Moisés jóarigue buerá Jesús jĩãriguere tuoyira. Teero tiirá, cũã “¿deero tii marĩ ãnirê sããdari?” jĩ ãmaãnucãyira. Basocá Jesús buerére tuomanijõãyira. Teero wãari ññarã, paiaré dutirá, Moisés jóarigue buerá cũũrê cuiyira.

19 Náicũmuatiri, Jesús tiimacã niiãrigu witi, putuajõãyigu sũcã.

Higueraḡre sñidãrigue

(Mt 21.20-22)

20 Apebúreco bóeri wãara, higueraḡre nucõrĩpũra sñiãriguere ññayira.

21 Pedro Jesús higueraḡre jĩãriguere wãcũḡũ, jĩyigu:

— Æsãrê bueḡũ, ññaña. Iigú mũũ tutiarigu sñijõããyu, jĩyigu.

22 — Cõamacũrê padeoyá, jĩyigu Jesús cúãrê—.

23 Yũũ ateréja diamacũrã jĩã: Apetó tiigú, sícũno atigú ãtãḡrê “wãa, díapu ñaacoñuãña” jĩboqui. Cũũ “teerora wãaadacu” jĩ padeorí, cũũ jĩãrirobirora wãaadacu. “Õba, wãaricura” jĩrijãrõ booa.

24 Teero tiirá, añurõ tuoyá: Múã apeyenó Cõamacũrê sãĩrã, “diamacũrã ticogũdaqui” jĩ padeorá, cuoádacu.

25 Múã Cõamacũrê sãĩrã, Æpêrã múãrê ññarõ tiiriguere acabóya. Múã teero tiirí ññagũ, marĩ Pacu ãmũãsepũ niigũcã múã ññaré tiirére acabógũdaqui.

26 Múãrê ññarõ tiiráre múã acabóheri, cũũcã múã ññaré tiirére acabóriqui, jĩyigu.

Jesurê “¿noã dutirémãna teeré tii?” jĩrigue

(Mt 21.23-27; Lc 20.1-8)

27 Opatutí Jerusalénpu jeayira. Jesús Cõamacũwiipu wãanetõrĩ, paiaré dutirá, Moisés jóarigue buerá, Æpêrã butoá dutirá Jesús putopu jeayira.

* **11:13** Higueraḡrũ wasowitiatiri, metãpãḡã witiaticu. Teepare sãmerérena yaanocu. Jesús teeré ãmaãmijiyi. Teepãḡã ñaadiari siro, pacapã añurõ ipitire witiatinucãcu. Metãpãḡã manirĩ, pacapãcã witiaticu. † **11:17** Isaías 56.7.

28 Jesuré sãĩñáyira:
—¿Noã dutirémēna m̃m̃ teeré tiii? ¿Noã m̃m̃rē dutiré ticori, m̃m̃ teeré tiiri?
jĩĩmiyira.

29 Jesús cúãrē ỹm̃yig̃m̃:
—Ỹm̃cã múãrē sãĩñágũda. Múã ỹm̃re ỹm̃ri, múãrē “ate dutirémēna tiia ỹm̃”
jĩĩgũda.

30 ¿Noã Juanrē wãmeõtidutig̃m̃ ticocoyiri? ¿Cõãmacũ o basocápe ticocoyiri?
Ỹm̃ya, jĩĩmiyig̃m̃.

31 Cũãpe cãmerĩ wedeseyira:
—Marĩ “Cõãmacũ ticocorig̃m̃ niiwĩ” jĩĩrĩ, cũũ marĩrē “too docare ¿deero tiira
cũũrē padeoriri?” jĩĩboqui.

32 Marĩ “basocá cũũrē ticocorira niiwã” jĩĩmasĩriga, jĩĩyira. Basocáre cuiyira.
Niipetira “Juan profeta niiwĩ” jĩĩ padeoyira.

33 Teero tiirã, cúã Jesuré: —Masĩriga, jĩĩyira.

Jesús cúãrē jĩĩyig̃m̃:

—Ỹm̃cã múãrē “ate dutirémēna teeré tiia” jĩĩ wederia, jĩĩyig̃m̃.

12

Ñañarã padecoteramēna queoré (Mt 21.33-46; Lc 20.9-19)

1 Jesús cúãrē queorémēna wēdeñcãyig̃m̃:

—Sĩcũ ãm̃m̃ niyig̃m̃ use wese oterig̃m̃. Otepetitoa, sãnisãñ̃cõyig̃m̃. Use cúã
bipesããdari copere ãtãgãp̃m̃ coayig̃m̃. Teero biiri ãm̃ũãri wii cúã coteduiadari
wiire tiyig̃m̃. Aperopá wãanetõgũ wãag̃m̃, ãp̃rãrē tiiditare wasoyig̃m̃. Waso,
wãajõãyig̃m̃.

2 Use ãcacutirito niirĩ, sĩcũ cũũrē padecoteg̃m̃re ticocomiyig̃m̃. Cũũya
dita cũũ wasorirare “use cúã dúã wapatárere decomēna ticocoaro ỹm̃re”
jĩĩcomiyig̃m̃.

3 Cũũ toopá jeari, tiidita wasorira cũũrē ñee, páa, péerogã ticoripacara,
p̃m̃õcojãyira.

4 Æpĩ cũũrē padecoteg̃m̃re ticocomiyig̃m̃ sũcã. Cũũrējã dupup̃m̃ cãmitu, ñañarõ
buijãyira.

5 Too síro ãp̃rē ticocomiyig̃m̃ sũcã. Cũũrējã diamacúrã sĩãjãyira sãa. P̃m̃
ticocomiyig̃m̃. Æp̃rãrē páayira; ãp̃rãrē sĩãjãyira.

6 Cũũ macũ cũũ bayiró maĩgũ dícm̃ ãsayig̃m̃. Cúã sirop̃m̃ cũũrē ticocomiyig̃m̃.
“Ỹm̃ macũrē quioníremēna ãñããdacua”, jĩĩ wãcũmiyig̃m̃.

7 Õpũ macũ cúã p̃m̃top̃m̃ jeari, tiidita wasorira cãmerĩ wedeseyira: “Ãnirã
niĩ too sírop̃m̃ atiditaré ñeegũdm̃. Jãm̃, sĩãcõ. Cũũ manirĩ, atiditã marĩya dita
p̃m̃ããdacu”, jĩĩmiyira.

8 Teero tiirã, cũũrē ñee, sĩã, tiiwese wesap̃m̃ cũũya õp̃ũrē cõãjãyira.

9 Tiidita õpũ cúãrē tiíadarere múãrē wedegũda. Cũũ ati, cũũya dita wasori-
rare sĩãcõãpeti, ãp̃rãrē tiiditare ticojãgũdaqui.

10 Múã Cõãmacũye queti jóaripũ buerã niipacara, ate tiipũp̃m̃ jóarere
t̃m̃omasĩria ména:

Wii weerira ãtãquire booríyira.

Cúã boorípacari, tiiquira up̃tĩ macãqui p̃m̃ãw̃m̃ tiwiipáre.*

11 Cõãmacũ marĩ Õpũ teero tiirig̃m̃ niiwĩ.

* 12:10 Judíoa wii tiirã, sicaqui, ãñurĩquicare péosugueyira. Tiiqui ãñurõ diamacũ niirĩ, tiiwĩ tãdiri
diamacũ wãayiro.

Cũ tiiríguere “añunetōjōãã” jĩ tũgueñanoã,[†]
jĩ jóanoã, jĩyigu Jesús.

¹² Cũapeja “tee queorémena marĩrẽ jĩtutigu tiiquí” jĩ masĩjãyira. Teero tiirã, cũrẽ ñeeãdara tiimíyira. Basocãre cui, ñeemasĩri, wãajōãyira.

Wapasédutire sãñárigue
(Mt 22.15-22; Lc 20.20-26)

¹³ Cũã aperopú wãa, sĩquẽrã fariseo basocare, Herodere τιοηηúserare sãñádutira ticocoyira. Cũã Jesús merẽa yũri boomíyira.

¹⁴ Jesús p̄topu jea, cũrẽ jĩyira:

—Basocãre buegú, m̄ũ añugú niirere masĩã. M̄ũ basocãre diamacũrã añurõ buegú niĩã. Cũã tũsaré dícuere wedericu. Ʋp̄tí macãrãrẽ, b̄ri niirãrẽ, niyeru c̄orãre, niyeru c̄ohérare sĩcãrĩbíro ñña, wedea m̄ũjã. Cõamacũ cũãrẽ tiidutirere añurõ diamacũ buea. Teero tiigú, ùsãrẽ wedeya: ¿Romanuã õp̄rẽ cũ niyeru wapasédutirere wapatíadari; o wapatírigarite? jĩyira.

¹⁵ Jesupé cũã wãcũrere, cũã ñañaré tiidugárere masĩjãyigu. Teero tiigú, jĩyigu:
—Mũã yũre teero jĩ, wedesãdugara tiia. Niyeruire néeatyia; ññagũdu tiia, jĩyigu.

¹⁶ Tiiquire néeatyira.

—¿Noãyã diapóa, noã wãme tusai? jĩyigu.

—César romanuã õp̄ye tusaa, jĩyira.

¹⁷ —Too docare Césaye niirere Césare wiyayã; Cõamacũyere Cõamacũrẽ wiyayã, jĩyigu.

Cũ teero yũri, cũrẽ tuomaníjōãyira.

Diarira masãmũãre wederigue
(Mt 22.23-33; Lc 20.27-40)

¹⁸ Sĩquẽrã saduceo basoca Jesús p̄to jeayira. Cũã “diarira masãmũãricua” jĩcua. Jesuré sãñáyira:

¹⁹ —Basocãre buegú, Moisés dutirere jĩãda. “Sĩcũ p̄namanígũ diaweori, cũ bai cũ ñmo niirigore dúutuario. Cũ coomena cũ sõwũ diarigure p̄nacutĩbosaro”,[‡] jĩ jóarigu niĩwĩ Moisés.

²⁰ Sĩcũp̄õna siete niiyira. Cũã sõwũ ñmocutiyigu. P̄namanígũrã diajōãyigu.

²¹ Cũ siro macũ cũ sõwũ ñmorẽ dúutumiyigu. Cũcã p̄namanígũrã diajōãyigu. Cũã siro macũcã coore dúutu, p̄namanígũrã diajōãyigu.

²² Teero dícu wãayiro. Niitugap̄cãrẽ teerora wãayiro. Too síro cũ ñmo niimirigocã diajōãyigo.

²³ Cũã siete coore ñmocutimiyira. Diarira masãmũãrĩ, ¿nii ñmope p̄tuágodari? jĩyira.

²⁴ Jesupé cũãrẽ yũyigu:

—Mũã Cõamacũye queti jóaripũ maquẽrẽ masĩria. Cõamacũ tutuarecãre masĩria. Teero tiirã, wisijōãã.

²⁵ Diarira masãmũãri siro, ãmũã, numiã wãmosíaricua. Ángelea ùmũãsepu niirãbiro niĩya.

²⁶ Diarira masãmũãre maquẽrẽ mũã buepacara, τioimasĩria ména. Mũã Moisés jóaripũp̄ jũrĩsati queti buemijiyu. Tiisatipũ Cõamacũ Moisére jĩrigu niĩwĩ: “Abraham, Isaac, Jacob Õp̄ niĩã yũ”,[§] jĩrigu niĩwĩ.

²⁷ Cõamacũ diarira Õp̄ niirii; catirá Õp̄pe niĩ. Teero tiirã, mũã wisinetōjōãã, jĩyigu Jesús.

[†] 12:11 Salmo 118.22-23. [‡] 12:19 Deuteronomio 25.5. [§] 12:26 Éxodo 3.6.

*Dutiré ɛpɔtí maquẽ
(Mt 22.34-40)*

²⁸ Sícũ Moisés jóarigue buegá toopú niyigũ. Jesús saduceo basocamena wedeserere tɔoyigũ. Jesús añurõ yɛɛmenirĩ ñagũ, cũũ pɔto jea, sãñáyigũ:

—¿Diiyé niĩ Moisére dutiré cũũrigue bayiró ɛpɔtí maquẽ? jĩyigũ.

²⁹ Jesús cũũrẽ yɛɛyigũ:

—Bayiró ɛpɔtí maquẽ ate niĩã: “Israelya põna macãrã, añurõ tɔoyá: Cõãmacũ marĩ Òpũ sícũrã niĩ.

³⁰ Teero tiirã, Cõãmacũ marĩ Òpũrẽ maĩñã. Niipetire múã yeeripũnamena, múã wãcũrémena, múã tutuaremena cũũrẽ maĩñã”.*

³¹ Tee doca maquẽ dutiré ate niĩã: “Mɛɛ basiro maĩrõ tiiróbirora ãpẽrãcãrẽ maĩñã”.† Ate pɛawãmé niipetire apeyé dutiré nemorõ ɛpɔtí maquẽ niĩã, jĩyigũ Jesús.

³² Moisés jóarigue buegúpe jĩnemoyigũ sũcã:

—Ñũniã, basocáre buegú. Mɛɛ diamacũ wedea. Cõãmacũ sícũrã niĩ. Æpĩ cũũ tiiróbiro niigú maniquí.

³³ Cõãmacũrẽ marĩ yeeripũnamena, marĩ wãcũrémena, marĩ tutuaremena maĩrõ booa. Teero biiri marĩ basiro maĩrõ tiiróbirora ãpẽrãcãrẽ maĩrõ booa. Marĩ Cõãmacũwiipɛ tiiré, wáicũrare sã sóditiore, Cõãmacũrẽ apeyenó ticoré ãñuniã. Æñupacari, maĩrépe nemorõ ɛpɔtí maquẽ niĩã, jĩyigũ.

³⁴ Jesupé cũũ diamacũ yɛɛri ñagũ, jĩyigũ:

—Cõãmacũ dutiré mɛɛpɛre niĩãdaro péerogã dɔsaa, jĩyigũ.

Too síro cũũrẽ tɔorã “sãñãria sãa” jĩ wãcũyira.

*“Cristo ¿noã pãrãmi niĩ?” jĩrigue
(Mt 22.41-46; Lc 20.41-44)*

³⁵ Jesús Cõãmacũwiipɛ buegũ, basocáre sãñáyigũ:

—¿Deero tiirã Moisés jóarigue buerã “Cõãmacũ beserigũ David pãrãmi niĩ” jĩĩ?

³⁶ David basirora Espiritu Santo masĩre ticorémene jóarigũ niĩwĩ:

Cõãmacũ jĩĩwĩ yɛɛ Òpũrẽ:

“Yãa wãmo diamacũniñape duiya,

té mɛɛrẽ ñãtutirare mɛɛ dutiriguere yɛɛ añurõ yɛɛri tiirípu”,‡

jĩ jóarigũ niĩwĩ David.

³⁷ David “yɛɛ Òpũ” jĩĩgũ, Cõãmacũ beserigũre jĩĩgũ tiirígu niĩwĩ, cũũ pãrãmi niipacari. Teeré añurõ wãcũña, jĩyigũ.

Basocã pɛɛ toopãre niirã Jesús wederere ɛseniremena tɔoyíra.

*Jesús Moisés jóarigue buerã tiirécũtire wederigue
(Mt 23.1-36; Lc 11.37-54; 20.45-47)*

³⁸ Jesús basocáre buegũ, jĩyigũ:

—Moisés jóarigue buerã tiirére tɔomasĩrõ booa. Cũã suti yoaretõ sãña, wãɛseniya. Macã decopɛ quioníremena ãñudutiri boocúa.

³⁹ Neãré wiseripɛ suguero maquẽ duirépu dícu duidugacua. Bosebũreco tiirópɛcãrẽ teorora tiidugãcua.

⁴⁰ Wapewia numiãye wiserire jĩĩditoremene ãmacua. Cũã yoari Cõãmacũmena wedesera tiiróbiro tiiditóya basocáre. Cũãrã ãpẽrã nemorõ ñãñarõ tiinóãdara niĩya, jĩyigũ.

* **12:30** Deuteronomio 6.4-5. † **12:31** Levítico 19.18. ‡ **12:36** Salmo 110.1.

*Wapewio bóaneōgō Cōāmacūrē ticorigue
(Lc 21.1-4)*

⁴¹ Jesús Cōāmacūwiipɩ niigū, niyeru sãaretibari díamacū duiyigu. Teetibaripɩ niyeru sãārĩ, ñacoduiyigu. Paɩ niyeru cɔorá pairó sãâyira.

⁴² Sícō wapewio bóaneōgō jea, pɩaquí wapamanírequiri sãâyigo.

⁴³ Jesús cūũ bueráre atiduti, jĩyigu:

—Yɩũ ateréja díamacūrã jĩã, jĩyigu—. Cōāmacū ñacoropɩ igo wapewio bóaneōgō niipetira nemorō ticonetōnɩcãyo.

⁴⁴ Ñiãpeja cūãrē dɩsaríguere ticooya. Coopeja coo cɔomíãrigue, coo yaaré sãibóariguegãrē ticopetijãyo, jĩyigu.

13

*Jesús “Cōāmacūwii cōãnoãdacu” jĩirigue
(Mt 24.1-2; Lc 21.5-6)*

¹ Jesús Cōāmacūwiipɩ witiwari, sícū cūũ buegú tee wiserire ñña, jĩyigu:

—Ûsãrē buegú, ate wiseri cūã ùtãquiritōmena weeriguere ññaña. Ññurē wiseri niã, jĩyigu.

² Jesupé jĩyigu:

—Mɩũ weere wiserire ññamiã. Too síro ùtãqui apequí sotoáɩ weemãrigue pɩtãáricu. Niipetire cōãnoãdacu, jĩyigu.

*Atibúreco petiádari sɩguero wáaadare
(Mt 24.3-28; Lc 21.7-24; 17.22-24)*

³ Jesús cūũ buerámena Ûtãgú Olivo Cōāmacūwii díamacū niirígupɩ wáayigu. Toopú duiɩ, Pedro, Santiago, Juan, Andrés ãpērã tɔohéropɩ cūãrē sãñâyira:

⁴ —Wedeya ùsãrē. Mɩũ wedearigue ¿deero biiri wáaadari? ¿Ñeenómena ññamasñnoãdari, ate wáaadari sɩguerogãrē? jĩyira.

⁵ Jesús cūãrē yɩũyigu:

—Ññurō tɔomasñña, ãpērã jĩiditori jĩrã.

⁶ Paɩ “yɩũrã niã; yɩũ Cōāmacū beserigu Cristo niã” jĩãdacua. Paɩ cūãrē nɩnããdacua.

⁷ “Cãmerĩsĩãrã tiiáwã” jĩrĩ tɔoãdacu. “Toopú cãmerĩsĩãrã tiiáyira” jĩrē queticãrē tɔoãdacu. Teeré tɔorá, cuirijãña. Tee wáaadare niijãrō tiã. Teero wáapacari, atibúreco petiádaró dɩsaãdacu ména.

⁸ Sicapõna macãrã apépõná macãrãmena cãmerĩsĩããdacua. Teero biiri sica-dita macãrã apeditá macãrãmena cãmerĩsĩããdacua. Peeditapɩre dita cãmeñare wáaadacu. Jɩabóare wáaadacu. Teeména basocáre bayiró ññañarō netõre nɩcããdacu.

⁹ Múã basiro ññurō wãcū tɩgueñaña. Múãrē dutirãpɩre tico, judíoa neãre wiseripɩ tãnaãdacua. Múã yɩũre padeoré wapa dutirá, õpãrã pɩtopɩ néewanoãdacu. Toopú jeara, yé maquērē wedemasĩãdacu.

¹⁰ Atibúreco petiádari sɩguero, niipetire dita macãrã Cōāmacū basocáre netõnére queti tɔosesáadare niirō tiã.

¹¹ Múãrē dutirá pɩtopɩ néewari, “¿deero jĩãdari cūãrē?” jĩ wãcũhãrãrã wáawa. Múã jearira, Cōāmacū múãrē wãcūrē ticogũdaqui. Teeré wedeseya. Múã mee wedeseadacu; Espiritu Santo wedeseğũdaqui.

¹² Sícupõna dutirãpɩre cãmerĩ wedesã, sãrĩ tiiãdacua. Cūã pacɩsũmũãcã cūã põnarē dutirãpɩre wedesããdacua. Cūã põnacã teerora cūã pacɩsũmũãrē netõnɩcã, diari tiiãdacua.

¹³ Niipetira basocá múãrē ññatutiãdacua yɩũre padeoré wapa. Teero múãrē cūã ññañarō tiipacári, yɩũre padeorucújãrãrē Cōāmacū netõnéğũdaqui.

14 'Ñañanetōjōāgūrē Cōāmacūrē padeorídojāgūrē ññaādacu múā. Cōāmacūwiipꝰ too cūūrē niidutiherore nucūrī ññaādacu.* (Ateré buegú tꝰomasīārō.) Too cūū nucūrī ññarā, Judea ditapꝰ niirā ūtāyucꝰꝰ dutijōāārō.

15 Wii sotoáꝰꝰ pesagúno diiwá, wii popeapꝰ niirére néegū sãāwaripacꝰ, dutijōāārō.

16 Wesepá padegácā wiipá sutiré néegū ꝰꝰtꝰawaripacꝰ, dutijōāārō.

17 Teero wáare bꝰrecori niipacósānumiārē, ꝰōna ūꝰūrā cꝰoráre bóaneōre bꝰrecori niīādacu.

18 "Tee ꝰúuriro niiré bꝰrecori wáarijāārō" jīī, Cōāmacūrē sãñā.

19 Teero wáare bꝰrecori basocáre ññaārō netōré bꝰrecori niīādacu. Cōāmacū atibúreco tiiri sirore, tée atitópꝰre nocōrō ññaārō netōré maniriro niiwū. Too síꝰꝰcārē nocōrō peti ññaārō netōré maniādacu.

20 Tee ññaārō netōré bꝰrecorire Cōāmacū dúoriatā, sícūno netōrídojāgūdaqui. Cōāmacūpe cūū beserirare tiigú, teero wáare bꝰrecorire dúogūdaqui.

21 'Teero wáari, síquērā múārē jīīditoadacua: "Jãã, ññaña. Cōāmacū beserigu Cristo ñno niī", jīīmiādacua. "Toopá niī", jīīmiādacua āꝰērāꝰé. Cūā teero jīīrī, padeoríjãña.

22 Pau jīīditora niīādacua. Síquērā "yꝰꝰ Cōāmacū beserigu Cristo niī" jīīmiādacua. "Profeta niī", jīīmiādacua āꝰērāꝰé. Pee tiieñore tiīādacua, cūārē padeoáro jīīrā. Cōāmacū beserirapꝰreña padeodúri tiidugámiādacua.

23 Múā ññurō tꝰomasñña. Tee niipetire niīādarerena múārē yꝰꝰ wedesuguetooa, jīīyigu Jesús.

Jesús ꝰꝰtꝰaatiadare

(Mt 24.29-35, 42, 44; Lc 21.25-36)

24 Jesús wedenemoyigu:

—Tee ññaārō netōré bꝰrecori siro muĩꝰū báreco macū naĩtĩājōāgūdaqui. Ñami macūcā bóeriqui.

25 Ñocōã ñaacodiadacua. Niipetira ūmũāseꝰꝰ niirā cãmeñanoādacua.

26 Teero wáari, yꝰꝰ niipetira sōwū òmebꝰꝰrípꝰꝰ tutuaremena asibatédiatiri, basocá ññaādacua.

27 Too síro ángeleare ticocogūdacu. Cūā néōādacua yꝰꝰ beserirare atibúreco niipetiꝰꝰꝰ niirārē.

28 'Múārē oterigu higueraꝰmena queoré ticogūda. Tiigú ꝰũūrī wasorí, "cūma wáaadaro péerogã dꝰsaa" jīīmasñña.

29 Tee tiiróbirora yꝰꝰ jīīārigue wáari ññarā, "niipetira sōwū ꝰꝰtꝰaatiadaro péerogã dꝰsacú" jīīmasñña.

30 Yꝰꝰ ateréja diamacúrã jīīã: Atitó macārã cūā diaadari suguero, tee niipetire yꝰꝰ jīīārigue wáaadacu.

31 Ūmũāse, atiditá peticódiadacu. Yꝰꝰ wedesere doca petirícu. Niirucujãādacu.

32 'Yꝰꝰ ꝰꝰtꝰaatiadari bꝰreco, tii horare masñña maniã. Ángelea ūmũāse macārã masñña. Yꝰꝰ niipetira sōwūcã masñña. Yꝰꝰ ꝰacꝰ sícūrã masñña.

33 'Múācã tiibꝰrecore masñña. Teero tiirã, ññurō wãcūtutua, ññacoya.

34 Múārē queorémena wedegūda. Sícū basocú niiyigu yoaropꝰ wáagu. Cūū wáaadari suguero, cūūrē padecoterare cūūya wiire "coteya" jīīyigu. Cūācōrōrē cūā padeadarere cūūyigu. Sope coterí basocūre ññurō ññacodutiyigu.

35 Cūā tiiróbiro múācã ññacorucujãña. Múācã múā Ōꝰñ coeádari bꝰrecore masññicu. Náicūmurī, ñami deco, cãrēquē wederi, o bóeritabe niiboqui.

* **13:14** Tíatopꝰre profeta Daniel teeré jóarigu niiwī.

³⁶ Y_{HH} wáčũña manirõ putuaatigu, múãrẽ cãnrãrẽ buajeádugariga.

³⁷ Y_{HH} múãrẽ jĩrere niipetirare jĩgũda: Ññurõ ññacorucujãña, jĩiyigu Jesús.

14

Jesuré ñeeãdara wedeserigue

(Mt 26.1-5; Lc 22.1-2; Jn 11.45-53)

¹ P_{HH}abúreco d_{HH}sayíro Pascua bosebureco wáaadaró. Tii bosebureco niirĩ, pã púuri tiiré wúoya maniré yaanoã. Paiaré dutirá, Moisés jóarigue bueráména Jesuré yayióreména cúã ñeeãdarere cãmerĩ wedeseyira, sããdugára.

² —Bosebureco niirĩ, tiirijããda. Basocá cãũrẽ maĩrã, marĩména cúara, noo booró acaribĩãmajãbocua, jĩiyira.

Jesuré sitiaãñúre píopeorigue

(Mt 26.6-13; Jn 12.1-8)

³ Jesús Betaniap_{HH} Simón òpũũ bóa netõríguya wiip_{HH} niiyigu. Jesús yaaduir-itabe, sícõ numiõ sitiaãñúriga cuogó jeayigo. Tiigá sitiaãñúre “nardo” wãmecutire wapapacáre posecutíyiro. Tiigá ñacõrẽ tuupécojã, cãuya dupu sotoap_{HH} píopeoyigo.

⁴ Ñpẽrã toopá niirã coo teero tiirĩ ññarã, cúajõãyira. Cúã cãmerĩ jĩiyira:

—¿Ate sitiaãñúre wapapacáre búri peti teero tiicõãĩ?

⁵ Ate sitiaãñúrere dúa, sicacũma padegu wapatárocõrõ buanóboayu. Teeména bóaneõrãrẽ tiiápuro boomĩãyu, jĩiyira. Coore tutiyira.

⁶ Jesús cãũrẽ jĩiyigu:

—¿Deero tiirã coore potocõĩ? Potocõrijãña. Ateré y_{HH}re píopeogo, ññurõ tiigó tiiyo.

⁷ Bóaneõrã múã watoap_{HH} niirucujããdacua. Múã boorítano cúãrẽ ññurõ tiiápumasãã. Y_{HH}peja múãména niirucuricu.

⁸ Atigó y_{HH}re coo jeatuaró ññurõ tiiyo. Coo sitiaãñúrere píopeogo, y_{HH}re yaará sitiaãñúre tuusããdaro tiiróbiro tiiyúetoayo.

⁹ Y_{HH} ateréja diamacúrã jĩã: Niipetiro atiditapúre Cõãmacũ basocáre netõnére quetire wedewarucura, atigó y_{HH}re tiirígure wedeadacua, coore wáčũdutira, jĩiyigu.

Judas Jesuré cãũrẽ ññaturapure ticoadare

(Mt 26.14-16; Lc 22.3-6)

¹⁰ Judas Iscariote Jesús buerá doce menamacũ wáa, paiaré dutirãre jĩiyigu:

—Y_{HH} múãp_{HH}re Jesuré ticogũda, jĩiyigu.

¹¹ Teeré tuorã, bayiró useniyira.

—M_{HH}rẽ niyeru wapatíada, jĩiyira.

Teero tiigá, “¿deero tii y_{HH}re Jesuré ticoro boomíto?” jĩ wáčũnucãyigu.

Jesús cãũ bueráména yaaturigue

(Mt 26.17-29; Lc 22.7-23; Jn 13.21-30; 1Co 11.23-26)

¹² Basocá pã púuri tiiréména wúoya maniré yaarĩ bosebureco niinucãyiro. Tiibureco niirĩ, oveja Pascua macũ niigãdure sããyira. Tiiburecore Jesús buerá cãũrẽ sãĩñáyira:

—¿Noopú ùsã Pascua boseyaadarere quẽnobosára wáagari? jĩiyira.

¹³ Jesús puarã cãũ buerãre ticocoyigu.

—Jerusalénp_{HH} wáaya, jĩiyigu —. Toopá sícũ basocú ocogá turupeogure buajeáadacu. Cãũrẽ nunuwáwa.

¹⁴ Cãũ sããwaró tiiwí òpũrẽ jĩwa: “¿Noopú niigari y_{HH} bueráména Pascua boseyaadari tatia?” jĩãwí ùsãrẽ buegú”, jĩwa.

15 Cũũ ãmuãrõ macã tattia quẽnoãri tatiacaru ãnogũdaqui. Toopá quẽnoyúewa, jĩicoyigu.

16 Cũũ buerá wáa, Jerusalénru jeayira. Toopá jeara, Jesús cúãrẽ jĩãrirobirora niipetirere buayíra. Toopá cúã Pascua boseyaadare quẽnoyíra.

17 Náicũmuãri siro, Jesús, cũũ buerá docemena tiwiipáre jeayigu.

18 Cũã yaadui, Jesús jĩiyigu:

—Yũũ ateré diamacárã jĩã: Múã menamacũ sícũ yũũmena yaaduiyu yũũre ãnatutirapure ticogũdaqui, jĩiyigu.

19 Cũã bayiró wãcũpatiyira.

—¿Yũũ mee niĩ? jĩĩ sãĩñãncãyira cúãcõrõ.

20 Jesús cúãrẽ jĩiyigu:

—Sícũ múã doce menamacũ yũũmena atibapapá pãmena soayágura niĩ.

21 Yũũ niipetira sõwãrẽ Cõãmacũye queti jóaripũru jĩĩrõbirora wáaadacu. Bóaneõgũ niigũdaqui yũũre ticogũdũpeja. Cũũ bauáiatã, nemorõ ãñubojlyu, jĩiyigu.

22 Jesús cúãmena yaagu, pãrẽ née, Cõãmacũrẽ usenire ticoyigu. Túajea, puatásã, batogura, jĩiyigu:

—Yaaya. Ate yáa õpũũbiro niĩã.

23 Vĩno bapare née, Cõãmacũrẽ usenire ticoyigu. Túajea, cũũ bueráre tĩãyigu. Niipetira tiibapa maquẽrẽ sĩniyíra.

24 Cũãrẽ tĩãgũ, jĩiyigu:

—Ate yéé díibiro niĩã. Yũũ diari, yéé díi õmayudiaadacu, paru basocã ñãñaré tiirere cosebosáaro jĩigũ. Teemena Cõãmacũ mama netõnére quetire cũũgũdaqui.

25 Yũũ ateréja diamacárã jĩã: Vĩno sĩninemóricu sáa; téé Cõãmacũ Õpũ niirõru mama vĩno ãñaña manirere sĩnigũdacu, jĩiyigu.

Pedro Jesuré “masĩriga” jĩirigue

(Mt 26.30-35; Lc 22.31-34; Jn 13.36-38)

26 Sicawãme Cõãmacũrẽ basarere basapeotoaari siro, Ëtãgũ Olivopũ wáajõãyira.

27 Jesús cúãrẽ jĩiyigu:

—Múã niipetira yũũre cõãwapetijõããdacu. Tee Cõãmacũye queti jóaripũru niĩã: “Oveja coterí basocũre síãcõãgũdacu. Teero tiirí, cũũyara oveja cúã booró cutubatéjõããdaca”, * jĩĩ jóarigue niĩã.

28 Teero wáapacari, yũũ diarigũru masãri siro, yũũ múã suguero Galilearu jeatoagũdacu, jĩiyigu.

29 Pedro jĩiyigu:

—Niipetira mũũrẽ cõãwari, yũũja mũũrẽ cõãwaricu, jĩĩmiyigu.

30 Jesús cũũrẽ jĩiyigu:

—Yũũ ateréja diamacárã jĩã: Mecũã macã ñami paruĩ cãrẽquẽ wedeadari suguero, yũũre ãtĩãrĩ “cũũrẽ masĩriga” jĩĩditogũdacu mũũ, jĩiyigu.

31 Pedro jĩiyigu:

—Yũũja cúã yũũre síãdugáatã, mũũmena diagũda; mũũrẽ “masĩriga” jĩĩricu, jĩĩmiyigu.

Niipetira cũũ buerá teero dícu jĩĩyucumiya.

Jesús Getsemaníru cũũ Pacũre sãirigue

(Mt 26.36-46; Lc 22.39-46)

* 14:27 Zacarías 13.7.

32 Too síro Getsemanípu jeayira. Jesús cūū bueráre jĩiyigu:

—Múã ãno duiyueya ména. Yũũ Pacũre sãĩgú wáagu tiia, jĩiyigu.

33 Pedro, Santiago, Juanrẽ cūūmena néewayigu. Cūū bayiró peti yeeripũnapu wãcũpati, bóaneõnucãiyigu.

34 —Yũũre diariquioro, wãcũpatire niinetõjõãga. Múã ãno putuáya. Cãnirã mee tiiwá, jĩimiyigu.

35 Cũã beru yoasãñurõ wáa, yepapũ munibiácũmuyigu. Tee ñañarõ netõre jearijãarõ jĩĩgũ, Cõãmacũrẽ sãĩiyigu.

36 Sãĩgú, jĩiyigu:

—Pacũ, niipetirere tiimasã mũũ. Yũũ ñañarõ netõãdarere netõnéña. Yũũ teero jĩipacari, yũũ boorere tiirijãña; mũũ boorẽpe wáari tiiyá, jĩiyigu.

37 Too síro cūū buerá putopũ cãmeputúayigu. Cũãrẽ cãniãrirapũre buajeáyigu.

—Simón, ¿mũũ cãnigú tiii? ¿Deero tiigú péerogã ñña tiiridojãĩ? jĩiyigu Pedrorẽ—.

38 Cãnirã mee tiiyá. Wãtĩ múãrẽ jĩicõãsãrijãarõ jĩĩrã, Cõãmacũrẽ sãĩñã. Múã wãcũrémena ãñurẽre tiidugápacari, múãye õpũũrĩpe sãĩcãrĩbírĩa, jĩiyigu.

39 Cãmeputúagu, cūū Pacũre sãĩãrirobirora sãĩiyigu sũcã.

40 Sãĩãri siro, cūū buerá putopũ cãmeputúagu, cãniãrirapũre buajeáyigu sũcã. Cũãrẽ wũgoá pũnijõãyiro. Cũũrẽ deero yũũmasĩriyira.

41 Ìtĩãrĩ cãmeputúagu cũãrẽ jĩiyigu:

—¿Múã cãnirã tiii sũcã? ¿Cãni, yeerisãjãrã tiii? Nocõrõrã niiã. Yũũre ticoadaro jearo tiia. Yũũ niipetira sõwũrẽ ticogũdaqui ñañarẽ tiirãpũre.

42 Wũmũnucãña. Jãmũ, yũũre ticogũdu atitoai mée, jĩiyigu.

Jesuré ñeewarigue

(Mt 26.47-56; Lc 22.47-53; Jn 18.2-11)

43 Jesús cūūmena wedesege tiiríra, máata cūū menamacũ niimiãrigũ Judas jeayigu. Cūūmena paũ basocá espadapĩrĩmena, yucũména atiyira. Cũã paiaré dutirá, Moisés jóarigue buerá, ãpẽrã bũtoá dutirá ticocoarira niiyira.

44 “Yũũ wasopúro ãpũgũ cũũrã niigũdaqui. Cũũrẽ ñee, ãñurõ siatú, néewawa”, jĩĩũguetoayigu Jesuré ticogũdu.

45 Máata Jesús putopũ jeagu: —Yũũre buegá, jĩiyigu.

Teero jĩĩgũrã, cūū wasopúrore ãpũiyigu.

46 Teero tiirí ññarã, Jesuré ñeejõãyira.

47 Cũũrẽ ñeerĩ, sãĩcũ toopú nucũgũ cũũya espadare tũãwé, paiaré dutigũre padecotegũya cãmopérore páatacojãiyigu.

48 Jesús cũãrẽ jĩiyigu:

—¿Yaarépigũre tiiróbiro yũũre espadapĩrĩmena, yucũména ñeerã atiarĩ?

49 Bãrecoricõrõ yũũ Cõãmacũwiipũ múãmena niiwũ, buegu. Yũũre ñeeriwũ. Múã mecãtígã tiirẽ Cõãmacũye queti jóaripũpũ jĩĩrõbirora wáaro tiia, jĩiyigu.

50 Cūū buerá cūū sãĩcũrẽna cõãnucõ, dutipetijõãyira.

51 Sãĩcũ mamũ Jesús siro nũnũatiyigu. Cãnigú cõmarí caseromena dícu cõmarígu niiyigu. Cũã cũũrẽ ñeemiyira.

52 Cũũrẽ ñeema jĩĩrã, cūū cõmarí casero dícu wéepãnecojãyira. Cũũpe suti-manígũ dutijõãiyigu.

Jesuré Judíoare Dutirá Peti putopũ néewarigue

(Mt 26.57-68; Lc 22.54-55, 63-71; Jn 18.12-14, 19-24)

53 Jesuré ñee, paiaré dutigũ putopũ néewayira. Toopú niipetira paiaré dutirá, ãpẽrã bũtoá dutirá, teero biiri Moisés jóarigue buerá neãyira.

⁵⁴ Pedrope yoasãñurõ Jesuré nunuyigu. Paiaré dutigúya wii popea macã yeparu pũtuáyigu. Toopá Cõamacũwii coterí basoca pũto jeanuã, cúãmena pecame sũmaduíyigu.

⁵⁵ Paiaré dutirá, niipetira Judíoare Dutirá Peti “¿deero tii cũurẽ wedesãrõ boomíto?” jĩyira, sãdugára. Cũurẽ sãdugápacara, ñañaré buaríyira.

⁵⁶ Paũ jĩiditoremena cũurẽ wedesãmiyira. Cúã wedesãre queoró jeariyiro.

⁵⁷ Æpẽrã wũmunucã, jĩiditoremena cũũ jĩiriguere wedesãyira:

⁵⁸ —“Yũũ atiwíi Cõamacũwiire basocá tiirí wiire cõãgũda. Itiábureco siro apewíi túajeapũcõgũda. Tiiwíi basocá tiirí wii mee niiãdacu”, jĩwĩ ãni, jĩyira.

⁵⁹ Teero jĩipacara, sãcãrĩbíro wedeseriyira.

⁶⁰ Paiaré dutigú cúã watoapu wũmunucã, Jesuré sãñányigu:

—¿Mũũ deero tiigú yũũridojaĩ? ¿Deero jĩ yũũgũdari cúã wedesãrere? jĩyigu.

⁶¹ Cũũpe yũũriyigu. Paiaré dutigú sãñánemoyigu:

—¿Mũũrã niĩ “Cõamacũ beserigu Cristo, Cõamacũ ãñugú macũ” cúã jĩgũ? jĩyigu.

⁶² Jesús jĩyigu:

—Yũũrã niĩ. Cõamacũ tutuare cõonetõgũ pũto cũũ diamacũpe duigũdacu. Yũũ niipetira sõwũ toopá duri ññaãdacu múã. Yũũ õmeburũáripũ diiátiricãrẽ ññaãdacu múã, jĩyigu.

⁶³ Paiaré dutigú teero jĩĩrĩ tũogú, cũũ basiro cũũyaro sutirore wéeyigacojãyigu, ãpẽrãrẽ “bayiró cúai” jĩĩdutigu. Cúãrẽ jĩyigu:

—Æpẽrã wedesãrĩ boonemória marĩ.

⁶⁴ Múã cũũ Cõamacũrẽ ñañarõ wedeserere tũotóaa. ¿Deero tũgueñaĩ múã? jĩyigu.

Niipetira: —Cũũ teero jĩĩrẽ wapa sãjãrõ booa, jĩyira.

⁶⁵ Æpẽrã cũurẽ ɯsecó eobatétunucãyira. Cũũ capearire biaápeyira. Cũurẽ ñañarõ tii, páayira.

—Jĩĩbuaya. ¿Noã mũũrẽ páaarĩ? jĩyira.

Cõamacũwii coterí basocacã cũurẽ páayira.

Pedro Jesuré “masĩriga” jĩirigue

(Mt 26.69-75; Lc 22.56-62; Jn 18.15-18, 25-27)

⁶⁶⁻⁶⁷ Pedro tiwíi popea macã yeparu pecame sũmagú tiirí, sãcõ paiaré dutigúre padecotego jeayigo. Coõ cũurẽ ññagõrã ñña: —Mũũcã Jesús Nazaret macã macũmena wáarucuarigura niĩãrã, jĩyigo.

⁶⁸ —Cũurẽ masĩriga. Ñeenórẽ wedesege wedesecu; tũomasĩriga, jĩyigu.

Cũũ sopepá witijeari, cãrẽquẽ wedeyigu.

⁶⁹ Paiaré dutigúre padecotego cũurẽ ññagõ, toopá ññanucũrãrẽ jĩĩnemoyigo:

—Ñni cúã menamacũ niĩ, jĩyigo.

⁷⁰ Cũũpe: —Niiria, jĩyigu.

Too sírogã toopá ññanucũrã Pedrorẽ jĩyira:

—Niirõrã mũũcã cúã menamacũ niicu. Mũũ Galilea macũ niijĩ; cúã tiiróbiro wedesea, jĩyira.

⁷¹ Cũũ jĩyigu:

—Yũũ diamacũ jĩĩhẽrĩ, Cõamacũ yũũre ñañarõ tiáro. Yũũ múã wedesegure masĩriga, jĩyigu.

⁷² Cũũ teero jĩĩritabera, cãrẽquẽ wedeyigu sũcã. Pedro Jesús jĩĩriguere wãcũbuayigu: “Cãrẽquẽ pũarĩ wedeadari sũguero, yũũre ññãrĩ ‘cũurẽ masĩriga’ jĩĩgũdacu mũũ”, jĩyigu. Teerẽ wãcũbũagu, bayiró utiyigu.

15

Pilato Jesuré sãĩñárigue

(Mt 27.1-2, 11-14; Lc 23.1-5; Jn 18.28-38)

¹ Bóeri paiaré dutirá, ãpērã bũtoá dutirá, Moisés jóarigue buerá, teero biiri niipetira Judíoare Dutirá Peti neãyira. Jesuré sãĩdutíadarere wedeseyira. Wedesetoa, Jesuré siatú, néewa, Pilatopare ticoyira.

² Pilato cãũrẽ sãĩñáyigu:

—¿Mũũrã niĩ judíoa õpũ? jĩyigu.

—Mũũ jĩrõbirora cãũrã niĩã, jĩyigu.

³ Paiaré dutirá pee wedesãyira cãũrẽ.

⁴ Pilato Jesuré sãĩñánemoyigu:

—Cũã mũũrẽ pee wedesãrã tiíya. ¿Mũũ yũũridojãĩ? jĩmiyigu.

⁵ Jesús yũũriyigu. Teero tiigá, Pilato ññamanijõãyigu.

Jesuré sãĩdutírigue

(Mt 27.15-31; Lc 23.13-25; Jn 18.38-19.16)

⁶ Cũmarĩcõrõ Pascua bosebũrecori niirĩ, Pilato sĩcũ peresuwiipu niigãrẽ basocá cãã wionécodũgagũre wionécocucuyigu.

⁷ Teebũrecorire sĩcũ ñmũ peresuwiipu duiyigu cãũ menamacãrãmena. Cãũ wãmecutiýigu Barrabás. Cũã romanuã dutiráre cõãdũgara, cãmerĩsĩãyira.

⁸ Basocá Pilato pũtopũ wáa: —Mũũ tiirucũrobirora tiíya, jĩyira.

⁹ Pilato cãũrẽ sãĩñáyigu:

—¿Mũã judíoa õpũrẽ yũũ wionécocori boogári? jĩmiyigu.

¹⁰ Paiaré dutirá ññatutira Jesuré ticoariguere masĩjãyigu.

¹¹ Paiaré dutirá basocãre acaribĩri tiíya, Barrabápere wionécodutira.

¹² Pilato cãũrẽ sãĩñánemoyigu:

—Mũã “judíoa õpũ niĩ” jĩĩgũpere ¿deero tiirĩ boogári? jĩyigu.

¹³ —¿Cãũrẽ curusapu páabiatudutiya! jĩĩ acaribíyira.

¹⁴ —¿Ñeenó ññañaré tiíarĩ cãũ? jĩyigu.

Basocãpe bayiró bũũrõmena: —¿Curusapu páabiatudutiya! jĩĩnemoyira.

¹⁵ Pilato basocãmena ãñũrõ pũtũãdũgagũ, Barrabãre wionécobosayigu. Jesuré tãnadutítoaari siro, curusapu páabiatu sãĩdutíyigu.

¹⁶ Teero tiirã, surara cããye wiseri popea macã yepapu cãũrẽ néewayira. Toopũ ãpērã niipetira surarare néõyira.

¹⁷ Cũã Jesuré sicaró õpũya sutiro tiirõbiro sõã ññisãñũrõca sããyira. Sicabeto potamena tiíari beto cãũya dupupũre péoyira.

¹⁸ —Ûseniã mũũmena, judíoa õpũ, jĩĩ buijãyira.

¹⁹ Sicagũ cãñũgũmena cãũya dupupũre páayira. Cãũrẽ ỹsecó eobatétu, ññicãcoberimena jeacũmu, buijãyira.

²⁰ Cũã cãũrẽ buitóa, sõã ññisãñũrõrẽ tuuwécojã, cãũ sãñũsũgueariroro sããyira. Curusapu páabiatu wáara néewayira.

Jesuré sãĩrĩgue

(Mt 27.32-44; Lc 23.26-43; Jn 19.17-27)

²¹ Sĩcũ Cirene macã macũ cãpũpũ niĩarigu pũtũaatigu tiíyigu. Cãũ wãmecutiýigu Simón. Pũarã pacũ niíyigu: Alejandro, Rufo pacũ. Cãũ too netõwári ññarã, Jesús apawari curusare cãũrẽ apadutiýira.

²² Jesuré Gólgota buropũ néewayira. Gólgota jĩrõ, “Dupucoro” jĩrõ tiia.

²³ Toopũ vino “mirra” wãmecũtũre wãoariguemena tĩãmiyira. Sĩniríyigu.

24 Cũurẽ curusapũ páabiatuyira, diaaro jĩrã. Surara cũye suti niimiãriguere batoadara, jĩbuaapeyira, ¿noãrẽ putuáadari? jĩrã.

25 Cũurẽ curusapũ páabiaturi, bóeri nueve niirĩ niiyiro.

26 Basocá cũurẽ wedesããriguere jóatunoyiro táboapĩpũre: “JUDÍOA ÒP̄ NIIÍ”, jĩiyiro.

27 Jesuména pũarã yaarépirare páabiatuyira; sícũ diamacũpe, ãpĩ acuniñape nucõyira.

28 Cũã teero tiirí, Cõãmacũye queti jóaripũpũ jóarigue diamacũ wáayiro. “Dutirére netõncãrã menamacũ niirĩ jĩ wãcũũya basocá cũurẽ”, * jĩ jóanoã.

29 Basocá toopũ netõwára, cũurẽ ñañarõ jĩrã, dupupá saguejõãrucuyira.

—Jũũ. Mũũ “Cõãmacũwiire cõãgũda” jĩmiwũrã. “Itiábũreco siro apewí tiipeticojãgũda”, jĩmiwũrã mũũ.

30 Teero jĩrigũ mũũ basirora netõnéña. Curusapũ tusagú diiátiya, jĩ buijãyira.

31 Paiaré dutirácã, Moisés jóarigue bueráména teerora jĩ buijãyira:

—Cũũ ãpẽrãcãrẽ netõnéwĩ; cũũ basiropé netõnémasĩrii.

32 Cõãmacũ beserigũ Cristo Israelya põna macãrã õpũ niigũjã, curusapũ tusagú cũũ basiropé diiátario. Cũũ basiropé diiátiri docare, padeoáda, jĩiyira.

Cũũmèna curusapũ páabianucõãriracã teerora cũurẽ ñañarõ jĩ buijãyira.

Jesús diarigue

(Mt 27.45-56; Lc 23.44-49; Jn 19.28-30)

33 Coeritó jeari, niipetiro tiiditapũ naĩtĩãjõãyiro. Téẽ ñamica tres niirĩpũ naĩtĩãtuyiro.

34 Tii hora niirĩrã, Jesús bayiró acaribíyigũ.

—Eloi, Eloi, ¿lama sabactani? jĩiyigũ cũũyemèna. Teero jĩgũ, “Cõãmacũ, Cõãmacũ, ¿deero tiigũ yũure cõãwai?” jĩgũ tiiyigũ.

35 ãpẽrã sĩquẽrã toopũ niirã teeré tuorã, jĩiyira:

—¡Coe! Tuoyã. Profeta Eliãre sũocógũ tiiquí, jĩmiyira.

36 Sícũ cutuwã, sicasitia vino piyare soayigũ. Sĩniãrõ jĩgũ, sicagũ cãnuãgũpũ siatú, cũurẽ sũumõcogũra, basocãre jĩmiyigũ:

—Coteya ména. Eliã cũũ curusapũ tusagũre nédiocogũ atiboquí, jĩmiyigũ.

37 Jesús bayiró acaribí, diajõãyigũ.

38 Cũũ diari, Cõãmacũwii popeapũ ãñunetõjõãri Tatia cãmotáyosari casero ãmũãrõpẽ yigadiati, pũacaséropũ jeacotuariro niiwũ.

39 Cien surara dutigũ Jesús doca nucũgũ, cũũ teero wãa diari ññagũ, jĩiyigũ:

—Diamacũrã ãni Cõãmacũ macũ niimiãyi, jĩiyigũ.

40 Numiã yoaropũ Jesuré ññanucũyira. Cũãmèna niiyira: María Magdalena; apégó María (coo José cũũ bai Santiago paco niiyigo); apégó Salomé niiyira.

41 Cũã Jesuré nũnrĩra numiã niiyira. Cũũ Galileapũ niirĩ, cũurẽ ãñurõ tiiãpurira niiyira. ãpẽrã numiã pau Jesús Jerusalénpũ wãari nũnrĩracã toopũ ññanucũyira.

Jesuré ãtãtutipũ cũũrigue

(Mt 27.57-61; Lc 23.50-56; Jn 19.38-42)

42-43 Judíoa yeerisãri bũreco suguero macã bũreco niiyiro. Teero tiiró, cũã yeerisãri bũreco maquẽ quẽnorí bũreco niiyiro. Náicũmurĩ, José Arimatea wãmecutiri macã macũ jeayigũ. Cũũ Judíoare Dutirá Peti menamacũ cũã padeogũ niiyigũ. Cũũcã Cõãmacũ dutiré basocãpũre niĩãdarere coteyigũ. Teero

* 15:28 Isaías 53.12.

tiigú, cuiro manirõ wãcütutuaremena Pilato p̄top̄ sããwayigũ. Sããwa, Jesuyá õp̄ũrẽ sãiyigũ.

⁴⁴ Pilato Jesús diaariguere t̄ogú, t̄omanijõãyigũ. Cien surara dutigúre atiduti, “¿deero biiri diaarĩ?” jĩ sãĩñáyigũ.

⁴⁵ Cien surara dutigú cũrẽ wedeari siro, Jesuyá õp̄ũrẽ Joseré ticodutiyigũ.

⁴⁶ José sutiró añurí caserore sãĩ, Jesuyá õp̄ũrẽ néedioco, tiicaseromena cõmayigũ. Túajea, sicututi ùtãgãp̄ coari tutip̄ cũyigũ. Tiitutire ùtãquicamena tuunéwa, biajãyigũ.

⁴⁷ María Magdalena, María (José paco) Jesuré cũũrĩrore ññayira.

16

Jesús masãmũãrigue

(Mt 28.1-10; Lc 24.1-12; Jn 20.1-10)

¹ Cũã yeerisãri b̄reco sãbado netõãri siro, María Magdalena, María (Santiago paco), Salomé sitiaañũre sãiyira. Teeména Jesuyá õp̄ũrẽ p̄iopeora wãara tiimiyira.

² Ësã yeerisãri b̄reco síro macã b̄reco niirĩ, ñamisãñurõgã Jesuré cũũri tutip̄ wãayira.

³ Cũã toopú wãara, cãmerĩ sãĩñáyira:

—¿Noã tuunécobosaadari tiituti biaríquicare? jĩyira.

⁴ Toopú jea, ññacora, tiiquicare aperopú nucũrĩ ññayira. Pairíquica peti niyiro.

⁵ Tiitutip̄ sããwara, wãmo diamacãniñape s̄cũ mamũ duiirĩ ññayira. Cũã sutiró butiró yoaroca sãñayigũ. Cũã cũrẽ ññarã, bayiró ucũáyira.

⁶ Cũã cũãrẽ jĩyigũ:

—Ëcũarijãña. Múã Jesús Nazaret macã macũrẽ cũã curusap̄ páabiatu sããrigure ãmaãrã tiia. Cũã masãtoaawĩ. ãnorẽ maniĩ. Cũãrẽ cũũrĩrore ññarã atiya.

⁷ Cũã buerãre, Pedroro wedera wãaya: “Cũã múã suguero Galileap̄ jeatoagũdaqui. Cũã jĩrirobirora toopú cũrẽ ññaãdacu”, jĩwa, jĩyigũ.

⁸ Tiitutip̄ niirĩra ucũã ñapõpirara dutijõãyira. Cuirã, ãp̄ẽrãrẽ wederiyira.

Jesús María Magdalenarẽ bauásuguerigue

(Jn 20.11-18)

⁹ Yeerisãri b̄reco niirĩ, Jesús cũã masããri siro, María Magdalenarẽ bauásugueyigũ. Coorena too suguero siete wãtĩãrẽ cõãwionecoyigũ.

¹⁰ Jesuména wãanetõrirare wedego wãamiyigo. Cũãrẽ booritua, utira tiiyira.

¹¹ —Jesús catiawĩ; yũ cũãrẽ ññaãwã, jĩmiyigo.

Padeoríyira.

Jesús p̄arã cũãmena wãanetõrirare bauárigue

(Lc 24.13-35)

¹² Too síro Jesús p̄arã cũãmena wãanetõrirare bauáyigũ cãpũp̄ wãarare. Cũã ãp̄ĩbíro biigú bauáyigũ.

¹³ Cũã ãp̄ẽrã Jesuména wãanetõrirare wedera wãamiyira. Cũãcãrẽ padeoríyira.

Jesús cũã buerãre dutirigue

(Mt 28.16-20; Lc 24.36-49; Jn 20.19-23)

¹⁴ Too síro Jesús cũã buerã oncere bauáyigũ cũã mesap̄ duiirãre. Cũãrẽ jĩyigũ:

—¿Deero tiirá cúã wederi, yuu masaré quetire tuopacára, padeoríarĩ? Pairó wãcütutuare cuoría múã, jĩyigũ.

¹⁵ Cúãrẽ jĩnemoyigũ:

—Niipetiropu niipetirare yuu basocáre netõnére quetire wedera wáaya.

¹⁶ Yuure padeó, wãmeõtinogũno netõnénogũdaqui. Yuure padeohégũno ñañaarõ tiinógũdaqui.

¹⁷⁻¹⁸ Yuure padeorá yuu dutirémēna wãtĩãrẽ cõãwionecomasiãdacua. Ñpẽrãyére wedesemasĩripacara, wedeseadacua. Cúã ãñaãrẽ ñeerĩ, teero biiri pũniré sĩnirĩ, merẽã wáaricu. Diararé ñaapeóri, netõãdacua. Yuure padeorá cúã padeorére ãnorã, teeré tiimasĩãdacua, jĩyigũ.

Jesuré nécomuãrigue

(Lc 24.50-53)

¹⁹ Marĩ Õpũ Jesús cúãrẽ wedeari siro, ãmuãsepũ nécomuãnoyigũ. Cõãmacũya wãmo diamacũniñape jeanuãyigũ.

²⁰ Cũã buerá niipetiropu cũã netõnére quetire wedera wáawa. Cúã wederi, Jesús cũã basirora cúãrẽ tiápurigũ niwĩ. Cúã wederére “diamacũrã niã” jĩgũ, ãñurére cúãrẽ tiiẽñorĩ tiirigũ niwĩ.*

* **16:20** Ate versículos aperiũ bũcũpũrũ baurĩcu; aperiũrã baucú.

LUCAS Jesucristoye quetire jóarigue

Lucas ¿deero tiigá atipũrẽ jóayiri? jĩrigue

1-2 Niipetire ãsã watoapũ wáariguere ñnarira Jesús “wedera wáaya” jĩcorira ãsãrẽ buewa. Paũ cúa buerirobirora jóanucãrira niwã.

3 Yũũcã ate niipetire Jesús sicatopũ tiinucãriguere masĩpetidugagũ añurõ buewa. Teero tiigá, Teófilo, yũũ teeré jóaa,

4 mũũrẽ ãpẽrã bueriguere “diamacũrã niiã” jĩmasĩdutigu.

Ángele Juan Bautista bauáadarere wederigue

5 Herodes Judea dita macãrã õpũ niiritore, sĩcũ pai Zacarías wãmecutigu niiyigu. Cũũ Abíaya põna macũ niiyigu. Cũũ numo Isabel wãmecutiyigo. Coo Aarón pãrãmeõ niinanusego niyigo.

6 Cúa pũarãpũra Cõãmacũ ñnacore basocá añurã niyira. Cũũ dutirere añurõ tiyira. Teero tiirá, basocá cúaãrẽ “wapa cũoóya” jĩmasĩriyira.

7 Cúa põnamaníyira. Isabel põnamanígõno niyigo. Cúa batoá niyira.

8 Sicabũreco Zacarías pai paderé padegu tiyigu Cõãmacũwiipũ. Cũũya põna macãrã paderé bũrecori niyiro.

9 Paiá tiirucúrobirora sĩcũrẽ beseyira sitiaañũre sóegũdũre. Tiibũrecore Zacariare beseyira. Teero tiigá, cũũpe Añurí Tatia puto macã tatiapũ sóegu sããwayigu.

10 Sóeritono niirĩ, niipetira basocá soperá Cõãmacũrẽ sãĩrã tiyira.

11 Sĩcũ ángele* cũũrẽ bauáyigu. Cũũ sóemũõcoro diamacũpe nucũyigu.

12 Zacarías cũũrẽ ññagũ, ucũájõãyigu. Bayiró cuiyigu.

13 Ángele cũũrẽ jĩiyigu:

—Cuirijãña, Zacarías. Cõãmacũ mũũ sãĩrere tuoĩ. Mũũ, mũũ numo Isabelmena sĩcũ põnacũtiadacu. Cũũrẽ Juan wãme tuuya.

14 Mũũ cũũmena bayiró usenigũdacu. Paũ cũũ bauári, useniãdaca.

15 Cõãmacũ ñnacorepũre bári niigũ mee niigũdaqui. Vinorẽ,† sibiorere sĩnirigũdaqui. Cũũ paco páatipũra Espiritu Santo cũũmena niitoagũdaqui.

16 Paũ Israelya põna macãrã Cõãmacũ cúa Õpũrẽ padeodúrirare padeorí tiigũdaqui sũcã.

17 Marĩ Õpũ sũguero jeagũdaqui. Elías tiiróbiro Espiritu Santo tutuare cũogũdaqui. Teemena pacũsũmũãrẽ cúa põnamena añurõ niirecatiri tiigũdaqui. Netõnucãrãrẽ basocá añurã tiiróbiro wãcũrĩ tiigũdaqui. Basocãre “marĩ Õpũrẽ añurõ niyueya” jĩgũdaqui, jĩiyigu.

18 Cũũ teero jĩĩrĩ, Zacarías sãĩñáyigu:

—¿Deero tii yũũ masĩgũdari mũũ yũũre jĩĩrere? Yũũ bũcũ niiã. Yũũ numocã bũcũó niyo, jĩiyigu.

19 Ángele cũũrẽ yũũyigu:

—Yũũ Gabriel niiã Cõãmacũ puto macũ. Cũũ yũũre ticodiocoawĩ, mũũrẽ queti wededutigu.

20 Yũũ jĩĩrere mũũ padeoría. Teero tiigá, wedesemasĩhẽgũ putuãgũdacu. Yũũ jĩĩrõbirora wáaadacu. Tee niipetire wáari siropũ, wedesegũdacu, jĩiyigu.

* 1:11 Portugués: anjo. † 1:15 Portugués: vinho.

21 Cũã wedesera tiirí, basocápe Zacaríare yuera tiiyíra. Cũã Cõãmacũwiipũ pearí, ñnamanijõãyira.

22 Cũã witijeagũ, wedesemasĩriyigũ. “Cõãmacũwiipũ apeyenó cũãrẽ bauáajĩyu”, jĩyira. Wãmorĩmena cũãrẽ wẽëtuyigũ. Wedesemasĩhẽgũ putuáyigũ.

23 Paiá paderé burecori petirí, cũãya wiipũ coecóputuayigũ.

24 Too síro cũã numo Isabel niipacó niinucãyigo. Sicamoquẽne muĩpũrã “wiipá niijãgõda” jĩyigo.

25 Coo wãcũyigo: “Cõãmacũ yũũ põnamanígõ niĩarigore tiĩapuawĩ. Basocá teero ñnacõãrĩ jĩgũ, yũũre ãñurõ tiĩ”, jĩyigo.

Ángele Jesús bauáadarere Maríare wederigüe

26 Seis muĩpũrã Isabel niipacó niirõ netõyíro. Cõãmacũ ángele Gabrielre Nazaretpũ ticodiocoyigũ. Nazaret Galilea ditapũ niĩã.

27 Sícõ ãmũmena niĩnahẽgõrẽ queti wededutiyigũ. Õpũ David pãrãmi niinũnũsegũmena José wãmecutigũmena wãmosiagodo tiiyigo. Coo wãmecutiyigo María.

28 Ángele coo niirõpũ sããwa, ãñudutiyigũ:

—Sãã. ¿Niĩ mũũ? Marĩ Õpũ mũũrẽ “ãñurõ tiigũda” jĩãwĩ. Cũã mũũmena niĩ, jĩyigũ.

29 Ángele jĩrẽre tũogó, bayiró wãcũyigo. “¿Deero jĩũdũgaro tiigãri cũã ãñudutire?” jĩ wãcũyigo.

30 Ángele jĩyigũ:

—Cuirijãña, María. Mũũ Cõãmacũ ãñurõ tiirẽre buaa.

31 Teero tiigó, mũũ niipacó putuãgodacu. Sícũ põnacutígodacu. Cũã wãmecutigũdaqui Jesús.

32 Cũã ãpẽrã nemorõ uputí macũ niigũdaqui. “Cõãmacũ ãmũãse niigũ macũ niĩ”, jĩnogũdaqui. Õpũ David cũã ñecũ niisotoapeogũre tiirĩrobiro Cõãmacũ cũãrẽ Õpũ cũũgũdaqui.

33 Israelya põna macãrãrẽ dutirucujãgũdaqui. Cũã dutirẽ petirícu, jĩyigũ.

34 María ángelere sãĩñáyigo:

—¿Deero wãabogari ate? Yũũ manũ manigõ niĩã, jĩyigo.

35 Ángele coore yũũyigũ:

—Espíritu Santo mũũpũre diijeáũdaqui. Cõãmacũ ãmũãse macũ tutuare mũũpũre õmebũrũã tiirõbiro diĩátĩ, tuubiãdadacu. Teero tiigũ, mũũ macũ ãñugũ “Cõãmacũ macũ niĩ” jĩnogũdaqui.

36 Mũũya wedego Isabel sícũ põnacutígodaco, bucuó niipaco. “Põnamanígõno niĩyo”, jĩmiwã basocá. Seis muĩpũrã wãaa, coo wĩmũ buãári siro.

37 Cõãmacũrẽ tiimasĩhẽreno maniã, jĩyigũ.

38 María jĩyigo:

—Yũũ Cõãmacũrẽ padecotego niĩã. Cõãmacũ mũũ jĩrõbirora yũũre tiĩaro, jĩyigo.

Ángele coo pũto niĩarigũ wãajõãyigũ.

María Isabelre ññagõ wáarigüe

39 Teebũrecorire María boyeromena wãajõãyigo Judea ditapũ. Ëtãyucu watoa niirí macãpũ jeayigo.

40 Toopũ jea, Zacaríaya wiipũ sããwa, Isabelre ãñudutiyigo.

41 Tee ãñudutire tũorí, coo macũ páatipũ sãñagũ cãmeñayigũ. Isabelmena Espiritu Santo niiyigũ.

42 Teero tiigó, coo bayiró busurẽmena wedeseyigo:

—Niipetira numiã nemorõ Cõãmacũ mũurẽ añurõ tiii. Mũu macũcãrẽ añurõ tiii.

⁴³ Yũu búri niigõ niipacari, mũu yũu Õpũ paco yũure ññagõ atiyau.

⁴⁴ Yũu mũu añudutirere tuorí, yũu macũ páatipũ sãñagũ useniremena cãmeñaãti.

⁴⁵ Cõãmacũ mũurẽ jĩrirobirora “wáaadacu” jĩ padeoyú mũu. Ateména Cõãmacũ mũurẽ usenirĩ tiiquí, jĩyigo.

⁴⁶ María jĩyigo:

“Yũu Õpũrẽ ‘añuniã mũu’ jĩ, usenire ticoa.

⁴⁷ Cõãmacũ yũure netõnégũmena bayirõ usenigõ niã.

⁴⁸ Yũu búri niigõrẽ Cõãmacũ beseyi.

Mecũãmena niipetira yũure ‘Cõãmacũ añurõ tiiyí coore’ jĩãdacua.

⁴⁹ Cõãmacũ niipetire tiimasĩgũ yũure añurere tiiyí.

Cũũ añuré dícare tiiquí.

⁵⁰ Cũũrẽ quioníremena ññarãrẽ bóaneõrucujãgũdaqui.

⁵¹ Cũũ tutuaremena pee añuré tiii.

Basocá ‘úsã ãpẽrã nemorõ niã’ jĩ wãcũrãrẽ cõãjãqui.

⁵² Õpãrã duirépĩrĩpũ duirãre cõãjãqui.

Búri niirãpere uputí macãrã niirĩ tiiquí.

⁵³ Jubóarare pee añuré ticoqui.

Pee cõorãre ticoripacu, putuawadutiquí.

⁵⁴ Israelya põna macãrã cũũrẽ padecoterare tiiápuqui.

Cũãrẽ wãcũjĩgũ, bóaneõqui.

⁵⁵ Marĩ ñecũ Abrahamrẽ, teero biiri niipetira cũũ pãrãmérã niinũuserare ‘tiiápuguda’ jĩrigũ niuwĩ”,

jĩyigo María.

⁵⁶ María ñĩãrã muĩpũrã coo putopũ putuáyigo. Too síro cooya wiipũ cocóputuayigo.

Juan Bautista bauárigue

⁵⁷ Isabel põnacutírito jeari, coo macũ bauáyigu.

⁵⁸ Cooya wii puto niirã, cooya wedera Cõãmacũ coore añurõ bóaneõrigue quetire tuorá, coore useniapuyira.

⁵⁹ Ocho† burecori cũũ bauári siro, cũũ cõnerígu yapa macã caseróre widecõãrã jeayira. § Cũũ pacu tiiróbiro Zacarías tuudugamiyira.

⁶⁰ Cũũ paco cũãrẽ jĩyigo:

—Niiria. Cũũ Juan wãmecutigũdaqui, jĩyigo.

⁶¹ Cũãpe: —Mũuya wedera teero wãmecutira maniña, jĩyira.

⁶² Cũũ pacure wãme sãñãrã, wẽẽtuyira.

⁶³ Cũũpe sicapĩ jóaripĩ sãiyígu. Tiipĩpũ “Juan wãmecutigũdaqui” jĩ jóayigu. Niipetira teerẽ ññamanijõãyira.

⁶⁴ Máata Zacarías wedesejõãyigu sũcã. Cõãmacũrẽ usenire ticoyigu.

⁶⁵ Cũũ teero tiirí, cũãya macã puto niirã cuipetijõãyira. Niipetiro too Judea dita ãtãyucũ watoapũ macãrã teero wáariguere wedeseyira.

⁶⁶ Niipetira teerẽ tuorá bayiró wãcũyira.

—Cũũ wĩmagũ bucũ niigũ, ¿deero niigũno niigũdari? jĩyira.

Cõãmacũ tutuare Juanména niyiro.

Zacarías Cõãmacũrẽ basapeorigue

† 1:59 Portugués: oito. § 1:59 Levítico 12.3.

67 Cũu pacu Zacaríamena Espíritu Santo niyigu. Teero tiigú, Cõamacũ wede-dutirere wedeyigu. Biiro jĩiyigu:

68 “Cõamacũrẽ usenire ticoco. Cũu marĩ Israelya põna macãrã Òpũ niĩ. Marĩ cũu beserirare netõnégũ atii. Marĩrẽ tiápurucujãí méé.

69 Marĩrẽ netõnégũdu tutuagure ticodiocoqui.

David cũurẽ padecotegũ pãrãmi niinunusegũ niiqui.

70 Tíatorũ ‘teero tiigúda’ jĩiyigu.

Teeré profetas añurã jóarira niiwã.

71 Cõamacũ niipetira marĩ wãpãrãrẽ, marĩrẽ ññatutirare cãmotá, marĩrẽ netõnébosagũdaqui.

72 Marĩ ñecũsũmuãrẽ ‘múãrẽ bóaneõgũda’ jĩiyigu.

Cũãrẽ ‘añurõ tiigúda múãrẽ’ jĩirigue añurere acabóriqui.

73 Cõamacũ too síro tiádarere wedeyigu Abraham marĩ ñecũrẽ. ‘Biuro tiigúda’ jĩiyigu:

74 ‘Múãrẽ ññatutirare cãmotá, múãrẽ netõnébosagũdacu.

Yũũ teero tiirí, múã cuiro manirõ yũũ dutirere tiimasĩãdacu.

75 Bãrecoricõrõ yũũ ññacoropũ añurẽ tiádacu’, jĩiyigu Cõamacũ.

76 Macũ, mũũrẽ basocá ‘Cõamacũ mũũãsepũ niigũyagu profeta niĩ’ jĩãdacula.

Mũũ marĩ Òpũ atiadari suguero, maarẽ quẽnosũguérobirora quẽnosũguégũ niigũdacu.

77 Mũũ Cõamacũ beserirare cũã ñañaré tiirere Cõamacũrẽ acabóre sãĩdutígũdacu.

Teeména Cõamacũ netõnerere cũãrẽ masĩrĩ tiigũdacu.

78 Cõamacũ marĩrẽ bóaneõremena ññagũ niijĩgũ,

marĩrẽ netõnégũdure ticodiocogũdaqui.

Muĩpũ mũãatiro tiiróbiro niigũdaqui cũu marĩrẽ.

79 Marĩ ñãitĩãrõpũ niirãbiro niĩã.

Pecamerũ wáaborira niĩã.

Cũũ bócoremena marĩrẽ añurõ niirecutire ññogũdaqui”, jĩiyigu Zacarías.

80 Wĩmagũ bũcũájõãyigu. Jõõpemenena Cõamacũrẽ padeomũãncãyigu. Basocá manirõpũ niisodeaatiyigu. Toopũre niituyigu, téé Israelya põna macãrãrẽ cũu wedenũcãritopũ.

2

Jesús bauárigue

(Mt 1.18-25)

1 Tíatore niipetira romanuã òpũ Augusto basocáre bapaqueogũdu, cũã wãmerẽ jóatudutiyigu.

2 Cirenio niirito, sicato jóature niinũcãyiro. Cirenio Siria dita dutigú niyigu.

3 Niipetirare cũã ñecũsũmuã bauáre macãrĩpũ jóatura wáadutiyigu.

4 Teero tiigú, José, Nazaret Galilea ditapũ niĩãrigũ, Belén Judea ditapũ wáayigu. Cũũ ñecũ David Belénpũ bauáyigu. Cũũ David pãrãmi niinunusegũ niijĩgũ, toopũ wáayigu.

5 Cũũmena cũũ wãmosíagodo María wáayigo. Niipacó niyigo.

6 Cũã Belénpũ niirĩ, María põnacutire bũrecori jeayiro.

7 Toopũre cũã cãnirí wii bũaríyira. Teero tiirá, ecará cãnirí wiipũ wáayira. Toopũ coo sicato wĩmagũ apayigo. Cũũrẽ suti caserimena cõma, ecará yaarĩcoropũ sããyigo.

Ángelea oveja coterí basocare bauárigue

8 Belén wesapɯ oveja coterí basoca niyira. Căpũɯ cúãyarare coteboe-jõãrucuyira.

9 Wăcũña manirõ cúãrẽ sîcũ ángele bauáyigu. Cõãmacũ asibatére cúã pɯtopɯ añurõ bóesesajõãyiro. Bayiró cuiyira.

10 Ángele cúãrẽ jĩiyigu:

—Cuirijãña. Múãrẽ añuré queti wedegɯ atia. Niipetira tee quetire tɯorá, useniãdacua.

11 Mecúã ñami Daviyá macã Belénɯ múãrẽ netõnégũɯ bauáawĩ. Cũã Cõãmacũ beserigu Cristo marĩ Ôpũ niĩ.

12 Cũã wĩmagũrẽ suti caserimena cõmaãrigure buajeáadacu. Wáicɯra yaarícoropɯ sãñagũrẽ ññaãdacu. Múã teeré ññarã, “diamacũrã wedeyai” jĩãdacu, jĩiyigu ángele.

13 Wăcũña manirõ cũã pɯto paɯ ángelea bauáyira. Cúã Cõãmacũrẽ usenire ticora, biiro jĩyira:

14 “Ëmũãsepɯ niirã Cõãmacũrẽ ‘añunetõjõãĩ’ jĩ, usenire ticoaro.

Atiditapúre cũã añurõ tiinórã añurõ niirecutiaro”, jĩyira.

15 Ángelea cúãmena niĩarira ãmũãsepɯ mũawaari siro, oveja coterí basoca cãmerĩ wedeseyira:

—Jãmɯ too docare Belénɯ. Toopú wáaariguere Cõãmacũ marĩrẽ wededutiariguere ññaco, jĩyira.

16 Teero tiirã, boyeromena macãpɯ piyayira. Toopú piyajeara, María, Joseré buajeáyira. Wĩmagũrẽ wáicɯra yaarícoropɯ sãñagũrẽ ññayira.

17 Cũãrẽ ññaãri siro, ángele wĩmagũ maquẽrẽ wedeariguere wedeyira.

18 Niipetira cúã wederére tɯorá, tɯomanijõãyira.

19 Mariape tee niipetirere coo wăcũrẽpũ ññanoyigo. Bayiró teeré wăcũyigo.

20 Oveja coterí basoca cúã tɯoárigue, cúã ññaãrigue ángele wedeari-robiro wáayiro. Teero tiirã, Cõãmacũrẽ usenire tico, “cũã añunetõjõãĩ” jĩ wedesepɯtɯayira.

Jesuré Cõãmacũwiipɯ néewarigue

21 Jesús bauári siro, ocho bũrecori netõrĩ, cũã cõnerigu yapa macã caseróre widecõãyira. Cũãrẽ Jesús wãme tuuyira. Tiiwãmerẽ ángele Mariare, coo niipacó niĩadari sugueropɯ, tuudutiyigu.

22 Coo põnacutĩari siro, Moisére dutiré cũũrigue jĩrõbirora cuarenta bũrecori yueyira. Too síro wĩmagũrẽ Jerusalénɯ néewayira. Toopú Cõãmacũrẽ “mũyagɯ niĩ” jĩ ññorã wáayira.

23 “Niipetira ãmũa bauásũguera Cõãmacũyara niirõ booa”,* jĩ jóanoã Cõãmacũye queti jóaripũɯ.

24 Tiipũpũ jóaribirora pũarã buabiro baurá o pũarã bua wĩmarã Cõãmacũrẽ ticoadara wáayira.†

25 Teebũrecorire sîcũ Simeón wãmecutigu Jerusalénɯ niyigu. Cũã basocá añugú, Cõãmacũrẽ padeogú niyigu. Israelya põna macãrãrẽ netõnégũdare yuegu tiyigu. Espiritu Santo Simeónmena niyigu.

26 Cũã cũãrẽ wedetoayigu: “Cristo Cõãmacũ beserigure ññaripacɯ, mũ diarcicu”, jĩiyigu.

* 2:23 Éxodo 13.2,12. † 2:24 Levítico 12.6-8.

27 Espiritu Santo masĩrĩ tiirémēna Cõāmacũwiipũ sãāwayigu. Jesús pacusũmũã cũũgãrẽ néesãwayira, Moisére dutiré cũũriguepũ jóariborora cũũrẽ tiibosára.

28 Néesãwari, Simeón cũũrẽ néepayigu. Néepa, Cõāmacũrẽ usenire ticogu jĩiyigu:

29 “Yũũ Õpũ, mũũ yũũre wederiborora tiia mecũtígãrẽ. Teero tiigú, yũũ mũũrẽ padecotegu useniremena diamasĩã.

30 Āni basocãre netõnégũdũre yũũ capearimena ññatoaa.

31 Mũũ ãnirẽ ticodiocoayu, niipetira basocá masĩãrõ jĩĩgũ.

32 Āni sãwócogu tiiróbiro niigũdaqui, judíoa niihẽrã diamacũ maquẽrẽ masĩãrõ jĩĩgũ.

Niipetira mũũyara Israelya põna macãrãrẽ ‘Cõāmacũ marĩrẽ ãñurõ tiiáwĩ’ jĩĩrĩ tiigũdaqui”,

jĩiyigu Simeón.

33 Cũũ teero jĩĩrĩ tuorã, Jesús pacũ, paco tũomanĩjõãyira.

34 Simeón cũũrẽ: —Cõāmacũ múãrẽ ãñurõ tiiáro, jĩiyigu.

María Jesús pacore jĩiyigu:

—Tũoyã. Cõāmacũ ãni wĩmagũmena paũ Israelya põna macãrãrẽ cõãrĩ tiigũdaqui; ãpẽrãrẽ cũũmena netõnégũdaqui. Paũ cũũrẽ ññarõ jĩĩãdacua.

35 Teero tiirémēna paũ wãcũrẽre masĩnoãdacu. Mũũpe espadamena sadero tiiróbiro pũnirẽ tugueñagõdacu, jĩiyigu.

36 Toopá siccõ profeta niiyigo. Coõ Ana wãmecũtiyigo. Fanuel macõ, Aserya põna macõ niiyigo. Bũcũó peti niiyigo. Mamo niigõ, wãmosĩayigo. Coõ wãmosĩari siro, siete cũmarĩ coõ manũmena niiyigo.

37 Cũũ diari siro, wapewio niirucuyigo. Ochenta y cuatro cũmarĩ cũoyigo. Cõāmacũwiipũre witiyigo. Toopá ñamirĩ, búrecori beti, súubuseyigo.

38 Simeón Marĩare, Joseré wedeseri, Ana jeayigo. Jesuré ñña, Cõāmacũrẽ usenire ticoyigo. Too síro niipetira Jerusalén macãrã basocãre netõnégũdũre coterãre Jesuyé maquẽrẽ wedeyigo.

Nazaretpũ pũtũawarigue

39 Cũã niipetire Cõāmacũ dutirẽre tiitõa, cũãya macã Nazaret Galilea ditapu coecóputũayira.

40 Wĩmagũ masãyigu tutuagu, masĩgũ. Cõāmacũ cũũrẽ ãñurõ tiiápuyigu.

Jesús bũcũsãñurõ niigũ tiirigue

41 Jesús pacusũmũã cũmarĩcõrõ Pascua bosebũreco niirĩ, Jerusalénpũ wáarucuyira.

42 Jesús doce cũmarĩ cũorĩ, cũã tiirucúrobirora toopá wáayira.

43 Bosebũreco petirĩ, cũãya macãpũ coecóputũamiyira. Cũũ pacusũmũã masĩrõ manirõ Jesús Jerusalénpũ pũtũájãyigu.

44 Cũã Jesuré “ãpẽrã marĩ menamacãrãmena wáaqui” jĩĩ wãcũrã, sicabũreco maapũre wáayira. Too síro cũãya wedera, cũã ññamasĩrã watoapũ cũũrẽ ãmaãmiyira.

45 Bũarĩyira. Teero tiirã, cũũrẽ ãmaãrã, Jerusalénpũ cãmecóputũayira.

46 Itiãbũreco siro Cõāmacũwiipũ cũũrẽ buayira. Cũũ judíoare buerã watoapu duiyigu. Cũũ cũũrẽ tũo, sãĩñãgũ tiiyigu.

47 Niipetira cũũrẽ tuorã, cũũ masĩrẽre, cũũ yũũmenirere tũomanĩjõãyira.

48 Cũũrẽ ññarã, cũũ pacusũmũã ññamanijõãyira. Cũũ paco cũũrẽ jĩiyigo:

—Macũ, ¿deero tiigú teero tiiáarĩ mũũ ãsãrẽ? Mũũ pacũ, yũũ bayirõ wãcũrẽmena mũũrẽ ãmaãwũ, jĩiyigo.

49 Jesús cúãrẽ jĩiyigu:
—¿Deero tiirá yũre ãmaãrĩ? “Yũ Pacuya wiipũ, cũyere tiiró booa” jĩrere
¿múã masĩriarĩ?

50 Cũã cúãrẽ jĩrere tuomasĩriyira.

51 Too síro cúãmena wáa, Nazaretpũ putuawayigu. Cúãrẽ ãñurõ yũarucuyigu.
Cũã paco tee niipetirere coo wãcũrẽpũ ãñurõ ññanoyigo.

52 Jesús nemorõ masĩgũ, nemorõ ãmũãgũ wáayigu. Cõãmacũ cũũrẽ “ãñuniĩ”
jĩ ññayigu. Basocácã cũũrẽ ãñurõ wãcũyira.

3

Juan Bautista wederigue

(Mt 3.1-12; Mr 1.1-8; Jn 1.19-28)

1 Quince cãmarĩ Tiberio romanuã õpũ niirĩ, noquẽrã cũũrẽ duticotera
niiyira: Poncio Pilato Judea dita dutigũ niiyigu; Herodes Galilea dita dutigũ
niiyigu; Herodes bai Felipe Iturea, Traconite dita dutigũ niiyigu; Lisantias
Abilinia dita dutigũ niiyigu.

2 Anás, Caifás paiaré dutirá niyira. Cúã niipetira niirito, Juan Zacarías
macũ basocá manirõpũ niyigu. Toopá Cõãmacũ cũyere wededutiyyigu.

3 Juan día Jordán wesa niipetiropũ wáayigu. Basocáre wedeyigu:
—Múã ññañaré tiirere wãcũpati, waso, wãmeõtidutiya. Teero tiirí, Cõãmacũ
múã ññañaré tiirere acabógũdaqui, jĩiyigu.

4 Profeta Isaías cũã jóaripũpũ ateré jóarigu niiwĩ:

Sĩcũ yucũ manirõ, basocá manirõpũ
bayiró busurómena wedegũdaqui:
“Sĩcũ õpũ atiadarimarẽ quẽnarõ tiiróbiro,
marĩ Òpũ atiadari suguero,
múã ññañaré tiirere duujã, ãñurõ niyueya.

5 Niipetire ditatãdiri yaajã, sãcãrĩbíro tiinóãdacu.

Niipetire ãtãyucũ ãñuri yepa tiinóãdacu.

Maapãrĩrẽ diamacũ tiinóãdacu.

Maapãrĩ maquẽ coperire yaanóãdacu.

6 Niipetira Cõãmacũ basocáre netõnerere ññaãdacua”, jĩgũdaqui,*
jĩ jóayigu Isaías.

7 Pau basocá Juan putopũ cũũrẽ wãmeõtidutira wáayira. Cũã cúãrẽ jĩiyigu:

—¿Múã tiiditórepira, jĩditorepira niĩã! “Marĩ wãmeõtinorira dícu niirĩ, Cõãmacũ
bayiró cúare marĩrẽ jearicu”, jĩ wãcũremena atimiãjĩyu múã.

8 Diamacũrã múã ññañaré tiirere wãcũpati, wasorã, múã ãñurõ
tiirẽcutiremena ãñoñã. “Ësã Abraham pãrãmerã niinũnũsera niijĩrã, Cõãmacũ
ññacorore ãñurã niĩã”, jĩ wãcũrijãña. Múã wãcũrere wasohéri, Abraham
pãrãmerã niirẽ wapamaníã. Cõãmacũ boogũ, ate ãtãperimenarã Abraham
pãrãmerãrã cotowéomasĩqui.

9 Múã ññañaré tiidúheri ññagũ, Cõãmacũ múãrẽ cõãgũdaqui. Sicagũ yucũgũ
ññañaré ducacutirigure cõmeãmena nũcõrĩmenapura páata, pecamepũ sócõãrõ
tiiróbiro múãrẽ tiigũdaqui, jĩiyigu Juan.

10 Basocá cũũrẽ sãññayira:

—¿Too docare deero tiĩadari?

11 Cúãrẽ yũuyigu:

—Puaró sutiró cũogũ cũohégure sicaró ticoaro. Yaaré cũogũ yaaré cũohégure
ticoaro, jĩiyigu.

* 3:6 Isaías 40.3-5.

12 Romanuã õpūrē niyeru wapasébosari basocacã wãmeõtidutira jeayira. Cũūrē sãĩñáyira:

—Ësãrē buegá, ¿úsã deero tiiádari?

13 Cũārē yũyigũ:

—Romanuã cũã wapasé dutirobirora wapaséya. Nemorõ wapasérijãña, jĩyigũ.

14 Suraracã cũūrē sãĩñáyira:

—¿Ësãte deero tiiádari?

Cũārē yũyigũ:

—Basocáre cuiiri tiiríjãña. Jĩditoremene wedesãrijãña, cũãyere ãmadugara. Múã wapatáremene useniña, jĩyigũ.

15 Basocá Cõãmacũ beserigure yuera tiiyíra. “Apetó tiigá, Juan Cristo marĩ yoari yuerigũ niiboqui”, jĩ wãcũmiyira.

16 Juan cúã wãcũrere yũyigũ:

—Yũu múãrē ocoména wãmeõtia. Æpĩ yũu nemorõ tutuagũ atigũdaqui. Cũũ ãñunetõgũ niiqui. Yũupeja cũūrē sĩcãrĩbíridojãcu. Cũũpeja nemorõ ãñurõ tiigũdaqui múãrē: Espíritu Santore ticodiocogũdaqui, múãmena niirucujããrõ jĩgũ. Ñañarere sóecõãrõ tiiróbiro múã ñañaré tiirere cõãgũdaqui.

17 Cũũ trigore ññanogũdaqui tiiróbiro niĩ. Teeperire merẽã, teesatirire merẽã cũũgũdaqui. Teeperire ññanogũdaqui cũũye ññanori wiipũ. Teesatirire sóejãgũdaqui pecame yatihimerẽ, jĩyigũ Juan.

18 Pee cũũ teero jĩ wederémene ãñurẽ quetire wedenemoyigũ.

19 Teebũrecorire Herodes Galilea dita dutigũ niiyigũ. Cũũ bai numorẽ ãma, numocatiyigũ. Coõ wãmecatiyigo Herodías. Cũũ teero tiiré wapa apeyé pee cũũ ñañaré tiiré wapa Juan cũūrē tutirémene wedemiyigũ.

20 Herodes teeré tũogá, ñañaré tiinemóyigũ: Juanrẽ peresuwiipũ sõnecodutiigũ.

Juan Jesuré wãmeõtirique

(Mt 3.13-17; Mr 1.9-11)

21 Juan, cũūrē peresuwiipũ sõnecoadari suguero, paũ basocáre wãmeõtiyigũ. Jesucãrē wãmeõtiyigũ. Wãmeõtiari sirogã, Jesús Cõãmacũrē usenire ticori, ãmũãse pãõyiro.

22 Espíritu Santo sĩcũ bua tiiróbiro baugá cũũpũre diijeáyigũ. Teero wáari, ãmũãsepa wedeseri tũoyíra:

—Mũu yũu macũ yũu bayiró maĩgũ niĩã. Mũumena bayiró useniã, jĩyigũ.

Jesús ñecũsũmũã

(Mt 1.1-17)

23 Jesús basocáre buenãcãgã, treinta cãmarĩ cũoyigũ. Basocá cũūrē “José macũ niĩ” jĩ wãcũmiyira.

José Elí macũ niiyigũ.

24 Elí Matat macũ niiyigũ.

Matat Leví macũ niiyigũ.

Leví Melqui macũ niiyigũ.

Melqui Jana macũ niiyigũ.

Jana José macũ niiyigũ.

25 José Matatías macũ niiyigũ.

Matatías Amós macũ niiyigũ.

Amós Nahúm macũ niiyigũ.

Nahúm Esli macũ niiyigũ.

Esli Nagai macũ niiyigũ.

26 Nagai Maat macũ niiyigu.
Maat Matatías macũ niiyigu.
Matatías Semei macũ niiyigu.
Semei Josec macũ niiyigu.
Josec Judá macũ niiyigu.
27 Judá Joanán macũ niiyigu.
Joanán Resa macũ niiyigu.
Resa Zorobabel macũ niiyigu.
Zorobabel Salatiel macũ niiyigu.
Salatiel Neri macũ niiyigu.
28 Neri Melqui macũ niiyigu.
Melqui Adi macũ niiyigu.
Adi Cosam macũ niiyigu.
Cosam Elmadam macũ niiyigu.
Elmadam Er macũ niiyigu.
29 Er Jesús macũ niiyigu.
Jesús Eliezer macũ niiyigu.
Eliezer Jorim macũ niiyigu.
Jorim Matat macũ niiyigu.
30 Matat Leví macũ niiyigu.
Leví Simeón macũ niiyigu.
Simeón Judá macũ niiyigu.
Judá José macũ niiyigu.
José Jonam macũ niiyigu.
Jonam Eliaquim macũ niiyigu.
31 Eliaquim Melea macũ niiyigu.
Melea Mena macũ niiyigu.
Mena Matata macũ niiyigu.
Matata Natán macũ niiyigu.
32 Natán David macũ niiyigu.
David Isaí macũ niiyigu.
Isaí Obed macũ niiyigu.
Obed Booz macũ niiyigu.
Booz Salmón macũ niiyigu.
Salmón Naasón macũ niiyigu.
33 Naasón Aminadab macũ niiyigu.
Aminadab Admin macũ niiyigu.
Admin Arni macũ niiyigu.
Arni Esrom macũ niiyigu.
Esrom Fares macũ niiyigu.
Fares Judá macũ niiyigu.
34 Judá Jacob macũ niiyigu.
Jacob Isaac macũ niiyigu.
Isaac Abraham macũ niiyigu.
Abraham Taré macũ niiyigu.
Taré Nacor macũ niiyigu.
35 Nacor Serug macũ niiyigu.
Serug Ragau macũ niiyigu.
Ragau Peleg macũ niiyigu.
Peleg Heber macũ niiyigu.
Heber Sala macũ niiyigu.

36 Sala Cainán macū niyigũ.
 Cainán Arfaxad macū niyigũ.
 Arfaxad Sem macū niyigũ.
 Sem Noé macū niyigũ.
 Noé Lamec macū niyigũ.
 37 Lamec Matusalén macū niyigũ.
 Matusalén Enoc macū niyigũ.
 Enoc Jared macū niyigũ.
 Jared Mahalaleel macū niyigũ.
 Mahalaleel Cainán macū niyigũ.
 38 Cainán Enós macū niyigũ.
 Enós Set macū niyigũ.
 Set Adán macū niyigũ.
 Adán Cõamacū cūũ sicato tiirígu niyigũ.

4

*Wãtĩarẽ dutigú Jesuré jĩcõãsãmirigue
 (Mt 4.1-11; Mr 1.12-13)*

1 Jesús día Jordánpu niĩarigu pũtũawayigũ. Espíritu Santo cũũmena niigũ, cũũrẽ basocá manirõpu néewanetõyigũ.

2 Toopáre cuarenta bũrecori niyigũ. Wãtĩarẽ dutigú cũũrẽ jĩcõãsãmiyigũ, Cõamacũrẽ netõnucããrõ jĩigũ. Teebũrecorire yaariyigũ. Too síro juabóayigũ.

3 Wãtĩarẽ dutigú cũũrẽ: —Mũu Cõamacū macū niigũ, atigá ũtãgãrẽ pã cotowéoya, jĩmiyigũ.

4 Jesupé cũũrẽ yũuyigũ:

—Cõamacũye queti jóaripũpu ate jóarigue niĩã: “Yaaré dícu basocáre catiri tiiría”,* jĩ jóarigue niĩã, jĩiyigũ.

5 Jesuré ũmũãrõpu néewa, máata niipetire atibũreco maquẽ macãrĩrẽ ãnopetĩjãyigũ.

6 Cũũrẽ jĩmiyigũ:

—Yũu mũũrẽ niipetire atemacãrĩ dutigú sõnecogũda. Teemacãrĩpu ãñũré peti niirẽmena mũu ũsenigũdacu. Ate yũure ticorigue niĩã. Yũu ticodũgagure ticogũda.

7 “Mũu yũu õpũ niĩã” mũu jĩ padeorí, ate niipetire mũũrẽ ticogũda, jĩmiyigũ.

8 Jesús yũuyigũ:

—Cõamacũye queti jóaripũpu ate jóarigue niĩã: “Cõamacū mũu Õpũ sĩcũrẽna padeoyá. Cũũ dutiré dícare tiyá”,† jĩ jóarigue niĩã, jĩiyigũ.

9 Too síro wãtĩarẽ dutigú Jerusalénpu néewa, Cõamacũwii sotoapu néemũã, cũũrẽ jĩmiyigũ:

—Mũu Cõamacū macū niigũ, ãnopũmena bupudíaya.

10 Cõamacũye queti jóaripũpu ate jóarigue niĩã:

Cõamacū cũũyara ángeleare mũũrẽ cotedutigũdaqui.

11 Mũũrẽ ũtãgãpu ñaapeari jĩĩrã, bocañeãdacua,‡ jĩ jóarigue niĩã, jĩmiyigũ.

12 Jesús cũũrẽ yũuyigũ:

—Cõamacũye queti jóaripũpu ate jóarigue niĩã: “Cõamacū mũu Õpũ wedeserere ‘¿diamacũrã niimiĩto?’ jĩĩrã, cũũrẽ tiiẽñodutirijãña”,§ jĩ jóarigue niĩã, jĩiyigũ.

13 Wãtĩarẽ dutigú jĩcõãsãre petinógũ, cũũ puto niĩarigu wáajõãyigũ ména.

* 4:4 Deuteronomio 8.3. † 4:8 Deuteronomio 6.13. ‡ 4:11 Salmo 91.11-12. § 4:12 Deuteronomio 6.16.

Jesús Galileapɤ buenɤcārigue
(Mt 4.12-17; Mr 1.14-15)

14 Jesús Espíritu Santo tutuaremena Galileapɤ pɤtɤawayigɤ. Cũyere niipetiro Galilea macārĩpɤ wedeseyira.

15 Jesús judíoa neáré wiseripɤ bueyigɤ. Niipetira cãurē “añunetõĩ” jĩiyira.

Jesús Nazaretpɤ pɤtɤawarigue
(Mt 13.53-58; Mr 6.1-6)

16 Jesús Nazaret cũ masāri macāpɤ pɤtɤawayigɤ. Judíoa yeerisāri bɤreco cũ tiirucúrobirora cã neārí wiipɤ sãawayigɤ. Cõamacũye queti jóaripũrē buegɤɤ, wũmunɤcāyigɤ.

17 Cãurē “Isaías jóaripũrē bueya” jĩrã, ticoyira. Tiipũrē pãõ, biiro jóariguere bɤayigɤ:

18 “Espíritu Santo marĩ Õpɤ ticodiocorigɤ yɤmena niĩ. Cũ añuré quetire bóaneõrãrē yɤre wededutigɤ besewi. Peresuwiipɤ niirãrē ‘wionécori bɤreco jeaadaro tiia’ jĩdutiwi. Capeari ññahērãrē ññarĩ tiidutiwi.

Åpẽrã ñañarõ tiáperare wionécodutigɤ ticocowi.

19 ‘Cõamacũ basocáre netõnérito jeatoaa’ jĩrére wededutigɤ ticocowi”,* jĩ jóariguere bueyigɤ.

20 Tiipũrē biatóa, teepũrĩrē ññanogũrē wiyayigɤ. Wiyatóa, cã tiirucúrobirora jeanuāyigɤ buegɤɤ. Niipetira tiwiipú niirã cãurē ññaduriyira.

21 Cãurē wedesenɤcāyigɤ:

—Mecũ tee jóarigue múã ññacoropɤ diamacú wáaa, jĩiyigɤ.

22 Niipetira cãurē añurõ wedeseyira. Cũ añuré wederere tɤorá, tɤomanijõāyira. Cãmerĩ jĩiyira:

—¡Acuéi! Åni José macũ niĩ, ¿teerora?

23 Jesús cãurē jĩiyigɤ:

—Apetó tiirá, yɤre ate queorére jĩãdacu: “Ucotigɤ, mɤ basiro ɤcotiya”. “Mɤ Capernaumpɤ tutuaremena tiĩñoriguere ñsã tɤowá. Toopú mɤ tiiróbirora ñno mɤya macāpɤcãrē tiĩññoña” jĩãdacu, jĩiyigɤ.

24 Cãurē jĩñemoyigɤ:

—Yɤ ateréja diamacúrã jĩã: Sĩcũ profetare cũya dita macārã añurõ bocaricua.

25 Múãrē ateré masĩrĩ tiidugága: Elías niiritopɤre, Israel ditare pɤ wapewia numiã niiyira. Toopɤre itiácũma apecãmá deco oco peariyiro. Teero tiirá, niipetira tiidita macārã bayiró jɤabóayira.

26 Teero wáapacari, sĩcõ Israelya põna macõ wapewiore tiiapudutigɤ Cõamacũ Elíare ticocoriyigɤ. Wapewio Sarepta macã Sidón pɤto macã macõrē tiiapudutigɤ ticocoyigɤ.†

27 Profeta Eliseo niiritore, tee tiiróbirora wáayiro. Israelpɤre pɤ õpũũrĩ bóara niiyira. Teero niipacari, Eliseo sĩcũ tiidita macūrē netõnériyigɤ. Naamán Siria dita macũpere netõnéyigɤ,‡ jĩiyigɤ Jesús.

28 Niipetira tiwiipú neārira teeré tɤorá, bayiró cúayira.

29 Wãmunɤcã, cũ tiimacã niirigure cõããdara néewayira. Tiimacã wesa niirĩ tɤdipɤ néewayira, cãurē tuunediocodugara.

30 Jesupé cãurē netõwá, wáajõāyigɤ.

Jesús wãtĩrē cõārigue
(Mr 1.21-28)

* 4:19 Isaías 61.1-2. † 4:26 1 Reyes 17.8-16. ‡ 4:27 2 Reyes 5.1-14.

31 Jesús Capernaumpu búawayigu. Tiimacã Galilea ditapu niicu. Toopá judíoa yeerisãri bureco niirĩ, basocãre bueyigu.

32 Cũu buerere tuorã, tuomanijõãyira. Dutiré cõogú tiiróbiro bueyigu.

33 Tiiwiipúre sícũ basocá niyigu. Wãtĩ cãũpũre niyigu. Bayiró acaribíyigu:

34 —Mũu Jesús Nazaret macũ, ùsãrẽ potocõrijãña. Ùsãrẽ ñañarõ tiidíogu atigu tiia. Yũu mũũrẽ ñnamasĩã. Cõãmacũ ticodiocorigu ñañaré manigú niĩã, jĩiyigu.

35 —Ditamanijõãña; cãũpũre niigú, witiwaya, jĩ tutiyigu Jesús.

Wãtĩ cãũpũre niigú cãã ññacoropũ ñaacũmurĩ tii, witiwayigu. Cãũrẽ ñañarõ tiirípacu, witiyigu.

36 Niipetira ññamanijõãyira. Cãã basiro cãmerĩ wedeseyira:

—¿Ate dutiré ññenó niimiĩto? Cũu dutirẽmena, cãũ tutuaremena wãtĩã cõãwionecori, witiwaya, jĩiyira cããpeja.

37 Niipetiro tiiditapu Jesuyé queti sesajõãyiro.

Jesús Simón Pedro mañecõrẽ netõnérigue

(Mt 8.14-15; Mr 1.29-31)

38 Jesús tiiwiĩ niĩarigu witiijõãyigu. Simónya wiipũ sããwayigu. Simón mañecõ bayiró wioré diago tiyigo. Teero tiirã, Jesuré “netõnéña” jĩ sãiyira.

39 Jesús coo pũto jeanucã munibiã, wiorere tatidutiyigu. Cũu teero tiirĩ, wioré tatiijõãyiro. Máata coo wũmunucã, cããrẽ yaaré ecayigo.

Jesús paũ diarecutirare netõnérigue

(Mt 8.16-17; Mr 1.32-34)

40 Muĩpũ sããwari, niipetira basocã cãã pũtopũ niirã deero niiré diarecutirare cãũrẽ néewayira. Jesús cããcõrõrẽ ñaapeó, netõnéyigu.

41 Wãtĩã paũ basocãpũre niĩarira witiwayira. Cãã witiwara, bayiró busurõmena jĩiyira:

—Mũu Cõãmacũ macũ niĩã, jĩiyira.

Wãtĩã “Cristo Cõãmacũ beserigu niĩ” jĩrere masiyira. Teero tiigú, Jesús cããrẽ tuti, wedesedutiriyigu.

Jesús Galileapũ wederigue

(Mr 1.35-39)

42 Bõecũmurĩ, Jesús tiimacãpũ niĩarigu wãã, basocã manirõpũ jeayigu. Basocã cãũrẽ ãmaã, buã, “wãarijãña” jĩrã, ñeedugamiyira.

43 Jesús cããrẽ jĩiyigu:

—Apeyé macãrĩpucãrẽ Cõãmacũ dutiré basocãpũre niĩadarere yũũre wedegu wãaro booa. Ateré tiigũdũre yũũre ticodiocowi, jĩiyigu.

44 Judíoa neãré wiseripu tiidita niiré macãrĩpũ wedewarucuyigu.

5

Jesús wai paũ sããrĩ tiirigue

(Mt 4.18-22; Mr 1.16-20)

1 Sicabũreco Jesús Genesaretaro wesapu niyigu. Paũ basocã cãũ pũto tuuwáyira, Cõãmacũyere tuodugãra.

2 Ditatuparipu dooríwũ pũawũ pasari ññayigu. Wai wasara jeaarira teepawũre too paso, cããye bapiyucũre coserã tiyira.

3 Sicawãpũ Jesús mũãsãyigu. Simónyawũ niyiro. Cãũrẽ: —Decosãñurõ súuwionecoya, jĩiyigu.

Jeanuã, tiiwũpũ sããgũrã basocãre bueyigu.

4 Cããrẽ buerari siro, Simónrẽ jĩiyigu:

—Decopu waawáya. Toopú múäye bapiyucure cõãñoña, wai ñeeãdara, jĩiyigu.

⁵ Simón cãürẽ yũyigu:

—Basocáre buegú, úsã ñamirẽ wasaboemiãwũ. Buarídojããtu. Mũurẽ tiigú, mũũ dutirobirora bapiyucure cõãñoñũda, jĩiyigu.

⁶ Cũã teeyucure cõãñoñĩ, paũ wai sããyira. Teeyucũ yigaropũ tiiyíro.

⁷ Teero wáari ññarã, cúãmena paderá apewũpú niirãrẽ tiíapudutira búaneyira. Cũã jea, waire néesãpuyira. Teepawũ duadiaadaro péerogã dusayíro.

⁸ Simón Pedro teero wáari ññagũ, Jesús puto ñicãcoberimena jeacũmu, jĩiyigu:

—Õpũ, yũũ ñañagú niĩ. Yũũmena niirijãña, jĩiyigu.

⁹ Cũũ, cũũmena niirã niipetira ññamanijõãyira, wai paũ ññarã.

¹⁰ Cũũmena wai dúari basoca Santiago, Juan Zebedeo põnacã ññamanijõãyira. Jesús Simónrẽ jĩiyigu:

—Cuirijãña. Mecũãmena mũũ wai wasa néogũ tiiróbiro yũũre padeoádarare néogũ niigũdacu, jĩiyigu.

¹¹ Too síro cúã doorépawũre wéemũõnecũ, niipetire cũũjã, Jesuména wáajõãyira.

Jesús õpũũ bóagure netõnérique

(Mt 8.1-4; Mr 1.40-45)

¹² Jesús sicamacãpũ niirĩ, sícũ bayiró õpũũ bóagu toopú niiyigu. Jesuré ññagũ, ditapũ munibiácũmujea, jĩiyigu:

—Õpũ, mũũ yũũ diarecutirere netõnédugagũ, netõnémasĩã.

¹³ Jesús cãürẽ ñaapeó, jĩiyigu:

—Netõnédugaga. Diaremanigũ putuáya, jĩiyigu.

Máata cũũya õpũũ bóare yatijõãyiro.

¹⁴ Jesús cãürẽ dutiyigu:

—Ateré wederijãña, jĩimiyigu —. Pairé ãñogú wáaya, “ãñujõããyi” jĩidutigũ. Moisés dutirobirora tiiwá, basocá niipetira mũũ diaré netõãriguere masĩãrõ jĩigũ, jĩiyigu.

¹⁵ Jesús “wederijãña” jĩipacari, cũũye jõõpemena sesawaro tiiyíro. Paũ basocá cãürẽ tuoábara, cúã diaré netõnédutiadara neãyira.

¹⁶ Jesupé basocá manirõpũ naĩrõ wáarucuyigu, Cõãmacũmena wedesegu.

Jesús wáamasĩhẽgũrẽ netõnérique

(Mt 9.1-8; Mr 2.1-12)

¹⁷ Sicabũreco Jesús basocáre buegũ tiiyígu. Toopú síquẽrã fariseo basoca, ãpẽrã Moisés jóarigue buerá duiyira. Cũã niipetire macãrĩ macãrã niiyira: Galilea dita, Judea dita, Jerusalén macãrã niiyira. Jesús Cõãmacũ tutuare cõoyígu diarare netõnégũda.

¹⁸ Jesús basocáre bueri, ãpẽrã sícũ wáamasĩhẽgũrẽ cõãrõmena ñoonéjeayira. Cũã Jesús putopũ néesãwa, cũũdugamiyira.

¹⁹ Basocá paũ niirĩ, deero tii cãürẽ néesãwamasĩriyira. Teero tiirá, wii sotoápu mũãwa, sicacope néweyira. Basocá deco Jesús niirõpũ cõãrõmena cãürẽ diocóyira.

²⁰ Jesús cúã padeorí ññagũ, wáamasĩhẽgũrẽ jĩiyigu:

—Mũũ ñañaré tiirere acabónotoaa.

²¹ Moisés jóarigue buerá, fariseo basoca wãcũyira: “Ñni Cõãmacũrẽ ñañarõ wedesegu tii. Cõãmacũ sícũrã ñañaré tiirere acabómasĩ”, jĩi wãcũyira.

²² Jesús cúã wãcũrere masĩjãjĩgũ, jĩiyigu:

—¿Deero tiirá múã teero wãcũĩ?

23 Ānirē “mũũ ñañaré tiirére acabónotoaa” yũũ jĩĩrĩ, tee cũũrē acabónoãriguere ññaricu múãjã. Yũũ “wũmũnũcã, wáaya” jĩĩrĩpereja, cũũ wũmũnũcãrĩ ññaã múã.

24 Yũũ niipetira sōwũ niiã. Teero tiigú, atiditapúre basocá cúã ñañaré tiirére acabómasiã. Yũũ dutirére múãrē ãñogúda, jĩĩyigu cũũpeja.

Wáamasĩhẽgũrē jĩĩyigu:

–Yũũ mũũrē “wũmũnũcãña” jĩĩã. Mũũ cõãrõrē néeara, mũũya wiipũ pũũawaya, jĩĩyigu.

25 Máata wáamasĩhẽgũ niimiãrigu cúã ññacoro wũmũnũcã, cũũ cõãrõrē néeara, Cõãmacũrē ãsenire ticogũra, cũũya wiipũ pũũajõãyigu.

26 Niipetira teero wáaariguere ññamanijõã, Cõãmacũrē ãsenire ticoyira. Bayiró cuiremena jĩĩyira:

–Mecũãrē ññaña manirére ññaã, jĩĩyira.

Jesús Leviré sũorígue

(Mt 9.9-13; Mr 2.13-17)

27 Too síro Jesús wáajõãyigu. Wáagu, sĩcũ romanuã õpũrē niyeru wapasébosari basocure ññayigu. Cũũ wãmecutiyyigu Leví. Cũũ paderópu duiiri ñña: –Jãũ yũũmena, jĩĩyigu.

28 Leví wũmũnũcã, niipetire cũũ paderére duujã, cũũmena wáajõãyigu.

29 Too síro Leví cũũya wiipũ Jesuré bosebũreco tiipéoyigu. Paũ niyeru wapasébosari basoca, ãpẽã cúãmena yaayira.

30 Fariseo basoca, Moisés jóarigue buerá Jesús bueráre wedepatira, jĩĩyira:

–¿Deero tiirá múã niyeru wapasébosari basocamena, ñañaré tiirámena yaa, sĩniĩ? jĩĩyira.

31 Jesús cúãrē yũũyigu:

–Diaremanirã ãcotigũre boorícua; diarecutira dícu ãcotigũre boocúa.

32 “Ññuré dícu tiia” jĩĩrãrē ãmaãgũ atiriwũ; ñañaré tiirápere ãmaãgũ atiwũ; cúãpere “wãcũpati, wasoyá” jĩĩgũ atiwũ, jĩĩyigu.

“¿Mũũ buerá deero tiirá betirú?” jĩĩrigue

(Mt 9.14-17; Mr 2.18-22)

33 Jesuré jĩĩnemoyira:

–Juan buerére nũnũrã ññrõ beti, súbuseya. Fariseo basoca buerére nũnũrãcã teerora tiíya. Mũũ buerápe sĩni, yaa tiíya, jĩĩyira.

34 Jesupé cúãrē jĩĩyigu:

–Wãmosiãgũdu boocórirare betidutímasĩña maniã, cũũ cúãmena niirĩ.

35 Too síro cũũ néewanogũdaqui. Teebũrecorire betiãdacua.

36 Cúãrē queorémene wedenemoyigu:

–Sĩcũ mamarõ sutiroré taane, sutiró bũcũropũ seeréturiqui. Teeré tiigú, sutiró mamarõrē ññaogú tiiquí. Sutiró mamarõrē toopá seeréturi, ãñũrõ jearia.

37 Teerora sĩcũ mama vinorē wáicũra caseropori bũcũporimena posetíriqui. Teeré tiirí, wũga, teepori esarí, podojõãcu. Vino píobatejõã, teeporicã cõõjõãcu.

38 Teero tiirá, mama vinorē mamapóripũ posetíro booa.

39 Sĩcũ vino bũcũ sĩnirípoarigu mama tiíariguepere sĩnidugáriqui. “Vino bũcũpe nemorõ ãñũã”, jĩĩqui, jĩĩyigu.

6

Yeerisãri bũreco niirĩ, trigo tãnerigue

(Mt 12.1-8; Mr 2.23-28)

¹ Sicabureco judíoa yeerisári bureco niirĩ, Jesús trigo wesepu netōwáyigu. Cũu buerá trigore tũne, teeperire sãquẽ, yaayira.

² Siquẽrã fariseo basoca jĩyira:

—Marĩrẽ yeerisári burecore padedutiripacari, ¿múãpeja deero tiirá padera tiii?*

³ Jesús cúãrẽ yuyigu:

—Õpũ David sicabureco jubabóayigu. Cũu menamacãrã jubabóaramena cũu tiiríguere múã buerá niipacara, ¿masĩrii?

⁴ Cõamacũwiipu sããwayigu. Toopá pã mesa sotoa pesariguere “Cõamacũye niiã” jĩriguere nẽe, yaapetijãyigu cũu menamacãrãmena. Paiá dícare yaaré niimiyiro, jĩyigu.

⁵ Cúãrẽ jĩnemoyigu:

—Yuu niipetira sõwũ yeerisári bureco niirĩ, basocá tiiádarere dutimasĩã, jĩyigu.

Jesús wãmo bure cuogúre netõnérigue
(Mt 12.9-14; Mr 3.1-6)

⁶ Jesús sica yeerisári bureco niirĩ, judíoa neãrí wiipu sããwa, basocáre bueyigu. Toopá sícũ wãmo bure cuogú niyigu. Diamacũ macã wãmo niyiro.

⁷ Moisés jóarigue buerá, fariseo basoca Jesuré ãñurõ ñnanuseyira. “¿Marĩ yeerisári burecore netõnégũdari cũu?” jĩ wãcũyira.† Cúãrẽ wedesãrere ãmaãrã tiyíra.

⁸ Jesupé cúã wãcũrere masĩjãyigu. Wãmo bure cuogúre: —Wũmunucãña basocá decopu, jĩyigu.

Wũmunucãyigu.

⁹ Jesús too niirãrẽ jĩyigu:

—Múãrẽ sãñágũda. Marĩrẽ dutiré ¿deero tiidutí yeerisári bureco niirĩ? ¿Ñurere o ññarere tiidutí? ¿Basocáre netõnére o basocáre sãcõãrere tiidutí? jĩmiyigu.

¹⁰ Niipetirare ñña, wãmo bure cuogúre: —Mũya wãmorẽ súucoya, jĩyigu.

Cũpeja súucoyigu. Teero tiirã, cũyã wãmo sicato niirirobirora putũyiro.

¹¹ Cúãpe cúanetõjõãyira. “¿Marĩ deero tiiádari ãnirẽ?” jĩ cãmerĩ sãñãyira.

Jesús doce apóstoles beserigue
(Mt 10.1-4; Mr 3.13-19)

¹² Teeburecorire Jesús sicabureco ãtãgũpũ wãa, Cõamacũmena wedeseboe-jõãyigu.

¹³ Bóecũmuãri siro, cũu buerãre neãdutyigu. Cúãpũre doce beseyigu. Cúãrẽ: —Yuu besearira niiã múã, jĩyigu.

¹⁴ Noquẽrã niyira:

Simón (cũãrẽna Jesupé “Pedro” wãme tuuyigu),

Andrés (Simón bai),

Santiago,

Juan,

Felipe,

Bartolomé,

¹⁵ Mateo,

Tomás,

Santiago (Alfeo macũ),

* **6:2** Judíoa cúã yeerisári bureco niirĩ, paderiyira. Niipetire sicawese maquẽ tũnerĩ, o sicagũgã maquẽ tũnerĩ, “paderé niiã” jĩ wãcũyira fariseo basoca. † **6:7** Fariseo basoca “netõnére paderé niiã” jĩ wãcũyira. Teero tiirã, “yeerisári bureco niirĩ, netõnére tiirĩjãrõ booa” jĩ wãcũyira.

Simón (romanuã dutiráre cõãdugara menamacũ),

¹⁶ Judas (Santiago bai),

Judas Iscariote (too síropu Jesuré ññatutirapure wedesãcotegudu) niyira.

Jesús pa basocáre buerigue

(Mt 4.23-25)

¹⁷ Jesús ãtãgũpá niiãrigu cũ beseariramena diiãtiyigu. Toopú diiãtigu, ãtãgũ puuto macã yeparu puuãncãyigu. Toopú cũ buerá pa niyira. Cũãmena aperó macãrã pa niyira: Judea dita macãrã, ãpẽã Jerusalén macãrã, ãpẽã Sidón, Tiro pairímaa wesa niirí dita macãrã niyira. Cũã Jesús buerere tuoãdara, cũã diarere netõnédutiadara jeayira.

¹⁸ Wãtãã sããnorirare netõnéyigu.

¹⁹ Niipetira cũrẽ padeñãdugayira. Cũã tutuaremena niipetira cũrẽ padeñãrẽ netõnéyigu.

Jesús usenirere, bóaneõrere wederigue

(Mt 5.1-12)

²⁰ Jesús cũ buerare ñña, jĩyigu:

—Mũã bóaneõrã useniña. Cõãmacũ dutiré múãpũre jeatoaa.

²¹ 'Mũã mecãtígã jubóara useniña. Too síropũre yapiadacu.

'Mũã mecãtígã utirá useniña. Too síropũre buiãdacu.

²² 'Basocã múãrẽ ññatuti, múãrẽ sũna, múãrẽ ññaãrõ jĩ, múã wãmerẽ doorémena jĩãdacua. Mũã yũ niipetira sõwũye niiãdarere tiiré wapa cũã teero tiirí, useniña.

²³ Too síropũre múã ãmũãsepũ pairó wapatãre buããdacu. Teero tiirã, cũã teero tiirí, bayiró useniña. Cũã múãrẽ tiiróbirora cũã ñecũsumũãcã tiiyira profetare.

²⁴ 'Bóaneõrã niiã múã pee apeyé cãorã. Mũã usenitoaa mée.

²⁵ 'Bóaneõrã niiã múã yapirá. Too síropũre jubóaadacu.

'Bóaneõrã niiã múã useni buirã. Too síropũre bayiró utiadacu.

²⁶ 'Bóaneõrã niiã múã niipetira ãñurõ wedesenorã. Too sugueropũ “profetas niiã ãsã” jĩdutorirare múã pacũsumũã teerora ãñurõ diamacũ cũãrẽ wedesepadeoyira.

Ññatutirare maĩdutrigue

(Mt 5.38-48; 7.12)

²⁷ 'Yũre tuorãre ateré jĩã: Mũãrẽ ññaãrõ tiidugãrãre maĩñã. Mũãrẽ ññatutirare ãñurõ tiiyã.

²⁸ Mũãrẽ “ññaãrõ wãaaro” jĩãrãrẽ “mũãrẽ ãñurõ wãaaro” jĩñã. Mũãrẽ ññaãrõ jĩãrãrẽ Cõãmacũrẽ sãĩbosãya.

²⁹ Sĩcũ mũũrẽ wasopũro páari, “apeniñãcãrẽ páaya” jĩñã. Sĩcũ mũũyaro sutiró sotoã macãrõrẽ néewari, camisacãrẽ ticoya, tooré cũ booãtã.

³⁰ Niipetira múãrẽ sãĩãrẽ ticoya. Mũãyere néewarare “wiyayã” jĩrijãña.

³¹ Mũã ãpẽãrẽ múãrẽ ãñurõ tiirí booa; múãcã teerora cũãrẽ ãñurõ tiiyã.

³² 'Mũãrẽ maĩrã dícare maĩrã, wapamaníã. Ññaãrẽ tiirãcã teerora cũãrẽ maĩãrẽ maĩyã.

³³ Mũãrẽ ãñurõ tiirã dícare ãñurõ tiirí, tee wapamaníã. Ññaãrẽ tiirãcã teerora tiiyã.

³⁴ Mũã ãpẽãrẽ apeyenó wasora, “cũã wiyããdacua” jĩãrã dícare ticori, tee wapamaníã. Ññaãrẽ tiirãcã teerora cũã menamacããrẽ wasooya, “cũã maĩ ticoarirocõrõ wiyããdacua” jĩãrã.

³⁵ Teero tiirá, múãrē ñañarō tiidugárare maíñá. Ññurō tiiyá. “Yuu wasoré wapa ¿neenó ticoadari?” jĩ wãcũripacara, wasoya. Teero tiirá, wapatáre ãñurē bñaádacu. Cõãmacũ ãmũãsepũ niigú põna niiádacu. Cũãrē “ãñuã” jĩñhãrãrē, teero biiri ñañaré tiiráre ãñurō tiii.

³⁶ Marĩ Pacũ bóaneõrõbirora múãcã bóaneõña.

Ãpẽrãrẽ ññabeserijãña

(Mt 7.1-5)

³⁷ 'Ãpẽrãrẽ ññabeserijãña. Múã ññabeseheri, Cõãmacũcã múãrē ññabeseriqui. Ãpẽrãrẽ “cúã wapa cwoóya” jĩrijãña. Múã jĩñhãrĩ, Cõãmacũ múãrē “cúã wapa cwoóya” jĩriqui. Ãpẽrã múãrē ñañarō tiirí, acabóya. Múã cúãrē acabóri, Cõãmacũ múãrē acabógudaqui.

³⁸ Ãpẽrãrẽ ticoya. Múã cúãrē ticori, Cõãmacũ múãrē ticogudaqui. Sicapo ãñurō dadarípo, ñaadiyóaripo tiiróbiro ticogudaqui. Múã ãpẽrãrẽ ãñurō tiirí, Cõãmacũ múãrē ãñurō tiigúdaqui. Múã ãpẽrãrẽ ñañarō tiirí, Cõãmacũ múãrē ñañarō tiigúdaqui, jĩyigu.

³⁹ Jesús ate queorémenacãrē wedeyigu:

—Múã tũgueñarĩ, ¿sícũ ññahẽgũ ãpĩ ññahẽgũrē sũguemasĩgari? Cúã puarãpũra corepũ ññacosããdacua.

⁴⁰ Sícũ buegú cũãrē buegú nemorõ masĩgú niimasĩriqui. Cũã buerere buepetigũpũ, cũãrē buegú tiiróbiro masĩgú niigúdaqui.

⁴¹ 'Mũyua wedegũya capearpũ pasarí manarõrē ññaã. Ññapacũ, mũyua capearpũ pasarí dũcapereja ññaria.

⁴² Mũyua capearpũ niirí dũcare ññaripacũ, ¿deero tiigú mũyua wedegũre “mũyua capearpũ pasarí manarõrē néecõãma” jĩĩ? ¡Ññagú, tiiditórepigu! Mũyua capearpũ niirí dũcapere néecõãsũgueya. Cõãtoagũpũ, ãñurō ññagũdacu. Teero tiigú, mũyua wedegũya capearpũ pasarí manarõrē néecõãgũdacu.

Yucũgũre tiigú dũcamena ññamasĩnoã

(Mt 7.17-20; 12.34-35)

⁴³ 'Yucũgũ ãñuré dũcacũtirigu ññaré dũcacũtiria. Yucũgũ ññaré dũcacũtirigu ãñuré dũcacũtiria.

⁴⁴ Yucũcõrõrē tiigú dũcamena ññamasĩnoã. Potagũ pica dũcacũtiria. Yucũsati use dũcacũtiria.

⁴⁵ Teero biiri basocú ãñugũpũre ãñuré niicu. Teero tiigú, ãñuré wedesei. Basocú ññagũpũre ññaré niicu. Teero tiigú, ññaré wedesei. Cũãpũre pairó niinetõnũcãrere wedesequi.

Pũawí tiinũcãre queti

(Mt 7.24-27)

⁴⁶ '¿Deero tiirá yũure “yũ Õpũ” jĩpacara, yũ dutirere tiirí?

⁴⁷ Yũure ati, yũ wederere tuo, yũ wederirobiro tiigú, ate tiiróbiro niĩ:

⁴⁸ Wii tiigúdu ãcũãrõpũ coasãwa, ãtãgãpũ jea, botarí nũcõ, wii tiiquí. Día potari, tiiwipú oco õmatucori, ãcũricu, ãtãgãpũ nũcõrĩ wii niijĩrõ.

⁴⁹ Æpĩpé yũ wederere tuo, yũ wederirobiro tiihẽgũ, ate tiiróbiro niĩ: Wii tiigúdu ãcũhẽrõgã coasãwa, botarí nũcõ, wii tiiquí. Día õmatucori, máata peecódiacu; peedía, mutãpetijõãcu, jĩyigu Jesús.

7

Jesús cien surara dutigú padecotegũre netõnérique

(Mt 8.5-13)

¹ Jesús basocãre bueari siro, Capernaumpũ pũtũawayigu.

2 Toopú cien surara dutigú niyigũ. Cũrẽ padecotegũ cũũ bayiró maĩgũ diagúpũ niyigũ.

3 Cien surara dutigú Jesús tiirere tuogú, judíoa butoá dutirare cũũ putopũ ticocoyigũ. Cũrẽ padecotegũre netõnégũ atidutigũ tiyígũ.

4-5 Cũã Jesús putopũ jeara, tiápũre sãĩbosáyira:

—Ësãrẽ ticocoarigũ basocú ãñugú niĩ. Cũũ marĩ judíoare ãñurõ maĩ. Cũũrã ãñurõ tiigú, ãsã neãrí wiire tiidutíwi. Teero tiigú, tiápurijã tiirĩjãña, jĩyira.

6 Teeré tuogú, Jesús cũãmena wáyigũ. Wiipú jeagũdu tiirĩ, cien surara dutigú ãpẽrã cũũ menamacãrãrẽ ticocoyigũ Jesuré biiro wededutigũ:

—“Õpũ, mũũrẽ potocõnemodũgariga. Yũũ búri niigú niã. Teero tiigú, yũũ mũũrẽ yáa wiipũ ‘sããatiya’ jĩmasĩriga.*

7 Teero tiigú, yũũ basiro mũũmena wedesegũ wáriawũ. Mũũ ‘netõãrõ’ jĩcoremenarã yũũre padecotegũ netõjõãgũdaqui.

8 Yũũ ãpẽrã dutiré docapũ niã. Yũũrũ surarare dutia sáa. Yũũ sĩcũrẽ ‘wáyaa’ jĩĩrĩ, wáai. ãpĩrẽ ‘atiya’ jĩĩrĩ, atii. Yũũre padecotegũre ‘biiro tiyá’ jĩĩrĩ, tiĩ”, jĩãwĩ, jĩyira.

9 Jesús teeré tuogú, teeré jĩcoarigũre tuomanĩjõãyigũ. Cũũrẽ nunũrãrẽ cãmenũcã ãña, jĩyigũ:

—Yũũre tuoyá: Israelpũre ãni tiirõbiro padeoré cuogũre buajeãñariga, jĩyigũ.

10 Too síro cũũ ticocoarira wiipú putuajõãyira. Putuajeara, cũũrẽ padecotegũre netõãrigũrũre buajeáyira.

Jesús wapewio macũrẽ masõrigue

11 Too síro Jesús Naín wãmecutiri macãrũ wáyigũ. Cũũ buerá, ãpẽrã paũ basocá cũũmena wáyira.

12 Tiimacã cũũ jeaatiri, sĩcũ diaarigũre ñoonéwayira yaará wáara. Cũũ wapewio macũ sĩcũ niigú niyigũ. Paũ tiimacã macãrã coore bapacutiyira.

13 Coore ãñagũ, marĩ Õpũ bóaneõ ãñagũ, coore: —Utirijãña, jĩyigũ.

14 Jea, cũũrẽ ñoonéwari caserore padeñáyigũ. Cũũ teero tiirĩ, ñoonéwara putuãñũcãyira. Diaarigũre jĩyigũ:

—Yũũ mũũrẽ dutia: Wũmũñũcãña.

15 Cũũ teero jĩĩrã, diaarigũ wũmũnu, wedesenũcãyigũ. Jesús cũũ pacore wiyayigũ.

16 Teeré ãñarã, niipetira cuiyira. Cõãmacũrẽ usenirã, jĩyira:

—Sĩcũ profeta tutuanetõgũ marĩ watoapũre bauái, jĩyira —. Cõãmacũ cũũyarare tiápũgũ atigũ tiájĩyi, jĩyira.

17 Niipetiro Judea ditapũre, too wesapũre cũũrẽ masõre queti sesajõãyiro.

Juan Bautista basocãre Jesús putopũ ticocorigue (Mt 11.2-19)

18 Juan buerere nunũrã niipetire Jesús tiirere cũũrẽ wedeyira. Teeré tuogú, paũrã cũũ buerere nunũrãrẽ atiduti, jĩyigũ:

19 —Jesús putopũ wáa, sãĩñãña: “¿Mũũrã niĩ ‘basocãre netõnégũdu atigũdaqui’ jĩĩnorigũ; o ãpĩpẽre yuegarite?” jĩĩña, jĩyigũ.

20 Cũã cũũ putopũ jea, jĩyira:

—Juan basocãre wãmeõtiri basocũ ãsãrẽ mũũrẽ sãĩñãduticoawĩ. “¿Mũũrã niĩ ‘basocãre netõnégũdu atigũdaqui’ jĩĩnorigũ; o ãpĩpẽre yuegarite?” jĩĩãwĩ, jĩyira.

21 Cũã jearira, Jesús paũ diarare, ñãñarõ netõrãrẽ netõnéyigũ. Wãtĩã sããnorirare cõãwionecoyigũ. Paũ ãñahẽrãrẽ ãñarĩ tiyígũ.

* 7:6 Judíoa naĩrõ sããwariyira judíoa niĩhẽrãye wiserire. Cũũrẽ naĩrõ bapacutiriyira. ãñãña Hechos 10.28.

22 Teero tiitóa, cúārē yuuyigu:

—Juanrē wedera wáaya múā ññaãriguere, múā tuoáriguere. Biiro jĩña: “Ññahērā ññaãya. Wáamasĩhērā wáaaya. Ōpũrĩ bóara yatijõãnoya. Tuohera tuoóya. Diaarira masõnoya. Bóaneõrā ãñurē quetire wedenoya.

23 Yuure padeodúheguno useniqui”, jĩyigu.

24 Juan ticocoarira wáaari siro, Jesús Juanyé maquērē basocáre wedenacãyigu:

—¿Múā basocá manirõpu ñeenórē ññarā jeari? ¿Cãnsirogu wĩno páapuri cãmeñarere ññarā jearite?

25 ¿Ñeenórē ññarā jeari? ¿Ññurē suti sãñagárē ññarā jearite? Suti ãñurē sãña niirãjã õpãrãyé wiseripu niicua.

26 ¿Ñeenópere ññarā jeari? ¿Profetapere ññarā jearite? Diamacãrã Juanpeja profetas nemorõ uputí maquērē wedewi.

27 Cũye maquērē Cõamacũye queti jóaripũpu ateré jóanoã:

Yuure wedesugueguere mũu suguero ticocogũda.

Cũ mũu wáadarimarē quẽnoyúegũdaqui,†
jĩ jóanoã.

28 Yuure tuoýa: Niipetira basocá watoapure Juan nemorõ niigú maniĩ. Tee biipacari, Cõamacũ dutirere ãñurõ wãcũnũnũsegũnope búri niigú niipacu, Juan nemorõ uputí macũ niĩ, jĩyigu.

29 Cũ teero jĩrere tuorá, niipetira basocá, niyeru wapasébosari basocacã Juan wãmeõtinorira “Cõamacũ diamacũ maquērē tiigú niĩ” jĩyira.

30 Fariseo basoca, Moisés jóarigue buerá Juan wãmeõtinoririrape Cõamacũ cúārē ãñurõ tiidugárere booríyira.

Jesús jĩnemoyigu:

31 —¿Ñeenó queorémena wedegũdari yu atitó macãrãrē? ¿Ñeenó tiiróbiro niĩ?

32 Wĩmarã macã decopu apeduirã tiiróbiro niĩya. Cũ menamacãrãmena biiro cãmerítuticua: “Ûsã bosebũreco tiirí, basaapurawũ. Ûsã booritua, utiri, utiapuriawũ”, jĩcua.

33 Juan basocáre wãmeõtiri basocu apetóre pã yaariyigu; vinocãre sĩnirídojãyigu. Múãpe cũ teero biirecutiri ññarã, “wãtĩ cuoi” jĩã.

34 Yu niipetira sõwũpe yaa, sĩniã. Múã yu teero tiirí ññarã, “yaawãnigũ, sĩniwãnigũ niĩ; niyeru wapasébosari basoca menamacũ, ññañaré tiirã menamacũ niĩ” jĩã.

35 Basocã Cõamacũ masĩrere cuorã cũ tiirécutiremena tee masĩrere ãñomasíya, jĩyigu.

Jesús Simónya wiipu jearigue

36 Sícũ fariseo basocu Jesuré: —Yu putopu yaagu wáaya, jĩyigu.

Jesús cũya wiipu sããwa, yaagudu jeanuãyigu.

37 Tiimacãpũre sícõ numiõ ññaãgõ niyigo. “Jesús fariseo basocuya wiipu yaagũdaqui” jĩrere tuoýigo. Teero tiigó, sitiaãñúrigare née, toopá wáayigo.

38 Cũ sucubírope cũye duporí puto jeanacã, utiyigo. Cooyaco oco cũye duporipu ñaapeanucãyiro. Teero tiigó, cooya póañapõmena teeré coseyigo. Cũye duporire ùpũyigo. Sitiaãñúrere duporipu píopeoyigo.

39 Cooy teero tiirí ññaãgõ, fariseo basocu Jesuré yaadutiariyu wãcũyigu: “Cũrē padeñágõ ññaãgõ niyo. Ñni profeta niigũjã, teeré masĩtoaboajíyi”, jĩ wãcũyigu.

40 Jesús fariseo basocure jĩyigu:

—Simón, mũrē apeyenó wededugaga.

† 7:27 Malaquías 3.1.

–Wedeya, ùsârê buegú, jĩyigu cũũpe.

⁴¹ Jesús cũũ wãcũrémèna ate queoré wedeyigu:

–Niyeru wasorí basocũ pũarãrê niyeru wasoyigu. Sícũ pũacũmá padegũ wapatárocõrõ, ãpĩ pũarã muĩpũrã padegũ wapatárocõrõ wapamóyira.

⁴² Cũã dee tii wapatímasĩhẽĩ ññagũ, cũã wapamórere teero acabójãyigu. Mũũ yũũre wedeya: ¿Niipé niyeru wasogúre maĩ netõnũcãgari? jĩyigu.

⁴³ Simón yũũyigu:

–Yũũ tũgueñarĩ, pairó wapamógũ acabónoãrigupe, jĩyigu.

Jesús jĩyigu:

–Mũũ diamacũrã yũũa.

⁴⁴ Jesús numiõrê ñña, Simónrê jĩyigu:

–Mũũ atigore ññaña. Yũũ mũũya wiipũ sããatiawũ; mũũ yũũre oco dũpo coseádare néeatidutiriawũ. Atigopé yaco ocoména yé dũporire pũuri tii, cooya róañapõmena tuucoséyo.

⁴⁵ Mũũ yũũre ãñudutigu, yũũ wasopúrore ùpũriawũ. Atigopé yũũ sããjearipũ, maĩrémèna yé dũporire ùpũduriyo ména.

⁴⁶ Mũũ yáa dupupũre use píopeoriawũ. Atigopé yé dũporipũre sitiaãñũre píopeoyo.

⁴⁷ Teero tiigú, yũũre tũoyá: Coo pee ñañaré tiirére acabónotoayo. Coo biiro tiirémèna bayiró maĩrére ãñooyo. ãpĩ péerogã ñañaré tiirére acabónogũ, péerogã maĩrére ãñoĩ, jĩyigu.

⁴⁸ Too síro coore jĩyigu:

–Mũũ ñañaré tiirére acabónotoaa.

⁴⁹ Cũũmena yaaduirã cãmẽrĩ sãĩñánũcãyira:

–¿Noã niĩ ãni ñañaré tiirére acabógũ?

⁵⁰ Cũũpe numiõrê jĩyigu:

–Mũũ padeojĩgõ, netõnénoãrigopũ putuáa. Ùseniremena putuawagoa, jĩyigu.

8

Jesuré tiíapũrira numiã

¹ Too síro Jesús niipetire macãrĩ, pacamacãrĩ, metãmacãrĩgãpũ wãanetõyigu. ãñuré queti Cõãmacũ dutiré basocãpũre niĩãdarere wedeyigu. Cũũ buerã doce cũũrê bapacũyira.

² Sĩquẽrã numiãcã cũũrê bapacũyira. Cũã Jesús wãtĩã cõãnorira, diaré netõnénorira numiã niyira. Sícõ María, cũã “Magdalena” jĩgõ, siete wãtĩã cõãnorigo niyigo.

³ Apegó Juana niyigo. Coo manũ Cuza wãmecũyigu. Cũũ Herodeyere dutibosagu niyigu. Apegó Susana niyigo. ãpẽrã paũ numiã cũã cõorémèna tiíapũyira.

Ote wẽẽbategũmena queoré

(Mt 13.1-9; Mr 4.1-9)

⁴ Paũ basocã peemacãrĩ macãrã Jesuré ññarã jeayira. Jesús cũã paũ neãrĩ ññagũ, cũũ wãcũrémèna ate queoré wedeyigu:

⁵ –Sícũ basocã oteréperire wẽẽbategũ wãayigu, wiiáro jĩgũ. Cũũ wẽẽbatewari, sĩquẽñeperi maapũ ñaacũmuyiro. Basocã teeré cutadiyójãyira. Minipõná teeré yaapetijãyira.

⁶ Sĩquẽñeperi ùtãyepapũ ñaacũmuyiro. Mana, sñijõãyiro, oco manijĩrõ.

⁷ Sĩquẽñeperi pota watoapũ ñaacũmuyiro. Potape teeména wiimúã, sñãjãyiro.

⁸ Sĩquẽñeperi ote ùseniri ditapũ ñaacũmuyiro. Tee wii, cienperi dũcacũyiro, jĩyigu.

Teeré jĩtoa, bayiró wedeseremena: —Tɔodugárano tɔomasĩãdacua, jĩyigu.

“¿Deero tiigú queorémēna wedei?” jĩrigue

(Mt 13.10-17; Mr 4.10-12)

⁹ Too síro cũ buerá cũãrē sãĩñáyira:

—¿Deero jĩdugaro tii mɔu queorémēna wedearigue?

¹⁰ Cũãrē jĩyigu:

—Tíatopɔ masĩña maniríguere Cõãmacũ dutiré múãpɔre niĩãdarere múãrē masĩrĩ tiia. Æpērãrē queorémēna wedenoã, yɔu tiirére ãñapacara, ãñamasĩrijããrõ jĩgũ; yēe maquērē tɔopacára, tɔomasĩrijããrõ jĩgũ.

Ote wẽẽbategumēna queorére wedequẽnorigue

(Mt 13.18-23; Mr 4.13-20)

¹¹ Yɔu queorémēna wedearigue biiro jĩdugaro tiia: Cõãmacũye queti niĩã oteréperi.

¹² Basocá tee quetire tɔorá maapɔ ñaacũmuãreperibiro niicua. Cũã tɔomíãrigue wãcũrɔpɔ niirére Satanás ati, ěmapetijãqui, cũã teeré padeorí jĩgũ, Cõãmacũ netõnérĩ jĩgũ.

¹³ Æpērã tee quetire ãñurõ useniremena tɔorá ãtãyepapɔ ñaacũmuãreperibiro niicua. Cũã nɔcõrĩ maniréyucɔ tiirõbiro niicua. Padeorucúmi, cũãrē ñañarõ wáari, padeodújãcua.

¹⁴ Æpērã tee quetire tɔorá pota watoapɔ ñaacũmuãreperibiro niicua. Tɔopacára, atibáreco maquẽpere bayiró wãcũcua; pee cuodugácu; atibáreco usenirere bayiró wãcũcua. Tee niipetire cãmotájãcu tee quetire. Cũã dɔcamanireyucɔ tiirõbiro niicua.

¹⁵ Æpērã tee quetire tɔorá useniri ditapɔ ñaacũmuãreperibiro niicua. Cũã ãñurõ tɔonɔnúse, Cõãmacũ booró diamacú tiidugácu. Cũãrē ñañarõ wáari, teero wãcũtutuajãcua. Cũã pee dɔcacatireyucɔ tiirõbiro niicua.

Sĩãwócorigamēna queoré

(Mr 4.21-25)

¹⁶ Basocá sããwócorigare sããari siro, cõmeraména búatoricua; cũã cãñirõ docapɔ dɔporicua. Ɛmũãrõpɔ pécua, toopú sããwarare ãñurõ bóearo jĩrã.

¹⁷ Tee tiirõbirora tíatopɔ basocá masĩña maniríguere masĩñoãdacu. Bauhéropɔ niirécã baurocá masĩñoãdacu.

¹⁸ Teero tiirá, múã tɔorére ãñurõ tɔonɔnúseyã. Æñurõ tɔonɔnúseranorē Cõãmacũ nemorõ masiré ticogũdaqui. Tɔodugáheranorē cũã “tɔomasĩã” jĩmiriguere ěmajãgũdaqui, jĩyigu.

Jesús paco, cũã baira jearigue

(Mt 12.46-50; Mr 3.31-35)

¹⁹ Jesús paco, cũã baira cũã niirõpɔ jeyaira. Basocá paɔ niirĩ, cũã pɔtopɔ jeamasĩriyira.

²⁰ Toopú niirira Jesuré wedeyira:

—¡Coe! Mɔu paco, mɔu baira soperá jeanucãyira. Mũãrē ãñadugaayira, jĩyira.

²¹ Jesús yɔuyigu:

—Cõãmacũye quetire tɔo, cũã dutirére tiirá, cũãrã yɔu paco, yɔu baira niĩya, jĩyigu.

Jesús wĩnorē, ocoturíre nɔcũãrĩ tiirigue

(Mt 8.23-27; Mr 4.35-41)

²² Sicabɔreco Jesús cũã buerámēna dooríwɔpɔ mũãsãyigu.

—Jãmu atitaró iiniñapũ, cũũ jĩĩrĩ, tĩãwanucãyira.

²³ Cũã tĩãwari, Jesús cãnijõãyigu. Tiitaropũre wĩno bayiró wẽẽcutuatiyiro. Teero tiiró, ocoturí páabatesãyiro. Duadiariquioro wáayiro.

²⁴ Teero wáari ññarã, Jesús puto wáa, cũũrẽ wãcõrãrã, jĩĩyira:

—¡Ûsãrẽ buegú, ãsãrẽ buegú! ¡Marĩ duadiarapũ tiiara!

Jesús wãmũnucã, wĩnorẽ, ocoturíre nũcũãrĩ tiiyigu. Netõjõãyiro. Nũcũãjõãyiro.

²⁵ Cũãrẽ jĩĩyigu:

—¿Mũã padeoré deero wáamiĩto?

Cũã cui, ñnamanijõãrã, cãmerĩ wedeseyira:

—¿Noãnó niigariye ãni, wĩnorẽ, ocoturíre dutigú? Tee cũũ dutiri, yũũjã, netõnucãria, jĩĩyira.

Gerasa macũ wãtĩã cũogũye queti
(Mt 8.28-34; Mr 5.1-20)

²⁶ Too síro Gerasa ditapũ tĩãjeayira. Tiidita Galilea dita apeniñapũ niicu.

²⁷ Jesús maanucãrĩ, too putogã niirí macã macũ cũũ puto atiyigu. Wãtĩã cũogũ niiyigu. Suti yoari sãñariyigu. Wiipũ niiriyigu. Diarirare cũũre coperipũ niisodeaatiyigu.

²⁸⁻²⁹ Pee peti wãtĩ basocũre ñeejãyigu. Basocã cũũye wãmorĩrẽ, cũũye duporire cõmedárimena siatúmiyira. Siatúpacari, cũũpe wéetajãyigu. Wãtĩ cũũrẽ basocã manirõpũ wáari tiirucúyigu. Jesuré ññagũ, acaribí, cũũ puto ñicãcoberimena jeacũmujeayigu. Jesús wãtĩ cũũpũre niigũrẽ witiwadutiyaigu. Cũũpe bayiró acaribíremena jĩĩyigu:

—Jesús Cõãmacũ ãmũãsepũ niigũ macũ, yũũre potocõrijãña. Mũũrẽ bayiró sãña: Yũũre ñañarõ netõrĩ tiiríjãña, jĩĩyigu.

³⁰ —¿Deero wãmecutii mũũ? jĩĩyigu Jesús cũũrẽ.

Wãtĩã cũũpũre sããwarira paũ niirĩ: —Legión* wãmecutia, jĩĩyigu—.

³¹ Ûsãrẽ niiditidiari coperũ cõãdiocorijãña, jĩĩ bayiró sãñyira.

³² Ëtãgũpũ paũ yesea yaanucũyira. Wãtĩã bayiró sãñyira:

—Cũãpũre sããwama, jĩĩyira.

—Teerora tiiyá, jĩĩyigu Jesús.

³³ Cũũ teero jĩĩrãrã, basocãpũre niĩãrira witiwa, yeseapũre sããwayira. Yeseape opatũdipũ cutucutũbuawa, opataropũ ñaacoñuã, duaõjõãyira.

³⁴ Teero wáari ññarã, yesea coterí basoca cuicocutũayira. Cũãya macã macãrãrẽ, cãpũrĩpũ macãrãrẽ teeré wedeyira.

³⁵ Cũã wederi tuorã, “¿deero wáayiri?” jĩĩ ññarã wáayira. Jesús putopũ jeara, wãtĩã witinoãrigure cũũ puto duri ññayira. Cũũ suti sãña, ãñurõ wedesejãyigu sũcã. Tee niipetirere ññarã, cuiyira.

³⁶ Wãtĩã witinoãrigure netõnérĩ ññãrira jearãre wedeyira.

³⁷ Niipetira Gerasapũ niirã bayiró cuira, Jesuré “wãagua” jĩĩyira. Teero tiigũ, Jesús dooríwupũ mũãsãyigu putuawagũda.

³⁸ Wãtĩã witinoãrigure cũũrẽ bayiró sãñmíyigu:

—Yũũcã mũũmena wãagũda, jĩĩmiyigu.

Jesús cũũrẽ jĩĩyigu:

³⁹ —Mũũya wiipũ putuawa, Cõãmacũ mũũrẽ tiĩãriguere wedegu wáaya.

Cũũ wáa, niipetiro tiimacãpũ Jesús cũũrẽ tiiríguere wedeyigu.

Jairo macõye queti; Jesuyáro sutiró padeñárigoye queti
(Mt 9.18-26; Mr 5.21-43)

* **8:30** Ejército romanopũre seis mil surara niyira sica legiõnpũre.

40 Jesús tĩãjeari, basocá useniremena cũũrẽ bocayira. Niipetira cũũrẽ yuera tiiyíra.

41 Judíoa neãrí wii dutirá menamacũ toopá niiyigu. Cũũ wãmecatiyigu Jairo. Cũũ Jesús puto ati, jeacũmu, bayiró sãiyígu:

—Jãmu yáa wiipũ, jĩiyigu.

42 Sícõrã põnacatiyigu doce cũmarĩ cuogó. Diago tiiyigo.

Jesús cũũ puto pũ wáari, paũ cũũrẽ tuunũnũseyira.

43 Cũũ watoapũ sícõ numiõ niiyigo. Doce cũmarĩ beti niiré teero niiru-cujãyiro. Paũ coore ucotipacari, netõríyiro.

44 Jesús sucubírope wáa, cũũyaro sutiró yapapũ padeñáyigo. Coo padeñárĩrã, coo diaré máata bũũncãjõãyiro.

45 Jesús sãĩñáyigu:

—¿Noã yũũre padeñáĩ?

Niipetira: —Padeñária, jĩiyira.

Teero tiigũ, Pedro jĩiyigu:

—Ûsãrẽ buegũ, paũ mũũrẽ tuunũnũsera tiiyia.

46 Jesús jĩiyigu:

—Sícõ yũũre padeñáãto. Coore yũũ tutuaremena netõrĩ tiiátũ, jĩiyigu.

47 Coo deero dutimasĩhẽgõ, ñapõpigora, Jesús puto ati, ñicãcoberimena jeacũmuyigo. Niipetira tũocõropũ coo deero tiigó padeñããriguere wedeyigo. Coo máata netõãriguecãrẽ wedeyigo.

48 Jesús coore jĩiyigu:

—Yáa wedego, mũũ padeojĩgõ, netõnénoãrigopũ putuáa. Ûseniremena putuawagoa, jĩiyigu.

49 Cũũ coomena wedesegũ tiirí, sícũ Jairoya wii macũ jeayigu.

—Mũũ macõ diajõããwõ mée. Buegũre nocõrõrã potocõduya, jĩiyigu.

50 Jesús teeré tũo, Jairore jĩiyigu:

—Wãcũpatirijãña; diamacũrã padeoyá. Mũũ macõ netõjãgõdaco.

51 Tiiwiipá jeagũ, ãpẽrãrẽ sããwadutiriyigu. Pedro, Santiago, Juan, coo pacusũmũã díccure sããwadutiyigu.

52 Niipetira bayiró utira tiiyíra. Jesús cũãrẽ jĩiyigu:

—Utirijãña. Coo diarico; cãnigõ tiicó.

53 Cũãpe cũũrẽ buijãmiyira, coo diaariguere masĩjĩrã.

54 Jesús cooya wãmorẽ ñee, bayiró wedeseremena jĩiyigu:

—Wĩmagõ, wũmunũcãña.

55 Yeeripũna coejõã, máata wũmunũcãyigo. Jesús: —Coore yaaré ecayá, jĩiyigu.

56 Coo pacusũmũã ññamanijõãyira. Jesús ãpẽrãrẽ wededutiriyigu teero wáaariguere.

9

Jesús cũũ bueráre wededuticorigue

(Mt 10.5-15; Mr 6.7-13)

1 Jesús cũũ buerá docere néõyigu. Cũãrẽ tutuarere, dutirére ticoyigu. Teeména wãtĩãrẽ cõã, diaráre netõnémasĩrĩ tiiyígu.

2 “Cõãmacũ dutiré basocãpũre niiãdacu’ jĩĩrere wedera wáaya; diarecutirare netõnéã wáaya”, jĩĩ ticocoyigu.

3 Cũãrẽ jĩiyigu:

—Mũã wáara, apeyenó néewarijãña. Tuurítuarigu, wasopo, pugue, niyeru, suti wasoádare néewarijãña.

4 Múã wiipú jeara, tiimacãpũ múã niiãdaro jeatuaro putuácũmuña.

5 Apemacãpũre múãrẽ ñeedugaheri, tiimacãrẽ netõjõãña. Tooré netõwára, tiimacã maquẽ dita múãye duporipũ túaariguere páabatecũña. Teero tiirá, múã “atimacã macãrã wapa cmoóya” jĩrã tiiádacu, jĩiyigu.

6 Cúã wáajõãyira. Wáa, Jesuyé ãñuré quetire wedeyira. Diarecutirare netõnéyira.

Herodes Jesús tiirére tũoríque

(Mt 14.1-12; Mr 6.14-29)

7 Herodes Galilea dita dutigú niipetire Jesús tiirére wedeseri tũoyígu. Teeré tũogú, deero jĩimasĩriyigu. Sĩquẽrã “Juan masãjĩyi” jĩiyira.

8 Āpẽrã “Elías bauájĩyi” jĩiyira. Āpẽrã “tíatorũ macãrã profetas menamacũ masãjĩyi” jĩiyira.

9 Herodepe jĩiyigu:

—Yũrã Juanyá dupure páatadutiwũ. Too docare ¿noã niigari cúã nocõrõ wedesegu?

Teero tiigú, Herodes Jesuré ññadugamiyigu.

Jesús cinco mil ãmũãrẽ yaaré ecaríque

(Mt 14.13-21; Mr 6.30-44; Jn 6.1-14)

10 Jesús beserira coe, wedeyira cúã tiiáriguere. Too síro Jesús cúã dícare sũowáyigu Betsaida macãpũ.

11 Basocãpe tũojãyira. Teero tiirá, cãũrẽ nũnũwáyira. Jesús cúãrẽ bocañe, “Cõãmacũ dutiré basocãpũre niiãdacu” jĩirére wedeyigu. Diarecutirare netõnéyigu.

12 Ñamicapũ niirĩ, cãũ buerá doce cãũ puto wáa, cãũrẽ jĩiyira:

—Basocãre “nocõrõrã niiã” jĩĩña. Putogã niiré macãrĩpũ, cãpũ niiré wiseripũ yaaré, cãñirõ ãmaãrã wáaaro. Ānopú macã manirõpũ niiã, jĩiyira.

13 —Múã cúãrẽ yaaré ecayá, jĩiyigu.

—Ësã sicamoquẽñepa pã, wai pũarãrã cmoa. ¿Ësã cúã niipetirare yaaré sãĩbosára wáaro booite? jĩiyira.

14 Ëmũã dícare bapaqueori, cinco mil watoa niiyira. Jesús cãũ bueráre jĩiyigu:

—Basocãre sicapõnarẽ cincuenta duidutiya.

15 Cúã teerora niipetirare duidutiya.

16 Jesús tee sicamoquẽñepa pãrẽ, wai pũarãrẽ née, ãmũãsepũ ññamũõco, Cõãmacũrẽ usenire tico, pũatásã, cãũ bueráre basocãpũre batodutigũ ticoyigu.

17 Niipetira yaa, yapijõãyira. Yaatoaari siro, doce piseri cúã yaadũaariguere seesãyira.

Pedro Jesuré “mũũ Cõãmacũ beserigũ niiã” jĩĩrique

(Mt 16.13-19; Mr 8.27-29)

18 Sicabũreco Jesús cãũ sesaro Cõãmacũmena wedesegu tiiyígu. Cãũ buerá cãũmena niiyira. Cúãrẽ sãĩñáyigu:

—¿Basocã “¿noã niĩ cãũ?” jĩĩ yũũre?

19 Cúãpe yũũyira:

—Sĩquẽrã mũũrẽ “Juan basocãre wãmeõtiri basocũ niiqui” jĩĩya. Āpẽrã “Elías niiqui” jĩĩya. Āpẽrã “tíatorũ macãrã profetas menamacũ masãrigũ niigũ niiqui” jĩĩya, jĩiyira.

20 —¿Múãte “¿noã niĩ?” jĩĩ yũũre? jĩiyigu.

Pedro yũũyigu:

—Muu Cõamacũ beserigu Cristo niiã, jĩyigu.

Jesús cãũrẽ sããdarere wederigue

(Mt 16.20-28; Mr 8.3-9.1)

²¹ —Teeré ãpẽrãrẽ wederijãña, jĩyigu Jesús—.

²² Yuu niipetira sõwũrẽ bayiró ñañarõ netõrõ niirõ tiíadacu. Butoá dutirá, paiaré dutirá, Moisés jóarigue buerá yũre booríadacua. Sããdutiíadacua. Cũã teero tiipacári, itiábũreco siro masãgũdacu.

²³ Niipetirare jĩyigu:

—Sĩcũ yũre padeó, nuũdũgũgũno cũũ booró tiidũgãrenorẽ tiidũjããrõ. Basocá cãũrẽ ñañarõ jĩpacari, yũre tuonũnũsearo. Teeré tiigũ, bárecoricõrõ curusare apagũ tiirõbiro niigũdaqui.

²⁴ Æpĩ sãrere cuigũno yũre “masĩria” jĩgũ pecamepu wáagũdaqui. Æpĩpẽ yũre “masĩã” jĩ, teewapamena cãũrẽ sãrĩ, yũmena catirucujãgũdaqui.

²⁵ Sĩcũ atibũreco maquẽ niipetirere wapatápacu, cũũ yeeripũnarẽ tiidióri, cũũ cuoré dee tiíadare niiricu.

²⁶ Sĩcũ bobogũno yũre “masĩã” jĩdũgahegure, yé bueré maquẽrẽ “padeóa” jĩdũgahegure yũcã cãũrẽ “masĩriga” jĩgũdacu. Yuu niipetira sõwũ yuu asibatéremena, yuu Pacu asibatéremena, ángleamena putũaatigũdacu. Putũaatigu, yũre bobosãririgure yũcã cãũrẽ bobosãricu; yũre “masĩria” jĩrigure yũcã “cãũrẽ masĩria” jĩgũdacu.

²⁷ Yuu aterėja diamacũrã jĩã: Siquẽrã ãnopũ niirã cãã diaadari suguero, Cõamacũ dutiré cãũpũre niíadare atiri ññãdacia, jĩyigu.

Jesús baurécũtũre wasorĩgue

(Mt 17.1-8; Mr 9.2-8)

²⁸ Teeré cãũ wederi siro, sica semana netõrĩ, Jesús ãtãgũpũ Cõamacũmena wedesegu muãwayigu. Tiigũpũ wáagu, Pedro, Santiago, Juanrẽ néewayigu.

²⁹ Cõamacũmena wedeseri, cãũya diapóa bauré wasojõãyiro. Cãũye suti ãñurõ butiré, bayiró capemóre wáayiro.

³⁰ Pũarã ãmũã cãũmena wedeseyira. Moisés, Elías niiyira.

³¹ Asibatéremena bauáyira. Jesús diaadarere, Cõamacũ jĩrĩrobirora Jerusalénpu cãũrẽ wáaadare wedeseyira.

³² Pedro, cãũ menamacãrã wũgoá pũninetõpacari, ññayira. Wãcã, Jesús asibatérere, cãũmena nucũrãrẽ ññayira.

³³ Jesumena niĩarira wáara tiirĩ, Pedro ãñurõ wãcũripacu, cãũrẽ jĩyigu:

—Ësãrẽ buegũ, marĩ ãnopũ niirĩ, ãñunetõjõãã. Itiãwiigã tiicó; sicawiigã mũyaya wii, apewiigã Moiséya wii, apewiigã Elíaya wii tiicó, jĩmiyigu.

³⁴ Cãũ wedesegu tiirĩra, õme diiãti, cãũrẽ tuubiátocojãyiro. Cãũrẽ õme tuubiãri, cuijõãyira.

³⁵ Õme watoapu sĩcũ wedeseri tuoyira:

—Ñni yuu macũ yuu beserigu niĩ. Cãũrẽ tuoyá, jĩyigu.

³⁶ Wedeseri siro, Jesús sĩcũrã niiyigu sãa. Teebũrecorire cãũ buerá cãã ññariguere ãpẽrãrẽ wederiyira ména.

Jesús wãtĩrẽ wĩmagũpũre niĩarigũre cõãwionecorigue

(Mt 17.14-21; Mr 9.14-29)

³⁷ Apebũrecope ãtãgũpũ niĩarira diijeári, pau basocá Jesuré bocayira.

³⁸ Sĩcũ cãã watoapu niigũ bayiró busarómena Jesuré wedeseyigu:

—Ësãrẽ buegũ, mũrẽ bayiró sãã: Yuu macũrẽ ññagũ atiya. Sĩcũ niigũ niĩ.

³⁹ Wãtĩ cãũpũre niigũ ñee, acaribĩri tiĩ. Ñaacũmu, tũnumecũ, soboturi tiirucú. Cãũrẽ ñañarõ netõrĩ tiĩ. Duudũgãrii.

40 M_{uu} bueráre “cõãwionecobosaya” jĩĩmiãwũ. Cõãmasĩriawã, jĩĩyigu.

41 Jesús cúãrẽ jĩĩyigu:

–Múã y_{uu}re padeorídojãã; ñañarã niiã. Y_{uu} múãmena yoari niirucujãrĩcãrẽ, padeoríbocu. ¿Nocõrõ yoari múãmena põõtẽõgũdari y_{uu}? M_{uu} macãrẽ ãnopé néeatiya, jĩĩyigu.

42 Wĩmagũ cũũ puto wáari, wãtĩ cũũrẽ ñaacũmu, bayiró tũnumecãrĩ tiiyígu. Cũũ teero tiirí, Jesús wãtĩrẽ witiwaduti, wĩmagũrẽ netõné, cũũ pacure wiyayígu.

43 Niipetira basocá Cõãmacũ uputí macũ peti tiiẽñorere ññamanijõãyira.

Jesús cũũrẽ sããdarere wedenemorigue

(Mt 17.22-23; Mr 9.30-32)

Niipetira niipetire cũũ tiiãriguere ññamanijõãrĩ, cũũ bueráre jĩĩyigu:

44 –Y_{uu} ateréja diamacũrã jĩĩã; acabórijãña: Y_{uu} niipetira sõwũ ãpẽrãpãre ticonogũdacu, jĩĩyigu.

45 Cũãpe cũũ jĩĩãriguere tãomasĩriyira. Cõãmacũ cúãrẽ tãomasĩhẽrĩ tiiyígu ména. Cũã Jesuré “wedequẽnoña” jĩĩdũgapacara, cuira, jĩĩriyira.

¿Nii uputí macũ niiĩ?

(Mt 18.1-5; Mr 9.33-37)

46 Jesús buerá “¿nii marĩ watoare nemorõ uputí macũ niiĩ?” jĩĩ wedesenãcãyira.

47 Jesús cúã wãcũrẽre ññamasĩyigu. Teero tiigú, sícũ wĩmagũrẽ cũũ puto nãcõ,

48 cúãrẽ jĩĩyigu:

–Sícũ “y_{uu} Jesuré maĩã; teero tiigú, ãni wĩmagũrẽ boca maĩgũda” jĩĩ wãcũboqui. Cũũ teero wãcũgũ, cũũrẽ maĩgũ, y_{uu}cãrẽ maĩgũ tiii. Y_{uu}re boca maĩgũ, y_{uu}re ticodiocorigucãrẽ maĩgũ tiii. Múã watoapũ bári niigú cũũrã niiĩ uputí macũ, jĩĩyigu.

Marĩrẽ cãmotáhegu marĩrẽ tiiápugu niiĩ

(Mr 9.38-40)

49 Juan jĩĩyigu:

–Ësãrẽ buegú, sícũ m_{uu} wãmemena wãtĩãrẽ cõãwionecori ññããwũ. Cũũ marĩ menamacũ mee niiãwĩ. Teero tiirã, cũũrẽ cãmotãawũ, jĩĩmiyigu.

50 Jesupé cũũrẽ y_{uu}yígu:

–Cãmotãrijãña. Marĩrẽ cãmotáhegu marĩrẽ tiiápugu niiĩ, jĩĩyigu.

Jesús Santiagore, Juanrẽ tutirigue

51 Jesús ãmããsepũ mããwaadare niiatiri, cuiro manirõ “Jerusalénpũ wáagũdũ” jĩĩgũ, quẽnonãcãyígu.

52 Cũũ suguero ãpẽrãrẽ ticocoyígu. Cũã wáa, Samaria dita niirí macãpũ jeamiyira, cũũ jeaadarore quẽnoãdara.

53 Tiimacã macãrãpe Jerusalénpũ Jesús wáari ññarã, cũũrẽ ñeedũgariyira.

54 Cũã teero tiirí ññarã, cũũ buerã Santiago, Juan jĩĩyira:

–Ësã Õpũ, cúãrẽ sããdara, ¿ãmããse macã pecamerẽ diiátidutiri boogári? Profeta Elías teero tiiyígu,* jĩĩyira.

55 Jesús cúãrẽ ñña, tutiyígu:

–Múã wãcũrẽ Espíritu Santo wãcũrẽ ticoré mee niiã.

56 Y_{uu} niipetira sõwũ basocãre ñañarõ tiigú atiriwũ; cúãrẽ netõnégũ atigu tiiwú, jĩĩyigu.

Too síro apemacãpũ wáajõãyira.

* 9:54 2 Reyes 1.9-16.

Jesuré n̄n̄ndugámiriraye queti
(Mt 8.19-22)

⁵⁷ Cúã maapu wáari, s̄ic̄ã basocá Jesuré j̄īiyigu:

—Noo m̄u wáaro yu m̄ur̄ē n̄n̄ngúda. M̄u buegú niidugaga.

⁵⁸ Jesús c̄ur̄ē yūyigu:

—Wáic̄ara c̄aniré tutiri cuóya. Minipóná p̄nacutíre sutiri cuóya. Yū niipetira s̄owupeja c̄anir̄o cuoríã, j̄īiyigu.

⁵⁹ Jesús ãp̄ir̄é: —J̄ãm̄ yūmena. M̄ur̄ē yū buegú niir̄i boogá, j̄īiyigu.

C̄ũpe yūyigu:

—Ōp̄ã, yū pacu diari siro, yaatóaguru, m̄umena wáaguda s̄ic̄ã, j̄īimiyigu.

⁶⁰ Jesús c̄ur̄ē j̄īiyigu:

—Yūre padeohéra diarirapu tiiróbiro niitoaya. Cúã basiro c̄amer̄i yaaáro. M̄upe Cõamac̄u dutiré basoc̄ap̄re niĩadarere wedegu wáaya, j̄īiyigu.

⁶¹ Æp̄ir̄é j̄īimiyigu:

—Ūsã Ōp̄ã, yū m̄ur̄ē n̄n̄ngúda, m̄u buegú niidugagu. Yáa wii mac̄ar̄ē “wáagu tiia” j̄īiḡũ wáasuguma.

⁶² Jesús c̄ur̄ē j̄īiyigu:

—S̄ic̄ã c̄ũ paderére padepacu, apeyenó w̄ac̄ũḡũ, ãñur̄o tiiríqui. “Cõamac̄u dutirére tiiḡũda” j̄īipacu, apeyenó w̄ac̄ũḡũ, dee tiiḡũda niiridoj̄ã, j̄īiyigu.

10

Jesús setenta y dos basocare wededutigu ticocorigue

¹ Too síro Jesús ãp̄er̄ã setenta y dos beseyigu. Cúãr̄ē p̄uar̄c̄or̄o dícu ticooyigu. Niipetire mac̄ar̄ipu c̄ũ wáadaropu c̄ũ suguero ticocoyigu.

² Cúãr̄ē wedeyigu:

—Pau peti yūre padeoádara niicua. P̄uar̄gã yéere wedeadarapeja niĩya. Teero tiirá, Cõamac̄ur̄ē ãp̄er̄ã yé maquēr̄ē wedera wáadarare bayir̄o s̄ãñã.

³ Múã wáaya. Yū múãr̄ē quioropu ticocogu tiia corderoare yáíwa watoapu ticocogu tiiróbiro.

⁴ Múã wáara, wasopo, niyeru s̄ãriipo, sapatu apébã néewarij̄ãña. Maapu p̄uán̄cã, ãp̄er̄ãm̄ena wedeserij̄ãña.

⁵ Múã wiip̄ã s̄ãwara, tiwií mac̄ar̄ē ãñudutira, j̄īisugueya: “Cõamac̄u múãp̄re ãñur̄o niirecutire ticoaro”.

⁶ Tiwií mac̄ar̄ã ãñur̄o niirecutirere cuoátã, múã ãñudutire teerora wáaadacu. Cúã ãñur̄o niirecutirere cuoríatã, teero wáaricu.

⁷ Múã jeaari wiira p̄uáya. Cúã yaarére, c̄ũ s̄inir̄ere c̄ãm̄ena yaa, ni-ij̄ãña. Paderáno c̄ũ paderém̄ena wapata, yaamas̄iya. Apeyé wiserip̄ã niir̄ã wáarij̄ãña.

⁸ Múã mac̄apu jeari, too mac̄ar̄ã bocari, c̄ũ ecarére yaaya.

⁹ Tiimac̄apu diarecutirare netónéña. “Cõamac̄u dutiré mar̄ip̄re niĩadare jeaatitooa” j̄īi wedeya c̄ũãr̄ē.

¹⁰ Apetó tiirá, apemac̄ap̄u jeari, too mac̄ar̄ã bocaribocua. Teero tiirí, mac̄ã decopu wáa, biiro j̄īñã:

¹¹ “Múãya mac̄ã maquē dita ūs̄ãye d̄porip̄u túariguere páabatecõãã. Múã wapa cuorére ãñor̄ã, teero tiia”, j̄īñã. Cúãr̄ē j̄īñemoña: “Múã ateré mas̄ñã: Cõamac̄u dutiré múãp̄re niimiãdare jeaatitoamiãyu”, j̄īñã.

¹² Yūre tuoyá: Cõamac̄u basoc̄are wapa tiíadari bureco jeari, tiimac̄ã mac̄ar̄ē Sodoma mac̄ar̄ē tiiríro nemor̄o ñañar̄o tiinóãdacu, j̄īiyigu.

Jesuré padeohére macãrĩ macãrãye queti
(Mt 11.20-24)

¹³ Jesús apeyé macãrĩ macãrãrẽ jĩiyigu:

—Bóaneõrã niiã múã Corazín, Betsaida macãrĩ macãrã. Yũũ tutuaremena tiiẽñoriguere ñnarira niipacara, wasorídojãã. Tiro, Sidón* macãrĩpũ yũũ tiiẽñoãtã, máata tee macãrĩ macãrã cúã ñañaré tiirére wãcũpati, wasotóabojĩya. Cúã wãcũpatirere ãñorã, wãcũpatire suti† sãña, nitĩpũ duibojĩya.

¹⁴ Cõãmacũ cúũ basocáre wapa tiiádari bureco jeari, Tiro, Sidón macãrã nemorõ múãpere ñañarõ tiigúdaqui.

¹⁵ Múã Capernaum macãrã “Cõãmacũ pũtopũ ãñurõ mũãwaadacu” jĩĩ wãcũmicu. Wáaricu. Pecamepũ diiwáadacu, jĩiyigu.

¹⁶ Cúũ bueráre wedenemoyigu:

—Múã buerére tuogúno yũũre tuogú tiii. Múãrẽ boohégũno yũũre boohégũ tiii. Yũũre boohégũno yũũre ticodiocorigũcãrẽ boohégũ tiii, jĩiyigu Jesús.

Jesús ticocorira setenta y dos coerigue

¹⁷ Jesús ticocorira setenta y dos useniremena coerá, jĩiyira:

—Ësã Òpũ, wãtĩãcã ãsã mũũ wãmemena dutiri, ãsã dutirobirora tiiáwã, jĩiyira.

¹⁸ Jesús cúãrẽ jĩiyigu:

—Satanárẽ bupo wããyoro tiiróbiro ãmũãsepũ ñaadiatiri ññawã.

¹⁹ Yũũ múãrẽ tutuarere ticotoawũ, ãñaãrẽ, cutiapare cutapéoaro jĩĩgũ; niipetire Satanás tutuarere netõñcããrõ jĩĩgũ. Múã teeré tiirí, múãrẽ merẽã wáaricu.

²⁰ Wãtĩã múã dutirobirora tiiré díçure usenirijãña. Cõãmacũ pũtopũ múã wãme “jóatunorira niiã” jĩĩrĩ, useniña, jĩiyigu.

Jesús cúũ Pacũre usenire ticorigue
(Mt 11.25-27; 13.16-17)

²¹ Toorá Jesús Espiritu Santo usenire ticorémena cúũ Pacũre jĩiyigu:

—Pacũ, mũũ ãmũãse, atiditá Òpũ niiã. “Ësã masĩnetõñcãã” jĩĩrãrẽ mũũyere masĩrĩ tiiría; wĩmarã tiiróbiro mũũyere masĩdũgarapere teeré masĩrĩ tiia. Teeré mũũ teerora wáari boocú. Teero tiigú, mũũrẽ usenire ticoa, jĩiyigu.

²² Too síro basocápere jĩĩnemoyigu:

—Yũũ Pacũ niipetire masĩrére yũũre ticowi. Cúũ sícũrã yũũ niirecutirere masĩ. Yũũpecã sícũrã cúũ niirecutirere masĩã. Yũũ masĩrére ticonorã cúũrẽ masĩcua, jĩiyigu.

²³ Cúũ bueráre ñña, cúã sesarore jĩiyigu:

—Múãpeja yũũ tiirére ññajĩrã, useniã.

²⁴ Yũũre tuoyá: Pacũ profetas, teero biiri õpãrã múã ññaré ññadũgamiyira. Ññaririra niiwã. Múã tuorére tuodũgamiyira. Tuorírira niiwã, jĩiyigu.

Samaritanoãyũ ãñũgũ

²⁵ Sícũ Moisés jóarigue buegú wũmũñcãyigu. Jesuré merẽã yũũri boogú, sãññáyigu:

—Basocáre buegú, ¿yũũ ñeenó tiigúdari, catiré petihére buadũgágu? jĩiyigu.

²⁶ Jesús cúũrẽ yũũyigu:

—¿Moisére dutiré cúũriguepũ deero jóanoĩto? ¿Mũũ teeré buegũ, deero tuoí? jĩiyigu.

²⁷ Cúũpe yũũyigu:

* **10:13** Tiro, Sidón macãrã apeyé macãrĩ macãrã nemorõ ñañanetõjõãrã niiyira Jesús niiritore.

† **10:13** Wãcũpatire sutire yooména suare suti niiyiro.

—Biuro jóanoã: “Cõãmacũ marĩ Òpũrẽ maĩñá. Niipetire m̃u yeeripũnamena, m̃u tutuaremena, m̃u wãcũrẽmena cãũrẽ maĩñá. M̃u basiro maĩrõ tiróbirora ãpẽrãcãrẽ maĩñá”, jĩã, jĩyigu.

²⁸ Jesús cãũrẽ jĩyigu:

—M̃u diamacũ peti ỹu. M̃u teeré tiigú, catiré petihére b̃uagúdacu.

²⁹ Cãũpe “ỹu Moisére dutiré cũũriguere tiipetía” jĩ wãcũdugagu sãĩñáyigu:

—¿Noã niĩ “ãpẽrãcãrẽ maĩñá” jĩnorã? jĩyigu.

³⁰ Jesús atequetiména ỹu ỹu:

—Sĩcũ Jerusalén niĩarigu Jericóru búawagu tiiyigu. Maaru wáari, yaarépira cãũrẽ ñee, cãũ néewarere ãmajã, sutiré tuuwénejã, páasĩãcũ, wáajõãyira.

³¹ Sĩcũ pai tiimaru búawagu tiiyigu. Wáa, cãũrẽ ññabua, aperopé sodea, netõjõãyigu.

³² Cãũ siro levita basocu toopára jeayigu. Cãũcã cãũrẽ ñña, aperopé sodea, netõjõãyigu.

³³ Sĩcũ samaritanoã ỹu tiimaru búawagu tiiyigu.‡ Cãũrẽ ñña, bóaneõ ññagũ,

³⁴ cãũ p̃topu jea, cãũ cãmirẽ vinomena cose, ũsemena ũcoti, suti caserimena d̃d̃ua tiiyigu. Túajea, cãũ pesarigu burro sotoaru néerepo, néejõãyigu. Basocá wáara cãnirí wiip̃u cãũrẽ néjea, coteyigu.

³⁵ Apebãreco cãũ wáadari s̃guero, p̃uquí niyeruqui néewioneco, tiiwíi dutigũre ticogu, jĩyigu: “Cãũrẽ ãñurõ coteya. M̃u cãũrẽ cotegu, m̃u yeerumena tiinemórĩ, nemoatigu, wapatiguda”, jĩyigu.

³⁶ Jesús sãĩñáyigu:

—¿Niipé yaarépira cãmituariguere maĩyírĩ?

³⁷ Cãũpe ỹu ỹu:

—Cãũrẽ bóaneõ ññarigupe, jĩyigu.

—M̃ucã teerora tiigú wáaya, jĩyigu Jesús.

Jesús Marta, Maríaya wiip̃u niirigue

³⁸ Cũã maaru wáara, sicamacãgãru jeayira. Sĩcõ Jesuré boca, cãnirõ ticoyigo. Coo wãmecutiyoigo Marta.

³⁹ Coo bayio wãmecutiyoigo María. Coo Jesús wedeserere t̃ogó, cãũye d̃pori p̃togãru duiyoigo.

⁴⁰ Martape pee paderé c̃ojgõ, bayirõ wãcũyigo. Coo Jesús p̃to wáa, jĩyigo:

—Õpũ, ỹu bayio padedujãyo. ¿M̃u teeré ññarii? Ỹu tiiãpudutiya, jĩyigo.

⁴¹ Jesús coore ỹu ỹu:

—Marta, m̃u pee tiirere bayirõ peti wãcũjãã;

⁴² sicawãmerã ũp̃tĩ maquẽ niĩã. María ãñurẽ petire beseyo. ãpẽrã teeré ãmmasĩricua, jĩyigu.

11

Cõãmacũrẽ sãire (Mt 6.9-15; 7.7-11)

¹ Sicabãreco Jesús aperopã Cõãmacũmena wedesegu tiiyigu. Wedesetoari, sĩcũ cãũ buegú jĩyigu:

—Ësã Òpũ, Juan cãũ buerere ñnãrãrẽ Cõãmacũmena wedeserere bueyigu. M̃ucã ãsãrẽ bueya, jĩyigu.

² Jesús ỹu ỹu:

—Mũã Cõãmacũmena wedesera, biuro jĩñã:

Ësã Pacu ãmãsep̃u niigú, m̃urẽ quioníremena padeoáda.

M̃u dutiré ãsãp̃re niĩãdare jeaaro.

‡ **10:33** Judíoa samaritanoãrẽ sũna niiyira. Cũã cãmerĩ tiiãpuriyira.

Ɔmũãse macārã m̄m̄ booré díçure tiicúa; atibúreco macārãcã teerora tiíaro.

³ Ɔsārē búrecoricōrō yaaré ticoya.

⁴ Niipetira ũsārē ñañarō tiiráre ũsã acabóa. Teero tiigú, m̄m̄cã ũsã ñañarē tiirére acabóya.

Jĩcōāsārenorē cāmotáya.

Ɔsārē ñañarō wáari jĩgũ, netōnéña, jĩña, jĩyigu.

⁵ Jesús jĩnemoyigu:

—Apetó tiigú, s̄icũ múã tiiróbiro niigú cũya wedeguya wiip̄m̄ ñami decop̄m̄ wáa, jĩboqui: “Yáa wedegm̄, itiága pã ym̄re wasoya.

⁶ Ym̄menamacũ aperop̄m̄ wáagm̄ yáa wiip̄m̄ jeaawĩ. Cũũrē ecaré c̄moríga”, jĩboqui.

⁷ Āp̄rē wii popeap̄m̄ ym̄boqui: “Ym̄re potocōrijãña. Sope biajãnoãwũ. Ym̄ p̄namena ym̄ cānirōp̄m̄ cānigú tiia. M̄m̄rē w̄m̄m̄ncã, ticogm̄ wáamas̄iriga”, jĩboqui.

⁸ Ym̄re t̄oyá: Cũya wedegm̄ niipacari, w̄m̄m̄ncã, ticogm̄ wáariqui. Potocōnemorijãrō jĩgũ, w̄m̄m̄ncã, cũ boorécōrō ticogm̄ wáaqui.

⁹ Ym̄re t̄oyá: Múãcã Cōãmacũrē sãĩñá. Sãĩrĩ, cũ múãrē ticogm̄daqui. Āñurere āmaārã tiiróbirora sãĩrucújãña. Sãĩrucújãrã, b̄maádacu. “Sope pãõña ym̄re” jĩgú tiiróbiro sãĩdúrijãña. Sãĩdúheri, “jáa” jĩgũdaqui.

¹⁰ Sãĩgũno c̄mogúdaqui. Āmaãgũno b̄magúdaqui. “Pãõña” jĩgũno pãõnogũdaqui.

¹¹ Múã p̄ona yaaré sãĩrĩ, ũtãpere ticoricu. Wai sãĩrĩ, ãñarē ticoricu.

¹² Cãrēquē diye sãĩrĩ, cutiapare ticoricu.

¹³ Múã ñañarē tiirã niipacara, múã p̄onarē ãñurere ticomasĩã. Marĩ Pac̄m̄ ũm̄ãsep̄m̄ niigúpe nemorō ãñurē ticomasĩqui. Cũũrē sãĩrãrē Espiritu Santore ticogm̄daqui, jĩyigu.

*Jesurē “Satanás tutuaremena wãtĩãrē cōãqui” jĩ wedesãrigue
(Mt 12.22-30; Mr 3.20-27)*

¹⁴ Jesús wãtĩrē cōãwionecogm̄ tiiyigu. Wãtĩ basocúre wedeseheri tiiyigu. Cũ witiwaari siro, basocú wedesejõãyigu. Teeré basocá ññamanijõãyira.

¹⁵ Sĩquẽrã jĩyira:

—Āni wãtĩãrē dutigú Beelzebú tutuaremena wãtĩãrē cōãwionecoi, jĩmiyira.

¹⁶ Āp̄rã “¿niirōrã cũ Cōãmacũ ticodiocorigm̄ niĩ?” jĩrã, cũũrē Cōãmacũ s̄icũrã tiimas̄irere tiẽñodutimiyira.

¹⁷ Jesupé cúa wãcũrere mas̄jĩgũ, cúaãrē jĩyigu:

—Sicadita macārã s̄icãrõména niihẽrã, cúa basiro cãmerĩquẽrã, tiidita macārã petijõãcua. Sicawí macārã s̄icãrõména niihẽrã, cúaãcã petijõãcua.

¹⁸ Satanás cũũrē padecoterare cōãwionecori, cũ dutiré petijõããdacu. Múã ym̄re “Beelzebú tutuaremena wãtĩãrē cōãwionecoqui” jĩã.

¹⁹ Teero jĩãtã, múã buerere n̄m̄rã wãtĩãrē cōãwionecora, ¿noã tutuaremena cōãwionecogari? Cúaãrē sãĩñãrã wáaya. Múã wisirere cúa ãñoãdacua.

²⁰ Ym̄ Cōãmacũ tutuaremena wãtĩãrē cōãwionecojĩgũ, ateré múãrē wedea: Cōãmacũ dutiré basocáp̄re niĩãdare jeatoaa.

²¹ S̄icũ tutuagm̄ pee besumena cũya wiire coteri, cũyere merẽã tiirícua.

²² “Ate pee besumena ãñuniãdacu” jĩ wãcũpacari, ãp̄i nemorō tutuagm̄ ati, cũũrē netõncãqui. Cũye besure ãma, cũyere nẽe, cũ menamacãrãrẽ batojãqui, jĩyigu.

Jesús jĩnemoyigu:

23 –Yũure boohégũ yũure ññatutigũ niĩ. Yũure tiípuhegu yũure nunudugárare cãmotágũ niĩ.

Wãtĩ basocápure coesãwarigue queti
(Mt 12.43-45)

24 'Wãtĩ basocápure niĩarigu witiwagu, basocá manirõpu wáayigu cũ niĩadaro ãmaãgũ. Buaríyigu. Buarí, “yũ witiatirirõpu coesãwagũda sũcã” jĩ wãcũyigu.

25 Jeagu, joáari wii, ãñurõ quẽnoãri wii tiirõbiro buajeáyigu basocápure.

26 Too síro wáa, siete wãtĩã cũ nemorõ ññaãrãrẽ “atiya múãcã” jĩyigu. Cũ niipetira basocápure sããwa, niiyira. Basocápe cũ teero tiirí, nemorõ ññaãrõ netõyigu, jĩyigu.

Jesús usenire maquẽrẽ wederigue

27 Jesús teerẽ wedeseri, sícõ numiõ basocá pa watoapu niigõ bayirõ bũsũrómena cũũrẽ wedeseyigo:

–Mũũrẽ põnacutí masõrigo ãñurõ usenico, jĩyigo.

28 Jesupé coore jĩyigu:

–Nemorõ usenicua Cõãmacũ wedesere tuo, cũ dutirẽre tiirãpeja, jĩyigu.

Jesuré tiiẽñodutimirigue
(Mt 12.38-42; Mr 8.12)

29 Jesús cũ puto pa peti neãrã tiirí, wedesenũcãyigu:

–Múã atitõ macãrã ññaãrẽ tiirã niĩã; Cõãmacũ sícũrã tiimasĩrere ññadugacu. Jonás tiirigue tiirõbiro niirẽ dícare ññaãdacu.

30 Nínive macãrã cũ tiiriguere ññarigue tiirõbiro múã yũ niipetira sõwũ tiirẽre ññaãdacu.

31 Saba dita macãrã õpõ yoaro macõ atiyigo Salomón masĩrere tuogó atigo. Múãpe ãnopú Salomón nemorõ masĩgũrẽ tuorẽ peti tuoãã. Teero tiigũ, Cõãmacũ cũ basocáre wapa tiíadari bũreco jeari, múã coo tiirõbiro tuorírigue wapa múãrẽ pecamepu cõãgũdaqui.

32 Nínive macãrãcã Jonarẽ tuorã, wãcũpati, wasoyíra. Múãpe ãnopú Jonás nemorõ masĩgũrẽ tuorẽ peti tuoãã. Teero tiigũ, Cõãmacũ cũ basocáre wapa tiíadari bũreco jeari, múã cũ tiirõbiro tuorírigue wapa múãrẽ pecamepu cõãgũdaqui.

Sĩãwócoriga
(Mt 5.15; 6.22-23)

33 'Basocá sĩãwócorigare sĩããri siro, bauhéropũ dũporiya; moocũricua. Teero tiirõno tiirã, ãmũãrõpu péoya, toopú sããjeara ññaãrõ jĩrã.

34 Capeari múãye õpũũrĩrẽ sĩãwócoriga tiirõbiro niĩã. Múã capeari ãñurĩ, ãñurõ ññaãdacu; ãñurõ tuomasĩãdacu; ññaãtã, ññaricu; tuomasĩricu.

35 Aterẽ tuomasĩrõ booa: Múã “ãñurõ ññaã” jĩpacara, ãñurõ ññaribocu.

36 Múã ãñurõ ñña, ãñurõ tuomasĩdũgara, ãñurõ tuomasĩãdacu. Sĩãwócoriropũ niirã tiirõbiro ãñurõ ññaãdacu, jĩyigu.

Jesús Moisés jóarigue buerã tiirẽcutire, fariseo basoca tiirẽcutire wederigue
(Mt 23.1-36; Mr 12.38-40; Lc 20.45-47)

37 Jesús wedeseri siro, sícũ fariseo basocũ cũyũ wiipu yaadutigũ sũowáyigu. Jesús sããwa, yaagũdu jeanuáyigu.

38 Fariseo basoca cũ yaaadari sũguero, cũ ñecũsũmũã tiimũãatiriguere padeorã, wãmocosetõa, yaayira. Jesupé cũ tiirucũrobiro tiiríyigu. Fariseo basocũ cũ teero tiirí ññagũ, ññamanijõãyigu.

39 Marĩ Õpũ cũũrẽ jĩyigu:

—Múã fariseo basoca ãpẽrã ññacoropu dícu ãñurõ tiia. Baparí sotoápu dícu coseárigue tiiróbiro niiã. Popeapure múã ãpẽrãyére ãmaré, apeyé ññaré dadanetõjõãã.

⁴⁰ Múã tuomasĩridojaã. Sotoá maquẽrẽ tiirígura popea maquẽcãrẽ tiiríguru niivĩ.

⁴¹ Múã popeapure ãñurã niidugara, bóaneõrãrẽ ticoya. Teeré tiirá, popeapure coserá tiiróbiro niĩadacu.

⁴² 'Bóaneõrã niiã múã fariseo basoca. Múã oteré metãgãrẽ “menta”, “ruda” wãmecutire, teero biiri niipetire yaaré sitiaãñúre tiirénorẽ seenẽõ, opaquẽrĩ tiicú. Pãmóquẽñequẽrĩ cuorá, sicaquẽ Cõãmacũwiipure néewa, “yuu Cõãmacũrẽ ticoré niiã” jĩĩ, pairé ticocu. Teero tiipacára, diamacú maquẽrẽ tiiría; Cõãmacũrẽ maĩría. Múã oterére cũrẽ ticorucurobirora tee upatĩ maquẽcãrẽ tiiró booa.

⁴³ 'Bóaneõrã niiã múã fariseo basoca. Múã neãré wiseripure suguero maquẽ duirẽpu dícu duidugaa. Macã decopure quioníremena ãñudutiri booa.

⁴⁴ 'Bóaneõrã niiã múã Moisés jóarigue buerá, teero biiri múã fariseo basoca. Tiiditórepira niiã. Múã masãcoperi bauhére coperi tiiróbiro niiã. Teecoperi sotoa basocá netõwára, popeapure bóarere masĩriya, jĩiyigu.

⁴⁵ Sícũ Moisés jóarigue buegú jĩiyigu:

—Basocáre buegú, mhu teeré jĩigũ, ãsãcãrẽ ññarõ jĩigũ tiigá.

⁴⁶ Jesús cũrẽ jĩiyigu:

—Bóaneõrã niiã múã Moisés jóarigue buerácã. ãpẽrãrẽ tiipõtẽõña manirere tiidutía. Teeré tiidutípacara, múãpe tiiría.

⁴⁷ 'Bóaneõrã niiã múã. Múã profetaye masãcoperi sotoapure ãñuré wiserigã tiinucõã. Cũãrẽna múã ñecũsũmũã sĩãyíra.

⁴⁸ Cũã sĩãríguere múã tiirémene “ájũ, masĩã; ãñunetõjõãã” jĩĩrã tiia. Cũã sĩãyíra; múãpe wiserigã tiinucõã.

⁴⁹ 'Cõãmacũ cũũ masĩrémene jĩiyigu: “Yuu profetare, yéẽ maquẽrẽ wedeadarare ticocoguda. Siquẽrãrẽ sĩããdacua. ãpẽrãrẽ ññarõ tiidugára, cũã wáaro nunããdacua”, jĩiyigu.

⁵⁰ Teero tiirá, atibúreco nucãrípu profetare sĩãncãyira. Paure sĩãyíra. Múã atitó macãrãpu cũã teero tiiríguere wapa cuoa.

⁵¹ Abelre* sĩãríguere téẽ Zacariare† sĩãríguere múã wapa cuoa. Zacariare sĩãyíra ãñurí Tatia sããwaro putopure. Yuu ateréja diamacárã jĩĩã: Múã atitó macãrãpu cũã teero tiiríguere wapa cuoa.

⁵² 'Bóaneõrã niiã múã Moisés jóarigue buerá. Múã “ãpẽrã Cõãmacũye queti jóaripũrẽ buerijããrõ” jĩĩ wãcũcu. Teero wãcũpacara, tiipũrẽ ãñurõ bueria. Tiipũ maquẽrẽ masĩdugarare cãmotájãã, jĩiyigu.

⁵³ Jesús wáari, Moisés jóarigue buerá, teero biiri fariseo basoca bayiró cúayira. Pee cũrẽ sãĩñá potocõncãyira.

⁵⁴ Cũã merẽã yuuri boomíyira, wedesããda jĩĩrã.

12

Jesús fariseo basoca jĩĩditoremene bueréẽ wederigue

¹ Basocá paupeti Jesús putopure neãyira. Paup niijĩrã, cãmerĩ cutadiyóyira. Jesús cũũ buerá dícuere wedesugueyigu:

—Fariseo basocaye pã púuri tiirére tuomasĩrõ booa. Tee jĩĩditoremene padeoré niicu.

² Bauhéropure niiré bauádacu. Ññahẽrõpu tiiré masĩnoãdacu.

* **11:51** Génesis 4.8. † **11:51** 2 Crónicas 24.20-22.

³ Teero tiirá, ñamipɯ ãpêrã tɯohéropɯ jĩrigue niipetira tɯocóropɯ wedenoãdacu. Wii popeapɯ yayíóropɯ jĩrigue wii sotoáɯ niipetira tɯocóropɯ bayiró bɯsɯrómena wedenoãdacu.

¿Noãrẽ cuiro booi?

(Mt 10.28-31)

⁴ Múã yɯɯ menamacãrã, yɯɯre tɯoyá: Basocáre sãrãrẽ cuirijãña. Múãye òpãrĩrẽ sããari siro, múãrẽ deero tii masĩricua.

⁵ Yɯɯ múãrẽ “¿niipére cuiro booi?” jĩ wedeguda: Sícũ dícu múã catirére petirí tii, pecamerɯcãrẽ cõãmasĩ. Yɯɯre tɯoyá: Cũũ docare cuiya.

⁶ Pɯaquiã niyeruquirigãmena sicamoqueñerã minipõnãgã sãinõã. Cúã waramanípacari, Cõãmacũpe cúãcõrõrẽ ñnanɯnɯsei.

⁷ Múãye póarire “noquẽ pee niiã” jĩmasĩjãqui. Teero tiirá, cuirijãña. Múã pau minipõná nemorõ wapacutíra niiã.

Basocá ññacoropɯ “Jesucristore padeóa” jĩrigue

(Mt 10.32-33; 12.32; 10.19-20)

⁸ Yɯɯre tɯoyá: Basocá ññacoropɯ sícũ yɯɯre “padeóa” jĩgúrẽ yɯɯ niipetira sõwũcã ángelea ñmuãse macãrã ññacoropɯ “yɯɯre padeogúra nii” jĩ wedeguda.

⁹ Basocá ññacoropɯ sícũ yɯɯre “cũũrẽ padeogú mee niiã” jĩgúrẽ yɯɯcã ángelea ññacoropɯ “yɯɯre padeogú mee nii” jĩgũda.

¹⁰ Sícũ niipetira sõwãrẽ ññarõ wedesepacari, Cõãmacũ acabógudaqui. Espiritu Santore ññarõ wedeseripereja, acabóriqui.

¹¹ Æpêrã múãrẽ wedesããdacua. Judíoa neãré wiseripɯ, queti beserí basoca pɯtopɯ, dutirá pɯtopɯ múãrẽ néewari, “¿deero yɯɯadari; deero jĩãdari?” jĩ wãcũhêrãrã wáawa.

¹² Múã wedeseadarere Espiritu Santo múãrẽ masĩrĩ tiigúdaqui, jĩyigu Jesús.

Basocá pee cɯogúye queti

¹³ Sícũ basocá watoapɯ niigá Jesuré jĩyigu:

—Basocáre buegú, ñsã pacɯ diagu cũũriguere yɯɯ sõwũ cɯoquí. “Mɯɯ baiyére ticoya”, jĩbosaya cũũrẽ.

¹⁴ Jesús cũũrẽ jĩyigu:

—Yɯɯ múãrẽ queti beserí basocɯ, múãyere batogɯ atirigɯ mee niiã, jĩyigu.

¹⁵ Basocáre jĩyigu:

—Ññurõ tiiyá. Apeyeré boonemósãrijãrõ booa. Múã cɯoré, pairó niipacaro, múãrẽ catiré ticonemoricu, jĩyigu.

¹⁶ Cũũ wãcũrémena ate queoré wedeyigu.

—Sícũ pee apeyé cɯogú niyigu. Cũũya ditapɯre pee ote dɯcacɯtiyiro.

¹⁷ Cũũ wãcũyigu: “¿Deero tiigúdariye yɯɯ? Ate oteré dɯcare ññanorõ maniã”.

¹⁸ Cũũ basiro jĩyigu: “Biiro tiigúda: Yɯɯ yaaré ññanore wiserire wee-batédioco, nemorõ pacawiserí tiigúda. Tee wiseripɯ niipetire ote dɯcare, apeyé yɯɯ cɯorére ññanogũda.

¹⁹ Túajea, yɯɯ basiro jĩgũda: ‘Peecũmarĩ maquẽ niiãdare ññanotoaa. Teero tiigú, yeerisã, boseya, sñni, ɯseni tiigúda’, jĩ wãcũmiyigu.

²⁰ Cõãmacũ cũũrẽ jĩyigu: “Mɯɯ tɯomasĩridojãã. Mecũã macã ñnamirã dia-jõãgũdacu. Mɯɯ ññanorigue ãpêrãrẽ pɯtuáadacu”, jĩyigu.

²¹ Teerora wáaa sícũ Cõãmacũrẽ wãcũhêgũ cũũye niiãdarere seenéõ cɯogúre. Cõãmacũ ññacoropɯre bóaneõgũ peti niiqui, jĩyigu.

Cõãmacũ cũũ põnarẽ cotequi

(Mt 6.25-34)

²² Jesús cũũ bueráre jĩyigu:

—Teero tiigú, múārē ateré wedea: Múã niirecutirere wãcũpatirijãña. “¿Ñeenó yaaadari; ñeenó sãñaadari marĩ?” jĩ wãcũpatirijãña.

²³ Marĩ catirépe yaaré nemorõ wapaçutía. Marĩye õpũũrĩpe suti nemorõ wapaçutía.

²⁴ Minipõná maquẽrẽ wãcũña ména. Cúã oteriya. Oteré dũca seeríya. Yaaré ññanore wiseri çuorícua. Teero çuorípacari, Cõãmacũ cúārẽ yaaré ticoqui. Múãpe minipõná nemorõ wapaçacánetõnũcãã.

²⁵ Múã bayiró wãcũpatira, bũçuanemoricu.

²⁶ Múã teero wãcũpatipacara, tee búri niirere tiimasíria. Teero tiimasíripacara, ¿deero tiirá pee wãcũpatii?

²⁷ Coori macãncũ maquẽrẽ wãcũña. Tee booró wiicú. Paderipacaro, suti suaripacaro, suti añuré sãñaré tiiróbiro baua. Teero biipacari, yũũ ateré jĩã: Salomón suti añuré peti sãnapacu, coorire sícãrĩbíriyigu.

²⁸ Sicabũrecora tee catia; apebũreco sñiãriguepu boea; too síro sóejãnoã. Cõãmacũ teecorire añuré suti sãñaró tiiróbiro baurí tiii. Nemorõ múãperea añurõ cotequi. Múã péerogã padeoré çuorá niiã.

²⁹ Múã yaaadarere, múã sñiãdarere wãcũpatirijãña.

³⁰ Niipetire dita macãrã Cõãmacũrẽ padeohéra tee niipetirere wãcũpatiya. Marĩ Pacu ãmũãsepũ niigú múã boorénorẽ masĩtoai mé.

³¹ Múãpe Cõãmacũ dutiré múãpũre niiãdarere boosũguéya. Teero tiirí, múārẽ dũsarere ticogũdaqui.

Apeyé ãmũãsepũ niiré

(Mt 6.19-21)

³² Múã yáara oveja tiiróbiro niiã. Múã paũ niiripacara, cuirijãña. Múã Pacu cũũ dutiré múãpũre niiãdarere múārẽ jeari bootóai mé.

³³ Múã çuorére dúa, bóaneõrãrẽ ticoya. Ñmũãse maquẽ Cõãmacũye niiãdarere padeya. Teero tiirí, ãmũãse maquẽ múã wapatáre petirícu. Ñmũãsepũ múãye niiré petiría. Toopũre múãyere yaamasíricua. Butuacã teeré túamasíricua.

³⁴ Ñmũãsepũ múãye niirí, Cõãmacũye díçure wãcũãdacu.

Jesús “múã añurõ yueya” jĩrìgue

³⁵ Múã añurõ quẽno, suti sãña, sñãwócoriga sñã, yuerá tiiróbiro niiña.

³⁶ Padecotera añurã tiiróbiro tiiyá. Cúã õpũ wãmosíari bosebũreco wáarigu pũtuajegũ, sũorí, máata pãõsõnecoada jĩrã, cotecua.

³⁷ Padecotera añurã cúārẽ dutirére tiirucúcu. Teero tiirá, cúã õpũ pũtuajeari, usenicua. Yũũ ateréja diamacãrã jĩã: Cúã õpũ basirora cúārẽ yaaré batogũdũ quẽnogũdaqui. “Yaaadara jeanuãña” jĩ, cúārẽ batogũdaqui.

³⁸ Nami deco, bóeri, cũũ pũtuajeari, cũũ dutirére tiirá, useniãdacua.

³⁹ Wii õpũ “tii hora niirí, yaarépigu jeagũdaqui” jĩ masĩgũ, cãniríboqui. Cũũya wiire pãõsãrĩ jĩgũ, cãmotáqui.

⁴⁰ Múãcã añurõ yueya. Múã wãcũhẽritabe, yũũ niipetira sõwũ pũtuãatigũdacu, jĩyigu.

Pũarã dutibosaramena queoré

(Mt 24.45-51)

⁴¹ Pedro sãñĩáyigu:

—Ñsã Òpũ, ¿mũũ teeré ñsã díçure wedegũ tiiarí, o niipetirare wedearĩte? jĩyigu.

⁴² Jesús queorémena yũũyigu:

—Sĩcũ ãmũ añũrõ masĩgũ cũũ õpũyere añũrõ dutibosagũ niiqui. Mũã cũũ tiirõbiro niĩña. Cũũ õpũ aperopũ wáagũ, cũũrẽ jĩĩqui: “Yáa wii macãrãrẽ búrecoricõrõ yaaré ticoya”, jĩĩqui.

⁴³ Añũrõ dutibosagũ cũũrẽ dutiariguere tiirucúqui. Teero tiigú, cũũ õpũ coerí, useniqui.

⁴⁴ Yũũ ateréja diamacũrã jĩĩã: Cũũ añũrõ tiiré wapa cũũ õpũ niipetire cũũ cũorere dutibosagũ sõnecogũdaqui.

⁴⁵ Āpĩpé “yũũ õpũ máata coeríqui” jĩĩ wãcũgũ, ñañarõ tiiquí. Padecotera ãmũãrẽ, numiãrẽ ñañarõ tiinũcãqui. Boseya, sĩni, cũmujãqui.

⁴⁶ Cũũ õpũ cũũ wãcũhẽritabe, coegũdaqui. Cũũ dutiriguere tiirírigue wapa bayirõ ñañarõ tiigũdaqui. Cõãmacũrẽ padeohérare cõãriropũ cũũrẽ cõãgũdaqui.

⁴⁷ Āpĩ dutibosagũ cũũ õpũ boorere masĩpacũ, añũrõ quẽno, iñacoriqi. Cũũ dutiariguere tiiríqui. Teero tiigú, bayirõ tãnanógũdaqui.

⁴⁸ Āpĩpé cũũ õpũ boorere masĩhẽgũ, boohérenorẽ tiijãqui. Teero tiigú, péerosañũrõ tãnanógũdaqui. Pee masĩré ticonogũ nemorõ wapasénogũdaqui. Teero biiri “nemorõ añũrõ tiigũdaqui” jĩĩnogũ nemorõrã “teero tiirõ booa” jĩĩnogũdaqui.

Jesurẽ padeoré wapa cãmerĩ tuudũcãwaadacua
(Mt 10.34-36)

⁴⁹ Yũũ atibúrecopũ basocã ñañaré tiirere cõãgũ atiwũ ñañarere sóecõãrõ tiirõbiro. Mecũtĩgãrẽ basocã ñañaré tiirere cõãnoãrirapũ niirĩ tiitõadũgamiga ñañarere sóecõãre tiirõbiro.

⁵⁰ Yũũre ñañarõ netõrõ niirõ tiia ména. Yũũ ñañarõ netõãdarere wãcũgũ, bayirõ wãcũpatia.

⁵¹ “Atibúrecopũre añũrõ niirecutire maquẽrẽ néeatigũ tiiquí”, ¿jĩĩ wãcũĩ máã yũũre? Teeré néeatigũ mee tiiwú. Cãmerĩ tuudũcãwarere néeatigũ tiiwú.

⁵² Mecũãmena sicamoquẽñerã sicawí macãrã cãmerĩ tuudũcãwaadacua. Ītĩãrã pũarãmena iñadũgariadacua. Pũarã ĩtĩãrãmena iñadũgariadacua.

⁵³ Pacũ macũména iñadũgarigũdaqui; macũ pacũména iñadũgarigũdaqui. Paco macõména iñadũgarigodaco; macõ pacoména iñadũgarigodaco. Mañecõ coo macũ nũmoména iñadũgarigodaco; macũ nũmo mañecõména iñadũgarigodaco, jĩĩyigũ Jesús.

Atibúreco wãarecutire
(Mt 16.1-4; Mr 8.11-13)

⁵⁴ Jesús basocãre jĩĩnemoyigũ:

—Oco ñiimũãatiri, “oco peaadaro tiia” jĩĩã. Mũã jĩĩãrirobirora oco peaa.

⁵⁵ Muĩpũ bayirõ asimũãatiri, “mecũã cãmaãdaro tiia” jĩĩã. Mũã jĩĩãrirobirora cãmaã.

⁵⁶ Mũã tiiditõrepira niĩã. Atiditã maquẽ, teero biiri ãmũãse maquẽ iñarã, “biiro wãaadacu” jĩĩmasĩã. Teero masĩpacara, atitõ wãarepere iñarã, “biiro jĩĩdũgaro tiia” jĩĩmasĩridojãã.

Mũũrẽ wedesãgũdũre “quẽnocó” jĩĩña
(Mt 5.25-26)

⁵⁷ Mũã basiro diamacũ maquẽrẽ besemasĩrõ booa.

⁵⁸ Sĩcũ mũũrẽ wedesãgũ queti beserõpũ néewaboqui. Mũã wãarara, “máata quẽnojãco” jĩĩña. Quẽnohẽrĩ, mũũrẽ queti beserĩ basocũ pũtopũ wéewagũdaqui. Queti beserĩ basocũ surarapũre wiya, cũũpe peresuwiipũ sõnecogũdaqui.

⁵⁹ Yũũre tũoyã: Mũũ wapatĩpetihegũ, witiricu, jĩĩyigũ.

13

Jesús “múã niirecutirere wasoyá” jĩrique

¹ Teeburecorire sĩquẽrã basocá Jesuré Pilato tiiríguere wedeyira:

—Galilea macãrã wáicura sĩa, Cõamacũrẽ ticoadara tiirí, Pilato cúãrẽ sĩadutiyigu. Basocá diari, cúãye díi wáicuraye díimena wúojõãyiro, jĩyira.

² Jesús cúãrẽ jĩyigu:

—“Cúã sĩańórira niijĩrã, ãpẽrã Galilea macãrã nemorõ ñañaré tiiríra niijĩya”, jĩ wãcũcu múã.

³ Niiria. Yũre tũoyá: Múã ñañaré tiirére wãcũpatihera, wasohéra, múã niipetira cúã tiiróbiro diaadacu.

⁴ Siloé Wii ãmũãri wii jõẽdiari, dieciocho* diayira. “Cúã niipetira Jerusalénũ niirira nemorõ ñañaré tiiríra niijĩya”, jĩ wãcũbocu.

⁵ Niiria. Yũre tũoyá: Múã ñañaré tiirére wãcũpatihera, wasohéra, múã niipetira cúã tiiróbiro diaadacu, jĩyigu Jesús.

Higueragũ dũcamanirigũ

⁶ Jesús cũũ wãcũrémena ate queoré wedeyigu:

—Sĩcũ basocú cũũya ditapũ sicagũ higueragũ oterigũ cũoyigũ. “¿Dũcacũtimiĩto?” jĩgũ, ñĩagũ wáyayigũ. Tiigũpé dũcamaniyiro.

⁷ Tiidita coterí basocũre jĩyigu: “Ñña. Yũ atigú ‘dũcacũticu’ jĩgũ, itiácũma ñĩagũ jeamiã. Dũcamaniã. Tiigũré páatacõãjãña. Bári peti cãmotá nucũã”, jĩyigu.

⁸ Tiidita coterí basocũpe jĩyigu: “Yũre dutigú, aticũmarẽ nucõjĩña ména. Yũ dita ãñurõ coacũ, nuãtuñagũdũ tiia ména.

⁹ Biiro tiirí, dũcacũtibocu. Dũcamanirĩ docare, páatacõãjãdutiwa”, jĩyigu.

Jesús yeerisãri bũreco niirĩ, opamutĩrõ niigõrẽ netõnériqũe

¹⁰ Sicabũreco judíoa yeerisãri bũreco niirĩ, Jesús cúã neãrí wiipũ buegũ tiiyigũ.

¹¹ Toopú sĩcõ numiõ niyigo. Wãtĩ coore dieciocho cãmarĩ opamutĩrõ niirĩ tiiyigũ. Diamacũ nucũmasĩriyigo.

¹² Jesús coore ñña, atidutiyigũ.

—Mũ diarére netõnénotoaa, jĩyigu.

¹³ Teero jĩgũrã, coore ñaapeóyigu. Máata diamacũ jeaconũcãyigo. “Cõãmacũ ãñunetõjõãgũ niĩ”, jĩ, ãsenire ticoyigo.

¹⁴ Jesús yeerisãri bũreco niirĩ coore netõnéri ñĩagũ, tiiwíi dutigú cúayigu. Basocãre jĩyigu:

—Paderé bũreco seis bũreco niĩã. Teebũrecorire netõnédutira atiya. Yeerisãri bũreco niirĩ, atirijãña, jĩyigu.

¹⁵ Jesús cũũrẽ yũyigũ:

—Tiiditórepara niĩã múã. ¿Deero tiigári múã yeerisãri bũreco niirĩ? Múãyagũ wecũ, múãyagũ burrore ãñurõ tiirã, jõã, oco tĩããdara wéewacu.

¹⁶ Atigó Abraham pãrãmeõrẽ wãtĩ dieciocho cũmarĩ siatúarigobiro cũoárigũ niĩãwĩ. Atigore yeerisãri bũreco niipacari, ãñugõ wãari tiiró booa, jĩyigu.

¹⁷ Jesús teero jĩrĩ tũorã, niipetira cũũrẽ ñĩatutira bobooro wáyayira. ãpẽrã niipetira Jesús pee ãñurõ tiĩẽñorere ñĩarã, ãseniyira.

Mostazapemena queoré

(Mt 13.31-32; Mr 4.30-32)

¹⁸ Too síro Jesús jĩyigu:

* 13:4 Portugués: dezoito.

—Cõamacũ dutiré múãpũre niiãdarere ate queorémena wedegũda.

19 Sicape mostazape tiiróbiro niiã. Tiipegãrẽ sîcũ basocũ cũũya wesepũ néewa, oteyigũ. Tiipe wii, бѣсѣаропѣѣ, pairigũ yucũgũ wáajãyiro. Minipõná tiigũ dupũripũ põnacutíyira, jĩiyigũ.

Pã pũuri tiirémena queoré

(Mt 13.33)

20 Jesús wedenemoyigũ:

—Cõamacũ dutiré múãpũre niiãdarere ate queorémena wedegũda.

21 Pã pũuri tiiré tiiróbiro niiã. Sîcõ numiõ pã tiigódo itiápo harinapori pairí bapacapũ poosãyigo. Harinamena pã pũuri tiiré wáoyigo, niipetire pũuaro jĩigõ, jĩiyigũ.

Esahéri sopegã

(Mt 7.13-14, 21-23)

22 Jesús Jerusalénpũ wáagũ, pacamacãrĩ, metãmacãrĩgãpũ buenetõwayigũ.

23 Sîcũ Jesuré sãĩñáyigũ:

—Ûsã Õpũ, ¿Cõamacũ puto wáaadara pũarãgã niiĩ?

Jesús yũũyigũ:

24 —Yũũre tũoyá: Pã Cõamacũ putopũ sããwadũgaadacua. Sããwadũgapacara, sããwamasĩricua. Sããwaro esahéri sopegã tiiróbiro niiã. Sããwaro wisiópacari, sããwaada jĩĩrã, Cõamacũyere tiirucújãña, jĩiyigũ.

25 Cũãrẽ jĩĩnemoyigũ:

—Biarítono jeari, wii õpũ wũmũncã, sopepãmarẽ biajãgũdaqui. Too síro múã sopepũ niirã jĩĩadacu: “Ûsã õpũ, pãõña ùsãrẽ”. Cũũpe yũũgũdaqui: “¿Múã noã niiĩ? Yũũ múãrẽ masĩriga”.

26 Múãpe jĩĩadacu: “Marĩ sîcãrõména yaa, sîniwú; mũũ ùsãya macãpũre buenetõwã”.

27 Cũũpe yũũgũdaqui: “Masĩriga. ¡Wáaya; múã niipetira ñañaré tiirã niiã!” jĩĩgũdaqui.

28 Múã cõãnoãrira ãpẽrãrẽ Cõamacũ Õpũ niirõpũ niirĩ ññaãdacu. Abraham, Isaac, Jacob, niipetira profetare toopũ niirĩ ññarã, pũnisíra bacadiyó, utiadacu.

29 Niipetiropũ macãrã Cõamacũ Õpũ niirõpũ jeaadacua. Toopũ cũũmena yaaduiadacua.

30 Sîquẽrã atitó macãrã búri niirã too síropũre uputí macãrã niiãdacu. Uputí macãrãpe búri niirã niiãdacu, jĩiyigũ.

Jesús Jerusalén macãrãrẽ maĩmírigue

(Mt 23.37-39)

31 Toorã sîquẽrã fariseo basoca jea, cũũrẽ jĩiyira:

—Ãnorẽ niirijãña. Herodes mũũrẽ sîãdũgãawĩ.

32 Jesús cũãrẽ yũũyigũ:

—Herodes basocũ ñañagũrẽ ateré wedera wáaya: “ ‘Búrecoricõrõ wãtĩãrẽ cõãwionecogũda; diarecutirare netõnégũda. Apebúrecope tiitúgũda’, jĩĩawĩ”, jĩĩña.

33 Mecũã, apebúreco, ñamigã bóeari bũreco yũũ paderére peotíjãgũda ména. Tee petirí, Jerusalénpũ wáagũda. Apemacãpũ profetare diamasĩña maniã, jĩiyigũ.

34 Jesús Jerusalén macãrãrẽ wãcũgũ, jĩiyigũ:

—Jerusalén macãrã, múã profetare sîãrã niiã. Cõamacũye wederãre ùtãperimena déesĩãrã niiã. Múãrẽ maĩgũ, pee peti néõdũgamiwũ. Cãrẽquẽ coo põnarẽ wãũre docapũ néõcũrõbiro tiidũgãmiwũ. Múãpe booríwũ.

³⁵ Teero tiirá, múãya macã cõõjõããdacu. Yũũ ateré jĩã: Yũũre ññanemoricu; téé múã yũũre “ãni Cõãmacũ ticodiocorigu ãññunetõjõãĩ” jĩĩrãpu ññaãdacu, jĩĩyigu.

14

Jesús s̄icũ õpũũ docadupógure netõnérigue

¹ Sicabũreco judíoa yeerisãri bũreco niirĩ, Jesús s̄icũ fariseo basocu Judíoare Dutirá Peti menamacũya wiipũ yaagu jeayigu. Tiiwii niirã Jesuré ãññurõ ññacoteyira.

² Toopú s̄icũ õpũũ docadupógũ Jesús díamacũpu niiyigu.

³ Jesús Moisés jóarigue buerãre, fariseo basocare sãĩñáyigu:
—¿Marĩ yeerisãri bũreco niirĩ, diarecutirare netõnémasĩnogari; o netõnémasĩña manigárite? jĩĩyigu.

⁴ Cũãpe yũũriyira. Jesús diagũre ññaapeó, netõné, “wáagua” jĩĩyigu.

⁵ Túajea, cúãrẽ jĩĩyigu:
—Múãyagu burro, wecu copepu ññasãrĩ, yeerisãri bũreco niipacari, múã máata néewionecocu.

⁶ Cũũ teero jĩĩrĩ, yũũmasĩriyira.

Bosebũreco boocónoãrirare wederigue

⁷ Fariseo basocu boocónoãrira sũguero maquẽ duirépu bese, duiri ññagũ, Jesús cúãrẽ queorémena wedeyigu:

⁸ —Múãrẽ wãmosíari bosebũreco niirĩ boocóri, sũguero maquẽ duirépu duirijãña. Apetó tiigú, múãrẽ boocórigu menamacũ peti jeaboqui.

⁹ Múãrẽ boocórigu ati, mũũrẽ “ãnirẽ mũũ duiró ticoya” jĩĩboqui. Mũũpe boborémena niituripĩrõpu duigu wáabocu.

¹⁰ Teero tiigú, mũũrẽ boocóri, niituripĩrõpu jeanuãña. Mũũ teero tiirĩ ññagũ, mũũrẽ boocórigu jĩĩboqui: “Yũũ menamacũ, ãnosãñúrõpe jeanuãña”. Cũũ teero jĩĩrĩ, niipetira mũũmena duirã padeorémena mũũrẽ ññaãdacua.

¹¹ S̄icũ cũũ basiro “ãpẽrã nemorõ yũũre padeorĩ booa” jĩĩgú bári niigú tiinógũdaqui. Teero jĩĩhẽgũpereja Cõãmacũ ãpẽrãrẽ padeorĩ tiigúdaqui, jĩĩyigu.

¹² Jesús cũũrẽ boocórigure jĩĩyigu:
—Mũũ bseyagũdu, mũũ menamacãrãrẽ, mũũ sõwãsumũãrẽ, mũũ bairare, mũũya wederare, mũũya wii putu macãrã pee apeyé cõorãre boocórijãña. Mũũ cúãrẽ boocóri, cúãcã mũũrẽ boocócãmeãdacua. Cũã teero tiirĩ, mũũ tiárigue wapatĩro tiiróbiro putuãadacu.

¹³ Teero tiiróno tiigú, mũũ bosebũreco tiigú, bóaneõrãrẽ, posarirare, wáamasĩhẽrãrẽ, ññahẽrãrẽ boocóya.

¹⁴ Cũã mũũrẽ wapatĩmasĩricua. Teero tiigú, Cõãmacũ mũũrẽ bayiró usenire ticogũdaqui. Basocã diarira ãññurã masãri bũreco niirĩ, ãññuré ññegũdacu, jĩĩyigu.

Boseyaremena queoré (Mt 22.1-10)

¹⁵ S̄icũ cúãmena duigú Jesús jĩĩrére tuogú, jĩĩyigu:

—Cõãmacũ Õpũ niirõpu yaadutigu boocónoãrigu bayiró usenigũdaqui.

¹⁶ Jesús cũũrẽ queorémena wedeyigu:

—S̄icũ basocũ bseyagũdu paũ basocãre boocóyigu.

¹⁷ Niipetire quẽnoãrepũ niirĩ, cũũrẽ padecotegure wedegu wáadutiyigu. “Quẽnoãrepũ niãwũ; yaara atiya’ jĩĩña”, jĩĩmiyigu.

¹⁸ Cũã niipetirapũra “wáamasĩriga” jĩĩyira. Niisũguegu jĩĩyigu: “Dita sãĩãwũ. Tiiditare ññagũ wáagũdu tiia. Teeré mũũrẽ dutigũre wedeya”, jĩĩyigu.

19 Āpī jīyigu: “Wecúá puamóqueñerã sãĩãwũ. Cũãrẽ ññagũ wáagudu tia. Teeré mũurẽ dutigúre wedeya”, jīyigu.

20 Āpī jīyigu: “Yũũ nũmocuĩjõããwũ. Teero tiigú, wáamasĩriga”, jīyigu.

21 Padecotegu puuawa, cũãrẽ dutigúre cũã jīĩariguere wedeyigu. Dutigú cúagu, cũãrẽ jīyigu: “Macã decopũ boyeromena wáagua. Bóaneõrãrẽ, posarirare, ññahẽrãrẽ, wáamasĩhẽrãrẽ sũoátiya”, jīyigu.

22 Padecotegu jeagu, cũãrẽ jīyigu: “Mũũ dutiarirobirora tiãwũ. Duiré dũsajãã ména”, jīyigu.

23 Dutigú cũãrẽ jīyigu: “Maapãrĩpu wáagua. Mũũ buajeárare duucũrõ manirõ sũoátiya, wii dadaaro jīĩgũ.

24 Yũũre tuoyá: Yũũ boocósũguerira yũũ boseyarere yaañaricua”, jīyigu, jīĩ wedeyigu Jesús.

Jesuré nũnũdũgári, wisió niã (Mt 10.37-38)

25 Jesuré pau basocá nũnũrã tiyíra. Cũãrẽ cãmenucã ñña, jīyigu:

26 —Yũũ buerere nũnũgũno yũũre bayiró maĩrõ booa. Yũũre maĩpacá, cũũ pacure, cũũ pacore, cũũ nũmorẽ, cũũ põnarẽ, cũũya wederare, teero biiri cũũ catirere bayiró maĩgũno yũũ buegú niimasĩriqui.

27 Sĩcũ “yũũ Jesuré padeogúja diajãbocu” jīĩ cuigũno yũũ buegú niimasĩriqui.

28 Sĩcũ wii pairí wii tiãdari sũguero, cũũ sãĩãdarere quẽnosũguéqui. Teero tiigú, cũũ niyeru cuorémene “wii peotígudacu” jīĩmasĩqui.

29 Quẽnohẽgũ péero tiinucã, peotímasĩriboqui. Cũũ peotíheri ññarã, niipetira buijãbocua.

30 “Cũũ wii tiinucãmiãyi; peotímasĩriayi”, jīĩbocua.

31 Teero biiri sicadita macãrã õpũ apeditá macãrã õpũmena cãmerĩsĩãgũ wáaadari sũguero, dui, ãñurõ wãcũqui. “Yũũ diez mil suraramena veinte mil surara cuogũmena cãmerĩsĩãgũ wáagu, ¿sĩcãrĩbígdari?” jīĩ wãcũqui.

32 “Sĩcãrĩbíricu” jīĩgũjã, apeditá macãrã õpũ yoaropũ niirĩrã, queti ticocoqui. “Marĩ ãñurõ niirecutiada jīĩrã, ¿yũũ deero tiirí boogári mũũ?” jīĩcoqui.

33 Teero tiirã, múãcõrõ niipetire múã cuorere duudũgãhera, yũũ buerã niimasĩricu.

Móãmena queoré (Mt 5.13; Mr 9.50)

34 Móã ocare yaari, ãñuniã. Móã ocaheri, nemo ocari tiimasĩña manicú.

35 Oterere ãñurõ wiirí tiirícu. Cõãjãrõ booa. Múã móã ocaherebiro niirijãña. Tuodũgãrano tuomasĩãdacua, jīyigu.

15

Oveja ditirigũmena queoré (Mt 18.10-14)

1 Pau romanuã õpũrẽ niyeru wapasébosari basoca, ãpẽrã ññarẽ tiirã Jesús wederere tuoadara jeayira.

2 Fariseo basoca, Moisés jóarigue buerã cũãrẽ wedepatiyira:

—Ñni ññarẽ tiirãre ñee, cũãmena yaarucui, jīyira.

3 Jesús cũãrẽ queorémene wedeyigu:

4 —Cien oveja cuogú sĩcũ ditiri ññagũ, ¿deero tiigári cũũ? Noventa y nuevere cãrũpu cũũ, ditiariguere ãmaãgũ wáaqui, téẽ buagũpu.

5 Bua, usenigũ, cũũ wãmuãpu nérepeoqui.

6 Wiirú coegú, cũũ menamacãrãrẽ, cũũya wii puo macãrãrẽ sũocó, jīĩqui: “Yũũmena useniña. Yáagu oveja ditiariguere buããwũ”, jīĩqui.

7 Yũre tũoyá: Ate tiiróbiro sícũ ñañaré tiigú cũ ñañaré tiirére wãcũpati, wasorí, Cõãmacũ pũtopũ usenire niinetõjõããdacu. Noventa y nueve wãcũpati, wasotóarirare ññarã, useniãdacua. Cũãmena usenirõ nemorõ useniãdacua, sícũ ñañaré tiigú wãcũpati, wasorí, jĩiyigũ.

Niyeruqui ditiriquimena queoré

8 Apeyé wedenemoyigũ:

—Apetó tiigó, sícõ numiõ pũamóquẽne niyeruquiri wapapacárequiri cũobóco. Coore sicaqui ditiri, ãñurõ ãmaãpetijãboco. Sãwócorigare sãwóco, wiiré joaãmaboco, téẽ bũagórũ.

9 Bũatóa, coo menamacãrãrẽ, cooya wii pũto macãrãrẽ sũocó, jĩico: “Yũmema useniña. Niyeruqui ditiriquire bũaáwũ”, jĩico.

10 Yũre tũoyá: Teerora useniya ángelea Cõãmacũyara sícũ ñañaré tiigú cũ ñañaré tiirére wãcũpati, wasorí, jĩiyigũ.

Macũ wãa ditirigũ coerigue

11 Apeyé wedenemoyigũ sũcã:

—Sícũ basocú pũarã põnacutígũ niiyigũ.

12 Cũ baipé cũ pacũre jĩiyigũ: “Pacũ, yée mũũ diagũ cũũãdarere máata ticoweojãña”. Pacũpé teeré tũogú, cũ cũorére cũã pũarãrẽ batoyigũ.

13 Yøeri sirogã, cũ baipé niipetire cũyere née, yoaropũ apeditapá wãajõãyigũ. Toopú cũ néewariguere cũ booró ñañarõ tiibatéjãyigũ.

14 Cũ teero tiiári siro, tiiditapũre juabóare bayiró wãayiro. Cũ ñañarõ netõnũcãyigũ.

15 Teero tiigú, sícũ tiidita macũrẽ paderé sãigú wãayigũ. Cũũrẽ cãpũpũ yesea ecadutígũ ticocoyigũ.

16 Cũ yapidũgagũ, yesea yaaré yaadũgamiyigũ. Cũũrẽ ecaríyira.

17 Toopú cũũrẽ wãcũré jeayiro: “Yũ pacũya wiipũre padecotera paũ niipacara, pee yaaré sũocúa. Yũũpe ãnopũre juabóã, diagũ tiigá.

18 Yũ pacũ pũtopũ pũtũawagũda. Cũũrẽ jĩigũda: ‘Pacũ, Cõãmacũrẽ netõnũcãtũ; mũũcãrẽ teerora netõnũcãtũ.

19 Cõãmacũrẽ, teero biiri mũũrẽ netõnũcãre wapa yũre mũũ macũ tiiróbiro ññarijãña. Sícũ padegũre tiiróbiro yũre ññaña’, jĩigũda”, jĩi wãcũyigũ.

20 Teeré wãcũ, cũ pacũ pũtopũ coecóputũayigũ.

‘Cũ coerpũtaatiri, cũ yoaropũ niirĩrã, cũ pacũ cũũrẽ ññayigũ. Bayiró bóaneõ ññayigũ. Cutawá, cũũrẽ boca, páabua, cũ wasopũrore ãpũyigũ.

21 Cũ pacũre jĩiyigũ: “Pacũ, Cõãmacũrẽ netõnũcãtũ; mũũcãrẽ teerora netõnũcãtũ. Cõãmacũrẽ, teero biiri mũũrẽ netõnũcãre wapa yũre mũũ macũ tiiróbiro ññarijãña”, jĩiyigũ.

22 Pacũpé cũũrẽ padecoterare dutiyigũ: “Boyero suti ãñurẽ petire néeati, cũũrẽ sããña. Sicabeto wãmo sããri beto sããña; sapatu sããña.

23 Wecũ wĩmagũ diicutigũre néeati, sããñã. Cũũrẽ yaa, yũ macũrẽ bosebũreco tiipéoadã.

24 Ñni yũ macũ marĩ ‘diajõãjĩyi’ jĩimiãrigũ catii. Cũ ditirigũre marĩ ñña sũcã”, jĩiyigũ. Teero tiirã, bosebũreco tiinũcãyira.

25 Wesejú cũ macũ niisũguegũpe niiyigũ. Pũtũaati, wii pũtopũ jeagũ, basaré bũsũri tũoyigũ.

26 Sícũ cũ pacũre padecotegũre sũocó, sãĩñáyigũ: “¿Wiipũre deero tiirã tiiári?” jĩiyigũ.

27 “Mũũ bai pũtũajeaawĩ. Cũ diaremanigũ niirĩ ñña, mũũ pacũ wecũ wĩmagũ diicutigũre sãĩdutiãwĩ”, jĩiyigũ.

28 Cũupe cúagu, sããwadugariyigu. Teero tiigú, cũu pacu “sããatiya” jĩgũ, witiwamiyigu.

29 Cũupe cũu pacure jĩiyigu: “Yũu peecũmarĩ mũũrẽ sĩcãrĩ netõnucãrõ manirõ padetusamiã. Sĩcũ marĩ ecagũre ticoridojãã, yũu menamacãrãmena ‘bosebũreco tiiyá’ jĩgũ.

30 Ìni mũu macũ numiã ñañarãmena mũũyere tiibatéyigu. Cũu putuajeari, cũũpere wecu wĩmagũ sããbosádutiayu”, jĩiyigu.

31 ‘Cũu pacu cũũrẽ yũuyigu: “Macũ, búrecoricõrõ mũu yũumena niĩ. Niipe-tire yũu cõoré mũũye dícu niĩ.

32 Marĩ bosebũreco tii usenirõ booa. Mũu bai marĩ ‘diajõãjĩyi’ jĩĩmiãrigu catii. Cũu ditiarigũre marĩ ññaã sũcã”, jĩiyigu, jĩĩ wedeyigu Jesús.

16

Dutibosagu ñañagũ

1 Jesús cũu wãcũrẽmena cũu buerãre ate queoré wedenemoyigu:

—Sĩcũ basocũ niyeru pairõ cõogũ cũũyere dutibosagu cõoyigu. Æpẽrãpé wãa, cũũpũre wedesãyira: “Mũũye niyerure tiibatégu tiii”, jĩiyira.

2 Cũũrẽ dutigũ cũũrẽ atiduti, jĩiyigu: “Mũũrẽ wedesããwã. Mũu paderé jóaturipũrẽ yũũre wiyayá. Mũu yéere dutibosagu niiricu sãa”, jĩiyigu.

3 Cũũpe wãcũyigu: “Yũũre dutigũ yũũre cõãgũdu tiii. ¿Yũu deero tiigũdari? Yũu tutuaro paderere põõtẽõricu sãa. Æpẽrãrẽ niyeru sãĩduigu, bobo niigũdacu.

4 Jãã, yũu tiĩadarere masĩtoaa. Biuro yũu tiirĩ, yũu paderé manirĩ, yũu masĩrã cũũye wiseripu ‘sããati, niijãña’ jĩĩadacua yũũre”, jĩĩ wãcũyigu.

5 Teero tiigũ, cũu wãcũãrirobirora tiiyigu: Cũũrẽ dutigũre wapamórã niipe-tirare sĩquẽrã dícu atidutiugu. Jeasũguegũre sãĩñáyigu: “Mũu yũũre dutigũre ¿noquẽ wapamóĩ?”

6 “Yũu use cienpa posecutĩrepare wapamóã”, jĩiyigu. “Ãjã, mũu wapamóre jóaturipũ atipũ niĩ. Año duiya. Ateré boyeromena wasojãña. Æse cincuenta dícare jóatuya”, jĩiyigu.

7 ‘Cũũmena wedeseari siro, ãpĩrẽ sãĩñáyigu: “Mũũte ¿noquẽ wapamóĩ?” “Cienpori trigopori wapamóã”, jĩiyigu. “Ãjã, mũu wapamóre jóaturipũ atipũ niĩ. Ateré wasojãña. Ochentapori dícare jóatuya”, jĩiyigu.

8 ‘Niyeru pairõ cõogũ, cũũyere dutibosagu ñañagũ cũu tiimenĩrere masĩgũ, “meninetõjõããyi” jĩiyigu.

‘Atibũreco macãrã Cõãmacũrẽ padeohéra ãñurõ meniĩya cũu tiirere. Cũã Cõãmacũrẽ padeorã nemorõ meniĩya, jĩiyigu Jesús.

9 Cũũrẽ wedenemoyigu:

—Yũũre tũoyá: Mũã atibũreco maquẽ niyeru, apeyé cõocú. Teemena ãpẽrãrẽ tiĩapũya. Mũũrẽ maĩadacua. Mũã cõoré petiãri siro, mũã tiĩapurira Cõãmacũ pũtorũ mũũrẽ bocaadacua.

10 ‘Bũri niirere ãñurõ tiigũno uputĩ maquẽcãrẽ ãñurõ tiii. Bũri niirere ãñurõ tiihégũnope uputĩ maquẽcãrẽ ãñurõ tiirĩ.

11 Teero biiri mũã atibũreco maquẽmena ãñurõ tiihéra, Cõãmacũyere ãñurõ tiirĩcu.

12 Mũã ãpĩyere ãñurõ cotebosahera, mũũye niiboariguere ñeericu.

13 ‘Sĩcũ pũarãrẽ padecotemasĩriqui. Sĩcũrẽ maĩríqui; ãpĩpere maĩquí. Sĩcũrẽ padeoquí; ãpĩpere netõnucãquí. Mũã niyerure maĩrã, Cõãmacũpere maĩrícu, jĩiyigu.

14 Jesús jĩĩrere fariseo basoca tũoyĩra. Cũã niyeru maĩrã niijĩrã, cũũrẽ buijãyira.

15 Jesús cūārē jīiyigu:

—Múã basocá ññacoropu aññurã tiiróbiro niimiã. Cõãmacūpe múã ññarõ wãcūrere masījãqui. Basocá ññarere “aññuré niiã” jīrere Cõãmacū boorídojãqui.

Moisére dutiré cūūrigue, Cõãmacū dutiré basocápure niĩadarere wederigue

16 'Moisére dutiré cūūrigue, profetas jóarigue múārē dutiré niiriro niiwã, Juan jeadari suguero. Cūū jearémena Cõãmacū dutiré múãpure niĩadarere wenedoã. Cūū dutiré niirõpu niipetira bayiró sããwadugacua.

17 'Ëmũãse, atibáreco petijõãadacu. Petipacári, Cõãmacūye queti jóaripũpu niiré petirícu. Diamacú maquē niirucujãadacu.

Nũmocutira cõãré maquē

(Mt 19.1-12; Mr 10.1-12)

18 'Sĩcū cūū nũmorē cõãgũ, apegoré nũmocutigu, ññarõ tiigú tiiquí. Manu cõãnorigomena nũmocutigucã ññarõ tiigú tiiquí, jīiyigu.

Pee cuogú, ãpĩ Lázaro

19 Jesús atequetiré wedeyigu:

—Sĩcū basocú pee apeyé cuogú niiyigu. Aññuré suti wapapacáre dícu sãñayigu. Bárecoricõrõ boseyarucuyigu.

20 Sĩcū bóaneõgũ cūūya wii sããwaro yepapu duirucuyigu. Cūūya õrũũ niiretiro cãmi bóayigu. Cūū wãmecutiyigu Lázaro.

21 Cūū pee apeyé cuogúya mesapu tiibatédiocorere yaa, yapidugamiyigu. Díayia jea, cūū cãmire neniýira.

22 'Sicabureco diajõãyigu. Ángelea cūūrē néewayira Abraham putopu. Too síro pee apeyé cuogúcã diajõãyigu. Cūūrē yaajýira.

23 Pee cuogú niimiãrigu diariraniãrã niirõpu jea, ññarõ netõgú tiiyigu. Toorú cūū ññamõcogu, yoaropu Abrahamrē ññayigu. Lázaro cūūmena niiyigu.

24 Cūūrē ññagũ, bayiró wedeseremena jīiyigu: “Pacu Abraham, yũre bóaneõ ññaña. Yũ putopu Lázarore ticocoya. Cūū ati, cūūya wãmosũãmena oco soa, yũ ññemerõrē yũsãsarĩ tiigú atiaro. Yũ atipécámeru ññarõ netõgú tiigá”, jīimiyigu.

25 'Abraham cūūrē yũyigu: “Yáa wedegu, wãcũña: Mũu catigu, aññuré cuotóaaawũ. Lázarope bayiró ññarõ netõwĩ. Mecutígã cūū ãnopúre yeeripũna usenire ññeĩ. Mũupe ññarõ netõgú tiia.

26 Dee tii ticocomasĩriga: Marĩ decopure ãcũãri coaca niijãã. Ësãmena niirã múã putopu wáadugari, dee tii masĩña maniã. Múã putopu niirãcã ãsã putopu atimasĩriya”, jīiyigu.

27 'Pee cuogú niimiãrigu jīiyigu: “Too docare yũ mũurē sãã, pacu. Lázarore yũ pacuya wiipu ticocoya.

28 Toorúre yũ sicamoquẽnerã baira cuoa. Cúãrē wedegu wáaaro, ãno yũ ññarõ netõrõpu atirijããrõ jīigũ”, jīimiyigu.

29 'Abraham jīiyigu: “Cúã Moisés jóariguere, profetas jóariguere cuocúa. Teeré padeoáro”, jīiyigu.

30 'Pee cuogú niimiãrigu yũyigu: “Teerora niiã, niirõpeja, pacu Abraham; sĩcū diarigupu bauá wederi, cúã ññaré tiirere wãcũpati, wasoádacua”, jīimiyigu.

31 'Abraham cūūrē yũyigu: “Moisés jóariguere, profetas jóariguere padeohéra, diarigupu bauá wederi, nemorõ padeorícua”, jīiyigu.

17

Ñañaré tiirí, quio niiã

(Mt 18.6-7, 21-22; Mr 9.42)

¹ Jesús cūũ bueráre jĩyigu:

—Apērārē ñañarō jĩcōāsāre niirucujãadacu. Ñañarō jĩcōāsāgūnorē ñañanemorō wáaadacu.

² Cūũ yũure padeorágārē ñañaré tiidutíri, cūũrē nemorō ñañarō wáaadacu. Cūũrē ũtāgā pairígamena cūũ wāmuãpũ siatúyo, día pairímaapũ cōãñocori, nemorō añubocu.

³ Múārē wedetooa mée.

Mũya wedegũ mũrē ñañaré tiirí, cūũrē “mũ ñañaré tiíawũ” jĩ wedeya. Cūũ wācūpati, wasorí, cūũrē acabóya.

⁴ Cūũ sietecōrō sicabũreco mũrē ñañaré tiirí, sietecōrō mũrē acabóre sãĩrĩ, acabóya, jĩyigu.

Jesús Cōãmacũrē padeorére wederigue

⁵ Jesús beserira cūũrē sãiyíra:

—Ūsārē padeoré ticonemoña, jĩyira.

⁶ Marĩ Ōpũ yũyigu:

—Mostazape péeripegã niiã. Múã padeoré tipecōrōgã niirĩ, atigú yucũgu pairíguere “wããwa, día pairímaa decopũ nucūrō wáaya” jĩbojĩyu. Múã padeorí, tiigú múã dutirobirora wáaboĩyu, jĩyigu.

Padecotegũ paderigue

⁷ Jesús apeyé queorémena wedenemoyigu:

—Apetó tiirá, múã sícũ padecotegũ cũobócu. Cūũ otegũdu ditare coacũgũ jeaarigu o oveja cotegũ jeaarigu coerí, ¿deero jĩgari cūũrē? “Sããatiya. Duiya, yaagũdu jĩgũ”, jĩricu.

⁸ Biirope jĩcu: “Yũure yaaré quēnobosáya. Sutiró sotoá macārō sãña, yũ yaaadarere, yũ sñiãdarere batoya. Yũ yaaari siropũ yaa, sñimasĩã mũjã”, jĩcu.

⁹ Padecotegũ mũ dutirére tiirí ññapacũ, cūũrē “mũmena añurō ũseniã” jĩricu.

¹⁰ Teero tiirá, múãcã cūũ tiiróbirora niipetire Cōãmacũ dutirére tiipetitoara, “ũsã padecotera búri niirã niiã; ũsārē dutiré dícare tiíawũ” jĩña, jĩyigu Jesús.

Jesús pũamóquēñerã õpũũrĩ bóarare netōnérigue

¹¹ Jesús cūũ buerámena Jerusalénũ wáara, Galilea, Samaria pũaditá watoapũ netōwáyira.

¹² Sicamacãpũ cúã jeari, ũmũã pũamóquēñerã õpũũrĩ bóara bocayira. Yoaropũ putuánucã,*

¹³ sũoyíra:

—Jesús basocáre buegú, ũsārē bóaneõ ññaña, jĩyira.

¹⁴ Jesús cúãrē ññagũ: —Paiaré ññorã wáaya, jĩyigu.

Cúã maapũ wáari, cúãye õpũũrĩ bóare yatipetijõãyiro.

¹⁵ Sícũ yatiri ññagũ, cãmerputúayigu. Bayiró busurómena Cōãmacũrē ũsenire ticoyigu.

¹⁶ Jesús puto jea, ditapũ munibiácũmu, cūũrē ũsenire ticoyigu. Cūũ Samaria dita macũ niyigu.

¹⁷ Jesús jĩyigu:

* **17:12** Moisére dutiré cūũrigue õpũũrĩ bóarare aperopá niidutiyo; tee diaremanirãmena niidutiyo. Ññaña Levítico 13.46.

—Pua móquẽnerãrẽ netõnéãwã. Æpẽrã nuevepe ¿noopá niigari?

18 Æni judíoayũ niihẽgũ dícu Cõãmacũrẽ “ãñunetõjõãĩ” jĩĩ, usenire ticogu putuaatiayi, jĩiyigu.

19 Cũũrẽ jĩiyigu:

—Wũmũncãña; wáagũ. Mũũ padeojĩgũ, netõnénoãrigũ putuáa, jĩiyigu.

*Cõãmacũ dutiré basocápũre jeaadarere wederigue
(Mt 24.23-28, 36-41)*

20 Fariseo basoca Jesuré sãĩñáyira:

—Cõãmacũ dutiré basocápũre niiãdare ¿deero biiri jeanucããdari? jĩiyira.

Cũãrẽ yũuyigu:

—Cõãmacũ dutiré basocápũre niiãdare baurocá jearicu.

21 “Ænopá niiã; jõõpũ niiã” jĩĩña maniãdacu. Cõãmacũ dutiré basocápũre niiãdare múã watoapũ niitoaa, jĩiyigu.

22 Cũũ buerãre jĩiyigu:

—Too síro yũũ niipetira sõwũ atiditapá putuaatiri bayiró boomíãdacu múã. “Cũũrẽ sicabũreco marĩ ññarĩ, ãñujãboayu”, jĩĩpacara, yũũre ññaricu.

23 Æpẽrã múãrẽ “ãno niiãwĩ; jõõ niiãyigu” jĩĩãdaca. Cũũ teero jĩĩrĩ, wáarijãña; cúãrẽ nũnrĩjãña.

24 Apetóre bũpo wããyori, muĩpũ mũãatirope tée cũũ sããwarope bóesesajõãã. Teero wáarobirora wáaadacu yũũ niipetira sõwũ atiadari bũreco.

25 Teero wáaadari suguero, yũũre bayiró ñañarõ netõrõ niirõ tiia ména. Atitó macãrã yũũre booriãdaca.

26 ‘Yũũ niipetira sõwũ putuaatiadari suguerogã, Noé niirito wáarirobro wáaadacu.

27 Noé dooríwũcapũ sããwaadari suguero, basocá yaa, sĩni, wãmosía, cúã põna numiãrẽ numicũ tiyíra. Cũũ sããwari bũrecore día duanetõrĩ, diapetijõãyira.

28 ‘Lot niiritocãrẽ teorora yaa, sĩni, sãĩ, dúa, ote, wiserí tii tiyíra.

29 Lot Sodoma macãpũ niimiyigu. Cũũ cutuwári bũrecore pecame, bayiró asiréperi ñaapeayiro. Teeména basocá diapetijõãyira.

30 Yũũ niipetira sõwũ putuaatiadari bũrecore teorora tiiãdaca.

31 ‘Tiibũrecore sĩcũ wii sotoápũ pesaboqui. Cũũye wii popeapũ niirére diiwá, néegũ sããwaripacu, dutijõããrõ. Wesepá padegúcã wiipá putuawaripacu, dutijõããrõ.

32 Lot nũmorẽ wáariguere wãcũña.†

33 Sĩcũ cũũ catirí bũrecore maĩgũ, catiré petihére bũarígũdaqui. Cũũ catirí bũrecore maĩhẽgũpe catiré petihére bũagũdaqui.

34 ‘Yũũre tũoyá: Teero wáaadari ñami puarã cõãrõpũ cõããdaca. Sĩcũ néemũãnogũdaqui; ãpĩ putuãgũdaqui.

35 Puarã numiã sĩcãrõména trigo wãñiãrã niiãdaca. Sĩcõ néemũãnogõdaco; apegó putuãgodaco.

36 Puarã sĩcãrõména wesepá niiãdaca. Sĩcũ néemũãnogũdaqui; ãpĩ putuãgũdaqui, jĩiyigu.

37 Cũũrẽ sãĩñáyira:

—Ûsã Õpũ, ¿noopá teero wáaadari? jĩiyira.

“Niipetira masiãdaca” jĩĩgũ, queoréména yũuyigu:

—Bóara niirõpũ yuca neãcua, jĩiyigu.

† 17:32 Lot nũmo soo maĩrĩ macãrũ cãmenucã ñnarũtũocoma jĩĩgõ, móã tutu posaconucãyigo. Cõãmacũ cúãrẽ “ñnarũtũocorijãña” jĩĩsũguemiyigu. Ññaña Génesis 19.26.

18

Wapewiomena queoré

¹ Jesús cūū bueráre “duucūrō manirō Cōāmacūrē sāirucújãña” jĩgũ, ate queorémēna wedeyigu.

² —Sicamacãpũ sīcũ queti beserí basocũ niyigu. Cūū Cōāmacūrē cuiriyigu. Basocáre teero ññajãyigu.

³ Tiimacãpũre sīcō wapewio niyigo. Coó cūū pũtopũ wáarucuyigo, coore ñañarō tiigúmena quēnodutígodo.

⁴ Yoari tiápuriyigu. Too síro wãcũyigu: “Yũũ Cōāmacūrē cuiri, basocáre teero ññajãpacũ,

⁵ atigó wapewioyere quēnogúda. Yũũ teero tiirí, yũũre potocōdujãgōdaco. Teero tiihégũ, coo naĩrō atiri, pōōtēōribocu”, jĩiyigu, jĩĩ wedeyigu Jesús.

⁶ Marĩ Ōpũ wēdenemoyigu:

—Queti beserí basocũ ñañagú tiirére wãcũña. Cūū ñañagú niipacũ, wapewiore tiápuyigu.

⁷ ¿Nemorō Cōāmacũpe cūū beserirare tiápugudari? ¿Ñamirĩ, búrecori cūūrē sāirãrē máata yũũgudari?

⁸ Yũũre tũoyá: Pearó manirō cūū sāirére yũũgudaqui. Cūū teero yũũpacari, yũũ niipetira sōwũ atibúrecopũ pũtũaatiri, ¿basocá padeorémēna sāirãrē bũagudari? Buarícu, jĩiyigu.

Fariseo basocũmena, wapasébosari basocũmena queoré

⁹ Jesús pũto ãpērã tũorá jeayira. Cūū “Cōāmacũ ññacoropũ aññuré tiirá niĩã” jĩĩ wãcũmiyira. Cūū teero wãcũjĩrã, ãpērãrē booríyira. Teero tiigú, ate queorémēna cūũrē wedeyigu:

¹⁰ —Pũarã ãmũã Cōāmacũwiipũ súubusera sããwayira. Sīcũ fariseo basocũ niyigu. ãpĩ romanuã õpũrē niyeru wapasébosari basocũ niyigu.

¹¹ Fariseo basocũ nucũ, súubusegũ jĩiyigu: “Cōāmacũ, yũũ ãpērã tiiróbiro niiria. Teero tiigú, mũũrē usenire ticoa. Cūū ãpērãyére tiiditóremēna néejãcua; ñañaré tiihérare wedesãcua; nũmocũtira niipacara, ãpērã nũmiãmena ñeeapescua. Yũũ ñni niyeru wapasébosari basocũ tiiróbiro niiria.

¹² Yũũ sica semanarē pũabúreco betia. Cien wapatágũ, pũamóquēñe yũũ wapatárere mũũrē ticoa”, jĩĩmiyigu.

¹³ Niyeru wapasébosari basocũpe yoaropũ pũtũánũcã, ññamũõcoriyigu. Bayiró wãcũpatijĩgũ, cūū cutirote páa, jĩiyigu: “Cōāmacũ, yũũre bóaneõ ññaña; yũũ ñañarére tiijãmiã”, jĩiyigu.

¹⁴ Jesús jĩĩnemoyigu:

—Yũũre tũoyá: Niyeru wapasébosari basocũ Cōāmacũ acabónoãrigupũ cūũya wiipũre coeyigu. Fariseo basocũpe acabónoriyigu. “Yũũ ãpērã nemorō basocũ aññugú niĩã” jĩĩ wãcũgũrē “búri niigú niĩã mũũ” jĩĩgũdaqui Cōāmacũ. Teero jĩĩ wãcũhégũpereja Cōāmacũ ãpērãrē padeorí tiigũdaqui, jĩiyigu Jesús.

Jesús wĩmarãrē sãĩbosárique

(Mt 19.13-15; Mr 10.13-16)

¹⁵ Wĩmarãrē Jesús pũto néewayira ññaapeódutira. Jesús buerá teero tiirí ññarã, cūũrē néewarare tutimiyira.

¹⁶ Jesupé cūũrē atiduti, jĩiyigu:

—Wĩmarã yũũ pũto atiaro. Cãmotárijãña. Cōāmacũ dutirére aññurō wãcũnũuserano aññãgã tiiróbiro wãcũrã niĩya.

17 Yũ ateréja diamacúra jĩã: Āniãgã tiiróbiro Cõãmacũ dutirére añurõ wãcũnũnũse tiiheranorẽ cũũ dutiré cúaãpũre jeaboariguere cúaãrẽ jearicu, jĩyigu.

Jesuména pee cuogú wedeserigue

(Mt 19.16-30; Mr 10.17-31)

18 Judíoare Dutirá Peti menamacũ Jesuré sãĩñáyigu:

—Basocáre buegú añugú, ¿yũ ñeenó tiigúdari, catiré petihére buadũgágu? jĩyigu.

19 Jesús cúaãrẽ yũyigu:

—Mũ yũre “añugú” jĩã. Cõãmacũ sícũrã añugú niĩ.

20 Mũ Cõãmacũ dutiré cũũriguere masĩcu. “Āpĩ nũmorẽ ñeeaperijãña. Basocáre sãĩrijãña. Yaarijãña. Āpẽrãrẽ jĩĩditoremena wedesãrijãña. Mũ pacũ, mũ pacore padeoyá”, jĩã, jĩyigu.

21 —Yũ wĩmagũpũra tee niipetirere tiimúãatimiwũ, jĩmiyigu.

22 Jesús cúaãrẽ jĩyigu:

—Mũrẽ sicawãme dũsajãã ména. Mũ cuorére dúapetijãña. Tee dúa wapatáariguere bóaneõrãrẽ batoya. Teero tiigú, Cõãmacũ pũtopũre pee añurẽ buagúdadu. Túajea, ati, yũre nũnũwá, jĩmiyigu.

23 Cũũ teero jĩĩrĩ tuogú, tusarijõãyigu. Cũũ pee peti apeyé cuogú niiyigu.

24 Cũũ tusarijõãrĩ ñãgũ, Jesús jĩyigu:

—Pee apeyé cuoráno Cõãmacũ dutirére añurõ tiinũnũsedũgari, wisió niicu.

25 Wáicu camello wãmecutigu awigá copegãpũ sããcãmewitimasĩriqui. Toorá nemocú, pee apeyé cuoráno Cõãmacũ dutirére añurõ tiinũnũsedũgaripereja, jĩyigu.

26 Cũũ jĩĩrere tuorá sãĩñáyira:

—Too docare ¿noãpé netõnénoãdari?

27 Jesús cúaãrẽ jĩyigu:

—Basocá cúaã basiro netõnémasĩriya. Cõãmacũpereja wisióre manidójãã, jĩyigu.

28 Pedro jĩyigu:

—Tuoyá ména. Ĕsãpe niipetire ãsã cuoríguere cũũjõãatiwũ, mũmũna nũnũãda jĩĩrã.

29 Cũũ cúaãrẽ yũyigu:

—Yũ ateréja diamacúra jĩã: Sícũ yũre maĩgú cũũya wii, cũũ nũmo, cũũ baira, cũũ pacusũmũã, cũũ põnarẽ cũũjõã, “Cõãmacũ dutiré basocápũre niĩãdare quetire wedegu wáaguda” jĩĩgãnope

30 cũũ cũũwarigue nemorõ buagúdaqui atibũrecopũre. Too síropũcãrẽ Cõãmacũmena catiré petihére buagúdaqui, jĩyigu.

Jesús cúaãrẽ sãããdarere ãĩãrĩ wederigue

(Mt 20.17-19; Mr 10.32-34)

31 Jesús cũũ buerá docere suowá, jĩyigu:

—Mũã ñãã: Marĩ Jerusalénpũ wáara tiia. Toopú profetas jóariguebirora wáaadacu. Niipetire cúaã “biiro wáaadacu niipetira sõwũrẽ” jĩĩrirobirora yũre wáaadacu.

32 Toopú yũ niipetira sõwũrẽ judíoa niihẽrã dutirápũre ticoadacua. Yũre buijã, ñãñarõ jĩĩ, uséco eobatétu,

33 tãna, sãããdacua. Itiábũreco siro masãgũdadu, jĩyigu.

34 Cũũ buerá teeré tuomasĩriyira. “Ñeenórẽ wedesege tiiĩ”, jĩĩmasĩriyira. Tuomasĩña maniréno niyiro.

Jesús Jericó macūrē ñnarī tiirígue
(Mt 20.29-34; Mr 10.46-52)

³⁵ Jesús Jericó putopu jeagudu tiirí, sícū maa wesapu niyeru sãiduýigu. Cũu capeari baunóhēgũ niyigu.

³⁶ Pau basocá wáari tuogú: —¿Deero wáai? jĩ sãñáyigu.

³⁷ —Jesús Nazaret macã macũ netōwágu tiii, jĩyira.

³⁸ Teero tiigú, bayiró busurómena jĩyigu:

—¡Jesús, David pārãmi niinunusegu,* yũre bóaneõña! jĩyigu.

³⁹ Cũu puto netōwára: —Nocōrōrã ditamaníjõãña, jĩ tutimiyira.

Cũupe jĩnemosãjãyigu:

—¡David pārãmi niinunusegu, yũre bóaneõña! jĩyigu.

⁴⁰ Jesupéja putuánacã, cũurē néeatidutiyigu. Cũu puto jeari, cũurē sãñáyigu.

⁴¹ —¿Mũurē deero tiirí boogári? jĩyigu.

—Õpũ, yũre ñnarī tiiyá, jĩyigu.

⁴² —Jáu. Ññaña sáa. Mũu padeojĩgũ, netōnénoãrigupu putuáa, jĩyigu.

⁴³ Cũu teero jĩrĩrã, ññajõãyigu sáa. Ñña, Jesuré nunuwágura, Cõamacūrē usenire ticoyigu. Niipetira cũurē teero wáari ñnarã, Cõamacūrē usenire ticoyira.

19

Jesús Zaqueomena wedeserigüe

¹ Jesús Jericópu jea, netōwágu tiiyigu.

² Toopú sícū pee apeyé cuogú niyigu. Romanuã õpũrē wapasébosari basoca dutigú niyigu. Cũu wãmecutiyigu Zaqueo.

³ “¿Deero biigú niĩ Jesús?” jĩ, ññadugamiyigu. Cũu ãmuhēgũgã niijĩgũ, deero ññamasĩriyigu. Pau basocá niyira.

⁴ “Jesuré ññagũdu” jĩgũ, cũu netōwáadaropu cutuwáyigu. Cutuwá, sicagú yucugupu muãwayigu.*

⁵ Jesús too netōwágu, ññamũõco, cũurē jĩyigu:

—Zaqueo, boyero diiátiya. Mecũãrē mũyaya wiipu putuácũmugũda, jĩyigu.

⁶ Boyeromena diiwá, Jesuré useniremena bocagu wáyigu.

⁷ Niipetira teeré ñnarã, wedepatiyira:

—Jesús ññararé tiirépiguya wiipu putuácũmugũ wáaawĩ, jĩyira.

⁸ Too síro Zaqueo wãmũnacã, marĩ Õpũrē jĩyigu:

—Ësã Õpũ, tuoyá ména. Yũu cõorére decomena bóaneõrãrē ticoguda. Yũu jĩnditoremene yaarĩrare baparcõrõ nemorõ wiyagũda, jĩyigu.

⁹ Jesús cũurē jĩyigu:

—Mecũãmena mũu, mũyaya wii macãrã ññararé tiirére netōnénoã. Mũucã Abraham pārãmi niinunusegu niĩã.

¹⁰ Yũu niipetira sõwũ pecamepu wáaborirare ãmaã, netōnéngũ atiwa, jĩyigu.

Niyeruquirimena queoré

(Mt 25.14-30)

¹¹ Jesús Zaqueomena wedeseri, too niirã tuoyíra. Cũu Jerusalénpu jeagudu tiiyigu mée. Teero tiirá, cũã “máata Cõamacũ basiro dícu dutiréno marĩ putopure niĩadaropu tiia mée” jĩ wãcũmiyira.

¹² Cũã wãcũrere masĩgũ, queorémene wedeyigu:

* **18:38** Cũu “David pārãmi niinunusegu” jĩgũ, “mũu Cõamacũ beserigu niicu” jĩgũ tiiyigu. Ññaña 2 Samuel 7.12-16. * **19:4** Tiigú pecasãyemene wãmecutiyiro “sicómoro”.

—Sícū basocú uputí macū niyigū. Cūū òpū sōneconogūdu tiiyigū. “Putuaatigūda” jīī, òpū niiré sãāgū wãajõāyigū yoaropū.

13 Cūū wãaadari suguero, pũamóquẽñerã cūūye dutibosarare atidutiyigū. Cūā sīquẽrãrẽ sīquẽñequiri niyeruquiri ticoyigū. Teequiri pairó wapacutíre niyiro. Cūārẽ jīiyigū: “Atequirimena apeyé sãī, dúa, wapatánemoña, tée yũũ coerípũ”, jīiyigū.

14 Cūūya dita macãrã cūūrẽ booríyira. Teero tiirã, cūū wãari siro, “ ‘cūū ũsã òpū sãārĩ booriga’ jīī wedera wãaya” jīī ticocomiyira ãpẽrãrẽ.

15 ‘Cūā teero jīīpacari, cūū cūā òpū sōneconoyigū. Too síro coeputuaatiyigū. Putuajea, cūū niyeruquiri ticorirare atidutiyigū. Cūārẽ sãĩñáyigū: “¿Niyeru nocõrõ wapatánemorĩ?”

16 Jeasuguegū jīiyigū: “Yũũ òpū, mũũ ticoriquimena pũamóquẽñequiri wapatánemowũ”, jīiyigū.

17 Cūū òpū cūūrẽ yũũyigū: “Ãñurõ tiiyú. Dutibosagū ãñurõ tiigú niĩã mũũ. Yũũ péerogã cūũremena mũũ ãñurõ tiiyú. Teero tiigú, mũũrẽ pũamóquẽñe macãrĩ dutigú sōnecogūda”, jīiyigū.

18 Too síro ãpĩ jeayigū. “Yũũ òpū, mũũ ticoriquimena sicamoquẽñequiri wapatánemowũ”, jīiyigū.

19 Cūūcãrẽ yũũyigū: “Mũũrẽ sicamoquẽñe macãrĩ dutigú sōnecogūda”, jīiyigū.

20 ‘Too síro ãpĩ jeayigū. “Ãjã, yũũ òpū, mũũyaqui; sutiró caseromena cõma, ãñanojãwũ.

21 Yũũ masĩã: Mũũ bóaneõ ãñaré cuoríã. Mũũ tiirípacũ, ãpẽrã paderémã wapatãã. Mũũ oterípacũ, ãpẽrã oteriguere néẽã. Teero tiigú, mũũrẽ cuiwũ”, jīiyigū.

22 Cūā òpū cūūrẽ jīiyigū: “Mũũ dutibosagū ñañagú niĩã. Mũũ wedeseremã mũũ ñañaré tiiré besenotoãã. Mũũ yũũ bóaneõ ãñaré cuohérere masĩãyu. Yũũ tiirípacũ, ãpẽrã paderémã wapatãrere masĩãyu. Yũũ oterípacũ, ãpẽrã oteriguere néerere masĩãyu.

23 Teeré masĩpacũ, ¿deero tiigú yé niyerure niyeru ãñanori wiipũ bucũáadutigu cūũriri? Mũũ cūũrĩ, yũũ coegú, tiíwiipũ bucũáremã ñeenemoboajĩyu”, jīiyigū.

24 Toopú niirãrẽ jīiyigū: “Tiiquire ãmajãña. Pũamóquẽñequiri cuogúpere ticoya”, jīiyigū.

25 Cūā jīiyira: “Ũsã òpū, cūū pũamóquẽñequiri cuotóai”, jīiyira.

26 Cūā òpū jīiyigū: “Yũũre tuoyã: Pee cuogúnorẽ nemorõ ticonoãdacũ. Cuohégũnopere cūū cuomírere ãmajãnoãdacũ.

27 Mecũtígã yũũ òpū sãārĩ boorírirare ãnopú néeatiya. Yũũ ãñacoropũ cūārẽ sãñãã”, jīiyigū, jīī wedeyigū Jesús.

Jesús Jerusalénũ sããwarigue

(Mt 21.1-11; Mr 11.1-11; Jn 12.12-19)

28 Jesús teeré jīītoa, Jerusalénũ wãagu, cūārẽ sugueyigū.

29 Toopú wãagu, Betfagé, Betania macãrĩpũ jeagũdu tiiyigū. Teemacãrĩ Ũtãgú Olivo puto niĩã. Toopú cūū buerã pũarãrẽ jīiyigū:

30 —Iimacã marĩ díamacũ niirĩ macãpũ wãaya. Toopú jeara, sícũ burro wĩmagũ siatúnũcõãrigure buajeãadacu. Cūū pesaya manigú niiqui ména. Cūūrẽ jõã, néeatiya.

31 Mũũrẽ “¿deero tiirã cūūrẽ jõãĩ?” jīĩrĩ, “marĩ Őpũ booáwĩ” jīĩña, jīiyigū.

32 Cūū ticocoarira wãa, cūū jīĩãrirobirora buajeáyira.

33 Cūā burrore jõãrã tiirĩ, cūū òpãrã cūārẽ: —¿Deero tiirã cūūrẽ jõãĩ? jīiyira.

34 —Marĩ Őpũ booáwĩ, jīī yũũyira.

³⁵ Jesús puto néewa, burro sotoapu cúaŷe suti sotoá maquērē tuuwépeoyira. Jesuré cū sotoapu muãpeadutiŷira.

³⁶ Jesús cū sotoapu pesawari, basocá cūārē padeorá, cúaŷe suti sotoá maquērē maapu sēōcūŷira.

³⁷ Jesús Ɔtāgú Olivo diiwáropu jeari, niipetira cū buerere nunrã cúa ĩnariguere wácūrã, useninucāŷira. Niipetire Jesús tutuaremena tiēñoriguecārē wácūrã, bayiró busurómena Cōamacūrē usenire ticoŷira.

³⁸ —¡Cōamacū ticodiocorigu marĩ Ōpūrē añurō tiiáro! ¡Ūmuãsepure añurō niirecutiaro! ¡Niipetira Cōamacūrē “añunetōjōā” ĵĩ, usenire ticoaro! ĵĩŷira.

³⁹ Sīquērã fariseo basoca toopú niirã Jesuré ĵĩŷira:

—Basocáre buegú, mūrē nunrãrē ditamanídutiŷa, ĵĩŷira.

⁴⁰ Jesús yuuyigu:

—Yure tuoyá: Cúa ditamaníatã, Cōamacū ate ūtãperire bayiró busurómena wedeseri tiigúdaqui, ĵĩŷigu.

⁴¹ Jesús Jerusalén putopu jea, tiimacārē ĩnacogu, utiyigu.

⁴² Tiimacā macārārē, too síro macārārē wácūgū, ĵĩŷigu:

—Mecūrē múã añurō niirecutirere Cōamacū ticorere masĩrĩ, añubojĩyu. Múã masĩdugahere wapa masĩricu.

⁴³ Múārē ñañurō netōré burecori atiadacu. Teeburecorire múārē ĩnatutira atimacārē niipetireniñarĩpu cāmotáadacua, múārē witiwari ĵĩrã.

⁴⁴ Niipetire múãŷere cōãadacua. Múārē sīãpetĩãadacua. Múã weere wiserire ūtãqui apequí sotoápu weemuãrigue putuáricu. Múã Cōamacū netōneri bureco jeari ĩnamasĩhere wapa teero waaadacu, ĵĩŷigu.

*Jesús Cōamacūwiipū dúari basocare cōãwionecorigue
(Mt 21.12-17; Mr 11.15-19; Jn 2.13-22)*

⁴⁵ Jesús Cōamacūwiipū sããjeagu, dúari basocare† cōãwionecoyigu.

⁴⁶ Cúārē ĵĩŷigu:

—Cōamacūŷe queti jóaripūpu biiro ĵĩã: “Yáa wii ‘Cōamacūmena wedeseri wii niiã’ ĵĩrĩ wii niiãdacu”,‡ ĵĩ jóare niiã. Múãpe yaarépira dúari wii niirĩ tiia, ĵĩŷigu.

⁴⁷ Burecoricōrō Jesús Cōamacūwiipū bueyigu. Paiaré dutirá, Moisés jóarigue buerá, ãpērã upatĩ macārã “¿cūārē deero tii sīārō booi?” ĵĩŷira.

⁴⁸ Basocá niipetira Jesús wedeserere tuonunásera tiyíra. Teero tiirá, cūārē dee tii masĩriŷira.

20

*Jesuré “¿noã dutirémēna teeré tiii?” ĵĩrigue
(Mt 21.23-27; Mr 11.27-33)*

¹ Sicabureco Jesús Cōamacūwiipū basocáre buegu tiyígu. Cūŷe añuré quetire wedegu tiyígu. Paiaré dutirá, Moisés jóarigue buerá Jesús putopu jeayira buatóá dutirámēna.

² Cūārē sãĩñáyira:

—Ūsārē wedeya: ¿Noã dutirémēna muu teeré tiii? ¿Noã mūrē dutiré ticori? ĵĩŷira.

³ Jesús cúārē yuuyigu:

—Yucã múārē sãĩñágūda. Múã yure wedeya:

⁴ ¿Noã Juanrē wãmeōtidutigu ticocoyiri? ¿Cōamacū o basocápe ticocoyiri? ĵĩŷigu.

⁵ Cúãpe cãmerĩ wedeseyira:

† 19:45 Dúari basoca wáicura, bua warapacáro dúayira. Cúārē sãĩnéãrirare pairé ticoŷira, “Cōamacūrē ticorá niĩŷa” ĵĩrã. ‡ 19:46 Isaías 56.7.

—Marĩ “Cõãmacũ ticocorigũ niĩwĩ” jĩĩrĩ, cũũ marĩrẽ “too docare ¿deero tiirã cũũrẽ padeorĩri?” jĩĩboqui.

⁶ Marĩ “basocã cũũrẽ ticocorigũ niĩwã” jĩĩtã, niipetira marĩrẽ ùtãperimena dẽesĩããdacua. “Juan profeta niĩwĩ” jĩĩ padeoóya, jĩĩyira.

⁷ Teero tiirã, Jesurẽ: —Ticocorigũre masĩriga, jĩĩjãyira.

⁸ Jesús cũũrẽ jĩĩyigu:

—Yũũcã múãrẽ “ate dutirẽmena teerẽ tiia” jĩĩ wederia, jĩĩyigu.

Ñãnarã padecoteramena queorẽ

(Mt 21.33-44; Mr 12.1-11)

⁹ Jesús basocãre ate queorẽmena wedenũcãyigu:

—Sĩcũ ùmũ niyigu ùse wese oterigu. Oteri siro, ãpẽrãrẽ tiiditare wasoyigu. Wasoari siro, aperopũ wãayigu yoari niigũ wãagu.

¹⁰ Ùse dũcacutirito niirĩ, sĩcũ cũũrẽ padecotegũre ticocomiyigu. Cũũya dita cũũ wasorirare “ùse cũũ dúa wapatãrere decomena ticocoaro yũure” jĩĩcomiyigu. Cũũ toopũ jeari, tiidita wasorira cũũrẽ pãa, pãerogã ticoripacara, pũũócojãyira.

¹¹ ãpĩ cũũrẽ padecotegũre ticocomiyigu sũcã. Cũũcãrẽ pãa, ñãnarõ buijã, pãerogã ticoripacara, pũũócojãyira.

¹² Too síro ãpĩrẽ ticoconemoyigu sũcã. Cũũcãrẽ cãmitu, cõãjãyira.

¹³ “Tiidita òpũ “¿deero tiigũdari yũũ?” jĩĩ wãcũnũcãyigu. “Yũũ macũ yũũ bayiró maĩgũrẽ ticocogũda. Apetó tiirã, cũũrẽ quionĩremena ñãabocua”, jĩĩmiyigu.

¹⁴ Òpũ macũ toopũ jeari ñãnarã, tiidita wasorira cãmerĩ wedeseyira: “ãnirã niĩ too síropũ atiditarẽ ñeegũdũ. Cũũrẽ sĩãcõ. Cũũ manirĩ, atiditã marĩya dita pũũãadacu”, jĩĩmiyira.

¹⁵ Teero tiirã, cũũrẽ ñee, tiiwese wesapũ néewa, sĩãcõãjãyira, jĩĩ wedeyigu.

Jesús basocãre sãĩñáyigu:

—Tiidita òpũ cũũrẽ tiĩadarere múãrẽ wedegũda.

¹⁶ Cũũ ati, cũũya dita wasorirare sĩãcõãpeti, ãpẽrãrẽ tiiditare ticojãgũdaqui, jĩĩyigu.

Teerẽ tũorã: —jTeero wãarijããrõ! jĩĩyira.

¹⁷ Jesús cũũrẽ ñã, jĩĩyigu:

—Wãaadacu. Cõãmacũye queti jóaripũ jĩĩrẽre tũoyã:

Wii weerira ùtãquire boorĩyira.

Cũũ boorĩpacari, tiiquira uputĩ macãqui pũũáwũ tiiwiipãre.*

¹⁸ Tiiqui sotoapũ ñãapeagu mutãjõãgũdaqui. Tiiqui cũũ sotoapũ ñãapeatã, ãñũrõ mutãpetijõãgũdaqui, jĩĩyigu.

Wapasẽdũtũre sãĩñãrigũ

(Mt 21.45-46; 22.15-22; Mr 12.13-17)

¹⁹ Moisés jóarigue buerã, paiarẽ dutirã, “tee queorẽmena marĩrẽ jĩĩtũtũgũ tiiquí” jĩĩ masĩjãyira. Toorã “¿cũũrẽ deero tii ñeerõ booi?” jĩĩmiyira. Basocãre cuiã, ñeemasĩriyira.

²⁰ Teero tiirã, cũũrẽ ãñũrõ ñãanũnũse, ãpẽrãrẽ ñãadũtũra ticocoyira. Cũũrẽ basocã ãñũrã tiirõbiro niidũtiyira. Cũũ Jesús merẽã yũũri boomĩyira. Teemãna tiidita dutigũpũre wedesã ticodũgamiyira.

²¹ Teero tiirã, cũũ ticocoarira Jesús pũto wãa, sãĩñáyira:

—Basocãre buegũ, ùsã masĩã: Mũũ diamacũrã wedea; diamacũrã buea.

Basocã niipetirare sĩcãrĩbĩro ñãã. Cõãmacũ dutirẽre diamacũ buea.

* 20:17 Salmo 118.22.

22 Teero tiigá, ùsârē wedeya: ¿Romanuã òpūrē cū niyeru wapasédutirere wapatíadari; o wapatírigarite? jīyira.

23 Jesupé cū ñañarō tiidugáre masījāyigu. Teero tiigá, jīyigu:

24 —Niyeruire ãñoñá yure. ¿Noáyá diapóa, noã wāme tusai? jīyigu.

—César romanuã òpūye tusaa, jīyira.

25 Jesús cūārē jīyigu:

—Too docare Césaye niirere Césare wiyayá; Cōāmacūyere Cōāmacūrē wiyayá, jīyigu.

26 Jesuré basocá tucóropu merēã yurere buaríyira. Cūã cū yurere tūomaníjōārã, ditamaníjōāyira.

Diarira masāmūāre wederigue

(Mt 22.23-33; Mr 12.18-27)

27 Sīquērã saduceo basoca Jesús puto jeayira. Cūã “diarira masāmūāricua” jīcua. Jesuré sãñáyira:

28 —Basocáre buegú, Moisés dutirere jīñada: “Sīcū pñamanígū diaweori, cū bai cū ñamo niirigore dútuaro. Cūã coomena cūã sōwū diarigure pñacutíbosaaro”, † jī jóarigu niwī Moisés.

29 Sīcūpñona siete niyira. Cūã sōwū ñamocūtiyigu. Pñamanígūrã diajōāyigu.

30 Cūã siro macū cūã sōwū ñamorē dúutumiyigu. Cūãcã pñamanígūrã diajōāyigu.

31 Cūã siro macūcã coore dúutu, pñamanígūrã diajōāyigu. Niipetira cūã siro macārãcã teorora wáyira. Cūã siete pñamanípacara, diapetijōāyira.

32 Too síro cūã ñamo niimirigocã diajōāyigo.

33 Cūã siete coore ñamocūtimiyira. Teero tiigó, diarira masāmūārī, ¿ni ñamope putágodari? jīyira.

34 Jesupé cūārē yuyigu:

—Atibárecopure ãmūã, numiã ñamocūti, manucūtiya.

35 Cōāmacū beserira dia masāmūārī siro, ãmūã, numiã wāmosíaricua.

36 Ángelea tiiróbiro niīya. Dianemoricua sáa. Cōāmacū masōrira niijrã, Cōāmacū pñona niīya.

37 Diarira masāmūārere Moisécã cūã jóariguemena ãñorígu niwī. Yucū jūñísati quetipū Cōāmacū “Abraham, Isaac, Jacob Òpū niīã yū” ‡ jīriguere jóarigu niwī.

38 Cōāmacū diarira Òpū niirii; catirá Òpūpe niī. Cūã ññacoropu niipetira catiia, jīyigu.

39 Sīquērã Moisés jóarigue buerá Jesuré jīyira:

—Basocáre buegú, mū diamacú peti wedesea.

40 Too síro cūārē apeyé sãñánemodugariyira sáa, “marĩre netōñacáboqui sūcã” jīrã.

“Cristo ¿noã pñāmi niī?” jīrigue

(Mt 22.41-46; Mr 12.35-37)

41 Jesús basocáre sãñáyigu:

—¿Deero tiirá “Cōāmacū beserigu David pñāmi niī” jīī?

42 David basirora Salmopūpu jóarigu niwī:

Cōāmacū jīwī yū Òpūrē:

“Yáa wāmo diamacūññape duiya,

43 té mūrē ññatutirare mū dutiriguere yū ãñurō yūri tiirípu”, §

† 20:28 Deuteronomio 25.5. ‡ 20:37 Éxodo 3.6. § 20:43 Salmo 110.1.

jĩ jóarigu niuwĩ.

⁴⁴ David “yũũ Õpũ” jĩĩgũ, Cõãmacũ beserigure jĩĩgũ tiirígu niuwĩ, cũũ pãrãmí niipacari. Teeré añurõ wácũña, jĩĩyigu.

Jesús Moisés jóarigue buerá tiirécũtũre wederigue

(Mt 23.1-36; Mr 12.38-40; Lc 11.37-54)

⁴⁵ Niipetira basocá tũocóropũ Jesús cũũ bueráre wedeyigu.

⁴⁶ —Moisés jóarigue buerá tiiróbirora tiirucúrijãña. Cũã suti yoaretõ sãña, wáaũseniya. Macã decopũ quioníremena añudutiri boocúa. Neãré wiseripũ suguero maquẽ dũirépũ dícu dũidũgacua. Bosebũreco tiirópũcãrẽ teerora tiidũgãcua.

⁴⁷ Niyeru boorã, wapewia numiãye wiserire jĩĩditoremena ãmacua. Cũã yoari Cõãmacũmena wedesera tiiróbiro tiiditõya basocãre. Cũãrã ãpẽrã nemorõ ñañarõ tiinõãdara niĩya, jĩĩyigu.

21

Wapewio bóaneõgõ Cõãmacũrẽ ticorigue

(Mr 12.41-44)

¹ Jesús ññacogũ, niyeru cũorã niyeru sããretibaripũ * pairó niyeru sããrĩ ññayigu.

² Sícõ wapewio bóaneõgõ pũaquí wapamanírequiri sããrĩ ññayigu.

³ Teeré ññagũ, jĩĩyigu:

—Yũũ aterėja diamacũrã jĩĩã: Cõãmacũ ññacoropũre igo wapewio bóaneõgõ niipetira nemorõ ticoyo.

⁴ Ññiãpeja cũãrẽ dũsaríguere ticooya. Coopeja coo cũomíãrigue, coo yaaré sãĩbóarigũgãrẽ ticopetijãyo, jĩĩyigu.

Jesús “Cõãmacũwii cõãnoãdacu” jĩĩrigue

(Mt 24.1-2; Mr 13.1-2)

⁵ Siquẽrã cũũ buerá Cõãmacũwii maquẽrẽ wedeseyira:

—Ûtãquiritõ añurẽmena tiirí wii añunetõjõãri wii niĩã. Cũã mamorecã añunetõjõãre niĩã, jĩĩyira.

Jesús cũã jĩĩrere tũogú, jĩĩyigu:

⁶ —Mũã ãno ññarẽ too síro Ûtãqui apequí sotoárpũ weemũãrigue putuáricu. Niipetire cõãnoãdacu, jĩĩyigu.

Atibũreco petiãdari suguero wãaadare

(Mt 24.3-28; Mr 13.3-23)

⁷ Too síro cũũrẽ sãĩñáyira:

—Ûsãrẽ buegú, mũũ wedearigue ¿deero biiri wãaadari? ¿Ññeenómena ññamasĩnoãdari, ate wãaadari suguerogãrẽ? jĩĩyira.

⁸ Jesús cũãrẽ yũũyigu:

—Añurõ tũomasĩña, ãpẽrã jĩĩditori jĩĩrã. Pãũ “yũũrã niĩã; yũũ Cõãmacũ beserigu Cristo niĩã” jĩĩãdacua. “Atibũreco petiãdaro pẽerogã dũsaa”, jĩĩãdacua. Cũãrẽ padeó nũnũrijãña.

⁹ “Cãmerĩsĩãrã tiãwã” jĩĩrĩ tũoãdacu. “Toopú basocã cũã õpãrãrẽ cõãrã tiĩya” jĩĩrẽcãrẽ tũoãdacu. Teeré tũorã, cuirijãña. Tee wãasũgueadare niirõ tiia. Teero wãapacari, atibũreco petiãdaro dũsaãdacu ména, jĩĩyigu.

¹⁰ Cũãrẽ jĩĩnemoyigu:

—Sicapõna macãrã apẽpõná macãrãmena cãmerĩsĩããdacua. Teero biiri sica-dita macãrã apeditã macãrãmena cãmerĩsĩããdacua.

* **21:1** Tee niyerumena Cõãmacũwiire quẽnoyira.

11 Bayiró dita cãmeñare wáaadacu. Peeditapure jubóare, diaré wáaadacu. Ëmũãsepure quioré, merẽã bauré bauaadacu.

12 Tee wáadari suguero, ãpẽã múãrẽ ñee, ñañarõ tiiadacua. Múãrẽ judíoa neãré wiseripũ néewa, queti beseadacua. Peresuwiipũ sõnecoadacua. Òpãã, dutirá putopũ néewa, queti beseadacua. Tee niipetirere tiiadacua múã yũre padeoré wapa.

13 Cúã teero tiirí, yũ múãrẽ tiirére wedemasĩadacu.

14 Cúãrẽ yũadarere wãcũsuguerijãña.

15 Yũ múãrẽ masĩrĩ tiigúda cúãrẽ yũadarere. Teeména múãrẽ ññatutira múã wedeserere sícãrĩbíricua. “Tee diamacú niiria”, jĩmasĩricua.

16 Múã pacusũmũã, múãya wedera, múã menamacãrã múãrẽ dutirápure wedesãadacua. Cúã teero tiirí, múã siquẽrãrẽ sãjããadacua.

17 Niipetira basocá múãrẽ ññatutiadacua yũre padeoré wapa.

18 Teero tiipacári, múãrẽ merẽã wáãmaricu.

19 Yũre padeodúrijãña. Wãcũtutuarucujãña. Teero tiirá, catiré petihére buaadacu.

20 ‘Múã surara Jerusalénrẽ niisodeari ññarã, “tiimacãrẽ cõããdaro péerogã dũsaa” jĩmasĩadacu.

21 Teero wáari ññarã, Judea ditapũ niirã ãtãyucupũ dutijõããrõ. Jerusalénpũ niirã aperopú wáaaro. Cãpũpũ niirã tiimacãpũ putuawarijããrõ.

22 Teebũrecori Cõãmacũye queti jóaripũpũ jĩrõbirora wáaadacu: Cõãmacũ Jerusalén macãrãrẽ ñañarõ tiigúdaqui.

23 Teero wáare bũrecori niipacósãnumiãrẽ, põna ãpũrã cuorãre bóaneõre bũrecori niĩadacu. Atiditápure bayiró ñañarõ netõré niĩadacu. Cõãmacũ basocãre bayiró peti ñañarõ tiigúdaqui.

24 Æpẽã cãmerĩsĩãrõpũ sãñóãadacua. Æpẽã ñee, niipetire ditapũ néewanoãadacua. Apeditá macãrã judíoa niihẽã Jerusalénrẽ cõãdioco, cutamutõãadacua. Cõãmacũ cúãrẽ dutihiro jeaturo teero tiiadacua, jĩyigũ.

Jesús putuatiadare

(Mt 24.29-35, 42-44; Mr 13.24-37)

25 Jesús wedenemoyigũ:

—Teero wáadari suguero, muĩpũ búreco macũ, ñami macũ, ñocõã pee merẽã bauré wasoãdacu. Atibúreco niipetiropũ macãrã díã pairímaa, ocoturíre bayiró busuri tuorã, ucũãra, dee tii masĩriadacua.

26 Basocá atibúrecopure wáadarere wãcũrã, bayiró cuira, tuomasĩre petijõããadacua. Niipetira ãmũãsepũ niirã cãmeñanoãadacua.

27 Teero wáari, yũ niipetira sõwũ õmebũrãpũ tutuaremena asibatédiatiri ññããadacua.

28 Tee niipetire wãanucãrĩ, wãcũtutua, ucũniña. Ëmũãsepũ ññamũõcoya. Múãrẽ netõnéãdaro péerogã dũsãadacu, jĩyigũ.

29 Ate queorémena wedeyigũ:

—Higueragũ, teero biiri niipetire yucũ biirecutirere wãcũña.

30 Pũũrĩ wasorí, “cũma wáaadarõ péerogã dũsaa” jĩmasĩnoã.

31 Tee tiirõbirora yũ jĩãrigue wáari ññarã, “Cõãmacũ dutiré basocãpũre niĩadare jeaadarõ péerogã dũsacú” jĩ masĩña.

32 ‘Yũ ateréja diamacãrã jĩã: Atitó macãrã cúã diaadari suguero, yũ jĩãrigue niipetire wáaadacu.

33 Ëmũãse, atiditá peticórdiaadacu. Yũ wedesere doca petirícu. Niirucujããadacu.

³⁴ Yũũ putuaatiadari burecore múã masĩricu. Teero tiirá, múã ãñurõ niyueya. Múã ñañaré tiirére tiirípori jĩrã, tiiríjãña. Cũmurijãña. Atibúreco maquẽrẽ wãcũpatirijãña. Múã wãcũña manirõ yũũ putuaatiadari bureco jeaadacu.

³⁵ Tiiburecore niipetiropũ macãrã tãmuãdacua. Teero tiirá, tuomasĩña.

³⁶ Múã ãñurõ ññacoya. “Tee ùsã ñañarõ netõãdarere netõnéña” jĩrã, Cõamacũrẽ sãĩrucújãña. Yũũ niipetira sõwãrẽ cuiro manirõ bocaada jĩrã, sãĩrucújãña, jĩiyigu.

³⁷ Jesús búrecoricõrõ Cõamacũwiipũ bueyigu. Ñamirĩrẽ Ɔtãgũ Olivopũ wáa, niirucuyigu.

³⁸ Bóerigã basocá niipetira Cõamacũwiipũ cũũrẽ tuorá wáarucuyira.

22

Jesuré ñeeãdara wedeserigue

(Mt 26.1-5, 14-16; Mr 14.1-2, 10-11; Jn 11.45-53)

¹ Pã púuri tiiré wúoya maniré yaarí bosebureco wáaadaro péero dusayíro. Tii bosebureco wãmecutia Pascua.

² Paiaré dutirá, Moisés jóarigue buerá “¿deero tii Jesuré sãrõ boomíto?” jĩiyira. Cũũrẽ sãĩdugápacara, basocáre cui niiyira.

³ Judas cúã “Iscariote” jĩĩgũrẽ Satanás sããiyigu. Jesús buerá doce menamacũ niimiyigu.

⁴ Cũũ paiaré dutirá, Cõamacũwii coterí basocare dutirá putopũ wáayigu. Toopú jea, Jesuré ticoadarere cúãmena wedeseyigu.

⁵ Cũũ jĩĩrere tuorá, bayiró useniyira.

—Mũũrẽ niyeru wapatíada, jĩiyira.

⁶ —Jáũ, teorora tiiwá, jĩiyigu.

Teero tiigũ, basocá ññahẽrõ cúãpure Jesuré ticogũda coteyigu.

Jesús cúã buerámena yaaturigue

(Mt 26.17-29; Mr 14.12-25; Jn 13.21-30; 1Co 11.23-26)

⁷ Too síro pã púuri tiirémena wúoya maniré yaarí bureco jeayiro. Tiibureco niirĩ, sícũ corderore cúã Pascua boseyagũdũre sãñóã.

⁸ Teeburecorire Jesús Pedrore, Juanrẽ biiro jĩĩcoyigu:

—Marĩ Pascua boseyaadare quẽnoyũera wáaya, jĩiyigu.

⁹ —¿Noopú ùsã quẽnorĩ boogári? jĩiyira.

¹⁰ Cũũrẽ jĩiyigu:

—Múã macãpũ wáaya. Toopú jeara, sícũ basocá ocogá turupeogure buajeáadacu. Cũũrẽ nũnũwáwa. Cũũ sããwari wiipũ sããwawa.

¹¹ Tiiwíí õpũrẽ jĩĩwa: “¿Noopú niigari yũũ buerámena Pascua boseyaadari tatia?” jĩĩwáí ùsãrẽ buegũ”, jĩĩwa.

¹² Cũũ ãmũãrõ macã tatia quẽnoãri tatiacapũ ãñogũdaqui. Toopú quẽnoyũewa, jĩĩcoyigu.

¹³ Cũũ wáa, toopú Jesús cúãrẽ jĩĩãrirobirora niipetirere buayíra. Toopú cúã Pascua boseyaadare quẽnoyíra.

¹⁴ Yaarítõno jeari, Jesús cúũ beseriramenã yaaadara jeanuãyira.

¹⁵ Jesús cúãrẽ jĩiyigu:

—Yũũ múãmena ate Pascua boseyarere bayiró yaadũgaa, yũũ diaadari suguero.

¹⁶ Yũũre tuoyá: Mecũãmena Pascua yaarére yaanemoricu sáa, tée yũũ Ɔpũ sããri siropũ, jĩiyigu.

17 Teero jĩĩari siro, vino bapare n e, C amac r  usenire ticoyigu. C u buer re jĩiyigu:

–Ater  c mer  bato, s ni n .

18 Y re t oy : Mec amena y  vino s ninem ricu s a, t e y   p  s ari sirop , jĩiyigu.

19 P r  n e, C amac r  usenire ticoyigu. Túajea, p at s , batogura, jĩiyigu:

–Ate p  y  m  r  diabosaadari  p  biri n i . Ater  tiy , y  m  r  diabolosarere w c r .

20 Yaaari siro, teerora tiyigu s niri bapamena. C u buer re t ag , jĩiyigu:

–Atibap  maqu  y e d biri n i . Y  diari, y e d i  mayudiaadacu, m     nar  tiir re cosebos aro j g . Teem na C amac  mama net n re quetire c g daqui.

21 T oy :  no y mena yaadui y re  natutirap re ticog d .

22 Y  niipetira s w r  C amac ye queti j arip p  j r birora w aadacu. B ane g  niig daqui y re ticog d peja, jĩiyigu.

23 C u buer  c a basiro c mer  s i ayira:

– No  niigariye teero tiig d ? j yira.

 Nii uput  mac  nii?

24 Too s ro Jes s buer  c a basiro bayir  c mer  wedeseyira.

– Nii mar  watoare uput  mac  nii? j yira.

25 Teero tiig , Jes s c  r  j yigu:

–Atib reco mac r   p r  c a boor  dutiãmajãya. C  ye dita mac r r  “ sar   nur  t i pura n i ya” j r  booc a.

26 M  peja c a tiir biri tiir j n . Biirope tiy . M   menamac  uput  mac  niig  niitugu tiir biri niirecutiario. M  r  dutig  padecotegu tiir biri niirecutiario.

27 M   t gue ar ,  niip  uput  mac  nii?  Yaadugupe o c  r  yaar  p cotegupe? Yaadugupe uput  mac  nii. Y  doca m  mena niig , yaar  p cotegu tiir biri n i .

28 ‘M   n i  y mena niirucujãrõ. Y re mer   w ari, m  c    nar  net  pua.

29 Teero tiig , y c  y  Pacu y re  p  s necoribirora m  r   p r  s necog da.

30 Biir  tiir , m   y   p  niir p  boseya, duiadacu. M    p r  dui r p r p  duiadacu, Israelya p na mac r  doce p nar r  dutiadara, jĩiyigu.

Pedro Jesur  “mas riga” j rigue

(Mt 26.31-35; Mr 14.27-31; Jn 13.36-38)

31 Jesús j nemoyigu:

–Simón, t oy . Satanás m   padeor re duur  tiij g ,   nodug qui. Teero tiig , m  r  s i rigu n i w .

32 C u m r    nodug ri  nag , y pe padeod rij  r  j g , C amac r  s ibos aw . Teer  m  net  ri siro, pade , m ya wedera y re padeor re w c tutuari tiy , jĩiyigu.

33 Pedro y yigu:

– p , m r  peresuwiip  néewara, y c r  néewaaro. M r  s  r , y c r  s  r , j j miyigu.

34 Jesús c  r  j yigu:

–Pedro, y  j r re t oy : Mec a mac   ami c r qu  wedeadari sugero, y re   r  “c  r  mas riga” j ditog dacu, jĩiyigu.

Jesús diaadari suguero, cūñ bueráre wederigue

35 Apeyé cūārē jīiyigu:

—Múārē yuu wasopori manirã, niyeru sãarepori manirã, sapatu apebã manirã ticocoritore, ¿apeyenó dusarí? jīiyigu.

—Dusaríwuu, jīiyira.

36 Cūārē jīiyigu:

—Mecūāmena wasopo cuogú néewaaro; niyeru sãaripo cuogúcã néewaaro. Espada cuohéguu cūyaro sutiró sotoá macãrõrē dúa, espadare sãĩrõ.

37 Yuuare tuoyá: Cõamacūye queti jóaripũpu yé maquērē jóarigue diamacú wáaadare niirõ tiia. Ate jóanoã: “ ‘Cūñcã dutirere netõnucãgũ niiĩ’ jīi wãcūmiwã basocã cūārē”,* jīi jóanoã. Niipetire yé maquērē jóarigue diamacú wáaadacu, jīiyigu.

38 —Jãã, ãsã Òpũ, ate espada puapĩ niiã, jīiyira.

—Ãñuãdacu, jīiyigu.

Jesús Getsemanípu cūñ Pacure sãirigue
(Mt 26.36-46; Mr 14.32-42)

39 Jesús witiwa, cūñ tiirucúrirobiro Ëtãgú Olivopu wáayigu. Cūñ buerã cūārē nuñuyira.

40 Toopú jeagu, cūārē jīiyigu:

—Wãtĩ múārē jīicõãsãrijããrõ jīirã, Cõamacūrē sãĩñã, jīiyigu.

41 Teero jīitoa, cūñ suguero ùtãpe déecogu jearócõrõ yoaro wáayigu. Toopú ñicãcoberimena jeacūmu, Cõamacūrē sãiyigu. Sãĩgú jīiyigu:

42 —Pacuu, muu boogú, yuu ñañarõ netõãdarere netõnéña. Yuu teero jīipacari, yuu boorere tiirijãña; muu boorépe wáaaro, jīiyigu.

43 Sícũ ángele ùmuãse macũ cūārē bauáyigu. Bauá, cūārē tutuari tiiyigu.

44 Cūñ ñañarõ netõãdare wãcũpatigu nijjĩgũ, nemorõ Cõamacūrē sãiyigu. Cūñ usotire paca díi tiirõbiro oco tabidiayiro.

45 Cūñ Cõamacūrē sãĩãri siro, wũmunucã, cūñ buerã putopu cãmeputúayigu. Cūārē cãniãrirapure buajeáyigu. Cūñ bayiró wãcũrecutiarira nijjĩrã, cãnijõãyira.

46 Cūārē jīiyigu:

—¿Deero tiirã nocõrõ cãniĩ? Wũmunucãña. Cõamacūrē sãĩñã, wãtĩ múārē jīicõãsãrijããrõ jīirã, jīiyigu.

Jesuré ñeewarigue
(Mt 26.47-56; Mr 14.43-50; Jn 18.2-11)

47 Jesús cūāmena wedesege tiirira, pau basocã atiyira. Jesús buerã doce menamacũ niimiãrigu Judas wãmecutigu cūārē sũosuguéyigu. Jea, Jesús putõ atiyigu, cūñ wasopúrore ùpũgũdu tiirí.

48 Jesús cūārē jīiyigu:

—¿Judas, ùpũrémena yuu niipetira sõwũrē yuuare ññatutirapure ticoi?

49 Cūñ buerã cūārē ñeeãdarere ññarã, sãĩñáyira:

—Ësã Òpũ, ¿espadapĩrĩmena cūārē cãmotãgari? jīiyira.

50 Sícũ Jesús buegú paiaré dutigãre padecotegure páatacojãyigu. Diamacú macã cãmopérore páatayigu.

51 Jesús cūñ buerãre: —Nocõrõrã tiiyá, jīiyigu.

Cãmopérore ñaapeó, netõnéyigu.

* 22:37 Isaías 53.12.

52 Cũūrē ñeerã jeará niyira: Paiaré dutirá, Cõãmacũwii coterí basocare dutirá, bũtoá dutirácã niyira. Jesús cúãrē jĩiyigu:

—¿Yaarépigure tiiróbiro yũure espadapĩrĩmena, yucuména ñeerã atiarĩ?

53 Bárecoricõrõ yũũ Cõãmacũwiipũ múãmena niirĩ, ñeeriwũ. Mecũtígã múã booró tiirítõno jeara. Satanás naĩtĩãrõpũ niigá dutirépere tia múã, jĩiyigu Jesús.

Pedro Jesuré “masĩriga” jĩirigue

(Mt 26.57-58, 69-75; Mr 14.53-54, 66-72; Jn 18.12-18, 25-27)

54 Jesuré ñeeãri siro, néewayira. Paiaré dutigúya wiipũ néesãwayira. Pedrope yoasãñurõ cũūrē nũnũyigu.

55 Basocá paiaré dutigúya wii popea macã yepa decopũ pecame dioyĩra. Dioári siro, duiyira. Pedro cúãmena duiyigu.

56 Sícõ tiwii padecotego Pedro toopá duiri ññayigo. Cũūrē ññagõrã ñña: — Ñnicã ñnimena wáarucuarigura niirã, jĩiyigo.

Cũũpe coore:

57 —Cũūrē masĩriga, jĩiyigu.

58 Too sírogã ãpĩ cũūrē ñña: —Mũũcã ñni menamacũ niã, jĩiyigu.

Pedrope cũūrē: —Niiria, jĩiyigu.

59 Sica hora siro ãpĩ jĩñemojãyigu:

—Niirõrã ñnicã ñnimena niijĩyi. Cũũcã Galilea macãrã niĩ, jĩiyigu.

60 Pedrope yũuyigu:

—Ñeenórē wedesegu wedesecu, jĩiyigu cũūrē.

Cũũ wedesegu tiirĩra, cãrēquē wedeyigu.

61 Jesús Pedrore cãmeñãcoyigu. Toorã Pedro marĩ Òpũ cũūrē jĩĩãriguere wãcũbuayigu: “Mecũã macã ñami cãrēquē wedeadari suguero, yũure ñtĩãrĩ ‘cũūrē masĩriga’ jĩĩgũdacu mũũ”, jĩiyigu.

62 Teeré wãcũbuagu, witiwa, bayiró utiyigu.

Jesuré cúã buiãperigue

(Mt 26.67-68; Mr 14.65)

63 Jesuré coterã cũūrē buijã, páayira.

64 Cũũ capearire biaápeyira. Teero tii, cũūrē sãññáyira:

—Jĩĩbuaya. ¿Noã mũũrē páaarĩ? jĩiyira.

65 Pee apeyé jĩñemo, cũūrē buijãyira.

Jesuré Judíoare Dutirá Peti pũtopũ néewarigue

(Mt 26.59-66; Mr 14.55-64; Jn 18.19-24)

66 Bóeri bũtoá dutirá, paiaré dutirá, Moisés jóarigue buerã neãyira. Teero tiirĩ, Jesuré Judíoare Dutirá Peti neãrĩ wiipũ néewayira. Toopá jearĩ, cũūrē sãññáyira:

67 —Wedeya ãsãrē: ¿Mũũ Cõãmacũ beserigu Cristo niĩ? jĩiyira.

Cũũ cúãrē jĩiyigu:

—Yũũ múãrē “cũũrã niã” jĩĩrĩ, padeoricu.

68 Yũũ múãrē sãññárĩ, yũũricu.

69 Ateré múãrē wedegũda: Mecũãmena yũũ niipetira sõwũ Cõãmacũ tutuare cũonetõgũ pũto cũũ diamacũpe duigũdacu, jĩiyigu.

70 Cũũ niipetira sãññáyira:

—¿Too docare mũũ Cõãmacũ macũ niĩ? jĩiyira.

—Múã jĩĩrõbirora cũũrã niã, jĩiyigu.

71 Cũũ jĩiyira:

–Āpērã cūūrē wedesārã ãmañnemorõ booríga. Marĩ basirora cūū “yuuurá niĩã” cūū jĩrere tuotóaa, jĩyira.

23

Pilato Jesuré sãñárigue

(Mt 27.1-2, 11-14; Mr 15.1-5; Jn 18.28-38)

¹ Cúã niipetira wãmãncã, Jesuré Pilatopure néewayira.

² Toopú jea, cūūrē wedesãncãyira:

–Ānirē buaáwũ, ũsã judíoare ñañogúrē. Cūū romanuã òpūrē wapatírere “ticorijãña” jĩĩ. “Yuu Cõãmacũ beserigu Cristo niĩã; yuu múã òpũ niĩã”, jĩrucui, jĩyira.

³ Pilato cūūrē sãñáyigu:

–¿Mũũrã niĩ judíoa òpũ? jĩyigu.

–Mũũ jĩrõbirora cūũrã niĩã, jĩyigu.

⁴ Pilato paiaré dutiráre, basocá niipetirare jĩyigu:

–Ānirē ñañaré tiárigue buaríga, jĩyigu.

⁵ Cúãpe tutuaromena jĩnemoyira:

–Cūū niipetira Judea macãrãrē cūū buerémēna atiditá dutirere netõnucãrĩ tiigú tiĩ. Galileapũ teero tiinucãyigu. Mecãtígãrē atimacãpũre teerora tiigú jeai, jĩyira.

Jesuré Herodes putopũ néewarigue

⁶ Teeré tuogú, sãñáyigu:

–¿Cūū Galilea macũ niĩ? jĩyigu.

⁷ –Cũũrã niĩ, jĩyira.

“Herodes dutiré dita macũ niĩ” jĩrere tuogú, cūū putopũ ticocoyigu. Teebarecorire cūū Jerusalénũ niyigu.

⁸ Herodes Jesuré ññagũ, bayiró useniyigu, yoari ññadugariyigu niijĩgũ. Cũũye maquērē wedeseri tuoyigu. Cũũ tutuaremena tiĩñorĩ ññadugamiyigu.

⁹ Teero tiigú, cūūrē pee sãñámiyigu. Cũũpe yuuriyigu.

¹⁰ Paiaré dutirá, Moisés jóarigue buerá too ññanucũyira. Cúã bayiró Jesuré wedesārã peti tiyira.

¹¹ Herodes cūũyara suraramēna Jesuré ñañarõ tiápeyira. Cūūrē buijãrã, sotoá macãrõ ãñurõrē sããyira. Tooména Pilato putopũ ticocoyigu sũcã.

¹² Tiibarecora Herodes Pilatomena cãmerĩ quēnoyira. Too sugueropũre cãmerĩ ññadugariyira.

Jesuré sãdutrigue

(Mt 27.15-26; Mr 15.6-15; Jn 18.39-19.16)

¹³ Too siro Pilato paiaré dutiráre, Judíoare Dutirá Petire, tiimacã macãrã basocáre néõyigu.

¹⁴ Cúãrē jĩyigu:

–Múã ãnirē yuu putopũ néeatiawũ. “Basocáre ñañogú tiĩ”, jĩãwũ. Yuu múã ññacoropũ cūūrē sãñãmiãwũ. Múã wedesããriguere ñañaré buaríga.

¹⁵ Herodecã buaríarigu niĩãwĩ. Marĩrē opatutí ticocoarigu niĩãwĩ. Wapa cūūrē siãrĩ tiiréno maniã.

¹⁶ Teero tiigú, cūūrē tãnaãri siro, wionécogũda, jĩmiyigu.

¹⁷ Pilato Pascuaricõrõ basocá usenirĩ boogú, siã peresuwiipũ niigãrē wionécocucuyigu.

¹⁸ Cūū jĩrere tuorá, niipetira siãcãrõména acaribíyira:

–¡Jesuré sãdutiya! ¡Barrabápere wionécodutiya! jĩyira.

19 Barrabás romanuã dutiráre cõãdugagu, cãmerĩsĩãyigu. Basocáre sĩãyígu. Teewapa peresutinoyigu.

20 Pilato Jesuré wionécodugamiyigu. Teero tiigú, basocáre wedesenemoyigu sũcã.

21 Cũãpe acaribíyira:

—¡Curusapu cũürẽ páabiatu sĩãdutiya! jĩiyira.

22 Pilato ãĩĩãrĩ jĩĩgũ tiiyígu sáa:

—¿Ñeenó ñañaré tiárĩ cũũ? Wapa cũürẽ sĩãrĩ tiiréno buariatu. Teero tiigú, cũürẽ tãnaãri siro, wionécoguda, jĩĩmiyigu.

23 Basocápe putuáriyira. Bayiró acaribíyira. Cũürẽ curusapu páabiatu sĩãdutiya. Cũã Pilatore docacũmurĩ tiiyira.

24 Teero tiigú, cũã sãirere tiidutiya.

25 Basocá wionécodutiarigure wionécoyigu. Cũũ dutiráre cõãdugare wapa, basocáre sĩãré wapa peresuwiipu sõnecorigu niipacari, wionécoyigu. Jesuré wiyayígu, cũã booró tiidutiya.

Jesuré sĩãríque

(Mt 27.32-44; Mr 15.21-32; Jn 19.17-27)

26 Jesuré sĩãrã wáara néewayira. Cũã too wáari, sĩcũ Cirene macã macã cãpũpu niĩãrigu putuãatigu tiiyígu. Cũũ wãmecutiya Simón. Cũürẽ ñee, Jesús apawari curusare cũũ siro apanũnuse dutiyira.

27 Jesuré pau basocá nũnũyira. Numiã bóaneõrã bayiró uti acaribínũnũseyira.

28 Jesús cãmenucã ãña, cũürẽ jĩiyigu:

—Jerusalén macãrã numiã, yũure utirijãña. Múãrẽ wáadarere utiya. Múã põnarẽ utiya.

29 Too siro múã ñañarõ netõãdacu. Teebũrecorire múã jĩĩãdacu: “Põnamaníãrã numiã, põnacutiñahẽrã, ãpũõñahẽrã usenicua”, jĩĩãdacu.

30 Teero wáari, basocá jĩĩãdacua: “Ëtãyucu ãsãpũre ñaapeaaro; opaburi ãsãrẽ ñañarõ tiirere cãmotáaro”, jĩĩãdacua.

31 Yũũ wapa cũohégũre ñañarõ tiirã, wapa cũorãpere nemorõ ñañarõ tiĩãdacua, jĩiyigu.

32 Pũarã basocá ñañarãrẽ Jesuména sĩããdara néewayira.

33 “Dupucoro” wãmecutiropu jeayira. Toopú jea, Jesuré curusapu páabiatuyira. Basocá ñañarãrẽ sĩcũ diamacũpe, ãpĩ acuniñape nũcõyira.

34 Jesús jĩiyigu:

—Pacu, ãniãrẽ acabóya. Cũã teero tiirere tuomasĩriya.

Surara cũũye suti niimiãriguere batoadara, jĩĩbũaapeyira.

35 Basocá toopú ãñanucũyira. Judíoare Dutirá Peti Jesuré buirã jĩiyira:

—Ãpẽrãcãrẽ netõnéwĩ. Diamacũrã Cõãmacũ beserigu Cristo niigũjã, cũũ basiro netõnéãrõ, jĩiyira.

36 Suraracã cũürẽ buijãyira. Cũũ putu wáa, cũürẽ vino piyare tĩãrã, jĩiyira:

37 —Mũũ judíoa õpũ niigũ, mũũ basiro netõnéña, jĩiyira.

38 Cũũya dupu sotoapu sicapĩ tuunoyiro. “ÃNI JUDÍOA ÕPË NIIÍ”, jĩĩ jóanoyiro.

39 Sĩcũ basocá ñañagũ curusapu tusagú Jesuré ñañarõ jĩiyigu:

—Mũũ diamacũrã Cõãmacũ beserigu niigũ, mũũ basiro netõnéña; ãsãcãrẽ netõnéña, jĩiyigu.

40 Æpĩ toopú tusagũpe cũürẽ tutigu jĩiyigu:

—¿Mũũ Cõãmacũrẽ cuiridojãĩ? Marĩrẽ, cũürẽ sĩcãrõména ñañarõ tiirã tiíya.

41 Marĩrẽ diamacúrã ñañarõ tiirã tiiya, marĩ ñañaré tiirigue wapa. Cũ doca ñañaré tiirimiyigu, jĩiyigu.

42 Jesuré jĩiyigu:

—Jesús, mũ Opũ sããgũ, yũre wãcũwa.

43 Cũrẽ yũyigu:

—Yũ aterėja diamacúrã jĩã: Mecũãrã yũmena añunetõjõãrõ niirõpũ niigũdacu, jĩiyigu.

Jesús diarigue

(Mt 27.45-56; Mr 15.33-41; Jn 19.28-30)

44-45 Too síro coeritõ jeari, niipetiro tiiditapũ naĩtĩãjõãyiro. Muĩpũ búreco macũ bóeriyigu. Tée ñamica tres niirĩpũ naĩtĩãtuyiro. Teero wáari, Cõãmacũwii popeapũ Añunetõjõãri Tatia cãmotáyosari casero yigadiati, pũacaséropũ jeacotuayiro.

46 Jesús bayirõ acaribiyigu:

—Pacũ, yáa yeeripũnarẽ bocañeña, jĩiyigu.

Teero jĩgũrã, diajõãyigu.

47 Cien surara dutigũ teero wáari ññagũ, Cõãmacũrẽ usenire ticoyigu.

—Diamacúrã ãni wapa cũohégũ niimiãyi, jĩiyigu.

48 Niipetira toopũ ññarã jeaarira teero wáari ññarã, bayirõ wãcũpatiyira. Teero tiirã, cúã cutirote páarara, pũtũawayira.

49 Niipetira Jesús menamacãrã, Galileapũ cũrẽ nũnũátirira numiãcã yoaropũ teero wáarere ññanucũyira.

Jesuré ãtãtutipũ cũũrigue

(Mt 27.57-61; Mr 15.42-47; Jn 19.38-42)

50-51 Sícũ Judea macũ Arimatea macã macũ niiyigu. Cũũ wãmecutiyigu José. Cũũ ãñugũ, diamacũ tiigũ niiyigu. Cõãmacũ dutirẽ basocápũre niĩãdarere coteyigu. Cũũcã Judíoare Dutirá Peti menamacũ niiyigu. Teero niipacũ, cúã Jesuré sããdutĩri boorimiyigu.

52 Cũũ Pilato pũto sããwa, Jesuyã õpũũrẽ sãĩyigu.

53 Too síro curusapũ tusagũre néedioco, sutirõ ãñurĩ caseromena cõmayigu. Túajea, ãtãgãpũ coarĩ tutipũ cũũyigu. Tiituti sícũno cũũnoña manirĩ tuti niiyiro.

54 Cũũ yeerisãri búreco maquẽ quẽnorĩ búreco niiyiro. Yeerisãri búreco jeaadarõ péero dũsayiro.

55 Jesumẽna Galileapũ atirira numiã tiitutire ññayira. Jesuyã õpũũrẽ cũũrĩ ññayira.

56 Ññãari siro, coerã, sitiaãñũre quẽnocũyira. Túajea, Moisére dutirẽ cũũrigue jĩrõbirora judíoa yeerisãri búrecore yeerisãyira.

24

Jesús masãmũãrigue

(Mt 28.1-10; Mr 16.1-8; Jn 20.1-10)

1 Cũũ yeerisãri búreco netõãri siro, bóerigã cúã sitiaãñũre quẽnocũãriguere néewa, cũũrẽ cũũri tutipũ jeayira.

2 Toopũ jeara, tiituti biamiriqui ãtãquicare aperopã nucũrĩ ññayira.

3 Sããjeara, Jesuyã õpũũrẽ bũarĩyira.

4 Teero tiirã, deero jĩmasĩyira. Wãcũña manirõ pũarã ãmũã suti asiyãre sãñarira cúã pũtopũ nucũrĩ ññayira.

5 Cũũ bayirõ cui, munibiáyira. Ñmũã cúãrẽ jĩyira:

—¿Deero tiirã catigũre diarira cũũrõpũre ãmãã?

6 Ænorẽ maniĩ. Masãtoaawĩ. Galileapũ niigũ, múãrẽ cũũ wederiguere wãcũña:

7 “Yũũ niipetira sōwũrẽ ñañarẽ tiirãpũre ticonogũdacu. Cũã yũũre curusapũ páabiatu sããadacua. Itiábũreco siro masãmũãgũdacu”, jĩĩmiwĩrã, jĩĩyira.

8 Teero jĩĩrĩ tuorã, cũũ wederiguere wãcũbuayira.

9 Cũũrẽ cũũri tutipũ jeaarira putuajeara, Jesús beserira oncere niipetirere wedeyira. Teero biiri ãpẽrã niipetirare wedeyira.

10 Jesús beserirare queti wederira noquẽrã niiyira: María Magdalena, Juana, María (Santiago paco), ãpẽrã numiã niiyira.

11 Cũã wedeariguere padeoríyira. “Teero jĩĩjãrã tiicúa”, jĩĩ wãcũjãyira.

12 Cũã teero jĩĩrĩ tuogú, Pedro cutuwáyigu, cũũrẽ cũũri tutipũ ññagũ wáagu. Toopú munibiã, ññasõnecogu, Jesuré cõmarí casero dícore ññayigu. Teero wáariguere ññamanijõã, cũũ niirí wiipũ putuajõãyigu.

*Emaús wáarimapũ Jesús pũarãrẽ bauárigue
(Mr 16.12-13)*

13 Tiibũreco pũarã cũũrẽ padeorã Emaús macãpũ wáara tiiyira. Jerusalén niĩarira wáari, Emaúspũ jeaadarõ once kilómetros niĩã.

14 Cũã niipetire wáaariguere wedesewayira.

15 Teerẽ wedesera tiirí, Jesurã quẽmũ, cũãmena wáayigu.

16 Cũũrẽ ññapacari, Cõãmacũ cũãrẽ ññamasĩhẽrĩ tiiyigu.

17 Jesús cũãrẽ sãĩñáyigu:

—¿Ñeenórẽ wedesewara tii? jĩĩyigu.

Cũã bayiró bóaneõrã putuanucãyira.

18 Cleofas wãmecutigũ yũuyigu:

—¿Mũũ sícũrã Jerusalénpũ wáanetõãrigũ atebũreco toopú wáaariguere masĩricotei? jĩĩyigu.

19 Cũũpe cũãrẽ sãĩñáyigu:

—¿Deero wáaarĩ?

Cũũpe jĩĩyira:

—Jesús Nazaret macũrẽ wáaariguere wedesera tiiãwũ. Cũũ profeta niimiwĩ. Cũũ Cõãmacũ ññacoropũ, niipetira ññacoropũre cũũ tiirígue, cũũ wedeserigüemena tutuanetõjõãmiwĩ.

20 Paiarẽ dutirá, Judíoare Dutirá Peti curusapũ páabiatu sããdutiã, ro-manuãpũre ticowa.

21 Æsã cũũrẽ “romanuã dutirẽre cõã, marĩ Israelya põna macãrã õpũ sããgũdaqui” jĩĩ wãcũmiwũ. Cũũrẽ sãĩrĩ siro, itiábũreco netõã.

22 Sĩquẽrã numiã Æsã menamacãrã Æsãrẽ bayiró ucuanere wedeawã. Mecũã bóeri cũũrẽ cũũri tutipũ jeaarira niimiãwã.

23 Cũũya õpũũrẽ buaríarira niĩãwã. Putuajea, “ãngelea bauãawã; ‘Jesús catii’, jĩĩãwã” jĩĩ queti wedeawã.

24 Cũã wedeari siro, ãpẽrã Æsã menamacãrã cũũrẽ cũũri tutipũ ññarã jeaarira niimiãwã. Cũã numiã jĩĩãrirobirora buajearira niĩãwã cũãcã. Cũũpere ññariarira niĩãwã, jĩĩyira.

25 Cũãrẽ jĩĩyigu:

—Mũã tuomasĩria. ¿Nocõrõ yoari mũã profetas jóariguere padeohera niĩãdari?

26 “Cõãmacũ beserigu Cristo, cũũ Õpũ sãããdari suguero, ññarõ netõgũdaqui”, jĩĩ jóarira niĩãwã, jĩĩyigu.

27 Niipetire Cõamacũye queti jóaripũpu cũũye wedeserere wedeyigu. Moisés cũũ jóariguemena weneducãyigu. Tée profetas jóariguemena wede yapacutíyigu.

28 Cũã wáari macãpu jeaadara tiirí, Jesús tiimacãrẽ netõwágudu tiiróbiro tiiyígu.

29 Cũãpe cũũrẽ bayiró sãiyíra:

—Ûsãmena putuáya. Ñamicapu niiã; náijõãrõpu tiia, jĩyira.

Jesús sããwayigu cũãmena putuágudu.

30 Too síro cũãmena yaagu, pãrẽ née, Cõamacãrẽ usenire ticoyigu. Túajea, puatásã, cũãrẽ ticoyigu.

31 Toorá “Jesús nii” jĩ ñãmasĩyira. Cũũpe ditijõãyigu.

32 Cũã cãmerĩ jĩyira:

—Marĩ maapu atira, cũũ Cõamacũye queti jóaripũ maquẽrẽ bueri, ãñurõ peti tagueñaãwũ, jĩyira.

33 Nocõrõrã Jerusalénpu cãmecóputuayira. Toopá jeara, Jesús beserira oncere, ãpẽrã cũã menamacãrãmena neããrirare buajeáyira.

34 Too neããrirape cũãrẽ jĩyira:

—Niirõrã marĩ Õpu Jesús diarigupũ masããrigũ niiãwĩ. Simónrẽ bauáarigu niiãwĩ, jĩyira.

35 Cũãcã maapu cũãrẽ wáaariguere wedeyira. Jesús pã puatásãrĩ cũã ñãmasĩãriguere wedeyira.

Jesús cũũ buerãre bauárigue

(Mt 28.16-20; Mr 16.14-18; Jn 20.19-23)

36 Cũã teeré wedesera tiirí, Jesús cũã decopũ bauáyigu. Cũãrẽ ãñudutigũ jĩyigu:

—Ññurõ niirecutire múãpũre niiãrõ, jĩyigu.

37 Cũũrẽ ñña, bayiró cuiyira. “Diarigu wãtĩ niiqui”, jĩ wãcũmiyira.

38 Cũũ cũãrẽ jĩyigu:

—¿Deero tiirã cuii? ¿Deero tiirã “Jesús mee nii” jĩ wãcũĩ?

39 Ññaña yée wãmorĩrẽ, yée dũporire. Yũurã niiã. Yũure padeñãrã atiñate. Diarigu wãtĩ õpũucutiriqũ.*

40 Teero jĩgũrã, cũũye wãmorĩrẽ, cũũye dũporire ãñooyígu.

41 Cũã useni ññamanijõãrã, padeoríyira ména. Teero tiigũ: —¿Yaaré cuii? jĩyigu.

42 Wai cããrõãri dũcare ticoyira.

43 Cũũpe ñee, cũã ññacoro yaayigu.

44 Cũãrẽ jĩyigu:

—Yũure wáariguere tíatopũ múãmena niigũ, wedewũ: “Niipetire Moisére dutiré cũũrigue, profetas jóarigue, Salmopũpu jóarigue yũure wáaadare niirõ tiia”, jĩ wedemiwũrã yũũ, jĩyigu.

45 Teeré jĩtoa, Cõamacũye queti jóaripũ maquẽrẽ cũãrẽ tũomasĩrĩ tiiyígu.

46 —Biiro jóanowũ, jĩyigu—. “Cõamacũ beserigu Cristo diagũdaqui. Itiábũreco siro masãũãgũdaqui.

47 Cristo basocãre tiibosãrere wenedoãdadu. ‘Múã ññañaré tiirẽre acabóri boorã, wãcũpati, wasoyá’, jĩ wenedoãdadu. Teeré Jerusalénpu weneducã, too síro niipetiropu wenedoãdadu”, jĩ jóanowũ.

48 Múã teeré wedeadara niiã.

* 24:39 Pecasãyemena: no tiene carne ni huesos. Múã ññañãrã, yũũ õpũucutia, jĩyigu.

⁴⁹ Yuu Pacu múãrẽ too sugueropu jĩrirobirora Espíritu Santore yuu ticoguda. Teero tiirá, yuejĩña ména atimacãpú. Espíritu Santo jeagu, múãrẽ tutuare ticogudaqui, jĩyigu.

Jesuré néemũãrigue

(Mr 16.19-20)

⁵⁰ Too síro Jesús cúãrẽ Betania wesapu néewayigu. Toopú jea, cũye wãmorĩrẽ súumũõco, “niipetire múãrẽ ãñurõ wáaaro” jĩyigu.

⁵¹ Teero jĩgũrã, cúãrẽ toorá cũũ, ãmũãsepũ néecomũãwanoyigu.

⁵² Cũã cũũrẽ padeoári siro, bayiró useniremena Jerusalénpu putuajõãyira.

⁵³ Cõamacũwiipũ naĩrõ wáa, Cõamacũrẽ “ãñugú niĩã” jĩrucujãyira.

JUAN

Jesucristoye quetire jóarigue

Jesucristo Cõamacũ wãcũrére wedegũdu atirigue

¹ Sicatopura Cõamacũ wãcũrére marĩrẽ wedegũdu niitoarigu niiwĩ. Cõamacũmena niirigu niiwĩ. Cũũrã Cõamacũ niijãrigu niiwĩ.

² Cũũ sicatopura Cõamacũmena niitoarigu niiwĩ.

³ Cõamacũ cũũmenarã niipetirare, niipetirere tiirĩgu niiwĩ. Niipetira, niipetire cũũmenarã tiirĩgue niĩã.

⁴ Cũũ catirẽ petihérere ticogũdu niirigu niiwĩ. Tee catirẽ ticogũra basocãre sãwócore tiiróbiro niirigu niiwĩ.

⁵ Basocã niirõ naĩtĩãrdõru tiiróbiro niiriro niiwã. Cũũ sãwócoquũ toopãre sãwócoqui. Naĩtĩãre tee sãwócorere cãmotãmasĩricu.

⁶ Cõamacũ sãcũ basocãre ticocosũguerigu niiwĩ. Cũũ wãmecutiwi Juan.

⁷ Cũũ sãwócoquye quetire wedegu atirigu niiwĩ, niipetira tee quetire padeoáro jĩĩgã.

⁸ Cũũ sãwócoquũ mee niirigu niiwĩ. Teero tiigũ, sãwócoquye quetipere wedegu atirigu niiwĩ.

⁹ Sãwócoquũ peti atigũdu tiirĩgu niiwĩ atibũrecopãre. Cũũ niipetirare tuomasĩre ticogũdu niirigu niiwĩ.

¹⁰ Cõamacũ cũũmena atibũrecore tiirĩgu niipacari, cũũ ãnopũ niirĩ, atibũreco macãrãpe cũũrẽ ãnãmasĩririra niiwã.

¹¹ Cũũya ditapũ jeawi. Too macãrã cũũya dita macãrãpe cũũrẽ bocariwa.

¹² Sãquẽrã cũũrẽ boca, padeowã. Cõamacũ niipetirare cũũrẽ padeorãre cũũ põna wãari tiiwĩ.

¹³ Cõamacũ põna niirẽ marĩ pacũsũmũã põnacũtĩre tiiróbiro niiria. Marĩ pacũsũmũã cũũ tiirẽmena, teero biiri cũũ põnacũtĩdũgaremena põnacũtĩcua. Cõamacũ põna niirẽpe merẽã niĩã. Cõamacũ cũũ boorẽmena basocãre cũũ põna wãari tiiquĩ.

¹⁴ Cõamacũ wãcũrére marĩrẽ wedegũdu basocũ bauãrigu niiwĩ. Cũũ ãsãmena niiwĩ. Basocãre ãñurõ peti tiijãwĩ. Niipetire cũũ wedeserigue, cũũ tiirĩgue diamacũ niiwũ. Cũũ asibatérere, cũũ upũtĩ macũ niirecutirere ãñawũ. Tee upũtĩ maquẽrẽ Cõamacũ macũ sãcũ niigũ dícu cõoqui.

¹⁵ Juan cũũye quetire wedegu, bayirõ bũsũrómena biiro jĩĩ wedewi:

— ãnirã niĩ yũũ mããrẽ wedeserigu. Biiro jĩĩwũ: “ ãpĩ yũũ siro atiqui. Cũũ yũũ bauãadari sũgueropãre niitoayigu. Teero tiigũ, cũũ yũũ nemorõ niiqui”, jĩĩãwũ, jĩĩwĩ.

¹⁶ Cũũ marĩrẽ ãñurõ peti tiijãqui. Teero tiigũ, marĩrẽ ãñurẽ tiorucujãqui.

¹⁷ Cõamacũ Moisémena cũũ dutirẽre tiorigu niiwĩ. Jesucristomenape cũũ basocãre ãñurẽ tiorẽre, teero biiri diamacũ niirẽre masĩrĩ tiirĩgu niiwĩ.

¹⁸ Sãcũnopera Cõamacũrẽ ãñariqui. Cũũ macũ sãcũ niigũ cũũmena niirucugu cũũ Pacũre marĩrẽ masĩrĩ tiiwĩ.

Juan Bautista Jesuyẽre wederigue

(Mt 3.11-12; Mr 1.7-8; Lc 3.15-17)

¹⁹ Jerusalén macãrã judíoare dutirá Juan pũtopũ paiarẽ, teero biiri levita basocãre sãñĩãdutira ticocorira niiwã. Cũũãpeja cũũ pũtopũ jeara: —¿Niirũno basocũ niimĩ mũũ? jĩĩwã.

20 Cũpe cúãrẽ yayiôro manirõ, diamacũrã wedewi:

—Yũ Cõãmacũ beserigu Cristo mee niiã, jĩwĩ.

21 —Too docare ¿ñiirũno niiĩ? ¿Mũ Elías niiĩ? jĩwã.

—Niiria yũja, jĩwĩ.

—¿Mũ profeta, basocã cúã “atigudaqui” jĩrigu niiĩ? jĩwã.

—Niiria, jĩwĩ cũpeja sũcã.

22 Teero tiirã, cũãpeja sãĩñánemowã:

—Too docare ¿ñiirũno niiĩ mũ? Ûsãrẽ yũya; ùsãrẽ ticocoarirare wedeadera tiia. ¿Mũ basiro deero tũgueñaĩ? jĩ sãĩñãwã sũcã.

23 Cũãrẽ cũpe yũwi:

—Yũ niiã yucũ manirõ, basocã manirõpũ bayiró bũsrómena wedegũ. Profeta Isaías wederirobirora ateré wedea yũcã:

Sĩcũ õpũ atiadarimarẽ quẽnarõ tiiróbiro,

marĩ Õpũ atiadari suguero,

múã ñañaré tiirẽre duujã, ãñurõ niyueya,

jĩã, jĩwĩ.

24 Juanrẽ sãĩñãrã jeaarira fariseo basoca ticocoarira niirira niwã.

25 Cũãpeja cũrẽ sãĩñánemowã sũcã:

—Too docare mũ Cõãmacũ beserigu Cristo o Elías o profeta cúã “atigudaqui” jĩrigu niiripacu, ¿deero tiigũ wãmeõtii? jĩwã.

26 —Yũ ocoména wãmeõtia. ãpĩpé múã watoapũre múã ññamasĩhẽgũ niiĩ.

27 Cũ yũ siro atigudũpe ãñunetõgũ niiqui. Yũpeja cũrẽ sĩcãĩbĩridojoĩcu, jĩwĩ.

28 Tee Betania wãmecutiro día Jordán apeniñapũ teero wáawũ. Toopũ Juan basocãre wãmeõtiiwi.

Jesús cordero tiiróbiro niiĩ

29 Apebũreco Juan Jesús atiri ññagũ, jĩwĩ:

—ĩñãña! ãnirã Cõãmacũ ticodiocorigũ, cordero tiiróbiro niigũ niiĩ. Cũ diarémena atibũreco macãrã ñañaré tiirẽre petirĩ tiigũdaqui.

30 Yũ múãrẽ ateré wedeawũ: “Sĩcũ basocũ yũ siro atigudaqui. Cũ yũ bauáadari sugueropũ niitoayigu. Teero tiigũ, cũ yũ nemorõ niiqui”, jĩãwã. ãnirẽna wedeseawũ.

31 “¿Noã niiĩ?” jĩmasĩritũ ména. Masĩripacu, Israelya põna macãrã cũrẽ masiãrõ jĩgũ, cũãrẽ ocoména wãmeõtigu atiwu, jĩwĩ.

32 Juan wenenemowĩ:

—Espĩritu Santo sĩcũ bua tiiróbiro baugũ ãmũãsepũ diiãtiri ññawũ. ãnipãre jeapeawi.

33 “¿Noã niiĩ?” jĩmasĩritũ ména. Yũre ocoména wãmeõtitudigu yũre biiro jĩti: “Mũ Espĩritu Santo diiãti, sĩcũpũre jeapeari ññagũdacu. Cũãrã Espĩritu Santore ticodiocogũdũ niiĩ”, jĩti.

34 Cũ teero jĩrirobirora yũ ññawũ. Teero tiigũ, ateré wedea: ãnirã niiĩ Cõãmacũ macũ, jĩwĩ Juan.

Jesús buerã niisũguerira

35 Apebũreco Juan toopũ niwĩ sũcã. Ûsã pũarã cũ buerã cũrẽ bapacutiwu.

36 Juan Jesús netõwãri ññagũ, ùsãrẽ jĩwĩ:

—ĩñãña! ãnirã Cõãmacũ ticodiocorigũ, cordero tiiróbiro niigũ niiĩ, jĩwĩ.

37 Cũ teero jĩrĩ tuorã, ùsã pũarã Jesurẽ nũnũwũ.

38 Jesús cãmenũcã, ùsã nũnũrĩ ññagũ: —¿Ñeenórẽ ãmaãĩ, yũre nũnũrã? jĩwĩ.

—Rabí, jĩwũ ùsãpe—. (Rabí “basocáre buegú” jĩdugaro tiia.) ¿Noopú niiãrĩ mũũ? jĩwũ.

39 —Jãmũ, ñnarã atiya, jĩwĩ ùsãrẽ.

Ësã cũũmena wáa, cũũ niirõpũ ñnarã jeawũ. Ñamicapũ niwũ. Teero tiirá, cũũmena niinañiõjõãwũ.

40 Yũũmena Jesuré nũnũgũ Andrés wãmecutiwi. Cũũcã Juan basocáre wãmeõtigũ wederiguere tuowí. Cũũ Simón Pedro bai niwĩ.

41 Andrés cũũ sõwũ Simónrẽ máata buajeá, cũũrẽ jĩyigũ:

—Mesías Cõãmacũ “ticodiocogũda” jĩrigure buajeáawũ, jĩyigũ. (Mesías “Cristo Cõãmacũ beserigũ” jĩdugaro tiia.)

42 Cũũrẽ Jesús pũtopũ sũojeáwi. Jesús cũũrẽ ññagũ, jĩwĩ:

—Mũũ Simón niiã Jonás macũ. Too síro mũũrẽ “Cefas” jĩãdacua, jĩwĩ. (Cefas ãpẽrãyémena Pedro niiã.)*

Jesús Felipere, Natanaelre “jãmũ” jĩrigure

43 Apebãreco Jesús “Galileapũ wáaada” jĩ wãcũrigũ niwĩ. Cũũ toopú wáaadari suguero, Felipere buajeá: —Jãmũ yũũmena, jĩwĩ.

44 Felipe Betsaida macã macũ niwĩ. Andrés, Pedro too macãrãrã niwã.

45 Felipe Natanaelre buajeá, jĩyigũ:

—Moisés jóaripũpũ jĩrigure buajeáawũ. Profetacã cũũye maquẽrẽna jóarira niwã. Jesús Nazaret macũ, José macũ cũũ jĩnogũ niĩ, jĩyigũ.

46 Natanael jĩyigũ:

—Nazaretpũre sĩcũ ãñũgãno maniĩ.

Felipe yũũyigũ:

—Jãmũ, ññaco marĩ, jĩyigũ.

47 Jesús Natanael atiri ññagũ: —Ñni Israelya põna macũ peti, tiiditõre manigã niĩ, jĩwĩ.

48 Natanael cũũrẽ sãñãwĩ:

—¿Deero tii mũũ yũũre masĩ? jĩwĩ.

—Felipe mũũrẽ sũoádari suguero, yũũ mũũrẽ ññatoaawũ mée. Yucũgũ higuera gũ docapũ niãwũ mũũ, jĩwĩ.

49 —Rabí, mũũ Cõãmacũ macũ niiã. Israelya põna macãrã õpũ niiã, jĩwĩ.

50 —¿“Higuera gũ docapũ niãwũ mũũ” yũũ jĩrẽre tuogú, yũũre padeói? Too síropũre mũũ tee nemorõ ãñũrẽ petire ññagũdacu, jĩwĩ.

51 Jesús jĩñemowĩ:

—Yũũ múãrẽ ateréja diamacũrã jĩã: Too síropũ múã ãmũãse pãõrĩ ññãdacu. Ángelea Cõãmacũyara yũũ niipetira sõwũ pũtopũ mũãwa, diiátiri ññãdacu,† jĩwĩ.

2

Canápũ wãmosiari bosebũreco

1 Itiábũreco wáaro tiirí, Caná Galilea ditapũre wãmosiari bosebũreco ti- ipéowa. Jesús paco toopú jeawo.

2 Jesuré, ùsã cũũ buerácãrẽ boocórira niwã.

3 Cũũ bosebũreco tiirí, vino petijõãwũ. Teero tiigó, Jesús pacopéja cũũrẽ jĩwõ:

—Macũ, vino petijõããyu.

4 Cũũpeja coore yũũwĩ:

—Paco, ¿deero tiigó yũũre wedei? Yũũ teeré tiirítono jearia ména, jĩwĩ.

5 Coopeja tii bosebũreco tĩãcoterare: —Cũũ dutiró tiyá, jĩwõ.

* 1:42 “Cefas” arameoayemena, teero biiri “Pedro” griegoayemena “ãtãgã” jĩdugaro tiicú. † 1:51 Génesis 28.12.

⁶ Toopú seisparu ütāparu niwā. Ūsā judíoare dutirobirora jūirē coseádare oco posetire niwā. Pacapáru niwā: Sicarúre pairó oco cincuenta o setenta litros sãwā.

⁷ Jesús tñacoterare: —Ateparu ocoré píosãdadodupoya, jñwī.
Teeparare píosãdadorira niwā.

⁸ Teero tiári siro, Jesús cúārē jñwī:
—Bosebureco tiipéogure péero waané, néewaya.

Cúã “jáu” jñ, néewawa.

⁹ Bosebureco tiipéogu tee oco vino cotowéoariguere sñiniáwī. Jesús tiáriguere masirigu niwī ména. Tñacoterape teeparare píosãdadojirã, maswā. Sñiniáãri siro, wãmosiagure suocó,

¹⁰ jñwī:

—Niipetira sicato vino tñarã, añurere tñasuguecua. Pairó sñiãri siropu, búri niirere tñacua. Mũpe añuré vinopere síropu tñadutiayu, jñwī.

¹¹ Jesús Caná Galilea ditapu teeré tiwī. Tee cū tutuaremena sicato tiēñonacãre niwā. Teeména cū tutuarere ñowī. Teeré ñnarã, ūsã cū buerã cūārē padeowá.

¹² Too síro Jesús Capernaum macãpu búawawi. Cū paco, cū baira, ūsã cū buerã cūmena wáawu. Ūsã tiimacãpũre siquē burecori niwā.

*Jesús Cõamacũwiipũ dúari basocare cõãwionecorigue
(Mt 21.12-13; Mr 11.15-18; Lc 19.45-46)*

¹³ Pascua judíoa bosebureco jeadaro péerogã dusawá. Teero tiigã, Jesús Jerusalénpu wáawi.

¹⁴ Toopú jeagu, Cõamacũwiipũ wáawi. Tiiwī wesa macã yeparare wáicũra dúari basocare buajeáwi. Toopare wecuaré, ovejare, buare dúawa.* Æpẽã apeyé dita maquē niyerure wasorí basoca toopú duiwa.

¹⁵ Cúã teero tiirí ñnarã, Jesús tãnarídare quēnowī. Tiidaména dúari basocare, cúãyara ovejare, wecuaré tãnawíonecowi. Niyeru wasorí basocaye niyerure maabatéwi. Cúãye mesarire tuunécõãcũjãwī.

¹⁶ Buare dúari basocare jñwī:

—Ñniãrē néewitiwaya. Yũ Pacũya wiire dúari wii tiiríjãña, jñwī.

¹⁷ Cū teero tiirí ñnarã, Cõamacũye queti jóaripũpũ ate jóariguere ūsã wãcũwã: “Cõamacũ, yũ mũya wiire maĩnetõre yũ popeapu jũwitiro ti-iróbiro tũgueñaga”,† jñ jóanoã.

¹⁸ Judíoare dutirápeja cū cõãwionecori ñnarã, cūārē jñwã:

—¿Noã dutirómena cõãwionecoi? Cõamacũ dutirómena tiigãja, tiēñõña ūsãrē, jñwã.

¹⁹ Jesupéja cúārē jñwī:

—Atiwiiré cõãjãña. Itiábureco siro yũ quēnogúda sũcã, jñwī.

²⁰ Judíoare dutirápeja jñwã:

—Atiwiiré tiirã cuarenta y seis cãmarĩ peawá. ¿Mũpeja itiábureco siro quēnogúdari? Tiimasiricu sãa, jñwã.

²¹ Jesupéja wiiré wedesegu, cūyã õpũrē wãaadare wedesegu tiwī.

²² Teero tiirã, cū dia masãri siropu, tee cū wedeseriguere ūsã wãcũwã. Teeré wãcũrã, Cõamacũye queti jóaripũpũ jóariguere, teero biiri Jesús wedeseriguere padeowá.

Jesús basocã wãcũrere masĩqui

* **2:14** Basocã wáicũrare sããri siro, pairé sãadutí, sópeodutiya. † **2:17** Salmo 69.9.

²³ Paa Jerusalénpu Pascua bosebureco neāwā. Cúā Jesús tutuaremena pee tiēñore ñawā. Teeré ñarā, “Cōamacū ticodiocorigu niiqui” jīrā, cūrē padeowā.

²⁴⁻²⁵ Jesupé cūrē ñamasīpetijāgū, āpērā wedero manirō cū basiro basocā niipetira cū wācūrere masīpetijāwī. Teero tiigú, “cū ‘padeóa’ jīpacari, diamacū padeorá mee niīya” jīmasījāwī.

3

Nicodemo Jesuména wedeserigue

¹ Sīcū fariseo basocū niīwī. Cū wāmecutiwi Nicodemo. Cū judíoare dutirá menamacū niīwī.

² Sicañami Nicodemo Jesuré ñagū jeawi. Cūrē jīwī:

—Basocāre buegú, Cōamacū mūmena niiqui. Teero tiigú, cū tutuare ticorémena mū tiēñomasīā. Mū tiēñore ñarā, ūsā ateré masīā: Cōamacū mūrē ticodiocojīyi ūsārē buedutigū, jīwī.

³ Jesús cūrē yūwī:

—Yū mūrē ateréja diamacārā jīā: Sīcū sicatorū bauárirobiro bauánemoripacu, Cōamacū dutiré jeaboarigue cūpūre jearicu, jīwī.

⁴ Nicodemo cūrē sāñāwī:

—¿Deero tii marī bucuári siro, marī pacoya páatipu sāāwa, bauábogari sūcā? Sāāwa, bauámasīricu, jīwī.

⁵ Jesús cūrē yūwī:

—Yū ateréja diamacārā jīā: Sīcū ocoména, teero biiri Espiritu Santomena bauáheri, Cōamacū dutiré jeaboarigue cūpūre jearicu.

⁶ Basocā pōna basocāra niicua. Cūārā Espiritu Santomena bauára, Cōamacū pōna sāācua.

⁷ Teero tiigú, mū “niipetira sicato bauárirobiro bauánemorō booa” jīrere tūogú, tūomanirijāña.

⁸ Mū masīā: Wīno noo booró páapucu. Wīno busari tūopacú, ¿noopé atii; noopé wáai? jīmasīricu. Espiritu Santomena bauári tiiré tee tiiróbiro wáaa, jīwī.

⁹ Nicodemo jīwī:

—¿Deero tiiró teero wáabogari? jīwī.

¹⁰ Jesús cūrē yūwī:

—Mū Israelya pōna macārē Cōamacūye maquērē buegú niipacu, ¿teeré masīri?

¹¹ Yū ateréja diamacārā jīā: Ūsā masīrere, ūsā ñariguere múārē wedea. Múāpe ūsā wederere padeoricu.

¹² Atibárecopū wáarere yū wederi, múā padeoría. Ūmūāsepū wáarepereja yū wedericārē, nemorōrā padeoricu.

¹³ Sīcū basocū ūmūāsepū mūāwarigū maniquí. Yū niipetira sōwū ūmūāsepū niirigū diiátiwū.

¹⁴ Tíatorūre yucū manirōpū Moisés āña cōmeména tiirigūre yucūgūpū néemūñocōyigū.* Cū āñarē néemūñocōrirobirora yū niipetira sōwūcā néemūñocōnogūdu niā.

¹⁵ Biiro yūre tiirémena niipetira yūre padeorá catirucujāādacua, jīwī Jesús.

Cōamacū cū macārē ticodiocorigue

* **3:14** Āña bacoárra Moiséyagu āñarē ñarā, netōnéoyira. Āñaña Números 21.9.

16 Cõamacũ atibúreco macārãrẽ bayiró maĩjĩgũ, cũ macũ sícũ niigúrẽ ticodiorigũ niiwĩ. Teero tiirã, niipetira cũ macũrẽ padeorã pecamepũ wáaricua; cũmena catirucujãadacua.

17 Cõamacũ atibúreco macārãrẽ “ñañarõ tiigúda” jĩgũ mee cũ macũrẽ ticodiocorigũ niiwĩ; cúãrẽ netõnãrõ jĩgũ ticodiocorigũ niiwĩ.

18 Cõamacũ cũ macũrẽ padeorãrẽ ñañarõ tiirĩqui. Cũrẽ padeohãrẽ ñañarõ tiinõãdara niitoaya mée Cõamacũ macũ sícũ niigúrẽ padeohãrẽ wapa.

19 Cõamacũ macũ sãwócore néeatigũ tiiróbiro atibúreco pũre atiwi. Basocãpe ñañarẽ tiirã niijĩrã, sãwócore néeatigũre boorĩyira. Ñañarẽre tiidugãjĩrã, naĩtĩrõpũ pũtuãdugayira. Teero tiigũ, Cõamacũ cúãrẽ ñañarõ tiigúdaqui.

20 Ñañarẽ tiigũ sãwócore cãogũre boorĩqui. Cũ ñañarẽ tiirẽre bauanerĩ boohégũ, sãwócore pũtopũ jeadugariqui.

21 Diamacũrã ãñurẽ tiigũpe sãwócore néeatigũre nũnũrucúqui. ãñurẽ tiigũ sãwócore pũtopũ niirĩ, basocã cũ tiirẽre ññãya. Cũ Cõamacũ booróbiro tiirĩ, ññanoã.

Juan Bautista Jesuyere wedenemorigue

22 Too síro Jesús ãsã cũ buerãmena Judea ditapũ wáawũ. Toopũre basocãre wãmeõtira, yoari mee niiwũ.

23 Juan Enón wãmecutiropũ niyigũ. Enón Salim wãmecutiiri macã pũtogã niiwũ. Toopũre oco niirõ niiwũ. Teero tiigũ, toopũre wãmeõtigũ tiyigũ. Basocã cũ pũtopũ wãmeõtidutira wáayira.

24 Juan cúãrẽ peresuwiipũ sõnecoadari sugũero, toopũ niyigũ.

25 Sicabũreco Juan buerẽre nũnũrã sícũ judíoare dutirã menamacũmena bayiró cãmerĩ wedeseyira. Cúãrẽ dutirẽ jĩrõbirora cosedutire maquẽrẽ cãmerĩ wedeseyira.

26 Too síro cúã Juan pũtopũ wáa, cúãrẽ jĩyira:

— Ësãrẽ buegũ, jõõ niirito, día Jordán apeniñapũ mũũmena niirigũ, ãsãrẽ mũũ wederigũ mecũtigãrẽ wãmeõtigũ tiãwĩ. Niipetira cúãrẽ nũnũrã tiãwã, jĩyira.

27 Juan cúãrẽ yũũyigũ:

— Sícũno ãñurẽre tiirĩ, Cõamacũ cúãrẽ ticorigũ niã.

28 Mũã yũũ wederiguere tũotóawũ. Yũũpeja “Cõamacũ beserigũ Cristo mee niã” jĩwũ. Yũũ cũ sugũero ticocorigũ niã.

29 Queorẽmena teerẽ wedegũda: Wãmosiãgũdu nũmo cũũyago niico. Cũũ menamacũ cũũ wedeserere tũoquí. Teerẽ tũogũ, bayiró useniqui. Teero tiigũ, yũũ wãmosiãgũdu menamacũ usenirõbirora bayiró useniã.

30 Basocã ññacoropũ cũũ yũũ nemorõ upũtĩ macũ wáaro booa; yũũpe búri niigũ pũtuãgũdacu, jĩyigũ.

Ëmũãsepũ atirigũye maquẽ

31 Ëmũãsepũ atirigũ niipetira nemorõ niĩ. Atibúreco macãrãpe atibúreco maquẽ díçure masícua; teerẽ wedesecua. Ëmũãsepũ atirigũpe niipetira nemorõ niĩ.

32 Cũũ ãmũãsepũ cũũ ññariguere, cũũ tũoriguere wedesei. Cũũ wedeserere padeorãno manicúa.

33 Cũũ wedeserere padeogũnope Cõamacũ wedeserẽcãrẽ padeoquí. “Cõamacũ wedesere diamacũ niã”, jĩqui.

34 Cõamacũ Espiritu Santore cãmotãro manirõ ticorigũ niiwĩ Jesurẽ. Teero tiigũ, Jesús Cõamacũ wãcũrẽre wedesei.

35 Cõamacũ cũ macũrẽ maĩgũ, niipetirere, niipetirare dutimasĩrere ticoyigũ.

³⁶ Cũ macũrẽ padeogũno catirẽ petihẽre cũoquĩ. Cũũrẽ tũohẽgunope catirẽ petihẽre buarĩgũdaqui. Cõãmacũ bayiró cúaremena cũũrẽ ñañarõ tiigũdaqui.

4

Jesús Samaria dita macõmena wedeserigüe

¹⁻² Paũ basocá Jesuré nũnũwã. Juan wãmeõtiri basocũ nemorõ ãsã Jesús buerápe basocáre wãmeõtiwũ. Jesús basiro cúãrẽ wãmeõtiriwi. Paũ basocá Jesuré nũnũrẽ quetire, teero biiri cúã wãmeõtire quetire fariseo basoca tũoyĩra. Jesús “cũã tee quetire tũoáyira” jĩĩrẽre tũoári siro,

³ ãsã Judeapũ niiãrira Galileapũ wáawũ.

⁴ Toopú wáara, Samaria ditapũ netõwáro niirõ tiiwá.

⁵ Tiiditapũre Sicar wãmecõtiri macãpũ jeawũ. Tiimacã pũto tíato macũ Jacob sicadita sãiyĩgũ. Too síro tiidita cũũ macũ Joseré pũtũáyiro.

⁶ Tiiditapũ oco waarí cope Jacob tiirí cope niiwũ. Jesús yoaro wáa, páasutĩgũ, tiicope wesapũ jeanuãwĩ. Coeritó niiwũ.

⁷⁻⁸ Cũũ toopú duitatabe, ãsã yaaré sãĩrã wáara, macãpũ piyawawũ. Ësã toopú wáaari siro, sĩcõ numiõ Samaria dita macõ tiicopepũ oco waagó jearigo niiwõ. Jesús coore jĩiyĩgũ:

—Yũũre oco tĩãña, jĩiyĩgũ.

⁹ Judíoa Samaria dita macãrãmena cãmerĩ ññadũgariya. Teero tiigó, coope cũũrẽ jĩiyigo:

—¿Deero tiigú mũũ judíoaũ niipacũ, yũũ Samaria dita macõrẽ oco sãĩ? jĩiyigo.

¹⁰ Jesús yũũyĩgũ:

—Mũũ Cõãmacũ basocáre ticorẽre masĩria. Yũũcãrẽ masĩricu. Mũũ masĩgõjã, yũũre sãĩbõajĩyu. Mũũ sãĩrĩ, yũũpe oco catiri tiirẽ petire ticoboajĩyu, jĩiyĩgũ.

¹¹ Coope yũũyigo:

—Mũũ ocorẽ waanériru cũorí. Aticopé ãcũãri cope niĩã. ¿Noopú mũũ oco catiri tiirẽre buabógari?

¹² Marĩ ñecũ Jacob aticopé maquẽrẽ sĩniyĩgũ. Cũũ põna, cũũyara ecarácã sĩniyĩra. Cũũ marĩrẽ aticoperẽ cũũyĩgũ. ¿Mũũpeja cũũ nemorõ niĩ? jĩiyigo.

¹³ Cũũpe jĩiyĩgũ:

—Niipetira aticopé maquẽ ocorẽ sĩnirã sĩnidũgãadacua sũcã.

¹⁴ Yũũ ticorẽpere sĩnigũno sĩnidũgãnemoriqui. Cũũpũre cũũya yeeripũnapũ oco õmayucoro tiirõbiro niĩadacu. Teemena catirucujãgũdaqui, jĩiyĩgũ.

¹⁵ —Too docare yũũre teeocore ticoya. Mũũ yũũre ticori, yũũ oco sĩnidũgãnemoricu. Teero biiri aticoperũre oco waadũgãgo ññanucũnemoricu sáa, jĩiyigo coopeja.

¹⁶ —Too docare mũũ manũrẽ sũogó wáaya, jĩiyĩgũ.

¹⁷ —Yũũ manũ manigõ niĩã, jĩiyigo coopeja.

Cũũpe jĩiyĩgũ sáa:

—Mũũ “manũ maniã” jĩĩgõ, diamacãrã jĩĩã.

¹⁸ Mũũ sicamoquẽñerã ãmũãmena manũcõtirigo niimiwũ. Mecõtĩgã mũũmena niigũcã mũũ manũ díamacũ niirii. Mũũ wedesere diamacãrã niĩã, jĩiyĩgũ.

¹⁹ Coope cũũrẽ yũũyigo sáa:

—Yũũ tũgueñarĩ, mũũ sĩcũ profeta niicu.

²⁰ Ësã ñecũsũmũã Samaria dita macãrã iigú ãtãgũpú Cõãmacũrẽ padeoyĩra. Mũũ judíoa “Jerusalẽpũ Cõãmacũrẽ padeoró booa” jĩĩã, jĩiyigo.

²¹ Jesús coore jĩiyĩgũ:

–Yuu wederére tʉoyá: Iigú ũtāgūpú wáaripacara, Jerusalénpu wáaripacara, múã Cõāmacūrē padeorító jeaadaro tiia.

²² Múã Samaria dita macārã múã padeorére aññurõ tʉomasĩricu. Ũsãpeja ũsã padeorére masiã. Biiro biia: Cõāmacū judíoayumena basocáre netõnégũdaqui.

²³ Basocá Cõāmacūrē diamacūrã padeorá cúãye yeeripũnarĩpu padeorító jeaadaro tiia; jeatoaa mée. Cõāmacū cūūrē padeoráre teerora padeorí booquí.

²⁴ Cõāmacū bauhégu niĩ. Cūūrē padeorá yeeripũnarĩpu diamacūrã padeoró booa, jĩiyigu.

²⁵ Coopeja jĩiyigo:

–Yuu masiã: Mesías, ãpērã “Cristo” jĩigú, atigũdaqui. Cūū atigu, marĩrē niipetirere wedegũdaqui, jĩiyigo.

²⁶ –Yuu m̄umena wedesegu cūūrã niĩ, jĩiyigu cūūpeja.

²⁷ Cúã teero jĩ wedeseritabe, ũsã jeawu. Ũsã Jesús numiõmena wedeseri ññarã, ññamanijõãwũ. Sĩcũnopera cūūrē “¿ñeenórē boogó tiiárĩ?” o “¿ñeenó maquērē wedesera tiiárĩ?” jĩ sãññariwu.

²⁸ Coope coo oco waarĩrere toopúra duudũpójã, macãpu wáajõãwõ. Toopáre jeago, basocáre wedeyigo:

²⁹ –Jõõpu sĩcũ ũmu niĩãwĩ. Cūū yuu tiirĩguere wedepetijããwĩ. Múãcã ññarã atiya. Múã wãcũrĩ, ¿cūū Cristo Cõāmacū beserigura niigari? jĩiyigo.

³⁰ Coo teeré wederi tʉorá, cúã Jesús putopu ññarã jeawa.

³¹ Cúã jearitabe, ũsã Jesuré yaadutimiwũ.

³² Cūū ũsārē jĩwĩ:

–Yuu yaaré cʉoa. Múã masĩricu, jĩwĩ.

³³ Teero tiirá, ũsã cūū buerá cãmerĩ sãññawũ:

–¿Apetó tiirá, ãpērã cūūrē yaaré néeati, ecatóayirite? jĩwũ.

³⁴ Jesús ũsārē jĩwĩ:

–Yuu t̄e ticodiocorigu booróbiro tiirí, teero biiri cūū dutirére tiipetĩri, yuu yaaré tiiróbiro niĩã.

³⁵ Múã biiro jĩ wãcũã: “Bapari muĩpũrã dũsaa oterigue dũcacutiadaro”. Teero jĩrõno tiirá, jõõpe ññacoya. Jõõ atirá oterigue butiré tiiróbiro niĩya padeoádera.

³⁶ Oterigue dũcare seenéõcũgũ cūū paderé wapa wapatínogũdu niĩ. Catiré petihérere buará cūūye dũca seenéõcũre tiiróbiro niĩya. Cúã padeorí ññarã, oterigu seenéõcũrigumena ũseniãdacua.

³⁷ Ate diamacú jĩrē niĩã: “Sĩcũ otequi; ãpĩ seenéõcũqui”.

³⁸ Yuu múãrē seenéõcũrã tiiróbiro ticocoa ãpērã oteripopare. ãpērã oterira tiiróbiro yé maquērē buesugueyira; múãpe seenéõcũrã tiiróbiro basocá yuu padeorí ññãdacu, jĩwĩ.

³⁹ Samaria dita macõ cooya macã macārãrē “jõõ niĩarigu niipetire yuu tiirĩguere wedepetijããwĩ” jĩ wedeyigo. Teeré tʉorá, pau cūūrē padeoríra niĩwã.

⁴⁰ Teero tiirá, Jesús putopu jea, cūūrē cúã putopu putuáduitiwa. Ũsã cúã putopure puabáreco puuácũmuwũ.

⁴¹ ãpērã pau Jesús wederére tʉorá, padeoríra niĩwã.

⁴² Tiimacã macārã coore jĩwã:

–Ũsã m̄u wedearigumena dícu cūūrē padeoríã. Ũsã basiro cūūrē tʉoáwũ. Teero tiirá, cūūrē padeoá. Mecútigã ũsã ate diamacú maquērē masiã: Cūūrã atibúreco macārãrē netõnégũ niĩ, jĩ wedesewa.

Jesús sĩcũ dutigú macūrē netõnérique

43 Pɥabúreco Samaria dita macārāmena niiāri siro, ũsā Jesuména Galilea ditapɥ wáawɥ.

44 Too sɥgueropɥ Jesús ũsārē biiro jĩwĩ: “Profetare cūya dita macārā padeorícua”, jĩwĩ.

45 Galilea dita macārācā Jerusalénɥ Pascua ñnarā jearira niwā. Toopá ni-
ipetire Jesús cū tutuaremena tiiñoriguere ñhawā. Teero tiirá, Jesús Galileapɥ
jeari, cūārē ãñurō bocawa.

46 Jesús Canárɥ coewí. Caná Galilea ditapɥ niiā. Tiimacāɥ cū too
sɥgueropɥ ocoré vino wáari tiwĩ. Teebarecorire sícū dutigú Capernaum macū
niwĩ. Cū Galilea dita òpá doca macū niwĩ. Cū macū diarecutigɥ tiyígu.

47 Cū “Jesús Judeapɥ niiārigɥ Galileapɥ jeayigu” jĩrére tuogú, Jesús pɥtopɥ
jea, jĩwĩ:

—Yɥ macārē diaré netōnébosagu búatiya. Cū diaró pɥtogāɥ niiāwĩ, jĩwĩ.

48 Jesupé cūārē jĩwĩ:

—Múājā yɥ tutuaremena tiiñorere ñahērā, padeoría, jĩwĩ.

49 Cūpe jĩwĩ:

—Òpá, jāɥ, búawaco, yɥ macū diaadari sɥguero, jĩwĩ.

50 Jesupé cūārē jĩwĩ:

—Mɥya wiipɥ pɥtuawagɥ. Mɥ macū catiqui, jĩwĩ.

Jesús teero jĩrére padeogú, cūya wiipɥ pɥtuawawi.

51 Búawa, cūya wiipɥ jeagɥdu tiirí, cūārē padecotera maapɥ bocayira.

—Mɥ macū catiawĩ, jĩ wedeyira.

52 —¿Deero biiri cū ãñunacāārĩ? jĩ sãñáyigu cūpe.

—Ñamica coeritó siro wioré tatiñōāwā, jĩyira cúapeja.

53 “Jesús yɥre tii horara ‘mɥ macū catiqui’ jĩāwĩ”, jĩ wācūgū, Jesuré
padeoyígu. Teero tiirá, niipetira cūya wii macārācā Jesuré padeoyira.

54 Teeména Jesús Judeapɥ niiārigɥ Galileapɥ jeari siro, pɥarĩ cū tutuare-
mena tiiñore wáaro tiwá sáa.

5

Jesús wáamasñēgārē wáari tiirígue

1 Too síro Jesús Jerusalénɥ judíoa bosebureco ñnagū cāmeputúawawi sūcā.

2 Jerusalénɥ sãwaro sicasope Oveja wāmecutiri sope niwā. Tiisopepato
cusaáda jĩrā quēnorítaro niwā. Tiitaro hebreoayemena Betesda wāmecutiwā.
Tiitaro wesapɥre sicamoquēñe tatiari biayá maniré tatiari niwā.

3-4 Teetataripɥre paɥ basocá yepapɥ cōāwā. Cū diarecutira, ñahērā,
opayuriri wáara, bɥaré ñicārĩ cɥorá niwā. Tiitaropɥre wācūña manirō
siquētaberi ángele diijeáyigu. Diijeá, ocoré cāmeñarĩ tiyígu. Cū teero tiiári siro,
tiitaropɥ ñaañuāsɥguegu netōnénoyigu.

5 Toopáre sícū diarecutigɥ niwĩ. Treinta y ocho cāmarĩ wáayiro, cū diaré
bɥarí siro.

6 Jesús tiitaro pɥtopɥ netōwágu cūārē ñhawĩ. Cū toopá yoari cōārere masĩwĩ.
Teero tiigú, cūārē sãñáwĩ:

—¿Mɥ netōnéri boogári? jĩwĩ.

7 Cūpe yɥwĩ:

—Yɥre tiipuguno manĩ. Oco cāmeñarĩcōrō yɥ tiitaropɥ ñaañuāgūdu tiirí,
ãpĩ yɥ sɥguero ñaañuāsɥguerucui, jĩwĩ.

8 Jesupé jĩwĩ:

—Wūmunucāña. Mɥ cōārōrē néepa, wáagua, jĩwĩ.

9 Máata netōnénoārigupɥ pɥtuáwi. Cū cōārōrē néepa, wáanucāwĩ. Cūārē
netōnéri bureco sábado niwā.

10 Teero tiirá, judíoare dutirápeja netōnéoãrigure jĩyira:
 –¿Deero tiigú m̃m̃ mecũã marĩrẽ yeerisãdutiri bureco niipacari, m̃m̃ cõãrõrẽ apawai? Marĩrẽ teero tiidutiria, jĩyira.

11 Cũũpe ỹm̃ỹigũ:

–Ỹm̃re netōnéãrigũ “m̃m̃ cõãrõrẽ néepa, wáagua” jĩãwĩ, jĩyigũ.

12 Cũũpeja sãĩñáyira sũcã:

–¿Noã niiãrĩ m̃m̃rẽ “m̃m̃ cõãrõrẽ néepa, wáagua” jĩãrigũ? jĩyira.

13 Cũũpe masĩriyigũ. Jesús paũ basocá watoapũ netōwáwi.

14 Too síro Jesús Cõãmacũwiipũ cũũrẽ buajeágũ, jĩwĩ:

–Ñũrõ tiiwá. M̃m̃ netōnéoãrigupũ niiã. Nemorõ ñañarõ netõrĩ jĩgũ, ñañaré tiinemógũ mee tiiwá, jĩwĩ.

15 Cũũpe judíoare dutirãre wedegũ wáarigũ niwĩ.

–Ỹm̃re netōnéãrigũ Jesús niiãwĩ, jĩyigũ.

16 Jesús sábado niirĩ teero tiiré wapa judíoare dutirápeja cũũrẽ ñatutinacãrira niwã.

17 Jesupéja cũũrẽ jĩwĩ:

–Ỹm̃ Pacũ paderucujãqui; ỹm̃cã paderucujãã, jĩwĩ.

18 Cũũ teero jĩrĩ tũorá, nemorõrã cũũrẽ sãĩdugáyira. Cũũ tũgueñarĩ, cũũ judíoa yeerisãri bureco tiidutirere peotigũ tiirigũ niwĩ. Teero biiri cũũ Cõãmacũrẽ “ỹm̃ Pacũ niĩ” jĩrẽmena nemorõ cúayira. Teero jĩgũ, “ỹm̃ Cõãmacũmena sãĩcãrĩbíro niiã” jĩĩdugagũ tiwĩ.

Jesús cũũye maquẽrẽ wederigue

19 Teero tiigú, Jesús cũũrẽ ỹm̃wi:

–Ỹm̃ ateréja diamacũrã jĩã: Ỹm̃ Cõãmacũ macũ ỹm̃ basiroỹm̃ booró tiiría. Ỹm̃ Pacũ tiirere ñña, tee dícare tiia. Biiro niiã: Niipetire ỹm̃ Pacũ tiirénorẽ ỹm̃cã tiia.

20 Ỹm̃ Pacũ ỹm̃re maĩgũ, niipetire cũũ tiirénorẽ ỹm̃re ãñoĩ. Ỹm̃re ãñorigue nemorõ too síro ỹm̃re ãñoógũdaqui. Tee cũũ ãñoãdarere ỹm̃ tiĩñorĩ, máã ññamanijõããdacu.

21 Ỹm̃ Pacũ basocá diarirare masõ, catiré ticorobirora ỹm̃cã cũũ macũ niijĩgũ, catirere ỹm̃ ticodugara dícare ticoa.

22 Basocãre wapa tiĩadari bureco jeari, ỹm̃ Pacũ wapa tiirĩqui. Ỹm̃re basocã tiirere besedutitoawi,

23 niipetira ỹm̃re padeoáro jĩgũ. Cũũrẽ padeoróbirora ỹm̃re padeoáro. Ỹm̃re padeohégũno ỹm̃ Pacũcãrẽ padeorĩqui. Cũũrã ỹm̃re ticodiocowi.

24 Ỹm̃ ateréja diamacũrã jĩã: Ỹm̃ jĩrere tũogũno, teero biiri ỹm̃re ticodiorigũre padeogũno catiré petihére cũoquí. Cũũ ñañarõ tiinórĩqui. Cũũ pecamerũ wáaboarigũ catiré petihére cũotóai.

25 Ỹm̃ ateréja diamacũrã jĩã: Basocã diarira tiiróbiro niirã ỹm̃ Cõãmacũ macũ wedeserere tũoádacua. Cũũ tũorítõno jeaadarõ tiia; jeatoaa mée. Ỹm̃ wedeserere ỹm̃rãno catirucudacua.

26 Ỹm̃ Pacũra basocãre catiré petihére ticomasĩ. Cũũrã basocãre catiré petihére ticomasĩrere ỹm̃re ticoi.

27 Basocãre wapa tiĩadari bureco jeari, ỹm̃ basocãre wapa tiigũdacu. Ỹm̃ niipetira sõwã niirĩ, ỹm̃ Pacũ ỹm̃re teero tiidutíwi.

28 Máã teeré tũorá, tũomanĩrijãña. Niipetira masãcoperipũ niirã ỹm̃ wedeseri tũoádacua. Cũũ tũorítõno jeaadarõ tiia.

29 Ỹm̃ wedeseri tũorá, masãcoperipũ niimiãrira witiatiadacua. Ñũrõ tiirécãtirira masã, catirucudacua. Ñañaré tiirĩrapeja masã, ñañarõ tiinõãdacua.

Jesús Cōāmacū macū niī

³⁰ Y_{HH} basocá tiirére ññagū, “ññaniã” o “ññuniã” jīmasiã y_{HH} Pacu dutiro-birora. Y_{HH} basiro apeyenó tiiría. Y_{HH} booró tiidugária; y_{HH} Pacu y_{HH}re ticodiocorigu booróbiro tiia. Tee tiiró, y_{HH} jīré diamacū niī.

³¹ Y_{HH} basiro y_{HH} niirecutirere wederi, “m_{HH} wederé wapamaniã” jībocu múã.

³² Āpī niī y_{HH} niirecutirere wedegú. Cūãrã y_{HH} Pacu niī. Y_{HH} masiã: Y_{HH} niirecutirere wedegu, diamacūrã wedei.

³³ Múã Juan wãmeōtiri basocūp_{HH}re sãñiãdutira ticocorira niiwū. Cūcã y_{HH} niirecutirere diamacū wedegú niirigu niiwī.

³⁴ Basocá y_{HH} niirecutirere wedeserere ãmaãgū mee tiia. Múãrẽ netōãrõ jīgū, Juan wederiguere múãrẽ wãcūrī tiia.

³⁵ Juan sãwócoriga tiiróbiro niiwī. Sãwócoriga ãñurõ jūboerop_{HH} basocá neãcua. Múãcã jeawu, cūã wederi t_{HH}orá. T_{HH}o, yoari mee useniwū.

³⁶ Y_{HH} tiiré Juan wederigue nemorõ y_{HH} niirecutirere ãñoã. Y_{HH} tiiré y_{HH} Pacu tiidutirera niīã. Teero tiirémena “y_{HH} Pacu diamacūrã y_{HH}re ticodiocowi” jīrére ãñoã.

³⁷ Y_{HH} Pacu y_{HH}re ticodiocorigucã y_{HH} niirecutirere wedei. Múã cūã wederé t_{HH}oría; cūã baurécãrẽ ññaria.

³⁸ Cūã ticodiocoriguere padeoría. Teero tiiró, cūã wederé múãrẽ sãñria.

³⁹ Múã Cōāmacūye queti jóaripūrẽ quioníremena buea, “toopú catiré petihére b_{HH}ãádacu” jī wãcūrã. Múã tiipū maquērẽ buera, yée maquērẽna buemiã.

⁴⁰ Teero wãcūpacara, y_{HH}perere padeonunúsedugaria. Y_{HH}re padeonunúsera dícu catiré petihére c_{HH}oádacua.

⁴¹ Basocá y_{HH}re ãñurõ wedeserere ãmaãgū mee tiia.

⁴² Y_{HH} múãrẽ ññamasiã. Múã Cōāmacūrẽ mañría.

⁴³ Y_{HH} Pacu wãmemena y_{HH} atipacari, múã y_{HH}re ãñurõ bocaria. Āpī cūã basiro cūã wãmemena atigūpere múã ãñurõ bocabocu.

⁴⁴ Múã basirora múã tiirére “ãñuã” jīrī booa. Cōāmacū sīcū niigú múãrẽ “ãñuã” jīrépere ãmañria. Teero tiirá, ¿deero tii múã y_{HH}re padeobóatau?

⁴⁵ Múã y_{HH}re “Cōāmacūp_{HH}re marīrẽ wedesãgūdaqui” jī wãcūrijãña. “Moisés jóariguere tiirá, Cōāmacūmena ãñurõ niīādacu”, jī wãcūmiã múã. Moiséra múãrẽ wedesãqui.

⁴⁶ Moisés yée maquērẽ jóarigu niiwī. Teero tiirá, cūã jóariguere padeorá y_{HH}cãrẽ padeobócu.

⁴⁷ Cūã jóariguere padeohérapeja ¿deero tii múã y_{HH} wederére padeobóatau? Padeorídojãã, jīwī.

6

Jesús cinco mil ãmãrẽ yaaré ecaríque

(Mt 14.13-21; Mr 6.30-44; Lc 9.10-17)

¹ Too síro Jesuména Galileataro apeniñapú tīãwawu. Tiitaro wãmecutia Tiberias.

² Basocá cūã tiiññoremema diarecutirare netōnerī ññajrã, pa_{HH} cūãrẽ n_{HH}uwã.

³ Īsã apeniñapú tīãjeara, ùtãgūpú muãwa, duiwu.

⁴ Teeburecorire Pascua judíoa bosebureco wáaadaro péerogã dusawú.

⁵ Jesús pa_{HH} basocá cūãrẽ n_{HH}nrī ññagū, Felipere jīwī:

—¿Noopú marī yaaré sãñrã wáaadari cúã pa_{HH}re ecaádara? jīwī.

⁶ Felipere ¿deero y_{HH}gudari? jīgū, teero sãññáwī. Jesupé cūã tiiádarere masītoarigu niiwī.

⁷ Felipe cūãrẽ y_{HH}wi:

—Ocho muĩpũrã pade wapatáremena marĩ pã sãĩ, p̄atáco, batori, jeatuaricu, jĩwĩ.

⁸ Ɔsã menamacũ Andrés (Simón Pedro baipéja) Jesuré jĩwĩ:

⁹ —Ănorẽ s̄icũ wĩmagũ niĩ. Cũũ sicamoquẽñepa pã cebadamena tiiárigue c̄uoi. Teero biiri wai p̄uarã c̄uoi. Ate yaaré ãniã paure jeatuaricu, jĩwĩ.

¹⁰ Jesús ãsãrẽ jĩwĩ:

—Basocáre duidutiya, jĩwĩ.

Toopúre táa pee niwã. Teero tiirã, niipetira duiwa. Cinco mil ãmũã niwã.

¹¹ Too síro Jesús pãrẽ née, Cõãmacũrẽ ãsenire ticowi. Too síro duirãre batodutiwi. Waimenacãrẽ teerora tiiwí. Ɔsã cúã yaadũgarocõrõ batowũ.

¹² Cúã yaa, yapiari siro, Jesús ãsãrẽ jĩwĩ:

—Cúã yaadũarere cõõrĩ jĩrã, teeré seesãña, jĩwĩ.

¹³ Sicamoquẽñepa pã niimiárigue ãsã yaadũaariguere seesãrĩ, doce piseri dadodupówũ.

¹⁴ Basocá Jesús cũũ tutuaremena tee tiiẽñorĩ ñnarã, jĩwã:

—“Profeta atigũũ niĩyigu” cúã jĩrigũ ãnirã niĩ. Diamacũrã niyu, jĩwã.

¹⁵ Cúã cũũrẽ bayiró tutuaremena néewa, õpũ s̄onecodugamiwã. Cũũpeja cúã teero tiidugárere ñnagũ, s̄icũrã ãtãgũpũ muãjõãwĩ.

Jesús oco sotoápu wáarigue

(Mt 14.22-27; Mr 6.45-52)

¹⁶ Too síro náicũmuatiri, ãsã opataropũ búawawũ.

¹⁷ Náicũmuãri siro, Jesús bauríwi. Teero tiirã, Capernaumpũ wáara, dooríwupũ muãsã, tiitarore tĩãwanucãwã.

¹⁸ Ɔsã tĩãwari, wĩno bayiró páapuatiwũ. Teero wáari, ocoturí paca atiwũ.

¹⁹ Ɔsã yoaro sicamoquẽñe kilómetros wáari siro, Jesús ãsã p̄topũ atigũ, oco sotoápu atijõãatiwi. Cũũrẽ ñnarã, bayiró cuiwũ.

²⁰ Cũũ ãsãrẽ jĩwĩ:

—Yũũ niĩã. Cuirijãña, jĩwĩ.

²¹ Teero tiirã, ãseniremena cũũrẽ boca, muãsãdutiwũ. Máata ãsã wáaropũ jeasirotiwũ.

Opataro wesapu cõõrira Jesuré ãmaãrigue

²² Apebárecope basocá apeniñapũ p̄tuáarira ñnaco, jĩyira: “Sicawúra niimiãwũ; Jesús cũũ buerámena tiiwũrẽ muãsãriawĩ; cũũ buerá dícu tĩãwaawã”, jĩyira.

²³ Cúã teero jĩcõãtori, apeyepáwũ jeayiro. Teepawũ ãsã yaaariropũ jeayiro. (Ɔsã toopũ yaawũ, Jesús cũũ Pacure ãsenire ticoari siro.) Tee Tiberias wãmecũtiri macã maquẽpawũ niwũ.

²⁴ Jesús, teero biiri ãsã cũũ buerá manirĩ ñnarã, basocá teepawũpũ muãsã, Capernaumpũ Jesuré ãmaãrã atirira niwã.

Jesús yaaré catiré petihére ticogũ

²⁵ Cúã atiniñapũ tĩãjeera, Jesuré buajeára, cũũrẽ sãñnãwã:

—Basocáre buegũ, ¿deero biiri mũũ tĩãjeearĩ ãnopúre? jĩwã.

²⁶ Jesupé yũũwi:

—Yũũ múãrẽ ateréja diamacũrã jĩã: Múã pã yaa, yapiarigue wapa yũũre ãmaãã. Yũũ tutuaremena tiiẽñoriguepere múã t̄omasĩria. Teeré t̄omasĩrãpeja, teewapa yũũre ãmaãboajlyu.

²⁷ Yaarére bayiró boorjãrõ booa; yaaré petijõãcu. Teero tiirõno tiirã, yaaré catiré petihére ticorépere ãmaãrõ booa. Cõãmacũ yũũ Pacu yũũre cũũ

ticodiocorigu niirére múãrẽ ãñotóaaawĩ. Teero tiigú, yuu niipetira sōwũ tee yaaré catiré petihére múãrẽ ticoguda, jĩwĩ.

28 Teero tiirá, cúãpe sãĩñáwã:

—¿Deero tiádari ãsã, Cõãmacũ tiidutirere ãñurõ tiádara? jĩwã.

29 Cũãpeja yuwi:

—Cõãmacũ múãrẽ tiidutire biiro niiã: Yuure cũã ticodiocorigure padeodutí, jĩwĩ.

30 Teero tiirá, cúãpeja sãĩñáwã sũcã:

—¿Ñeenómena ãñogúdari, ãsã murrẽ padeorí? ¿Deero bauré tiigúdari?

31 Marĩ ñecũsũmũã yucu manirõpu maná wãmecutirere yaayira. Cõãmacũye queti jóaripũpu ate jóanoã: “Cũã cũãrẽ yaarigue ãmũãse maquẽrẽ ticoyigu”, * jĩ jóanoã, jĩwã.

32 Teero tiigú, Jesupé jĩwĩ:

—Yuure ateréja diamacũrã jĩã: Ñmũãse maquẽ yaariguere Moisés mee ticoyigu; yuu Pacupe basocãre yaaré ãmũãse maquẽ petire ticoi.

33 Cũã ticoré ãmũãsepu diiátire niiã. Basocãre catiré petihére ticoa, jĩwĩ.

34 —Õpũ, tee yaaré ãsãrẽ ticorucujãña, jĩwã.

35 Jesús jĩwĩ:

—Yuurá niiã yaaré catiré petihére ticogú. Yuure padeonũnũserano juabóara tiiróbiro niinemoricua; oco sñidũgára tiiróbiro niinemoricua.

36 Múãrẽ ateré jĩtoawu: Múã yuure ñapacara, padeorí.

37 Niipetira yuu Pacu yuure ticorá yuure padeonũnũseadacua. Yuure padeorãre ñeerijã tiirícu.

38 Yuure ãmũãsepu niirigu yuu booré tiigú mee atiwu; yuure ticodiocorigu booréperẽ tiigú atiwu.

39 Yuure Pacu biiro booi: Yuure ticorirare tiidióri boorí; cũãrẽ pecamepu wáari boorí. Atibúreco petirí, yuu cũãrẽ masõrĩ booi.

40 Yuure Pacu biiro booi: Niipetira yuure ñarã, yuure padeorá catiré petihére cuorí booi. Yuure atibúreco petirí, cũãrẽ masõgũdacu, jĩwĩ Jesús.

41 Judíoare dutirápeja Jesuré wedepatinũcãwã. “Yuurá niiã yaaré ãmũãsepu diiátirigu” jĩrĩ tuorá, ñañarõ wedesenũcãwã.

42 —¿Áni teero wedese yuure Jesús José macũ mee niĩ? Cũã pacu, cũã pacore marĩ masiã. ¿Deero tiigú cũã “ãmũãsepu niirigu diiátiwu” jĩĩ? jĩwã.

43 Jesús cũãrẽ jĩwĩ:

—Wedepatirijãña.

44 Sícũno cũã booró yuure padeonũnũsemasĩriqui; yuu Pacu yuure ticodiocorigu yuure ticoráno dícu padeonũnũsecua. Atibúreco petirí, yuu cũãrẽ masõgũdacu.

45 Cõãmacũye queti jóaripũpu ate jóanoã: “Cõãmacũ niipetirare bue, tuomasĩrĩ tiigúdaqui”, † jĩ jóanoã. Teero tiirá, niipetira yuu Pacu wederére tuo, tuomasĩrã, yuure padeonũnũseya.

46 Sícũno yuu Pacure ñarí. Yuure Cõãmacũmena niirigu niiã. Teero tiigú, yuu dícu cũãrẽ ñawũ.

47 Yuure ateréja diamacũrã jĩã: Yuure padeoráno catirucudacua.

48 Yuurá niiã yaaré catiré petihére ticogú.

49 Múã ñecũsũmũã yucu manirõpu maná wãmecutirere yaayira. Teeré yaapacara, diajõãyira.

50 Yuure yaaré ãmũãsepu diiátireperẽ wedesea. Teeré yaaráno diarícu.

* 6:31 Salmo 78.24. † 6:45 Isaías 54.13.

51 Tee yaaré catiré petihére ticoré ùmuãsepu diiátirigue yuura níiã. Teeré yaaráno catirucujãadacua. Yuu yaaré ticoré yáa òpũũ níiã. Yáa òpũũrē atibúrecopu niirã catirucuaro jĩgũ, ticoguda, jĩwĩ.

52 Judíoare dutirápeja cãmerĩ wedesewa:

—¿Deero tii marĩrē ãni cũya òpũũrē yaadutibogari? jĩwã.

53 Teero tiigú, Jesupéja cúãrē jĩwĩ:

—Yuu ateréja diamacúrã jĩã: Múã yuu niipetira sówũya òpũũrē yaaripacara, yé dÍire sñirípacara, catiré petihére cuoricu.

54 Yáa òpũũrē yaagúnopé, yé dÍire sñigúnopé catiré petihére cuoquí. Atibúreco petirí, cúũrē masõgũdacu.

55 Yáa òpũũ yaaré peti níiã; yé dÍi sñiré peti níiã.

56 Yáa òpũũrē yaaráno, yé dÍire sñirãno yuúmena níiãya; yuucã cúãmena níiã.

57 Yuu Pacu yuure ticodiocorigu catii. Cũ catiréména yuu catia. Teero tiiróbiro yáa òpũũ yaaráno yuu catiréména catiadacua.

58 Yuura yaaré ùmuãsepu diiátiriguere wedesea. Maná múã ñecũsũmã yaarigue tiiróbiro niiria. Cúã teeré yaapacara, diajõãyira. Yáa òpũũrē yaaránopeja catirucujãadacua, jĩwĩ.

59 Jesús cúãrē teeré Capernaumpu judíoa neãrí wiipu buewi.

Pa basocá Jesuré nuñndúrigue

60 Pa cũũrē nuñnmíãrira cũ buerére tuorã, cãmerĩ jĩwã:

—Cũũ wederé wisionetõjõãã. Tomasñña mania, jĩwã.

61 Jesús cúã wedepatirere masĩgũ, jĩwĩ:

—¿Múã yuu wederé ñañarõ tagueñagari?

62 ¿Deero wãabogari yuu niipetira sówũ too sugueropu yuu niiriroru muãwari sũcã? Múã teeré ñnarã, ¿deero tagueñabogari?

63 Espíritu Santo catirére ticoi. Maríye òpũũrĩ marĩrē catiré ticoria. Yuu yaaré, sñiré maquērē wedegu, popeapu yeeripũna maquērē wedegu tiia. Yuu wederé padeorãno catirucujãadacua.

64 Æpērã múã menamacãrã yuu wedepacari, yuure padeoríya ména, jĩwĩ.

Jesús cúũrē padeohérare sicatorpara masĩtoarigu niwĩ. Teero biiri too síropu cúũrē ññatutirapure wedesãgũdcãrē masĩtoarigu niwĩ.

65 Cũũ jĩñemowĩ:

—Teero tiigú, meepu múãrē wedemiãwũ: “Sícũno cũ booró yuure padeonũsemasĩriqui; yuu Pacu yuure ticorãno dícu padeonũseca”, jĩãwũ, jĩwĩ.

66 Tiiburecoména pa cũũrē nuñnmíãrira cúũrē bapacutidujãwã.

67 Cúã teero tiirí ññagũ, Jesús ãsã cũ bueráre sãññáwĩ:

—¿Múãcã yuure cõãjõãdagai? jĩwĩ.

68 Simón Pedropeja cúũrē yuúwĩ:

—Ësã Òpũ, ¿noãpére nuñnbógari? Mũ wedesere catiré petihére ticoa.

69 Ësã mũũrē padeotóaa. Ësã masĩã: Mũ Cõãmacũ ticodiocorigu, ññaré manigũ níiã, jĩwĩ.

70 Jesupé ãsãrē jĩwĩ:

—Yuu múã docere besewu. Yuu teero tiirí siro niipacari, sícũ múã menamacũ wãtiyagu niĩ, jĩwĩ.

71 Jesús teero jĩgũ, Judas, Simón Iscariote macũrē jĩgũ tiwĩ. Judas ãsã menamacũ niimiwĩ. Teero niipacu, too síropure Jesuré wedesãgũdcũ niirigu niwĩ.

7

Jesús baira cūārē padeorígue

¹ Too síro Jesús Galilearꝑꝑ ññacāmesāwī. Judearꝑꝑ ññacāmesādugariwi. Toopúre Judíoa dutirá cūārē āmaāyira, sīādugára.

² Judíoa bosebureco ūsā wiserígā tii, niiādari bosebureco* jeaadaro tiiwá.

³ Teero tiirá, Jesús baira cūārē jīwā:

—Ānopúre putuárijāña. Mꝑꝑ buerére tuonunúsera toopú niirácā mꝑꝑ tutu-aremena tiiēñore ññaārō jīgū, Judearꝑꝑ boseburecore ññagū wáaya.

⁴ Basocá mꝑꝑrē masīārō jīgū, yayióropꝑ tiiēñorijārō booa. Mꝑꝑ tiirére niipetira ññacoropꝑ tiiēñogū wáaya, jīwā.

⁵ Cūū bairapꝑra cūārē padeoríwa.

⁶ Jesupé cúārē jīwī:

—Yꝑꝑ toopú wáaadaro jearia ména. Múāpeja múā booró wáamasīā.

⁷ Atibureco macārā ññañaré tiirá múārē ññatutiriya. Yꝑꝑ cúā ññañarō niirecutirere wedea. Teero tiirá, yꝑꝑre ññatutiya.

⁸ Múā boseburecore ññarā wáaya. Yꝑꝑja wáaria ména. Yꝑꝑ toopú wáarito jearia ména, jīwī Jesús.

⁹ Teero jī, Galilearꝑꝑra putuájāwī.

Jesús wiserígā tiirí boseburecore ññagū wáarigue

¹⁰ Cūū baira Jerusalénꝑꝑ bosebureco ññarā wáari siro, Jesucā wáawi. Basocá yꝑꝑre ññamasīrijāārō jīgū, noo niigúbiro wáacāmesāwī.

¹¹ Tii boseburecopꝑ judíoare dutirá Jesuré āmaāyira. “¿Jōō niirigute noopú niigari?” jīyira.

¹² Paꝑ basocá Jesuyé maquērē wedeseyira. Āpērā “añugú niī” jīyira. Āpērāpé “niirii; cūū tiiēñoremena basocáre tiiditógꝑ tiiquí” jīyira.

¹³ Judíoare dutiráre cuira, niipetira tuocóropꝑ “Jesús biiro biii” jī wedeseriwa.

¹⁴ Bosebureco decocutirito,† Jesús Cōāmacūwiipꝑ sāāwa, basocáre buewi.

¹⁵ Cūū buerére tuorá, judíoare dutirá tuomaníjōāwā.

—Āni bueripacꝑ, ¿deero tiigú nocōrōca masī? jīwā.

¹⁶ Jesús cúārē yꝑꝑwi:

—Yꝑꝑ múārē bueré yꝑꝑ wācūrē mee niīā; yꝑꝑ Pacꝑ yꝑꝑre ticodiocorigꝑyepé niīā.

¹⁷ Cōāmacū boorére tiidugágꝑno yꝑꝑ buerére “diamacūrā niīā” jīmasīqui. “Cōāmacū dutiróbiro buei o cūū wācūrere buei”, jī besemasīqui.

¹⁸ Sīcū cūū wācūrémēna wedesegꝑ “añurō wedesei” jīrī tuodugáqui. Cōāmacū booró wedesegꝑre “Cōāmacū añunetōjōāī” jīrī tuodugáqui. Cūūpeja diamacū wedesegꝑ niiqui; cūūpꝑre ññañaré bꝑarícu.

¹⁹ Moisés Cōāmacū dutirére múārē ticorigꝑ niīwī. Teero ticopacari, múā sīcūno tee dutirére tiiría. ¿Deero tiirá múā yꝑꝑre sīādugái? jīwī.

²⁰ Basocápe cūārē jīwā:

—Mꝑꝑ wātí cuogú niijīgū, mecūgú tiia. ¿Noā mꝑꝑrē sīādugái? jīwā.

²¹ Jesupé cúārē yꝑꝑwi:

—Múā yꝑꝑ diarecutigure netōnéri ññawū. Yeerisāri burecore yꝑꝑ teero tiirí, ññamanijōāwū.

* **7:2** Pecasāyemēna: “la fiesta de las Enramadas” o “la fiesta de las chozas” o “la fiesta de los tabernáculos” wāmecūtia. † **7:14** Wiserígā tiirí bosebureco siete burecori niiyiro.

22 Moisés múārē cōneríꝑu yapa macã caseróre widecōãdutirigꝑu niwĩ.‡ (Cũú díꝑure teeré dutiririgꝑu niwĩ; múã ñecūsũmuãꝑu máata teero tiimúãatitorira niwã.§) Múã cũú dutiré tiirá, marĩ yeerisãri bũreco niipacari, múã pōnarē widecōãcu.

23 Múã Moisés dutirére niipetiro tiidugájĩrã, yeerisãri bũreco niipacari, widecōãcu. Múã teero tiirá niipacara, ¿deero tiirá yũu yeerisãri bũreco niirĩ, sícũ niipetiri õpũũrē netõnerĩ ññarã, yũumena cúai?

24 Ññurõ wãcũtoarapũ, basocá tiirére diamacũrã ññabeseya, jĩwĩ.

Jesús cũú ãmuããsepũ atiriguere wederigũe

25 Teero tiirá, sĩquẽrã Jerusalén macãrã jĩwã:

– Ññirã niĩ cũú sĩãdugágũ, ¿teerora?

26 jĩñaña! Niipetira ññacoropũ buegũ tiii. Cũú cũũrē merẽã jĩriya. ¿Apetó tiirá, Judíoare Dutirá Peti “ãni Cõãmacũ beserigũ Cristo niĩ” jĩ wãcũgari?

27 Ññi Cõãmacũ beserigũ niiriqui. Cũũya macãrē marĩ masĩã. Cõãmacũ beserigũpe atiri, cũũya macãrē masĩña manibójĩyu, jĩwã.

28-29 Teero tiigũ, Jesús Cõãmacũwiipũ buegũ, bayiró bũsarómena wedewi:

– Múã yũu masãri macãrē masĩpacara, yũu atiro petipũre masĩria. Yũu booró mee atiwũ atibũrecopũre. Sícũ diamacũ niigũ yũure ticodiocowi. Múã yũure masĩria. Yũure ticodiocorigũcãrē masĩria. Yũupe cũũrē masĩã. Yũu cũú pũtopũ niirigũ niĩã, jĩwĩ.

30 Cũú teero jĩrĩ tũorã, cũũrē peresuwiipũ néewadugamiwã. Cũũrē ñeerĩ bũreco jeariwũ ména. Teero tiirá, sícũno cũũrē ñeeríwa.

31 Cũú teero tiidugápacari, paũ toopũ neãrãpe cũũrē padeowá. Cũãpeja cãmerĩ sãññáwã:

– Too docare Cõãmacũ beserigũ Cristo atigũpeja, ¿ãni tiĩẽñore nemorõ tiigũdari? Tiirĩqui, jĩwã.

Jesuré peresuwiipũ néewadugamirigũe

32 Basocá wedeserere fariseo basoca tũoyíra. Teero tiirá, paiaré dutirámena wedeseari siro, Cõãmacũwii coterĩ basocare Jesuré ñeedutira ticocorira niimíwã.

33 Jesús jĩwĩ:

– Yũu múãmena péero niigũdacu. Too síro yũure ticodiocorigũ pũtopũ wãagudacu.

34 Yũure ãmaãñũnũsepacara, bũarĩcu. Yũu wáaropũre múã wáamasĩricu, jĩwĩ.

35 Judíoare dutirá cãmerĩ sãññáwã:

– Ññi “yũure bũarĩcu” jĩgũ, ¿noopũ wãagudari? ¿Marĩya wedera apeyé ditapũ wáarira pũtopũ wãagudari? ¿Toopũre judíoa niĩhẽrãrē buecãmesãgũdari?

36 Cũú “yũure ãmaãñũnũsepacara, bũarĩcu; yũu wáaropũre múã wáamasĩricu” jĩñãrigũe ¿deero jĩĩdugaro tiigãri? jĩwã.

Oco catiré ticoré maquẽ

37 Tii bosebũreco niituri bũreco upatĩ niirĩ bũreco niwã. Jesús tiibũrecore wũmunũcã, bayiró bũsarómena jĩwĩ:

– Oco sñidugáranu yũu pũtopũ sñirã atiya.

38 Yũure padeogũya yeeripũnarũ oco õmayucorobiro niĩãdacu. Tee oco catiré ticoré niĩãdacu Cõãmacũye queti jóaripũpũ jĩrõbirora, jĩwĩ.

39 Cũú oco õmayucorere wedesegũ, Espiritu Santo tiĩãdare maquẽrē wedesegũ tiiwĩ. Espiritu Santo Jesuré padeorãpũre too síropũ jeagũdu tiirĩgũ niwĩ.

‡ 7:22 Levítico 12.3. § 7:22 Génesis 17.10.

Jesús dia masãmũaririgũ niwĩ ména. Teero tiigú, Espíritu Santo ticodiocoya manirigũ niwĩ ména.

Basocá merẽã dícu wãcũrigue

40 Æpẽrã Jesús wederere tũorá, biiro jĩwã:

— Ænirã niiqui profeta, basocá cúa “atigũdu niĩyigũ” cúa jĩrigũ, jĩwã.

41 Æpẽrã: — Æni Cõãmacũ beserigũ Cristo niĩ, jĩwã.

Æpẽrãpé: — Cõãmacũ beserigũ ¿deero Galilea macũ niibogari?

42 Cõãmacũ beserigũ David tiiróbiro Belén macũ niigũdaqui. Cúa pãrãmí niinũnũsegũni niigũdaqui. Cõãmacũye queti jóaripũ teero jĩã, ¿teerora? jĩwã.

43 Basocá Jesuré sícãrĩbíro wãcũriwa sáa. Teero tiirá, batajõãwã.

44 Æpẽrã cũrẽ peresuwiipũ néewadũgamiwã. Teero tiidũgápacara, sícũno cũrẽ ñeeríwa.

Judíoare dutirá Jesuré padeorígue

45 Cõãmacũwii coterí basoca cãmepatúawawa paiaré dutirá, fariseo basoca putopũ. Jeari, cúaãrẽ jĩyira:

— ¿Deero tiirá cũrẽ néeatiriarĩ? jĩyira.

46 Cúaãpe yũyira:

— Sícũno cúa tiiróbiro añurere wedeseri tũohéra niĩãtũ, jĩyira.

47 Fariseo basoca cúaãrẽ jĩyira:

— ¿Múãcãrẽ jĩditoarĩ?

48 Æñurõ tũomasĩña: Sícũ Judíoare Dutirá Peti menamacũ, sícũ fariseo basocũ cũrẽ padeoríqui.

49 Cũrẽ tũorá Moisére dutiré cũũriguere masĩridojãya. Cõãmacũ cúaãrẽ ñañarõ tiigũdaqui, jĩyira.

50 Nicodemo too sũgueropũ Jesuré ññagũ jearigũ cúa menamacũ niwĩ. Cúaãrẽ biiro wedeyigũ:

51 — Sícũrẽ sĩadutíadari sũguero, cúa wedeserere, cúa tiiariguere besesũguero booa. Teero jĩã marĩrẽ dutiré, jĩmiyigũ.

52 Cúaãpe cũrẽ jĩyira:

— ¿Mũcã Galilea macũ niĩ? Mũ Cõãmacũye queti jóaripũrẽ buepetigũ, ateména putũágũdacu: Sícũ profeta Galileapũ atiriqui, jĩyira.

Ñañaré tiigóre wedesãrigue

53 Niipetira basocá Jerusalénũ bosebũreco jearira cúaãye wiseripũ coepatúawawa.

8

1 Jesupé Ætãgũ Olivopũ wáawi.

2 Apebũreco bóeri Cõãmacũwiipũ coewí sũcã. Basocá niipetira cúa putopũ neãwã. Cúa jeanuã, cúaãrẽ buewi.

3 Cúa bueri, Moisés jóarigue buerá, teero biiri fariseo basoca cúa putopũ jeari. Cúa sícõ numiõ ãpĩ coo manũ niĩhẽgũmena tãmuãrigore néenjeawa. Basocá ññacoropũ coore nũcõwã.

4 Jesuré jĩwã:

— Basocáre buegũ, atigó coo manũ niĩhẽgũmena ñañaré tiigó tãmuãwõ.

5 Moisés teero tiigónorẽ ãtãperimena déesĩãdutirigũ niwĩ. ¿Mũũpe deero jĩĩ? jĩwã.

6 Cúãpeja cûrê teeré sãĩñáwã, ¿deero yũgudari? jĩrã. “Cũ merẽã yũri, dutiráre wedesãadacu”, jĩ wãcũrira niimiwã. Jesupé munibiá, cûya wãmosũãmena ditapu jóanucãwĩ.

7 Cúã cûrê sãĩñáduheri Ìñagũ, wãmũnucã, cûãrê jĩwĩ:

—Múã watoapu niigú sícãrĩ ñañaré tiihéguno ùtãpe née, coore déesuguearo, jĩwĩ.

8 Too síro munibiá, jóanemowĩ sũcã.

9 Cũ teero jĩrĩ tuorã, wáanucãwã. Bũcu peti wáasuguewi. Cũ siro ãpĩ bũcu, cũ siro ãpĩ, cũ siro ãpĩ wáa, wáapetijõãwã. Jesús sícũrã putuáwi. Numiõ toopára nucũwõ ména.

10 Cũ wãmũnucã, coore jĩwĩ:

—¿Mũũrê wedesãmiãrira wáapetijõããrĩ? ¿Sícũno mũũ ñañaré tiiré wapa déeriarĩ? jĩwĩ.

11 —Sícũnope déeriwã, jĩwõ coopeja.

—Yũcã mũũrê ñañarõ tiiría. Wáagoa. Ñañaré tiinemóriãña, jĩwĩ cûãpeja.*

Jesús sãwócore tiiróbiro niiré

12 Jesús basocáre wedenemowĩ:

—Yũurã niiã atibúreco macãrãrê sãwócore tiiróbiro. Yũure padeonũnãseguno naĩtĩãrõpu niigú tiiróbiro niinemoriqũ. Sãwócoropũ niigũpe catiré petihére cãogúdaqui, jĩwĩ.

13 Teero tiirã, fariseo basocapeja cûrê jĩwã:

—Mũũ basiro dícu mũũyere wedea. ãpĩ mũũ wederé “teerora niiã” jĩgũno maniquĩ. Teero tiiró, mũũ wederé wapamaníã, jĩwã.

14 Jesupé cûãrê yũwĩ:

—Yũũ basiro yéere wedepacari, yũũ wederé wapacutía. Yũũ niiriropũ, teero biiri yũũ putuawaadaropũre masĩã. Múãjã yũũ niiriropũ, yũũ putuawaadaropũre masĩridojãã.

15 Múã atibúreco macãrã wãcũrémena basocá tiirére ñña, “ñañaniã” jĩã. Yũũpeja sícũrê teeré jĩria.

16 Yũũ teeré jĩgũ, yũũ Pacũ yũure ticodiocorigũmena basocá tiirére ñña, “ñañaniã” jĩgũdacu. Yũũ sícũrã teeré jĩria. Teero tiigú, yũũ jĩrê diamacú niiã.

17 Múãrê dutiré biiro jĩã: “Puarã sícãrĩbíro cúã ññariguere wederi, padeoró booa”, jĩ jóanoã.

18 Yũũ wedeserecã teerora niiã: Yé maquẽrê yũũ wedesea; yũũ Pacũ yũure ticodiocorigũcã yé maquẽrê wedesei, jĩwĩ.

19 Teero tiirã, cúã sãĩñáwã:

—Too docare ¿mũũ pacũ noopá niigari? jĩwã.

Cũũpe cûãrê yũwĩ:

—Múã yũure masĩria; yũũ Pacũcãrê masĩria. Yũure masĩrãjã, yũũ Pacũcãrê masĩboajiyu, jĩwĩ.

20 Jesús Cõãmacũwiipũ buerito, cûãrê teero wedesewi. Niyeru sããretibari putopũ niwĩ. Cûãrê ñeerí bũreco jeariwũ ména. Teero tiirã, sícũno cûãrê ñeeríwa.

“Yũũ wáaadaropũre múã wáamasĩricu”

21 Jesús cûãrê wedenemowĩ:

—Yũũ wáagu tiia. Yũũ wáari siro, múã yũure ãmaãmiãdacu. Múã ñañaré tiirére acabónoña manirã diaadacu. Yũũ wáaadaropũre múã wáamasĩricu, jĩwĩ.

22 Judíoape cãmerĩ sãĩñáwã:

* 8:11 Ate versículos aperiũ bũcũpũpu baurícu; aperiũpé baucú.

—Cũu basiro sĩa, diaboqui. Teero tiigú, “múã yuu wáadaropure wáamasĩricu” jĩĩ, ¿teerora? jĩwã.

²³ Jesús cúãrẽ jĩwĩ sũcã:

—Múã atiyepá macãrã niiã; yuure ãmuãse macũ niiã. Múã atibúreco macãrã niiã; yuure atibúreco macũ mee niiã.

²⁴ Teero tiigú, “múã ñañaré tiirére acabónoña manirã diaadacu” jĩĩwũ múãrẽ. Yuu basiro yéequẽ wedeseri, “yuurá niiã” jĩirére múã padeoría. Teero tiirá, múã acabónoña manirã diaadacu, jĩwĩ.

²⁵ Teero tiirá, cúãpeja sãĩñáwã:

—¿Noãnó niĩ mũũ? jĩwã.

Jesupé yuui:

—Buenacãgũũ múãrẽ wedetoamiwũ.

²⁶ Yuu múã ñañaré tiirére, múãrẽ yuu wapa tiíadarere pee wededugapacu, wederia ména. Yuure ticodiocorigũũ diamacú wedei. Teero tiigú, cũu wederi, yuu tuoárigue dícuere múãrẽ atibúreco macãrãrẽ wedea, jĩwĩ.

²⁷ Cũu teero wedesegu, cũu Pacu Cõamacũrẽna wedesegu tiimíwĩ. Cúãpe teeré tuomasĩriwa.

²⁸ Teero tiigú, Jesús cúãrẽ jĩwĩ:

—Múã yuu niipetira sõwãrẽ néemuõnũcõripũ,† “yuurá niiã”‡ jĩirére masĩadacu. “Cũu booró tiirjĩyi; cũu Pacu buerigue dícuere wedejĩyi”, jĩĩ masĩadacu.

²⁹ Yuure ticodiocorigũ yuũmena niĩ. Yuu cũu tũsaré dícuere tiia. Teero tiigú, yuu Pacu yuure sícũrã cũũrii, jĩwĩ.

³⁰ Jesús teero jĩĩrĩ tũorá, pau cũũrẽ padeowá.

Cõamacũ põnaye queti; ñañaré tiidúmasĩhẽrãye queti

³¹ Jesús judíoa cũũrẽ padeomírirare biiro jĩwĩ:

—Múã yuu buerére yuũrucura, yuure padeonũnũsera peti niiãdacu.

³² Diamacú maquẽrẽ masĩadacu. Teeré masĩrã, ñañaré tiirére tiidúmasĩadacu. Teero tiirá, dutiapenori basoca witiirira tiiróbiro niiãdacu.

³³ Cũã cũũrẽ jĩwã:

—¿Deero tiigú mũũ “dutiapenori basoca witiirira tiiróbiro niiãdacu” jĩĩ? Ɛsã Abraham pãrãmerã niinũnũsera niiã. Ɛsã sícãrĩ dutiapenori basoca niiritoawũ.

³⁴ Jesús cúãrẽ jĩwĩ:

—Yuu ateréja diamacũrã jĩã: Niipetira ñañaré tiiráno dutiapenori basoca tiiróbiro niicua. Dutiapenori basoca witiimasĩricua. Teerora ñañaré tiirácã ñañarere tiidúmasĩricua.

³⁵ Sícã dutiapenori basocu cũũ õpũya wiipure niirucuriqui; tiwií õpũ macãpe tiwiipure niirucuqui.

³⁶ Teero tiigú, yuu Cõamacũ macũ peti niijĩgũ, múãrẽ dutiapenori basoca tiiróbiro niirãrẽ witiirira tiimasĩã. Yuu teero tiirí, witiirira peti niiãdacu sãa.

³⁷ Yuu múã Abraham pãrãmerã niinũnũsera niirere masĩtoaa. Teero niipacara, yuu wedeserere padeodugáricu. Teero tiirá, yuure sãadugácu.

³⁸ Yuu Pacu yuure ãnoríguere múãrẽ wedemiã. Múãpeja múã pacu tiidutíre tiiicú, jĩwĩ.

³⁹ Cúãpeja cũũrẽ yuũwa:

—Ɛsã pacu Abraham niĩ, jĩwã.

Cũãpe jĩwĩ:

—Múã Abraham pãrãmerã peti niirã, cũũ tiirírobiro tiibócu.

† 8:28 Jesús cũũ diaadare maquẽrẽ wedesegu tiiyígu. ‡ 8:28 Éxodo 3.14.

⁴⁰ Teero tiiróno tiirá, y_{uu} diamacú maquē y_{uu} Pacu bueriguere wedegú niipacari, sīādugáa. Abraham teero tiirírigu niíwī.

⁴¹ Múãpe múã pacu tiiróbirora tiia, jīwī cūãpeja.

Cúã cūãrē y_{uu}wa:

—Ūsājã pacu manirã bauáririra niíwū. Cōãmacū sīcūrã ūsã Pacu nií, jīwã.

⁴² Jesupéja jīwī:

—Cōãmacū múã Pacu niíatã, y_{uu}re maĩbócu. Y_{uu} cūãmena niirigura atiwu. Y_{uu} booró atiriwu. Cūã y_{uu}re ticodiocowi.

⁴³ Múã ¿deero tiirá y_{uu} wederére t_{uo}masīrii? Yée maquērē t_{uo}dugária.

⁴⁴ Múã pacu wātīārē dutigú nií; múã cūãyara niíã. Teero tiirá, múã pacu booró tiidugáa. Cūã sicatorura basocáre sīãgú niirigu niíwī. Péerogã diamacú maquērē tiirí. Cūã wedesegu, diamacú maquērē sīcārī wedeseriqui. Jīditorepigu, jīditosuguerigu nií. Teero jīditogu, cūã niirecutirere ññoquí.

⁴⁵ Y_{uu}peja diamacú maquērē wedea. Teero tiirá, múã y_{uu}re padeoría.

⁴⁶ Múã watoapure ¿noã y_{uu} ñañaré tiirére ññomasī? Ññomasīria. Y_{uu} diamacú maquērē wedepacari, ¿deero tiirá y_{uu}re padeorí?

⁴⁷ Cōãmacū pōna cūã wederére t_{uo}óya. Múãpe cūã pōna mee niíã. Teero tiirá, y_{uu} wederére t_{uo}dugária, jīwī.

Cristo Abraham sugero niitoarigue

⁴⁸ Judíoare dutirápeja jīwã:

—M_{uu} Samaritanoãyu niicu. Diamacúrã niíã ūsã jīrē: Wātī c_{uo}gú niijīgū, mecūgú tiia m_{uu}jã, jīwã.

⁴⁹ Jesupé cúãrē y_{uu}wi:

—Wātī c_{uo}gú niiria. Y_{uu} tiirémena y_{uu} Pacure padeorére ññoã. Múãpe y_{uu} tiirére ñña, y_{uu}re ñañarō buijã.

⁵⁰ “Basocá y_{uu}re ññurō wedesearo” jīrere ññaãgū mee tiia. Teero niipacari, sīcū nií y_{uu}re ññurō wedesegu. Cūãrã basocá tiirére queoró wedegudu nií.

⁵¹ Y_{uu} ateréja diamacúrã jīã: Y_{uu} wedeseri t_{uo}, teeré tiigúno diariqui, jīwī.

⁵² Judíoare dutirápeja jīwã:

—Ūsã jīãrirobirora teerora niíã: “Wātī c_{uo}gú niijīgū, mecūgú tiia”. Abraham diajōãyigu. Profetacã diajōãyira. M_{uu}peja biiro jīã: “Y_{uu} wedeseri t_{uo}, teeré tiigúno diariqui”.

⁵³ M_{uu} ūsã ñecū Abraham nemorō niiria. Cūã diajōãyigu. Profetacã diajōãyira. M_{uu}peja ¿ññirūno nií teero jī wedesegu? jīwã.

⁵⁴ Jesupéja cúãrē jīwī:

—Y_{uu} basiro y_{uu} tiirére ññurō wedeseri, wapamaníã. Y_{uu} Pacu (múã “Cōãmacū ūsã Pacu” jīgúrã) y_{uu} tiirére ññurō wedesei.

⁵⁵ Múã cūãrē masīricu. Y_{uu}peja cūãrē masīã. Y_{uu} “cūãrē masīria” jīgū, múã tiiróbiro jīditorepigu niibocu. Diamacúrã jīã: Y_{uu} cūãrē masīã; cūã wedeseri t_{uo}, teeré tiia.

⁵⁶ Múã ñecū Abraham y_{uu} atiadarere “ññagūda” jī, useniwī. Teeré ññagū, bayiró useniwī, jīwī.

⁵⁷ Cúãpeja jīwã:

—M_{uu} cincuenta cūmarī c_{uo}gípacu, ¿Abrahamrē ññarī? Ññaridojãjīyu, jīwã.

⁵⁸ Jesupé y_{uu}wi:

—Yuu ateréja diamacúrã jĩã: Abraham bauáadari sugueropu, “yuurá niiã”, § jĩwĩ.

⁵⁹ Cũ teero jĩrĩ tuorã, cũrẽ déesĩãda jĩrã, ãtãperire néemiwã. Cũpeja cũrẽ dutijã, Cõamacũwiipu niiãrigu wãajõãwĩ.

9

Jesús ññahẽgũ bauárigure ññarĩ tiirígue

¹ Jesús netõwã, sícũ ãmũ capeari ññahẽgũrẽ ññawĩ. Cũ wĩmagũpura capeari ññahẽgũ bauáyigu.

² Ësã Jesuré sãññawũ:

—Ësãrẽ buegú, ¿deero tiigú ãni capeari ññahẽgũ bauáyiri? ¿Noãyé wapa niiĩ? ¿Cũye wapa, cũ pacusũmuãye wapa niiĩ? jĩwã.

³ Jesús ãsãrẽ jĩwĩ:

—Cũ ññarẽ tiirẽ wapa mee niiã. Teero biiri cũ pacusũmuãye wapa mee niiã. Cũmena Cõamacũ cũ ãñurõ tiirere ãñodugágu, cũrẽ teero baugú bauári tiirígu niiwĩ.

⁴ Yuure ticodiocorigu padedutirere mecãtigã marĩrẽ tiiró booa. Too síro ñami tiiróbiro niiãdacu. Ñami jeari, sícũno pademasĩriqui.

⁵ Yuu atibúrecopu niigũ, basocãre sãwócore tiiróbiro niiã, jĩwĩ.

⁶ Jesús teero jĩãri siro, yeparu usecõre eocũ, dita oocutíre maané, capearipu tuusĩã,

⁷ cũrẽ jĩwĩ:

—Siloétaropu muuycapere cosegú wãaya, jĩwĩ.

(Siloé jĩrõ, “ticoconorigu” jĩdugaro tiia.)

Teero tiigú, cũ toopú wãa, cũ capearire coserígu niiwĩ. Cũ wiipã pũtaatigu, ãñurõ ññarigu niiwĩ.

⁸ Cũya wii puto macãrã, ãpẽrã cũ niyeru sãĩduĩri ññarucurira cãmerĩ sãññáyira:

—¿Ñi niyeru sãĩduĩrucuarigura niiãrã? jĩyira.

⁹ Sĩquẽrã “cũrã niiĩ” jĩyira. ãpẽrãpẽ “niirĩ; ãpĩ cũbiro baugú niiĩ” jĩyira.

—Yuurã niiã, jĩyigu.

¹⁰ —¿Deero tiigú muu mecãtigãrẽ ãñurõ ññãĩ? jĩyira cããpe.

¹¹ —Jõõ niiãrigu Jesús wãmecãtigu dita oocutíremena yuu capearire tuusĩã, Siloétaropu yuure cosedutíati. Teero tiigú, wãa, yuu coseári siro, ãñurõ ññãwũ, jĩ yuyigu cũpeja.

¹² —¿Noopú niigari cũ? jĩyira.

—Masĩriga. Noopú niigũ niiqui, jĩyigu cũpeja.

Fariseo basoca ññahẽgũ niimiãrigure sãññárigue

¹³ Capeari ññahẽgũ niimiãrigu fariseo basoca pũtopu néewanorigu niiwĩ.

¹⁴ Jesús dita oocutíremena cũrẽ ññarĩ tiirĩ bũreco ãsã yeerisãri bũreco niiwã.

¹⁵ Teero tiirã, fariseo basocapeja cũrẽ sãññáyira:

—¿Deero tiigú muu ãñurõ ññãĩ? jĩyira.

—Sícũ yuu capearire dita oocutíremena tuusĩããti. Yuu coseári siro, ãñurõ ññãwũ, jĩyigu.

¹⁶ Sĩquẽrã fariseo basoca jĩyira:

§ 8:58 Abraham bauáadari sugueropu, Jesús cũ Pacumena niitoayigu. Too síro Moisés Cõamacũrẽ cũ wãmerẽ sãññarĩ, “yuurã niiã” jĩ yuyigu. Teero tiigú, Jesús “yuurã niiã” jĩrĩ, basocã cũrẽ déesĩãdugamiyira.

—Cũurẽ teero tiirigure Cõamacũ ticocorijĩyi. Marĩ yeerisãri burecore netõnucãgũ tiii, jĩiyira.

Āpẽrãpẽ jĩiyira:

—Cũũ ñañarẽ tiigũno niigũjã, ãñurere tiiẽñoriboajĩyi, jĩiyira.

Cũã cũurẽ sĩcãrĩbĩro wãcũriyira sãa. Teero tiirã, batajõãyira.

¹⁷ Teero tiirã, cũã capeari ññahẽgũ niimiãrigure sãĩñáyira sũcã:

—Mũute ¿deero jĩĩ mũurẽ ññarĩ tiirigure? jĩiyira.

—Yũuja “profeta niĩ” jĩĩã, jĩiyigu.

¹⁸ Judioare dutirã capeari ññahẽgũ niimiãrigure quetire padeodugãriyira. Teero tiirã, cũũ pacusũmũãrẽ suocó,

¹⁹ sãĩñáyira:

—¿Āni mũã macũ niĩ? ¿“Wĩmagũpura capeari ññahẽgũ bauárigu” mũã jĩirigura niĩ? ¿Deero tiigũ cũũ mecũtigãrẽ ññã? jĩiyira.

²⁰ Cũũ pacusũmũãpe yũuyira:

—Ējũ, ãsã macũrã niĩ. Cũũ capeari ññahẽgũ bauámiwĩ. Tee dícare ãsã masĩã.

²¹ Cũũ mecũtigã ññarere masĩriga. Cũũrẽ ññarĩ tiirigurecãrẽ masĩriga. Cũũ basiro yũmasĩ; wĩmagũ mee niĩ. Cũũrẽ sãĩñãña, jĩiyira.

²² Cũũ pacusũmũã cuira, teero jĩiyira. Judioare dutirã too sugueropu ateré jĩiyira: “Jõõ niirigure ‘Cõamacũ beserigu Cristo niĩ’ jĩĩgãnorẽ marĩ neãrí wiipu cõãwioneconoãdacu; marĩmena niinemoriqui”, jĩiyira.

²³ Teero tiirã, cũũ pacusũmũã “wĩmagũ mee niĩ; cũũrẽ sãĩñãña” jĩiyira.

²⁴ Judioare dutirãpeja capeari ññahẽgũ niimiãrigure suocóyira sũcã. Cũũrẽ jĩiyira:

—Cõamacũ tuocóropure diamacũ wedeseya. Ēsã masĩã: Jõõ niirigure ñañarẽ tiigũ niĩ, jĩiyira.

²⁵ Cũũpe yũuyigu:

—Cũũ ñañarẽ tiigũ niigũ niiqui; yũũ masĩriga. Ate dícare masĩã: Yũũ capeari ññahẽgũ niipacu, mecũtigãrẽ ññã sãa, jĩiyigu.

²⁶ Cũũpeja cũũrẽ sãĩñãnemoyira:

—¿Deero mũurẽ tiirã? ¿Ñeenómena mũurẽ ññarĩ tiirã? jĩiyira.

²⁷ Cũũpe yũuyigu:

—Mũãrẽ wedetoamiãwũ; yũũre tuoricu. ¿Deero tiirã wedenemorõ booi sũcã? ¿Mũãcã cũũrẽ nũnũdugãgari? jĩiyigu.

²⁸ Cũũpeja cũũrẽ tutiyira:

—Mũũ cũũrẽ nũnũñã. Ēsãpeja Moisés dutirere nũnũãda.

²⁹ Ēsã masĩã: Cõamacũ Moisére wedeseyigu. Cũũrẽjã “too macũpu niĩ” jĩĩmasĩriga, jĩiyira.

³⁰ Cũũpeja cũũrẽ jĩiyigu:

—¡Ayo! ¿Mũã cũũrẽ “noo macũpu niĩ” jĩĩmasĩrigari? ¡Cũũrã yũũre capeari ññarĩ tiirãwĩ!

³¹ Marĩ ateré masĩã: Cõamacũ ñañarẽ tiirãre cũã sãirere yũũriqui. Cũũrẽ padeorãnorẽ, cũũ boorẽ tiirãnorẽ yũũqui.

³² Sĩcãrĩ “sĩcũ wĩmagũpura capeari ññahẽgũ bauárigure ññarĩ tiirãyigu” jĩĩrĩ tuoyã maniwũ.

³³ Cõamacũ cũũrẽ ticocoriatã, yũũre capeari ññarĩ tiirãboajĩyi, jĩiyigu.

³⁴ Cũũpeja cũũrẽ jĩiyira:

—Mũũ sicutopura ññagũ bauárigu niipacu, ãsãrẽ buemasĩricu sãa, jĩiyira.

Cũũ cũãmena niimiãrigure cõãwionecojãyira.

Ññahẽrã tiirõbĩro niirãye

35 Jesús capeari ññahēgū niimiārigure cūā cōāwionecori tuowī. Cūūrē buajeágu, jīwī:

—¿Muu niipetira sōwūrē padeóí? jīwī.

36 —¿Noā niī cūū? Yuu cūūrē padeodugága, jī yuuwi.

37 —Muu cūūrē ññatoaa. Yuu muumena wedeseгу cūūrā niīā, jīwī.

38 —Ōpū, muurē padeóa, jī, cūū puto ñicācoberimena jeacūmuwī.

39 Jesupé jīwī:

—Yuu atibárecopure basocáre cūā ñañaré tiirére masīārō jīgū atiwu. Teero wáari, capeari ññahērā tiiróbiro ññaadacua; capeari ññarā capeari ññahērā tiiróbiro wáaadacua, jīwī.

40 Sīquērā fariseo basoca cūū putopu niirāpeja cūūrē tuo, jīwā:

—Ėsācārē “capeari ññahērā tiiróbirora niīā múā” ¿jīgū tiī? jīwā.

41 Jesupéja cūūrē yuuwi:

—Múā capeari ññahērā tiiróbiro niirājā, yuu tiirére ññaribojīyu. Teero tiirā, wapa cuoríbojīyu. Múā “ññamasīā” jī wācūjīrā, wapa cuorā niīā, jīwī.

10

Oveja coterí basocumena queoré

1 Jesús queorémēna wedewī:

—Yuu ateré diamacūrā jīā: Sīcū oveja niirí sānirō soperé sāāwahegu, tiisānirōrē muānetōsāwagu, yaarépigū niiqui.

2 Soperé sāāwagupe oveja coterí basocū niiqui.

3 Sope sāāwaro coterí basocū cūūrē pāōsōnecoqui. Cūūyara oveja cūū wedeseri tuomasīcua. Cūācōrōrē cūā wāmemēna suo, néewitiwaqui.

4 Cūūyarare witiwapetiri ñña, cūūrē suguewaqui. Cūū wedeseri tuomasījīrā, cūūrē nuñucūa.

5 Āpī cūā ññamasīhēgūrē nuñurídojācua. Cūū wedeseri tuomasījīrā, cūūrē dutibatéjōācua, jīwī.

6 Fariseo basoca cūū cūūrē queorémēna wederi, “biirope jīdugaro tiicú” jīmasīriwa.

Jesús oveja coterí basocū tiiróbiro niī

7 Cūā tuohéri ññagū, Jesús cūūrē jīñemowī:

—Yuu ateréja diamacūrā jīā: Yuurā oveja sāāwari sope tiiróbiro niīā.

8 Niipetira yuu suguero atirira ññarā, ovejare yaarépira tiiróbiro niīya. Teero tiirā, oveja cūūrē nuñurírira niiwā.

9 Yuurā sope tiiróbiro niīā. Yuurēre sāāwarano netōnénoādacua. Oveja tiiróbiro sāāwa, witiwa, táa buarā tiiróbiro niīadacua.

10 Yaarépigū cūūrē yaagúdu, sīāgúdu dícu atiqui. Yuurēja cūūrē catiré ticogu atiwu, añurō peti niīārō jīgū.

11 Yuurā ovejare añurō coterí basocū tiiróbiro niīā. Ovejare añurō coterí basocū cūūyarare diabosaqui.

12 Āpīpé cūū ōpūyarare ññanuñusegu dícu niiqui; oveja coterí basocū peti mee niiqui. Cūūyara mee niicua. Teero tiigá, yái atiri ñña, ovejare cōāñucōjā, dutijōāqui. Yáipe cūūrē ñee, ācūbatejāqui.

13 Ovejare ññanuñusegu dícu niijīgū, cūūrē wācūriqui. Āñunicu cūūrējā.

14-15 Yuurēja ovejare añurō coterí basocū tiiróbiro niīā. Yuu Pacu yuure masī; yuucā cūūrē masīā. Teerora yuucā yáarare masīā; cūācā yuure masīya. Yáarare diabosa, netōnégūdacu.

16 Y_{HH} ãpērã ovejare c_{HOA}; c_Ūã atisãnrõ macãrã mee niĩya. C_Ūãcãrẽ néeatiguda. C_Ūãcã y_{HH} wedeseri t_{HO}, y_{HH}adacua. Teero tiirã, s_{IC}ũpõna niĩadacua; teero biiri s_{IC}ũrã c_Ūãrẽ cotegú niigũdaqui.

17 Yáarare diabosa, too síro masãgũdacu. Teero tiigú, y_{HH} Pac_H y_{HH}re maĩ.

18 S_{IC}ũ y_{HH}re diari tiimasĩriqui; y_{HH} booró diaguda. Y_{HH} diamasĩã; too síro masãmasĩã. Y_{HH} Pac_H y_{HH}re biirora tiidutíwi, jĩwĩ.

19 Judíoape c_Ūũ wedeseri t_{HO}rã, c_Ūũrẽ s_{IC}cãrĩb_{IRO} wãcũriwa sũcã. Teero tiirã, batajõãwã.

20 Pau c_Ūũrẽ jĩwã:

—¿Deero tiirã múã c_Ūũrẽ t_{HO}i? Wãtĩ c_{HO}gú niĩ; teero biiri mecãgú peti tiii, jĩwã.

21 Æpērãpéja jĩwã:

—Wãtĩ sããnorig_H teero wedeseriboqui. Wãtĩ sããnorig_H capeari ññahẽgũrẽ ññarĩ tiimasĩriqui, jĩwã.

Judíoa Jesuré boorírique

22 Púuriro niirĩ, Jerusalén_H ãsã judíoa bosebureco tiiwú. Too suguero macãrã_H Cõamacũwiire yaponõari siro, bosebureco tiipéoyira. Tii bosebureco ãsã wãcũn_Huseri bureco niiwã.

23 Jesús Cõamacũwiip_H biayá manirĩ tatiap_H wáawi. Tiitatia wãmecutia Pórtico de Salomón.

24 Toopú judíoare dutirápeja c_Ūũrẽ ãñurõ sodean_Hcãjõãwã. C_Ūũrẽ sãñáwã:

—¿Dee biirip_H ãsãrẽ diamacú maquẽrẽ wedegudari? M_{HH} Cõamacũ beserig_H Cristo niigũ, diamacúrã ãsãrẽ wedeya, jĩwã.

25 Jesupé c_Ūãrẽ y_{HH}wi:

—Wedemiwã; múã t_{HO}ríw_H. Y_{HH} Pac_H wãmemena tiieñore y_{HH} niirecutirere ãñurõ eñõã.

26 Múã yáara oveja niiria. Teero tiirã, y_{HH}re padeoría.

27 Yáara ovejapeja y_{HH} wedeserere t_{HO}masíya. Y_{HH}cã c_Ūãrẽ masĩã. C_Ūã y_{HH}re n_{HH}úya.

28 Y_{HH} c_Ūãrẽ catiré petihére ticoa. C_Ūã pecamer_H wáaricua. S_{IC}cũno y_{HH} c_{HO}rãre y_{HH}re ãmamasĩriqui.

29 C_Ūãrẽ y_{HH} Pac_H ticorig_H niiwĩ. C_Ūũ niipetira nemorõ tutuag_H niĩ. Teero tiigú, s_{IC}cũno y_{HH} Pac_H c_{HO}rãre ãmamasĩriqui.

30 Æsã y_{HH} Pac_Hmena s_{IC}cũrã niĩã, jĩwĩ.

31 C_Ūũ teero jĩrĩ t_{HO}rã, judíoare dutirápeja ãtãperire néemiwã sũcã, c_Ūũrẽ déesĩãda jĩrã.

32 Jesupé c_Ūãrẽ jĩwĩ:

—Y_{HH} Pac_H tutuaremena múã ññacorop_H pee ãñuré tiieñowã. ¿Ñeenó tiiré warape y_{HH}re déesĩãdagai? jĩwĩ.

33 C_Ūãpe y_{HH}wa:

—M_{HH} ãñurõ tiiré wapa déesĩãricu. M_{HH} basocúra niipac_H, “y_{HH} Cõamacũ niĩã” jĩrẽ wapa m_{HH}rẽ sããda. M_{HH} Cõamacũrẽ ññarõ wedesege t_{HO}ia, jĩwã.

34 Jesupé c_Ūãrẽ jĩwĩ:

—Múã dutiré watoap_Hre Cõamacũ jĩriguere biiro jóanoã: “Múã Cõamacũ tiiróbirora niirã niĩã”,* jĩ jóanoã.

35 Marĩ masĩã: Cõamacũye queti jóaripũ maquẽrẽ “diamacú maquẽ niiria” jĩmasĩña maniã. Cõamacũye wederirare “múã Cõamacũ tiiróbirora niirã niĩã” jĩ jóadutirig_H niiwĩ.

* 10:34 Salmo 82.6.

³⁶ Teero tiigú, “yuu Cõãmacũ macũ niiã” jĩĩmasĩã. Múãpe yuu teero jĩĩré wapa yuure “Cõãmacũrẽ ñañarõ wedeseɣu tiia” jĩĩã. Teero niiria. Cõãmacũ yuure besewi; yuure atibúrecopure ticodiocowi.

³⁷ Yuu Pacu tiirére yuu tiihéri, yuure padeorijãña.

³⁸ Cũ tiirére tiirípereja, yuure padeoripacara, yuu tiiẽñorere padeoyá. Múã teeré padeorá, “yuu Pacu yuupure niiĩ” jĩĩrére masiãdacu. Teero biiri “yuu cũpore niiã” jĩĩrére tuomasĩãdacu, jĩĩwĩ.

³⁹ Cũãpeja cũrẽ peresuwiipu néewadugamiwã sũcã. Cũãpe cũãrẽ dutijõãwĩ.

⁴⁰ Too síro Jesús día Jordán apeniñarú tĩãwawi. Toopure Juan wãmeõtiri basocu wãmeõtiriropu puuácũmuwĩ.

⁴¹ Pau Jesuré ññarã jeara, jĩĩwã:

—Juan Cõãmacũ sícũrã tiimasĩrere tiiẽñoriwi. Tiiẽñoripacu, niipetire ãniyé maquẽrẽ wedeɣu, diamacũrã wedeyi, jĩĩwã.

⁴² Toopure pau Jesuré padeowá.

11

Lázaro diarigue

¹ Sícũ basocú diarecutigũ niirigũ niiwĩ. Cũ wãmecutiwi Lázaro. Cũ, teero biiri cũ sõwõsãnumiã María, Marta Betania macã macãrã niiwã.

² Mariara niiwõ Jesuyé duporipure sitiaãñúre píopeco, coo póañapõmena tuucosérigo. Coo bai Lázaro diarecutigũ niiwĩ.

³ Lázaro sõwõsãnumiã Jesuré queti ticocorira niiwã:

—Õpũ, mũu menamacũ diagu tiii, jĩĩcoyira.

⁴ Jesupé tee quetire tuogú, jĩĩwĩ:

—Cũ diarecutiremena diadoariqui. Cũ diarémene Cõãmacũ tutuarere ãñonóãdacu. Yuu Cõãmacũ macũcãrẽ basocá “cũ tutuagu niiĩ” jĩĩãdaca, jĩĩwĩ.

⁵ Jesús cũã María, Marta, teero biiri cũã bai Lázarore maĩrigũ niiwĩ.

⁶ Teero tiigú, cũ diarecutire quetire tuogú, cũ niirõpu puabáreco puuácũmunemowũ sũcã.

⁷ Too síro ãsã cũ bueráre: —Jãmũ Judeapu sũcã, jĩĩwĩ.

⁸ Æsãpe cũrẽ jĩĩwũ:

—Æsãrẽ buegú, yoawaria ména judíoare dutirá ãtãperimena mũurẽ déesĩãdugamiwã. ¿Mũu toopú wáadugagari sũcã? jĩĩwũ.

⁹ Jesupé queorémene yuuiwi:

—Wãcũpatirijãña. Múã masiã: Sicaburecore doce horari bóea. Báreco wáaguno bóeremena ññamasĩqui. Teero tiigú, ñaacũmuriqui.

¹⁰ Naĩtĩãrõpu wáagunopeja cũ wáaro sããwócore maniré wapa dupotua, ñaacũmuqui, jĩĩwĩ.

¹¹ Teero jĩĩãri siro, ãsãrẽ jĩĩwĩ:

—Marĩ menamacũ Lázaro cãnijõãjĩyi. Yuu cũrẽ wãcõgú wáaguda, jĩĩwĩ.

¹² —Õpũ, cũ cãniãrigũ, ãñujõãgũdaqui, jĩĩwũ.

¹³ Jesús “Lázaro cãnijõãjĩyi” jĩĩgũ, “diajõãjĩyi” jĩĩdugagu tiiwĩ. Æsãpe cãniré petire wãcũjãmiwũ.

¹⁴ Æsã tuohéri ññagũ, Jesús ãsãrẽ tuomasĩrõrã wedewi:

—Lázaro diajõããjĩyi.

¹⁵ Marĩ toopú niĩhẽrĩ, ãñuã. Yuu useniã; ãñuniãdacu múãrẽ. Toorá múã nemorõ padeoãdacu. Jãmũ, cũrẽ ññarã, jĩĩwĩ.

¹⁶ Tomás (“suduárigũ” ãsã jĩĩgú) ãsãrẽ jĩĩwĩ:

—Jãmũ marĩcã. Marĩrẽ buegure cũã sãrĩ, cũmenarã diara wáaada, jĩĩwĩ.

Jesús diarirare masō, catiré ticoré

17 Jesús Lázaroja macãpɛ jeagɛɗu tiirí, ùtātutipɛ cūũrigue quetire tɔowí. Cūũrē cūũãri siro, bapari bɛrecori netōyíro méé.

18 Betania Jerusalén pɛtogã niiwã. Pɛa kilómetro, ape kilómetro deco yoaro niiwã.

19 Teero tiirá, pɛa Jerusalén macãrã cūã bai diari tɔorá, Marta, Mariáre wãcūtutuaaro jĩrã, cūã pɛtopɛ ñnarã jearira niiwã.

20 “Jesús atitoai méé” jĩrĩ tɔogó, Marta cūũrē bocago atiwo. Mariápe wiipá pɛtuáyigo.

21 Marta Jesús pɛto jeago, cūũrē jĩwō:

—Ōpã, mɛa ãnopú niirĩ, yɛa bai diariboajĩyi.

22 Mecătígãcãrē Cõãmacũ niipetire mɛa sãirénorē ticoqui. Teeré masiã, jĩwō.

23 Jesús coore jĩwĩ:

—Mɛa bai masãgũdaqui, jĩwĩ.

24 Coopeja yɛa wo:

—Yɛa masiã: Atibáreco petirí, niipetira diarira masãripɛ, masãgũdaqui, jĩwō.

25 Jesupé jĩwĩ:

—Yɛarã diarirare masō, catiré ticogú niã. Yɛare padeogú diapacɛ, catigũdaqui sũcã.

26 Mecătígãrē catirá yɛare padeorã diari siro, dianemoricua. ¿Mɛa teeré padeói? jĩwĩ.

27 Coope yɛa wo:

—Ōpã, ateré padeóa: Mɛa Cõãmacũ beserigɛ Cristo, Cõãmacũ macũ niã. Mɛa “sĩcũ basocú atigɛɗu niĩãyigɛ” cūã jĩrigɛ niã, jĩwō.

Lázaroje cūũri tuti pɛto Jesús utirigue

28 Marta Jesuména wedeseari siro, coo bayio Mariáre sɔogó wáawo. Coore ãpẽrã tɔohéropɛ wedeyigo:

—Marĩrē buegú jeatoaawĩ. Mɛarē sɔodutíawĩ, jĩyigo.

29 Coo teero jĩrĩ tɔogó, cūã pɛtopɛ máata atirigo niiwō.

30 Jesús Marta bocaariropɛ niiwĩ. Macãpɛre piyawariwi ména.

31 Judíoa wiipá Mariáre wãcūtutuari tiirã tiyíra. Cūã coo boyeromena witiwari ñnarã, coore nɛnɛyíra. “Cūũãri tutipɛ utigo wáago tiicó”, jĩ wãcũmiyira.

32 Mariápe Jesús pɛto jea, cūũrē ñna, cūũye dupori pɛtopɛ munibiácũmuwō.

—Ōpã, mɛa ãnopú niĩatã, yɛa bai diariboajĩyi, jĩwō.

33 Jesús coo utiri ñnagũ, teero biiri judíoa coore nɛnɛátariracã utiri ñnagũ, bayiró wãcũpati, ñnarõ yeeripũnacutiwi.

34 —¿Noopú cūũrē cūũãrĩ? jĩ sãĩñáwĩ.

—Jãmɛ, ñnagũ atiya, jĩwã.

35 Jesús utiwi.

36 Cūũ utiri ñnarã, judíoa cãmerĩ jĩwã:

—Ñnaña. Cūũrē bayiró maĩjãmiãyiri cūũ, jĩwã.

37 Siquẽrã jĩwã:

—Ñni jõõ niirigɛ capeari ñnahẽgũrē netõnérigura niĩrã. ¿Lázarcãrē diari tiirĩboayiri? jĩwã.

Jesús Lázaroje masõrigue

38 Jesús Lázaroje cūũri tutipɛ jeagɛ, bayiró wãcũpatiremena niiwĩ sũcã. Tiituti ùtātuti niiwã. Tiituti sopeputó ùtãquicamena bianówã.

39 Jesús cūãrē: —Tiiquire nécoya, jĩwĩ.

Marta diaarigu sōwōpe cūūrē jīwō:

—Ōpū, ũni niiqui. Cūū diaari siro, bapari b̄arecori netōā, jīwō.

⁴⁰ Jesús coore jīwī:

—“Yūre padeogó, Cōāmacū tutuarere ñagōdacu”, jī wedeawū m̄urē, jīwī.

⁴¹ Teero tiirā, cūā tiituti biaríquicare néecowa. Jesús ñam̄oco, Cōāmacūrē jīwī:

—Pacu, yū s̄irere m̄u t̄oa. Teero tiigú, m̄urē ũsenire ticoa.

⁴² Yū masiā: M̄u yūre t̄orucújāā. Āniā ānopú nucūrāye maquērē b̄surómena m̄umena wedesea. “Yū m̄u ticodiocorigū niīā” jīrere masiārō jīgū, teero tiia, jīwī.

⁴³ Cūū teero jīārī siro, bayiró b̄surómena jīwī:

—Lázaro, witiatiya, jīwī.

⁴⁴ Cūū teero jīr̄rā, diaarigu niimiārigu witiatiwi. Cūūye wāmorī, cūūye d̄porire sutiména d̄d̄anorigū niīwī. Cūūya diapóacā suti caseromena cōmanórigū niīwī. Jesús cūārē jīwī:

—Cūūrē jōāñá, witiatiaro jīr̄rā, jīwī.

Jesuré ñeeādara wedeserigue

(Mt 26.1-5; Mr 14.1-2; Lc 22.1-2)

⁴⁵ Judíoa Mariare ñarā jeaarira cūū teero tiiriguere ñarā, pau cūūrē padeowá.

⁴⁶ Āpērāpé Jesús tiiriguere fariseo basocapure wadera wáyira.

⁴⁷ Teeré tuoári siro, paiaré dutirá, teero biiri fariseo basoca, Judíoare Dutirá Petimena neáyira. Neāārī siro, jīyira:

—¿Deero tiíadari marī? Jōō niīarigu pee tiēñorere tiigú tiiquí.

⁴⁸ Marī cūūrē teero ñajārī, niipetira cūūrē padeoádacua. Romanuā ati, Cōāmacūwiire cōāādacua. Teero biiri marī dutiré c̄orere petirí tiíadacua, jīyira.*

⁴⁹ Sīcū cūā menamacū wāmecutiwi Caifás. Cūū tiicūmarē paiaré dutigú niīwī. Cūū cūārē jīyigu:

—Mūā t̄omas̄ridojāā.

⁵⁰ Niipetira basocá marīya dita macārā diari, ñañanibocu. Biiro tiirípe, āñucu: Sīcū marī niipetiraye niíadarere diabolari, marīrē āñuādacu, jīyigu.

⁵¹ Caifás cūū basiwo wācūrémēna teero jīriyigu. Tiicūma cūū paiaré dutigú niirī, Cōāmacū cūūrē teero wācūrē ticoyigu. Teero jīgū, “marī niipetiraye niíadarere Jesús diabolagūdaqui” jīsgueyigu.

⁵² Jesús judíoa dícare diabolariyigu. Niipetira Cōāmacū pōna cūūrē padeoádarare, apeyé ditap̄ niir̄cārē diabolayigu. Sicapōna macārā sīcūpōna tiiróbiro niīārō jīgū, teero tiiyigu.

⁵³ Teero tiirā, cūā tiibarecora “¿deero tiíadari marī cūūrē siāādara?” jī wācūncāyira.

⁵⁴ Teero tiigú, Jesús pau judíoa watoapure wāanetōnemoriwi. Too niīarigu yucu manirō wesap̄ wáawi. Efraín wāmecutiri macāp̄ jea, toopú ũsāmena p̄tuáwi.

⁵⁵ Pascua judíoa bosebureco jeaadaro tiirí, pau basocá Jerusalénp̄re jeawa. Cūā tii bosebureco suguero cūā ñañaré tiiriguere cosesugúera jeara tiiyira.

⁵⁶ Jesuré āmaācāmesāyira. Cōāmacūwii wesa macā yepap̄ niirā, cāmerī s̄ñāyira:

* **11:48** Judíoare dutirá biiro wācūjīya: “Basocá niipetira Jesuré padeorá, cūūrē ōpū sōnecoadacua; romanuārē cōāādacua. Romanuā ōpū teeré t̄ogú, pau surarare ticocogūdaqui”, jī wācūjīya.

—¿Múã deero tagueñaĩ? ¿Cũũ boseburecore ññagũ atigudari? jĩyira.
⁵⁷ Paiaré dutirá, fariseo basocamena too sugueropũ basocáre biiro dutiyira:
 —Múã “jõõ niiãrigũ toopú niiãyigũ” jĩĩrĩ tũorá, ùsãrẽ wedeya, jĩyira.
 Cũũrẽ ñee, peresuwiipũ néewadugayira.

12

Jesuré sitiaññúre píopeorigue (Mt 26.6-13; Mr 14.3-9)

¹ Pascua bosebureco wáaadaró seis burecori dusarí, Jesús cũũ bueráména Betaniapũ wáawi. Too suguero tiimacãpũra Jesús Lázaro diarigupũre masõwĩ.

² Toopú Jesuré bosebureco tiipéowa. Marta yaaré batowo. Lázaro, ãpẽrãcã Jesuména yaaduiwa.

³ Teero tiigó, María sicagá* sitiaññúrigare Jesús puto néeatiwo. Tee siti-aññúre “nardo” wãmecutire wapapacáre niwũ. Cũũye daporipũ píopeo, cooya póañapõmena tuucoséwo. Tiiwiĩ niipetiropũ sitiaññúsesajõãwã.

⁴⁻⁵ Judas Iscariote jĩwĩ:

—Ate sitiaññúrere sicacũma padegũ wapatárocõrõ dúaro boomíayu. Tee niyerure bóaneõrãrẽ ticonobojĩyu, jĩwĩ.

Cũũ Jesús buegú too síropũ cũũrẽ ññatutirapũre wedesãgũdu niirigũ niwĩ.

⁶ Diamacú bóaneõrãrẽ tiipudugagũ mee tee jĩwĩ. Biiro wedesegũ niyeru yaadugágũ, teero jĩwĩ. Cũũ ùsã niyeru sããripore cotegá niimiwĩ. Tiipo maquẽ niyerure yaajãrucurigũ niwĩ.

⁷ Jesús cũũrẽ jĩwĩ:

—¿Deero tiigú coore potocõĩ? Potocõgũ mee tiyá. Coó ateré ññanocũrigo niwõ yũũ diaadari bureco maquẽrẽ.

⁸ Bóaneõrã múã watoapũ niirucujããdacua. Yũũpeja múãména niirucuricu, jĩwĩ.

Judíoare dutirá Lázarore sããdugárigue

⁹ Pau judíoa Jesús Betaniapũ niiré quetire tũoyíra. Teero tiirá, cũũrẽ ññarã jeawa. Cũũ dícuere ññarã jearíwa. Cũũ masõrigũ Lázarcãrẽ ññarã jeawa.

¹⁰⁻¹¹ Pau judíoa cũũ masãrigue quetire tũorá, paiaré dutirá dutirére duujã, Jesuré padeowá. Teero tiirá, paiaré dutirá: —Lázarcãrẽ sãããda, jĩmiiyira.

Jesús Jerusalénpũ sããwarigue (Mt 21.1-11; Mr 11.1-11; Lc 19.28-40)

¹² Apebúreco Jerusalénpũ pau boseburecore ññarã jeará “Jesús atiqui méé” jĩrẽ quetire tũoríra niwã.

¹³ Teero tiirá, iquiquerire páata, cũũrẽ bocara atiwa. Bayiró wedesereména jĩñatiwa:

—¡Marĩ Õpũrẽ usenire ticoada! ¡Ñni Cõãmacũ ticodiocorigũ niĩ! ¡Cũũrẽ ãñũrõ tiiáro! ¡Cũũ marĩ Israelya põna macãrã Õpũ niĩ! jĩwã.

¹⁴ Jesús burro wĩmagũrẽ buajeá, cũũ sotoapũ muãpeawi. Cũũ teero tiiriguere Cõãmacũye queti jóaripũpũ jóanoã:

¹⁵ Múã Jerusalén macãrã, cuirijãña.

Ññaña: Múã Õpũ atitoai méé;
 cũũ burra macũ wĩmagũ sotoapũ pesatii,†
 jĩĩ jóanoã.

¹⁶ Tee jóariguere ùsã cũũ buerá sicutopũre “Jesuyé queti niicu” jĩ tũomasĩriwũ. Too síro ùmũãsepũ cũũ muãwari síropũ, ùsã wãcũbawũ. Teero

* **12:3** Pecasãyeména “medio litro” niĩã. † **12:15** Zacarías 9.9.

tiirá, “Cõãmacũye queti jóaripũpu jĩrõbirora cũũrẽ diamacũrã wáawu” jĩ cãmerĩ wedesewu.

¹⁷ Pau Jesús Lázarore masõrĩ ñnarira tee quetire wedesajõãyira. “Lázaro ãtãtutipu niimiãrigure sãowíonecowi”, jĩ wedeyira.

¹⁸ Teero tiirá, pau tee tiẽñoriguere tuoríra Jesuré bocara atiwa.

¹⁹ Fariseo basocapeja cãmerĩ jĩyira:

—Marĩ deero tiimasĩritu niĩ. ¿Ñamiĩ múã? Niipetira cũũmena wáara tiíya, jĩyira.

Griegoa Jesuré ñadugargue

²⁰ Bosebureco ñnarã jeará watoapu sĩquẽrã griegoa niiwã. Cũãcã Cõãmacũrẽ padeorã atirira niiwã.

²¹ Cũã Felipe puto jeayira. Felipe Betsaida Galilea ditapu niirĩ macã macã niiwĩ. Cũã cũũrẽ jĩyira:

—Jesuré ñnarã wáadugaga.

²² Felipe Andrére wedegu wáayigu. Cũã puarãpu Jesuré wedera jeawa.

²³ Jesús cũãrẽ queorémena yũwĩ:

—Máata niipetira sõwũ upatĩ macã niirere ãñonóãdacu.

²⁴ Yũ ateréja diamacũrã jĩã: Sĩcũ oteré capere oteriatã, teero putuájãcu. Teeperi oteri docare, ditapu bóa, wii, buscã, pee ducacaticu.

²⁵ Atibúrecopure cũũ catirĩ burecorire maĩnetõnegũno pecameru ññarõ tiinógũdaqui. Cũũ catirĩ burecorire maĩhẽgũnope ãmũãsepure catiré petihére busgũdaqui.

²⁶ Yũ dutirere tiidugãguno yũure nunuãrõ. Yũ niĩadaropure yũũmena niigũdaqui. Yũ dutirere tiinunúsegunorẽ yũ Pacu ãñurõ tiigũdaqui, jĩwĩ.

Jesús cũũ diaadarere wederigue

²⁷ Jesús jĩnemowĩ:

—Mecãtigã yũ bayiró wãcũpatia. Teero tiigũ, yũ deero jĩmasĩriga. “Pacu, yũure ññarõ wáadarere netõnéña”, ¿jĩgũdari? Jĩricu. Teero ññarõ tiinógũdara atiwa.

²⁸ Pacu, “mũũ ãñunetõjõãã” jĩrere ãñoñã, jĩwĩ.

Cũũ teero jĩãri siro, ãmũãsepure wedeseri tuowũ:

—“Yũũ ãñunetõjõãã” jĩrere ãñotóawu; ãñonemógũda sũcã, jĩiti.

²⁹ Basocã toopũ niirã cũũ wedeseri tuorã: —Buro busuati, jĩwã.

Ãpẽrã: —Ángele cũũrẽ wedeseati, jĩwã.

³⁰ Jesús cũãrẽ jĩwĩ:

—Yũure tuodutigu mee wedeseati; múãpere tuodutigu wedeseati.

³¹ Mecãtigãrẽ Cõãmacũ atibúreco macãrãrẽ wapa tiigũdaqui. Mecãtigãcãrẽ atibúreco macãrãrẽ dutigure cõãwionecogũdaqui.

³² Yũũpere basocã néemũõnucõãdacua, niipetirare yũũ ãñurõ tiibosáremena ugaripéaatiaro jĩgũ, jĩwĩ.

³³ Teero jĩgũ, “biro tiirĩ, diagũdacu” jĩgũ tiiwĩ.

³⁴ Basocã cũũrẽ jĩwã:

—Cõãmacũye queti jóaripũpu cũã bueñorĩ, biro tuonówũ: “Cõãmacũ beserigu Cristo catirucujãgũdaqui”. Tee diamacũ niirĩ, ¿deero tiigũdu mũũpere “niipetira sõwũrẽ néemũõnucõrõ booa” jĩĩ? Niipetira sõwũ ¿niipé niĩ? jĩ sãñãwã.

³⁵ Jesupé cũãrẽ jĩwĩ:

—Yũũ atibúreco macãrãrẽ sãwócore tiirõbiro niĩã. Yũũ basocãre Cõãmacũyere ãñurõ masirĩ tia. Mũãmena pẽerogã niigũdacu. Yũũ ãnopũ

niirĩ, múã yuu buerére padeoyá. Teero tiirá, múã wăcũña manirõ naĩtĩārõpũ wáara tiiróbiro wáaricu. Yũre padeohégũno naĩtĩārõpũ niigú tiiróbiro niĩ. Teero tiigú, añurépere besemasĩriqui.

³⁶ Yuu sãwócore tiiróbiro niigú múãmena niĩ. Yuu múãmena niirĩ, yũre padeoyá. Teero tiirá, múãcã sãwócoropũ niĩadacu; Cõãmacũyere añurõ masĩadacu, jĩwĩ.

Jesús cũãrẽ teero jĩãari siro, dutijõawĩ.

Judíoare dutirá Jesuré padeorígue

³⁷ Jesús cũũ tutuaremena pee tiĩñopacari, judíoare dutirá cũũrẽ padeoríwa.

³⁸ Cũã padeoríguemena profeta Isaías jóaribirora wáaro tiiwú. Ateré jóarigu niĩwĩ:
 Ɔsã Ɔpũ, noãnópe ũsã wederére padeorá padeojĩya. Niipetira padeopetĩriya. Cõãmacũ tutuaremena tiĩñorĩ ñapacara, padeoríya,‡
 jĩ jóarigu niĩwĩ.

³⁹ Teero tiirá, cũã padeomasĩriwa. Isaías atecãrẽ jóarigu niĩwĩ:

⁴⁰ Cõãmacũ cũãrẽ capeari ñahẽrã tiiróbiro tiiyígu.

Cũũyere tuomasĩhẽrĩ tiiyígu.

Teero tiirá, añurõ cũũ tiirére ñapacara, ñamasĩriyira.

Cũũ buerére tuopacára, tuomasĩriyira.

Cũũ buerére padeorá niirãpeja,

cũã ñañaré tiirére duujã, acabóre sãibójĩya.

Cũũ cũãrẽ netõnébojĩyi, §

jĩ jóarigu niĩwĩ.

⁴¹ Isaías Jesús upatí macũ niirére ñnasugueyigu. Teero tiigú, cũũye maquẽrẽ wedeseyigu.

⁴² Teero jóari siro niipacari, paũ judíoa, judíoare dutirápucã Jesuré padeomíwã. Marĩ nearĩ wiipũ niirãrẽ cõawionecori jĩrã, baurocápu Jesuré padeorére wedeseriwa. Fariseo basocare cuiyira.

⁴³ Jesuré padeopacára, basocáperẽ nemorõ añurõ wăcũrĩ boojĩya. Cõãmacũpereja “añuniya” jĩsũguero booríjĩya.

Jesús wederi tuohéra ñañarõ tiinóãdara niitoaya

⁴⁴ Jesús bayiró busũrómena jĩwĩ:

–Yũre padeoráno yuu dícare padeoríya; yuu Pacũ yũre ticodiocorigucãrẽ padeoóya.

⁴⁵ Yũre ññarãno yũre ticodiocorigucãrẽ ññaãya.

⁴⁶ Yuu sãwócore tiiróbiro niĩ. Atibúrecopũre atiwũ, yũre padeoráno naĩtĩārõpũ pũtuárijããrõ jĩgũ.

⁴⁷ Yuu buerére tuo, teeré yũheranorẽ yũpe ñañarõ tiiría. Yuu atibúrecopũ niirãrẽ ñañarõ tiigú atiriwũ; cũãrẽ netõnégũ atiwũ

⁴⁸ Yũre boohérano, yuu buerécãrẽ yũherano ñañarõ tiinóãdarapũ niitoaya. Atibúreco petirí, yuu wederé cũãrẽ ñañarõ wáari tiiadacu.

⁴⁹ Yuu booró wederia. Yuu Pacũ yũre ticodiocorigũ “teero jĩ wedeya” jĩ dutirómena wedea.

⁵⁰ Yuu masĩã: Yuu Pacũ dutirére padeorá catirucujããdacua. Teero tiigú, cũũ wededutirobirora basocáre wedea, jĩwĩ.

13

Jesús cũũ bueráye duporire coserígue

‡ 12:38 Isaías 53.1. § 12:40 Isaías 6.10.

¹ Pascua bosebureco wáaadaró péero dusawá. Jesús cūū atibúrecopu niirigu máata cūū Pacu putopu wáaadarere masítoawi. Ūsā cūū buerá atibúrecopu niirārē mañetōnejāwī. Ūsārē cūū bayiró mañrēre ññoādaró péerogā dusawá.

²⁻⁴ Wātīārē dutigú Judas Iscariote (Simón macūrē) wācūrē ticotoarigu ni-iwī. Jesuré wedesādutirigu niwī. Jesupéja Cōāmacū putopu atirigue, cūū toopá cāmerputúawaadarere masítoarigu niwī. Teero biiri cūū Pacu cūūrē niipetire dutiré ticoriguere masítoarigu niwī. Teeré masīgū, ūsā yaadui, wūmunucā, cūūyaro sutiró sotoá sññañrirore tuuwéwi. Ōpū decopu oco tuucoséri caserore siatúwi.

⁵ Too siro ocoré bapapá písā, ūsāye dūporire cosenucāwī. Cūū siatúari caseromena ocoré tuucoséwi.

⁶ Cūū Simón Pedroye dūporire cosegúdu tiirí, Pedropeja cūūrē jīwī:

—¿Ōpū, yé dūporire mūu cosegúdari? jīwī.

⁷ —Mecātīgā yūu tiiré mūu tuomasīricu; too síropu tuomasīgúdadu, jī yūwī.

⁸ Cūūpeja: —Yé dūporire mūu coserídojāgúdadu, jīmiwī.

—Yūu mūūrē coseriatā, mūu yūu menamacū niiricu, jīwī.

⁹ Simón Pedro jīwī:

—Too docare yé dūporire cosegú, yé wāmorī, yāa dupucārē coseyá, jīwī.

¹⁰ Jesupéja jīwī:

—Marī cusaári sirogā, jūrīmanírā niipacara, cusanemóña manicú. Wáari siro, dūpori dícare cosenócu. Múā jūrīmanírā tiiróbiro niīā. Teero niipacari, sícū múā watoapure ññañgú jūrīcutígu tiiróbiro niī, jīwī.

¹¹ Jesús cūūrē wedesāgúdure masítoarigu niwī. Teero tiigú, “sícū múā watoapure jūrīcutígu tiiróbiro niī” jīwī.

¹² Ūsāye dūporire coseári siro, cūū tuuwéarirore sñña, jeanuā, ūsārē jīwī:

—¿Yūu múārē tiiriguere tuomasī?

¹³ Múā yūure “ūsārē buegú”, teero biiri “ūsā Ōpū” jīā. Yūu teerora niīā múā jīrōbirora.

¹⁴ Yūu múā Ōpū, múārē buegú niipacu, múāye dūporire coseáwū. Teero tiirá, múācā teerora múāye dūporire cāmerī coseyá.

¹⁵ Múārē yūu tiiriguere ññacū, tiinunúsearo jīgū, tee queorére tiññoāwū.

¹⁶ Yūu ateréja diamacúrā jīā: Sícū padecotegano cūūrē dutigú nemorō niiriqui. Sícū ticoconorigucā cūūrē ticocorigu nemorō niiriqui.

¹⁷ Múā yūu wedeariguere masī, teeré tiirá, useniādadu.

¹⁸ Yūu múā niipetirapure wederia. Yūu beserirare yūu masīā. Cōāmacūye queti jóaripūpu jīrōbirora diamacú wáaro tiídadu. Ateré jóanoā: “Yūumena yaaduiarigu yūure ññatutigu peti niī”,* jī jóanoā.

¹⁹ Yūu múārē wedesuguegu tiia. Teero tiirá, too síro yūu jīāriguere diamacú wáari ññarā, “yūurá niīā” jīrere padeoádadu.

²⁰ Yūu ateréja diamacúrā jīā: Yūu ticocoariguere bocagúno yūucārē bocagúdaqui. Yūure bocagúno yūure ticodiocorigucārē bocagúdaqui, jīwī.

Jesús “Judas yūure ññatutirapure ticogúdaqui” jīrigue

(Mt 26.20-25; Mr 14.17-21; Lc 22.21-23)

²¹ Jesús teeré ūsārē wedeari siro, bayiró wācūpatiwi. Tuomasīrōrā wedemiwī:

—Yūu ateré diamacúrā jīā: Múā menamacū sícū yūure ññatutirapure ticogúdaqui, jīwī.

²² Ūsā cāmerī ñña, “¿ñoāpére teero jīgū tiī?” jīmasīriwū.

* 13:18 Salmo 41.9.

23 Y_{uu} Juan Jesús maĩnógũ cũũ p_{utogã} duiwũ.

24 Teero tiigú, Simón Pedro súpuaremena y_{uure} sãĩñáduwi: “¿Noãrẽ wedesegũ tii?”

25 Y_{uu} cũũ p_{utogã} munijeátua, cũũrẽ sãĩñáwũ:

—¿Ōpũ, noã niĩ cũũ? jĩwũ.

26 Jesús y_{uure} jĩwĩ:

—Y_{uu} pã soa, ticogúra niĩ, jĩwĩ.

Cũũ teero jĩãri siro, Judare (Simón Iscariote macũrẽ) soa, ticowi.

27 Judas pãrẽ ñeeãri sirogã, Satanás cũũrẽ sããrigũ niwĩ. Jesús Judare: —M_{uu} tiiádarere máata tiisírotiya, jĩwĩ.

28 Ūsã niipetira toopú yaaduire cũũ teero jĩĩrere t_{omasĩriwũ}.

29 Sĩquẽrã biiro wãcũwũ: “Judas niyeru sããripore cotegú niirĩ, cũũrẽ apeyenó bosebureco maquẽrẽ sãĩdutígu tiiájĩyi; o bóaneõrãrẽ niyeru ticodutígu ticodutiajĩyi”, jĩ wãcũmiwũ.

30 Judas pãrẽ ñeeãri sirogã, witijõãwĩ. Ñamipũ niwũ.

Mama dutiré

31 Judas witiwari siro, Jesús ãsãrẽ jĩwĩ:

—Mecütigã y_{uu} niipetira sõwũ ɱp_{utí} macũ niirere ãñonóãdacu. Y_{uure}mena “Cõãmacũ ɱp_{utí} macũ niĩ” jĩrécãrẽ ãñonóãdacu.

32 Y_{uu} “Cõãmacũ ɱp_{utí} macũ niĩ” jĩrere ãñorĩ, cũũcã y_{uu} ɱp_{utí} macũ niirere máata ãñogúdaqui.

33 Y_{uu} menamacãrã, y_{uu} p_{éerogã} múãmena niinemogúdacu. Múã y_{uure} ãmaãmiãdacu. Y_{uu} judíoare dutirare jĩrirobirora múãrẽ mecütigã jĩã: “Y_{uu} wáadaropure múã wáamasĩricu”.

34 Múãrẽ mama dutirere cũũã: Cãmerĩ maĩñã; y_{uu} múãrẽ maĩrõbirora múãcã cãmerĩ maĩñã.

35 Múã cãmerĩ maĩrĩ, ãp_{ẽrã} niipetira múãrẽ y_{uu} buerã niirere masiãdacua, jĩwĩ.

Pedro Jesuré “masĩriga” jĩrigue

(Mt 26.31-35; Mr 14.27-31; Lc 22.31-34)

36 Simón Pedro cũũrẽ sãĩñáwĩ:

—Ōpũ, ¿noopú wáagudari? jĩwĩ.

Jesús cũũrẽ y_{uure} wĩ:

—Mecütigã y_{uu} wáadaropure m_{uu} wáamasĩricu. Too síropũ y_{uure} n_ungúdacu, jĩwĩ.

37 Pedropeja cũũrẽ sãĩñáwĩ sũcã:

—Ōpũ, ¿deero tiigú y_{uu} m_{uure}mena máata wáamasĩrigari? M_{uure}ye wapamena y_{uu} diari, ãñuniãdacu, jĩmiwĩ.

38 Jesús cũũrẽ y_{uure} wĩ:

—¿Y_ée wapamena diabosagudari? Y_{uu} ateréja diamacãrã jĩã: Cãrẽquẽ wedeadari suguero, y_{uure} ãtĩãrĩ “cũũrẽ masĩriga” jĩditogudacu, jĩwĩ.

14

Jesús Cõãmacũ p_{utopũ} wáarima tiirõbiro niĩ

1 Jesús ãsãrẽ jĩwĩ:

—Múã bayiró wãcũpatirijãña. Cõãmacũrẽ padeoyá. Y_{uure}cãrẽ padeoyá.

2 Y_{uu} Pacu p_{utopũ} múã niĩãdare wiseri pee niĩã. Tee wiseri maniãtã, múãrẽ wedeboajĩyu. Toopú múã niĩãdarore quẽnosuguégu wáagu tiia.

3 Múã niĩãdarore quẽnoãri siro, múãrẽ néegũ atiguda. Teero tiirã, y_{uu} niirõp_{ure} múãcã niĩãdacu.

⁴ Y_{uu} wáaropu niirímarē múā masīcu, jīwī.

⁵ Tomás cūūrē jīwī:

—Ōpū, m_{uu} wáadarore masīriga. ¿Ūsā deero tii tiimarē masībogari? jīwī.

⁶ Jesús cūūrē y_{uu}wi:

—Y_{uu}rā tiimá tiiróbiro niiā; basocáre diamacú maquērē masīrī tiigú niiā; teero biiri catiré petihére ticogú niiā. Y_{uu}re padeon_{uu}núsera dícu y_{uu} Pacu puto jeaadacua.

⁷ Múā y_{uu}re masīrā, y_{uu} Pacucārē masīādacu. Mecūāmena cūūrē masīā; cūūrē iñarā tiiróbiro niiā, jīwī.

⁸ Felipe Jesuré jīwī:

—Ōpū, m_{uu} Pacure ññoñá ūsārē. Cūūrē iñarémēna dícu ūsārē añutoaadacu, jīwī.

⁹ Jesupéja cūūrē y_{uu}wi:

—Felipe, y_{uu} múāmena yoari niiā méē. ¿Y_{uu}re iñamasīrii méēna? Y_{uu}re iñagúno y_{uu} Pacucārē iñā. ¿Deero tiigú “m_{uu} Pacure ññoñá” jīwī?

¹⁰ “Y_{uu} Pacupure niiā y_{uu}; cūū y_{uu}pure nii” jīrēre ¿padeorí? Y_{uu} múārē wederere y_{uu} booró wederia. Y_{uu} Pacu y_{uu}pure niigúrā y_{uu}mena cūū booró tii.

¹¹ “Y_{uu} Pacupure niiā y_{uu}” jīrēre padeoyá. Teero biiri “y_{uu} Pacu y_{uu}pure nii” jīrécārē padeoyá. Múā teeré padeomasīhērā, y_{uu} tiiréperē y_{uu} Pacu tutuaremena tiirí iña, padeosāñúña.

¹² Y_{uu} ateréja diamacúrā jīā: Y_{uu}re padeoráno y_{uu} tiirírobirora tiin_{uu}núseadacua. Y_{uu} Pacu niirōpu y_{uu} wáaguda. Teero tiirá, y_{uu}re padeoráno y_{uu} tiiríro nemorō tiiādacua.

¹³ Niipetire múā sārēre y_{uu} wāmemēna sārī, tiigúda. Y_{uu} teeré tiigú, y_{uu} Pacu up_{uu}tí macū niirēre ñnogúdacu.

¹⁴ Y_{uu} wāmemēna múā sārénorē tiigúda.

Jesús “Espíritu Santore ticodiocog_{uu}da” jīrrique

¹⁵ Múā y_{uu}re maīrā, y_{uu} dutirēre tiiādacu.

¹⁶ Múārē y_{uu} Pacure sārēboságuda. Y_{uu} sārī, cūū múārē āpī tiiápu_{uu}gudure ticodiocog_{uu}daqui. Múāmena niirucujāgūdaqui.

¹⁷ Cūūrā Espiritu Santo, diamacú maquērē wedegú nii. Atibúreco macārā cūūrē iñaricua; cūūrē masīricua. Teero tiirá, cūūrē boorícua. Múāpeja cūūrē masīā. Cūū múāmena nii; múāpure niirucujāgūdaqui.

¹⁸ Y_{uu} múārē cōāwaricu. Múāmena niigū atigūda sūcā.

¹⁹ Péero d_{uu}saa y_{uu} wáadarō. Y_{uu} wáari siro, atibúreco macārā y_{uu}re iñariadacua. Múāpeja iñāādacu. Y_{uu} catirucujāā; teero tiirá, múācā catirucujāādacu.

²⁰ Y_{uu} Pacu múārē Espiritu Santore ticodiocoari siro, “y_{uu} Pacupure y_{uu} niiā” jīrēre masīādacu. Teero biiri “múā y_{uu}pure niiā; y_{uu} múāpure niiā” jīrécārē masīādacu.

²¹ Y_{uu} dutirēre tiigúno y_{uu}re maīgúrā niiqui. Y_{uu}re maīgúnorē y_{uu} Pacu maīgúdaqui. Y_{uu}cā cūūrē maīgúdacu; y_{uu} niirecutirere ñnogúdacu, jīwī.

²² Āpī Judas (Iscariote niihēgūpe) Jesuré jīwī:

—Ōpū, ¿deero tiigú m_{uu} niirecutirere ūsā dícu_{uu}re ñnogúdari? ¿Deero tiigú atibúreco macārārē ñnorígari? jīwī.

²³ Jesús cūūrē y_{uu}wi:

—Y_{uu}re maīrāno y_{uu} wedeseri t_{uu}on_{uu}núsecua. Y_{uu} Pacu cūūrē maīgúdaqui. Ūsā p_{uu}arāp_{uu}ra cūāmena niiādacu.

24 Y_hre maĩhērānopeja y_h wederére t_horícua. Y_h wederé yé mee niĩã; y_h Pac_h y_hre ticodiocorigu wededutire niĩã.

25 'Y_h múãmena niĩã ména; teero tiigú, teeré múãrē wedea.

26 Too síro y_h Pac_h Espíritu Santore y_h wãmemena ticodiocog_hdaqui. Cũũ múãrē tiiápugu niigũdaqui. Cũũ niipetirere múãrē bueg_hdaqui. Niipetire y_h múãrē bueriguere teero wãcũrĩ tiirucújãgũdaqui.

27 'Y_h mecútigã múãrē “wáagu tiia” jĩgũda. ãñurõ niirecutire múãmena niĩãrõ. Y_h ãñurõ niirecutirere c_hoa. Teeré múãcãrē ticoa. Atibúreco macãrã ãñurõ niirecutirere ticooya, ticorapeja. Y_h cãã ticoré tiiróbiro ticoria. Teero tiirã, wãcũpatirijãña; cuirijãña.

28 “Y_h Pac_h p_htop_h wáagu tiia” jĩrĩ, múã t_hotóaawã. “Too síro y_h múãmena niigũ atiguda sũcã” jĩrĩcãrē t_hoáawã. Y_h Pac_h y_h nemorõ niĩ. Teero tiirã, “y_h Pac_h p_htop_h wáagu tiia” jĩrĩ t_hojĩrã, y_hre diamacúrã maĩrã, _hseniboajĩyu.

29 Y_h múãrē wedesuguegu tiia. Teero tiirã, y_h múãrē wedesugueriguere queoró wáari, “diamacúrã jĩyĩ” jĩãdacu.

30 'Wãtĩãrē dutigú atibúreco macãrãrē dutigú atitoaqui mée. Teero tiigú, y_h múãmena péero wedeseguda. Cũũ y_hre péerogã netõnucãmasĩripacu, dutimigũdaqui.

31 Y_hrepeja cãũrē t_horía. Y_h Pac_h dutirépere tiia, atibúreco macãrã “y_h Pac_hre maĩã” jĩrere masĩãrõ jĩgũ. W_hm_hnucãña. Jãm_h, wáaco, jĩwĩ ãsãrē.

15

Usegumena queoré

1 Jesús queorém_hna ãsãrē wedewi:

—Y_h usegu peti tiiróbiro niĩã. Y_h Pac_h tiiguré cotegú tiiróbiro niĩ.

2 Yé d_hp_hrĩ d_hcamanire d_hp_hrire páatacõãjãĩ. D_hcacutire d_hp_hripere nemorõ d_hcacutiario jĩgũ, ñañaré d_hp_hrire páatawenemoqui.

3 Y_h múãrē wederém_hna ñañaré d_hp_hrire páatawenorira tiiróbiro niĩã.

4 Y_hmena niirucujãña y_h múãmena niirucujãrõbirora. Sicad_hp_h useg_hp_h niirucuripacaro, d_hcacutiricu. Ate tiiróbiro múã y_hmena niirucuripacara, ãñuré tiimasĩricu.

5 'Y_h usegu tiiróbiro niĩã. Múã tiigú d_hp_hri niĩã. Y_hmena niirucurano y_h cããmena niirĩ, pee ãñuré tiimasĩcua. Múã y_hmena niihērã, ãñuré tiimasĩricu.

6 Y_hmena niihērãno páatare d_hp_hri tiiróbiro cõãnoãdacua. Páatacõãre d_hp_hri sĩnijõãcu. Sĩniré d_hp_hrire see, pecamer_h sóecõãnocu.

7 'Múã y_hmena niirĩ, y_h buerére wãcũrĩ, Cõãmacũ múã cãũrē sãĩrenorē wáari tiigũdaqui.

8 Múã pee ãñuré tiirém_hna “Cõãmacũ ãñunetõjõãĩ” jĩrere ãñoãdacu. Teero biiri “múã y_h buerã niĩã” jĩrere ãñoãdacu.

9 Y_h Pac_h y_hre maĩrõbirora y_hcã múãrē maĩã. Teero tiirã, y_h múãrē maĩrere masĩjĩrã, y_hre maĩrucújãña.

10 Y_h Pac_h dutirere y_h tiiwú; cãũ y_hre maĩrucú. Cũũ tiirõbirora múã y_h dutirere tiirĩ, y_hcã múãrē maĩrucúgdacu.

11 'Y_h _hsenirõbirora múãrē _hseniãrõ jĩgũ, teeré wedea. Teero tiirã, múã _hseninetõjõããdacu.

12 Y_h dutiré ate niĩã: Y_h múãrē maĩrõbirora cãmerĩ maĩñá.

13 Sĩcũ cãũ menamacãrãrē diabolag_hno cãũrē maĩnetõnequi; nemorõ maĩmasĩña maniã.

14 Múã y_h dutirere tiirã, y_h menamacãrã niĩã.

¹⁵ Y_{HH} múārē “y_{HH}re padecotera niīya” jīnemoricu. Padecotera cúārē dutigú tiirére masīricua. Niipetire y_{HH} Pacu y_{HH}re jīriguere múārē wedepetijāã. Teero tiigú, múārē “y_{HH} menamacārã niīya” jīã.

¹⁶ Múã y_{HH}re beseriw_H; y_{HH}re besew_H. Múã y_{HH} boorére tiiáro jīgū, teero biiri múã tiiré petirijāārō jīgū, múārē besew_H. Múã y_{HH} boorére tiiri, múã y_{HH} wāmemena y_{HH} Pacure sãirénorē cū ticogudacui.

¹⁷ Ateré múārē dutia: Cāmerī maĩñá, jīwī.

Jesuré padeoráre ññatutiadacua

¹⁸ Jesús ãsārē jīnemowī:

–Atibáreco macārã múārē ññatutiri, y_{HH}re ññatutisugueriguere wãcūña.

¹⁹ Múã atibáreco macārã peti niĩtã, cúã menamacārãre maĩrōbirora múãcārē maĩbócu. Y_{HH} múārē cúã watoap_H niirãrē besew_H. Y_{HH} besenorira niijĩrã, atibáreco macārã peti niiria. Teero tiirá, cúã múārē ññatutiya.

²⁰ Y_{HH} múārē jīriguere wãcūña: Sīcū padecoteg_Hno cūñrē dutigú nemorō niiriqui. Y_{HH}re ñañarō tiirá, múãcārē teerora ñañarō tiiadacua. Y_{HH} wederi t_Horã, múãcārē t_Hoádacua.

²¹ Múã y_{HH}re n_Hn_Hrī ññarã, tee niipetire ñañarére múārē tiiadacua. Y_{HH}re ticodiocoriguere cúã masĩhēre wapa teero tiiadacua.

²² Y_{HH} cúārē wedeg_H atiriãtã, wapa c_Horíbocua. Cúã mecūtígãrē deero jīmasīricua; wapa c_Hojãya.

²³ Y_{HH}re ññatutirano y_{HH} Pacucãrē ññatutiya.

²⁴ Cúã p_Htop_Hre pee ññaña manirére tiĩñomiwã. Y_{HH} tiĩñohēri siro niĩtã, wapa c_Horíbocua. Cúã y_{HH} tiiriguere ññawã. Teeré ññapacara, y_{HH}re ññatutiwa. Teero biiri y_{HH} Pacucãrē ññatutiwa.

²⁵ Cúã teero tiirémēna Cōãmacūye queti jóaripū_H jīrōbirora diamacú wáaro tiia. Ateré jóanoã: “Bári peti y_{HH}re ññatutiwa”,* jī jóanoã.

²⁶ Espíritu Santo múārē tiiápu_H atigudacui. Cūã diamacú maquērē wedegú niĩ. Cūñrē y_{HH} Pac_Hmena niigūrē ticodiocogudacu. Cūã atig_H, yée maquērē múārē wedegudacui.

²⁷ Múãcã y_{HH} buen_Hcãrip_Hra y_{HH}mena niiwã. Teero tiirá, yée maquērē wedeadacu, jīwī.

16

¹ Jesús ãsārē jīnemowī sūcã:

–Tee niipetirere múārē wedeawã, y_{HH}re padeodúrijãrō jīgū.

² Judíoare dutirá múārē cúã neárē wiserip_H niirãrē cōãwionecoadacua. Too síro múārē sīãcōãrã, “marī Cōãmacú booró tiirá tiia” jī wãcūmiãdacua.

³ Cúã y_{HH} Pacure, teero biiri y_{HH}re masīrijĩrã, múārē teero tiiadacua.

⁴ Y_{HH} múārē wedesugueg_H tiia. Teero tiirá, diamacú teero wáari, múã “teerora jīwī” jī wãcūãdacu.

Espíritu Santoye maquē

Y_{HH} múãmena niijĩgū, sicatop_Hre máata teeré wederiw_H.

⁵ Mecūtígã y_{HH}re ticodiocorigu p_Htop_H wáagu tiia. Y_{HH} teeré jīpacari, múã sīcūnopera y_{HH}re “¿noorú wáai?” jī sãĩñária.

⁶ Y_{HH} jīariguere t_Hojĩrã, bóaneōrã niijãã.

⁷ Y_{HH} múārē diamacú maquērē jīã: Y_{HH} wáari, múārē nemorō ãñuãdacu. Y_{HH} wáariãtã, múārē tiiápu_H atiriqui. Y_{HH} wáagu, cūñrē múārē ticodiocogudacu.

* 15:25 Salmos 35.19; 69.4.

8 Cũu atigũ, atibúreco macārãrẽ cũa ñañaré tiirére t̃omasĩrĩ tiigúdaqui. Diamacú maquẽrẽ t̃omasĩrĩ tiigúdaqui. Teero biiri cũa ñañaré tiiré wapa Cõamacũ cũãrẽ ñañarõ tiádarecãrẽ t̃omasĩrĩ tiigúdaqui.

9 Espiritu Santo cũãrẽ cũa ñañaré tiirére masĩãrõ jĩĩgũ, ateré t̃omasĩrĩ tiigúdaqui: Cũa yũre padeohére wapa ñañaré tiirã niicua sáa.

10 Diamacú tiirécãrẽ masĩãrõ jĩĩgũ, ateré t̃omasĩrĩ tiigúdaqui: Yũ diamacú tiigú niijĩgũ, yũ Pacu p̃topu wáaa. Toopá wáari, múã yũre ññanemicu sáa.

11 Teero biiri “Cõamacũ ñañaré tiirãrẽ ñañarõ tiigúdaqui” jĩĩrécãrẽ masĩãrõ jĩĩgũ, ateré cũãrẽ t̃omasĩrĩ tiigúdaqui: Wãtĩãrẽ dutigú ñañarõ tiinógũdu niitoai.

12 Yũ múãrẽ pee wededũgamiga. Mecũtĩgã wederi, múã t̃omasĩribocu.

13 Espiritu Santope atigũ, niipetire diamacú maquẽrẽ múãrẽ wedegũdaqui. Cũa diamacú maquẽrẽ wedegú niĩ. Cũa wãcũrẽmena wederiqui; yũ Pacu wederi tuogú, wedegũdaqui. Too síropu wáaadarecãrẽ múãrẽ wedegũdaqui.

14 Yéere múãrẽ masĩrĩ tiigúdaqui. Cũa teero masĩrĩ tiirẽmena múã yũre nemorõ padeoádacu.

15 Niipetire yũ Pacu cuoré yé niĩã. Teero tiigú, ateré múãrẽ wedetoaawũ: Espiritu Santo yéere múãrẽ masĩrĩ tiigúdaqui.

16 P'éerogã siro múã yũre ññaricu; too síro yũre ññãadacu sũcã, jĩĩwĩ Jesús.

Bóaneõrã niimiãrira useniãdacua

17 Æsã síquẽrã cãmerĩ sãĩñãwũ:

—Cũa “p'éerogã siro múã yũre ññaricu; too síro yũre ññãadacu sũcã” jĩĩrere tuorigã. Teero biiri “yũ Pacu p̃topu wáaa” jĩĩrécãrẽ tuorigã.

18 Cũa “p'éerogã siro” jĩĩrẽ ¿deero jĩĩdũgaro tiigári? Ñeenórẽ wedesege wedesequi, masĩrigã, jĩĩwũ.

19 Jesús Æsã cũũrẽ sãĩñãdũgarere masĩĩgũ, Æsãrẽ jĩĩwĩ:

—“P'éerogã siro múã yũre ññaricu; too síro yũre ññãadacu sũcã”, jĩĩãwũ. ¿Teeré cãmerĩ sãĩñãrã tii?

20 Yũ ateréja diamacũrã jĩĩã: Múã uti, boorituara niĩãdacu. Atibúreco macãrãpe useniãdacua. Múã bóaneõmiãdacu. Bóaneõrã niimiãrira useniãdacu.

21 Queorẽmena wedegũda: Sĩcõ niipacó coo wĩmagũ apaadari sũguerogã, bayiró pũninogõ, bóaneõco. Coo apaari siro, coo macũ bauári ññagõ, usenigõ, coore pũniãriguere wãcũrico.

22 Coo tiiróbiro múã mecũtĩgã bóaneõmiã. Too síro yũ múãrẽ ññagũda sũcã. Toorã múã useninetõjõãadacu. Sĩcũno múã usenirere petirĩ tiimasĩriqui.

23 Teero wáadari bũreco jeari, yũre sãĩñãriadacu. Yũ ateréja diamacũrã jĩĩã: Múã yũ wãmemena yũ Pacu sãĩrẽnorẽ cũa ticogũdaqui.

24 Múã yũ wãmemena sãĩría ména. Sãĩñã. Múã sãĩrã, bũãadacu. Teemena bayiró useniãdacu.

Jesús atibúreco maquẽrẽ docacũmurĩ tiitóarigue

25 Yũ múãrẽ pee queorẽmena wedewũ. Too síro queoré manirõ t̃omasĩrõrã yũ Pacu ye maquẽrẽ wedegũdacu.

26 Teero wáadari bũreco jeari, múã yũ wãmemena yũ Pacu sãĩãdacu. Yũ teero jĩĩgũ, “yũ Pacu múãrẽ sãĩboságũda” jĩĩgũ mee tiia.

27 Cũũrã múãrẽ maĩ. Biiro biia: Múã yũre maĩã. Teero biiri múã yũre “Cõamacũ p̃topu atirigu niĩ” jĩĩ padeóa. Teero tiigú, Cõamacũ múãrẽ maĩĩgũ, múãrẽ yũgũdaqui.

28 Yũ Pacu mena niirigu atibúrecopure atiwũ. Ænopú niĩãrigu yũ Pacu p̃topu coerp̃tãawagũda sũcã, jĩĩwĩ.

29 ʘsā cūūrē jīwū:

—Mecūtīgārē m̄m̄ queorémēna wederipacu, t̄omasīrōrā wedejāā.

30 Mecūtīgā ʘsā masīā: M̄m̄ niipetirere masīpetijāā. ʘsā m̄m̄rē s̄āīñāādari s̄ughero, masītoaa. Teero tiirā, m̄m̄ “Cōāmacū p̄top̄ atirigu niīā” jīrēre padeóa, jīwū.

31 Jesús ʘsārē jīwī:

—¿Niirōrā; múā padeói?

32 Múā dutiwáadaro jearo tiia; jeatoaa méē. Múā sīquērā wáabateadacu. Ȳm̄re sīcūrā cōāñcōādacu. Sīcūrā niiria, niigūpeja. Ȳm̄ Pac̄m̄ ȳm̄mena niī.

33 Ȳm̄ múārē ȳm̄mena añurō niirecutire c̄oáro jīgū, tee niipetirere wedeawū. Múā atibúrecop̄re ñañarō netōādacu. Ȳm̄ atibúreco maquērē docacūmurī tiitóaw̄. Teero tiirā, wācūtutuaya, jīwī.

17

Jesús cūū bueráye niīadarere s̄āībosárigue

1 Jesús teero jīāri siro, ññam̄ōco, jīwī:

—Pac̄m̄, m̄m̄ “teero wáaadacu” jīrī bureco jeatoaa méē. Basocáre ññoñā ȳm̄ m̄m̄ macū up̄tí macū niirēre. M̄m̄ teero tiirí, ȳm̄ m̄m̄ up̄tí macū niirēre ññoğúdadacu.

2 M̄m̄ ȳm̄re dutirēre ticow̄. Teemēna basocá niipetirare dutimasīā. Teero tiigū, niipetira m̄m̄ ȳm̄re ticorirare catiré petihére ticomasīā.

3 Cūā m̄m̄ diamacú niigūrē sīcū niigūrē masīrā, teero biiri ȳm̄ Jesucristo m̄m̄ ticodiocorigucārē masīrā catiré petihére c̄oádacua.

4 'M̄m̄ ȳm̄re tiidutirere tiipetijāwū. Teemēna ȳm̄ atibúrecop̄re m̄m̄ up̄tí macū niirēre ññowū.

5 Pac̄m̄, atibúreco tiīadari s̄ughero, ȳm̄ m̄m̄mena niiwū. M̄m̄mena niigū, m̄m̄ tiiróbiro up̄tí macū niiwū. Mecūtīgārē m̄m̄ niirōp̄m̄ niigúdadacu sūcā. Ȳm̄re up̄tí macū niirēre ticoya sūcā.

6 'M̄m̄ añiārē ȳm̄re ticow̄. Cūā atibúreco macārā watoap̄m̄ niirira niiwā. M̄m̄ niirecutirere cūārē masīrī tiiwū. Cūā m̄m̄yara niirirare ȳm̄re ticow̄. Cūā m̄m̄ wedecorere añurō t̄ojīrā, ȳm̄wa.

7 Mecūtīgārē cūā ateré masīya: Niipetire ȳm̄ niirecutire m̄m̄ ticorigue niīā.

8 M̄m̄ ȳm̄re wederiguere cūārē wedew̄. Cūā teeré padeowá. Cūā diamacūrā ȳm̄ m̄m̄ p̄top̄m̄ atiriguere padeowá. Teero biiri m̄m̄ ȳm̄re ticodiocorigucārē padeowá.

9 'Ȳm̄ cūāye niīadarere m̄m̄rē s̄āīā. Atibúreco macārāp̄ereja s̄āībosária. Ȳm̄re m̄m̄ ticorirapere s̄āībosáa; cūā m̄m̄yara niīya.

10 Niipetira m̄m̄yara, yáara niīya. Yáaracā m̄m̄yara niīya. Cūā tiirémēna, cūā padeorémēna ȳm̄ up̄tí macū niirēre masīrī tiia.

11 'Ȳm̄ m̄m̄ p̄top̄m̄ wáagud̄m̄ tiia; atibúrecop̄m̄ p̄t̄ár̄icu. Ȳm̄ buerápeja p̄t̄áadacua. Pac̄m̄ aññugū, m̄m̄ tutuaremenā m̄m̄ ȳm̄re ticorirare coteya. M̄m̄ teero tiirí, marī sīcārōmēna niirōbirora cūācā sīcārōmēna niīadacua.

12 Ȳm̄ cūāmenā niigū, m̄m̄ tutuare ticoriguemēna cūārē cotew̄. Sīcūnorē ditiri tiiríw̄. M̄m̄ye queti jóarip̄p̄m̄ jīrōbirora diamacú wáaro tiiwū: “Ditigudaqui” jīriḡm̄ dícu ditiwi.

13 'Mecūtīgā ȳm̄ m̄m̄ p̄top̄m̄ wáagud̄m̄ tiia. Ȳm̄ atibúrecop̄m̄ niigū, m̄m̄ye quetire wedea. Cūā ȳm̄ tiiróbiro m̄seniārō jīgū, wedea.

14 M_{HH} wederiguere cúãrẽ wedew_H. Cúã y_{HH} tiiróbiro atibúreco macãrã peti niiriya. Teero tiirá, atibúreco macãrã cúãrẽ ñnatutiya.

15 “Cúã atibúreco macãrã watoap_H niirãrẽ m_{HH} putop_H máata néewayá”, jĩ sãiría. Atepére sãĩã: “Wãtĩãrẽ dutigúre cãmotáya cúãrẽ”, jĩã.

16 Y_{HH} atibúreco macã peti niiria. Teero tiiróbiro cúãcã atibúreco macãrã peti niiriya.

17 M_{HH} wederé diamacú maquẽ niiã. Teeména cúãrẽ m_{HH} booré tiádara peti wáari tiiyá.

18 Y_{HH}re m_{HH}ye quetire atibúreco macãrãrẽ wededutig_H ticodiocow_H. Teero tiiróbiro y_{HH}cã cúãrẽ atibúreco macãrãrẽ wededutig_H ticocoa.

19 Cúãye niíadarere tiigú, y_{HH} m_{HH} booróbirora tiia. Cúãcã m_{HH} booróbiro tiíaro jĩgũ, cúã diamacú maquẽrẽ masĩnemoãrõ jĩgũ, teero tiia.

20 Y_{HH} cúã díçure sãĩbosária. Too sírop_H cúã wederi t_{HO}, y_{HH}re padeoádaracãrẽ sãĩbosáa.

21 Cúã sícãrõména niíarõ jĩgũ, sãĩã. Pac_H, m_{HH} y_{HH}mena niiróbirora y_{HH}cã m_{HH}mena niiã. Cúãcã marĩmena niíarõ. Teero wáari ñnarã, atibúreco macãrã “y_{HH} m_{HH} ticodiocorig_H niiã” jĩrere padeoádacua.

22 M_{HH} y_{HH}re up_Htí macã niirere ticow_H. Y_{HH}cã cúãrẽ teerá ticow_H, cúã sícãrõména niíarõ jĩgũ. Marĩ sícãrõména niiróbirora cúãcã sícãrõména niíarõ.

23 Y_{HH} cúãmena niirí, m_{HH} y_{HH}mena niiróbirora cúãcã sícãrõména niíadacua. Teero wáari ñnarã, atibúreco macãrã ateré masíadacua: M_{HH} cúãrẽ maĩã y_{HH}re maĩróbirora; teero biiri “y_{HH} m_{HH} ticodiocorig_H niiã” jĩrere masíadacua.

24 ‘Atibúreco tiádari suguero, m_{HH} y_{HH}re maĩwá. Teero tiigú, m_{HH} up_Htí macã niirere y_{HH}re ticow_H. Pac_H, m_{HH} y_{HH}re ticorirare y_{HH}mena niirí boogá. Y_{HH}mena niirã, y_{HH} up_Htí macã niirere ñnaadacua.

25 Pac_H, m_{HH} diamacú tiigú niiã. Atibúreco macãrã m_{HH}rẽ masĩriya; y_{HH}re m_{HH}rẽ masíã. Ñniã y_{HH} buerá m_{HH} y_{HH}re ticodiocoriguere masíya.

26 M_{HH} niirecutirere cúãrẽ masĩrĩ tiiwá; teero masĩrĩ tiirucújãgũda. Y_{HH} teero tiirucúri, m_{HH} y_{HH}re maĩróbirora cúãcã cãmerĩ maĩadacua; teero biiri y_{HH} cúãmena niigũdacu, jĩ sãiwĩ.

18

Jesuré ñeewarigue

(Mt 26.47-56; Mr 14.43-50; Lc 22.47-53)

1 Jesús cúã Pac_Hre sãĩãri siro, ãsã Jerusalén_H niíarira witiwaw_H. Cedrón wãmecutirimaarẽ tĩawaw_H. Tiimaá apeniñapú olivo yucare cúã oteripop_H jeaw_H.

2 Judas Jesuré ticog_Hda olivo niirõrẽ masítoarucuwi. Jesús too suguero_Hre ãsãrẽ toopú díç_H suowáruçuwi.

3 Teero tiigú, suraramena Judas jeawi. Ñpẽrã síquẽrã Cõãmacúwii coterí basoca cúãmena jeawa. Paiaré dutirá, fariseo basoca cúãrẽ ticocorira niiwã. Cúã ãñurõ wãmocutírirap_H niiwã. Sĩãwócore yuc_H, sĩãwócorepamena atirira niiwã.

4 Jesús cúãrẽ wáaadare masítoarig_H niiwĩ. Teero tiigú, suguewa, sãĩñáwĩ:

—¿Noãrẽ ãmaãĩ? jĩwĩ.

5 —Jesús Nazaret macãrẽ ãmaãã, jĩwã.

—Y_{HH}rã niiã, jĩwĩ.

Judas Jesuré wedesãrig_Hcã cúãmena niiwĩ.

6 Jesús “yuará niiã” jĩĩrĩ tʉorá, cúã dúudicutua, ñaacũmujõãwã.

7 Jesús sãĩñáwĩ sũcã:

—¿Noãrẽ ãmaãĩ? jĩĩwĩ.

—Jesús Nazaret macũrẽ ãmaãã, jĩĩwã.

8 —Múãrẽ wedetoaawũ mée: Yuará niiã. Too docare yuure ãmaãrãjã, ãniãpereja “wáaya” jĩĩña, jĩĩwĩ.

9 Jesús cũũ Pacure wedesearigue diamacũ wáaaro jĩĩgũ, teeré jĩĩwĩ. Cũũ biiro wedesewi cũũ Pacure: “Mũũ yuure ticorirare sũcũno ditiri tiiríwũ”, jĩĩwĩ.

10 Too síro Simón Pedro cũũya espadare néewionecowi. Paiaré dutigãre padecotegũre diamacũ macã cãmopéore páatacojãwĩ. Cũũ wãmecutiwi Malco.

11 Cũũ teero tiirí ññagũ, Jesupé Pedroré jĩĩwĩ:

—Mũũyapĩrẽ quẽnocũña. Yũũ Pacu yuure ññañarõ netõdutírirobirora ññañarõ netõgũdacu, jĩĩwĩ.

Jesuré Anás pũto néewarigue

(Mt 26.57-58; Mr 14.53-54; Lc 22.54)

12 Too síro surara, cúãrẽ dutigũ, ãpẽrã Cõãmacũwii coterí basoca Jesuré ñee, siatúwa.

13 Anásya wiipũ néewasuguewa. Cũũ Caifás mañecũ niwĩ. Caifás tiicãmarẽ paiaré dutigũ niwĩ.

14 Cũũrã too sugueropũre judíoare dutirãre ateré jĩĩyigũ: “Sũcũ niipetiraye niãdarere diabolari, marĩrẽ ãñuãdacu”, jĩĩyigũ.

Pedro Jesuré “masĩriga” jĩĩrigue

(Mt 26.69-70; Mr 14.66-68; Lc 22.55-57)

15 Cũũ Jesuré néewari, Simón Pedromenarã yuucã cúãrẽ nũnũwáwũ. Paiaré dutigũ yuure masĩwĩ. Teero tiigũ, yũũ Jesuré néewaramena wii popea macã yeparũre sããwawũ.

16 Pedrope sopeputó sããatiropũ putuãnũcãwĩ. Cũũ teero tiirí ññagũ, yũũ sopeputó coterí basocomena wedese, cúãrẽ sããatidutiwũ.

17 Sope coterí basoco Pedroré sãĩñáwõ:

—¿Mũũ ñnimena buegũ mee niĩ? jĩĩwõ.

—Niiria, jĩĩwĩ cũũpeja.

18 Yuusã niwũ. Teero tiirã, tiwii padecoteri basoca, ãpẽrã Cõãmacũwii coterí basoca pecame diosũmãrã tiwã. Pedrocã cúãmena sũmagũ tiwĩ.

Paiaré dutigũ Jesuré sãĩñárigue

(Mt 26.59-66; Mr 14.55-64; Lc 22.66-71)

19 Paiaré dutigũ Jesuré sãĩñáwĩ:

—¿Mũũ buerã, ñiirũnoã basoca peti niĩ? ¿Ñeenórẽ buei mũũ cúãrẽ? jĩĩwĩ.

20 Jesupé cũũrẽ yũũwĩ:

—Yũũ niipetira tũocóropũ buewũ. Judíoa neãré wiseripũ, ãno niirí wii Cõãmacũwiipũcãrẽ niipetira judíoa neãrõpũ buewũ. Yayióropũ bueriwũ.

21 ¿Yuure deero tiigũ sãĩñáĩ? Yũũ bueriguere tũorírapere sãĩñáña. Cũũ masĩcua. Cũũ mũũrẽ wedeadacua, jĩĩwĩ.

22 Jesús teero jĩĩrĩ tũogũ, sũcũ Cõãmacũwii coterí basocu Jesuyã diapóare páawi. Cũũrẽ jĩĩwĩ:

—Paiaré dutigãre teero yũũrijãña, jĩĩwĩ.

23 Jesupé yũũwĩ:

—Yũũ ññañarõ jĩĩãriguere wedeñate. “Ateré ññañarõ jĩĩãwũ”, jĩĩña. Yũũ diamacũ maquẽrẽ jĩĩãri siro niipacari, ¿deero tiigũ yũũre páai? jĩĩwĩ.

24 Jesús siatúarigupɯ niitoawi. Anás Jesuré ticocowi Caifás paiaré dutigú pɯtopɯ.

Pedro jĩditonemorigue

(Mt 26.71-75; Mr 14.69-72; Lc 22.58-62)

25 Simón Pedro pecame wesapara sũmanucũwĩ ména. Toopú niirã cãürẽ sãĩñáwã:

—¿Mɯɯ ñinimena buegú mee niĩ? jĩwã.

—Niiria, jĩwĩ.

26 Toopú sícũ paiaré dutigúre padecotegɯ sũmanucũwĩ. Cãmopéro páatanoriguɯya wedegɯ niwĩ. Cũ Pedrore sãĩñáwĩ:

—Yɯ mɯürẽ olivo yucɯ oteriroɯ cãmena niirĩ ññatu niĩwãrã, jĩwĩ.

27 —Niiria; yɯ mee niĩwã, jĩwĩ sũcã.

Cũ teero jĩrĩrã, cãrẽquẽ wedewi.

Pilato Jesuré sãĩñárigue

(Mt 27.1-2, 11-14; Mr 15.1-5; Lc 23.1-5)

28 Too síro Jesuré Caifáya wiipɯ niĩarigure tiidita dutigú niiré wiseri pɯtopɯ néewawa. Bóeropɯ tiwá. Judíoare dutirá tee wiseri popea macã yeparare sããwariwa. Toopú sããwaraja, Pascua bosebureco niirĩ, yaarénorẽ yaaribojĩya.*

29 Cũ sããwaheri ññagũ, Pilato cãmena wedesegɯ witiatiwi. Cũrẽ sãĩñáwĩ:

—¿Múã ãnirẽ ñeenó wapare wedesãrã tiii? jĩwĩ.

30 —Cũ ñañaré tihégɯ niĩatã, mɯ pɯto cãürẽ néeatiriboajĩyu, jĩwã.

31 Pilato cãürẽ jĩwĩ:

—Cãürẽ néewaya. Múãrẽ dutiré jĩrõbirora múã basiro cũ tiiáriguere besera wáaya, jĩmiwĩ.

Judíoape yɯwã:

—Ësã judíoa múã romanuã tiiróbiro sããdutiãsĩriga, jĩwã.

32 Too sugueropure Jesús “cũ teero tiirí, diagɯdacu” jĩ wedesuguetoarucuwi. Cũ wedeserigue diamacú wáaaro jĩrã, judíoa romanuãrẽ cãürẽ sããdutiãwã.†

33 Pilato cãmecócatusãwawi sũcã. Jesuré suocó, sãĩñáyigu:

—¿Mɯrã niĩ judíoa õpũ? jĩyigu.

34 Jesupé yɯyigu:

—¿Mɯ wãcürémena sãĩñái? ¿Ãpẽrã mɯürẽ yéequẽrẽ wedearĩte? jĩyigu.

35 Pilatope jĩyigu:

—Yɯ judíoayɯ mee niĩã. Mɯya dita macãrã judíoa, teero biiri paiaré dutirá mɯürẽ néeatiawã. ¿Deero tiirã mɯ? jĩ sãĩñáyigu.

36 Jesupé cãürẽ yɯwĩ:

—Yɯ Õpũ niiré atibúreco maquẽ niiria. Atibúreco maquẽ niĩatã, yɯre nɯnrã cãmẽrĩsããboajĩya, judíoare dutirá ñeewarijããrõ jĩrã. Yɯ Õpũ niiré ãnopú mee niĩã, jĩyigu.

37 Pilato jĩyigu:

—¿Too docare õpũ niĩ mɯ? jĩyigu.

Jesupé cãürẽ yɯyigu:

—Mɯ jĩrõbirora õpũ niĩã. Yɯ diamacú maquẽrẽ wedeguda jĩgũ, ãnopú ati, bauáwɯ. Niipetira diamacú maquẽrẽ boorá yɯ wederere taoóya, jĩyigu.

* **18:28** Judíoa biiro jĩ wãcũyira: “Ësã judíoa niñhãye wiseriɯ sããwara, jũrĩpĩra tiiróbiro pɯtuácu. Siete burecori jũrĩpĩra tiiróbiro niĩadacu”, jĩ wãcũyira. Cãã jũrĩpĩra tiiróbiro niirã, Pascua bosebureco maquẽrẽ yaamasĩyira. † **18:32** Juan 3.14 y 12.32. Tee versícupure Jesús “yɯre sããrã, curusapɯ páabiatu, néemõcoadacua” jĩgũ tiyigu. Judíoa curusapɯ basocãre sããrã tiiriyira; romanuã dícu teerẽ tiyira.

38 —Diamacú maquẽ ¿ñeenó niirõ niicu? masiña maniã, jĩiyigu Pilato.

Jesuré sãadutirigue

(Mt 27.15-31; Mr 15.6-20; Lc 23.13-25)

Pilato teero jĩãri siro, judioare dutirãmena wedesegũ witiatiwi sũcã. Cũãrẽ wedewi:

—Yũũ cũũ ñañaré tiiãriguere buariãtu.

39 Too docare biirope tiigũda: Pascua bosebũreco niirĩ, mũã tiimũãatirigue tiirõbirora tiigũda: Sĩcũ peresuwiipũ niigũrẽ wionécobosagũda. ¿Mũã judioa õpũrẽ wionécori boogári? jĩwĩ.

40 Niipetira acaribĩjõãwã:

—¡Cũũrẽ wionécorijãña! ¡Barrabápere wionécoya! jĩwã.

Barrabás yaarépigũ niirigũ niwĩ.

19

1 Teero tiigũ, Pilato Jesuré tãnadutiyigu.

2 Tãnaãri siro, surara potamena cũã tiiãri betore cũũya dupupũre péorira niwã. Sicaró õpũya sutiro tiirõbiro sõã ñiisãñũrõca sããrira niwã.

3 —Useniã mũũmena, judioa õpũ, jĩ buijãyira.

Teero jĩrãrã, cũũrẽ pee páajãrira niwã.

4 Pilato popeapũ niãrigũ witiatiwi sũcã. Basocãre jĩwĩ:

—Yũũ cũũrẽ ñañaré tiiãriguere buariãtu. Teero tiigũ, mũã pũto sũowitiatigũda. Mũã iñãadacu, jĩwĩ.

5 Too síro Jesús witiatiwi. Cũũ pota betore pesawi. Õpũyaro tiirõbiro sõã ñiisãñũrõ cũã sãããrĩrore sãñawitiatiwi. Pilato basocãre jĩwĩ:

—¡ĩñaña! Ñni niĩ, jĩwĩ.

6 Paiaré dutirá, Cõãmacũwii coterí basoca cũũrẽ iñarã, acaribĩjõãwã:

—¡Cũũrẽ curusapũ páabiatu sãadutíya; sãadutíya! jĩwã.

Pilatope jĩwĩ:

—Mũã basiro cũũrẽ curusapũ páabiatu sããrã wãaya. Yũũja cũũrẽ ñañaré tiiãriguere buariãtu, jĩwĩ.

7 Judioare dutirãpeja cũũrẽ jĩwã:

—“Yũũ Cõãmacũ macũ niĩ”, jĩwĩ cũũjã. Æsãrẽ dutirẽ teero wedesegũnorẽ sãadutía, jĩwã.

8 Pilato teerẽ tũogũ, bayiró cuiyigu.

9 Cũũye wiseri popea macã yeparũ cãmecósãwawi sũcã. Jesuré sãĩñáyigu:

—¿Noo macũ niĩ mũũ? jĩiyigu.

Jesupé cũũrẽ yũũriyigu.

10 Pilato jĩiyigu:

—¿Deero tiigũ yũũre yũũrii? ¿Mũũ masĩrii? Yũũ mũũrẽ wionécogu wionécomasã. Sãadutígũcã sãadutímasã, jĩiyigu.

11 Jesupé cũũrẽ yũũyigu:

—Cõãmacũ mũũrẽ dutigũ sõnecorigũ niwĩ. Cũũ sõnecoriatã, mũũ deero sãadutímasĩriboajĩyu. Teero tiigũ, yũũre mũũ pũtopũ ticocoarigũ mũũ nemorõ wapa cwoquí, jĩiyigu.

12 Cũũ teero jĩrĩ tũogũ, Pilato Jesuré, “¿deero tii yũũ ãnirẽ wionécogũdariye?” jĩ wãcũmiyigu. Judioare dutirãpeja bayiró acaribĩremena jĩwã:

—Mũũ cũũrẽ wionécogu, romanuã õpũ menamacũ niiricu. Sĩcũ “yũũ mũã õpũ niĩ” jĩgũno romanuã õpũrẽ netõnũcãgũ tiii, jĩwã.

13 Cúã teero jĩĩrĩ tuogú, Pilato Jesuré suowitiatidutiwi. Too síro cūũ queti beserópũ wáa, duiwi. Cūũ duiró niirí yepa ãtãmena weeri yepapũ niiwã. Hebreoayemena Gabata wãmecutiwũ.

14 Judíoa Pascua bosebũreco maquẽ quẽnorí bũreco niiwã. Coeritó sũguerogã niiwã. Pilato judíoare dutiráre jĩĩwĩ:

—Múã õpũrẽ ãñaña, jĩĩmiwĩ.

15 Cúãpe acaribíjõãwã sũcã:

—¡Cũũrẽ sãjããrõ; sãjããrõ! ¡Curusapũ páabiatu sããdutíjãña! jĩĩwã.

Pilatope jĩĩwĩ:

—¿Múã õpũrẽ curusapũ páabiatu sããdutígudari? jĩĩwĩ.

Paiaaré dutirápeja jĩĩwã:

—Ësã õpũ sícũrã romanuã õpũ dícu niĩ, jĩĩwã.

16 Cúã teero jĩĩrĩ tuogú, Jesuré cúãrẽ wiyawí, curusapũ páabiatuaro jĩĩgũ. Surarape cúãrẽ néewawa.

Jesuré sãĩríque

(Mt 27.32-44; Mr 15.21-32; Lc 23.26-43)

17 Jesús curusare apawagũ, “Dupucoro” wãmecutiropũ wáawi. Hebreoayemena wãmecutiã Gólgota.

18 Toopú cúãrẽ curusapũ páabiatuwa. ãpẽrã pũarãcãrẽ teerora tiiwá. Jesuré cúã deco nucõwã, sícũrẽ diamacũpe, ãpĩrẽ acuniñape.

19 Pilato cūũ jóadutiariquere curusapũ tuudutirigũ niiwĩ. Biiro jóanoriro niiwũ: “JESÚS NAZARET MACË JUDÍOA ÒPË NIIÏ”.

20 Tee jóariquere hebreoaye, griegoaye, latínmena jóadutirigũ niiwĩ. Cúã Jesuré páabiatuaro Jerusalén putogã niiwũ. Teero tiirã, paũ judíoa tee jóaturiguere bueĩñawã.

21 Cúã bueĩñarĩ ãñarã, paiaaré dutirá Pilato putopũ wáa, cúãrẽ jĩĩyira:

—Mũũ “judíoa õpũ niĩ” jĩĩ jóariboajĩyu. “‘Judíoa õpũ niĩã’, jĩĩãwĩ”, jĩĩ jóaboajĩyu, jĩĩmiyira.

22 Pilato yũũyigũ:

—Yũũ jóatoaawũ; yũũ jóaariborora putuáadacu, jĩĩyigũ.

23 Too síro bapari surara Jesuré páabiatuarira cúũye sutire seenéõwã. Seenéõ, cúãcõrõ batowa. Cúũya sutiró docasãñariwacã sua cãmeyioriro niiwã.

24 Teero tiirã, surara cãmerĩ jĩĩyira:

—ãnorẽjã yigarijããda. ¿Noãrẽ putuáadari? jĩĩrã, jĩĩbuaapeada, jĩĩyira.

Cúã teero tiirí, Cõãmacũye queti jóaripũpũ jóarigue diamacũ wáaro tiiwá. Biiro jóanoã: “Yée sutire batowa; sicaróre jĩĩbuaapewa”,* jĩĩ jóanoã. Tee jóariborora surara teerora tiiwá.

25 Jesuyá curusa putopũ cúũ paco, cúũ bugo, apegó María (coo Cleofas nũmo niiwõ), María Magdalena nucũwã.

26 Jesús cúũ pacore, teero biiri yũũ Juan cúũ bayiró maĩgũrẽ coo wesa nucũrĩ ãñagũ, coore jĩĩwĩ:

—Paco, ãni mũũ macũ putuái, jĩĩwĩ.

27 Too síro yũũre jĩĩwĩ:

—Atigó mũũ paco putuáyo, jĩĩwĩ.

Cúã teero jĩĩari siro, coore yáa wiipũ néeputuawawũ.

Jesús diarigue

(Mt 27.45-56; Mr 15.33-41; Lc 23.44-49)

* 19:24 Salmo 22.18.

28 Too síro Jesús cūūrē tiidutiriguere masījīgū, “niipetire peotítoaa” jīī wācūrigu niīwī. Teero tiigú, Cōāmacūye queti jóaripūpu jóarigue wáaaro jīīgū: —Yuu sīnidugága, jīīwī.

29 Toopú sicarú vino piyare dadarírū duiwū. Teero tiirá, surara sicasitia soa, “hisopo” dupupu siatú, súumūōcowa.

30 Cūū teeré sīniāri siro: —Niipetire peotítoaa, jīīwī.

Teero jīīari siro, cūūya dupu ñaañumu, diajōāwī.

Jesuré saderigue

31 Pascua bosebureco wáaadarō sicabureco dūasawá. Tii bosebureco ūsārē upatí niirí bureco niīwū. Tiiburecore judíoare dutirá diaarirare curusaripure niirí boorírira niīwā. Teero tiirá, judíoare dutirá Pilato pūtopū wáa, cūūyara surarare cūūrē máata diaaro jīīrā, cūūye ñicārīrē páapedutiyira. Too síro cūūye ōpūūrīrē néedioco, aperopú néewadutiyira.

32 Teero tiirá, surara toopú jea, sīcūrē páapesuguewa. Āpī Jesuména páabiatunoārigucārē teerora tiīwá.

33 Jesupére diaarigupure buajeáwa. Teero tiirá, cūūrē páaperiwa.

34 Páaperono tiigú, sīcū surara Jesuré warupāmarē sadewi. Cūū teero tiirí, máata díi ocoména witiwū.

35 Yuu teero wáari ññawū. Teero tiigú, yuu masīā: Yuu jóare diamacúrā niīā. Múācārē teeré padeoáro jīīgū, tee diamacú maquērē wedea.

36 Cōāmacūye queti jóaripūpu jīīrōbirora wáaaro jīīrō, teero wáawū. Biiro jóanoā: “Cūūye cōārī sicacōāno páapeya maniādacu”,† jīī jóanoā.

37 Tiipūpūre aperopú jóanoā sūcā: “Cūū sadearigupure ññādacua”,‡ jīī jóanoā.

Jesuré ūtātutipū cūūrigue

(Mt 27.57-61; Mr 15.42-47; Lc 23.50-56)

38 Too síro José Arimatea wāmecutiri macā macū Pilatore Jesuyá ōpūūrē sāiyígū. José Jesuré padeogú niīwī. Cūū judíoare dutirāre cuígū, yayióropū padeogú niirigū niīwī. Pilato “jáū” jīīrī tūogú, José wáa, Jesuyá ōpūūrē néedioco, néewawi.

39 Nicodemo ñamipū Jesuména wedesegu jearigucā jeawi. Cūū treinta kilos sitiaññúre nējeawi. Tee ate niīwū: “Mirra” wāmecutire, “áloe” wāmecutiremena wáorigue niīwū.

40 José Nicodemomena suti caseri sitiaññúre tuusīāremena Jesuyá ōpūūrē cōmawā. Judíoa diaarirare cūūri tutipū cūūādari suguero tiirucúrere tiīwá.

41 Jesuré curusapū páabiaturo pūto oteré oteriro niīwū. Tee oteriro deco mama tuti, ūtāgāpū coari tuti niīwū. Tiitutipū sīcārī diaarirare cūūña maniríro niīwū ména.

42 Muīpū sāāwari, ūsā yeerisāri bureco jearopū tiīwá. Teero tiirá, tiicope pūtogā niirí, Jesuyá ōpūūrē toopú néewa, cūūwā.

20

Jesús masāmūārigue

(Mt 28.1-10; Mr 16.1-8; Lc 24.1-12)

1 Ūsā yeerisāri bureco síro macā bureco niirí, bóeadari suguero, María Magdalena cūūrē cūūri tutipū wáyigo. Tiituti biamíríquicare aperopú nucūrī ññayigo.

2 Teero tiigó, ūsā pūtopū cutuputúaatirigo niīwō. Yuu Jesús bayiró mañnogū, Simón Pedromena niīwū. Ūsārē jīīwō:

—Marī Ōpūrē aperopú néejōāārira niīwā. Noopú néewara néewaajīya, jīīwō.

† 19:36 Salmo 34.20. ‡ 19:37 Zacarías 12.10.

³ Coo teero jĩĩrĩ tuorá, yuu, Simón Pedromena cũũrẽ cũũriropu ññarã wáawu.

⁴ Ɖsã toopú wáara, yuu Pedro nemorõ cutubayíwu. Teero tiigú, yuu cũũ sũguero jeawu.

⁵ Toopú jea, tiicoperu munibiá, ññasõnecowu. Sããwaripacu, cũũrẽ cõmaré caseri pesari ññawũ.

⁶ Too síropu Simón Pedro yuure nunujeáwi. Cũũjã sããjõãwĩ. Cũũcã teecaserire toopú niirĩ ññawĩ.

⁷ Aperó Jesuré dupure cãã cõmarí caserocã aperopá pesari ññawĩ. Tuupéari casero niiwũ.

⁸ Yuu tiitutipure jeasũguerigucã sããwawu. Niipetirere ññagũ, padeowá.

⁹ Ɖsã Cõamacũye queti jóaripũ maquērẽ “Jesús diarigupu masãgũdaqui” jĩĩrere masĩriwu ména.

¹⁰ Ññaãri siro, ñsãya wiipu pũtuawawu.

Jesús María Magdalenarẽ bauásũguerigue

(Mr 16.9-11)

¹¹ María Magdalena tiituti díamacũpu utigo pũtuáwo. Utigora, tiitutipu munibiá, ññasõnecoyigo.

¹² Ángelea pũarã suti butiré sãñarãrẽ duiiri ññayigo. Cũã Jesuré cũũmiriropu duiyira, sũcã dupu niimirirope, ãpĩ dupori niimirirope.

¹³ Cũã coore sãñáyira:

—¿Deero tiigó utii? jĩiyira.

Cũãrẽ yuuyigo:

—Yuu Ɖpũrẽ néejõãrira niiaãwã. Noopá néewara néewaaĩya, jĩiyigo.

¹⁴ Coo teero jĩĩari siro, aperopé cãmenucãyigo. Jesús coo pũto nucũrĩ ññayigo. “Jesús niirĩ” jĩĩ ññamasĩriyigo ména.

¹⁵ Cũũpe coore sãñáyigu:

—¿Deero tiigó utii? ¿Noãrẽ ãmaãĩ? jĩiyigu.

“Oteré coteri basocu niiqui”, jĩĩ wãcũgõ, jĩiyigo:

—Muu cũũrẽ néewaarigu wedeya. ¿Noopá cũũãrĩ? Yuu cũũrẽ néegõ wáagoda, jĩiyigo.

¹⁶ Jesús coore jĩiyigu:

—¡María!

Cũũ teero jĩĩrĩ tuogó, cãmenucã: —¡Raboni! jĩiyigo. (Hebreoayemena “basocáre buegú” jĩĩdũgaro tiia.)

¹⁷ Jesús coore jĩiyigu:

—Ñeerijãña yuure. Yuu Pacu pũtopu muãwaria ména. Yuure padeoráre wedego wáaya. “Biuro jĩĩãwĩ”, jĩĩña: “Yuu Pacu pũtopu muãwagudu tiia; yuu Pacu múã Pacu niirĩ; yuu Ɖpũ múã Ɖpũ niirĩ”, jĩĩãwĩ”, jĩĩ wedeya, jĩiyigu.

¹⁸ Cũũ teero jĩĩrĩ tuogó, María Magdalena ati, ñsã cũũ bueráre wedewo:

—Marĩ Ɖpũrẽ ññaãwũ, jĩĩwõ.

Cũũ coore wedeariguere wedewo.

Jesús cũũ bueráre bauárigue

(Mt 28.16-20; Mr 16.14-18; Lc 24.36-49)

¹⁹ Teero wáari bureco ñsã yeerisãri bureco síro macã bureco niiwũ. Tiibureco ñnamipu ñsã cũũ buerá niirira neãwũ. Ɖsã judíoare dutiráre cuira, ãñurõ biacósãwũ. Ɖsã toopú niirĩ, Jesús ñsã decopu bauánucãwĩ. Ɖsãrẽ ãñudutiwi:

—Ññurõ niirecutire múãpũre niiaãrõ, jĩĩwĩ.

²⁰ Cũũ teero jĩĩari siro, cũũye wãmorĩrẽ, warupãmarẽ ññowĩ. Ɖsã cũũrẽ ññarã, bayiró useniwũ.

21 Æsârê jĩnemowĩ:

– Æñurõ niirecutire múãpũre niiãrõ. Унн Рачн уннре тисодиокопириора уннцã yéе quetire wededutigũ múãrê ticocoa, jĩwĩ.

22 Teero jĩãri siro, cũũ Æsârê wĩãpũpeo, jĩwĩ:

– Múãmena Espĩritu Santo niiãrõ.

23 Múã ãpẽrãrê cúã ñãñaré tiirere acabóri, acabónoãrira pũtuáadacua. Múã cũãrê acabóheri, acabóya manirã pũtuáadacua, * jĩwĩ Jesús.

Jesús Tomarê bauárigue

24 Tomás Æsã menamacũ (“sũdũárigũ” Æsã jĩgũ) Jesús Æsã pũtopũ bauáritore, maniwĩ.

25 Teero tiirã, Æsã cũãrê jĩwũ:

– Marĩ Õpũrê ñããwũ.

Tomapé Æsârê jĩwĩ:

– Унн cũũye wãmorĩpũ cúã páabiare coperire ñãhẽgũ, teecoperipũ yáa wãmosũãrê súusõnecohegũ, teerora yáa wãmorê cũũ warupãmapũcãrê súusõnecohegũ, padeorĩcu, jĩwĩ.

26 Sica semana siro Æsã cũũ buerã niirira tiwiipú neãwũ sũcã. Tomás Æsãmena niwĩ sãa. Æsã ãñurõ biacósãpacari, Jesús Æsã decopũ bauánũcãwĩ sũcã. Æsârê ãñudutiwi:

– Æñurõ niirecutire múãpũre niiãrõ, jĩwĩ.

27 Too síro Tomarê jĩwĩ:

– Ñãña yéе wãmorĩrê; mũyã wãmosũãrê ãno súusõnecoya. Yáa warupãmapũcãrê mũyã wãmorê súusõnecoya. Padeoré manigũ niirijãña. Padeoyã, jĩwĩ.

28 Tomapé jĩwĩ:

– Mũũ унн Õpũ niiã; mũũ Cõãmacũ унн padeogú niiã, jĩwĩ.

29 Jesupé jĩwĩ:

– Tomás, mũũ уннre ñãatoagupũ padeóa. Æpẽrã уннre ñãaripacara padeorãpe useninemorã niĩya, jĩwĩ.

Jesuré padeodutigũ atipũrê jóaa

30 Jesús Æsã ñãacoropũ pee apeyenó cũũ tutuaremena tiieñowĩ. Tee niiretirere унн atipũpũre jóaria.

31 Унн atipũpú Jesús sĩquẽ cũũ tutuaremena tiieñoriguere jóaa. Múãrê “Jesús Cõãmacũ beserigũ cũũ macũ niĩ” jĩrere padeodutigũ jóaa. Múã cũãrê padeorã catiré petihére cũoádadu.

21

Jesús cũũ buerãre bauánemorigue

1 Too síro Jesús Tiberiataro wesapũ Æsârê bauánemowĩ. Biiro wáawũ:

2 Æsã toopũre niirã noquẽrã niwũ: Simón Pedro, Tomás (“sũdũárigũ” Æsã jĩgũ), Natanael (cũũ Caná Galilea dita macũ niwĩ), Æsã Zebedeo põna, Æpẽrã Æsã menamacãrã puarã niwũ.

3 Æsã toopú niirĩ, Simón Pedro Æsârê jĩwĩ:

– Wai wasagũ wáagu tia.

– Æsãcã mũũmena wáaada, jĩwũ.

Æsã wáa, dooriwũpũ mũãsãwũ. Tiiñamirê wai sĩãbóejõãmiwũ. Буарítu.

4 Bóecũmurĩ, Jesús tiitaro wesapũ nucũwĩ. Æsã cũãrê ñãamasĩriwũ.

5 Cũũ Æsârê jĩwĩ:

* 20:23 Mateo 16.19; 18.18.

—¿Wai buaárĩ?

—Buaríatu, jĩwũ.

6—Dooríwũ diamacúpe cõãñoña múãya bapigure sũcã. Toopé buaádacu, jĩwĩ. Cũũ jĩrirobirora tiiwũ. Pau peti sããrĩ, bapigure wéemũõcobayiritu.

7 Teero wáari ññagũ, yũũ Jesús bayiró maĩnógũ Pedrore jĩwũ:

—Marĩ Õpũ niĩ.

Simón Pedro “marĩ Õpũ niĩ” jĩrĩ tũogũ, cũũyaro sutiroré máata sãñawĩ; peesutimena pademasĩriwi. Sãña, tiitaropũ ñaacoñuãwĩ.

8 Ësã pasaró wesapũ jeaadaró cien metrora yoaro niwũ. Teero tiirá, dooríwũmena wesapũ waire wéepãwawũ.

9 Toopá pããjeara, pecame cũũ dioárimerẽ ññawũ. Tiimepá sícũ wai cããrĩõãrigũ pesawĩ. Teero biiri pã niwũ.

10 Jesús ãsãrẽ jĩwĩ:

—Wai múã buaárirare néeatiya, jĩwĩ.

11 Simón Pedro dooríwũpũ mũãsã, bapigure wéemaatiwi. Wai pacaramena dadajõãwũ. Ciento cincuenta y tres sããrira niwã. Pau sããpacari, bapigũ yigariwũ.

12 Jesús ãsãrẽ jĩwĩ:

—Yaawãcãrã atiya.

Ësã cũũrẽ ññamasĩtoawũ. Teero tiirá, sícũnopera, “¿noã niĩ mũũ?” jĩ sãññáriwũ.

13 Jesús pãrẽ née, ãsãrẽ batowi. Waicãrẽ teerora tiiwĩ.

14 Jesús dia masãri siro, puarĩ ãsãrẽ bauátoawi. Ateména ññãrĩ wáaro tiiwũ sãa.

Jesús Simón Pedromena wedeserigue

15 Ësã yaaari siro, Jesús Simón Pedrore sãññawĩ:

—Simón, Jonás macũ, ¿mũũ ãniã nemorõ yũũre maĩ? jĩwĩ.

—Éjũ, yũũ Õpũ. Mũũ masĩã yũũ mũũrẽ maĩrére, jĩwĩ.

—Too docare yũũre padeoráre bueya, jĩwĩ.

16 Pedrore sãññanemowĩ sũcã:

—Simón, Jonás macũ, ¿yũũre maĩ? jĩwĩ.

—Éjũ, yũũ Õpũ. Mũũ masĩã yũũ mũũrẽ maĩrére, jĩwĩ.

—Too docare yũũre padeoráre coteya, jĩwĩ.

17 Too síro jĩñemowĩ sũcã:

—Simón, Jonás macũ, ¿yũũre maĩ?

Pedro ññãrĩ cũũrẽ sãññári ññagũ, bayiró bóaneõgũ wáawi. Cũũrẽ jĩwĩ:

—Õpũ, mũũ niipetirere masĩã. Mũũ masĩã yũũ mũũrẽ maĩrére, jĩwĩ.

Jesús cũũrẽ jĩwĩ:

—Too docare yũũre padeoráre bueya.

18 Mũũrẽ ateréja diamacũrã jĩã: Mũũ mamũ niigũ ména, mũũ booró sutiré sãña, mũũ noo wáadũgaropũ wáawũ. Bũcũ wáagũpe, mũũye wãmorĩrẽ súumũõcogũdacu. Æpĩ mũũrẽ suti sãã, mũũ wáadũgaheropũ mũũrẽ néewagũdaqui, jĩwĩ.

19 (Jesús teero jĩgũ, “Pedro biiro wáa, diagũdaqui” jĩgũ tiiwĩ. “Cũũ diarémena basocã Cõãmacũrẽ ãñurõ wedeseadacua” jĩgũ, teero jĩwĩ.)

Teero jĩãri siro, Jesús cũũrẽ jĩwĩ:

—Yũũre padeonũserucujãña, jĩwĩ.

Jesús Juanrẽ maĩrígue

²⁰ Too síro Pedro cāmenucā, yuu cūā siro nunurī ññawī. Yuu Jesús mañnogū niñwū. Yuará too sugueropure ūsā yaaritore, Jesús putogā duigu, cūūrē sāññawū: “Ōpū, ¿noā mūrē ññatutirapure ticogudari?” jñwū.*

²¹ Pedro yuure ññagū, Jesuré sāññawī:

—Ōpū, ¿ññirē deero wāaadari? jñwī.

²² Jesupé cūūrē yuūwi:

—Yuu putuaatiripu cūū catiricārē, tee mūye maquē mee niñā. Teeré wācūrijāñā. Mū yuūpere wācūnūseyā, jñwī.

²³ Cūū teero jñrī tuorā, Jesuré padeorā “Juan diariqui” jñrē sesajōāmiwū. Jesús yuure “cūū diariqui” jñgū mee tiwī. Biurope jñgū tiwī: “Yuu putuaatiripu cūū catiricārē, tee mūye maquē mee niñā”.

²⁴ Yuu Juan niñā, Jesús buegū niirigu. Yuu ññariguere jóaa. Teero tiigū, “diamacūrā niñā” jñmasñnoā.

²⁵ Apeyé Jesús tiirigue pee niñā. Yuu tūgueñarī, cūū tiirigüecōrō jóaatā, peepūrī peti wāabojīyu. Teepūrī atibūrecore dadajōābojīyu.

* 21:20 Jn 13.25.

Jesucristo beserirare ESPÍRITU SANTO TIIÁPURIGUE

Espíritu Santo atiadarere Jesús wedesuguerigue

¹ Teófilo, m̄urē sicapū too suguerop̄ure jóaw̄. Tiip̄ure niipetire Jesús basocáre buerucuriguere, cū̄ tiirucúriguere wedew̄. Sicato cū̄ buenucāriguere,

² tée cū̄ bueyapac̄tiriguere wedew̄. Teero biiri cū̄ ūm̄āsep̄ m̄āwariguere wedew̄. Jesús ūm̄āsep̄ m̄āwaadari suguero, cū̄ buerá cū̄ beserirare dutiré cū̄yigu cū̄ tiiádarere. Espiritu Santo mas̄ré ticorém̄ena teeré dutiyigu.

³ Cū̄ dia mas̄ari siro, Jesús bauáyigu. Cuarenta b̄arecorire pee bauáyigu cū̄arē. Teero tiirá, cū̄rē ñnarā, “marī ‘diajōāwī’ j̄ārigura catii” j̄iyira. Cōamacū dutiré basocá̄p̄ure niiādare jeariguere wedenemoyigu sūcā.

⁴ Jesús cū̄am̄ena niigū, cū̄arē Jerusalén̄p̄u niidutiyigu ména. Cū̄arē j̄iyigu:
—Ȳu Pacu múārē too suguerop̄u j̄iiribirora Espiritu Santore ticodiocoḡd̄ure yueya. Teeré wedetoaw̄.

⁵ Juan múārē ocoména w̄ameōtiwi. Ȳu Pacupeja nemorō ññurō tiigúdaqui múārē: Péerogā siro Espiritu Santore ticodiocoḡdaqui, j̄iyigu Jesús.

Jesuré Cōamacū ūm̄āsep̄u néem̄arigue

⁶ Cū̄am̄ena neā̄rira cū̄rē sāññáyira:

—Ūsā Ōp̄, ¿m̄u mec̄tígārē romanuārē cōājḡd̄ari? Teero biiri ¿āp̄erā marīya wederare diamac̄rā marīrē dutirá sāññi tiigúdari? j̄iyira.

⁷ Cū̄ ȳuyigu:

—Marī Pacu s̄icūrā mas̄iqui. Cū̄ “teerora wáaaro” j̄irī, teerora wáaadacu. Ate mas̄ré múāye maquē niiria.

⁸ Teero niipacari, marī Pacu cū̄ tutuarere múārē ticoḡdaqui, Espiritu Santo múāp̄ure atiri. Múā cuiro manirō, wācūtutuaremena yée quetire basocáre wedera wáaadacu. Jerusalén macārārē, Judea dita macārārē, Samaria dita macārārē, niipetiro atib̄arecop̄u niirārē wedera wáaadacu, j̄iyigu.

⁹ Teero j̄i wedetoaari siro, cū̄rē cū̄ Pacu néem̄awayigu ūm̄āsep̄u. Cū̄ m̄āwari, cū̄ buerá ñnan̄n̄seyira. Cū̄rē ōmeburuá tuubiácoj̄ayiro. Teero tiirá, cū̄rē ññanemoriyira sáa.

¹⁰ Cū̄ Jesús m̄āwari ññanuc̄rī, cū̄ decop̄u ūm̄ā p̄arā suti butiré sāññarira bauánuc̄jeayira.

¹¹ Cū̄arē j̄iyira:

—Múā Galilea macārā, ¿deero tiirá ūm̄āsep̄u ññam̄ōconuc̄i? Ñni Jesús múāmena niiārigu mec̄tígā ūm̄āsep̄u m̄āwaarigura atib̄arecop̄ure atiḡdaqui sūcā. Múā cū̄rē m̄āwari ññāñiribirora atiḡdaqui, j̄iyira.

Judare wasoḡd̄ure beserigue

¹² Teero tiiari siro, Jesús beserira Ūtāḡ Olivop̄u niiārira diiwá, Jerusalén̄p̄u coep̄t̄awayira. Tiimacā p̄togā niiā tiiḡu sica kilómetro wáaro.

¹³ Jerusalén̄p̄u p̄tuajeara, cū̄ cāñirí wiip̄u wáayira. Tiiwí casac̄tiri wii niyiro. Sicatatia ūm̄ārō macā tatiap̄u sāññayira. Cū̄ niyira: Pedro, Santiago, Juan, Andrés, Felipe, Tomás, Bartolomé, Mateo, Santiago (Alfeo macū), Simón

(romanuã dutiráre cõãdugara menamacũ niimirigu), Judas (Santiago macũ) niyira.

¹⁴ Cũã sãcãrõména neã, Cõãmacũrẽ sãĩrucúyira. Jesús baira, cũũ paco María, ãpẽrã numiãcã cũãmena neãyira.

¹⁵ Teebũrecorire Jesuré padeorã neãyira sũcã. Ciento veinte watoa niyira. Pedro wũmunucã, cũãrẽ wedeyigu.

¹⁶ —Yãa wedera, too sugueropũ marĩ ñecũ David Espiritu Santo masĩre tiorémèna Judare wãaadare jõasuguerigu niiwĩ. Cõãmacũye queti jóaripũ maquẽ diamacũrã wãaadare niirõ tiiwã. Teero tiigũ, ãpẽrãrẽ Judas néewa, cũãrẽ Jesuré ãñowĩ. Cũãpe Jesuré ñee, néewawa.

¹⁷ Judas ãsã menamacũrã niimiwĩ. Jesús cũãcũrẽ basocãre buerere cũũmiwĩ.

¹⁸ Cũũ ñañarõ tii wapatãriguemena sicadita sãĩnóyiro. Too síro dupupe ñaacũmu, cũũ páaga podo, cutamisĩ witibatejõãyigu.

¹⁹ Niipetira Jerusalén macãrã teerẽ tũoyíra. Cũã tiiditare Acéldama jĩyira. Acéldama “Dí Dita” jĩrõ tiicú cũãyemena.

²⁰ Tĩatorũ Salmopũpũre jóagu teerẽ biiro jóarigu niiwĩ:

Cũãye niimirigue cõãjãnoãrõ.*

Cũũ jóarigu niiwĩ sũcã:

Ãpĩ cũũ pademiriguere wasoáro,†
jĩ jóarigu niiwĩ.

²¹⁻²² Marĩmena sĩquẽrã niipetiropũ wãanetõrira niĩya, marĩ Òpũ Jesús marĩmena niirĩ. Juan Jesuré wãmeõtiri, tée Cõãmacũ cũũrẽ ãmũãsepũ néemuãrĩ, ññarira niĩya. ãniãpũre sĩcũ besero booa ãsã oncemena niigũdure. Cũũ ãsã tiirõbiro Jesús diarigũpũ masãrigue quetire wedegũ wãagũdaqui, jĩ wedeyigu Pedro.

²³ Tiitatiapũ niirã pũarãrẽ beseyira. Sĩcũ José Barsabãre beseyira. Cũũ wãmesotoapeore griegoayemena Justo niyiro. Ãpĩ Matĩare beseyira.

²⁴⁻²⁵ Too síro marĩ Òpũrẽ sãĩrã, biiro jĩyira:

—Ësã Òpũ, mũũ niipetira basocã wãcũrere masĩã. Judas wasogũdure besetoajĩyu. Ësãrẽ ãñoñã. ¿Nii niigari? Judas mũũ dutirẽ cũũriguere duujãwĩ, ñañarã cũã ñañarõ netõrõpũ wãagu, catigu cũũ ãñurõ tiirĩrigue wapa, jĩ sãĩyira.

²⁶ Too síro pũapé ãtãpepũ Matías, Barsabás wãmerẽ jóayira. ¿Nii marĩ Òpũ beserigu niĩ? jĩrã, piipũ sãã, sicape née, ññayira. Matías wãme jóaturipe niyiro.

—Jãã, ãni Matías Judas wasogũ niĩ, jĩyira.

Cũũ ãpẽrã oncemena Jesucristoye quetire wedegũ wãayigu.

2

Espiritu Santo diijeárigue

¹ Cincuenta bũrecori Pascua netõrĩ siro, Pentecostés wãmecutiri bosebũreco wãayiro. Tii bosebũreco niirĩ, niipetira Jesuré padeorã sãcãrõména neãyira.

² Tiiwiipũ cũã duiro, wãcũña manirõ wĩno bayirõ atiro tiirõbiro ãmũãsepũ bũsũdiatiyiro. Tiiwiĩ bũsũsesajõãyiro.

³ Teero wãari, pecame jũãrĩpõnabiuro baurẽ cũãcõrõrẽ pesayucoyiro.

⁴ Niipetiramena Espiritu Santo niinucãgũ jeayigu. Cũũ dutirémèna ãpẽrã basocãye wedeserere masĩripacara, wedesenucãyira.

⁵ Teebũrecorire Jerusalénpũre pãũ judíoa apeyé dita macãrãpũ niyira. Cũã Cõãmacũrẽ quioníremena padeorã niyira.

* **1:20** Salmo 69.25. † **1:20** Salmo 109.8.

⁶ Cúã tee busuri tuorá, toopú neãwayira. Deero jĩmasĩriyira, cúã puto pu jeara. Cúã basocácõrõ cúãye wedeseremena Jesús bueráre wedeseri tuoyíra.

⁷ Tuomaníjõãrã, câmerĩ jĩyira:

—Niipetira ãniã wedesera ¿Galilea macãrã mee niimĩ?

⁸ ¿Deero tiirã marĩyere ãñurõ wedeseri tuoi?

⁹ Marĩ aperó macãrã niiã. Partia macãrã, Media macãrã, Elam macãrã, Mesopotamia macãrã, Judea macãrã, Capadocia macãrã, Ponto macãrã, Asia macãrã niiã marĩ.

¹⁰ Frigia macãrã, Panflia macãrã, Egipto macãrã, Cirene puto macãrã niiã marĩ. Cirene Libia ditapu niiã. Sĩquẽrã Roma atirá niĩya.

¹¹ Cúã sĩquẽrã judíoa niĩya. ãpẽrã judíoa niĩhẽrã Cõãmacũrẽ padeoóya. ãpẽrã Creta macãrã, Arabia macãrã niĩya. Marĩ niipetira marĩye wedeseremena tuorá tiia Cõãmacũ ãñurẽ tiirere, jĩyira.

¹² Niipetira tuomaníjõãyira.

—¿Ate deero jĩdugaro tĩi? jĩ câmerĩ sãĩñáyira.

¹³ Sĩquẽrã cúãrẽ buijáyira.

—Ñniã cũmurã tiĩya, jĩyira.

Pedro basocáre wederigue

¹⁴ Cúã teero jĩrĩ tuogú, Pedro ãpẽrã once Jesús beseriramena wãm̃ñcã, bayiró busurómena wedeyigu:

—Yáa wedera, niipetira Jerusalén niirã, yũ jĩrere ãñurõ tuoyá.

¹⁵ “Ñniã cũmurã tiĩya” jĩ wãcũmiã múã. Cũmurã mee tiĩya. Mecútigã ñamisãñurõgã nueve niiã.

¹⁶ Múã mecútigã tuorere too sugueropu profeta Joel jóarigu niĩwĩ:

¹⁷ Atibúreco petiádari suguero, Espiritu Santore niipetirare ticodiocoguda, jĩrigu niĩwĩ Cõãmacũ.

Espiritu Santore ticodiocori, múã põna ãmũã, numiã yũ wededutirere wedeadacua.

Butoáre, mamarãrẽ cúã quẽẽrõpu ãñogúdacu too síropu wáaadare.

¹⁸ Yũre padecoterare Espiritu Santore ticodiocogudacu.

Cúãcã yũ wededutirere wedeadacua.

¹⁹ Ñmũãsepure merẽã bauré tiigúdacu.

Atiditapure dí, pecame, õme yũ tiĩẽñore niĩãdacu.

²⁰ Muĩpũ búreco macũ naĩtĩãjõãgũdaqui.

Muĩpũ ñami macũ dí tiiróbiro sõãgú wáagũdaqui.

Marĩ Ñpũ jeadari búreco suguero teero wáaadacu.

Quioníri búreco niĩãdacu. Búri niirí búreco mee niĩãdacu.

²¹ Sĩcũ: “Yũ Ñpũ, yũre netõnéña” jĩ sãĩgũno netõnénogũdaqui,* jĩ jóarigu niĩwĩ Joel, jĩ wedeyigu Pedro—.

²² Yáa wedera, yũ jĩrere ãñurõ tuoyá, jĩyigu sũcã—. Jesús Nazaret macã macũrẽ múã ññajyu. Cõãmacũ cũm̃mena pee ãñurẽ tiirigu niĩwĩ. Bayiró tutuaremena tiĩẽñore tiirigu niĩwĩ cũm̃mena. Teeré múã ãñurõ masiã.

²³ Múã cũãrẽna curusapu sãĩdutíra, ññaãrãpũre ticowũ. Cõãmacũ tíatopu “teero wáaadacu” jĩrirobirora wáawũ.

²⁴ Cõãmacũ Jesuré diarigũpũre masõrigu niĩwĩ. Cũã diadoaririgu niĩwĩ. Masãgũdu niigũ tiiyigu.

²⁵ Tíatopu David jóasuguerigu niĩwĩ Cristo Cõãmacũmena wedeseadarere: Yũ yũ Ñpũrẽ yũ díamacũpu ññarucujãwũ.

* 2:21 Joel 2.28-32.

Cũ yuu diamacúpe niirĩ, cuiria.

26-27 Teero tiigú, yuu bayiró usenigũ wedesea. Yáa useromena bayiró usenigũ basaa.

Yáa yeeripũnarẽ diarira ññanorõpu mũũ cũũdoaricu.

Yũũre “bóarijããrõ” jĩĩgũdacu mũũ, yũũre maĩgũ.

Teero tiigú, yuu aññurõ cuire manirõ niijãgũdacu, mũũrẽ yuegu.

28 Yũũre catiré petihére buanucãrĩ tiiwá.

Mũũrẽ ññagũ, useniremena niigũdacu,†

jĩĩ jóarigu niiwĩ David.

29 Yáa wedera, aññurõ tuojĩña ména marĩ ñecũ Daviyé maquẽrẽ. Cũũ dia-jõãyigu. Cũũ diari, cũũrẽ yaarĩra niiwã. Cũũ diari yaarĩ cope masãcope marĩ puõpura niĩ ména.

30 David catigu, profeta niirigu niiwĩ. Cõãmacũ too síropu tiiádarere masĩjĩgũ, wederigu niiwĩ: “Mũũ pãrãmi niinũũsegũpu mũũ dutirobirora atiditaré Ôpũ niigũdaqui”,‡ jĩĩrigu niiwĩ Cõãmacũ quioníremena.

31 Teero tiigú, David Cõãmacũ beserigu diarigũpũre masõriguere ññagũ ti-iróbiro jóarigu niiwĩ: “Mũũ yũũre diarira ññanorõpu cõãdoaricu. Yáa õpũũ bóaricu”.

32 Jesuré wáadarere jóarigu niiwĩ. Cõãmacũ cũũrẽna masõrigu niiwĩ. Teeré ãsã niipetira ññawã.

33 Cõãmacũ cũũrẽ ãmũãsepu néemũãrigu niiwĩ, cũũ diamacúpe duiaro jĩĩgũ. Cũũ Pacu tíatopu jĩĩrirobirora cũũrẽ Espíritu Santore ticoyigu. Cũũpe ãsãrẽ ticonetõnecoarigu niĩawĩ. Teerá niĩ múã ññããrigue, múã tuoárigue.

34 Davipé cũũya õpũũmena ãmũãsepuere mũãwaririgu niiwĩ. Mũãwaripacu, ateré jóarigu niiwĩ:

Cõãmacũ jĩĩwĩ yuu Ôpũrẽ:

“Yáa wãmo diamacũniñape duiya,

35 tée mũũrẽ ññatutirare mũũ dutiriguere yuu aññurõ yũũri tiirípu”,§
jĩĩ jóarigu niiwĩ.

36 Teero tiirã, judíoa niipetira tuomasĩãrõ. Múã Jesuré curusapu páabiatu sĩãdutipacari, Cõãmacũ cũũrẽna marĩ Ôpũ wáari tiirígu niiwĩ. Cõãmacũ cũũrẽ ticodiocorigu niiwĩ, marĩrẽ netõnéãrõ jĩĩgũ, jĩĩ wedeyigu Pedro.

37 Cũũ teero jĩĩrĩ tuorã, bayiró wãcũpati, sãĩñáyira:

—Ësãya wedera, ¿ãsã deero tiiádari? jĩĩyira Pedrore, ãpẽrã Jesús beserirare.

38 Pedro cúãrẽ yũũyigu:

—Wãcũpati, wasoyá múã ññããrẽ tiirére. Jesucristore padeó, wãmeõtidutiya. Múã teero tiirí, múã ññããrẽ tiirére Cõãmacũ acabógũdaqui. Espíritu Santo múãpũre niigũ jeari tiigũdaqui.

39 Cõãmacũ marĩ Ôpũ tíatopu jĩĩrirobirora múãrẽ, múã põna niinũũuserare, yoaro macãrãcãrẽ, niipetira cũũ beserãre Espíritu Santore ticogũdaqui, jĩĩyigu Pedro.

40 Cũũ tee dícu wederiyigu. Cũũrẽ wãcũtutuare tico, aññurõ quioníremena wedenemoyigu:

—Atibãreco macãrã ññããrẽ tiirére dutijõãña. Cõãmacũ netõnéreperẽ ññeña, jĩĩyigu.

41 Pedro wedeariguere padeorã wãmeõtinoyira. Tiibũrecora Jesuré padeorãmena tres mil watoa basocã niinemoyira.

42 Cũũ Jesús beserira buerere tuorucúyira. Niipetira Jesuré padeorã cãmerĩ wéepeo niijãyira. Suoyã, Cõãmacũrẽ sãĩ tiirucúyira.

† 2:28 Salmo 16.8-11. ‡ 2:30 Salmo 132.11-12. § 2:35 Salmo 110.1.

Jesuré padeorá sicato tiinꝥcārigue

⁴³ Jesús beserira diarecutirare netōné, apeyé pee Cōāmacū sīcūrā tiimasīrere tiiēñoyira. Cūā tiirére ññarā, basocá niipetira cuirucuyira.

⁴⁴ Jesuré padeorá sicapōna macārā tiiróbiro niiyira. Cūā cꝥorére cāmerī batorucuyira.

⁴⁵ Peedita cꝥorá, apeyenó pee cꝥorá teeré dúayira. Cūā dúa wapatáriguere apeyenó cꝥohérare batoyira.

⁴⁶ Búrecoricōrō niipetira súubusera neāyira Cōāmacūwiipꝥ. Cūāye wiseripꝥ useniremena cāmerī sꝥoyárucuyira.

⁴⁷ Cōāmacūrē usenire ticorucujāyira. Āpērācā cūārē añurō ñña padeoyira. Búrecoricōrō Cōāmacū padeorí tiiyíꝥ cūūrē padeohérare. Jōðpemenā Jesuré pꝥ padeomūāñꝥcāyira.

3*Pedro, Juan wáamasīhēgūrē wáari tiiríꝥue*

¹ Sicabꝥreco coeritó siro tres niirī, Pedro, Juan Cōāmacūwiipꝥ wáara tiiyira. Tiwiipúre búrecoricōrō tii horare Cōāmacūrē basocá súubuseyira.

² Toopá sīcū basocá wáamasīhēgū duiyíꝥ. Sicato bauágupꝥra posarigū niiyíꝥ. Búrecoricōrō Cōāmacūwii sope sãāwaro cūūrē néewa ðapoyira. Tiisope wāmecutia Āñurí Sope. Too sãāwarare niyeru sãīduiyíꝥ.

³ Pedro, Juan sãāwaadara tiirí ññagū, cūārē niyeru sãiyíꝥ.

⁴ Puarāpꝥra cūūrē ññayira. Pedrope: —Īsārē ññaña, jīiyíꝥ.

⁵ Cūū cūārē bayiró ññayíꝥ. “Yũre niyeru, apeyenó ticoadara tiicúa”, jīi wācūmiyíꝥ.

⁶ Pedro cūūrē jīiyíꝥ:

—Niyeru cꝥoríá yꝥ. Teeré cꝥorípacꝥ, mꝥurē tiiápuꝥda. Jesucristo Nazaret macā macū tutuaremena mꝥurē jīiā: Wūmꝥñꝥcā, wáaya.

⁷ Tee jīīgūrā, cūū duigúre diamacú macā wāmorē ñee, wéemūðcoyíꝥ. Cūū wéemūðcorira, máata cūūye ðapori, cūū aññayepa tutuajōāyiro.

⁸ Bupucutúa, wūmꝥñꝥcā, wáanꝥcāyíꝥ. Wáagꝥra, bupuwá, Cōāmacūwiipꝥ cūāmena sãāwayíꝥ. Usenire ticoyíꝥ Cōāmacūrē.

⁹⁻¹⁰ Niipetira Cōāmacūwiipꝥ niirā cūūrē ññamasīyira.

—Īni jōð bupuwágꝥ, Cōāmacūrē usenire ticogú Āñurí Soperꝥ niyeru sãīduíarigꝥra niirā, jīiyira.

Cūūrē wáarere ññamanijōāyira.

Pórtico de Salomónꝥ Pedro basocáre wederigúe

¹¹ Wáamasīhēgū niiríꝥ cūūrē duuríyíꝥ. Basocá cūūrē ññamanijōā, Pedro, Juan putopꝥ cutusājeayira. Too cūā neārō biayá manirí tatia niíā. Tiitatia wāmecutia Pórtico de Salomón.

¹² Cūā cutusājeari ññagū, Pedro cūūrē jīiyíꝥ:

—Yáa wedera, ¿deero tiirá múā nocōrōca ññamanijōāi? ¿Deero tiirá múā ūsārē bayiró ññaí? Múā ūsārē “Īniā basocá aññurā niijirā, cūā tutuaremena wáari tiíya” jīi wācūā.

¹³ Marī ñecūsūmūā Abraham, Isaac, Jacob, āpērā marī ñecūsūmūā Ōpū niirigꝥ nií Cōāmacū. Cūūrā “Jesús uputí macū nií; aññuní” jīi, ēñoríꝥ niíwí. Jesuré múārē dutirápꝥre ticowꝥ. Pilato ññacoro múā cūūrē booríwꝥ. Cūū “Īnirē wionécogꝥda tiiā” jīipacari, múā “wionécorigāña” jīiwū.

¹⁴ Jesús ññañaré manigú, aññuré tiigúre múā booríwꝥ. Basocá sãāgúpere wionécodutiwꝥ Pilatore.

15 Jesús marĩrẽ catiré ticogúpere sĩadutíwũ. Cõãmacũ cũũrẽ diarigupure masõrigũ niiwĩ. Ɖsã teeré ññawũ.

16 Jesús cũũ tutuaremena ãni múã ññamasĩgũrẽ wáari tiárigũ niiãwĩ. Jesús Ɖsã cũũrẽ padeorí ññagũ, múã ññacoro ãnirẽ ãñurõ netõnéãrigũ niiãwĩ.

17 'Yáa wedera, múã “Cõãmacũ macũ niiĩ” jĩĩ masĩrijĩrã, cũũrẽ sĩadutíwũ. Marĩrẽ dutirácã teerora tiiwá.

18 Cõãmacũpe Cristo cũũ beserigũ ññañarõ netõãdarere wedetoarigũ niiwĩ. Niipetira profetas teeré jóarira niiwã. Múã cũũrẽ ññañarõ tiiríguemena teeré wáari tiiríguũ niiwĩ.

19 Múã ññañaré tiirére wãcũpati, wasoyá. Cõãmacũ booróbirora tiiyá. Teero tiirí, Cõãmacũ múã ññañaré tiirére acabó, ãñurõ niirecutiri tiigúdaqui.

20 Jesucãrẽ ticodiocogũdaqui sũcã. Cũũ Cõãmacũ beserigũ Cristo niiĩ.

21 Mecãtígã cũũrẽ ãmuãsepũ patuáro booa, tée Cõãmacũ niipetirere wasorípũ. Teeré Cõãmacũ cũũyara profetas ãñurãmena wedesuguerigũ niiwĩ.

22 Moisés biiro jóarigũ niiwĩ: “Too síropũ marĩ Ɖpũ Cõãmacũ profetare ticocogũdaqui. Yũũ tiiróbiro tiigúdaqui. Cũũ marĩya wedegũ niigũdaqui. Niipetire cũũ wederere tuopetijãña múã.

23 Æpẽrã cũũ dutirére tiidugáherano judíoamena niinemorica; sĩajãnoãdacua”, * jĩĩ jóarigũ niiwĩ Moisés.

24 'Samuel, ãpẽrã profetas mecãtígã wáarere jóasuguerira niiwã.

25 Cõãmacũ cũũyara profetamena múãrẽ wederigũ niiwĩ. Cõãmacũ múã pacusũmuãrẽ, teero biiri múãrẽ cũũ netõnére quetire ticowí. Tee quetire ticogũ, Abrahamrẽ ateré jĩĩrigũ niiwĩ: “Mũũ pãrãmi niinũnũsegũmena niipetira atiditã macãrãrẽ ãñurõ tiigúda”, jĩĩrigũ niiwĩ.

26 Cõãmacũ cũũ macũ diarigupure masõ, marĩrẽ ticocosuguerigũ niiwĩ. Teemena marĩrẽ ãñurõ tiiríguũ niiwĩ. Marĩ ññañaré tiirére duudutiríguũ niiwĩ, jĩĩyigũ Pedro.

4

Pedro, Juan judíoare dutirá pũtopũ wáarigũ

1 Pedro, Juan basocãre wedera tiirí, paia, ãpĩ Cõãmacũwii coterí basocare dutigũ, ãpẽrã saduceo basoca jeayira.

2 Pedro, Juanmẽna jĩĩyigũ:

—Cõãmacũ Jesuré diarigupure masõrigũ niiwĩ. Teero tiirã, marĩcã diaari siro, masããdacu, jĩĩyigũ.

Saduceo basoca, cúãmena jeaarira tee buerére tuorã, bayiró cúayira.

3 Cúa, Pedro, Juanrẽ ñeewayira. Muĩpũ sããritopũ niirĩ ññarã, cúãrẽ ñeewa, peresu sõnecoyira.

4 Cõãmacũwiipũ cúã bueariguere tuoárira paũ Jesuré padeonũcãyira. Jesuré padeorãmena niirã, ãmuã dícuere bapaqueori, cinco mil niiyira.

5 Apebãrecope judíoare dutirá, ãpẽrã bũtoã dutirá, teero biiri Moisés jóarigũ buerã tiimacã Jerusalénpũ neãyira.

6 Cúãmena ãpẽrã neãyira: Anás (cũũ paiaré dutigũ niiyigũ), Caifás, Juan, Alejandro, ãpẽrã paiaré dutiráya wedera.

7 Neãtoa, Pedro, Juanrẽ cúã pũtopũ néeatidutiyira. Cúã pũto jeari: —¿Noã dutirẽmena teeré tiarĩ múã? jĩĩ sãĩñáyira.

8 Pedro, Espiritu Santo cũũmena niirĩ, cúãrẽ yũũyigũ:

—Ɖsãrẽ dutirá, teero biiri bũtoã dutirá,

* 3:23 Deuteronomio 18.15-19; 34.10.

9 múã mecũã ùsãrẽ sãĩñãã, ùsã ãñurõ tiiárigue maquẽrẽ masĩdugara. Múã “¿ñeenómena cũũrẽ wáamasĩhẽgũ niimiárigure netõnéãrĩ?” jĩĩ sãĩñããrã tiicú.

10 Múã sãĩñããriguere yũũgũda, múã niipetira, teero biiri niipetira Israelya põna macãrã masĩãrõ jĩĩgũ. Jesucristo Nazaret macã macũ múã curusapũ páabiatudutirigu tutuaremena ãni múã ññacoropũ niigũrẽ netõnéãwã. Cõãmacũ cũũrẽ diarigupũre masõrigũ niĩwĩ.

11 Jesús ùtãqui múã cõãriqui tiiróbiro niĩ. Profeta tiiqui maquẽrẽ jóarigu niĩwĩ: “Wii weerira ùtãquire booríyira. Cũã boorípacari, tiiquira uputí macãqui pũtũáwũ tiiwiipũre”,* jĩĩ jóarigu niĩwĩ.

12 Æpẽrãpũja netõnémasĩricua. Cũũ sĩcũrã petihérimepũ wáaborirare netõnémasĩ, jĩĩyigu Pedro.

13 Dutirá cũã cuiro manirõ wederi ññarã, tuomaníjõãyira. Cũã basiro cãmerĩ wedeseyira:

—Ñniã bári niirã, buerira mee niĩya. Marĩ cũãrẽ ññamasĩã; Jesuména wáanetõrira niĩya, jĩĩyira.

14 Pedro, Juan netõnéãrigũ cũãmena nucũrĩ ññarã, deero jĩĩnemomasĩriyira.

15 Cũãrẽ witiwadutiyira ména. Cũã sesaro cãmerĩ wedeseyira:

16 —¿Deero tiádari marĩ ñniãrẽ? Niipetira ãno Jerusalén macãrã cũã tiĩñoãriguere ññapetijããrira niĩãwã. Teero tiirã, marĩ “tiiríawã” jĩĩmasĩricu.

17 Basocã aperó macãrãpũ teeré tuonemórĩ tiiríjããda. “Múã Jesuyére wedenemorĩ, múã ññarõ tiinóãdacu” jĩĩco cũãrẽ, jĩĩyira.

18 Wedesetõa, cũãrẽ sããatidutiyira sũcã. Cũã, cũã pũtopũ jeari, jĩĩyira:

—¿Ññurõ tuoyã múã! Jesuyére péerogã wedenemoriñãña; buenemoriñãña sãa, jĩĩmiyira.

19 Pedro, Juan yũũyira:

—¿Cõãmacũ ññacorore ùsã múã dutirére o cũũ dutirépere tiirí booi? Múã basiro beseya.

20 Æsã ññariguere, ùsã tuoríguere wederipacara, niimasĩriga, jĩĩyira.

21 Dutirápe bayiró tutuaremena dutinemoyira, cũãrẽ cuiaro jĩĩrã. Basocã cũũrẽ wáaariguere ññarã, Cõãmacũrẽ ùsenire ticoyira. Teero tiirã, cũãrẽ ññarõ tiimasĩri, wionécojãyira.

22 Cũã netõnéãrigũ cuarenta cãmarĩ nemorõ cuoyígu.

Jesuré padeorã Cõãmacũrẽ tiíapure sãĩrígue

23 Cũãrẽ wionécoari siro, Jesuré padeorã niirõpũ wáayira. Paiaré dutirá, ãpẽrã bũtoã dutirá jĩĩãriguere wedeyira.

24 Cũã wederi tuorã, sĩcãrõména Cõãmacũrẽ jĩĩyira:

—Æsã Õpũ, mũũ ùmũãse, atiyepã, díã pairímaa, niipetire atibáreco niirére tiirígu niĩã.

25 Tíatopũ Espíritu Santo wãcũrẽ ticoréména mũũ ùsã ñecũ Daviré wededutirigu niĩwũ. David mũũ wededutiriguere biiro jóarigu niĩwĩ:

Judíoa niĩhẽrã Cõãmacũmena cúara ññarã wáajãya.

Judíoaepaja “marĩ biiro tiáda Cõãmacũrẽ” jĩĩãmajãya.

26 Atibáreco macãrã õpãrã neããya, Cõãmacũrẽ netõnucã cũũrẽ ññarõ tiidugãra.

Cũũ beserigucãrẽ teerora ññarõ tiidugãya,† jĩĩ jóarigu niĩwĩ David.

* 4:11 Salmo 118.22. † 4:26 Salmo 2.1-2.

27 'Cũũ jóarirobirora wáawũ. Atimacãpãre Herodes, Poncio Pilato, ãpẽrã judíoa niihẽrã, judíoaмена neãwã. “Cũũrẽ ñañarõ tiiáda” jĩrira niiwã mũũ macũ Jesús mũũ beserigure ñañarõ tiiádara.

28 Tíatopũ mũũ “teerora wáaadacu” jĩrirobirora tiiríra niiwã.

29 Ësã Òpũ, cúã ùsãrẽ bayiró tutuaremena dutiawã, cuiaro jĩrã. Cúã jĩñariguere wãcũña. Ësã mũũrẽ padecotera niia. Ësãrẽ mũũye quetire cuire manirémena wederi tiiyá.

30 Mũũ tutuaremena diarecutirare netõnéña. Mũũ sícũrã Jesús mũũ macũ cúũ tutuaremena tiiẽñodutiya, jĩyira.

31 Cúã tee jĩñari siro, cúã niirõ cãmeñayiro. Espíritu Santo cúãpũre niiyigu. Teero tiirá, Cõamacũye quetire cuiro manirõ wedeyira.

Jesuré padeorá cúã cũorére cãmerĩ batorigue

32-33 Jesús cũũyere wededutigũ beserira bayiró tutuaremena basocãre wedeyira: “Marĩ Òpũ Jesús diari siro, masãrigũ niiwĩ. Cũũ masãri siro, cũũrẽ ññawũ”, jĩyira. Niipetira Jesuré padeorá sícãrĩbíro wãcũré cũoyíra. Cúã cũorére “yéé dícu niia” jĩriyira. Teero tiirá, cúã cũorére cãmerĩ batoyira. Cõamacũ cúãrẽ bayiró tiiápuyigu.

34-35 Wiserí, dita cũorá dúayira. Cúã dúa wapatáariguere Jesús beserirare ticoyira. Jesús beserirape cúã ticoariguere cúã menamacãrãrẽ apeyenó cũohérare batoyira. Teero tiirá, cúãya põna macãrã bóaneõrã maniyíra.

36 Teebũarecorire sícũ José wãmecutigũ niiyigu. Chipre nũcãrõ macũ, Leviyá põna macũ niiyigu. Jesús beserirape cũũrẽ Bernabé jĩyira. Bernabé griegoayemena “ãñurõ wãcũtutuari tiigũ” jĩrõ tiicú.

37 Sicadita cũũye oteré ditare dúayigu. Cũũ dúa wapatáariguere Jesús beserirare ticopetijãyigu.

5

Ananías, Safira jĩñitorigue

1 Æpĩ Ananías wãmecutigũ, cúũ nũmo Safiramena sicadita dúayira.

2 Ananías cúũ dúa wapatáariguere néedũo, dũsarére ticoyigu Jesús beserirare. Cũũ nũmoména “biiro tiiáda” jĩtoayigu.

3 Pedro cũũrẽ jĩiyigu:

—Ananías, ¿deero tiigú mũũ Satanãrẽ yũũarĩ? Mũũ Espíritu Santore jĩñditoayu, mũũ dúa wapatáariguere néedũogũ.

4 Tiidita mũũ dúaadari suguero, mũũya dita niiwã. Tee mũũ dúare wapa mũũye niyeru niiajĩyu. ¿Deero tiigú “jĩñditogũda” jĩ wãcũãrĩ mũũ? Mũũ basocá dícuere jĩñditogũ mee tiia; Cõamacũcãrẽ jĩñditogũ tiia.

5 Teeré tũogúra, Ananías ñaacũmu, diajõãyigu. Æpẽrã tee quetire tũorã, cuiPETIJõãyira.

6 Cũũ diari, mamarã tiiwiipá sããwa, suti caserimena cõma, néewayira, cũũrẽ yaará wáara.

7 Itiá hora siro Safira cúũ nũmo niimiãrigo sããjeayigo. Teero wáaariguere masĩriyigo.

8 Pedro coore sãññáyigu:

—Wedeya yũũre. ¿Múãya dita dúara, nocõrõrã niyeru wapatáarĩ? jĩiyigu.

—Nocõrõrã wapatáawũ ùsã, jĩiyigo.

9 Pedro coore jĩiyigu:

—¿Deero tiirá múã sîcârîbíro wâcûrémena “marî Òpû Espíritu marîrê ñañarõ tiiríqui” jîi wâcûmiârî? Mecûtígârã mûu manû niimiârigure yaará jeaarira pûtajeara tiíya. Mûucârê teorora yaaádara néewaadacua, jîiyigu.

¹⁰ Cûu teero jîirîrã, máata coocã Pedro puto ñaacûmu, diajõâyigo. Coó manû niimiârigure yaará jeaarira diaarigopure buajeáyira. Cûãrã coore néewa, yaará wáayira coo manûnîgû pûtopura.

¹¹ Niipetira Jesuré padeorá, âpêrã niipetira tee quetire tuorá, bayiró cuiyira.

Pedrocã Cõãmacû sîcârã tiimasîremena tiiêñorigue

¹² Teeburecorire Jesús beserirare Cõãmacû cûu sîcârã tiimasîremena pee tiiêñorî tiiyígu basocá watoapure. Niipetira Jesuré padeorá Pórtico de Salomón tatiapure sîcârõména neâyira.

¹³ Âpêrã cûãmena bapacûti, cui niiyira. Cûãrê bapacûti, cuipacara, Jesuré padeorare añurõ wâcûyira.

¹⁴ Êmûã, numiã pau Jesuré padeomáãncâyira.

¹⁵ Diarecutirare maa wesapure néewa, cõãré caseri sotoapure cûüyira. “Pedro netõwágu, cûu wâtîcõâtucoro cûã sotoa netõwári, cûã diaré netõádacu”, jîi wâcûyira.

¹⁶ Jerusalén wesa niiré macârî macârãcã diarecutirare néewayira. Wâtîã ñañarõ tiinórãcârê néewayira. Niipetira netõnénoyira.

Pedro, Juan peresuwiipure duiarira witi rigue

¹⁷ Cûã teero tiirí tuorá, paiaré dutigú, niipetira cûu menamacãrã saduceo basoca ññatutyira cûãrê.

¹⁸ Teero tiirá, Jesús beserirare ñee, néewa, peresuwiipure sõnecomiyira.

¹⁹ Tiiñamirã ángele peresuwi sopepãmarê pãõ, cûãrê néewitiatiyigu.

²⁰ —Cõãmacûwiipure basocare wedera wáaya, jîiyigu—. “Jesuré padeorare Cõãmacû añurõ niirecutiri tiigúdaqui”, jîi wedeya, jîiyigu ángele.

²¹ Cûu jîiãrirobirora bóemuãatiri, Cõãmacûwiipure sããwa, bueyira.

Tiiburecora paiaré dutigú, cûu menamacãrãmena, judíoare dutirá, teero biiri batoá dutirare neãdutyira. Cûã neãpetiari siro, peresuwiipure niirãrê néeatidutimiyira.

²² Cõãmacûwii coterí basoca peresuwiipure jeara, cûãrê buaríyira. Cûã manirí ññarã, wedera wáayira.

²³ Toopú jea, cûãrê wedeyira:

—Peresuwi añurõ biaári wii niimiãwã. Tiisope coterí basocacã añurõ cotemiãwã. Tiisopere pãõ ññarí, sîcûno maniãwí, jîiyira.

²⁴ Cûã teeré tuorá, Cõãmacûwii coterí basocare dutigú, paiaré dutirá dee tii masîriyira.

—¿Deero yapacútiadari ate? jîiyira.

²⁵ Cûã wâcûrã tiirí, sîcû jea, wedeyigu:

—Tuoyá ména. Múã peresuwiipure sõnecomiarira Cõãmacûwiipure basocare buera tiíawã, jîiyigu.

²⁶ Cûu wederi tuorá, Cõãmacûwii coterí basoca cûãrê dutigúmena cûãrê ññerã wáayira. “Basocá cûãrê maírã marîrê ütãperimena déebocua” jîirã, cûãrê néewara, ñañarõ tiiríyira.

²⁷ Cûãrê judíoare dutirá decopure néejeari, paiaré dutigú cûãrê jîiyigu:

²⁸ —Êsã múãrê “cûuye maquêrê buenemorijãña” jîimiãwã. Êsã múãrê buedutiripacari, niipetiro ñno Jerusalénpure múã bueré sesajõãtoaa. Múã

buerémena ùsãpere “cúã cùurẽ sããrĩ tiiwá” jĩrĩ tiidugára tiia, jĩyigu paiaré dutigú.

²⁹ Pedro, ãpẽã Jesús beseriramenã cùurẽ yũyigu:

—Basocá dutiré Cõãmacũ dutiré niihẽrĩ, Cõãmacũ dutirẽpere tiiró booa.

³⁰ Cõãmacũ marĩ ñecũsũmũã Òpũ Jesuré diarigupare masõrigu niuwĩ. Jesús niĩ mã curusapu páabiatu diari tiirigu.

³¹ Cùurẽna masõtoa, ãmũãsepũ néemũã, cùuya wãmo diamacãniñape dupoyigu. Marĩrẽ netõnérigu, marĩ Òpũ niĩãrõ jĩgũ, teero tiirigu niuwĩ. Marĩ judíoã ñañaré tiirere wãcũpati, wasorí, marĩrẽ acabógũdaqui.

³² Ësã Jesús tiiriguere ññarira niijĩrã, teeré wedea. Espiritu Santocã ññarigu niuwĩ. Cõãmacũ cùũ dutiré tiirãre Espiritu Santore ticoqui, jĩyigu Pedro.

Gamaliel wederigue

³³ Cùũ tee jĩrĩ tuorã, bayiró peti cúayira. Cùãrẽ sããdugãmiyira.

³⁴ Cùã cúari ñña, Gamaliel judíoare dutirá menamacũ wũmunãcã: —Ñniãrẽ sũowitíwaya ména, jĩyigu.

Gamaliel fariseo basocũ, Moisés jóarigue buegú niiyigu. Basocã “ãñuniĩ” jĩ padeogú niiyigu.

³⁵ Cùã sũowitíwari siro, toopú niirãrẽ jĩyigu:

—Yãa wedera, ãñurõ wãcũña mãã cùãrẽ tiidugárere.

³⁶ Tíatopure sícũ Teudas wãmecũtigu “yũũ dutigú niĩã” jĩ wãcũmiyigu. Cuatrocientos basocã cùũ buerere nũnyira. Too síro cùurẽ ãpẽã sããjãyira. Cùurẽ sããari siro, cùurẽ yũmiãrira cúã booró wãabatejõãyira. Nocõrõã cùũ buemiãrigue petijõãyiro.

³⁷ Too síro basocãre cúã bapaqueore bũrecori niirĩ, ãpĩ Judas Galilea macũ niiyigu. Pau basocã cùurẽ nũnyrĩ tiimiyigu. Too síro cùucãrẽ sããjãyira. Cùurẽ sããari siro, cùurẽ yũmiãriracã cúã booró wãabatejõãyira.

³⁸ Teero tiigú, mããrẽ wedea. Cùãrẽ teero ññajãña. Basocã dutirémena cúã bueri, petijõããdacu.

³⁹ Cõãmacũ dutirémena cúã bueri docare, mãã sãcãrĩbíricu. Mãã cùãrẽ cãmotãra, Cõãmacũrẽ netõncãrã tiibócu, jĩyigu Gamaliel.

⁴⁰ Cùurẽ “jáũ” jĩyira.

Jesús beserirare sũocó, tãna, “Jesuyé quetire wedenemoriãña” jĩ, cùãrẽ wionécojãyira.

⁴¹ Cùã judíoare dutirá pũtopũ niĩãrira witiyira ãseniremena. Cãmerĩ wedeseyira:

—Cõãmacũ marĩrẽ “ãpẽã cùãrẽ ñañarõ buijãpacari, Jesuyére bueduricua” jĩ masĩjĩyĩ, jĩyira.

⁴² Bũrecoricõrõ Cõãmacũwiipũ, wiseripú “Jesús Cõãmacũ beserigu niĩ” jĩ wederucujãyira.

6

Apóstoles cùãrẽ tiiãpuadarare beserigue

¹ Jõõpemena pau Jesuré padeonãcãrã tiiyira. Teebũrecorire griegoaye wedesera hebreoaye wedeseramena cúayira.

—Ësãya wedera wapewia numiãrẽ búrecoricõrõ péerogã yaaré ticorã niĩãwã, jĩyira.

² Teero tiirã, cúã doce Jesús beserira Jesuré padeorã niipetirare wedeadara neãdutiya.

—Ësã Cõãmacũyere wededu, yaaré batori, ãñuria.

³ Teero tiirá, siete ãmuã múãmena niirãrẽ beseya. “Cúãrã basocá ãñuũya” jĩrã, Espíritu Santo dutiré tiirucúra, ãñurõ masĩrã niiãrõ. Múã beseadarare yaaré batodutiadacu.

⁴ Ësãpe Cõãmacũrẽ sãĩ, cãũyere buerucujããdacu, jĩyira.

⁵ Niipetira: —Teerora wáaaro, jĩyira.

Teero tiirá, sícũ Esteban wãmecutiguere beseyira. “Cũũ ãñurõ Cõãmacũrẽ padeói; cãũmena Espíritu Santo niiqui”, jĩyira. Æpẽrãrẽ Felipe, Prócoro, Nicanor, Timón, Parmenas, Nicolás beseyira. Nicolás Antioquia macũ judíoayu niiripacu, cúã tiiróbiro Cõãmacũrẽ padeogú wáayigu.

⁶ Cúãrẽ besetoa, Jesús beserira puto néewayira. Cúã néejeari, Cõãmacũrẽ sãĩbosáyira. Cúã beseairare ñaapeóyira, Cõãmacũ múãrẽ tiiápuaro jĩrã.

⁷ Too síro Cõãmacũyere paũ basocá masĩpetijõãrã tiiyira. Jerusalén macãrã paũ Jesuré padeorá niinacãyira. Paiacã paũ Jesuyere tiinacãyira.

Estebanrẽ ñee, néewarigue

⁸ Estebanrẽ Cõãmacũ ãñurõ tiiápuyigu. Teero tiigú, tutuaremena Cõãmacũ dícu tiimasĩrere basocá ññacoropũ tiiñoyigu.

⁹ Cũũ puto ãpẽrã jeyira. Judíoa niyira. Cúã dutiapenori basoca niimirira niyira. Teero tiiró, cúã neãrĩ wii “Libertado” wãmecutiyo. Æpẽrã cúã menamacãrã judíoa Cirene macãrã, Alejandría macãrã, Cilicia dita macãrã, Asia dita macãrã niyira. Cúã cúaremena Estebanrẽ sãĩñáyira.

¹⁰ Estebanpe Espíritu Santo cãũrẽ ãñurẽ masĩre tiorémene wedeseyigu. Teero tiirá, cúã cãũmena wedese sícãrĩbíyira.

¹¹ Sícãrĩbíri, ãpẽrãrẽ niyeru tico, jĩyira:

—Jĩditora wáaya. “Esteban Moisére dutiré cũũriguere ñañarõ wedeseawĩ; Cõãmacũcãrẽ ñañarõ wedeseawĩ”, jĩ wedewa basocãre, jĩyira.

¹² Cúã jĩditoariguere tiorá, niipetira basocá, ãpẽrã bũtoá dutirá, teero biiri Moisés jóarigue buerá cúayira. Cutujeá, cãũrẽ ñee, judíoare dutirá puto pũ néewayira.

¹³ Jĩditoracãrẽ néewa, wedesedutiyo:

—Ñni Cõãmacũwiire ñañarõ jĩãwĩ. Moisére dutiré cũũriguecãrẽ teerora jĩãwĩ.

¹⁴ “Jesús Nazaret macã macũ Cõãmacũwiire cõãgũdaqui; Moisés marĩrẽ tiiidutiriguere wasojãgũdaqui” jĩrĩ tuoáwũ, jĩditoyira.

¹⁵ Teeré tiorá, judíoare dutirá, too duirã niipetira Estebanrẽ bayiró ññayira. Cũũya diapóa cúã ññarĩ, ángeleya diapóa tiiróbiro bauyiro.

7

Esteban wederigue

¹ Paiaré dutigú Estebanrẽ sãĩñáyigu:

—¿Diamacũrã niĩ ãniã mũũrẽ wedesãre? jĩyigu.

² Esteban yũũyigu:

—Yáa wedera, yũũ pacũsũmuã, ãñurõ tuoádacu múã, yũũ wederi. Cõãmacũ ãñurõ asibatégu marĩ ñecũ Abrahamrẽ bauáyigu, Mesopotamiaru cãũ niirĩ. Harán macãru cãũ niigũ wáadari suguero, cãũrẽ wedeseyigu.

³ “Mũũya ditare, mũũya wederare cũũjã, wáagua. Mũũ wáari, mũũ niĩãdari ditare eñogũda”, jĩyigu.

⁴ Teeré tuoá, Abraham caldeoyia ditaru niĩãrigu Haránru niigũ wáayigu. Toorú cãũ pacũ diawejõãyigu. Cãũ pacũ diaweoru siro, Cõãmacũ cãũrẽ atiditá atitó marĩ niirõrẽ atidutiyo.

⁵ Cũ ãnopú jeari, dita ticoriyigu ména. Ticoripacu, “too síropu mũye, mũ pãrãmerã niinũuseraya dita niiãdacu” jĩiyigu. Cõãmacũ teeré wederitore, Abraham põnamaníyigu ména.

⁶ Cõãmacũ cũrẽ apeyé wedenemoyigu: “Mũ pãrãmerã niinũusera ãpẽrãyé ditapu niiãdacua ména. Dutiapenori basoca niiãdacua. Cuatrocientos cãmarĩ cũãrẽ padeduti, ñãñarõ tiíápeadacua.

⁷ Cũãrẽ teero tiirí, yũ tiidita macãrãrẽ ñãñarõ tiigúdacu. Yũ teero tiíari siro, mũ pãrãmerã niinũusera witiadacua. Witi, atiditapú jea, yũ dutiré tiíadacua”, jĩiyigu Cõãmacũ.

⁸ Cõãmacũ Abrahamrẽ wedecũyigu: “Niipetira ãmũãrẽ cúã cõnerígu yapa macã caseróre widedcõãña. Ate yũ jĩrẽre tiirá, múã yũmena niirere ãñoãdacu”, jĩiyigu Cõãmacũ. Teero tiigú, Abraham cũ macũ Isaare ocho búrecori cũ bauári siro, cũ cõnerígu yapa macã caseróre widedcõãyigu. Isaacã teerora tiiyígu cũ macũ Jacoré. Jacob teerora tiiyígu cũ põna doce põnarĩ pacusũmũã niãdarare.

⁹ Jacob põna marĩ ñecũsũmũã cúã bai Joseré ñnatutira, Egiptopu wáarare dúayira. Cõãmacũpe cũmena nijãyigu,

¹⁰ niipetire cũrẽ ñãñarõ netõbóarere netõrĩ tiigúdu. Faraón Egipto dita macãrã õpũmena wedeseri, Cõãmacũ Joseré masĩre ticoyigu. Cõãmacũ Faraónrẽ usenirĩ tiiyígu Joseména. Teero tiigú, Faraón cũrẽ cũ doca macũ dutigú sõnecoyigu. Apeyeré, Faraón cũya wii maquẽ paderé dutigú cũyigu.

¹¹ Too síro niipetiro Egiptopure, Canaãncãrẽ jubóare wáayiro. Teero tiirá, basocá teeditapu niirã bayiró ñãñarõ netõrã tiiyira. Marĩ ñecũsũmũãcã yaaré bũamasĩriyira.

¹² Jacob “Egiptopu yaaré dúare niíayiro” jĩrẽ quetire tũogú, cũ põnarẽ, marĩ ñecũsũmũã niãdarare, “yaaré sãirã wáaya” jĩcoyigu. Cũ sicato ticocogu tiiyígu.

¹³ Cũã nemo jeari, José “yũ múã bai niíã” jĩ wedeyigu cũ sõwũsũmũãrẽ. Faraõncã “cũã José sõwũsũmũã niíãwã” jĩrĩ tũoyígu.

¹⁴ José, cũ sõwũsũmũãmena queti ticocoyigu cũ pacupure. “Marĩ pacu, niipetira maríya wederamena atiaro ãnopú”, jĩcoyigu. Cũya wederape “setenta y cinco” niyira.

¹⁵ Jacob “jáu” jĩ, Egiptopu wáajõãyigu. Toopú diayigu. Cũ põna marĩ ñecũsũmũãcã toopúra diayira.

¹⁶ Jacob diarigu õpũrẽ Siquempu néewayira. Toopú Abraham cũ Hamor põnarẽ ãtãtuti sãirítutipu cũyira.

¹⁷ Abrahamrẽ Cõãmacũ jĩrigue jeatiri, marĩ ñecũsũmũã pau basocáputiyira Egiptopu.

¹⁸ Cũã toopú niirĩã, ãpĩ õpũ sããyigu. Cũ Josenígũ tiiríguere masĩriyigu.

¹⁹ Cũ marĩ ñecũsũmũãrẽ jĩdito, ñãñarõ tiíapeyigu. Cũã põna bauárare diaaro jĩgũ, cõãdutyigu.

²⁰ Teebũrecorira Moisés bauáyigu. Cũ Cõãmacũ ñnarĩ, ãñugúgã niyigu. Cũ pacusũmũã ñĩãrã muĩpũrã cúãya wiipu cũrẽ masõmiyira.

²¹ Dee tii masĩri, cũrẽ cõãjãyira. Cõãari sirogã, Faraón macõ cũrẽ ñãbuayigo. Ñãbua, néema, coo macũ tiiróbiro cũrẽ masõyigo.

²² Egipto macãrã ãñurõ masĩrãyere bueyira Moisére. Teero tiigú, cuiro manirõ wedesegu, õpũ tiiróbiro tiirécãtigu niyigu.

²³ Moisés cuarenta cãmarĩ cuogú, cũya wedera Israelya põna macãrãrẽ ñãdugagu, cúã pũtopu wáayigu.

²⁴ Toopú jeagu, sãcũrẽ Egipto macũ páari ñãyigu. Cũrẽ cãmeboságu, Egipto macãrẽ páasãjãyigu.

25 Cũu basiropo wãcũmiyigu: “Yũu menarã Cõãmacũ yãa wederare dutia-penori basoca niirãrẽ witiri tiigũdaqui. Cũã ateré masĩcua”, jĩ wãcũmiyigu. Cũã cũu tiiróbiro wãcũriyira.

26 Apebũreco ãpẽrã cũya wedera puarã cãmerĩquẽrã tiiri buajeáyigu. Cũãrẽ cãmerĩquẽduri tiidugágu, “múã sícũya wedera niã. ¿Deero tiirã cãmerĩ ñãñarõ tiii?” jĩ wedemiýigu.

27 ãpĩrẽ bayiró ñãñarõ tiigũpe Moisére tuunecoýãyigu. “Mũũ ãsarẽ dutigũ mee niã; ãsarẽ queti besegũ mee niã.

28 ¿Mũũ ñamica Egipto macũrẽ sããrirobirora yũure sãadugágu tiii sũcã?” jĩ yũututiýigu.

29 Cũu teero jĩrĩ tuogũ, Moisés dutijõãyigu. Madián ditapu wãa, aperó macãpu tiiróbiro nii, puarã ãmũã põnacatĩyigu.

30 Moisés tiiditapũre cuarenta cũmarĩ niyigu. Sicabũreco basocã manirõ Sinai ãtãgũ puropũ wãayigu. Toopũ yucusati jũũrĩ ñãayigu. Pecame jũũrĩpõna decopũ ángele bauáyigu.

31 Moisés teeré ñãagũ, ñãamanijõãyigu. “¿Deero tiiró tee wãamiĩto?” jĩ, puogããñurõ ñãaquẽnogũ wãayigu. Cũu puogãpu jeari, Cõãmacũ tiimé decopũ cũũrẽ wedeseyigu.

32 “Yũu Cõãmacũ niã. Mũũ ñecũsũmũã Abraham, Isaac, Jacob Õpũ niã”,* jĩyigu. Moisés ñapõpiyigu. Cuigu, ñãadujãyigu.

33 Cũũrẽ wedesenemoyigu: “Mũũ yũu puora nucũã. Teero tiigũ, mũũ sapature tuuwéya. Tuuwégu, yũure padeorere ãñogũdacu.

34 Yãara basoca Egiptopũ niirãrẽ ñãñarõ tiãperi ñãã. Cũã pũnisire tuoã. Cũãrẽ netõnegũdu diãtiawũ. Teero tiigũ, mũũrẽ Egiptopũ ticocogũda”, jĩyigu Cõãmacũ.

35 Moisére boorĩrira too sugueropũ jĩyira: “Mũũ ãsarẽ dutigũ mee niã; ãsarẽ queti besegũ mee niã”. Cũã tee jĩpacari, Cõãmacũpe Moisére cũũrẽ dutigũdu, netõnegũdu sõnecoyigu sãa. Cõãmacũ ángelere jũũrĩsatipũ teeré wederi tiyigu.

36 Moiséra cũũrẽ néewitiwayigu. Cũũrã Cõãmacũ sícũrã tiimasĩrere tiẽñoyigu Egiptopũre. Día Sõãrímaa pairĩmaapucãrẽ teerora tiẽñoyigu. Cuarenta cũmarĩ basocã manirõpũ cũã wãari, teerora tiẽñorucujãyigu.

37 Cũũrã Israelya põna macãrãrẽ wederigu niwĩ: “Too síropũ Cõãmacũ profetare ticocogũdaqui. Cũu marĩya wedegu niigũdaqui. Yũu tiiróbiro tiigũdaqui”,† jĩ jóarigu niwĩ Moisés.

38 Moisés basocã manirõpũ marĩ ñecũsũmũã neãrĩ, cũãmena niyigu. Sinai ãtãgũpũ ángele cũũrẽ wedeseyigu. Moisés Cõãmacũ dutiré petihérere ñeeyigu, marĩrẽ ticogũdu.

39 Cũũrẽ marĩ ñecũsũmũã tuodugãriyira. Cũũrẽ boohéra, Egiptopũ cãmecóputũadugamiyira.

40 Teero tiirã, Aarónrẽ jĩyira: “Jõõ niãrigũ marĩrẽ Egiptopũ néeatirigu cũũ bauhéro yoajõãã. ¿Deero wãaayiri? Marĩ masĩria. Teero tiirã, ãsã padeoádarare weebosaya. Cũãrẽ marĩ apasugueadacu. Cũã marĩ wãaadarimarẽ ãñõãdacua”, jĩyira.

41 Teebũrecorire sícũ wecu wĩmagũ tiiróbiro baugũ weeyira. Bosebũreco tii, ecarãre sãã, sóeditioyira cũã weearigure tiipéora.

42 Cũã teero tiiri ñãagũ, Cõãmacũ cũã booró tiãro jĩngũ, cũãmena niãrigũ cõãjõãyigu. Cũã booró muĩpũrãrẽ, ñocõãrẽ padeoyira. Teeré profetas jóarira niwã:

* 7:32 Éxodo 3.6. † 7:37 Deuteronomio 8.15,18.

Cōāmacū cúārē jīiyigu:

Múā Israelya pōna macārā,
basocá manirōp̄re cuarenta cūmarĩ niirā,
ecarāre sīā sóeditioriw̄, ȳre padeorá.

⁴³ Āpī Moloc queorere padeorá, suti caserimena tiirí wiire apacāmesāwū.

Āpī Refán ñocōāwū múā weerigucārē padeorá, teerora tiiwá.

Āniārē múā basirora weew̄, padeoá dara.

Teero tiigú, múārē ñee, néewadutiguda Babilonia berup̄, jīiyigu Cōāmacū, ‡
jīi jóarira niiwā.

⁴⁴ Esteban wedenemoyigu:

—Marĩ ñecūsūmūā basocá manirōp̄ Cōāmacū basocámena niirí wiire
c̄oyira. Tiwiiré Cōāmacū Moisére cūū ñnoríbirora tiidutíyigu.

⁴⁵ Marĩ ñecūsūmūā niinunuseraya wii putuáyiro. Josuémena néeatiyira ti-
wiiré. Cúā atiditá ñeerā atiri, Cōāmacū atiditá macārārē ācūcoyigu. Cúā
wáaweorep̄re niyira. Yoari tiwii ānopú niyiro, té David cūū ōpū sārī sirop̄.

⁴⁶ David Cōāmacū añurō tiirere b̄agú jīiyigu: “M̄ ȳ ñecū Jacob pade-
oriḡya wiire m̄ niīadari wiire tiibosádugaga”, jīimiyigu.

⁴⁷ Cūū tiibosádugapacari, cūū macū Salomónp̄ tiwiiré tiibosáyigu.

⁴⁸ Cōāmacū ūm̄āsep̄ niigú basocá tiiré wiserip̄ niirii. Profeta teeré jóarigu
niiwí:

⁴⁹ Ȳ boorí, ūm̄āse ȳ duiríp̄rō tiiróbiro niīadacu;
atiditapú yé dupori yeerisāgūdacu.

Teero tiirá, yáa wii niīadari wiire tiimasīria múā.

Ȳ yeerisāādarō tiimasīria.

⁵⁰ Ȳ ate niipetirere tiiwá, jīiyigu Cōāmacū, §
jīi jóarigu niiwí.

⁵¹ Esteban cúārē jīinemoyigu:

—Múā Cōāmacū dutirere netōncānetōjōāā. Cūūrē masīhērā tiiróbiro cūū
wederere tuodugária. Espiritu Santo dutirere tiidugária. Múā ñecūsūmūā
tiiróbirora tiijāā.

⁵² Múā ñecūsūmūā niipetira profetare ñañarō netōrī tiyira. Marīrē
netōnégūdu atiadarere wedesuguerirare sīājāyira. Cúā wedesuguerigu añugú
jeari, múā cūūrē jīiditoremēna wedesā, sīādutírira niā.

⁵³ Múārē Cōāmacū ángleamēna cūū dutirere cūūyigu. Teeré cūūnorira ni-
ipacara, múā netōncānetōjōāā, jīiyigu Esteban.

Estebanrē ūtāperimēna déesīarigue

⁵⁴ Cūū tee jīirí tuorá, cúāpe bayiró cúayira. Cúā cúare ñnorā, upire ba-
cadiyóyira.

⁵⁵ Estebanpe Espiritu Santo cūūmēna niirí, ūm̄āsep̄ iñamūco, Cōāmacū
añurō asibatérere iñayigu. Cōāmacū diamacúpe Jesús nucūrī iñayigu.

⁵⁶ Cūū cúārē iñagū, jīiyigu:

—Jāā, ūm̄āse p̄ōrī iñāā; Cōāmacū diamacúpe niipetira sōwū nucūrī iñāā
ȳ, jīiyigu.

⁵⁷⁻⁵⁸ Cūū tee jīirí tuorá, bayiró acaribí, tuodugáhera cúāye cāmopéri
paabiáyira. Cūū p̄to sīcārōmēna cutujeá, cūūrē ñee, tiimacā wesap̄ cōājāyira.
Cúāye suti sotoá sñarere tuuwé, ticoyira sīcū mam̄rē cotedutira. Cūū
wāmecutiuyigu Saulo. Ticotoa, Estebanrē ūtāperimēna déesīayira.

⁵⁹ Cúā déesīārā tiirí, cūūpe Cōāmacūrē sāiyigu:

‡ 7:43 Amós 5.25-27. § 7:50 Isaías 66.1-2.

—Jesús yuu Öpũ, yuu yeeripũnarẽ ñeeña, jĩyigu.

⁶⁰ Ñicãcoberimena jeacũmujea, bayiró acaribíremena jĩyigu sũcã:

—Öpũ, acabóya ãniãrẽ ate cúã ñañaré tiirére, jĩyigu. Tee jĩtoa, diajõãyigu sáa.

8

Saulo Jesuré padeoráre ñañarõ tiirígue

¹ Saulo Estebanrẽ sãrĩ ñagũ, “ãñuã” jĩyigu.

Tiiburecora Jerusalénpure Jesuré padeoráre ñañarõ netõrĩ tiinucãyira. Niipetira Judea ditapu, Samaria ditapu dutibatéjõãyira. Jesús beserira dícu wáariyira.

² Æpẽrã ãmuã Cõãmacũrẽ quioníremena padeorá Estebanrẽ yaayíra. Cũũrẽ yaa, bayiró boorituayira.

³ Saulope Jesuré padeoráre nemorõ ñañarõ tiinetõnucãyigu. Cũãye wisericõrõ sããwa, ãmuãrẽ, numiãrẽ ñee, néewa, biadupóyigu peresuwiipu.

Felipe Samaria macãrãrẽ buerigüe

⁴ Dutibatéwarira cúã wáaro Jesuyé quetire wedewayira.

⁵ Felipe Samaria dita niirí macãpu wáayigu. Toopú jea, “Jesús Cõãmacũ beserigu niirí” jĩrere wedeyigu.

⁶⁻⁷ Cõãmacũ sícũrã tiimasíre tiiẽñooyigu. Wãtĩã pau basocãpure sããrirare witidutiugu. Witiatira, bayiró acaribíyira. Pau wáamasĩhẽrãrẽ, opayuriri wáarare netõnéyigu. Cũũ teero tiirí ñarã, niipetira cúũ wederere ãñurõ tũonũnũseyira.

⁸ Tiimacãpure bayiró useniyira.

Simón yái tiiróbiro niigũ

⁹ Toopure sícũ basocú yái tiiróbiro niigũ niyigu. Cũũ wãmecutiugu Simón. Cũũ tiirémene Samaria dita macãrãrẽ ucuanére tiiyigu. Cũãrẽ “uputí macũ niirí” jĩ wãcũrĩ tiiyigu.

¹⁰ Uputí macãrã, bári niirã niipetira cúũ jĩrere ãñurõ tũonũnũseyira. “Ñani Cõãmacũ tutuare cõogú niiqui”, jĩmiyira.

¹¹ Yoari pee tiiẽñoemena cúãrẽ ucuanére tiiẽñooyigu. Teero tiirã, cúũrẽ tũonũnũsemyira.

¹² Felipe jea, Cõãmacũ dutiré basocãpure niĩãdare jeariguere bueyigu. “Jesús Cõãmacũ beserigu basocãre netõnégũ niirí” jĩrere bueyigu too macãrãrẽ. Æmuã, numiã Jesuyé maquẽrẽ tũo, padeotóa, wãmeõtidutiya.

¹³ Simón “yucã Jesuré padeóa” jĩ, wãmeõtiduti, Felipe wáaro cúũrẽ nũnyigu. Felipe Cõãmacũ sícũrã tiimasíre tiiẽñojãgũ tiiyigu. Simón teeré ñagũ, ñãmanijõãyigu.

¹⁴ Jesús beserira Jerusalénpu niirã “Samaria dita macãrã Cõãmacũyere ãñurõ padeoáyira” jĩrere quetire tũoyira. Teero tiirã, Pedro, Juanrẽ ticocoyira toopure.

¹⁵ Cũã toopú jea, cúãrẽ Cõãmacũrẽ sãĩbosáyira, cúãpure Espiritu Santo niigũ jeaaro jĩrã.

¹⁶ Cũãmena Espiritu Santo niiriyigu ména. Jesús wãmemena dícu wãmeõtinorira niyira.

¹⁷ Cũãrẽ ñaapeóri, Espiritu Santo cúãpure niigũ jeayigu.

¹⁸ Simón teeré ñagũ, Jesús beserirare niyeru ticomiyigu.

¹⁹ —Ate tiimasíre ticoya yucãrẽ, yuu ñaapeórare Espiritu Santo cúãpure niigũ jeari, jĩmiyigu.

20 Pedro cūūrē jīiyigu:

—Muu Cōāmacū tutuare ticorére “niyerumena sāīgúda” jīi wācūmiājlyu. Muumenarā tee niyeru pecamepu jūūtērjāārō.

21 Cōāmacū ĩñarī, muu diamacū wācūria. Ate ũsā tiirére tiimasīria muu.

22-23 Yuu ĩñarī, muu ĩnatutire, muu ñañaré tiirípore niinetōjōāā muurē. Teero tiigú, muu ñañaré wācūrére wācūpati, wasoyá. Cōāmacūrē acabóre sāīñá. Apetó tiigú, muu ñañarō wācūrére acabóboqui, jīiyigu Pedro.

24 Simón jīiyigu:

—Tee múā jīīarigue yuure wáarijāārō jīirā, múā yuure Cōāmacūrē sāibosáya, jīiyigu.

25 Too síro Jesús beserira Jesús tiiríguere cūū bueriguere wedeyira. Teeré wedetoa, Samaria dita niiré macārī macārārē Jesuyé añuré quetire wedepuayira, Jerusalénpu putuara.

Felipe Etiopía macūrē wederigue

26 Felipere sícū ángele bauá, wedeyigu:

—Jerusalén niwarima Gaza macā búarimapu wáaya. Tiimá basocá manirōpu niwacu, jīiyigu.

27 Felipe tiimará búayigu. Toopá wáagu, sícū Etiopía dita macūrē buajeáyigu. Tiidita ōpō doca macū niipetire cooye niyerure coterí basocū niiyigu. Jerusalénpu Cōāmacūrē padeogú jearigu

28 coepuáagu tiiyigu. Cūūyawu tūnuríwu caballoa wéeriwupu sñawayigu. Profeta Isaías jóariguere buegu tiiyigu.

29 Espiritu Santo Felipere: —Iiwuré quēmū, tiiwá putogā wáaya, jīiyigu.

30 Felipe tiiwá putogāpu cutajeágu, Isaías jóariguere bueri tuoyigu. Teeré tuogú: —¿Muu buerére tuogári? jīi sāīñáyigu.

31 Cūūpe cūūrē yuuyigu:

—Tuoríga. Yuure wedegú maniī. Jāmū, muāsñā; yuu puo sñāgū atiya, jīiyigu.

Cūū muāsñáyigu.

32 Cōāmacūye queti jóaripū maquē cūū buearigue ate niyiuro:

Oveja cūā sñāgúdre ñeewaro tiiróbiro basocáre ñeewayira.

Oveja wīmagūrē póare cūā súari cūū ditamanírōbirora basocúcā ditamaníyigu.

33 Cūūrē buijáyira. Cūū ñañaré tiirípacari, cūūrē wionécori booríyira.

Cūā ñañarō tiiríguere deero wedemasñā maniā.

Atiditapú cūū niiré petirí tiyíra,*

jīi jóariguere bueyigu. Ateré buegu tiiyigu Etiopía macā.

34 Etiopía macū teeré buetoanucō, Felipere sāīñáyigu:

—¿Isaías cūū jīīgú noā niigari? ¿Cūū basiropo o āpī niigari? jīi sāīñáyigu.

35 Felipe cūā bueariguere wedesugue, niipetire Jesuyé quetire wedeyigu.

36 Maapu wáara, oco niirōpu jeayira. Etiopía macū jīiyigu:

—Īñāña. Jōō oco niīā. ¿Muu yuure wāmeōtiri, ñeenó cāmotábogari? jīiyigu.

37 —Muu Jesucristore añurō padeorí, cāmotáre manicú, jīiyigu Felipe.

—Yuu Jesuré padeóa. Cūūrā Cōāmacū beserigu niīi, jīiyigu Etiopía macū.

38 Caballoa wéeriwu waatúguare puánucādutiyigu. Tiiwuré puánucōtoa, cūā puarā diinucā, oco niirōpu búā, wabawía, Felipe cūūrē wāmeōtiyigu.

39 Cūā wabapārī, Espiritu Santo Felipere aperopá néecocpuayigu. Teero tiigú, Etiopía macū Felipere ĩñanemoriyigu. Ūseniremena cūū wáarimapu wáayigu sáa.

* **8:33** Isaías 53.7-8.

40 Felipepe aperopú bauágũ, “Azotopũ niiã” jĩĩ ññamasĩyigũ. Tiimacãrẽ netõwá, macãrĩcõrõ Jesuyé ãñuré quetire wedewarucu, Cesarea macãpũ wedejeayigũ.

9

Saulo Jesuré padeonũcãrigue (Hch 22.6-16; 26.12-18)

1 Saulope Jesuré padeoráre ññatutigũ, cúãrẽ sãñjãgũda jĩĩgũ, paiaré dutigáre ññagũ wáayigũ.

2 Cúãrẽ sãñyigũ:

—Yũũ Damascopũ wáagu tiia. Dutirépũrĩrẽ jóabosaya yũũre. Teepũrĩrẽ judíoa neãré wiseri macãrã dutirápũre wiyagũda tiia. Mama bueré padeorá ãmuã, numiãrẽ ñeegũda. Cúãrẽ néeatigũda ãno Jerusalénpũ peresu tiigũda, jĩĩyigũ.

3 Too síro teepũrĩmena Damascopũ wáajõãyigũ. Toopú jeagũda tiirí, wãcũña manirõ ãmuãsepũ cũũ pũto bóediatiyiro.

4 Teero wáari, ññacũmu, sĩcũ cũũrẽ wedeseri tuoyigũ:

—Saulo, ¿deero tiigú yũũre ññarõ tiinũnúsei? jĩĩyigũ.

5 —¿Noã niĩ mũũ? jĩĩyigũ Saulo.

—Yũũ Jesús, mũũ ññarõ tiinũnúsegura niiã. Mũũ basirope ññarõ tiigú tiia, yũũre teero tiigú, jĩĩyigũ.

6 Saulo cui, ññarõpũ, jĩĩyigũ:

—Õpũ, ¿deero yũũ tiirí boogári?

Jesús cũũrẽ jĩĩyigũ:*

—Wũmunũcãña. Iimacãpũ wáaya. Toopú sĩcũ wedegũdaqui mũũ tiiádarere, jĩĩyigũ.

7 Saulomena wáarira wedesere tuorá, wedesemasĩrijõãyira. Teeré tuopacára, wedesegũre ññariyira.

8 Saulo wũmunũcã, cũũ capearire ññarõmiyigũ. Baunóriyigũ. Cũã cũũya wãmorẽ ñee, Damascopũ tũãwáyira.

9 Itiábũreco ññari, yaari, sñiriyigũ.

10 Damascopũre sĩcũ Jesuré padeogú niiyigũ. Cũũ wãmecutiyigũ Ananías. Cũũ cãnirípacari, quẽẽrõpũ tiiróbiro Jesús cũũrẽ wedeseyigũ:

—Ananías, jĩĩyigũ.

—¿Deero jĩĩ, yũũ Õpũ? jĩĩ yũũyigũ.

11 Jesús cũũrẽ jĩĩyigũ:

—Diamacú niwarimapũ wáaya. Toopú Judaya wiipũ Tarso macũrẽ sãññãña. Cũũ wãmecutii Saulo. Cũũ yũũre sãñgú tii.

12 Cũũ quẽẽgũ tiiróbiro ate ññããwĩ: Sĩcũ Ananías wãmecutigũ cũũ pũtopũ sããati, cũũrẽ ññaapó tiiáwĩ, ññããrõ jĩĩgũ, jĩĩyigũ.

13 Ananías jĩĩyigũ:

—Õpũ, paũ basocá queti wedeawã. Cũũ Jerusalénpũ niigũ, mũũrẽ padeoráre ññarõ tiigú tiiáyigũ.

14 ãno macãrãcãrẽ mũũrẽ padeoráre ñeegũ jeaayigũ. Paiaré dutirá dutirigue cũoáyigũ, jĩĩyigũ Ananías.

15 Jesús cũũrẽ jĩĩyigũ:

—Wáagua. Yũũ cũũrẽ yé quetire wedegũdũre besetoawũ. Cũũ niipetire dita macãrãrẽ, cũã õpãrãrẽ, Israelya põna macãrãrẽ wedewarucugũ wáagũdaqui.

* 9:6 Versículo 5 yaparũ, versículo 6 tiinũcãrõpũ aperũ bũcũpũrũ baurĩcu; aperũpã baucú.

16 “Jesuré padeóa” cūũ jĩrėmena cūũ bayiró ñañarō netōādarere yuu basiro cūũrė masĩrĩ tiigúda, jĩyigu.

17 Cūũ teero jĩĩari siro, Ananías toopú wáa, tiwiipá sããwa, Saulore ñaapeó, jĩyigu:

–Yáa wedegu, marĩ Ōpũ Jesús, m̄u maapu atiri bauárigu, yuure ticocoawĩ, m̄uure “ĩñaārō sũcã” jĩgũ. “Espíritu Santo m̄umena niiārō”, jĩcoawĩ, jĩyigu.

18 Máata cūũ capearipu wai nutārĩ tiiróbiro bauré tusaarigue ñaacodiayiro. Āñurō ĩñayigu sũcã. ĩña, w̄umunucã, w̄ameōtinoyigu.

19 Too síro yaa, tutuajōāyigu sũcã.

Saulo Damascopu buerigue

Jesuré padeorá Damascopu niirãmena yoasãñurĩ p̄utáyigu.

20 Máata judíoa neáré wiseripu “Jesús Cōāmacũ macũ niiĩ” jĩrėre wedenucāyigu.

21 Niipetira cūũ wederi tuorá, tuomanijōāyira.

–Āni Jerusalėnpu niigũ, Jesuré padeoräre ñañarō tiirigura niiĩrã. Ānopúcãrė Jesuré padeoräre ñeegũ atigu tiimíāyigu, Jerusalėnpu cūũrė néewa, paiaré dutirãp̄ure ticoguda, jĩyira.

22 Saulope cūũ wederécōrō jōōpemena nemorō wedem̄ãñucāyigu. Wãcūtutuaremena “Jesús diamacũrã Cōāmacũ beserigu niiĩ” jĩ ĩñopetĩjāyigu. Atemėna Damasco macãrã judíoare jĩwisiojārucuyigu.

Damasco macãrã Saulore sããdugámirigue

23 Yoari siro, judíoa neã, Saulore sããdutíadarere wedeseyira.

24 Cūũpe cūũrė sããdare quetire tuojāyigu. Cũã bárecori, ñamirĩ, tiimacã witiwarepu cotemiyira, cūũrė sããdara.

25 Teero tiirã, ñamipu Saulo buerã cūũrė “dutiwáya” jĩ, pairĩ piimena cūũrė sãã, tiimacã sãñirō macã sopegãpu duun̄n̄sediocoyira.

Saulo Jerusalėnpu coep̄utárigue

26 Cūũ Jerusalėnpu jeagu, ãpěrã Jesuré padeorãmena niidugamiyigu. Niipetira “cūũ Jesuré padeogú mee niiĩ” jĩ, cuiyira.

27 Cũã cuipacari, Bernabé cūũrė tiip̄ugu, Jesús beserira p̄topu néewayigu. Toopú jea, Saulo maapu Jesuré ĩñariguere, cūũ cūũmena wedeseriguere, cūũ Damascopu Jesuyé quetire wãcūtutuaremena wederiguere wedeyigu.

28 Bernabé wederipu, Saulo cūũmena niinucāyigu. Jerusalėnpu cãrė wãcūtutuaremena Jesuyé quetire wedeyigu.

29 Āpěrã judíoa griegoaye wedeseramena cãmerĩ sãĩñã, wedeseyigu. Cũãpe cūũrė sããdugãpacara, deero tii sããmasĩriyira.

30 Cũã teero tiidugãri ĩñarã, ãpěrã Jesuré padeorã cūũrė néebuayira Cesarepu. Toopãmena cūũrė Tarsopu ticocoyira sãa.

Jesuré padeorã yeerisãrigue

31 Teeb̄arecorimena Jesuré padeorã yeerisãyira. Jōōpemena niipetira Judea, Galilea, Samaria macãrã nemorō wãcūtutua, padeonemóyira. Jesús dutirėre quoníremena tiirucújāyira. Espíritu Santo tiip̄uremena paũ ãpěrã Jesuré padeohėra niiĩrira padeonucāyira.

Pedro Enearė netōnėrigue

32 Pedro niipetire macãr̄ip̄ure ĩñanetōgũ, Jesuré padeorã Lida macãpu niirãrė ĩñagũ jeayigu.

33 Toopú s̄icũ buajeayigu. Ocho cũmarĩ netōyíro cūũ wãamasĩhėgũ pesaró. Cūũ wãmec̄uyigu Eneas.

³⁴ Pedro cūūrē jīiyigu:

—Eneas, Jesucristo m̄arē netōnéi. W̄m̄m̄ncāña. M̄m̄ cōārōrē ññanoña, jīiyigu.

Cūū teero jīrīrā, máata Eneas w̄m̄m̄ncāyigu.

³⁵ Niipetira Lida, Sarón macārī macārā cūūrē ññarā, cúācā Jesuré padeon̄cāyira.

Dorcas masārigue

³⁶ Jope w̄m̄ec̄tiri macāp̄m̄ sīcō numið Jesuré padeogó niyigo. Co w̄m̄ec̄tiyigo Tabita. Griegoayemena coo w̄me Dorcas niyiuro.† Coo añurō tiirucújāyigo. Bóaneōrārē añurō tiápuyigo.

³⁷ Teeb̄urecorire diarec̄ti, diajōāyigo. Coo diaari siro, cúā tiirucúrobirora cooya òp̄ūrē coseyira. Cosetóan̄cō, sicatatia ūm̄ārō macā tatiap̄m̄ péoyira.

³⁸ Jope Lida p̄togā niicu. Teero tiirá, Jope macārā Jesuré padeorā “Pedro Lidap̄m̄ niīyigu” jīrī t̄orá, ūm̄ā p̄arārē “Pedro boyero atiaro” jī duticoyira.

³⁹ Cúā Lidap̄m̄ jeari, máata Pedro cúāmena wáayigu. Toop̄m̄ jeari, coo diaarigo pesari tatiap̄m̄ cūūrē néem̄āwayira. Tiitatiap̄m̄ wapewia numiā Pedro wesa neān̄cāyira. Cúā utirara, docasñare, apeyé suti sotoá sñarē coo catigo cúārē jeebosáriguere ññoýira.

⁴⁰ Pedro niipetirare witiwadutiya. Cúā witiwaari siro, ñicācoberimena jeacūmu, Cōāmacūrē sāiyigu. Sāitóa, cāmen̄cā, diaarigore jīiyigu:

—Tabita, w̄m̄m̄ncāña.

Cūū teero jīrīrā, coo capearire ññap̄o, Pedrorē ññagōrā, jeaconuāyigo.

⁴¹ Cooya w̄m̄op̄m̄ ñee, coore wéem̄ōn̄cōyigu. Wapewia numiārē, āp̄erā Jesuré padeorāmena sāātiduti, catigóp̄m̄ wiyayigu.

⁴² Niipetiro Jop̄ep̄m̄ t̄osesájōāyira. Teero tiirá, p̄m̄ Jesuré padeon̄cāyira.

⁴³ Pedro Jop̄ep̄m̄ p̄eb̄urecori Simón wáic̄m̄ra caseri quēnoḡya wiip̄m̄ p̄m̄āyigu.

10

Cornelio Pedrorē atidutirigue

¹ Cesareap̄m̄ sīcū cien surara dutigá niyigu. Cūū w̄m̄ec̄tiyigu Cornelio. Tii pōna macārā surara w̄m̄ec̄tiyira Italiano.

² Cornelio añuniyigu. Cūūya wii macārā niipetira Cōāmacūrē quioníremena ñña, padeorā niyira. Cornelio judíoa bóaneōrārē niyeru ticorucuyigu. Cōāmacūrē sāirucújāyigu.

³ Sicab̄ureco ñamica tres niirī, cānirípac̄m̄, quēēgū tiiróbiro ññayigu. Ángele cūū p̄to sājeari añurō ññajāyigu.

—Cornelio, jīiyigu.

⁴ Cornelio bayiró cuiremena ññayigu cūūrē.

—¿Deero jīī? jīī ȳm̄yigu.

Ángele cūūrē jīiyigu:

—Cōāmacū m̄m̄ sāirucúrere “jáu” jīāwī. M̄m̄ bóaneōrārē niyeru ticorécārē useniremena ññaawī.

⁵ Jope w̄m̄ec̄tiri macāp̄m̄ m̄m̄ ūm̄ārē ticocoya. Simón Pedro w̄m̄ec̄tigure atidutiya.

⁶ Cūū wáic̄m̄ra caseri quēnoḡya wiip̄m̄ niiqui. Cūūcā w̄m̄ec̄tii Simón. Cūūya wii pairímaa wesap̄m̄ niīā, jīiyigu.

† 9:36 Dorcas griegoayemena “Ñama” jīdugaro tiicú.

7 Ángele cūūrē wedetoa, wáajōāyigu. Cūū wáaari siro, Cornelio cūūya wii padecotera puarārē, sīcū surara cūūrē añurō tiápugure atidutiyigu. Suraracā Cōāmacūrē padeogúra niiyigu.

8 Niipetire cūārē wedetoa, Jopere ticocoyigu.

9 Apebúreco coeritō niirī, cūā Jopere jeaadaara tiyíra. Pedro cūū niirī wii sotoape Cōāmacūrē sāīgú mūāwayigu.

10 Jubóanucāgū, yaadugayigu. Tiiwii macārā cūā yaaré doarí, cānirípacu, quēēgū tiiróbiro ññayigu.

11 Ūmūāse pāōrī ññayigu. Toopú sicaró sutiróbiro baurí caseroca ditape diiátiyiro. Bapari wesari siaríro niiyiro.

12 Tiicasero poreape niipetiracōrō wáicura páira, yeparu wéera, wññá sññayira.

13 Sīcū cūūrē wedeseri tuoyigu:

—Jāā, Pedro, añiārē sññayáya, jññyigu.

14 Pedrove cūūrē yññyigu:

—Yaaria, yññ Ōpū. Ñañarā ūsā judíoa yaaya manirāno niñya. Yññ añiānorē yaahegu niitu, jññyigu.

15 Wedeseri tuonemóyigu:

—Cōāmacū cūū “añurā niñya” jññrārē mññpe “ñañarā, yaaya manirāno niñya” jññrijñña, jññyigu.

16 Ññiārī wedeseari siro, máata tiicasero ūmūāsep mññjōāyiro sūcā.

17 Pedro bayiró wācūrecutiyigu. “¿Deero jññdugaro tiigári tee yññ quēēgū tiiróbiro ññañrigue?” jññ wācūyigu. Teeré cūū wācūgū tiirí, Cornelio ticocoarira jeayira. “Simónya wii ¿noopú niñ?” jññ sñññāñi siro, cūūya wiipe jeayira.

18 Jea, bayiró busurómena sñññáyira:

—¿Simón Pedro wāmecutigu atiwiiré niñ? jññyira.

19 Pedro cūū ññañriguere wācūgū tiirí, Espíritu Santo cūūrē jññyigu:

—Ñññrāñ ūmūā mññrē āmāññ tiíya.

20 Boyero diiwágu. Cūāmena wáagu. “Cūā judíoa mee niñya; yññ cūāmena wáari, ññañnibocu”, jññ wācūrijñña. Yññ cūārē ticocoawñ, jññyigu.

21 Pedro diiwá: —Yññ niñ mññ āmāññ. ¿Deero tiirónomēna atiarñ mññ? jññyigu.

22 Cūā yññyira:

—Sīcū cien surara dutigú Cornelio wāmecutigu ticocoawñ. Cūū basocú aññugú, Cōāmacūrē quioníremēna ññagú niñ. Cūūrē niipetira judíoa “aññuní” jñññya. Sīcū ángele cūūrē bauá, cūūya wiipe mññrē atiaro jññyigu, mññ wederere tuóáro jññgū, jññyira.

23 Cūā jñññriguere tuogú, Pedro cūārē sññatiduti, cūū niirí wiipe cānidutiyigu.

Apebúreco cūāmena wáajōāyigu. Ññpērā tiimacā Jope macārā Jesuré padeorā cūūrē bapacutiwayira.

24 Apebúrecope jeayira Cesareape. Corneliope cūūya wederare, cūū menamacārārē néo, yueyigu.

25 Pedro toopú jeari, Cornelio cūūrē bocagu witiwayigu. Toopú quioníremēna cūūrē padeogú, ññcācoberimēna jeacūmumiyigu.

26 Pedro cūūrē wéemñco: —Nucñña; yññcā basocú niñ, jññyigu.

27 Pedro cūūmenā wedeapugu sññwayigu. Toopú sññjeagu, pañ basocá neññrirare buajeáyigu.

28 Cūārē jññyigu:

–Ěsā judíoare dutirére múá añurō masīcu. Múá judíoa niihērāye wiseripare naīrō sāāwadutiria. Múārē naīrō bapacutidutiria. Teero niipacari, yūre Cōāmacū apepōná macārārē “ñañarā niīya” jīdutiariawī.

²⁹ Teero tiigú, āniā yūre “jāmū” jīrī, atiawū. “Wáaria”, jīriawū. Yū masīdugaga; múá ¿deero tiádara yūre atidutiarī? jī sāīñáyigu.

³⁰ Cornelio cūūrē yūyigu:

–Mecūāmena bapari bārecori netōā, ate wáari siro: Yū ati horanorā atiwī yāa wiipū beti, Cōāmacūrē sāīgú tiíawū. Wācūña manirō sīcū ūmū suti asiyāre sāñarigu bauáawī yū pūtopū.

³¹ Cū yūre jīāwī: “Cornelio, Cōāmacū mū sāīrere tūoáwī. Mū bóaneōrārē niyeru ticorécārē ūseniremena iñāwī.

³² Teero tiigú, Joperū mū ūmārē ticocoya. Simón Pedro wāmecutigure atidutiya. Cū wáicūra caseri quēnogúya wiipū niiqui. Cūcā wāmecutii Simón. Cūya wii pairímaa wesapū niā”, jī wedeawī yūre.

³³ Teero tiigú, máata atidutigu ticocoawū. Mū añurō tiigú atiyu. Marī niipetira Cōāmacū iñacoropū niā. Niipetire mūrē Cōāmacū wededutiariguere wedeya. Tūoádara tiia, jīyigu.

Pedro Cornelioya wiipū wederigue

³⁴ Pedro wedeyigu:

–Yū mecūtīgā tūomasīā: Cōāmacū niipetirare sīcārībīro iñāqui.

³⁵ Niipetire pōnarī macārā cūūrē quioníremena iñarārē, cū boorē tiirāre bocaqui.

³⁶ Múá masīcu: Cōāmacū Israelya pōna macārārē cūye quetire ticocorigū niwī, Jesucristomena añurō niirecutirere búaáro jīgū. Jesucristo niipetira Ōpū niī.

³⁷ Niipetiropū ūsā judíoa niirī ditapū wāariguere tūojīyu múācā. Teeré tiinācāwū Galileapū, Juan basocāre “wāmeōtidutiya” jīārī siro.

³⁸ Cōāmacū Jesús Nazaret macā macūrē tutuare ticorigū niwī. Espíritu Santo cūūmena niirī tiirīgū niwī. Jesús cū noo wáaro añurē tiiwáwi. Niipetira wātī ñañarō tiirírare netōnéwī. Teeré tiiwī, Cōāmacū cūūmena niirī.

³⁹ Ěsā judíoa niirī ditapūre, Jerusalénpūre cū tiiríguere ūsā iñapetijāwū. Cūūrēna āpērā curusapū páabiatu sīadutiwa.

⁴⁰ Cōāmacūpe itiábureco siro cūūrē masōrigū niwī. Masōāri siro, ūsā pūtopū cūūrē bauánemorī tiirīgū niwī.

⁴¹ Basocā niipetirare bauáriwi. Ěsārē bauáwi. Ěsārē tíatopū Cōāmacū beserīgū niwī, Jesús tiíadarere iñapetijāārō jīgū. Cūūrē masōāri siro, ūsā cūūmena yaa, sīni tiiwá.

⁴² Ěsārē cūye quetire wededutiwi. “Basocā catirāre, diarirare wapa tiigúdare cūūrigū niwī Cōāmacū Jesuré” jīrere wededutiwi ūsārē.

⁴³ Cōāmacū niipetira Jesuré padeorāre cūūmena cūā ñañaré tiirere acabógudaqui. Teeré jóarira niwā niipetira profetas, jīyigu.

Judíoa niihērārē Espíritu Santo diijeárigue

⁴⁴ Pedro teero jīrīrā, Espíritu Santo diijeáyigu Pedro wederere tūorápūre.

⁴⁵⁻⁴⁶ Teero tiirā, cūā āpērāyēmena wedesenācāyira masīripacara. Cōāmacūrē “añuniā mū” jī, ūsenire ticoyira. Judíoa Pedrore bapacutiatirira teeré tūorā, tūomaníjōāyira.

–¡Acué! Judíoa niihērāpūcārē Cōāmacū Espíritu Santore niigū jeari tiii, jīyira.

⁴⁷ Pedro jīyigu:

—Cõãmacũ Espiritu Santore ticoi ãniãcãrẽ marĩ judíoare tiirírobirora. Teero tiirá, “wãmeõtirijãña” jĩ cãmotãmasĩria, jĩyigu.

48 Teero tiigú, cúãrẽ Jesucristo wãmemena wãmeõtitudiyigu. Too síro cúã cúãrẽ jĩyira:

—Ãnopú putuácũmuña ména sĩquẽ burecori ùsãmena, jĩyira.
Teero tiigú, cúãmena putuáyigu.

11

Pedro Jerusalénre Jesuré padeorãre wederigue

1 Jesús beserira, Jesuré padeorã Judeapũ niirã atequetĩ tũoyĩra: “Judíoa niihẽrã Cõãmacũye quetire booáyira” jĩrẽre tũoyĩra.

2 Teero tiirã, Pedro Jerusalénre putuajeari, judíoa Jesuré padeorã sĩquẽrã cúãrẽ sãĩñáyira:

3 —Mũũ judíoa niihẽrãya wiipũ sããwayiro. Cúãmena yaayiro, jĩyira.

4 Pedro cúãrẽ toopú wáariguere ãñurõ wedemuãncãyigu cúãrẽ:

5 —Yũũ Jopere niigũ, súubusegũ tiiwú. Yũũ cãnirĩpacũ, quẽẽgũ tiiróbiro ññawũ. Ëmuãsepũ sicaró sutiróbiro baurĩ caseroca yũũ putopũ diiãtiwũ. Too bapari wesari siarĩro niiwũ.

6 Yũũ tiicasero popeapũ niirẽre ñña, “¿ñeenó niĩ?” jĩ wãcũgũ, ññaquẽnowũ. Niipetira wáicũra páira, macãncũ macãrã, yepapũ wéera, wũurã sãñawã.

7 Yũũ teerẽ ññarĩ, sĩcũ yũure wedeseri tũowá: “Jãã, Pedro, ãniãrẽ sãiyáya”, jĩwĩ.

8 Yũure cúãrẽ yũũwũ: “Yaaria, yũũ Òpũ. Ññarã ùsã judíoa yaaya manirãno niĩya. Yũũ ãniãnorẽ yaahegũ niitũ”, jĩwũ.

9 Ëmuãsepũ wedesegũ yũure jĩnemowĩ: “Cõãmacũ cúũ ‘ãñurã niĩya’ jĩrãrẽ mũure ‘ññarã, yaaya manirãno niĩya’ jĩrijãña”, jĩwĩ.

10 Ìtĩãrĩ wedeseari siro, niipetiremena ãmuãsepũ muãjõãwũ.

11 Teero wáarira, ìtĩãrã ãmuã Cesarea macãrã yũũ puto ticocoarira jearira niiwã yũũ niirĩ wiipũre.

12 Espiritu Santo yũure cúãmena wáadutiwi. “Cúã judíoa mee niĩya; yũũ cúãmena wáari, ñañanibocu’, jĩ wãcũrijãña”, jĩwĩ. ãniã seis Jesuré padeorã yũũmena jeawa. Ësã toopú jea, yũure boocórigũya wiipũ sããjeawũ.

13 Ësã toopú sããjeari, tiiwĩ macũ ùsãrẽ wedewi: “Sĩcũ ángele yãa wiipũ nucũrĩ ññaãwũ. Cúũ yũure jĩãwĩ: ‘Jopere mũũ ãmuãrẽ ticocoya. Cúãrẽ Simón Pedro wãmecutigure atidutiya.

14 Cúũ Cõãmacũyere mũurẽ wedegũdaqui. Mũũ, mũũya wii macãrãmena netõnẽadare quetire wedegũdaqui’, jĩ wedeawĩ yũure ángele”, jĩwĩ.

15 Yũũ cúãrẽ wedesenũcãrĩrã, sicato marĩrẽ diijeárirobirora Espiritu Santo diijeárigũ niiwĩ cúãpũre.

16 Teerẽ ññagũ, Jesús marĩ Òpũ jĩriguere wãcũwũ: “Juan múãrẽ ocoména wãmeõtíwi. Yũũ Pacũpeja nemorõ ãñurõ tiigũdaqui múãrẽ. Péerogã siro Espiritu Santore ticodiocogũdaqui”, jĩwĩ.

17 Teero tiigú, yũũ wãcũtũ: “Cõãmacũ marĩrẽ ticodiocorirobirora cúãrẽ ticodiocorigũ niiwĩ, cúã Jesucristo marĩ Òpũrẽ padeorĩ. Teero tiigú, yũũ Cõãmacũrẽ netõncãmasĩritũ”, jĩyigu Pedro.

18 Cúũ tee jĩrĩ tũorã, cúãrẽ jĩnemoriyira sãa. Cõãmacũrẽ ãsenire ticoyira:

—Judíoa niihẽrãcã cúã ññarẽ tiirẽre wãcũpati, wasorã, Cõãmacũ netõnẽrira niĩadacua. Cúãcãrẽ catirẽ petihẽre ticogũdaqui, jĩyira.

Antioquia macãrã tiirẽcutirigue

19 Judíoa Estebanrē sīārí siro, Jesuré padeoráre ñañarō netōrī tiiyíra. Teero tiirá, dutibatéjōāyira. Āpērā Fenicia ditap̄, āpērā Chipre n̄ac̄arōp̄, āpērā Antioquíap̄ jeayira. Cúā toopú jeara, judíoa dícre Jesuyé quetire wedeyira.

20 Sīquērā cúāmena dutiwárira Antioquíap̄ jea, judíoa niñhērācārē wedeyira. Cúā Chipre macārā, Cirene macārā niyira. “Jesús marīrē netōnégū niipetira Ōp̄ niī”, jīi wedeyira.

21 Cōāmacū cúārē añurō tiiápuyigu. Teero tiirá, pā too macārā Jesuré padeon̄cāyira.

22 Jerusalén macārā Jesuré padeorá tee quetire t̄oyíra. Teeré t̄orá, Bernabé Antioquíap̄ ticocoyira.

23 Cū tiimac̄ap̄ jea, Cōāmacū cúārē tiiápurere ñña, bayiró useniyigu. Cúārē wācūtutuaire tico, wedeyigu:

—Jesuré múā wācūdurijāña. Cū dutirére añurō tiirucújāña, jīiyigu.

24 Cū añuniwī. Espiritu Santo cūāmena niiriḡ niwī. Añurō Cōāmacūrē padeorucúriḡ niwī. Pā basocá cū wedeserere t̄orá Jesuré padeoyíra.

25 Bernabé Antioquíap̄ niiḡ, Tarsop̄ Saulore āmaāgū jeayigu.

26 Cūārē b̄ajeá, Antioquíap̄ néer̄t̄ayigu. Cúā tiimac̄ap̄re Jesuré padeorāmena sicacūma niyira. Pā basocáre bueyira. Toopú Jesuré padeoráre “cristiano” jīn̄cāyira.

27 Teeb̄arecorire Jerusalén macārā profetas Antioquíap̄ jeayira.

28 Sīcū cúāmena jeariḡ wāmec̄tiyigu Agabo. Cū Espiritu Santo masīre tiorémena wedeyigu:

—Niipetirōp̄ j̄abóare wáadacu, jīiyigu. J̄abóare wáaw̄ Claudio romanuā ōp̄ niirito.

29 Teeré t̄orá, Jesuré padeorá cāmerī wedeseyira:

—Marī niyeru ticocoda Judeap̄ niirārē Jesuré padeoráre. Marī c̄oró jeaturo ticocoda, jīiyira.

30 Cúā jīiribirora niyerure néō, Bernabé, Saulomena ticocoyira Judeap̄re. Cúārē jīiyira:

—Ateré ticowa b̄atoá dutirére, jīiyira.

12

Santiago diarigue; Pedrore peresuwiip̄ sōnecorigue

1 Teeb̄arecorire Herodes Judea dita ōp̄ niyigu. Cū sīquērā Jesuré padeoráre ñañarō tiiápeyigu.

2 Juan sōw̄ Santiagore espadamena sīādutíyigu.

3-4 Cūārē sīārī ññarā, judíoa useniyira. Cúā usenirī ññagū, Pedrore ñeeduti, peresuwiip̄ sōnecodutiyigu. Bapariḡona surara waso, cūārē coterucuyira. Sicarḡona macārā bapari dícre niyira. Pascua b̄arecori niirī, Herodes teero tiiyigu. “Pascua b̄arecori siro Pedrore néewioneco, basocá ññacorop̄ sīādutíḡda”, jīi wācūmiyigu.

5 Teero tiirá, Pedrore cotemiyira peresuwiip̄. Cū toopú niirī, Jesuré padeoráre Cōāmacūrē bayiró sārā tiiyira.

Ángele Pedrore peresuwiip̄ netōnérigue

6 Herodes cūārē sīādutiadari s̄guero macā ññamirē Pedro surara p̄arā decop̄ cānigū tiiyigu. Cōmedá p̄adāmena siatúnoyigu. Āpērā surara sopep̄ peresuwiire cotera tiiyira.

7 Wācūña manirō sīcū ángele cū niirōp̄ bauáyigu. Añurō bóejōāyiro. Cūārē warup̄ paacaré, wācōyigu.

—Boyero wãm̄nucãña, jĩyigu ángele.

Cũũ teero jĩrĩrã, cõmedári Pedroye wãm̄orĩrẽ siatúaredari jõãcódiaiyiro.

⁸—Sitũrũda siatúya. Mũũye sapatuure sãñaña, jĩyigu.

Pedro cũũ jĩrirobirora tiyígu.

—Mũũyaro sutiró sotoá macãrõ sãñaña. Jãmu, yũũre nũũñá, jĩyigu.

⁹ Pedro cũũ siro nũũwitiwayigu. “¿Diamacũrã niigari ate ángele yũũre néewitiware? Apetó tiigú, quẽẽgũ tiibócu”, jĩĩ wãcũmiyigu cũũpeja.

¹⁰ Surara niisũguerare netõwáyira. Too síro surara ãpẽrãrẽ netõwáyira. Tiiwií sããwaro cõme sopepãma niirõpũ jeayira. Tiipãma basiro pãõjõãyiro. Cũã tiisopere witiwayira. Maapu yoasãñurõ wáa, ángele ditijõãyigu.

¹¹ Pedro ãñurõ tuomasĩnucãjea, wãcũyigu: “Diamacũrã niiãyu yũũ ññaãrigue. Niirõrã Cõãmacũ yũũre netõnégũdu ángelere ticocoayi, Herodes sãrĩjããrõ jĩĩgũ. Judíoa niipetire yũũre ññañarõ wáare ññadũgarere cãmotáayi”, jĩĩ wãcũyigu.

¹² Teeré masĩtoa, wãajõãyigu Juan Marcos pacoya wiipu. Coo wãmecutiyo María. Tiiwiipũre paũ basocá neã, Cõãmacũrẽ sãĩrã tiyíra.

¹³ Toopú jea, sicato sããrõ macã sopepãmapũ doteyigu. Tiiwií padegó, Rode wãmecutigo, “¿noã niĩ?” jĩĩ sãĩñágõ wáyigo.

¹⁴ Pedro wedeserere tuomasĩ, bayiró useniyigo. Usenipaco, pãõriyigo. Cãmecutúsã, cũãrẽ: —Pedro sopepũ niiãti, jĩĩ wedemiyigo.

¹⁵—Mũũ teero jĩĩãmajãgõ tiia, jĩyira.

—Diamacũrã jĩĩã, jĩyigo.

—Too docare Pedrore cotegú ángele niiqui, jĩĩmiyira.

¹⁶ Cũã teero jĩĩcõãtorito, Pedro dotejãgũ tiyígu. Cũã wáa, pãõ, Pedrore ñña, ññamanijõãyira.

¹⁷ Cũãrẽ wãmomena wẽẽtucoyigu, nocõrõ wedeseya jĩĩgũ. Cõãmacũ cũũrẽ peresuwiipu néewitiwaariguere wedeyigu.

—Santiagoore, ãpẽrã Jesurẽ padeorãre teeré wedeya, jĩyigu.

Tiiwií niiãrigũ witi, wãajõãyigu aperopá.

¹⁸ Bõeri surara Pedro manirĩ ññarã, bayiró wãcũpatiyira. “¿Deero wáayiriye?” cãmerĩ jĩyira.

¹⁹ Herodes “Pedro maniãwĩ” jĩĩrĩ tuogú, surarare “ãmaãrã wáaya” jĩĩcoyigu. Cũã ãmaãmiyira. Bũaríyira. Herodes Pedrore cotemiãrirare bayiró sãĩñãrucu, cũãrẽ sãĩjãdutiyo.

Too síro Herodes Judea ditapu niiãrigũ Cesareapu niigũ wáyigu.

Herodes diarigue

²⁰ Herodes bayiró cúayigu Tiro, Sidón macãrĩ macãrãmena. Cũã Herodeya ditapu yaaré sãĩrucúyira. Cũũ cũãmena cúagu, yaaré dúadutiriyigu. Teero tiirã, cũũrẽ ññarã wáyira. Herodeyere dutibosagumena tiiãpure bũayíra. Cũũ wãmecutiyo Blando. Cũũ tiiãpuremena ãñurõ niirecutirere sãiyíra Herodere.

²¹—Tiibũreco niirĩ, múãrẽ wedegũda, jĩyigu Herodepe.

Cũũ jĩĩri bũreco jeari, Herodes cũũye õpũ suti ãñurẽre sãña, õpũ duiirĩpõpũ dui, basocãre wedeyigu.

²² Cũũ teero wederi, basocã acaribíyira:

—Ate sĩcũ cõãmacũ wederẽ niiã; basocũ wederẽ mee niiã, jĩyira.

²³ Cũũpe “niiria; yũũ basocũ niiã; cõãmacũ mee niiã” jĩĩriyigu. Teero tiigú, wãcũña manirõ ángele cũũrẽ diarecutiri tiyígu. Teero tiirã, cũũrẽ becoa yaasĩãjãyira.

²⁴ Niipetiropu Jesuyé queti sesajõãyiro. Teero tiirã, paũ Jesurẽ padeonemóyira.

25 Bernabé, Saulomena JerusalénꝑꝤ Jesuré padeoráre tiiáputoa, cãmecóꝑꝤꝑꝤayira AntioquíꝑꝤ. Juan Marcocore cúãmena néewayira.

13

Bernabé, Saulo Jesuyé quetire aꝑeyé macãrĩꝑꝤ buenꝤcãrigue

1 AntioquíꝑꝤꝑꝤre Jesuré padeorámēna niyyira profetas, ãpẽrã Jesuyére buerá. Noquẽrã niyyira:

Bernabé,

Simón (cũũrēna “Ñígũ” jĩyyira),

Lucio (Cirene macã macũ),

Manaén (Herodes Galilea õꝑꝤmena sĩcãrõmēna masãrigũ),

Saulo niyyira.

2 Sicabũreco cúã beti, Cõãmacũrẽ sãĩ, usenire ticora tiirí, Espíritu Santo cúãrẽ jĩyyigũ:

–Bernabé, Saulore beseya, yũũ cúãrẽ “tiiyá” jĩrere tiirá wáari, jĩyyigũ.

3 Teero jĩrĩ tũo, beti, Cõãmacũrẽ sãĩãri siro, cúãrẽ ñaapeó, “wáaya” jĩyyira.

ChipreꝑꝤ Bernabé, Saulo buerigue

4 Teero tiirá, Espíritu Santo ticocoarira niijĩrã, wáayira. Seleucia macãꝑꝤ búawasugueyira. Too macãrã doorĩwũmena wáa, Chipre nũcũrõꝑꝤ jeayira.

5 SalaminꝑꝤ niirã, judíoa neãre wiseriꝑꝤ Jesuyé quetire bueyira. Juan Marcos cúãrẽ tiiáꝑꝤꝑꝤ wáayigũ.

6 Tiimacã niirã wáa, tiinũcũrõꝑꝤre Jesuyé quetire buesugocojãyira. Té apeniñá Pafos macãꝑꝤ buejeayira. TiimacãꝑꝤre sĩcũ judíoaꝑꝤ yái tiiróbiro niigũrẽ buajeáyira. Cũũ wãmecũtiyigũ Barjesús. “Yũũ profeta niĩã”, jĩĩditonetõyigũ.

7 Tiinũcũrõ dutigũ bayiró masĩgũ menamacũ niyyigũ. Cũũ wãmecũtiyigũ Sergio Paulo. Cũũ Cõãmacũye quetire tũodũgágũ, Bernabé, Saulore sũodutĩyigũ.

8 Cúã jeari, yái tiiróbiro biigũ cúã buerére cãmotádũgamiyigũ. Cũũrẽ Elimas jĩyyira griegoayemena. Cũũ tiinũcũrõ dutigũ Jesuré padeorí boorĩyigũ.

9 Saulo, ãpẽrã “Pablo” jĩĩgũ, Espíritu Santo cúũmena niirĩ, cúũrẽ bayiró ñña,

10 jĩyyigũ:

–Mũũ jĩĩditorebũcũ, mũũ booró tiigũ, wãtĩ tiiróbiro tiigũ, ãñurẽ tiirere ññatutigũ niĩã mũũ. Cõãmacũ diamacũ wederere “diamacũ niiria” jĩĩ wedewisiogũ tiia.

11 Mũũrẽ mecũtigã Cõãmacũ ññañarõ tiigũdaqui. Mũũ capeari ññahẽgũ ꝑꝤtũágũdacu; yoari muĩꝑũ bóerere ññaricu, té Cõãmacũ booró jeatuario, jĩyyigũ Pablo.

Máata cúũrẽ naĩtĩãjõãyiro. Paaãmanucũ, cúũrẽ wéewaadarare ãmaãyigũ.

12 Teero wáari ññagũ, tiinũcũrõ dutigũ quioníremena Jesuyé buerére ññamanijõãgũ, Jesuré padeonũcãyigũ.

Antioquíã Pisidia ditapꝤ Bernabé, Pablo buerigue

13 Pablo, cúã menamacãrãmena PafopꝤ niirãrã tĩãwa, Panfilia ditapꝤ jeayira. TiiditapꝤ jea, PergepꝤ wáayira. Cúã PergepꝤ jeari, Juan Marcos cúãrẽ toorã cúũ, coecóꝑꝤꝑꝤayigũ JerusalénꝑꝤ.

14 TiimacãꝑꝤ niirãrã wáayira apemacã AntioquíꝑꝤ. Tiimacã Pisidia ditapꝤ ꝑꝤtũáa. Judíoa yeerisãri bũreco niirĩ, cúã nearí wiipꝤ sããwa, duiyira.

15 Moisére dutiré cúũriguere, profetas jóariguere buetoari, tiiwíi dutirá cúãrẽ wededutiyyira:

—Ėsāya wedera, basocāre wededugara, wedeya, cúārē wācūtutuaaro jīrā, jīiyira.

¹⁶ Pablo “jáu” jīī, wām̄n̄ncā, wāmo wēētuyigu, ditamaníña jīīgū. Teero tiitóa, cúārē wedeyigu:

—Yāa wedera Israelya pōna macārā, Cōāmacūrē quioníremena ĩñarācā, ȳn̄re t̄oyá:

¹⁷ Cōāmacū Israelya pōna macārā Ōpū niirigu niiwī. Cūū ūsā ñecūsūmuārē besecūrigu niiwī. Cúā āpērāyé dita Egiptop̄u niirī, cúārē pāu basocáputiri tiirīgu niiwī. Too síro cúā tiiditap̄u niirārē cūū tutuaremena néewitiatirigu niiwī.

¹⁸ Cuarenta cūmarī basocá manirōp̄u cúā cūūrē netōn̄cārīguere n̄cārīgu niiwī.

¹⁹ Too síro cúā Canaán ditap̄u jeari, tiidita macārā siete pōnarī macārārē cōārī tiirīgu niiwī. Tiiditare ūsā ñecūsūmuārē cūūrīgu niiwī.

²⁰ Tiiditap̄u cúārē cūūāri siro, cuatrocientos cincuenta cūmarī niiyira.

‘Cúā toopú niirī, Cōāmacū cúārē queti beseadarare cūūyigu. Tée profeta Samuel niiré b̄n̄recorip̄u dutituyira.

²¹ Samuel niirito, basocá sīcū cúā ōpū niigūd̄ure sāiyíra. Cōāmacū cúā ōpūrē sōnecoyigu. Cūū wāmecutiyigu Saúl. Cūū pac̄u Cis wāmecutiyigu. Cúā Benjamínya pōna macārā niiyira. Saúl cuarenta cūmarī cúā ōpū niiyigu.

²² Cōāmacū cūūrē ōpū niiré wionécoari siro, Daviré cúā ōpū sōnecoyigu. Cōāmacū Daviyé maquērē wedeyigu basocāre: “Ȳn̄u ĩñarī, David, Isaí macū, ȳn̄u t̄sarére tiī. Niipetire ȳn̄u tiidutírere tiigūd̄u niī”, jīiyigu.

²³ “Sīcū David pārāmi niin̄n̄useḡap̄u Israelya pōna macārārē netōn̄égūd̄ure ticocoguda”, jīī wedeyigu Cōāmacū ūsā ñecūsūmuārē. Jesús Cōāmacū jīirigura niī.

²⁴ Jesús buen̄cāādari sugero, Juan Israelya pōna macārārē bueyueyigu: “Múā ñañaré tiirére wācūpati, waso, wāmeōtidutiya”, jīiyigu.

²⁵ Juan cūū tiiré petiádarō tiirī, jīiyigu: “Ȳn̄u múā wācūgū mee niīā. Ȳn̄u siro āpī atiqui. Cūū āñunetōgū niiqui. Ȳn̄upe cūū d̄uaró b̄ari niigū niīā”, jīiyigu.

²⁶ ‘Yāa wedera Abraham pārāmerā niin̄n̄usera, Cōāmacūrē quioníremena ĩñarācā, t̄oyá. Cōāmacū marīrē cūū netōnére quetire ticocorigu niiwī.

²⁷ Jerusalén macārā, cúārē dutirácā Jesuré ĩñamasīriyira. Cúā yeerisāre b̄n̄recoricōrō profetas jóariguere buepacara, t̄omasīriyira. Jesuré sīādutíri, tee jóaripū jīrōbirora tiiyíra.

²⁸ Cūūrē sīārī tiiréno wapa b̄uarípacara, Pilatore “sīādutíya cūūrē” jīī sāiyíra.

²⁹ Cōāmacūye queti jóaripū jīrōbirora cūūrē tiipetíra, curusap̄u niigárē néedioco, ūtātutip̄u cūūmiyira.

³⁰ Cōāmacūpe cūūrē diariḡup̄ure masōrigu niiwī.

³¹ Jesús cūū masāri siro, pee b̄n̄recorī bauáyigu cūūmena Galileap̄u niī, Jerusalén̄p̄u bapacuti jearirare. Cúārā cūū masārigure ĩñarira basocāre wedeeya.

³² ‘Ėsācā múārē teeréna wedea. Cōāmacū marī ñecūsūmuārē cūū jīrirobirora

³³ marīrē cúā pārāmérā niin̄n̄userap̄ure teeré tiīñoyigu. Tee Jesús diariḡup̄ure masōrigue niīā. Salmopūcārē teeré biiro jóanoā: “M̄n̄u ȳn̄u macū niīā. Mecūāmena ȳn̄u m̄n̄u pac̄u niirére masīādacua”,* jīī jóarigue niīā.

³⁴ Cūū diariḡup̄u masōādare, cūūya ōpūū bóariadarecārē biiro jóanoā: “Niipe-tire ȳn̄u Daviré jīirigüecōrō m̄n̄rē āñurō tiiboságudacu”,† jīī jóanoā.

* 13:33 Salmo 2.7. † 13:34 Isaías 55.3.

³⁵ Salmopũpũ David biiro jóarigu niuwĩ sũcã: “Mũũ ‘bóarijããrõ’ jĩĩgũdacu mũũ maĩgũrẽ”,‡ jĩĩ jóarigu niuwĩ.

³⁶ Davipé Cõãmacũ dutirére tii, cũũ dutirito macãrãrẽ tiĩapu, too síro diajõã, cũũrẽ yaaári siro, bóawejõãjĩyi.

³⁷ Cõãmacũ masõrigupe bóaweririgu niuwĩ.

³⁸⁻³⁹ Yáa wedera, yũũ múãrẽ wederére masĩrĩ booa. Múã Moisére dutiré cũũriguere tiipacára, acabóre bũarícu. Jesuména, cũũrẽ padeorá, tee niipetire acabóya maniriguere acabóre bũamasĩcu.

⁴⁰ Profetas jóarigue múãrẽ wáari jĩĩrã, ãñurõ wãcũña. Biiro jóarira niuwã:

⁴¹ Múã Cõãmacũrẽ buijãrã, ãñurõ tiiyá.

Múã catiré bũrecorire yũũ tiĩadarere ãñogũda.

Ãpẽrã múãrẽ teeré ãñurõ wedepacari, padeorídojãcu.

Teero tiirá, ãñamanijõã, diajõããdacu múã,§ jĩĩ jóarira niuwã, jĩĩ wedeyigũ Pablo.

⁴² Cũã witiwari, cũãrẽ sãĩyira:

—Ape yeerisãri bũreco niirĩ, ateré buewa sũcã ãsãrẽ, jĩĩyira.

⁴³ Tiiwiĩ neãrira witibatewara, paũ judíoa, judíoa niihẽrã Cõãmacũrẽ ureniremena padeorá cũãmena bapacũtiwayira. Pablo, Bernabé cũãrẽ jĩĩyira:

—Cõãmacũ múãrẽ ãñuré tiorére wãcũdurijãña. Cũũrẽ padeorucújãña, jĩĩ wedeyira.

⁴⁴ Apesemána yeerisãri bũreco niirĩ, niipetira tiimacã macãrã Cõãmacũye quetire tuoádara neãyira.

⁴⁵ Paũ neãrĩ ãñarã, judíoa bayiró pesucũtiyira. Teero tiirá, ãñarõ wedesere-mena Pablo buerére “diamacũ niiria” jĩĩ buijãyira.

⁴⁶ Pablo, Bernabé teeré tuorã, cuiro manirõ cũãrẽ jĩĩyira:

—Múã judíoare ãpẽrã suguero Cõãmacũye quetire bueró niirõ tiiwã. Múã teeré tuopacára, booríã. “Cõãmacũ catiré petihére tiorére cõobórano mee niĩã”, jĩĩrã tiia múã. Teero tiirá, ãsã mecãtigãrẽ judíoa niihẽrãrẽ Cõãmacũye quetire bueadacu sãa.

⁴⁷ Cõãmacũ teeré jĩĩ dutirigu niuwĩ ãsãrẽ cũũye maquẽ jóaripũpũre:

Yũũ mũũrẽ sãĩwócore tiiróbiro cũũã judíoa niihẽrãpũre.

Yũũ netõnére quetire buegũdacu niipetire macãrĩpũ,* jĩĩ jóarigue niĩã, jĩĩyigũ Pablo.

⁴⁸ Teeré tuorã, judíoa niihẽrã bayiró ureniyira. “Cõãmacũye queti ãñunetõjõãã”, jĩĩyira. Cõãmacũ catiré petihére ticonoádara padeonũcãyira.

⁴⁹ Tiiditapũre Jesuyé quetire wedewarucuyira.

⁵⁰ Judíoaape Pablo, Bernabére cõãdũgayira. Cũã masĩrã numiãrẽ cúari tiiyira. Cũã numiã cũãmena naĩrõ súubusera neãrã niiyira. Basocã ãñurã numiã niiyira. Ëmũãcãrẽ teerora cúari tiiyira. Cũã ãmũã ẽputí macãrã niiyira tiimacãpũre. Pablo, Bernabére ãñarõ tiinũcãrĩ tii, cũãya ditapũ niĩãrirare cõãjãyira.

⁵¹ Cũãpe tiimacã maquẽ dita cũãye dũpori túaariguere páabatecõãyira. “Múã basiro wapa cõoa” jĩĩrã, teero tiiyira. Iconio macãpũ wãajõãyira.

⁵² Jesuré padeorá Espiritu Santo cũãmena niirĩ, bayiró ureniremena pũtuãyira.

14

Iconiopũ Pablo, Bernabé tiirígue

‡ 13:35 Salmo 16.10. § 13:41 Habacuc 1.5. * 13:47 Isaías 42.4; 49.6.

1 Pablo, Bernabé Iconiopure judíoa neári wiipɔ sããwa, wedeyira. Cúã tɔoríãñuremena wederi, paɔ judíoa, ãpêrã judíoa niihêrã Jesuré padeonɔcãyira.

2 Judíoa Jesuré padeohéra judíoa niihêrãrê cúari tii, ñañarõ wãcũrĩ tiiyíra Pablo, Bernabére.

3 Teero tiirã, Pablo, Bernabé yoari pɔtuáyira tiimacãpɔre. Cuiro manirõ marĩ Õpũyere wedeyira. Cõãmacũpe “diamacãrã wedeeya” jĩgũ, cũã tutuaremena tiiẽñorĩ tiiyígũ.

4 Tiimacã macãrã pɔapõná batoyira. ãpêrã judíoa tiirõbiro wãcũyira; ãpêrãpé Jesús beserira tiirõbiro wãcũyira.

5 Teero tiirã, judíoa niihêrã, judíoa, cúãrê dutirámena neã, wedeseyira:

—Jãmɔ, Pablo, Bernabére ñañarõ jĩ, ãtãperimena déesĩããda marĩ, jĩmiyira.

6 Pablo, Bernabé cúãrê ñañarõ tiidugárere tɔorã, dutijõãyira. Licaonia ditapɔ jea, too maquẽ macãrĩ Lистра, Derbe, apeyẽ macãrĩpɔcãrẽ jeayira.

7 Toopũre Jesuyé ãñuré quetire wedewarucuyira sũcã.

Listrapɔ Pablõre ãtãperimena déerigue

8 Listrapɔ sĩcũ basocã wãamasĩhẽgũ duiyígũ. Sicato bauágɔpɔra dɔpori posarígũ niyígũ.

9 Toopũ duiyígũ, Pablo basocãre wederẽre tɔoyígũ. Pablo cũũrẽ ñña, “ãni Jesuré cũũye dɔpori netõnémasĩrere padeói” jĩ wãcũyígũ.

10 Teero tiigũ, bayiró wedeseremena: —Mɔ dɔporimena ãñuripĩ wũmɔnɔcãña, jĩyígũ.

Cũã teero jĩrĩrã, bupucutã, wãanɔcãyígũ.

11 Pablo teero tiirĩ ññarã, Licaonia macãrã cúãyemena bayiró busurõmena wedeseyira:

—Cõãpõna basocã tiirõbiro õpũcutira marĩ pɔtopɔ diijeáaya, jĩyira.

12 Bernabére cúãyagɔ cõãmacũ Zeus wãmecutigɔ wãme tuuyira. Pablopere, cũũ wederi ññarã, ãpĩ cúãyagɔ cõãmacũ Hermes wãmecutigɔ wãme tuuyira.

13 Tiimacã witiwaropɔ Zeure padeorĩ wii niyiro. Tiiwiĩ macũ pai wecũã ãmũãrẽ coorimena mamõarirare tiimacã sããwaropɔ néeatidutiýígũ. Pai, ãpêrã too macãrã Pablo, Bernabére padeoáðara, wecuaré sããdugãmiyira.

14 Cũã teeré tiidugári tɔorã, Pablo, Bernabé cúã basiro cúãye sutire wéeyigajãyira. “Múã tiíðare bayiró ññaña” jĩrã, teero tiiyíra. Cũã paɔ decopɔ cutuwã, cúãrê bayiró busurõmena jĩyira:

15 —¡Múã ãsãrẽ teeré tiirĩjãña! Æsãcã múã tiirõbirora basocã niĩã. Múã biiro tiirẽcutirere nocõrõrã duujãña. Múã padeoré wapamanĩã. Cõãmacũ catigúpere padeonɔcãña. Cũã ãmũãse, atiditã, díã pairĩmaa, niipetire atibúreco niirẽre tiirígũ niiwĩ. Teeré múãrẽ wedera atira tiiãwã.

16 Cõãmacũ tíatopɔre niipetire dita macãrĩ macãrã cúã booró tiirĩ, cãmotáririgɔ niiwĩ.

17 Basocã cũũrẽ padeorĩpacari, cũũ niirecutirere cũũ ãñuré tiirẽmena ãñoĩ niipetirare. Cũũ oco peari tiirẽmena ote ducacutiri tiii. Marĩrẽ ãñurõ yaaré tico, ãseniremena niirĩ tiii, jĩyira.

18 Wãicurare sã, cúãrẽ padeoáðara tiimiyira. Péerogã dusaátiri, Pablo, Bernabé cúãrẽ cãmotájãyira.

19 Antioquía macãrã, ãpêrã Iconio macãrã jeayira toopũre. Judíoa niyira cúã. Basocãre wãcũre wasorĩ tiiyíra. Pablõre ãtãperimena dée, “diajõãrĩ” jĩmiyira. Macã wesapɔ wéewa, cũũjãyira.

20 Jesuré padeorá cūūrē ĩñasodeanꝯcāyira. Cūūpe wūmꝯnꝯcā, macārꝯ piya-jōāyigꝯ sūcā. Apebúreco Bernabémena Derberꝯ wáajōāyigꝯ.

21 Cūā toopú jea, Jesuyé añuré quetire wedeyira. Too macārā paꝯ cūā buerére padeonꝯcāyira. Too síro cūā cāmeꝯtúaatiyira Listrapꝯ. Too macārā Iconioꝯ, too macārā Antioquíapꝯ ꝯtꝯajeayira.

22 Teemacārĩꝯre Jesuré padeoráre wācūtutuare ticoyira. “Jesuré pade-orucújāña”, jĩyira. “Marĩ Cōāmacū Ōꝯ niirōꝯ wáaadari sꝯguero, pee ñañaré wáari, wācūbayijārō booa”, jĩyira.

23 Jesuré padeoré ꝯñarícōrō bꝯtoá dutiráre beseayira. Cūārē cūūrā, beti, Cōāmacūrē sāiyira. “Marĩ Ōꝯ mūā padeogú tiiáꝯuaro mūārē” jĩ, wáajōāyira.

Antioquía Siria ditapꝯ Pablo, Bernabé ꝯtꝯárigue

24 Pablo, Bernabé Pisidia ditapꝯ netōwá, Panfilia ditapꝯ jeayira.

25 Pergeꝯ wedetōa, Atalia macārꝯ búajeayira.

26 Too macārā dooríwꝯmena wáayira Antioquíapꝯ wáara. Tiimacā macārā cūārē sicato ticocora, “Cōāmacū mūārē añurō cotearo” jĩ ticocoyira. Cōāmacū tiidutíre teerá wáadutiyira. Cūāpe teeré tiipetítoa, ꝯtꝯajeajōāyira.

27 Tiimacārꝯ coerá, Jesuré padeoráre néō, Cōāmacū cūāmena tiiríguere wedeyira. “Cōāmacū judíoa niihērācārē netōnérere ticowí”, jĩ wedeyira.

28 Cūā yoari ꝯtꝯáyira Jesuré padeorámēna.

15

Jerusalénꝯ neārigue

1 Cūā toopú niirĩ, āꝯērā Judea dita macārā cūā ꝯtꝯꝯ jeayira. Jesuré padeoráre bueyira:

—Mūā Moisére dutiré cūūrigue tiihéri, mūā cōnerígꝯ yapa macā caseróre widecōāhērĩ, Cōāmacū mūārē netōnérēqui, jĩyira.

2 Pablo, Bernabé cūāmena bayiró cāmerĩ wedeseyira. Teero tiirá, Antioquía macārā Jerusalénꝯ ticocoadara, Pablo, Bernabé, āꝯērā too macārārē beseayira. Cūārē jĩyira:

—Jerusalénꝯ wáaya. Jesús beseriramēna, āꝯērā bꝯtoá dutirámēna wedesera wáaya tee marĩ wedesere maquērē, jĩ ticocoyira.

3 Jesuré padeorá cūārē ticocori, Fenicia dita, Samaria ditapꝯ netōwáyira. Teemacārĩꝯ netōwára, judíoa niihērā cūā Jesuré padeonꝯcārigue quetire wedeyira. Tee quetire tꝯorá, niipetira Jesuré padeorá bayiró ꝯseniyira.

4 Cūā Jerusalénꝯ jeari, Jesuré padeorá, Jesús beserira, āꝯērā bꝯtoá dutirá cūārē bocayira. Cūārē Cōāmacū cūāmena tiiríguere wedeyira.

5 Toopúre sīquērā fariseo basoca Jesuré padeorá niiyira. Cūā wūmꝯnꝯcā, wedeseyira:

—Judíoa niihērā cūā Jesuré padeorí, cūā cōnerígꝯ yapa macā caseróre widecōādutiro booa. Moisére dutiré cūūriguere tiidutíro booa, jĩmiyira.

6 Teero tiirá, Jesús beserira, āꝯērā bꝯtoá dutirá neā, wedeseyira tee maquērē.

7 Cūā yoari cāmerĩ sāĩñá wedeseari siro, Pedro wūmꝯnꝯcā, cūārē jĩyigꝯ:

—Yáa wedera, mūā masĩā: Cōāmacū jōō niiritꝯꝯ, judíoa niihērārē cūūye quetire wededutigꝯ, yꝯre beserígꝯ niiwĩ. Cūācārē teeré tꝯo, “Jesuré padeoáro” jĩrigꝯ niiwĩ.

8 Cōāmacū niipetire basocá wācūrere masīgú “yáara niĩya cūā” jĩrere ēñogú, Espíritu Santore ticorigꝯ niiwĩ cūārē marĩre cūā ticorirobirora.

⁹ Marĩrẽ cúãmena tuuducáwaririgu niwĩ. Cúãcãrẽ Jesuré padeorí, cúã ñañarẽ tiirere acaborigu niwĩ.

¹⁰ Múã Cõamacũrẽ “mũũ cúãrẽ netõnémasĩricu, cúã Moisére dutiré cũũriguere tiihéri” jĩrã tiicú. Marĩ ñecũsũmũa Moisére dutiré cũũriguere tii sĩcãrĩbíriyira; marĩcã sĩcãrĩbíricu.

¹¹ Cõamacũ judíoa niihẽrãrẽ tiiróbiro marĩrẽ netõnéqui. Jesús marĩ Õpũrẽ padeorí, wapa booró manirõ marĩcãrẽ netõnéqui, jĩyigu Pedro.

¹² Teeré tũorá, niipetira ditamanijõãyira. Bernabé, Pablo wedeserecãrẽ añurõ tũoyíra. Judíoa niihẽrã pũtopũ Cõamacũ cúãmena tiiẽñonetõriguere wedeyira.

¹³ Cúã wedetoari, Santiago wedeyigu:

—Yáa wedera, tũoyá.

¹⁴ Cõamacũ judíoa niihẽrãpũre cũũyara niiãdarare besesũgueriguere wedeawĩ Simón Pedro.

¹⁵ Profetas teerora jóarira niwã. Cúã jóariguere añurõ tũoyá:

¹⁶ “David dutirigue petirí siro, cũũ pãrãmérã niinũũsera dutirigue petirí siropũ, sĩcũ David pãrãmi niinũũsegũre yũũ cúã õpũ sõnecogũdacu sũcã.

¹⁷ Teero tiirã, judíoa niihẽrã yũũre padeoádacua, yũũ beserira niijĩrã”,

¹⁸ jĩrigu niwĩ Cõamacũ.

Tĩatopũ teeré jĩrigu niwĩ Cõamacũ, basocãre masĩdutigu,* jĩ jóarira niwã.

¹⁹ “Too docare judíoa niihẽrã Jesuré padeonũcãrãrẽ “dutipotocõrijããda sáa” jĩ wãcũã yũũ.

²⁰ Ateré jóaada cúãrẽ: Wáicũra dii cúã padeorãre ticoariguere yaarijãña. ãpẽrãména ñañarõ ñeeaperijãña. Wáicũra dii díi cõãña maniré diiré yaarijãña. Wáicũra díire sĩnirijãña, jĩ jóaada.

²¹ Múã masĩã: Tĩatopũ marĩ yeerisãre bũrecoricõrõ Moisére dutiré cũũriguere wedenũcãjĩya. Marĩcã atitóre buedecocũtia. Teeré niipetire macãrĩpũ judíoa neãré wiseripũ bueeya, jĩyigu Santiago.

Judíoa niihẽrãrẽ jóaripũ

²² Teero tiirã, Jesús beserira, ãpẽrã bũtoá dutirá, niipetira Jesuré padeorãmena jĩyira: “Marĩ ticocoadarare beserĩ, añuãdacu. Pablo, Bernabémãna cúãrẽ ticococo Antioquíapũ”, jĩyira. Judare beseyira. Cũũrẽna ãpẽrã Barsabás jĩyira. ãpĩ Silas niiyigu. Cúã pũarã cúã añurõ padeorã niyira.

²³ Cúãmena atipũ ticocoyira:

“Ûsã Jesús cũũyere wededutigũ beserira, ãpẽrã bũtoá dutirá múã judíoa niihẽrãrẽ añudutia. Múã ùsã baira tiiróbiro niirã Antioquíapũ, Sírĩapũ, Ciliciapũ niirãrẽ jóaa.

²⁴ Sĩquẽrã ãno macãrã ùsã menamacãrã ùsã dutiró manirõ múã pũtopũ wáayira. Múãrẽ potocõãyira. Cúã wederémãna múãrẽ wedewisioayira.

²⁵ Teeré tũorá, ùsã sĩcãrĩbíro wãcũrémãna ùmũa sĩquẽrãrẽ múã pũtopũ bese, ticocori, ‘añuãdacu’ jĩãwũ. Cúã wáaadacua Bernabé, Pablo marĩ bayiró maĩrãmãna.

²⁶ Bernabé, Pablo sĩãrĩquioro tiyíra, Jesucristo marĩ Õpũyere buera.

²⁷ Judas, Silas ùsã ticocora wedeadacua atipũ maquẽrẽ.

* 15:18 Amós 9.11-12.

²⁸ ʘsārē Espíritu Santo wācūrē tiorobirora pee dutiré múārē cūūricu. Ate bayiró booré dícare múārē cūūāda:

²⁹ Wáicura dii cúā weerirare ticoariguere yaarijāña. Wáicura díre sīnirijāña. Wáicura dii díi cōāña maniré diiré yaarijāña. Āpērāmēna ñañarō ñeeaperijāña. Múā ate dutirére tiirá, diamacá tiirá niīādacu. Nocōrōrā niīā”, jīī jóayira.

³⁰ Cúā “wáara tiia” jīī, Antioquíapū wáajōāyira. Toopú jea, basocáre neāduti, tiipūrē wiyayira.

³¹ Tiipūrē bueri tuorá, wācūtutuare ñeerā, añurō ʘseniyira.

³² Judas, Silas profetas niijīrā, yoari wedeyira. Āñurō wācūtutuare, añurō yeeripūnacūtire ticonemoyira cúārē.

³³ Yoasāñurī niiyira cúāmena. Too síro “wáara tiia” jīī, wáajōāyira. Too macārāpe “Cōāmacūmena wáaya múārē ticocorira putopū” jīīcoyira.

³⁴ Silape “wáagū tiia” jīīpacū, “yūū āno putuájūda” jīī, putuájāyigū.

³⁵ Pablo, Bernabécā too Antioquíapū putuájāyira. Paū āpērāmēna too macārārē Jesuyé quetire bueyira.

Pablo, Bernabé cāmerī cōārigue

³⁶ Nocōrō yoari siro, Pablo Bernabé jīīyigū:

—Jāmū sūcā, wáaco marī Jesuyé quetire bueré macārīcōrō. Jesuré padeonūcārīrare iñanetōāda, ¿deero niirecutimīi cúā? jīīrā, jīīmiyigū.

³⁷ Bernabé néewadugamiyigū Juan Marcocore.

³⁸ Pablope jīīyigū:

—Too sūgueropū bueyapacūtiriwi cúā. Panfliapū marī niirī, cōācopūtaatiwi. Marīmena wāanemorī boorīga, jīīyigū.

³⁹ Cúā basiro bayiró cāmerī wedese, cúā, cāmerī cōājāyira. Bernabépe dooríwūmena Chipre nūcūrōpū Marcocore néewayigū.

⁴⁰ Pablope Silare beseyigū. Jesuré padeorá “Cōāmacū cúū añuré ticorēmena múārē cotearo” jīī sāībosáari siro, wáajōāyigū.

⁴¹ Wáa, Siria, Cilicia ditapū netōwáyigū. Jesuré padeoráre wācūtutuare ticonemoyigū.

16

Silas, Timoteore Pablo néewarigue

¹ Pablo Derbe, Listra macārīpūre jeayigū. Toopú sīcū Jesuré padeogúre bñajeáyigū. Cūū wāmecūtiyigū Timoteo. Cūū judíoayo Jesuré padeogó macū niiyigū. Pacūpé griegoayū niiyigū.

² Jesuré padeorá Listra, Iconio macārā cúūrē “añuniī” jīī wedeseyira.

³ Pablo cúūrē bapacūtiaro jīīgū, néewadugayigū. Judíoare tiigú, Pablo Timoteo cōnerīgū yapa macā caseróre wídecōādutiigū. Judíoa niipetira tiidita macārāpe Timoteo pacū griegoayū niirére masīyira.

⁴ Teero tiitóa, macārīpūre netōwáyira. Jerusalén macārā Jesús beserira, āpērā butoá dutirá dutiré cūūriguere wede, “teeré tiiyá” jīīnetōwayira.

⁵ Teero tiirá, Jesuré padeorá wācūtutuanemoyira. Jesuré padeodúriyira. Bárecoricōrō āpērācā Jesuré padeonūcāyira.

Pablo quēēgū tiiróbiro Macedonia macārē iñarigue

⁶ Too síro cúā Asia ditapū Jesuyé quetire buera wáadugarare Espíritu Santo cāmotáyigū. Teero tiirá, Frigia, Galacia ditape tāātāwa,

⁷ Misia dita táarīropū jeayira. Toopú jea, Bitinia ditapū wáajōāmiyira. Espíritu Santo toopúcārē wáadutiriigū.

⁸ Teero tiirá, Misia netōwá, búawayira Troaspu.

⁹ Toopú ñami Pablo quēēgū tiiróbiro sīcū Macedonia dita macū cūū puto wedesenucūrī ññayigu:

—Ĕsā Macedonia macārārē tiiápugū tīāatiya, jīiyigu.

¹⁰ Cūū quēērōpu tiiróbiro ññāari siro, máata ũsārē néewaadariwure āmaāwū.* “Cōāmacū marīrē Macedonia macārārē Jesuyé āñurē quetire wededutigu tiiájīyi”, jīi wācūwū.

Filipospu Lidia padeonucārigue

¹¹ Ĕsā Troaspu niiārira dooriwūmena diamacūrā Samotracia nucūrōpu wáajōāwū. Apebūreco Neápolis macāpu wáawū.

¹² Too macārā Filipospu maajeáwū. Romanuā tiirí macā niiā. Macedonia ditapure Filipos búri niirí macā mee niiā. Tiimacāpure síquē burecori putuáwū.

¹³ Judíoa yeerisāri bureco niirí, tiimacārē witiwa, día wesapu jeawū. “Judíoa súubusero toopú niibocu”, jīi wācūwū. Numiā neāñirare buajeá, cúāmena dui, wedewū cúārē.

¹⁴ Toopure sīcō Tiatira macā macō niiwō. Coo suti wapapacáre sōā ñiisāñúre dúago niiwō. Cōāmacūrē padeogó niiwō. Coo wāmecutiwo Lidia. Coo Pablo wederere tuorí, Cōāmacū coore āñurō tuonunáseri tiiwí.

¹⁵ Coore, cooya wii macārārē wāmeōtiari siro, ũsārē jīiwō:

—Yūre “diamacūrā Jesuré padeogó niyo” jīi wācūrā, jāmū, yáa wiipū putuáya, jīiwō.

Coo bayiró putuádutiri tuorá, putuáwū.

Pablöre, Silare peresuwiipu sōnecorigue

¹⁶ Sicabureco ũsā Cōāmacūrē súubuseropu wáara, sīcō numiō wātī sāñnorigore bocawū. Coo āpērārē dutiapenori basoco niiwō. Wātī masīré ticorémena too síropu wáaadarere wedemasīwō. Coo teero wederémena coore dutiaperá pairó niyeru wapaséwa.

¹⁷ Pablöre, ũsārē bayiró busurómena jīinunusewo:

—Āniā Cōāmacū ũmāsepu niigūrē padecotera niīya. Cōāmacū basocáre netōnére quetire wedeeya, jīiwō.

¹⁸ Pee burecori teero jīinunusewo. Pablöre páasuti, cāmenucā, wātī coomena niigūrē jīiwī:

—Mū coomena niigūrē Jesucristo wāmemena witiwadutia, jīiwī.

Máata witiājōārigū niiwī.

¹⁹ Coore dutiaperá “deero tii niyeru wapatánemorícu coomena” jīiwā. Teero tiirá, Pablo, Silare ñee, tiimacā decopu dutirápure néewawa.

²⁰ Queti beserí basoca putopure néēja, jīiwā:

—Āniā judíoa niīya. Marīya macā macārārē wedeñañorā tiīya.

²¹ Apeyé niirecutirere bueeya. Marí romanuā niijīrā, teero niirijārō booa. Marí teeré tiimasīria, jīiwā.

²² Toopú neāñiracā Pablo, Silamena cúajōāwū. Queti beserí basoca Pablo, Silare cúāye sutire tuuwéduiti, tñnadutiwa.

²³ Cúārē bayiró tñnatóa, peresuwiipu tuunecosōnecowa. Tiiwí coterí basocare dutiwitíwari jīirā, āñurō biajādutiwa.

²⁴ Cúā teero jīirí tuogú, peresuwi coterí basocu niituri tatiapu tuunecosōnecoyigu cúārē. Pūagú yucugu tasure coperi watoapu cúāye dūporire súucūduiti, siatú, biadapójāyigu.

* **16:10** Lucas atipū jóarigu Troaspu niijīyi. Pablo toopú jeari, Lucas cūāmena wáayigu Macedoniaru.

Cōāmacū dita cāmeñarī tiirígue

25 Ñami deco Pablo, Silas Cōāmacūrē sãĩ, basapeoyira. Āpērã peresu niirã cúã basari tuoyira.

26 Wãcũña manirõ dita bayiró cāmeñayiro. Cúã niirí wii maquẽ botari cāmeñayiro. Máata tiwií biare sopepamarĩ pãõpetijõãyiro. Niipetira peresuwiipũ niirãrẽ cõmedárimena siatúarigue jõãpetijõãyiro.

27 Tiwií coterí basocũ wãcã, tee pãõãrigue soperire ñña, “dutipetijõããya” jĩ wãcũmiyigũ. Teero tiigú, cuigũ, cũũ basiro espada née, sããgũdu tiimíyigũ.

28 Pablope cãũrẽ bayiró wedeseremena jĩyigũ:

—Mũũ basiro ñañarõ tiirijãña. Ūsã ãnopú niipetijãã, jĩyigũ.

29 Teero jĩĩrĩ tuogú, cúãrẽ coterí basocupe sããwócore néeatiduti, sããcutúsãyigũ Pablo, Silas niirõpũ. Cuigũ, bayiró ñapõpigura, cúã puto ñicãcoberimena jeacũmuyigũ.

30 Too síro wãmũnũcã, cúãrẽ néewitiwa, sãĩñáyigũ:

—¿Deero tiibógari yũũ, Cōāmacū yũũre netõnéãrõ jĩgũ?

31 Cúã yũũyira:

—Mũũ ãsã Ōpũ Jesuré padeogú, netõnénogũdacu. Mũũya wii macãrãcã padeorã, netõnénoãdacua, jĩyira.

32 Cãũrẽ, cãũya wii macãrãrẽ Cōāmacũye quetire wedeyira.

33 Ñami tii horara cúã tãnaãrigue cãmirẽ cosegũdu néewayigũ. Coseári siro, máata cũũ, cãũya wii macãrã wãmeõtinoyira.

34 Tiwií coterí basocũ cãũya wiipũ néemuãwa, cúãrẽ yaaré ecayigũ. Cũũ, cãũya wederamena bayiró useniyira Cōāmacūrẽ padeonũcãrã.

35 Bóeri queti beserí basoca tiimacã coterí basocare jĩyira:

—Ñiãrẽ wionécodutira wáaya, jĩyira.

36 Tiimacã coterí basoca toopú jea, cúã jĩãriguere tiwií coterí basocare wedeyira. Teeré tuo, cãũpũ Pablore wedeyigũ sãa:

—Múãrẽ queti beserí basoca “wionécoaro” jĩãrira niiãwã. Teero tiirã, ãñurõ wáaya, jĩyigũ.

37 Pablope tiimacã coterí basocare jĩyigũ:

—Ūsã romanuã niipacari, queti beserí basoca ãsã tiãriguere beseripacara, ãsãrẽ basocã ññacoropũ tãnarĩ tiiãwã. Peresuwiipũ tuunésõnecori tiiãwã. Mecãtigã ãsãrẽ basocã ññahẽrõpũ wionécodũgacua. Niiria. Cúã basiro atijãrã, ãsãrẽ néewionecora atiaro, jĩyigũ.

38 Tiimacã coterí basoca queti beserí basocare wedera wáayira.

—Ñiã “romanuã niiã ãsã” jĩ wedeawã, jĩyira.

Teeré tuorã, queti beserí basoca cuiyira.

39 Tiiwiipú jea, cúãrẽ acabóre sãyira. Sãitóa, cúãrẽ peresuwiipũ niirãrẽ néewioneco: —Atimacãrẽ niirijãña; wáaya, jĩyira.

40 Pablo, Silas peresuwiipũ niiãrira wáa, Lidiaya wiipũ sããwayira sũcã. Toopú Jesuré padeorãrẽ ñña, wãcũtutuare tico, wãajõãyira.

17*Pablo Tesalónicapũ tiirígue*

1 Pablo, Silas netõwáyira Anfípolis, Apolonia macãrĩrẽ. Too netõwã, jeayira Tesalónica macãpũ. Tiimacãpũre judíoa neári wii niyiro.

2 Pablo cãũ tiirucúrobirora tiiwiipú sããwayigũ. Itiã semana cúã yeerisãre bũrecoricõrõ Cōāmacũye queti jóaripũ maquẽrẽ wedeyigũ.

³ Tiipũ maquẽrẽ cúãrẽ wede, “Cõãmacũ beserigure ñaãarõ netõ diari siro, masãgũdaqui” jĩ wedeyigu.

—Jesús yũũ múãrẽ jĩãrigũ Cõãmacũ beserigure niĩ, jĩyigu.

⁴ Cũũ wederi tuorã, sĩquẽrã judíoa “teerora niã” jĩ, Pablo, Silamena niinucãyira. Teero biiri paũ griegoa Cõãmacũrẽ padeorã, paũ uputí macãrã numiã cúãmena niinucãyira.

⁵ Teero tiirã, ãpẽrã judíoa ñnatutiyira Pablo, Silare. Teero tiirã, ãmũã daderãre, ñaãarã niisodeaatirare neõ, tiimacã macãrãrẽ cúaaro jĩrã, acaribíduiyira. Cũã cúara, Jasónya wiipũ wáayira. Pablöre, Silare basocã decopũ néewaadara ãmaãrã wáamiyira.

⁶ Buaríyira. Cúãrẽ buahéra, Jasónrẽ, ãpẽrã Jesuré padeorãre ñee, wéewayira. Acaribíwa, tiimacã dutirá putopũ jea, wedesãyira:

—Ñiã niipetiro cúã wáaropũre wedemecũõrã tiicúa. Maríya macãrẽ teerora tiijeáaya.

⁷ Jasón cúãrẽ cũũya wiipũ cõoárigũ niĩãwĩ. Cúã niipetire romanuã õpũ dutirere netõnucãrã tiiãwã. “Ãpĩ õpũ niĩ, Jesús wãmecutigu” jĩrã tiiãwã, jĩyira acaribíremena.

⁸ Cúã teero jĩrĩ tuorã, niipetira, cúãrẽ dutirãcã dee tii masĩriyira.

⁹ Jasónrẽ, cũũ menamacãrãrẽ niyeru cũũduiyira cúãmena.

—Ate wisíõre quẽnojeáripũ, wiyaáda múãrẽ tee niyerure, jĩyira.

Niyeru cũũãri siro, cúãrẽ duujãyira.

Pablo Bereapũ tiiríque

¹⁰ Máata tiiñamirã Jesuré padeorã Pablo, Silare wáadutiyira Berea macãpũ. Toopú jea, judíoa neãrí wiipũ sããwayira.

¹¹ Berea macãrãpe Tesalónica macãrã nemorõ basocã ãñurã niyira. Cúã wederere tuouseniyira. Teerẽ tuorã, ¿diamacũrã niimĩ? jĩ masĩdugara, búrecoricõrõ Cõãmacũye queti jóaripũrẽ teero buerucujãyira.

¹² Teero tiirã, paũ Jesuré padeonucãyira. Basocã ãñurã griegoa numiã, ãmũãcã paũ padeonucãyira.

¹³ Tesalónica macãrã judíoa Pablo Bereapũ “Cõãmacũye quetire wedegu tiiáyigu” jĩrere tuoyira. Teero tiirã, toopú wáayira. Wedemecũõ, cúari tiiyira.

¹⁴ Teero tiirĩ ñãrã, Jesuré padeorã máata Pablöre día pairímaapũ wáadutiyira. Silas, Timoteo tiimacãpũra putuájãyira.

¹⁵ Pablöre néewarira Atenaspũ jea, cũũrẽ toopú cũũjã, cãmecóputuayira. Cúãmenarã Pablo queti ticocoyigu:

—Boyero Silas, Timoteo atiaro ãnopú, jĩyigu.

Pablo Atenaspũ tiiríque

¹⁶ Pablo Atenaspũ cúãrẽ yuegu, tiimacã macãrã pee cúã padeorã weerirare ññagũ, bayiró wãcũyigu.

¹⁷ Teero tiigú, judíoa neãrí wiipũ sããwa, judíoamena, ãpẽrã Cõãmacũrẽ padeorãmena wedeseyigu. Búrecoricõrõ macã decopũ cũũ buajeáramena wedeseyigu.

¹⁸ ãpẽrã epicúreoyere buerã, estoicoyere buerã Pablomena wedeseyira. Cũũ Jesuyé quetire, diarirapũ masãrere wedeyigu cúãrẽ. Cúã basiro cãmerĩ sãñãyira:

—¿Deero jĩdugagu tii ãni, teero wedeseãmajãgũ? jĩyira.

ãpẽrãpé jĩyira:

—Apeditã macãrã cúã padeorãye maquẽrẽ wedesegu niitu niĩ, jĩyira.

19 “Jãmu” jĩ, cãurẽ néewayira Areópago buropu, dutirá neãrucuropu. Cãurẽ jĩyira:

—Muu mama bueré wederére tɔodugága.

20 Muu tɔoyá maniriguere wedesea. Teeré masĩdugaga. ¿Deero jĩdugaro tiii? jĩyira.

21 Atenas macãrã, aperó macãrã toopú jea niirã mama queti dícare tɔo, wedese usenicua.

22 Pablo Areópagopu neãrã decopu wũmunucã, jĩyigu:

—Mũã Atenas macãrã, mũãyarare bayiró padeóa, yuu ñnarĩ.

23 Yuu ñnanetõgũ, mũã súubuserere ñnagũ, sicaró mũã súubuseropu jóaturiguere ñnaãwũ: “MASIÑA MANIGURÊ SÚUBUSERO NIIÃ”, jĩ jóaturigue niiãwũ. Mũã masĩripacara súubusegurena yuu mũãrẽ wedea.

24 ‘Cõamacũ atibúrecore, atibúrecopu niirécãrẽ tiirigu niiwĩ. Ɛmuãse, atiyepá Ɔpũ niĩ. Teero tiigú, basocá cúa tiiré wiserire niiriqui.

25 Marĩ paderémene cãurẽ tiápumasĩna manicú. Apeyenó dusarícu cãurẽ. Cũ niipetirare catiré, yeerisãre, apeyé niipetirere ticoqui.

26 ‘Sĩcũ basocámenarã niipetire põnarĩ macãrã wáari tiirigu niiwĩ. Cãurẽ atibúreco niipetiropu wáa, niirĩ tiirigu niiwĩ. Cãurã niipetire põnarĩrẽ “atiditapú nocõrõ yoari niiãdacua” jĩ cũurigu niiwĩ.

27 Cõamacũ teero tiirigu niiwĩ, cãurẽ ãmaããrõ jĩgũ. Ñnurõ ãmaãmasĩhẽrã niipacara, buabócu. Cũ marĩ sĩquẽrã putogã niiqui. Yoaropu niiriqui.

28 Cũ tutuaremena marĩ cati, wáamasĩ, niĩã. Mũã basarére jóarira biiro jóarira niiwã: “Marĩcã cũ põna niĩã”.

29 Marĩ Cõamacũ põna niijĩrã, oro, plata, ãtãmena tiirĩrãre “Cõamacũ niĩ” jĩ wãcũrijãrõ booa. Marĩ wãcũrémene Cõamacũ queorére tiimasĩricu.

30 Cõamacũ too suguero macãrãpãre cãurẽ masĩrijĩrã, cũ dutirére tiherare teero ñnajãrigu niiwĩ. Atitóre niipetirare niipetiropãre cúa ññaré tiirere wãcũpati, wasodutíqui.

31 Cõamacũ niipetirare wapa tiídari burecore besetoayigu. Tiibuareco jeari, queoró jĩrémene wapa tiigúdaqui. Cũ beserigumena teero tiigúdaqui. “Cãurã mũãrẽ wapa tiigúcu niĩ” jĩ ñnogú, diarigupãre masõrigu niiwĩ, jĩyigu Pablo.

32 Diarirapu masãrere wederi tɔorã, sĩquẽrã buijãyira. Ñpẽrãpẽ: —Too síro muu wedeseri tɔoáda teerẽja, jĩyira.

33 Pablo cúa too niirĩrã, wáajõãyigu.

34 Sĩquẽrã Jesuré padeó, Pablóre nunuyíra. Sĩcũ Areópagopu dutirãmene neãrucugu niiyigu. Cũ wãmecutiyigu Dionisio. Apegó Dámaris wãmecutiyigo. Ñpẽrã cãmene niyira.

18

Corintopu Pablo tiirigue

1 Too síro Pablo Atenaspu niĩarigu Corinto macãpu wáajõãyigu.

2 Toopú jeagu, judíoaypu Ponto dita macãrẽ buajeáyigu. Cũ wãmecutiyigu Aquila. Pablo toopú wáaadari suguero, Claudio romanuã Ɔpũ judíoa Romapu niĩrãrẽ witudutiyigu. Aquila, cũ numo Priscilamena Italiapu niĩarira witi, jeayira tiimacã Corintore. Pablo cãurẽ ñnagũ wáyigu.

3 Cũ cúa paderenorã padegú niijĩgũ, cãmene padegucu putuáyigu. Wáicura caserimena wiseri tiirã niyira.

4 Judíoa yeerisãre burecoricõrõ cúa nearĩ wiipu wedegu wáyigu. Judíoare, judíoa niĩhẽrãrẽ padeodugári tiidugágu tiimiyigu.

⁵ Silas, Timoteo Macedoniapɯ niiārira jeari, Pablo wederé dícu wedeyigɯ. “Jesús Cōāmacū beserigu nií”, jī wedemiyigɯ judíoare.

⁶ Cūāpe cūū wederére cāmotānucāyira. Cūūrē ñañarō jīyira. Teero tiigú, Cōāmacū cūūrē ñañarō tiíadarere ēñogú, cūū sotoá sãñaārire, tuuwé páabateyigɯ. Cūūrē jīyigɯ:

—Múā pecamepɯ wáari, múāye wapa niiādacu; yé wapa mee niiādacu. Teero tiigú, mecūāmena judíoa niihērārē wedegu wáaguda, jīyigɯ.

⁷ Tiiwíi niiārigɯ witiwayigɯ. Apewíi pɯtogā niirí wiipɯ sãāwayigɯ. Tiiwíi Ticio Justoya wii niyiro. Cōāmacūrē padeogú niyigɯ cūū.

⁸ Judíoa neārí wii dutigú, cūūya wii macārāmena Jesuré padeoyíra. Cūū wāmecutiwigɯ Crispo. Paɯ too macārācā Pablo wederére tuorá, Jesuré padeoyíra. Padeó, wāmeōtinoyira.

⁹ Sicañami Pablo cānirípacɯ, quēēgū tiiróbiro Jesús cūūrē wederi tuoyigɯ. Cūūrē jīyigɯ:

—Cuirijāña. Yéere wederucujāña. Wededujā tiiríjāña.

¹⁰ Yɯɯ mɯɯmena niirucujāñ. Basocá mɯūrē ñañarō tiimasñricua. Atimacārē paɯ yɯure padeoápara niíya, jīyigɯ.

¹¹ Teero tiigú, Pablo sicacūma apēcūmá deco toopá pɯtuáyigɯ. Cōāmacūye quetire bueyigɯ.

¹² Teebɯrecorire sīcū Acaya dita dutigú niyigɯ. Cūū wāmecutiwigɯ Galión. Cūū dutigú niirito, judíoa sīcārībiro wācūrā Pablöre ñee, queti beserópɯ néewayira.

¹³ Galiónrē jīyira:

—Ñani Cōāmacūrē padeodutíre romanuā òpū dutirére netōnucāre nií, jīyira.

¹⁴ Pablo wedegudɯ tiirí, Galión judíoare wedesuguecojāyigɯ:

—Ñani apeyenó ñañoātā, basocāre ñañarō tiíatā, múārē añurō tuobójāyū.

¹⁵ Múāye, múā judíoa dutiré niirí, múā basiro quēnoñá. Yɯɯ teenórē besegudɯ mee nií, jīyigɯ.

¹⁶ Cūū queti beserópɯ niiārirare cōāwionecojāyigɯ.

¹⁷ Niipetira Sóstenes judíoa neārí wii dutigúre ñee, queti beserí wii díamacū páayira. Galiónpe “cūā booró tiíaro” jījāyigɯ.

Antioquíapɯ Pablo coepɯtúarigɯ, too síro cūū wedewanemorigue

¹⁸ Pablo peebɯrecori pɯtuáyigɯ Corintopɯ. Too síro Jesuré padeoráre “wáagu tiia” jī, dooríwɯmena wáajōāyigɯ Siria ditapɯ wáagu. Priscila, Aquila cūūmena wáayira. Cencreapɯ búawasugueyira. Toopá Pablo Cōāmacūrē “biro tiigúda” jīrirobirora tiigú, cūū póare pedecōājāyigɯ.

¹⁹ Too macārā Éfesopɯ tījeayira. Tiimacāpɯ Pablo cūūyigɯ Priscila, Aquilare. Cūūpe judíoa neārí wiipɯ sãāwa, judíoare wedeyigɯ.

²⁰ Cūūrē yoasāñurí pɯtuádutimiyira. Cūūpe booríyigɯ.

²¹ —Jerusalénpɯ yɯure wáaro booa, bosebɯreco ññagū wáagu. Múārē ññagū atinemogūdacu, Cōāmacū boorí, jīyigɯ.

“Wáagu tiia” jī, wáajōāyigɯ dooríwɯmena.

²² Cesareapɯ jea, Jerusalénpɯ maawáyigɯ. Toopá Jesuré padeoráre añudutiwigɯ. Too macū Antioquíapɯ wáajōāyigɯ.

²³ Toopúre péero nií, wáajōāyigɯ sūcā. Galacia dita maquē macārīrē, Frigia dita maquē macārīrē netōwáyigɯ. Niipetira Jesuré padeoráre wācūtutuare ticonemoyigɯ.

Apolos Éfesopɯ buerigɯ

²⁴ Tíatore judíoayɔ Alejandro macã macũ Éfesopɔ jeayigɔ. Cũũ wãmecutiwigɔ Apolos. Cũũ añurõ wedemenigũ niyigɔ. Cõãmacũye queti jóaripũ maquẽrẽ añurõ masĩgũ niyigɔ.

²⁵ Marĩ Òpũ “biiro niirecãtiro booa” jĩrẽre buenorigɔ niyigɔ. Juan basocãre wãmeõtigɔ buerigue dícare masĩpacɔ, diamacũ Jesuyẽre bueyigɔ useniremena.

²⁶ Cũũ judíoa neãrí wiipɔ cuire manirõmena weneducãyigɔ. Priscila, Aquila cũũrẽ tuo, néewa, Cõãmacũye quetire añurõ diamacũ wenedemoyira.

²⁷ Cũũ Acayapɔ “wãagudɔ tiia” jĩrĩ, Jesurẽ padeorã “añurõ wáaya” jĩyira. Cũũrẽ paperapũ jóabosayira. Jesurẽ padeorã Acayapɔ niirãrẽ “Apolore añurõ bocaya” jĩ jóayira. Cũũ toopã jeagɔ, Cõãmacũ tiiapuremena Jesurẽ padeorãrẽ añurõ tiiapuyigɔ.

²⁸ Cũũ niipetira ñãacoropɔ judíoare cũũ wedemeniremena docacũmurĩ tiyigɔ. Cõãmacũye queti jóaripũrẽ cũũrẽ bue, “Jesús Cõãmacũ beserigɔ niĩ” jĩrẽre ñnoyigɔ.

19

Éfesopɔ Pablo buerigue

¹ Apolos Corintopɔ niirito, Pablope ãmũãreburire netõwã, Éfesopɔre jeayigɔ. Toopã sĩquẽrã Cõãmacũrẽ padeorãre buajeáyigɔ.

² Cũũrẽ sãñáyigɔ:

—Mũã Cõãmacũrẽ padeorĩ, ¿Espíritu Santo mũãmena niinucãrĩ? jĩyigɔ.

Cũũpe yuyira:

—Õba. Òsã Espíritu Santo niirẽre tuohẽra niitu, jĩyira.

³ —Too docare ¿noã wederiguere padeojĩrã, wãmeõtituditiri? jĩyigɔ.

—Juan wederiguere padeojĩrã, wãmeõtituditwu, jĩyira.

⁴ Pablo jĩnemoyigɔ:

—Juan basocãre wãmeõtiyigɔ. Teemẽna cũũ ñãñarẽ tiirẽre wãcũpati, wasorẽre ñnoyira. Juan biiro wedeyigɔ: “Yũũ siro ãpĩ atigũdaqui. Cũũrẽ padeoyã”, jĩyigɔ. Cũũ teero jĩ wederigura niĩ Jesús, jĩyigɔ.

⁵ Cũũ teero jĩrĩ tuorã, Jesús wãmemena wãmeõtituditiyira.

⁶ Pablo cũũrẽ ñaapeóri, Espíritu Santo cũũrẽre niigũ diijeáyigɔ. Æpẽrã basocãye wedeserere masĩripacara, wedesenucãyira. Cõãmacũ wededutirere wedeyira.

⁷ Cũũ niipetira niirã, doce ãmũã niyira.

⁸ Pablo tiimacãpɔ judíoa neãrí wiipɔ wãarucuyigɔ. Ìtĩãrã muĩpũrã tiwiipũre cuire manirõmena wedeyigɔ. “Cõãmacũ dutirẽ basocãpɔre niĩãdare jeatoaa” jĩrẽmena Jesurẽ padeorĩ tiĩãdugagɔ tiyigɔ.

⁹ Sĩquẽrã cũũ wederẽre tuodũgãriyira. Padeorĩyira. Mama buerẽre basocã tuocõropɔ ñãnarõ wedeseyira. Teero tiigũ, Pablo witiweojõáyigɔ; Jesurẽ padeorãre néewitiwayigɔ. Bãrecoricõrõ Tiranoya wiipɔ neãyira. Tiiwiĩ buerĩ wiipɔ bueyigɔ sũcã.

¹⁰ Pũacãmã bueyigɔ. Teero tiirã, tiidita Asia macãrã tuopetĩjõãyira Jesuyẽ quetire. Judíoa, judíoa niĩhẽrãcã teerẽ tuoyira.

¹¹ Cõãmacũ cũũ sĩcũrã tiimasĩrere Pablomena tiĩñoyigɔ. Cũũmena ñãña manirẽre tiyigɔ.

¹² Cũũ paacõãre caserire, cũũya õpũũ pẽniãrigue caserire néewayira diarecãtirare. Teemẽna netõnyira; wãtĩã sããnorirare cõãwionecoyira.

13 Sīquērã judíoa wáanetōrã wātīārē cōāwionecora niyira. Cúã marī Ōpū Jesús wāmemena wātīārē cōāwionecodugamiyira.

—Jesús Pablo wedewarucugū wāmemena múārē witiwadutia, jīimiyira wātīārē.

14 Teerora tiirã tiimiyira Esceva pōnacã. Esceva judíoayū, paiaré dutigú niyigū. Cūū pōna siete niyira.

15 Cúã teero tiirí, wātī cúārē yūuyigū:

—Jesuré yūū masiã. Pablocārē masiã. ¿Múãpeja noãnó niĩ? jīiyigū.

16 Basocú wātī sãānorigū cúãpure bupuñápeayigū. Cúã niipetira nemorõ tutuanetōnucãjãyigū. Cúārē ñañarõ peti tiyigū. Sutimanírã, cãmicutira tiwíi niĩrira cutucówitiwayira.

17 Cúārē teero wáare quetire Éfeso macãrã t̄opetijõãyira. Niipetira judíoa, judíoa niĩhērãcã t̄oyíra. Bayiró cuiyira sãa. Marī Ōpū Jesuyére añurõ quioníremena wedeseyira sãa.

18 Paū too sugueropū Jesuré padeonucãrira jea, cúã ñañaré tiirére wedeyira.

19 Paū yaso doarira cúã bueré papera tutirire néeneõ, sóecõãjãyira niipetira iñacoropū. Teetutiri wapa cúã bapaqueori, “cincuenta mil” niyeruquiri plataquiri wapacutimiyiro.

20 Ateména marī Ōpūye queti sesajõãrõ tiyíro. Cõãmacū tutuaremena paū padeonemórã tiyíra.

21 Ate wáari siro, Pablo wãcūyigū: “Yūū Jerusalénpū putuawaguda. Toopá wáadari sugero, Macedonia, Acaya ditapū iñanetõgū wáaguda. Jerusalénpū jea, niĩari siro, Romapū iñagū wáaro boocú”, jīi wãcūyigū.

22 Teero tiigú, p̄arã cūūrē tiĩapurare ticocosugueyigū Macedoniapū. Cúã niyira Timoteo, Erasto. Cūūpe putuájãyigū ména toopá Asia ditapū.

Éfesopū cúasore wáarigue

23 Tíatorena mama bueré padeorémena bayiró cúasore wáayiro.

24 Cúasori tiinucãyigū sīcū plata padegú. Cūū wāmecutiyyigū Demetrio. Platamena cúã padeogóya wii tiiróbiro biiré wiserigã tii, dúagū niyigū. Cúã padeogó weerigo wāmecutiyyigo Artemisa. Tee wiserigārē dúara, Demetrio, cūūrē padecoteracã pairó wapatárucuyira.

25 Cūūrē padecotera, ãpērã plata paderáre néõyigū. Cúārē jīiyigū:

—Múã añurõ masiã: Marī ate paderémena añurõ wapatá niijãmiã.

26 Año Éfesopure Pablo paure cūū wederémena n̄n̄rĩ tiitóai mée. Año Asiap̄cārē múã iñarõbirora, teero biiri múã t̄orõbirora paū niicua. Basocá tiiríraja “padeorá mee niĩya” jīiãwĩ cūūdu.

27 Ate bayiró quioa. Marī tiiré búri niiré putuábocu. Artemisa añunetõjõãgõya wiicã búri niirí wii putuábocu. Coa Asia macãrã padeogó niipetira atibúreco macãrã padeogó niyo. Coa upatí macõ niirére basocá ñañarõ wedesenucãrĩ, búri niiré putuábocu, jīiyigū.

28 Cūū teero jīirĩ t̄orã, bayiró cúa, acaribíyira:

—Artemisa añunetõjõãgõ Éfeso macãrã padeogó niyo, jīiyira.

29 Cúã acaribíri, paū tiimacã macãrãcã “¿deero wáai?” jīi masĩripacara, acaribípetijõãyira. Sīcãrõména cúã neãrõpū cutuwáyira. Pablomena bapacutiwarirare bayiró ñee, néewayira. Cúã niyira Gayo, Aristarco. Macedonia macãrã niyira.

30 Pablo basocá decopū sããwadugamiyyigū. Jesuré padeorápe cūūrē wáadutiriyira.

31 Āpērã Pablöre maĩrã queti ticocoyira. Cúã sīquērã Asia macārã dutirá niyira. “Pablo ūsã neārõpũ sããatirijããrõ”, jĩcoyira.

32 Toopú niirã ãpērã cúã booró acaribíyira. Āpērã apeyenó acaribíyira. Āpērãcã teerora jĩãmajãyira. “¿Marĩ ãnopá deero tiirã neããrĩ?” jĩ masĩriyira.

33 Āpērã judíoa Alejandre iñabũayira. Basocã díamacũpũ cũũrẽ tuunéconũcõcoyira, wedearo jĩrã. Cũãrẽ “ditamaníjõãña” jĩdũgagũ, wẽẽtucomiyigũ. “Ūsã wapa cuoríã”, jĩdũgamiyigũ.

34 “Cũũ judíoyũ niĩ”, jĩ iñamasĩrã, acaribínemoyira. Pua hora sīcãrĩbíro acaribíyira.

—Artemisa ãñunetõjõãgõ Éfeso macārã padeogó niyio, jĩyira.

35 Sīcũ tiimacã macãrãrẽ dutigú too acaribírare ditamanĩrĩ tiyigũ. Cũãrẽ jĩyigũ:

—Múã Éfeso macārã, yũũre tũoyá. Niipetiro macārã ateré masĩcua: Marĩ atimacã Éfeso macārã Artemisa ãñunetõjõãgõ padeorí wiire coterá niĩ. Coorẽ ũmũãsepũ diiátiriguere coterá niĩ.

36 Sīcũ “teero mee niĩ” jĩmasĩriqui. Teero tiirã, nocõrõrã acaribíya. ãñurõ wãcũsũgueya, noo booró tiĩmarĩ jĩrã.

37 ãniã múã néeatirira apeyé marĩ padeorí wii maquẽrẽ yaaríarira niĩãwã. Marĩ padeogóre ñañarõ wedeseriarira niĩãwã.

38 Demetrio, ãpērã plata paderãmena wedesãre cuogú, queti beserõpũ wãaaro. Tee niĩãdarerena queti beseró, queti beserí basocacã niĩyia. Toopá cãmerĩ wedesããrõ.

39 Múã apeyenó sãĩdũgãra, atimacã macārã dutirãmena cúã neārõpũ wedesera wãaya. Cũã múãrẽ wedeadacua.

40 Mecũã marĩ acaribíariguere romanũã dutirá marĩrẽ wedesãrĩquioro tiirã tia. Marĩ teero peti acaribíro bauró acaribíãmajãrã tiĩãwũ. Teero tiirã, romanũã cúã wedesãrĩ, marĩrẽ deero jĩ yũũmasĩña maniãdacu, jĩyigũ.

41 Teero wedeseyapacũti: —Nocõrõrã niĩã, jĩyigũ.

20

Macedoniapũ, Greciapũ Pablo wáarigue

1 Cúasore petiári siro, Pablo Jesuré padeorãre neãdutyigũ. Cũãrẽ wãcũtutuare tico, “wãagũ tia” jĩ, Macedoniapũ wãajõãyigũ.

2 Too maquẽ macãrĩpũ netõwágũ, too macãrãrẽ cũũ wederãmena wãcũtutuare ticonemowayigũ. Teero tii, jeayigũ Greciapũ.

3 Toopú iĩĩãrã muĩpũrã pũtuáyigũ. Cũũ Sīriapũ dooríwũmena wãagũdũ, judíoa cũũrẽ sĩãdũgãre quetire tũoyigũ. Teero tiigú, “Macedonia wãarimarũra cãmeputãawagũda sũcã” jĩ wãcũyigũ.

4 Cũũ wãari, ãpērã cũũrẽ bapacũtiwarira niĩwã. Cũã niĩwã: Sópater Berea macã macũ (cũũ Pirro wãmecũtigũ macũ niĩwĩ); Segundo, Aristarco (cũã pũarã Tesalónica macārã niĩwã); Gayo Derbe macã macũ; Timoteo; Tíquico, Trófimo (cũã pũarã Asia macārã niĩwã).

5 Cũã ūsã suguero wãa, Troaspũ ūsãrẽ yuerira niĩwã.*

6 Ūsã Filipospũ pũtuáwũ. Toopú pã pũuri tiirãmena wũoya manirẽ pãrẽ yaarí bosebureco iñãwũ. Nocõrõrã niĩ, wãajõãwũ dooríwũmena. Cinco burecori siro jeawũ Troaspũ. Toopú sica semana pũtuáwũ.

Troaspũ Pablo iñãnetõgũ wáarigue

* 20:5 Lucas atipũ jóarigũ Filipospũ niĩjĩyĩ, Pablo toopú jeari.

⁷ Yeerisāri bureco niirī, ūsā neāwū bocaadara. Apebúrecope Pablo wáagudu niijgū, cúārē wedewi. Nami deco niirī, wedegu tiwí ména.

⁸ Ūmāārō macā tatia ūsā neārī tatiapu pee siāwócorepa niwū.

⁹ Sīcū mamū ventana sopepu duigú wugoá jeanowī. Cūū wāmecutiwi Eutico. Pablo yoari peti wedegu tiirī, cānicónuārigu niwī. Yeparū ñaacodiawi. Cūū duiariro itiácasa sotoapu niwū. Cūāpe cutudiwá, diaarigupare néemūōcowa.

¹⁰ Pablocā diiwáwi. Cūū sotoa munibiá, cúārē ñeediyo, cúārē jīwī:

—Nocōrōca ucuarijāña. Catijā ména, jīwī.

¹¹ Mūāwa, cúārē pā bato, yaa, wedeseboejōā, wáajōāwī.

¹² Mamūpere wiipú néejōāwā. Cūū catiri, añurō yeeripūnacutira niwā sūcā.

Troaspu niirira Mileto macāpu wáarigue

¹³ Pablo ūsārē jīrirobirora dooríwūmena cūū sūguero Asopu wáajōāwū. Pablo ūsārē: —Yūū maapu wáa, Asopu múārē bocaguda, jīwī.

¹⁴ Asopu ūsāmena buajeá, ūsā atiriwūpu sāāwī. Too síro Mitilenepu tīawawū.

¹⁵ Too macārā apebúreco Quío nucārō díamacūpu tīajeawū. Maawáriwū. Too macārā apebúreco Samospu tīajeawū. Too macārā apebúreco Miletopu jeajōāwū sáa.

¹⁶ Ūsā Miletopu wáara, Éfesore díamacú netōjōāwū. Pablo Asiapu yoari putūádugariwi. Cūārē basioatā, Jerusalénpu Pentecostés bosebureco iñadugawi.

Pablo Éfeso macārā butoá dutirare wedeyaponorigue

¹⁷ Pablo Miletopu niigū, Éfeso macārā Jesuré padeorá butoá dutirare atiduticowi.

¹⁸ Cūā jeari iña, cúārē jīwī:

—Múā añurō masīcu yūū múā watoapure tiirécutiriguere. Yūū sicato Asiapu jeagu, té yūū niitugūpu tiitúcoriguere añurō masīcu.

¹⁹ Yūū marī Ōpū dutiró tiigú, “āpērā nemorō añuré tiia” jī wācūriwū. Mūāmena utiwū. Judíoa yūūre ñañarō tiidugári, ñañarō netōwū.

²⁰ Niipetire múā añurō niīadarere wedepetijāwū. Basocá neārōpu, múāye wiseripu teero wederucujāwū.

²¹ Judíoare, judíoa niihērācārē ateré sīcārībīro wedewū: “Múā ñañaré tiiré wācūpati, wasoyá; Cōāmacūyere añurō tiinūcāña; Jesús marī Ōpūrē padeoyá”, jī wederucujāwū.

²² Yūū mecūtīgā wáagu tiia Jerusalénpu Espiritu Santo yūūre dutirobirora. Toopú yūūre deero wáaro wáaadacu masīriga.

²³ Ate dícre masīā: Basocá ñañarō netōrī tii, yūūre peresuwiipu sōnecoadacua. Ateré macārīcōrō Espiritu Santo yūūre wedei.

²⁴ Ateré masīpacū, wācūpatiria. Yūū catiré maíría. Marī Ōpū Jesús cūū paderé cūūriguere peotídugaga. Cōāmacū basocáre netōnére quetire wededu-tiwi yūūre.

²⁵ Yūū múā putopu niigū, Cōāmacū dutiré basocápure niīadare jeariguere wedewarucuwū. “Múā sīcāno yūūre iñanemoricu sáa”, jī tūgueñajāga.

²⁶ Teero tiigú, mecūā múārē wedea: Yūū wederiguere tōrira pecamepu wáari, yé wapa niiricu.

²⁷ Yūū múārē niipetire Cōāmacūye quetire wederijā tiiríwū.

²⁸ Teero tiirá, múā basiro coteya. Jesuré padeorí pōna macārācārē añurō cote, buenemoña. Múārē Espiritu Santo cūūrigu niwī, cúārē iñanūsearo

jĩgũ. Cõãmacũ cũ macũye dímena cúãrẽ cũyara wáari tiirígu niwĩ. Teero tiirá, oveja coteri basoca tiiróbiro cúãrẽ tiiápuya.

²⁹ Yũũ tũgueñarĩ, yũũ wáari siro, ãpẽrã jĩĩditorepira múãmena niirã jeaadacua. Yáíwa ovejare sĩãrã tiiróbiro múã Jesuré padeorére petirí tiidugáadacua.

³⁰ Sĩquẽrã múã menamacãrãcã wedewisioadacua, Jesuré padeorá cúãrẽ tũonũnũsearo jĩĩrã.

³¹ Teero tiirá, ãñurõ tũomasĩ niĩña. Múã ateré acabóricu: Itiácũma múã niipetirare ãñurõ tiiádarere bóaneõremena búrecori, ñamirĩ wedewũ.

³² Yũũ wáagu tiia. Cõãmacũ múãrẽ ãñurõ cotearo. Cũũ maĩré quetimena múãrẽ tutuare ticoaro. Tee queti múãrẽ wãcũtutuari, padeonemórĩ tiimasĩcu. Tee quetire padeorí, ãpẽrã Jesuré padeorámena múãrẽ ãñuré ticogũdaqui Cõãmacũ.

³³ ãpẽrãyé niyeru, oro, suti boonemósãriwũ yũũ.

³⁴ Múã masĩcu: Yé wãmorĩmena padewũ. Teeména yũũ, yũũ menamacãrã booríguenorẽ buawú.

³⁵ Niipetire yũũ tiiríguemena múãrẽ ãñurũ. Marĩ paderémena bóaneõrãrẽ tiiápuro booa. Marĩ Õpũ Jesús cũũ jĩĩriguere wãcũrõ booa: “Ticogúpe ñeegũ nemorõ useniqui”, jĩĩyigu, jĩĩwĩ Pablo.

³⁶ Teeré jĩĩtoanũcõ, cúã niipetiramena ñicãcoberimena jeacũmu, Cõãmacũrẽ sãĩwĩ.

³⁷ Niipetira bayiró utiwa. Cũũrẽ páabũ, wasopúro ãpũ tiiwá.

³⁸ Cũũ “múã yũũre ññanemoricu sáa” jĩĩãriguere wãcũrã, nemorõ bóaneõrã putuáwa. Too síro dooríwũpũ cũũrẽ cũũcora wáawa.

21

Jerusalénpũ Pablo wáarigũ

¹ Ësã Éfeso macãrã butoá dutiráre “wáara tiia” jĩĩtoa, dooríwũpũ mũãsã, wáajõãwũ. Wáa, diamacú wáa, Cos macãpũ jeawũ. Apebúreco Rodas macãpũ, too macãrã Pátara macãpũ jeawũ.

² Toopú Feniciapũ wáariwũcare buajeáwũ. Tiiwũpũ mũãsã, wáajõãwũ.

³ Wáa, Chipre nũcũrõrẽ ññawa, tiinũcũrõ acuniñape putuáwũ. Too netõwã, Siria ditapũre jeawũ. Jea, Tiro macãpũ maajeáwũ. Toopú tiiwú macãrã apeyé cúã néewariguere apamonecoadara tiiwá.

⁴ Toopú ãsã Jesuré padeoráre ãmaã, buajeáwũ. Cũãmena sica semana putuáwũ. Cũã Espiritu Santo masĩré ticorémena Pablöre “Jerusalénpũ wáarijãña” jĩĩmiwã.

⁵ Cũã teero jĩĩpacari, tii semana petirí, wáajõãwũ sũcã. Cũã niipetira, cúã nũmosãnumiã, cúã põna ãsãrẽ bapacũtibuaawa macã wesapũ. Ditatuparipũ ñicãcoberimena jeacũmu, Cõãmacũrẽ sãĩwũ.

⁶ Sãĩtõa, “wáara tiia” jĩĩ, dooríwũcapũ mũãsãwũ. Cũãpe cúãye wiseripũ putuajõãwũ.

⁷ Tiropũ niĩãrira wáa, Tolemaida macãpũ jeawũ. Toopú Jesuré padeoráre ãñuduti, sicabũreco putuáwũ cúãmena.

⁸ Apebúreco wáa, Cesareapũ jeawũ. Toopú jeara, Felipe Jesuyé queti wedegúya wiipũ sããwawũ. Felipe Jesuré padeorá siete yaaré batorira menamacũ niirigũ niwĩ. Cũũ pũtopũ putuáwũ.

⁹ Cũũ põna numiã manũmanirã bapari niwã. Cũã profetas niwã.

¹⁰ Yoari ãsã niiripacari, sĩcũ Judeapũ niĩãrigũ jeawi. Profeta niwĩ. Cũũ wãmecũtiwi Agabo.

11 Æsã puto jea, Pabloyada siatúridare née, cūu basiro cūuye dupori, cūuye wāmorīpu siatúwi. Siatútoa, ũsārē jīwī:

—Espíritu Santo jīāwī yuure: “Judíoa Jerusalénpu atidá òpārē siatúadacua āno muu siatúro tiiróbiro. Cūūrē judíoa niihērāpure ticoadacua”, jīwī Agabo.

12 Cūu teero jīrī tuorá, ũsã Pablöre: —Jerusalénpu wáarijãña, jīmiwã.

Cesarea macārãcã: —Wáarijãña, jīmiwã.

13 Cūupe jīwī:

—Utirijãña. Yuure bayiró wãcūpatiri tiirá tiia. Jerusalénpu Jesuyé wapa yuure siatú, sīādugápacari, wáaguda, jīwī.

14 Cūu “jáu, añuã” jīhērī ñnarã: —Cõamacū booró tiiáro, jījãwã.

Nocõrõrã ditamanírã putuáwu.

15 Æsã too niiārira ũsãye ñnanotoa, wáajõãwã Jerusalénpu.

16 Siquērã Cesarea macārã Jesuré padeorá wáawa ũsãmena. Cúã ũsārē néewawa Mnasónya wiipu. Cūu Chipre macū niirigpu niiwī. Yoari Jesuré padeogú niiwī. Toopú cãniwú.

Pablo Santiagore ñnagũ wáarigue

17 Æsã Jerusalénpu jeari, Jesuré padeorá ũseniremena bocawa ũsārē.

18 Apebúreco Pablo ũsãmena Santiagore ñnagũ wáawi. Toopú niipetira batoá dutirá niiwã.

19 Pablo cūārē añudutiwi. Judíoa niihērārē Cõamacū cūūmena tiiríguetõrõ duaró manirõ wedemuñucãwī.

20 Teeré tuo, Cõamacūrē ũsenire ticowa. Pablöre jīwã:

—Æsãya wedegpu, muu masīcu: Pañ peti judíoa Jesuré padeorá niīya. Cúã “Moisére dutiré cūūriguere tiipetiro booa” jīrã tiīya.

21 Cúã ate wedepatirere tuoáyira: Muu judíoa niihērãye ditapu niigũ, judíoa toopú niirārē Moisés dutirere “tiiríjãña” jīyiro. Cúã põnarē cõnerigpu yapa macã caseróre “widedõãrijãña” jīyiro. Teero biiri marí judíoa tiirécutirenocãrē “tiiríjãña” jīyiro. Teeré tuoýira.

22 “¿Deero tiigúdari cūu?” jī wedeseawũ ũsã muurē. Cúã muu “ãnopú jeaayigpu” jīrere tuoádacua.

23 Teero tiirá, ũsã biiro wãcũãwã: Æmuã bapari Cõamacūrē “biiro tiiáda” jīārira niĩãwã.

24 Muu cūūmena Cõamacūwiipu wári, añubocu. Muucã cúã tiiróbirora tiiyá. Cúã marí tiirénorē tiirá tiiáwã. Atebúrecore ññaré tiiríguere acabóre sãirã tiiáwã. Niipetire wáicura cúã Cõamacūrē ticoadarare muu sãibosáya. Muu teero tiári siro, cúã póare pedecõãdutiadacua. Muu biiro tiiríguere masĩrã, niipetira judíoa muu ye quetire “teero jīãmajãrã tiijya” jīãdacua. “Cūcã Moisére dutiré cūūriguere añurõ tiigú niĩ”, jīãdacua.

25 Jesuré padeorá judíoa niihērãpere “biiro tiirí añuãdacu” marí jīriguere jóacotoawu: Wáicura dii cúã padeoráre ticoariguere yaarijãña. Wáicuraye díre sñiríjãña. Wáicura dii dí cõãña maniré diiré yaarijãña. Æpērãména ññarõ ñeaperijãña, jī jóawu, jīwã.

Pablöre peresuwiipu néewarigue

26 Apebúrecope Pablo cúã baparire néewawí. Pablo cūu ññaré tiiríguere acabóre sãitõari, Cõamacūwiipu sããwayira. Pablo pairé wedeyigpu:

—Sica semana dusaa añiã ññaré tiiríguere acabóre sãĩãdaro. Niituri bñrecore cúãcõrõ wáicurare sããduti, ticoadacua Cõamacūrē, jīyigpu.

27 Cúã siete burecori peotíadara tiirí, judíoa Asia macārã Pablöre Cõamacūwiipũ niirí ññayira. Cũürẽ ññarã, ãpẽrãrẽ cúarosãrĩ tiiyíra. Cúã cũürẽ ñee, acaribíyira:

28 —Ësãya wedera, tiípura atiya. Ññirã niĩ niipetiropũ niipetirare ññarõ buewarucugũ. Cũũ marí judíoa maquẽrẽ, Moisére dutiré cũũriguere, teero biiri atiwíi maquẽrẽ ññarõ wedesewarucuyigũ. Apeyeréja, griegoare atiwipáre néesããwĩ. Cũũ biiro tiigú, atiwíi ññaré manirí wiire ññaogú tii, jĩyira.

29 Ate suguero Trófimo Éfeso macũ Pablomena macãpũ niirí ññayira. Teero ññarira niijĩrã, cúã “cũürẽ Cõamacūwiipũ néesããjĩyi” jĩ wãcũrira niimiwã.*

30 Cúã wedesãrĩ tũorã, niipetira tiimacã macārã acaribíbatejõãwã. Cũtũjeáwa. Pablöre ñee, wécowitiawa, té Cõamacūwii sopeputópũ. Máata sopepãmarĩrẽ biajãwã.

31 Pablöre sããdarapũ tiirí, ãpẽrã basocá surara dutigúpãre wedera wáarira niiwã:

—Niipetira atimacã Jerusalén macārã neã, cúa, acaribíra tiíawã, jĩyira.

32 Cũũ tee quetire tũogú, cũũyara surarare, cúãrẽ dutirãre néõ, diiáti, cũtũátiwa cúã pũtopũ. Surara dutigú suraramena cũtũátiri ññarã, Pablöre páarira duujãwã.

33 Surara dutigú Pablo pũtopũ jea, surarare ñeeduti, pũadá cõmedaména siatúdutiwi. Basocãre sãññáwĩ:

—¿Noã niĩ ãni? ¿Deero tiíarí? jĩmiwĩ.

34 Basocãpe ãpĩ merẽã, ãpẽrãcã merẽã noo booró acaribíãmajãwã. Teero tiigú, surara dutigúpe ãñurõ tũobúariwi. Cũũyara surarare néewadutiwi cúã niirí wiicapũ.

35 Tiwií mũãwaropũ jeari, basocã bayiró tuudiyówa. Teero tiirã, surara Pablöre néeara néecomũãwã.

36 Niipetira cúã siro tuudiyóatira: —Sĩãcõãjãña, jĩ acaribíwa.

Pablo “уны wapa цуорíа” jĩrigne

37 Tiwiipú sõnecoadara tiirí, Pablo surara dutigúre sãññáyigũ:

—Уны мунмена wedeseri, ¿ãñuniãdari? jĩyigũ.

Cũürẽ уныyigũ:

—¡Ayo! Мунцã griegoayere wedesemasĩjããyo.

38 ¿Мун Египто macũ ùsã romanuãrẽ cõãdũgamirigũ mee niĩ? Cũũ cuatro mil basocãre sãrẽpira dutigú niiyigũ. Cũũyarare néõ, basocã manirõpũ néewayigũ, jĩyigũ.

39 Pablo уныyigũ:

—Уны cũũ mee niĩã. Judíoaуу niĩã. Tarso Cilicia ditapũ niirí macã macũ niĩã. Búri niirí macã macũ mee niĩã. Уны ãniãrẽ wededũgaga. Мун boorí, wedegũda, jĩyigũ.

40 Surara dutigú “jáу” jĩyigũ. Teero tiigú, too mũãwaropũ nucũgũrã, wẽtucowi. Cúã ditamanirí ñña, hebreoayemena wedewi cúãrẽ:

22

1 —Yáa wedera, уны pacũsũmũã, унуре тũoyá ména. Уны múãrẽ yéе maquẽrẽ wedegũda, múã унуре “wapa цуорíа” jĩãrõ jĩgũ, jĩwĩ.

2 Cũũ hebreoayemena wederi tũorã, nemorõ ditamanijõãwã. Pablo cúãrẽ jĩwĩ:

* 21:29 Cõamacūwii Jerusalénũ niimiri wiipãre judíoa niihẽrãrẽ sããwadutiriyira.

3 –Y_{HH} judíoay_H niiã. Tarso Cilicia ditap_H niirí macãp_H bauáw_H. Atimacãp_H masãwã. Gamaliel y_{HH}re buewi. Cũ_H Moisés marí ñecūsũmũãrẽ dutirẽ niipetirere buepetijãwĩ y_{HH}re. Mũã atitóre Cõãmacã dutirẽre tiirécutirobirora y_{HH}cã ãñurõ tiirucújãã.

4 Y_{HH} tiiburecor_H mama buerere padeorãre ñañarõ tiirucúw_H. Siquẽrãrẽ sããdutíw_H. Ëmũã, numiãrẽ ñee, cúãrẽ peresuwiip_H sõnecodutirucuw_H.

5 Paiaré dutigú, niipetira Judíoare Dutirá Peti “teerora tiiwí” jĩ masĩcua. Cũãrã y_{HH}re dutirẽpũrĩrẽ jóabosarira niiwã. Teepũrĩrẽ née, maríya wedera Damascop_H niirãrẽ ticogud_H tiimíwã. “Mama buerere padeorãre ñee, siatú, néewaguda Jerusalénp_H, cúãrẽ ñañarõ tiidutígud_H”, jĩmiwã.

Pablo wasorigue queti
(Hch 9.1-19; 26.12-18)

6 'Maa wáag_H, Damascop_H jeagud_H tiirí, coeritó niirí, wãcũña manirõ ãmũãsep_H bóediatí y_{HH} puto bayiró capemórõ bóew_H.

7 Teero wáari, y_{HH} ditap_H ñaacũmujõãwã. Sícũ y_{HH}re wedeseri t̃owá: “Saulo, ¿deero tiigú y_{HH}re ñañarõ tiinunúsei?” jĩwĩ.

8 “¿Noã niĩ m_{HH}?” jĩwã. “Y_{HH} Jesús Nazaret macã macũ m_{HH} ñañarõ tiinunúsegura niĩã”, jĩwĩ.

9 Y_{HH}mena wáariracã tee bóediatiriguere ñña, “cuijõããwã” jĩwã. Cũ_H y_{HH}mena wedeseriguere “t̃oriat_H” jĩwã.

10 Y_{HH} cũãrẽ sãññáwã: “Õpã, ¿deero tiirí boogári?” jĩwã. Cũ_H y_{HH}re y_{HH}wi: “Wũm_{HH}ncãña. Damascop_H wáaya. Toopú m_{HH}rẽ sícũ wedegud_Hqui niipetire m_{HH} tiiadare Cõãmacũ quẽnorere”, jĩwĩ.

11 Y_{HH}mena wáarira y_{HH}re tũãwãta, Damascop_H wáara. Y_{HH}re asibatere capeari bauhéri tiiwá.

12 'Tiimacãp_Hre Ananías wãmecutig_H niiwĩ. Cõãmacũrẽ quioníremena padeogú, Moisére dutirẽ cúũriguere tiigú niiwĩ. Niipetira judíoa tiimacã niirã cũãrẽ “ãñuniĩ” jĩ ññawã.

13 Y_{HH}re ññagũ jea, y_{HH} wesap_H nucũ, y_{HH}re jĩwĩ: “Yáa wedeg_H Saulo, ññamũõcoya sũcã”, jĩwĩ. Wãcũña manirõ cũãrẽ ññamũõcow_H.

14 Y_{HH}re jĩñemowí: “Tíator_H Cõãmacũ marí ñecūsũmũã padeorig_H m_{HH}rẽ besetoayig_H, cũ_H boorere m_{HH}rẽ masĩãrõ jĩgũ. Cũ_H macũ ãñugãrẽ ñña, cũ_H wedeserere t̃oáro jĩgũ, beseyig_H.

15 M_{HH} cũãyere wedeg_H wáagudacu. Niipetirare niipetirop_H m_{HH} ññããriguere, m_{HH} t̃oáriguere wedewarucug_H wáagudacu.

16 Teero tiigú, yoari yuerijãña m_{HH}. Wũm_{HH}ncãña. Marí Õpãrẽ padeojgũ, m_{HH} ññañarẽ tiirere acabóre sãññá. Sãññóa, wãmeõtidutiya”, jĩwĩ.

Pablo judíoa niihẽrã p̃top_H wáadutiriguere wederigue

17 'Too síro Jerusalénp_H p̃t̃uajeg_H, Cõãmacũwiip_H cũãrẽ sãñgú jeaw_H. Y_{HH} cũãrẽ sãñgú tiirí, cãñirípac_H, quẽẽrõp_H tiiróbiro Jesuré ññawã.

18 Jesús y_{HH}re jĩwĩ: “Boyero atimacã Jerusalénrẽ witiwaya. Ñno macãrã yée quetire m_{HH} wederi, booriadacua”, jĩwĩ.

19 Y_{HH} cũãrẽ jĩwũ: “Õpã, cúã ãñurõ masĩcua: Niipetire judíoa cúã neãre wiserip_H m_{HH}rẽ padeorãre tãnadutí, peresuwiip_H sõnecorucuw_H.

20 Esteban m_{HH}ye queti wederig_Hre cúã sãñítore, y_{HH}cã toopúra ññanucũwã. Cũãrẽ sãñrãye suti sotoá maquẽrẽ cotebosaw_H. ‘Ññurõ tiirã sããya’, jĩ wãcũmiwã”, jĩ wedemiwã Jesuré.

21 Cũ_H y_{HH}re jĩwĩ: “Wáaya. Y_{HH} aperopú yoarop_H ticocogudacu m_{HH}rẽ judíoa niihẽrã p̃top_H”, jĩwĩ.

Pablo surara dutigúmena wedeserigue

²² Nocõrõrã ãñurõ tuotúwa. Teeré tuorá, bayiró acaribíwa sũcã.

—Cũurẽ sãcõãjãña. Cũurẽ boorídojãã, jĩ acaribíwa.

²³ Acaribíra, cãã cúarere ãñorã, cããye suti sotoá sãñarére tuuwé, wẽẽtuwa. Dita maané, déebatecowa.

²⁴ Cãã teero tiirí ñagũ, surara dutigú Pablõre sõnecojãdutiwigũ cããya wii popearũ. Sõnecotoanũcõ, Pablõre “¿deero tiirã basocã mũurẽ acaribí?” jĩ wederi tiidugágu, cãurẽ tãnagũdu siatúdutiwigũ.

²⁵ Siatúari siro, Pablõre cãã puto nucũgũ cien surara dutigúre jĩyigũ:

—Mũã yũure búri peti tãnamasĩricu; romanuãrẽ dutiré teero tiidutíria. Yũ romanuãyũ niiã; queti beserí basoca yũ tiiáriguere beseriya ména, jĩyigũ.

²⁶ Cãã teero jĩrĩ tuogú, cien surara dutigú cãurẽ dutigúpare wedegũ wáayigũ.

—Mũũ ãñurõ tiiyá. Jõõ niiárigũ “romanuãyũ niiã” jĩãwĩ, jĩyigũ.

²⁷ Teeré tuogú, surara dutigú sãñagũ wáayigũ:

—¿Niirõrã mũũ romanuãyũ niiĩ? jĩyigũ.

—Éjũ, cãurã niiã, jĩyigũ Pablo.

²⁸ Surara dutigúre: —Yũũ pairó niyeru wapatíwũ, romanuãyũ niirére sããgũdu, jĩyigũ.

—Yũũja máata bauágũpũra romanuãyũ niirigũ niwũ, jĩyigũ Pablo.

²⁹ Teeré tuorá, cãurẽ tãnaãdara tiimíãrira máata aperopé jeaconũcãyira. Surara dutigúcã cui niyigũ. “Romanuãyũre ‘tãnañã’ jĩgũ, siatúdutimiãyu” jĩ wãcũgũ, cuijõãyigũ.

Pablo Judíoare Dutirá Peti pũtopũ wederigue

³⁰ Teero tiigú, judíoa cãurẽ wedesãre diamacũ maquẽrẽ masĩdugagũ, apebúrecope paiaré dutirãre, teero biiri niipetira Judíoare Dutirá Petire néõyigũ. Pablõre jõãdutí, néediati, cãã ññacoropũ nucũdutiwigũ.

23

¹ Pablo Judíoare Dutirá Petire ñña, jĩyigũ:

—Yãa wedera, yũũ catiré bũrecorire tée mecũãpũmena Cõãmacũ ññacoropũ ãñurõ yeeripũnacũtia, jĩyigũ.

² Ananías paiaré dutigú teeré tuogú, Pablo wesa nucũrãrẽ useropũ páadutimiyigũ cãũ teero jĩrẽ wapa.

³ Teero tiigú, Pablo cãurẽ jĩyigũ:

—Cõãmacũ mũurẽ ñañarõ tiigúdaqui. Mũũ tiiditórepigũ niiã. Mũũ too duia, yũure queti besegũdu Moisés dutiré jĩrõbirora. Mũũ basirora tee dutirére netõnũcãgũ tiia, yũure páadutigũpeja, jĩyigũ.

⁴ Too nucũrã cãurẽ jĩyira:

—Biirõ ñañarõ wedeserijãrõ booa paiaré dutigú Cõãmacũ cãũrigũre, jĩyira.

⁵ Pablo cããrẽ jĩyigũ:

—Yãa wedera, cãũ paiaré dutigú niirére yũũ masĩriatũ. Cõãmacũye queti jóaripũpũ biirõ jóare niiã: “Mũãya macã macãrãrẽ dutigúre ñañarõ wedeserijãña”, jĩã, jĩyigũ.

⁶ Pablo too niirã saduceo basoca, ãpẽrã fariseo basoca niirĩ ññagũ, bayiró bũsũrómena wedeseyigũ:

—Yãa wedera, yũũ fariseo basocũra niiã yũũ pacusũmũã tiirõbirora. Basocã diarira masãrere yũũ padeóã. Ate yũũ padeoré wapa mũã yũure ãno queti beserópũ néeatia, jĩyigũ.

⁷ Teeré tuorá, fariseo basoca, saduceo basocamena bayiró cãmerĩ jĩyira. Teero tiirã, sãcãrõména niimiãrira batajõãyira.

8 Saduceo basoca diarirapɯ masārere, teero biiri ángelea, wātīā niirere padeoríya. Fariseo basocape teeré padeoóya.

9 Cúā bayiró acaribíyira. Teero tiirá, sīquērā Moisés jóarigue buerá wūmɯnɯcāyira. Fariseo basoca niyira. Bayiró cúasoremena wedemiyira:

—Ānirē wapa ñañaré buaríā. Apetó tiigú, ángele cūārē wedesejīyi, jīimiyira.

10 Cúā bayiró cāmerī jīnemorī īñagū, surara dutigú Pablora wéetamutōrī jīīgū, cuiyigū. Teero tiigú, Pablo cúā watoapɯ niigūrē surarare néeatidutiwigū. Cúā niirí wiicapɯ néewadutiwigū sūcā.

11 Tiiñami Jesús Pablo puto bauá, jīiyigū:

—Wācūtutuaya. Atimacā Jerusalénɯ yée quetire wedeariobirora Romapucārē wedegudacu, jīiyigū.

Judíoa Pablora sīādugámirigue

12 Apebúrecope āpērā judíoa yayióropɯ neā, “Pablora sīāāda” jīimiyira. “Mecūāmena yaari, sīnirínɯcāāda; Pablora sīātórapɯ, yaaada. Cūārē sīārīatā, Cōāmacū marīrē ñañarō tiiáro”, jīimiyira.

13 Teero wedesera cuarenta nemorō niyira.

14 Cúā paiaré dutirá, āpērā buatóa dutirá pɯtopɯ wāa, cūārē jīiyira:

—Ēsā Cōāmacū īñacoropɯ yaarinɯcāāwū; Pablora sīāādari sūguero, yaaria.

15 Teero tiirá, múā, niipetira múāmena dutirá* surara dutigúre queti tico-coya. Cūū Pablora néediatiario. “Ēsā cūū tiiáriguere āñurō sīñādugaga”, jīicoya. Pablo múā puto jeaadari sūguero, cūārē sīāādara, cūmuādacu, jīimiyira.

16 Pablo bayio macū cúā sīādugáre quetire tuogú, surara niirí wiicapɯ sāāwa, Pablora queti wedeyigū.

17 Pablora cūū wederi tuogú, sīcū cien surara dutigúre atiduti, jīiyigū:

—Ānirē mɯɯ dutigú pɯtopɯ néewaya. Queti wedeguda tiiáyigū cūārē, jīiyigū.

18 Cūārē surara dutigú pɯtopɯ néewa, jīiyigū:

—Pablo marī peresu cuogú yuere atiduti, ānirē mɯɯ pɯtopɯ néeatidutiawī. Queti wedeguda tiiáyigū mɯɯrē, jīiyigū.

19 Surara dutigú mamūrē wāmopɯ ñee, néewa, basocá tuohéropɯ sīñáyigū:

—¿Ñeenó queti wededugai yuere? jīiyigū.

20 Mamure cūārē wedeyigū:

—Judíoa mɯɯrē queti ticocoadacua. Niipetira “biiro tiiáda” jīiāyira. Pablora ñamigā Judíoare Dutirá Peti neārōpɯ néewadutiadacua mɯɯrē. “Cūū tiiáriguere āñurō sīñādugaga”, jīiditoadacua.

21 Cūārē tuorijāña. Cúā menamacārā cuarenta nemorō ūmūā cūārē duti, coteadacua. Cúā yaari, sīniríadacua; cūārē sīātórapɯ, yaaadacua. Cúā “marī teero tiiriatā, Cōāmacū ñañarō tiiáro” jīiāyira. Quēnotóayira cúā tiiádarere. Mecātīgā mɯɯ “jáɯ” jīiré dícuere yuera tiicúa, jīiyigū.

22 Surara dutigúpe jīiyigū:

—Sīcūnorē “teeré cūārē wedeawū” jīirijāña. Nocōrōrā niīā, jīiyigū.

Surara dutigú Pablora Félix pɯtopɯ ticocorigue

23 Surara dutigú cien surara dutirá puarārē atiduti, wedeyigū:

—Surarare quēnodutiya. Cúā mecūā ñami nueve niirī, wāaadacua Cesareapɯ. Doscientos surara dupomena wāaaro; setenta caballoamena pesawaaro; doscientos saderéyucure néewaaro.

24 Pablo cūū pesawaadara caballoacārē quēnoārō. Apeyenó merēā wāaro manirō Félix atiditá dutigúpure néewaya, jīiyigū.

* 23:15 Cūāmena dutirá Judíoare Dutirá Peti niyira. Pecasāyemena “junta suprema” jīicua.

25 Wedetoa, paperapũ jóayigu. Ate cũũ jóarigue tiiróbiro niiã:

26 “Yũũ Claudio Lisias, mũũ Félix Judea dita dutigúre añudutia.

27 Yũũ mũũrẽ ticocogure judíoa ñeejãwã. Cũũrẽ sĩaãdara tiimíawã. Yũũ cũũ romanuãyu niirere tũogú, suraramena cũũrẽ netõnéawã.

28 ‘¿Ñeenó wapa cũũrẽ wedesãí?’ jĩĩ masĩdugagu, Judíoare Dutirá Peti neãrõpu cũũrẽ néediwaawã.

29 Judíoare dutiré maquẽ dícare ‘netõnucããwĩ’ jĩĩ wedesããwã. Tee dícare cũũrẽ wedesãrĩ, ñeenó wapa sĩamasĩña maniãwũ; cũũ ñañarõ tiirípacari, peresuwĩpu sõnecomasiña maniãwũ.

30 Æpẽã judíoa ‘cũũrẽ sĩaãda’ jĩĩrẽ queti yũũpũre jeaawã. Teero tiigú, máata mũũpũre ticocoa. Cũũrẽ añopú wedesããrirare mũũpũre ‘wedesãã wáaya’ jĩĩãwã. Nocõrõrã niiã”, jĩĩ jóayigu.

31 Tiiñami surara cũũ dutiarirobirora Pablora néewa, néejeayira Antípatris macãpu.

32 Apebárecopẽ surara ñapomena wáarira toorã cámeçópũtaatiyira cúãya wiicapũra sũcã. Caballoamena wáarira dícu Pablomena netõwáyira.

33 Cũũ Cesareapu jea, surara dutigú jóaripũrẽ ticoyira tiidita dutigúre. Pablocãrẽ cũũpũre ticoyira.

34 Cũũ tiipũrẽ buettoa, Pablora sãĩñáyigu:

—¿Noo macãpu niĩ mũũ? jĩĩyigu.

—Cilicia macũ niĩã, jĩĩyigu.

35 —Mũũrẽ wedesãã añopú jeari, mũũrẽ tũogúda, jĩĩyigu.

Teero jĩĩtoa, Pablora Herodeniya wiicapũ cotedutiýigu.

24

Félix pũtopũ Pablora wedesãrigue

1 Sicamoquẽñe bærecori siro paiaré dutigú Ananías, sĩquẽrã bũtoá dutirámena Cesareapu jeayira. Basocãre wedesãrirare wedesebosagu cúãmena jeayigu. Cũũ wãmecutiýigu Tértulo. Félixpu Pablora wedesãyira.

2 Pablora néejeari, Tértulo cũũrẽ wedesãnucãyigu:

—Ûsãrẽ dutigú, mũũ dutirémene añũrõ niirecutia ùsã. Mũũ masĩrémenarã atiditã añũrĩ dita wáaro tiia.

3 Niipetiropũ niipetire mũũ ùsãrẽ tiibosárere useniremena ññaã.

4 Mũũrẽ páasutiri tiidugáriga. Teero tiigú, péero wedeseçoguda. Ûsãrẽ péero tũocójĩña ména.

5 Ûsã ññarĩ, ãni ññaõĩ. Niipetiropũ judíoare sĩaçõména niimirirare cãmerĩ batari tiinetõĩ. Nazaret macũ buerigue nũnũrãrẽ suguegú niĩ.

6 Cõãmacũwiire ñañodugãmiyigu. Teero tiirá, ùsã cũũrẽ peresu ñeewũ. Ûsã judíoare queti beserobirora cũũrẽ queti besedugamiwã.

7 Ûsã teero tiãdara tiirĩ, Lisias surara dutigú ùsã pũto sããati, tutuaromena cũũrẽ néejõãwĩ.

8 Ûsã cũũrẽ wedesãrere mũũpũre wedesãdutiwi. Mũũ basiro cũũrẽ sãĩñáte. Teero tiigú, ate niipetire ùsã wedesãrere “niirõrã niicu” jĩĩ masĩgũdacu mũũ, jĩĩyigu.

9 Judíoa “¿jũ, teerora wáawũ” jĩĩnemocoyira.

Pablo Félixre wederigue

10 Félix Pablora ññayigu, wedeseya jĩĩgũ. Pablo wedeseyigu:

—Yũũ masĩã: Mũũ yoari atiditã macãrãrẽ queti beserĩ basocũ niĩã. Teero tiigú, useniremena mũũrẽ wedeguda yée maquẽrẽ.

11 Niipetire yuu tiiriguere, muu saññarĩ, pau basocá muerẽ wedemasĩca. Doce burecori netõã, yuu Jerusalénpu jeari siro. Toopú Cõamacũrẽ padeogú jeawu.

12 Ñaniã yuure ãpẽrãména cãmerĩ ñañarõ jĩrĩ buajeáriwa. Cõamacũwiipũ, ùsã neãré wiseripũ, teero biiri macãpu yuu basocáre cúari tiirĩ buajeáriwa.

13 Cúã wedesãrere “biiro tiiáwĩ” jĩmasĩriya.

14 Yuu tiirére wedegũda. Mama bueré jĩrõbirora yuu Cõamacũ ùsã ñecũsumãã padeorigure padeóa. Ñaniã mama buerére padeorĩ booríya. Yuu doca niipetire Moisére dutiré cũriguere, teero biiri profetas jóariguere padeóa.

15 Yuu ãniã tiirõbirora Cõamacũ tiiádarere yuea. Cũã basocá diarirapu masõgũdaqui, ãñuré tiirãre, ñañaré tiirãre teerora.

16 Teero tiigú, yuu masĩrõ jeatuario wapa cuohégũ niidugaga, Cõamacũ ññacoropũ, basocá ññacoropũ teerora.

17 Yuu peecãmarĩ aperopú wãanetõãrigu Jerusalénpu jeawu sũcã. Judíoa bóaneõrãrẽ niyeru ticogu jeawu. Teero biiri Cõamacũrẽ padeogú apeyenó ticogu jeawu.

18 Yuu teeré tiigú tiirĩ, sĩquẽrã Asia macãrã judíoa yuure buajeáwa Cõamacũwiipũ. Yuupe too sugueropũ Moisés cosedutĩrirobirora cosetóawu. Yuure buarĩ, paũ basocá maniwã. Acaribíre maniwũ.

19 Cúã yuure buajeárirã muurẽre atiro booa, yuure wedesãdugaraja, yuure wedesãre cuorãja.

20 Cúã atiheri, ãniã wedearo. Yuu Judíoare Dutirá Peti putopũ nucũrĩ, cúã ñañaré buariguere wedesããrõ.

21 Ate docare yuure wedesãmasĩya. Yuu cúã putopũ niigũ, bayiró busurómena jĩwũ: “Basocá diarira masãrére padeóa yuu. Ate yuu padeoré wapa múã mecũã yuure ãno queti beserópũ néeatia”, jĩwũ, jĩyigu.

22 Félix mama bueré maquẽrẽ ãñurõ masĩgú niijĩgũ, cúãrẽ jĩyigu:

—Nocõrõrã tuogũda. Lisias surara dutigú jearipũ, múã wedesãre maquẽrẽ nemorõ ãñurõ saññãgũda, jĩyigu.

23 Teero jĩtoa, cien surara dutigũre jĩrigũ niuwĩ:

—Ñanirẽ ãñurõ cotedutiya. Cũã niirõpu wãanetõ, niijããrõ. Cũã menamacãrã cũãrẽ tiiãpudugari, cãmotãrijãña, jĩrigũ niuwĩ.

24 Pee burecori wãaripacari, Félix, cúã numo Drusilamena jeayigu sũcã. Coo judíoyo niyigo. Pablöre néeatidutiya. Jesucristore padeorére wederi, tuoyigu.

25 Pablo wedegũ, jĩyigu:

—Cõamacũ marĩ ãñurõ tiirĩ booi. Marĩ ñañarére tiidugãpacara, tiirĩjãrõ booa. Atibãreco petirĩ, Cõamacũ wapa tiigũdaqui, jĩyigu.

Félix teero jĩrĩ tuogú, cuijõãyigu. Pablöre wãadutiya jĩyigu:

—Apetó apeyenó tiiré manirĩ, muurẽ atidutiya sũcã, jĩyigu.

26 Naĩrõ Félix Pablöre atiduti, cãmna wedeseyigu. “Cũã yuure niyeru ticori boomíga, cũãrẽ wionécogũda”, jĩ wãcũmiyigu.

27 Puacãmá siro Félix dutigú niirére witijãyigu. Cũã wasoró sããgũ wãmecutiya Porcio Festo. Félix judíoamena ãñurõ putuãdugagu, Pablöre toopãra cũũjãyigu.

25

Pablo Festore wederiguere

1 Festo tiiditapu jeayigu, dutigú niiré sããgũ jeagu. Itiãbureco siro Cesareapu niĩarigu Jerusalénpu wãayigu.

² Toopú paiaré dutirá, ãpêrã judíoa uputí macãrã Pablöre cúã wedesãriguere wedeyira cãurê sũcã.

³ Cãurê tutuaremena sãiyíra:

—Ûsãrê tiiápuya. Pablöre ãno Jerusalénpu néeatidutiya, jĩmiyira.

Cúã cãurê maapu atigúre sããdarere quënorã tiimíyira.

⁴ Festo cúãrê jĩiyigu:

—Pablo Cesareapu cotenoqui. Yũu máata putuawaguda toopáre.

⁵ Teero tiirã, múã menamacãrã teeré ãñurõ wedesemasĩrã yũumena wáaaro. Cũũ ñañaré tiigú niirĩ, toopá wedesããrõ, jĩiyigu.

⁶ Festo puamóquëne burecori duaró niiyigu toopáre. Too síro putuajõãyigu Cesareapu. Cũũ putuajeari bureco, apebárecope queti beserí basoca duirópu dui, Pablöre néeatidutiya.

⁷ Pablo toopá sããjeari, judíoa Jerusalénpu atiarira cãũ putopu neãnucãyira. Pee ñañanetõjõãre cãurê wedesãmiyira. Cúã wedesãrere “diamacãrã niiã” jĩ ãñomasĩriyira.

⁸ Pablo “yũu wapa cãoría” jĩngũ, wedeyigu:

—Judíoa dutirere netõnucãgũ mee niiã yũu. Cõãmacũwiire ñañoríwũ. Romanuã õpãrê netõnucãriwũ, jĩiyigu.

⁹ Festope judíoamena ãñurõ putuadugagu, Pablöre sãñáyigu:

—¿Jerusalénpu wáadugagari? Mũu wáari, yũu toopú mũuye maquëre besegudacu, jĩmiyigu.

¹⁰ Pablo cãurê yũuyigu:

—Yũu ãno romanuãrê queti beserópu nucũã. ãnopára yũure besero booa. Mũu ãñurõ masĩcu: Yũu judíoare ñañarõ tiiríwũ.

¹¹ Yũu ñañaré tiiríguno niigũjã, “cãurê sããrõ booa” jĩrĩ docare, “ãñurõ diaguda” jĩjãbocu. Cúã wedesãre diamacũ niihẽrĩã, sãcãnopera yũure judíoapure ticomasĩrii. Teero tiigú, romanuã õpũ yũure besearo sãa, jĩiyigu.

¹² Festo cãurê tiiápuri basocamena wedesetõa, jĩiyigu:

—Mũu romanuã õpũpure beseri booa. Too docare mũu cãũpure besedutigu wáagudacu, jĩiyigu.

Festo, Agripare Pabloye maquëre wederigue

¹³ Pee burecori wáaripacari, tiidita õpũ Agripa, Berenicemena Cesareapu wáayigu Festore ãñudutigu wáagu.

¹⁴ Cúã toopú peeburecori niirĩ, Festo Agripare wedeyigu Pabloye maquëre.

—Félix peresu cũũrigu sãcũ niĩ.

¹⁵ Yũu Jerusalénpu niirĩ, paiaré dutirá, judíoa bũtoá dutirá cãurê wedesãwã yũupure. “Cãurê sããdutiya”, jĩmiwã.

¹⁶ Yũu cúãrê yũuwũ: “Ûsã romanuã teero peti ‘sããjãña’ jĩmasĩriga. Sãcũ wedesãnorigu, cãurê wedesãriramena queti beserópu wedesesuguerõ booa. Cúã wedesãrigure ‘wederijããrõ’ jĩrĩ, queti besemasĩña maniã”, jĩwũ.

¹⁷ Teero tiigú, cúã ãno jeari bureco apebárecope pearó manirõ yũu queti beserí basoca duirópu duijĩgũ, cãurê néeatidutiwũ.

¹⁸ “Too nucũrã pee ñañaré cãurê wedesããdacua”, jĩ wãcũmiwũ. Maniríro niwũ.

¹⁹ Cúã padeoré maquë dícare cãurê wedesãwã. Apeyé, sãcũ Jesús wãmecutigu cãũ diarigu niipacari, Pablöre “catii” jĩwĩ.

²⁰ Yũu ateré deero tii masĩhẽgũ, Pablöre sãñãwũ: “¿Jerusalénpu wáadugagari? Mũu wáari, toopú mũuye maquëre besenoãdacu”, jĩmiwũ.

²¹ Cũũpe “romanuã õpũ yũure besearo” jĩwĩ. Teero tiigú, cãurê ãnorã cũũjãdutiwũ sũcã, tée marĩ õpũpure ticocoripu, jĩiyigu.

22 Agripa Festore jĩyigu:

—Yũcã cũũ wedeseri tũodugága, jĩyigu.

—Jáũ, ñamigã tũogúdacu, jĩyigu cũũpe.

23 Apebúreco Agripa, Berenicemena cúã añurẽ õpãrã suti sãñarira niuwã.* Basocã ñãacoropũ añurõ tiiẽñowa, sããwawa neãrĩ tatiacapũ. Surara dutirá, uputĩ macãrã too macãrã cúãmena sããwawa. Cúã neãpetiri, Festo néeatidutiwi Pablöre.

24 Cũũ sããjeari, Festo jĩwĩ:

—Ûsã õpũ Agripa, múã niipetira ùsãmena neãrã tũoyá. Ñanĩrã niĩ niipetira judíoa wedesãrigũ. Jerusalén macãrã, teero biiri ãno macãrã yũũpũre “sĩãrõ booa” jĩĩ acaribíwa.

25 Cúã teero jĩĩpacari, ñeenó wapa sããmasĩña maniwũ, yũũ tũgueñarĩ. Cũũ basiro “romanuã õpũ yũũre besearo” jĩĩrĩ, “toopára ticocoguda” jĩwũ cũũrẽ.

26 Yũũ cũũrẽ ticocogu, marĩ õpũrẽ ñeenó jóamasĩriga. Teero tiigú, cũũrẽ néeatidutiawũ múã pũtopũ. Mũũrẽ tiigú, néeatidutiawũ, ùsã õpũ Agripa. Marĩ cũũmena wedeseari siro, cũũrẽ wedesãre maquẽrẽ añurõ jóabocu.

27 Peresupũ niigũrẽ ticocogu, “ate wedesãwã cũũrẽ” jĩĩ jóacoheri, ñañaniã, yũũ wãcũrĩ, jĩwĩ.

26

Pablo Agripare wederigue

1 Agripa Pablöre jĩwĩ:

—Mecütigã yũũya mũũrẽ cúã wedesãrere, jĩwĩ.

Pablo wedeguda jĩĩgũ, wãmorẽ wẽẽtu, wedewi:

2 —Ûsã õpũ Agripa, mecütigã mũũ yũũre wededutiri, añurõ useniã. Teero tiigú, judíoa yũũre wedesãre niipetirere mũũrẽ wedeguda.

3 Mũũ judíoa niirecutirere, teero biiri ùsã sãcãrĩbíro padeohérecãrẽ masĩpetijãgũ niirĩ, bayiró useniã. Teero tiigú, yũũre añurõ tũocóduiya.

4 'Niipetira judíoa yáa dita macãrã, Jerusalén macãrã yũũ mamũpũra cúãmena niirecutiriguere masĩya.

5 Cúãcã yũũ fariseo basocu niirere yoari masĩya. Fariseo basocu niijĩgũ, ãpẽrã judíoa nemorõ Moisés dutirere añurõ tiipetijãwũ. Cúã mũũrẽ wededugara, teeré wedemasĩya.

6 Cõãmacũ ùsã ñecũsũmũãrẽ cũũ tiiádarere wedeyigu. Yũũ cũũ tiiádarere padeoré wapa judíoa yũũre queti besedutiwa.

7 Teeréna yuera tiia ùsã doce põnarĩ macãrã. Teero tiirã, búrecori, ñamirĩ Cõãmacũrẽ padeorucújãã. Yũũcã teeré yuegu tiia. Ûsã õpũ, tee yũũ yueré wapara judíoa yũũre wedesãrã tiíya.

8 Mũãpe ¿deero tiirã Cõãmacũ basocã diarirapũre masõrere padeoríi?

9 'Yũũja too sugueropũ Jesús Nazaret macã macũrẽ padeorãre “ñañarõ tiirõ boocú yũũre” jĩĩ wãcũmiwũ.

10 Jerusalénpũ teero tiimíwũ. Paiaré dutirá cúã dutiriguemena pau Jesuré padeorãre ñee, peresu tiirucúmiwũ. Cúãrẽ sãĩrĩ, “teerora sãĩrõ booa” jĩĩrucúmiwũ.

11 Pee judíoa neãrẽ wiseripũ wáa, Jesuré padeodúaro jĩĩgũ, ñañarõ tiirucúmiwũ. Bayiró cúãmena cúagu, téa apeyé ditapũ cúãrẽ ñañarõ tiinũnũsemiwũ.

* 25:23 Lucas atipũ jóarigu Cesareapũ niijĩgũ, cũũ ãpẽrãména neãjĩyi Agripare ñãagũ. Ñãña Hechos 27.1.

12 Teeré tiigú, wáamiwũ Damascopure paiaré dutirá yũre dutirépũrĩ jóabosariguemena.

13 Maapu yũ wáari, coeritó niirĩ, ãmũãsepũ muĩpũ búreco macũ bóero nemorõ bóediatiri ãñawũ. Yũ puto yũmena wáarira putoꝛucãrẽ bóesesajõãwũ.

14 Teero wáarira, ãsã niipetira ñaacũmujõãwũ ditapu. Sícũ yũre hebreoyemena wedeseri tuowú: “Saulo, ¿deero tiigú yũre ñañarõ tiinũnúsei? Mũ basirope ñañarõ tiigú tiia, yũre teero tiigú”, jĩwĩ.

15 “¿Noã niĩ mũ?” jĩwũ cũrẽ. “Yũ Jesús mũ ñañarõ tiinũnúsegura niĩã.

16 Wũmũncãña. Yũ mũrẽ ‘wedecotearo’ jĩgũ, mũrẽ bauáa. Mecütígã mũ ãñarẽ, yũ mũrẽ too síropũ bauáadarere wedegũ wáagudacu.

17 Judíoa, judíoa niihẽrã mũrẽ ñañarõ tiirí, yũ mũrẽ netõnégũdacu. Mũrẽ cããpũre ticocoa.

18 Mũ yéere wedegũ, cãã capearire ãñapõrĩ tiigú tiiróbiro niigũdacu. Naĩĩãrõpũ tiiróbiro wáarare bóeropũ wáari tiinũcãgũdacu mũ. Cãã Satanás dutirẽre duujã, Cõãmacũ dutirẽpere tiáro jĩgũ, mũrẽ ticocoa yũ. Cãã ñañarẽ tiirẽre acabóre ñeeãrõ jĩgũ, ticocoa. Cãã yũre padeorãmena niĩãrõ jĩgũ, ticocoa”, jĩwĩ yũre.

19 Teero tiigú, ãsã õpũ Agripa, ãmũãsepũ dutirigue quẽẽrõpũ tiiróbiro yũ tuoríguere netõnucãriwũ.

20 Wedenũcãwũ Damasco macãrãrẽ. Too síro Jerusalén macãrãrẽ, niipetiro Judea dita macãrãrẽ, teero biiri judíoa niihẽrãcãrẽ wedewũ. Cããrẽ “mũã ñañarẽ tiirẽre wãcũpati, wasoyá” jĩwũ. “Cõãmacũrẽ padeonũcãña”, jĩwũ. “Mũã ãñurẽ tiirẽmena mũã wasorẽre ãñoñã”, jĩwũ.

21 Yũ teeré wederé wapa judíoa Cõãmacũwiipũ yũ niigũrẽ ñee, sããdugãmiwã.

22 Cãã teero tiidugãpacari, Cõãmacũpe yũre tiiapurucujã. Teero tiigú, yũ atitóre uputí macãrãrẽ, ãpẽrã búri niirãcãrẽ Cõãmacũye quetire wedea. Tiatorũ Moisés, ãpẽrã profetas síropũ wáadarere jóarira niiwã. Cãã jĩrirobirora yũ wedea:

23 “Cristo Cõãmacũ beserigũre ñañarõ netõãdaro niirõ tiiyíro. Diatoa, cãũrã diarigũpũ masãsguegũdaqui. Teero tiigú, cãũ netõnẽre maquẽrẽ wedegũdaqui judíoare, judíoa niihẽrãrẽ”,* jĩ jóarira niiwã, jĩ wedewi Pablo.

24 Cãũ teero jĩrĩrã, Festo bayiró wedeseremena jĩwĩ:

—Pablo, mũ mecũgũ tiia. Mũ basiro pee buenetõjĩgũ, mecũgũ tiia, jĩwĩ.

25 Pablope jĩyigũ:

—Ësãrẽ dutigú Festo, yũ mecũgũ mee tiia. Yũ wederé diamacãrã niĩã. Quioníremena wedea.

26 Marĩ õpũ Agripa tee maquẽrẽ ãñurõ masĩqui. Teero tiigú, cuiro manirõ wedea cũrẽ. Ate yũ wedeariguere tuopetĩjãjĩyí. Yayióropũ wáariyiro.

27 Mũte ãsã õpũ Agripa, ¿mũ profetas jóariguere padeói? Yũ masĩã: Mũ padeocú, jĩwĩ.

28 —¡Nocõrõgã wedepacũ, yũre Jesurẽ padeogú wáari tiidugãcu! jĩwĩ Agripa Pablore.

29 —Cõãmacũ boorí, péerogã o pairó wedepacũ, teeré padeogú wáari tiidugãga. Mũ, teero biiri niipetira yũre mecãã tuorã yũ tiiróbiro niirĩ boogã. Peresu niirẽ dícare mũãrẽ boosãriga, jĩwĩ.

30 Agripa, Festo wũmũncãrĩ, Berenice, cããmena duirãcã wũmũncãwã.

31 Witiwa, cãmerĩ wedeseyira:

* 26:23 Isaías 42.6; 49.6.

—Īni cūū tiirémena peresu tiimasīña maniã. Teero tiirá, ¿ñeenó wapa cūūrē sīābógari? jīiyira.

³² Agripa Festore jīiyigu:

—Īni “romanuã õpū yuure besearo” jīriatã, cūūrē wionécoboajīyu, jīiyigu.

27

Romape Pablöre ticocorigue

¹ Festo Italiapē ticocomasīñi ñagū, Pablöre, teero biiri ãpērã peresu niirãrē Julio cien surara dutigūre cotedutiwi. Julio romanuã õpūya pōna macãrã surara dutigū niiwī.

² Ūsã Adramitio macãwū dooriwūpū muāsãwū. Tiiwū Asia dita maquē petaripū wáaadaro tiiwū. Sīcū Tesalónica macã macū ūsãmena wáawi. Cūū wãmecutiwi Aristarco. Cūūya macã Macedonia ditapū niiyiro.

³ Apebúreco Sidónpūre jeawū. Julio Pablöre ãñurõ tiiwī; cūūrē cūū menamacãrã niirira pūtopū ñagū wáadutiwi, cūū boorénorē “ticoaro” jīigū.

⁴ Too niirãrã tiiwūmēna wáawū sūcã. Wīno ūsã díamacūpe bayiró páapuwū. Teero tiirá, Chipre nūcūrõrē díamacūpe netõwáwū. Toopé wīno páapubayiriwū.

⁵ Cilicia, Panfilia dita netõwá, Mirapū jeawū Licia ditapūre.

⁶ Toopé cien surara dutigū Italiapē wáaadariwūre buajeárigū niiwī. Alejandro macãwū niiwū. Ūsãrē tiiwūpū cūūwī.

⁷ Wáa, peebūrecori ãñurõgã wáawū. Bayiró ñañarõ netõrémēna jeawū Gnido macã díamacūpūre. Wīno bayiró páapucāmōtawū mēna. Teero tiirá, Creta nūcūrõpūre wáa, Salmónrē netõwá, Creta acuniñape sodeawū.

⁸ Bayiró ñañarõ netõrémēna sicapeta Ññurí Peta wãmecutiri petapū jeawū. Tiipeta Lasea macã pūto niiwū.

⁹ Ūsã yoari pearémēna péerogã dūawū púuriro, wīno bayiró páapūre wáaadari suguero. Teero tiiró, bayiró quiowū, wáari. Teeré masīgū, Pablo cūūrē wedemiwī:

¹⁰ —Marī netõwári, quio niĩadacu, yū tūgueñarī. Múã néeware, múāyawū, marī catirécãrē tiidióbocu, jīimiwī.

¹¹ Cūū teero jīipacari, cien surara dutigū Pablo wedeariguere padeoríwi. Tiiwū waatūgū, tiiwū dutigūpēre padeowī.

¹² Tiipetape púuriro niirī, ñañaniyiro. Teero tiirá, paū tiiwū macãrã “Fenicepū wáañããda, púuriro netõãda jīirã” jīimiwã. Fenice macã peta Cretapū niiyiro. Tiipeta muĩpū sããwaro niirí peta niijirõ, wīno bayiró páapuriyiro.

Pairímapū oco wīnomēna pearigue

¹³ Wīno aperopé péero páapuatiri, “jãmū, jeajõããdacu” jīimiwã. Teero tiirá, tiiwūpū muāsã, Creta wesagãpū wáamiwū.

¹⁴ Ūsã péerogã wáari siro, wãcūña manirõ wīno bayiró tiinūcūrõ pūtope páapuatiwū, Nordeste cūã jīiré.

¹⁵ Wīno ūsãrē aperopé néejõãwū. Wīno atirópe deero tii ūsã wáamasīriwū. Teero tiirá, “teerora too wáajõããrõ” jīi, wīno noo páapucorope wáajõãwū.

¹⁶ Cauda nūcūrõpū netõwáwū. Tiinūcūrõ apeniñapé wáari, wīno bayiró jeariwū. Toopé yucusóro cūã siatú wéeriwūre bayiró paderémēna wéecowū pairíwū wesapū.

¹⁷ Wéemūõcotoa, siatúpeowū. Ūsã wáariwūcare watirí jīirã, cūã pūũgūdupórimēna siatúdiyowa. Sirte ditatupari niirõcapū páapucori jīirã, cui niiwã. Teero tiirá, wīno ñeeré caserire jõãdíocowa. Cūã jõããri siro, wīno páapucorope wáawū.

¹⁸ Apebúreco oco pea, páapu, ocoturí paca niirī ññarã, apeyé cõãdūowa.

19 Itiábureco wáaromena, cúã basiro tiiwú maquērē cōãduowa sūcã.

20 Pee burecori muĩpũ búreco macũ, ñocõã bauríwa. Oco pea, teerora páapujãwã. Teero tiirã, “deero tii marĩ catiricu” jĩĩ wãcũmiwã.

21 Yoari yaaheri ññagũ, Pablo cúã decopũ jeanucã, jĩĩwĩ:

—Yũũ menamacãrã, múã yũũre tuoátã, ãñuniboajĩyu; Cretare witiiboajĩyu; dooríwũ maquērē ñañoríboajĩyu; marĩ cõããriguere cõobóajĩyu ména.

22 Marĩrē teero wáapacari, wãcũtutuaya. Sícũ diaricu. Atiwú dícare ti-idióadacu.

23 Yũũ Cõãmacũrē padeogú niiã. Cũũ dutirére tiia. Cũũ ñami yũũ pũtopũ ángelere ticocoarigũ niiãwĩ.

24 Ángele yũũre wedeawĩ: “Pablo, cuirijãña. Mũũrē romanuã òpũ pũtopũ jearo booa. Mũũrē tiigú, Cõãmacũ mũũ menamacãrãrē netõnégũdaqui sícũ diaro manirõ”, jĩĩãwĩ.

25 Teero tiirã, múã wãcũtutuaya. Yũũ Cõãmacũrē padeóa. Cũũ yũũre jĩĩãrirobirora wáaadacu.

26 Teero ãñurõ wáapacari, atiwú nucũrõpũ súũñacũmuãdacu, jĩĩwĩ Pablo.

27 Pũũa semana ùsã Cretare witiwari siro, pairímaa Adriaticopũ wĩno bayiró páapucoremēna wáawũ. Ñami deco tiiwú macãrã paderã “marĩ dita pũtopũ jeara tiitú niiã” jĩĩwã.

28 Cúã ¿nocõrõ ñcũãmiĩ? jĩĩrã, opada cãnotí, duudíoco, queoñáwã. “Treinta y seis metros ñcũãã”, jĩĩ ññawã. Péero wáa, queoñáwã sūcã. “Veintisiete metros ñcũãã”, jĩĩwã sáa.

29 Ëtãpapú ñaapeari jĩĩ, cuiwa. Teero tiirã, bapari cõmepĩrĩ* teeyapupũ siatúredarimēna cõãñowã, waatúrope wéeñepasoaro jĩĩrã. “Boyero bóeri boomíga”, jĩĩwã.

30 Tiiwú macãrã paderã dutijõãdugamiwã. “Ësã cõmepĩrĩrē waasũguérope cõãñoãdara tiia”, jĩĩdito, péeriwũgãrē néediocora tiimíwã díapũ.

31 Pablope cien surara dutigúre, suraracãrē jĩĩwĩ:

—Ñniã atiwũpũ pũtuáheri, múã sícũ catiricu, jĩĩwĩ.

32 Teero tiirã, surarape wéeñeredarire páata, tiiwúgãrē ñañorĩ tiiwá.

33 Bóeadari sũguero, Pablo ùsãrē “yaaya” jĩĩgũ, niipetirare jĩĩwĩ:

—Pũũa semana netõã, múã ãñurõ yaaripacara, “¿deero wáaadari marĩ?” jĩĩcoteró.

34 Teero tiirã, múã ãñurõ niiãda jĩĩrã, yaaro booa. Mecütígã marĩrē ñañarõ wáapacari, múãrē merēã wáaricu, jĩĩwĩ.

35 Teeré jĩĩ, pãrē nēe, niipetira ññacoropũ Cõãmacũrē ñsenire tico, pãrē puatã, yaanucãwĩ.

36 Wãcũtutua, cúãcã yaawa.

37 Ësã niipetira tiiwũpũ niirã doscientos setenta y seis niiwã.

38 Cúã yaadũgarere yaaari siro, trigoporire cõãñojãwã, tiiwú nucũhēriwũ pũtuáaro jĩĩrã.

Dooríwũ ditatupari buropũ sũgacũmurigue

39 Bóecũmurĩ, ditare ññarã, “¿Noopũ niiĩ?” jĩĩmasĩriwa. Opacoca ditatuparigũ niirõrē ññawã.

—Toopũ wáaada; ditatuparigũpũ súumacũmubocu, jĩĩwã.

40 Teero tiirã, cõmepĩrĩrē cõõtērijããrõ jĩĩrã, wéeñeãredarire widetãcodiocowa. Waarĩpĩrĩ waatũgũ waatũrepĩrĩrē jõãdíocowa. Waasũguéro niirĩ caserore wéemũõtucowa, wĩno néewaaro jĩĩrã. Teero tiirã, tiiwuré ditatuparipũ tico-comiwã.

* 27:29 Pecasãyemēna: anclas.

41 Wáa, wácũña manirõ ditatupari buro oco watoa niirí buropu sugacopeawu waasugéope. Cãmeñariwu. Waatúrope ocoturí páapusãcori, watijõãwã.

42 Teero wáari ñnarã, surara jĩwã:

—Jãmu, marí peresu tiirãre sãjãco; cúa báapã dutijõãbocua, jĩwã.

43 Cien surara dutigúpe “Pablora sãbócua” jĩgũ, cãmotáwi. Báamasĩrãrẽ: —Ñaañuãsugue, ditapu báapãña, jĩwĩ—.

44 Æpẽrã táboapĩrĩmena, tiiwú maquẽ watiãrepĩrĩmena pasapãwaya, jĩwĩ.

Teero tiirá, ditapu jea, niipetira netõpetijãwã.

28

Malta nũcũrõpu Pablo tiirigue

1 Æsã ditapu jeapetira, tuowú: Tiinũcũrõ Malta wãmecutiwu.

2 Too macãrã basoca ãñurõ tiiwá ãsarẽ. Oco pea, yusuári ñnarã, pecame diobosáwa.

—Sũmarã atiya múã niipetira, jĩwã.

3 Pablo peca seegú wáa, néeati, cũũ wããtĩãrĩ, ãña tiidotopu niirigu asiré cuigu, witiwi. Pabloya wãmopu bacañãñumuwĩ.

4 Tiinũcũrõ macãrã ãña cũyaya wãmopure tusari ñnarã, cãmerĩ jĩwã: “Ñni basocá sãrĩgu niiqui. Cũũ díã pairímaapu netõãrigu niipacu, cũũ ñañarẽ tiiré wapa diagudaqui”, jĩwã.

5 Cũũpe pecamepu wẽẽbatesoewi ãñarẽ. Pũniriwi cũũrẽ.

6 Too macãrãpe wãcũmiyira: “Bipijõããdacu. Bipiriatã, wácũña manirõ ñaacũmu, diajõãgũdaqui”, jĩmiyira. Cúa yoari yuemi, cũũrẽ merẽã wãaheri ñña, merẽã wãcũyira sũcã. “Ñni basocá mee niiqui; sũcũ basocá padeogú niigũ niĩãti”, jĩwã.

7 Too putogã tiinũcũrõ macãrã dutigúya dita niiwũ. Cũũ wãmecutiwigu Publio. Cũũ ãsarẽ bocawi. Itiãbureco ãsã cũũ puto niirĩ, ãñurõ tiiwĩ.

8 Publio pacu wioré, yoopote diagu pesawi. Pablo cũũ niirõpu sããwa, Cõãmacũrẽ sãibosá, cũũrẽ ñaapeó, netõnéwĩ.

9 Cũũ teero tiirí ñnarã, ãpẽrã tiinũcũrõ macãrãcã diarã atirucuwa. Netõnénowã.

10 Æsarẽ pee apeyenó ticowa. Too síro ãsã wãaadara tiirí, ãsarẽ ðusarécõrõ ticowa.

Romapu Pablo jearigue

11 Ìtĩãrã muĩpũrã niiwũ ãsã toopãre. Alejandría macã macãwu tée púuriro wãapetiripu niiwũ tiinũcũrõpore. Tiiwú ãquẽãpu cúa padeorã Cástor, Pólux queoré cúa páatature tusawu. Æsã tiiwupũ muããã, wãajõãwã.

12 Wáa, Siracusa macã petapu jeawu. Toopã itiãbureco putuáwu.

13 Too macãrã tiinũcũrõ wesa wáa, Regio macãpu jeawu. Sicabureco siro ãsã sirope wĩno páapuatiwu. Puabureco siro Puteoli macãpu jeawu.

14 Toopãre ãpẽrã Jesuré padeorãre buajeáwu. Cúa ãsarẽ: —Sica semana ãsã puto putuáya, jĩwã.

Too putuári siro, maapu wáa, Romapu jeawu sãa.

15 Æpẽrã Roma macãrã Jesuré padeorã ãsã Romapu wãare quetire tuotóayira. Teeré tuo, tée Foro de Apio macãpu ãsarẽ bocara jeawa. Æpẽrãcã Tres Tabernas wãmecutiropu ãsarẽ bocawa. Pablo cũũrẽ ññagũ, Cõãmacũrẽ usenire tico, wãcũtutuare buanemówĩ.

16 Æsã Romapu jeari, too macãrã dutirá jĩwã:

–Pablo merẽã niidugari, añuniãdacu.
Cũãmena surara sïcũ cũũrẽ cotegũdure cũũwĩ.

Romape Pablo tiirigue

¹⁷ Itiãbureco siro Pablo judíoa upatĩ macãrãrẽ neãdutiwi. Cũã neãtoari, jĩwĩ:
–Yãa wedera, yũũ marĩya wederare, marĩ ñecũsũmũã tiirecutiriguere netõnũcãriwũ. Netõnũcãripacari, Jerusalénpu judíoa yũũre ñee, romanuãrẽ dutirãpũre tico, yũũre peresu tiidutiwa.

¹⁸ Romanuãrẽ dutirá yũũre sãĩñãpeti, sãĩrĩ tiiréno wapa buarĩwa. Wionécodugamiwã.

¹⁹ Judíoape boorĩwa. Teero tiigũ, yũũ “romanuã õpũ yũũre queti besearo” jĩwũ. Yũũpe yãa wederare wedesãre cũorĩwũ.

²⁰ Teero tiigũ, mũãrẽ ñña, wedesegũda jĩgũ, boocóawũ. Cõãmacũ beserigu marĩ Israelya põna macãrã yoari yuerigũyere yũũ wederé wapa atidã cõmedã siatũarigu niã, jĩwĩ.

²¹ Cũã cũũrẽ jĩwã:

–Ûsã sicapũ Judea macãrã mũũye maquẽrẽ cúã jóaripũrẽ ñeeriwũ. Teero biiri too macãrã marĩya wedera ãnopũ jeara, ñañarõ wedeseriwa mũũrẽ.

²² Ûsã masĩã: Niipetiropũre mama buerere “ñañaniã” jĩcua. Ûsã mũũ padeorere tuodugãga, jĩwã.

²³ Cũã neãadari burecore wedecũjã, wãajõãwã. Tiibureco niirĩ, paũ basocã cũũ niirĩ wiipũ jeara. Bõeri wedenũcãrigũ wedenañiõjõãwĩ. Cõãmacũ dutiré basocãpũre niãdare jeariguere wedewĩ. Moisére dutiré cũũriguemena, profetas jóariguemena wedeyapono, “Jesús Cõãmacũ beserigu niĩ” jĩ padeorĩ tiijãdugagu tiimĩwĩ.

²⁴ Sĩquẽrã Pablo wederere tuorã “niirõrã niã” jĩwã. ãpẽrãpẽ padeorĩwa.

²⁵ Cãmerĩ wedesetoa, sïcãrĩbíro wãcũri, wãajõãwã. Cũã wãaadari suguerogã, Pablo jĩwĩ:

–Profeta Isaías mũã ñecũsũmũãrẽ jóariguere tuoyã. Diamacũ maquẽrẽ Espiritu Santo biiro cũũrẽ jóari tiirigu niiwĩ:

²⁶ Basocãre wedegũ wãaya:

“Mũã tuopacãra, tuomasĩriadacu;
ĩñapacara, ññamasĩriadacu”, jĩñña cũãrẽ.

²⁷ Cũãpe añũrõ wãcũdugaricua;

tuodugãricua;

ĩñadugaricua.

Cũã añũrõ tuo, añũrõ ñña, wãcũré wasoátã,

yũũ cũãrẽ netõnéboajĩyu,* jĩ wedeya,

jĩ jóarigu niiwĩ.

²⁸ Teero tiirã, añũrõ masĩña mũã: Cõãmacũ cũũ basocãre netõnére quetire judíoa niihẽrãrẽ wenedoãdacu. Cũãpe tuoãdaca, jĩwĩ.

²⁹ Cũã teero jĩãri siro, judíoa cúã basiro bayirõ cãmerĩ wedesecco, witiwawa.

³⁰ Pũacũmã Pablo cúã waso, wapatĩdutiri wiipũ niiwĩ. Toopũ cũũrẽ ññarã jearãre useniremena bocarucuwi.

³¹ Cuiro manirõ Cõãmacũ dutiré basocãpũre niãdare jeariguere, teero biiri marĩ Òpũ Jesucristoyere wederucujãwĩ ãpẽrã cãmotãro manirõ.

* 28:27 Isaías 6.9-10.

ROMA MACÃRÃRË Pablo jóaripũ

Ãñuduticorigue

¹ Yũ Pablo, Jesucristore padecotegũ, cũyere wededutigũ beserigũ niiã. Cũũ yũre Cõãmacũ netõnére quetire wededutigũ boorígũ niwĩ.

² Profetamenapũra “netõnére quetire ticogũda” jĩ wedesũguetoarigũ niwĩ. Tee maquẽrẽ marĩ buea Cõãmacũye queti jóaripũrũ.

³ Tee queti Cõãmacũ macũye maquẽrẽ wedea. Cũũ marĩ tiiróbiro biigũ, õpũ David pãrãmi niinũnũsegu niyigũ.

⁴ Ñañaré tihégũ niyigũ. Cũũ diari siro, Cõãmacũ cũrẽ masõyigũ. Teero cũũ masõriguemena Cõãmacũ basocãre “yũ macũ niĩ” jĩriguere tutuaremena ãñoyígũ. Cũũ macũ marĩ Õpũ Jesucristo niĩ.

⁵ Jesús yũre ãñuré ticorigũ niwĩ. Yũre cũyere wededutigũ besewi. Niipetiropũ basocã Jesuré padeoáro jĩgũ, cũũ dutirẽre tiiáro jĩgũ, yũ cũũye quetire wedebatea. Niipetira Jesuré maĩãrõ cúãcã jĩgũ, wedebatea.

⁶ Cõãmacũ múãcãrẽ boorígũ niwĩ Jesucristomena niiãdarare.

⁷ Múã Cõãmacũ maĩrãrã niiã. Múãrẽ beserigũ niwĩ cũũ põna niiãdarare. Teero tiigũ, yũ niipetira múã Roma macãrãrẽ ãñudutia.

Cõãmacũ marĩ Pacũ, teero biiri marĩ Õpũ Jesucristo múãrẽ ãñuré ticoaro; ãñurõ niirecutiri tiiáro.

Pablo Romapũ wáadũgamirigue

⁸ Ateré múãrẽ wedesũguea: Niipetiro macãrãpũ múã Jesuré padeorẽre wedesecua. Teeré tũogũ, Jesucristo wãmemena Cõãmacũrẽ ũsenire ticoa.

⁹ Cõãmacũrẽ maĩrẽmena padecotea. Teero tiigũ, cũũ macũye netõnére quetire wedebatea. Cũũ masĩqui: Yũ cũũmena wedeserecõrõ múãye maquẽrẽ sãĩbosárucua.

¹⁰ Teero biiri ateré cũũrẽ sãĩrucũjãã: “Cõãmacũ, mũ boorĩ, yũ Romapũ wáagũda; too macãrã mũũrẽ padeorãre ãñadũgamiga”, jĩ sãĩmiã. Yoajõãã yũ múã pũtopũ wáadũgamiriro.

¹¹ Múãrẽ nemorõ wãcũtutuare bayirõ boosãjĩgũ, Espiritu Santo yũre masĩre ticorẽmena múãrẽ tiãpudũgaga. Teeré tiigũ, toopũre wáadũgamiga.

¹² Marĩ cãmerĩ tiãpuadacu. Múã yũ Jesuré padeorẽre ãñarã, nemorõ padeó, wãcũtutuaadacu. Yũcã múã padeorẽre ãñagũ, teerora wãcũtutuagũdacu.

¹³ Yãa wederabiro niirã, múãrẽ ateré masĩrĩ boogã: Sĩcãrĩ mee múã pũtopũ “wáagũda” jĩmiã. Dee tii wáamasĩña maniã ména. Aperopũ macãrã judíoa ni-ihẽrãrẽ yũ Jesuré padeorẽ boosãrirobirora múãcãrẽ Jesuré padeorẽ boosãgũ wedegũ wáadũgamiga.

¹⁴ Cõãmacũ cũũye quetire niipetirare yũre wededutiwi. Griegoaye wedeserare, griegoaye wedesemasĩhẽrãcãrẽ wededutiwi. Masĩrãrẽ, masĩhẽrãcãrẽ wededutiwi.

¹⁵ Tee tiigũ, múã Romapũ niirãrẽ Cõãmacũ netõnére queti cũũriguere bayirõ wededũgaga.

Netõnére queti tutuare cũoa

¹⁶ Yũ Cõãmacũ netõnére quetire boborõ manirõ wedea, tee queti tutuare cũorĩ ãñagũ. Cõãmacũ niipetirare tee quetire padeorãre netõnéqui. Judíoare netõnéqui; judíoa niihẽrãcãrẽ teerora netõnéqui.

17 Tee quetimena marĩ ateré masĩã: Cõãmacũ Jesuré padeoráre “ãñurãrã niĩya” jĩ ññaqui. Jesuré padeorá dícuere teero ññaqui. Teero padeoráre Cõãmacũye queti jóaripũpũ biiro jóanowũ:

Cõãmacũ cũũrẽ padeogúnorẽ “ãñugárã niĩ” jĩ ññaqui;
cũũrẽ catiré petihére ticogũdaqui,*
jĩ jóanowũ.

Niipetira wapa с#о́оуа

18 Marĩ masĩã: Cõãmacũ cũũrẽ netõnucárãrẽ, teero biiri ññañaré tiiráre ññañarõ tiiquí. Cũã ññañaré tiirémene ãpẽrã diamacú maquẽrẽ masĩrĩ tiirícua. Cũã teero tiiré wapa Cõãmacũ ãmũãsepũmenarã cũũ bayiró cúarere marĩrẽ ãnogú tiiquí.

19 Cũã Cõãmacũye maquẽ síquẽrẽ masĩmicua. Cũũ basiro teeré ãñurõ masĩrĩ tiirígu niimiwĩ.

20 Cõãmacũ atibũreco maquẽ tiiríguere ññarã, cũũrẽ ñnaripacara, “niiqui” jĩ masĩnoã. Cũũ tiiríguemena cũũ tutuare с#onetõjõãre baucú. Teero tiirã, deero jĩ masĩricua; wapa с#ojãcua.

21 Cũã “cũũjã teero biigúno niiqui” jĩ masĩpacara, cũũrẽ quioníremena ñnariyira. Sícãrĩno cũũrẽ ãsenire ticoriyira. “Cũũjã teero biigúno niiqui” jĩrõno tiirã, queoró wáari tihérepere wãcũyira. Jõõpemena nemorõ ññañarõ wãcũãmajãyira.

22 Cũã “masĩnetõjõãã” jĩrã niipacara, tãomasĩhẽrã wáayira.

23 Cõãmacũ catirucugũre asibatére с#ogúpere booríyira. Cũũpere booróno tiirã, basocã cũã weerirapere padeoyíra. Basocã bóadiaadara queorére, minipõná queorére, wáicũra queorére, pĩnoã queorére wee, padeoyíra.

24 Cũã teero tiiré wapa Cõãmacũ cũã booró tiidũgárenorẽ tiijããrõ jĩgũ, cõãjõãrigũ niiwĩ. Teero tiirã, ñeeapera, cũã basirora basocã tiinõña manirénorẽ tiicãmésãjãyira.

25 Cõãmacũye queti diamacú niirépere booríyira. Jĩditorepere booyíra. Niipetire tiiríguere sũubusepeoriyira. Cũũpere sũubusepeorono tiirã, cũũ tiiríguerepere sũubusepeoyira. Marĩrẽ Cõãmacũrẽ ãsenipeorucujãrõ booa. Teerora tiiró booa.

26 Teero tiigú, Cõãmacũ cũã bayiró ãgaripéarere tiijããrõ jĩgũ, cũãrẽ cõãjõãyigũ. Numiãpũra ãmũãmena dícu ñeeaperenorẽ duujã, cũã basiro numiã sesaro ññañaré tiiyíra.

27 Teerora ãmũãcã numiãmena dícu ñeeaperenorẽ duujã, ãpẽrã ãmũã sesaro bayiró ñeeapedũgayira. ãmũã basirora ãpẽrã ãmũãmena ñeeape, bobooro wáari tiirére tiiyíra. Teero tiirã, cũã ññañaré tiiré wapa cũãye õpũũrĩpũre, teero biiri cũã wãcũrẽpũre ññañarõ wáari tiiyíra.

28 “Marĩ Cõãmacũrẽ wãcũre wapamaniã”, jĩyira. Teero tiigú, Cõãmacũpe cũã basiro wãcũrẽre “wapamaníre niijããdacu” jĩyigũ. Toorã nemorõ ññañarõ tiĩãmajãrucuyira sãa.

29 Niipetire ññañaré tiirénorẽ tiirucújãcua. ãpẽrãrẽ ññañarõ netõrĩ tiidãdarere wãcũcua. Apeyenó с#opacãra, boonemójãcua. Ate niipetire ññañarére tiidũgãcua. Doecua. Cãmerĩsĩãcua. Cãmerĩtuti, cãmerĩquẽcua. Tiiditócua. Ññañaré tiidũgáre tiirucúcua. Wedepaticua.

30 ãpẽrãrẽ ññañarõ wáari tiidũgãra, wedesããmajãcua. Cõãmacũ doonorã niicua. “Marĩ с#pũtĩ macãrã niijĩrã, marĩ tiidũgáre tiiãda”, jĩ wãcũcua. “Marĩ ãpẽrã nemorõ niinetõnucãã”, jĩ wãcũcua. “Biiro biirãno niĩã ãsãjã”, jĩcua. Ññañarére tiibúajãcua. Cũã pacũsũmũãrẽ netõnucãjãcua.

* 1:17 Habacuc 2.4.

31 Ññurõ diamacú wãcũricua. Cúã “teerora tiijããda” jĩmiãriguere tiirícua. Cúãya wederare maĩrenorẽ masĩricua. Bóaneõ ññaricua.

32 Ateré ññurõ masĩmicua: Cúãnorẽ cúã teero tiiré wapa Cõãmacũ cúãrẽ pecamepũ cõãgũdaqui. Teeré masĩpacara, ññarere tiirucújãcua. Æpẽrãrẽ ññaré tiirí ññarã, “aññuniã” jĩcua.

2

Cõãmacũ diamacúrã wapa tiigũdaqui

1 Múãcã basocára niipacara, Æpẽrãrẽ “cúã ññarã niĩya” jĩ ññabeserijãña. “Cúã wapa cõoóya” jĩrã, múã basiropecã wapa cõoádarara niirã tia. Múãcã cúã tiiróbirora tiicú. Teero tiirã, Cõãmacũrẽ deero jĩ netõnucãmasĩricu; múãcã wapa cõorára niicu.

2 Ateré marĩ masĩã: Cõãmacũjã ññaré tiirãre diamacúrã wapa tiigũ, diamacúrã tiigũ tiiquí.

3 Múã Æpẽrãrẽ “cúã ññarã niĩya” jĩpacara, cúã tiiróbirora tiijãã. Teero tiirã, “Cõãmacũ ãsãpereja ‘múã ññarã niĩã’ jĩriqui” jĩ wãcũrijãña. “Múãcã ññarãrã niĩã”, jĩgũdaqui.

4 Cõãmacũ múãrẽ bóaneõ ññagũ máata ññarõ tiiríqui ména. Cũũ múãrẽ bóaneõ ññapacari, múã cũũrẽ teero ññajãã. Ateré múã tũomasĩricu: Cõãmacũ múã ññaré tiirere wãcũpati, wasoáro jĩgũ, aññugũ niijĩgũ, máata ññarõ tiiríqui ména.

5 Cũũ teero tiipacári, múã ññaré tiirere wãcũpati, wasodugáricu. Múã jõõpemena ññarere tiinemósãjãjĩrã, Cõãmacũrẽ cúarosãrĩ tiirã tia. Too síro basocãre wapa tiíadari bũreco jeari, Cõãmacũ bayiró cúagũ múãrẽ wapa tiíadarere ãñogũdaqui.

6 Basocãcõrõ tiiríguerepũre ññaco, wapa tiigũdaqui.

7 Ññuré tiirucúranopere cũũ pũtopũ catiré petihére ticogũdaqui. Cúã Cõãmacũmena niirucujãrere boocúa. Cõãmacũ cúãrẽ “aññurõ tiíawũ” jĩrere tũodugácu.

8 Æpẽrãmenapere Cõãmacũ bayiró cúagũdaqui. Cúã Cõãmacũrẽ netõnucãrã, cúã booré dícuere tiidugácu. Diamacú maquẽrẽ boohera, ññarẽpere tiinũnũsecua.

9 Niipetira ññaré tiirécũtirano ññarõ netõãdacua; teero biiri ññarõ tũgueñarucujããdacua. Judíoare teero wãaadacu; judíoa niihẽrãcãrẽ teerora wãaadacu.

10 Niipetira ññurõ tiirécũtirapere Cõãmacũ “múã ññurõ tiiwú” jĩgũdaqui. Niipetira ññacoropũ cúãrẽ ññurõ tiigũdaqui. Cúãrẽ ññurõ niirecũtiri tiigũdaqui. Judíoare teero tiigũdaqui; judíoa niihẽrãcãrẽ teerora tiigũdaqui.

11 Cõãmacũ sicadita macãrãrẽ “múã dícu ññurã niĩã” jĩriqui; niipetire dita macãrãrẽ sícãrĩbíro ññaquí.

12 Niipetirare Moisére dutiré cũũriguere cõorípacari, cúã ññaré tiirécũtire wapa pecamepũ wáarora niijããdacu. Tee dutirere cõorãpecãrẽ netõnucãre wapa diamacúrã wapa tiinóãdacua tee dutiré jĩrõbirora.

13 Tee dutirere tũorémãna dícu Cõãmacũ ññacoropũre ññurã mee niĩya. Tee dutirẽbirora tiirí siro niĩãtã, “aññurãrã niĩya” jĩgũdaqui Cõãmacũ.

14 Judíoa niihẽrã Moisére dutiré cũũriguere ticonoripacara, cúã basiro ññurere tiirã, tee dutirẽnorẽna tiirã tiicúa. Cúã basiro tiirémãna tee dutirere masĩã tiiróbiro niĩya, tee dutirere cõorípacara.

15 Añuré tiirémena cúa diamacú wácürére ãnocúa. Tee dutirére masĩrã tiiróbiro niicua. Añurõ yeeripünacutira niicua. Teero tiirã, añurére tiirãrã “añuniãwũ” jĩmasĩcua; ñañarére tiirãrã “ñañaniãwũ” jĩmasĩcua.

16 Teero tiigú, Cõamacú cũ basocãre wapa tiidari bureco jeari, Jesucristo wapa tiidutĩgũdaqui. Tiibureco jeari, Jesucristo niipetira cúa ñañaré wácüré wapa, teero biiri cúa ãpẽrã ññahẽrõpũ tiirĩgue wapacãrẽ cãrẽ wapa tiigũdaqui. Yũ Cõamacú netõnere queti cũũriguere wedegũ, teeré wederucua.

Judíoa, teero biiri Moisére dutiré cũũrigue

17 Apetó tiirã, múã judíoa wácũbocu: “Ësã judíoa niĩã; Moisére dutiré cũũriguere cõoa; Cõamacú ãsã judíoayagura niĩ; teero tiirã, ãsã dícu Cõamacú põna niĩã”, jĩ wácũmicu.

18 “Ësã Cõamacú boorénorẽ masĩã. Moisére dutiré cũũriguere masĩrã niijĩrã, ãsã añuré petire besemasĩã”, jĩ wácũmicu.

19 “Capeari bauherare wéewasuguera tiiróbiro judíoa niihẽrãrẽ buemasĩjãã. Naĩtĩrõpũ niirãrẽ sãwócora tiiróbiro Moisére dutiré cũũriguere masĩhẽrãrẽ wedemasĩã”, jĩ wácũmicu.

20 “Ësã Moisére dutiré cũũriguere cõojĩrã, diamacú maquẽrẽ masĩã. Teero tiirã, tuomasĩhẽrãrẽ, sicato buemõcorare buemasĩã”, jĩ wácũmicu.

21 Múã “ãpẽrãrẽ buerã niĩã” jĩrã, múã basirope buesuguerõ booa ména. ãpẽrãrẽ “yaarĩjãña” jĩ wedepacara, ãpẽrãyere yaajãcu.

22 “Múã numosãnumiã niihẽrãrẽ, múã manusũmũã niihẽrãrẽ ñeeaperijãña” jĩpacara, ñeeapejãcu. Múã ãpẽrã weerirare, cúa padeorãre doopacãra, cúa padeoré wiseripũ niirere yaajãcu.

23 “Ësã Moisére dutiré cũũriguere cõojĩrã, ãpẽrã nemorõ niĩã”, jĩ wácũmicu. Teero wácũpacara, tee dutirere netõncãjãcu. ãpẽrã múã netõncãrĩ ññajĩrã, Cõamacũpere ñañarõ wedesecua.

24 Cõamacũye queti jóaripũpũ múã teero tiirénorẽ biiro jóanowũ: “Múã tiibuyere wapa judíoa niihẽrãpe Cõamacũrẽ ñañarõ wedesecua”,* jĩ jóanowũ.

25 Múã Moisére dutiré cũũriguebirora tiiatã, múã cõnerĩgu yapa macã caseróre widecõãrecã wapacutã. Múã tee dutirere netõncãrã doca, widecõãnoña manirã tiiróbiro pũtuãcu.

26 Apetóre sícu widecõãnoña manigũpe Moisére dutiré cũũriguere tiiquí. Teeré tiigú, Cõamacú ññacoropũre widecõãnorigũ tiiróbiro niiquí.

27 Múã judíoa Moisére dutiré cũũriguere cõomĩã. Widecõãnorira niipacara, tee dutirere netõncãjãcu. ãpĩ widecõãnoña manigú niipacu, tee dutirere masĩripacu, tee dutiré jĩrõbirora tiiquí. Cũ teero tiirĩ, niipetira múã wapa cõorere añurõ ññamasĩjãnoãdacu.

28 “Judíoayũ peti niĩã” jĩgũno sotoã maquẽ dícare tiinorigũ mee niiquí. Cũye õpũũ maquẽ dícare widecõãnorigũ mee niiquí.

29 Judíoayũ peti niigũpe cũ wácürẽpũre Cõamacú dutirere useniremena tiiquí. Cũpe ñañarõ wácürere widecõãnorigũ tiiróbiro niiquí. Espiritu Santo marĩ wácürere wasorĩ tiiquí. Tee dutirere tiirémenape marĩ basiro wasomasĩricu. Basocã teero wasonórirare “añurãrã niĩya” jĩripacari, Cõamacũpe teeré jĩgũdaqui.

3

1 Yũ teero jĩgũ, “judíoa niire wapamaniã” jĩgũ mee tiíawũ. Teero biiri “cõnerĩgu yapa macã caseróre widecõãrecã wapamaniã” jĩgũ mee tiíawũ.

* 2:24 Isaías 52.5.

2 Teero wapatírucujãã. Ateré wedesugueguda: Cõamacũ marĩ judíoarena cãũye quetire wedearo jĩgũ, cũũyigũ.

3 Æpẽrã judíoa Cõamacũ dutirére tiidújãmicua. Cõamacũcã cãã tiiróbirora cãũ “tiigúda” jĩriguere ¿tiidújãgari?

4 Tiidúriqui. Ateré wãcũrucujãña: Cõamacũ cãũ jĩrirobirora queoró tirucúqui. Marĩpe niĩã “tiíada” jĩmiãriguere tihérapeja. Cãũye queti jóaripũpu tee maquẽrẽ biiro jóanowũ:

Mũũ jĩrẽ diamacúrã nijãrõ tiia.

Teero tiirá, mũũrẽ wedesãmasiña maniã.

Mũũrẽ wedesãpacari, netõncãrucujãgũdacu,*
jĩ jóanowũ.

5 Teero tiigú, sícũ ñañarõ wãcũgũno biiro wãcũboqui: “Yũũ ñañaré tiirémena Cõamacũ añurõ tiirépe nemorõ añurõ baujããdacu sãa”, jĩmiqui. Too síro jĩnemoboqui: “Yũũ teero tiíarigue wapa niipacari, Cõamacũ yũũmena cúagu, ñañarõ tiiqui”, jĩ wãcũboqui.

6 Teero mee niĩã. Cãũ teero jĩréno diamacú niiréno niĩãtã, Cõamacũ sícũnorẽ cãũ ñañaré tiiré wapa diamacú bese, ñañarõ tiimasĩriboqui.

7 Æpĩ ñañarõ wãcũgũno jĩnemojãboqui: “Yũũ jĩditoremena Cõamacũ diamacú wedeserepere añurõ wedesenoãdacu. Yũũ jĩditoremena añurõ wedesenopacu, ¿deero tiigú Cõamacũ yũũre yũũ jĩditore wapa ñañarõ tiibógari?” jĩmiqui. Cãũ teero jĩrẽ jĩãmare niĩã.

8 Cãũ teero jĩréno diamacú niiréno niĩãtã, biirope putuáboyu: “Marĩ ñañaré tiirí, Cõamacũ añurõ tiirépe nemorõ masiãdacua. Teero tiirá, añuré wãaaro jĩrã, ñañarépere tiíada”, jĩjãbocu. Æpẽrã yũũre, yũũ menamacãrãrẽ merẽã wãcũãrõ jĩrã, “Pablo teeré buequi” jĩditocua. Cãã teero jĩditore wapa Cõamacũ cããrẽ diamacúrã wapa tiigú, ñañarõ tiigúdaqui.

Niipetira wapa cũoóya

9 Too docare ¿deero putuãnoãdari sãa? ¿Cõamacũ iñacoropare marĩ judíoa Æpẽrã nemorõ añurã niinetõncãĩ? Niiria. Niipetira judíoa, judíoa niihẽrã Cõamacũrẽ netõncãrã nijĩrã, sícãrĩbĩro wapa cũorã dícu niĩã. Múãrẽ teerena wedetoawũ.

10 Tee maquẽrẽ Cõamacũye queti jóaripũpu jóanoã:

Sícũno añuré tiigú maniĩ.

11 Sícũno Cõamacũye maquẽrẽ tũomasĩgũ maniĩ.

Sícũno Cõamacũrẽ masĩdũgarii; cãũrẽ wãcũnũnũsedũgarii.

12 Niipetira Cõamacũyere duujã, posapetijõãya.

Niipetira ñañaré tiíya.

Sícũno Æpẽrãrẽ añurõ tiigúno maniĩ.†

13 Cãã wedesere masãcope tusuri copepu ñniwiónecore tiiróbiro niĩã.

Tee ñniwiónecore tiiróbiro basocã ñañaré wedeseya.

Jĩditorucuya.‡

Ñãã ñseropu nima cãorã tiiróbiro bayiró pũnirõ wedeseya.§

14 Æpẽrãrẽ doajãya; bayiró tutiia.*

15 Cãã basocãre sããdũgãra, boyeromena sããrã wãaaya.

16 Cãã wãaro basocãre ñañarõ peti tiíya.

Cããyere ñãñopetijã, bóaneõrã putuári tiíya.

17 Æpẽrãrẽ añurõ niirecutiri tiiríya.†

* 3:4 Salmo 51.4. † 3:12 Salmo 14.1-3. ‡ 3:13 Salmo 5.9. § 3:13 Salmo 140.3. * 3:14 Salmo 10.7. † 3:17 Isaías 59.7-8.

18 Cõamacūrē quioníremena ññariya. Cũūrē cuiuriya,‡
jĩ jóanoã.

19 Marĩ masĩã: Cõamacũye queti jóaripũ maquē marĩ judíoarena jĩjārõ tiia,
“añurã niiã ùsã” jĩrijãārõ jĩrõ. Niipetirap̄ara wapa c̄orá dícu niijãcu.

20 Moisére dutiré cũūriguemenarã marĩ ññaré tiiríra Cõamacūrē “ùsã m̄m̄
dutirére netõnucãjãtu” jĩmasĩnoã. Teero tiigú, Cõamacũ s̄c̄anorē “m̄m̄ tee
dutirére tiipetijãrigu niijĩgũ, añugúrã niiã” jĩ ññariqui.

Jesuré padeorém̄ena netõnénoãd̄acu

21 Atitóre Cõamacũ Jesuré padeoráre “añurãrã niĩya” jĩ ññaq̄ui. Marĩ
“Moisére dutiré cũūrigue jĩrõbirora tiíawũ” jĩripacari, “añurãrã niĩya” jĩ ññaq̄ui.
Moisés, teero biiri profetas Cõamacũ teero marĩrē tiibosáadarere cũūye queti
jóaripũp̄a jóarira niiwã.

22 Niipetirare Jesucristore padeorém̄ena Cõamacũ “añurãrã niĩya” jĩ ññaq̄ui.
Cõamacũ niipetirare s̄c̄ãr̄ibíro ññaq̄ui.

23 Marĩ niipetira ññaré tiirã niiã. Marĩ niipetirare pairó d̄usaa; marĩ añurã
niiridojãã Cõamacũ niiré tiiróbiro.

24 Teero niipacari, Cõamacũ marĩrē añuré ticogú Jesucristo
wapatibosariguemena marĩrē “wapa c̄ohéra p̄tuáaro” jĩyigu. Tee
wapatibosariguere teerora ticojãyigu.

25 Too s̄uḡuero macãrãp̄ure cúã ññaré tiipacári, ññarõ tiiríyigu. Bóaneõ
ññaré c̄ojĩgũ, cúãmena cũū c̄uarere ãñoríyigu ména; teerora ññajãyigu. Too
síro Cõamacũ Jesuré marĩrē diabosari tiirí, cũūye díi õmayudiyiro. Marĩ cũū
diabosariguere padeorí, Cõamacũ marĩmena c̄uanemoriq̄ui. Teeména Cõamacũ
cũū “diamacúrã tiigú niiã” jĩrere ãñoýigu.

26 Atitócãrē Cõamacũ cũū “diamacúrã tiigú niiã” jĩrere ãñoquí. Diamacúrã
tiiréc̄utijĩgũ, Jesuré padeoráre “wapa c̄ohérara niĩya” jĩ ññamasĩqui.

27 Teero tiirã, marĩ “biiro tiiréc̄utirano niiã ùsãjã” jĩmirigue wapamaníã.
Marĩ Moisére dutiré cũūriguere tiipetirapeja, teeré jĩmasĩnobojĩyu. Cõamacũ
marĩ Jesuré padeorípere ñña, “añurãrã niĩya” jĩqui. Teero tiirã, “biiro ti-
iréc̄utirano niiã ùsãjã” jĩmasĩña maniã.

28 Ateména p̄tuáa s̄aa: Marĩ Jesuré padeorí, Cõamacũ marĩrē “wapa
c̄ohérara p̄tuáya” jĩ ññaq̄ui. Moisére dutiré cũūriguere tiirígue wapa mee
niicu.

29 Too docare ¿Cõamacũ judíoayagu dícu niigari? Niirii. Judíoa niih̄erãyagucã
niĩ.

30 Cõamacũ s̄c̄urã niĩ. Cõamacũ judíoa Jesuré padeorí ññagũ, “wapa c̄ohéra,
añurãrã niĩya” jĩqui. Judíoa niih̄erãcãrē Jesuré padeorí ññagũ, teerora jĩqui.

31 Too docare marĩ Jesuré padeojĩrã, “marĩrē Moisére dutiré cũūriguepe
wapamaníã” ¿jĩrã tiii? Jĩridojãã. Biirope jĩã: “Jesuré padeorém̄ena dícu tee
dutirére tiimasĩã”, jĩã.

4

Abraham Cõamacūrē padeorígue

1 Mec̄tígãrē Abraham marĩ ñec̄urē wáarigue quetimena wedenemogũda.
Múã masĩã: Cũū judíoaym̄ niisuguerigm̄ niiyigm̄.

2 Cõamacũ Abraham tiirere ñña, “m̄m̄ añugúrã niiã” jĩ ññariyigm̄. Teero jĩri
siro niĩatã, Abraham “añuré tiigú niĩ” jĩnorigm̄ niiã ym̄ja” jĩbojĩyi. Cõamacũ
ññacorop̄ure teenórē jĩmasĩña maniã.

‡ 3:18 Salmo 36.1.

³ Cõamacũye queti jóaripũpu biiro jóanoã: “Abraham Cõamacũrẽ padeoyĩgu. Teero tiigú, Cõamacũ cũrẽ ‘añugárã niĩ’, jĩ ñayĩgu”.*

⁴ Queorémena múarẽ wedeguda. Sícunorẽ wapatíra, teero ticora mee tiiya. Cũ paderé wapa wapatíra tiiya.

⁵ Cõamacũpe teero tiiriqui. Marĩ añuré tiiré wapa mee “wapa cuohéra niĩya” jĩ ñaqui. Basocá Cõamacũrẽ “mũ usãrẽ ñañaré tiirecutimirirare acabócu” jĩ, cũrẽ padeorípere, “añurãrã niĩya” jĩqui.

⁶ Opũ Davicã yũ jĩãrirobirora jóarigu niĩwĩ. “Cõamacũ basocá basirora tiiré ñaripacu, cũrẽ padeorípere cũrẽ ‘añurãrã niĩya’ jĩ ñaqui. Teero tiigú, cũrẽ usenirã niirĩ tiigúdaqui” jĩré quetire jóarigu niĩwĩ.

⁷ Tee maquerẽ biiro jóarigu niĩwĩ:
Cõamacũ cũrẽ netõncãrãrẽ acabóri, useniya.

Cũ ñañaré tiiré wapacãrẽ ñañarõ tihéri, useniya.

⁸ Cõamacũ “añiyé wapare ñanemorícu sáa” jĩnogũcã useniĩ,†
jĩ jóarigu niĩwĩ David.

⁹ ¿Noãnópe tee usenirere cuomasĩgari? ¿Cõnerĩgu yapa macã caseróre widecõãnorira dícu o widecõãñoña manirãcã tee usenirere cuomasĩgarite? Niiria. Ateré yũ jĩtoawũ: Cõamacũ Abrahamrẽ cũ padeorémena “añugárã niĩ” jĩyĩgu.

¹⁰ ¿Deero biiripe Cõamacũ Abrahamrẽ “añugárã niĩ” jĩyiri? ¿Cũ widecõãnori siro, o cũ widecõãnoãdari sugerope teero jĩyirite? Widecõãnoãdari sugeropu teero jĩtoayigu.

¹¹ Abraham widecõãnoãdari sugero, Cõamacũrẽ padeotóayigu. Teero cũ padeorí siropu, Cõamacũ cũrẽ widecõãdutiayigu. Cõamacũ Abraham widecõãnoremena cũrẽ too sugeropu “añugárã niĩ” jĩriguere ñoyĩgu. Teero tiigú, Abraham niipetira padeoádara ñecũ putuáyigu, cũ widecõãñoña manirã niipacari. Cõamacũ cũcãrẽ teerora “añurãrã niĩya” jĩ ñaĩ.

¹² Widecõãnoriracãrẽ Abraham cũ ñecũ niĩ. Abraham padeoré cuoyĩgu, widecõãnoãdari sugero. Teero tiirá, widecõãnorira Abraham tiiróbiro padeoré cuorí, Cõamacũ cũrẽ Abraham pãrãmerã niinunusera wáari tiiquí.

Abraham padeojĩgũ ticonorigue

¹³ Cõamacũ Abrahamrẽ, teero biiri cũ pãrãmerã niinunuserare “atibúreco niiré múarẽ putuári tiigúda” jĩyigu. Cõamacũ cũ dutiré tiirí ñagũ mee teero jĩyigu. Cũ padeorépe ñagũ, teero jĩyigu. Cũ padeorémena “añugárã niĩ” jĩ ñayigu.

¹⁴ Moisére dutiré cũriguere tiirãpere Cõamacũ “atibúreco niiré múarẽ putuári tiigúda” jĩri siro niĩtã, marĩ Cõamacũrẽ padeorépe wapamaníbojĩyu. Teero biiri cũ Abrahamrẽ “ticoguda” jĩriguecã queoró wáaribojĩyu sáa.

¹⁵ Basocáre dutiréno manirí siro niĩtã, netõncãre manibójĩyu. Cõamacũ Moisére dutiré cũriguere cuopacára, marĩ netõncãrĩ ñagũ, cúagu, ñañarõ tiigúdaqui.

¹⁶ Teero tiigú, Abraham padeoríbiro padeonunusera dícu Cõamacũ “teeré ticoguda” jĩriguere ticojãgũdaqui sáa. Cũ marĩrẽ añurõ tiijĩgũ, teeré ticoqui. Moisére dutiré cũriguere cuorá dícu ticoriqui. Niipetira Abraham padeoríbiro padeorãpere ticogudaqui. Abraham niipetira padeorã ñecũ niĩ.

¹⁷ Cõamacũye queti jóaripũpu ateré jóanoã: “Mũrẽ pee põnarĩ macãrã ñecũ sõnecoa sáa”, jĩyigu Cõamacũ Abrahamrẽ. Abraham teeré padeoyĩgu. Teero tiigú, Cõamacũ ñacoropure pee põnarĩ macãrã ñecũ putuáyigu. Cõamacũ

* 4:3 Génesis 15.6. † 4:8 Salmo 32.1-2.

niipetirere tiimasĩ. Diarirare masõqui. Marĩ p̄top̄ wáaadare baurĩpacari, cãũpere bausũguépetitoacu mée.

¹⁸ Cõamacũ Abrahamrẽ “m̄m̄ p̄rãmerã niin̄n̄sera pee p̄onarĩ macãrã niĩadacu” jĩritore, p̄nacutĩḡno mee niimiyiḡ cãũpeja. Teero p̄namanĩḡno niipacu, Cõamacũ cãũrẽ “p̄m̄ peti basocáputiri tiigúdacu” jĩriguere padeojãyiḡ.

¹⁹ Abrahampe “ȳm̄ cien cãmarĩ c̄ogú niitoaa; yáa õp̄ũ maquẽ wĩmagũ b̄marĩ tiiréno diarigue tiiróbiro c̄ogúp̄m̄ niĩã; Sarayaro niisutirocã diariro tiiróbiro niijãcu sãa” jĩréno maniyiro. Añurõ Cõamacũrẽ padeorucúyiḡ.

²⁰ “Apetó tiigú, cãũ ‘tiigúda’ jĩriguere tiimasĩriboqui” jĩréno maniyiro. Teero jĩrõno tiigú, Cõamacũrẽ padeonemójãyiḡ. Cãũrẽ jĩyiḡ: “Añugú peti niĩã m̄m̄; tutuaḡm̄ peti niĩã”, jĩyiḡ. Teero tiigú, tutuare b̄ayiḡ.

²¹ “Cõamacũ ȳm̄re cãũ ‘tiigúda’ jĩriguere tiimasĩqui”, jĩyiḡ.

²² Cãũ padeorí ñagũ, Cõamacũ Abrahamrẽ “añugúrã niĩ” jĩyiḡ.

²³ Tee jĩrẽ Abraham dícare jĩ jóanoriyiro.

²⁴ Marĩp̄cãrẽ teorora jĩ jóanoyiro. Marĩ Cõamacũrẽ padeorí, Abrahamrẽ jĩrirobirora marĩrẽ “añurãrã niĩya” jĩqui. Cãũrã marĩ Õp̄ũ Jesús diariḡp̄re masõriḡm̄ niiwĩ.

²⁵ Cõamacũ marĩ cãũrẽ netõncãre wapa Jesuré diari tiiyiḡ. Cõamacũ marĩrẽ “añurãrã niĩya” jĩḡd̄m̄, cãũrẽ masõjãriḡm̄ niiwĩ.

5

Cõamacũmena añurõ niimasĩã

¹ Teero tiigú, Cõamacũ marĩ Jesucristore padeorém̄ena “añurãrã niĩya” jĩ ñaqui. Teero tiirã, marĩ Õp̄ũ Jesucristo marĩrẽ diabolosariguem̄ena Cõamacũmena añurõ niirecutia sãa.

² Jesucristo marĩrẽ diabolosariguere padeojĩrã, diamacú Cõamacũmena wedesemasĩã. Teero biiri Cõamacũ marĩrẽ tiíap̄re marĩye niĩã. Marĩ cãũ p̄top̄m̄ añuré baurére ñaãdara niirã tiia. “Teeré ñajããdacu” jĩ coterã, tee maquẽrẽ añurõmena wedesea.

³ Tee dícare wedesericu. Marĩrẽ ñañarõ netõré wáaricãrẽ, añurõmena wedesecu. Marĩrẽ ñañarõ netõré wáaricãrẽ, n̄cãjãrãno niim̄ñãncãcu sãa.

⁴ N̄cãrípora niirã, basocã añurã niim̄ñãncãcu. Teero niim̄ñãncãrã, cãũ marĩrẽ añurõ tiíadarere wãcũrã, useniyuetoacu.

⁵ Cõamacũ Espiritu Santore marĩp̄re ticoriḡm̄ niiwĩ. Cãũmena Cõamacũ marĩp̄re cãũ maĩrére masĩrĩ tiiquí. Teero cãũ maĩrére c̄orã niijĩrã, boboró manirõ “ ‘Cõamacũ marĩrẽ añurõ tiigúdaqui’ jĩrẽre diamacú tiijãgũdaqui” jĩ useniyuetoacu sãa. Teero tiirã, añurõmena wedesemasĩcu sãa.

⁶ Marĩrẽ marĩ basirora deero tii netõmasĩña manimírira niiwũ. Marĩ tee niirító, Cristo marĩrẽ ñañaré tiiré wapa diabolosarito jeayiro.

⁷ Marĩ doca ãp̄rãrẽ diabolosad̄garicu. Sĩcũ añurõ ȳm̄ḡno niipacari, diabolosaricu. Apetó tiigú, s̄icũ ãp̄rãrẽ añurére tiibosárucuḡre diabolosaḡm̄ diabolosaboqui.

⁸ Cõamacũ doca marĩ ñañaré tiirã niipacari, cãũ maĩrére ãñogú, Cristore marĩrẽ diabolosari tiiyiḡ.

⁹ Cãũye dí õmayudiar̄em̄ena Cõamacũ marĩrẽ “añurãrã niĩya” jĩ ñaqui. Teero tiirã, marĩ nemorõ ateré masĩmasĩcu: Cõamacũ marĩm̄ena bayiró cúagu, Jesucristo tiibosáriguere ñagũ, cãũ marĩrẽ ñañaré tiim̄iãdarere netõnejãgũdaqui.

¹⁰ Marĩ Cõamacũmena cãmerĩ ñad̄gahera niirira niipacari, cãũ macũrẽ marĩrẽ diabolosari tiiyiḡ. Cãũ diabolosariguem̄ena marĩ Cõamacũmena bapac̄timasĩã sũcã. Teero tiirã, marĩ mecũtĩgãrẽ cãũmena bapac̄timasĩrã

niijĩrã, ateré nemorõ masĩã: Jesucristo masãmuãrigu niijĩgũ, marĩrẽ ñañaré tiimĩadarere netõrĩ tiigũdaqui.

¹¹ Netõnénore dícare buarí tiibosárijĩyi. Marĩ Õpũ Jesucristo diabosariguemena Cõãmacũ marĩ cũmena bapacutimasĩrere buarí tiijĩyi sũcã. Teero tiirã, marĩ nemorõ useniremena wedesea sãa.

Adán, teero biiri Cristo tiirĩgue

¹² Sĩcũ basocũ Adán wãmecutigukena ñañaré tiiré pũtociyiro. Teewapara diaadarecã pũtociyiro. Adán tiibuyériguemenarã basocã niipetirapũre ñañaré tiiré pẽnipapetijõãyiro. Teewapara niipetirapũre diaadarecã sesapetijõãyu.

¹³ Cõãmacũ cũ dutiré Moisémena cũũadari sugueropũ, basocã ñañarére tiitõayira. Dutiré manirĩ, basocãre “wapa cũoóya” jĩmasĩña manĩa.

¹⁴ Teero biipacari, Adán síro macãrã té Moisés niirito macãrãpũ teerora diarira niiwã. Cũãjã Adán tiirõbiro Cõãmacũ dutirére netõncãripacara, diarira niiwã.

Adán, teero biiri Jesucristo basocã biiadarere tiisuguerira niĩya. Adãne pũtociyiro niuwĩ ñañaré tiiré. Jesucristope pũtociyiro niuwĩ ãñurõ tiiré.

¹⁵ Sĩcũ basocũ netõncãrigue wapamena paũ dianũseyira; Jesucristomenapereja Cõãmacũ paũre nemorõrã ãñuré ticobosarigu niuwĩ. Wapaséro manirõ teero ticojãqui. Teero tiiró, Cõãmacũ basiro basocãre ticobosariguepe Adán netõncãrigue wapa tiirõbiro niiridojãcu.

¹⁶ Sĩcũ basocũ cũ sũcãrĩrã netõncãrigue waparena paũ “wapa cũorã niĩya” jĩnorira niiwã. Bayiró peti basocã netõncãjãri síro, Cõãmacũ basirora ticobosarigue paũ petire “ãñurãrã niĩya” jĩnorĩ tia. Teero tiiró, sũcãrĩrã netõncãrigue wapapeja Cõãmacũ basocãre ticobosarigue tiirõbiro niiridojãcu.

¹⁷ Sĩcũ basocũ sũcãrĩrã netõncãrigue wapamenarã diaré sesajõãyu. Teero wãapacari, nemorõrã Cõãmacũ ãñurõ tiinórãpe ãñurére buaadacua. Cũã Cõãmacũ basiro ãñuré ticobosariguere ñeeãdacua. Teero biiri cũ “ãñurãrã niĩã múã” jĩrere tuoãdacua. Sĩcũ basocũye tiibosáriguemenape catiré petihére cũonũseadacua. Cũũrã Jesucristo niĩ.

¹⁸ Biirõ pũtuãjĩyu sãa: Sĩcũ basocũ sũcãrĩrã netõncãrigue wapamenarã niipetira ñañarõ tiinõãdara pũtuãri tiiyĩgu. Teerora sũcũ basocũ sũcãrĩrã ãñurõ tiibosáriguemenarã niipetirare “ãñurãrã niĩya” jĩmasĩrĩ tiigũ tiirĩgu niuwĩ; catiré petihére buamasĩrĩ tiigũ tiirĩgu niuwĩ.

¹⁹ Sĩcũ basocũ Cõãmacũrẽ yũririgue wapamena paũre ñañaré tiirã pũtuãri tiiyĩgu. Teerora sũcã sũcũ basocũ Cõãmacũrẽ yũririgue wapamena paũre “ãñurãrã niĩya” jĩgũdaqui.

²⁰ Basocã cũã basiro dutiré cũorĩ síro niipacari, Moisére dutiré cũũriguecã jeanemoyiro sũcã. Teemena basocã nemosãñurõ netõncãrere ñamasĩyira. Tee tiiró, ñañaré tiiré tiinemórõbirora Cõãmacũpe nemosãñurõ basocãre ãñuré ticorigu niuwĩ.

²¹ Ñañaré tiirĩgue wapamena niipetira basocãre diaadare wãayiro. Tee tiirõbirora Cõãmacũ basiro ãñuré ticorépecã basocãre ãñurãrã, wapa cũohera pũtuãri tiimasĩre wãayiro. Teemena Cõãmacũ marĩ Õpũ Jesucristomena catiré petihére ticomasĩqui.

6

Cristomena mama catiré tiirõbiro cũorécũtia

1 Too docare ¿deerope putuánoãdari sáa? “Cõãmacũ basiro marĩrẽ añurẽ ticonemoãrõ jĩrã, ñañaré tiirucújããda”, ¿jĩãdarite?

2 Jĩrijããda. Jesucristo curusapũ diarito, marĩcã cãmënarã diarirapũ tiiróbiro wáarira niwã. Marĩ diarira tiiróbiro nijĩrã, ñañarére tiihéera niirõ booa. ¿Deero tiirã marĩ too sugueropũ ñañarére tiinunúseriobiro tiinunúseboatau? Tiirícu sáa.

3 Múã masĩcu: Niipetira marĩ wãmeõtinorira Jesucristo diariobiro diasotoapeora tiiróbiro tiirã tiijũy.

4 Jesús diaari siro, masãcopepũ cũñoyigu. Marĩ wãmeõtinoremena cãmëre cãmëriro tiiróbirora marĩcãrẽ marĩ ñañaré tiirécã cãmëriro niwã. Marĩ Pacũ cãmë tutuaremena Jesucristore diarigapũre masõrigũ niwĩ. Marĩpe cãmëmena masãrira tiiróbiro nijĩrã, cãmëmena mama catiré tiiróbiro cãorécãtia.

5 Marĩ Jesucristomena diarira tiiróbiro nijĩrã, cãmë diarigapũ masãriro tiiróbirora sãcãrõmëna marĩcã masããdacu sũcã.

6 Ateré masĩã: Marĩ too sugueropũ ñañarõ niirecãtirere Jesucristo diariguemena curusapũ páabiatunoriro tiiróbiro wáayiro. Marĩ bayiró ñañaré tiidugárere petijõããrõ jĩrõ, teero tiinóyiro. Teero tiirã, ñañarére tiirjãrõ booa. Marĩrẽ ñañaré bayiró peti tiinunúseri tiirjãrõ booa sáa.

7 Sãcũ diarigapũ cãmë catigũ ñañaré tiiriguere netõrigapũ niiqui.

8 Marĩ Jesucristomena diarira tiiróbiro nijĩrã, “cãmë tiiróbirora catiadacu” jĩrécãrẽ padeóa.

9 Ateré masĩã: Jesucristo diarigapũ masõnorigũ dianemoriqũ. Cãmëre dianemori tiimasĩricu.

10 Jesucristo diagũ, sãcãrã basocã ñañaré tiiré wapare diabosayigu. Mecãtigãrẽ cãmë catigũ nijigũ, sãcãrõmëna Cõãmacũmena duuro manirõ catirucucui.

11 Tee tiirã, marĩcã “Jesucristomena diarira tiiróbiro niia” jĩ tãgueñaãda. Diarira tiiróbiro ñañarére tiirjããda. Teerora sũcã marĩcã sãcãrõmëna Jesucristomena nijĩrã, “Cõãmacũmena duuro manirõ catirucudadacu” jĩ tãgueñaãda.

12 Teero tiirã, marĩrẽ ñañaré tiidugãre marĩ wãcũrẽpũre jeepacari, teero nãcãjããda.

13 Marĩpe õpũũ maquẽ tiirëmena wapa cãorã putuãrijããda. Teero tiirã, biirope niiaãda: Marĩ dia masãrira tiiróbiro nijĩrã, marĩpe õpũũ maquẽrẽ Cõãmacũyepere tiicotéri tiiaãda sáa. Teemëna cãmë dutiré añurẽpere tiicotërucuada.

14 Marjã Moisés dutirëmena niiria; Cõãmacũ marĩrẽ añuré ticorëmenape niia. Teero tiiró, ñañaré marĩrẽ dutinetõnãcãrĩ, tiirjãrõ booa.

Marĩ padecotera tiiróbiro niiré

15 Too docare ¿deerope putuánoãdari sáa? Marjã Cõãmacũ marĩrẽ añurõ tiibosãremena niia. Moisés dutirëmenape niiria sáa. Teero tiirã, “ñañaré tiijãco” ¿jĩãdari? Jĩrijããda.

16 Múã masĩcu: Apĩ dutirëre yãurucura, cãmëre dutiapenori basoca sããrã tiia; cãmë múã õpũ putuãgũ tiiqui. Tee tiiróbiro niia, múã ñañarére tiirucúra. Ñañaré tiiré wapa pecamepũ wáarere bũããdacu. Cõãmacũ dutirëre yãurucurapeja, cãmëre padecotera tiiróbiro niia. Cãmë dutirëre yãura, añurõ tiimasĩrere bũããdacu.

17-18 Too sugueropũ múã ñañarére tiirucúrirã nijũy mëna. Tee biirira niipacara, Jesucristoye quetire bueri tuorã, añurõ yãuyiro. Teero tiirã, ñañarére tiirucúmirira añurẽpere yãuyiro sáa. Yãũ múãrẽ teero tiiriguere wãcũcogũ, Cõãmacũrẽ usenire ticoa.

19 Múãrẽ wisióro tũgueñarijããrõ jĩgũ, biiro wedea: Múã too sugueropure múãye õpũũ maquẽmena ñañaré tiirucújyũ. Jõõpemena ñañaré tiidójyũ. Atitõpere múãye õpũũ maquẽmena ãñurere tiiyá. Teero tiirá, ãñurere tiirucúra pũtuáadacu.

20 Too sugueropure múã ñañaré tiirucúra nijĩrã, ãñurere tiibórano mee nijĩyũ ména.

21 Múã ñañaré tiirigue wapare ¿ñeenó ãñurere buayíri? Atitõre múã too sugueropure ñañaré tiiriguere wãcũrã, bobocú. Tee ñañaré tiirigue wapamena pecamepũ wáare dícare buabójyũ.

22 Atitõre múã netõnénorira nijĩrã, ñañaré tiirícu sáa. Cõãmacũrẽ padecotera niicu. Cũũrẽ padecotere wapa ãñurõ tiimasĩre buaadacu. Teewapamena catiré petihére buaadacu.

23 Ñañaré tiiré wapare diadoarere buanócu. Cõãmacũ marĩrẽ wapa-manirõ ticoréja catiré petihére buarí tiiré niicu. Marĩ Òpũ Jesucristomena “sĩcãrõména niĩya” jĩgũ, teeré ticoqui.

7

Wãmosĩare maquẽmena queoré

1 Yáa wedera, múã basocáre dutirére masĩrã niicu. Teero tiirá, múã ateré masĩcu: Marĩ catirí burecopũ dícare basocáre dutirére yũmasĩcu.

2 Queoréména múãrẽ wedegũda. Marĩrẽ dutiré biiro niĩã: Sĩcõ wãmosĩarigo coo manũ catiritabere ména cũũ namo niyo. Cũũ diaari siro docare, cũũ wãmosĩarigue petijõãcu; coo manũ manigõ pũtuájãco.

3 Coo manũ catipacari, ãpĩména niigõ, ñeeaperepigo pũtuáco. Coo manũ diaari siro docare, cũũ wãmosĩarigue petijõãcu. Teero tiigó, ãpĩména dúutugo, ñañarõ tiigó mee tiicó.

4 Yáa wedera, tee tiiróbirora wáajyũ marĩrẽ. Marĩ Cristomena diasotoape-orira niĩã. Mecũtígãrẽ Moisére dutiré cũũrigueména mee niĩã. Teero tiirá, ãpĩména dúutumasiigõ tiiróbiro niimasĩã. Marĩ dúutugũ diarigupũ masõrigũ niĩĩ. Marĩ cũũména nijĩrã, ãñurõ niirecutirere buaadacu.

5 Tíatorũre marĩ ñañaré tiirí basoca niirucuwũ. Moisére dutiré cũũriguere tũoári siro, nemosãñurõ ñañarépere tiidugáwũ. Tee ñañaré tiirigue wapa diadoare buaadara niimiwũ.

6 Atitõre Moisés dutiré marĩrẽ dutimasĩria. Teeré netõrĩrapũ niĩã. Teero tiirá, Moisés dutiré jóariguere tiicotéria. Espíritu Santo boorépere tiicotéa.

Ãñurere tiidugápacũ, ñañarépere nemorõ tiicú

7 Too docare ¿deerope pũtuánoãdari sáa? “Moisére dutiré cũũrigue ñañaniã”, ¿jĩãdari? Jĩrijããda. Tee dutiré maniãtã, marĩ tiirere “ñañaré tiiré niicu” jĩmasĩribojyũ. Tee dutiré watoapure sicawãme biiro jĩã: “Ãpẽrãyére ugorijãña”, jĩã. Tee jĩrõno manidójããtã, too docare yũũ “ugorecutire ñañaré niicu” jĩmasĩña manibójyũ.

8 Tee dutiré yũũre ñañaré tiirere ãñurõ tũgueñamasĩrĩ tiipacári, yũũre nemosãñurõ ñañaré tiidugágu pũtuájãã. Tee dutiré maniãtã, ñañaré tiiarigu niipacũ, wãcũña manibójyũ.

9 Tíatorũre ména yũũ tee dutirére masĩriritopure wãcũpatiro manirõ yũũ nijãmiwũ. Too síro tee dutirére yũũ masĩrĩ sáa, ñañaré tiiré yũũre dutinucãwũ. Teero tiigú, “pecamepũ wáagudacu” jĩ tũgueñamitũ.

10 Teero tiiré wapa ñañaré tiinógũdupũ nijãgũ tiirigu niimiwũ. Tee dutiré basocáre Cõãmacũména ãñurõ pũtuári tiiré niipacaro, yũũpere wapa cãogú, diagũda pũtuári tiiwá.

11 Yũ tee dutirépere wãcũnũnuseboarigure ñañaré yũpũre niiré yũre ñañaré wãcũnũnuseri tiiãmajãmitũ. Tee dutirére masĩpacũ, yũ ñañaré tiiré wapamena diadoarere bũajãgũdu tiimírighũ niiwũ.

12 Teero tiiró, Moisére dutiré cũũrigue ñañaré maniré peti niiã. Tee dutiré niipetirepũra ñañaré maniré, diamacũ maquẽ, ãñuré niiã.

13 Too docare tee dutiré ãñuré niipacaro, ¿yũre diadoarere bũajãgũdu pũtuári tiigári? Tiirícu. Yũ netõnũcãre wapamenape diadoarere bũajãgũdu pũtuámitũ. Teero tiiró, yũ tiirécũtirepe tee dutiré ãñurémena ññarĩpereja, ñañaré tiiré niiriro niiwũ. Ateména pũtuáa: Tee dutirére tũomasĩpacũ netõnũcãjĩgũ, ñañaré tiirére “bayiró ñañaré niiã” jĩĩmasĩnoã.

14 Marĩ masĩã: Moisére dutiré cũũrigue Cõãmacũ ticorigue niirõ tiia. Yũpe ñañarére tiisũguénũcãrigũ niijĩgũ, ñañarérena tiirucúgũ tiiróbiro niigũ niiã.

15 Yũ tiidũgárere tiiría; yũ tiiríporepere tiirucújãga sũcã. Yũ basiro yũ tiirucúre tũomasĩriga. Deero tiigú teero tiáta yũ.

16 Yũcã yũ tiidũgáherere tiirucújĩgũ, Moisére dutiré cũũriguere tiirípacũ, “ãñuréra niiã” jĩĩapujãã.

17 Yũ basiro mee ñañaré tiia. Yũpũre ñañaré tiiré niijĩrõ, yũre ñañaré tiirí tiigá.

18 Ateré yũ masĩã: Yũ basirora yũ ñañarére tiisũguénũcãrigũ niijĩgũ, ãñurépere “ãñurõ tiijãgũda” jĩĩarighũ niipacũ, tiimasĩriga.

19 ãñuré yũ tiidũgárere tiirõno tiigú, ñañaré yũ tiidũgáhererepere tiirucúa.

20 Yũ tiidũgáherere tiigú, yũ basiro mee teero tiia. Yũpũre ñañaré tiiré niijĩrõ, yũre ñañaré tiirí tiigá.

21 Ate wáarucua yũre: Yũ “ãñurére tiijãgũda” jĩĩpacũ, ñañarére ti-iyapácũtirucujãga.

22 Yũ basiropēja Cõãmacũ dutirére tũsanetõjãmiga.

23 Tee tiiró, yũ tũgueñarĩ, yũ ñañaré tiisũguérighũ yũ ãñurõ tiidũgárepere wãcũnũnusedũgari, bayiró cãmerĩquẽrõbiro tũgueñaga. Wãcũnũnusedũgamĩãriguere ñañarépe dutinetõnũcãjĩacu.

24 Ñañaré tiirére duumasĩrijĩgũ, ñañarõ tũgueñaga. ¿Noã yũ diadoaboarigure catiré petihérepere bũarĩ tiimasĩgari?

25 Cõãmacũ sícũrã marĩ Òpũ Jesucristomena yũre catiré petihére bũarĩ tiimasĩqui. Teero tiigú, Cõãmacũre usenire ticoa. Ateména pũtuáa: Yũ wãcũrémena Cõãmacũ dutirére tiicotégũ niiã. Yũ ñañaré tiisũguérighũre tiirucúgũ niijĩgũ, ñañarépere tiicotégũra niiã.

8

Espíritu Santore cũorá niirecũtire

1 Teero tiirá, marĩ Jesucristomena niirãjã ñañaré tiinóricu; pecamepũ wáaricu.

2 Espíritu Santo marĩrẽ mama catirére Jesucristomena cũorĩ tiirighũ niiwĩ. Cũã catiré ticoriguemena marĩ ñañaré tiirécũtirere tiidũmasĩã sãa. Diadoaborere netõrĩrapũ niiã sãa.

3 Marĩ ñañarépere tiisũguénũcãrira niijĩrã, Moisére dutiré cũũriguerepere ãñurõ tiimasĩhẽrã niijĩyu. Tee dutirépeja marĩrẽ netõrĩ tiimasĩria. Cõãmacũ dícu netõrĩ tiimasĩqui. Cũã macũrẽ ticodiocorigũ niiwĩ, marĩ ñañaré tiirére dia wapatĩbosadutighũ. Cũã macũ marĩ ñañarére tiisũguénũcãrira õpũũcutiro tiiróbirora õpũũcutiyighũ. Tiiõpũũmena diagũ, marĩ ñañaré tiiré wapare wapatĩpetijãbosarighũ niiwĩ.

4 Teeré wapatígu, marĩrẽ Cõãmacũ dutiróbiro tiiáro jĩgũ, teero tiibosáyigu. Teero tiirá, marĩ ñañarére tiisũguénũcãriguere tiinũnũsera mee niiã sáa; Espiritu Santo tutuaromena cũũ booróbiro tiirécũtirape niiã.

5 Basocá cũã ñañarére tiisũguénũcãriguere tiinũnũseraja tee dícare wãcũnũnũsecua. Basocá Espiritu Santo boorére tiirécũtirapeja tee dícare wãcũnũnũsecua.

6 Basocá cũã ñañarére tiisũguénũcãrigue dícare wãcũnũnũserapeja diará tiiróbiro niitoacua. Espiritu Santo boorénorẽ wãcũnũnũserapeja catiré petihére cũoádara niitoacua; añũrõ niirecũtirere cũoádara niitoacua.

7 Basocá cũã ñañarére tiisũguénũcãrigue dícare wãcũnũnũserapeja Cõãmacũrẽ ñadũgahera tiiróbiro niicua. Cũũ dutirére tiidũgárijĩrã, tiimasĩhẽrã niicua.

8 Cũã ñañarére tiisũguénũcãrigue dícare tiirucújĩrã, Cõãmacũpere usenirĩ tiimasĩricua.

9 Múãpe múã ñañarére tiisũguénũcãriguere tiirécũtiricu. Espiritu Santo múãpũre niigũ cũũ múãrẽ tiidutĩrenorẽ tiirécũticu sáa. Sĩcũnorẽ Espiritu Santo cũãpũre manirĩ, Jesucristomena niiriqui.

10 Cristo múãpũre niiãtã, múãye õpũũrĩ bóaadari õpũũrĩ niipacari, múãye yeeripũnarĩpe catiré petihére cũotóacu. Ñañaré tiiré wapa múãye õpũũrĩ bóaadacu. Cõãmacũpe múãrẽ “añũrãrã niĩya” jĩnoremena catiré petihére cũotóacu.

11 Cõãmacũ Jesuré diarigupũre masõrigũ niiwĩ. Espiritu Santo múãmena niirĩ ñagũ, Cõãmacũ múãye õpũũrĩ bóaadare õpũũrĩ niipacari, catiri tiigũdaqui. Teeré tiigũdaqui Espiritu Santo múãpũre niigũmena.

12 Teero tiirá, yáa wedera, Espiritu Santo marĩrẽ tiidutĩrobirora tiirucúro booa. Marĩ ñañarére tiisũguénũcãriguere tiirĩjãrõ booa sáa.

13 Marĩ ñañarére tiisũguénũcãriguere tiirãja, diadoaadara niiãdacu. Tee ñañarére tiisũguénũcãriguere Espiritu Santo tiiapuremena tiidũrapeja catirucudacu.

14 Niipetira Espiritu Santo dutirobiro tiinũnũserano Cõãmacũ põna niĩya.

15 Cõãmacũ marĩrẽ Espiritu Santore ticorigũ niiwĩ. Espiritu Santo marĩmenarã niigũ, marĩrẽ cuirĩ tiirĩqui; ñañarõ netõãdarape cuiremena niirucucua. Espiritu Santo marĩrẽ “diamacũ Cõãmacũ põnabiro pũtuára tiiã” jĩmasĩrĩ tiirĩgu niiwĩ. Teero tiirá, cũũmenarã Cõãmacũrẽ “Pacu” jĩmasĩã.

16 Espiritu Santora marĩ wãcũrẽpũre “Cõãmacũ põna niitoaa” jĩ tũgueñarĩ tiiqui.

17 Cõãmacũ cũoré cũũ macũmena pũtuáadacu. Marĩ Cõãmacũ põna niirĩ, Cristore pũtuaréno marĩcãrẽ pũtuáadacu. Teeré ñeeãdari sũguero, Jesucristo ñañarõ netõrĩrobirora ñañarõ netõápuro booa ména. Too síropũcãrẽ sĩcãrõména Cõãmacũ añũré cũorére Cristomena cũoádacu marĩ.

Marĩ Cõãmacũ añũré cũorémèna niiãdacu

18 Marĩ atibũrecopũ ñañarõ netõã. Too síropũ Cõãmacũ marĩrẽ ãmũãserũ añũrẽre ticoadarere wãcũrã, mecãtĩgã marĩ ñañarõ netõrẽ “bayiró niiré mee niiã” jĩ wãcũã.

19 Too síro Cõãmacũ marĩrẽ “yũũ põna niĩya” jĩgũ, cũũ añũré cũorére ticogũdaqui. Cũũ teeré ticoadari bũrecore niipetire cũũ bauanérigue coteró tiicũ.

20 Niipetire Cõãmacũ bauanérigue cũũrẽ netõnũcãripacaro, bóaadare pũtuáayu. Cõãmacũ “bóaditire pũtuáadoaricu tiirópũja” jĩgũ, teeré teero wáari tiijãrĩgu niiwĩ.

21 Too síropureja cūū bauanérigue bóaadare mee niiādacu; netōnénoādacu sáa. Cōāmacū pōna cūū añurére cuoróbirora cūū bauanériguedā cuoādacu.

22 Marī ateré masiā: Atitóre niipetire Cōāmacū bauanérigue pūnirére tugueñacu ména. Sīcō numiō wīmagū apagodo pūnirére tugueñarōbiro tugueñacu.

23 Tee bauanérigue dícu pūniré tugueñarō mee tiia. Marī Espíritu Santore cuorácā pūniré tugueñarōbiro niijāā. Cōāmacū marīrē Espíritu Santore ticosuguerigū niiwī ména. Teero tiirá, ateré coterā tiia sūcā: Too síropu Cōāmacū niipetira tuocóropu marīrē “yūu pōnabirora pūtuájārā tiīya” jīādarere cotea. Teero biiri “Cōāmacū marīrē niirucujāādare ōpūārīrē ticogūdaqui” jīrā cotea.

24 “Teeré ñeejāādacu” jīi wācūremena padesuguéjīrā, netōnénowā. Sīcūnorē “ticogūda” jīiriguere ñeetoarigupūja cotenemoriqūi sáa; diiyenópere cotemasīña manicú.

25 Marīpe too síropu ñeeādarere cotea. Potocōrō manirō cotea.

26 Apetó marī wācūbayiripacari, Cōāmacūrē diamacú añurō sāimasīripacari, Espíritu Santo tiiapuqui. Marī ñañarō netōrī, Cōāmacūrē añurō sāimasīrō mee wáacu. Teero tiigū, Espíritu Santope marīrē tiiapugū marī sāibóariguere sāibosáqui. Marī sāimasīña manirére sāimasīqui.

27 Cōāmacūpe marī boorére tugueñamasīgū niijīgū, Espíritu Santo sāibosárere añurō masītoaqūi. Espíritu Santo Cōāmacū basiropu cūūrē padeoráre boosārenorē bayiró sāibosáqui.

Ñañarére añurō netōnucājāādacu

28 Cōāmacū marīrē cūū booróbiro tiiaró jīīgū, beseyigū. Teero tiirá, marī ateré masiā: Marī cūūrē maīrārē tiiapurucujāqui; niipetire marīrē noo niiréno wáapacari, Cōāmacū añurére marīrē wári tiiquí.

29 Cōāmacū sicatorpura cūūrē padeoádarare masīpetitoayigū. Cūā niiādare maquērē biiro jīiyigū: “Cūārā yūu macū niirirobirora niiādacua; cūū niirecutirebirora niimūānucāādacua”, jīiyigū. Teero tiigū, cūū macūrē “niipetira yūure padeorá sōwū tiiróbiro niigū pūtuágūdaqui” jīitoayigū.

30 Cōāmacū “yūu macū niirecutirebirora niimūānucāādacua” jīinorirarena cūū pōna tiiróbirora pūtuári tiirígū niiwī. Cūū pōna tiiróbiro pūtuaráre “añurārā niīya” jīirigu niiwī. “Añurārā niīya” jīirārē cūū macūbiro pūtuári tiirígū niiwī.

31 Teero tiirá, marī tee niipetirere wācūjīrā, “marīrē Cōāmacū diamacūrā tiiapujāgūdaqui” jīimasīā. Cūū tiiapuri, āpērā marīrē ñañarō tiipacári, wācūpatiria. Cūā ñañarō tiiré niidoaricu.

32 Cōāmacū cūū macū peticārē maīpacú, marīye wapare diabosadutigū, basocá cūūrē sīārī tiijārigū niiwī. Teero cūū macūrē ticorigū niijīgū, niipetire marīrē tiiapurecārē ticogūdaqui.

33 Sīcūno Cōāmacū cūū beserirapure “ñañarā niīya” jīimasīriqui. Cōāmacū basiropu “añurārā niīya” jīitoarigu niiwī.

34 Sīcūno marīrē “ñañarō tiiró booa” jīisuguemasīriqui. Jesucristope marīrē diabosarigū niiwī. Diatoa, masārigū niiwī. Teero tiigū, mecūtīgārē cūū Pacu diamacūpe duijīgū, marīrē sāiboságu tiiquí.

35 Sīcūno Cristo marīrē maīrecārē cāmotāmasīriqui. Marī ñañarō netōpacári, marī ñañarō tugueñarucupacari, marīrē ñañarō tiipacári, marīrē juabóare wáapacari, marī suti cuorípacari, marī quioré watoapu niipacari, marīrē sīāpacári, Cristope maīrucujāqui.

36 Cōāmacūye queti jóaripūpucā teerora jīi jóanoā: Mūūrē padeoré wapa wācūhērō sīānóādarapura niīā.

Ovejare sããdara tiiróbiro ãsãrẽ tũgueñaya,*
jĩ jãnoã.

³⁷ Marĩpure noo niiré wáapacari, Jesucristo marĩrẽ maĩgũ tiiápurementa ãñurõ netõncãjãadacu.

³⁸ “Cõãmacũ marĩrẽ maĩrére apeyenó cãmotãmasĩricu”, jĩ padeomasĩjãã yũja. Diarénocã, teero biiri catiré; ángelea, teero biiri wãtĩãrẽ dutirá; atitó wáarecã, teero biiri too síropũ wáaadare; tutuare cõorácã,

³⁹ teero biiri ãmũãrõpũ wáarecã, ãcũãrõpũ wáare; teero biiri dee biiré Cõãmacũ bauaneriguenocã cũũ marĩrẽ maĩrére cãmotãmasĩricu. Cõãmacũ cũũ maĩrére ãnogũrã, marĩ Õpũ Jesucristore marĩye wapare diabosadutirigũ niiwĩ.

9

Israelya põna macãrãye queti

¹ Yũ Jesucristore padeojĩgũ, jĩditoro manirõ, diamacũ wedea. Espĩritu Santocã yũ jĩrẽre “diamacũrã jĩgũ tiii” jĩmasĩqui.

²⁻³ Yũ bayiró wãcũpati, ñãñarõ yeeripũnacutiga, yãa wedera Israelya põna macãrã Jesuré padeohéri ãñagũ. Yãa põna macãrã diamacũ Jesuré padeorĩ boogũ, pecamerũ cũũ wãari boorĩga. Teero tiigũ, yũpe cũãmena wasodũgãmiã. Wasogũ, yũpe pecamerũ wãagũdacu; Cristore ãñaribocu.

⁴ Cũãjã biirope jĩnorira niĩya:
Israel pãrãmerã niinũusera niĩya;
Cõãmacũ cũũ põna tiiróbiro putuãaro jĩgũ, cũãrẽ beseyigũ;
cũũ bóebaterere cũũ ãñayira;

cũãrẽ “biirope cãmerĩ tiirécutiada” jĩyigũ;
cũãrẽ dutiré cõoádarecãrẽ cũũrigũ niiwĩ;
“yãa wiipure yũre padeorã, biiro tiirécutiya” jĩrigũ niiwĩ;
cũãrẽ “ãñurõ tiiápurucujãgũdacu” jĩrigũ niiwĩ;

⁵ cũũ Abraham, Isaac, Jacob pãrãmerã niinũuserapũ niĩya;
Cristocã basocũ bauájigũ, cũãya põna macãrã niirigũ niiwĩ sũcã.
Cũũ Cõãmacũrã niiqui.

Niipetirere dutimasĩgũ niiqui.
Teero tiirã, “mũ ãñugũ niĩã” jĩ, ãsenire ticorucujãrõ booa.
Teerora jĩrõ booa.

⁶ Cõãmacũ Israelya põna macãrãrẽ ãñurõ tiipacãri, paũ cũũrẽ padeorĩya. Cũũ padeohéri, “Cõãmacũ Israelya põna macãrãrẽ ‘ãñurõ tiigũda’ jĩriguere tiirĩqui” jĩgũ mee tiia. Cõãmacũ cũũ jĩrẽre diamacũ tiiqui. “Cõãmacũ niipetira Israel pãrãmerã niinũuserare beseriyigũ”, jĩdũgaro tiia.

⁷ Teero biiri niipetira Abraham pãrãmerã niinũuserare beseriyigũ. Cõãmacũ Abrahamrẽ jĩyigũ: “Isaac pãrãmerã niinũusera mũ pãrãmerã peti niĩadacu”, jĩrigũ niiwĩ.

⁸ Biiro jĩdũgaro tiia: Cõãmacũ niipetira Abraham pãrãmerã niinũuserare “yũ põna niĩya” jĩriqui. Abrahamrẽ “sĩcũ põnacutĩgũdacu” jĩrigũ põna dícu Abraham pãrãmerã niinũusera niicua Cõãmacũ ãñacoropũ.

⁹ Cõãmacũ Abrahamrẽ cũũ põnacutiãdare maquẽrẽ wedesũguegũ, biiro jĩrigũ niiwĩ: “Atitonorã yũ atiri, Sara macũcutigopũ niigõdaco mée”, jĩrigũ niiwĩ.

¹⁰ Apeyé niinemoã sũcã: Too síro marĩ ñecũ Isaac nũmocutiyigũ. Cũũ nũmo Rebeca sũdũãrirare niipacó niiyigo. Cũãgã Isaac sũcũpõnarã niiyira.

* 8:36 Salmo 44.22.

11-12 Cúã bauáadari sugueropura, añuré, ñañarére cúã tiirípacarira, Cõãmacũ sîcârêna besesuguetoyigũ. Teero tiiríguemena Cõãmacũ cúã “besea” jîrêre êñoyígũ. Basocá tiirêre ññagũ mee cúã besedugarare besequi. Teero tiigú, Rebecare jîrigũ niwĩ: “Cũ sôwãpe cúã bairé padecotegũ sããgũdaqui”.*

13 Cõãmacũye queti jóaripũpũ ate jóanoã: “Jacoré maĩwú; Esaúpere booríwũ”,† jî jóanoã.

14 Too docare ¿deerope putuánoãdari sáa? “Cõãmacũ diamacú tiihégu niiqui too docare”, ¿jîãdarite? Jîrijããda.

15 Cõãmacũ sicatorpura Moisére “yũ bóaneõ ññadugagunorê bóaneõ ññagũda”‡ jîrigũ niwĩ.

16 Teero tiirá, marĩ ateré masiã: Cõãmacũ cúã bóaneõ ññadugarare bóaneõ ññagũ. Basocá basiro bóaneõ ññadutiri mee bóaneõ ññagũ. Teero biiri añurõ tiiré wapa mee bóaneõ ññagũ.

17 Teero tiiró sũcã, Cõãmacũye queti jóaripũpũcãrê Cõãmacũ Faraónrê “tee biigũdacu” jîriguere jóanoriro niwũ: “Yũ tutuarere mũmũmena êñogũda jîgũ, mũrê õpũ wáari tiwú. Niipetiro macãrã yũ tutuarere masiãrõ jîgũ, teero tiwú”,§ jîrigũ niwĩ Cõãmacũ.

18 Teero tiigú, Cõãmacũ cúã bóaneõ ññadugagunorê bóaneõ ññagũ. Cũ basirora ãpêrãrê tũodugáhera niirĩ tiiquí.

19 Sîcũno yũ teero jîãriguere tũogú jîboqui: “Too docare Cõãmacũ basiro basocãre tũodugáhera niirĩ tiipacú, ¿deero tiigú cúãrê ‘wapa cõorã niĩya’ jîbogari? Cũ basirora tiidutírenorê ‘tiiría’ jîmasiãna manimícua”, jîboqui.

20 Cõãmacũrê teenórê jîrijãrõ booa. Teero jîgũnojã Cõãmacũrê “diamacú tiiría mũjã” jîãmajãgũ niiquí. Sotũcũrũ weeariũ tiirũré weearigore “¿deero tiigó biiro bauriũ weeari?” jîmasiãricu.

21 Dii weegõno sicabũrũ niipacari, coo tiidugáro weemasîco. Decomena añurêparũ coo dúaadareparũre weemasîco. Apebũrũaména coo cõoãdareparũre weemasîco.

22 Teerora Cõãmacũcã tiiquí. Cũ bayiró cúare, teero biiri cúã tutuarere êñogũda jîgũ, cúã ñañaré tiirã niipacari, teero ññajãqui ména. “Ñañarõ tinóãdarapũ niitoaya méa” jîgũ, teero ññajãqui.

23 Teero tiigú sũcã, cúã basirora bóaneõ ññarirapereja añurõ tiiápugũdaqui. Cũ añurêre cõoáro jîgũ, besetoajiyi.

24 Marĩ cúã bóaneõ ññarã niã. Marĩ judíoare, ãpêrã judíoa niihêrãcãrê beserigũ niwĩ.

25 Oseas Cõãmacũ wederiguere tee jî jóatoarigũ niwĩ méa: Basocá yáa põna macãrã niihêrãpere “yáa põna macãrã niĩya” jîgũdacu; yũ maĩrã niihêrãpere “yũ maĩrã niĩya” jîgũdacu,* jî jóarigũ niwĩ.

26 Teero biiri “mũãjã yũ menamacãrã mee niã” jîñori dita macãrãpũrena “cúã Cõãmacũ catigú põna niĩya” jînoãdacu,† jî jóarigũ niwĩ.

27 Israelya põna macãrã maquêrê Isaías biiro jóarigũ niwĩ: Israel pãrãmerã niinũnũsera ditatupari díã pairímaa wesapũ niiré tiiróbiro paũ niipacara, pũarãgãñurõ netõnénoãdacua.

28 Cõãmacũ cúã jîrirobirora diamacú tiigũdaqui.

* 9:11-12 Génesis 25.23. † 9:13 Malaquías 1.2-3. ‡ 9:15 Éxodo 33.19. § 9:17 Éxodo 9.16. * 9:25 Oseas 2.23. † 9:26 Oseas 1.10.

Cũ teeré tiádari bureco jearipureja,
pearó manirõ máata atibureco macãrãrẽ ñañarõ tiigúdaqui,‡
jĩ jóarigu niwĩ.

²⁹ Isaías basirora tee maquẽrẽ biiro wedesuguetoarigu niwĩ:

Cõamacũ niipetire sotoapũ niigũ marĩya põna macũ sícunorẽ duarídojããtã,
marĩcã petibójĩyu Sodoma macãrã, Gomorra macãrã petirírobirora,§
jĩ jóarigu niwĩ.

Cristoyere judíoa boorígue queti

³⁰ Too docare ¿deerope putuánoãdari sáa? Biiro niiã: Judíoa niihẽrãpe “ateré tiirí, Cõamacũ marĩrẽ ‘añurãrã niĩya’ jĩgũdaqui” jĩrénorẽ tiinunúsericua. Tiinunúseripacara, Jesuré padeorémenape “añurãrã niĩya” jĩnorã niicua.

³¹ Judíoaape “Moisére dutiré cũurigue tiirécutiremena Cõamacũ usãrẽ ‘añurãrã niĩya’ jĩgũdaqui” jĩ wãcũmiyira. Teero wãcũpacara, tee dutirébiro tiiríyira.

³² ¿Deero tiigũ Cõamacũ cúãrẽ “añurãrã niĩya” jĩriyiri? Cúãpe Jesucristore padeoripacara, Cõamacũpe “añurãrã niĩya” jĩrĩ tuodugámiyira. “Marĩ tiirécutiremenape marĩrẽ ‘añurãrã niĩya’ jĩgũdaqui”, jĩ wãcũmiyira. Teero tiirã, Jesús utãgã tiiróbiro biigũre padeoríjĩrã, tiigapũ dũpotua, ñaacũmucua.

³³ Tee maquẽrẽ Cõamacũye queti jóaripũpũ jóanoã:
Jerusalénpũre sicaqui utãqui cũũ. Tiiquipũ basocá dũpotua, ñaacũmuãdacua.
Cũũrẽ padeogúno “buri peti padeotá” jĩriqui,*
jĩ jóanoã.

10

¹ Yáa wedera, Israelya põna macãrãrẽ netõnerĩ bayiró boosã. Teero tiigũ,
bayiró Cõamacũrẽ sãibosãa.

² Cúã Cõamacũ boorere añurõ tiidugámicua. Teero tiidugápacara, añurõ tuomasíricua. Yũ masiã cúã tiidugáre.

³ Cõamacũ cúãrẽ Jesuré padeorémenape “añurãrã niĩya” jĩrere tuodugáricua. Cúãrẽ dutirere yũrémenepe añurãrã niidugacua Cõamacũ ññacoropũre. Teero tiirã, Cõamacũ “Jesupere padeoyá” jĩrere boorícua.

⁴ Jesuré padeogúno doca “dutirere tiirémenape Cõamacũ ññacoropũre añugárã niiã” jĩ wãcũnũseriqui; “Jesuré padeorémenape Cõamacũ ññacoropũre añugárã niiã” jĩ wãcũnũsequi.

⁵ Æpẽrã Moisés dutirémene Cõamacũ “añurãrã niĩya” jĩrere tuodugáya. Moisés tee maquẽrẽ biiro jóarigu niwĩ: “Ate dutiré cũurigue maquẽrẽ tirucũgũ, catiré petihere buagúdaqui”,* jĩ jóarigu niwĩ.

⁶ Æpẽrãpé cúã Cõamacũrẽ padeorémene cũũ “añurãrã niĩya” jĩrere tuodugáya. Tee maquẽcãrẽ Moisés biiro jóarigu niwĩ: “¿Noã ãmũãsepũ muãwagudari?” jĩ wãcũrijãña”, jĩ jóarigu niwĩ. Moisés biiro jĩdugayigu: “¿Noã ãmũãsepũ marĩrẽ netõnégũdũre suogú wãagudari?” jĩ wãcũnemorijãña; atitoarigu niwĩ”.

⁷ Ateçãrẽ jóarigu niwĩ: “¿Noã niiditidiari copepũ diiwágudari?” jĩ wãcũrijãña”, jĩ jóarigu niwĩ. Biiro jĩdugayigu: “‘Cristo diarira watoapũ niigũrẽ ¿noã masãmuãatiri tiigũdari?’ jĩ wãcũnemorijãña; masãmuãtoarigu niwĩ”.

⁸ Teenórẽ “wãcũnemorijãña” jĩ jóaari siro, ateré jĩ jóarigu niwĩ: “Cõamacũ basocãre netõnere queti marĩ watoapũ niitoaa; marĩ teerena wedea; teerena

‡ 9:28 Isaías 10.22-23. § 9:29 Isaías 1.9. * 9:33 Isaías 28.16. * 10:5 Levítico 18.5.

sũcã wãcũnũnũsea”,† jĩĩ jóarigu niĩwĩ. (Marĩ tee quetirena wedea; “Jesuré padeoyá”, jĩĩ wedea.)

9 “Jesucristo yũũ Õpũ niĩ” jĩĩ wedegũno “Cõãmacũ Jesucristo diarigũpũre masõyigu” jĩĩ padeó wãcũnũnũsegũ, netõnénogũdaqui.

10 Jesucristore padeó wãcũnũnũsegũnorẽ Cõãmacũ “ãñugũrã niĩ” jĩĩqui. Cũũrã “Jesucristo yũũ Õpũ niĩ” jĩĩ wederi, Cõãmacũ netõnénogũdaqui.

11 Cõãmacũye queti jóaripũpũ ateré jóanoã: “Cũũrẽ padeogũno ‘bãri peti padeotũ’ jĩĩriqui”,‡ jĩĩ jóanoã.

12 Cõãmacũ judíoare, judíoa niĩhẽrãrẽ sĩcãrĩbĩro ññaqui. Cũũ sĩcãrã niĩpetira Õpũ niĩ. Niĩpetira cũũrẽ padeorẽmena sãĩrãrẽ pee ãñurẽre ticogũdaqui.

13 Cõãmacũye queti jóaripũpũ biiro jóanoã sũcã: “ ‘Õpũ, yũũre netõnéña’ jĩĩ sãĩgũno netõnénogũdaqui”,§ jĩĩ jóanoã.

14 ¿Deero tii basocã Jesuré netõnére sãĩãdari, cũũrẽ padeorĩpacara? ¿Deero tii cũũrẽ padeoãdari, cũũye quetire tũorĩpacara? ¿Deero tii cũũye quetire tũoãdari, tee quetire wederĩ basoca manipacãri?

15 ¿Deero tii cũã tee quetire wedeadari, sĩcũno cũã pũtopũ “wedegũ wãaya” jĩĩgũ manipacãri? Cõãmacũye queti jóaripũpũ tee maquẽrẽ biiro jóanoã: “Marĩrẽ ãñurẽ quetire wedeada jeari ññarã, bayiró ãseniã”,* jĩĩ jóanoã.

16 Pãũ judíoa ãñurẽ quetire tũopacãra, niĩpetira padeorĩya. Isaías teerẽna biiro jĩĩ jóarigu niĩwĩ: “Ûsã Õpũ, noãnópe ãsã wederẽre padeorã padeojĩya. Niĩpetira padeopetĩriya”,† jĩĩ jóarigu niĩwĩ.

17 Atemẽna pũtũãa: Tũogũno padeorẽ bũaquĩ. Cũũ bũaquĩ Cristoye queti wederi tũorẽmena.

18 Yũũpe ateré sãĩñãã: ¿Apetó tiirã, Israelya põna macãrãcã tũoridojãyiri? Tũomijĩya. Cõãmacũye queti jóaripũpũ ate jóanoã:

Cũã wederẽ quetire niĩpetiro macãrã tũopetĩjõãyira.

Cũã wederẽ atibãreco niĩpetiropũ sesajõãyiro,‡

jĩĩ jóanoã.

19 Ateré sãĩñãnemoã: ¿Apetó tiirã, Israelya põna macãrã ãñurẽ quetire tũomasĩriyiri? Tũomasĩmijĩya. Yũũ teerẽ Moisés jóariguemena wedesũguegũda. Cũũ Cõãmacũ wedeseriguere biiro jĩĩ jóarigu niĩwĩ: Judíoa niĩhẽrãcãrẽ ãñurõ tiigũda.

Teero cũãrẽ tiirĩ, mũã ññatutiadacu.

Mũã “Cõãmacũyere tũomasĩriya” jĩĩrẽ dita macãrãrẽ yũũ ãñurõ tiirĩ,

mũã cũaadacu,§

jĩĩ jóarigu niĩwĩ.

20 Too síro Isaíacã Cõãmacũ wedeseriguere cuiro manirõ biiro jĩĩ jóanemorigu niĩwĩ:

Ãmaãhẽrãpe yũũre bũawã.

Yũũre “¿deero biirecutigari?” jĩĩ sãĩñãhẽrãpere masĩrĩ tiiwũ,*

jĩĩ jóarigu niĩwĩ.

21 Isaías Israelya põna macãrãpere Cõãmacũ wedeseriguere biiro jĩĩ jóarigu niĩwĩ sũcã: “Bũarecori yoaro yẽe wãmorĩrẽ sũunucũmiwũ, ‘sũnarãrẽ, netõnũcãrepirare boca ñnegũda’ jĩĩgũ”,† jĩĩ jóanemorigu niĩwĩ.

11

Israelya põna macãrãrẽ sĩquẽrãrẽ Cõãmacũ beserigüe

† 10:8 Deuteronomio 30.12-14. ‡ 10:11 Isaías 28.16. § 10:13 Joel 2.32.

* 10:15 Isaías 52.7.

† 10:16 Isaías 53.1. ‡ 10:18 Salmo 19.4. § 10:19 Deuteronomio 32.21.

* 10:20 Isaías 65.1.

† 10:21 Isaías 65.2.

¹ Ateré sãĩñánemogũda: ¿Cõãmacũ cũũyare cõãjõãyiri? Cõãwaririgũ niĩwĩ. Yũũcã Israelya põna macãrã niĩã. Abraham pãrãmi niĩnũnũsegũ, Benjamínya põna macãrã niĩã.

² Too sũgueropũ Cõãmacũ Israelya põna macãrãrẽ beseyigũ, cũũyara niĩãrõ jĩĩgũ. Atitócãrẽ cũãrẽ cõãwariqui. Elías Cõãmacũye queti jóaripũ jĩĩriguere múã tũomíjĩyu. Cũũ Cõãmacũpũre Israelya põna macãrã tiirére biiro wedeyigũ:

³ “Õpũ, cũã mũũyara profetare sĩãpetijãrira niĩwã. Mũũrẽ padeorã wáicũrare sópeorere tiibatéjãrira niĩwã. Yũũ sĩcũrã dũsaa mũũrẽ padeogũ. Yũũcãrẽ sĩãdũgãra, ãmaãrã tiicúa”, jĩĩyigũ.*

⁴ Cõãmacũpe cũũrẽ yũũyigũ: “Cũã teero tiipacãri, siete mil basocã yũũre padeorã dũsaãya. Cũãjã Baalbiro baugũ weerigũre padeoríya”,† jĩĩyigũ.

⁵ Atitópũcãrẽ pãerora Israelya põna macãrãrẽ Cõãmacũ cũũ ãñũrõ tiirẽmena besequi.

⁶ Cũũ basocãre ãñũrõ tiigũ niĩjĩgũ, cũãrẽ besequi; cũã ãñũrõ tiiré wapa mee besequi. Cũã ãñũrõ tiiré wapa cũãrẽ beseatã, “cũũ basocãre ãñũrẽ ticogũ niĩã” jĩĩrẽ wapamanĩbojĩyu.

⁷ Too docare ¿deerope pũtuãadari? Israelya põna macãrã “Cõãmacũ ‘ãñũrãrã niĩya’ jĩĩgũdaqui marĩrẽjã” jĩĩ wãcũmijĩya. Cõãmacũpe cũũ beserira dícare “ãñũrãrã niĩya” jĩĩrigũ niĩwĩ. Æpãrã besenoña manirã niĩjĩrã, tũomasĩre manidójãrã pũtuãjãyira.

⁸ Tee maquẽ Cõãmacũye queti jóaripũpũ jóanoã:
Cõãmacũ Israelya põna macãrãrẽ cũũyere tũomasĩhẽrĩ tiiyigũ.
Cũãrẽ capeari ññahẽrã, cãmopãri tũohãra tiiróbiro niirĩ tiiyigũ.
Tãe atitópũcãrẽ teerora niĩjãya ména,‡
jĩĩ jóanoã.

⁹ Davicã tee maquẽrẽ Cõãmacũmena wedesegũ, biiro jĩĩrigũ niĩwĩ:
Israelya põna macãrã cũã boseyara, mũũrẽ wãcũricua.

Cũã teero tiiré wapa cũãrẽ ññahẽrõ netõrĩ tiiyã.

¹⁰ Cũãrẽ tũomasĩhẽrã tiiróbiro, ññahẽrã tiiróbiro niirĩ tiiyã.

Pee nũcũrẽ apara, sucubírocõã tãtũro tiiróbiro ññahẽrõ netõrĩ tiiyã,§
jĩĩ jóarigũ niĩwĩ.

Judíoa niĩhẽrãrẽ netõnérigue

¹¹ Apeyé múãrẽ jĩĩnemogũda. Judíoa Jesucristore padeohãri, ¿Cõãmacũ cũãrẽ cõãpetijãyiri? Cõãpetirijĩyi. Cõãmacũ cũã netõnũcãrĩ ññagũ, netõnére quetire wederãre judíoa niĩhẽrãpere wededutirigũ niĩwĩ. Too docare judíocã “marĩcã padeoãda” jĩĩãrõ jĩĩgũ, teero tiirígũ niĩwĩ.

¹² Judíoa Jesucristore padeohãri, ãpãrã atibũrecopũ niirãrẽ ãñũrõ wãaa. Cõãmacũ “yũũ põnarẽ ãñũrẽ ticogũda” jĩĩriguere judíoa ññeeríwa; judíoa niĩhẽrãpe ññeeãya. Judíocã Jesucristore padeorító jeari, niĩpetira atibũrecopũ niirãrẽ nemorõrã ãñũrõ wãaadacu.

¹³ Mecũtigã múã judíoa niĩhẽrã dícare wedegũdũ tiia. Jesucristo yũũre múãrẽ cũũyere wededutigũ besecũwĩ. Yũũ ññarĩ, yũũ paderé búri niiré mee niĩã.

¹⁴ Yũũ múãpãre tee quetire wederi ññarã, yãa wedera judíocã “padeoró boocũ” jĩĩbocua. Teero tiirã, cũãcã netõnénobocua.

* **11:3** 1 Reyes 19.10,14. † **11:4** 1 Reyes 19.18. ‡ **11:8** Deuteronomio 29.4; Isaías 29.10. § **11:10** Salmo 69.22-23.

15 Judíoa Cõamacũ menamacãrã niimirira cũrẽ padeoríjĩrã, cõãnoyira. Tee tiigú, judíoa niihẽrãpere cũ menamacãrã wáari tiiyígu. Too síro cũ cũrẽ ñeenemorĩ, ãñunetõjõãdacu. Diarirapu masõrira tiiróbiro niiãdacu.

16 Queorémena múarẽ wedeguda: Pã tiirã decomena née, “Cõamacũye tiiadare niiã” jĩcua. Tee jĩpacari, Cõamacũ dũsarécãrẽ “yéera niiã” jĩ ññaqui. Teerora niiã sũcã yucũgũmenacãrẽ. Tiigú nũcõrĩ Cõamacũye niicu. Teerẽ tiiróbirora Cõamacũ teedũparicãrẽ “yéera niiã” jĩ ññaqui.*

17 Ûsã judíojaja olivogu dũpu macãrã peti tiiróbiro niiã. Siquẽrã teedũpurire dũpotécõãriro tiiróbiro Cõamacũ siquẽrã judíoare cõãrigũ niĩwĩ. Too síro teedũpuri niĩãriropũ apegú olivo macãnũcũ macũ dũpurire wiiñédutigũ toopũ tuuqui. Tuuari siro, ãñurõ wiicãmeyio, wĩmũãdacu tiigú dũpuri tiiróbirora. Teerẽ tiiróbiro tiiróbiro wáayiro múã judíoa niihẽrãcãrẽ. Cõamacũ múarẽ cũyara wáari tiirígu niĩwĩ. Múã judíoa niiripacara, niipetire Cõamacũ Abraham pãrãmerãrẽ “ãñurẽ ticoguda” jĩriguere ñeeãdacu.

18 Teerẽ ñeeãdara niipacara, “marĩjã judíoa nemorõ ãñucu” jĩ wãcũrijãña. Múã dũpuri tiiróbiro dícu niicu. Nũcõrĩ tiiróbiro sũonĩrã mee niicu múãjã.

19 Múã judíoa niihẽrã ateré jĩbocu: “Siquẽ ññañaré dũpuri dũpotécõãnorigue tiiróbiro Cõamacũ judíoare cõãrigũ niĩwĩ. Apegú maquẽ dũpurimena wasotúnorigue tiiróbirora ãsãpere cũyara wáari tiirígu niĩwĩ”, jĩbocu.

20 Teerora biia, biiropeja. Cõamacũ cũã padeohéri ññagũ, cõãrigũ niĩwĩ. Múãpe cũrẽ padeorã niijĩrã, cũyara niiã. Teero tiirã, “ũsã judíoa nemorõ niiã” jĩ wãcũrijãña. Teero wãcũrõno tiirã, Cõamacũmena tuomasĩsãñu niĩña, ãsãcãrẽ cõãrĩ jĩrã.

21 Cũãrã judíoare olivogu niisũguere dũpurire dũpotécõãriro tiiróbiro tiirígu niĩwĩ. Múã judíoa niihẽrãcãrẽ cũrẽ padeohéri, teerora tiigúdaqui.

22 Ateré acabórijãña: Cõamacũ basocãre bóaneõ ññagú niiqui. Teero biiri ññañaré tiirãre queoró diamacãrã ññañarõ netõrĩ tiiqui. Cũãrẽ padeohérare ññañarõ netõrĩ tiiqui. Múã docare bóaneõ ññagú niiqui. Teero tiirã, múarẽ cũ bóaneõ ññarere wãcũrã, padeorucũjãña. Múã duucũrĩ, ññañaré dũpuri dũpotécõãriro tiiróbiro múãcãrẽ cõãgũdaqui.

23 Judíocã cõãnorira niipacari, Jesucristore padeorĩ, cũãcãrẽ ãñurõ tiigúdaqui. Dũpuri dũpotécõãrigue tiiróbiro niimirare tiigũpãra tuunemorõ tiiróbiro tiigúdaqui sũcã. Cũyara wáari tiigú, teero tiigúdaqui. Cũ teerẽ tiimasĩjãqui.

24 Múã judíoa niihẽrã macãnũcũ macũ olivogu dũpuri tiiróbiro niirira niiã. Cõamacũ teedũpurire ãñurĩgũpũre tuurigue tiiróbiro múarẽ cũyara wáari tiiyígu. Judíoa doca olivogu maquẽ dũpuri peti tiiróbiro niĩya. Cõamacũ teedũpurire tiigú basiropũre tuuri, nemorõ ãñurõ wiijõãcu. Teero tiigú, Cõamacũ múarẽ cũyara peti niiripacari, cũyara niirĩ tiirígu niĩwĩ; judíopereja nemorõrã cũyara niirĩ tiigúdaqui sãa.

Judíoare netõnẽãdare

25 Yãa wederabiro niirã, “Cõamacũ ãsãpere judíoare nemorõ maĩqui” jĩrĩ boorĩga. Teero tiigú, too sũguero macãrãpũ masĩña manirĩguere múarẽ masĩrĩ boogã. Ate niiã: Pã judíoa cãmopéri tuohera tiiróbiro niĩya: Jesurẽ padeorĩya ména. Té judíoa niihẽrã Jesuyé maquẽrẽ tuopetĩ, pã padeoári siro, padeoãdacu.

26 Teero wáari, niipetira judíoa netõnẽnoãdaca. Tee maquẽrẽ Cõamacũye queti jóaripũpũ jóanoã:

* **11:16** Judíoa ñecũsũmũã Abraham, Isaac, Jacob tiigú nũcõrĩ tiiróbiro Cõamacũyara niĩya. Cũã pãrãmerã niinũnũseracã tiigú dũpuri tiiróbiro niijĩrã, Cõamacũyara niĩya.

Basocáre netõnégũdu Jerusalén macārāya põna macũ niigũdaqui.
Jacob pārāmerāye ñañarére cõāgũdaqui.†

27 Cũāye ñañarére acabóri, yuu too sugueropu jĩrigue diamacũ wáaadacu,‡
jĩ jóanoã.

28 Pau judíoa Jesús basocáre netõnére quetire padeodugáricua. Cũā padeohére wapa múāpere Cõāmacũ añurõ tiiquí. Cũā padeodugáripacari, cũārē maĩquí. Sicatoru cũā ñecũsũmũārē beserigu niijĩgũ, cũā beserira pārāmerã niinũseracārē maĩquí.

29 Cõāmacũ judíoare cũā “añurére ticogũda” jĩriguere ticorijã tiiríqui. Añuré ticoriguere puuāneriqui. Teero biiri cũā beseri põna macārãre cõāriqui.

30 Too sugueropu múā Cõāmacũre netõnucārira niuwũ. Atitóre Cõāmacũ judíoa netõnucārĩ ñagũ, múāpere bóaneõ ñaqui.

31 Teerora wáaadacu judíocārē. Cũā Cõāmacũre netõnucāya. Too síro Cõāmacũ múārē bóaneõ ñnarobirora cũācārē bóaneõ ñagũdaqui.

32 Cõāmacũ niipetirapũre bóaneõ ñadũgaqui. Teero tiigũ, niipetirapũre sĩcārĩbíro “netõnucārã niĩya” jĩ ñaqui.

33 ¡Añunetõjõāgũ niĩ Cõāmacũ! Cũā marĩre bayiró añurére tiimasĩrĩ tiqui; cũā masĩré, cũā tũgueñare añunetõjõāre niicu. Cũā “biiro tiigũdacu” jĩ wācũrére wedemasĩña maniã; cũā tiirére tuomasĩña maniã. Cũā sĩcārã masĩqui.

34 Cõāmacũ marĩ Ōpũ wācũrére sĩcũno masĩriqui. Sĩcũ cũūrē “biirope booa” jĩmasĩriqui.§

35 Teero biiri sĩcũno “Cõāmacũ yũre wapamóqui yuu cũūrē ticorigue wapa” jĩmasĩriqui.*

36 Niipetire cũā tiirigue dícu niĩã. Teeré cũā cotequi. Teeménarã cũā booró tiidũgáro tiijãqui. Teero tiirá, niipetira Cõāmacũre “cũā niipetirere dutimasĩqui” jĩrucujããda. Teerora niĩarõ.

12

Jesuré padeoráre tiidutíre

1 Yáa wedera, Cõāmacũ marĩre añurõ bóaneõ ñnarucuqui. Teero tiirá, Cõāmacũre múā basiro múāye õpũũrĩ, wācũré, niipetiremena “mũyera niĩã” jĩñã. Wáicũrare sĩādutĩ ticorobirora múāye õpũũrĩ catiré niipacari, cũūrē ticoya. Múāye õpũũrĩ ñañaré maniré niirĩ, Cõāmacũ múāmena usenigũdaqui. Múā tee tiirémena cũūrē padeorére diamacũ ãñoãdacu.

2 Múā atibúreco macārã tiirucũre ñnarã, cũā tiiróbiro tiirĩjãña. Biirope tiiyã: Múā wācũrére wasowáya. Teeména múā niirecutirere wasojããdacu; Cõāmacũ boorépere masĩãdacu. Cũā booré masĩjĩrã, añurére tiĩadacu; Cõāmacũre usenirĩ tiĩadacu. Cũā booré diamacũ niĩã.

3 Cõāmacũ añuré ticogũ yũre beserigu niuwĩ, cũāye quetire wedearo jĩgũ. Teero tiigũ, múā niipetirapũre jĩã: Sĩcũno “niipetire tiipetĩjãmasĩã” jĩ wācũrijãrõ booa. Queoró wācũrepe biiro niĩã: “Jesucristore padeojĩgũ, cũā tiimasĩre ticoré jeatuaro tiimasĩã”, jĩñã.

4 Queorémena wedegũda: Marĩya õpũũ sicaõpũũ niipacaro, pee õpũũ maquẽ cuojãã. Niipetire tiĩõpũũ niiré merẽã dícu padea.

5 Teerora niĩã marĩ Jesuré padeorã. Marĩ paũ niipacara, Cristomena niijĩrã, sicaõpũũ niiré tiiróbiro niĩã. Tiĩõpũũ niiré merẽã dícu niipacaro, sicaõpũũrã niĩã.

† 11:26 Isaías 59.20. ‡ 11:27 Jeremías 31.33-34. § 11:34 Isaías 40.13. * 11:35 Job 41.11.

⁶ Cõãmacũ marĩ niipetirapũre merẽã dícu tiimasĩrere cũũrigũ niuwĩ. Cũũ añurẽ ticodeugarere ticoqui. Teero tiirã, teemena añurõ tiiãpuada. Cõãmacũ marĩ sĩquẽrãrẽ cũũ wededutirere wedemasĩrere ticoqui; teero tiirã, marĩ padeoró jeatuaro ãpẽrãrẽ wedeada.

⁷ Marĩ sĩquẽrãrẽ tiiãpumasĩrere ticoqui; teero tiirã, ãpẽrãrẽ añurõ tiiãpuada. Sĩquẽrãrẽ cũũye maquẽrẽ buemasĩrere ticoqui; teero tiirã, añurõ buearo.

⁸ Sĩquẽrãrẽ wãcũbayiri tiimasĩrere ticoqui; teero tiirã, wãcũbayiri tiiãro. Sĩquẽrãrẽ niyeru o apeyenómena tiiãpumasĩrere ticoqui; teero tiirã, tee ticojããrõ. Sĩquẽrãrẽ ãpẽrãrẽ dutimasĩrere ticoqui; teero tiirã, añurõ dutimasĩãrõ. Sĩquẽrãrẽ bóaneõ ññarere ticoqui; teero tiirã, useniremena tiiãpuaro.

Jesuré padeorã biiro tiirẽcutiro booa

⁹ Tiiditóro manirõ ãpẽrãrẽ maĩñã. Ññarere boorijãña. Añurẽpere booyã.

¹⁰ Jesuré padeojĩrã, sĩcũpõna tiiróbiro cãmerĩ maĩñã. Múã basiro múã maĩrõ nemorõ ãpẽrãcãrẽ cãmerĩ quioniremena maĩñã.

¹¹ Marĩ Ôpũrẽ padecotera nijĩrã, niipetire múã tiirere sõnoremena tiirijãña; añurõ tusarẽmena tiiyã.

¹² “Cõãmacũ too síropũre añurõ tiigũdaqui” jĩrã, useniyueya. Merẽã wãari, ññarõ netõrã, wãcũbayijãña. Duuró manirõ Cõãmacũrẽ sãĩrucũjãña.

¹³ Jesuré padeorãre apeyenó dusarĩ, tiiãpuya. Múã pũtopũ jearãre añurõ ñeeña.

¹⁴ Múãrẽ ññarõ tiirãre “añurõ wãaaro” jĩ, Cõãmacũrẽ sãĩbosãya. “Ññarõ wãaaro” jĩrijãña.

¹⁵ Usenirãnorẽ useniapuya. Utirãnorẽ utiapuya.

¹⁶ Sĩcãrĩbíro añurõ niirecutiya. “Marĩ ñniã nemorõ niĩã”, jĩ wãcũrijãña. Teero jĩrõno tiirã, bãri niirãmena sĩcãrĩbíro niĩña. “Masĩrã peti niĩã”, jĩrijãña.

¹⁷ Múãrẽ ññarõ tiirĩ, cúãrẽ cãmerijãña. Niipetira ññacoropũre añurẽ dícu tiirucũra niĩña.

¹⁸ Múã niirõ põõtẽõrõ niipetiramena añurõ niirecutiya.

¹⁹ Yãa wedera, múãrẽ ññarõ tiirĩ, cãmerijãña. Cõãmacũpe cúãrẽ ññarõ netõrĩ tiiãro. Tee maquẽrẽ Cõãmacũye queti jóaripũpũ jóanoã: “ ‘Υμν cãmebosãgũda; υμν wapa tiigũdacu’, jĩyigũ Cõãmacũ”,* jĩ jóanoã.

²⁰ Ateçã jóanoã: “Μυνrẽ ññatutigu jubóari, eçayã. Cũũ oco sñnidũgãri, tĩãña. Μυν cũũrẽ teero añurõ tiirĩ, cũũ ññarẽ tiirĩguere bobogũdaqui”,† jĩ jóanoã.

²¹ Ññarẽ múãrẽ docacũmurĩ tiirijããrõ. Múã añurõ tiirẽmenape ññarere docacũmurĩ tiiyã.

13

¹ Cõãmacũ dícu macãrĩ dutirãre sõnecori tiiquí. Cũũ cũũrira niĩya. Teero tiirã, niipetira añurõ yũya cúãrẽ.

² Dutirãre netõñcãgũno Cõãmacũ dutirẽcãrẽ netõñcãgũrã tiii. Teero tiirã, netõñcãrãno ññarõ tiinóãdacua.

³ Dutirãre añurõ yũññũũsera cuiro manirõ nijãcua. Netõñcãrãpeja cui niicua dutirãre. Cuire manirã niidũgara, añurõ tiiyã. Múã teero tiirĩ, dutirã “múã añuniã” jĩãdacua.

⁴ Cõãmacũ múãrẽ tiiãpuaro jĩgũ, cúãrẽ sõnecorigũ niuwĩ. Múã cúãrẽ netõñcãrã doca, cuiya. Dutirãcã netõñcãrãnorẽ ññarõ tiimasĩcua. Netõñcãrãrẽ ññarõ tiirã, Cõãmacũ dutirere tiirã tiicúa.

* **12:19** Deuteronomio 32.35. † **12:20** Griegoayemena aterẽ jĩã: “Μυν cũũrẽ teero añurõ tiigũ, niĩ asiyãreperire cũũya dupu sotoapũ maapẽogu tiiróbiro tiigũdacu”. Ññaña Proverbios 25.21-22.

⁵ Teero tiirá, marĩrẽ dutiráre yũuro booa. “Ɖsãrẽ wapa tiibócu” jĩrẽmena dícu yũura mee tiiyá. Atecãrẽ wãcũña: “Ɖsãpũ ñañarõ yeeripũnacutidugariga” jĩrẽmena wãcũrã yũya.

⁶ Teero tiirá, dutirá niyeru wapasédutirere múã wapatícu. Dutirá cãã paderere diamacú tiirá, Cõãmacũrẽ padecotera tiiróbiro niicua.

⁷ Dutirá múãrẽ dutiri, cãã dutiróbirora tiiyá. Cãã wapasédutiri, wapatíya. Cãã dutirá niirĩ, cããrẽ quioníremena ññaña. Cãã ãñurõ tiirí, cããrẽ ãñurõ wedeseya.

⁸ Āpẽrãrẽ wapamórijãña; máata wapatípetijãña. Cãmerĩ maĩrẽpere wapatípetimasĩricu. Teero tiirá, cãmerĩ maĩrucújãña. Āpẽrãrẽ maĩgũno Moisére dutiré cũũriguere diamacú tiigú tiiquí.

⁹ Tee dutiré ateré jĩã: “Āpĩ nũmorẽ ñeeaperijãña; apegó manũrẽ ñeeaperijãña.* Basocáre sãrĩjãña.† Yaarijãña.‡ Āpẽrãyere ugorijãña”,§ jĩã. Tee niipetire dutiré cũũriguere sicawãmerã néõnucõcu: “Mũũ basiro maĩrõ tiiróbirora ãpẽrãcãrẽ maĩñá”,* jĩã.

¹⁰ Marĩ ãpẽrãrẽ maĩrã, cããrẽ ñañarõ tiirícu. Teero tiirá, ãpẽrãrẽ maĩrẽmena Moisére dutiré cũũriguere tiipetĩra tiiróbiro tiirá tiicú.

¹¹ Teeré tiiáda, marĩ catirí bũrecorire ãñurõ wãcũrã niirã. Cãñirã tiiróbiro niirijãáda. Marĩ sicato Jesucristore padeonucãrã, “ũmũãsepũ marĩ wáaadaro dũsanetõjõácu” jĩmiwũ. Atitõre marĩ masĩã sáa: Péerogã dũsacú Jesucristo pũtũaatiadaro.

¹² Atebũrecorire ñami naĩtĩãrõ tiiróbiro ñañaré tiiré niinetõjõãã. Bõemũãatiro tiiróbiro Jesucristo pũtũaatiadaro péerogã dũsacú. Teero tiirá, noo booró naĩtĩãrõpũ tiiãmajãrenorẽ tiidúro booa. Āñurõ bóeropũ niirã tiiróbiro niijĩrã, bóeropũ tiiréno dícuere tiirucújãáda.

¹³ Bũrecopũ tiirécũtirobirora tiirucúro booa. Bosebũreco niirĩ, cũmu, ãpẽrãrẽ acaribĩrijãáda. Cũmurijãáda. Ñeeaperijãáda. Sõñorõ jĩrijãáda. Āpẽrãyere ugorijãáda.

¹⁴ Biirope tiiáda: Marĩ Ōpũ Jesucristomena niijĩrã, cãũ tiiróbiro ãñurõ niinũnũseada. Marĩ ñañaré tiidũgãrere wãcũnũnũserijãáda.

14

Jesuré ãñurõ masĩrã, cãũrẽ ãñurõ masĩhẽrãye maquẽ

(1Co 8.1-13)

¹ Sícũ Jesuré ãñurõ masĩhẽgũ múã pũtopũ jeari, cãũrẽ ãñurõ bocaya. Cãũ Jesuré ãñurõ masĩhẽrĩ ññarã, cãũrẽ jĩipotocõrõ manirõ ññajãña.

² Sícũ “yũũ niipetirere yaari, merẽã wáaricu” jĩ wãcũqui. Āpĩ Jesuré ãñurõ masĩhẽgũpe “yũũ oteré dũca dícuere yaagũda, Cõãmacũrẽ netõnucãrĩ jĩgũ” jĩ wãcũqui.

³ Niipetire yaagũpe oteré dũca dícu yaagũre “tee tiiãmajãgũ tiia” jĩrijãrõ booa. Teerora sũcã, oteré dũca dícu yaagũpecã niipetire yaagũre “mũũ wáicu diirore yaari, ññaniã” jĩ wedepaticoterijãrõ booa. Niipetire yaagũre Cõãmacũ cãũ macũ wáari tiitõayigu.

⁴ Marĩ ãpĩrẽ padecotegure “mũũ ñañarõ tiia” jĩ wedepaticoterijãrõ booa. Cãũrẽ dutigú dícu “queoró tiiáwũ o ñañarõ tiiáwũ” jĩimasĩqui. Cõãmacũcã cãũrẽ padecotegure queoró tiigú wáari tiimasĩqui. Teero tiigú, Cõãmacũ cãũmena usenigũdaqui.

* 13:9 Éxodo 20.14. † 13:9 Éxodo 20.13. ‡ 13:9 Éxodo 20.15. § 13:9 Éxodo 20.17. * 13:9 Levítico 19.18.

⁵ Teerora ãpêrã “sicaburecora apeyê búrecori nemorõ Cõãmacûrê padeorõ booa” jĩ wãcũcua. ãpêrãpê “niipetire burecori sãcãrĩbĩro Cõãmacũye niiã” jĩ wãcũcua. Teero tiirã, múã niipetirapũra múã wãcũrõpũre “Cõãmacũ boorõ tiia” jĩrõ booa.

⁶ Sĩcũ sicaburecore “Cõãmacũya bureco peti niiã” jĩgũno Cõãmacûrê padeogũdu, teero jĩiqui. Niipetire yaagũcã cũũ yaarénorê “Cõãmacũ ticoré niiã” jĩ, yaaqui. Teero tiigũ, Cõãmacûrê usenire ticoqui. ãpĩ wãicũ diiroke yaahegũcã cũũ yaarénorê “Cõãmacũ ticoré niiã” jĩ, yaaqui. Teero tiigũ, Cõãmacûrê usenire ticoqui.

⁷ Marĩ catira, diaracã, marĩ basiro “yũũ boorõ tiigũda” jĩrijãrõ booa.

⁸ Marĩ catirõ jeatuaro marĩ Õpũrê “mũũ boorõ tiiyã” jĩjãrõ booa. Marĩ diarõ pũtogãpũ niirãcã, “mũũ boorõ tiiyã” jĩjãrõ booa. Teero tiirã, catirã, diarõ pũtogãpũ niirãcã cũũyara niiã.

⁹ Cristo diarigũ niipacũ, catijãwĩ. Teero tiigũ, cũũ catirã Õpũ, teero biiri diarirapũ Õpũ niiqui sãa.

¹⁰ ¿Deero tiirã múãya wedegũ tiirõbĩro niigũrê wedepaticotei? ¿Deero tiirã cũũrê “tee tiãmajãgũ tiia” jĩ besei? Cõãmacũ basocãre wapa tiãdari bureco jeari, marĩ niipetira cũũ pũtopũ jeaadacu. Cũũ basiro marĩ tiiriguere besegũdaqui.

¹¹ Tee maquêrê Cõãmacũye queti jóaripũpũ jóanoã:

Yũũ múã Õpũ catirucugũ niiã;

yũũ wedesere diamacũ petira niiã.

Teero tiigũ, ateré jĩã:

Niipetira yũũ díamacũpũ ñicãcoberimena jeacũmuãdacua.

Niipetirapũra yũũre “Cõãmacũ, mũũ diamacũ maquê dícu tiia” jĩãdacua,*

¹² Tee jóariguere tũorã, marĩ ateré masĩã: Marĩ niipetirapũra marĩ tiiriguere Cõãmacûrê “teerora tiiwũ” jĩ wedeadacu.

Jesuré padeorã padeorêre ñãñorijãña

¹³ Teero tiirã, cãmerĩ wedepaticoterijããda. Biirope tiãda: Apeyenõmena Jesuré padeorãre ñãñaré tiirĩ tiibuyérijããda. Teero biiri cũã padeorêre ñãñorĩ tiirijããda.

¹⁴ Yũũ marĩ Õpũ Jesuré padeojĩgũ, “niipetire yaaré ãñurê niiã” jĩmasĩã. ãpĩpê “ate yaaya maniréno niiã” jĩ wãcũrĩ, cũũ basiroperēja diamacũrã yaaya maniréno niiã.

¹⁵ Mũũ cũũ yaaherenorê cũũ ññacoro yaari, cũũcã yaajãboqui. Cũũ yaa-toaari siro, “atenórê yaahegũ niimiãwũrã” jĩ, ñãñarõ tãgueñaqui. Cũũ ññacoro yaaẽnogũ, cũũrê maĩgũ mee tiicũ. Cristo cũũcãrê diabosayigũ. Mũũ yaarémãna ãpĩ padeorêre ñãñorĩ tiibuyérijãña.

¹⁶ Teero tiirã, múã tiiré ãñurê niipacari, ãpêrãpê “ ñãñaniã” jĩbocua” jĩ wãcũrã, teeré tiieñorijãña.

¹⁷ Cõãmacũ dutiré marĩpũre niiré yaa, sĩni tiiré mee niiã; ãpêrãrê ãñurê tiiré, ãpêrãmãna ãñurõ niirecutire, cãmerĩ usenirepe niiã. Espĩritu Santo tiiapuremãna teeré tiinõã.

¹⁸ Teeré tiigũno Cristo boorõ tiigũ niĩ. Cõãmacũ cũũ tiirêre ñña, useniqui. Teero biiri basocãcã cũũrê “ãñurõ tiigũ niĩ” jĩcua.

¹⁹ Teero tiirã, sãcãrõmãna ãñurõ cãmerĩ wéepo, ãñurõ niirecutirere ãmaããda. Marĩ sãcãrõmãna niirecutira cãmerĩ tiãpuada, Jesuré nemorõ padeoãda jĩrã.

* 14:11 Isaías 45.23.

²⁰ Múã yaarémena ãpĩ Jesuré padeorére ñañoríjãña. Niirõrã niipetire yaaré ãñuniã. Teero biipacari, ãpẽrã cúã padeorá yaaherenorẽ múã yaari ññabocua. Cúãcã múãrẽ ññacũ, yaajãbocua. Teeré yaagúno “ññañaré tiátu; Cõãmacũ boorére tiihégu niã” jĩ wãcũgũ, padeodúboqui. Múã cũãrẽ teero tiibuyéri, ññaniã.

²¹ Marĩ ãpĩ Jesuré ãñurõ masĩhẽgũrẽ “Jesuré padeodúri tiibócu” jĩrã, biiro tiiró booa: Cũã wáicu dii yaaherere yaarijãrõ booa; vino cũã sñihẽrere sñirijãrõ booa; apeyenó cũãrẽ Jesuré padeodúri tiirénorẽ tiibuyérijãrõ booa.

²² “Cõãmacũ ññacoropu yuu tiiré ãñuniã” jĩ tãgueñagũno cũã sícũrã teeré wãcũãrõ. Teero tiigú, ãpẽrã padeorére ñañoríjĩgũ, wapa cuohégu, usenigũ niĩ.

²³ “Ateré yaagu, Cõãmacũrẽ netõnucãgũ tiibócu” jĩ wãcũgũno teeré yaagu, “Cõãmacũ boorére tiia” jĩmasĩriqui. Teero tiigú, Cõãmacũrẽ netõnucãqui. Niipetire marĩ tiiré “Cõãmacũ boorére tiigú tiia” jĩgũ tiiró booa. “Cũã booré mee niibocu” jĩpacu, “tiigúda” jĩ, cũã basirora ññañarõ tiigú tiiquí.

15

Marĩ tũsaré dícuere wãcũrijãrõ booa

¹ Jesuré ãñurõ masĩhẽrã cúã “teeré tiirijãrõ booa” jĩrĩ, marĩ Jesuré ãñurõ masĩrãpe cúãrẽ maĩjĩrã, “jáu” jĩjãrõ booa. Marĩ tũsaré dícuere tiirijãrõ booa.

² Cúã tũsaréperẽ wãcũ, cúãrẽ tiiapuro booa. Cúãrẽ nemorõ Jesuré masĩãrõ jĩrã, teero tiiró booa.

³ Cristo basirocã cũã tũsaré dícuere tiiriyigu; ññañarõ netõrécãrẽ, ññañarõ wedeserecãrẽ nucãjãyigu. Tee maquẽrẽ Cõãmacũye queti jóaripũpu jóanoã: Mũnrẽ ññatutira, mũnrẽ ññañarõ wedesera, yũnrũre ññatutira tiíya,* jĩ jóanoã.

⁴ Niipetire too sugueropu Cõãmacũye queti jóaripũ maquẽ marĩrẽ masĩdutiرو jóanoyiro. Marĩ ññañarõ netõrã, tee jóariguere buera, nucãjãã. Wãcũtutuanemoã. Cõãmacũ cũã tiíadarere useniremena yuea.

⁵ Cõãmacũ marĩrẽ merẽã wáari, wãcũtutuari tiiquí. Marĩrẽ nucãjãrĩ tiiquí. Cũã Jesucristo booró múãrẽ sícãrõména niirecutiri tiíaro. Cõãmacũ múãrẽ teero tiirí, Jesucristo tiirírobirora tiirã niíadacu.

⁶ Teero tiirã, múã Cõãmacũ marĩ Õpũ Jesucristo Pacure sícãrõména usenire ticoadacu.

Judíoa niihẽãrẽ Jesucristoye quetire wederigue

⁷ Teero tiirã, Cristo marĩrẽ ñeerírobirora cãmerĩ ñeeña. Múã teero tiirã, Cõãmacũ uputí macũ peti niiréere ññonóãdacu.

⁸ Ateré acabórijãña: Cõãmacũ marĩ ñecũsũmũãpũre cũã “tiigúda” jĩriguere diamacú tiirigu niiwĩ. Teero tiigú, Cristora judíoare tiiapugu atirigu niiwĩ. Cũã teero tiirémẽna Cõãmacũ “tiigúda” jĩriguere ññorígu niiwĩ.

⁹ Atecãrẽ acabórijãña: Judíoa niihẽãrẽ “Cõãmacũ usãrẽ bóaneõ ññagũ ãñunetõjõãĩ” jĩdutigu, Cristo atirigu niiwĩ. Tee maquẽrẽ Cõãmacũye queti jóaripũpu biiro jóanoã:

Teero tiirã, judíoa niihẽãrẽ watoapu mũnrẽ usenipeori tiigúda; mũnrẽ basapeori tiigúda,†

jĩ jóanoã.

¹⁰ Aperopúcãrẽ biiro jóanoã:

Múã judíoa niihẽãrẽ, cũãyaramena useniña,‡ jĩ jóanoã.

* 15:3 Salmo 69.9. † 15:9 2 Samuel 22.50; Salmo 18.49. ‡ 15:10 Deuteronomio 32.43.

11 Aperopácārē biiro jīlnemoā:

Niipetira múā judíoa niihērā, Cōāmacūrē “m̄m̄ añunetōjōāgū niīā” jīñā.

Niipetiro macārāp̄ra Cōāmacūrē “añunetōjōāgū niī” jīārō,§
jī jóanoā.

12 Isaíacā biiro jóariḡu niīwī:

Isaí* p̄rāmi niin̄n̄useḡu bauáḡudaqui.

Cū judíoa niihērā Ōp̄u niiḡūdu niiḡūdaqui.

Cū cūūrē “ūsārē netōnéḡu niiḡūdaqui” jī padeoádacua,†
jī jóariḡu niīwī.

13 Cōāmacū marīrē wācūbayirere ticogú múārē usenirī tiiáro. Múā cūūrē padeorí, añurō niirecutiri tiiáro. Múārē Espiritu Santo tutuaromena bayirō wācūbayirere ticoaro.

14 Yáa wedera, múārē biiro t̄gueñaā: Múā āp̄ērārē añurō tiicú; Jesu-
cristoyere añurō masīcu; cāmerī wedequēnomasīcu.

15 Múā masīrā niipacari, atip̄p̄are múārē sīquē apeyé diamacūrā jóaawū,
múā t̄oríguep̄ure acabórijāārō jīḡū. Cōāmacū ȳure añuré ticogú ȳure
sōnecoriḡu niīwī,

16 judíoa niihērārē Jesucristoye quetire buearo jīḡū. Paiá basocá néeatirere
Cōāmacūrē ticoro tiiróbirora ȳu judíoa niihērārē cūūrē ticod̄gaga. Espiritu
Santo cūārē Cōāmacūyara sārī tiiḡūdaqui. Teero tiirí, Cōāmacū cūārē “yáara
niīya” jī ñeeḡūdaqui.

17 Jesucristo tiáp̄uremena Cōāmacū ȳure cūūriguere añurō t̄ia. Teero tiiḡú,
ȳu paderére añurō t̄gueñaā.

18 Cristo ȳumena judíoa niihērārē Cōāmacūrē ȳuri tiiriḡu niīwī. Cū
ȳumena tiirigue dícu múārē wedeḡudacu. Ȳu buerémena, teero biiri ȳu
tiirémena Cristo judíoa niihērārē padeorí tiīwī.

19 Apeyecārē, Cōāmacū tutuaremena cū sīcārā tiimasīrenorē t̄iēñowū.
Espiritu Santo tutuaremena buew̄u. Teeré tiiḡú, Jerusalén̄p̄u t̄e Iliria ditap̄u
Cristo basocáre netōnére quetire wedetuḡu jeaw̄u.

20 “Cristoye quetire āp̄ērā buenoña manirōp̄ure wedeḡuda” jī wācūrigu
niijiḡū, tee tiīwū. Āp̄ērā cūā buerigue macārīp̄ure buen̄used̄ugariw̄u.

21 Ȳu teero tiirére Cōāmacūye queti jóarip̄p̄u biiro jóanoā:

Cūye quetire sicato masīhērārē wenedoādacua.

Cūyere cūā t̄oríriguere t̄omasīādacua,‡
jī jóanoā.

Pablo “Romap̄u wáad̄gaga” jī wācūrigu

22 Ȳu teemacārīp̄u buewarucujiḡū, múā p̄top̄u wáamasīriw̄u ména.

23 Atitóre teemacārīp̄ure bueyapanoā. Teero tiiḡú, tiib̄urecop̄u múārē
ñ̄ad̄ugariḡu niijiḡū,

24 Españap̄u wáaḡu, múā p̄top̄u netōwáḡuda. Múārē ñ̄a, useni,
p̄ero niiḡūda. Too síro Españap̄u ȳu wáari, múā ȳure tiáp̄udugari,
añunetōjōāādacu.

25 Ȳu Jerusalén̄p̄u wáaḡudu t̄ia ména. Too macārā Jesuré padeoráre
tiáp̄uḡu, niyeru néewabosaḡu tiiḡūda.

26 Jesuré padeorá Macedonia, Acaya dita macārā niyeru néōrira niīwā.
“Jerusalén̄p̄u niirā bóaneōrārē Jesuré padeoráre ticocoda”, jīrira niīwā.

27 Cūā wācūrōmena “ticocoda” jīrira niīwā. Āñurō tiirá teero jīrira niīwā.
Judíoa Jesuyé quetire wederémena judíoa niihērārē tiáp̄uwa. Judíoa niihērā

§ 15:11 Salmo 117.1. * 15:12 Isaí David pac̄u niirigu niīwī. 1 Samuel 16. † 15:12 Isaías 11.10.

‡ 15:21 Isaías 52.15.

Jesuré padeojĩrã, cúaã Cõãmacũ “ticogũda” jĩriguere ñeerira niwã. Teero tiirã, cúaã cuorẽmena judioapere tiápuro booa.

²⁸ Yũũ tee niyerure Jerusalén macãrãrẽ ticotoagũ, Espaãapũ wãagũ, múãrẽ ññanetõwagũda.

²⁹ Biiro wãcũã: Yũũ múã pũtopũ jeari, Cristo yũũmena nijĩgũ, múãrẽ cũũ ãñurõ tiirẽre ticonemogũdaqui.

³⁰ Yãa wedera, múãcã Jesucristore padeóa; Espĩritu Santo marĩrẽ cãmerĩ maĩrĩ tiii. Teero tiirã, yũũ Cõãmacũrẽ sãĩrõbirora múãcã sãĩápuya. Yee maquẽ niiãdarere bayiró sãĩbosãya.

³¹ Biiro sãĩbosãya: “Judeapũ niirã Jesuré padeohera Pablore ñaãarõ tiirĩjããrõ. Teero biiri Jerusalén macãrã Jesuré padeorã Pablo cúaãrẽ neewaadarere useniremena ñeeãrõ” jĩ sãĩbosãya.

³² Yũũre ãñurõ wãari, Cõãmacũ boorĩ, múã pũtopũ useniremena jeagũdacu. Toopũ yeerisãgũdacu.

³³ Cõãmacũ ãñurõ niirecutirere ticogũ múã niipetiramena niãrõ. Teerora tiãro.

16

Roma macãrãpũre ãñuduticorigue

¹ Sĩcõ Jesuré padeogó múã pũtopũ wãago tiyo. Coo wãmecutiyo Febe. Cencrea macãrã Jesuré padeorĩ põna macãrãrẽ tiápura menamacõ niyo.

² Múã Jesuré padeorã useniremena coore bocaya. Marĩ Jesuré padeorãre ãñurõ bocaro booa. Coo paũre tiápucõ. Yũũcãrẽ tiápuyo. Teero tiirã, coore apeyenó dusarĩ, ticowa.

³ Aquila, cũũ nũmo Priscila ãñuãrõ. Yũũ Jesucristoyere bueri, cúaãcã yũũre bueapuwa.

⁴ ãpẽrã yũũre sãĩadũgãri, cúaãcãrẽ sãĩrĩquiopacari, yũũre tiãpuwa. Cúaã teero tiirĩguere yũũ dícu usenire ticoria; niipetira judioa niĩhãrã Jesuré padeorãcã usenire ticooya.

⁵ Jesuré padeorĩ põna macãrã cúaãya wiipũ neãrãcã ãñuãrõ.

ãpĩ yũũ maĩgũ Epeneto ãñuãrõ. Cũũrã Asia ditapũre ãpẽrã suguero Cristore padeosũguérigu niĩ.

⁶ Maríacã ãñuãrõ. Múãrẽ tiãpugo bayiró padebosaayigo.

⁷ Yãa wedera Andrónico, Junias ãñuãrõ. Cúaãcã yũũmena peresuwĩipũ niwã. Cúaã yũũ suguero Cristore padeorĩra niwã. Jesús cũũyere wededutigu beserira cúaãrẽ “ãñurã niĩya” jĩãyira.

⁸ Marĩ Õpũrẽ padeogũ yũũ maĩgũ Ampliato ãñuãrõ.

⁹ Urbano marĩmena Cristoye quetire wedegũ ãñuãrõ. Teero biiri yũũ maĩgũ Estaquis ãñuãrõ.

¹⁰ Apeles ãñuãrõ. Cũũ Cristore ãñurõ padeogũ niĩ. Niipetire cũũ tiirẽre ññarã, “Jesuré ãñurõ padeogũ niĩ” jĩ ññaãya.

Aristóbuloya wii macãrãcã ãñuãrõ.

¹¹ Yãa wedegũ Herodiõn ãñuãrõ.

Teero biiri Narcisoya wii macãrã marĩ Õpũrẽ padeorã ãñuãrõ.

¹² Trifena, Trifosa marĩ Õpũyere bayiró paderã ãñuãrõ.

Ësã maĩgõ Pérsida marĩ Õpũye maquẽrẽ bayiró peti padegó ãñuãrõ.

¹³ Rufo ãñuãrõ. Niipetira cũũrẽ “marĩ Õpũrẽ ãñurõ padeorĩ” jĩãyira. Cũũ pacocã ãñuãrõ. Coore yũũ pacore tiirõbiro ññaã.

14 Asíncrito, Flegonte, Hermes, Patrobas, Hermas, ãpẽrã Jesuré padeorã cúãmena niirã ãñuãrõ.

15 Filólogo, Julia, Nereo, teero biiri cãũ bayio, Olimpas, niipetira Jesuré padeorã cúã patorũ niirã ãñuãrõ.

16 Múã câmerĩ maĩrémena ãñudutiya.

Niipetira Cristore padeoré põnarĩ macãrã múãrẽ ãñuduticoya.

17 Yáa wedera, múã padeorére ñãñorãnorẽ, múãrẽ batanãcãjeari ti-ibuyéranorẽ ññamasĩña. Cúã múãrẽ buerigue maquẽrẽ buericua. Teero tiirã, cúãñorẽ tuorijãwa.

18 Cúãno marĩ Õpũ Cristo booró tiirã mee tiicúa; cúã boorépe tiirã niicua. Cúã ãñurõ wedesemeniremena diamacú wedesera tiiróbiro wedesecua. Bayiró peti ãñurõ tuomasĩbayiherare jĩĩditoremena padeorĩ tiijácu.

19 Múãpeja ãñurõ Jesús booró tiirã tiiáairo. Niipetira múãrẽ teero jĩĩya. Teero tiiigú, múãmena bayiró useniã. Múãrẽ ãñurépere tiimasĩrĩ boosãã; ñãñarépere tiimasĩrĩ boorí.

20 Múã ãñurépere tiimasĩrĩ, péerogã siro Cõãmacũ ãñurõ niirecutirere ticoaná múãrẽ Satanárẽ docacũmubosari tiiigúdaqui. Jesucristo marĩ Õpũ múãrẽ ãñuré ticoaro.

21 Timoteo yũmena Jesuyé quetire wedegú múãrẽ ãñuduticoi. Yáa wedera Lucio, Jasón, Sosípater cúãcã múãrẽ ãñuduticoya.

22 Yũ marĩ Õpũrẽ padeogú atipũrẽ Pablora jóabosagu múãrẽ ãñudutia. Yũ wãmecatía Tercio.

23 Gayo múãrẽ ãñuduticoi. Jesuré padeorĩ põna macãrã cũyaya wiipu neãrucuya. Yũ Pablo tiiwiipú cãniã. Erasto atimacã macãrã paderáre wap-atícotegu ãñuduticoi. Teero biiri ãpĩ Jesuré padeogú Cuarto ãñuduticoi.

24 Jesucristo marĩ Õpũ múã niipetirare ãñuré ticoaro. Teerora tiiáro.

Pablo useniremena jóayaponorigue

25 Marĩ Cõãmacũrẽ “ãñunetõjõãĩ” jĩĩãda. Yũ cũyeye quetire ãñurére bueri, teero biiri yũ Jesucristo marĩrẽ tiibosáriguere wederi, cũũ múãrẽ nemorõ padeorĩ tiimasĩqui. Yũ wederé maquẽrẽ too suguero macãrãpũ tuomasĩriyira; yoari masĩña manirigue niiriro niuwã.

26 Atitópere Cõãmacũ cũyaya profetaye jóariguemena niipetire põnarĩ macãrãrẽ masĩrĩ tiiquí. Cõãmacũ catirucugu cũũ netõnére quetire wededu-tiqui, basocá cũũrẽ padeoáro jĩĩgũ, teero biiri cũũ boorépe tiiáro jĩĩgũ.

27 Cõãmacũ sícũrã niigú niipetirere masĩpetigure “ãñunetõjõãĩ” jĩĩãda. Jesucristo tiiápuromena Cõãmacũ niirecutirere wãcũrã, teerora jĩĩrucujããda. Teerora jĩĩãda.

Nocõrõrã jóaa.

CORINTO MACĀRĀRĒ Pablo jóasugueripũ

Āñuduticorigue

¹ Yũũ Pablo Cõãmacũ booró cũũ beserigu niiã Jesucristoyere wededutigũ. Sóstenes marĩya wedegũmena

² múã Cõãmacũrẽ padeoráre Corintopũ niirãrẽ ãñudutia. Múã Jesuré padeoráre Cõãmacũ beserigu niiwĩ, cũũ põna niiãrõ jĩgũ. Niipetiro macãrãrẽ marĩ Õpũ Jesuré padeoráre beserigu niiwĩ. Jesucristo niipetira cũũrẽ padeorá Õpũ niĩ. Cũũcã marĩ Õpũ niĩ.

³ Cõãmacũ marĩ Pacũ, Jesucristo marĩ Õpũ múãrẽ ãñuré ticoaro; ãñurõ niirecutiri tiiáro.

Cõãmacũ Cristomena ãñuré ticoré

⁴ Múã Jesuré padeorá niirĩ, Cõãmacũ múãrẽ ãñuré ticorigũ niiwĩ. Cũũ teero tiirére ññagũ, cũũrẽ usenire ticorucua.

⁵ Múã Jesucristomena niirĩ, Cõãmacũ múãrẽ cũũye niipetire ãñuré ticorigũ niiwĩ. Teeré ticogũ, múãrẽ cũũyere ãñurõ masĩrĩ tiirigu niiwĩ. Āpẽrãrẽ múã cũũye quetire ãñurõ wederi tiirigu niiwĩ.

⁶ “Cristo ãñurõ tiigũdaqui” jĩrigue, múã padeorí, diamacũ wáawũ.

⁷ Teero tiirá, múã marĩ Õpũ Jesucristo putuaatiadarere yueri, Cõãmacũ ãñuré tiimasĩrere ticoré dusaría.

⁸ Cũũ múãrẽ padeorucújãrĩ tiigũdaqui, tée atibúreco* petirípu. Teero tiirá, marĩ Õpũ Jesucristo putuaatiri, wapa cuohera niiãdacu.

⁹ Cõãmacũ cũũ jĩrere diamacũ tiigũ niĩ. Cũũrã múãrẽ beserigu niiwĩ, cũũ macũ Jesucristo marĩ Õpũmena sĩcãrõména ãñurõ niidutigũ.

Sĩquẽrã bataríjãña

¹⁰ Yáa wedera, marĩ Õpũ Jesucristo wãmemena múãrẽ ateré jĩã: Múã sĩcãrĩbíro wãcũ, useniremena cãmerĩ wedeseya. Sĩquẽrã bataríjãña. Sĩcãrõména wãcũ tũgueña, niirecutiya.

¹¹ Yũũre Cloé wãmecutigoya wii macãrã múã cãmerĩ ññadũgaherere wedewa.

¹² “Basocá merẽã dícu wãcũrã tiiya”, jĩwã. Sĩcũ “yũũ Pablomena niiã” jĩãyigu. Āpĩ “yũũ Apolomena”, āpĩ “yũũ Pedromena”, āpĩ “yũũ Cristomena niiã” jĩãyira.

¹³ Teero jĩrijãrõ booa. Marĩ Cristore padeorá nijĩrã, sicapõna macãrã niiã. ¿Yũũ Pablo múãrẽ curusapũ diabolari? Diabolariwũ. Múãrẽ wãmeõtira, ¿Pablo wãmemena wãmeõtiri? Wãmeõtirijĩya.

¹⁴ Cõãmacũrẽ usenire ticorémena ateré jĩmasĩã: Yũũ múãrẽ wãmeõtiriwũ. Crispo, Gayo dícare wãmeõtiwũ.

¹⁵ Teero tiirá, sĩcũno “Pablo wãmemena wãmeõtinatorigu niiã” jĩmasĩriqui.

¹⁶ Abenaquẽ, Estéfanya wii macãrãcãrẽ wãmeõtiwũ. Yũũ wãcũãtã, āpẽrãrẽ yũũ wãmeõtinemoriwũ.

¹⁷ Cristo yũũre wãmeõtitudigu cũũririgu niiwĩ. Basocáre netõnére quetipere yũũre wededutigũ cũũrigũ niiwĩ. Teeré yũũre cũũgũ, masĩrĩ basoca wedeserobiro wedesedutiririgu niiwĩ. Yũũ masĩrĩ basocabiro wedeseatã, yũũre tũorã

* **1:8** “Atibúreco” pecasãyemena: “este mundo” jĩdũgaro tia.

ateré jĩbojĩya: “Pablo añurõ wedesemasĩqui”, jĩbojĩya. Tee dícare wácũrã, Cristo cúãrẽ curusapũ diabosariguepere tũomasĩribojĩya.

Cõãmacũ tutuarere, cũũ masĩrére Cristomena masĩnoã

18 Cristo curusapũ marĩrẽ diabosarigue quetire marĩ wederi, pecamepũ wáaadara “teero jĩãmajãrã tiiĩya” jĩĩ wácũcua. Marĩ cũũ netõnénorirapereja tee queti Cõãmacũ tutuarere ãñoã.

19 Cõãmacũye queti jóaripũpũ teeré biiro jóanoã:
Cõãmacũ jĩĩwĩ:

“Atibúreco macãrã masĩrí basoca cúã masĩrére búri niiré putuári tiigúda; cúã tũomasĩrere ãmajãgũda”,†
jĩĩ jóanoã.

20 ¿Deero putuái “masĩpetijãã” jĩĩrã, teero biiri buerí basoca, teero biiri sũcã atibúreco maquẽrẽ wedesemenirãcã? Cõãmacũ atibúreco maquẽ cúã “tũomasĩã” jĩĩrére búri niiré putuári tiiquí.

21 Cõãmacũ masĩgũ niijĩgũ, atibúreco macãrã cúã masĩrémena cũũrẽ masĩrí booríyigũ. Netõnére quetire wederémenape tee quetire padeorãre netõnédugayigũ. Cũũrẽ padeohérãpere tee quetire wederé búri niiré baucú.

22 Judíoa “Cõãmacũ tutuãromena tiiẽñorĩ ãñatoarapũ, múã wederére padeoáda” jĩĩya. Griegoa atibúreco maquẽ masĩrére ãmaãya.

23 Ësãpeja Cristo curusapũ diarigũye quetire wedea. Judíoa teeré tũorã, ñañarõ jĩĩrõbiro tũgueñaya. Griegoacã tee quetire tũorã, “teero jĩãmajãrã tiiĩya” jĩĩya.

24 Marĩ Cõãmacũ beserirapeja, judíoa, griegoa, Jesucristoye quetire tũorã, Cõãmacũ tutuarere, cũũ masĩnetõjõãrere tũomasĩã.

25 Atibúreco macãrã Cõãmacũ masĩrére búri niiré wácũũya. Niiria. Cõãmacũ masĩrépe basocã masĩré nemorõ niiã. Apeyeréja, Cõãmacũrẽ tutuhegũ ti-iróbiro ãñaãya. Niiria. Cũũ tutuarepe basocã tutuare nemorõ tutuanemore niiã.

26 Yãa wedera, múã too sugueropũ niiriguere wácũña. Cõãmacũ múãrẽ beseri, pũarãgã atibúreco maquẽrẽ masĩrí basoca niiwũ. Pũarãgã dutirá niiwũ. Pũarãgã õpãrãya wedera niiwũ.

27 Cõãmacũ biiro tiiyigũ: Cũũ atibúreco maquẽ masĩrí basocare bobodutigũ, cúã “tũomasĩhãrã niĩya” jĩĩrãrẽ beseyigũ. Dutirãre boboro wãadutigũ, dutiré cuohérãre beseyigũ.

28 Cõãmacũ basocãre besegũ, búri niirãrẽ, ãpẽrã doonórãrẽ, wapamanírãrẽ beseyigũ. Cũũ teero tiigú, uputí macãrã búri niirã putuáaro jĩĩgũ, teero tiiyigũ.

29 Teero tiirã, marĩ Cõãmacũ ãñacoropũ jeari, sícũ “yũũ ãpẽrã nemorõ niiwũ” jĩĩmasĩriqui.

30 Cõãmacũ basiro múãrẽ Jesucristomena sícãrĩ niirĩ tiiyigũ. Cristomenarã marĩ masĩré cũoa. Cũũmenarã Cõãmacũ marĩrẽ “cúã añurãrã niĩya” jĩĩ ãñãqui. Marĩrẽ cũũ põna niirĩ tiiríyigũ niiwĩ. Teero biiri marĩrẽ netõnéri tiiríyigũ niiwĩ.

31 Teero tiirã, Cõãmacũye queti jóaripũ jĩĩrémena putuáa. Biiro jóanoã: “Yũũja ãñunetõjõãgũ niiã; biiro tiigúno niiã’ jĩĩdugagũno jĩĩrijãrõ booa. Biirope jĩĩrõ booa: ‘Marĩ Õpũ ãñunetõjõãgũ niĩ; biiro tiiríyigũ niiwĩ’ jĩĩrõ booa”,‡ jĩĩ jóanoã.

2

Cristo curusapũ diarigue queti

† 1:19 Isaías 29.14. ‡ 1:31 Jeremías 9.24.

¹ Yáa wedera, yuu múã p̄top̄ Cõãmacũye quetire wedeḡu jeaḡu, biiro tiiw̄: T̄omasĩrõrã wedew̄u. Wisiõre wãmemena, atibúreco macãrãye masĩrémena wederiw̄u.

² Yuu múã p̄top̄ niigũ, “Jesucristoye queti, cũ curusap̄u diarigue dícare wedeḡuda” jĩ wãcũwã.

³ Múãrẽ wedeḡu, tutuheḡu niiwã. Bayiró cuiḡu, ñapõpiremena niiwã.

⁴ Yuu múãrẽ padeorí boogú, atibúreco macãrãye masĩrémena wedeseriw̄u. Teero wedeserono tiigú, yuu wedeseri, Cõãmacũ cũ Espiritumena cũ tutuarere ãnoríḡu niiwĩ.

⁵ Teero tiigú, atibúreco macãrãye masĩrémena múãrẽ padeorí tiiríw̄u. Cõãmacũ cũ tutuaromenape múãrẽ padeorí tiiríḡu niiwĩ.

Cõãmacũ masĩrére Espiritu Santomena t̄omasĩã

⁶ Teero niipacari, Jesuré añurõ padeoráp̄ure masĩrére wedea. Tee masĩré atibúreco macãrãye masĩré mee niĩ; cúãrẽ dutirãye masĩré mee niĩã. Cúã máata petiádacua.

⁷ Ûsãpe wedera, Cõãmacũye masĩrére wedea. Cũ masĩré too suguero macãrãp̄u masĩña maniriguere wedea. Atibúreco tiiádari suguero, Cõãmacũ tee yayiõrere “biiro tiigúda” jĩ wãcũtoayiḡu. Marĩrẽ netõnéãdarere, marĩrẽ ãmuãsep̄u añurõ tiiádarere wãcũyuetoyiḡu.

⁸ Sícũno atibúreco macãrã dutigú teeré t̄omasĩriyiḡu. T̄omasĩrã doca, marĩ Òpũ añunetõjõãgũrẽ curusap̄u sãrĩbojĩya.

⁹ Cõãmacũye queti jóarip̄p̄u teero jóanoã: Cõãmacũ cũrẽ maĩrãrẽ añuré quẽnoyúeyiḡu.

Sícũno ñnaririguere, cũ t̄oririguere, cũ wãcũririguere quẽnoyúeyiḡu,* jĩ jóanoã.

¹⁰ Tee añuré marĩ masĩririguere Cõãmacũ Espiritu Santomena marĩrẽ masĩrĩ tiii. Espiritu Santo niipetire wisiõnetõncãrere, Cõãmacũ tiiádarere masĩpetijãĩ.

¹¹ Marĩ ãpĩ cũ wãcũrere masĩria. Cũ sícũrã cũ wãcũrere masĩqui. Tee tiiróbiro sícũno Cõãmacũ wãcũrere masĩriqui; Espiritu Santo díca cũ wãcũrere masĩ.

¹² Atibúreco macãrã wãcũrémena Cõãmacũ marĩrẽ ticoriguere t̄omasĩria. Espiritu Santo Cõãmacũ marĩrẽ ticodiocoriḡu wãcũré ticorémenape t̄omasĩã.

¹³ Ûsã teeré wedesera, Espiritu Santo “biiro bueya” jĩrẽmena wedesea. Ûsã basiro masĩrémena wedeseria. Espiritu Santo buedutirobirora cũrẽ c̄orãre buea.

¹⁴ Espiritu Santore c̄ohéḡupeja Espiritu Santo buerere booríqui. “Teero jĩãmajãrã tiiya”, jĩiqui. Espiritu Santo tiiáp̄uremena díca Cõãmacũyere t̄omasĩnoã; “¿diamacũrã niĩ?” jĩ besemasĩnoã. Teero tiigú, Espiritu Santore c̄ohéḡu cũ buerere t̄omasĩriqui.

¹⁵ Espiritu Santore c̄ogúpeja niipetire Cõãmacũyere t̄omasĩqui; “¿diamacũrã niĩ?” jĩ besemasĩqui. Cũrẽna Espiritu Santore c̄ohéḡupe t̄omasĩriqui; “¿diamacũrã tiigári cũ?” jĩ besemasĩriqui.

¹⁶ Cõãmacũye queti jóarip̄p̄u teero jóanoã: Sícũnopera marĩ Òpũ wãcũrere masĩriqui. Sícũnopera Cõãmacũrẽ “ateré biiro tiiyã” jĩ dutimasĩriqui,† jĩ jóanoã. Marĩpe Cristo wãcũrere t̄omasĩã.

3

Cõãmacũrẽ padecoteraye maquẽ

* 2:9 Isaías 64.4. † 2:16 Isaías 40.13.

1 Yáa wedera, múārē Jesuré añurō padeorápure tiiróbiro wedemasīriwū. Atibúreco macārārē tiiróbiro wedewū. Cristoyere wīmarārē wedegabiro wedewū.

2 Múārē wīmarābiro wisióheregārē wedewū. Múā wisióre tūomasīhērā niwū ména. Sīcū wīmagū ōpēā ūpūgūrē yaaré ecaróno tiirā, ōpēcóre tīācua. Teerora múārē tiiwú. Teerora yūū mecūtīgārē wisióre wederi, tūoríbocu.

3 Múā atibúreco macārābiro niicu ména. Múā cāmerī ūgora, cāmerī ĩñadugahera atibúreco macārābiro niicu; cúā booró tiidugábiro tiicú.

4 Múā sīquērā biiro wedesea: “Yūū Pablomena niīā”, āpērā “yūū Apolomena niīā” jīā. Teero jīrā, atibúreco macārābiro wedesera tiia.

5 ¿Noā niī Apolos? ¿Noā niī yūū? Ūsā Cōāmacūrē padecoteri basoca niīā. Ūsā wederiguemena múā marī Ōpūrē padeowá. Ūsācōrō Cōāmacū tiidutírere tiiwú.

6 Yūū sicato otegú tiiróbiro múārē weneducāwū. Apolos yūū oteriguere oco píogu tiiróbiro múārē buenemoyigu. Cōāmacūpe teeré bucuarí tiiquí.

7 Oteré otegú, oco píogu uputí macārā mee niīya; Cōāmacūpeja uputí macū niiquí. Cūūrā ūsā oteriguere bucuarí tiigú tiiróbiro basocāre padeonemórī tiiquí.

8 Oterí basoca, oco píori basoca sīcārībiro niīya. Cōāmacū cúārē cúā paderigecōrō wapatígudaqui.

9 Ūsā Cōāmacūrē padecoteri basoca sīcārōména padea. Múā cūye oteré cuorí dita tiiróbiro niīā.

Teero biiri múā sicawí Cōāmacū tiinucāri wii tiiróbiro niīā.

10 Cōāmacū yūūre buemasīre ticorémena wii nucōmenīgū tiiróbiro múārē añurō weneducāwū. Āpī múārē buenemogū, wiiré tiinemómūāgū tiiróbiro tiigú tiī. Wiiré padeapura añurō tiiró booa.

11 Botarí nucōāri siro, āpī nucōquénomasīriqui. Jesucristo botarí nucōrígue tiiróbiro niī.

12 Jesucristoyere añurō diamacū buerá oro, plata, apeyé ūtāperi wapa-pacáremena wii tiinemómūārā tiiróbiro tiicúa. Āpērā merēā buerápe yucu páaremena, táamena, muīmena tiinemómūārā tiiróbiro tiicúa.

13 Atibúreco petirí, pecame atiadacu. Tii pecamerā niipetira basocá tiiríguere baurocá ěñoādacu. Cōāmacū basocá tiiríguere jūūrī ĩñagū, besegú tiiróbiro bese, wapatígudaqui.

14 Sīcū añurō tiigú, wii wapapacáremena tiinemómūāgū tiiróbiro niiquí. Cūū paderigue jūūricu. Netōāri siro, wapatínogudaqui.

15 Āpī cūū paderigue jūūādacu. Teero wáari, niipetire cūū tiirígue ditipeti-jōāādacu. Cūū sīcūrā pecamerē dutiwitíwarigu tiiróbiro netōgúdaqui.

16 ¿Múā masīrii? Múā Cōāmacūwii tiiróbiro niīā. Espíritu Santo múāpūre niī.

17 Sīcū Cōāmacūwiire ñañorī, Cōāmacū basirora cūya wiire ñañoríguere ñañarō tiigúdaqui. Cōāmacūwii añunetōjōāri wii niīā. Múārā tiiwí niijārā tiia.

18 Wisiríjāña. Sīcū biiro wācūboqui: “Yūū atibúreco macārāye masīre masīpetijāā”, jī wācūboqui. Teero wācūgūno masīhēgūbiro niijāārō. Cūū teero niirī, Cōāmacū cūūrē añurō masīgú putuári tiigúdaqui.

19 Atibúreco macārāye masīre Cōāmacū ĩñacoropure teero jīāmajāre niīā. Cōāmacūye queti jóaripūpū teero jóanoā: “Cōāmacū atibúreco macārārē cúā tiiditóméniremena ñañarō putuári tiiquí”,* jī jóanoā.

20 Aperopūre Cōāmacūye queti jóaripūpūre ate jóanemonoā: “Marī Ōpū ateré masīqui: Masīrí basoca wācūrē bári niiré niīā”,† jī jóanoā.

* 3:19 Job 5.13. † 3:20 Salmo 94.11.

²¹ Teero tiirá, “Inimena niiã; cãũ biiro tiigú niiĩ” jĩ wãcũrijãrõ booa. Cõãmacũ múãrẽ añurõ wáari boogú, niipetirere, niipetirare tiiápudutigũ ticocoyigũ.

²² Yũũ Pablo, Apolos, Pedro, ùsã múãrẽ tiiápura niiã. Atibúreco maquẽ, catiré, diaadare, atitó maquẽ, too síro maquẽ múãrẽ tiiápura niiã. Niipetire múãye niiã.

²³ Múãpe Cristomena niiã. Cristope Cõãmacũmena niiĩ.

4

Cristoye quetire wederá paderigue

¹ Múã ùsãrẽ biiro wãcũrõ booa: “Cristore padecoteri basoca niiĩya; Cõãmacũye quetire too suguero macãrãpũ masĩña maniríguere wedecotera niiĩya”, jĩ wãcũrõ booa.

² Wedecotegũno cãũrẽ dutiarirocõrõ diamacú tiiró booa. Teero tiirá, ãpẽrã cãũrẽ padeoádacua.

³ Múã yũũ paderére beseri, péerogã wãcũpatiria. Queti beserí basoca beseri, wãcũpatiria. Yũũ basiro yũũ tiirére beseria.

⁴ Yũũ paderére wãcũgũ, “ñañarõ tiiátũ” jĩ wãcũria. Teero wãcũripacũ, “añurõ paderucua” jĩ besemasĩriga; marĩ Òpũ dícu yũũ tiirére besequi.

⁵ Teero tiirá, ãpẽrã tiirére besesuguerijãña. Marĩ Òpũrẽ yueya. Cãũ pũtaaatigũ, niipetire basocá masĩña manimíriguere bauanégũdaqui. ãpẽrã apeyenó tiirá wáari, cúã wãcũwarere masĩña maniã. Cõãmacũ teecãrẽ baurocá bauanégũdaqui. Tiibureco niirĩ, Cõãmacũ niipetirare cúã tiirígue põõtẽõrõ añuré ticogũdaqui.

⁶ Yáa wedera, teeré wedegũ, múãrẽ añurére boosãgũ wedea. Teero tiigú, Apolos, yũũ ùsãye maquẽmena múãrẽ queoré ticoawũ. Múã Cõãmacũye queti jóaripũ jĩrõbirora queoró tiiáro jĩgũ, tee queorére ticoawũ. Teemena múã ateré jĩnemoribocu: “Ùsãrẽ buegũpe múãrẽ buegũ nemorõ añurõ buenemoĩ”, jĩribocu sáa.

⁷ Múã ãpẽrã nemorõ añurã niiria; masĩnetõnucãrã niiria. Niipetire múã cõoré Cõãmacũ ticorigue dícu niiã. Cãũ ticorigue niipacari, ¿deero tiirá múã basiro buaríra tiiróbiro tũgueñaĩ?

⁸ Múã niipetire cõorábiro tũgueñacu. Teero biiri Cõãmacũ tiimasĩre ticorére cõopetirabiro tũgueñacu. Òpãrãbiro tũgueñarã, ùsãrẽ booría. Múã òpãrã niirĩ, nemorõ añuniãdacu ùsãrẽ. Múã diamacúrã òpãrã niiãtã, ùsãcã múãmena dutiapubocu.

⁹ Yũũ biiro tũgueñaã: “Ùsã sãcõããdarabiro niirã tiiã”, jĩ tũgueñaã. Sãcõããnoãdara watoapũ Cõãmacũ ùsãrẽ Jesús cãũyere wededutigũ beserirare niituropũ cãũrirabiro tũgueñaã. Atibúreco macãrã, ãmuãse macãrã ùsãrẽ ññanucũcua, “deero wáaadari” jĩrã.

¹⁰ Ùsã Cristoye dícuere wederé wapa basocá ùsãrẽ biiro wãcũcua: “Tũomasĩhẽrã, tutuhera, bári niirã niiĩya”, jĩ wãcũmicua. Múã basiro dícu biiro wãcũcu: “Ùsãcã Cristomena niijĩrã, tũomasĩpetira, tutuara, quioníremena ññanorã niiã”, jĩ tũgueñamicu.

¹¹ Siatopũra ùsã ññanorõ netõnucãwũ. Atitócãrẽ teerora yapacutijãã. Juabóara niiã; oco sñnidugãra niiã; suti cõohéra niiã. Basocá ùsãrẽ ññanorõ páaaapeya. Ùsãya wii peti maniã.

¹² Ùsã boorénorẽ sããdara, ùsã basiro bayiró padea. Basocá ùsãrẽ ññanorõ wedeseri, cúãrẽ ùsãpe “añurõ wáaaro” jĩ sãĩbosáa. Ùsãrẽ ññanorõ tiirí, teero tũgueñajãã.

13 Basocá ùsārē ñañarō wedepatiri, cūārē añurōmena quēnoā. Atibúreco maquē cūā cōārē tiiróbiro, cūā boohérebiri ùsārē ññaāya. Sicatorpura doonucārira teerora doorucújāya.

14 Múārē bobodutígu mee jóaa; múārē maígu, yuu pōnabiro diamacá wācūrī boogú wedea.

15 Múā paɯ diez mil Cristoye quetire bueráre cuomasīā. Teero paɯ cuopacári, sīcūrā niī múārē wedesuguerigu. Yuará niīā “Jesucristo basocáre netōnégū atirigu niīwī” jīrē quetire wedesuguegu. Múā tee quetire tuorá, cūārē padeonucāwū. Teero tiigú, yuu múā pacubiro niīā.

16 Teero tiigú, múārē biiro tiirí boogá: Yuu tiirécutirere ññacū, tiinunúseya.

17 Yuu teeré boosāgū, Timoteore múā putoru ticocogu tiia. Cūārē maīā. Cūū yuu macābiro niigú niī. Marī Ōpūyere diamacá tiirucú. Yuu Cristore padeogú tiirécutirere cūū múārē wedegudaqui. Yuu niipetiropu niipetira Jesuré padeoré pōnarī macārārē wederenocārē wedegudaqui.

18 Sīquērā múā menamacārā biiro wācūcua: “Ūsā Pablo nemorō Cōamacūyere tuomasīā. Teero tiigú, cuigu, atiriqui” jī wācūmicua.

19 Yuarpe “Cōamacū boorí, máata múā putoru wáaguda” jī wācūā. Toopú wáagu, teero wedesera wederere masīgūda. Tee dícuere masírícu. “¿Diamacūrā Cōamacū tutuaremena cūūyere tiirára tiī cūā?” jī masīgūda.

20 Cōamacū dutiré marīpūre jeari, marī wedeseremena dícu teeré ññorí; cūū tutuaremenape ññonóā.

21 ¿Ñeeré tiirí boogári múā? ¿Yuu múā putoru wáagu, pacu cūū pōnaré ñañarō tiiróbirora múārē ñañarō tiirí boogárite? ¿Maíremenapere wederí boogárite?

5

Ñañaré tiigúre cōādutire

1 Múāmena niirā cūā tiiré queti ānopú jeatoaa. Biiro tuonóā: Sīcū múā menamacū cūū pacu dúuturigore ñema, namocatiayigu. Biiro tiirénoré Cōamacūrē padeohéracā “teero tiirijāña; bayiró ñañaré niīā” jīcua.

2 ¿“Āpērā nemorō niinetōnucāā” jīgari múā ména? Wācūpatirono tiirá, múā wācūpatiriayiro. Wācūpatirapeja, cūārē cōābojīyu; múāmena neādutiribojīyu.

3 Yuu ānopú niipacu, yuu wācūrémēna múā putoru niigūbiro tugueñaā. Teero tiigú, yuu wācūrēpūre teero ñañaré tiigúre “cōārō booa” jītoaa.

4 Múā neārī, yuucā yuu wācūrēpu múā putoru niipuguda. Marī Ōpū Jesús tutuarecā múāmena niīadacu.

5 Múā teero neārā, cūārē cōājāña. Wātīrē wiyayá, cūūya ōpūūrē ñañarō netōrī tiiró jīrā. Teero ñañarō netōgū, duubóqui. Cūū teeré duurí, marī Ōpū Jesús pūnaatigu, cūū yeeripūnarē netōnégūdaqui.

6 Teero tiirá, “ūsāpe āpērā nemorō niinetōnucāā” jīrijāña. Múā ateré masīā: Pā tiirá púuaro jīrā, pā púuri tiirére wúocua. Cūā péerogā wúoari siro, tee niipetiropu sesajōācu. Teerora basocá ñañaré tiirére pēnicúa.

7 Teero tiirá, pēnirī jīrā, ñañaré tiigúre cōājāña. Múā teero tiirá, añurā pūnaadacu. Judíoa Pascua bosebarecore pā púuremena wúoya maniré dícuere yaacua. Wúoya maniré tiiróbiro niirā niīā múā. Cristo basirora marī ñañaré tiirére cōāgū, sīānórígu niīwī marīye wapa. Cūārā Pascua niirī, oveja cūā sīānórígubiro niī.

8 Teero tiirá, pā púuri tiirére cōārābiro ñañaré tiirére duuáda. Pā púuri tiirére wúoya manirébiro niīāda. Teero tiirá, añuré tiidugára, tiiditóre manirō Cristo marīrē tiibosáriguere useniremena tiíada.

9 Yuu too suguero jóaripũpu biiro jóawu: “Ñeeapesodeaatiramena bapacutirijãña”, jĩ jóawu.

10 Yuu teero jóagu, “atibúreco macãrã ñañaré tiirámena wedeserijãña” jĩgũ mee tiiwú. Múã “ñeeapesodeaatiramena, ugorepiramena, yaarí basocamena, weerirare padeorámena wedeseria” jĩrãpeja, atibúrecore cõawitiwabojiyu.

11 Yuu biirope jĩdugagu tiiwú: “Sĩcũ ‘Jesuré padeóa’ jĩpacu, ñeeapesodeaatigu niirĩ, cãumena bapacutirijãña. Teero biiri ugorepigumena, weerirare padeogúmena, quetipígumena, cãmurépigumena, yaarépigumena bapacutirijãña. Cãunomena sãcãrĩno yaarijãña”, jĩwã.

12-13 Yuu Jesuré padeohérare beseria. Cõamacũ basiro cúãrẽ bese, diamacũrã wapa tiigúdaqui. Múãmena niirãpere besero booa. Teero tiirã, Cõamacũye queti jóaripũ jĩrõbirora tiiyã: Múã watoapu ñañaré tiigúre cõãjãña.

6

Jesuré padeorã cãmerĩ wedesãre

1 Múã Jesuré padeorã cãmerĩ wedesãrã tiiáyro. Sãcũ ãpĩrẽ ñañaré tiiájyi. Teero tiirã siro, ¿deero tiirã Jesuré padeohérare queti beserĩ basocare quẽnodutĩ? ¿Deero tiirã Jesuré padeorãpere suocó, quẽnodutĩrii?

2 ¿Ateré múã masĩriite? Atibúreco petiãri siro, Cõamacũrẽ padeorã atibúreco macãrãrẽ beseadacua. Múã atibúreco macãrãrẽ beseadara niipacara, ¿deero tiirã teegãrẽ múã basiro quẽnomasĩrii?

3 ¿Atecarẽ masĩriite? Atibúreco petiãri siro, marĩ ángleare beseadacu. Cúãrẽ beseadara niijãrã, múãrẽ wáarepere nemorõ quẽnomasĩrõ booa.

4 Múã cãmerĩ wedesãrã, ¿deero tiirã Jesuré padeohégure múã quioníremena ññahẽgũrẽ quẽnodutĩ?

5 Múãrẽ boboáro jĩgũ, teero jĩã. Múã cãmerĩ wedesãrĩ, ¿múã watoapure sãcũ Jesuré padeogú quẽnomasĩgũno manidójãite?

6 Cúãrẽ besedutirono tiirã, múã Jesuré padeorã niipacara, Jesuré padeohéra putope quẽnodutĩra wáacu.

7 Múã basiro cãmerĩ wedesãrã, bayiró ñañaré tiirã tiia; múã sãcãrõména niimiãrigue petimasĩrõpejõãcu. Múãrẽ ñañaré tiirere teero tugueñajãrĩ, nemorõ ãñubocu. Múãyere yaarĩ, teero ññajãrĩ, nemorõ ãñubocu.

8 Múã teero ññajãrõno tiirã, múã basirora Jesucristore padeorã múãya wederare ñañarõ ti, cúãyere yaajãcu.

9 ¿Ateré múã masĩriite? Ñañaré tiirã Cõamacũ Õpũ niirõpu jearicua. Wisirijãña. Ñeeapesodeaatira, weerirare padeorã Cõamacũ Õpũ niirõpu jearicua. Teero biiri wãmosiarira niipacara ãpẽrãména ñeeapera, ãmũã sesaro numiãmena niirãbiro tiirã, numiã sesaro ãmũãmena niirãbiro tiirã Cõamacũ Õpũ niirõpu jearicua.

10 Yaarépira, ugorepira, cãmurépira, quetipira, tiiditõrepira Cõamacũ Õpũ niirõpu jearicua.

11 Tíatopure múã sãquẽrã teerora tiirẽcutimirira niiwũ. Teero tiirĩ siro niipacari, Cõamacũ múã ñañaré tiirere coserĩgu niiwĩ; múãrẽ cãũ põna niirĩ tiirĩgu niiwĩ. Marĩ Õpũ Jesuména, Espiritu Santomena Cõamacũ múãrẽ “ãñurãrã niĩya” jĩ ññaqui.

Múãye õpũãrĩ Cristoya õpũãmena cãmeyioa

12 Múã sãquẽrã biiro wedesecu: “Marĩ tiidugãrere tiimasã”, jĩcu. Teerora niĩã, niirõpeja. Apetó tiiró, marĩ tiidugãre marĩrẽ tiipuricu. “Marĩ tiidugãrere tiimasã” jĩrẽ diamacũ niipacari, marĩ tiidugãre marĩrẽ dutirijããrõ.

13 Apeyé cúa wedesere diamacú niiã: “Yaaré páaga maquẽ tiirígue niiã; páagape yaaré boocú”. Cõãmacũpe tee p̄aróp̄are petirí tiigúdaqui. Apeyepé diamacú niiria. Cõãmacũ õp̄ũĩrĩrẽ tiigú, ñeeapesodeaatiadari õp̄ũĩrĩrẽ tiiríyigu. Marĩye õp̄ũĩrĩ Jesús booró tiíadare õp̄ũĩrĩ niiã. Jesupé teeõp̄ũĩrĩ Õp̄ã niiĩ.

14 Cõãmacũ Jesuré masõrigu niiwĩ. Teerora cũã tutuaremena marĩcãrẽ masõgũdaqui.

15 ¿Ateré múã masĩriite? Múãye õp̄ũĩrĩ Cristoya õp̄ũĩmena cãmeyioa. ¿Marĩ Cristoya õp̄ũĩrẽ ñeeape wapatári basocoya õp̄ũĩmena cãmeyioadari? Tiirídojãã.

16 ¿Atecãrẽ masĩriite? Ɔmũ ñeeape wapatári basocomena niigũ, cúa p̄arã sicaõp̄ũũ tiiróbiro p̄atũácua. Cõãmacũye queti jóaripũpũ tee maquẽ jóanoã: “Cúa p̄arã sicaõp̄ũũ tiiróbiro p̄atũáadacua”,* jĩ jóanoã.

17 Teerora sũcã sũcũ Jesucristo marĩ Õp̄ũĩmena niigũ, cũũ wãcũrẽmena cũũmena cãmeyioqui.

18 “Ãp̄ẽrãrẽ ñeeapedugamiga” jĩ wãcũrõno tiigú, teeré dutiwáya. Apeyé marĩ ñañaré tiiré marĩye õp̄ũĩrĩrẽ ñañorícu. Marĩ ñeeapesodeaatirape, marĩye õp̄ũĩrĩ petire ñañorã tiia.

19-20 ¿Múã masĩriite? Marĩrẽ Cõãmacũ Espiritu Santore ticorigu niiwĩ. Marĩye õp̄ũĩrĩ Espiritu Santoya wiibiro niiã. Cũũ marĩmena niiĩ. Cõãmacũ wapa-pacãremena marĩrẽ wapatírigu niiwĩ. Teero tiirá, marĩye õp̄ũĩrĩmena marĩ booró tiimasĩña maniã. Marĩye õp̄ũĩrĩ, marĩ wãcũrẽ Cõãmacũye niiã. Marĩye õp̄ũĩrĩmena añurẽ tiíada, ãp̄ẽrã Cõãmacũrẽ añurõ wãcũãrõ jĩrã.

7

Nũmocũtire maquẽ

1 Mecũtígãrẽ múã jóaripũpũ sãĩñáriguere yũũgũda. Nũmocũtiheri, añũjãã, añũrõpeja.

2 Teero niipacari, nũmocũtihera noo booró ñeeapesodeaatibocua. Teero tiirá, ãmũã cúaõrõ nũmocũtiro booa. Numiãcã cúaõrõ manũcũtiro booa.

3 Ɔmũ cũũ nũmoména añurõ niĩãrõ. Coocã cũũmena teerora niĩãrõ.

4 Manũcũtigore cooya õp̄ũũ dícu niiria; coo manũ booróbirora cũũmena niirõ booa. Coo manũcãrẽ cũũya õp̄ũũ dícu niiria; cũũ nũmo booróbirora coomena niirõ booa.

5 Cúa biiro tiíaro: Numiõ coo manũ coomena niidugari, yũũaro. Cũũcã coore yũũaro. Apetó tiirá, cúa biiro cãmerĩ jĩbocua: “Marĩ tiirucúrobirõ tiiríjããda ména; Cõãmacũp̄ere súubuseada”, jĩ wedesebocua. Cúa “noquẽ b̄recori súubuseada” jĩ quẽnoãri siro, súubusecua. Súubuseari siro, too sũguero niirecutiaribirora manũmena, nũmoména niĩãrõ. Teero tiihéri, cúa wãcũtutuhéri, Satanás ñañaré tiidutĩboqui. ãp̄ẽrãména noo booró ñeeaperi tiibóqui.

6 Yũũ múãrẽ teeré dutirébiro jĩgũ mee tiia. “Múã teero tiirí, añũãdacu” jĩgũ, teero jĩã.

7 Yũũ biiro wãcũã: Yũũ múã niipetirare yũũ tiiróbiro nũmomanirã niirĩ boomíga. Cõãmacũpe basocãcõrõrẽ cúa tiíadarere cũũrigu niiwĩ. ãp̄ẽrãrẽ nũmomanidutigũ, manũmanidutigũ cũũrigu niiwĩ. ãp̄ẽrãp̄ere nũmocũtidutigũ, manũcũtidutigũ cũũrigu niiwĩ.

8 Mecũtígã múã nũmomanirãrẽ, manũmanirãrẽ, wapewia numiãrẽ jĩgũda. Múã yũũ tiiróbiro nũmocũtiheri, manũcũtiheri, añũniã.

* 6:16 Génesis 2.24.

⁹ Ɖmũã numiãmena niidugara nũcãhẽrãno nũmocũtiaro. Numiãcã teerora manũcutiari. Cũã nũmocũtiri, manũcutiri, nemorõ ãñuã. Teero tiirã, cũã numiãmena, ãmũãmena niidugare dícsũre wãcũricua.

¹⁰ Yũũ wãmosíarirare biiro dutia: Ate marĩ Ɖpũ dutiré niiã; yũũ dutiré mee niiã: Numiõ coo manũrẽ cõãrijããrõ.

¹¹ Cõãgõ, sĩcõrã putũáaro; o coo manũ niimirigũmena quẽnoãrõ; cũũmena niiãrõ sũcã. Ɖmũcã teerora cũũ nũmorẽ cõãrijããrõ.

¹² Āpẽrãrẽjã yũũ wãcũrere biiro jĩgũda. Ate wãcũrẽ marĩ Ɖpũ yũũre wederé mee niiã. Apetó tiigũ, sĩcũ múã menamacũ Jesurẽ padeohégore nũmocũtiboqui. Coo cũũmena niirucudugari, cõãrijããrõ.

¹³ Teerora sũcã padeohégũre manũcutigocã coomena cũũ niirucudugari, cõãrijããrõ.

¹⁴ Padeohégũ nũmo coo Jesurẽ padeorẽ wapa coo manũcã Cõãmacũ ãñurõ tiinórĩgũ niiqui. Teerora padeohégo manũ cũũ Jesurẽ padeorẽ wapa cũũ nũmocã Cõãmacũ ãñurõ tiinórĩgo niico. Teero tiirã, cũã põna Jesurẽ padeohéra põna tiiróbiro niiricua. Teero tiigũ, Cõãmacũ cũã põnarẽ ãñurõ tiiqui.

¹⁵ Jesurẽ padeohégũno cũũ nũmorẽ cõãdugagũ, cõãjããrõ. Jesurẽ padeohégocã coo manũrẽ cõãdugago, cõãjããrõ. “Yũũre cõãrijãña; yũũmena niijãña”, jĩmasĩña maniã. Cõãmacũ marĩrẽ cãmerĩquẽrõ manirõ niirecutiri booi.

¹⁶ Jesurẽ padeogó coo manũrẽ Jesurẽ padeohégũre “yũũmena niigũ, padeogũdaqui” jĩmasĩña maniã. Teerora sũcã Jesurẽ padeogũcã cũũ nũmo Jesurẽ padeohégore “yũũmena niigõ, padeogódaco” jĩmasĩña maniã.

¹⁷ Tee biipacari, ateré yũũ niipetiro macãrã, Jesurẽ padeorẽ põnarĩ macãrãrẽ dutia: Múãcõrõ Cõãmacũ múãrẽ sicato cũũ põna putũári tiiróbirora atitócãrẽ teerora niirõ booa.

¹⁸ Cõãmacũ ãpẽrãrẽ cõnerĩgũ yapa macã caseróre widecõãnorirare cũũ põna putũári tiibóqui. Cũã widecõãnorira niiãrõ. Widecõãñoña manirãrẽ cũũ põna putũári tiirícãrẽ, teerora widecõãñoña manirã niiãrõ.

¹⁹ Widecõãnorĩgũ niirĩ, o widecõãñoña manigũ niirícãrẽ, wapamaniã. Cõãmacũ booró tiirẽpe wapacũtĩnetõnũcãã.

²⁰ Niipetira Cõãmacũ cũãrẽ sicato cũũ põna putũári tiirító cũã niisũgueribirora niirucujãrõ booa.

²¹ Dutiapenori basocare* Cõãmacũ cũũ põna putũári tiirĩ, cũã dutiapenorere wãcũpatirijããrõ. Apetó cũãrẽ dutirã “wáaya” jĩrĩ, witijõããrõ.

²² Cõãmacũ marĩ Ɖpũ Jesurẽ padeodutĩgũ múãrẽ beserĩgũ niiwĩ. Teerora sĩcũ besenũcãritore, dutiapenori basocũ niirĩgũ niiwĩ. Atitóre biiro niiã: Teero dutiapenori basocũ niipacũ, Jesumẽna niijĩgũ, dutiaperere witiirĩgũ tiiróbiro niiqui. Jesuyé maquẽrẽ padequi. Āpĩ cũũ besenũcãritore, dutiapenoña manigũ niirĩgũ niiwĩ. Atitóre Crístore padecoteri basocũ tiiróbiro niiqui sãa.

²³ Cõãmacũ múãrẽ wapapacãremena wapatĩrĩgũ niiwĩ. Teero tiirã, ãpẽrã dutiapenori basoca tiiróbiro niirijãña.

²⁴ Cõãmacũ sicato besenũcãrito, múã niirecutirobirora niijãña. Cũũmena ãñurõ niĩña.

²⁵ Wãmosíaherare marĩ Ɖpũ dutiré maniã. Marĩ Ɖpũ yũũre bóaneõ ãñarẽmena múãrẽ yũũ wederere tũorĩ tiirĩgũ niiwĩ. Teero tiigũ, yũũ wãcũrepere wedegũda.

²⁶ Biiro wãcũã: Atitóre pee ñãnarõ netõrẽ niiã. Teero tiigũ, sĩcũ cũũ niiróbirora putũájããrõ.

²⁷ Nũmocũtĩgũ coore cõãrijããrõ. Nũmomanigũ nũmo ãmaãrijããrõ.

* **7:21** Pecasãyemena “esclavos” niĩya.

28 Numocutigu Cõamacūrē netõncāgū mee tiii. Numiõcā wāmoságo, Cõamacūrē netõncāgõ mee tiiyo. Teero niipacari, wāmosárirare cúã catirí b̄arecorire pee ñañarõ netõré niiã. Ȳuu cúã ñañarõ netõrére boosārimiga.

29 Yáa wedera, ȳuu múārē ateré wededugaga: Atibáreco petiádaró péero d̄usaa. Teero tiirá, mecūāmena numocutira numomanirá tiiróbiro niirõ booa.

30 Boorituari basoca boorituahera tiiróbiro niirõ booa. Usenirācā t̄usahera tiiróbiro niirõ booa. Apeyenó s̄airā cúāye niidoaadarere tiiróbiro t̄ugueñarijãrõ.

31 Atibáreco maquēmena añurõ netõrã tee dícare wācūrijãrõ. Atibáreco maquē marí ññaré ditiwaro tia.

32 Múārē wācūpatiro manirõ niirí boogá. Numomanigū marí Ōp̄ūye maquērē bayiró wācūqui, Jesucristo usenirí boogá.

33 Numocutigupe atibáreco maquērē bayiró wācūqui, cúã numorē usenirí boogá.

34 Cúã numo, teero biiri Jesucristo usenirí boogá, cúã tiidugáre p̄uaró niicu. Numiācārē teerora niiã. Man̄manigõ marí Ōp̄ūye maquērē bayiró wācūco. Cooya ōp̄ūāmena, coo wācūrēmena Cõamacū booró tiidugáco. Man̄cutigope atibáreco maquērē bayiró wācūco, coo man̄rē boosāgõ.

35 Ȳuu múārē añuré boosāgū wede, jóacoa. Múã tiirēre cāmotádugariga. Teero tiiróno tiigú, múārē añurõ niirí boogá. Teero biiri marí Ōp̄ūye dícare wācūrí boogá.

36 Sícū cúã macõ b̄uc̄ó wáari ññagū,† biiro wācūqui: “Ȳuu macõrē añurõ tiiríga; coo man̄cutiri, añubocu”, j̄i wācūqui. Teero j̄i ḡano numicūārõ. Teero tiiré ñañaré tiiré mee niiã.

37 Āp̄p̄éja cúã añurõ wācūāri siro, “ȳuu macõrē numicūricu” j̄i qui. Cúã teero tiidugáre añuniã. Ȳuu macõ man̄cutirijãrõ j̄i ḡū, añurõ tiigú tiiquí.

38 Biiro niiã: Numicūgū añurõ tiigú tiiquí. Numicūhēgūcā toorá añunemorõ tiiquí.

39 Marirē dutiré biiro niiã: Man̄cutigo coo man̄ catiri, cúāmena niirucu-jãrõ. Cúã diari siro, coore cāmotáre manirí, coo t̄usagūmena man̄cutimasīco. Cúã Jesuré padeogú niiārõ.

40 Ȳuupe biiro wācūã: Coo āp̄imēna dúutuhego, nemorõ useniremena niico. Ȳucā Esp̄iritu Santore cuojigū, teero wedesea.

8

Weerirare wáic̄u diiré tioré maquē

1 Ȳuu mecūtígārē apeyé múã s̄añáriguere ȳuuguda. “¿Wáic̄ura dii cúã weerirare ticoariguere yaajãrõ booi?” j̄iriguere ȳuuguda. “Weerirare cúã padeoré wapamaníã; teeré masītoaa”, j̄icu múã. Teerora niiã, niirõpeja. Teero j̄irã, biiro j̄irã tiicú: “Us̄apeja āp̄erã nemorõ masīnetõncāã”, j̄iāmajãrã tia. Marí cāmerí maĩrã, biirope tiicú: Āp̄erãrē tiápucu, Cõamacūrē padeonemóārõ j̄irã.

2 “Masīnetõnegū niiã” j̄i ḡano añurõ peti masīgú mee niiquí. “Biirope añurõ masīrõ boocú”, j̄i masīriqui.

3 Cõamacū cúārē maīgūrē masītoaqui.

4 Wáic̄ura dii cúã weerirare ticoarigue maquēpere biiro wedeguda: Marí masīã: Cúã weerira wapamanícua; Cõamacū s̄ic̄urã niiquí.

† 7:36 Apepū biiro t̄onóã: Sícū cúã numo niigõdo b̄uc̄ó wáari ññagū, ...

⁵ Āpērā cūūrē padeohéra paу cōāpōnapere padeocúa. Ёmuaāsepa ni-irārē, atibúrecopa niirārē padeocúa. Cúārē marī Cōāmacūrē padeoróbiro tagueñacua. “Marī ōpārā niīya”, jīcua.

⁶ Marīpe ateré masīā: Cōāmacū marī Pacу sīcūrā niiqui. Cūū niipetire atibúreco maquērē bauanéyiga. Marī cūū pōna cūū dutiró tiiáda niīā. Jesucristo sīcūrā marī Ōpū niī. Cūūmenarā niipetire bauanénoriro niīwī. Marīcārē cūūmena niirī tiiríga niīwī.

⁷ Niipetira Jesuré padeorá teeré masīriya. Cúā sīquērā too sugeropу weerira dícare padeomíwā. Mecūtígārē weerirare ticoarigue diiré yaara, biiro wācūcua: “Teeré yaara, weerirare padeorá tiia”, jīcua. Padeobayíhera yaara, wapa cуorá tiiróbiro tagueñacua. Teeména cúā wācūrere ñañocúa.

⁸ Marī yaaré, marī yaaherecā marīrē Cōāmacūrē masīrī tiinemória. Marī yaara, nemorō añurā wáaricu. Yaahera, ñañarā wáaricu.

⁹ Teero niipacari, añurō tiiyá múā. “Niipetirere yaamasīā” múā jīrémēna āpī añurō padeobayíhegure ñañaré tiirí tiiríjāña.

¹⁰ Biiro niīā: Mуу “cúā weerirare wapamaníā” jīmasīpacу, cúā weerigure súbusepeoropу yaaga wáabocu. Āpī padeobayíhegure mуу teero tiirere ññaboqui. Mууrē ññacūgū, cūūcā weerirare ticoariguere yaaga wáaboqui.

¹¹ Mуу masīpacу yaaga, padeobayíhegure “yуу ñañaré tiigú tiigá” jī wācūrī tiigú tiia. Cristo cūūcārē diabosariga niīwī. Mуу yaarémēna cūū padeorere ñañorī tiibuyérjāña.

¹² Ateména pтуáa sáa: Múā padeobayíhegure ñañaré tiibuyéra, Cristorena ñañaré tiirá tiia.

¹³ Teero tiirá, marī yaarémēna marīya wedegу padeobayíhegure ñañaré tiirí tiirá, diamacūrā wáicura diiré yaanemorijārō booa, cūūrē ñañaré tiibuyéri jīrā.

9

Apóstoles cúā wederémēna wapatá, yaamasīcua

¹ Yууcā Jesús cūūyere wededutigу beserigу niīā. Āpērā cūū beserira tiiróbiro tiimasīā. Yууcā marī Ōpū Jesuré ññawū. Múārē marī Ōpūye quetire wedewу. Múā teeré tuo, padeowú. Teero tiirá, yуу Jesús beserigу niirere masīā.

² Āpērā yууre “cūū Jesús cūūyere wededutigу beserigу mee niī” jīrā niicua. Múāpeja teero jīria. Yуу múārē Jesuyé maquērē wederi siro, padeowú. Teero tiirá, múā āpērā nemorō yууre “Jesús cūūyere wededutigу beserigу niī” jīmasīā.

³ Āpērā yууre wedepatira, “cūū Jesús beserigу mee niī” jīcua. Cúārē biiro yууa:

⁴ Yуу Jesús beserigу niijīgū, yуу buerere tuoráre “ecayá yууre” jīmasīā.

⁵ Yууcā āpērā Jesús beserira, Jesús baira, teero biiri Pedrobirora yуу tiirí, aññubojīyu. Cúā nуmosānumiā Jesuré padeoráre cúāmena néewaya.

⁶ ¿Deero wācūi múā? ¿Ūsā dícu Bernabé, yуу Jesuyé quetire wederá yaacatidugara, padedumasīrigari?

⁷ ¿Surara cūū yaarére cūū basiro wapatígari? Wapatíriqui. ¿Ūsere oterí basocu teeducare yaarigari? Yaaqui. ¿Oveja coterí basocu oveja ōpēcóre bipegú sīnirígari? Sīniquí.

⁸ Yуу tee queorémēna wederi, yууre “basocá wācūrē dícare wedei” jīrijāña. Moisére dutiré cūūriguecā teeré jóanoā.

⁹ Tee dutirépure biiro jóanoã: “Wecu trigare wãñiãrĩ, useropu tuusãri betore tuusãrijãña. Yaadugagu, yaaaro”, jĩ jóanoã. Cõamacũ teeré jĩgũ, wecuá dícare jĩgũ mee tiyígu.

¹⁰ Cũ teeré jĩgũ, ùsã cũye quetire wederáre queorémena wedegu tiyígu. Ditare coamutõsuguegu, ãpĩ trigare wãñiãgũ “tiidita oteré ducare ñeeãdacu” jĩrã, padecua.

¹¹ Ësã otenacãrira tiiróbiro Jesuyé maquẽrẽ múãrẽ weneducãwã. Otegú tee oteré ducare ñeerõbirora múãcã ùsã bueré wapa apeyenó múã cuorere péero ùsãrẽ ticori, ãñuniã.

¹² Múã ãpẽrã múãrẽ bueráre teero ticojãcu. Ësãpereja nemocú.

“Ësãrẽ ticoya” jĩmasĩpacara, “ticoya” jĩria. Teero jĩrõno tiirã, teero nãcãjãwã. Biiro wãcũwã: “Marĩ sãirĩ, Cristoye quetire booribocua”, jĩ wãcũwã.

¹³ ¿Ateré múã masĩriite? Cõamacũwipũ paderí basocá Cõamacũrẽ padeorã yaaré néeati cũũriguere yaacua. Teerora tiwiipú wáicurare sãrõpũ paderãcã tee diiré yaacua.

¹⁴ Cũã tiiróbiro Jesuyé quetire wederãcãrẽ “cũã tee wederémena wap- atáyaaro” jĩrigu niwĩ marĩ Òpũ.

¹⁵ Teero jĩpacari, yũ sãcãrĩ “ticoya yũre” jĩricu. Mecũtígãrẽ múãrẽ apeyenó ticodutigu mee teero jóaa. Bayiró jubóarera diadugapacũ, múãrẽ yũ wederé wapa yaaré sãirícu.

¹⁶ Yũ Jesuyé quetire wedegú niijgũ, “ãpẽrã nemorõ ãñugũ niã” jĩmasĩria. Tee Cõamacũ yũre padedutire niã. Yũ teeré wedeheri, yũre ñañanibocu.

¹⁷ Yũ boorémena wedegu doca, wapatábojĩyu. Cõamacũ yũre wededu- tiripeja, cũ yũre cũũrigue dícare tiigú tiia.

¹⁸ Teero tiiró, yũ ãñurõ ùsenire yũ wede wapatárebiro niicu. Yũ wa- paséro manirõ netõnére quetire basocãre wederémenape ãñurõ ùseniã. Jesús beserigu niijgũ, “wederé wapa ticoya yũre” jĩmasĩpacũ, jĩria.

¹⁹ Pacũ Cristore padeorí boosãgũ, biiro tãgueñaã: Sãcãrẽ padecotegu niiri- pacũ, yũ basiro niipetirare padecotegu tiiróbiro tãgueñaã.

²⁰ Judíoa pũtopũ niigũ, cũãrẽ Cristore padeorí boosãgũ, cũã tiiróbirora tiia. Yũ Moisére dutiré cũũriguemena niiripacũ, tee dutirémena niirã pũtopũ wáagu, cũã tiiróbiro tee dutirére tiia. Cũãrẽ Cristore padeorí boosãgũ, teero tiia.

²¹ Tee dutirémena niihẽrã pũtopũ wáagu, cũãrẽ Cristore padeorí boosãgũ, tee dutirémena niihẽgũbiro niã. Teero niipacũ, “Cõamacũ dutirére tiihégu niã” jĩgũ mee tiia. Yũ Cristo boorere tiidugágu niijgũ, Cõamacũ dutirémenape niã.

²² Yũ padeobayíheramena niigũ, cũãrẽ Cristore padeonemórĩ boogú, cũãbirora tiia. Ateperé tiinemóã sũcã: Niipetirare “¿deerope yũ tiirí, netõdugámĩ cũã?” jĩgũ, cũã tiirucúrobirora tiia.

²³ Tee niipetirere tiia, niipetiro macãrã Jesuyé quetire tũóaro jĩgũ. Teero tiigú, yũcã cũãmenarã Cristo ticoadarere ñeegũdacu.

²⁴ Múã masiã: Cuturópu wáara, niipetira cutucúa, “¿noãpé cutubayínemoĩ?” jĩrã. Niipetira cutupacára, sãcãrã wapatáqui. Múãcã Cõamacũ ticoadarere wapatádugara, cuturí basoca tiiróbiro tutuaremena Cõamacũ booréperẽ tiiró booa.

²⁵ Niipetira cũã cutuádari suguero, bayiró cutubuécua. Too suguero cũãye õpũũrĩrẽ ñañoriguere duujãcua. Cũã pũũmena tiirí betore wapatádugara, teero tiisuguécua. Tiibeto máata bóajõacu. Marĩ ñeeãdarepeja petirícu.

26 Teero tiigú, yuu cuturí basocá capea ñahēgū tiiróbiro noo booró tiiría. Cãmerĩquēri basocū añurō cãmerĩquēmasihēgū cūu booró tiijãqui. Yũupeja cūu biro tiidugáhegu, yuu tiíadarere añurō wãcũsuguea.

27 Yáa õpũurē quēnojeá dutigu, ñañaré tiidugárere nũcãjãã. Yáa õpũũ yũure dutiria; yuu basiro yáa õpũurē dutia. Teero tiiriatã, Jesuyé quetire ãpērãrē wedegú niipacu, Cõãmacū ññacoropure ñañarō pũtuábocu.

10

Weerirare padeorijãña

1 Yáa wedera, múarē ateré múã masĩrĩ boogá: Niipetira ãsã ñecũsũmũã õmeburuá doca niyira. Niipetira Día Oco Sõarímaarē tĩãwayira.

2 Niipetira “Moisémena niã” jĩrere ãñorã, õmeburuáre nũnũ, tiimaarē tĩãwayira. Cúã õmeburuáre nũnũ, tiimaarē tĩãwariguemena wãmeõtinorirabiro pũtuáyira.

3 Niipetira maná wãmecutirigue Cõãmacū ticoriguere yaayira.

4 Niipetira oco Cõãmacū ticoriguere sñiyira. Tee oco ãtãgãpũ witiyiro. Tiigá ãtãgã Cõãmacū ticoriga niyiro. Cristora tiigabiro niĩ. Cúã noo wáaro cúãmena niyigu.

5 Cõãmacū cúãrē teero tiipacári, cúãpe cúãrē usenirĩ tiiriyira. Cúãrē netõnũcãrĩ ññagũ, paure yucu manirõpũ diari tiiyigu.

6 Cúãrē teero wáarigue marĩrē queoré ticoré niã. Marĩrē cúã tiiróbiro ñañarére ugaripéarijããrõ jĩrõ, teero wáyairo.

7 Teero tiirã, cúã sĩquērã tiiróbiro weerirare padeorijãña. Cõãmacūye queti jóaripũpũ cúã tiiriguere jóanoã: “Cúã yaa, sñi, too síro cúã booró bosebureco tiinũcãyira”,* jĩ jóanoã.

8 Marĩpeja sĩquērã cúã tiiróbiro noo booró ñeeaperijããda. Cúãcã teero tiiriguere wapa sicaburecore veintitrés mil diayira.

9 Teero biiri sĩquērã cúã tiiróbiro marĩ Õpũrē cúari tiirijããda. Cúãcã teero tiiriguere wapa pau ãñaã bacasiãnoyira.†

10 Teero biiri sũcã cúã sĩquērã Cõãmacũrē wedepatirobiro wedepatirijãña. Cúãcã wedepatirigue wapa ángele sñãdutínorigu cúãrē sñãyigu.‡

11 Atibáreco petiwáro tia. Teero tiigú, Cõãmacū marĩ atitó macãrãrē masĩdutigu, cúãrē teero tiiyigu. Cũu cúãrē wáariguere jóadutirigu niuwĩ, marĩrē cúã tiiróbiro tiirijããrõ jĩgũ, cúãrē wáaribiora marĩrē wáari jĩgũ.

12 Teero tiigú, sñcũ “yũupeja añurō padeogá niã; ñañaré tiiría” jĩ wãcũgũno añurō tuomasĩña, ñañaré tiirí jĩgũ.

13 Apetó múã ñañaré tiidugácu. Múã dícuere teero wáaricu; niipetirapure teero wáacu. Cõãmacũpe múãrē tiíapurucugu niijĩgũ, múã nocõrõ nũcãrere masĩjĩgũ, múãrē ñañaré tiidugánemore jeari tiiríqui. Ñañaré tiidugáre jeari, Cõãmacū múãrē tutuare ticogũdaqui, ñañaré tiirijããrõ jĩgũ.

14 Teero tiirã, yuu maĩrã, múã cúã weerirare padeorijãña, ñañarõ wáari jĩrã.

15 Múã añurõ masĩrã niã. Teero tiirã, múã basiro yuu wedeserere “diamacú niã” o “merẽ niã” jĩãdacu.

16 Marĩ bocara, sñirí bapa sñiãdari suguero, Cõãmacũrē usenire ticoa. Tiibapare sñirã, “Cristoye díi marĩrē õmayudibosariguemenarã marĩ cūũmena niã” jĩdugara tia. Pãgãrē bato yaara, “Cristoya õpũũ cūũ diari õpũũmenarã marĩ cūũmena niã” jĩdugara tia.

* 10:7 Éxodo 32.6. † 10:9 Números 21.5-6. ‡ 10:10 Números 16.41-49.

17 Marĩ sicagá maquẽ pãrẽ yaaa. Teero tiirá, marĩ paꝝ niipacara, sicaõpũũ tiiróbiro niiã.

18 Israelya põna macãrãrẽ wãcũña. Cúã Cõãmacũrẽ padeorá, wáicũrãrẽ sããpéocua. Tee diiré yaara, “Cõãmacũmena niiã” jĩrã tiicúa.

19 ¿Deero jĩũdugagũ tiii yũũ teeména? “Wáicũra dii cúã weerirare ticoariguere marĩ yaara, weeriramena niiãdacu”, ¿jĩũdugagũ tiigári? “Weerira caticua”, ¿jĩũdugagũ tiigári? Jĩria.

20 Biirope jĩũdugagũ tiia: Cõãmacũrẽ padeohéra cúã weerirare wáicũra diiré ticora, Cõãmacũrẽ ticora mee tiiíya; wãtĩãpere ticora tiiíya. Múãrẽ wãtĩãmena niirĩ booríã.

21 Marĩ Õpũrẽ padeorãmena vinorẽ sĩnirã, pãrẽ yaara, marĩ Õpũrẽ padeorére wiyará tiia. Teeré yaaarira wãtĩãyere sĩni, yaaro booríã.

22 Marĩ Õpũrẽ doeri tiidugáricu. Cũũ marĩmena cúari, marĩ cũũmena sĩcãrĩbírícu; tutuagũ niiqui.

Marĩ booró tiirá, ãpẽrãrẽ maĩrĩbocu

23 Múã sĩquẽrã biiro wedesecu: “Marĩ tiidugárere tiimasĩã”, jĩicu. Teerora niiã, niirõpeja. Apetó tiiró, marĩ tiidugáre marĩrẽ tiíãpurícu. “Marĩ tiidugárere tiimasĩã” jĩrẽ diamacú niipacari, teepé ãpẽrãrẽ Cõãmacũrẽ ãñurõ padeorí tiirícu.

24 Múãye dícare wãcũrijãrõ booa; ãpẽrãyẽ niiãdarecãrẽ wãcũrõ booa.

25-26 Cõãmacũye queti jóaripũpũ biiro jóanoã: “Niipetire atibárecopũ niiré marĩ Õpũye niiã”, § jĩ jóanoã. Teero tiirá, yaaré dúaropũ dúarere noo booró sãĩ, yaaya. “¿Weerirare súubusepeoarigue dii niiĩ?” jĩ sãĩñãrijãña, wapa cũorã tũgueñarĩ jĩrã.

27 Apetó tiigú, sĩcũ Jesuré padeohégũ múãrẽ cũũ pũtopũ yaadutiboqui. Múã cũũ pũtopũ wáadugara, niipetire cũũ ecarére yaaya. “¿Ate deero tiíãrigue dii niiĩ?” jĩ sãĩñãrijãña, wapa cũorã tũgueñarĩ jĩrã.

28 Toopú niirĩ, ãpẽrã múãrẽ biiro jĩĩbocua: “Ate weerirare cúã ticoarigue dii niiã”, jĩĩbocua. Múã cúã padeorére ñãñorĩ jĩrã, tee diiré yaarijãña, wapa cũorã tũgueñarĩ jĩrã.

29 Múãye maquẽrẽ wederia. Múã yaara, ñãñarõ tũgueñarícu. Cúã tũgueñare maquẽrẽ wedegũ tiia. “Yaaya maniréno niiã”, jĩ tũgueñacua.

Múã yũũre sãĩñãbocu: “¿Deero tiirá ãpẽrã tũgueñaremena ãsãpe ãsã yaadugarere jaarigari?”

30 Ësã jaarére Cõãmacũrẽ usenire ticori, ãpẽrã ãsã jaarére merẽã jĩĩmasĩricua”, jĩĩbocu.

31 Yũũpeja múãrẽ biiro wedea: Marĩ jaarémãna, marĩ sĩnirémãna, marĩ booró tiirémãna Cõãmacũrẽ usenirĩ tiíãda, ãpẽrãcã Cõãmacũrẽ “ãñunetõjõãĩ” jĩĩãrõ jĩrã.

32 Múã tiirémãna sĩcũnorẽ ñãñarẽ tiieñorijãña; niipetira Cõãmacũ põnarẽ, judíoare, judíoa niihẽrãrẽ ñãñarẽ tiieñorijãña.

33 Yũũcã teerora tiia. Niipetire yũũ tiirémãna niipetirare ãñurõ tiidugáa. Niipetira netõnerĩ boogú, cúãye niiãdarere boosãã; yũũpeja yé dícare ãmaãria.

11

1 Múãcã yũũ Cristore nũnũrõbirora teeré ññacũ, yũũre nũnũñã.

Numiã Jesuré padeorá neãrõpũ tiiré maquẽ

2 Múã yũũ tiiriguere teero wãcũpetirucujããyiro. Yũũ múãrẽ buerigüecãrẽ diamacú tiíãyiro. Teero tiigú, múãmena yũũ bayiró useniã.

§ 10:25-26 Salmo 24.1.

³ Apeyeré ateré múārē masīrī boogá: Cristo niipetira ñmũã sotoa niĩ. Ñmũpe cũũ numo sotoa niĩ. Cõãmacũ Cristo sotoa niĩ.

⁴ Ñmũ súbusegũ, cũũya dupupũ sapeare pesarijārō booa.* Cũũ Cõãmacũ wededutirere wedegũ, teorora pesarijārō booa. Pesagúpeja bobooro tiigú tiiquí. Cũũ teero tiigú, marĩ Ñpũ Jesucristore quioníremena padeoríqui.

⁵ Numiõpeja súbusego, cooya dupupũ suti caserore pesaro booa. Co Cõãmacũ wededutirere wedego, teorora tiiró booa. Pesahegopeja bobooro tiigó tiicó; marĩ Ñpũ Jesucristore quioníremena padeoríco. Póare súa pedenorigo tiiróbiro niico.

⁶ Sícõ numiõ pesarí casero pesahego, sica diamacárã coo póare súacõãjããrõ. “Yũũre súapetiã, o pedeatã, bobooro tũgueñabocu” jĩĩgõ, suti caserore pesaaro.

⁷ Ñmũpe Cõãmacũ niirére, cũũ dutimasĩrere ññoĩ. Teero tiigú, pesarijārō booa. Numiõpe coo manũ ññurõ dutimasĩrere ññooyo. Teero tiigó, suti caserore pesaro booa.

⁸ Múã masiã: Sicatorũra Cõãmacũ basocãre tiigú, ñmũrē numiõya cõãmena tiiríyigũ; numiõpere ñmũya cõãmena tiiyigũ.

⁹ Cõãmacũ Adãnrē tiigú, Evare tiiapuaro jĩĩgũ mee tiiyigũ. Evare tiigúpeja, Adãnrē tiiapuaro jĩĩgũ tiiyigũ.

¹⁰ Teero tiirã, múã neãrõpũre niirã, numiã suti caserore pesaro booa. Teero tiigõno coo manũ dutirémēna niirére ññoocó. Ángeleacã coo teero tiirére ññacua.

¹¹ Teero niipacari, marĩ Jesuré padeorã cãmerĩ tiiapua. Ñmũã cũũ ñmosãnumiã tiiapure manirõ niimasĩricua. Numiãcã cũũ manũsũmũã tiiapure manirõ niimasĩricua.

¹² Ate diamacárã niã: Cõãmacũ numiõrē ñmũya cõãmena tiiyigũ; teero biiri ñmũã numiãpũre bauácua. Niipetira Cõãmacũ tiiríra dícu niĩya.

¹³ Numiã Cõãmacũrē sãirã, dupupũ suti caserore pesaheri, ¿ãñuĩ? Múã basiro beseya.

¹⁴ Niipetira ateré masiñoã: Ñmũ póañapõ yoari, bobo niã.

¹⁵ Numiõpe póa yoariñapõ cũgõ boboríco; tee póamēna ñsenico. Coo póamēna suti caserore pesagobiro tiicó.

¹⁶ Yũũ wedeserere “diamacũ niiria” jĩĩgãnorē biiro jĩĩgũda: “Ñsã teero dícu tiirucúa. Teero biiri Jesuré padeorē põnarĩ macãrãcã teorora tiirucúcu”, jĩĩgũda.

Neãyara diamacũ tiirírique

¹⁷ Mecütigã múārē apeyeré jóaa. Ateré jóagu, múãmēna ñseniria. Múã neãrã tiiré múārē Jesuré padeonemórĩ tiirõno tiirã, padeorére ññãrã tiia.

¹⁸ Múārē ateré jĩĩsũguegũda: Múã neãrã, sãcãrõmēna yaariayiro. Teeré tũoáwũ. Yũũ tũgueñarĩ, yũũre diamacũ maquērē wedecoaya.

¹⁹ Ate diamacárã niã: Múã bataricãrē, ññuniã. Teemēna “¿noãpé diamacũ Jesuré padeorã niĩto?” jĩĩrere ññoãdacu.

²⁰ Múã neãyara, marĩ Ñpũ cũũ buerãmēna yaaturirobiro diamacũ tiiríayiro.

²¹ Múã yaarē néewarere noo booró yaanũcãjããyiro. Ñpērã jũamēna pũtuã, ñpērã sĩni, cũmu, tiíayiro.

²² Múã pairó yaa, sĩnidũgãra, múãye wiseripũ teero tiiyã. ¿Múã ñpērãrē Jesuré padeorãre doo niĩ? Ñpērã bóaneõrãrē bobooro wãari tiirã tiíayiro. Múã teero tiiré quetire tũogú, ¿deero jĩĩgũdari yũũ múãrē? “Múãmēna ñseniã” ¿jĩĩgarite? Jĩĩridojãgũdacu.

* **11:4** “Jesuré padeorãmēna neãgũ, sapeare pesariquí”, jĩĩdũgaro tiia. Cũũ sãcãrã niigũ, sapeamēna súbuseri, ññuniã.

Jesús cūū buerámena yaaturigue
(Mt 26.26-29; Mr 14.22-25; Lc 22.14-20)

²³ Y_{uu} múãrē bueriguere marĩ Õpũ y_{uure} buewi. Biiro niiã: Jesuré ññatutirapure ticoadari ñnamirē cūū pãrē née,

²⁴ Cõãmacūrē usenire ticoyigu. Yaponó, p_{uatásã}, jĩyigu: “Ate pã y_{uu} múãrē diabosaadari õpũũbiro niiã. Ateré tiiyá, y_{uu} múãrē diabosarere wãcūrã”, jĩyigu.

²⁵ Yaaari siro, teerora tiiyígu sñirí bapamena. Cūū bueráre tĩãgũ, jĩyigu: “Atibapá maquē yée díbiro niiã. Yée díimena Cõãmacũ mama netõnére quetire cũũgũdaqui. Múã tiibapare sñirécõrõ y_{uure} wãcũña”, jĩyigu.

²⁶ Teero tiirá, múã pãrē yaara, tiibapare sñirã, marĩ Õpũ marĩrē diabosariguere ãñorã tiia, té cūū p_{utuaatirip}.

Bocaadari suguero, wãcũdutire

²⁷ Bocaadara quioníremena tiiáro. Quioníremena ññahẽgũ yaa, sñi, Jesuré ññañaré tiiquí; Jesuyá õpũũ, cūũye díre bári niiré t_{ugueñaqui}.

²⁸ Marĩ niipetira bocaadari suguero, marĩ tiiríguere “ññañaré tiitá” jĩ, wãcũsuguero booa.

²⁹ Sĩcũ marĩ Õpũ marĩrē diabosariguere wãcũripac_u, pãrē yaa, sñinigũ, ññañarõ tiinógũdaqui.

³⁰ Teero tiirá, múã p_{au} diarec_{tira}, tutuhera niicu. Siquerã diajõãtoayira.

³¹ Marĩ bocaadari suguero, wãcũpatisugueatã, Cõãmacũ marĩrē teero ññañarõ tiiríqui.

³² Marĩrē teero ññañarõ tiigú, marĩrē marĩ ññañaré tiirére duudutígu tiiquí. Marĩrē ãpẽrã cūũrē padeohéramena pecamep_u wáari booríqui.

³³ Teero tiirá, yáa wedera, neãyara, biiro tiiyá: Sĩcãrõména yaadara, niipetirare yueya.

³⁴ J_{uabóagano} cūũya wiip_u yaaaro. Teero tiigú, Cõãmacũ múã ãñurõ neãrĩ ññagũ, ññañarõ tiiríqui. Apeyeré múã p_utop_u wáagu, quẽnogũda.

12

Espíritu Santo basocãcõrõrē tiimasĩrere ticoré

¹ Yáa wedera, Espíritu Santo múãrē tiimasĩrere ticoqui, Jesuré padeorí põna macãrãrē tiiápuaro jĩgũ. Múãrē teeré masĩrĩ boogá.

² Múã ateré masĩã: Múã Jesuré padeoádari suguero, múã menamacãrã weerirare padeorá wáari ñña, múãcã wáarira niiwũ. Weerira cúã padeorá catirá mee niĩya; wedeseriya.

³ Teero tiigú, y_{uu} múãrē ateré masĩrĩ boogá: Sĩcũno Espíritu Santo ticorémene wedesegu ateré jĩmasĩriqui: “Jesús ññañarõ wáatẽrĩjããrõ”. ãpĩpéja “Jesús marĩ Õpũ niĩ” jĩgũ Espíritu Santo ticorémene dícu teeré wedesemasĩqui.

⁴ Espíritu Santo tiimasĩre ticogu, merẽã dícu marĩrē batoqui. Espíritu Santo tee niipetirere ticogú sñcãrã niiquí.

⁵ Marĩ merẽã dícu paderé c_{uoa}, Jesuré padeorí põna macãrãrē tiiápuaro jĩrã. Marĩ Õpũ tee niipetirere cūũrigu sñcãrã niĩ.

⁶ Marĩ merẽã dícu padea. Cõãmacũ marĩrē paderi tiigú sñcãrã niiquí. Niipetire tee marĩ paderére ãñurõ wáari tiiquí.

⁷ Espíritu Santo cūū tiimasĩre ticorémene marĩ niipetirare cūū marĩmena niirére ãñoquí. Tee tiimasĩrere ticoqui, cãmerĩ tiiápuaro jĩgũ.

⁸ Cõãmacũ Espíritu Santomena siquerãrē ãñurõ masĩrémena wedesemasĩrere ticoqui. ãpẽrãrē cūũmenarã ãñurõ t_{uomasĩremena} wedemasĩrere ticoqui.

⁹ Āpērārē cūūmenarā padeorére ticoqui. Āpērārē cūūmenarā diarecutirare netōnémasĩrere ticoqui.

¹⁰ Āpērārē Cōāmacū sīcūrā tiimasĩrere tiiēñomasĩrere ticoqui. Āpērārē Cōāmacū wededutirere wedemasĩrere ticoqui. Āpērārē besemasĩrere ticoqui. Tee masĩrémena “āni wātī tutuaremena biiro tii” o “Espíritu Santo tutuaremena biiro tiii” jīi besemasĩqui. Āpērārē āpērāyére máata wedesemasĩrere ticoqui, cáā tee wedesere tuohéra niipacari. Āpērārē tee wedesere “biiro jīidugaro tia” jīi wedemasĩrere ticoqui.

¹¹ Espiritu Santo basiro tee niipetirere tiiquí. Cūūrā basocácōrōrē cūū ticodugarere ticoqui.

Marī sicaōpūūbiro niīā

¹² Marīya ōpūū maquē pee niīā. Pee niipacaro, sicaōpūūrā niīā. Cristocā teerora niīi. Marī cūūrē padeorā paū niipacara, sicaōpūūbiro niīā.

¹³ Marī niipetira Espiritu Santo sīcūmena wāmeōtinowū. Teero tiigá, marī judíoa, griegoa, dutiapenori basoca, dutiapenoña manirā sicaōpūūbiro niirī tiii. Marī niipetira sīcūrēna cūoa Espiritu Santore.

¹⁴ Sicaōpūū sicawāme dícu niiria; sicaōpūū pee ōpūū maquērē cūoa.

¹⁵ Marīya dūpo wedeseri dūpo niirō, biiro jīibocu: “Wāmo niiria; marīya ōpūū maquē niiria”. Teero jīipacaro, toopára niijāā.

¹⁶ Marīya cāmopéro wedesebocu: “Capea niiria; marīya ōpūū maquē niiria”. Teero jīipacaro, toopára niijāā.

¹⁷ Marīya ōpūū capea dícu niirī, ¿deero tii marī tuobóatau? Marīya ōpūū cāmopéro dícu niirī, ¿deero tii marī wīniñáboatau?

¹⁸ Cōāmacū marīrē tiigá, niipetire marīya ōpūū maquērē cūū cūūdugaropū cūūrigū niiwī.

¹⁹ Sicaōpūūpure niiréno sicawāme dícu niīātā, basocúya ōpūū niiribojīyu.

²⁰ Biirope niīā: Sicaōpūū pee wāme cūopacári, sicaōpūūrā niīā.

²¹ Capea wāmorē “mūarē booríga” jīimasĩricu. Dupucā dūporire “booríga” jīimasĩricu.

²² Teero jīirōno tiirā, marīya ōpūū maquē apeyeré “tutuhere niīā” jīipacari, tee manirī, añurō catimasĩricu.

²³ Marīya ōpūū maquērē apeyeré bári niiré tūgueñaā. Teero tiirā, teeré añurō bauáro jīirā, añurō quēnoā. Apeyeré bobooro tūgueñarā, teeré yayióra, sutiré sãñaā.

²⁴ Apeyé añuré baurépereja quēnoría. Cōāmacū marīya ōpūū maquērē teero cūūrigū niiwī, bári niirére wapapacárobiro iñaārō jīigū.

²⁵ Cūū niipetire marīya ōpūū maquē sīcārōména paderi booquí; teero biiri sīcārōména cāmerī tiíapuri booquí.

²⁶ Marīya ōpūūpure sicatabe pūnirī, niipetiropū sesajōāā. Añurō wáaricārē, niipetiropū añurō tūgueñaremena ūseniā.

²⁷ Teero jīigū, biiro jīigū tia: Máā Cristore padeojīrā, cūūya ōpūūbiro niīā. Basocácōrō cūūya ōpūū maquēbiro niīya.

²⁸ Cōāmacū Jesurē padeorī pōna macārā watoapūre Jesús cūūyere wededutigu beserirare niipetira sotoapū cūūrigū niiwī.

Cúā docare cūū wededutirere wederáre cūūrigū niiwī.

Cúā docare cūūye quetire bueráre cūūrigū niiwī.

Cúā docare cūū dícu tiimasĩrere tiiēñorārē cūūrigū niiwī.

Cúā docare diarecutirare netōnérārē,

tiíapurare,

dutiráre,

ãpêrãyéere wedeserare cûûrigu niuwĩ.

²⁹ Niipetira Jesús cûûyere wededutigũ beserira niiriya. Niipetira Cõãmacũ wededutirere wederá niiriya. Niipetira Cõãmacũye quetire buerá niiriya. Niipetira Cõãmacũ dícu tiimasĩrere tiieñomasĩriya.

³⁰ Niipetira diarecutirare netõnemasĩriya. Niipetira ãpêrãyéere wedesemasĩriya. Niipetira cúã wedesere “biiro jĩũdũgaro tia” jĩ wedemasĩriya.

³¹ Teero tiirá, Espíritu Santo nemorõ ãñurõ tiimasĩre ticoréere booyá. Mecátigãrẽ yũũ máãrẽ nemorõ ãñuróre wedegũda.

13

Cãmerĩ maĩré

¹ Marĩ ãpêrãyéere wedesemasĩpacara, ángleayere wedesemasĩpacara, cãmerĩ maĩhẽrĩ, marĩ wedesere wapamanícu. Yucututi páara o cõmequiriré páacarerabiro marĩ wedesere busucu.

² Cõãmacũ marĩrẽ wededutirere wedemasĩpacara, cãmerĩ maĩhẽrã, búri niirã putuáa. Marĩ niipetire basocá masĩña maniréere masĩpacara, niipetire Cõãmacũyere tũomasĩrã niipacara, cãmerĩ maĩhẽrã, búri niirã putuáa. Marĩ bayiró padeorémena ãtãgũrẽ aperopá wáadutimasĩpacara, cãmerĩ maĩhẽrã, búri niirã putuáa.

³ Marĩ cũoré niipetirere bóaneõrãrẽ ticobocu. Marĩ cúãrẽ maĩrípacara ticora, Cõãmacũ marĩrẽ “ãñurõ tiiwá” jĩĩriqui. Marĩ Cõãmacũyere tiirí, cûũrẽ padeohéra marĩrẽ sóedutibocua. Cûûyere tiipacára, cãmerĩ maĩhẽrĩ, Cõãmacũ marĩrẽ “ãñurõ tiiwá” jĩĩriqui.

⁴ Marĩ cãmerĩ maĩrã, biiro tia: Æpêrã marĩrẽ merẽã tiirí, cúã tiiréere nucãjãã. Niipetirare ãñurõ tia. Æpêrãrẽ ãñatutiria. “Biuro biigũno niia yũũja”, jĩ wãcũria. “Ësã ãpêrã nemorõ niinetõnucãrã niia”, jĩ wãcũria.

⁵ Æpêrãrẽ padeorémena wedesea. Marĩye niĩãdare dícuere wãcũria. Máata cúaria. Æpêrãrẽ yoari cúañãria.

⁶ Æpêrã ñañaré tiirí ãñarã, useniria. Cúã diamacú maquẽpere tiirí, useniapua.

⁷ Marĩ maĩrãrẽ cúã ñañaré tiirí, maĩdúria. “Too síro cúãcã ãñurẽpere tiimasĩãdacua”, jĩ wãcũã. Wãcũtutuarucujãã. Cúã ãñuróre tiirí yuea.

⁸ Marĩ cãmerĩ maĩré petirícu. Cõãmacũ wededutirere wederé petiãdacu. Æpêrãyéere máata wedesemasĩre petiãdacu. Cõãmacũyere tũomasĩremena wedemasĩre petiãdacu.

⁹ Marĩ niipetirere Cõãmacũyere tũomasĩpetiria. Cõãmacũ wededutirere wedepacara, wedepetiria.

¹⁰ Jesús putuãatiri, masĩpetijããdacu; “teeré tũomasĩriga” jĩĩnemicu sãa.

¹¹ Yũũ wĩmagũ niigũ, wĩmagũbiro wãcũ, wedesewũ. Busu wáagũ, wĩmagũ niigũ tiiríguere duujãwã.

¹² Teerora sũcã atitóre marĩ ãñurõ tũomasĩria. Ëñorõ busuropũ marĩ ãñarẽbiro niia; ãñurõ bauría. Too síropũ ãñurõ bauró ãñããdacu. Mecátigãrẽ marĩ péerogã masiã. Too síropũ cûũ marĩrẽ masĩrõbirora masĩpetijããdacu.

¹³ Teero tiiró, ate itiãwãme niirucujããdacu: Cõãmacũrẽ padeoré, “cũũ marĩrẽ ãñurõ tiigũdaqui” jĩ useniyuere, cãmerĩ maĩré niirucujããdacu. Itiãwãme watoare cãmerĩ maĩrépe upatĩ maquẽ niia.

14

Æpêrãyéere máata wedesemasĩrã biuro tiiró booa

¹ Æpêrãrẽ maĩrucujãña. Cõãmacũ Espíritu Santomena tiimasĩre ticorécarẽ bayiró booyá. Cõãmacũ wededutirere wedemasĩrere boonetõnucãña.

² Āpērāyére máata wedesemasĩgũno Cõamacũ dícuere wedesequi. Basocáre wedeseriqui. Cũũ wedeserere t̃uorícua. Espírítu Santo tutuaromena masĩña manirére wedesequi.

³ Cõamacũ wededutirere wedegúpe basocáre wedesequi. Cũũ wederi t̃uoráe Cõamacũrē padeonemórĩ t̃iiquí. Cũũrã wãcũtutuari, añurõ t̃ugueñarĩ t̃iiquí.

⁴ Āpērāyére máata wedesemasĩgũno cũũ basiro Cõamacũrē padeonemógũ t̃iiquí. Cõamacũ wededutirere wedegúpe Jesuré padeorí põna macãrãrē padeonemórĩ t̃iiquí.

⁵ Múã niipetira āpērāyére máata wedesemasĩrĩ boomíga. Tee nemorõ múã Cõamacũ wededutirere wederi bayiró boosãmiã. Cõamacũ wededutirere wederépe āpērāyére máata wedesere nemorõ wapacũtía. Sĩcũ āpērāyére máata wedeseari siro, cũũ wedeseariguere āpĩ wederi, añunicu. Teero wedegũ, niipetira Jesuré padeorí põna macãrãrē padeonemórĩ t̃iiquí.

⁶ Teero tiigú, yáa wedera, yũũ múã putopu wáagu, āpērāyére máata wedeseri, tee wedesere múãrē t̃iíapuricu. Cõamacũ yũũre wederépe múãrē bueripereja, t̃iíapucu. Cõamacũyere yũũ añurõ t̃uomasĩrere múãrē wederi, t̃iíapucu. Cõamacũ yũũre wededutirere wederi, t̃iíapucu. Yũũ apeyeré buenemorĩ, t̃iíapucu.

⁷ Queorémene múãrē wedeguda: Tõõrõriwũ noo booró putiãmajãrĩ, “¿ñeenó basaré niigari?” jĩmasĩña maniã. Búapãtērõcã noo booró búapãtẽãmajãrĩ, “¿ñeenó basaré niigari?” jĩmasĩña maniã.

⁸ Surara cãmerĩsĩãrã wáara, cornetare añurõ putihéri, cúãyere quẽnoricua.

⁹ Múãcã teerora niicu. Múã t̃uomasĩhẽre wedeseri, “biiro jĩdugara t̃iíya” jĩmasĩña maniã. Teero wedeseãmajãre niicu.

¹⁰ Atibúrecopure pee merẽã dícu wedesere niicu. Niipetire tee wedeserecõrõ t̃uomasĩnoã.

¹¹ Yũũ āpērã wedeserere t̃uohégũ, aperó macũbiro niĩã. Yũũ wedeseri t̃uohégũ, cũũcã aperó macũbiro niiqui.

¹² Múãcã āpērāyére t̃uorícua. Teero tiirá, múã Espírítu Santo tutuaromena tiimasĩre ticorére boorá, Jesuré padeorí põna macãrãrē añurõ padeonemórĩ tiimasĩrepere boonetõncãña.

¹³ Teero tiigú, āpērāyére máata wedesemasĩgũno Cõamacũrē biiro sãĩrõ booa: “Yũũ wedesere ‘biiro jĩdugaro tiia’ jĩĩ wedemasĩrere ticoya” jĩĩ sãĩãrõ.

¹⁴ Yũũ āpērāyére máata wedeseremena súubusegu, yeeripũnamena súubusea. Yũũ wãcũrémeneape “biiro jĩĩgũ tiia” jĩĩmasĩricu.

¹⁵ Too docare ¿deero tiigúdari yũũ? Biirope tiigúda: Yũũ súubusegu, yeeripũnamena súubuseguda; teerora yũũ wãcũrémeneacãrē súubuseguda. Yũũ Cõamacũrē basapeogu, yeeripũnamena basaguda; teerora yũũ wãcũrémeneacãrē basaguda.

¹⁶ Mũũ yeeripũnamena dícu Cõamacũrē “añunetõjõãgũ niĩ” jĩĩrĩ, āpĩ mũũ wedeserere t̃uoríqui. T̃uoríjĩgũ, “teerora niĩã” jĩĩapumasĩriqui.

¹⁷ Mũũ teero usenire ticori, añuniã, añurõpeja. Cũũpere Cõamacũrē padeonemórĩ tiirícu.

¹⁸ Āpērāyére máata wedeserere yũũrã múã niipetira nemorõ wedesea. Teero tiigú, Cõamacũrē usenire ticoa.

¹⁹ Teero jĩĩpacũ, Jesuré padeorá neãrõpu yoari āpērāyére máata wedesegu, búri peti wedesecu. Too niirã t̃uorícua. Basocáre buedugagu, cúã t̃uorémene wederipereja, péerogã wedepacari, nemorõ añuniã.

²⁰ Yáa wedera, wĩmarãbiro wãcũrijãña. Múã wĩmarã ñañaré wãcũhẽrãbiro wãcũpacara, apeyepere bũtoábiro wãcũña.

21 Cõamacũye queti jóaripũpũ ateré jóanoã: “Marĩ Õpũ Cõamacũ biiro jĩĩ: ‘Yũũ atiditá macãrãrẽ ãpẽrãyémena wedeseğuda. Teeménacãrẽ nemorõrã padeoriadacua’, jĩiyigũ”, * jĩĩ jóanoã.

22 Teero tiigú, Cõamacũ ãpẽrãrẽ ãpẽrãyére máata wedeseri tiiquí, Jesuré padeohéra “Cõamacũ cúãmena niiqui” jĩĩrõ jĩĩgũ. Jesuré padeorápe teeré masĩtoacua. Cõamacũ ãpẽrãrẽ cúũ wededutirere wederi tiiquí, Jesuré padeorá “Cõamacũ marĩrẽ wedesequi” jĩĩrõ jĩĩgũ. Jesuré padeohérape teeré tũomasĩricua.

23 Múã niipetira neãrõpũ neãrã, niipetira ãpẽrãyére máata wedeseri, Jesuyé maquẽrẽ masĩhẽrã o Jesuré padeohéra sããjeabocua. Múã wedeserere tũorã, “mecũrã tiiíya” jĩĩbocua.

24 Múã niipetira Cõamacũ wededutirere wederipereja, Jesuré padeohégũ o Jesuyé maquẽrẽ masĩhẽgũ sããjeaboqui. Múã wederere tũogú, “yũũ ñaňagú niiga” jĩĩ tũgueňaboqui. Múã niipetira wederi tũogú, cúũ tiiríguere wãcũboqui.

25 Cũũ popeapũ ñaňaré wãcũrere wãcũboqui. Teero tiigú, Cõamacũrẽ padeogú cúũ díamacũpũ ñicãcoberimena jeacũmugũdaqui. “Cõamacũ díamacũrã múãmena niiqui”, jĩĩgũdaqui.

Múã neãrõpũ ãñurõ tiiyá

26 Yáa wedera, múãrẽ ateré wedea: Múã neãrã, múã sĩquẽrã Cõamacũrẽ basapeocu; ãpẽrã Cõamacũyere buecua; ãpẽrã Cõamacũ cúãrẽ wederere múãrẽ buecua; ãpẽrã ãpẽrãyére máata wedesecua; cúã wedeseariguere ãpẽrãpé wedecua. Teeména niipetira Jesuré padeorí põna macãrãrẽ cãmerĩ Cõamacũrẽ padeonemórĩ tiiáro.

27 ãpẽrãyére máata wedeseri, pũarã o ãtĩãrã wedesearo. Sĩcũ wedesesugue, too síro ãpĩ wedesearo. Cúã wedeseariguere ãpĩ wedearo.

28 “Biuro jĩĩdũgaro tiia” jĩĩ wedegú manirĩ, wedeserijããrõ. Cúã basiro wãcũrẽpũ Cõamacũrẽ wedesearo.

29 Cõamacũ wededutirere wederácã pũarã o ãtĩãrã wedearo. ãpẽrã cúã wederere besearo, “¿díamacũrã niĩ?” jĩĩrã.

30 Sĩcũ wedeseri, Cõamacũ ãpĩrẽ toopú duigũre wededutiri, wedesesuguearigũ ditamanĩãrõ.

31 Teero tiirá, niipetira Cõamacũ wededutirere wederá wedesemasĩcua. Sĩcũ wedesesugue, too síro ãpĩ, ãpĩ wedesewacua. Teero tiirí, niipetira too niirã masĩãdacua; niipetira wãcũbayiadacua.

32 Múã Cõamacũ wededutirere wederá “aterá basocãre mecãtígã wederi, ãñutu niĩã” jĩĩ wãcũsugue, wedeya. ãpẽrã wederitabe, wederijãña.

33 Cõamacũ díamacũ tiirí booquí; noo booró tiirere booríqui.

Niipetira Jesuré padeoré põnarĩ macãrã neãrã, cúã tiirere tiinũnũseyã:

34 Múã neãrõpũre numiã wedeserijããrõ. Cúãrẽ wedesedutirijãña. Cúã manusũmũãrẽ ãñurõ yũũaro Cõamacũye queti jóaripũ dutirobirora.

35 Cúã tũorĩariguere masĩdũgara, wiipú cúã manusũmũãrẽ sãĩñããrõ. Múã neãrõpũ numiã wedeseri, ñaňaniã.

36 Múã niipetira ateré masĩcu: Cõamacũye queti múãmena nucãrĩriro niiwũ. Múã dícu teeré padeorã niiria.

37 Sĩcũ múã menamacũ “yũũ Cõamacũ wededutirere wedegú niĩã; Espĩritu Santo wãcũrẽ ticorémena wedea” jĩĩboqui. Teeré jĩĩgũno yũũ jóariguere tũoári siro, biuro jĩĩgũdaqui: “Marĩ Õpũ dutiré ticoré niĩã”, jĩĩ masĩgũdaqui.

* 14:21 Isaías 28.11-12.

³⁸ Y_{HH} jóariguere “teerora niiã” jĩi padeohégunorẽ padeorijãña múãcã.

³⁹ Yáa wedera, Cõãmacũ wededutirere wedemasĩrere booyá. Múã menamacãrã ãpẽrãyere máata wedeseri, “wedeseera mee tiiyá” jĩrijãña.

⁴⁰ Niipetire múã tiirere quioniremena tiiyá. Teeré ãñurõ tiiyá; noo boorõ tiirijãña.

15

Cristo masãrigue

¹ Yáa wedera, y_{HH} múãrẽ too suguerop_H bueriguere Jesús basocãre netõnére quetire mecütigãrẽ wãcũrĩ boogá. Múã teeré tãorá, padeowá. Atitócãrẽ padeóa.

² Cõãmacũ tee quetimenarã múãrẽ padeorí tiigú tiii. Múãrẽ y_{HH} wederigue quetire padeó, wãcũn_Hseri, netõnégũdaqui. Diamacú padeohéri, netõnériqui.

³ Y_{HH}re bueriguere múãrẽ wedew_H. Tee buerigue uputí maquẽ niiã. Biiro niiã: Cõãmacũye queti jóaripũ jĩrõbirora Cristo marĩ ñañaré tiiré wapa marĩrẽ diabosarig_H niiwĩ.

⁴ Cũũ diaari siro, ãtãtutip_H cũũrira niiwã. Itiábureco siro Cõãmacũye queti jóaripũ jĩrõbirora masãrig_H niiwĩ.

⁵ Teero wáari siro, Pedrore bauásugueyig_H. Too síro ãpẽrã cũũ beserirare bauáyig_H.

⁶ Too síro sãcãrõména pau quinientos nemorõ cũũrẽ padeorãre bauáyig_H. Pau cũũrẽ ññarira caticua ména; ãpẽrã diajõãtoayira.

⁷ Too síro Santiagore bauáyig_H. Too síro niipetira cũũyere wededutig_H beserirare bauáyig_H.

⁸ Niipetirare bauári sirop_H, y_{HH}re bauáwi. Cúã siro macũ b_Hcuápetiririg_Hbiro y_{HH} niipacari, y_{HH}cãrẽ bauáwi.

⁹ Y_{HH} niipetira Jesús cũũyere wededutig_H beserira duaró wapacutía. Too suguerop_H y_{HH} Jesuré padeoré põnarĩ macãrãrẽ ñañarõ tiirucúmiwã. Y_{HH} ñañagú niipacari, Jesús y_{HH}re bauáwi. Y_{HH}re bauariatã, y_{HH} cũũ beserig_H niiribocu.

¹⁰ Cõãmacũ y_{HH}re ãñuré ticoréména atitóre merẽã niiã. Teero tiigú, Cõãmacũ y_{HH}re “búri peti cũũrẽ ãñuré ticow_H” jĩriqui. Y_{HH} cúã niipetira nemorõ padea. Y_{HH} basiro teero tiiría; Cõãmacũ y_{HH}re ãñuré ticogú y_{HH}mena niigũ, y_{HH}re tiíapuqui.

¹¹ Y_{HH} múãrẽ wederé, ãpẽrã Jesús beserira múãrẽ wederé sãcãrĩbíro niiã; sicaquetira wedenoã. Teeréna múã padeowá.

Diarira masãré

¹² Cristo dia masãrigue quetire buenoã. Teeré buepacari, ¿deero tiirá múã sãquẽrã “diarira masãriya” jĩgari?

¹³ Diarira masãriatã, Cristocã masãribojĩyi.

¹⁴ Cũũ masãriatã, ãsã bueré wapamaníbojĩyu. Múã padeorécã wapamaníbojĩyu.

¹⁵ “Cõãmacũ Cristore masõyig_H” jĩrẽ quetire wedew_H. Tee queti diamacú niiriatã, ãsã Cõãmacũyere jĩrditora niibocu. Diamacúrã diarira masãriatã, Cõãmacũ Cristore masõribojĩyi.

¹⁶ Diarira masãriatã, Cristocã masãribojĩyi.

¹⁷ Cũũ masãriatã, múã padeoré wapamaníbojĩyu. Múã too suguero ñañaré tiiríguere teerora acabónoña maniré niijãbocu.

¹⁸ Teero niiãtã, Cristore padeorã diarira pecamer_H wáabojĩya.

19 Marĩ atibúrecopu dícuere Cristore padeorí, cūmena catiré petihére maniātā, marĩ ãpērā nemorõ bóaneõrā peti niibocu. Búri peti padeobócu.

20 Ate diamacú niiã: Cristo diarigupu niipacu, masãrigu niiwĩ. Cū ãpērā niipetira diarira watoapure masãsuguerigu niiwĩ.

21 Biiro niiã: Sícū basocúmena basocá diaré nacãyíro. Teerora sūcã sícū basocúmena basocá masãrécã nacãyíro.

22 Marĩ niipetira Adán pōna niiré wapa diaadacu. Teerora sūcã niipetira Cristomena niirãcã catirucujãadacu.

23 Cõamacū marĩrē masãdutiri, masãadacu. Cristo masãsuguetoarigu niiwĩ. Too síro cū putuatiiri, marĩ cūmena niirã masãadacu.

24 Teero wáari, atibúreco petijõãadacu. Teeburecori jeari, Cristo atibúrecopu niirãrē, ãmuãsepū niirãrē, cū òpãrãrē cõãpetijãgũdaqui. Cū teero tiiári siro, cū Pacu cū niipetira Òpū niirere wiyagũdaqui.

25 Cristo tee Òpū niirere cuogũdaqui, tee Cõamacū cūrē ñnatutirare cū dutiriguere ãñurõ yuuri tiirípu.

26 Cū niipetira cūrē ñnatutirare cõãpetiari siropu, diarécãrē petirí tiigũdaqui.

27 Cõamacūye queti jóaripū jĩrõbirora niipetirere, niipetirare Cristo docapu putuári tiiyípu. Teero jĩrõ, “Cõamacū Cristo docapu niĩ” jĩrõ mee tia. Cõamacūrã niipetirere, niipetirare Cristo docapu putuári tiiyípu.

28 Cū teero tiiári siro, cū macū basiro cū Pacu doca putuãgũdaqui. Teero tiigú, Cõamacū niipetire, niipetira Òpū niigũdaqui.

29 Apeyeré ãpērā biiro tiicúa: Puarĩ wãmeõtiduticua. Cūã biiro jĩ wãcũpaticua: “Yuu menamacū diaadari suguero wãmeõtidutiriwi”, jĩcua. Teero tiirã, sícãrĩ cūã basiro wãmeõtiduticua; too síro sícū diariguye niiboariguere wãmeõtiduticua. ¿Deero tiirã cūã teero tiigári? Cūã “diarira masãriya” jĩ wãcũpacara, cūã diariraye niiboariguere wãmeõtidutire wapamaniã.

30 Apeyeré, ãsã “diarira masããdadua” jĩ bueré wapa ãpērã ãsãrē ññarõ tiidugárucujãya. Teero quioré watoapu niipacara, teeré buerucujãã.

31 Búrecoricõrõ basocá yuure sãdugãcua. Tee diamacūrã niiã. Atecã teerora diamacú niiã: Yuu múã marĩ Òpū Jesucristore padeoré wapa useniã.

32 Éfeso macãrã yuure wáicura cúarabiro ññarõ tiiwã. Diarira masãriatã, búri peti cūã tiiriguere ññarõ netõbõjĩyu. “Diarira masãricua” jĩrē diamacú niiãtã, maricã ãpērã wedeserucurobiro wedesebocu. Biiro jĩbocu: “Jãmu yaara; jãmu sñirã; marĩ ñamigã diajõãbocu”, jĩbocu.

33 Æpērã múãrē merẽã padeodutiri, padeorijãña. Ate basocá wedesere diamacūrã niiã: “Ññarãmena bapacutiri, múã ãñurõ tiirécutirere ññoãdacu”.

34 Teero tiirã, múã too suguero wãcũrirobiro diamacú ãñurõ wãcũña sūcã. Teero biiri ññarere tiirijãña. Siquerã múãmena niirã Cõamacūrē masãriya. Múãrē bobodutípu, teero jĩã.

Diarira masãre òpũũrĩ ¿deero bauãdari?

35 Apetó tiigú, sícū sãñãboqui: “Diarira ¿deero tii masãbogari? Cūã masãre òpũũrĩ ¿deero bauré òpũũrĩ cuoãdari?”

36 Teero sãñãgũ tuomasĩriqui. Marĩ oterípe oteri, wiiãdari suguero, bóacu.

37 Marĩ otera, wiiãriagueyucure oteria; opaperi dícuere otea. Trigoperi o apeyenóperire otea.

38 Too síro Cõamacū cū tusarõbiro wiirí tiiquí. Deero bauré dũca niirigue teenórã wiirí tiiquí sūcã.

³⁹ Niipetire òpũũrĩ sícãrĩbíro niiricu. Basocáye òpũũrĩ, wáicuraye òpũũrĩ, minipõnáye òpũũrĩ, waiye òpũũrĩ merẽã dícu niicu.

⁴⁰ Teerora sũcã ãmũãse maquẽ òpũũrĩ, atiyepá maquẽ òpũũrĩ niĩã. Ëmũãse maquẽ òpũũrĩ merẽã peti ãñuré niĩã. Atiyepá maquẽ òpũũrĩcã ãñuré niĩã.

⁴¹ Muĩpũ búreco macũ ãñuré asiyáqui. Ñami macũ merẽã ãñuré bóequi. Ñocõãcã merẽã ãñuré bóecua. Ñocõã sícãrĩbíro bóericua.

⁴² Teerora wáacu diarira masãrécã. Diarigũre yaarí, cũũya òpũũ bóaadacu. Too síro apeòpũũ masããdacu. Tiiòpũũ diaricu sáa.

⁴³ Marĩ búri niiré òpũũrĩrẽ yaajãã. ãñuré òpũũrĩpe masããdacu. Marĩ tutuhere òpũũrĩrẽ yaajãã. Tutuare òpũũrĩpe masããdacu.

⁴⁴ Marĩ atibúreco maquẽ òpũũrĩrẽ yaajãã. Ëmũãse maquẽ òpũũrĩ tiiróbiro baurépe masããdacu. Atibúreco maquẽ òpũũrĩ cõorá, ãmũãse maquẽ òpũũrĩ cõoádacu.

⁴⁵ Cõãmacũye queti jóaripũpũ biiro jóanoã: “Cõãmacũ basocú niisuguerigũ Adánrẽ catirére ticoyigũ”,* jĩ jóanoã. Cristope ãmũãse macũ niijĩgũ, catiré petihére ticoqui.

⁴⁶ Cõãmacũ marĩrẽ ãmũãse maquẽ òpũũrĩrẽ ticosugueririgũ niiwĩ. Atibúreco maquẽ òpũũrĩpere ticosuguerigũ niiwĩ. Too síro ãmũãse maquẽ òpũũrĩrẽ ticogũdaqui.

⁴⁷ Basocú niisuguerigũ atibúreco macũ ditamena weenorigũ niiwĩ. Cũũ siro macãpe ãmũãse macũ niĩ.

⁴⁸ Atibúreco macãrã ditamena tiinórigũbiro òpũũcutiya. Ëmũãsepe wáaadarape too macũbiro òpũũcutiadacua.

⁴⁹ Marĩ ditamena weenorigũbiro baua. Teerora sũcã too síropũ ãmũãse macũbiro bauádacu.

⁵⁰ Yáa wedera, ateré múãrẽ wededũgaga: Marĩ ate òpũũrĩmena† Cõãmacũ Òpũ niiròpũ wáamasĩña maniã. Toopá niiré niirucujããdare niicu. Teero tiirã, bóaadarere toopá cõomasĩña maniã.

⁵¹⁻⁵² Apeyecãrẽ, too suguero macãrãpũ masĩña maniríguere wedegũda: Niipetira diaricua. Wãcũña manirõ, bibitarobiro, ángele cornetare putitúri, marĩ wasojõããdacu. Tiiwú bũsuri, diarira masããdacua; cũã masãrã, dianemoricua sáa. Teerora marĩcã wasoádacu.

⁵³ Cõãmacũ marĩye òpũũrĩ diaadare òpũũrĩrẽ wasogũdaqui, niirucujããdare òpũũrĩpe cõoáro jĩĩgũ.

⁵⁴ Marĩ diaadare òpũũrĩrẽ niirucujããdare òpũũrĩpe wasorí, cũũye queti jóaripũ jĩrõbirora wáaadacu. Biiro jóanoã: “Marĩrẽ diari tiiré petiádacu”.‡

⁵⁵ “Diarére cuinemicu; marĩ dianemicu. Booritanemicu; marĩ catirucujããdacu”.§

⁵⁶ Basocá ñañaré tiirã, diarére cui niicua. Moisére dutiré cũũrigue jĩrõbirora ñañaré tiirã diaadacua.

⁵⁷ Teero niipacari, marĩ Òpũ Jesucristo tiirémene marĩ dianemicu sáa. Teero tiirã, Cõãmacũrẽ ãsenire ticoada.

⁵⁸ Teero tiirã, yáa wedera, padeorucujãña. Marĩ Òpũyere jõòpemene nemorõ padenemoña. Múã ateré masĩã: Cũũyere padera, búri peti padeãmajãrã mee tiia.

16

Jerusalénpũ niyeru ticocoadare néòrigue

* **15:45** Génesis 2.7. † **15:50** Pecasãyemena: carne y sangre. ‡ **15:54** Isaías 25.8. § **15:55** Oseas 13.14.

1 Niyeru néõre maquẽrẽ wedeguda. Múã ãpẽrã Jesuré padeorãre ticocoadara niyeru néõrã, yuu Galacia macãrãrẽ dutirirobirora tiyá. Biiro jĩwã:

2 “Semanarĩcõrõ yeerisãri bareco niirĩ, múãcõrõ múã wapatáro jeatuaro péero merẽã ññanoña”. Múã teero tiyúera, yuu jearipũ, néõdugara tiirícu.

3 Yuu múã pũtopũ jeagu, múã niyeru néõriguere múã beserirarena Jerusalénũ ticocoguda. Sicapũ yuu jóaripũrẽ cúãmena ticocoguda: “Atipũ néewara Corinto macãrã beserira niĩya”, jĩgũda.

4 Yũre “wáaro booa” jĩãtã, cúã yuũmena wáaadacua.

Pablo “wáaguda” jĩ wãcũrigue

5 Macedonia ditapũ wáasũgueadacu. Too netõwágu, múã pũto jeaguda.

6 Múãmena yoasãñurĩ niibocu. Apetó tiigú, niipetiro púuriro niirĩ, niid-
iojãbocu. Teero tiirã, múã yuu aperó wáadugari, yũre tiíapudacu.

7 Yuu múãrẽ búri peti ññanetõwadugariga. Teero tiigú, marĩ Õpũ boorí, yoari múãmena niigũdacu.

8 Año Éfesopũ niigũdacu ména, tée Pentecostés bosebãreco jearipũ.

9 Año rẽ pee paderé niã. Pau niĩya marĩ Õpũyere tuodugára. Teerora teeré cãmotáracã pau niĩya.

10 Timoteo múã pũtopũ jeari, cúãrẽ ãñurõ bocaya. Múã teero tiirí, cúã wãcũpatiro manirõ, bóaneõrõ manirõ niigũdaqui. Cúã yuu tiiróbiro marĩ Õpũyere padei.

11 Teero tiirã, múã cúãrẽ teero ññarijãña. Cúã ãnopú atiadare maquẽrẽ tiíapuyã. Teero tiirí, cúã useniremena yuu pũtopũ atigũdaqui. Yuu ãpẽrã Jesuré padeorãmena cúãrẽ yuegu tãa.

12 Apoloye maquẽrẽ wedeguda: Yuu Apolore bayiró peti múã pũtopũ ññagũ wáadutimiwũ marĩya wederamena. Cúã mecãtigãrẽ wáadugarii. Cúãrẽ basiori, wáagũdaqui.

Ãñudutiyaponorigue

13 Múã ãñurõ tuomasĩ, niĩña. Padeodúrijãña. Cuiro manirõ niĩña. Cõãmacũ tutuaremena niĩña.

14 Niipetire apeyenórẽ tiirã, ãpẽrãrẽ maĩrémena tiyá.

15 Yáa wedera, múã Estéfãnaya wii macãrãye quetire masã: Cúã Acaya ditapũre ãpẽrã suguero Jesuré padeosũguérira niĩya. Teero biiri cúã Jesuré padeorãre bayiró tiíapura niĩya.

16 Teero tiirã, cúã tiiróbiro niirã múãrẽ dutiri, yuũya. Teero biiri niipetira Jesuyere bayiró paderã múãrẽ dutiricãrẽ, yuũya.

17 Estéfanas, Fortunato, Acaico ãnopú jearémena bayiró useniã. Cúã múã yũre tiíapuboriguere tiíapuyã.

18 Yũre wãcũtutuari tiwã. Múãcãrẽ teerora tiijãya. Teero tiirãnorẽ “ãñurõ tiirã tiĩya” jĩrõ booa.

19 Asia dita macãrã Jesuré padeoré põnarĩ macãrã múãrẽ ãñudutiya. Aquila, Priscila, teero biiri Jesuré padeorã cúãya wiipũ neãrã múãrẽ bayiró ãñudutiya.

20 Niipetira Jesuré padeorã múãrẽ ãñudutiya. Múã basiro cãmerĩ maĩrémena ãñudutiya.

21 Yuu Pablo ate niituredarire múãrẽ ãñudutire ticogu, yuu basirora jóaa.

22 Marĩ Õpũ Jesucristore maĩhẽgũnorẽ ññarõ wáaro. “Ûsã Õpũ, pũtaatiya”.

23 Jesucristo marĩ Õpũ múãrẽ ãñuré ticoaro.

24 Múã niipetira Jesucristomena niirãrẽ bayiró maĩã. Teerora niirucujããrõ. Nocõrõã jóaa.

CORINTO MACĂRĂRĚ Pablo puarĩ jóaripũ

Ăñuduticorigue

¹ Yũũ Pablo, Timoteo marĩya wedegũmena múārĚ añudutia. Yũũ Cõamacũ booró Jesucristoyere wededutigũ beserigũ niiã. Yũũ atipũrĚ múārĚ CõamacũrĚ padeorĩ põna macãrã Corintopũ niirãrĚ jóaa. Teero biiri niipetira JesurĚ padeorã Acaya ditapũ niirãcãrĚ jóaa.

² MúārĚ Cõamacũ marĩ Pacũ, Jesucristo marĩ Őpũ añurĚ ticoaro; añurõ niirecutiri tiiáro.

Pablo ñañarõ netõrĩgue queti

³ Cõamacũ Jesucristo marĩ Őpũ Pacũre usenire ticoada. Cũũrã marĩrĚ bóaneõ ññaĩ. MarĩrĚ wãcũtutuari tiirucũi.

⁴ Ősã ñañarõ netõrĚcõrõ ũsãrĚ wãcũtutuari tiii. Teero tiirã, ũsãcã ãpĕrã ñañarõ netõrãrĚ wãcũtutuari tiimasĩã. ŐsãrĚ Cõamacũ wãcũtutuari tiirĩrobirora cããrĚ wãcũtutuari tiimasĩã.

⁵ Cristo ñañarõ netõrĩrobiro ũsãcãrĚ bayiró ñañarõ netõrĚ jeaa. Teerora sũcã ũsã Cristomena niirĩcãrĚ, ũsãrĚ pee wãcũtutuare jeaa.

⁶ Ősã múārĚ wãcũtutuari boorã, múārĚ netõrĩ boosãrã, teero ñañarõ netõpacãra, nũcãjãã. Cõamacũ ũsãrĚ wãcũtutuare ticorĩ, ũsãcã múārĚ wãcũtutuari tiiadacu. Múã wãcũtutuara, múã ũsã tiirõbirora ñañarõ netõrã, tutuaromena nũcãjããdacu.

⁷ Múã ũsã tiirõbiro ñañarõ netõrĩ, Cõamacũ múãcãrĚ wãcũtutuari tiigũdaqui. Teero tiirã, “padeodúbocua” jĩrõ manirõ múārĚ bayiró wãcũria.

⁸ Yãa wedera, ũsãrĚ Asia ditapũ wãariguere múārĚ masĩrĩ boogã. Ősã toopãre bayiró peti ñañarõ netõwũ. “Sĩcãrĩbĩricu; diajõããdacu”, jĩimiwũ.

⁹ “ŐsãrĚ sããadacua”, jĩi wãcũmiwũ. Teero wãcũrã, ũsã basiro dee tii masĩriwũ. Teero tiirã, Cõamacũ diarirare masõgũpere tiiapurere sãiwũ.

¹⁰ “ŐsãrĚ sããadara tiiĩya”, jĩrĩ, Cõamacũ netõnĕwĩ. Atitõre netõnĕrucujãĩ. “Too síropũcãrĚ ũsãrĚ ñañarõ cãã tiidũgãri, netõnĕgũdaqui”, jĩi padeõa.

¹¹ CõamacũrĚ múã ũsãrĚ sãĩbosãri, teero tiigũdaqui. Paũ ũsãrĚ sãĩbosãri, Cõamacũ añurõ ũsãrĚ tiiapũgũdaqui. Cũũ teero tiirĩ ññarã, paũ usenire ticoadacua.

Pablo Corintopũ wãaririguere wederĩgue

¹² Ősã aterĚ wãcũrã, bayiró useniã: Atibũrecopũre basocãre tiiditõro manirõ añurõ tiirecutira niirucuwũ. Múã watoapũcãrĚ teerora tiiwũ. Teero tiirã, ũsã wapa cũohĕra, añurõ tũgueñaã. Ősã basiro ũsã masĩrĕmena teerĚ tiimasĩria; Cõamacũ ũsãrĚ añurõ tiirĕmenape teerĚ tiimasĩã.

¹³⁻¹⁴ MúārĚ ũsã merĕã jóaria; tũomasĩreno dícare jóarucua. Múã pĕerogã tũomasĩrõbirora niipetirere añurõ tũomasĩpetiri boogã. Teero tiirã, marĩ Őpũ Jesús pũtuaatiri bũreco jeari, múã ũsãmena useniãdacu; ũsãcã múãmena useniãdacu.

¹⁵ “Teero wãaadacu” jĩi wãcũgũ, múārĚ ññagũ wãasũguedũgamiwũ. MúārĚ usenirĩ tiidũgãgũ, puarĩ múã pũtopũ wãadũgamiwũ.

¹⁶ Macedonia ditapũ wãagu, múārĚ ññanetõwadũgamiwũ. Toopã jearigũ, coepũtuaatigũ, múārĚ ññacãmepũtuaatidũgamiwũ. Too yũũ jeari, múã yũũ Judeapũ wãaadare maquĕrĚ tiiapũbojĩyu.

17 Y^{uu} toopá wáaheri ñnarã, “¿añurõ wãcûripacu, ‘wáaguda’ jĩ wedeseyiri?” ¿jĩgari múã? Múã y^{uure} “atibúreco macãrãbirora ‘wáaguda’ jĩrigu niipacu, ‘wáaria’ jĩgãno niiqui” ¿jĩgari?

18 Niiria. Y^{uu} Cõamacũ diamacũ maquẽrẽ wedegú wãmemena múãrẽ jĩã: Ësã múãrẽ wederere wasoría.

19 Jesucristo Cõamacũ macũ wasoríqui. Y^{uu}, Silvano, Timoteocãmena múãrẽ cãye quetire wedetoawu. Cũ “tiigúda” jĩpacu, “tiirícu” jĩriyigu. Cũ jĩrẽ diamacũ maquẽ niã.

20 Niipetire Cõamacũ “añurõ tiigúda” jĩrigue Jesucristo tiiríguemena yaponói. Teero tiirã, Cõamacũrẽ usenire ticora, Jesucristo wãmemena “Cõamacũ teerora tiirã” jĩã.

21 Cõamacũrã ãsãrẽ, múãcãrẽ Cristore padeorucújãrĩ tiii. Cũãrã marĩrẽ Cristomena niãdarare beserigu niiwĩ.

22 Marĩrẽ cã põna wáari tiirígu niiwĩ. “Cũ põna niã” jĩrere masĩdutigũ, Espíritu Santore marĩpũre ticodiocorigũ niiwĩ. Espíritu Santore marĩrẽ ticojĩgũ, nemorõrã “ũmãsepũ marĩrẽ añurere ticogudaqui” jĩmasĩrĩ tiii.

23 “Y^{uu} Corintopũ wáaguda” jĩrigu niipacu, wáariwu. “Y^{uu} wáaheri, múãrẽ nemorõ añucu” jĩ wãcũwũ. Múãrẽ bobooro wáari ñnadugahegu, wáariwu. Cõamacũ y^{uu} teero wãcûriguere masĩqui.

24 Múãrẽ “biirope padeoyá” jĩgũ mee tiia. Múã añurõ padeóa. Múãrẽ añurõ useniremena niinemoãrõ jĩgũ, teero tiiapuduga.

2

1 Teero tiigú, múãrẽ bóaneõrã niirĩ tiidugahegu, wáariwu sũcã.

2 Y^{uu} múãrẽ bóaneõrã niirĩ tiirĩ, ¿noãpé y^{uure} usenirĩ tiibógari? Y^{uu} bóaneõrĩ tiirã y^{uure} usenirĩ tiimasĩricua.

3 Teero tiigú, toopá wáarono tiigú, múãrẽ quẽnojeáutigũ jóawu. Teeré jóagu, biiro wãcũwũ: Y^{uu} máata wáaatã, múã y^{uure} usenirĩ tiirõno tiirã, y^{uure} wãcũpatigu niirĩ tiibócu. Y^{uu} biiro wãcũã: Y^{uu} useniremena jeari, múãcã usenibojĩyu.

4 Y^{uu} tiipũrẽ jóagu, bayiró bóaneõremena, utirémene jóawu. Múãrẽ bóaneõrã niirõ jĩgũ mee jóawu. Múãrẽ y^{uu} maĩnetõrere masĩdutigũ jóawu.

Ññaré tiiríguere acabóutigũ

5 Sícũ basocú múã watoapu niigú marĩrẽ bóaneõrã niirĩ tiirígu niiwĩ. Y^{uu} dícuere teero tiirígu niiwĩ, múãcãrẽ teerora tiirígu niiwĩ. Múã niipetirapũre bóaneõrĩ tiirĩjĩyi. “Múã niipetirapũre bayiró bóaneõrĩ tiirígu niiwĩ” jĩgũjã, jĩnemosãñu wedebocu.

6 Múã paũ “cũãrẽ biiro ññarõ tiíada” jĩ, tiitóayiro. Nocõrõrã ññarõ tiiyá.

7 Ññarõ tiinemórõno tiirã, cããrẽ acabóya. Cũãrẽ wãcũtutuari tiiyá. Múã teero tiihéri, cã bayiró bóaneõgũ wáaboqui.

8 Teero tiigú, múãrẽ cããrẽ maĩrere ñnodutía sũcã.

9 Y^{uu} múãrẽ too sugueropũre ate maquẽrẽ jóawu: “¿Tee y^{uu} dutiriguere diamacũrã tiidugamiĩ cãã?” jĩ masĩdugagu jóawu.

10 Cũ tiiríguere múã acabóri, y^{uucã} acabóya. Y^{uu} wãcũrĩ, y^{uure} ññarõ tiirĩjĩyi. Teero niipacari, múãrẽ maĩgũ, cããrẽ acabóya. Diamacũrã Cristo ñnacoropũ acabóya.

11 Marĩ cããrẽ acabóri, Satanás marĩrẽ netõnucãmasĩriqui. Cũ tiirécutirere marĩ añurõ masĩã.

Pablo Troaspũ wãcũpatiriguere

12 Y^{uu} Troas macāp^u Cristoye quetire bueg^u jeari, pa^u cūye quetire t^uodugáwa. Marí Ōp^u cūārē t^uodugári tiiríg^u niwī. Teero tiigú, buemiwū.

13 Y^{uu} Tito maríya wedegure buajeáheg^u, bayiró wácūpati^u. Teero tiigú, cūārē “wáag^u tiia” jī, Macedoniap^u wáajōãwū.

Cristomena ñañaré netōncārã niã

14 Cōāmacūrē usenire ticoa. Cūārã Cristore ñañaré netōncārã tiiríg^u niwī. Ūsã cūmena niijrã, ñañaré netōncārãbiro niã. Sitiaññure niipetirop^u sesarobirora Cōāmacū ūsãmena cūye quetire niipetirop^u masīpetijōārī tii.

15 Cristo paíá tiirucúbiro sitiaññuremena Cōāmacūrē sópeogubiro tiiquí. Ūsã cūye quetire wedera, sitiaññuwarebiro niipetirop^u wáaa. Netōnénorira p^utop^u, pecamep^u wáaadara p^utopucārē cūye queti jeaa.

16 Pecamep^u wáaadara “sitiaññure pñi niicu” jī wácūrãbiro ūsã wederere t^usaricua. Netōnénorirape ūsã wederere bayiró t^usacua; “catiré ticoré niã” jī wácūcua. Cōāmacū tiípuriatã, noāpé tee quetire wedemasña manibójyu.

17 Ūsã āpērã tiiróbiro Cōāmacūye quetire wedera, wapasécãmesãria. Teero tiiróno tiirã, Cōāmacū ticocorira Cristomena niijrã, Cōāmacū ññacoropure cūye quetire jīditoro manirō wedea.

3

Mama netōnére quetire bueré

1 Ūsã “Cōāmacūye quetire diamacárã buea” jīrã, ūsã basiro ūsãye maquērē añurō wedesera mee tiia. Ūsã basiro “diamacárã buea ūsãjã” jīria. Teero biiri “cūã diamacárã bueeya” jīripūrē āpērã ūsārē jóabosari booríã. Múã teero jīripūrē ūsārē jóaricārē booríã. Āpērãjã teero jīripūrē “jóabosaya” jī sãícua; ūsãpeja sãíríã.

2 Múãrã “cūã Cōāmacūyere añurō bueeya” jīripūbiro niijãrã tiia ūsārē. Ūsã múãrē “tiipūbirora niijãrã tiíya” jī, añurō yeeripūnacutia. Niipetira múãrē masñari siro, “Pablocã cūārē diamacárã buejíya” jīcua ūsārē.

3 Ūsã múãrē bueri siro, múã niirecutiremena “Cristo jóaripū niijãrã tiia” jī ãñoã. Tiipūrē jóarigumena jóaya mani^w; ūtãpĩpure jóaya mani^w. Espíritu Santo múã wácūrẽpure jóarig^u niwī. Múã wácūrere wasorig^u niwī.

4 Ūsã Cristomena niijrã, Cōāmacūrē bayiró padeojrã, múãrē “Cristo jóaripū niijãrã tiia” jīã.

5 Apeyenó tiimasĩrere “ūsã basiro masĩwū” jīmasñña maniã. Niipetire ūsã tiimasĩre Cōāmacū ticoré niã.

6 Cōāmacū ūsārē basocãre buemasĩrere ticorig^u niwī. Teero tiirã, mama netōnére quetire buea. Tee quetire basocãre buera, “ate jóariguere tiiyã” jī bueria; “Espíritu Santo boorẽpere tiiyã” jī buea. Dutiré jóariguere tiihãra pecamep^u wáacua. Espíritu Santope catiré petihere ticogú niĩ.

7 Cōāmacū Moisére cū dutiré cūriguere ticog^u, ūtãpĩp^u jóayig^u. Tee dutiré marí netōncãre wapa sñãcõãdutire niyiro. Marĩrē sñãcõãdutire niipacaro, añunetõjõãre niyiro; asibatéremena jeayiro. Moiséya diapóacã bayiró asibatéyiro. Teero tiirã, Israelya põna macãrã cūya diapóare ññacõãtumasiyira. Jõõpemena cū asibatere petiwáyiro. Tee dutiré añuré niyiro.

8 Toorã nemorõ Espíritu Santo basocãmena niãdare quetipe añunemoã.

9 Tee dutiré “basocã netōncãrãrē ñañarõ tiíadacu” jīrigue asibatéremena jeayiro; añunetõjõãre niyiro. Toorã nemorõ “Cōāmacū basocãre ‘añurãrã niíya’ jī ññagãdaqui” jīrē quetipe añunemoã.

10 Tee añunemorere marí añurõ ññarĩpereja, tee dutiré añuré asibatéremena jearigupe búri niiré p^utãájãã sãa.

11 Tee dutiré ãñuré asibatéremena jeariguepe petiádare niiyiro. Ññunemorepe petiriádare niiã. Teero tiiró, tee dutiré nemoró ãñunetõnucãã.

12 Ësã petiriádarere cotera, useniyuetoaa. Teero tiirá, diamacú, cuiro maniró wedea.

13 Ësã Moisés tiirírobiro tiiría. Cũya diapóa asibatére “máata petiádacu” jĩgũ, suti caseromena búatoyigũ, Israelya põna macãrã tee petiwári ññarijããrõ jĩgũ.

14 Cũã tuoríyira. Atitócãrẽ tee bucũ dutirére bueri tuorá, tuoríya. Tiisuti caserora Cõãmacũ asibatérere búatorobiro niitoaa cúãrẽ. Teero tiirá, netõnére maquẽrẽ tuoríya. Jesuré padeorípereja, Cõãmacũ cúãrẽ tuorí tiiquí.

15 Atitócãrẽ Moisés jóariguere bueri tuorá, tuoríya. Cũã tuomasĩre suti casero búatorobiro nijãã ména.

16 Marĩ Òpũrẽ padeogũno dícu tuoquí. Cõãmacũ cúãrẽ tuorí tiiquí; tiicasero pãõrõbiro wáacu sũcã.

17 Marĩ Òpũ, Espíritu Santomena sícũrã niĩ. Teero tiirá, Espíritu Santo marĩmena niirĩ, marĩ cãmotáro maniró Jesuména ãñuró niimasĩã.

18 Teero tiirá, marĩ niipetira dupupũ búatori casero manirã nijĩrã, cũũ ãñuró asibatérere ññamasĩã.* Teero tiirá, jõõpemena cũũbiro wáara tiia; cũũyere cõonemóã. Tee niiã marĩ Òpũ tiiré. Cũũrã, Espíritu Santomena sícũrã niĩ.

4

1 Cõãmacũ ãsãrẽ ãñuró tiigú, Jesuyé quetire wedeadarare cũũrigũ niiwĩ. Teero tiirá, wãcũtutuhera niiria.

2 Bobooro tiirére, basocá ññahẽrõpũ ññañaré tiirére doo niiã. Cõãmacũye quetire jĩĩditoremene wederia. Teero jĩĩrõno tiirá, tee quetire wasoró maniró, diamacú wedea. Teeména Cõãmacũ ññacoropure ãsã wederére basocá “diamacãrã wedeeya” jĩĩ wãcũrĩ booa.

3 Basocáre netõnére quetire ãsã wederi, ãpẽrã cũã wãcũrére búatonorirabiro niicua; tuorícua. Tee quetire tuohérano pecamepũ wáaadara niicua.

4 Cũã padeohére wapa atibúreco macãrã õpũ Satanás cúãrẽ tuõñemasĩhẽrã wáari tiiquí. Teero tiirá, basocáre netõnére queti bóere niipacari, ññamasĩricua. “Cristo ãñunetõjõãgũ Cõãmacũ niirére ãñogú niĩ” jĩĩrere tuomasĩricua.

5 Ësã basocáre wedera, “biro niiã ãsãjã” jĩĩ wederia; “Jesucristo basocá Òpũ niĩ” jĩĩrere wedea. Ësãyepereja wedera, “Jesuré maĩrémena múãrẽ padecotera niiã” jĩĩ wedea.

6 Biro niiã: Cõãmacũ basirora sicutopũ atibúreco naĩtĩãrõ niimiriguere bóeri tiirígũ niiwĩ. Teeré tiirírobiro cũũrã marĩye yeeripũnarĩpũ bóeri tiirígũ niiwĩ. Teero tiirá, marĩ Cristore masĩrémena Cõãmacũ ãñuró niirecutirere masĩã.

Marĩye õpũũrĩ mama õpũũrĩmena wasoádacu

7 Ësã Cõãmacũye queti wederá búri niirã niiã. Diiména tiiréparũ wapapacáre posecutíreparubiro niiã. Teero tiigú, Cõãmacũ ãsã wederémene cũũ tutuarere ãñoquí. Ësã basiro tutuare cõoríya.

8 Pee ññañarére netõpacára, bayiró peti wãcũpatiria. Wãcũpatipacara, “¿deero wáaadariye?” jĩĩria.

9 Basocá ãsãrẽ ññañarõ tiidugápacari, Cõãmacũ ãsãrẽ cõãwarii. Ësãrẽ páanecõãcũpacara, sãĩríya.

10 Ësã noo wáaro Jesuré sãĩrĩrobirora ãsãcãrẽ sãĩjãmiwã. Ësã ññañarõ netõrĩra niipacara, catia. Teero tiigú, Jesús cũũ catirére ãsãmena ãñoĩ.

* 3:18 O “cũũ ãñuró asibatérere ãñomasĩã”.

11 Æsã catiró jeatuario Jesuyé quetire wederé wapa sããrĩquio niiã. Teeména Jesús Æsãye õpũũrĩ bóaadare õpũũrĩmena cũũ catirére ãñoĩ.

12 Æsãpere sããrĩquio niiã. Múãpe catiré petihére buaa.

13 Cõãmacũye queti jóaripũpũ biiro jóanoã: “Yũũ padeowú; teero tiigú, wedesewũ”. Teerõra jĩã Æsãcã: Æsã padeóa; teero tiirã, wedesea.

14 Æsã ateré masĩjĩrã, wedesea: Cõãmacũ Jesús marĩ Õpũrẽ diarigũpũre masõrigũ niuwĩ. Teero tiigú, Æsãcãrẽ cũũmena masõgũdaqui. Æsãrẽ, múãrẽ sĩcãrõména cũũ pũtopũ néewagudaqui.

15 Æsã múãye ãñuré niiãdarere boosãrã, niipetire Æsã ñãñarõ netõrére nũcãjĩãã. Teeména ãpẽrãcã Cõãmacũ ãñuré tioróre masĩjĩrã, cũũrẽ usenire ticoadacua. Jõõpemena pau peti cũũrẽ usenire tico, “ãñunetõjõãgũ niĩĩ” jĩĩnemoãdacua.

16 Teero tiirã, wãcũtutuarucujãã. Sotoápere bũtoá wáapacara, popeapũre búrecoricõrõ nemorõ tutuanemoã.

17 Biiro wãcũã: Æsã atibúrecopũ ñãñarõ netõré máata petiãdare niiã. Tee ñãñarõ netõré wapa apeyé nemorõ ãñuré buaãdacu. Bayirõ useniremena cũũ pũtopũ niirucujããdacu.

18 Æsãrẽ baurocã wáarere wãcũnũnũseria. Bauhérepere wãcũnũnũsea. Baurocã wáare petiãdacu. Bauhérepe niirucujããdacu.

5

1 Marĩye õpũũrĩ muĩ wiseri marĩ niiré wiseribiro niiã. Tee wiseri tiirõbiro marĩye õpũũrĩ bóaadacu. Cõãmacũpe Æmũãsepũ ãñuré wiseri petiriãdarere quẽnoyúetoaqui. Tee wiseri basocã tiirigue mee niicu.

2 Ate diamacũrã niiã: Marĩ ãnopú niirã, ñãñarõ tũgueñaã, Æmũãse niirĩ wiipu wáadũgara.

3 Tiiwĩ sutiró tiirõbiro cãmotãadacu, sutimanĩrãbiro niirijããrõ jĩrã.

4 Marĩ atibúrecopũre ate õpũũrĩmena ñãñarõ netõã. Teero tiirã, ñãñarõ tũgueñaã. Marĩye õpũũrĩrẽ cõãdũgara mee teero jĩã, Æmũãsepũ niiãdare õpũũrĩpere wasorĩ boorã. Tee niirucudari õpũũrĩ wasorĩ, bóaadari õpũũrĩ petiãdacu.

5 Cõãmacũrã marĩrẽ teero wáaadare quẽnoyúerigũ niuwĩ. Cũũ marĩrẽ ãñurõ tiiãdarere masĩũguedutigũ, Espĩritu Santore ticodiosũguerigũ niuwĩ.

6 Teero tiirã, padeorucúa. Ateré masĩã: Æsã ate õpũũrĩmena niirã, Cõãmacũmena niiria ména.

7 Cũũrẽ ñãaripacara, cũũ jĩriguere padeonũnũsea; teeména niiã.

8 Teero tiirã, ateré wãcũrã, padeóa: Ate õpũũrĩrẽ cõãjãdũgamiga, Cõãmacũmena niirã wáadũgara. Cũũmena niirĩ, nemorõ ãñuniãdacu.

9 Teero tiirã, ate õpũũrĩmena niirã, o niirucudare õpũũrĩmena niirãcã, Cõãmacũrẽ teerora usenirĩ tiirucujãdũgaga.

10 Cristo wapa tiiãdari búreco jeari, marĩ niipetira toopú niiãdacu. Basocãcõrõrẽ marĩye õpũũrĩpũ tiiriguere Cristo masĩqui. Æpẽrã ãñurére ñeeãdacua; ãpẽrãpé ñãñarére ñeeãdacua.

Cõãmacũmena ãñurõ niirecũtire maquẽ

11 Æsã teeré masĩjĩrã, marĩ Õpũrẽ quionĩremena ñãrã, basocãre “Æsã wederére diamacũ maquẽ niiã” jĩ pãnarĩ tiia. Cõãmacũpe Æsãrẽ masĩtoai. Múãcãrẽ teerora Æsãrẽ masĩrĩ booa.

12 Æsã basiro Æsãye maquẽrẽ ãñurõ wedesera mee tiia sũcã. Æsãrẽ ãñurõ masĩ, useniremena wãcũãrõ jĩgũ, múãrẽ jóaa. Teeré masĩrã, ãpẽrã buerĩ basoca Æsãrẽ ñãñarõ wedeseri, múã cũãrẽ yũũmasĩãdacu. Cũã sotoá maquẽ dícu baurére wãcũrã, yeeripũna maquẽrẽ wãcũhãrã niicua.

¹³ Múã ùsārē “mecūrã tiiíya” jĩbocu. Ësãpe “Cõãmacũ booró tiirã tiiã” jĩ yũadacu. Múã apetóre ùsārē “mecūríya” jĩbocu. Ësãpe “múã añurõ niiãdarere boosãrã, teero tiiã” jĩ yũadacu.

¹⁴ Cristo ùsārē maĩrĩ ññarã, cũ dutirere tiiã. Ateré masĩnoã: Sĩcũ niipetirare diabolosarigu niiwĩ. Teero tiirã, niipetira cãmena diarira tiiróbiro pũtuájĩyu.

¹⁵ Cristo niipetirare diabolosarigu niiwĩ. Catiré petihérere cuorã cũã booró tiirĩjããrõ jĩgũ, teero tiirigu niiwĩ. Cũã boorépere tiirãro jĩgũ, cũãrē dia masãbosarigu niiwĩ.

¹⁶ Teero tiirã, ùsã basocãre ñña, wãcũrã, atibúreco macãrã wãcũrõbirora wãcũria. Too sugueropure ùsã Cristore atibúreco macãrã wãcũrõbirora wãcũmiwã. Mecũtigãrē teero cũũrē wãcũria sãa.

¹⁷ Cristo cãmena niigãnorē cũã niirecatirere wasorĩ tiiquí. Cũã too sugueru tiirĩguere tiinemórĩqui sãa; mama dícu niicu cũũpũre.

¹⁸ Cõãmacũrã niipetirere teero wãari tiiquí. Cũũrã Cristo diariguemena ùsārē cãmena añurõ niirecatiri tiirigu niiwĩ. Niipetirare teero niirĩ boogũ, ùsārē cũũye quetire wededutigũ cũũrigũ niiwĩ.

¹⁹ Tee queti biiro niiã: Cõãmacũ Cristo diariguemena atibúreco macãrãrē cãmena añurõ niirecatiadarere cũũrigũ niiwĩ. Cũã ññarē tiirere petirĩ tiirigu niiwĩ. Niipetirare cãmena añurõ niirecatiri boogũ, ùsārē cũũye quetire wededutigũ cũũrigũ niiwĩ.

²⁰ Teero tiigũ, Cõãmacũ ùsārē Cristore wasorã niiãrõ jĩgũ, ticocorigũ niiwĩ. Cõãmacũ ùsã wederemena basocãre boocói. Teero tiirã, Cristo wãmemena Cõãmacũmena basocãre añurõ niirecatidutia.

²¹ Cristo péerogã ññarē tiirĩpacari, Cõãmacũpe marĩ ññarē tiirē wapa cũũrē ññarē tiirĩgubiro ññarõ netõrĩ tiirigu niiwĩ. Teero tiiriguemena marĩ Cristomena niirĩ, Cõãmacũ marĩrē wapa cuohérare tiiróbiro ññaĩ.

6

¹ Ësã Cõãmacũyere padeapuri basoca niijĩrã, “cũã múãrē añurē tiorere teero ññacõãrijãña” jĩã.

² Cõãmacũye queti jóaripũpu biiro jĩ jóanoã:

Cõãmacũ ateré jĩĩ:

“Yũũ basocãre añurõ tiirĩto niirĩ, mũũ sãĩrĩguere tuowã.

Yũũ netõnerĩ bureco niirĩ, mũũrē tiĩápuwũ”,*

jĩ jóanoã. Tuoyã. Mecũtigã cũũ teero tiirĩto niiã. Mecũtigã cũũ netõnerĩ bureco niiã.

³ Æpẽrãrē ùsã Cõãmacũye paderere ññarõ wedeseri boorã. Teero tiirã, basocãre ññarē tiĩẽñoria, “Cõãmacũrē padeorĩbocua” jĩrã.

⁴ Biirope tiiã: Niipetire ùsã tiirẽmena, ùsārē wãaremena “Cõãmacũye paderã niiã” jĩrere ãñoã. Ësārē merẽã wãari, nũcãjãã; apetó bayiró ññarõ netõã; ùsārē apeyenó dusaa; wisióre tugueñaã;

⁵ ùsārē tãnaãya; peresu wiipũ sõnecoya; acaribítutire wãaa; bayiró padea; apetóre cãnirã; teero biiri jũabóaa.

⁶ Æpẽrãrē ññarõ tiirã; diamacũ maquẽrē masã; ùsārē merẽã wãari, potocõrõ manirõ niiã; Æpẽrãrē bóaneõ ññaã; Espiritu Santo tiĩápuremena padea; Æpẽrãrē jĩĩdutoro manirõ maĩã;

⁷ diamacũrã wedea; Cõãmacũ tutuarere cuoa. Ësã Cõãmacũyere paderã surarabiro niiã. Ësã wãmocũtĩre ùsã diamacũ tiirē niiã. Teemena surara cãmẽrĩsãrã wãarabiro Cõãmacũyere wedera wãaa; ùsārē cãmotãdũgara ùsārē docacũmurĩ tiimasãriya.

* 6:2 Isaías 49.8.

⁸ Āpērã ùsãrē padeorémēna ìñaãya; ãpērãpé padeoriya. Āpērã ùsãrē ãñurõ wedeseya; ãpērãpé ñañarõ wedeseya. Ûsã diamacú maquērē wedepacari, ãpērã ùsãrē “jĩditori basoca niĩya” jĩ ìñaãya.

⁹ Niipetira ùsãrē masĩpacara, sĩquērã ùsãrē ìñamasĩhērã tiiróbiro ìñaãya. Apetóre ùsãrē sĩãdugápacari, niirucua. Cúã ùsãrē ñañarõ tiipacára, sĩãriya.

¹⁰ Ûsã bóaneõpacara, usenirucujãã. Ûsã apeyenó cõorípacara, ùsã buerémēna ãpērãrē pee cõorábiro niirĩ tiia. Apeyenó cõorípacara, niipetire cõorábiro niĩã.

¹¹ Yáa wedera Corinto macãrã, yayióro manirõ múãrē ùsã wãcũrēre wedepetijãã. Ûsã múãrē bayiró maĩrēre ãñoã.

¹² Cãmerĩ maĩré manirĩ, múãye wapa niĩã; ùsãpe múãrē bayiró maĩmiã.

¹³ Sĩcũ cũ põnarē wederobirora yũcã múãrē wedeguda: Ûsã múãrē diamacú maĩrõbirora múãcã ùsãrē maĩñã.

Marĩ Cõãmacũwiibiro niĩã

¹⁴ Jesuré padeohéramēna cãmeyiorijãña. Diamacú tiirã diamacú tiihéramēna niimasĩricua. Bóeropũ niirã naĩtĩãrõpũ niirãmenā niimasĩricua.

¹⁵ Cristocã Satanámēna sĩcãrĩbíro wãcũricua. Teerora sũcã padeogú, padeohégumēna sĩcãrĩbíro wãcũricua.

¹⁶ Cõãmacũwiipũre Cõãmacũ dícare padeoró booa; weerirare padeoríjãrõ booa. Marĩpe Cõãmacũ catirucugumēna niijĩrã, Cõãmacũwiibiro niĩã. Cũ basiro biiro jĩrigũ niiwĩ:

“Cúãmenā niigũdacu; cúã watoapũ cãmesãgũdacu.

Yũ cúã Òpũ niigũdacu; cúã yáara niĩãdacula.†

¹⁷ Teero tiirã, ñañarã pũtopũ niimiãrira witiwajõãña”, jĩ marĩ Òpũ.

“Niipetire ñañarē tiirēre tiirĩjãña.‡

Teero tiirĩ, yũ múãrē ñeegũda.

¹⁸ Yũ múã Pacũ niigũda;

múã yũ põna niĩãdacu”, jĩ marĩ Òpũ tutuanetõjõãgũ.§

7

¹ Teero tiirã, yáa wedera, yũ maĩrã, Cõãmacũ “teero tiigũda” jĩriguere masĩrã, niipetire marĩ ñañarē tiirēre duujããda. Marĩye õpũrĩrē ñañorēre, marĩ wãcũrē ñañorēre duuáda. Cõãmacũrē quioníremēna padeojĩrã, cũ booré dícare tiiáda.

Corinto macãrã wãcũre wasorígue

² Ûsãrē maĩñã. Sĩcãrĩ múãrē ñañarõ tiiríwũ; múã padeorécãrē ñañoríwũ; múãyere jĩditioremēna néeríwũ.

³ Yũ múãrē “wapa cõorã niĩya” jĩgũ mee tiia. Yũ too suguero jĩrirobirora múãrē maĩã. Teero tiirã, marĩ catira, sĩcãrõmēna niĩã. Diaracã, sĩcãrõmēna niirucudacu.

⁴ Yũ múã ãñurõ tiirē quetire tũogú, “teerora tiirucúadacula” jĩ wãcũwũ. Āpērãrē múã ãñurõ tiirēre useniremenā wedea. Teero tiigú, ñañarõ netõpacú, wãcũtutua, bayiró useniã.

⁵ Macedoniapũ coerí siro, ùsã yeerisãre buaríwũ. Ûsã noo wáaro ñañarõ netõwũ. Āpērã ùsãmenā cãmerĩ cúasodugawa. Múã ùsã buerirare wãcũgũ, bayiró wãcũpatiũ.

⁶ Cõãmacũ bóaneõremēna niirãrē wãcũtutuari tiigũpe Tito ùsã pũtopũ jearémēna ùsãrē wãcũtutuari tiiwĩ.

† 6:16 Levítico 26.1; Ezequiel 37.27. ‡ 6:17 Isaías 52.11. § 6:18 2 Samuel 7.14; 1 Crónicas 17.13.

⁷ Cũ jearémena dícu wãcũtutuariwu. Múã cũrẽ wãcũtutuari tiiriguere tuorá, nemorõ wãcũtutuanemowũ. Múã yũre ñadugarere, múã wãcũpatiriguere, múã yũre wãcũrere wedewi. Teeré tuogú, toorá nemorõ useninemowũ.

⁸ Yũ múã ñañaré tiirere múãrẽ jóaripũmena múãrẽ bóaneõrã niirĩ tiiwá. Mecũtígãrẽ teeré wãcũpatiria. Too suguero “yũ jóaheri ãñunibojĩyu” jĩ wãcũmiwũ. Teeré mecũtígã wãcũria. Múãrẽ bóaneõrĩ tiipacá, yoari bóaneõrĩ tiirĩjĩyu.

⁹ Mecũtígã yũ useniã. Múã bóaneõriguere wãcũgũ mee useniã. Múã bayiró bóaneõriguepe múãrẽ wãcũpati, wasorĩ tiiyiro. Teero tiigú, useniã. Cõãmacũ booróbirora múã ñañaré tiiriguere wãcũ, bóaneõyiro. Teero tiiró, ãsã múãrẽ jóacoripũ múãrẽ ñañarõ tiirĩjĩyu.

¹⁰ Marĩ Cõãmacũ booróbirora bóaneõrã, wãcũpati, wasoa. Teemena netõnénoã. Too síro “ñañaré tiitá” jĩña maniã. Atibáreco macãrãpe cúã ñañaré tiiriguemena bóaneõjãcua. Bóaneõpacara, pecamepũ wáacua.

¹¹ Múãpe Cõãmacũ tusaróbirora bóaneõrĩ, ate ãñuré putuáiyiro: Múã watoapũ wáariguere “quẽnoãda” jĩyiro; “too sugueropũre marĩ diamacú tiirĩjĩyu; mecũtígã diamacú tiiá sáa”, jĩyiro; múã watoapũ wáariguere múã yoari teero ñariguere wãcũrã, cúayiro; “Cõãmacũ marĩrẽ ñañarõ tiibóqui”, jĩ wãcũrã, cuijõãiyiro; yũ múãrẽ ñãgũ wáari booáiyiro; diamacú maquẽrẽ tiidagáiyiro; “ñañaré tiigũre diamacú ñañarõ tiiádacu”, jĩyiro. Niipetire teero múã tiirémena múã wapa cuohérere eñoyiro.

¹² Teero tiigú, múãrẽ jóagu, ñañaré tiirigũyere, teero biiri ñañaré tiinógũye dícuere wãcũriwu. Múãye niãdarere bayiró wãcũwũ. Múã Cõãmacũ ñacoropũ ãsãrẽ bayiró maĩã sáa. Teeré masĩdutigũ múãrẽ jóawũ.

¹³ Teero tiirá, múã ãñurõ tiirémena ãsã wãcũtutuawũ.

Teero wãcũtutuara, Tito bayiró usenirĩ ñarã, toorá nemorõ useninemowũ. Múã niipetirapũra cũrẽ ãñurõ tũgueñarĩ tiirira niiwũ.

¹⁴ Tito múã putopũ wáaadari suguero, yũ múãmena usenirere cũrẽ wedewũ. Cũ toopá jeari, yũ jĩrirobirora wáayiro. Niipetirere ãsã múãrẽ wederiguere diamacũrã wedewũ. Teerora ãsã Titore múãye maquẽrẽ wederiguecã diamacũrã niiwũ.

¹⁵ Múã cũrẽ quioníremena bocayiro. Cũ dutirere yũyiro. Múã teero tiiriguere wãcũgũ, múãrẽ nemorõ maĩnetõneĩ.

¹⁶ Yũ múãrẽ padeóa; “ãñurõ tiiádacua” jĩgũ, bayiró useniã.

8

Ticodũgaro jeaturo ticodutire

¹ Yáa wedera, ãsã ateré múãrẽ masĩrĩ boogá: Macedoniapũ Jesuré padeoré põnarĩ macãrãrẽ Cõãmacũ ãñuré ticorigũ niiwĩ.

² Cũã bayiró ñañarõ netõpacára, diamacú tiirira niiwã. Teero ñañarõ netõpacára, bayiró useniwã. Cũã bóaneõrã peti niipacara, pee apeyé cuorá tiiróbiro ãpẽrãrẽ ãñurõ tiiápuwa.

³ Cũã booró cúã cuoró jeaturo cúã cuorere ticowa. Cũã “ticoada” jĩñariro nemorõ ticowa. Yũ cũãrẽ teero tiirĩ ñawũ.

⁴ Ësãrẽ sícãrĩ mee biiro jĩwã: “Cõãmacũrẽ padeorá bóaneõrãrẽ ãsãcã niyerure ticoada”, jĩwã.

⁵ Cũã ãsã wãcũriro nemorõ tiiwá. Cũã marĩ Ôpũrẽ “mũ booré dícuere tiiáda” jĩsuguewa. Too síro ãsãrẽ “múã dutirere tiiáda Cõãmacũ booróbirora” jĩwã.

⁶ Teero tiirá, ùsã Titore múã putoꝝ wáadutia. Cũũ too sugueropũ múã puto niigũ, niyerure néõncãyigũ. Teeré peotídutira cãũrẽ ticocoa. Teero tiirá, múã ãñurõ useniremena néõncãriguere diamacá tii yaponóãdacu.

⁷ Múã niipetirere ãñurõ tiia: ãñurõ padeóã; Cõãmacũyere ãñurõ buea; teeré ãñurõ masiã; useniremena ãñurõ tiia; ùsãrẽ maĩã. Múã tee niipetirere ãñurõ tiiróbirora niyeru ticorécãrẽ teerora tiiyá.

⁸ Teeré jĩgũ, múãrẽ dutiré peti tiiróbiro jĩgũ mee tiia. Yũũ múãrẽ “apemacãrĩ macãrã useniremena niyeru néõtoawa, ãpẽrãrẽ tiiápura” jĩ wedegũ, ateré masĩdugaga: “¿Múãcã bóaneõrãrẽ maĩrere ãñoãdari cúãrẽ tiiápuremena?”

⁹ Marĩ Òpũ Jesucristo marĩrẽ ãñurõ tiiriguere múã masiã: Cũũ niipetire cõogú niipacũ, marĩye ãñuré niĩadarere boosãgũ, bóaneõgũbiro wáarigũ niiwĩ. Cũũ bóaneõgũ wáariguemena marĩpere pee cõorábiro wáari tiirigũ niiwĩ.

¹⁰ Múãrẽ ãñurõ niirĩ boogú, yũũ wãcũrere múãrẽ jĩgũda. Biiro niia: Iicãmamena múã apemacã macãrã suguero niyeru néõncãrira niiwũ. Teeré néõrã, useniremena néõrira niiwũ.

¹¹ Teero tiirá, múã tiinucãrirobirora tii yaponóña. Múã useniremena “ticoada” jĩrirobirora teerora tii yaponóña. Múã ticodugaro jeatuario ticoya.

¹² Marĩ diamacúrã ticodugari, marĩ ticodugaro jeatuario ticori, Cõãmacũ teeména useniqui. Marĩ cõohérere Cõãmacũ sãiriqui.

¹³ Múã ãpẽrãrẽ tiiápujĩrã, múãpere cõohéra putuári booría.

¹⁴ Sĩcãrĩbíro cõorí booa. Mecútigã múã cõorémene cúã boorere tiiápua. Too síropũ cúãcã cúã cõorémene múã boorere tiiápuadacua. Teero tiirá, sĩcãrĩbíro cõoãdacu.

¹⁵ Tee Cõãmacũye jóaripũꝝ biiro jóanoã: “Pee seerígũcã cõonetõriwi; péerogã seerígũcãrẽ dusaríwũ”,* jĩ jóanoã.

Tito cãũ menamacãrãmena Corintopũ wáaadare

¹⁶ Yũũ múãye maquẽrẽ wãcũã. Yũũ wãcũrõbirora Titocãrẽ Cõãmacũ wãcũrĩ tiiyigũ. Teero tiigú, Cõãmacũrẽ usenire ticoa.

¹⁷ Yũũ Titore “Corinto macãrãrẽ ãñagũ wáaya” jĩrĩ, máata yũũwi. Mecútigãrẽ cãũ múãrẽ ãñadugajĩgũ, cãũ ãñurõ tusarómene múã putoꝝ wáagũdaqui.

¹⁸ Titomena ãpĩ ticocoadacu. Cũũ marĩya wedegũ niĩ. Niipetira Jesuré padeoré põnarĩ macãrã cãũrẽ biiro wedeseya: “Cũũ Jesuyé quetire ãñurõ wedei”, jĩĩya.

¹⁹ Apeyecãrẽ, Jesuré padeoré põnarĩ macãrã cãũrẽ beserira niiwã, ùsãmena niyeru néõriguere néewadutira. Ùsã bóaneõrãrẽ niyerure ticora, marĩ Òpũrẽ ãñurõ wedesedutira, teero ticoa. Teero biiri ùsã useniremena tiiápudugarere ãñorã, teero tiia.

²⁰ Ùsã pairó niyeru néõriguere néewara, basocá ùsãrẽ “niyeru tiidíojĩyu” jĩrĩ booría.

²¹ Teero tiirá, ùsã marĩ Òpũ, teero biiri basocá ãñacoropũre diamacá tiidugãa.

²² Cũãmene ãpĩ marĩya wedegũcãrẽ ticoconemoã. Cũũ bayiró tiiápudugarere ùsãrẽ naĩrõ ãñowĩ. Mecútigãrẽ múãrẽ “cũã diamacúrã tiiádacua” jĩgũ, nemorõ tiiápudugai.

²³ Titoye maquẽrẽ ãpẽrã sãĩñarĩ, biiro jĩña: “Pablo menamacũ cãũmena padegú ùsãrẽ tiiápugũ niĩ”, jĩña. ãpẽrã puarãrẽ sãĩñarĩpereja, biiro jĩña: “Jesuré padeoré põnarĩ macãrã cúã ticocorira niĩya. Cũã tiirémene Cristore ãñurõ wedeseri tiĩya”, jĩña.

* 8:15 Éxodo 16.18.

24 Teero tiirá, maĩrémena cúãrẽ bocaya. Múã teero tiirí, Jesuré padeoré põnarĩ macãrã múã maĩrére tũoádacua. Ũsã cúãrẽ biiro jĩwũ: “Corinto macãrã basocáre ãñurõ bocaaya”, jĩwũ. Múã teero tiirí tũorá, cúã ũsã jĩriguere “diamacũrã niiãyu” jĩãdacua.

9

Niyeru néõre

1 Múã niyeru néõrere Jesuré padeoráre ticoadare maquẽrẽ jóanemoria; múã masĩtoaa.

2 Yũũ múã tiiápuɖugarere masĩtoaa. Ũseniremena Macedonia macãrãrẽ biiro wedea: “Icũmamená Acaya* dita macãrã ‘tiiápuada’ jĩñcãwã”, jĩ wedea. Teeré tũorá, paũ Macedonia macãrã “ũsãcã tiiápuada” jĩwã.

3 Teero niipacari, Titore cũũ menamacãrãmena múã pũtopũ ticoɖũda. Yũũ Macedonia macãrãrẽ jĩriguere diamacũ wáari booa. Yũũ “Corinto macãrã niyeru néõ, cũoyúeadacua” jĩwũ.

4 Apetó yũũ múã pũtopũ wáari, Macedonia macãrã yũũmena wáabocua. Ũsã toopũ jeara, múã niyeru néõhẽrã niirĩ buajeáɖugariga. Yũũ “cũã néõtoajĩya” jĩrigue wapa bayiró bobooro wáabocu. Múãcã teerora bobobócu.

5 Teero tiigũ, yũũ biiro wãcũã: Yũũ múã pũtopũ wáaadari sũguero, Titocãrẽ wáadutia. Cũã múã “ticoada” jĩ néõrere quẽnosũguéadacua. Cũã teero tiirí, ũsã jeaadari sũguero, múã cũotóaadacu. Teero tiirá, ãpẽrã múãrẽ “ticoya” jĩripacari, múã wãcũrõ ticoadacu.

6 Múã ateré wãcũña: Oterí basocu péerogã oteri, péerogã ɖucacũtiri ññaqui. Pee oterigupeja pee ɖucacũtiri ññaqui.

7 Marĩ “nocõrõ ticoɖũda” jĩ tũgueñarõcõrõ ticoro booa. Marĩ ticodũgahera, o ãpẽrã ticodutiri ññañarõ tũgueñarã, ticorijãrõ booa. Ũseniremena ticoráre Cõãmacũ maĩquí.

8 Cõãmacũ niipetire ãñuré múãrẽ ticonemomasĩ. Cũũ teero tiirí, múãrẽ ɖusariadacu. Múãrẽ ticorémena múãpe ãpẽrãrẽ tiiápumasĩadacu.

9 Tee Cõãmacũye queti jóaripũpa biiro jóanoã:

Ññugũ bóaneõrãrẽ ãñurõ ticoquí.

Teero tiiró, cũũ ãñurõ tiiré niirucujãadacu,†

jĩ jóanoã.

10 Cõãmacũrã niirĩ oteréperire ticogũ, teero biiri yaarére ticogũ. Tee tiiróbiro cũũrã múãcãrẽ niipetire múã cũoádarere ticogũdaqui. Oteréperi wii ɖucacũtirobiro múã cũorére nemorõ wáari tiigũdaqui. Teemena múã ãpẽrãrẽ ãñurõ tiiápumasĩadacu.

11 Teero tiirá, pee cũojĩrã, ãpẽrãrẽ tiiápuadacu. Múã ticorére ũsã ticobosari, tee niyerure ñeerã Cõãmacũrẽ ũsenire ticoadacua.

12 Múã Cõãmacũrẽ padeorá bóaneõrãrẽ tiiápura, cúãrẽ ɖusaré dícuere ticora mee tia; Cõãmacũcãrẽ ũsenire ticora tia.

13 Múã cúãrẽ tiiápuremena múã Cristoyere padeorére, cũũrẽ yũũrẽre ãñoã. Cũã teeré ññarã, Cõãmacũrẽ ũsenire ticoadacua. Teero biiri múã cúãrẽ, niipetirare tiiápurĩ ññarã, teeré tiiádacua.

14 Cũãcã Cõãmacũ múãrẽ ãñurõ tiirére ññarã, bayiró maĩrémena Cõãmacũrẽ múãye niĩádarere sãĩbosáadacua.

15 Cũũ marĩrẽ ticorigue ãñunetõjõãre niĩã. Tee ãñunetõjõãre dee jĩ wedese-masĩña maniã. Teero tiirá, Cõãmacũrẽ ũsenire ticoada.

* 9:2 Corinto Acaya ditapũ niyiro. † 9:9 Salmo 112.9.

10

Pablo “apóstol niiã” jĩ wederigue

1 Yũũ Pablo múãrẽ tiidutígũda. Yũũrá niiã basocá biiro jĩ wãcũnorigũ: “Cũũ marĩmena niigũ, búri niigúburo wedesei; marĩrẽ jóagũpe, tutuaromena jóai”, jĩcua. Múã Cristo niirecutirere masĩã; cũũ bóaneõ ññarémẽna tiidutíyigũ.

2 Teero tiigú, yũũ cũũ tiiróbiro niidũgagũ, ateré múãrẽ tiidutía: Yũũ múã pũtopũ jeari, múã sĩquẽrãmena tutuaromena wedeseri tiirijãña. Sĩquẽrã múã menamacãrã ùsãrẽ biiro jĩãyira: “Cúã atibúreco macãrã tiiróbiro Cõãmacũ booré tiirícua”, jĩãyira. Yũũ teero jĩrãnorẽ diamacãrã tutuaromena wedesegũda.

3 Ësã atibúrecomũ niipacara, atibúreco macãrãbiro cãmerĩquẽria; Cõãmacũ wãmocutĩre ticorémẽnape cãmerĩquẽã.

4 Ësã wãmocutĩre atibúreco maquẽ mee niiã; ùmũãse maquẽ, Cõãmacũ tutuare cũorépe niiã. Teemẽna ññaré tutuarere docacũmurĩ tiia.

5 Cõãmacũ wãmocutĩremẽna basocá cúã wãcũrẽmẽna buerére diocóa. Cúã wederẽmẽna múãrẽ pãnarĩ tiidũgãcua; múã Cõãmacũrẽ masĩrĩ boorícua. Ësã cúã buerére diocóari siro, Jesús boorépere cúãrẽ tiidutía.

6 Múã Cristo dutirére añũrõ yũũri ññaãri siro, ùsã biiro tiimasĩãdacu: Niipe-tira netõnũcãrãrẽ ññaãrõ tiãdacu.

7 Múã sotoá maquẽ díçure ññaã. “Cristomena niiã” jĩgũno ateré masĩrõ booa: Cũũ diamacũ Cristomena niigũ, “Pablocã Cristomenarã niĩya” jĩ masĩgũdaqui.

8 Yũũ múãrẽ wedegũ, ùsã dutirére “jĩñmosãñũ wedetu” jĩpacũ, boboría. Marĩ Òpũ ùsãrẽ tee dutirére ticorigũ niiwĩ, múã cũũrẽ padeonemóãrõ jĩgũ. Múã padeorere ññaõãrõ jĩgũ mee tee dutirére ticorigũ niiwĩ.

9 Yũũ jóarepũrĩmẽna múãrẽ ùcũãdutigũ mee jóaa.

10 Æpẽrã yũũre biiro jĩcua: “Cũũ jóare bayiró tutuaremẽna dutia. Cũũ baurocãperea tutuhegũbiro bauwĩ. Cũũ wedeserecãrẽ bayiró tũsaya maniã”, jĩcua.

11 Yũũre teero jĩrãno ateré masĩrõ booa: Ësã yoaropũ niirã jóacoriborora múã pũtopũ jearacã, teerora tutuaromena wedeseadacu.

12 Sĩquẽrã múã watoapũ niirã cúã basiro cãmerĩ padeorã biiro jĩcua: “Marĩpeja añũrõ tiia”, jĩ cãmerĩ wedesecua. Teero jĩ wedesepacara, masĩricua. Ësãpe cúã tiiróbiro ùsã añũrõ tiirere péerogã wedeseñaria; yũũ tiiré cúã tiirẽmẽna queodũgãria.

13 Ësã tiiríguere jĩñmosãñũ wederia. Cõãmacũ ùsãrẽ Cristoye quetire wededutirigũ niiwĩ. Cũũ tiidutire díçure tiia. Cũũrã ùsãrẽ múã pũtopũcãrẽ tee quetire wededutirigũ niiwĩ.

14 Teero tiirã, múã pũtopũ wãara, Cõãmacũ wãadutiheropũ wãara mee tiia. Múãmẽna niisũgũewũ. Ësãrã múãrẽ añũrẽ “Cristo basocãre netõnéi” jĩrẽ quetire wedesũgũewũ.

15 Ësãrẽ Cõãmacũ wededutigũ cũũriro jeatuario wedea. Æpẽrã tiiríguẽpũre “yũũ tiirígue niiã” jĩria. Teero jĩrõno tiirã, múãrẽ padeonemórĩ tiidũgãã. Múã padeonemórĩ ññarã, ùsã múãrẽ nemorõ buemasĩã. Cõãmacũ ùsãrẽ cũũriro jeatuario bueadacu.

16 Too síro múã nemorõ niiré macãrĩpũ Jesuyé quetire wedegũda. Cũũye quetire wedeya maniré macãrĩpũ wãadũgãgã. Æpẽrã cúã paderíguẽpũre “yũũ paderé niiã” jĩdũgãhegũ, teero tiidũgãã.

17 Cõamacũye queti jóaripũpũ ateré jóanoã: “ ‘Yũja añunetõjõãgũ niiã; biiro tiigúno niiã’ jĩdugagũno jĩrijãrõ booa. Biirope jĩrõ booa: ‘Marĩ Ôpũ añunetõjõãgũ niiĩ; biiro tiirĩgu niwĩ’, jĩrõ booa”,* jĩ jóanoã.

18 Sĩcũ cũũ basiro wedesegu “yũ añurõ tiia” jĩgũrẽ “cũũ añugũ niiĩ” jĩmasĩña manĩa. Marĩ Ôpũ sĩcũnorẽ “añugũ niiĩ” jĩrĩ, añugũ peti niiĩ.

11

Pablo jĩditori buerĩ basocare jĩrique

1 Mecũtĩgã múãrẽ yée maquẽrẽ wededugaripacũ, wedegũda. Yée maquẽrẽ wedegu, jĩãmagũ tiirõbiro tũgueñaã. Yũ jóarere páasutiro manirõ buerĩ boogã.

2 Cõamacũ cũũ põnarẽ ãpĩrẽ padeorĩ boorĩqui. Cũũ múãrẽ doerobirora yũcã múãrẽ doea. Múã yũ Cristoyere wederĩ tũorã, padeowũ. Teero tiigũ, Cristo múã manũ niigũdũbiro niiĩ. Múã sĩcõ numiõ manũcutigodo tiirõbiro niiã. Sĩcõ numiõrẽ ñañarẽ manigõrẽ wiyagũdũbiro múãrẽ wiyadugãga.

3 Teero wiyadugãpacũ, Evare wáariborora múãcãrẽ “wáabocu” jĩgũ, bayirõ wãcũã. Pĩno añurõ cũũ jĩditomeniremena coore jĩcõãsãyigu. ãpẽrã cũũbiro jĩditora, múã “Cristo boorẽ dícare diamacũ tiiãda” jĩ wãcũrere wasorĩ tiibõcua.

4 Múã biiro tiiãyiro: ãpẽrã múãrẽ buera jeari, merẽã wedepacari, múã añurõ tũousenicu. Cũãpe ãsã Jesuyere diamacũ wederiborora wedericua. Espĩritu Santoyere merẽã buerĩ, cũã buerere ñeeãyiro. Cõamacũ basocãre netõnerẽ quetire cũã buerĩ, merẽã niipacari, múã añurõ tũocũ.

5 Múãrẽ buerã Jesús cũũyere wededutigu beserira nemorõ tũgueñacua. Yũpe “cũã docapũ niiã” jĩ tũgueñaria.

6 Yũ añurõ wedeseri basocũ tiirõbiro wederipacũ, Cõamacũyepere añurõ masĩã. Tee masĩrere niipetire yũ tiirẽmena múãrẽ ãñoãwũ.

7 Yũ Cõamacũyere basocãre netõnerẽ quetire wederẽ wapa múãrẽ wapaséhegu, ¿ñañarõ tiirĩ? Búri niigũbiro pade, wapatã, yaawũ múãrẽ netõnerẽ maquẽrẽ boosãgũ.

8 Yũ múãrẽ tiiãpugu, ãpẽrã Jesurẽ padeorẽ põnarĩ macãrã yũre niyeru ticocorira niwã. Yũ teerẽ ñeegũ, cũãye niyerure néedũogũbiro tũgueñawũ.

9 Yũ múãmena niigũ, apeyenó dũsarĩ ñãgũ, sĩcũrẽ potocõriwũ. Marĩya wedera Macedonia macãrã jearã, yũre dũsarẽnorẽ ticowa. Teero tiigũ, múãrẽ sãĩ potocõriwũ. Teerora yapacutĩjãgũda.

10 Yũ diamacũrã Cristoye maquẽrẽ masĩã. Teerẽ masĩrõbirora atecãrẽ masĩã: Yũ buerẽ wapa apeyenó sãĩricu; sĩcũ Acaya dita macũ “Pablo cũũ buerẽ wapa wapasẽĩ” jĩmasĩriqui.

11 ¿Deero tiigũ biiro wedesegari yũ? ¿Múãrẽ maĩhẽgũ teero jĩgarite? Niiria. Yũ múãrẽ maĩrere Cõamacũ masĩqui.

12 Yũpeja yũ tiirucũbirora tiirucũgũda. ãpẽrãpẽja yũ tiirõbiro “tiirã tiia” jĩmicua. Teero tiirĩcua. Cũã buerẽ wapare wapasẽcua; yũpe wapasẽria. Teero tiirã, cũã “ãpẽrã Jesús beserira tiirõbiro tiia” jĩmasĩricua.

13 Cũã “Jesús cũũyere wededutigu beserira niiã” jĩrã, teero jĩãmajãrã tiiãya. Cũã tiiditõra niiãya. Sotoã dícu Jesús beserira tiirõbiro bauúya.

14 Teero tiirẽ wisiõricu. Satanãcã teerora tiimasĩqui. Apetó cũũ ángele añugũbiro, asibatégũbiro baugũ wãaqui.

15 Teero tiirã, cũũrẽ padecoteracã cũũ tiirõbiro tiicúa. Sotoã dícu añurẽ tiirãbiro baucúa. Cũãpeja cũã ñañarẽ tiirẽ wapa pecamepũ yapacutĩdiaadacua.

* 10:17 Jeremías 9.4.

Pablo ñañarõ netõrígue

16 Y_{HH} too s_Uguero jóaribiro m_Uãrẽ jóanemog_Uda. Yéé maquêrẽ weded_Ugaripac_U, wedeg_Uda. Teeré y_{HH} wederi, “¿apeyé c_Uãye maquê dícu_Ure wedej_Ug_U, mec_Ug_U tiii?” j_Uĩ w_Uc_Uri_Uj_Uãña. Teero w_Uc_Ur_Uãpeja, “c_Uã booró wedej_Uãrõ” j_Uĩña ména. ãpêrã c_Uãye maquêc_Uãrẽ bayiró wedecua, m_Uãrẽ padeoáro j_Uĩrã. Teero tiig_U, y_{HH}c_Uã y_{HH} tiiríguere péero wedeg_Uda.

17 Marí Ôp_U teenórẽ wededutiririg_U niimiw_U. Teero tiig_U, “mec_Ur_Uĩ basocubiro wedeg_Uda” j_Uĩã.

18 Pa_U m_Uãrẽ buerá noo booró c_Uã basiro dícu_U ãñurõ wedeseya. C_Uã teero tiirí, y_{HH}c_Uã y_{HH} basiro ãñurõ wedese_Ug_Uda.

19 M_Uã “masĩnetõrã niiã” j_Uĩ w_Uc_Ur_Uã niipacara, mec_Ur_Uĩ basoca wedeseri, ãñurõ useniremena n_Uc_Uãj_Uãmasĩcu.

20 Biiro tiirácãrẽ n_Uc_Uãj_Uããyiro: M_Uãrẽ dutiaperare, m_Uãyere néerãrẽ, m_Uãrẽ dutiráb_Ubiro tiiáperare, m_Uã nemorõ _Uputí macãrãbiro m_Uãrẽ tiirãre, m_Uãrẽ diaróp_U páaracãrẽ n_Uc_Uãj_Uããyiro.

21 ¿ãñujã m_Uãrẽ c_Uã teero tiirí? Acuéi, ¿c_Uã tutuanetõjõãrã niĩ? Ûsãpe c_Uããbiro tutuaria. Teero tiirã, c_Uããbiro ñañarõ tiiría.

C_Uã “biiro biia ãsãjã” j_Uĩ ãñurõ wedecua. Teero tiig_U, y_{HH}c_Uã c_Uããbirora yéé maquêrẽ wedeg_Uda, weded_Ugaripac_U.

22 C_Uã “hebreoa niiã” j_Uĩcua. Y_{HH}c_Uã c_Uããrã niiã. C_Uã “Israelya põna macãrã niiã” j_Uĩcua. Y_{HH}c_Uã c_Uããrã niiã. C_Uã “Abraham pãrãmerã niin_Un_Usera niiã” j_Uĩcua. Y_{HH}c_Uã c_Uããrã niiã.

23 C_Uã “Cristore padecotera niiã” j_Uĩcua. Y_{HH}peja c_Uã nemorõ c_Uããrẽ padecoteg_U niiã. Y_{HH} teero j_Uĩg_U, wedeseãmag_Ubiro wedesea. Y_{HH} c_Uã nemorõ padenetõn_Ucãw_U. C_Uã nemorõ peresuwiserip_U sõneconow_U. Y_{HH}re c_Uã nemorõ tãnawã. Pee sãrĩquioro niiw_U.

24 Judíoa sicamoquẽne y_{HH}re ñeen_Ucõj_Urã, wec_U caserodamena tãnawã. C_Uã y_{HH}re tãnarécõrõ treinta y nueve tãnawã.

25 Ìtãrĩ yuc_Uména y_{HH}re páawa. Sãcãrĩ ãtãperimena y_{HH}re déewa. Ìtãrĩ ãsã wáari, dooríw_U duadiaw_U. Sãcãrĩ duag_U, sicañami, sicabureco tiimaapure pasaw_U.

26 Pee wáanetõw_U. Díare tããwag_U, duariquioro netõw_U. Yaarí basoca watoa, yáa wedera judíoa p_Utop_U, judíoa nihêrã p_Utop_U quiorém_Uena wáanetõw_U. Teero biiri macãp_Ure, basocá manirõp_Ure, día pairímaapure quiorém_Uena cãmesãw_U. “Jesuré padeorã niiã” j_Uĩditori basocá watoap_Ucãrẽ quiorém_Uena cãmesãw_U.

27 Y_{HH} padeg_U, ñañarõ netõw_U. Pee ñamirĩ cãniríw_U. J_Uabóaw_U. Oco sãnid_Ugãw_U. Pee betiw_U. Y_{HH}uáb_Uaw_U. Apetóre y_{HH}re suti maniw_U.

28 Apeyeréja, búrecoricõrõ y_{HH} niipetiro macãrãrẽ Jesuré padeoré põnarĩ macãrãrẽ bayiró wãc_Uã.

29 Tutuheg_Uno niirĩ, y_{HH}cã c_Uããbirora tutuheg_U t_Ugueñaap_Ua. Sãcãrẽ ãpêrã ñañaré tiidutíri, c_Uã ñañaré tiirí, y_{HH} ñañaré tiidutíramena cúaa.

30 Yéé maquêrẽ wedeg_U, “biiro tiig_Uno niiã y_{HH}ja” j_Uĩria. Teero j_Uĩrõno tiig_U, “y_{HH} tutuheg_U niiã” j_Uĩã.

31 Cõãmac_U marí Ôp_U Jesús Pac_U y_{HH} wederére “j_Uĩditog_U mee tiii” j_Uĩmasĩqui. C_Uããrẽna usenire ticorucujãrõ booa.

32 Y_{HH} Damascop_U niirĩ, tiimacã dutig_U y_{HH}re ñeed_Ugag_U, biiro tiirígu_U niiw_U: Tiimacã witiware soperip_Ure surarare c_Uããrẽni_U niiw_U cotedutig_U. C_Uã tiidita õp_U Aretas wãmec_Utig_U doca mac_U niiw_U.

33 YHH menamacārāpe yHure biiro tiiwá: Piimena tiimacã sãnirõ macã sopegãpH duunHnusediocowa. Teero tiigú, yHH cûārē ñeõríwH.

12

Pablo quēērõpH tiiróbiro ññarigue

1 Yéé maquērē wededHgaripacari, múã yHure wederi tiia sũcã. Yéé maquērē yHH basiro añurõ wederi, múārē tiíapuría. Teero biipacu, marí ÕpH quēērõpHre tiiróbiro yHure ññoriguere wedeguda.

2 Cristore padeorí siro, biiro wáawH: QuēērõpHre tiiróbiro Cõãmacũ yHure cûũ pHTopH néemHãwawi. Teeré yHH ññari siro, catorce cûmarí netõã. Yáa õpHũmena o yeeripũnamena dícu wáagu wáajiyu; masĩriga. Cõãmacũ dícu masĩqui.

3-4 Ateré masĩã: Cõãmacũ ñmHãsepH Paraíso wãmecutiropH yHure néenjeawi. Yáa õpHũmena o yeeripũnamena dícu néewagu néewajiyi; masĩriga. Cõãmacũ sĩcũrã masĩqui. YHH toopú niigũ, basocãre wedemasĩña manirére wedeseri tHouwú. YHH toopú tHorigue basocãre wededutire mee niiwũ.

5 YHure toopú néewariguere añurõ wedeguda. YHH añurõ tiiríguepereja wederia. YHH “basocú dícu niijĩgũ, tutuhegH, ññarõ netõã” jĩrere añurõ wedeguda.

6 Teero jĩpacu, yHH basiro añurõ wedesedHgagu, wedesemasĩã. Diamacũ maquērē wedeseri, “mecũrĩ basocu niĩ” jĩmasĩriya. Yéé maquērē wedesemasĩpacu, wedeseria. YHH basiro yHH añurõ wedeseremena yHure padeorí booríã. YHH tiirere ññatoarapH, yHH wederere tHotoarapH, padeorí booa.

7 Cõãmacũ yHure ññorigue añuré peti niiwũ. YHH teeré wãcũgũ, yHH basiro “añugú niĩã” jĩrĩquio niiwũ. Teero tiigú, Cõãmacũ yHure teero wãcũrĩ jĩgũ, biiro tiiwí: Satanás yáa õpHũrē pũnirõ tiirí, teero ññajãrigu niiwĩ. Tee pũniré potaga sããwarobiro pũniã.

8 Ññarĩ yHH marí ÕpHrē “tee pũnirere netõnéña” jĩ sãimíwũ.

9 Cûũpe yHure ateré jĩwĩ: “YHH mHũrē añurõ tiia. Teero tiiró, mHũrē apeyenó dHsariã. Basocá tutuhera niirí, yHH tutuarere nemorõ ññomasĩã”, jĩwĩ. Teero tiigú, yHH tutuhegH niirémene Hseniã. YHH tutuheremena Cristo cûũ tutuarere añurõ ññoi.

10 Teero tiigú, yHH tutuhegH niirere Hseniremena nHcãjãã. YHH Cristore padeoré wapa ãpẽrã yHure ññarõ jĩpacari, yHure apeyenó dHsapacári, ãpẽrã yHure ññarõ tiipacári, yHure wisiorere tHgueñapacu, Hseniremena nHcãjãã. Nemorõ tutuhegH niirõno tiigú, nemorõrã tutuanemogũ wáaa.

Corinto macãrãrē Pablo bayiró wãcũrigue

11 YHH basiro yéé maquērē añurõ wedesegH, mecũgũbiro wedesegH tiia. Múãpeja yHH wedesedHgaherere yHure wedeseri tiia. Múã yHure añurõ wedeseatã, añunibojiyu. Múārē jĩditoremene buerá Jesús cûũyere wededutigH beserira nemorõ tHgueñacua. YHure “cûã docapu niĩã” jĩ tHgueñaria. YHH búri niigú niipacu, teero bueãmajãrã doca niiria.

12 YHH múã pHTopH niigũ, potocõrõ manirõ pee Cõãmacũ dícu tiimasĩrere tiieñowũ. Teeména diamacũrã “yHH Jesús cûũyere wededutigH beserigu niĩã” jĩrere ññowũ.

13 ãpẽrã Jesuré padeoré põnarí macãrãrē, múãcãrē sĩcãrĩbíro tiiwú. Ate dícuere tiiríwH: Múārē wapasériwH. Múã tHgueñarí, teeména ¿múārē ññarõ tiirí? Ññaãtã, yHure acabóya.

14 YHH múã pHTopH wáaguda jĩgũ, quẽnotóaa. Mecũtígã yHH wáaremene ññarí wáaadacu. Toopú jeagu, múārē “niyeru ticoya” jĩ potocõricu. Múãyere

booría; Cristoyepere múārē tiinemórī booa. Múā masiā: Basocá cūā pac̄s̄m̄uārē niyerure quēnocūbosaricua; pac̄s̄m̄uāpe cūā pōnarē niyerure quēnocūbosacua.

¹⁵ Teero tiigú, ȳm̄ c̄uorócōrō múārē tiiápuḡda. Niipetire ȳm̄ tutuaremena múāye niiādarere tiiápuḡda. Teero ȳm̄ múārē bayiró maĩrī, ¿deero tiirá múāpeja ȳm̄re duaró maĩḡári?

¹⁶ Ȳm̄ múārē potocōririguere masīpacara, biiro jīcua: “Cūā meniḡḡū, marīrē jīditoqui; too síro marīyere néewagudaqui”, jīcua.

¹⁷ ¿Ȳm̄ múā p̄to ticocoriramena ȳm̄ múāyere jīditoremena ēmarī? Ēmariw̄m̄.

¹⁸ Ȳm̄ Titore múā p̄top̄m̄ wáadutiw̄m̄. Teero biiri āpī Jesuré padeogú marīya wedeḡure cūūmena ticocow̄m̄. ¿Tito múā p̄top̄m̄re jīditoremena múāyere ēmarī? Ēmariyiḡm̄. Múā añurō masiā: Ēsā Titomena sīcārībīro tiirá niiā. Cūūcā múārē bueḡu, añurē dícre tiiríḡu niwī.

¹⁹ Apetó tiirá, múā ūsārē “añurō wācūdutira tiiya” jī wācūbocu. Niiria. Biirope niiā: Ēsā Cōāmacū ĩñacorop̄ure Cristomena niijrā, wedesea. Ȳm̄ maĩrā yáa wedera, niipetirere ūsā wedesea, múārē Cōāmacūrē nemorō padeonemóārō jīrā.

²⁰ Apetó tiirá, ȳm̄ múā p̄top̄m̄ jeari, ȳm̄ booróbiro tiiríbocu. Teerora ȳm̄pecā múā booróbiro tiiríbocu. Teeré wācūḡū, cuiga. Apeyeréja, ȳm̄ múārē “biiro tiibócu” jī wācūā: “Cāmerītutira, ĩñatutira, cúara, cúāye dícre wācūrā, queti jīrā, āpērārē ñañarō jīrā, ‘ūsājā āpērā nemorō añunetōnucāā’ jīrā, noo booró tiiāmajārā tiibócu”, jīḡa.

²¹ Teero tiigú, múā p̄top̄m̄ wáanemorī, Cōāmacū ȳm̄ Ōpū múā ñañaré tiirucúre wapa ȳm̄re boboro wáari tiibóqui. Múā āpērāmēna múā booró ñañarō ñeeaperere, múā n̄mosānumiā múā man̄s̄m̄uā niihērārē ñeeaperere, múā boboro manirō tiirére wasohére wapa bayiró utibocu.

13

Wedeyaponorigue

¹ Mecūtīgā ȳm̄ múā p̄top̄m̄ wáaadaremena ĩtīārī wáadacu. Ȳm̄ toopú jeari, sīcū āpīrē wedesādugaḡm̄, Cōāmacūye queti jóaripūp̄m̄ jīrōbirora tiiáro. Biiro jóanoā: “P̄uarā, ĩtīārā ĩñari siro, marī āpērā tiiríguere wedesāmasiñoā”.

² Too suguerop̄m̄ múā p̄top̄m̄ jeaḡm̄, “ñañaré tiiráre ñañarō tiigúdacu” jī wedetoaw̄m̄. Teero biiri niipetirare wedetoaw̄m̄. Mecūtīgā yoarop̄m̄ niipac̄m̄, wedenemoā sūcā: Ȳm̄ múā p̄top̄m̄ wáanemogū, ñañaré tiiráre bóaneō ĩñaricu sáa.

³ Teero tiirá, múā ateré diamacú masiādacu: Cristo ȳm̄p̄ure wācūrē ticorēmena wedesea. Cristo múārē dutigú tutuheḡu niiriqui; múā watoap̄ure tutuanetōjōḡū niī.

⁴ Ate diamacūrā niiā: Cūū curusap̄m̄ tutuheḡubiro páabiatunoyiḡm̄. Teero tiinóriḡm̄ niipac̄m̄, cūū Pac̄m̄ tutuaremena catii. Ēsācā cūūbirora tutuhera niiā, niirāpeja. Teero niipacara, cūūmena niijrā, Cōāmacū tutuaremena catia. Teero tiirá, tee tutuaremena múārē wedera, tiiápuadacu.

⁵ Múā basiro ateré naĩrō sãĩñáña: “¿Diamacūrā Jesuré padeorára niī marī?” jīñā. Múā basiro teeré ĩñate. ¿Múā masīrite Jesucristo múāmena niirére? Masīcu sáa. Apetó tiirá, diamacú cūūrē padeorícu.

⁶ Ēsāpe diamacūrā cūūrē padeóa. Múārē teeré masīrī booa.

⁷ Ēsā múārē ñañaré tiirjāārō jīrā, Cōāmacūrē sãĩbosáa. Basocá ȳm̄re “Corinto macārārē añurō padeorí tiiwī” jīrēre āmaḡū mee tiia. Múā añurēre tiirí boogá. Ēsārē “teero jīāmajārā tiiwá” jīrī, añuniā.

⁸ Múã diamacú maquẽrẽ tiirí, ãsã “teerora tiiyá” jĩãdacu; diamacú maquẽrẽ cãmotária.

⁹ Apẽrã ãsãrẽ tutuherabiro ãnarĩ, ãñuniã. Múãpe padeotutúara niirĩ, ãseniã. Teero tiirá, múãrẽ Cõãmacũrẽ sãĩbosánemoãdacu, diamacũrã padeorá niĩrõ jĩrã.

¹⁰ Yũũ múã pũtopũ wáaadari suguero, atipũrẽ jóaa. Toopú jeagũ, tutuaromena múãrẽ dutidũgariga. Marĩ Õpũ yũũ múãrẽ dutimasĩrere ticorigũ niiwĩ. Tee dutirémèna múãrẽ padeonemórĩ boosãã; múã padeorére ãañodũgária.

¹¹ Yáa wedera, múãrẽ ãñurõ wáaaro. Múã ãñaré tiirere quẽnoñá. Cãmèrĩ wãcũtutuari tiiyá. Sĩcãrõmèna ãñurõ niirecutiya. Teeré tiirí, Cõãmacũ marĩrẽ maĩgũ marĩrẽ ãñurõ niirecutirere ticogũ múãmèna niigũdaqui.

¹² Múã basiro cãmèrĩ maĩrémèna ãñudutiya.

¹³ Niipetira Jesuré padeorá múãrẽ ãñudutiya.

¹⁴ Jesucristo marĩ Õpũ múã niipetirare ãñuré ticoaro. Cõãmacũ múãrẽ maĩgũ múãmèna niĩrõ. Espiritu Santo múãrẽ bapacũtiaro.

Nocõrõrã jóaa.

GALACIA DITA MACĀRĀRĒ Pablo jóaripũ

Ñuduticorigue

1-2 Yũ Pablo múã Galacia macārārē Jesuré padeoré pōnarĩ macārārē jóaa. Niipetira yũ menamacārã wãmemena múārē ãñuduticoa. Yũ Jesucristo cãũyere wededutigũ beserigũ niĩã. Yũre basocã mee beserira niĩwã; Jesucristo basiro cãũ Pacũmena beserira niĩwã. Cõãmacũrã Jesucristo diarigũpũre masõrigũ niĩwĩ.

3 Cõãmacũ marĩ Pacũ, teero biiri Jesucristo marĩ Ōpũ múārē ãñurē ticoaro; ãñurõ niirecutiri tiĩáro.

4 Cõãmacũ marĩ Pacũ boosãrirobirora Jesucristo marĩ ñañaré tiirere acabóaro jĩgũ, diabosarigũ niĩwĩ. Marĩ cãũ teero tiiriguemena atibáreco macārã ñañaré tiirucũrere tiidũjãmasĩã.

5 Teero tiirã, Cõãmacũrē “mũrã upatĩ macũ peti niigũ tiia” jĩrucujããda. Teerora tiĩada.

Cristore padeorẽmena dícu netõnénoãdacu

6 Cõãmacũ múārē beserigũ niĩwĩ, Cristo tiibosãremena múārē ãñurõ tiĩáro jĩgũ. Múãpe cãũ teero beserira niipacara, máata peti cãũrē padeodũjãrã tiĩáyro. Æpẽrã buerẽpere nãnrã tiĩáyro. Múã teero tiirĩ tũogũ, yũpe tũomanijõãga.

7 Cũã bueré netõnére queti mee niĩã. Cũã múārē wedewisiora tiĩáyira; Cristoye quetire ñãnodũgãra tiĩáyira.

8 Æsã múārē ãñurē queti Cõãmacũ basocãre netõnére quetire diamacũ wedetoawũ mée. Múārē merẽã wedegũnorē Cõãmacũ bayirõ ñañarõ tiĩáro. Sĩcũ ãsãno o ángele ãmũãsepũ diĩátarigũno merẽã wedericãrē, ñañarõ tiĩáro.

9 Æsã too sugueropũ wederiguere yũ mecũtĩgãrē wedenemoã sũcã: Netõnére queti múã padeorĩguere múārē merẽã wedewisiogũnorē Cõãmacũ bayirõ ñañarõ tiĩáro.

10 Yũ teeré jĩ jóagu, basocã yũmena useniãrõ jĩgũ mee jóaa; Cõãmacũpe yũmena useniãrõ jĩgũ jóaa. Yũ too sugueropũre “basocã yũmena useniãrõ” jĩ wãcũrucumiwũ. Atitóre teero wãcũgũjã, Cristore padecoteri basocũ mee niibocu.

Cõãmacũ Pablõre wededutigũ cũũrigue

11 Yãa wedera, yũ múārē ateré masĩrĩ boogã: Yũ netõnére queti wederé sũquẽrã basocã wãcũre mee niĩã.

12 Tee quetire basocã mee yũre tũomasĩrĩ tiiwã. Teero biiri basocã mee yũre buewa. Jesucristo basiro tee quetire yũre masĩrĩ tiirigũ niĩwĩ.

13 Yũ too sugueropũre niirecutiriguere múã tũojĩyu: Judíoa tiirécũtirere nãngũ niirucumiwũ. Atecãrē tũojĩyu: Jesuré padeoré pōnarĩ macārārē bayirõ ñañarõ tiirĩ basocũ niirucumiwũ; Jesuré padeorãno manijããrõ jĩgũ, cũãrē cõãpetijãdũgamuwũ.

14 Yũ mamũ niigũ, judíoa tiirécũtirere ãñurõ tiinãnãserucumiwũ. Æpẽrã yũ menamacārã nemorõ ãsã ñecũsũmũ tiimũãatiriguere tiĩ, netõncãrucumiwũ.

15 Yũ teero tiipacãri, Cõãmacũ yũ bauãadari sugueropũ, cãũ tiidutĩadarere “tiigũdaqui” jĩtoatu niirigũ niĩwĩ. Yũre ãñurõ tiigũ, beserigũ niĩwĩ.

16 Cõamacũ cũ macũrẽ yũre “ẽñogũda” jĩrĩ bureco jeari, ẽñowĩ. Yũre judíoa nihẽrãrẽ cũ macũye quetire wederi boorígu niwĩ. Teero tiigũ, ãpẽrãpũre “¿yũ deero tiigũdari?” jĩ sãĩnãgũ wáariwũ.

17 Teero biiri Jerusalénpu Jesús yũ suguero besesugueriracãrẽ ñãgũ wáariwũ. Teero tiiróno tiigũ, diamacũ wáajõãwũ Arabia ditapu. Toopú niĩarigu Damascopu cãmerputáatiwũ sũcã.

18 Itiácũma siro Jerusalénpu Pedore sicato ñãgũ jeawũ. Cũmena pu semana putuáwũ.

19 ãpẽrã Jesús cũyere wededutigũ beserirare ñãritu. Santiago marĩ Òpũ bai dícuere ñãwũ.

20 Yũ múãrẽ jóare niirõ maquẽ niirõ tiia. Yũ múãrẽ jĩditogu mee tiia; Cõamacũ teerẽ masĩqui.

21 Too síro Siria ditapu, teero biiri Cilicia ditapu wáawũ.

22 Jesuré padeorẽ põnarĩ macãrã Judeapu niirã yũre ñãmasĩriwa ména.

23 Yẽe quetipu dícuere tũoyĩra. “Marĩrẽ ‘ñãñarõ tiigũda’ jĩgũ nũnũrucúmirigu mecũtigãrẽ ‘Jesuré padeoyá’ jĩ wedewarucugu tiĩayigu; too sugueropũre marĩ Jesuré padeodũri tiidũgãmiringura niĩayigu”, jĩringuere tũoyĩra.

24 Yũ Jesuré padeorĩ tũorã, Cõamacũrẽ usenire ticoyira.

2

Pablo Jesuyé maquẽrẽ dutirĩ basocamena wedeserigüe

1 Catorce cũmarĩ Jerusalénpu yũ putũajeari siro, Bernabémena toopú wáawũ sũcã. Ûsã menamacũ Titocãrẽ néewawũ.

2 Cõamacũ yũre toopú wáari bootú niirigu niwĩ. Teero tiigũ, wáawũ. Toopú jea, basocã niipetiramena neãriwũ; Jesuyé maquẽrẽ dutirĩ basocamena dícu neãwũ. Judíoa nihẽrãrẽ netõnére queti yũ wederiguere cúãrẽ wedewũ. Yũ sicatopu wedenũcãriguere, yũ mecũtigã wederẽre “¿deero jĩmiãdari cúã?” jĩgũ wedewũ. “Mũ wederẽ wapamaníã” jĩãrõ jĩgũ, wedeñamiwũ.

3 Cũã merẽã jĩriwa. Yũ menamacũ Tito griegoayũ niipacari, cũcãrẽ ùsã judíoa tiirucúrenorẽ tiidutĩriwa. Cũãrẽ “cõnerigu yapa macã caseróre widedõãrõ booa” jĩriwa.

4 ãpẽrã Jesuré padeorãmena bapacũtirira niwã. “Ûsãcã Jesuré padeorã niĩã” jĩdito, ñãdutiri basoca niirira niwã. Marĩ masĩã: Jesuré padeorãmena netõnénoã. Cũãpe “marĩ ñecũsũmũã dutimũãatiriguere tiipetĩheri, netõnénoña maniã” jĩwã. Teero tiirã, Jesuré padeorã tiirẽcutirere ñãrã tiirĩra niwã, ùsã ñecũsũmũã dutimũãatiriguere tiidutiãdara.

5 Cũã teero tiidutĩpacari, ùsã pãerogã cúã tiidutĩrere “tiirõ boocũ” jĩriwũ. “Jesuré padeorãmena netõnénoãdacu” jĩrẽ queti dícuere wedea, múã diamacũ maquẽrẽ masĩãrõ jĩrã.

6 Jesuyé maquẽrẽ dutirĩ basoca “yũ biiro buea” jĩrĩ tũorã, merẽã jĩãmariwa. (“Jesuyé maquẽrẽ dutirĩ basoca niĩya” jĩrã ãpẽrã nemorõ niiriya, yũ wãcũrĩ. Cõamacũ marĩ niipetirare sũcãrĩbíro ñãaqui.) Cũã yũre “atepẽ tiidutiya judíoa nihẽrãrẽ” jĩ wederiwa.

7 Teero wederono tiirã, aterẽ jĩwã: “Cõamacũ mũrẽ judíoa nihẽrãrẽ netõnére quetire wededutijĩyĩ. Pedore judíopere wededutirirobirora mũrẽ cúãpere wededutijĩyĩ”, jĩwã.

8 Cõamacũ Pedore beserigu niwĩ, judíoare wedearo jĩgũ. Cũãrã yũcãrẽ beserigu niwĩ, judíoa nihẽrãpere wedearo jĩgũ.

⁹ Jerusalén^{np}re Santiago, Pedro, teero biiri Juan Jesuyé maquērē dutiri basoca niwā. Cūā y^{np}re jīwā: “Cōāmacū m^{np}urē judíoa niherārē wededuticójīyī”, jīwā. Teero tiirá, y^{np}, teero biiri Bernabére ateré jīwā: “Marī sīcārīmēna padeadacu”, jīwā. Cūā ūsārē “Jesuyé quetire judíoa niherārē wedera wáaya” jīwā. “Ūsāpe judíoare wedeada”, jīwā.

¹⁰ “Bóaneōrārē tiápuya” jīrē dí^cure wededutiwa. Teerá niitoaw^{np} y^{np} “āñurō tiigúda” jī wācūrigue.

Pablo Pedrore tutirigue

¹¹⁻¹⁴ Too síro y^{np} Antioquíap^{np} niirī, Pedro toopú jeawī. Cūā sicato jeaari sirogā, judíoa niherāmena yaa, niijāmiwī. Too síro Santiago menamacārā jeawa.* Pedro cūārē cuirig^{np} niwī, “y^{np} widecōānoña manirāmena yaaré quetire Jerusalén macārārē wedebocua” jīgū. Teero tiigú, judíoa niherāmena yaadu, bapacutinemoriwī. Pedro menamacārā judíocā teerora tiwā. Bernabé^{np}ra teerora tiinunúsejāwī. “Cōāmacū niipetira Jesurē padeorāre sīcārībīro iñaqui” jīrēre wederira niipacara, cūā bueriguere tiiñami, tiidújāwā. Cūā netōnére quetire masīrā niipacara, tee queti diamacú maquērē tiihēri iñawū. Teero tiigú, Pedrore pau basocá iñacorop^{np} tutiwa. Cūārē jīwā: “M^{np} judíoy^{np} niipac^{np}, judíoa niherāmena yaamiāwū; cūā tiiróbiro tiiréc^{np}timiāwū. M^{np} teero tiirigue āñunimiāwū ména. Mecūtīgā ¿deero tiigú cūāmena yaari, bapacutiri tii sáa? M^{np} buearirobiro tiiría. Teemēna judíoa niherārē ‘judíoa tiiróbiro tiyá’ jīgū tiiite. M^{np} teero tiiré ñañaniā”, jīwā.

Judíoa, judíoa niherā padeorémēna netōnénoādacu

¹⁵ “Marī p^{np}arā bauárap^{np}ra judíoa niitoarira niwū. Judíoa niherā Moisére dutiré cūūriguere tiiríya. Teero tiirá, ‘ñañarā niīya’ jīmiwū.

¹⁶ Marī tee dutirēre masīpacara, atepécārē masīā: Moisére dutiré cūūriguere tiiránorē Cōāmacū ‘āñurārā niīya’ jī iñariqui; Jesucristore padeoránopere ‘āñurārā niīya’ jī iñaqui. Teero tiirá, marī judíocā Jesucristore padeóa, Cōāmacū marīrē ‘āñurārā niīya’ jīārō jīrā. Moisére dutiré cūūriguere ‘tiáda sūcā’ jīria. Atemēna p^{np}utúā: Tee dutiré tiirāre Cōāmacū ‘āñurārā niīya’ jī iñariqui.

¹⁷ Marī ‘Cristomena dí^cure netōnénoādacu’ jīrē quetire wederi, maríya wēdera judíoa marīrē wedepatiadacua. Biiro jīādacua: ‘Múā ñañaniā. Múā marī ñecūsūm^{np}ārē dutiriguere tiiría. Múā judíoa niherāmena yaajīrā, cūā tiiróbiro ñañarē tiirá niīā’, jīādacua marīrē. Teero jīrā, ‘Cristo ñañarō s^{np}otígu tii múārē’ jīrā tiādacua. Cūā teero jīrē diamacú mee niīādacu. Cristo ñañarēre s^{np}otírīqui.

¹⁸ ‘Marī ñecūsūm^{np}ārē dutirigue marīrē netōrī tiirícu’, jī wēdetoaw^{np} mēe. Tee dutiriguere s^{np}otínemogū, y^{np}urá s^{np}o netōnucāgū niijābocu.

¹⁹ Y^{np} Moisére dutiré cūūriguere tiipetídugapac^{np}, tiipetímasīriw^{np}. Teeré tiigú, ‘catiré petihére y^{np} b^{np}arícu’ jī wācūwū. Teeré wācūāri siro, Cōāmacūmena āñurō niirecatirere b^{np}awá.

²⁰ Cristo curusap^{np} diarirobirora y^{np}cā diag^{np} tiiróbiro wáarig^{np} niigū tiia.† Tee tiigú, y^{np} too s^{np}ugerop^{np} niirirobiro niiria sáa. Y^{np} basiro tiidugárere tiiría; Cristo y^{np}mena niigú tiidutírere tiia. Cūā y^{np}re maíríg^{np} niwī; y^{np}re diabosarig^{np} niwī. Y^{np} mecūtīgā Cōāmacū macūrē padeó, cūā tiidutírere tiia.

* **2:11-14** Santiago Jerusalén^{np} niiyig^{np}. Cūā menamacārā toopú niārira Antioquíap^{np} jeayira. Cūā judíoa niyira. Santiago cūārē ticocorijīyī; masīña maniā. † **2:20** Diarira catiráp^{np} ñañarē tiirucúriguere tiimasīricua. Teero tiirá, marī Cristomena diarirabiro niijīrā, cūā booré dí^cure tiidugáro booa.

21 Moisére dutiré cūūrigue basocá tiipetijããtã, Cõãmacū ‘ãñurãrã niĩya’ jĩĩ ññaãtã, Cristo búri peti diabojĩyi. Teero tiigú, Cõãmacū yũure ãñurõ tiirére ‘búri niiré niĩ’ jĩĩria yũũ”, jĩĩwũ Pedrore.

3

Moisére dutiré cūūrigue o Jesuré padeoré maquẽ

1 Múã Galacia macãrã, tuomasĩhẽrã tiiróbiro tiirã tiiáyiro. ¿Noã múãrẽ jĩĩditocãmesãmirĩto apeyeré padeodutira? Ƴsã toopúre niirã, múãrẽ Jesucristo curusapũ diabosarigue maquẽrẽ diamacá wedewũ. ãñurõ ãsã wederiguere tuomíwũrã múã.

2 Ate dí cure múãrẽ sãĩñágũda: ¿Múã Moisére dutiré cūūriguere tiinũnũsera, Espiritu Santore bũarĩ? Bũarĩjĩyu. Jesucristoye quetire tũo, padeorĩ, Espiritu Santo múãmena niinũcãjĩyi.

3 Múã sicato Jesuré padeonũcãrã, Espiritu Santo tutuaremena múã ññañarẽ tiirĩguere wasorĩra niĩwũ. Múã biiro tiinũcãrĩra niipacara, mecũtĩgãrẽ múã basiro tutuaremena “ãñurãrã niĩadacu” ¿jĩĩ wãcũgari? ¿Múãrẽ tuomasĩre petijõãĩ?

4 Jesuré múã sicato padeonũcãrĩ, ãpẽrã múãrẽ ññañarõ tiirĩra niĩwũ. Mecũtĩgãrẽ cũũrẽ padeodúra, “búri peti ññañarõ netõjĩyu” ¿jĩĩrã tiii? Yũũ tugueñaãtã, búri peti ññañarõ netõrĩjĩyu.

5 Cõãmacū múãrẽ Espiritu Santore ticodiocorigũ niĩwĩ. Cũũ tutuaremena múã watoapure pee tiĩẽñorigũ niĩwĩ. ¿Deero tiigú teero tiigári, múã tugueñarĩ? Jesucristoye quetire múã tũo padeorĩ, teero tiiquí. Moisére dutiré cūūriguere tiirĩpereja, teero tiirĩboqui.

6 Marĩ ñecũ Abraham Cõãmacũrẽ padeoyĩgu. Teero tiigú, Cõãmacū cũũrẽ “ãñugãrã niĩ” jĩĩ ññayigu.*

7 Teero tiirã, ateré masĩña: Cõãmacũrẽ padeorã niĩya Abraham pãrãmerã niinũnũsera díamacũ.

8 Judíoa niĩhẽrãcãrẽ Cõãmacũrẽ padeorĩ, “ãñurãrã niĩya” jĩĩ ññagũdaqui. Tee maquẽrẽ wedenoã Cõãmacũye queti jóaripũpũre. Cõãmacū tee queti, ãñurẽ quetire Abrahamrẽ wedesũguerigũ niĩwĩ: “Mũũmena niipetire dita macãrãrẽ ãñurõ niiré maquẽrẽ ticogũda”, jĩĩrigũ niĩwĩ.†

9 Abraham Cõãmacũrẽ padeorĩgu niĩwĩ. Teero tiigú, Cõãmacū cũũrẽ ãñurõ niiré maquẽrẽ ticorigũ niĩwĩ. Atitócãrẽ niipetira Cõãmacũrẽ padeorãre ãñurõ niiré maquẽrẽ ticoqui.

10 ãpẽrã “Moisére dutiré cūūriguere tiirã, netõnénoãdacu” jĩĩ wãcũmicua. Teero wãcũrãrẽ Cõãmacū ññañarõ netõrĩ tiigũdaqui. Cõãmacũye queti jóaripũpũ ate jóanoã: “Niipetire Moisére dutiré cūūriguere tiipetĩhegu ññañarõ netõgũdaqui”,‡ jĩĩ jóanoã.

11 Cõãmacũye queti jóaripũpũ ate jóanoã: “Cõãmacū cũũrẽ padeogũre ‘ãñugãrã niĩ’ jĩĩ ññaqui; cũũrẽ catiré petihẽre ticogũdaqui”,§ jĩĩ jóanoã. Teero tiirã, marĩ masĩtoaa: Moisére dutiré cūūriguere tiigũre Cõãmacū “ãñugãrã niĩ” jĩĩ ññariqui.

12 Tee dutirẽre tiigú Cõãmacũpere ññapeoriqui. Tee dutirẽ biirope jĩĩ jóanoã: “Niipetire tee dutirẽre tiipetĩgu catiré petihẽre bũagũdaqui”,* jĩĩ jóanoã.

13 Tee jĩĩpacari, ãsã judíoa teerẽ tiipetĩmasĩria. Teero tiirã, Cõãmacū ññañarõ netõrĩ tiinõãdara niitoamiwũ. Teero biiri ññagũ, Cõãmacū Cristopere marĩye wapa wapatĩbosaro jĩĩgũ, ññañarõ netõrĩ tiirĩgu niĩwĩ. Cõãmacũye queti jóaripũpũ

* 3:6 Génesis 15.6. † 3:8 Génesis 12.3. ‡ 3:10 Deuteronomio 27.26. § 3:11 Habacuc 2.4. * 3:12 Levítico 18.5.

tee maquērē jóanoã: “Niipetira yucugurɸ siatúyorira Cõamacū ñañarõ netõrĩ tiirírapɸ niĩya”,† jĩ jóanoã.

14 Jesucristo marĩye wapa diabosarigɸ niuwĩ. Teero tiigú, cūārē padeorémena Cõamacū Abrahamrē “añugárã niĩ” jĩrirobirora judíoa niihērãcārē “añurãrã niĩya” jĩ ñagũdaqui. Teero biiri Jesucristore marĩ padeorí ñagũ, Cõamacū cū jĩrirobirora marĩrē Espĩritu Santore ticoqui.

Abrahamye maquē, Moiséye maquē

15 Yáa wedera, mecūtígārē basocá cūã tiirucúremena múārē sicaró queorémena wedeguda. Sícū basocá ãpĩrē “biirora tiigúda” jĩgũ, queti beserĩ basocɸ pɸtopɸ wáa, paperapũpɸ cūã tiíadarere jóadutiqui. Ññurõ jóaquēnotoa, cūã wãme jóapeoqui. Too sírore ãpĩ tiipũpɸ jóariguere cosemasĩriqui; teero biiri jóanemomasĩriqui.

16 Cõamacū Abrahamrē “biiro tiigúda” jĩrigue tee tiiróbirora niĩã. Cõamacū Abrahamrē “mɸ pãrãmi niinɸnɸsegɸmena niipetire dita macãrãrē ññurõ niiré maquērē ticoguda” jĩyigɸ. “Mɸ pãrãmerã niinɸnɸsera paɸmena teeré ticoguda”, jĩriyigɸ. Biirope jĩyigɸ: “Sícūmenarã ticoguda”, jĩyigɸ. Cõamacū teero jĩgũ, Cristoyere wedesuguegɸ tiiyigɸ.

17 Yɸ múārē jĩãrigue biiro jĩdugaro tiia: Cõamacū Abrahamrē “mɸ pãrãmi niinɸnɸsegɸmena biiro tiigúda” jĩ quēnorí siro, cuatrocientos treinta cūmarĩ siro Cõamacū Moisémena cūã dutiré cūyigɸ. Teeré cūgũ, cūã too sugueropɸ Abrahamrē “biiro tiigúda” jĩ quēnoriguere acabóridojaqui.

18 Abraham Cõamacūrē padeorí, wapaséro manirõ Cõamacū cūārē “añugárã niĩ” jĩ ñayigɸ. Marĩcã Cõamacūmena ññurõ niidugara, Abraham padeorírobirora Cõamacūrē padeoró booa. Marĩ Moisére dutiré cūyiguere tiirémena Cõamacūmena ññurõ niimasĩricu.

19 Too docare ¿deero tiigú Cõamacū Moisémena tee dutiré cūyiri? Biiro niĩã: Marĩrē “ñañarã, netõnucãrepira niĩã” jĩ tɸomasĩãrõ jĩgũ, cūyigɸ. Tee dutirémena niirucuwɸ, té Jesucristo jearipɸ. Jesucristo jeari siro, cūãmena Cõamacū “añurõ tiigúda” jĩrigue diamacãrã wáariro niuwã. Tee dutiré Cõamacū ángeleare wededuticoyigɸ Moisére. Moisépecã teeré tɸogú, basocãpɸre wedenetõnecoyigɸ.

20 Abrahampere Cõamacū cūã ññurõ tiíadarere ãpĩrē wededuticoriyigɸ; cūã basiro wedeyigɸ. Teero tiiró, Abrahamrē jĩriguepeja Moisére jĩrigue nemorõ wapacatíyiro.

21 Too docare Cõamacū Abrahamrē “mɸ pãrãmi niinɸnɸsegɸmena niipetire dita macãrãrē ññurõ niiré maquērē ticoguda” jĩyigɸ. Too síro Cõamacū Moisémena cūã dutiré cūyigɸ. Tee dutiré ticoriguemena Cõamacū Abrahamrē jĩriguere acabóriyigɸ. Tee dutiré basocá tiipetídugapacara, tiipetímasĩricua. Teero tiirã, catiré petihére bɸarícua. Tee dutiré tiipetímasĩãtã, Cõamacū cūārē “añurãrã niĩya” jĩbojĩyĩ.

22 Teero jĩrõno tiigú, Cõamacū cūyie queti jóaripũpɸ ate jóari tiirígɸ niuwĩ: “Niipetira basocá ñañarere tiidumasĩricua”, jĩ jóanoã. Teero tiigú, Cõamacū Jesuré padeorã dícare ññurõ niiré maquērē ticoqui. Cūārē ññuré ticori, Abrahamrē jĩriguebirora wáaa.

23 Jesuré padeoré maquērē tɸoádari suguero, ñsã Moisére dutiré cūyiguemena niuwã. Tee dutiré yɸaró niirõ tiirucúwɸ, té Jesuré padeoré maquērē masĩrĩpɸ.

† 3:13 Deuteronomio 21.23.

24 Tee dutirémēna Cõāmacū ũsārē “ñañaré tiirá niiã” jĩ tuomasĩdutigū cūũyigū. Teeré tuomasĩrã, Cristo jeari, cūūrē padeonũcãwũ. Cūūrē padeorí, Cõāmacū ũsārē “añurãrã niĩya” jĩ ñhamasĩqui.

25 Mecūtígārē marĩ basocá Jesuré padeorãpũ niiã. Teero tiirá, Moisés dutirémēna niiria sãa.

26 Múã niipetira Jesucristore padeorémēna Cõāmacū põna niiã.

27 Teero tiirá, wãmeõtinorira niiwũ. Múã Jesuré padeorí, Cõāmacū múãrē cūũ tiiróbiro niirecatiri tiirígū niiwĩ.

28 Cõāmacū judíoare, judíoa niihērārē s̄cārĩbíro ññaqui. Dutiapenori basocare,‡ dutiapenoña manirārē s̄cārĩbíro ññaqui. Teero biiri ũmũārē, numiārē s̄cārĩbíro ññaqui. Cõāmacū múã niipetira Jesucristore padeorãre s̄cārĩbíro ññaqui.

29 Múã Cristore padeorá niijĩrã, Abraham pãrãmerã niinũnũsera díamacū niiã. Teero biiri Cõāmacū Abrahamrē “añurõ niiré maquērē ticogũda” jĩrirobirora múãcãrē ticogũdaqui.

4

1 Múãrē queorémēna wedenemogũda. S̄cū wĩmagūrē cūũ pacũ cūũ cuorére cūũqui. Cūũ wĩmagũ masãtuajearipacũ, cūũye niĩadarere ñeeriqui. Tee niipetire cūũye niipacari, padecoteri basocũ tiiróbiro niiqui ména.

2 Āpērã cūūrē masõcua. Teero biiri āpērã cūũye niĩadarecãrē ññanũnũsebosacua, té cūũ pacũ “cūūrē teeré ticowa” jĩ wederi bureco jearipũ.

3 Teerora wãawũ marĩcãrē. Wĩmarã niirã, marĩ Pacũye “ticorijãña ména” jĩñnorira tiiróbiro niiwũ. Marĩ ñecũsũmũã tiidutímũãtiriguemēna niiwũ.

4 Cõāmacũpe cūũ queorí bureco jeari, cūũ macũrē ticodiocorigũ niiwĩ. Numiõpũre bauári tiirígũ niiwĩ. Cõāmacū macũ marĩ tiiróbiro bauárigũ niijĩgũ, cūũcã basocãye dutirémēna niirigũ niiwĩ.

5 Cõāmacū cūũ macũrē bauári tiiyígũ, marĩ Moisére dutiré cūũriguemēna niimirirare netõnéãrõ jĩgũ. Marĩrē netõnéãri siro, Cõāmacū marĩrē cūũ põna wãari tiirígũ niiwĩ.

6 Cõāmacū marĩrē “yũ põna niitoaya” jĩjĩgũ, marĩpũre cūũ macũmēna Espiritu Santore ticodiocorigũ niiwĩ. Teero tiirá, Cõāmacũrē “Pacũ” jĩmasĩã.

7 Cõāmacū marĩrē tiibosáriguemēna padecoteri basoca tiiróbiro niinemoria sãa; Cõāmacū põna niitoaa. Cūũ põna niijĩrã, niipetire marĩrē “añuré ticogũda” jĩriguere cuoa.

Pablo bayiró wãcũpatirique

8 Múã too sũgueropũre Cõāmacũrē masĩhērã niimirira niiwũ. “Cõãpõna” cūã jĩrãrē padeomírira niiwũ. Múã padeoríra Cõāmacũbiro niiriya. Múã cūãrē yũnũnũsera, dutiapenori basoca tiiróbiro niimirira niiwũ.

9 Atitóre múã Cõāmacũpũre masĩtoaa sãa. Biirope jĩdũgagũ tia: Cõāmacũpe múãrē masĩsũguetoajiyi. Cūūrē masĩpacara, ¿deero tiirá āpērãyé dutirémēna niidũgara tii sũcã? Cūã dutirémēna catiré petihére buayá manicú. Dutirére yũnũnũserano dutiapenori basoca tiiróbiro niĩya. ¿Múã dutiapenori basoca tiiróbiro niidũgara tii sũcã?

10 Múã judíoa tiiróbiro cūã yeerisãre burecoricõrõ, mama muĩpũrãcõrõ, boseburecoricõrõ cūã tiirucúrenorē tiíayiro.

11 ¿yũũ múãrē búri peti wedeyiri? jĩgũ, ññarõ tũgueñaga.

‡ 3:28 Pecasãyemēna: esclavos.

12 Yáa wedera, yuu múãmena niigũ, judíoa tiirucúrere tiiẽñoriwu. Múãcãrẽ yuu tiiróbirora boosãga. Too sugueropu yuu múãrẽ ñagũ jeari, yuure añurõ bocawu.

13 Ateré wãcũña sũcã: Yuu diarecutijĩgũ, múã putore putuáwu. Toopá niijĩgũ, múãrẽ añuré quetire wedenũcãwũ.

14 Yuu diarecutigu niipacari, yuure bocarijã, cõãjã tiiríwu. Múã “diarecutigu niĩ” jĩ ñapacara, yuure dooríwu. Biirope tiiwá: Sícũ ángelere, Jesucristore tiiróbiro yuure bocawu.

15 Múã too sugueropu yuamena usenimirigue ¿deero wáari? Múã tíatore yuure maĩrã, yuure tiápudugara, múãye capearire odewe, yuure sããdugamiwũ.

16 ¿Yuu diamacũ wederigue wapa yuure ñnatutira tiii? ¿Diamacũ maquẽrẽ wederere tuodugárigari?

17 Múãrẽ merẽã buenetõri basocã “usã múãrẽ bayiró tiápudugaga” jĩpacara, tiápudugaricua. Yuu múãrẽ bueriguere wãcũrijããrõ jĩrã, cúã buerépere “añunetõjõãã” jĩãrõ jĩrã, buecua.

18 Æpẽrã múãrẽ tiápuri, añunicu, añuré maquẽ tiápuatã. “Tiiápura tia” jĩrã, teero tiápurucujããrõ. Yuu toopá niirí dícu tiápuatorijããrõ.

19 Yuu maĩrã, múãrẽ bayiró wãcũpatia. Sícõ niipacó coo macãrẽ apaadari suguerogã, ñañarõ pũniré tũgueñaco. Coo tiiróbirora yuucã múãrẽ Cristore padeorí boosãgũ, bayiró ñañarõ netõã. Múã Cristore añurõ yuunũuseripu, yeerisãgũda.

20 Yuu múã putopu bayiró niidugamiga. Múãmena wedesegu, yuu mecütigã jóaro tiiróbiro tutirémene wedeseribocu. Yuu yoaropu niijĩgũ, deero tiimasĩriga.

Agar, Saraye queti

21 Múã Moisére dutiré cũũriguere tiidugámicu, Cõãmacũmena añurõ putuáada jĩrã. Tee dutirére múã buepacara, ¿tuomasĩrigari?

22 Moisés Abrahamyere biiro jóarigu niiwĩ: Abraham puarã ãmũã põnacutiyigu. Sícũrẽ dutiapenori basocomena põnacutiyigu. Æpĩpere cũũ numo díamacũmena põnacutiyigu.

23 Dutiapenori basoco Æpẽrã numiã tiiróbirora wĩmagũ bua, põnacutiyigo. Cõãmacũ Abrahamrẽ “mũũ numo põnacutígodaco” jĩyigu. Coo põnamanígõ niimirigo niipaco, cũũ jĩrirobirora wĩmagũ bua, põnacutiyigo.

24-25 Cũã puarã numiãrẽ wáariguemena ateré wedeguda: Dutiapenori basocore wáarigue ãtãgũ Sinaí wãmecutirigupure wáarigue tiiróbiro niĩã.* Agar dutiapenori basoco niiyigo. Teero tiigũ, coo macũcã dutiapenori basocu niirigu niiwĩ. Niipetira tii põna bauánũuseracã dutiapenori basoca niicua. Ætãgũ Sinaí Arabia ditapu niicu. Toopá Cõãmacũ Moisére cũũ dutirére cũũrigu niiwĩ. Apeyeréja sũcã, atitó Æpẽrã Jerusalénpure Moisére dutiré cũũriguere tiirã niicua. Niipetira tee dutirére tiiráno Agarya põna macãrã tiiróbiro dutiapenori basoca niĩya.

26 Marĩ Jesuré padeorápeja dutiapenori basoca mee niĩã. Jerusalén ãmũãsepu niirí macã macãrã niĩã. Dutirémene niiria; Sara põnabiro niĩã.

27 Cõãmacũye queti jóaripũpu ate jóanoã:

Mũũ numiõ põnamanígõ, useniña.

Põnacutíadari suguerogã, pũnirénorẽ tũgueñañaripaco, useniremena acaribíya. Mũũ “põnamaníyo” jĩ, cõãnorigope too síropure mũũ pãrãmerã pau niĩãdacua.

* 4:24-25 Sinaípu Cõãmacũ Moisére cũũ dutirére cũũyigu. Ññaña Éxodo 19 y 20. Tee dutirémene niirã tee dutirére dutiapenorã tiiróbiro niĩya.

Muu apegó manucutigo nemorõ pãrãmerã cuogódacu,†
jĩĩ jóanoã.

28 Yáa wedera, Cõãmacũ Abrahamrẽ jĩĩrirobirora Isaac bauáyigu. Teerora Cõãmacũ “muu pãrãmerã paũ niiãdacu” jĩĩrirobirora marĩpucãrẽ Abraham põnabiro wáari tiiquí.

29 Tíatore Sara macũ Espíritu Santo tiápurementa bauáyigu. Dutiapenori basoco macũ Ismael ññatutiremena cũũrẽ nũnũrucúyigu. Atitócãrẽ teerora wáaa: Dutirémenta niirã Jesuré padeorãre nũnũrucúcu.

30 Cõãmacũye queti jóaripũpũ Ismael, Isaaye maquẽrẽ ate jóanoã: “Dutiapenori basoco macũrẽ cũũ pacũ cuorigue pũtuáricu. Sara macũpere pũtuácu. Teero tiiró, dutiapenori basoco coo macũmenarã cõãjãña”,‡ jĩĩ jóanoã.

31 Yáa wedera, ateména pũtuáa: Marĩ dutiapenori basoco pãrãmerã niinũnũserabiro niiria. Sara pãrãmerã niinũnũserabirope niiã sáa.§

5

Moisére dutiré cũũriguemena niiria

1 Cristo marĩrẽ marĩ ñecũsũmuã tiimúãatiriguemena niimirirare netõnérigu niiwĩ, dutiapenori basoca tiiróbiro niirijããrõ jĩĩgũ. Teero tiirã, “Moisére dutiré cũũriguere tiiyã” jĩĩrãrẽ yũrijiãña. “Dutiapenori basoca tiiróbiro niiãda sũcã”, jĩĩrijiãña.

2 Tugueñate. Yũũ Pablo múãrẽ ateré jĩĩã: “Cõnerígu yapa macã caseróre widecõãña”, jĩĩ dutirãre múã “jáũ” jĩĩrã, Cristo múãrẽ añurõ tiibosárigue “wapamaniã” jĩĩrãbiro tiirã tiia.

3 Múãrẽ jĩĩnemogũda: “Widecõãña” jĩĩ dutirãre yũũgũno niipetire Moisére dutiré cũũriguere tiipetijãrõ booa.

4 Múã “Moisés dutirémenta netõãdacu” jĩĩrã, Cristore duurã tiia. Cũũ maĩrémenta múãrẽ añurẽ ticoriguere tiidióra tiia.

5 Ûsãpeja Espíritu Santo tiápuromena ateré wãcũã: Ûsã Jesuré padeorã niirĩ, Cõãmacũ ùsãrẽ “añurãrã niĩya” jĩĩgũdaqui. Teero cũũ jĩĩrere useniremena yuea.

6 Marĩ Jesucristore padeorã ate masĩã: Widecõãnorira niirĩ, o widecõãñoña manirã niirĩcãrẽ, wapamaniã Cõãmacũrẽ. Jesuré padeorã niijĩrã, ãpẽrãrẽ maĩmasĩã. Tee doca wapacutía.

7 Sicato múã Jesuyére tuorã, cũũye buerere añurõ nũnũrã tiimíwũ. ¿Noã múã diamacũ maquẽrẽ nũnũmírirare wedemecũõmirĩto?

8 Teeré Cõãmacũrẽ díorijãña. Cũũrã múãrẽ Jesuré padeoáro jĩĩgũ, beserigu niiwĩ.

9 Merẽã wederã pũarãgã niipacara, pã púuri tiiré tiiróbiro niicua. Pã púuri tiiré péerogã sããpacari, pã tiirĩburũpũre sesapetijõãcu. Tee tiiróbiro Jesuré padeorãre ñãñorã tiicúa.

10 Cũã teero tiirere yũũ wãcũpatiria. Múãcã yũũ tiiróbiro Jesuré padeorã niiã. Teero tiirã, múã, yũũ tugueñarĩ, yũũ tiiróbiro padeorucújããdacu. Cõãmacũ múãrẽ ñãñodũgãgnorẽ ñãñarõ netõrĩ tiigũdaqui.

11 Yáa wedera, yũũ “widecõãrõ booa” jĩĩrẽ maquẽrẽ wederia. ãpẽrã yũũre “tee maquẽrẽ wedei” jĩĩrã, jĩĩãmajãrã tiicúa. Yũũ tee maquẽrẽ wedeatã, judíoa yũũre ñãñarõ tiirĩbocua. Yũũ “Jesucristo curusapũ diabolosariguemena netõnénoãdacu” jĩĩrẽ maquẽ dícare wedea. Tee maquẽrẽ yũũ wederẽ wapa yũũre ñãñarõ tiĩya.

12 Múãrẽ “widecõãña” jĩĩrãno cũã basiro bayisãñúrõ widetãri boomíga.

† 4:27 Isaías 54.1. ‡ 4:30 Génesis 21.10. § 4:31 Sara macũ cũũ pacũyere ñeeriro tiiróbirora marĩ Cõãmacũ cũũ põnarẽ ticoadarere ñeeãdacu.

¹³ Yáa wedera, Cõamacũ múārē dutiapenori basoca tiiróbiro niiārõ jĩgũ mee beserigu niĩwĩ. Múã Moisés dutirémēna niiria sáa. Teero tiirá, “marĩ boorõ ñañarē ugaripéarenorē tiiáda” jĩ wãcũrijãña. Teero wãcũrõno tiirá, cãmerĩ maĩrémēna tiiápu, niirecãtiya.

¹⁴ Marĩ niipetire Moisére dutiré cũũriguere sicaró dutirómenarã putuámasiã. Biiro niĩã: “Mũũ basiro maĩrõ tiiróbirora ãpērãcãrē maĩñá”, jĩã.

¹⁵ Múã basiro cãmerĩtutira, cãmerĩ ñañarõ jĩrã doca, wáicura tiiróbiro cãmerĩquẽcõãtõrã tiiádacu. Múã basirora teeré tiirá, basocãpetiadacu. Teero wáari jĩrã, tũomasĩ, niirecãtiya.

Espíritu Santo tiidutirere tiiró booa

¹⁶ Múārē biiro wedegũda: Espiritu Santo múārē tiidutírobirora tiirucújãña. Múã teero tiirucúra, ñañarē múã ugaripéarere tiirícu.

¹⁷ Marĩ ñañarē ugaripéareno Espiritu Santo boosãre mee niĩã. Espiritu Santo boosãrepeja marĩ basiro ugaripéare mee niĩã. Ate pũaró cúasorobiro biicõãtõã. Teero tiirá, marĩ ñañarē tiidugári, Espiritu Santo “tiiríjãña” jĩiqui.

¹⁸ Espiritu Santo tiidutirere marĩ tiirá, “Moisés dutirémēna marĩ netõnénoãdacu” jĩ wãcũricu sáa.

¹⁹ Ñañarē ugaripéare maquērē masĩnotoaa. Teeré tiiráno ateré tiicúa: Cúã nũmosãnumiã, cúã manusũmuã niĩhērãrē ñeeapecua; ãpērãmēna cúã boorõ ñañarõ ñeeapecua; ateré tiirécãtirano sícũ tũomasĩhẽgũ tiiróbiro tiirécãticua;

²⁰ basocãbiro bauráre, wáicũrabiro bauráre weerirare padeocúa; sĩquērã yáíwa jĩĩditoremēna tiiráno wãtĩã dutirémēna tiirucúcu; ññatuticua; cãmerĩ ññadugaricua; ãpērãrē doecua; péerogã tiipacári, cúajãcu; cúã booré dícuere tiidugácu; ãpērã ãñurõ wãcũrere tũodugáricua; wáabatejõãrĩ tiicúa;

²¹ ãpērãyére ñña, ugorepira niicua; basocãre sãcõãcu; bárecoricõrõ cũmucua; bosebũreco niirĩ, cũmu, ãpērãrē acaribícua; teero biiri apeyé pee tee tiiróbiro bauré tiicúa. Múārē too sugueropũ jĩĩrirobirora wedenemogũda sũcã: Teenó tiirécãtirano Cõamacũ dutiré marĩpũre jeariguenorē bũarícua.

²² Yucũgũ ãñurígano ãñuré dũcacãtia. Teero tiiróbiro Espiritu Santo ateré marĩ wãcũrẽpũre witiatiri tiiqui: Cãmerĩ maĩcú; usenire cãocú; ãñurõ niirecãtirere cãocú; marĩrē merẽã wáari, potocõrõ manirõ niimasĩcu; ãpērãrē bóaneõ ññacu; cúãrē ãñurõ tiicú; “marĩ tiiáda” jĩĩrere queoró tiicú;

²³ “ãpērã nemorõ niĩã”, jĩ tũgueñaricua; ñañarõ wãcũ tiidugápacara, tiirícu. Sicaró dutiró tee maquērē “tiiríjãña” jĩ cãmotáro maniã.

²⁴ Marĩ Jesucristore padeorã niijĩrã, ñañarē ugaripéamiriguere duujãã sáa.

²⁵ Espiritu Santomena catiré petihére cãoa. Teero tiirá, cãũ tiidutírobirora tiirucújãrõ booa.

²⁶ Marĩ “ãpērã nemorõ niĩã” jĩ tũgueñarijããda. “Mũũ nemorõ ãñurõ tiimasĩã teerẽja”, jĩrijããda. Cãmerĩ ugorijããda.

6

Cãmerĩ tiiápuya

¹ Yáa wedera, sícũ Jesuré padeogú apetó ñañarē tiibóqui. Múã Jesuré ãñurõ padeoráno cãũ teero tiirí ññarã, tiiápuya. ãñurõ bóaneõremēna cãũrē wedeya. “Mũũ ñañarē tiirere Cõamacũ booríqui; teero tiigú, wãcũpati, wasoyá”, jĩñña. Múãcã ñañarē tiirí jĩrã, wãcũtutuaya.

² Múārē merẽã wáari, cãmerĩ ãñurõ tiiápuya. Teeré tiirá, Cristo dutirere queoró tiiádacu.

³ Apetó sícũ “yũũ ãpērã nemorõ niĩã” jĩ wãcũmiqui. Cúã nemorõ niiripacũ, bári peti wãcũãmajãqui. Teero jĩ wãcũgũ, cãũ basirora jĩĩditogũ tiiqui.

⁴ Marĩ basiro marĩ tiirére “¿añunigari?” jĩ wãcũãri siro, besero booa. Ññurõ tiári siro, “cũã nemorõ aññurõ tiájĩyu” jĩ wãcũrijãña. Marĩ basiro tiirigüepere useni, niijãrõ booa.

⁵ Æpĩ marĩ tiimasĩrenorẽ tiimasĩriqui. Marĩpecã cũũ tiimasĩrenorẽ tiimasĩricu. Marĩ basiro Cõãmacũ tiidutĩrere tiiró booa.

⁶ Múãrẽ Jesuyé quetire bueré wapa cũãrẽ niyerumena, yaarémene, apeyenómena tiiapuro booa.

⁷ Múã ateré masĩbocu: “Yũũ ñañaré tiirí, Cõãmacũ teero ññajãqui” jĩ wãcũgãno cũũ basiro jĩditogu tiii. Queorémene wedeguda: Sĩcũ oterí, cũũ oterigüe wii, ducacuticu.

⁸ Sĩcũ ñañaré ugaripéarere tiigú ñañaré otegú tiiróbiro niiqui; ñañarére buagúdaqui. Æpĩ Espiritu Santo boorere tiigüpe aññuré otegú tiiróbiro niiqui; catiré petihére buagúdaqui.

⁹ Teero tiirá, marĩ aññurõ tiirere páasutirijãrõ booa. Marĩ páasutiheri, sĩcũ otegú cũũ oterigüe dũca aññurere seenéõgũ tiiróbiro niĩadacu; aññurere buaádacu.

¹⁰ Teero tiirá, marĩ jeatuaro niipetirare aññurõ tiíada. Jesuré padeoráperene mosaññurõ tiípuada.

Wedeyaponorigue

¹¹ Ññaña. Yũũ basirora jóagu paca jóaremena múãrẽ jóagu tiia.*

¹² Múãrẽ widecõãdutira judíoamena aññurõ putuáada jĩrã, teero tiidutícua. Cũã Jesucristo marĩrẽ curusapu diabolorigue queti dícare wedeatã, judíoa cũãrẽ tuti, ñañarõ tiibócua. Ñañarõ netõdugáhera, Jesucristoye maquẽrẽ, teero biiri widecõãre maquẽrẽ buecua.

¹³ Cũã widecõãnorira niipacara, Moisére dutiré cũũriguere tiipetĩriya. Teeré tiipetĩripacara, múãrẽ widecõãdutiayira. Biiro jĩ wedebatedugacua: “Ûsarã Galacia dita macãrãrẽ widecõãrĩ tiiwú”, jĩdugacua.

¹⁴ Yũũ doca yũũ basiro tiirĩguere wedebateridojãã; Jesucristo tiirĩguere wedebatea. Biiro jĩ wederucua: “Jesucristo marĩrẽ curusapu diabolorigu niiwĩ”, jĩ wedea. Teero tiigú, atibáreco macãrã cũã ñña ugaripéarere “buri niiré peti niĩã” jĩ ññaã; teeré tiinemódugariga. Cũãpecã yũũ Cristoye quetire wederucurere “buri niiré peti niĩã” jĩcua; teeré tũodugáricua.†

¹⁵ Widecõãnorira niirĩ, o widecõãnoña manirã niirĩcãrẽ, Cõãmacũrẽ wapananíã. Marĩ ñañaré tiirẽcutiriguere wasoré, teero biiri marĩ Jesuré padeoré doca wapacutía.

¹⁶ Niipetire yũũ wederere tiinunúseranorẽ Cõãmacũ aññurõ niirecutiri tiíaro; cũãrẽ bóaneõ ññaãrõ. Cũãrã Cõãmacũyara díamacũ niĩya.

¹⁷ Yũũ Jesuyé quetire wederé wapa cũã yũũre tãnarígue cãmi tusaa. Tee cãmimena “yũũ Jesuré padecotegu niĩã” jĩ ññoã. Teero tiirá, mecũãmena sĩcũ yũũre potocõnemorijããrõ. Teero biiri yũũ wederere wedemecũõrijããrõ.

¹⁸ Yáa wedera, marĩ Õpũ Jesucristo múãrẽ aññuré ticoaro. Teerora wáaaro.

Nocõrõrã jóaa.

* **6:11** Æpĩ jóabosajĩyi ména. Niituredaripure Pablo basiro jóajĩyi. Basocá teeré ññarã, “cũãrã jóajĩyi” jĩimasajĩya. † **6:14** Pecasãyemena: “el mundo está muerto para mí y yo estoy muerto para el mundo”.

ÉFESO MACÃRÃRĒ Pablo jóaripũ

Ãñuduticorigue

¹ Yũũ Pablo Cõãmacũ booró Jesucristoyere wededutigũ beserigũ niiã. Múã Éfeso macãrã Cõãmacũrẽ padeorã Jesucristore ãñurõ padeorãre ãñuduticoa.

² Cõãmacũ marĩ Pacũ, Jesucristo marĩ Ôpũ múãrẽ ãñuré ticoaro; ãñurõ niirecutiri tiiáro.

Cristomena Cõãmacũ marĩrẽ ãñurõ tiiré

³ Cõãmacũ Jesucristo marĩ Ôpũ Pacũre usenire ticoada. Cũũ marĩrẽ niipetire ãñurõ yeeripũnacũtũre maquẽrẽ ticodiocorigũ niĩwĩ. Cũũ marĩ Cristomena niirãrẽ ãñurõ tiirigũ niĩwĩ.

⁴ Cũũ marĩrẽ ãñurõ tiirigũe biiro niiã: Atibãreco tiiãdari sugũero, cũũ marĩrẽ Cristomena niiãdarare besetoarigũ niĩwĩ. Marĩrẽ cũũ ãñacoropũre ñãñarẽ manirã, ñãñarẽ tiirĩrirabiro niirĩ boogũ, teero tiirigũ niĩwĩ.

⁵ Cõãmacũ too sugũeropũ marĩrẽ maĩgũ, Jesucristomena marĩrẽ “yũũ põna niirĩ tiigũda” jĩirigũ niĩwĩ. Teerẽ tiigũ, cũũ tiidũgãrirobirora tiirigũ niĩwĩ.

⁶ Cũũ macũ cũũ bayiró maĩgũmena marĩrẽ ãñunetõjõãre ticorigũ niĩwĩ. Teero tiirã, cũũ ãñuré ticorigũere wãcũrã, cũũrẽ usenire ticoa.

⁷ Marĩ cũũ macũmena niiã. Cũũye díimena marĩ ñãñarẽ tiiré wapare wapatĩbosarigũ niĩwĩ. Teemena Cõãmacũ marĩ ñãñarẽ tiirẽre acabórigũ niĩwĩ. Cũũ marĩrẽ ãñurõ tiidũgãgũ, teero tiirigũ niĩwĩ.

⁸ Cũũ marĩrẽ niipetire masĩrẽ, tũomasĩre ticogũ, cũũ maĩrẽ ãñorĩgũ niĩwĩ.

⁹ Cũũ “tiigũda” jĩirigũere too sugũero macãrãpũ masĩña manirĩgũere marĩrẽ masĩrĩ tiirigũ niĩwĩ. Cristo tiirĩguemena teerẽ masĩrĩ tiirigũ niĩwĩ.

¹⁰ Cõãmacũ “teero tiigũda” jĩirĩ bũreco jeari, cũũ jĩirirobirora wãaadacu. Cristore niipetirere, niipetirare dutiri tiigũdaqui. Ëmũãsepũ niirãrẽ, atibãreco pũ niirãrẽ Cristo dutigũdaqui.

¹¹ Cõãmacũ cũũ boorõbirora niipetire cũũ “biiro tiigũda” jĩirẽre tiiquĩ. Cũũ too síropũ tiiãdarere wãcũtoarigũ niĩwĩ. Teero tiigũ, marĩrẽ beserigũ niĩwĩ. Cũũ marĩrẽ besegũ, too síro Cristomena cũũ “ticogũda” jĩirigũere marĩcãrẽ ticogũdaqui.

¹² Cũũ teero tiigũ, ãsã Cristore padeosũguérirare ãñurõ niirĩ booquí. Basocã ãsã ãñurõ niirẽre ãñarã, Cõãmacũ ãñurõ tiirẽre usenipeoadacua.

¹³ Múãcã diamacũ maquẽ quetire tũojĩrã, netõnére quetire tũojĩrã, Cristore padeojĩrã, cũũmena niiã. Teero tiigũ, Cõãmacũ “yãara niĩya” jĩigũ, múãrẽ Espĩritu Santore ticodiocorigũ niĩwĩ. Espĩritu Santo Cõãmacũ “múãrẽ ticodiocogũda” jĩirigũra niĩ.

¹⁴ Cõãmacũ Espĩritu Santore marĩrẽ ticotoarigũ niĩwĩ. Teero tiirã, marĩ aterẽ masĩã: Cõãmacũ niipetira cũũ põnarẽ cũũ pũtopũ néewagũdaqui. Toopũ niipetire cũũ “ticogũda” jĩirigũere ticogũdaqui. Cũũ teero tiirĩ, basocã cũũrẽ usenipeoadacua.

Pablo Éfeso macãrãrẽ sãĩbosãrigũe

¹⁵⁻¹⁶ Teerẽ wãcũgũ, Cõãmacũrẽ usenire ticoa. Yũũ múã marĩ Ôpũ Jesurẽ padeorẽre tũowũ; teero biiri múã niipetira Cõãmacũrẽ padeorãre maĩrẽcãrẽ tũowũ. Teero tiigũ, múãrẽ sãĩbosãrecõrõ Cõãmacũrẽ usenire ticoa.

17 Cõamacũ marĩ Òpũ Jesucristo Pacu añunetõjõãgũrẽ múãye niiãdarere biiro sãĩã: “Cõamacũ, Espiritu Santo cũãrẽ masĩrere jeari tiyá; mũũ niirecutirecãrẽ añurõ masĩrĩ tiyá”, jĩã.

18 Atecãrẽ sãĩã: “Cõamacũ, cũãrẽ ateré añurõ masĩrĩ tiyá: Mũũ cũãrẽ ‘añurõ tiigũda’ jĩgũ, beserigũ niiwũ; niipetira mũũrẽ padeorãre añuré petire ticogũdacu;

19-20 mũũ tutuanetõjõãgũ niiã; tee tutuaremena ãsã Cristore padeorãre tiiãpua”, jĩ sãĩã. Tee tutuanetõjõãremena Cõamacũ ateré tiirigũ niiwĩ: Cristo diarigũpũre masãrĩ tiirigũ niiwĩ; cũũ masãmuãri siro, cũũrẽ cũũ puto ãmuãsepu òpũ duirĩpĩrõ diamacũpe dupoyigũ.

21 Cũũrẽ niipetira Òpũ peti sããrĩ tiyigũ. Teero tiigũ, òpãrã atibãrecopũ niirã, ãmuãsepu niirã Òpũ peti niĩ. Æpĩ cũũ sotoa macũ manĩ. Cũũ atibãreco macãrã sotoa macũ niĩ; too síro macãrã sotoa macũ niirucugũdaqui.

22 Cõamacũ niipetirere, niipetirare Cristo doca putuári tiyigũ. Teero biiri Cõamacũ niipetira Jesuré padeorĩ põna macãrãrẽ dutigũre sõnecorigũ niiwĩ; cũũ marĩ dupu tiiróbiro niĩ.

23 Marĩ cũũrẽ padeorĩ põna macãrã cũũya òpũũ tiiróbiro niiã. Cũũ marĩ niipetirarena wãaqui. Cũũ niipetiropũ niĩ; atibãrecopũ, ãmuãsepu teerora niiqui.

2

Cõamacũ marĩrẽ maĩgũ netõnérigue

1 Too sugueropũ múã ñañaré tiirira niijĩrã, diarira tiiróbiro niirira niiwũ.

2 Atibãreco macãrã tiiróbiro ñañaré tiirira niiwũ. Wãtĩãrẽ dutigũ boorere tiinãñusewũ. Cũũ atibãreco macãrã Cõamacũrẽ netõnucãrãrẽ dutigũ niĩ.

3 Too sugueropũ marĩ niipetira cũã tiiróbirora ñañaré tiirucúwũ. Marĩ ñañaré tiidugãrere ugaripéawũ. Marĩ noo booró ñañaré tiĩadarere wãcũwũ. Teeré wãcũãri siro, teeré tiijãwũ. Teero tiigũ, Cõamacũ marĩmena cúanetõjõãyigũ. Æpẽrã tiiróbirora marĩcã ñañarõ tiinóbojĩyu.

4 Cõamacũpe marĩrẽ bayiró maĩgũ, bóaneõ ññarigũ niiwĩ.

5 Marĩ ñañaré tiirira niijĩrã, Cõamacũ ññacoropũre diarira tiiróbiro niiwũ. Teero ññapacũ, marĩrẽ Cristomena catiré petihére cãorã niirĩ tiirigũ niiwĩ. Cõamacũ múãrẽ cũũ añuré ticorémene netõnérigũ niiwĩ.

6 Marĩ Cristomena masãmuãrira tiiróbiro niirĩ tiirigũ niiwĩ. Jesucristo ãmuãsepu duirobirora marĩcã cũũmena toopã duirã tiiróbiro niirĩ tiirigũ niiwĩ.*

7 Too síro macãrãpũre cũũ marĩrẽ añuré ticoriguere ãnogũda jĩgũ, teero tiirigũ niiwĩ. Cũũ marĩrẽ tiiapugũ, Jesucristomena niirĩ tiirigũ niiwĩ.

8 Marĩ Jesucristore padeorĩ, Cõamacũ marĩrẽ cũũ añuré ticorere ãnogũ, netõnérigũ niiwĩ. Tee marĩ basiro tiirigue mee niiã; Cõamacũ ticorigue niiã.

9 Marĩ añurõ tiirere ññagũ mee netõnéwĩ. Teero tiigũ, sícũno “yũũ añurõ tiirigue wapa Cõamacũ yũũre netõnéwĩ” jĩmasĩña manĩã.

10 Marĩ cũũ tiirira niiã. Marĩ añurõ tiirémene basocãre tiiãpuaro jĩgũ, marĩrẽ Jesucristomena niirĩ tiirigũ niiwĩ. Marĩ añurõ tiĩadarere Cõamacũ too sugueropũ quẽnotóayigũ.

Marĩ Cristomena añurõ niirecutijãã

11 Teero tiirã, ateré wãcũña: Múã judíoa niihẽrã bauãrira niiwũ. “Widẽcõãnoña† manirã niicua”, jĩwã judíoa múãrẽ. Cũãpe “widẽcõãnorira

* 2:6 Too sugueropũ òpãrãmẽna duirã cãũmena dutiyira. † 2:11 Cõnerigũ yapa macã caseróre.

niiã ùsãjã” jĩwã, cúãya òpũũ maquẽpũ díçure wídecõãnorira niipacara.

¹² Too sugueropũre múã Cristomena niihẽrã niwũ; Israelya põna macãrãmena niiriwũ; Cõãmacũ “netõnégũdũre ticocogũda” jĩrẽre múã pacusũmũãrẽ wederiyigũ; diari siro, ¿deero wáaadari? jĩmasĩriwũ; atibáreco macãrã tiiróbiro Cõãmacũrẽ masĩriwũ.

¹³ Múã yoaro macãrã tiiróbiro niirã nijĩrã, cũũrẽ masĩriwũ. Atitóre Jesucristomena nijĩrã, cũũye díi òmayudiariguemena Cõãmacũrẽ masĩã; pũtogã macãrã tiiróbiro niirã pũtuãa.

¹⁴ Cristo niĩ marĩrẽ ãñurõ niirecutirere ticogũ. Judíoare, judíoa niihẽrãrẽ sicapõna macãrã niirĩ tiirígũ niiwĩ. Marĩ cãmerĩ ññadũgarimirigue opatũdi tiiróbiro niiwũ. Cũũ tiitũdire cõãrigũ niiwĩ.

¹⁵ Cũũ diariguemena judíoare dutirẽre “biiro tiiyá”, “biiro tiirĩjãña” jĩrẽre duurĩ tiirígũ niiwĩ. Teero tiirígũmena pũapõná macãrã niimirirare sicapõnarã pũtuári tiirígũ niiwĩ. Marĩ cũũmena sĩcãrõména nijĩrã, sicapõna macãrã niiã. Teero tiirã, judíoa, judíoa niihẽrã sĩcãrõména ãñurõ niirecutimasĩã.

¹⁶ Cũũ curusapũ diariguemena marĩ cãmerĩ ññadũgaririguere petirĩ tiirígũ niiwĩ. Cũũ diariguemenarã pũapõná macãrã niimirirare sicapõnarã niirĩ tiirígũ niiwĩ. Teero biiri teeménarã Cõãmacũmena bapacũtimasĩã sũcã.

¹⁷ Cristo múã yoaro macãrã tiiróbiro niimirirare ãñurõ niirecutire maquẽrẽ wedegũ atirígũ niiwĩ. Ùsã pũtogã macãrã tiiróbiro niimiriracãrẽ teerora wedeyigũ.

¹⁸ Cristo marĩrẽ tiibosáremena marĩ niipetira Espĩritu Santo sĩcãmenarã marĩ Pacũmena wedesemasĩã.

¹⁹ Teero tiirã, mecũtígãrẽ múã aperó macãrã wáanetõri basoca tiiróbiro niiria. Æpẽrã Cõãmacũrẽ padeorãmena sicamacã macãrã tiiróbiro niiã; Cõãmacũyawii macãrã tiiróbiro niiã.

²⁰ Jesucristo cũũyere wededutigũ beserira, teero biiri profetas múãrẽ Cõãmacũyere wedenũcãrira niiwã. Teero tiirã, cúã wii tiíadaritabebiro niicua. Basocã wii tiinũcãrã, supisabotarire nũcõsũguécua, wii tutuariwii niĩãrõ jĩrã. Jesucristo teebotaribiro niigũ niĩ.

²¹ Teebotari ãñurõ nũcõãri siro, apeyẽ botarire diamacũ nũcõwácu. Æñurĩ wii, Cõãmacũ díçure padeorĩ wii tiimũãwanocu.

²² Marĩ Jesuré padeorã nijĩrã, teebotaribiro niiã; wiirẽ biarĩ tũdibiro niiã. Wiirẽ peotĩari siro, basocã toopã niirucuya. Espĩritu Santo tiiwĩpã nijĩgũ, Cõãmacũ toopãra niirucuqui.

3

Pablöre judíoa niihẽrãrẽ buedutigũ cũũrigue

¹ Teero tiigũ, yũũ Pablo Cõãmacũ múãrẽ ãñurõ tiirígũre ãñurõ tũomasĩãrõ jĩgũ, sãĩã. Yũũ múã judíoa niihẽrãrẽ Jesucristoye quetire wederẽ wapa peresuwiipũ niiã.

² Yũũ wãcũrĩ, múã aterẽ tũojĩyu: Cõãmacũ yũũre ãñurõ tiigũ, múãrẽ tiíapudutirigũ niiwĩ.

³ Cõãmacũ too sugueropũ masĩña manirígũre yũũre masĩrĩ tiiwĩ. Yũũ tee maquẽrẽ péero jóatoaawũ.

⁴ Múã yũũ jóaariguere buera, aterẽ jĩãdacu: “Pablo Cristoye queti too sugueropũ masĩña manirígũre ãñurõ masĩqui”, jĩãdacu.

⁵ Too suguero macãrãpũ tee quetire ãñurõ tũomasĩriyira. Atitópũre Cõãmacũ masĩrĩ tiiquí. Cũũ cũũyere wededutigũ beserira ãñurãrẽ, teero biiri cũũ wededutirere wederãre Espĩritu Santomena masĩrĩ tiiquí.

⁶ Tee masiña manirigue ate niiã: Cristore padeorémena múã judíoa nihêrã judíobirora Cõãmacũ ticoadarere ñeeãdacu. Cristomena nijirã, judíomena sicapõna macãrã niiã; Cõãmacũ judíoare “biiro tiigúda” jĩriguere múãcã yuea.

⁷ Cõãmacũ yũre añuré ticogũ, cũũ tutuaremena yũre añuré quetire wedegá niirĩ tiirígũ niiwĩ.

⁸ Yũ Cõãmacũrẽ padeorá watoapũ búri niigú peti niipacari, ate añurére yũre tiidutirígũ niiwĩ: Cũũ yũre judíoa nihêrãrẽ Cristoye añunetõjõãrere wededutirígũ niiwĩ. “Cristo añunetõjõãgũ niĩ” jĩrere marĩ masĩ sícãrĩbírĩa.

⁹ Apeyeré Cõãmacũ yũre tiidutirígũ niiwĩ: Tee masiña manirigue quetire niipetira tũomasĩãrõ jĩgũ, wededutirígũ niiwĩ. Sicato tee queti Cõãmacũ niipetire bauanerígũ wãcũriguerũ niiriro niiwã.

¹⁰ Teero tiiró, atitóre Jesuré padeorí põna macãrãmena biiro wáaa: Cũã pũapõná niimirira sicapõna wáari iñarã, ãmũãse macãrã dutirá, teero biiri cãã doca macãrã dutirá biiro jĩãdacua: “Cõãmacũ masĩnetõneĩ; niipetire cũũ tiirémena cũũ masĩrére ãñoĩ”, jĩãdacua.

¹¹ Sicatorũra Cõãmacũ “teerora tiigúda” jĩyigu. Cũũ jĩrirobirora wáari tiirígũ niiwĩ marĩ Õpũ Jesucristo tiiriguemena.

¹² Marĩ cũũmena nijirã, cũũrẽ padeojirã, cuiro manirõ Cõãmacũmena wedesemasĩã sáa.

¹³ Teero tiirã, yũũ múãrẽ wederé wapa ñañarõ netõrĩ tũorã, wãcũpatirijãña. Biirope wãcũña: “Marĩrẽ maĩjigũ, peresu ñeerĩquiro niipacũ, marĩrẽ Jesuyé quetire wedetoawi”, jĩ wãcũ, useniña.

Cristo basocãre maĩquí

¹⁴ Teeré wãcũgũ, ñicãcoberimena jeacũmu, marĩ Pacure múãrẽ sãĩbosáa.

¹⁵ Cõãmacũrã pacũ niisũguerígũ niĩ. Cũũmena “pacũ” jĩré nũcãã. Cũũ niipetire põnarĩ macãrã ãmũãsepũ niirã, atibúrecopũ niirã sícãrõména niirĩ tiirígũ niiwĩ.

¹⁶ Marĩ Pacũra pee añurére cũoquí. Teero tiigú, Espiritu Santomena múã wãcũrẽpũre tutuare ticori boogú sãĩbosáa.

¹⁷ Cũũ teeré ticori, múã Cristore padeorí, Cristo múãmena niirucugũdaqui. Apeyeréja, múã Cristore añurõ maĩãrõ jĩgũ, ãpẽrãcãrẽ añurõ maĩãrõ jĩgũ, sãĩbosáa.

¹⁸ Teero tiirã, múã niipetira Cõãmacũrẽ padeorãmena Cristo múãrẽ maĩrére masĩãdacu. Cũũ marĩrẽ bayiró peti maĩquí.

¹⁹ Cũũ maĩrére tũomasĩpetinoña manipacári, múã cũũ maĩrére tũomasĩnemoãrõ jĩgũ, sãĩbosáa. Cũũ maĩrére tũomasĩnemorã, Cõãmacũ tiiróbiro niirecutirere cũonemóãdacu.

²⁰ Marĩ “Cõãmacũ tutuanetõjõãgũ niĩ” jĩãda. Cũũ tutuare marĩpũre niiã. Teero tiigú, cũũ niipetire marĩ sãĩré nemorõ, marĩ tũgueñare nemorõ ticomasiqui.

²¹ Teero tiirã, marĩ Jesucristore padeorí põna macãrã nijirã, teero biiri marĩ Jesucristomena nijirã, Cõãmacũrẽ usenire ticorucuada. Atitó macãrã, too síro macãrãcã teerora Cõãmacũrẽ usenire ticorucuarõ. Teerora wáaaro.

4

Jesuré padeorãre sícãrõména niidutirigue

¹ Yũũ marĩ Õpũyere wederé wapa peresuwiipũ niigũ múãrẽ biiro tiirĩ bayiró boogá: Añurõ tiirécutiya. Cõãmacũ múãrẽ beserígũ teero tiirĩ booquí.

² “Ãpẽrã nemorõ añuré tiia” jĩ wãcũrijãña; cúaro manirõ niĩña; cúañañarijãña; ãpẽrãrẽ maĩjirã, cãã diamacú tihéri iñarã, teero tũgueñajãña.

³ Ññurõ niirecutijĩrã, Espĩritu Santo tiĩápuremena “sĩcãrõmẽna niiãda” jĩĩ wãcũrucuya.

⁴ Marĩ sicaõpũũbiro niiã. Espĩritu Santo sũcũ niipacu, marĩ niipetiramena niiqui. Marĩ Cõãmacũ beserira niijĩrã, ate dícare yuea: “Marĩrẽ ãñurõ tiigũdaqui”, jĩĩã.

⁵ Marĩ Õpũ sũcũrã niĩĩ. Marĩ cũũrẽ sũcãrĩbĩro padeóa. Marĩ sũcãrĩbĩro wãmeõtinowã.

⁶ Cõãmacũ marĩ niipetira Pacũ sũcũrã niiqui. Cũũ marĩ niipetira sotoa macũ niiqui. Marĩmena cũũye maquẽrẽ tiirĩ tiiqui. Marĩ niipetiramena niiqui.

⁷ Cristo marĩ niipetirare merẽã díca tiimasĩrere ticoqui. Cũũ marĩ niipetirapũre sũcãrĩbĩro ticodũgarijĩyi. Teero tiigũ, cũũ boorõbirora ticorigũ niiwĩ.

⁸ Teero tiirõ, Cõãmacũye queti jóaripũpũ ate jóanoã:
Cũũ ãmũãsepũ muãwagũ, cũũ ñeerirare nẽewayigũ.

Too síro basocãre ãñurẽre ticoyigũ,*
jĩĩ jóanoã.

⁹ “Cũũ ãmũãsepũ muãwayigũ” jĩĩ jóare ate jĩĩdũgaro tiia: Muãwaadari suguero, atibũrecopũ diiatiyigũ.

¹⁰ Cũũrã sũcã atibũrecopũ diiatirigũ ãmũãsepũ niipetira Õpũ peti niigũdu muãwarigũra niiqui. Teero tiigũ, niipetirapũ dutiqui.

¹¹ Cristo cũũrẽ padeorãre niipetirapũre tiimasĩrere ticorigũ niiwĩ. Sũquẽrãrẽ cũũyere wededutigũ beserira sããrĩ tiirĩgũ niiwĩ; ãpẽrãrẽ Cõãmacũ wededutirere wederã sããrĩ tiirĩgũ niiwĩ; ãpẽrãrẽ ãñurẽ quetire wedewarucuri basoca sããrĩ tiirĩgũ niiwĩ; ãpẽrãrẽ cũũrẽ padeorãre coterã, cúãrẽ buerã sããrĩ tiirĩgũ niiwĩ.

¹² Teero tiigũ, marĩ cũũrẽ padeorãre cũũye maquẽrẽ padearo jĩĩgũ, teero tiirĩgũ niiwĩ. Cũũrẽ padeotutũaaro jĩĩgũ, teero tiimasĩrere ticorigũ niiwĩ.

¹³ Teero wãari, marĩ sũcãrĩbĩro marĩ Õpũrẽ padeoãdacu; sũcãrĩbĩro Cõãmacũ macãrẽ ãñurõ masĩãdacu. Teero biiri Cristoye maquẽrẽ ãñurõ tũomasĩãdacu; Cristo niirõbirora niirecutiadacu.

¹⁴ Teero tiirã, wĩmarã tiirõbĩro niirijããda. Wĩmarã jĩĩditorere tũojĩrã, pũũrĩ wĩnomẽna páapuconorõ tiirõbĩro noo niirẽ buerẽre padeonũnũseyã. Cũũ tiirõbĩro marĩ jĩĩditomenirã buerẽre tũorã, padeonũnũserijããda.

¹⁵ Biirope tiĩãda: Cãmerĩ maĩrẽmena Cõãmacũye diamacũ maquẽrẽ wedeada. Jõõpemena diamacũ maquẽrẽ padeonemõãdacu. Cristomena niirã niijĩrã, niipetire marĩ tiirẽnorẽ cũũ boorẽre tiinemõmũããdacu. Cũũrã niĩĩ cũũrẽ padeorĩ põna macãrã dupu.

¹⁶ Cristo marĩ dupu tiirõbĩro niijĩgũ, marĩrẽ dutii. Sicaõpũũ pee õpũũ maquẽ cũocũ. Niipetire tiioõpũũ maquẽ dupu dutirẽre tiirĩ, tiioõpũũ diaremanirõ bũcũã, tutuanemojõãcu. Tee tiirõbĩro niiã marĩ. Marĩ Cristo dutirẽre tiirã, sũcãrĩbĩro niĩãdacu. Teero tiirã, cãmerĩ maĩãdacu. Teemẽna padeotutũaadacu.

Cristomena mama niirecutire cũoa

¹⁷ Teero tiigũ, marĩ Õpũ wãmemena muãrẽ aterẽ duticoa: Muãã ãpẽrã Cõãmacũrẽ masĩhẽrã tiirẽnorẽ tiinemõrijãña. Cũũ wãcũrẽ wapamanĩã.

¹⁸ Cõãmacũyere wãcũdũgahera, tũomasĩhẽrã tiirõbĩro niĩya. Teero tiirã, naĩtĩãrõpũ niirãbĩro diamacũ maquẽrẽ tũomasĩriya; catirẽ petihẽre Cõãmacũ ticorẽ cũorĩcua.

¹⁹ Cũũ ñãñarẽ tiirẽre boborĩdojãya. Teero tiirã, cúã noo boorõ ñãñarẽ tiisodẽaatia. Niipetire cúã tũsarẽ ñãñarẽre tiĩya.

²⁰ Muãpe Cristore masĩncãrã, cúã teero ñãñarẽ tiirẽnorẽ buenorijĩyu.

* 4:8 Salmo 68.18.

²¹ Múã diamacárã cūye maquērē tɔoj̄yu. Teero biiri múã Jesuména nijj̄rã, cūyere diamacú maquērē buenoj̄yu.

²² Teero tiirá, múã too sɔgueropu ñañaré tiiriguere duujãña sáa. “Ugaripéaremena useniãdacu”, j̄i wãcūmij̄yu múã. Niiria. Teero wãcūrē tiiditóre niã.

²³ Cõamacū múã wãcūrere wasoáro.

²⁴ Mama niirecutire cɔoyá. Cõamacū múã mama niirecutire cū niirõbirora tiirigu niiwĩ. Teeména ãpērãrē añurõ tiiadacu; ñañaré manirã niãdacu.

²⁵ Teero tiirá, j̄iditonemorijãña. Marĩ Cristoya õpũ maquē tiirõbiro niã. Teero tiirá, marĩ niipetirapure cãmerĩ diamacú wedesero booa.

²⁶ Múã cúara, ñañaré tiirijãña. Cúanañiõrijãña,

²⁷ wãtĩãrē dutigú múãrē ñañarõ wáari tiirĩ j̄iã.

²⁸ Yaarépimirigu yaanemórijããrõ. Yaaróno tiigú, padearo. Cū añurõ pade, wapatáremena bóaneõrãrē ticomasĩgũdaqui.

²⁹ Ñañaré wedeserijãña. Añurépe dícare wedeseya. Múã wedeseremena ãpērãrē tiápuya. Múã teero tiirĩ, múã wedeserere tɔorá añurõ niãdacula.

³⁰ Múã tiiréména Espiritu Santore wãcūpatiri tiirijãña. Cõamacū múãrē Espiritu Santore ticorigu niiwĩ, “yáara niĩya” j̄irere ãnogú. Espiritu Santo múãmena niirucugũdaqui, té Jesucristo múãrē ãmũãsepũ néewaadari bureco jearipũ.

³¹ Niipetire cãmerĩ ñañarõ tɔgueñare, pũnirõ wedesere, cúare, cúara acaribíre, teero biiri ãpērãrē ñañarõ wedeserẽcãrē duujãña. Sícũrē ñĩatutirijãña.

³² Biirope tiiyá: Cãmerĩ añurõ tiápu, bóaneõña. Cõamacū Cristomena múãrē acabórirobirora múãcã cãmerĩ acabóya.

5

Cõamacū põna biiro niirõ booa

¹ Múã Cõamacū põna cū maĩrã niã. Teero tiirá, cū tiirébiro tiiyá.

² Jesucristo maĩrírobirora cãmerĩ maĩrucújãña. Cū marĩrē maĩj̄gũ, diabosayigu. Cū marĩrē diabosarigue Cõamacū ññacoropũ sitiaañũre busemõcore tiirõbiro cū tɔsaré niyiro.

³ Múã Cõamacū põna nijj̄rã, múã nɔmosãnumiã, múã manɔsũmũã niñhãrē ñeeaperijãña; bobooro tiẽñorijãña; cɔpacára, boonemórijãña. Múã teeré tihéri, múãrē ñañarõ wedepatire maniãdacu.

⁴ Ñañaré wedese buirijãña; wapamaníre maquērē wedeserijãña; noo booró wedeseãmarijãña. Múãrē teenórē wedeserijãrõ booa. Biirope tiiyá: Cõamacūrē usenire ticoya.

⁵ Ateré múã masĩcu: Cristo cū Pacũmena niirõpũ sícũ cū booró ñeeapesodeaatiguno wáariqui. Bobooro ñañarõ tiẽñogũno teerora wáariqui. Cɔpacú boonemógũcã teerora wáariqui. Boonemógũ Cõamacūrē padeoróno tiigú, cū booré maquē dícare padeoquí.

⁶ Cū wapamaníre wedeseremena múãrē j̄iditoreména wedeadacula. Cũãrē padeorijãña. Cõamacū cūãrē netõncãrãrē teero tiirĩ ññagũ, bayiró cúareména cūãrē ñañarõ tiigũdaqui.

⁷ Cũãrē péerogã bapacutirijãña.

⁸ Múã too sɔgueropure naĩtĩãrõpũ niirãbiro niwã. Atitóreja bóeropũ niirãbiro marĩ Õpũmema niã. Teero tiirá, bóeropũ niirãbiro tiiyá.

⁹ Bóeropũ niirã biiro tiiyá: Añurére tiiyá; diamacú maquērē tiiyá; niirõ maquērē wedeseya.

10 Niipetire múã tiirénorē “¿marĩ Òpũ usenigũdari?” jĩ wãcũña.

11 Bári peti tiiránorē bapacutirijãña. Cúã naĩtĩārõpũ niirãbiro niicua. Cúã ñañaré tiirére cúãrē masĩrĩ tiiyá.

12 Cúã yayióropũ tiáriguere marĩ wedeseri, bobo niĩã.

13 Cúã tiáriguere masĩrĩ tiirí, siãwócoropũ niirébiro putuácu.

14 Cúã basiro cúã ñañaré tiáriguere ññamasĩãri siro, “ñañaniã” jĩmasĩcua. Teero tiiró, ateré jĩñoã:

Mũũ cãnigũbiro biigú, wãcãñá.

Diarigũbiro biigú, masãmuãña.

Mũũ teero tiirí, Cristo mũũrē bóeropũ niigú niirĩ tiigũdaqui, jĩñoã.

15 Teero tiirá, múã tiirére ãñurõ wãcũña. Cõãmacũyere masĩhērãbiro tiirijãña. Cũũyere masĩrãbirope tiiyá.

16 Atitóre basocá pee ñañaré tiiyá. Múãpe niipetire tiirécõrõ ãñuré tiiyá.

17 Cõãmacũyere tuomasĩhērãbiro niirijãña. “¿Ñeenópere Cõãmacũ marĩrē tiirí boogári?” jĩ wãcũña.

18 Cũmurijãña, noo booró ñañaré tiirí jĩrã. Cũmurõno tiirá, Espíritu Santo boorépere tiiyá.

19 Salmopũpũ jóariguemena, Cõãmacũyere basarémena cãmerĩ wedeseya. Marĩ Òpũrē bayiró useniremena basapeoya.

20 Marĩ Òpũ Jesucristo wãmemena niipetirere Cõãmacũ marĩ Pacũre usenire tiorucujãña.

Sicawĩ macãrãrē dutiré

21 Múã Cristore quioníremena ññaã. Teero tiirá, cãmerĩ yũũya.

22 Manũcutira numiã, marĩ Òpũrē yũũrobirora múã manũsũmuãrē yũũya.

23 Múã manũsũmuã múãrē dutirá niĩya, Cristo cũũrē padeorí põna macãrã dutigú niirõbirora. Cristo cũũrē padeorí põna macãrã dupubiro niĩ. Marĩ cũũya õpũũ maquẽbiro niirãrē netõnégũ niĩ.

24 Cristoya põna macãrã cũũrē yũũrobirora nũmosãnumiã niipetiremena cúã manũsũmuãrē yũũro booa.

25 Nũmocutira, Cristo cũũya põna macãrãrē maĩrírobirora múã nũmosãnumiãrē maĩñá. Cristo marĩrē maĩgú, marĩye niĩãdarere diabosayigu.

26 Marĩrē ñañaré manirã niĩãrõ jĩlgũ, teero diabosayigu. Marĩ cũũye quetire ãñurõ padeorí, ocoména coseárirabiro wáari tiirígu niĩwĩ.

27 Teero tiirígu niĩwĩ, cũũya põna macãrãrē ãñunetõjõãrã buajeádugagu. Cũũ putuãatigu, cúãrē suti jũĩrĩmaníre, opasũsũrõ manirébiro niirãrē cũũmena néewadugagui. Ñañaré manirã, ñañaré tiirírirabiro buadugáqui.

28 Tee tiirõbirora nũmocutira cúã nũmosãnumiãrē maĩrõ booa. Cúã basiro maĩrõbirora maĩrõ booa. Cũũ nũmorē maĩgũno cũũ basiro maĩgú tiiquí.

29 Siã cũũya õpũũrē maĩrĩjã tiirí. Teero tiiróno tiigú, ãñuré yaa, cũũya õpũũrē cotequi. Cristo cũũya põna macãrãrē teerora tiiquí.

30 Marĩ cũũrē padeorí põna macãrã cũũya õpũũbiro niĩã.

31 Tee maquẽ Cõãmacũye queti jóaripũpũ biiro jóanoã: “Teero tiigú, ãũũ cũũ pacure, cũũ pacore cõãwitiwa, cũũ nũmoména niigũdaqui. Cúã puarã sicaõpũũ tiirõbiro putuãadacua”, * jĩ jóanoã.

32 Tee tuomasĩña maniré niĩã. Teero niipacari, yũũ wãcũrĩ, “Cristo sicaõpũũbiro niiqui cũũya põna macãrãmena” jĩdũgaro tia.

* 5:31 Génesis 2.24.

³³ Teero jĩpacu, atecãrẽ jĩgũda: Nũmocutiracõrõ múã basiro maĩrõbirora múã nũmosãnumiãrẽ maĩñá. Numiãcã, múã manusũmũãrẽ padeoyá.

6

¹ Wĩmarã, mamarã, Jesuré padeorá niijĩrã, múã pacusũmũã dutirére ãñurõ yũya. Teero tiiré ãñuniã.

² Cõãmacũye queti jóaripũpu tee dutiré biiro jóanoã: “Mũu pacu, mũu pacore padeoyá”, jĩ jóanoã. Cõãmacũ puamóquẽne dutiré watoapu tee dutiré tiigũnorẽ “ãñurõ tiigũda” jĩrigu niuwĩ. Tee “ãñurõ tiigũda” jĩrẽ biiro jóanoã:

³ “Mũu usenigũdacu; atibũrecopure yoari catigũdacu”, * jĩ jóanoã.

⁴ Põnacutíra, múã põnarẽ bayiró tuti, cúari tiirĩjãña. ãñurõ tiirere buemasõña. Cũã ñañaré tiirere quẽnojeári tiiyá. Cũãrẽ marĩ Õpũ boorere wedeya.

⁵ Dutiapenori basoca, ãno atibũrecopu múãrẽ dutiaperare yũya. Padeorẽmena, quioníremena, tiidítóro manirõ cúãrẽ yũya. Cristo dutirere yũyroburo cúãcãrẽ yũya.

⁶ “Cũã iñacoropu dícu ãñurõ padeada”, jĩ wãcũrijãña. Siquẽrã cúãmena ãñurõ puwãdugara teero tiicúa. Múãpe Cristore padecoteri basoca niijĩrã, Cõãmacũ booróbiro ãñurõ tũsarẽmena padeya.

⁷ Useniremena marĩ Õpũrẽ padebosarabiro tũgueñaña. Basocá dícare padebosarabiro tũgueñarijãña.

⁸ Marĩ Õpũ ãñurõ tiirĩrare wapatígũdaqui. Dutiapenori basocare, dutiapenoña manirãrẽ teerora wapatígũdaqui. Múã teeré masĩtoacu.

⁹ Basocãre dutiaperã, múãcã teerora múã dutiaperare ãñurõ tiiyá. “Múãrẽ ñañarõ tiigũda”, jĩnemorijãña. Múã masĩcu: Cũã Õpũ múã Õpũcã niiqui; cũũ ãmũãsepũ niiqui. Cũũ niipetira basocãre batoro manirõ, sĩcãrĩbíro iñaquí.

Cristore padeorã wãtĩãrẽ cãmotãre

¹⁰ Ate tiidutíremena wedeyaponogũda: Múã marĩ Õpũmena niĩã. Teero tiirã, cũũ tutuanetõremena wãcũbayiya.

¹¹ Cõãmacũ marĩrẽ cãmotãre ticoriguere cuoyá. Teero tiirã, teeré cuorã niijĩrã, wãtĩãrẽ dutigũ jĩditorere cãmotãmasĩdacu.

¹² Marĩ surara tiiróbiro niipacara, basocãmena cãmerĩquẽria; wãtĩã ãmũãsepũ niirãmenape cãmerĩquẽã. Cũã niicua: Wãtĩã dutiré tutuare cuorã, cúã doca macãrã dutirá, atibũreco maquẽ naĩtĩãrõpu tiiróbiro niirere dutirá, basocãre wãcũrẽpure ñañaré tiidutíra niicua.

¹³ Teero tiirã, niipetire Cõãmacũ marĩrẽ wãtĩãrẽ cãmotãre ticoriguere cuoyá. Teeré cuorã, niipetire wãtĩ múãrẽ ñañaré tiidutíri, netõnucãjããdacu. Múã teeré cuopetíra, wãcũtutuara niĩãdacu.

¹⁴ ãñurõ wãcũtutuara niĩña. Surara cũũyaro sutiroré wéemũõco, siatúqui sitũrũdamena. Tiidã sitũrũda diamacũ maquẽ marĩ padeorébiro niĩã. Surara cũũ cutirore cõmequimẽna cãmotãqui. Tiiqui cõmequí marĩ ãñuré tiirébiro niĩã.

¹⁵ Surara sapatũre sãñaqui, wãagũda jĩgũ. Cũũ tiiróbirora múãcã ãñuré quetire wedeada quẽnoyũya. Tee queti “Cõãmacũ cũũrẽ padeorãre ãñurõ niirecutirere ticoqui” jĩrẽ queti niĩã.

¹⁶ Surara cũũya õpũũrẽ cãmotãriquire wãmopu cuoquí. Cũũrẽ buedugari, buereyucu jũũatiri, tiiquimena cãmotãqui. Múãpe wãtĩãrẽ dutigũ múãrẽ ñañarõ tiidugári, Cõãmacũrẽ padeorẽmena cãmotãmasĩcu.

¹⁷ Surara cũũya dupure cãmotãgu, cõmecororé pesaqui. Cũũya dupure cãmotãrirobirora wãtĩ múã wãcũrere ñañodugári, “Cõãmacũ netõnẽnorira niĩã”

* 6:3 Éxodo 20.12; Deuteronomio 5.16.

jĩrémēna cāmōtáya. Surara espada pairípĩrē néewaqui. Cũũ tiipĩmena cãmerĩquēmasĩrōbirora múãpe Cõãmacũye queti jóaripũ wedeseremena wãtĩrē cãmōtáya. Cõãmacũye wedesere espada Espĩritu Santo múãrē ticoripĩbiro niĩã.

¹⁸ Noo múã niirō Cõãmacũrē sãĩrucújãña. Espĩritu Santo masĩré ticorémēna sãĩñá. ãñurō tuomasĩña. Sãĩdúrijãña. Niipetira Cõãmacũrē padeoráre sãĩbosárucujãña.

¹⁹ Yũũcãrē sãĩbosáya. ãñuré quetire yũũ wederécōrō Cõãmacũ cũũ wedeserere yũũre ãñurō wedeseri tiiáro. “Cuiro manirō ãñuré quetire basocá masĩña manirĩguere wedearo”, jĩĩ sãĩbosáya.

²⁰ Tee quetire wederé wapa peresuwiipũ niĩã. Cõãmacũ yũũre tee quetire wededutigũ ticocorigũ niĩwĩ. Yũũre tee quetire cuiro manirō wedearo jĩĩrã, sãĩbosáya.

ãñudutiyaponorigue

²¹ Tĩquico múã pũtopũ wáagũdaqui. Cũũ yũũ menamacũ, yũũ maĩgũ, marĩ Õpũrē padecotegũ ãñurō tiigũ niĩ. Cũũ múãrē niipetire yéē maquērē wedegũdaqui.

²² Múãrē ãsãye maquērē masĩãrō jĩĩgũ, ticocoa. Teero biiri cũũ múãrē wãcũtutuari tiiáro jĩĩgũ, ticocoa.

²³ Cõãmacũ marĩ Pacũ, teero biiri marĩ Õpũ Jesucristo múã Jesuré padeoráre ãñurō niirecutire ticoaro; múã Cristore padeonemórĩ, cãmerĩ maĩnemórĩ tiiáro.

²⁴ Cõãmacũ niipetira marĩ Õpũ Jesucristore maĩrucúrare ãñuré ticoaro. Nocōrōrã jóaa.

FILIPÓS MACÃRÃRË Pablo jóaripũ

Ãñuduticorigue

¹ Yũũ Pablo, teero biiri Timoteo múã Cõãmacũrë padeorã Filipospũ niirãrë ãñudutia. Ësã Jesucristore padecotera múãrë niipetira cũũmena niirãrë, múãrë sũonírãrë,* teero biiri cúãrë tiápuracãrë† jóaa.

² Múãrë Cõãmacũ marĩ Pacũ, Jesucristo marĩ Ōpũ ãñurë ticoaro; ãñurõ niirecutiri tiáaro.

Jesuré padeorãre Pablo sãĩbosárigue

³ Yũũ múãrë wãcũrecõrõ yũũ Ōpũ Cõãmacũrë usenire ticoa.

⁴⁻⁵ Sicato múã padeonũcãrito, tée atitópucãrë ãñurë queti maquẽmena múã yũũre tiápuã. Teero tiigũ, yũũ sãĩrecõrõ múã niipetirare useniremena sãĩbosárucua.

⁶ Múã Jesuré padeonũcãrĩ, Cõãmacũ múãrë ãñurõ tiigũ, wasorĩ tiirĩgũ niĩwĩ. Yũũ ateré masĩã: Teero múãrë wasomũãnũcãrĩ tiigũdaqui, tée Jesucristo pũtũaatiripũ.

⁷ Múã niipetirare yũũ teero wãcũpadeori, ãñuniã. Yũũ múãrë maĩjĩgũ, teero wãcũã. Cõãmacũ marĩrë sĩcãrĩbíro tiápurĩgũ niĩwĩ. Yũũ peresuwiipũ duiirĩ, teero tiápurĩgũ niĩwĩ. Teero biiri yũũ queti beserĩ basoca pũtopũ niirĩ, ãpẽrã Jesuyé quetire ñañarõ jĩũdũgari, “diamacãrã niĩã” jĩ yũũ wederi, teorora tiápurĩgũ niĩwĩ.

⁸ Cõãmacũ yũũ múãrë bayiró maĩrére masĩqui. Jesucristo cũũ múãrë maĩrõbirora yũũcã maĩã.

⁹ Yũũ Cõãmacũrë múãye maquẽrë sãĩgũ, “cãmerĩ maĩnemóãrõ” jĩã. “Masĩrémena cũũ maĩrére ãñoãrõ” jĩã.

¹⁰ Teero maĩrã, ãñurëre besemasĩãdacu. Cristo pũtũaatiri, ñañaré manirã, wapa cuohéra buajeánoãdacu.

¹¹ Jesucristo múãrë ãñurëre tiirucúra niirĩ tiáaro. Basocã múã teero tiirĩ ññarã, Cõãmacũrë “ãñunetõjõãrĩ” jĩãdacia.

Yũũ catigũja, Cristomena niĩã

¹² Yãã wederabiro niirã, ateré múãrë masĩrĩ boogã: Yũũre wáaremena ãñurë queti nemorõ sesajõãã.

¹³ Teero tiirã, niipetira romanuã õpũye wiseripũ coterĩ basoca “cũũ Cristoyere wederë wapa peresuwiipũ niĩrĩ” jĩĩya. ãpẽrã ãnopã niirãcã teeré masĩya.

¹⁴ Paũ Jesuré padeorã yũũ peresuwiipũ duiirëre tũojĩrã, marĩ Ōpũrë padeotutũanemocua. Teero tiirã, Cõãmacũye quetire cuiro manirõ, wãcũtutuaremena wedecua.

¹⁵ Sĩquẽrã yũũre ññatutira, yũũre netõnũcãdũgara, Cristoyere wedeayira. ãpẽrãpẽ ãñurõ tiidũgãremena cũũyere wedeayira.

¹⁶⁻¹⁷ Cũãjã yũũre maĩya. Ateré masĩya: Cõãmacũ yũũre ãno cũũrĩgũ niĩwĩ, ãñurë queti “diamacãrã niĩã” jĩ wedearo jĩgũ. Yũũre ññatutirape yũũ nemorõ niidũgara, Cristoyere wedeayira. Basocã padeoãro jĩrã mee buecua. Yũũ peresuwiipũ duiirĩ, yũũre ñañarõ wãcũrĩ tiidũgãra tiicúa.

* 1:1 Pecasãyemena: obispos. † 1:1 Pecasãyemena: diáconos.

18 Añujãadacu. Yũre ñañarõ tiidugápacara, o apeyé diamacú maquẽrẽ wededugara, Cristoyerena wedecua. Cũyere maquẽrẽ wederi tuogú, useniã.

Teero usenirucujãgãdacu.

19 Ateré masijĩgũ, useniã: Múã sãibosáremena, teero biiri Espiritu Santo Jesucristo ticorigu yũre tiápuremena niipetire yũre wáare añurõ yapacutíadacu.

20 Yũ Jesucristoyere wedehegu, bobobócu. Biirope booa: Cuiro manirõ, tutuaremena cũyere wederucudugaga. Yũ tiirucúrobirora tiidugága. Teero tiigú, mecútigãrẽ, too síropucãrẽ yũ catigu o diagu, yũ tiirémena “Cristo añuniĩ” jĩrĩ tiigúdadacu.

21 Yũ catigujã, Cristomena niã; cũyere tiirucujãgãdacu. Diari, añuãdacu yũre; cũmena niirucujãgãdacu.

22 Yũ catirí barecori dusarí, Cristoye maquẽrẽ pademasã ména. Teero tiigú, yũ diari, o yũ catiri, ¿deerope tiigúdari? jĩmasĩriga.

23 Ate puawámé beseri, wisió niã. Ateré wãcũsuguea: Diadugaga Cristomena niigũdu. Yũre nemorõ añuãdacu.

24 Too síro ateré wãcũã: Yũ catigupe, múãrẽ nemorõ tiápugudacu.

25 Teero tiigú, “diaria ména” jĩ wãcũgũ, catigudacu, múã niipetirare tiápugudu. Múã yũ tiápuremena jõõpemenã nemorõ padeó, useniãdacu.

26 Yũ múãmena niirĩ sũcã, múã Jesucristore bayiró usenire ticoadacu.

27 Ateré añurõ tuoyá: Cristoye queti añuré queti jĩrõbirora tiirécutiya. Múã teero tiirí, yũ múã puto o aperopú niigũ, atequetiré tudugáa: Filipos macãrã sãcãrĩbíro padeorã tiáyira; sãcãrĩbíro añuré quetire padeorere “diamacú maquẽ niã” jĩ wedera tiáyira;

28 “cũãrẽ cãmotárare cuiriayira” jĩrẽ quetire tudugáa. Múã teero tiirí, múãrẽ cãmotára pecamepu wáadarere tuomasĩãdacua; múã Cõãmacũ netõnéãdara niirépere iñamasĩãdacua. Cõãmacũ cũãrẽ teeré masĩrĩ tiiquí.

29 Cõãmacũ múãrẽ añurõ tiirígu niiwĩ. Cũ añurõ tiirémena puaró cũrígũ niiwĩ. Sicaró ate niã: Múã Cristore padeocú. Aperó ate niã: Múã Cristore padeoré wapa ñañarõ netõãdacu.

30 Múã Jesuré padeoré wapa yũ tiiróbiro ñañarõ netõãyiro. Yũ ñañarõ netõrĩ, múã iñawũ. Teerora sũcã mecútigã yũre wáarecãrẽ tuocú.

2

Jesucristo tiiróbiro tiidutrigue

1 Cristo múãrẽ wãcũtutuari tiiquí; cũũ múãrẽ maĩjĩgũ, añurõ yeeripũnacutira niirĩ tiiquí; Espiritu Santo múãmena niiquí; Cristo múãrẽ maĩgũ, bóaneõ iñaquí.

2 Teero tiirã, múã tiirécutiremena yũre bayiró usenigũ niirĩ tiiyá. Ateré tiirécutiya: Añurõ tuomasĩrã niĩña; cãmerĩ maĩñã; sãcãpõna tiiróbiro niirecutiya; sãcãrĩbíro wãcũña.

3 Múãye dícare boosãrijãña; “ãpẽrã nemorõ niã” jĩ wãcũrijãña. Teero wãcũrõno tiirã, ãpẽrã múã nemorõ tiimasĩrere wãcũ, cũãrẽ añurõ tiiyá.

4 Múãye maquẽ dícare “añurõ wáaaro” jĩ wãcũrijãña. Æpẽrãcãrẽ “añurõ wáaaro” jĩrã, tiápuya.

5 Múã Jesucristo wãcũrirobirora wãcũña:

6 Cũ Cõãmacũ niirecutirere cuopacá, atibúrecopu jeagu, “yũ ãmããsepũ niigũ niirecutirere duurícu” jĩ wãcũriyigu.

7 Teero jĩrõno tiigú, cũ booró cũ õpũ niirere duujã, padecotegu tiiróbiro wáyigu.

Marĩ tiiróbirora bauáyigu.

8 Teero tiigú, atibúrecopu niigũ, “yũ booró tiiría” jĩ wãcũrucuyigu.

Cũurẽ sãadugári, “Cõãmacũ booró tiigúda” jĩiyigu.
Curusapũ bobooro netõ, diapacũ, netõnucãriyigu.

⁹ Cũũ teero tiiré wapa Cõãmacũ cũurẽ niipetira sotoapũ dutigudũre cũũrigu niwĩ.

Cõãmacũ cũurẽ ɸpɸtĩ maquẽ wãmerẽ ticoyigu.

¹⁰ Teero tiirá, niipetira ɸmũãsepũ niirã, ditapũ niirã, dita docapũ niirã Jesús wãmerẽ tuorá, cũũ díamacũpũ ñicãcoberimena jeacũmuãdacua.

¹¹ Teero biiri niipetira biiro jĩãdacua: “Jesucristo niipetira Õpũ niĩ”.
Teero jĩrã, Cõãmacũ Jesús Pacũre “ãñunetõjõãĩ” jĩrã tiiãdacua.

Jesuré padeorá sãwócore tiiróbiro niĩya

¹² Teero tiirá, yũũ maĩrã, yũũ múãmena niirĩ, ãñurõ yũũrá niwũ. Mecútigãrẽ yũũ aperopú niirĩ, nemorõ teeré tiiyá. Múã netõnénorira niĩã. Teero tiirá, Cõãmacũrẽ cuiremena ññaña, cũurẽ netõnucãrĩ jĩrã. Cũũ múãrẽ “ãñurõ tirécutira niĩya” jĩrĩ tuodugára, ãñurõ tiyapácutiya.

¹³ Cõãmacũ múãrẽ cũũ booré ãñurere tiidugári tiiquí. Cũũrã múãrẽ tiápuqui, cũũ boorere peotímasĩarõ jĩgũ. Teero tiirĩ booquí.

¹⁴ Niipetire apeyenórẽ tiirá, cúaro manirõ, ññañarõ jĩrõ manirõ tiiyá.

¹⁵ Teero tiirá, ññañaré tiirĩrirabiro ññañaré tihéera niĩãdacu. Atibúreco macãrã ññañaré tiirá, ãñurõ tiirere boohéera watoapũ múã Cõãmacũ põna ññañaré manirã niĩã. Múã ãñurõ tiirémene sãwócore tiiróbiro cũũrẽ diamacú tiirere ãñoñá.

¹⁶ Teero biiri cũũrẽ catiré petihére ticoré quetire wedeya. Múã teero tiirĩ, Cristo pũtuaatiri bũreco jeari, yũũ bayiró usenigũdacu. “Bũri peti Filipos macãrãrẽ bueriyu”, jĩĩmasĩgũdacu.

¹⁷ Basocá múãrẽ ññañarõ tiipacári, múã Jesuré padeorucúayiro. Múã padeoré Cõãmacũrẽ ãñuré ticoré tiiróbiro niĩã. Yũũ Jesuyere wederé wapa sããbócu. Yũũre sããrĩ, yéé díi múã Cõãmacũrẽ ãñuré ticoré sotoa vino píopeore tiiróbiro niĩãdacu. Teero tiipacári, yũũ usenigũdacu. Múãcã useniapuya.

¹⁸ Múãcã yũũ tiiróbirora usenirõ booa. Yũũre sããpacári, yũũmena useniña.

Timoteo, Epafroditoye maquẽ

¹⁹ Marĩ Õpũ Jesús boorĩ, máata Timoteore múã pũtopũ ticocogũda, múãye quetire tuogú, usenigũda jĩgũ.

²⁰ Timoteo dícu yũũ tiiróbiro wãcũĩ; cũũ yũũ tiiróbiro múãrẽ ãñurõ wáari boogú, bayiró wãcũrecuti.

²¹ Æpẽrã cũũye dícuere wãcũrecuticua; Jesucristoyepere wãcũrecutiricua.

²² Múãpeja Timoteo diamacú tiirere masĩtoacu. Sícũ cũũ pacũmena padegú tiiróbiro yũũre ãñuré quetire bueapurucui.

²³ Teero tiigú, yũũre wáaadarere yũũ masĩãri siro, cũũrẽ múã pũtopũ ticocogũda.

²⁴ Marĩ Õpũ yũũre wãcũtutuari ticorémene ateré jĩã: Yũũcã máata múã pũtopũ wáagũdacu.

²⁵ “Múã pũtopũ yũũ baibiro biigú Epafroditore ticocoro booa”, jĩĩ wãcũã yũũ. Múã basiro yũũre tiápudutira, cũũrẽ ticocorira niwũ. Cũũ yũũ menamacũ, yũũre bueapugũ, surara ññañarõ netõrõbirora yũũmena ññañarõ netõgú niĩ.

²⁶ Cũũ múãrẽ bayiró ññadugai. Cũũ diarecutire quetire múã masĩrĩ tuogú, bayiró wãcũrecutiwĩ.

²⁷ Diamacũrã niĩã: Bayiró peti wáawi. Diaré pũtopũ niwĩ. Cũũ bayiró diarecutipacari, Cõãmacũ bóaneõ ññawĩ. Cũũ dícuere bóaneõ ññariwĩ; yũũcãrẽ bóaneõ ññawĩ, yũũre nemorõ boorituari jĩgũ.

²⁸ Múã cũũrẽ ññarã, useniãdacu. Teero tiigú, cũũrẽ boyeromene ticocodugaa. Múã usenire quetire tuogú, yũũcã usenigũdacu.

²⁹ Teero tiirá, useniremena cūūrē bocaya. Marī Ōpūrē padeoráre bocariro-birora cūūrē bocaya. Niipetira cūū tiiróbiro niirārē quioníremena ññaña.

³⁰ Cūū Cristoyere padecotegū niijīgū, diajōāmiwī. Diaró puto niipacu, múā tiíapuboriguere yūre tiíapuwī.

3

Biuro niirecutiro booa

¹ Yáa wedera, mecūtígārē múā marī Ōpūmena niijīrā, useniña. Yū to suguero wederiguere wedenemorī, yūre potocōria. Yū wedenemorī, múārē tiíapucu.

² Ññaré tiiráre cuiya. Cūārē “díayia cúara tiiróbiro niíya” jīā yū. “Cōnerígu yapa macā caseróre widecōāña, catiré petihére bñáaro jīrā”, jīya.

³ Marīye ōpūūrīrē tiiré marīrē añurārā niirī tiiría. Teero widecōārōno tiirá, Espiritu Santo tiíapuremena Cōāmacūrē añurō padeóa. Teero biiri Jesucristo marīrē tiibosárere “añunetōjōāre niíā” jī wedea. Teeré tiirá niijīrā, Cōāmacū ññacoropū widecōānorira peti tiiróbiro niíā; cūyara diamacū niíā.

⁴ Marī tiirémēna marī Cōāmacū ññacoropū añurārā niimasīātā, yū añugārā niibojīyu cūū ññacoropū. Yū āpērā nemorō tii netōncāmīwū.

⁵ Ate niíā yé queti: Ocho bñecori yū bauári siro, yūre widecōārira niíwā. Yū Israelya pōna macū niíā. Benjamínya pōna macū niíā. Yū pacusūmñā hebreoa niíwā. Teero tiigú, yū hebreoayū peti niíā. Moisére dutiré cūūriguere tiipetíguda jīgū, fariseo basocū wáawū.

⁶ Cōāmacū ññacoropū tee dutirére bayiró tiipetídugagū, Jesuré padeorí pōna macārārē sīādugagū, nñurucúwū. Tee dutirére añurō tiigú niirī, sīcū yūre “tee dutirére añurō tiirí” jīgāno maniwī.

⁷ Too sugueropū yū tiirécutirigue yūre wapapacá niimiwū. Mecūtígārē yū Jesucristore padeogú niijīgū, “niipetire too sugueropū yū tiirígue wapaniíā” jī tñgueñā.

⁸ Yū cñomírigue nemorō yū Ōpū Jesucristore masíre wapacutínemoā. Jesucristore padeoré wapa niipetire too sugueropū yū tiiríguere apeyenó marī boohérere cōārā tiiróbiro cōāwū. Jesucristo yū Ōpūrē cñodugagū, teero tiíwā.

⁹ Yū cūūmenā niídugaga. Moisére dutiré cūūriguere tiirígue wapa Cōāmacūmenā niimasíria; Cristore padeoré wapape cūūmenā niimasíā. Cristore padeorémēna dícu Cōāmacū basocáre “añurārā niíya” jī ññaqui.

¹⁰ Ateré boogá: Cristore añurō masídugaga. Cōāmacū cūū tutuaremenā Cristore masōrigū niíwī; yū tee tutuarere masídugaga. Cristo ññarō netō, diarirobirora yūcā ññarō netō tñgueñadugaga.

¹¹ Teero tiigú, yūcā diarira masāmñāadarobirora masāmñādugaga.

Marī añurō peotídugara, wācūtutuario booa

¹² Tee yū boorére “tiipetítóawū” jīgū mee tiia. Niipetirere diamacū tiiría ména. Teero tiirípacū, Jesucristo tiiróbiro niídugagū, tutuaromenā cūyere tiirucúa. Cūū yūre beserigū niíwī, teero tiíaro jīgū.

¹³ Yáa wedera, “yū Jesucristobiro tiipetía” jīria. Biirope tiia: Too suguero yū tiirucúriguere wācūria; yū Ōpū “¿deero tiirí booi yūre?” jīgū, bayiró cūyere tiirucújā.

¹⁴ Añurō peotídugaga, Cōāmacū yūre cūū “ticoguda” jīriguere ñeegūda jīgū. Marī Jesucristomenā niirārē teeré ticogudaqui.

¹⁵ Niipetira Jesuré padeotutúarano yū jīārirobirora wācūrō booa. Múā merēā wācūrī, Cōāmacū múārē diamacū wācūrī tiigúdaqui.

16 Cõamacũ marĩrẽ tũomasĩre ticoró jeatuaro diamacú tiirécũtiro booa.

17 Yáa wedera, yũũ tiirére añurõ ñnacũña. ãpẽrãrẽ ãsã tiiróbiro tiirácãrẽ ñnacũña.

18 Too sũgueropũ pee múãrẽ wedetoawũ. Utirémẽna jĩnemogũda sũcã. Pãũ “Cristore padeóã” jĩpacara, cũũrẽ ñnatutira tiiróbiro niĩya. Cũã cũũ curusapũ diabosariguere boohérabiro niĩya.

19 Cũã too síropũre pecamepũ yapacũtiadacua. Cõamacũ boorere tiidũgáripacara, cũã booré dícare tiidũgáya. Bobooro tiirere boboró manirõ “tiijããwũ yũũja” jĩ wedeeya. Atibúreco maquẽ dícare wãcũũya.

20 Marĩpeja ãmũãsepũ wáari basoca niĩã. Toopũ marĩya macã peti niicu. Marĩrẽ netõnégũ ãmũãsepũ niigũ putuaatiadare yuera tiia. Cũũrã marĩ Òpũ Jesucristo niĩ.

21 Cũũ putuaatigũ, marĩye òpũũrĩ búri niirere wasogúdaqui. Waso, cũũya òpũũ añurĩ òpũũ tiiróbiro tiigúdaqui. Cũũ niipetirere cũũ docapũ putuári tiimasĩqui. Teerora cũũ tutuaromena marĩcãrẽ wasorĩ tiigúdaqui.

4

Jesucristomena ãsenirucudutire

1 Teero tiirã, yáa wedera yũũ maĩrã, yũũ múãrẽ wedearirobirora marĩ Òpũrẽ padeorucũjãña. Múãrẽ ñnadũgaga. Múã yũũre ãsenirĩ tiirã niĩã. Yũũ múã padeorere ãpẽrãrẽ ãseniremena wedea.

2 Evodiare, Síntiquere ateré jĩã: “Múã marĩ Òpũrẽ padeorã numiã niijĩrã, múã cãmerĩ ñnadũgaherere duujãña; añurõ niirecũtiya”, jĩã.

3 Mũũ yũũ menamacũ, cúãrẽ tiiapuya, añurõ niirecũtiaro jĩgũ. Cũãcã ñañarõ netõpacãra, añurẽ quetire yũũ, Clemente, teero biiri ãpẽrãmẽna wedewa. Catirẽ petihẽre cãorã wãmerẽ jóaturipũpũ cúã wãmerẽ jóatunocu.

4 Múã marĩ Òpũmẽna niijĩrã, ãsenirucujãña. Jĩnemogũda sũcã: Òsenirucujãña.

5 Múã ãpẽrãrẽ bóaneõ ññarere niipetira masĩãrõ. Marĩ Òpũ putuaatiadaro péero dũsacũ.

6 Múãrẽ noo booró wáarere wãcũpatirijãña. Biirope tiiyã: Niipetire múãrẽ wáarenorẽ Cõamacũrẽ wede, cũũrẽ tiiapure sãĩñã. Cũũrẽ sãĩrã, ãsenire ticoya.

7 Múã teero tiirĩ, Cõamacũ añurõ niirecũtiri tiigúdaqui. Tee añurõ niirecũtire múãpũre jeari, múã basiro ññamanijõãadacu. Múã Jesucristomena niijĩrã, tee añurõ niirecũtiremena añurõ wãcũ, añurõ yeeripũnacũtiadacu.

Ññurere wãcũnũnũsedutire

8 Yáa wedera, múãrẽ ateré wedeyaponogũda. “Niirõrã niĩã” jĩrere wãcũña. Teero biiri quioniremena ññaré, diamacú niiré, ñañaré maniré, Cõamacũ tũsaré, basocã añurõ wedesere, añuré, ãsenirĩ tiirere wãcũña.

9 Yũũ múãrẽ buegũ niiwũ; yũũ bueriguere múã tũowũ. Yũũ ãpẽrãmẽna añurõ wedeapuriguere tũowũ; yũũ tiirĩguere ññawũ. Teero tiirã, yũũ tiirĩrobirora tiiyã. Múã teero tiirĩ, Cõamacũ añurõ niirecũtirere ticogũ múãmẽna niigũdaqui.

Filipos macãrã Pablõre niyerũ tiiapurigue

10 Mecãpãra múã yũũre tiiapuarira niĩãwũ sũcã; yũũre wãcũãyiro. Teero tiigũ, marĩ Òpũrẽ ãsenire ticoa. Múã yũũre wãcũrucumiriguere masĩã. Wãcũpacara, deero tii tiiapurere ticocomasĩririra niiwũ.

11 “Apeyenó yũũre dũsaa”, jĩgũ mee tiia. Yũũ cãorénomẽna ãsenimasĩã.

¹² Yꝰꝰ bóaneõgũ niimasĩã; teero biiri cꝰonetõgũ niimasĩã. Yꝰꝰre noo niiré wáari, useniremena niimasĩã. Yapigu, ꝰabóagu, cꝰonetõgũ, cꝰohégꝰcã niimasĩã.

¹³ Yꝰꝰre noo niiré wáari, Jesucristo yꝰꝰre tutuare ticogúmena niipetirere nꝰcãmasĩã.

¹⁴ Yꝰꝰ nꝰcãmasĩpacari, teero yꝰꝰ ñañarõ netõrítabe, yꝰꝰre tiiápura, añurõ tiiíra niiwã.

¹⁵ Múã Filipos macãrã ateré masĩã: Yꝰꝰ múãya dita Macedoniapꝰ añuré quetire wedenꝰcãritabe, toopú niiãrigu wáari, múã dícu yꝰꝰre tiiápuwꝰ. ãpẽrã Jesuré padeorí põna macãrã cũã añuré quetire ñeeré wapa yꝰꝰre apeyenórẽ ticoririra niiwã.

¹⁶ Yꝰꝰ Tesalónicapꝰ niirĩ, teerora tiiwá: Apeyenó yꝰꝰ boorére pee ticocorurira niiwã.

¹⁷ Yꝰꝰ múãrẽ apeyenó ticoré dícuare boogú mee tiia. Múã yꝰꝰre tiiápuri, Cõãmacũ múãrẽ añunemorõ tiigúdaqui. Teepére ññadugaa.

¹⁸ Niipetire múã ticocorigue jeatoaa. Teero tiigú, yꝰꝰ booré nemorõ cꝰoa. Múã Erafroditomena ticocoriguere ñeewã. Teero tiiró, yꝰꝰre dꝰsaría. Múã ticocorigue Cõãmacũrẽ ticoré tiiróbiro niã. Cũã ññacoropꝰre sitiaañúre busemõcore tiiróbiro cũũ tꝰsaré niicu.

¹⁹ Cõãmacũ yꝰꝰ Õpũ múãrẽ niipetire dꝰsarére ticogúdaqui. Cũã Jesucristomena pee peti añurére cꝰonetõnꝰcãqui.

²⁰ Marĩ Pacꝰ Cõãmacũrẽ “añunetõgũ niĩ” jĩrucujããda. Teerora jĩãda.

Ññudutiyaponorigue

²¹ Niipetira Cõãmacũrẽ padeorá Jesucristomena niirã añuãrõ. Marĩya wedera ãno yꝰꝰmena niirã múãrẽ aññuduticoya.

²² Niipetira ãno macãrã Cõãmacũrẽ padeorá, romanuã õpũya wiipꝰ niirãcã bayiró aññuduticoya.

²³ Marĩ Õpũ Jesucristo múãrẽ añuré ticoaro.

Nocõrõrã jóaa.

COLOSAS MACĀRĀRĒ Pablo jóaripũ

Ñuduticorigue

1-2 Yũũ Pablo Cõamacũ booró Jesucristoyere wededutigũ beserigũ niiã. Múã Colosas macārã Cõamacũ beserirare Cristore ãñurõ padeorãre ãñuduticoa. Marĩya wedegũ Timoteocã ãñuduticoi.

Cõamacũ marĩ Pacũ múãrẽ ãñurẽ ticoaro; ãñurõ niirecutiri tiiáro.

Pablo Colosas macārãrẽ Cõamacũrẽ sãibosárigue

3-4 Múãye quetire tũowú: Múã Jesucristore padeorẽre, teero biiri múã niipetira Cõamacũrẽ padeorãre maĩrẽre tũowú. Teero tiirã, ãsã múãrẽ sãibosãrecõrõ Cõamacũrẽ marĩ Ōpũ Jesucristo Pacũre usenire ticorucua.

5 Múã too sugeropũ diamacũ maquẽ, ãñurẽ quetire tũorãra, Cõamacũ cũũrẽ padeorãre ãmũãsepũ ãñurõ tiiãdarere tũomasĩyiro.

6 Æpẽrãcã teerora tee quetire tũorã, múãbirora tiirã tiiáyira. Niipetiropũ Jesurẽ padeorã ãñurẽre tiiáyira. Niipetiropũ paũ basocã Jesuyẽre padeorã tiiáyira. Cõamacũ basocãre ãñurõ tiirẽre múã sicato tũopacãra, “diamacũ maquẽrã niiã” jĩĩ, tũomasĩnucãrira niiwã.

7 Epafras ãsã bayiró maĩgũ múãrẽ tee quetire wederigũ niiwĩ. Cũũ ãsãrẽ padeapugũ niiĩ. Cristore ãñurõ padecotegũ niijĩgũ, múãrẽ diamacũ maquẽrẽ wederigũ niiĩ.

8 Cũũ basirora múãye quetire nẽejeawi. Espĩritu Santo múãrẽ cãmerĩ marĩ tiirĩguere wedewi.

9 Teero tiirã, tee quetire tũorĩ burecomena Cõamacũrẽ múãrẽ sãibosãrucujãã. Biiro jĩĩ sãibosãa: “Cõamacũ, tũomasĩrere ticonemoña cũãrẽ. Mũũ teerẽ ticori, mũũ boorẽre ãñurõ masĩpetiadacua. Mũũyere tũomasĩrã, ãñurõ masĩrã niiãdacua”, jĩĩã.

10 Teerẽ sãibosãa múãrẽ, Cõamacũ põna tiirõbirora niirecutiaro jĩĩrã. Múã teero niirecutira, múã tiirecutire cũũrẽ usenirĩ tiiãdacu; pee ãñurẽre tinemóãdacu; Cõamacũrẽ masĩnemoãdacu.

11 “Cõamacũ, mũũ bayiró tutuaremena wãcũtutuari tiiyã cũãrẽ”, jĩĩ sãibosãa. Cõamacũ wãcũtutuarere ticori, múãrẽ merẽã wãari, múã useniremena, cúaro manirõ wãcũtutuajããdacu;

12 marĩ Pacũre usenire ticoadacu. Cũũrã múãrẽ ãmũãsepe wãaadara niirĩ tiiyĩgũ. Toopã niipetira cũũrẽ padeorã, múãcã cũũ ticorẽre ñeeãdacu.

13-14 Sicatopũre marĩrẽ wãtĩã dutirira niiwã. Marĩrẽ teero biiri iĩagũ, Cõamacũ cũũ macũrẽ bayiró maĩgũrẽ ticodiocorigũ niiwĩ. Cũũ macũ marĩ ñañarẽ tiirẽre acabó, netõnérigũ niiwĩ. Teero tiigũ, Cõamacũ marĩrẽ naĩtĩãrõpũ niimirirare wionéco, cũũ macũ dutirẽmenape cũũrigũ niiwĩ sãa.

Basocã Cõamacũmena ãñurõ niirecutire

15 Cõamacũ bauhégũ niiqui. Cũũ macũ atibũrecopũ atigũ, Cõamacũ niirecutirere, cũũ tiirecutirere eñoyĩgũ. Cũũ niipetire Cõamacũ bauanérigũ nemorõ upatĩ macũ niiĩ.

16 Cõamacũ niipetirere tiigũ, cũũ macũmenarã tiirĩgũ niiwĩ. Ūmũãse maquẽrẽ, atibũreco maquẽrẽ, baurẽre, bauhẽrere, õpãrã ãmũãsepũ niirãrẽ, atibũrecopũ niirãrẽ, teero biiri niipetirere cũũmenarã tiirĩgũ niiwĩ. Teerẽ tiigũ, “yũũ macũye niiãdacu” jĩĩyĩgũ.

17 Cristo niipetire bauanéadari sugueropu niitoayigu.* Cũmenarã cũu bauanériguepara teerora niirucujãã.

18 Cristo niipetira cũrẽ padeoráre dutigú niĩ. Cũrã niĩ cũrẽ padeoráre catirére ticogú. Cũrã niĩ sũcã niipetira diarira suguero masásuguerigu. Teero tiigú, niipetirare, niipetirere niisuguerigu niĩ.

19 Cõamacũ biiro jĩyigu: “Yuu macũ yuu tiiróbirora niigũdaqui”. Teero tiiró, niipetire Cõamacũ niirecutire† Cristopare niã.

20 Cõamacũ cũu macũrẽ marĩrẽ diabolosari tiirigu niwĩ. Niipetire, niipetira cũmena añurõ niirecutirere wáari tiigúda jĩgũ, Cristo curusapu tusagu, díi õmayudiari tiyigu. Cũye dímena Cõamacũ atibúreco macãrãmena, atibúreco maquẽmena, ãmũãse niirãmena, ãmũãse niirẽmena niimasjãqui.

21 Múã too sugueropare Cõamacũrẽ masĩriyiro ména. Múã ñañaré tiirã niijĩrã, múã yeeripũnarĩpare Cõamacũmena cãmerĩ ñadugahera tiiróbiro niirucuyiro.

22 Teero múã niipacari, Cõamacũ múãmena añurõ niirecutimasĩqui sũcã. Cristo marĩ tiiróbiro õpũcutigu tiipũmenarã ñañarõ netõ, diayigu. Cũ diariguemena Cõamacũ múã ñañaré manirã, ñañaré tiirirabiropatuarĩ tiyigu. Cõamacũ múãrẽ cũmena niĩarõ jĩgũ, teero tiyigu.

23 Múã cũye quetire padeorucúri, cũ boorere tiirucúri, teero tiigúdaqui. Múã tee quetire tũoári siro, “Cõamacũmena niirucujããdacu” jĩyiro. Teero tiirã, cũmena niĩadarere ãseniremena yuenacãyiro. Teero tiirã, cũye quetire padeodúrijãña. Tee queti niipetiro macãrãpare wedenoã. Yucã tee quetire wedegúra niã.

Cõamacũ Pablöre Jesuré padeoráre tiiapudutirigue

24 Múãrẽ tiiapunemodugama jĩgũ, ñañarõ netõã. Mecátigã yuu ñañarõ netõpacú, ãseniremena niã. Cristo cũrẽ padeoráre niĩadarere tiigú, ñañarõ netõtóayigu. Teero tiigú, yucã cũ netóbirora cũrẽ padeoráre tiiapunemodugagu, ñañarõ netõã.

25 Cõamacũ yuure cũrẽ padeoráre tiiapudutirigu niwĩ. Teero tiigú, Jesuré padeoráre wedegú niã. Cũye quetire tũomasĩpetijãrõ jĩgũ, wedea.

26 Tee queti too suguero macãrãpare masĩña manirigue niimiriro niwũ. Cũrẽ yayióre quetibiro niimiriro niwũ. Atitóre Cõamacũ cũrẽ padeoráre tee quetire wederẽmena tũomasĩrĩ tiirigu niwĩ.

27 Cũrẽ Cõamacũ tee masĩña maniriguere, teero biiri cũ judíoa niihẽrãrẽ añurõ tiĩadarere masĩrĩ boorigu niwĩ. Ate niã: Cristo múãmena niiqui; cũ múãmena niirĩ, añuré múã ãmũãsepu cõoádarere masĩ, ãseniyuetoacu.

28 Hsã cũye quetire wedea. Niipetirare añurere tiidutia, cũmena niirucujãrõ jĩrã. Niipetirare, tũomasĩãrõ jĩrã, añurõ masĩré cũ ticorẽmena buea. Niipetira Jesuré padeoráre padeotutúaaaro jĩrã, teero tiia.

29 Teeré múãrẽ boosãgũ, yuu tutuaro põõtẽõrõ padea; niipetire cũ yuure wãcũtutuare ticorẽmena buea.

2

1 Yuu múãrẽ bayiró wãcũrere masĩrĩ boogã. Laodicea macãrãrẽ, teero biiri niipetira yuure ñahẽrãcãrẽ teerora wãcũã.

2 Múãrẽ biiro jĩ sãibosárucua: “Cõamacũ, cũrẽ yeeripũnarĩrẽ wãcũtutuare ticoya. Cũã cãmerĩ maĩrẽmena sũcãpõna tiiróbiro niĩarõ. Cũãcã añurõ mũye maquẽrẽ tũomasĩpetijãrõ. Teeré tũomasĩpetira, too suguero macãrã masĩña

* **1:17** Juan 1.1-18. † **1:19** Cõamacũ niirecutire ate niã: Cũ tutuanetõjõãgũ niiqui; basocãre maĩquí; diamacã maquẽrẽ tiiqui; niipetirere masĩqui; niipetiropu wáarere masĩqui; basocã wãcũrere masĩqui.

maniríguecārē t̄omasĩādacua”, jĩ sãibosáa. Tee masĩña manirígue Cristora niĩ.

³ Cristo niipetire masĩrére c̄oquí; niipetirere t̄omasĩqui.

⁴ Teeré múãrē wedea, ãpẽrã múãrē “diamacú niĩhẽre quetimena jĩĩditobocua” jĩĩgũ.

⁵ Ȳūu aperopá niipacu, múãmena niĩgũ tiiróbiro t̄agueñaga. Múã s̄ic̄p̄õna tiiróbiro niirecutirere t̄ogú, teero biiri Cristore bayiró padeorére t̄ogú, useninetõjõãga.

⁶ Múã sicutop̄are marĩ Õp̄ũ Jesucristore padeon̄cãrirobirora c̄ũmena niirucujãña.

⁷ Cũrē ãñurõ masĩnemoña. Cũrē padeorá niijĩrã, c̄ũ boorére tiirucujãña Epafra masĩrã buerirobirora. Teero tiirã, Cõãmacũrē usenire ticorucujãña.

Cristore padeohéra padeorígue

⁸ Múã t̄omasĩremena niĩña: ãpẽrã múãrē “diamacú maquẽrẽ buera tiia” jĩĩpacara, diamacú maquẽrẽ buericua. Wapamanírere, c̄ũ basiro wãcũrére, c̄ũ tiirucúre, atibáreco niirã dutirére buecua. Múã c̄ũ tee jĩ buerére t̄omasĩrã, “Cristoye mee niĩã” jĩ, c̄ũ buerére t̄on̄an̄userijãña.

⁹ Cristo marĩ tiiróbiro õp̄ũcutipacu, niipetire Cõãmacũ niirecutirere c̄ogú niĩ.

¹⁰ Múãcã Cristomena niijĩrã, Espiritu Santore c̄on̄etõjõãcu. Cristo niipetira ángleare, wãtĩarẽ, c̄ũ õp̄ãrãrẽ, teero biiri c̄ũ doca niyucorare dutigú niĩ.

¹¹ Múã Cristomena niin̄cãrito, widecõãnorira* tiiróbiro p̄ut̄ãrira niiwũ. Múãjã cõnerígu yapa macã caseróre widecõãña maniyíro. Cristo, múãrẽ widecõãrõno tiigú, diabosarígu niiwĩ. Cũ diariguemena ñañarõ múã tiirécutirere coserígu niiwĩ. Teerã marĩrẽ widecõãnorira tiiróbiro niirĩ tiia.

¹² Cristo diaari siro, sicututi coari tutip̄u c̄ũũnoyígu. Múãcã ocoména wãmeõt̄inorã, tiitutip̄u c̄ũũmenarã cõãrira tiiróbiro niirã tiyíro. Múã “Cõãmacũ c̄ũ tutuaremena Cristore masõyígu” jĩrẽre t̄oyíro. Teeré padeorá niijĩrã, wãmeõt̄iari siro, “Cristomenarã masãrira tiiróbiro niicu marĩcã” jĩ t̄omasĩyíro.

¹³ Múã too suguerop̄are Cõãmacũ tiidutíriguere masĩrijĩrã, widecõãnoña manirã niirira niiwũ. Teero biiri ñañaré tiirécutirecãrẽ cosenóña manirã niirira niiwũ. Teero tiirã, diarirabiro† niirucuj̄iyu ména; catiré petihére‡ ticoya maniyíro múãrẽ ména. Atitóre Cõãmacũ niipetire múã ñañaré tiirére acabótoayígu sáa. Cristomenarã múãrẽ catiré petihére ticotoayígu.

¹⁴ Marĩ Cõãmacũ dutirére netõn̄cãwũ. Cũ tee marĩ ñañaré tiirére Cristo curusap̄u diabosariguemena cosepetírigu niiwĩ.

¹⁵ Cristo diarígu niipacu, masãjĩgũ, wãtĩarẽ dutirãre netõn̄cãrígũ niiwĩ. Cũãrẽ netõn̄cãrere ãñogú, niipetira iñacorop̄u tiirígũ niiwĩ.

Atibáreco maquẽrẽ wãcũrijãña; Cristo boorépere wãcũrucujãña

¹⁶ Teero tiirã, ãpẽrã múã yaarére, múã s̄inirére iñarã, wedepatibocua. Cãmarĩcõrõ, muĩp̄rãcõrõ, semanarĩcõrõ múã c̄ũ tiiróbiro neãricu; c̄ũ tiiróbiro yeerisãre barecori c̄uorícu. Teero tiirã, múãrẽ wedepatibocua. Cũã wedepatirere t̄on̄an̄userijãña.

¹⁷ Cõãmacũ teeré sicutop̄are Cristore queoré ticosuguegu tiyígu. Cũ mac̄ye maquẽrẽ masĩarõ jĩgũ, teero tiyígu. Mecutígãrẽ Cristo jeatoai. Teero tiirã, Cristore tiin̄an̄usero booa sáa.

* **2:11** Pecasãyemena: circuncidados. † **2:13** “Diarirabiro” ati versículop̄are “muertos espiritualmente” jĩĩd̄ugaro tiia pecasãyemena. ‡ **2:13** “Catiré petihére” pecasãyemena “vida eterna” jĩĩd̄ugaro tiia.

18 Āpērā múārē biiro jīditocua: “Ūsā āñurā niiā. Cōāmacū ūsārē āñurō wācūārō jīrā, beti súubusea. Ángeleare padeóa. Ūsā cānirípacara, quēērōpυ ti-iróbiro Cōāmacūyere ĩñaā. Teero tiirá, ūsā āpērā nemorō Cōāmacūye maquērē āñurō masiā. Múācā ūsā tiiróbirora tiyá. Múā teeré tiihéra, wapa cūoádacu”, jīcua. Múārē teero jīrī, péerogā tuonunúseridojāña. “Masīrā peti niiā ūsājā”, jī wācūcua. Teero jīāmajārā tiíya. Cúā bueré cúā basiro jīāmare dícu niiā.

19 Cúā Cristomena niircua. Cristo cūūmena niirā dícuere dutigá niī. Marī cūūmena niirī, marīrē padeonemórere ticoqui. Cōāmacū booróbirora cāmerī maī, cāmerī tiípu tiíadacu.

20 Cristo diari, múā cūūmena diarirabiro niyiro. Sīcū diarigupυ atibáreco catirá dutirére tiiríqui. Diarigupυ tiiróbiro múārē atibáreco niirā dutirére tiirījārō booa. ¿Deero tiirá múāpe cúā dutirére tiirucúgari?

21 Biiro duticua: “Ñeerijāña; yaarijāña; padeñárijāña”, jīcua.

22 Cúā teero jīrā, atibáreco maquē máata petiádarere wedesera tiíya. Basocá wācūrémēna dutiré niiā.

23 Cúā dutirére āñuré tiiróbiro tuobócu múā, bári niiré niipacari. Cúā tee dutirére tiirá, Cōāmacūrē ūsenire ticoré diamacá maquērē tiiróbiro tiēñocua. Teero biiri cúārē dutirá doca niirére ĩñaārō jīrā, niipetira ĩñacoropυ tee dutirére “āñurō yυna” jīcua. Cúā basiro cúāye ōpūūrīrē ñañarō netōrī tiicúa. Teero tiirémēna cúā ñañaré tiidugáre “petijōāādacu” jī wācūmicua. Cúā teero tiirá, āñuré buarícua; teerora putuájācua sūcā.

3

1 Cristo dia masāmuārigυ ūmuāsepυ Cōāmacūya wāmo diamacániñape duiqui. Múācā cūūmena dia, cūūmena masārira niijrā, “cūū booré dícuere tiíada” jī wācūnūnūseyā.

2 Atibáreco maquērē wācūrijāña; Cristo boorépere wācūrucujāña.

3 Múā Cristomena dia masārira niijrā, catirére buayíro. Múā Cristomena catiré buarígue Cōāmacū putopυ niitoaa basocá ĩñahērōpυ.

4 Cristo múārē catirére ticogá putuātiri, múācā cūūmena atiadacu sūcā. Cūū tiiróbiro asibatéadacu.

Too sugueropυ tiirécutiriguere duujāña

5 Múā atibáreco maquē ñañaré tiidugárere duujāña: Āpērāmēna ñañarō ñeaperijāña; āpērāmēna múā booró ñeaperijāña; teeré tiidugápacara, ti-iríjāña; ñañarére ūgaripéarijāña; niyerure, apeyenórē boonemósārijāña. Teeré boonemósārāno Cōāmacūrē wācūricua; cúāye dícuere wācūjācua. Teero tiirá, basocá weerirare padeorábiro tiicúa.

6 Cōāmacū teeré tiiránomēna cúanetōjōāqui; cúārē bayiró ñañarō tiigúdaqui cūūrē netōnucāre wapa.

7 Múā too sugueropυre teeré tiirécutirira niimiyiro.

8 Atitóre ate niipetire duujāña: Múā āpērāmēna cúare, cúaremēna wedesere, āpērārē ñañarō tiiré, āpērārē ñañarō wedesecotere, ñañarō múā jīrere duujāña sáa.

9 Cāmerī jīditorijāña. Múā too sugueropυ niirecutiriguere, teero biiri múā tiirécutirigüecārē duujāyiro.

10 Atitó múā niirecutire merēā niiā sáa; āñuré niiā. Cōāmacū múārē tiirígu cūū tiiróbiro niirecutiario jīgū, múā niirecutirere wasomúānucārī tiigú tiiquí. Teemēna múā cūūrē masīnemorucujāādacu.

11 Teero tiirá, atemēna putuáa: Marī Cristore padeorá watoapυre sīcū āpērā nemorō uputí macū maniquí. Judíoa, judíoa niihērā sīcārībíro niirā tiia;

widecõãnorira, widecõãnoña manirã sîcãrîbîro niirã tiia; griegoaye wedese-masîhêrã, romanuã nihêrã, dutiapenori basocá,* dutiapenoña manirã sîcãrîbîro niirã tiia. Cristo sîcûrã niîi ðputí macû. Cûû niipetira cûûrê pade-orãmena niiqui.

¹² Cõãmacû múãrê maîi. Cûû múãrê cûûyara niîãrõ jîigû, beseyigû. Teero ti-irã, biiro tiirécûtiya: Æpêrãrê bóaneõ ïñaña; cúãrê ãñurõ ðseniremena tiîápuya; “ãpêrã nemorõ ãñurã niîã” jîi wãcûrijãña; cúaro manirõ yûyaya; cúañañarijãña;

¹³ ãpêrã múãrê naîrõ potocõrî, teero tûgueñajãña; ãpêrãména cúaracã, cúãrê acabóya. Marî Ôpû múãrê acabórirobirora múãcã acabóya.

¹⁴ Cãmerî maîñã múã. Teero maîrã, niipetire yûû wedeariguere tiipetîjããdacu. Sîcûpõna tiiróbiro cãmerî sûoníãdacu.

¹⁵ Cõãmacû múãrê, sîcûpõna tiiróbiro niîãrõ jîigû, beseyigû. Cristo múãrê ãñurõ niirecûtirere ticoyigû. Teero tiirã, sîcûpõna tiiróbiro ãñurõ niirecûtiya. Cõãmacûrê ðsenire ticorucujãña.

¹⁶ Cristoye quetire ãñurõ wãcûñnûseyã. Cûû masîré ticorémene cãmerî bueya; cãmerî wedeya, tûomasîãrõ jîirã. Múã yeeripûnapû ðseniremena Cõãmacûrê basapeo, cûûrê ðsenire ticoya. Salmopûpû jóariguere, Cõãmacûye maquê basaré, cûûrê ðsenirî tiirére basaya.

¹⁷ Niipetire múã wedeserenorê, múã tiirénorê marî Ôpû Jesús wãmemena tiirucújãña. Jesús tiîápurementa Cõãmacû marî Pacûre ðsenire ticoya.

Jesuré padeorãre tiidutîrigue

¹⁸ Manûcûtira numiãrê ate dutia: Múã manûsûmûãrê yûyaya. Múã Jesuré padeorã niirî, teeré tiidutîã.

¹⁹ Nûmocûtira ðmûãrê ate dutia: Múã nûmosãnumiãrê maîñã. Cúare manirémene cûûrê sûoníña.

²⁰ Wîmarã, mamarãrê ate dutia: Niipetire múã pacûsûmûã dutirére ãñurõ yûyaya. Múã teeré tiirî, Cõãmacû ðseniqui.

²¹ Wîmarã pacûsûmûãrê ate dutia: Múã põnarê naîrõ tuti, cúari tiirîjãña, cúãpû bóaneõrã niirî jîirã. Cúã bóaneõrã, múã dutirére tiirícua.

²² Dutiapenori basocare ate dutia: Atibáreco macãrã múãrê dutiaperã dutiri, niipetirere yûyaya. Æpêrã cúãrê dutiaperã ïñacoro dícu ãñurõ padecua, cúãmena ãñurõ pûtuãdugara. Cúã manirî, padericua. Múãpe Cõãmacûrê padeorã niijîrã, tiiditóro manirõ padeya.

²³ Niipetire múã paderénorê ðseniremena tiiyã. “Jesucristo dutiré tiiróbirora niicu teecã”, jîi wãcûtutuajãña. “Basocã dutiré dícare tiirã tiijãmiã”, jîi wãcûrijãña.

²⁴ Múã Cristore padecoteri basoca niîã. Cûûrã múã Ôpû diamacû niîi. Teero tiigû, cûûrã múãrê ðmûãsepû ãñurére ticogûdaqui. Múã teeré masîtoacu.

²⁵ Ñañaaré tiigúnopereja Cõãmacû ñañaorõ netõrî tiigûdaqui. Niipetira ñañaaré tiirîrãre sîcãrîbîro ñañaorõ netõrî tiigûdaqui.

4

¹ Basocãre dutiaperacãrê ate dutia: Múã basocã dutiaperare ãñurõ cûoyã. Múã masîcu: Múã Ôpû ðmûãsepû niigûpecã múã tiirére ïñaqui.

² Cõãmacûrê naîrõ sãîrucújãña. Æñurõ tûgueñasugueremene sãîrucúya. Sãîrã, Cõãmacûrê ðsenire ticorucujãña.

* **3:11** Pecasâyemene: esclavos.

³ Múã Cõãmacũrẽ sãĩrã, ùsãcãrẽ sãĩbosáya. “Pau Cristoye quetire masĩhẽrãrẽ tũodũgãri tiiáro”, jĩ sãĩbosáya. Cũũye queti too sũguero macãrãpũ cũã masĩña manirĩgue ãñurẽ queti niiã. Tee queti yũũ wederẽ wapa peresuwiipũ duiga.

⁴ Cristoye quetire basocã ãñurõ tũomasĩãrõ jĩrã, sãĩbosáya, Cõãmacũ yũũre wededutirobirora wedearo jĩrã.

⁵ Múã Jesuré padeohera watoapũre ãñurẽ tiiẽñorecutiya. Múã teero tiirí, ãñurẽ quetire múã wederi, tũoadacua.

⁶ Cũãmena wedesera, ñañarõ wedesero manirõ, ãñurẽ wedeseya. Teerẽ tiirã, múãrẽ cũã sãĩñãrĩ, niipetirare yũũmasĩãdacu.

Ãñudutiyaponorigue

⁷ Ûsã menamacũ Tíquico ùsã maĩgũ múã pũtopũ wãagũdaqui. Cũũ yũũmena Cristore padecotegũ, marĩ Õpũye maquẽrẽ ãñurõ padeapugũ niiĩ. Cũũ niipetire yũũre wãare quetire múãrẽ wedegũdaqui.

⁸ Yũũ cũũrẽ múã pũtopũ ticocogũdu tiiã, ùsãye maquẽrẽ masĩãrõ jĩgũ. Ûsã niirecutire quetire tũorã, wãcũtutuare buanemóãdacu.

⁹ Ûsã menamacũ Onésimo ùsã maĩgũ cũũmena wãagũdaqui. Cũũ múãya macã niirucurigũ niiĩ. Cũũ jĩrẽcõrõ ãñurõ tiinũnãsegũ niiĩ. Cũã niipetire ãnopũ wãarere múãrẽ wedeadacua.

¹⁰ Aristarco múãrẽ ãñudutii. Cũũcã yũũmena peresuwiipũ duui. Marcos (Bernabé tẽñũcã) múãrẽ ãñudutii. Apetó tiigũ, cũũ múã pũtopũ wãanetõboqui. Cũũ jeari, yũũ múãrẽ too sũgueropũ jĩĩcorirobirora cũũrẽ ãñurõ bocawa.

¹¹ Æpĩ Jesús, cũã “Justo” jĩgũ, múãrẽ ãñudutii. Pau judíoa Jesuré padeorã watoapũre cũã ãĩãrãrã yũũre padeapuya. Cũãcã “Cõãmacũ dutirẽ basocãpũre jeatoaa mée” jĩrẽ quetire wederã niiĩya. Cũã yũũre wãcũtutuari tiiĩya.

¹² Epafras múãya macã niirucurigũ múãrẽ ãñudutii. Cũũ Cristore padecotegũ niiĩ. Múãrẽ bayirõ sãĩbosárucui. Múãrẽ Jesuré padeorucújãrĩ booquí; teero biiri múãrẽ Cõãmacũ boorẽ dícurẽ tiirí booquí.

¹³ Cũũ múãrẽ, Laodicea macãrãcãrẽ, teero biiri Hierápolis macãrãcãrẽ bayirõ wãcũrucui. Teero tiigũ, yũũmena niigũ, naĩrõ múãrẽ sãĩbosárucugũ tiiĩ.

¹⁴ Lucas ãcotiri basocũ ùsã bayirõ maĩgũ múãrẽ ãñudutii. Æpĩ Demas ãñudutire ticoi.

Wedeyaponorigue

¹⁵ Laodicea macãrã Jesuré padeorã ãñuãrõ. Ninfacã ãñuãrõ. Teero biiri cooya wiipũ neãrucura Jesuré padeorí põna macãrã ãñuãrõ.

¹⁶ Múã atipũrẽ buepetiari siro, Laodicea macãrãpũre ticocoya sũcã. Cũãcã cũã neãrĩ wiipũ tiipũrẽ bueẽñoãrõ. Laodicea macãrãrẽ yũũ jóaripũrẽ múãcã bueya.

¹⁷ Arquipore biiro jĩña: “Marĩ Õpũ padedutigũ cũũriguere ãñurõ padeyaponoña”, jĩña.

¹⁸ Yũũ Pablo ate niituredarire múãrẽ ãñudutire ticogũ, yũũ basirora jóaa. Cõãmacũrẽ sãĩrã, wãcũña yũũ peresuwiipũ niirẽre. Cõãmacũ múãrẽ ãñurẽ ticoaro.

Nocõrõrã jóaa.

TESALÓNICA MACÃRÃRË Pablo jóasugueripũ

Ãñuduticorigue

¹ Yũũ Pablo, yũũ menamacãrã Silvano,* Timoteomena múã Tesalónica macãrã Jesuré padeorí põna macãrãrë ãñudutia. Múã marĩ Pacũ Cõãmacũ, marĩ Ôpũ Jesucristomena ãñurõ niijãcu.

Cõãmacũ múãrë ãñurë ticoaro; ãñurõ niirecutiri tiiáro.

Tesalónica macãrã ãñurõ tiiẽñorigue

² Múã niipetirare ùsã Cõãmacũmena wedeserecõrõ cũũrë ùsenire ticorucu-jãã.

³ Cõãmacũ marĩ Pacũmena wedesera, múã ãñurõ tiirére wãcũã. Múã Jesuré padeorẽmena ãñurõ tiirẽcuticu. Múã maĩrere ãñorã, ãpẽrãrë ãñurõ tiiápu. Marĩ Ôpũ Jesucristo putuaatiadarere ùseniyuera niijĩrã, ñãñarõ netõrã wãcũtutuacu.

⁴⁻⁵ Múãrë Jesuyé quetire wedera, ùsã wedeseremena dícu wederiwũ; Espiritu Santo tutuaremena wedewũ. Múãrë wedera, “ùsã wederé diamacũrã niiã” jĩmasĩwũ. Teero tiirã, ùsã masĩã: Cõãmacũ múãrë maĩ; múãrë beserigu niiwĩ.

Múã masĩcu: Ùsã toopũ niirã, múãrë maĩrã, múãrë ãñurõ tiirã niiwũ.

⁶ Múã ùsã tiirére iñarã, ùsã tiirõbirora tiirĩra niiwũ. Teero biiri marĩ Ôpũ tiirõbirora tiirĩra niiwũ. Múãrë Espiritu Santo ùsenire ticorẽmena bayirõ ñãñarõ netõpacãra, Jesucristoye quetire ñeewũ.

⁷ Teero tiirã, niipetira Jesucristore padeorã Macedoniapũ niirã, ãno Acayapũ niirã múã tiirére tãorã, “cũã tiirõbirora tiirõ booa marĩcãrë” jĩĩya.

⁸ Múãmena marĩ Ôpũ Jesuyé queti niipetiropũ sesajõãã. Macedonia, ãno Acaya dícu se saro tiirã. Niipetiro macãrãpũ múã Cõãmacũrë padeorere masĩtoacua. Teero tiirã, noãnópere wedemasĩriga sãa.

⁹ Cũã múã tiirẽcutirere wedeseya. Ùsã múã putopũ niirĩ, múã ùsãrë ãñurõ tiirĩguere wedeseya. Múã weerirare padeodũriguere wedeseya. Teeré duu, Cõãmacũ catigũ diamacũ niigũpere padeó, cũũ dutirere tiiáyro.

¹⁰ Cõãmacũ cũũ macũ diarigũpũre masõrigũ niiwĩ. Cũũ macũ ùmũãsepũ niigũ putuaatiadarere ùseniyuera tiiáyro. Cũũrã niĩ Jesús marĩ bayirõ ñãñarõ netõbõrirare netõnérigu.

2

Pablo Tesalónicapũ buerigue

¹ Múã yãa wederabiro niirã ateré masĩcu: Ùsã Tesalónicapũ niirã, bári peti niiririra niiwũ. Ùsã wederiguere tãorã, múã paũ Jesuré padeowã.

² Ùsã múã putopũ jeadari sugero, Filipospũ niiwũ. Toopũ niirĩ, too macãrã ùsãrë ñãñarõ netõrĩ tii, ñãñarõ jĩwã. Múã teeré masĩcu. Múãya macã macãrãcã ùsã wederiguere cãmotãdugamiwã. Cũã teero tiipacãri, Cõãmacũ ùsãrë wãcũtutuare ticowĩ. Teero tiirã, cũũye quetire wedewũ.

³ Múãrë wedera, merẽã wederiwũ. Múã menamacãrã numiãrë ñãñarõ ñeepedugaremena wedera mee tiiwã. Tiiditõriwũ.

* 1:1 Silvanorë ãpẽrã “Silas” jĩyira.

⁴ Cõamacũ beserigu niwĩ ùsãrẽ Jesuyé quetire wedeadarare. Teero tiirá, wedea. Basocá ùsãmena useniãrõ jĩrã mee wedea; Cõamacũ marĩ wãcũrere masĩgũpe useniãrõ jĩrã wedea.

⁵ Múã masĩcu: Æsã toopá niirã, ãñurõ múãrẽ wedese jĩditirowũ. Cõamacũ masĩqui: Múãrẽ buera, niyeru múãrẽ ãmaãdara mee tiiwá.

⁶⁻⁷ Æsã Cristo cũyere wededutigu beserira niiã. Teero tiirá, “ùsãrẽ dutirãbiro ãñaña” jĩ dutimasĩbojĩyu. Teeré dutiria. Múãcãrẽ, ãpẽrãrẽ teeré dutiria. Múãrẽ ãñurõ tiiwá. Múã pãtopũ niirã, sãcõ numiõ coo põnarẽ maĩrõbiro múãrẽ maĩwá.

⁸ Múãrẽ ãñurere boosãrã, Cõamacũye queti dícuere wederiwũ. Æsã jeatuario ùsã tiiapumasĩrere tiiapuwũ, múãrẽ bayiró maĩrã.

⁹ Æsã toopá niirã paderiguere múã wãcũcu. Múãrẽ Cõamacũye quetire wedera, potocõdugariwũ. Teero tiirá, ùsã basirowũ. Ñamirĩ, búrecori, yoari ùsã yaaadarere, ùsãrẽ dũsarénorẽ sãĩãdara padewũ.

¹⁰ Æsã tiirẽcutiriguere múã masĩcu. Cõamacũcã masĩqui. Æsã ñañarõ tiiró manirõ, diamacũrã tiiwá múã Jesurẽ padeorã ãñacorõpũre. “Cũã wapa cõoõya” jĩrõ manirõ niijãwũ ùsã.

¹¹⁻¹² Múã masĩcu: Sãcũ pacũ cũ põnarẽ wedero tiiróbirora ùsã múãcõrõrẽ wederucujãwũ. ãñurõ tũgueñaãrõ jĩgũ, wãcũtutuare múãrẽ ticowũ. Cõamacũ põna tiiróbirora niirecutidutiwũ. Múãrẽ Cõamacũ cũ põna niirõ jĩgũ, beserigu niwĩ. Cõamacũ cũ dutirẽ múãpũre niirĩ tiirĩgu niwĩ; cũ asibatere múãrẽ jeari tiirĩgu niwĩ.

¹³ Múã Cõamacũye quetire wederi tũorã, “Cõamacũ wedesere niiã” jĩrã, padeowá. “Basocã wedesere mee niiã”, jĩ masĩjãwũ. Teero tiirá, múã padeorere wãcũrã, Cõamacũrẽ usenire ticorucujãã. Æsã múãrẽ wederigue Cõamacũ wedesere peti niiwũ. Teemena cũrẽ padeorã múã niirecutire wasoa.

¹⁴ Múã Jesucristore padeorĩ, múãya dita macãrã múãrẽ ñañarõ netõrĩ tiiyãra. Jesurẽ padeorẽ põnarĩ macãrã Judeapũ niirãrẽ wãarirobirora wãayiro múãrẽ. Judeapũre cũãya wedera judíoa cũãrẽ ñañarõ netõrĩ tiiyãra.

¹⁵ Cũã judíoara marĩ Õpũ Jesurẽ sãiyãra; profetare sãiyãra; ùsãrẽ cõãjãwã. Cõamacũrẽ cúari tiiyãra. Niipetiramena cãmerĩtutire boojãya.

¹⁶ Judíoa niihẽrã netõãrõ jĩrã, ùsã Jesuyé quetire wederi, cãmotãya. Cũã ñañarẽ tiirẽ jõõpemena pairó peti wãaro tiia. Cõamacũ cũã teero tiirẽ wapa netõnẽridojãqui sãa.

Pablo Tesalónica macãrãrẽ ãñagũ wãanemodugamirigue

¹⁷ Æsã múãrẽ cõãtiari sirogã, máata múãrẽ ãñadugamiwũ sũcã. Æsãye õpũrĩ ãno niipacari, múã pãtopũ yeeripũnacutiwũ. Toopũre bayiró wãadugamiwũ.

¹⁸ Yũ Pablo “wãagũda” jĩrucumiwũ. Æsã toopũ wãadugarecõrõ Satanás ùsãrẽ cãmotãtu niwĩ.

¹⁹⁻²⁰ Múãrã niiã ùsãrẽ usenire ticorã. Teero tiirá, múãrẽ bayiró ãñadugaga. Marĩ Õpũ Jesús cũ pãtũaatiri, cũrẽ wedeada múãye quetire. Birowũ jĩãda: “Ãniãrã niĩya ùsãrẽ usenire ticorã. Cũãrẽ búri peti mũye quetire wederiwũ. Cũã teerẽ tũorã, mũrẽ ãñurõ padeowá. Teero tiirá, bayiró useniã cũãmena”, jĩãda Jesurẽ.

3

¹ Múãye queti diamacũ tũodugãra, sãcãrĩbiritũ sãa. Teero tiirá, “ùsã pũarã wãaweonoãrira niĩãdacu ãno Atenaspũ” jĩwũ.

2 Teero jĩrã, marĩ menamacũ Timoteore wáadutiwũ. Cũũ Cõãmacũrẽ padeotei Jesuyé quetire wederémena. Cũũrẽ ticocowũ, múãrẽ Jesuré padeonemó, wãcũtutuari tiiáro jĩrã.

3-4 Æpẽrã basocá múã Jesuré padeorí ñnarã, ñnatuti, buijãcua. Cũã teero tiirí, Jesuré padeodúrijãrõ jĩrã, Timoteore wededutira ticocowũ. Æsã toopá niirã, múãrẽ ateré wedesũguetoawũ: “Marĩ Jesuré padeorãre ñnarõ netõrĩ tiiádacua”, jĩwũ. Æsã jĩrirobirora wáaa. Múã teeré masĩcu.

5 Teero tiigú, wãcũ sĩcãrĩbĩhegũ, múãye quetire néeatidutiwũ, “¿padeomĩi cúã?” jĩgũ. Apetó tiigú, Satanás múãrẽ wedesãjãjĩyi; ãsã “bãri peti buejĩyura” jĩ wãcũmitũ.

Tesalónica macãrãye queti

6 Mecãtigãrẽ Timoteo múã putopũ ñnagũ jearigũ putuajeaawĩ. Múãyere ãñurẽ queti néeputajeai. Múã Jesuré padeorucúrere, múã ãñurõ cãmerĩ maĩrecutirere wedeawĩ. Æsãrẽ maĩrémena wãcũrucujãyiro. Æsãrẽ bayiró ñnadugaayiro ãsã múãrẽ ñnadugarobirora.

7 Teero tiirã, ãsã múã Jesuré padeorucújãrĩ tũorã, ñnarõ netõpacãra, wãcũtutuara niĩã sũcã.

8 Marĩ Õpũrẽ múã padeó wãcũtutuari tũorã, ãsã yeerisãã sũcã.

9 Múã ãsãrẽ bayiró peti ãsenirĩ tiijãã. Teero tiirã, ãsã Cõãmacũrẽ deero tii ãsenire ticopetimasĩricu.

10 Ñnamirĩ, búrecori Cõãmacũrẽ bayiró sãĩrucújãã, múãrẽ ñnadugara. Múãrẽ Jesuyére wededugaga, padeonemóãrõ jĩrã.

11 Cõãmacũ marĩ Pacũ basiro marĩ Õpũ Jesuména ãsãrẽ tiiápuaro múã putopũ wáaadare.

12 Marĩ Õpũ Jesús múãrẽ cãmerĩ maĩnemórĩ tiiáro. Æsã múãrẽ maĩrõbirora múãcãrẽ niipetirare maĩrĩ tiiáro.

13 Cũã teero tiirí, múã cũã ãñurõ tiiápuremena wãcũtutuara, wapa cũohéra niĩãdacu Cõãmacũ marĩ Pacũ ñnacorpũre. Marĩ Õpũ Jesús cũyaramena atibũrecopũ putuatiiri, teerora niĩãdacu.

4

Cõãmacũ tũsarére tiidutĩrigue

1 Mecãtigãrẽ Jesús wãmemena múãrẽ wãcũtutuare ticoa sũcã. “Biirõ tii-irécutiya” jĩrẽre, teero biiri Cõãmacũ tũsarére múãrẽ wedewũ. Tee maquẽrẽ tiiáyiro. Teeré tiinemõña.

2 Æsã wederiguere múã masĩcu. Tee maquẽrẽ wedera, Jesús marĩ Õpũ dutirémena múãrẽ wedewũ.

3 Cõãmacũ múãrẽ ñnaré manirã niirĩ booquí. Teero tiirã, ãpẽrãména ñnarõ ñeeaperijãña.

4 Múãcõrõ quioníremena ñnaré tiiẽnorõ manirõ wãmosía, ñnocutiya. Múã teero tiirí ñnarã, ãpẽrã “ãñurõ tiiya” jĩãdacua.

5 Cõãmacũrẽ masĩhẽrã tiirõbiro numiãrẽ ñnaré tiidugáremena ugaripéarijãña.

6 Æpĩ ñnumorẽ ñeeapera, coo manũrẽ ñnarõ tiirã tii cú. Teeré tiirijãña. Cõãmacũ tee tiirãre ñnarõ tiiigúdaqui ãsã múãrẽ wederirobirora.

7 Cõãmacũ marĩrẽ ñnaré tiiáro jĩgũ mee beserigũ niiwĩ. Ñnaré manirã niirĩ booquí.

8 Tee wederi boohégũno ãsãrẽ boohégũ mee tiiquí; Cõãmacũ Espiritu Santore ticorigũpere boohégũ tiiquí.

⁹ Cãmerĩ maĩrere deero jóanemomasĩriga múãrẽ. Cõãmacũ múãrẽ cãmerĩ maĩdutítóarigu niĩwĩ.

¹⁰ Múã teerora tiiáyro. Niipetira Jesuré padeorá Macedonia macãrãrẽ maĩáyro. Maĩpacári, múãrẽ “bayiró maĩnemóña” jĩicoa.

¹¹ “Añurõ niiãda”, jĩĩña. Múãye niĩhẽrere wedepatirijãña. Múãye maquẽpere wãcũ, añurõ pade, niijãña. Múãrẽ teeré dutitoawũ.

¹² Múã padera, teeména catiadacu, ãpẽrãyére sãĩrĩpacara. Múã teero tiirí, Jesuré padeohéra múãrẽ añurõ wedeseadacua.

Jesús pũtuaatiadare

¹³ Diarirare wáaadare múã masĩhẽrã niirĩ booríga. Jesuré padeorá diara, cãũmena niirã wáaadacua. Múã teeré masĩrã, Jesuré padeorá diari, ãpẽrã tiiróbiro nocõrõca boorituricu.

¹⁴ Marĩ Jesús diarigũpũ masãmuãrĩguere padeojĩrã, atecãrẽ padeóa: Jesuré padeorá diarirare Cõãmacũ Jesuré masõrirobirora cúãcãrẽ masõgũdaqui.

¹⁵ Marĩ Õpũ Jesús wederiguere múãrẽ wedera tiiã: Jesús pũtuaatiri, cãũrẽ padeorá cãũrẽ bocara wáaadacua. Cãũrẽ bocara, marĩ catirá ãpẽrã diarira suguero wáaricu.

¹⁶ Biirope wáaadacu: Marĩ Õpũ basiro ãmuãsepe diiátigũdaqui. Cãũ diiátiri, ateré tuoádacu: Dutiréména wedesere, ángele uputí macũ peti wedesere, Cõãmacũyawũ corneta busari tuoádacu. Teero wáari, Jesuré padeoríra diarira masãsugueadacua.

¹⁷ Cúã siro marĩ catirá õmeburuáripũ cúãmena néemuãwanoãdacu. Toopú Jesuré bocaadacu. Teero tiirã, cãũmena niirucujããdacu.

¹⁸ Múã teeré cãmerĩ wedeya. Teero tiirã, cãmerĩ wãcũtutuari tiiádacu.

5

¹ Jesús pũtuaatiadari suguerogã wáaadare maquẽrẽ múã masĩcu. Teero tiigú, múãrẽ deero tii wedenemomasĩriga.

² Múã añurõ masĩtoacu: Yaarépigu ñamipũ atigúbiro marĩ Õpũ Jesús pũtuaatigũdaqui.

³ Basocá “ãsã cuiro manirõ añurõ niirecutijãã” jĩĩ wãcũbocua. Teero cúã wãcũpacari, wãcũña manirõ pee ñañaré cúãrẽ wáaadacu. Teerora biia, sícõ niipacó wĩmagũ apaadari suguero: Wãcũña manirõ coo pũniré tũgueñanucãco. Tee ñañaré wáaadare netõricua.

⁴ Múãpeja naĩtĩãrõpũ niirãbiro niiria. Teero tiirã, Jesús pũtuaatiadari bũreco jeari, yaarépigu múãrẽ ñeerĩ, ucuarabiro wáaricu.

⁵ Múã niipetira bóero niirã, bũreco niirãbiro niijĩrã, Cõãmacũ “tiigúda” jĩĩriguere wãanucãrĩ ññamasĩã. Marĩ naĩtĩãrõ, ñamipũ niirãbiro niirãjã, ññamasĩribocu.

⁶ Marĩ cãnirãbiro niirijããda. Basocá Jesús pũtuaatiadarere wãcũhẽrã, cãnirãbiro niicua. Marĩ cãũ pũtuaatiadarere añurõ ññacorucujããda; marĩ tiirere añurõ wãcũ, niijããda.

⁷ Cãnirã ñnamirẽ cãniĩya. Cũmurã ñnamirẽ cũmuũya.

⁸ Marĩpeja bũreco niirãbiro niijĩrã, marĩ tiirere añurõ wãcũ, niijããda. Sícũ cãmerĩsĩãrõpũ wáagu, cãũya õpũũrẽ cãmotágu, cõme sutirore sãñaqui. Cãũ tiiróbiro marĩ wãtĩrẽ cãmotára, Cõãmacũrẽ padeorucujããda; cãmerĩ maĩãda. Dupure cãmotágu, cõmecororé pesaqui. Cãũ tiiróbiro marĩ wãtĩrẽ cãmotára, “Jesús marĩrẽ netõnérigũ niĩwĩ; cãũmena niirucujããdacu” jĩĩ wãcũãda.

⁹ Cõãmacũ cãũ ñañarõ tiiá dara meerẽ marĩrẽ cãũrigũ niĩwĩ. Marĩ Õpũ Jesucristomena netõãdarare cãũrigũ niĩwĩ.

¹⁰ Jesús marĩrẽ diabolosarigu niwĩ. Teero tiirá, marĩ catirá, diarira cūmena niirucujãdacu.

¹¹ Teero tiirá, múã cãmerĩ wãcūtutuari tiiyá. Cãmerĩ padeonemórĩ tiiyá múã tiirucúrobirora.

Wedeyaponorigue

¹² Múãrẽ bayiró wedea sũcã. Múã menamacãrã Cõãmacũye queti wederáre quioníremena ññaña. Cúã múãmena pade, múã niĩadarere wede, múã ãñurõ tiĩadarere wedeeya.

¹³ Múã cúã tiĩapurere ññarã, cúãrẽ maĩ, bayiró padeoyá. Múã cãmerĩ ãñurõ niirecutiya.

¹⁴ Múãrẽ wãcūtutuare ticoa sũcã. Daderá niirãrẽ cúã padeadare maquẽrẽ ãñurõ wedeya. Wãcūtutuherrare wãcūtutuari tiiyá. Wãcũbayiherare tiĩápuya. Niipetiramena cúaro manirõ ãñurõ niĩña.

¹⁵ Múãrẽ ãpĩ ññañarõ tiirí, cūrẽ ññañarõ tiicãmérijãña. Ññurépere tiirucujãña múã menamacãrãmena, teero biiri niipetiramena.

¹⁶ Useniremena niirucujãña.

¹⁷ Cõãmacũrẽ sãirucujãña.

¹⁸ Múãrẽ wáarecõrõ Cõãmacũrẽ usenire ticorucujãña. Cõãmacũ teeré tiirí booquí múã Jesucristore padeoráre.

¹⁹ Espíritu Santo múã wãcũrépũre wederi, cãmotárijãña.

²⁰ Espíritu Santo masĩré ticorémãna wederére booríjã tiiríjãña.

²¹ Ñpẽrã wederére ãñurõ wãcũ beseya, “¿diamacú niĩ?” jĩrã. Ññuré niirí, teeré tiiyá.

²² Niipetire ññañaré tiiríjãña.

²³ Cõãmacũ ãñurõ niirecutirere ticogú múãrẽ ññañaré manirã niirí tiĩáro. Múã wãcũrére, múãye õpũrĩrẽ cotearo. Múãrẽ wapa cuohéra niirí tiĩáro. Cũ teero tiĩáro, té marĩ Õpũ Jesucristo putuaatiripũ.

²⁴ Cõãmacũ teerora tiigúdaqui. Cũ múãrẽ beserigu cũ jĩrirobirora tiigú niĩ.

²⁵ Múãcã Cõãmacũrẽ ãsãrẽ sãĩbosáya.

²⁶ Niipetira too macãrã Jesuré padeoráre maĩrémena ãñuduticoya.

²⁷ Marĩ Õpũ dutirómãna múãrẽ wedea: Niipetira Jesuré padeoráre atipũrẽ bueẽñoña.

²⁸ Marĩ Õpũ Jesucristo múãrẽ ãñuré ticoaro.

Nocõrõrã niĩ.

TESALÓNICA MACÃRÃRĚ Pablo p̄arĩ jóaripũ

Ãñuduticorigue

¹ Ȳm̄ Pablo, ȳm̄ menamacãrã Silvano,* Timoteomena múã Tesalónica macãrã Jesuré padeorí p̄na macãrãrĚ ãñudutia. Múã marĩ Pac̄m̄ Cõãmacũ, marĩ Őpũ Jesucristomena ãñurõ niijãcu.

² Cõãmacũ marĩ Pac̄m̄, Jesucristo marĩ Őpũ múãrĚ ãñuré ticoaro; ãñurõ niirecutiri tiíaro.

Jesús p̄t̄uaatiri, Cõãmacũ ñañarãrĚ cõããdare maquĚ

³ Múã ùsãya wederabiro biirã, marĩ Őpũ Jesuré padeonemórã tiíayiro. Cãmerĩ mañnemóayiro. Teero tiirã, ùsã tiirucúrobirora CõãmacũrĚ ùsenire tiorucujãrõ booa.

⁴ Múãye maquĚrĚ ùsã noo wáaro CõãmacũrĚ padeorãre wedea. “Tesalónica macãrã cúãrĚ ñañarõ tiipacári, ñañarõ netõpacára, wãcütutua, padeorucújããyira”, jĩ, ùseniremena wedea.

⁵ MúãrĚ ñañarõ wáapacari, múã wãcütutuaremena Cõãmacũ diamacũ tiirĚre ěñorã tiicú. Cõãmacũjã basocãre cúã tiirócorõ ñña, wapa tiiquí. Teero tiirã, múã cũ p̄top̄m̄ jeaadara niã sãa. Cõãmacũ dutirĚ múãp̄ure jeari, ñañarõ netõrã tiíayiro.

⁶ Cõãmacũ diamacũ maquĚrĚ tiigú niijĩgũ, múãrĚ ñañarõ netõrĩ tiirãre ñañarõ netõrĩ tiigúdaqui.

⁷ Múã ñañarõ netõrãp̄ere yeerisãre ticogúdaqui ùsãrĚ ticoadarobirora. Tee wáaadacu marĩ Őpũ Jesús p̄t̄uaatiri. Cũ p̄t̄uaatigũ, cũyara ángelea tutuaramena ùm̄ũãsep̄m̄ diiatigúdaqui. JũrĚmena asiyádiatigúdaqui.

⁸ CõãmacũrĚ masĩhĚrãrĚ, marĩ Őpũ JesuyĚ quetire netõncãrãrĚ bayirõ ñañarõ tiigú atigúdaqui.

⁹ Cúã ñañarĚ tiirĚ wapa cõãdiocogúdaqui. Teero tiirã, cúã cũ niirõ berup̄m̄ cõãnoãdacua. Cũ ãñurõ tiirĚ, cũ tutuarere ññariadacua.

¹⁰ TeerĚ wáaadacu Jesús p̄t̄uaatiri b̄urecore. Tiib̄urecore cũyara cũãrĚ ùsenipeoadacua; niipetira cũãrĚ padeorã petija cũãrĚ ññamanijõããdacua. Múãcã ùsã wederiguere padeojĩrã, cúãmena ùsenipeorop̄m̄ niíadacu.

¹¹ Teero tiirã, CõãmacũrĚ múãye maquĚrĚ sãĩbosárucua. Cũ múãrĚ beserigu niijĩgũ, múãrĚ cũ tiiróbirora niirecutiri tiíaro. Múã ãñurõ tiidugãrĚre tiipetĩri tiíaro. Múã cũãrĚ padeorã niijĩrã, cũ tutuaremena tiirĚre tiipetĩri tiíaro.

¹² Múã teero tiirĚmena marĩ Őpũ Jesús quioníremena ùsenipeonogúdaqui. Teero biiri basocã múãcãrĚ quioníremena ùsenipeoadacua. Cõãmacũ, marĩ Őpũ Jesucristo múãrĚ ãñuré ticorĚmena ññajĩrã, teero ùsenipeonoãdacu.

2

Jesús p̄t̄uaatiadarere wedequĚnorigue

¹ Mecãtĩgã marĩ Őpũ Jesucristo p̄t̄uaatiadarere, marĩ cũmena neããdarere wedegúda.

² “Marĩ Őpũ p̄t̄uaatiadari b̄ureco jeatoaa mée” jĩrĚ quetire t̄obócu. MúãrĚ tee quetire wederã aterĚ jĩbocua: “Ŭsã Espiritu Santore c̄uojĩrã, tee

* 1:1 SilvanorĚ ãpĚrã “Silas” jĩyira.

múārē wedea”, jĩbocua; o “Pablocã tee jĩ wedewa” o “Pablocã tee ùsārē jóarira niwã”, jĩbocua. Teeré tuopacára, wãcũsugueriguere wasorí tiirijãña; wãcũpatirijãña.

³ Cũārē jĩdítonorijãña. Cũũ putuaatiadari bureco suguero biiro wáaadacu: Paũ basocá Cõãmacũrē netõncãadacu; teero biiri sĩcũ ñañagú peti bauáẽnogũdaqui. Too síropũ cũũ pecamepũ jũtẽrĩjãgũdaqui.

⁴ Cũũ Cõãmacũrē, teero biiri niipetire basocá padeoré maquẽrē boorígũdaqui. Cũũ dícuere padeodutígũ, “niipetira nemorõ uputí macũ niĩã yũũja” jĩgũdaqui. Cõãmacũwii Jerusalén niirí wiipare dui, “yũũ Cõãmacũ niĩã” jĩgũdaqui.

⁵ Yũũ múã putopũ niigũ, teeré wedewũ. ¿Múã teeré wãcũrii?

⁶ Cũũrē cãmotárere múã masĩcu mée. Cũũ bauáẽñomasĩriqui Cõãmacũ cũũ jĩritono jeaheri ména.

⁷ “Cõãmacũrē bayiró netõncãre wáaadacu” jĩriro jearipacari, wáaropũ tiia mée. Ñañarere cãmotágu mecütígãrē cãmotárucujãqui ména. Coterucugũdaqui, tée aperopú néewanogũpũ.

⁸ Toorá ñañagú peti bauáẽnogũdaqui sáa. Cũũrē marĩ Òpũ Jesús cũũ wĩãpũremenarã sĩãjãgũdaqui; cũũ asibatéremena putuaatigũ, cũũrē cõãdiocogũdaqui.

⁹ Cũũ ñañagú peti sicato bauáẽnogũ, Satanás tiiápuremena jeagũdaqui. Cũũ tutuare cuogũdaqui. Cũũ tiiẽnogũbiro tiirémena basocáre jĩditogũdaqui.

¹⁰ Ñañarémena pecamepũ wáaadare tiiditõẽnopetijãgũdaqui, cúã diamacú maquẽ maĩrere booríguere wapa. Cúã netõnerere boorítóaya mée.

¹¹ Teero tiigú, Cõãmacũ cũãrē diamacú maquẽrē ññamasĩrĩ tiiríqui, cúã jĩditorere padeoáro jĩgũ.

¹² Cõãmacũ diamacú maquẽrē boohérere, ñañaré tiiusénirãrē “múã wapa cnoa” jĩgũdaqui.

Cõãmacũ múãrē netõnẽadarare beserigũ niwĩ

¹³ Múã marĩ Òpũ maĩrãrē sicutopũra Cõãmacũ beserigũ niwĩ, netõnégũdu. Cõãmacũ múãrē cũũyara sããrĩ tiirígũ niwĩ Espĩritu Santo tutuaremena, teero biiri múã diamacú maquẽrē padeorémena. Òsã tee niipetirere wãcũrã, Cõãmacũrē usenire ticorucujããda.

¹⁴ Òsã múãrē Jesuyé quetire wederiguemena Cõãmacũ múãrē netõnerigu niwĩ, múãcã marĩ Òpũ Jesucristo añuré cuoré maquẽrē cuoáro jĩgũ.

¹⁵ Teero tiirã, padeó wãcũtutuaya. Òsã múãrē bueriguere tiinũnũseyã. Tee bueriguere múãrē wedewũ; teero biiri tee bueriguere paperapũpũ jóawũ.

¹⁶⁻¹⁷ Jesucristo marĩ Òpũ basiro, teero biiri marĩ Paũ Cõãmacũ múã yeeripũnarĩrē wãcũtutuari tiiáro; múãrē padeorucujãrĩ tiiáro, niipetire múã wedesere, múã tiiré añuré dícu niĩãrõ jĩgũ. Cõãmacũ cũũ añurõ tiirémena marĩrē maĩquí; marĩrē wãcũtutuare niirucujããdare ticoqui; marĩrē too síropũ añurõ niĩãdarecãrē masĩrĩ tiiquí.

3

Sãĩbosáducticorigue

¹ Òsãya wederabiro niirã, ùsārē biiro sãĩbosáya: “Òsã Òpũ, mũũye queti aperopú boyeromena sesaaro; ùsārē wáarirobirora padeorémena ñeenoãrõ”, jĩ sãĩñã.

² Niipetira marĩ Òpũ Jesuré padeoríya. Teero tiirã, basocá ñañarã ùsārē tiidugãrere netõnẽãrõ jĩrã, sãĩñã.

3 Marĩ Õpũ cũũ jĩrirobirora tiiquí. Teero tiigú, múãrẽ wãcũtutuari ti-inemógũdaqui; múãrẽ ñañarõ wáari jĩgũ, cãmotágũdaqui.

4 Ësã tiidutíriguere múã diamacá tiirá tiicú; teerora tiiwárucujãadacu. Marĩ Õpũ múãrẽ “teerora tiirucúri tiigũdaqui” jĩ padeóa ãsã.

5 Marĩ Õpũ múãrẽ Cõãmacũ maĩrere masĩrĩ tiiáro. Cristo ñañarõ netõgũ wãcũtutuarirobirora múãrẽ wãcũtutuari tiiáro.

“Padeya” jĩcorigue

6 Jesucristo marĩ Õpũ wãmemena múãrẽ ateré tiidutía: Jesuré padeogúno daderi, ãsã dutiriguere tiihéri, bapacutinemorijãña.

7 Múã masĩcu: Ësã tiiriguere ññacũrõ booa. Ësã múãmena niirã, sica diamacá niirã mee tiiwá.

8 Atecãrẽ sícãnorẽ wapatíripacara, yaariwũ. Teero tiiróno tiirá, ñamirĩ, bárecori bayirõ peti padewũ, múãrẽ potocõdũgahera.

9 “Ësã bueré wapa ãsãrẽ wapatíya”, jĩ dutimasĩpacara, dutiriwũ. Ësã padewũ, ãñuré bueré ticodũgara, múãrẽ ññacũrõ jĩrã.

10 Múãmena niirã, ateré tiidutíwũ: “Padedũgahegũnojã yaarijããrõ”, jĩwã.

11 Siquẽrã múãmena niirã daderá niiré quetire tũowá. Paderipacara, ãpẽrãména wedesesodeaatiayira.

12 Marĩ Õpũ Jesucristo wãmemena teero tiirãre ãsã biiro tiidutí, wãcũtutuare ticoa: ãñurõ yeeripũnacũtiremema padeya, múãrẽ dũsarénorẽ sãĩãdara.

13 Ësãya wederabiro niirã, páasũtiro manirõ ãñurere tiirucújãña.

14 Ësã atipũména duticorere netõnũcãgũnorẽ ññamasĩ, bapacũtirijãña, bo-booro netõãrõ jĩrã.

15 Teero tiipacára, cãũrẽ ññatutirijãña. Cãũrẽ biirope wedequẽnoña sícũ múãya wedegũre wederobirora.

Wedeyaponorigue

16 Marĩ Õpũ basiro ãñurõ niirecũtire maquẽrẽ ticogú múãrẽ merẽã wáari, ãñurõ niirecũtire maquẽrẽ ticorucujããrõ. Marĩ Õpũ múã niipetirapũre niĩãrõ.

17 Yũũ Pablo ate niituredarire múãrẽ ãñudutire ticogũ, yũũ basirora jóaa. Yũũ jóarepũrĩcõrõ teero jóaa. Teero tiirá, múã “cũũrã jóayi” jĩ ññamasĩãdacu.

18 Marĩ Õpũ Jesucristo múã niipetirapũre ãñuré ticoaro.

Nocõrõrã niĩã.

TIMOTEORE Pablo jóasugueripũ

Ãñuduticorigue

1-2 Timoteo, yũ Pablo mũrẽ añudutia. Cõãmacũ marĩrẽ netõnerigũ, teero biiri Jesucristo too síropũ putuaatigũdutĩrutirõmena yũ cũyere wededutigũ beserigũ niĩã. Mũ Jesuré padeogũ, yũ macũ tiirõbiro niĩã.

Cõãmacũ marĩ Pacũ, teero biiri Jesucristo marĩ Ôpũ mũrẽ añurẽ ticoaro; bóaneõ ññaãrõ; añurõ niirecutiri tiĩaro.

Diamacũ niĩhẽrere buedutiririgue

3 Yũ Macedonia ditapũ wáagũ, mũrẽ bayiró jĩrirobirora tiimacã Éfesopũ putuácũmuña. Toopũre diamacũ bueherare teerẽ buedutirijãña.

4 Atibáreco maquẽ wedeseãmarere tuonũuserijããrõ. Teero biiri cúãya wedera tíatopũ macãrã cúã jĩmuãatiriguere tuonũuserijããrõ. Teerẽ tuonũusera búri peti cãmerĩ cúasori tiĩadacu; Cõãmacũ tiidutĩrere tiirĩcua. Cũrẽ padeonemóricua.

5 Múãrẽ cãmerĩ maĩrĩ boogũ, teero dutia. Ññaarẽ manirã, añurõ yeeripũnacũtira, jĩdutoro manirõ padeorã cãmerĩ maĩãdacu.

6 Æpẽã teero biiriya. Noo booró wedesejãya.

7 Moisére dutirẽ cũũriguere buedugamicua. Ññurõ tee buerẽ maquẽrẽ masĩripacara, diamacũ tiirõbiro bueeya.

8 Marĩ masĩã: Tee dutirẽ añuniã, marĩ teerẽ añurõ bue, diamacũ tiĩatã.

9 Aterẽ tuomasĩrõ booa: Ññurõ tiirã dutirẽre booriya. Biiro tiirãpere dutirẽre cũũrõ booa: Dutirẽre netõnũcãrãrẽ; dutirẽre tuorídojãrãrẽ; ññaãrãrẽ; Cõãmacũ dutirẽre netõnũcãrãrẽ; Cõãmacũrẽ quioníremena ññaãrãrẽ; cũũye buerẽ maquẽrẽ boohẽrere; pacurẽ, pacorẽ siãrãrẽ; niipetira basocãre siãrãrẽ;

10 Æpẽãmẽna ññaãrõ ñeeaperare; ãmũã sesaro numiãmena tiirõbiro tiirãnorẽ; basocãre yaa, dúarare; jĩdutorepirare; “Cõãmacũmena jĩã” jĩdutorare; Cõãmacũ buerẽ niipacari, merẽã buecoterare cũũrõ booa.

11 Tee buerẽ Cõãmacũ netõnerẽ queti maquẽ niĩã. Cũũ añunetõjõãgũ yũre tee añurẽ quetire buedutiwi.

Cõãmacũ Pablõre bóaneõ ññarigue

12 Marĩ Ôpũ Jesucristore usenire ticoa. Cũũ yũre ññaãgũ, “yũ dutirẽre añurõ tiigũdaqui” jĩ wãcũgũ, cũũ buerẽre buenũnũsegũdare sõnecorigũ niĩwĩ. Teero sõnecogũ, yũre tutuarere ticorigũ niĩwĩ.

13 Too sugueropũ yũ cũũrẽ ññaãrõ wedesepacari, cũũrẽ padeorãre ññaãrõ netõrĩ tiipacãri, cũũye maquẽrẽ buijãpacari, yũre sõnecorigũ niĩwĩ. Yũ cũũrẽ padeorẽre masĩriwũ mẽna; yũ tiirẽre tuomasĩriwũ. Teero tiigũ, yũre Cõãmacũ bóaneõ ññarigũ niĩwĩ.

14 Marĩ Ôpũ añurẽ petire yũre ticowi. Cũũ yũre Jesucristore añurõ padeorĩ tiiwĩ. Cãmerĩ maĩrĩ tiiwĩ.

15 Ate yũ wedeseadare diamacũ niĩã; niipetira aterẽ padeorõ booa: Jesucristo Cõãmacũ dutirẽre netõnũcãrãrẽ netõnũgũdũ atibárecopũre atirigũ niĩwĩ. Yũrã niipetira nemorõ netõnũcãrigũ niĩã.

16 Teero niipacari, Cõãmacũ yũre bóaneõ ññaãwĩ. Cũũ yũre teero tiirẽmena Jesucristore padeoãdarare cũũ bóaneõ ññaãrẽrẽ ãñosũguẽwi. Cũũ bóaneõ ññaãrẽ

petirícu. Yũure bóaneõ ññarirobirora cũũrẽ padeoádarare bóaneõ ññagũdaqui. Cũãrẽ cũũmena catiri tiigũdaqui.

¹⁷ Teero tiirá, Cõãmacũrẽ padeoré cũoáro; cũũ añũrõ tiirére usenire ticoaro. Cũũ Õpũ niiré petirícu; diariqui; cũũ bauhégu niiqui; sícũrã niiqui; masĩgũ niiqui. Cũũ niipetira Õpũ niirucujããrõ. Teerora niĩãrõ.

¹⁸ Timoteo, mũũ yũũ macũ tiiróbiro niĩã. Teero tiigũ, mũũrẽ dutia. Too sũgueropũ marĩya wedera Cõãmacũ wãmemena mũũrẽ wedewa. Cũã wederirobirora yũũcã mũũrẽ ateré dutia: Tutuaromena duuró manirõ añũrõ tiirére tiirucujãña.

¹⁹ Diamacũ padeoyá. Añũrõ yeeripũnacutirucujãña. Sĩquẽrã añũrõ catirí yeeripũna cũodũgáhera cũã Cõãmacũrẽ padeorére ditiri tiicúa.

²⁰ Teerora wáayu Himeneorẽ, Alejandrorẽ. Teero tiigũ, “Satanás booró tiiáro” jĩĩwũ. Cũã cũũ booró tii, ññaarõ netõãri siro, Cõãmacũrẽ ññaarõ wedesenemoribocua sũcã.

2

Cõãmacũrẽ usenire tioré buerigue

¹ Ateré dutisũguegũda: Cõãmacũrẽ usenire tiorémãna niipetiraye niĩãdarere sãĩbosáya.

² Õpãrãrẽ, niipetira dutirãre sãĩbosáya. Cãmerĩquẽre manirõ añũrõ niirecutiada jĩĩrã, Cõãmacũ booróre tiiáda jĩĩrã, basocãmena queoró niirecutiaro jĩĩrã, cũãrẽ sãĩbosáya.

³ Marĩ teero tiiré añũniã. Cõãmacũ marĩrẽ netõnégũ teero tiirí tũsaqui.

⁴ Cõãmacũ niipetira netõnénorira niirĩ booquí. Teero biiri diamacũ maquẽrẽ masĩrĩ booquí.

⁵ Cõãmacũ sícũrã niiqui. Basocũ sícũrã niiqui basocãre Cõãmacũmena wedesebosagu; Jesucristo cũũrã niĩ.

⁶ Cũũ niipetira basocã ññaarẽ tiiré wapa wapatígu, diabolosarigu niĩwĩ. “Teero wáaadacu” jĩĩrito jeari, tee quetire wedebauanenoyiro.

⁷ Cũũye quetire wededutigũ, cũũ beserigu niirĩ, Jesús yũũre sõnecorigũ niĩwĩ. Judíoa niĩhãrẽ buedutirigu niĩwĩ. Teero tiigũ, diamacũ maquẽrẽ buegu, “tee maquẽrẽ padeoyá” jĩĩ buea. Diamacũrã jĩĩã. Jĩĩditogu mee tiiã.

⁸ Teero tiigũ, noo marĩ wáaropũ ãmũãrẽ cúare manirã, tutiré manirã, ññaarẽ manirã wãmo sũumũõco, Cõãmacũrẽ sãĩrĩ booa.

⁹ Numiãcã cũã sãñarucurobirora sãñarõ booa. Cũãrẽ añũrõ jearénorẽ sãñarõ booa. Cũũye póa wapapacãremena mamarijããrõ; teero biiri cũũye õpũũrĩrẽ oromena, perla wapapacãreperimena mamarijããrõ; teero biiri suti wapapacãre sãñarã, “biiro biã yũũja” jĩĩ wãcũrã mee sãñaãrõ.

¹⁰ Biirope tiiáro: Añũrõ baudũgãra, Cõãmacũrẽ padeorã numiã tiirucúrenorẽ tiiáro. Añũrõ tiirémãna añũrã niĩãrõ. ãpẽrãrẽ tiiãpu, añũrõ tiiáro.

¹¹ Ditamanĩrõ, padeorémãna añũrõ buerẽre tũoáro.

¹² Basocã neãrĩ, ãmũã sũguero numiãrẽ buesũguerijãrõ booa; ãmũãrẽ dutirijããrõ. Ditamanĩrõ niijããrõ.

¹³ Biirope niĩã: Cõãmacũ Adãnrẽ tiisũguéyigu. Too síro Evare tiiyigu.

¹⁴ Adãn jĩĩditonoriyigu. Numiõpe jĩĩditonoyigo. Teero tiinórigõ niijĩgõ, Cõãmacũ dutirẽre netõnũcãyigo.

¹⁵ Coõ teero tiirĩ siro niipacari, numiã põnacutĩri, cũãrẽ netõrĩ tiigũdaqui. Cũã diamacũ tiirémãna Cõãmacũrẽ padeorĩ, ãpẽrãrẽ maĩrĩ, ññaarẽ manirã niirĩ, teero tiigũdaqui.

3

Suonírã maquẽ

¹ Ate diamacúrã niiã: Jesuré padeorí põna macãrãrẽ suonígũ* sããdugagũ, ãñurere tiidugágũ tiii.

² Teero tiidugágũno biiro niigú niirõ booa: “Ñañaré tiigú niĩ cũũ” jĩnoña manigú; sícõrã ñamocutigũ; ñañaré tiidugágũ wãcütutuagũ; ãñurõ wãcũ bese-masígũ; ãpẽrãrẽ quioníremena ññanogũ; wáari basoca cũãya wiipũ jeari, ãñurõ bocagú; ãpẽrãrẽ ãñurõ buemenigũ niirõ booa.

³ Teero biiri cũmugú, cãmerĩquẽgũ niirijãrõ booa; tutiro manirõ basocãre ãñurõ tiigúno niirõ booa. Niyeru bayiró peti ugaripéagũ niirijãrõ booa.

⁴ Cũũ cũãya wii macãrãrẽ ãñurõ dutimasígũ niirõ booa. Cũũ põnarẽ padeorémena yũuri tiigú niirõ booa.

⁵ Cũũ cũãya wii macãrãrẽ dutimasĩhẽgũ, Cõãmacürẽ padeorí põna macãrãrẽ toorã nemorõ cotemasĩriboqui.

⁶ Sicato padeonũcãgũ niirijãrõ booa. Apetó tiigú, cũũ “yũũ ãpẽrã nemorõ uputí macú niiã” jĩ wãcũboqui. Cũũ teero wãcũgũ, Satanás tiiróbiro ñañarõ wãcũgũ tiiquí. Cũũcãrẽ Satanárẽ tiiróbirora Cõãmacũ ñañarõ tiigúdaqui.

⁷ Teero tiirã, Jesuré padeohéracã “cũũrã ãñurõ tiii” jĩnogũ niirõ booa. Teero jĩriatã, cũã cũũrẽ wedesãbocua; Satanás cũũrẽ diocójãboqui sãa.

Tiiápura maquẽ

⁸ Tiiápuracã† suonírã tiiróbiro padeonórã niirõ booa. Diamacú wedeserano niirõ booa. Vino wãnirã, ñañaré tiirémena niyeru wapatãra niirijãrõ booa.

⁹ Jesucristo too suguero masiña maniriguere ãñorígũ niiwĩ. Teeré masijĩrã, ãñurõ yeeripũnacutiremena padeorã niirõ booa.

¹⁰ Cũãrẽ sõnecoadari suguero, cũã tiirécutirere ãñurõ masĩrõ booa. “Ñañaré tiirã niĩya cũã” jĩnoña manirãrẽ ññarã, sõnecoro booa.

¹¹ Cũã ñamosãnumiãcã teerora niirõ booa: Padeonórã; queti jĩhẽrã; ñañaré tiidugãra, wãcütutuara; ãñurõ tiirã niirõ booa.

¹² Tiiápura sícõrã ñamocutiaro. Cũã põnarẽ, cũãya wii macãrãrẽ ãñurõ dutimasĩãrõ.

¹³ Cũã tiiápurere ãñurõ tiirí, cũãrẽ basocã “ãñurõ tiiya” jĩãdacua. Jesucristore cũã padeorere cuiro manirõ wedenemoãdacua.

Marĩ padeoré maquẽ

¹⁴⁻¹⁵ Timoteo, “yũũ mũũ pũtopũ máata wáagũda” jĩ wãcũmiã. Apetó tiigú, máata wáaribocu. Máata wáahegũ, Cõãmacũyara niirecutirere masĩãrõ jĩgũ, mũũrẽ jóaa. Marĩ Cõãmacũyara Jesuré padeorí põna macãrã niiã. Marĩrã Cõãmacũ catirucugũye diamacú maquẽrẽ wederã niiã.

¹⁶ Marĩ padeoré tíatopũ masiña maniré niimiyiro. Mecütigã “uputí maquẽ niiã” jĩmasiã marĩ. Ateré wãcũña:

Cristo marĩ tiiróbiro õpũũcutigũ bauáyigũ.

Espíritu Santo cũũrẽ “ãñugú peti niĩ” jĩ masĩrĩ tiiyígũ.

Ángelea cũũrẽ ññayira.

Cũũye quetire niipetire dita macãrãrẽ wedenoã.

Atibúrecopure basocã cũũrẽ padeoóya.

Cõãmacũ cũũrẽ ãmũãsepũ néemũãwayigũ.

* **3:1** Españolmena: obispo, obispado, episcopado; portuguésmena: bispo. † **3:8** Tiiápura suonírãrẽ tiiápuyira ateména: Cõãmacũyere bueyira; Cõãmacũyere buerí wiire quẽnocotéyira; niyeru seecotéyira. Pecasãyemena: diácono.

4

Diamacú padeohéra tiiré

¹ Atibúreco petiádari suguero wáadarere Espíritu Santo marĩrẽ añurõ masĩrĩ tiiquí. Siquẽrã Jesuré padeodúadacua. Wãtĩã jĩditorere, teero biiri wãtĩã buerére t̃onunúseadacua.

² Cũãrẽ buerá diamacú wederábiro wedepacara, jĩditoaya. Cũã wãcũrépu “ñañaniã” jĩrere ỹunemoriya.

³ Basocá wãmosíadugari, cãmotáaya. Siquẽñe yaarere yaadutiriya. Cõamacũpe tee yaarere tiirigu niwĩ. Teero tiirá, marĩ Jesuré padeorá diamacú maquẽrẽ masĩrã cũũrẽ usenire ticoari siro, yaamasĩã.

⁴ Niipetire Cõamacũ tiiré añuré niĩã. Doorjãrõ booa. Cũũrẽ usenire ticotoa, yaari, ãñuniã.

⁵ Cõamacũ teeré “ãñuniã” jĩtoayigu. Teero tiirá, marĩ cũũrẽ usenire ticori, tee yaarere añuré wáari tiiquí.

Timoteore tiidutírigue

⁶ M̃ũũ Jesuré padeoráre teeré wedegu, Jesucristore añurõ padecotegu niicu. Teero tiigú, “marĩ Jesuré padeoré maquẽrẽ ỹũũ buerucua” jĩrere ãñogúdadu. Teero biiri “marĩ bueré añurére ỹũũ t̃onunúsea” jĩrere ãñogúdadu.

⁷ Atibúreco maquẽ wedeseãmarere tuorijãña. Tee marĩ niirecutirere tiiápuria. Jĩãmare niĩã. Nemorõ Cõamacũ boorere tiirucújãña.

⁸ Marĩye õpũũrĩ tutuari tiiré marĩ tiirucúri, ãñuniã. Cõamacũ boorépere tiiríporipereja, toorá ãñunemoã. Teero tiiró, marĩ catirí barecorire, too síropu marĩ niĩadari burecorire añurõ wáari tiicú.

⁹ Tee diamacúã niĩã; niipetira teeré padeoró booa.

¹⁰ Cõamacũ catirucugu niĩĩ. Cũã niipetirare netõnégũ niipacu, cũũrẽ padeorá dícuere netõnégũ niĩĩ. Cũũ too síro marĩrẽ añurõ tiiádarere wãcũã. Teeré useniremena wãcũrã, Jesucristoyere wede, ñañarõ netõ, bayiró padea.

¹¹ Teeré bue, tiidutíya.

¹² M̃ũũ mamũ niirémene ãpẽrã m̃ũũrẽ tuodugáribocua. Teero wáari jĩgũ, Jesuré padeoráre añuré queoré ãñoñá. Añurõ wedeseya; añurõ tiirécutiya; cãmerĩ maĩñá; Jesuré añurõ padeoyá; ñañaré manigú niĩña.

¹³ Ỹũũ toopú jeadari suguero, neãrãrẽ Cõamacũye queti jóaripũrẽ bueñoña; cũãrẽ “biirope niirecutiya” jĩ wedeya; Jesuyé padeoré maquẽrẽ bueya.

¹⁴ Cõamacũ m̃ũũrẽ “biiro tiigúdu niigúdaqui” jĩriguere tiirucújãña. Butoá m̃ũũrẽ ñaapeórito, teeré Cõamacũ ticorigu niwĩ.

¹⁵ Teeré wãcũnũnũse, añurõ tiirucújãña. Teero tiirí, niipetira m̃ũũ añurõ tiiwárere iñãadacua.

¹⁶ M̃ũũ tiirécutiirere, m̃ũũ buerere añurõ wãcũña, “¿diamacú niimiĩto?” jĩgũ. Teeré tiirucújãña. Teeré tiirá, m̃ũũ, teero biiri m̃ũũrẽ tuorácã netõnénoãdacua.

5

Jesuré padeorámene biiro tiiyá

¹ Bũcũre tutirijãña. M̃ũũ pacũre wãcũtutuare ticogú tiiróbiro wedeya. Mamarãrẽ m̃ũũ baira tiiróbiro wedeya.

² Butoá numiãrẽ m̃ũũ pacosãnumiã tiiróbiro wedeya. Mamarã numiãrẽ m̃ũũ baira numiã tiiróbiro ñañarõ wãcũrõ manirõ wedeya.

³ Wapewia numiã tiiápunoña manirãrẽ tiiápuro booa.

⁴ Wapewio coo põna, coo pãrãmerã c̃uorí, cũã coore tiiápuaro. Cũã tiiápuremena cũãya wederare cũã padeorere ãñosũguéaro. Teero tiirá, cũã

pacusũmuãrẽ, ñecũsũmuãrẽ tiiápucãmecua cúãrẽ masõrigue wapa. Teero tiire Cõamacũ ññacoropũ aññurẽ niiã. Cũũ teerẽ ññagũ, useniqui.

⁵ Wapewio tiiápuya manigõ sícõ niigõpe Cõamacũ tiiápurere yueco. Teero tiigó, búrecori, ñamirĩ teero sãñrucújãco.

⁶ Wapewio coo booró tiiãmajãgõ, catigó niipaco, diarigobiro niitoaco.

⁷ Teerẽ niipetirare tiidutiya, “cúã wapa cõoóya” jĩña manirã niiãrõ jĩngũ.

⁸ Marĩya wederare wépeero booa. Nemorõ marĩya wii macãrãpere wépeero booa. Wépeohera cúã “Jesús dutirere tiiáda” jĩñira niipacara, “cũũ dutirere tiinemória” jĩñãno niiya. Jesuré padeohera nemorõ ññañã niicua.

⁹ Wapewia numiãrẽ tiiápunoãdarare biiro biigónorẽ jóatuya: Bũcúo sesenta cũmarĩ nemorõ cõogóre, sícũrẽ manũcutimirigore jóatuya.

¹⁰ Basocá “coo aññurõ tiyo” jĩñorigo niiãrõ; coo põnarẽ aññurõ masõrigo niiãrõ; basocá cooya wiipũ jeari, aññurõ tiirigo niiãrõ; Jesuré padeorãre tiiápurigo niiãrõ; ññañã netõrãrẽ tiiápurigo niiãrõ; aññurẽ apeyenó tiirucúrigo niiãrõ.

¹¹ Wapewia numiã mamarãrẽ jóaturijãña. Apetó tiirã, Cristoyere tiidũgãro nemorõ ãmũmena niidũgara, manũcutidũgacua.

¹² Cúã “Cristoye dícare tiiáda” jĩñiguere tiidúra, cúã basiro wapa cõocúa.

¹³ Wiseripú dícu wãara, daderã posacua. Daderã dícu posaricua; quetipíra posacua. ãpẽrãrẽ niipetire cúãyere sãñña, wedeseya manirénorẽ wedepaticua.

¹⁴ Teero tiigú, wapewia numiã mamarã niirãnorẽ manũcutiri booa sũcã. Põnacũtiaro. Cúãye wiseri macãrãrẽ aññurõ ññanũñũsearo. Cúã teero tiirí, marĩrẽ ññatutira “cúã ññañarẽ tiiya” jĩñmasĩricua.

¹⁵ Sĩquẽrã wapewia numiã Cristoyere tiidútoa, Satanás boorẽpere tiirã tiiáyira.

¹⁶ Jesuré padeogú o padeogó cúãya wedego wapewiore tiiápuaro. Jesuré padeorí põna macãrãrẽ cotedutirijããrõ. Teero tiirã, ãpẽrã wapewia numiã tiiápuya manidójãrãpere tiiápumasĩãdacua.

¹⁷ Bũtoá dutirã múãrẽ aññurõ dutirãre ãpẽrã nemorõ padeoró booa. Bũtoá dutirã múãrẽ Cõamacũye buerãpere toorã nemorõ múã cõorémãna tiiápuro booa.

¹⁸ Cõamacũye queti jóaripũpũ tee maquẽrẽ queorémãna jĩã: “Wecũ trigore wãñiãrĩ, useropũ tuusãri betore tuusãrijãña. Yaadũgagũ, yaaaro”. Aperopã jĩã: “Padegũre cũũ paderẽ wapa wapatíro booa”.

¹⁹ Bũtoá menamacũrẽ sícũ wedesãrĩ, tũorijãña. Puarã, ññiãrã ññarira wedesãrĩpũ, tũoyã.

²⁰ Cúã ññañarẽ tiirucúrare niipetira ññacoropũ tutiya, ãpẽrã cuiaro jĩngũ.

²¹ Cõamacũ ññacoropũ, marĩ Õpũ Jesucristo ññacoropũ, ángelea cũũ beserira ññacoropũ mũũrẽ dutia: Yũũ mũũrẽ tiidutirere niipetirare sícãrĩbíro tiiyã. Mũũ tũsarã dícare aññurõ tiirijãña.

²² Cõamacũye padeadarare sõnecoadari sũguero, aññurõ ññaña mũũ ññamasĩremãna potocõrõ manirõ. Mũũ ññañarẽ tiirãre besegũ, cúã tiiróbirora tiigú niisotoapeobocu.

²³ Mũũrẽ páaga pũnirĩ, oco dícu sñinirijãña. Vino péero sñiñã. Naĩrõ diagu wãmecũtia mũũ.

²⁴ Sĩquẽrãrẽ cúã ññañarẽ tiirẽ masĩnotoaa, cúãrẽ cúã ññañarẽ wapa ticoadari sũguero. ãpẽrãpẽre cúã ññañarẽ tiirẽ too síropũ masĩnoãdacu.

²⁵ Teerora aññurõ tiirẽcã máata masĩnoã. Apeyẽ aññurõ tiirẽ masĩña manipacáro, bauhéropũ niidoa tiirícu.

6

¹ Jesuré padeorá padecotera cúãrẽ dutirãre bayiró padeorémēna ññarõ booa. Cúã teero tiirí, Cõãmacũrẽ, marĩ buerere ãpẽrã ññarõ wedesericua.

² Cúãrẽ dutirá Jesuré padeorá niirĩ, bayiró cúãrẽ padeoró booa. “Marĩ tiiróbiro Jesuré padeorá niĩã” jĩpacara, “marĩrẽ duti netõnucãmasĩriya” jĩrijãrõ booa. Toorá tiinemósãnu cúã dutirere ãñurõ padecotero booa. Cúã biiro padecotera, cúã tiiróbiro padeorá, cúã maĩrãrẽ tiípura tiiya. Teeré bue, wãcütutuare ticoya cúãrẽ.

Merẽã buerá tiiré

³ Sícũ múãrẽ merẽã buegúno marĩ Õpũ Jesucristoye ãñuré buerere padeorĩqui. “Cõãmacũ boorere tiirucújãña” jĩ buerere boorĩqui.

⁴ “Ãpẽrã nemorõ masĩgũ niĩã” jĩ wãcũpacũ, masĩridojãqui. Basocá wedeserecõrõ “niiria” jĩrucuqui, cãmerĩtutidugagu. Teemēna cãmerĩ ññatutire, cãmerĩ ññadugahere, ññarõ buijãre, ãpẽrãrẽ ññarõ wãcũre wãanucãã.

⁵ Cúã ññaré dícu wãcũrucura, diamacũ maquẽrẽ masĩhẽrã, cãmerĩtuticua. “Cõãmacũyere padera, pairó wapatáadacu”, jĩ wãcũcua. Cúãnorẽ bapacutirijãña.

⁶ Cõãmacũyere ãñurõ padera, ãñuré peti cuotóaa. Teerora niĩã, marĩ cuorémēna usenirĩ.

⁷ Marĩ atibãrecopũre bauára, apeyenó néeatiriwũ; diaracã, apeyenó néewaricu.

⁸ Marĩ suti cuorémēna, yaaré cuorémēna useniãda.

⁹ Pee cuodugára ññaré tiidugãrere nucãricua. Satanás cúãrẽ máata diocómasĩqui. Cúã boonemósãre maquẽ dícuere wãcũcua. Tee maquẽrẽ bayiró wãcũrēmēna ññarõ netõ, ññarõ tiinóãdacua.

¹⁰ Niyeru bayiró peti ugaripéaremēna niipetire ññaré niinucãã. ãpẽrã niyeru boonemósãremēna Jesuré padeorere duujãcua. Teero tiirá, cúã catirí bũrecore ññarõ netõcúa.

Pablo Timoteore ãñuré tiidutĩrique

¹¹ Mũũpeja Cõãmacũrẽ ãñurõ maĩgũ, tee niipetirere boosãrijãña. Biirope tiiyá: ãñurere tiirucújãña; Cõãmacũ boorere tiirucújãña; cãũrẽ padeoyá; cãmerĩ maĩñã; ññarõ netõpacũ, wãcütutuaya; ãpẽrãrẽ ãñurõ tiirucúya.

¹² Mũũ tutuaro jeatuario wãcütutua, Cõãmacũrẽ padeorucújãña. Catiré petihẽrere duurijãña. Cõãmacũ catiré petihere ticogũ mũũrẽ beserigũ niĩwĩ. Paũ tuocóropũ mũũ Jesuré padeorere wedewũ.

¹³ Cõãmacũ niipetirare catiré ticogũ ññacoropũ, teero biiri Jesucristo cãũ niirecutirere Poncio Pilatore wederigũ ññacoropũ mũũrẽ tiidutía:

¹⁴ Yũũ dutiré niipetirere wasoró manirõ wedeya. “Cãũ wapa cuoi” jĩñña manigũ niĩña, tée marĩ Õpũ Jesucristo putuaatiripũ.

¹⁵ Cõãmacũ queorí bũreco jeari, Jesús putuaatigũdaqui. Cõãmacũ ãñunetõjõãgũ niĩ; cãũ sícũrã niipetirare dutigũ niĩ. Õpãrã Õpũ niĩ.

¹⁶ Cãũ sícũrã catirucugũ peti niĩ. Cãũ bayiró asibatégũ niirõpũ sícũ basocá jeamasĩriqui. Sícũ cãũrẽ ññariyigũ; cãũrẽ ññaña maniã. “Cãũrẽ niipetira padeoáro; cãũ tiidugãrere tiirucújãqui” jĩãrõ niipetira. Teerora niĩãrõ.

¹⁷ Pee apeyé cuorá “ãpẽrã nemorõ niĩã” jĩrijããrõ. Cúã cuorémēna “ãñurõ wãaadacu” jĩ usenirijããrõ. Cúã cuoré petijõããdacu. Teero jĩrõno tiirá, “Cõãmacũmēna ãñurõ wãaadacu” jĩ useniãrõ. Cõãmacũ marĩrẽ niipetire marĩ cuore ticoi, useniãrõ jĩgũ.

¹⁸ Pee apeyé cuorá ãñuré tiiáro; pee ãñurõ tiirére cuoáro. Cúã cuorémena tiiápuaro.

¹⁹ Cúã teero tiirí, Cõãmacũ p̄top̄a cúãye ãñuré niiãdacu. Toopá niiré petirícu. Teero tiirá, catiré petihére buaádacua.

Dutyaponorigue

²⁰ Timoteo, Cõãmacũ m̄urẽ wededutiḡa cũũriguere ãñurõ tiiyá. Atibáreco maquẽ wedesere bári niirére t̄orijãña. Noo booró bueãmajãrãrẽ t̄orijãña. Cúã “masĩã” jĩrẽ masĩré peti mee niiã.

²¹ Sĩquẽrã tee masĩrére buerá Jesuré padeomíriguere duujãrira niiwã. Cõãmacũ m̄urẽ ãñuré ticoaro. Nocõrõrã niiã.

TIMOTEORE Pablo p̄arí jóaripũ

Ãñuduticorigue

1-2 Timoteo, yuu Pablo m̄urẽ añudutia. Yuu Cõamacũ booró Jesucristoyere wededutigũ beserigũ, cũũ ticocorigũ niiã. Teero biiri ateré cũũ “tiigũda” jĩiriguere yuu wederi booquí: “Cõamacũ Jesucristomena niirãrẽ catiré petihére ticoquí”. Timoteo, yuu m̄urẽ maĩã; m̄ũ yuu macũ tiiróbiro niiã.

Cõamacũ marĩ Pacũ, teero biiri Jesucristo marĩ Ôpũ m̄urẽ añuré ticoaro; bóaneõ ññaãrõ; añurõ niirecatiri tiáro.

Jesucristoye quetire padeó, buerucyua

3 Yuu ñecũsũmã Cõamacũrẽ padeoríobirora yuucã añurõ yeeripũnacutiremena padeóa. Ñamirĩ, búrecori yuu sãirécõrõ m̄urẽ wãcũã. M̄urẽ wãcũgũ, Cõamacũrẽ usenire ticoa.

4 Yuu wáari b̄reco m̄ũ utiriguere wãcũrucua. Teero tiigũ, yuu bayiró usenigũda jĩgũ, m̄urẽ bayiró ñnadugaga.

5 M̄ũ jĩdutoro manirõ Jesucristore padeorére yuu wãcũã. M̄ũ ñecõ Loida, teero biiri m̄ũ paco Eunice padeosũguéwa. Yuu masĩjãã: M̄ucã teerora padeonũnãsegũ tiicú.

6 Teero tiigũ, ateré m̄urẽ wãcũrĩ tia: Too sugueropũ yuu m̄urẽ ñaapeóri, Cõamacũ m̄urẽ “biiro tiigũda niigũdaquí” jĩirigũ niiwĩ. Tee masĩré ticorére tiirucũjãña.

7 Cõamacũ marĩrẽ Espíritu Santore ticogũ, cuiro manirõ niiãrõ jĩgũ ticorigũ niiwĩ. Teero cuiro tiigũ, Espíritu Santo marĩrẽ tutuari tiiquí; cãmerĩ maĩrĩ tiiquí; añurõ tiirére besemasĩrĩ tiiquí.

8 Teero tiigũ, marĩ Ôpũye quetire wedegũ, boborijãña. Yuu teeré wederé wapa peresuwiipũ duijúcãrẽ bobosãrijãña. Biirope wãcũña: “Tee queti wederé wapa yuucã ññaãrõ netõpacú, Cõamacũ tutuare ticorémene nacãjãgũda”, jĩ wãcũña.

9 Cõamacũ marĩrẽ netõnérigũ niiwĩ. Marĩ cũyara añurã niirĩ boogũ, beserigũ niiwĩ. Marĩ añuré tiirĩ ñnagũ mee beserigũ niiwĩ. Cũpe marĩrẽ añurõ tiigũda jĩgũ, beserigũ niiwĩ. Biiro biia: Atibúreco tiádari suguero, Cõamacũ marĩrẽ añurõ tiigũda jĩgũ, Jesucristo marĩrẽ netõnéãdarere wãcũrigũ niiwĩ.

10 Atitó marĩrẽ añurõ tiirére eñogũ, Jesucristo marĩrẽ netõnégũrẽ ticodicorigũ niiwĩ. Jesús marĩ dianetõborirare netõnérigũ niiwĩ. Marĩ cũũ netõnére quetire padeorã “catiré petihére cõoa” jĩmasĩã.

11 Cõamacũ tee netõnére quetire yuure wededutirigũ niiwĩ. Tee quetire yuure buedutirigũ niiwĩ. Cũyere wededutigũ yuure beserigũ niiwĩ.

12 Tee quetire wederé wapa yuu bayiró ññaãrõ netõã. Teero ññaãrõ netõpacú, boboría. Yuure tee queti wededutirigũre masĩã. Teero tiigũ, ateré jĩã yuuja: “Cũũ yuure cũũriguere coteyapacutigũdaquí, tée cũũ patuaatigũpũ”.

13 Yuu m̄urẽ diamacú bueriguere bueya. Jesucristore padeorémene, cãmerĩ maĩrémene bueya.

14 Æpẽã tee quetire wasorĩ jĩgũ, Espíritu Santo marĩpũre niigũ tiiapuremena Cõamacũ m̄urẽ wededutigũ cũũriguere diamacú bueya.

15 M̄ũ masĩtoacu: Niipetira Jesucristore padeorã Asia macãrã yuure cõãwapetijõãwã. Cũãmena niiriracã Figelo, teero biiri Hermógenes teerora tiiwã.

16 Onesíforo doca teero tiiríwi. Cõamacũ cũrẽ, cũya wii macãrãrẽ bóaneõ ññaãrõ. Sícãrĩ mee Onesíforo yũre wãcũtutuari tiiwí. Yũ peresuwiipu niipacari, yũre bobosãriwi.

17 Bobosãrõno tiigú, Romapũ jeagũ, yũre ãmaãrigũ niiwĩ, tée buagúpũ.

18 Marĩ Òpũ basocãre wapa tiádari bureco jeari, Onesíforore bóaneõ ññaãrõ. Cũ Òfesopũ marĩrẽ tiápuriguere mũ ãñurõ masĩcu.

2

Surara ãñugú tiiróbiro niĩña

1 Timoteo yũ macũ tiiróbiro niigú, Jesucristo mũrẽ ãñurõ tiiquí. Tee ãñurõ tiirémena Cõamacũ mũrẽ tutuarere ticoaro.

2 Yũ paũ basocã tuocóropũ bueriguere mũ tuowá. Teeré buemasĩrãrẽ mũ padeorãre buenetõneña. Mũ teero tiirí, cããcã ãpẽrãrẽ bueadacua.

3 Mũ surara ãñugú tiiróbiro niĩña; Jesucristo mũrẽ dutigú niĩ. Surara ññaãrõ netõgú nũcãrõbirora nũcãñã mũcã.

4 Surara cũrẽ dutigú cãmena useniãrõ jĩgũ, surara niĩhẽrãbiro tiiríqui.

5 Teerora sũcã caturí basocũ “biirope wáaya” jĩ dutirẽre tiihégũ, wap-atáriqui.

6 Teerora wesepú ãñurõ padegúcã tiiwese maquẽ ote dũcacutirere dúa wapatámasĩqui.

7 Tee yũ wederẽre wãcũnũseya. Mũ teero tiirí, marĩ Òpũ niipetirere mũrẽ tuomasĩrĩ tiigúdaqui.

8 Jesucristore wãcũña: Cũ diarigũ niipacũ, masãrigũ niiwĩ; David pãrãmi niĩnũsegũ niĩ. Yũ cũye queti ãñurẽ quetire wedegũ, teeré wedea.

9 Tee queti wederẽ wapa yũ ññaãrõ netõgá; ññaãrẽ tiigú tiiróbiro peresuwiipu niĩ. Cõamacũye quetipeja niipetioropũ niipetitoaa. Tee quetipe yũ peresuwiipu biadũpórigũ tiiróbiro niiria.

10 Teero tiigú, Cõamacũ beserirare ãñurõ wáaaro jĩgũ, ññaãrõ netõã. Jesucristo cũrẽ netõnerĩ boogá. Teero biiri cã cãmena cũ ãñurõ niirõpũ niirucuri boogá.

11 Ate diamacú jĩrẽ niĩã:

Marĩ Jesucristomena diarirabiro niirã,
cãmena catirẽ petihẽre cũoádacu.

12 Marĩ ññaãrõ netõrẽre nũcãjãrã,
cũ Òpũ niirõpũ cãmena dutirá niĩãdacu.

“Cũrẽ masĩriga” jĩrĩ, cũcã “masĩria” jĩgũdaqui.

13 Marĩ cũrẽ ãñurõ padeoriatã, cũpe niipetire “biiro tiigúda” jĩriguere diamacú tiirucúqui.

Cũ sícãrĩ jĩditomasĩriqui.

Cõamacũrẽ ãñurõ padecotegũ

14 Mũ buerãre teerẽ wãcũrĩ tiiyá. Teero biiri marĩ Òpũ tuocóropũre cũrẽ “nocõrõrã wedeseya búri niirẽ wedesere maquẽrẽ” jĩña. “Tee wedesere wapamaníã; mũãrẽ tuorãre ññaãrã tia”, jĩña.

15 Mũpe Cõamacũ mũrẽ “ãñurõ tii” jĩrĩ tuodũgá, mũ jeatuario niirucujãña. Cũyere diamacú wedeya. Teerẽ tiigú, boborícu.

16 Atibãreco maquẽ wedeserere búri niirẽre tuoríjãña. Teerẽ wedesera jõõpemena nemorõ ññaãrã wáacua.

17 Cúã wedesere cãmi mariye õpũĩĩpũ sesajõãrõ tiirõbiro ãpẽrãrẽ pẽnipéawacu. Himeneo, Fileto wãmecutira cúã buerémene tee bóare tiirõbiro basocãre ñañoãyira.

18 Diamacú maquẽrẽ wederiyira; merẽãpe wedeayira. “Diarira masãtoarira niwã”, jĩ wedeayira. Cúã teero wederémene ãpẽrãpẽ “¿úsãpeja deero padeoádariye?” jĩ wãcũãyira.

19 Cõãmacũ wedesere cũĩrigue doca tutuari wii weenũcõrigue tiirõbiro niiã. Cũã wedesere wasoría. Biiro niiã: “Marĩ Õpũ cũĩrẽ diamacú padeorãre masĩqui”;^{*} teero biiri “niipetira ‘Jesucristo yũ Õpũ niiĩ’ jĩrã ñañarẽ tiirẽre duujããrõ”, jĩ jóatunoã.

20 Ate queorẽre wedegũda: Sĩcũ pee apeyé cõogũya wiipũre pee ni-icu. Oromena tiirĩgue, platomena tiirĩgue niicu. Teero biiri apeyé yucãmẽna tiirĩgue, diimẽna weerigue niicu. Ññarã jearã jeari, ãñurẽre péocua. Apebũrecoreire bári niirẽ péocua.

21 Marĩ ate tiirõbiro ñañarẽre tihẽra, ãñurẽ dícu péore tiirõbiro niiãdacu. Marĩ Õpũyara peti niiãdacu. Cũã niipetire ãñurõ tiidutĩrere diamacú tiiãdacu.

22 Teero tiigũ, mũũ mamarã bayirõ ugaripéarenorẽ tiirĩjãña. Biirope tiiyã: ãñurẽre tiirucũjãña; Cõãmacũrẽ padeoyã; cãmerĩ maĩñã; ãñurõ niirecutiya. Ñañarẽ tihẽramena Cõãmacũrẽ sãĩrãmene niiña.

23 Cãmerĩtutidũgara wedeseãmajãrere jĩapuriãña. Mũũ masĩcu: Mũũ cúãmẽna teero wedeseri, cãmerĩtutire wãaadacu.

24 Marĩ Õpũrẽ padecotegũno cãmerĩtutirijãrõ booa. Biirope booa: Niipetiramena ãñurõ niirõ booa; ãñurõ buemasĩrõ booa; basocã noo boorõ tiiãmajãrere teero tũgueñajãrõ booa;

25 merẽã wãcũrãrẽ cúaro manirõ “biirope niiã” jĩ wedero booa. Cõãmacũ cúãrẽ cúã ñañarẽ tiirẽre wãcũpati, wasorĩ tiibóqui; cúã waso, diamacú maquẽrẽ masĩãdacua.

26 Teerẽ masĩrã, cãniwãcãrãbiro niiãdacua. “Wãtĩãrẽ dutigũ marĩrẽ peresu niirãbiro cõomĩrigũ niiwĩ, cũũ boorẽre tiiãdarare”, jĩ masĩrã, cũũ dutirẽre tiidũjããdacua.

3

Atibũreco petiãdari sugero wãaadare

1 Mũũ aterẽ tũomasĩña: Atibũreco petiãdari sugero pee ñañarẽ wãari, wisió niiãdacu Jesurẽ padeorãre. Biiro wãaadacu:

2 Basocã cúãye maquẽ dícuere booãdacua; niyerure maĩãdacua; “biiro biirãno niiã ãsãjã” jĩ wãcũãdacua; “ãpẽrã nemorõ niinetõnũcãã” jĩ wãcũãdacua; ñañarõ jĩãdacua; cúã pacusũmũãrẽ netõnũcãjããdacua; ãpẽrã cúãrẽ ãñurõ tiipacãri, “mũã ãsãrẽ ãñurõ tiiãwũ” jĩriãdacua; Cõãmacũrẽ quioníremena ññariãdacua;

3 cúãya wederare maĩriãdacua; bóaneõ ññaridojããdacua; queti jĩãmajãrã niiãdacua; cúã boorõ ñañarẽ tiidũgãrere tiiãdacua; ãpẽrãrẽ ñañarõ netõrĩ tiiãdacua; ãñurẽre booriãdacua;

4 cúã menamacãrã niimirare ñañarõ tiiãdacua; “deero wãaadari” jĩ wãcũhẽrã, noo boorõ tiiãmajããdacua; “ãpẽrã nemorõ uputĩ macãrã niiã” jĩ wãcũãdacua; Cõãmacũpere wãcũrõno tiirã, ãsenire dícuere wãcũãdacua;

5 Jesurẽ padeorã tiirõbiro baupacãra, Cõãmacũ cũũ tutuaremena cúãrẽ wasorĩ boorĩcua. Cũãnomena bapacutiãmariãña.

* 2:19 Números 16.5.

⁶ Cúã menamacārãno biiro tiicúa: Basocáre ññarã jea, wedesemeniremena cúãye wiseripũ sããwacua. Toopá numiã wãcütutuhare tiiditócua. Cúã numiã pee ññaré tiiré wapa c̣orá niijirã, cúã ññaré tiiré dícare wãcücua. Teero tiirã, jĩditora “múãrẽ añurõ bue, tiípuada” jĩrĩ, useniremena ṭocúa.

⁷ Cúã pee ṭopacára, diamacú maquẽrẽ ṭomasĩridojãcua.

⁸ Cúãrẽ jĩditora, Janes, Jambres tiiróbiro niicua. Cúã Moisére netõncãyira.* Tee tiiróbiro jĩditorape diamacú maquẽrẽ cãmotácua. Ññarõ wãcũriporira niicua; diamacú padeomasĩricua.

⁹ Cúã teero tiipacára, yoari jĩditomasĩriadacua. Máata niipetira cúã wedeseri ṭorã “jĩditorepira niíya” jĩãdacua. Teero wáayiro Janes, Jambremena.

Pablo Timoteore dutiturigue

¹⁰ Ṃupeja ỵũ buerére, ỵũ tiiréc̣tirere, ỵũ tiidugárere ṃũ ṭonunúsea. Ỵũ Cõãmacũrẽ padeorére, cúaherere, cãmerĩ maĩrere, merẽã wáari wãcütutuarere ṃũ masiã.

¹¹ Basocá ỵũre ññarõ tiirí, ỵũ ññarõ netõrere masiã. Antioquíapũ, Iconiopũ, Listrapũ ỵũre wáariguere, ỵũ ññarõ netõríguere ṃũ masiã. Ỵũ ññarõ netõpacári, teero wáarecõrõ marĩ Òpũ ỵũre netõrĩ tiiwí.

¹² Ate diamacúrã niíã: Niipetira Jesucristore padeorã Cõãmacũ booré tiidugárere ññarõ tiinóãdacua.

¹³ Ññarã, jĩditori basoca ñañanemorõ tiíadacua. ãpẽrãrẽ jĩditorobirora cúãcã jĩditonoãdacua.

¹⁴ Ṃupeja ṃũrẽ bueriguere, ṃũ “diamacúrã niíã” jĩriguere padeorucújãña. Ṃũrẽ buerirare ṃũ añurõ masiã.

¹⁵ Ṃũ wĩmagũpũra Cõãmacũye queti jóaripũ maquẽrẽ masĩncãwũ. Teeré buegũ, ateré masiãwũ: Jesucristore padeoréṃena netõnénoã.

¹⁶ Cõãmacũ cũye queti jóaripũ maquẽrẽ jóarira cũ masĩre ticoréṃena jóarira niiwã. Teero tiiró, tiipũ maquẽ marĩrẽ buea; marĩ ññaré tiirere masĩrĩ tiia; marĩ ññaré tiirere quẽnodutía; marĩ añurõ tiíadarere buea.

¹⁷ Cõãmacũ tiipũrẽ cũrigũ niiwí, cũrẽ padeonunúserare niipetire añurere tiíaro jĩgũ.

4

¹ Jesucristo marĩ Òpũ p̣ṭuaatigũdaqui. Cũ atigũ, catirãre, diarirare wapa tiigũdaqui. Marĩ Òpũ niijĩgũ, dutigũdaqui. Teero tiigũ, cũ ññacoropũ, teero biiri Cõãmacũ ññacoropũ ṃũrẽ ateré tiidutía:

² Cõãmacũye quetire wedeya. Ṃũ noo wáaro basocá ṭodugárere, teero biiri ṭodugáheracãrẽ jĩnemoña. Cúãrẽ diamacú wãcũrĩ tiiyã; cúã ññaré tiirí, añurõmena wedeya; “biirope niirec̣tiya” jĩ wedeya. Teeré buegũ, cúaro manirõ wedeya.

³ Too síropũre basocá añuré buerere booriadacua. Cúãrẽ buedarare ãmaããdacua. Cúã booré dícare tiidugári, cúãrẽ buerãpe cúã ṭousénire dícare wedeadacua.

⁴ Cúã diamacú maquẽrẽ ṭoriadacua. Niipetire jĩãmajãrepere ṭorã wáaadacua.

⁵ Ṃupeja ṃũ tiirere añurõ wãcũ, niijãña. Ṃũrẽ ññarõ tiirí, teeré ṇcãñã. ãñuré quetire wedeya. Ṃũrẽ paderé cũriguere peotíjãña.

⁶ Ỵũ catinemoritu niiga. “Ỵũre sãããdaro pérogã ḍsacú”, jĩ ṭagueñaã.

* 3:8 Éxodo 7.9-13.

⁷ Cuturí basocũ cutujeágũdu tiiróbiro yũre paderé cũũriguere yaponógũ tiia. Niituropũ cutujeágũ tiiróbiro yũ paderére peotítóaa. Yũ sicato padeoríguere padeoyapácũtítóaa.

⁸ Mecátígãrẽ yũ ãñurõ tiirígue wapa ticonoãdare ãmããsepũ niitoacu. Marĩ Õpũ wapa tiigú niĩ. Cũũrã cũũ basocãre wapa tiádari bũrecopũ yũre tee ãñurẽre ticogũdaqui. Yũ dícare ticoriqui; niipetira cũũrẽ padeorãre cũũ pũñaatiadarere yuerãcãrẽ ticogũdaqui.

Pablo cũũye maquẽrẽ wederigue

⁹ Máatasãñurõ yũre ãñagũ atiya.

¹⁰ Demas atibãreco maquẽrẽ maĩnetõnũcãqui. Teero tiigú, Tesalónicarpũ yũre cõãjõãwĩ. Crescente Galaciarpũ wãawi. Tito Dalmaciarpũ wãawi.

¹¹ Lucas díca yũmena niĩ. Marcõre ãmaãña; mũmena atiaro. Cũũ yũre ãñurõ tiápumasĩ.

¹² Yũ Tíquicore Éfesopũ ticocowũ.

¹³ Mũ atigu, yáaro sutiró asibusúro sotoá macãrõrẽ néeatiya. Too Troas macã Carpoya wiipũ cũũwã. Teero biiri yé paperatũnurĩrẽ néeatiya. Wáicũra caserimena jóarigue, yé caserire bayiró boogá.

¹⁴ Alejandro cõmeména apeyenó tiigú yũre ñañarõ tiiwĩ. Cõãmacũ marĩ Õpũ cũũ tiiríro jeatuaro cũũrẽ ñañarõ tiigũdaqui.

¹⁵ Mũpeja cũũrẽ cuiya, yũre teero tiirí jĩgũ. Cũũ marĩ buerẽre boorídojãwĩ.

¹⁶ Queti beserí basoca yũre sãñãnũcãri bũreco sícũnopera yũre tiápura jeariwa. Niipetira yũre cõãwarira niiwã. Cõãmacũ cũã teero tiiríguere acabóaro.

¹⁷ Cõãmacũpeja yũre tiápuwi; yũre tutuare ticowi. Teero tiigú, Jesu-cristoye quetire wedepetijãwã, niipetira judíoa niihẽrã tũoáro jĩgũ. Cõãmacũ yũre quioré watoarpũ niigũrẽ netõnéwĩ.

¹⁸ Teero biiri marĩ Õpũ niipetire yũre ñañarõ wáadarere netõrĩ tiigũdaqui. Ñmããsepũ cũũ Õpũ niirõrpũ yũre néewagũdaqui. “Ññunetõgũ niĩ”, jĩrucujããda cũũrẽ. Teerora niãrõ.

Ññudutiyaponorigue

¹⁹ Prisca, * Aquila ãñuãrõ. Teero biiri Onesíforoya wii macãrãcã ãñuãrõ.

²⁰ Erasto Corintopũ pũtũácũmuwĩ. Trófimo diarecutigure Miletopũ cũũatiwũ.

²¹ Mũ máatasãñurõ púuriro sũguero atiya. Eubulo, Pudente, Líno, Claudia, teero biiri niipetira Jesuré padeorã mũrẽ ãñudutiya.

²² Marĩ Õpũ mũmena niãrõ. Cõãmacũ múã niipetirare ãñurẽ ticoaro.

Nocõrõrã jóaa.

* 4:19 ãpẽrã coore Priscila jĩyira.

TITORE Pablo jóaripũ

Ñuduticorigue

¹ Yũũ Pablo Cõãmacũrẽ padecotegũ Jesucristo cũũyere wededutigũ beserigũ niiã. Cõãmacũ cũũ beserira cũũrẽ ãñurõ padeorẽmena niirecutiario jĩgũ, yũũre wededutigũ cũũwĩ. Diamacũ maquẽrẽ cũã masĩãrõ jĩgũ, yũũre cũũwĩ. Cũã tee padeorẽ cũorã Cõãmacũ boorẽre tiicúa.

² Cũã padeorẽmena “Cõãmacũ marĩrẽ catirẽ petihẽre ticotoajĩyi” jĩĩ wãcũbayiadacua. Cõãmacũ cũũ atibũreco tiĩadari suguero, “catirẽ petihẽre ticogũda” jĩĩtoarigũ niiwĩ. Cũũ jĩĩditoriqui.

³ Mecũtigã cũũ jĩĩrito jeari, cũũye queti masĩnorĩ tiii. Cõãmacũ marĩrẽ netõnẽgũ yũũre tee quetire wededutiwĩ.

⁴ Tito, yũũ mũũrẽ ãñudutia. Marĩ sĩcãrĩbĩro Jesurẽ padeorã niiã. Teero tiigũ, mũũ yũũ macũ tiirõbĩro niiã.

Cõãmacũ marĩ Pacũ, teero biiri Jesucristo marĩrẽ netõnẽgũ mũũrẽ ãñurẽ ticoaro; bóaneõ ãñaãrõ; ãñurõ niirecutiri tiĩaro.

Pablo Titore buedutirigue

⁵ Yũũ mũũrẽ Creta nũcũrõpũ cũũatiwũ, marĩ tiirĩguere peotĩaro jĩĩgũ. Macãrĩcõrõ bũtoã dutirãre sõnecoya, Jesurẽ padeorãre sũonĩãrõ jĩĩgũ yũũ mũũrẽ dutiriborora. Biiro jĩĩwũ:

⁶ “Bũtoã menamacũ niigũdu wapa cũohẽgũ niiãrõ; sĩcõrã nũmocũtigũ niiãrõ; cũũ põna Jesurẽ padeorã niiãrõ; ‘cũũ põna duurõ manirõ ñañaarẽ tiĩya’ jĩĩña manirã niiãrõ; ‘dutirẽre tũorĩdojãrã niĩya’ jĩĩña manirã niiãrõ”, jĩĩwũ.

⁷ Sĩcũ Jesurẽ padeorãre sũonĩgũ Cõãmacũye maquẽrẽ dutibosagũ niĩĩ. Teero tiigũ, “cũũrã ñañaagũ niĩĩ” jĩĩña manigũ niiãrõ. Cũũ boorõ dícu tiidũgãgũ niirijããrõ. Cũagũ, cũmugũ, cãmerĩquẽgũ, ñañaarẽ tiirẽmena niyeru wapatãgũ niirijããrõ.

⁸ Wãari basocã cũũya wiipũ jeari, boca, cãnirẽ ticogũ niiãrõ. ãñurẽ tiigũ niiãrõ. ãñurõ wãcũ besemasĩgũ niiãrõ. ãpẽrã ãñaacoropũ diamacũ maquẽ tiigũ niiãrõ. Cõãmacũ boorõ tiirucũgũ niiãrõ. Ñañaarẽ tiidũgãpacũ, tiihẽgũ niiãrõ.

⁹ Cõãmacũye diamacũ maquẽ cũũrẽ bueriguere tiidũrijãrõ booa. Teero tiigũ, ãpẽrãrẽ Jesucristoye queti diamacũ buerẽmena wãcũtutuari tiimasĩqui. Tee buerẽre merẽã wedesecoterare diamacũ wãcũrĩ tiimasĩqui.

¹⁰ Pacũ dutirẽre tũorĩdojãrã niĩya. Cũã noo boorõ wedesenetõrã, teero biiri jĩĩditoremena wederã niĩya. Pacũ teero tiirẽcutira niicua “cõnerĩgũ yapa casero widetãya” jĩĩrĩ põna menamacãrã.

¹¹ Cũãrẽjã buerijãrõ booa. Cũã buerẽmena pacũ sĩcũpõna sicawĩĩ macãrãrẽ posari tiicúa. Niyeru wapatãdũgara, bueya manirẽnorẽ bueãmajãcua.

¹² Too sugueropũ tiinũcũrõ Creta macũ queti jóari basocũ tiidita macãrãrẽ jóarigũ niiwĩ: “Creta macãrã jĩĩditorepira niĩya. Wãicũra cũara tiirõbĩro bóaneõ ãñarẽ cũohẽra ãpẽrãrẽ ñañaarõ tiĩya. Yaawãnirã, sũnarẽpira niĩya”.

¹³ Cũũ diamacũ jóagũra tiiyĩ. Teero tiigũ, too macãrã Jesurẽ padeorãre ãñurõ jĩĩmeniremena wedeya, cũã diamacũ padeoãro jĩĩgũ.

¹⁴ Mũũ teero tiihẽri, cũã judĩoa cũã wedeãmare quetire tũonũnũsebocua; diamacũ maquẽrẽ boohẽraye dutirẽre tiinũnũsebocua.

15 Basocá sīquērā añuré wācū tagueñarārē niipetire añuré niicu. Āpērā padeohéra, ñañarō wācū tagueñarārē añuré manicú. Cúā wācūrēpura ñañatoacu méé. Cúā ñañarō yeeripūnacutitoacua méé.

16 Cúā “Cōāmacūrē masīā” jīpacara, marī cúā tiirére ññarīpereja, Cōāmacūrē masīhērā tiiróbiro tiíya. Cúā ñañanetōjōārā, Cōāmacū dutirére netōnucārā, añurére tiimasīhērā niíya.

2

Bueré diamacú dutiré

1 M_{HH} bueré doca, diamacú bueré niiārō.

2 Butoá dutirá biiro niirecutiario: Cúā quionírā, padeonórā, añurére besemasīrā niiārō; diamacú padeoré cūoáro; cāmerī maīrecutiario; ñañarō netōpacára, wācūtutuaaro.

3 Butoá numiā teerora niirecutiario. Cúā Cōāmacūrē padeorá numiā tiirecutira tiiróbiro tiáro; queti jīāmahērā niiārō; cūmurā niirijāārō; añurére tiēñōārō.

4 Cúā teeré tiirá, mamarā numiārē buemasīadacua. Biiro buearo: Múā manusūmārē, múā pōnarē maīñá;

5 añurō wācū besemasī, niirecutiya; ñañaré boorījāña; múāye wiseripure añurō pade niirecutiya; añurō niíña; múā manusūmā dutirére añurō yūya. Āpērā múā teero tiirí ññarā, “Cōāmacūye queti ñañaniā” jīmasīricua.

6 Mamarā ūmūcārē teerora wācūtutuare ticoya, cúā añurō wācū bese, niimūānucāārō jīgū.

7 M_{HH} basirora niipetire añurō tiisugúya, cūārē ñnacūārō jīgū. Cūārē buegu, niipetirere jīditorio manirō, quioníremena bueya.

8 Diamacú wedeseya, wedesānorī jīgū. M_{HH} teero tiirí, sīcū merēā jīdugapacu, bobogúdaqui, “cúā ñañaniya” jīré maquērē buahégū.

9 Padecotera cúā dutirére yūnucuarō. Cūārē ūsenirī tiáro. Yúunerepira niirijāārō.

10 Cúā ōpārāyére péerogā yaarijāārō. Añurō tiirémēna cūārē padeorí tiáro. Cúā teeré tiirí, Cōāmacū marīrē netōnégūye bueré añuré peti bauádacu.

11 Biiro biia: Cōāmacū marīrē añurō tiigú, niipetira atibúreco macārā cúā ñañarē tiirére netōnédugagu, Jesucristore ticodiocorigu niiwī.

12-13 Jesucristo marī Ōpū tutuanetōgū, marīrē netōnégū nií. Too síro cūū añurō asibatéremēna putuaatigūdaqui. Atitó cūū atiadarere yuerítonorē Cōāmacū marīrē ñañaré, ñañarō ūgaripéarere duudutí. Apeyenórē tiíadari sūguero, besesuguedutii. Teero biiro diamacú tiirecuti, añurō padeodutí.

14 Jesús marīrē diabolosarigu niiwī. Cūū diarémēna marīrē niipetire marī ñañaré tiirére acabó, netōnérigu niiwī; marī ñañarā niirirare cosepetíjārigu niiwī. Cūū teero tiijīyi, cūāyara niiārō jīgū. Teero tiirá, añuré dícare tiidugára niíada.

15 M_{HH} dutiré cūorémēna teeré wedeya; wācūtutuare ticoya; cúā ñañaré tiíariguere cūārē tūomasīrī tiyá. Sīcūno mūurē tee ñnacōārijāārō.

3

Jesuré padeorá tiirecutire

1 Creta macārārē ateré wācūrī tiyá: Ōpārā, dutirá tiidutírere tiáro. Yūnūnūsera niiārō. Añuré paderére “jáū” jīrā dícu niíārō.

² Āpērārē ñañarō wedeserijãārō. Āñurō niirecutirere booáro. Basocáre ãñurō tiiáro. Niipetirare maĩrémena tiirucúaro.

³ Too sũgueropũre marĩ niipetira biirora niirucumiwũ: Tomasĩhẽrã, Cõamacũ dutirere netõnucãrã, diamacũ niihẽrepere tiinunúsera, ñañarépere ticotéra, usenirucuya manirépere tiicotéra niirucumiwũ. Bárecoricõrõ ñañarã, ãpērãyére ugorepira niirucumiwũ. Cúã doonórã, marĩ menamacãrãmena cãmerĩ ññatutirepira niirucumiwũ.

⁴ Marĩ teero tiipacári, Cõamacũ marĩrẽ ãñurére tiirigũ niiwĩ. Marĩrẽ maĩrigũ niiwĩ.

⁵ Teero tiigũ, marĩrẽ netõnérigũ niiwĩ. Marĩ ãñurõ tiirere ññagũ mee netõnérigũ niiwĩ. Cũũ bóaneõ ññaré cuojĩgũ, marĩrẽ netõnérigũ niiwĩ. Cũũ coserémena wĩmarã sicato bauára tiiróbiro tiirigũ niiwĩ. Espiritu Santomena marĩ atibúrecopũre “mama wãcũrére cuorã niĩadacu” jĩrigũ niiwĩ.

⁶ Jesucristo marĩrẽ netõnérigũmena Espiritu Santo tutuarere pairó marĩrẽ ticorigũ niiwĩ.

⁷ Cõamacũ cũũ ãñurõ tiirémena marĩ wapa cuohéra wáari tiirigũ niiwĩ. Teero tiirã, catiré petihéropũ cũũ “ticogũda” jĩriropũ ññãada jĩrã, yuea.

⁸ Tee maquẽ diamacúrã niĩã. Mũũ tee maquẽrẽ cúãrẽ jĩñemosãrĩ boogã, Cõamacúrẽ padeorã ãñuré díçure tiirã niĩãrõ jĩgũ. Tee maquẽ ãñuré, basocáre tiiápũre niĩã.

⁹ Basocã cúã wedeseãmarere jĩapuriãña. Cúãya wedera tíatorũ macãrã cúã jĩñũãatiriguere wedeseri, jĩapuriãña. Cúã Moisére dutiré cũũriguemena cãmerĩ cúasori, mũũ wãcũrére wederijãña. Teero jĩ, cúã cúasore wapamanĩã. Búri niiré niĩã.

¹⁰ Jesuré padeorĩ põna macãrã niĩãrirare batarĩ tiigúnorẽ cũũ tee ñañarõ tiirere cũũrẽ wedeya. Mũũ sĩcãrĩ, pũarĩ wedemiãri siro, cũũ múãmena niĩãrigũ witiããrõ.

¹¹ Cũũ ãñuré tiimĩãriguere cõãgũ niĩ. Cũũrẽ wãaadarere cũũ basiro masĩqui.

Āpērārē tiiãputire cũũrigue

¹² Yũũ Artemarẽ o Tíquicore mũũ pũto ticocori, mũũpe Nicópolisũ yũũre ññagũ atiya. “Yũũ wãagũ, sĩcãrĩbíribocu”, jĩ wãcũgũ mee atiya. Púuriro niirĩ, too netõnégũda.

¹³ Zenas basocã wedeseãnoãrirare wedesebosagure tiiápũya mũũ tiiápũmasĩremena. Apolocãrẽ teorora tiiyã, cúã díã wáaropũre apeyenó dũsarĩ jĩgũ.

¹⁴ Mũũ menamacãrã Jesuré padeorãcã ãñuré tiirĩpora niĩãrõ. Āpērã tiiápũre boorã niirĩ, tiiãpuaro. Ate cúã tiirécutire búri peti niiré mee niĩadacu.

Wedeyaponorigue

¹⁵ Niipetira yũũmena niirã mũũrẽ ãñudutiya. Marĩ menamacãrã Jesuré padeorã ãñũãrõ.

Cõamacũ múã niipetirare ãñuré ticoaro. Nocõrõrã niĩã.

FILEMÓNRE Pablo jóaripũ

Pablo Filemónre jóarigue

¹ Yũũ Pablo Jesucristoyere wederé wapa peresuwiipũ niigũ múãrẽ añudutia. Timoteo marĩya wedegũbiro biigũcã añudutii.

Filemón, mũũ ùsã menamacũ Jesucristoyere wedeapugare añudutia.

² Apia ùsãya wedego tiiróbiro biigũcã añuãrõ. Teero biiri Arquipo ùsã tiiróbiro Jesucristoyere wedegũ tutuaromena padegũ añuãrõ. Teero biiri mũũya wiipũ neãrã Jesucristore padeorí põna macãrã añuãrõ.

³ Cõãmacũ marĩ Pacũ, Jesucristo marĩ Ôpũ múãrẽ añuré ticoaro; añurõ niirecãtiri tiiáro.

Pablo Filemõnye maquẽrẽ wedeserigue

⁴⁻⁵ Yũũ Cõãmacũrẽ sãirécõrõ mũũrẽ wãcũ, ùsenire ticoa. Mũũye queti tũoa: Mũũ marĩ Ôpũ Jesuré maĩãyiyo; cũũrẽ padeoáyiyo. Teero biiri niipetira Jesuré padeorãcãrẽ maĩãyiyo; cúãrẽ padeoáyiyo.

⁶ Mũũ padeorẽre ãpẽrãrẽ wedenetõnerĩ boogũ, sãĩbosáa. Jesucristo marĩrẽ añurõ tiirẽre masĩpetiaro jĩĩgũ, sãĩã.

⁷ Yáa wedegũ, mũũ Jesuré padeorãre wãcũpatire manirã pũtuári tiiáyiyo. Mũũ maĩrẽre tũogũ, yũũcã bayiró ùseniã; yáa yeeripũnamena ùseniapua.

“Onésimorẽ añurõ ñeeña” jĩĩrigue

⁸ Teero tiigũ, yũũ Cristo dutirẽmena mũũ tiidũgãrere tiidutĩmasĩpacũ, mũũrẽ dutiria.

⁹ Yũũ mũũ cãmerĩ maĩrẽre masĩjĩgũ, mũũrẽ sãĩã. Yũũ Pablo bũcũ niigũ, mecãtĩgãrẽ Jesucristoyere wederé wapa peresuwiipũ niigũ mũũrẽ sãĩã.

¹⁰ Mũũ añurõ tiirĩ boogã Onésimorẽ. Yũũ ãno peresuwiipũ niirĩ, cũũ Jesucristore padeorẽre bũawí. Teero tiigũ, cũũ yũũ macũ tiiróbiro biigũ niĩ.

¹¹ Too sũgueropũre Onésimo añurõ mũũrẽ tiiapubosaribojĩyi.* Mecãtĩgãrẽ marĩ pũarãrẽ tiiapugũ niĩ.†

¹² Yũũ cũũrẽ wiyapũtuócoa mũũrẽ. Cũũ yũũ bayiró maĩgãrẽ añurõ bocaya.

¹³ Añuãtã, ãnorã pũtuácũmudutiboajĩyu. Yũũ Jesuyé quetire wederé wapa peresuwiipũ niiritabe, cũũ mũũ padeboarere padebosai.

¹⁴ Mũũrẽ sãĩñásũgueripacũ, “mũũ ãno pũtuáya” jĩĩmasĩriga. Teero tiigũ, cũũrẽ wiyapũtuócoa, mũũ basiro añurẽ bese, tiiáro jĩĩgũ.

¹⁵ Apetó tiiró, biiro wáaro wáajĩyu: Onésimo péerogã mũũ pũtore manicãtĩarigũ niĩãwĩ. Mũũrẽ cũũrẽ cũorucũjããrõ jĩĩrõ, teero wáajĩyu.

¹⁶ Atitóre mũũrẽ dutiapenori basocũ dícũ niiriqui sáa. Nemorõ añurõ tiiapugũ niigũdaqui. Marĩya wedegũbiro biigũ, marĩ bayiró maĩgũ niĩ. Yũũ cũũrẽ bayiró maĩã. Mũũ doca nemorõ maĩcũ. Mecããmena mũũrẽ dutiapenori basocũ dícũ niirii; cũũ Jesuré padeogũ niijĩgũ, mũũya wedegũ tiiróbiro niĩ.

¹⁷ Marĩ pũarã Jesuré padeorã niĩã. Teero tiigũ, Onésimorẽ añurõ bocaya, yũũre bocagũ tiiróbirora.

¹⁸ Cũũ apeyenó posari tiirĩ siro niirĩ, o mũũrẽ wapamórĩ, yũũre teerẽ wapaséwa.

* **1:11** Onésimo Filemónre dutiapenori basocũ niimiyigũ. Filemõnyere yaaári sirogã, dutijõãyigũ. Too síro Pablo pũtopũ jeayigũ. † **1:11** Onésimo wãme “tiiapugũ” jĩĩdũgaro tiia.

¹⁹ Yꝯꝯ Pablo yáa wãmomena ateré jóaa: Wapatíguda. Ateré mꝯꝯrẽ wãcũrĩ tiidugáripacu, wãcũrĩ tiigúdacu: Yꝯꝯ Jesucristoye quetire mꝯꝯrẽ padeorí tiiwá. Teero tiiré wapa mꝯꝯ yꝯꝯre wapamóã.

²⁰ Yáa wedegꝯ, mꝯꝯ Jesuré padeogú niijĩgã, Onésimorẽ añurõ bocari boogá. Cristo tiiápuremena yꝯꝯre añurõ yeeripũnacutiri tiiyá.

²¹ Yꝯꝯ mꝯꝯmena añurõ ꝑꝯꝯáa, mꝯꝯ tiiádarere masĩjĩgã. “Tiigúdaqui” jĩ masĩtoaa. Teero tiigú, jóaa. Yꝯꝯ sãĩãriro nemorõ tiigúdacu.

²² Ateçãrẽ jĩsirotiguda: Yꝯꝯ cãniãdarore quẽnoyúeya. Cõãmacũ múã sãĩrére tꝯorí, múã ꝑꝯꝯꝯ wáagudacu.

Wedeyaponorigue

²³ Epafras mꝯꝯrẽ añudutii. Cũũ yꝯꝯmena Jesucristoyere wederé wapa peresuwĩꝑꝯ niiĩ.

²⁴ Yꝯꝯre Jesucristoyere wederémena tiiápura Marcos, Aristarco, Demas, Lucas añudutiya.

²⁵ Marĩ Õꝑũ Jesucristo múãrẽ añuré ticoaro. Nocõrõã jóaa.

HEBREOARE jóaripũ

Cõamacũ cũ macũmena basocáre wedeyigũ

¹ Too sũgueropũ Cõamacũ cũyara profetamena marĩ ñecũsũmũãrẽ wedeyigũ; sũcãrĩ mee wedeyigũ. Cũũ wederécõrõ merẽã dícu wederucuyigũ.

² Atitõ niiture bũrecorire cũ macũmena marĩrẽ wederigũ niĩwĩ. Cõamacũ cũ macũrẽ “niipetire mũye pũtuáadacu” jĩiyigũ. Cũũmenarã atibũrecore bauanéyigũ.

³ Cũũrã Cõamacũ asibatere añurere cuogũ niĩ. Cũũrã sũcã Cõamacũbiro niirecutiqui. Cũũ wedesere tutuare cuorẽmena niipetire atibũreco niirere ñanũnũsequi. Marĩ ñañarẽ tiirere cosetõagu, Cõamacũ tutuanetõgũ pũtopũ diamacũpe jeanuãjeayigũ.

Cõamacũ macũ ángelea nemorõ ɱpũtĩ macũ niĩ

⁴ Cõamacũ cũ macũrẽ Õpũ niirere sõnecoyigũ. Teero tiigũ, ángelea nemorõ ɱpũtĩ macũ pũtuáyigũ.

⁵ Cõamacũ cũ macũrẽ biiro jĩiyigũ:

Mũũ yũũ macũ niĩã.

Mecũãmena yũũ mũũ pacũ niirere masĩãdacua.*

Sĩcũ ángelere teero jĩriyigũ. Teero biiri cũ macũye maquẽrẽ wedesegu, biiro jĩiyigũ:

Yũũ cũũ pacũ niigũda.

Cũũ yũũ macũ niigũdaqui.†

Sĩcũ ángelere teero jĩriyigũ.

⁶ Basocã sõwũ jĩĩgũrẽ atibũrecopũ ticodioconemorĩ, cũũ jĩĩãdarere biiro jóanoã: Niipetira ángelea cũũrẽ jeacũmu, padeoáro, jĩĩ jóanoã.

⁷ Ángeleapere cũũ jĩĩrere biirope jóanoã:

Ángelea Cõamacũrẽ padecotera niicua;

cũũ dutirere tiirã, wĩno tiirõbiro wáacua.

Cũũrã sũcã pecame tiirõbiro niicua.‡

⁸ Cũũ macũpẽreja biirope jóanoã:

Mũũ Cõamacũ niĩã; mũũ Õpũ niirẽ petirĩcu.

Mũũ niipetirare diamacũrã dutigũdacu.

⁹ Mũũ diamacũ tiirere booa; netõnũcãrepere boorã.

Teero tiigũ, Cõamacũ mũũ Õpũ niigũ mũũrẽ bese, õpũ sõnecowi.

Mũũ menamacãrã nemorõ mũũrẽ usenire painemorõ ticowi,§ jĩĩ jóanoã.

¹⁰ Atecã cũũ macũpẽreja biiro jóanoã:

Basocã Õpũ, sicatopũre mũũ basirora atibũrecore bauanéwũ;

ũmũãse niirẽcãrẽ tiiwã.

¹¹ Mũũ tiirigue petijõããdacu;

mũũpeja niirucujãgũdacu.

Niipetire mũũ tiirigue suti tiirõbiro bõadiaadacu.

¹² Mũũ teerẽ suti tiirõbiro tuupégũdacu.

* 1:5 Salmo 2.7. † 1:5 2 Samuel 7.14; 1 Crónicas 17.13. ‡ 1:7 Salmo 104.4. § 1:9 Salmo 45.6-7.

Niipetire wasonóãdacu.

Мѡреја wasorícu.

Мѡ catiré petirícu,*

jĩ jóanoã.

¹³ Cõãmacũ atecãrẽ cũũ macãrẽ biiro jĩrigũ niĩwĩ:

Yáa wãmo diamacũniñape duiya,

tée mũũrẽ ññatutirare mũũ dutiriguere yũũ ãñũrõ yũũri tiirípu.†

Sĩcũ ángelere teero jĩriyigũ.

¹⁴ Niipetira ángelea bauhéra niĩya. Cũã cũũ dutirére tiicotéra niĩya. Cũã cũũ netõñenõrirare tiípudutigũ ticodiocora niĩya.

2

Cõãmacũ basocáre netõñére quetire tũonũnũsedutire

¹ Teero tiirá, cũũ macũye quetire marĩ tũoáriguere nemorõ ãñũrõ tũonũnũsero booa. Tũonũnũseco, padeodúrijããda jĩrã.

² Too sũgueropũre Cõãmacũ ángeleamena cũũ dutirére* wedecoyigũ. Cũũ dutiré diamacũrã niirõ tiiríro niĩwã. Diamacũ maquẽ niipacari, basocáre netõñũcãyira. Cũã netõñũcãrecõrõ ññañarõ tiinóyira.

³ Teero tiirá, marĩrẽ netõñére quetire ãñũnetõjõãrere teero ññajãrã, Cõãmacũ ññañarõ tiíadarere netõrícu. Tee quetire marĩ Ôpũ wedesũguerigũ niĩwĩ. Too síro cũũ wederiguere tũoríra marĩrẽ wedenetõnecowa. “Netõñére quetire diamacũrã niĩã”, jĩwã.

⁴ Cõãmacũcã tee quetire “diamacũrã niĩã” jĩgũ, cũũ sĩcũrã tiimasĩrere pee tiĩẽñorĩ tiirígu niĩwĩ. Teero biiri Espíritu Santomena marĩcõrõ tiimasĩrere ticorigũ niĩwĩ. Pee merẽã tiimasĩrere ticoqui, cũũ ticodũgarobirora.

Jesús basocá wáarigue

⁵ Cõãmacũ atibáreco petiári siro, apebáreco jeari, ángeleare “mũã niipetirare dutiadacu” jĩriyigũ.

⁶ Biirope Cõãmacũye queti jóaripũpũre sĩcũ tee maquẽrẽ jóarigũ niĩwĩ: Cõãmacũ, ¿deero tiigũ mũũ nocõrõca basocáre wãcũjãĩ?

¿Deero tiigũ nocõrõca cũãrẽ ãñũrõ ññanũnũsejãĩ?

⁷ Мѡ basocáre ángelea doca niirã niirĩ tiirígu niĩwã ména.

Péerogã siro basocáre pee dutirére ãñũrõ asibatéremena ticorigũ niĩwã.

⁸ Niipetire mũũ bauanériguere basocá dutiaro jĩgũ, cũũrigũ niĩwã,†

jĩ jóarigũ niĩwĩ. Cõãmacũ basocáre dutirére cũũgũ, niipetirere dutiaro jĩgũ, cũũrigũ niĩwĩ. Teero tiirá, cũã “dutimasĩña maniã” jĩrẽ maniã. Teero niipacari, marĩ atitóre basocá niipetirere dutiri ññaria ména.

⁹ Ángelea docagã niimirigũpereja masĩnoã. Cũũrã Jesús niĩ. Cũũ Cõãmacũ basocáre ãñũrõ tiirére ãñogũ, marĩrẽ diabosarigũ niĩwĩ. Cũũ diagũ, bayiró ññañarõ netõrígue wapa Cõãmacũ ãñũrõ asibatéremena cũũrẽ marĩ Ôpũ sõnecorigũ niĩwĩ.

¹⁰ Cõãmacũ niipetirere, niipetirare bauanérigũ niĩwĩ, niipetira cũũrẽ “ãñũgũrã tiiyĩ” jĩãrõ jĩgũ. Cũũrã paure ãmũãsepu wáaadarimarẽ maa ãñõsũguégũdũ, cũũrẽ netõñégũdũre biiro tiirígu niĩwĩ: Niipetirere ãñũrõ ti-ĩñápetijããrõ jĩgũ, ññañarõ netõrĩ tiirígu niĩwĩ. Cõãmacũ teero tiigũ, diamacũ tiirígu niĩwĩ.

* **1:12** Salmo 102.25-27. † **1:13** Salmo 110.1. * **2:2** La Ley de Moisés. † **2:8** Salmo 8.4-6.

¹¹ Marĩrẽ marĩ ñañaré tiirere acaborigu, teero biiri marĩ cũu acabónorira sícũpõna tiiróbiro niirã tiia sáa. Teero tiigú, cũu marĩrẽ “yáa wedera niiĩya” jĩĩgũ, bobosãriqui.

¹² Teero tiiró, cũu Pacure wedeserere biiro jóanoã:

Mũũye maquẽrẽ yáa wederare wedeguda.

Basocá neãrucuroꝑ “Cõãmacũ añunetõjõãĩ” jĩĩ basapeoguda mũũrẽ,‡
jĩĩ jóanoã.

¹³ Atecã jóanoã:

Yũũ Cõãmacũrẽ padeorucúa,§

jĩĩ jóanoã. Atecã jóanemonaã:

Cõãmacũ põna cũu yũũre ticoriramena ãno niiã,*

jĩĩ jóanoã.

¹⁴ Marĩ diaadari õpũũrĩrẽ cũoa. Teerora Jesucã marĩbirora õpũũcutirigu niĩwĩ. Cũu marĩ tiiróbirora õpũũcutirigu diajõãyigu. Teeména Satanás dia ditijõãadarare dutigũre docacũmurĩ tiirigu niĩwĩ.

¹⁵ Teeménarã diaré cuimirare netõnerigu niĩwĩ sáa. Teeré cuira, bárecoricõrõ ñañarõ yeeripũnacutimiyira.

¹⁶ Teero tiirã, ateré masĩnoã: Cũu ángeleapere tiiapugu mee atirigu niĩwĩ; Abraham pãrãmerã niinũuserapere tiiapugu atirigu niĩwĩ.

¹⁷ Marĩ cũũya wederare tiiapugu, marĩbirora baurigu niĩwĩ. Marĩbiro ni-ihẽgũjã, marĩrẽ tiiapuribojĩyi. Marĩbirora niijĩgũ, paiaré dutigũ sããrigũ niĩwĩ. Paiaré dutigũ sããrigũ Cõãmacũ boorere tiigũ niĩ; marĩrẽ bóaneõ ññaqui. Marĩrẽ diabosarigu niijĩgũ, paiaré dutigũ niijĩgũ, marĩ ñañaré tiirere Cõãmacũrẽ acabóre sãĩbosáqui.

¹⁸ Satanás cũũrẽ ñañaré tiidutĩri, bayiró ñañarõ netõpacá, ñañaré tiiriyigu. Cũũrẽ teero wáari, wãcũtutuayigu. Teero tiigũ, marĩrẽ ñañarõ wáari, tiiapuqui.

3

Jesús Moisés nemorõ niĩ

¹ Teero tiirã, yáa wedera, ñañaré tiirere acabónorira, mũũãsepũ wáadara, Jesús marĩ padeogũre wãcũnũuseya. Cũu Cõãmacũ beserigu, cũũyere wededutigũ ticoconorigũ niĩ. Teero biiri paiaré dutigũ, Cõãmacũrẽ marĩye niĩadarere sãĩboságũ niĩ.

² Jesús Moisés tiiróbiro Cõãmacũ cũũrẽ cũũriguere diamacá tiigũ niirigu niĩwĩ. Moisés Cõãmacũrẽ padeorãre sũonígũ niirigu niĩwĩ.

³ Jesuré Moisés nemorõ añurõ wãcũnetõnucãrõ booa. Queorémene wedeguda. Sícũ wii tiiquí. Tiiwii tiirigũpe tiiwii nemorõ añurõ wedesenoqui. Jesurã wii tiirigũ tiiróbiro niĩ.

⁴ Wiire ñña, ateré jĩĩmasã: “Sícũ tiiwiirẽ tiirigũ niĩwĩ”. Cõãmacũpeja niipe-tirepũrena tiisũguérigu niĩwĩ.

⁵ Moisépe Cõãmacũrẽ padecotegũ niijĩgũ, Cõãmacũrẽ padeorãre añurõ coterigu niĩwĩ. Cũu Cõãmacũ too síro wedeadare maquẽcãrẽ wederigu niĩwĩ.

⁶ Cristope tiiwii õpũ macũ niijĩgũ, tiiwii macãrãrẽ añurõ cotequi. Marĩ Cõãmacũrẽ padeorã tiiwii macãrã niirã tiia. Marĩ Cõãmacũrẽ padeorucúa, tiiwiipũra niijãrã tiia. Teero biiri “too síropũ cũu ticoadarere marĩrẽ ticogũdaqui” jĩĩ padeorucúa, teerora niirucujããdacu.

Cõãmacũrẽ padeorã yeerisãcua

⁷ Teero tiirã, Espĩritu Santo jĩĩriguere wãcũnũuseya. Cũu jĩĩrigue Cõãmacũye queti jóaripũpũ biiro jĩĩ jóanoã:

‡ 2:12 Salmo 22.22. § 2:13 Isaías 8.17. * 2:13 Isaías 8.18.

Mecũã múã Cõãmacũ wedeserere tuorá,

⁸ yũarijã tiirijãña.

Too suguero macãrãpũ cũũrẽ netõnucãrira tiiróbiro niirijãña.

Cũã yucu manirõ, basocá manirõpũ niiritore, Cõãmacũ wederi tuorírucuyira.

“¿Niirõrã marĩrẽ ñañarõ tiigúdari cũũ? Tiiríqui”, jĩyira.

⁹ Cõãmacũ jĩyigu: “Cũã cuarenta cũmarĩ yũũ añurõ tiirére ññarucumiwã.

Teeré ññapacara, ‘¿niirõrã marĩrẽ ñañarõ tiigúdari cũũ? Tiiríqui’, jĩ wãcũwã.

¹⁰ Teero tiigú, yũũ cũãmena cúatu.

Cũãrẽ biiro jĩwũ: ‘Mũã diamacũ maquẽrẽ masĩpacara, noo booró tiijãã; yũũ dutirére booría’, jĩwũ.

¹¹ Teero tiigú, cũãmena cúagu, jĩwũ: ‘Diamacũrã biiro tiigúda:

Yũũ múãrẽ ticoadari ditare jearicu; yũũmena yeerisãricu’, jĩwũ”, jĩyigu Cõãmacũ,*

jĩ jóanoã.

¹² Yãa wedera, cãmerĩ coteya. Sĩcũ ñañarõ wãcũ, padeohégũ niirijããrõ. Ñañarõ wãcũrã, padeodúra, too síro múã Cõãmacũ catirucugũre cõãrã tiibócu.

¹³ Biirope tiiyá: Búrecoricõrõ Cõãmacũ cũũ “Mecũã” jĩrĩ bureco niirĩ, cãmerĩ wãcũtutuari tiiyá. Teero tiihéra, múã sĩquẽrã jĩditorere tuorá, ñañarére tiiádacu. Cõãmacũrẽ yũũhera putuáadacu.

¹⁴ Marĩ sicato padeoríguere padeorucújãrã, Cristore bapacutira niiádacu.

¹⁵ Yũũ jĩãrirobirora jĩ jóanoã:

Mecũã múã Cõãmacũ wedeserere tuorá, yũarijã tiirijãña.

Too suguero macãrãpũ Cõãmacũrẽ netõnucãrira tiiróbiro niirijãña,†

jĩ jóanoã.

¹⁶ Too suguero macãrãpũ Cõãmacũ wedeserere tuopacára, cũũrẽ netõnucãyira. Cũã niipetira Egiptopũ niimirira Moisés néewitiwarira niiyira.

¹⁷ Cuarenta cũmarĩ Cõãmacũ cúã ñañaré tiirĩ ññagũ, cũãmena cúayigu. Teero tiirã, cúã yucu manirõ, basocá manirõpũ diayira.

¹⁸ Cõãmacũ cũũrẽ netõnucãrirare biiro jĩyigu: “Diamacũrã biiro tiigúda: Yũũ múãrẽ ticoadari ditare jearicu; yũũmena yeerisãricu”, jĩyigu.

¹⁹ Teero tiirã, marĩ masĩtoaa: Cũã Cõãmacũrẽ padeoríjãrã, cũũ ticoadari ditare jeamasĩriyira. Cũũmena yeerisãre buaríyira.

4

¹ Cõãmacũ too suguero macãrãpũre “yũũmena yeerisãrã atiya” jĩrirobirora marĩcãrẽ jĩgũ tiiquí. Teero tiirã, añurõ wãcũãda. Apetó tiirã, múã sĩquẽrã tee yeerisãre buaríbocu.

² Marĩcã too suguero macãrãpũ tiiróbirora Cõãmacũye queti añuré quetire wedenorira niiã. Cũãpe búri peti tee quetire tuoyíra. Padeoríyira. Teero tiirã, añurére buaríyira.

³ Marĩpe tee quetire padeorápeja Cõãmacũmena yeerisãre buatóaa. Tee maquẽrẽ Cõãmacũ wedesegu, biiro jĩyigu:

“Teero tiigú, cũãmena cúagu, ateré jĩwũ:

‘Diamacũrã biiro tiigúda:

Yũũ múãrẽ ticoadari ditare jearicu; yũũmena yeerisãricu’, jĩwũ”, jĩyigu Cõãmacũ,*

jĩ jóanoã. Cõãmacũ atibúreco yaponóãri siro, yeerisãyigu.

* 3:11 Salmo 95.7-11. † 3:15 Salmo 95.7-8. * 4:3 Salmo 95.11.

⁴ Atecã Cõãmacũye queti jóaripũpu cũũ atibárecore yaponóãri bureco síro macã burecore biiro jóanoã:

Seis burecori siro apebáreco jeari,† Cõãmacũ niipetirere tiári siro, yeerisãyigu,‡

jĩĩ jóanoã.

⁵ Ateré jóanemonoã:

Үмн мўārē ticoadari ditare jearicu; уммена yeerisāricu,§

jĩĩ jóanoã.

⁶ Too suguero macārãpu ãñurē quetire tuosugúrira niipacara, Cõãmacũrē netõncãyira. Cũã netõncãrigue wapa cũũmena yeerisãre buaríyira. Basocá cũũmena yeerisãre buaádaru dusaa ména.

⁷ Teero tiirá, Cõãmacũ apebáreco beseyigu sũcã. Cũũ beserí bureco “Mecũã” jĩĩnoyiro. Marĩ ñecũsũmũã netõncãri siro, peecũmarĩ siro, Cõãmacũ David jóariguemena teeré wedeyigu. Cũũ wederiguere умн мўārē biiro jóatoaawũ:

Mecũã múã Cõãmacũ wedeserere tuorá, уммријā tiiríjãña,*

jĩĩ jóanoã.

⁸ Josué Israelya põna macārãrē yeerisãrere ticoatã, Cõãmacũ too síropu “Mecũã умне уммрā yeerisãre buaádacua” jĩĩrē maquērē wedenemoribojíyi.

⁹ Teero tiirá, Cõãmacũ yeerisãrirobirora marĩ Cõãmacũrē padeorácã yeerisãmasĩcu.

¹⁰ Cõãmacũ niipetirere tiári siro, yeerisãyigu. Teero tiiróbiro Cõãmacũrē padeorácã paderé yaponóãrirabiro yeerisãcua.

¹¹ Teero tiirá, marĩcã wãcũtutuario booa, Cõãmacũmena yeerisããda jĩĩrã. Too suguero macārãpu Cõãmacũrē netõncãriro tiiróbiro tiinunúserijãrõ booa.

¹² Cõãmacũ wedesere catirébiro niirucujãã; tutuanetõjõãã. Saderípĩ pñaniã asoyóaripĩbiro niiã. Tiipĩ nemorõ Cõãmacũ wedeserepeja marĩ popeapu, marĩ yeeripũnapu, marĩ wãcũrépu, niipetiropu sããwacu. Cõãmacũ wedesere tuorá, marĩ tugueñare, teero biiri marĩ “biiro tiíada” jĩĩ wãcũrē “ãñuniã” o “ñañaniã” jĩĩ besemasĩã.

¹³ Marĩ Cõãmacũ tiirira niijĩrã, cũũrē yayiómasĩria. Cũũ niipetire marĩ wãcũrére ññamasĩ. Cũũ marĩrē “¿deero tiirá teero tiirí?” jĩĩ sãñárĩ, wedenetõnoãdacu.

Jesús paiaré dutigá niĩ

¹⁴ Jesús Cõãmacũ macũ, Cõãmacũ putopu jearigu, paiaré dutigá niĩ. Teero tiirá, “Jesuré padeóa” jĩĩrere padeorucújãrõ booa.

¹⁵ Jesurá paiaré dutigá marĩ wãcũbayiheri ññagũ, marĩrē bóaneõ ññamasĩqui. Cũũcã niipetira basocá tiiróbirora niipetire jĩĩcõãsãnomiyigu. Jĩĩcõãsãpacari, sĩcãrĩ ññañaré tiiríyigu.

¹⁶ Teero tiirá, cuiro manirõ Cõãmacũ marĩrē maĩgúrē sãñãda. Marĩ sãñécõrõ marĩrē bóaneõ ññagũdaqui; marĩrē ãñurē ticodugarigu niijĩgũ, tiípugũdaqui.

5

¹ Paiá cũãrē dutigũdure besera, cũã watoa niigúrē beseeya. Cũũ basocáye maquērē Cõãmacũrē sãñboságũdure sõneconoĩ. Cũũrã basocá Cõãmacũrē ticodugarere ticobosai. Cũã ññañaré tiiríguere acabóre sãñboságũ, wáicũrere sã sõemonecobosai.

² Cũũ basocá niijĩgũ, wãcũbayihegu niĩ. Teero tiigũ, tuomasĩhẽrãrē, noo booró tiirãre bóaneõ ññãqui.

† 4:4 Pecasãyemena: el séptimo día. ‡ 4:4 Génesis 2.2. § 4:5 Salmo 95.11. * 4:7 Salmo 95.7-8.

³ Tutuhegũ nijĩgũ, cũũ basirocã ñañaré tiirĩgue wapa ãpẽrãrẽ tiibosárobirora wáicurare sĩa sóemonecomasĩ.

⁴ Sícũ cũũ basiro “yũũ paiaré dutigú niigũda” jĩĩ sããmasĩriqui. Cõãmacũ cũũrẽ bese sõnecoqui, cũũ Aarónrẽ bese sõnecoribirora.

⁵ Teerora wáayiro Cristore. Cũũ basiro paiaré dutigú sããgũ, cũũ basiro beseriyigũ. Cõãmacũpe cũũrẽ bese sõnecoyigũ. Cõãmacũrã cũũrẽ jĩĩrigũ niiwĩ: “Mũũ yũũ macũ niiã. Mecũãmena yũũ mũũ pacũ niirere masĩãdacua”, jĩĩrigũ niiwĩ,*

jĩĩ jóanoã.

⁶ Atecãrẽ Cõãmacũ cũũye queti jóaripũpũ biiro jĩĩrigũ niiwĩ:

“Mũũ pai niirucujãgũdacu.

Melquisedec niiribirora niigũdacu”, jĩĩrigũ niiwĩ,†

jĩĩ jóanoã.

⁷ Jesús atiditapá niigũ, Cõãmacũ cũũ diaadarere netõnémasĩgũmena wedeseiyigũ. Bayiró bũsũrómena, utirémene cũũrẽ sãĩmĩyigũ. Cõãmacũ cũũrẽ quioníremena padeorí ññagũ, cũũ sãĩrere tũoyĩgũ.

⁸ Cõãmacũ macũ niipacũ, ñañarõ netõyĩgũ. Teero netõpacá, Cõãmacũ dutirere ãñurõ yũũgũ wáayigũ.

⁹ Ñañarõ netõrĩguemena tiiñãpetijãyigũ. Teero tiigú, niipetira cũũrẽ yũũrere netõnégũ, catirẽ petihere ticogú wáayigũ.

¹⁰ Cõãmacũ cũũrẽ paiaré dutigũre sõnecorigũ niiwĩ Melquisedec niiribirora.

Padeodúri jĩĩrã, wãcũtutuaya

¹¹ Melquisedeye maquẽrẽ múãrẽ pee wededugamiã. Múãrẽ ãsã wederẽ wisió niicu. Múã peanetõjõãã masĩdugara.

¹² Múã yoari Jesuré padeóa. Mecũtĩgãrẽ ãpẽrãrẽ buerápũ niitoabocu. Teero tiirõno tiirã, Cõãmacũyere buesuguerere wedequẽnorĩ booa sũcã. Yaarere yaarõno tiirã, mecũtĩgãrẽ õpẽcõ ãpũrã tiirõbiro niiã ména.

¹³ Õpẽcõ dícare ãpũgũno wĩmagũ peti niĩ. Teero tiigú, ãñurõ tiirere, ñañarõ tiirere besemasĩriqui ména.

¹⁴ Yaarẽ bayirẽpe butoá yaarẽ niiã. Cũã ãñurõ buenorira tũomasĩ, ãñurere, ñañarere ññamasĩ, beserápũ niicua.

6

¹ Teero tiirã, tutuanemorepere buenemoãda, Cristoyere ãñurõ tũomasĩnemoãda jĩĩrã. Marĩ buesugueriguere buerijããda ména. Marĩ Cristoye buesuguerigue ate niiwũ: “Múã ñañaré tiirẽ wapa pecamepũ wáaadacu; teero tiirã, wãcũpati, wasoyá” jĩĩrere buenowũ. “Cõãmacũrẽ padeoró booa” jĩĩrere buenowũ.

² Teero biiri wãmeõtirere, ñaapeórere buenowũ. Teero biiri sũcã “diarira masããdacua; ñañaré tiirã pecamepũ ñañarõ tiinóãdacua” jĩĩrere buenowũ.

³ Mecũtĩgã Cõãmacũ boorí, Cristoye maquẽrẽ ãñurõ tũomasĩnemoãdacu.

⁴ ãpẽrã Jesús basocãre netõnére quetire ãñurõ tũomasĩmiyira. Cũũrẽ ãñurõpara masĩmiyira. Espiritu Santore cõomiyira.

⁵ Cõãmacũ cũũrẽ padeorãre “ãñurere tiigũda” jĩĩ jóarigũ cũũrẽ padeorẽ jeamiyiro. Teero biiri atitõre Cõãmacũ tutuaremena tiiẽnorĩ ññarã, “marĩ diari siropũre, nemorõ ãñurẽ tiigũdaqui” jĩĩmiyira.

⁶ Teero jĩĩrira niipacara, padeodúyira. Cũã padeodújĩrã sãa, “wãcũpati, wasoyá” jĩĩrere tũonemórã, wasomasĩricua. Cũãrã Cõãmacũ macũrẽ curusapũ pábiaturabiro tiicúa. Teeména ãpẽrã cũũrẽ buijãrĩ tiicúa.

* 5:5 Salmo 2.7. † 5:6 Salmo 110.4.

⁷ Ate queorémena padeodúraye maquērē wedeguda: Naĩrō oco peacu sica-ditapure. Tiidita oco añurō sñicú. Teero tiiró, ducacaticu. Tiidita òpū cūya wii macārāmena teeducare yaacua. Cōāmacū tiiditare añurō tiiquí; nemorō ducacaticu tiiquí.

⁸ Tiiditapura pota, ñañaré dícu wiirí, wapamaníri dita niicu. Cōāmacū tiiditare ñañarō tiiquí; sóecōāqui, ducamanijãrō jĩgũ.

Cōāmacū “añurō tiigúda” jĩriguere tiigúdaqui

⁹ Yuu maĩrã, padeodúraye maquērē wedepacu, “múã padeodúayiro” jĩgũ mee tiia. Múã añurere, netōnére maquērē buatóayiro.

¹⁰ Múã Cōāmacūrē maĩrere ãnorã, ãpẽrã Jesuré padeoräre tiiápuyiro. Teero tiiápurucujãayiro ména. Teero tiigú, Cōāmacū diamacú tiigú niijĩgũ, teeré múã tiirere acabóriqui.

¹¹ Múã ateré bayiró tiirí booa: ãpẽrã tiiápura, múã niipetira useniremena añurō tiidugárere teerora tiyapácútiijãña. Teero múã tiirí, Cōāmacū “ticoguda” jĩrigue queoró múã wãcũrõbirora wáaadacu.

¹² Teero tiirã, daderã niirijãña. Teero daderóno tiirã, ãpẽrã Jesuré añurō padeoräre ññacũña. Cũã Cōāmacūrē padeocúa; cūã “ticoguda” jĩriguere potocõrõ manirõ yuecua. Teero tiigú, Cōāmacū cãrẽ cūã “ticoguda” jĩriguere ticogu tiiquí. Múãcã cãrẽ ññacũ, tiinanúseya.

¹³ Cōāmacū Abrahamrē “mũrẽ añurō tiigúda” jĩgũ, ãpĩ wãmemena wãmepeoriyigũ; ãpĩ cūã nemorõ niigú maniquí. Teero tiigú, cūã basiro wãmepeoyigũ.

¹⁴ Abrahamrē biiro jĩyigũ: “Diamacúrã jĩã: Mũrẽ añurō tiigúda; mũũ pãrãmerã pau basocáputiadacua”, jĩyigũ.

¹⁵ Abraham potocõrõ manirõ yuejĩgũ, cãrẽ “añurō tiigúda” jĩriguere bayigũ.

¹⁶ Múã masiã: Sícũ “yuu diamacúrã jĩã” jĩdugagũ, Cōāmacū wãmemena wãmepeoqui. Cũã teero jĩ wãmepeori tuorã, “diamacúrã jĩgũ tiiquí” jĩrã, cãmerĩ jĩñmemoricua.

¹⁷ Teerora Cōāmacū tiiyigũ. Cũã “ticoguda” jĩriguere “diamacúrã wáaadacu” jĩgũ, cūã basiro wãmepeoyigũ. Teeména marĩ cūã añurō ticoadarere yuerã ateré jĩmasiã: “Cōāmacū cūã ‘añurō tiigúda’ jĩriguere wasoríqui”, jĩmasiã.

¹⁸ Teero tiiró, puaró niĩã wasomasĩña maniré: Cōāmacū jĩditore manigũ niijĩgũ, cūã wãmepeoriguere, teero biiri cūã jĩriguere wasomasĩriqui. Cũã diamacú wedeseremena marĩrẽ cūã netōnérirare wãcũtutuari tii. “Cũã marĩrẽ ‘añurō tiigúda’ jĩrirobirora tiigúdaqui”, jĩñoã.

¹⁹ “Cũã ‘añurō tiigúda’ jĩriguere tiigúdaqui”, jĩ wãcũbayijĩrã, yuea. Tee wãcũbayire yucusóro siatúpasori tutu bayirí tutubiro niicu. Peecũmúrõ manirõ niirucujãadacu. Marĩ yucusóro añurõ siatúpasonoriwũbiro niicu. Tiiwãrẽ siatúpasori tutu Cōāmacū niirõpũ nucũrí tutubiro niicu.

²⁰ Toopú Jesús marĩ suguero jeasugueyigũ. Toopú paiaré dutigú niijĩgũ, marĩrẽ sãĩbosáqui. Cũã pai Melquisedec niirrobirora niirucujãgũdaqui.

7

Jesús Melquisedec niirrobirõ pai niiré

¹ Melquisedec wãmecutigũ Salem macārã òpũ niiyigũ. Teero biiri pai niiyigũ; Cōāmacū ãmũãsepũ niigú cãrẽ pai sñecoyigũ. Cũrã Abrahamrẽ

bocagu jeayigu. Abrahamcã õpãrãména câmerĩsĩãpetitoa,* coeputúaatiri, Melquisedec cúãrẽ bocagu, cũũrẽ jĩiyigu: “Cõãmacũ mũũrẽ añũrõ tiiáro”, jĩiyigu.

² Abraham cúã câmerĩsĩãrã wapatáariguere puamóquẽñeburi batocũyigu. Sicabú maquẽrẽ Melquisedere ticoyigu. Melquisedec jĩrõ “Õpũ diamacú maquẽ tiigú” jĩũdugaro tia. Cũũ Salem macãrã õpũ niyigu. Salem “Añũrõ niirecãtire” jĩũdugaro tia. Teero tiigú, cũũ “Õpũ añũrõ niirecãtire ticogú” niyigu.

³ Melquisedec pacusũmũãrẽ, cũũ ñecusũmũãrẽ masĩña maniã. Cũũ bauáriguere, cũũ diariguecãrẽ masĩña maniã. Teero tiigú, Melquisedec Cõãmacũ macũ tiiróbiro pai niirucuqui.

⁴ Múã Melquisedec upatĩ macũ niirére wãcũña: Marĩ ñecũ peti Abraham cúã sĩátáriguere puamóquẽñeburi cúã seenéõcũriguere cũũrẽ sicabú maquẽrẽ ticoyigu.†

⁵ Niipetira judíoa cúã oterére puamóquẽñeburi seenéõcũrere sicabú maquẽrẽ Leví pãrãmerã niinũnũsera paiá niirãrẽ ticooya Moisére dutiré cũũrigue jĩrõbirora. Cũũrẽ ticorã Abraham pãrãmerã niĩya. Cũũya wedera niipacari, wapaséya.

⁶ Melquisedepeja Leví pãrãmi niinũnũsegu niiripacu, Abraham sicabú maquẽrẽ ticori, ñeeyigu. Teero biiri Abrahamrẽ Cõãmacũ “añũrõ tiigúda” jĩĩnoriguere “Cõãmacũ mũũrẽ añũrõ tiiáro” jĩiyigu.

⁷ Múã masĩã: “Cõãmacũ múãrẽ añũrõ tiiáro” jĩĩgũno cúã nemorõ upatĩ macũ niigú niiqui.

⁸ Paiá marĩ watoa niirã ãpẽrã ticorére ñeerã marĩ tiiróbiro diaadara niĩya. Abraham ticoriguere ñeerigupereja Cõãmacũye queti jóaripũpu “diayigu” jĩĩ jóanoña maniã. Catirucugu tiiróbiro niigũrẽ jóanoã.

⁹ Ateré wãcũña: Leví teero biiri cũũ pãrãmerã niinũnũsera cúã basocã ticoriguere ñeepacara, Melquisedere ticoyira. Abraham ticoriguemenaã cúãcã ticorira tiiróbiro niyira.

¹⁰ Melquisedec Abrahamrẽ bocagu jeari, cúã Abrahammena bauáadara niijĩrã, cũũmena niirã tiiróbiro niitoayira.

¹¹ Paiá Leviyá põna macãrã cúã paiá dutirére cuocúa Moisére dutiré cũũriguepure. Cũũ tee dutirére tiirã, basocãre añũrã quẽnojeári tiimasĩricua. Cũũ quẽnojeári tiirĩ siro niĩatã, Cõãmacũ ãpĩ pai sõnecoribojĩyi. ãpĩrẽ sõnecogu, Aarón pãrãmi niinũnũseguere sõnecoriyigu. Melquisedec tiiróbiro niigũpere sõnecoyigu.

¹² ãpĩ pai sããrĩ, dutirécãrẽ wasopetĩjãrõ booa sãa.

¹³⁻¹⁴ Melquisedec tiiróbiro niigú maquẽrẽ jóanoã Cõãmacũye queti jóaripũpure.‡ Cũũjã Leviyá põna macũ mee niyigu. Marĩ masĩã: Marĩ Õpũ Judayá põna macũpe niyigu. Tii põna macũ sĩcũ pai sããriyigu. Moisés paiayé maquẽrẽ wedesegu, sĩcãrĩ “Judayá põna macãrã paiá sãããdacua” jĩĩriyigu.

¹⁵ Teeré nemorõ masĩnoã ãpĩ pai jearigumena. Cũũrã Melquisedec tiiróbirora niigú niyigu.

¹⁶ Leviyá põna macãrã dícu, Moisére dutiré cũũrigue jĩrõbirora paiá sããrira niiwã. Jesupé Leví pãrãmi niiripacu, cũũ tutuaremena catiré petihére cuogú niijĩgũ, pai sããyigu.

¹⁷ Cõãmacũye queti jóaripũpu Jesuré teerora jĩĩ jóanoã: Mũũ pai niirucujãgũdacu.

* 7:1 Génesis 14.14-20. † 7:4 Génesis 14.20. ‡ 7:13-14 Salmo 110.4.

Melquisedec niirrobirora niigūdacu,§
jĩ jóanoã.

18 Paiá Leviyá pōna macārã dutiré petijōãyiro. Basocá tee dutirére tiinunúsera, acabórerere, netōnérere buarícua.

19 Moisére dutiré cūrigue basocáre añurã quēnojeári tiiríyiro. Tee dutirére tiiróno tiirá, marĩpeja nemorō añurére cūoa: Jesucristo pai sãariguemena marĩ Cōamacūmena bapacutimasã. Cūu putopu wáadarere useniremena yuea.

20 Cōamacū cūu macūrē pai sōnecogu, cūu basirora “diamacūrã yuu wāmemena muerē ateré jĩã” jĩyigu.

21 Āpērã paiá sããrã, teero jĩnoña maniyíra. Cōamacū cūu macūrē sōnecogu, cūu basirora “diamacūrã yuu wāmemena muerē ateré jĩã” jĩyigu. Cōamacūye queti jóaripūpūre biiro jóanoã:

Cōamacū basirora “diamacūrã yuu wāmemena muerē ateré jĩã” jĩyigu.

Cūu teero jĩrigue wasonóña maniãdacu.

“Muu pai niirucujãgūdacu”, jĩyigu,*

jĩ jóanoã.

22 Teero tiigú, Cōamacū Jesuména tiiré Moisére dutiré cūrigue nemorō añuré niã. Jesús marĩre nemorō añuré tiirucúgudaqui.

23 Paiá pau peti sãarucuyira. Cúã diari, cúã paiá niiré petijōãyiro; āpērã wasorucuyira.

24 Jesupéja catirucugu niijigū, pai niirucujãgūdaqui; āpĩ cūurē wasoríqui.

25 Catirucugu niijigū, marĩye niĩadarere Cōamacūrē sãibosárucuqui. Cūu wāmemena Cōamacūrē sãirãnorē diamacūrã netōnémasĩqui.

26 Teero tiigú, Jesús paiaré dutigú peti niĩ. Cūu tiiróbiro niigúrēna marĩ booa. Cūu biiro niĩ: Ñañaré manigú, añuré tiigú, ñañaré tihégu niĩ; marĩ ñañaré tiirá tiiróbiro niirí; niipetira ũmũãsepũ niirã nemorō quioníremena iñanogũ niĩ.

27 Cūu āpērã paiaré dutirá tiiróbiro tiiríqui. Cúã búrecoricōrō wáicurare sãã, cúã ñañaré tiariguere acabóre sãícua. Too síro āpērãyere teerora tiibosácia, cúã ñañaré tiarigue wapa. Jesupé biirope tiyigu: Sícãrãrã diayigu. Cūu diariguemena basocá ñañaré tiirére wapatípetijãyigu.

28 Moisére dutiré cūriguerũ paiaré dutiräre besedutire biiro niã: Cúã wácūbayihera niipacari, paiá sōneconowã. Tee dutiré cūuri siro niipacari, Cōamacūpe cūu wāmemena cūu macūrē paiaré dutigú sōnecoyigu. Cūu macūpé cūu tiidutíriguere tiipetírigu niijigū, añugú peti niĩ.

8

Mama netōnére queti Jesuména jeawũ

1 Niipetire yuu jóarigue maquē ate niã uputí maquē: Marĩ sícũ paiaré dutigúre cūoa. Cūu ũmũãsepũ õpũ duirípĩrõ Cōamacū tutuanetõgũ putopu cūu wāmo diamacūniñape jeanuãjeayigu.

2 Cūu ũmũãsepũ Āñunetõjõãri Tatiapūre paiaré dutigú niiqui. Cōamacū basiro tiwiiré tiyigu; basocá mee tiyíra.

3 Niipetira paiaré dutiräre sōnecorira niiwã, wáicurare sãã sóemonecoaro jĩrã. Teero biiri oteré ticoaro jĩrã, sōneconorira niiwã. Teero tiigú, Jesucristocã pai niijigū, Cōamacūrē apeyenó ticoré cūoró booa.

4 Jesucristo atibúrecopure putuágupeja, pai niiribojĩyi. Āpērã paiá Moisére dutiré cūrigue jĩrõbirora Cōamacūrē basocá néeatirere ticorá niitoaya.

§ 7:17 Salmo 110.4. * 7:21 Salmo 110.4.

⁵ Paiá cúã paderére tiirá, basocá tiirí wiipure padeeya. Tiiwíi ãmuãsep̃u niirí wii queoré dícu niicu. Marĩ teeré masĩã Cõãmacũ Moisére jĩiriguemena. Wiiré tiidutígu, biiro jĩiyigu: “Niipetire yáa wii maquẽrẽ m̃uũrẽ ãtãgũp̃ú ãñorírobirora tiiyá; merẽã tiiríjãña”, jĩiyigu.

⁶ Mama netõnére queti Moisére dutiré cõũrigue nemorõ ãñuré niiã. Marĩ Jesuré padeoráre “ãñurére b̃uãádacu” jĩirigue too suguero macãrãrẽ jĩirigue nemorõ ãñuré niiã. Teero tiigú, Jesús pai niigũ tiiré ãpẽã paiá tiiré nemorõ ãñuré niiã.

⁷ Moisére dutiré cõũriguere basocá niipetirere tiipetíjããtã, Cõãmacũ mama netõnére quetire Jesuména cõũribojĩyi.

⁸ Tiipetímasĩhẽrĩ ãñagã, biiro jĩiyigu:
Cõãmacũ biiro jĩĩ: “Too sírop̃u ỹuũ Israelya põna macãrãrẽ, teero biiri Judayá põna macãrãrẽ mama netõnére quetire cõũgũda.

⁹ Too suguerop̃u cúã ñecũsũmũãrẽ cõũriguebiro niiriadacu. Cũãrẽ Egiptop̃u niirãrẽ néewitiatigu, tee dutirére cõũmiwũ. Cũãpe ỹuũ dutirére tiiríwa.

Teero tiigú, cúãrẽ cõãjãwũ”, jĩĩ marĩ Õpũ.

¹⁰ “Too sírop̃u Israelya põna macãrãrẽ mama netõnére quetire cõũgũda.

Biuro tiigúda: Ỹuũ dutirére cúã wãcũrẽp̃ure jeari tiigúda; cúãrẽ ỹuũ dutirére ãseniremena ỹuũri tiigúda.

Teero tiigú, ỹuũ cúã Õpũ niigũdacu.

Cũãcã yáara niĩadacua.

¹¹ Cũã sícũnorẽ cúã menamacãrãrẽ, cúãya wederare ‘Cõãmacũrẽ masĩña’ jĩĩ bueriadacua.

Teero bueripacari, niipetira ỹuũre masĩadacua.

Wĩmarã, teero biiri butoá masĩadacua.

¹² Cũã ñãñaré tiirére acabógũda.

Cũã ñãñaré tiiríguere wãcũnemoricu sáa”, jĩĩ Cõãmacũ,*
jĩĩ jóanoã.

¹³ Cõãmacũ mama queti wederém̃ena Moisére dutiré cõũrigue petirí tiirígu niiwĩ. B̃uc̃u niiã. Niipetire b̃uc̃u niisuguerigue boonóña maniã. Péero d̃usaa petiádarõ.

9

Cõãmacũwii ãmuãsep̃u niirí wii; atibãrecop̃u niirí wii maquẽ

¹ Moisére dutiré cõũriguep̃ure Cõãmacũrẽ súubusedutiriguere, teero biiri súubuseri wii atiditá niirí wii tiíadare maquẽrẽ jóanoyiro.

² Tiiwíi wáic̃ura caserimena tiirí wii niyiro. Sicato sããjeari tatia ãñurí Tatia wãmecutiri tatia niyiro. Toop̃ure sããwócore yuc̃u pesarígu siete s̃enerĩcutirígu nucũyiro. Teero biiri Cõãmacũrẽ ticoré pã péori mesa nucũyiro.

³ Tiitatia berup̃u apesutí casero ãsebetíri caserore netõsãwarop̃u apetatía niyiro. ãñunetõjõãri Tatia wãmecutiyiro.

⁴ Tiitatiap̃u sitiaãñũre sópeoro oromena tiinóriro niyiro. Teero biiri Cõãmacũ dutiré jóature c̃uorítiba, oromena sotoá cõmanóritiba niyiro. Tiitiba popeap̃u sicarú oromena tiinórir̃u niyiro. Tiirap̃ú yaaré maná wãmecutire sãñayiro. Teero biiri Aarónyagu tuurítuarígu sooriwirígu sãñayiro. Teero biiri ãtãp̃ĩrĩ Cõãmacũ dutiré jóarep̃ĩrĩ sãñayiro.

* **8:12** Jeremías 31.31-34.

⁵ Tiiitiba sotoapɔ pɔaniñayapɔ ɔngelea queoré pesayira. Cúã toopú niirí, Cõãmacú toopú niirére ãñoýiro. ɔngelea wáure tiiitiba sotoapɔ súuyiro. Mecátigãrê niipetire tiiwií maquêrê wedenemoria.

⁶ Tiiwiiré quënorí siro, paiá cúã paderére tiirá, sicato sããjeasɔgueri tatiapɔre sããwarucujãya.

⁷ Apetatiapére paiaré dutigú dícu sicacúmarê sicabureco sããwaqui. Toopú sããwagu, wáicɔraye díre néesãwaro dícu néesãwarucuqui. Cúũ basiro, teero biiri basocá cúã masĩripacara, ñañaré tiicúa. Tee ñañaré tiirígue wapare acabóre sãĩgú toopú díre wêëbatepeoqui.

⁸ Teero tiiríguemena Espíritu Santo ateré tɔomasĩrĩ tiiquí: Tiiwií niiritore ména, basocá ɔñunetõjõári Tatiapɔre sããwamasĩricua ména.

⁹ Tee niipetire too sɔguero maquêpɔ atitó maquê queoré niã. Cõãmacúrê ticoré, cúã wáicɔrare sóemonecore basocáre Cõãmacúmena añurõ tɔgueñarĩ tiimasĩricu.

¹⁰ Moisére dutiré cúurigue basocáre “teeré yaarijãña; teeré sñiríjãña; bi-irope coseyá” jĩrê dutiré dícu niã. Tee dutiré sotoá maquê niiré dícu niã. Tee dutiré añurã putuári tiiría. Cõãmacú tee dutirére basocáre tiidutírigu niiwĩ, téé Jesús jearipɔ. Cúũmenarã Cõãmacú niipetirere wasorí tiirígu niiwĩ.

¹¹ Cristope atitoarigu niiwĩ. Atitóre cúurã paiaré dutigú peti niĩ. Cúũ marĩrê añurére néeatirigu niiwĩ. Cúũ paiaré dutigú tiirucúrenorê ãmuãse macã wiipɔ tiigú tiiquí. Tiiwií atibáreco macã wii nemorõ pairí wii, nemorõ añurí wii niicu. Basocá tiirí wii mee niicu. Atibáreco macã wii mee niicu.

¹² Cristo ãmuãse macã wii ɔñunetõjõári Tatiapɔre sããwarigu niiwĩ. Toopú sããwagu, cabraye dímena, wecuá wĩmarãye dímena sããwaririgu niiwĩ. Teero tiiróno tiigú, cúũye dímena sícãrĩrã sããwarigu niiwĩ. Teeména marĩrê netõnégũ catiré petihére buarí tiirígu niiwĩ.

¹³ Moisére dutiré cúurigue jĩrõbirora basocá diaarirare padeñáãri siro, Cõãmacú ññacoropɔre jũrĩpíra putuáya. Teero tiirá, wecuá ãmuãye díre, cabraye díre, teero biiri wecu wĩmagõrê sóerigue nitĩmena jũrĩpírare wêëbatepeoya. Cúãrê Cõãmacú ññacoropɔre jũrĩmanírã putuádutira teero tiimíya. Cúã sotoá dícu añurã putuáya.

¹⁴ Cristoye dípe nemorõ marĩrê añurõ tiiápua. Cristo ñañaré manigú Espíritu Santo niirucugɔ tutuaremena cúũya õpũrê Cõãmacúrê wiyayígu. Cúũye dímena marĩ ñañaré tiirére acabórigu niiwĩ. Marĩ acabónorira niijĩrã, añurõ tɔgueñaã súcã. Teero tiirá, Cõãmacú catiré cuogú boorére tiimasĩã.

¹⁵ Teero tiigú, Cristo mama netõnére quetire néeatirigu niĩ. Tee quetimena Cõãmacú beserira cúãrê “ticoguda” jĩrígure ñeeãdacua. Cúũ “ticoguda” jĩrígure petirícu. Basocá Moisére dutiré cúuriguemena niimirira teeré netõncãrã Cristo diariguemena acabóre buayíra.

¹⁶⁻¹⁷ Biiro niã: Sícú cúũ diaadari sɔguero, “yɔu cuoré yáa wederare putuáadacu” jĩ jócũqui. Cúũ catipacari, cúũya wedera cúũ jócũripũ jĩrõbirora tiimasĩricua ména. Cúũ diari ñña, cúũrê yaatóa, cúũ jócũripũ dutiobirora tiicúa.

¹⁸ Tee tiirõbirora wáyairo Moisére dutiré cúurigucã: Díí õmayucoreména nɔcãýiro.

¹⁹ Moisés biiro tiiyígu: Cúũ niipetire tee dutirére niipetira tɔocóropɔ bueyigu. Buetoa, wecuá wĩmarãye díre, cabraye díre ocoména wúo, hisopo wãmecutiri dupurire peene, ovejaye póa sããrémena siatú, díre soanéyigu. Teeména Cõãmacúye dutiré jóaripũrê, teero biiri basocá niipetirare wêëbatepeoyigu.

20 Cũ teero tiiári siro, cúãrẽ jĩyigu: “Ate díimena Cõãmacũ marĩrẽ dutirẽ cũũrigue nũcãã. Tee dutirere tiirucújãrõ booa”, jĩyigu.

21 Teerora sũcã Moisés súbuseri wiire díimena wẽẽbatepeoyigu. Teero biiri niipetire tiiwíi popearu niirere wẽẽbatepeoyigu.

22 Cõãmacũ dutirẽ jĩrõbirora niipetire añurẽ niĩhẽre díimena añurẽ putuáa. Díi õmayucore manirĩ, Cõãmacũ basocá ñañaré tiirere acabóricu.

Jesús cũũ diariguemena basocá ñañaré tiirere acabóre

23 Tiwíi maquẽ ãmũãsepũ niirí wii maquẽ queoré dícu niipacari, biiro tiyíra: Wáicurare sã, cúãye díimena wẽẽbatepeoyira. Teeména Cõãmacũ ññacoropũ añurẽ putuáyo. Ëmũãsepũ niirí wii maquẽpeja wáicuraye díire booricu; añunemorepere boocú; Cristoye díi õmayudiarigupere boocú.

24 Cristo atibúrecopũ niigũ, Ññunetõjõãri Tatiapure sããwariyigu. Tiwíi basocá tiirí wii niã; ãmũãsepũ niirí wii queoré dícu niã. Cũ ãmũãsepũ niirí wiipere sããwayigu. Atitóre cũũ Cõãmacũ putopũ marĩrẽ sãĩboságu tiiquí.

25 Paiaré dutigú judíoayũ Ññunetõjõãri Tatiapure cãmarĩcõrõ sããwaqui. Cũye díire néesãwariqui; wáicuraye díipere néesãwaqui. Cristopeja ãmũãsepũ sãcãrĩã cũye díire néesãwayigu.

26 Cãmarĩcõrõ néesãwariyũ niigũã, atibúreco nũcãrĩpara pee peti ñañarõ netõ, diarucubojĩyi. Teero tiirõno tiigú, atitó niiture bũrecorire sãcãrĩã bauáyigu. Cũãrã sũcã niipetiraye niĩadarere diabosayigu. Cũã diariguemenarã marĩ ñañaré tiirere acabóricu niiwĩ.

27 Marĩcã niipetira sãcãrĩã diaadacu. Diari siro, Cõãmacũ duiró díamacũ jeaadacu. Toopú cũũrẽ padeorãre añurõ wáaadare wedegudaqui; cũũrẽ padeohérare ñañarõ wáaadare wedegudaqui.

28 Cristocã sãcãrĩã diayigu. Cũã diari, cũũye díi õmayudiyiro. Teeména pau basocá ñañaré tiirere diabosayigu. Too síro putuãatigudaqui. Basocá ñañaré tiirere diabosagu mee atigudaqui. Cũãrẽ yuerãpere netõnerere néeatigudaqui.

10

1 Cõãmacũ basocãre “too síropũ añurã peti putuári tiigúda” jĩrere tuomasĩsuguearo jĩgũ, Moisémena dutirere cũũrigu niiwĩ. Tee dutirẽ queoré dícu niã. Teero tiirõ, tee dutirẽ basocãre Cõãmacũmena añurõ niirĩ tiiricu. Cũã cãmarĩcõrõ wáicurare sã sóemonecore Cõãmacũ ññacoropure añurã peti putuári tiiricu.

2 Tee basocãre añurã putuári tiimasĩãtã, cũã wáicurare sóemonecorere duujãbojĩya. Cũã sãcãrĩ sóemonecoremenarã cũã ñañaré tiirere acabónorirapu putuãtoabojĩya; ñañaré tiiririra tiirõbiro tũgueñabojĩya.

3 Biirope niyiro: Cũã wáicurare sóemonecora, cũã ñañaré tiiriguere cãmarĩcõrõ wãcũrã, teero tiyíra.

4 Wecũãye díi, cabraye díi ñañaré tiiriguere cosemasĩricu.

5 Teero tiirõ, Cristo atibúrecopure atirigu Cõãmacũmena wedeseriguere jóanoriro niiwũ. Biiro jóanoã:

Wáicurare sãréména, teero biiri oteré ticoréména mũũ useniria. Teero tiigú, mũũ yũre õpũcutigu bauári tiirigu niiwũ, basocá ñañaré tiiré wapa diabosadutigu.

6 Wáicurare sóemonecori, teero biiri wáicurare sóeditiori, mũũrẽ usenirĩ tiiría.

7 Teero mũũ usenihẽre wapa yũ mũũrẽ biiro jĩwũ:

“Cõãmacũ, mũũye queti jóaripũre yé maquẽrẽ jóaribirora mũũ boorere tiigú atigu tiiwũ”,*

* 10:7 Salmo 40.6-8.

jĩ jano.

⁸ C tiippre Camacre ater jsguerigu niw: “Wcrare sarmena, oter ticormena, wcrare semonecoremena, wcrare seditioremena mr senir tiir”, jsguerigu niw. Moisére dutir crigue teer tiidutpacari, Camacre senir tiir.

⁹ Teer jari siro, tiippre Cristo Camacre ater jrigu niw: “M boorre tiig atigu tiiw”, jrigu niw. Teero jg, c diariguemena too sguerop c tiircutiriguere wasoyg.

¹⁰ Jesucristo Camac boorre tiijg, diarigu niw. C scrr mar niipetirare diabolosarigu niw. C teero tiirmena marr nr pari tiirgu niw.

¹¹ Niipetira judíoa pai brecoricr nucjr, wcrare s semonecorucuya. C teero tiipacri, basoc nar tiirre cosemasna mani.

¹² Jesucristopeja scrr c diariguemena basoc nar tiirre cosepetrigu niw. C teero tiir siro, Camacya wmo diamacniape jeanujeayg.

¹³ Too sro Camac niipetira Jesucristore atutirare c dutiriguere nr yri tiigdaqui. Jesucristo toop duigu, teerora waaro jg, yuegu tiiquí.

¹⁴ Mar nar tiirre acabg, scrr c diariguemena marr nr padoari tiiyg.

¹⁵ Tee diamacr niir, Espritu Santocã marr “teerora ni” j wedequi. C biiro jsguequi:

¹⁶ “Too srop y cr ‘mama netnre quetire cgda’ jrigue biiro ni”, jyg Camac.

“Cr y dutirre seniremena yri tiigda.

Teero biiri y dutirre c wcrpre jeari tiigda”, jyg.†

¹⁷ Too sro biiro jnemoqui:

“C nar tiirre, c netncrere wcnemorucu sa”, jrigu niw,‡ j jano.

¹⁸ Teero tiir, mar nar tiirre wapare acabónorira niijr, wcrare semonecorere boonemricu sa.

Jesucristoye díimena Camacmena wedesemas

¹⁹ Teero tiir, ya wedera, Jesuy díimena mar cuir manir netjari Tatiapre swara tiirbiro ni, cmena wedeseada jr.

²⁰ netjari Tatiap cmotri casero Jesuy p queor niicu. Jesús diari, tiicasero yigajyiro.§ Teero tiig, Jesús c diariguemena Camac niirpre pyg. C premena mar Camacmena bapactimas.

²¹ Jesús paiaré dutig peti usep Camacwiip marye nidarere sbosgu ni.

²² Cr mar “nar tiir ni” j tgeamirirare wapa cohra pari tiirgu niw. Oco jrmanremena marye pr csonorira tiirbiro ni. Mar nar tiirguere cosepetnorirap ni. Teero tiir, Camacre diamac wcrmena, nr padeormena sda. “Teero padeomajr tiic” jr manir sda.

²³ Camac “teero tiigda” jriguere tiigdaqui. Teero tiir, wasor manir padeorucjda.

²⁴ Mar basiro biiro wcda: “Camer mar jr, nrre tiro jr, deerope cr tipuadari?” j wcda.

† **10:16** Jeremías 31.33. ‡ **10:17** Jeremías 31.34. § **10:20** Mt 27.51; Mr 15.38.

25 Jesuré padeorámēna neāduriĵāāda sīquērā tiirucúrobiro. Cúā tiiróbiro tiiróno tiirá, cāmerĭ wācūtutuari tiíada. “Marĭ Ōpū pūtuaatiadaro péero dūsaā” jĭi wācūrā, nemorōrā cāmerĭ wācūtutuari tiíada.

26 Marĭ diamacú maquērē masĭpacara, ñañaré tiinemówara, ¿noāyē díimēna teeré coseré buagári? Buayá manicú.

27 Ñañarō tiiré peti Cōāmacū tiirépere buaadacu. Pecame asiríme cūūrē ĩñatutirirare sóerimepūre jeaadacu.

28 Too sugueropūre Moisés dutirére netōnucārigunorē puarā o ĩtĭārā ĩñañarira wedesāāri siro, cūūrē bóaneōrō manirō sĭācōāyira.

29 Múā wācūrĭ, Cōāmacū macūrē “boorídoĵāga” jĭigúnopere ¿nocōrō ñañarō tiinógūdari? Bayiró ñañarō wāaadacu cūūrē. Cūū Jesuré “boorĭa” jĭiré dícu jĭiriqui. Jesuyé díi cūūrē cosepacári, tee díire “wapamanĭā” jĭi wedesequi. Teero biiri Espĭritu Santo cūūrē añurō tiimírigure ñañarō jĭiqui.

30 Cōāmacū ateré wedeseriguere marĭ masĭā: “Yūū cāmeboságūda; yūū wapa tiigúdacu”, * jĭi jóanoā. Apeyecārē jóanoā: “Marĭ Ōpū cūūyarare cúā ñañaré tiiré wapare ñañarō tiigúdaqui”, † jĭi jóanoā.

31 Cōāmacū catirucugū basocāre ñañarō tiiré bayiró quioré niĭā.

32 Múārē sicato wāariguere wācūña. Tíatore múā Jesús basocāre netōnére quetire tūomasĭāri siro, ñañarō netōyĭro. Múā teero netōpacāra, wācūtutuarira niĭwū.

33 Sĭquērā basocá ĩñacoropū ñañarō jĭi buiĵānorira niĭwū; ñañarō tiíapenorira niĭwū. Apetó múā menamacārā teero ñañarō netōrĭrare tiíapurira niĭwū.

34 Múā peresuwiipū niirārē bóaneō ĩñarira niĭwū. Āpērā múāyere ĩmarĭ, ũseniremena nūcārĭra niĭwū. Múā ũmūāsepū cūoádarepere “atiditá maquē nemorō añunetōnucāre niĭcu” jĭirira niĭwū. “Tee petirĭcu” jĭirā, wācūtutuarira niĭwū.

35 Teero tiirá, cuiro manirō padeoyá. Teero padeorucúra, nemorō añurére ñeeādacu.

36 Múā ñañarō netōrā, wācūtutua, padeorucúĵārō booa. Teero tiirá, Cōāmacū boorére tiirĭ siro, cūū “ticogūda” jĭiriguere múā ñeeādacu.

37 Cōāmacūye queti jóaripūpū biiro jĭi jóanoā: “Atigūda” jĭirigu máata atigúdaqui. Pearó manirō jeagúdaqui.

38 “Āñugárā niĭi” yūū jĭigáno cūū padeorémēna niirucugúdaqui. Yūūre padeodúĵāātā, cūūmēna ũsenirĭcu, ‡ jĭi jóanoā.

39 Marĭpeja Jesuré padeorére duurábiro niiria. Teero tiirá, marĭ pecamepū wāaricu. Marĭ cūūrē padeorá, netōnénoādara niĭā.

11

Cōāmacūrē padeorĭraye queti

1 Marĭ padeorémēna biiro jĭimasĭā: Cōāmacū “teero tiigúda” jĭiriguere diamacúrā tiigúdaqui. Teero biiri marĭ ĩñaripacara, “diamacúrā niĭcu” jĭimasĭā.

2 Too sugueropū marĭ ñecūsūmūā Cōāmacūrē padeoyĭra. Teero tiigú, Cōāmacū cúārē “añurārā niĭya” jĭiyigu.

3 Marĭ Cōāmacūrē padeoĵĭrā, biiro masĭā: Cūū atibúreco niirére niipetirere bauanégū, cūū dutirémēna bauanérigu niĭwĭ. Teero tiiró, atibúreco maquē marĭ mecūtígā ĩñaré sicutopūre ĩñaña manirígue niĭā.

4 Abel Cōāmacūrē padeoĵĭgū, biiro tiiyígu: Cōāmacūrē ticogū, oveja añugárē sĭā sóemonecoyigu. Cūū sōwū Caĭn ticorigue nemorō añuré ticoyigu. Cōāmacū

* 10:30 Deuteronomio 32.35. † 10:30 Deuteronomio 32.36. ‡ 10:38 Habacuc 2.3-4.

Abelre “añugúrã niĩ” jĩ ññagũ, cũu ticoriguere ñeeyigu.* Teero tiiró, Abel diari siro niipacari, cũu Cõamacũrẽ padeorígue atitócãrẽ marĩrẽ bueré néeatia.

5 Enoc Cõamacũrẽ padeojĩgũ, diaripacari, Cõamacũ cũũrẽ cũu p̄top̄u néemuãwayigu. Āp̄rã cũũrẽ ãmaãmiyira. Buaríyira. Cõamacũye queti jóaripũpu biiro jóanoã: “Cõamacũ Enorẽ useniremena ññayigu. Teero tiigá, cũũrẽ néemuãwayigu”,† jĩ jóanoã.

6 Marĩ Cõamacũrẽ padeoríjrã, cũũrẽ usenirĩ tiimasĩria. Cõamacũmena bapacutidugaguno “diamacúrã niiqui” jĩrõ booa. Teero biiri “cũũrẽ yuu padeorémena sãĩrĩ, ãñurõ tiigúdaqui” jĩrõ booa.

7 Noé Cõamacũrẽ padeojĩgũ, dooríw̄u pairíw̄ure tiiyigu. Cõamacũ cũu too síro tiiádarere Noerẽ wedeyigu. Noé teero wáadarere ññaripacu, Cõamacũrẽ quioníremena ññajĩgũ, cũũya wederare netõnégũda jĩgũ, tiiw̄urẽ tiiyigu.‡ Teero padeorémena tiiw̄urẽ tiigá, too macãrã duaadarere, teero biiri cúã pecamepu wáadarere tuomasĩrĩ tiimíyigu. Cũu padeorí, Cõamacũ cũũrẽ “añugúrã niĩ” jĩ ññayigu.

8 Abraham Cõamacũrẽ padeojĩgũ, cũu jĩrirobirora tiiyigu. Cõamacũ cũũrẽ apeditapá cũũrẽ ticoadari ditapu wáadutiri, wáyayigu. Cũũya macãrẽ witiwagu, “tiiditapu wáagu tiia” jĩrõ manirõ wáajõãyigu.§

9 Cõamacũrẽ padeojĩgũ, cũũrẽ “ticogũda” jĩri ditapu jea, niiyigu. Cũũya dita niipacari, sicadita waso, niiyigu. Wáicura caserimena tiirí wiipu niiyigu. Cũu macũ Isaac, teero biiri cũu p̄rãmí Jacob teerora niinũnũseyira. Cõamacũ cúãcãrẽ tiiditare “ticogũda” jĩyigu.*

10 Abraham macã manigú niijĩgũ, ãñurõ tiirí macã cũu niirucujãadari macãpere yueyigu. Tiimacã, ãmũãsep̄u niirí macã, Cõamacũ tiirí macã niĩã.

11 Abraham Cõamacũrẽ padeojĩgũ, b̄acu peti niipacu, Saracã p̄namanigõ niipacari, tutuare b̄ayigu. Cũũrẽ Cõamacũ tutuare ticoriguemena p̄nacutíyigu. Cũu biiro wãcũyigu: “Cõamacũ yũure ‘pau p̄rãmérãcutigũdacu’ jĩriguere queoró tiigúdaqui”, jĩ wãcũyigu.†

12 Teero tiigá, Abraham b̄acu peti niipacu, macũcutiyigu. Macũcuti, too síro pau peti p̄rãmérãcutiyigu. Ñocõãrẽ, ditatuparire queopetímasĩña manirõbiro cũu p̄rãmérãrẽ queopetímasĩña maniã.‡

13 Cúã niipetira Cõamacũ cúãrẽ “ticogũda” jĩriguere ñeeripacara, diajõãyira. Cúã padeojĩrã, cũu ticoadarere yoaropu ññarãbiro niijãyira. “Teeré cuoádacu” jĩ wãcũrã, useniyira. Cúã teeré wãcũrã, “atiditapere wáanetõri basoca niĩã” jĩyira.

14 Teeré jĩrãno cúã niĩadari dita petire ãmaãrã tiíya.

15 Cúã witiwari ditapure wãcũrãjã, coebójya.

16 Cúã niimiri dita nemorõ ãñurõ niĩadari dita petire booyira. Ñmũãsep̄ure niidugayira. Teero tiigá, Cõamacũ cúã “ãsã Òpã niĩ” jĩrĩ, bobosãriyigu. Teero bobosãrijĩgũ, cúã niĩadari macãrẽ ãmũãsep̄ure quẽnoyúetoayigu.

17-18 Abraham Cõamacũrẽ padeojĩgũ, cũu macũ Isaac wáicure sã sómonecorobiro tiigúdu tiimíyigu. Cõamacũ “¿diamacúrã yũure padeomí cũu?” jĩgũ, teero tiidutíyigu. Cõamacũ Abrahamrẽ “Isaac p̄rãmérã niinũnũsera m̄uu p̄rãmérã peti niĩadacua” jĩri siro niipacari, Abraham cũu macũ s̄icũ niigárẽ sãgúdu tiimíyigu.§

* 11:4 Génesis 4.3-7. † 11:5 Génesis 5.21-24. ‡ 11:7 Génesis 6.13-22. § 11:8 Génesis 12.1-5. * 11:9 Génesis 23.4; 26.3; 35.12,27. † 11:11 Génesis 15.6; 17.19; 18.11-14; 21.2. ‡ 11:12 Génesis 22.17. § 11:17-18 Génesis 21.12; 22.1-14.

19 Abraham biiro wăcŭyigu: “Cōāmacŭ diarirapurena masōmasī”, jīi wăcŭyigu.* Teero tiirá, marī biiro jīimasīā: “Abraham cŭŭ macărē diarigupure masōrigu tiiróbiro cŭoyigu”, jīimasīā.

20 Isaac Cōāmacărē padeojīgŭ, cŭŭ pōna Jacoré, Esaúre cŭărē too síro wáadarere wedecŭyigu.†

21 Jacob Cōāmacărē padeojīgŭ, cŭŭ diaadari suguerogă, José pōnarē too síro wáadarere wedecŭyigu. Teero wedesege, cŭŭ tuurítuarigumena túaŭe, Cōāmacărē “ăñuniă mŭŭ” jīiyigu.‡

22 José Cōāmacărē padeojīgŭ, diagudu, cŭŭya wederare cŭă too síropu Egiptopu witiwari, cŭŭye cōărīrē néewadutiyigu.§

23 Moisés pacŭsŭmŭă Cōāmacărē padeojīră, Moisés bauári, cŭŭrē itără muīpŭră yayió, cŭoyíra. “Ăñugŭ peti niī”, jīi űnayira. Egipto macără ôpŭ wīmară űmŭărē Israelya pōna macărărē sīadutípacari, cuiyira.*

24 Moisés Cōāmacărē padeojīgŭ, bucŭăgu, “Egipto macără ôpŭ macō macŭ niī” jīirere booríyigu.†

25 Coomena putŭăgu, Cōāmacŭ boorere tiirípacu, apeyenó ăñurere cŭobójīyī; atibúrecopure űsenibojīyī. Toopure putŭárono tiigŭ, Cōāmacărē padeorámenape űăñarō netōápudugayigu.

26 Cŭŭ Cristo atibúrecopu niigŭ űăñarō netōădare tiiróbiro űăñarō netōyigu. “Ŷŭŭ teero űăñarō netōre Egipto macără cŭă cŭore nemorō wapacutía”, jīi wăcŭyigu. Cōāmacŭ cŭŭrē too síropu ticoadarere wăcŭgŭ, teero jīiyigu.

27 Cōāmacărē padeojīgŭ, Egiptopu niīarigu witiwayigu.‡ Too macără ôpŭ cúagu niipacari, cuiro manirō witiwayigu. Cōāmacŭ bauhéguŭe űăgŭ tiiróbiro padeorucŭjăyigu.

28 Cōāmacărē padeojīgŭ, Pascua sicato nŭcărí burecore Cōāmacŭ tiidutíre tiiyigu. Israelya pōna macărărē corderoare sīadutí, cŭăye dímena wiserí sopepămarī wesarire tuusīadutiyigu. Teero tiigŭ, ángelepe tee díre űăjīgŭ, bauásuguerigure sīăríyigu.§

29 Israelya pōna macără Cōāmacărē padeojīră, día Sōărímaarē tăwayira. Maa ăñurō boporímaarē tiiróbiro tăwayira. Egipto macărăpe cŭă siro tăwama jīră, duapetijōăyira.*

30 Israelya pōna macără Cōāmacărē padeojīră, Jericó wămecutiri macă wesare siete burecori sodeayira. Cŭă Cōāmacărē padeorémena tiimacă wesa niirí sănirō űtămena weeri sănirōca peecŭmŭjōăyiro.†

31 Rahab űmŭămena űeape wapatári basoco Cōāmacărē padeojīgō, Israelya pōna macără űăadutira jearăre ăñurō bocayigo.‡ Teero tiigō, tiimacă macără Cōāmacărē netōnŭcărămena diariyigo.§

32 ¿űeerē wedenemogŭdari űŭŭ? Niipetiraye quetire wedemasīă maniă. Gedeón,* Barac,† Sansón,‡ Jefté,§ David,* Samuel,† teero biiri ăpěră profetas tiiríguere wedepetiriga.

33 Cŭă Cōāmacărē padeojīră, biiro tiiyira: Apeditári macărămena cămerīsīă, netōnŭcăyira; cŭăya wederare diamacără dutiyira; Cōāmacŭ “tiápugăda”

* 11:19 Génesis 22.5. † 11:20 Génesis 27.27-29, 39-40. ‡ 11:21 Génesis 48.1-20. § 11:22 Génesis 50.24-25; Éxodo 13.19; Josué 24.32. * 11:23 Éxodo 1.22-2.2. † 11:24 Éxodo 2.10-12. ‡ 11:27 Éxodo 13.17-14.30. § 11:28 Éxodo 12.21-30. * 11:29 Éxodo 14.21-31. † 11:30 Josué 6.12-21. ‡ 11:31 Josué 2.1-21. § 11:31 Josué 6.22-25. * 11:32 Jueces 6-8. † 11:32 Jueces 4-5. ‡ 11:32 Jueces 13-16. § 11:32 Jueces 11-12. * 11:32 1 Samuel 16.1-1 Reyes 2.11. † 11:32 1 Samuel 1.1-25.1.

jĩriguere ñeeyira; yáíwa niirõpũ biadupópacari, cúã padeorémena yáíwaye userire biarí tiyíra;‡

34 pairíme pecame jũũrõpũ sõnecoricãrẽ, jũũriyira;§ ãpẽrã cúãrẽ espadamena siãdugári, dutijãyira; tutuarimirira tutuara wáayira; cãmerĩsĩãrã wáara, nemorõ tutuara wáayira; cúã wãpãrãmena cãmerĩsĩãrã, cúãrẽ netõncãyira.

35 Siquẽrã numiã cúã põna diaarirare masõãrirapũre wiyanyõyira sũcã.*

Ãpẽrãpé ñañarõ tiinõyira. Cúã padeodúatã, peresuwiipũ niirãrẽ wionéconobojĩya. Cúãpe ãmũãsepũ catiré petihére cudugára, padeodúyira.

36 Æpẽrã ñañarõ bui, tãnanõyira.† Æpẽrã cõmedárimena siatú, peresuwiipũ duponoyira.‡

37 Æpẽrã ãtãperimena déesĩãnoyira.§ Æpẽrã cúãye õpũũrĩ deco widetãnoyira. Æpẽrã espadamena páatasĩãnoyira.* Æpẽrã suti manirã oveja caseri, cabra caserimena dícu sãñarira cuicãmesãyira. Cúã bóaneõrã, ñañarõ tiinõrira, cãmitunorira niyira.

38 Cúã atibáreco macãrã† nemorõ ãñurã niipacari, atibáreco macãrã cúã ãñurẽre ñnadugariyira; cúãrẽ cõãdugayira. Cõãmacũrẽ padeoré wapa cúãrẽ ñañarõ tiirí, cuira, basocá manirõ, yucu manirõpũ, ãtãyucupũ, ãtãtutiripũ, ditacoperipũ niisodeaatyira.

39 Cõãmacũ cúã niipetira padeorí ññagũ, “ãñurãrã niĩya” jĩiyigũ. Cũũ teero jĩiri siro niipacari, cũũ cúãrẽ “ticogũda” jĩiriguere ñeeryira ména.

40 Cúã ñeeãdari suguero, Cõãmacũ marĩrẽ nemorõ ãñurẽ tiisuguedugarigũ niiwĩ. Cũũ teero tiirí siro, cúã marĩmena sĩcãrõména ãñurã quẽnojeáadacua.

12

Jesuré nũnũdutire

1 Teero tiirã, cúãrẽ wãcũãda. Cúã pau duuró manirõ “Cõãmacũ ‘ticogũda’ jĩiriguere ticogũdaqui” jĩi padeorucúyira. Cúã padeoríguere wãcũrã, marĩcã teorora padeorucújããda. Cuturí basocu máata jeadugagũ tiiróbiro niĩãda. Cũũ niipetire nũcũrẽre cũũjã, cutuwáqui. Cũũ nũcũrẽre cũũre tiiróbiro marĩ niipetire ñañarẽ tiirẽre duujãrõ booa. Teeré duurã, Cõãmacũ boorẽpere tiirucújãrõ booa.

2 Jesuré wãcũnũnũsero booa. Cũũrã marĩrẽ sicato padeorí tiiwĩ. Cũũrã marĩrẽ padeoyapácũtiri tiigũdaqui. Cõãmacũrẽ padeojĩgũ, cũũ too síro usenire bũãádarere wãcũgũ, curusapũ páabiaturere nũcãjãyigũ. Boboró manirõ diayigũ. Teero tiigũ, mecãtígãrẽ Cõãmacũya wãmo diamacũniñape januãqui.

3 Múã Jesús ñañarõ netõríguere wãcũña. Ñañarã cũũrẽ bayiró ñañarõ tiyíra. Teero tiirã, múãcã ñañarõ netõrã, páasũtiro manirõ cũũrẽ padeorucújãña.

4 Ñañarã cúã ñañarẽ tiirí, múã wederé wapa múãrẽ sĩãrĩ tugueñañaria ména.

5 Sícũ basocú cũũ põnarẽ wederẽbiro Cõãmacũ múãrẽ wedei. Cũũye queti jóaripũpũ wederiguere ¿wãcũrigari? Biiro jĩã:

Yũũ macũ, Cõãmacũ mũũrẽ bayiró wederémena quẽnojeáadutiri, teero ññacõãrijãña.

Cũũ mũũrẽ tutiri, páasũtirijãña.

6 Cõãmacũ cũũ maĩrãrẽ bayiró quẽnojeári tiiquí.

‡ 11:33 Daniel 6. § 11:34 Daniel 3. * 11:35 1 Reyes 17.17-24; 2 Reyes 4.25-37. † 11:36 Jeremías 20.2; 37.15. ‡ 11:36 1 Reyes 22.26-27. § 11:37 2 Crónicas 24.21. * 11:37 Jeremías 26.20-23. † 11:38 “Atibáreco macãrã” jĩinoã Cõãmacũrẽ padeohérare.

Niipetira cū pōnarē cū ñañaré tiirí, ñañarō tiiquí,*
jĩ jóanoã.

⁷ Múã ñañarō netōrã, “Cõamacū marĩrē quēnojeáutigū tiiquí” jĩrã, ñucãjãña. Cõamacū múãrē cū pōnabiro tiiquí. Niipetira pacusūmũã cū pōnarē quēnojeári tiicúa.

⁸ Cõamacū niipetira cū pōnarē quēnojeári tiiquí. Cū múãrē quēnohērĩ, cū pōna díamacū mee niicu. Pacu manirã, teero buaríra tiiróbiro niicu.

⁹ Apeyeréja, marĩ wĩmarã niirĩ, marĩ pacusūmũã marĩrē quēnojeári tiiwá. Cū teero tiiríguere marĩ padeowá. Teero tiirá, marĩ Pacu ũmũãsepu niigúpereja toorá nemorō yũro booa. Teero yũrucujãrã, catirucujããdacu.

¹⁰ Marĩ pacusūmũã atibúrecopu macãrã, marĩ cūãmena niirĩ, marĩrē quēnojeári tiiwá. Cū ãñurō niidutira, cū pōdētōrō quēnowã. Cõamacūpe marĩrē cū tiiróbiro ñañaré manirã niidutigū, quēnojeári tiiquí.

¹¹ Diamacúrã niiã: Marĩrē quēnojeári tiirítabere tusaya maniã. Pũni niiã. Teero niipacari, quēnorémena ãñurō wáari tia. Too síropare ãñurō cū booróbiro diamacú tiiádacu; ãñurō niirecutirere buaádacu.

Cõamacūyere tuodugáheri, quio niiã

¹² Teero tiirá, basocá wãmorĩ, dupori tutuhera tiiróbiro niirijãña; wãcũbayinemoña.

¹³ Múã diamacú tiirá, maarē sugewara tiiróbiro niiádacu. Múã teero tiirí, opayuriro tiiróbiro wáagucã múãrē ãñurō ñunugádaqui; padeotutúanemogádaqui. Opayuriro tiiróbiro wáanemoriquí.

¹⁴ Niipetiramena cúaro manirō ãñurō niirecutiya. Ñañaré tiiró manirō niiña. Ñañaré tiirá marĩ Ōpũrē ññariadacua.

¹⁵ Múã tuomasña: Sícũno Cõamacū marĩrē ãñurē ticorere duuríjããrō. Sícũno cū wedeseremena, cū tiirémēna ãpẽrã padeorere ñañoríjããrō. Teeré tiigú tã ñañaré tiiróbiro niiquí. Tã ñañaré wiiró, oterere ñañocú.

¹⁶ Teero biiri sícũno cū ñumo niilhẽgõmena ñañaré tiiríjããrō. Teero biiri sícũno Cõamacū marĩrē ticoadarere “buri niiré niiã” jĩ wãcũrijããrō. Esaú teero tiiyígu. Juabóagu, cū basocá sōwũ niirere yaarémēna cū baipere wasoyígu.

¹⁷ Múã masĩcu: Too síro Esaú cū pacu “mũãrē ãñurō wáaadacu” jĩ wedecũrĩ boomíyigu. Cū pacupe “mũã bairé teeré cũpetitoaawũ” jĩyigu. Cū teero jĩrĩ tuogú, bayiró utiyígu. Teero utipacari, cū pacu cū bairé cũriguere wasomasña maniyíro.

¹⁸ Múã tíato macãrã Israelya pōna macãrã tiiróbiro ãtãgú padeñamasĩrigupure jearia. Tiigupure bayiró jũyiro. Toopure bayiró ñãitãyiro. Bupo páa, wĩno bayiró wáyiro.

¹⁹ Teero biiri múã tíato macãrã tiiróbiro corneta busurere tuoría. Cõamacū wedeserecãrē tuoñaria. Cũãpeja cū wedeseri tuorã, cuiremena “nocõrõrã wedesearo sãa” jĩyira.

²⁰ Cõamacū dutiariguere cuinetõnerã, teero jĩyira. Cū dutiarigue biiro jĩyiro: “Atigú ãtãgũpũre cutacũgũnorē ãtãperimēna déesãña; o saderígmēna sãñã. Wáicuracãrē teerora tiiyá”, jĩyigu Cõamacū.

²¹ Teero wáarigue quionetõjõãyiro. Teero tiigú, Moisés basiro biiro jĩyigu: “Yũ cuinetõgũ, ñapõpiga”, jĩyigu.

* 12:6 Proverbios 3.11-12.

22 Múãpeja tiigupú jearono tiirá, Cõãmacũ putopu jeacu. Toopú Cõãmacũ catirucuguya macã, ãmuãsepũ niirí macã niĩã. Tiimacã Jerusalén wãmecutiri macã niĩã. Ɖtãgú Sion wãmecutirigucã niĩã. Tiimacãpu ángelea paũ peti niicua.

23 Cúã neã, cũũrẽ usenipeocua. Cõãmacũ põna cũũ “ticoguda” jĩriguere ñeeãdaracã toopúra niicua. Cúã wãmerẽ ãmuãsepũ jóatunore niicu. Toopúra Cõãmacũ niipetirare besegú niiqui. Teero biiri too suguero macãrãpu diarira marĩmena sícãrõména ãñurã quẽnojeárra toopú niicua.

24 Jesús toopú niiqui. Cũũ mama netõnére quetire néeatirigu niĩ. Jesuyé dí marĩ ñañaré tiirére coseré toopú niicu. Cũũye dí Abelye dí nemorõ wapacutía.†

25 Teero tiirá, Cõãmacũ múãrẽ wedegúre sũnaríjãña. Too suguero macãrãrẽ Cõãmacũ atibúrecopure baurocá wedeseyigu. Cúã cũũrẽ sũnayíra. Teero tiirá, Cõãmacũ cúãrẽ ñañarõ tiíadarere dutiwámasĩriyira. Marĩpereja Cõãmacũ ãmuãsepũ wedesequi. Teero tiirá, marĩ cũũrẽ sũnarí, nemorõ ñañarõ tiigúdaqui. Dutiwámasĩña maniãdacu.

26 Tíatopure Cõãmacũ wedeseri, dita cãmeñayiro. Atitópere cũũ “tiigúda” jĩriguere cũũye queti jóaripũpũre buenoã: “Sícãrĩ dita cãmeñarĩ tiinemógũda. Dita dícuere cãmeñarĩ tiirícu; ãmuãsepũ niirécãrẽ cãmeñarĩ tiigúda”,‡ jĩyigu.

27 Cũũ “sícãrĩ dita cãmeñarĩ tiinemógũda” jĩgũ, ateré jĩgũ tiiri: Niipetire cũũ bauanériguere néecomasiñerõ cõãgũdaqui. Néecomasiña maniré dícu putuáadacu.

28-29 Cõãmacũ Ɖpũ niirõ marĩ cũũmena niíadaro néecomasiña maniã. Teero tiirá, Cõãmacũrẽ usenire ticoada. Cũũ tusarópura cũũrẽ marĩ padeorére wiyaáda. Marĩ Ɖpũ Cõãmacũ niipetire ñañarére ãñurõ jũũpetiri tiirímebiro niĩ. Teero tiirá, cũũrẽ padeorá, quioníremena padeoáda.

13

Cõãmacũ tusarére tiiyá

1 Múã Jesuré padeorá sícũpõna tiiróbiro cãmerĩ maĩrucújãña.

2 Múãye wiseripu jearáre ãñurõ bocaya. Teeré acabórijãña. Ɖpẽrã teero tiirá, ángelea jearirare bocayira. “Ángelea niicua”, jĩ masĩriyira.

3 Peresuwiipũ niirãrẽ wãcũña. Cúãmena toopú niirã tiiróbiro tũgueñaña. Ñañarõ netõ, cãmitunoriracãrẽ wãcũña. Múãcã cúãbirora õpũũcutia. Teero tiirá, ñañarõ netõápumasĩã.

4 Niipetira wãmosárirare quioníremena iñaña. Múã numosãnumiã niihērãmena, múã manusũmuã niihērãmena ñeeaperijãña. Numomanirã, manumanirã noo booró ñeeapcãmesãrãrẽ Cõãmacũ ñañarõ tiigúdaqui. Teero biiri wãmosárra niipacara, Ɖpẽrãrẽ ñeeaperare ñañarõ tiigúdaqui.

5 Niyerure bayiró peti ugaripéarijãña. Múã cõorémãna useniña. Cõãmacũ biiro jĩrigũ niiwĩ: “Mũũrẽ sícũrã duucũricu; cõãwaricu”,* jĩrigũ niiwĩ.

6 Teero tiirá, wãcũbayiremena biiro jĩmasĩã:

“Marĩ Ɖpũ yũũre tiíapugũ niĩ. Sícũ yũũre ñañarõ tiidugári, cuiria”,† jĩmasĩã.

7 Múãrẽ sũonírirare Cõãmacũye queti múãrẽ wederirare wãcũrucujãña. Cúã ãñurõ tiirécuti yapacutiriguere wãcũña. Cúã padeorírobiro tiinanúseya.

8 Jesucristo wasoríqui. Too sugueropũ, mecãtígãrẽ, too síropare teerora niirucugũdaqui.

† 12:24 Génesis 4.10. ‡ 12:26 Hageo 2.6. * 13:5 Deuteronomio 31.6. † 13:6 Salmo 118.6-7.

9 Teero tiirá, ãpêrã múãrê merêã wederi, t̃oññúserijãña. Cõãmacũ cũũ ãñurê tiorémèna marĩrê yeeripũnarĩp̃ũ wãcũtutuari tiiáro. Marĩ yaaré marĩ yeeripũnarĩrê wãcũtutuare tioricu. Teero tiirá, múãrê “ateré yaaya; teeré yaarijãña” jĩĩrĩ, t̃orĩjãña.

10 Jesús marĩ ñañaré tiiré wapa s̃ãnórĩgu niĩwĩ. Cõãmacũwiip̃ũ paiá wáic̃urare s̃iãrã, teeména Cõãmacũrê acabóre s̃ãĩrã tiimícua. Teero tiirá, cúã Jesús acabórere masĩricua.

11 Paiaré dutigú ãñunetõjõãri Tatiap̃ure wáic̃uraye díire néesãwaqui. Tee díire Cõãmacũrê ticoqui, basocá ñañaré tiiárigue wapare acabóre s̃ãĩgú. Cũãye õp̃ũĩrĩrê macã wesap̃ũ néewa, sóedutiqui.

12 Teero tiiróbiro Jesús macã wesap̃ũ ñañarõ netõ, diayig̃ũ. Cũãye díimena marĩrê ãñurã putuári tiigú, teero tiiyig̃ũ.

13 Cũũ macã wesap̃ũ diarigue “bobo niĩã” jĩĩnoyiro. Cũũ diari, basocá cũũrê tuti, doojãyira. Marĩcãrê ãpêrã tuti, doopacári, cũũrê ññũãda. Cũã dooréte teero t̃ugueñajããda.

14 Atibúrecore marĩ niirí macãrê niidoaricu. Apemacã too sírop̃ũ marĩ niirucuari macãrê yuera tia.

15 Teero tiirá, Cõãmacũrê ãsenire tiorucujããda Jesucristo marĩrê ãñurê tiiríguemena. Tee marĩ Cõãmacũrê tioré niĩã. Cũũmena ãsenirã niijĩrã, ãpêrãrê biiro jĩĩãda: “Cũũ marĩ Õp̃ũ niĩ; ãñunetõjõãĩ”.

16 Teero biiri ãpêrãrê ãñurõ tiiréte acabórijãña. Múã c̃uorémèna ãpêrãrê tiiápuya. Múã teero tiiré múã Cõãmacũp̃ure tiorébiro niĩã. Múã teero tiirí, ãseniq̃ui.

17 Múãrê s̃uonírãrê ỹũya. Cũã dutiréte tiiyá. Cũã múãrê apeyepére padeorí jĩĩrã, ññaññuse, buerucucua. Cũã ateré mas̃icua: Too síro Cõãmacũ cúãrê “¿diamacú bueri; o merêã buerite?” jĩĩ s̃ãĩñágũdaqui. Múã cúã dutiréte ỹũri, ãseniremèna múãrê coteadacua. Cũãrê bóaneõrã niirĩ tiirijãña. Múã cúãrê netõñcãrĩ, cúã múãrê ãñurõ tiiápumas̃iribocua.

18 Õsãrê Cõãmacũrê s̃ãĩbosárucujãña. Õsã ãñurõ diamacú tiijĩrã, ãñurõ yeeripũnac̃tia. Niipetirere ãñurõ tiidugáa.

19 Múã ỹũre bayiró s̃ãĩbosári booa. Múã s̃ãĩrĩ, Cõãmacũ boorí, máata múã putop̃ũ niigũdacu sũcã.

Wedeyaponorigue

20 Cõãmacũ múãrê ãñurõ niirecutirere ticogú niĩ. Cũũrã Jesuré oveja cotegú tiiróbiro niigú ãñugúrê diarig̃up̃ure masõrig̃ũ niĩwĩ. Cũũrã marĩ Õp̃ũ Jesucristoye díimena mama netõnédoare quetire jeari tiirígu niĩwĩ.

21 Cũũrã múãrê diamacú quẽnojeári tiiáro. Niipetire múã tiirémèna ãñurã niirĩ tiiáro. Teero tiirí, cúã booréte tiimas̃iãdacu. Cũũrã Jesucristo tutuaremèna marĩ cúã t̃saréte tiirá niirĩ tiiáro. Cristore ãsenipeorucuada. Teerora tiiáda.

22 Yáa wedera, ỹũũ múãrê wederéte ãñurõmèna t̃uoyá. Ate ỹũũ múãrê jóacoricup̃ũ yoeripũ niĩã.

23 Múãrê ateré wedea: Marĩya wedeg̃ũ Timoteo peresuwiip̃ũ niĩãrigue wionécotoayira mée. Cũũ máata ỹũũ putop̃ũ jeari, múã putop̃ũ wáag̃ũ, cũũrê néewaguda.

24 Niipetira múãrê s̃uonírã ãñuãrõ. Niipetira Jesuré padeorãcã ãñuãrõ. Italia macãrã múãrê ãñudutiya.

25 Cõãmacũ múã niipetirare ãñurê ticoaro. Teerora tiiáro.

SANTIAGO jóaripũ

Ãñuduticorigue

¹ Yũ Santiago múãrẽ ãñudutia. Yũ Cõãmacũrẽ padecotegũ, teero biiri marĩ Õpũ Jesucristore padecotegũ múãrẽ Israelya põnarĩ macãrã doce põnarĩ macãrãrẽ apeyẽ ditapũ wáabaterirare jóaa.

Masĩré ãñurẽ Cõãmacũmena atia

² Yáa wedera, múãrẽ noo niirẽ ñañarõ wáari, “usenirã niiãda” jĩña.

³ Múã masĩã: Múãrẽ ñañarõ wáari, múã Cõãmacũrẽ padeorẽre ãñomasĩã sũcã. ãñurõ padeorĩ, wãcũtutuare múãrẽ jeanemoã.

⁴ Tee wãcũtutuare múãpũre jeapetiario. Tee jeari, padeotutúara, basocã ãñurã, péerogã padeorẽ dusanóhẽrã niiãdacu.

⁵ Masĩré cuohérano Cõãmacũrẽ sãĩãrõ. Ticogũdaqui. Cõãmacũ tutiro manirõ niipetirare cúã sãĩré nemorõ ticonemoqui.

⁶ Padeorẽmena sãĩãrõ. “Õba, tioriboqui” jĩrõ manirõ sãĩrõ booa. Teero jĩrãno díã pairímaa maquẽ ocoturĩ tiiróbiro niiĩya. Tee wĩno páapuri wáajõãrucu, atijõãtirucu tiã.

⁷ Cõãmacũ teero wãcũrãnorẽ ticoridojãqui.

⁸ Sicabũrecore merẽã, apebũrecore merẽã wãcũcua; sica diamacũ wãcũhẽrã niiĩya.

⁹ Jesuré padeorã búri niirã ññanopacara, usenirõ booa; Cõãmacũ ññacoropũre búri niirã mee niicua.

¹⁰ Pee apeyẽ cuorãcã Jesuré padeorã usenirõ booa. Cũã padeorẽ cúã cuorẽ nemorõ wapacũtã. Cũã cuorẽpeja coori sñidíaro tiiróbiro petidíaadacu.

¹¹ Tãã muĩpũ bayirõ asirĩ, sñijõãcu. Tee cooricã budujõãcu; ãñurẽ niiãrigue niipacaro, peticũ. Tee tiiróbiro pee apeyẽ cuorãcã cúã niyeru wapatãriromena diajõããdacua.

Jĩcõãsarere Cõãmacũ mee tiidutĩ

¹² Ñañarõ wáapacari, wãcũtutuarano usenicua. Cõãmacũ cúã padeorẽre duuhéri ññagũ, cúãrẽ catirẽ petihẽre ticogũdaqui. Teerẽ “ticogũda” jĩrigũ niĩwĩ cãũrẽ maĩrãrẽ.

¹³ Sĩcũno ñañarẽ tiidũgãro jeari, “Cõãmacũ yũre teero tiidutĩ” jĩrijãrõ booa. Cõãmacũ ñañarẽ tiidũgãgũ mee niĩ. Cũũ ãpẽrãrẽ ñañarẽre jĩcõãsãgũno mee niĩ.

¹⁴ Biirope biã: Ñañarẽ tiidũgãrere wãcũsũgueari siro, ññagũ jĩcõãsãrõ tiiróbiro wãacu. Teero tiigũ, apeyenó ñañarẽ tiidutĩrere péerogãmenarã “jáũ” jĩjãqui.

¹⁵ Cũũ tee ñañarẽ tiidũgãremena ñañarẽre tiiquĩ. Cũũ niipetire tiirĩpojĩgũ, catigũ niipacũ, diarigũ tiiróbiro niitoaqui.

¹⁶ Yáa wedera, wisirĩjãña.

¹⁷ Niipetire ãñurẽ, teero biiri diamacũ maquẽ marĩrẽ diijeácu; teerẽ ticoqui Cõãmacũ ññũãsepũ niigũ. Cũũrã niiqui niipetira sããwócorare, ññũãsepũ baurãre tiirĩgũ. Cũũ wasorĩqui; cãũrẽ cãmotãreno manicũ.

¹⁸ Cõãmacũ cãũ boorĩrobirora cãũye queti diamacũ maquẽmena marĩrẽ catirẽ petihẽre ticorigũ niĩwĩ. Teero cãũ diamacũ buerẽ cãũriguere

añurõ padeosugújĩrã, ote dũca cuorĩgu butisuguerẽpa tiirõbiro niicu. Butisuguerẽpa Cõãmacũrẽ usenire ticorẽpa niirucuyiro.*

Cõãmacũrẽ padeorã diamacũ tiirẽcutire

¹⁹ Yãa wedera, ateré masĩña: ãpẽrã wederi, tuomasĩãda jĩĩrã, añurõ tuoyã. Múã cúã wederere tuotõa, wãcũtoarapu wedeseya; máata cúarijãña.

²⁰ Marĩ cúara, Cõãmacũ booró tiirĩcu.

²¹ Teero tiirã, niipetire múã ñañarõ wãcũrere, ñañarẽ tiirẽcutirere duujãña. Cõãmacũrẽ “jáũ” jĩĩ, cúũye queti marĩrẽ cúũ cũũrere diamacũ padeoyã. Tee quetire tuo, padeorã, múã netõnénoãdacu.

²² Cõãmacũye quetire búri peti tuorĩjãña. Tuóari siro, tee queti dutirere tiiyã. Tiihẽrano cúã basiro jĩĩditora tiicúa.

²³ Tee quetire tuo, tee dutirere tiihẽgũno biiro biii: Cũũya diapóare ãñorõpã ãñaqui.

²⁴ Cũũ baurere añurõ ãñaari siro, cãmenucã witiwagũra, acabójãqui.

²⁵ ãpĩpẽ cúã Cõãmacũye tuóariguere wãcũrucu, acabóricu. Cõãmacũ dutirõbirora cúũ tiirucújãqui. Cũũ teero tiirẽcutiremẽna Cõãmacũ cúũrẽ usenirĩ tiigũdaqui. Cõãmacũye queti diamacũrã niiã. Teemẽna marĩ ñañarẽ dícu tiidugãmĩariguere tiidũri tiirĩgu niĩwĩ.

²⁶ ãpĩ “yũũ Jesurẽ padeogũ niiã” jĩĩ wãcũmiqui. Teero jĩĩpacu, ãpẽrãrẽ ñañarõ wedesequi. Teero tiigũ, cúũ basiro jĩĩditogu tiiqui. Cũũnorẽ padeorẽ búri niire niiã.

²⁷ Cõãmacũ marĩ Pacũre diamacũ padeogũpeja biiro tiirẽcutiro booa: Pacũ manĩrãrẽ, wapewia numiãrẽ cúãrẽ merẽã wãari, tiiapuro booa. Teero biiri atibũreco maquẽ ñañarere tiinũnũserijãrõ booa.

2

Basocãre sĩcãrĩbíro ãñaña

¹ Yãa wedera, múã marĩ Õpũ Jesucristo añunetõjõãgũrẽ padeojĩrã, basocãre sĩcãrĩbíro tiiyã.

² Apetó tiigũ, ãmũ sĩcũ múã neãrí wiipũ sããatiboqui. Cũũ wãmosũã tuusãri beto oro beto, suti añurẽ sãñagũ niiboqui. Toorã ãpĩ apeyenó cuohẽgu sutirõ bũcũroniãrõ sãñagũ sããatiboqui sũcã.

³ Múãpe padeorẽmena suti añurẽ sãñagũrẽ ãña, cúũrẽ “ãno añurõpũ duiya” jĩĩbocu. Apeyenó cuohẽgũperea “jõõ nucũña” o “ãno yepapũ duijãña” jĩĩjãbocu.

⁴ Múã teero tiirẽmena basocãre sĩcãrĩbíro tiihẽra tiicũ. “Suti añurẽ sãñagũ bóaneõgũ nemorõ wapapacã”, jĩĩ wãcũmicu. Tee wãcũrẽ ñañarẽ niiã.

⁵ Yãa wedera, yũũre tuoyã: Apeyenó cuohẽranorẽ Cõãmacũ besequi, cúã padeorẽ pairó wapacutiro wãaarõ jĩĩgũ. Cũũ putopũ wãaarõ jĩĩgũ, besequi. Cũũ jĩĩrirobirora cúũrẽ maĩrã cúũ putopũ niĩãdacua.

⁶ Múãpe apeyenó cuohẽrare doo, bobosãcu. ¿Noã múãrẽ tiiapẽi? Pee cuorã tiiapecua. ¿Noã múãrẽ ñee, queti beserĩ basocu putopũ néewadutii? Cúãrã tiicúa.

⁷ Cúãrã múã padeogũ wãmerẽ buijãcua. Múãpe cúũ wãmerẽ padeorẽmena jĩĩcu.

⁸ Múã Cõãmacũ dutirere añurõ tiipetĩdũgara, cúũye queti jóaripũpũ jĩĩrõbirora tiiyã: “Mũũ basiro maĩrõ tiirõbirora ãpẽrãcãrẽ maĩñã”.* Teerẽ tiirã, diamacũ tiirã tiiã.

⁹ Múã basocãre sĩcãrĩbíro tiihẽra, ñañarere tiirã tiiã; Cõãmacũ dutirere netõnucãrã tiiã.

* **1:18** Éxodo 23.16,19. * **2:8** Levítico 19.18.

10 Sícãno Moisére dutiré cūirigue niipetirere tiipetípacu, sicawãme ti-ihérogãmenarã, tee dutiré niipetirere netõncãgũ niiqui.

11 “Äpĩ numorẽ ñeeaperijãña”, teero biiri “basocáre sãrĩjãña” jĩrere dutirigu niiwĩ Cõamacũ. Múã sícãrẽ sãrã, äpĩ numorẽ ñeeaperipacara, Moisére dutiré cūiriguere netõncãrã tiicú.

12 Cõamacũ múãrẽ mama dutiré cūiriguemena† múã tiiriguere ñña, wapa tiigúdaqui. Teero tiirá, añurõ wedeserecati, äpẽrãrẽ añurõ tiirécutiro booa.

13 Äpẽrãrẽ bóaneõ ññahëri siro, Cõamacũcã bóaneõrõ manirõ wapa tiigúdaqui. Bóaneõ ññarirapeja cūũ wapa tiirópãre cuiro manirõmena añurere ñeerã wáaadacua.

Ññuré tiirémëna Jesuré padeoró booa

14 Yáa wedera, sícũ “yũũ Jesuré padeóa” jĩboqui. Teero jĩpacu, äpẽrãrẽ aññuré tiieñnoriboqui. Cūũ padeoré ¿ñeenómena wapacutibogari? Teero padeoré cūũrẽ netõrĩ tiirícu.

15 Apetó tiirá, Jesuré padeorá suti wasoré cuohëra, yaaré cuobayíhera múãmëna niibocua.

16 Sícũ múã menamacũ cúãrẽ ateré jĩboqui: “Múã aññurõ wáaya; yũũari, asibusúre suti sãñajĩrã niñña; múã yaadugarecõrõ yaaya”, jĩboqui. Cūũ cúã boorere ticoripacu, cūũ tee jĩrẽ wapamaníã.

17 Marĩ padeoré tee queoré tiiróbiro niñã. Marĩ padeopacára, äpẽrãrẽ tiiapuheri, wapamaníã.

18 Apetó tiigú, yũũ jĩãriguere padeohéguno ateré jĩboqui: “Sícũ aññurere tiirípacu, Jesuré padeoquí. Äpĩpé aññurépere tiiquí”. Cūũ teero jĩrere bi-iro wedeguda: “Cūũ aññuré tiirípacari, ¿deero tii marĩ cūũ Jesuré padeorere ññamasĩboatau? Cūũ aññuré tiieññoremëna cūũ Jesuré padeorere ññamasĩbocu”.

19 Cūũpe “Cõamacũ sícãrã niiqui” jĩ padeoquí. Tee aññuniã aññurõpeja. Wãtiãcã padeocúa tiirápaja. Tee wãcũrã, ñapõpicua cuira.

20 Cūũ tũomasĩridojiangũ niñĩ. Yũũ jĩãriguere wãcũbua, ateré masĩrõ booa: Marĩ “Jesuré padeóa” jĩpacara, äpẽrãrẽ aññurõ tiihëri, marĩ padeoré wapamaníã.

21 Marĩ ñecũ Abrahamye maquẽrẽ wedeguda. Abraham cūũ macũ Isaare ãtãbú sotoãpu siatúpeomiyigu. Cõamacũ cūũ tiirere ññagũ, cūũrẽ “aññugúrã niñĩ” jĩ ññayigu.

22 Atecarẽ tũomasĩrõ booa: Abraham Cõamacũrẽ padeoyigu. Teemëna Cõamacũ tiidutírobirora tiiyigu. Teero tiigú, cūũ tiirémëna cūũ padeorere tiiyapacatiyigu.

23 Teero cūũ tiiriguemëna Cõamacũye queti jóaripũ niiré diamacú wáaro tiiriro niiwã. Tiipũ biiro jĩã: “Abraham Cõamacũrẽ padeoyigu. Teero tiigú, Cõamacũ cūũrẽ ‘aññugúrã niñĩ’, jĩ ññayigu”, ‡ jĩ jóanoã. Too síro Cõamacũ Abrahamrẽ “mũũ yũũ menamacũ niñã” jĩrigu niiwĩ.

24 Tee quetimëna ateré aññurõ masĩnoã sáa: Marĩ Cõamacũrẽ padeorá aññurõ tiirí, Abrahamrẽ tiiróbiro marĩrẽ “aññurãrã niñiya” jĩ ññayigu. Userimëna dícu “Cõamacũrẽ padeóa” jĩrãrẽ “aññurãrã niñiya” jĩ ññayigu.

25 Teerora wáayiro too suguero macõpu ãmũãrẽ ñeeape wapatárigore. Coó Rahab wãmecatiyigo. § Judíoa cooya macã macãrã wãpãrã niyira. Coó Cõamacũrẽ padeojigõ, judíoa jeari, aññurõ bocayigo. Too síro cúã dutiwáadarimarẽ ññocóyigo. Cõamacũ coo tiirere ññagũ, coore “aññugõrã niyio” jĩ ññayigu.

† 2:12 Mama dutiré cūirigue “äpẽrãrẽ maññã” jĩrẽ niñã. ‡ 2:23 Génesis 15.6. § 2:25 Josué 2.

²⁶ Ateména putuáa: Sícū Jesuré padeopacá, ãñuré tiihéri, cūū padeoré wapa-maníã. Cūū padeoré sicaõpũū yeeripũna duuári siro tiiróbiro niicu; catiricu.

3

Ñemerõrẽ cãmotãmasĩrõ booa

¹ Yáa wedera, múã watoapũre paũ peti basocáre buerá niirijãrõ booa. Múã masĩcu: Cõãmacũ ùsã Jesuyére bueré wapa ùsã tiiriguere ãpẽrã nemorõ ãñurõ besegudaqui, ùsãrẽ wapa tiiádari suguero.

² Marĩ niipetira pee ñañaré tiirucúa. Sícū péerogã ñañaré wedesehegũno ãñugú peti niiqui. Cūū wedeseãmajãdũgarere cãmotãmasĩgũ, niipetire cūū ñañaré tiidũgárecãrẽ cãmotãmasĩqui.

³ Marĩ cõmebetórigãrẽ caballoaye useripũ sããã, caballoa marĩrẽ yũũaro jĩĩrã. Teebetorigãmena marĩ wáadũgaropũ cũãmena wáamasĩã.

⁴ Teerora niiã dooríwũcãrẽ. Tiiwú pairíwũ niipacari, wĩno bayiró páapucopacari, tiiwuré waatúgũ péeripĩgãmenarã cūū wáadũgarope waatúcoi.

⁵ Marĩya ñemerõmena teerora wáacu. Marĩya ñemerõ marĩya õpũũ duarógã niipacaro, pee peti wedeseremena paũre ñañomasĩã. Pecame péerimegã niipacaro, marĩ sĩaýócori, pairó macãnũcũ niĩãrĩrore jũũpetiri tiia.

⁶ Pecame tiiróbiro niiã marĩya ñemerõ. Péerogã niipacaro, pee ñañaré wedesemasĩcu. Noo booró niipetire ñañaré wáari tiicú. Tee ñañarõ wedesere wãtĩmena pũutocuticu. Niipetiro marĩ catirí bũrecorire ãñurõ niimiãriguere ñañocú.

⁷ Basocá niipetira wáicũrere, wũũrãre, yepapũ wéerare, díã macãrãrẽ yũũri tiimasĩcua. Cũã sicutopũra yũũri tiimasĩnotoarira niiwã.

⁸ Marĩya ñemerõ docare yũũri tiimasĩricu. ãñuré dícu wedesedũgapacara, ñañaré wedesecu. ãña bacarí, cūū nima ticoro tiiróbiro marĩ wedesere basocáre ñañarõ tiicú.

⁹ Marĩya ñemerõmena Cõãmacũ marĩ Õpũrẽ marĩ Pacũre usenire ticopacara, basocáre cūū tiiróbiro baurá tiinórirare ñañarõ wedesea.

¹⁰ Sicauseromena Cõãmacũrẽ usenire ticoa; tiĩuseromenarã ãpẽrãrẽ ñañarõ wedesea sũcã. Yáa wedera, teeré tiirijãrõ booa.

¹¹ Sicacope oco witiirí copepũre oco ãñuré, oco ñañaré witiiricu.

¹² Narañagũ pica dũcacutiricu. Picagũ use dũcacutiricu. Tee tiiróbiro oco móã ocare witiirí copepũre oco móã ocahere witiiricu.

Diamacú tũomasĩrã tiiré

¹³ Múã watoapũre ãñurõ tũgueñapõteõnũcõrã, tũomasĩrã niicua. Cũã ãñurõ tiirécũtirere ãñoãrõ “yũũ tiirere ññaña” jĩĩrõ manirõ. Biirõ tiigũno tũomasĩgũ peti niĩ.

¹⁴ Múã tũomasĩpetipacara, ãpẽrãrẽ doe, cũãrẽ pesucũtira, “ãpẽrã nemorõ tũomasĩã” jĩĩrijãña. Múã teeré tiirécũtira, diamacú maquẽrẽ cõãrã tiia.

¹⁵ Tee cũã tũomasĩmiãrigue Cõãmacũ ticoré mee niĩã. Atibũreco maquẽ wãcũrẽ niĩã; basocá cũã basiro wãcũrẽ niĩã; wãtĩã wãcũrẽno niĩã.

¹⁶ Múã watoapũ doere, teero biiri pesucũtira niirĩ, sícãrõmẽna niirecũtiherecã niĩãdacu. Noo booró niipetire ñañaré wáaadacu.

¹⁷ Cõãmacũ tũomasĩre ticoré cũorãpeja ñañarére ãmaãrõ manirõ niicua. Cũãjã biirõ niicua: ãñurõ niirecũtirere boorã, basocáre ãñurõ wépeora, wederere ãñurõ tũoñerã, ãpẽrãrẽ bóaneõ ññarã, niipetirare ãñuré tiirã, niipetirare sícãrĩbíro tiirã, tiiditóro manirõ ãñurõ tiirécũtira niicua.

¹⁸ ãñurõ niirecũtirere tiidũgãrano ãñurõ niirecũtira maquẽrẽ wedesecua. Too síropũre cũã teero jĩĩãriguemena diamacú niirecũtirere ññaãdacua.

4

Atibúreco maquērē maĩrē

¹ ¿Ñeeména cãmerĩquēĩ? ¿Ñeeména cãmerĩtutii? Múã popeapu ñañaré tiidugáre, wãcũnũnuseremena teero wáaa.

² Múã apeyenó c̣uodugápacara, ḅuamasĩricu. C̣uodugára, ãpērã c̣uoráre ṣiãcú. ãpērã c̣uorére ññajĩrã, ññatuticu. Múã boorére ḅuamasĩhērã, cãmerĩtutiãmajãcu; cãmerĩquēcu. Múã boorére ḅuamasĩricu, ¿deero tiirã? Cõãmacūrē sãĩrĩjĩrã.

³ Sãĩpacári, Cõãmacũ ticoriqui. ãñurõ wãcũrémēna sãĩricu; múã cũũ ticorémēna ñañaré tiidugácu.

⁴ Múã ṣicõ numiõ maṇcutipaco, apegó maṇrē maĩgõ tiiróbiro niicu. Atibúreco maquērē maĩrãno Cõãmacūrē ññatutira tiiróbiro niicua. Múã teeré maṣicu. Teero tiirã, atibúreco maquērē maĩdugáranō Cõãmacūrē ññatutigu tiiróbiro wáacua.

⁵ Cõãmacũye queti jóaripũpu búri peti ate jóanorõ mee tiia: “Cõãmacũ marĩrē Espiritu Santore ticorigu niijĩgũ, ãpērãrē nemorõ cũũrē marĩ maĩrĩ booqui”,* jĩ jóanoã.

⁶ Cõãmacũ marĩrē ãñurõ tiigú tiiapunemomasĩqui. Teero tiiró, cũũye queti jóaripũpu ate jóanoã:

“ãpērã nemorõ niiã” jĩrã Cõãmacũ tiiapurere c̣uorícua.

Teero jĩhērãpe cũũ tiiapure c̣uocúa,†

jĩ jóanoã.

⁷ Teero tiirã, Cõãmacũ dutirére ãñurõ yuurrã niiña. Satanás múãrē jĩcõãsarĩ, wãcũtutuaya. Wãcũtutuari, yoari mee nii, wáajõãgũdaqui.

⁸ Cõãmacūrē wãcũrucujãña. Múã teero tiirĩ, Cõãmacũ múãmena niirucujãgũdaqui. Múã ñañaré tiirére tiidújãña. Múã Cõãmacūrē, teero biiri atibúreco maquērē ṣicãrõmēna maĩdugára múã teero wãcũrere wasoyá.

⁹ Múã ñañaré tiirére wãcũ, wãcũpati, utiya. Múã buimírigue utiré wasoáro. Múã usenimirigue bóaneõrõ tũgueñare wasoáro.

¹⁰ Múã marĩ Òpũ ññacoropare “yuurrã búri niigú niiã” jĩ wãcũrucuri, cũũ múãrē uputĩ macãrã wáari tiigũdaqui.

Marĩ “pecamepu wáagudu niĩ” jĩmasĩricu

¹¹ Yáa wedera, cãmerĩ buiãperijãña. Ṣicãrĩḅiro padeopacú, ṣicũ ãpĩrē buijãgũ, cũũrē “pecamepu wáagudu niĩ” jĩgũ tiiqui. Teero jĩgũno Cõãmacũ dutirére buijãgũ tiiqui. “Cõãmacũ dutiré nemorõ maṣiã yuurrã” jĩdugagu niiqui. Teero jĩgũ tee dutiré maquērē tiirĩqui. ãñurõ “jáu” jĩrõno tiigú, “Cõãmacũ dutiré queoró niiria” jĩgũ tiiqui.

¹² Cõãmacũ ṣicũrã dutirére ticogú niĩ. Cũũ dícu marĩ tiirére ãñurõ ñña, “pecamepu wáagudu niĩ” jĩmasĩqui. Cũũ dícu marĩrē netõnémasĩqui. Cũũrã ṣũcã pecamepu wáadutimasĩqui. Múãpe “pecamepu wáagudu niĩ” jĩmasĩricu.

Ñamigã wáaadarere maṣiña maniã

¹³ Múã biiro jĩrecutia: “Mecũã o ñamigã tiimacãpu wáaguda. Toopũ sicacũma nii, pade, pairó niyeru wapatãguda”, jĩcu. Múã teero jĩrecutirano yuurrã ṭuoyá:

¹⁴ Múãrē ñamigãno merẽã wáaadarere maṣiricu. Múã catiré õme tiiróbiro niiã; péerogã bau, too síro ditijõãã.

¹⁵ Teero jĩrõno tiirã, biirope jĩrõ booa: “Apetó tiigú, Cõãmacũ boorĩ, cũũ catiré ticorĩ, teeré tiinóãdacu”, jĩrõ booa.

* 4:5 Éxodo 20.5. † 4:6 Proverbios 3.34.

¹⁶ Múãpe teero jĩria. “Ûsã basiro too síro tiiwáadarere masĩã” jĩsuguea. Niipetire teero jĩsuguereno ñañaniã.

¹⁷ Sícãno ãñuré tiirére tiimasĩpacu, teeré tiihégũno Cõamacũrẽ netõncãgũ tiiquí.

5

Pee apeyé c̣oráre wederigue

¹ Pee apeyé c̣orá, yũre ṭoyá: Múãrẽ ñañarõ netõré niiãdacu. Tee ñañarõ netõãdare wãcũrã, bayiró acaribíremena utirá niiña.

² Múã pee c̣oré bóajõããdacu. Múãye sutire butua weejããdacua.

³ Múãye oro, múãye niyerupe cutawi bóajõããdacu. Cõamacũ cũũ basocáre wapa tiádari bureco jeari, cũũ múã ññacoropu tee cutawiriguere ññagũdaqui. Tee cutawirigue múã niyeru maĩrí siro, múã ãpẽrãrẽ tiápũheri siro, teero ãñoãdacu. “Múã pecamepũ wáaadara niitooa méé”, jĩrõ tiãdacu. Atibáreco petiádari bureco niipacari, múã búri peti pairó niyeru ññanomiã.

⁴ Múã ãmũãrẽ oteré dũca seedutípacara, wapatípetiririra niuwũ. Tee cũãrẽ niyeru wapatíriguere Cõamacũ ññaquei. Paderá bayiró bũsũrómena “queoró wapatíriawã” jĩrẽre Cõamacũ niipetire sotoapũ niigũ ṭoquí.

⁵ Múãpe atiditapũre pee peti c̣onetõncãã. Múã tũsarénorẽ tiidugápetira niiã. Múã wecũá ãñurõ diicutira tiiróbiro niicu; wecũá cũãrẽ sãããdari bũrecore masĩricua.

⁶ Múã ãpẽrãrẽ cũã bayiró peti wapa c̣orípacari, queti beserí basocũ p̣topũ néewa, “wapa c̣oóya” jĩicu. Cũãrẽ sããdutícu. Cũãpe deero tii masĩricua.

Jesucristo p̣tũaatidari sũguero, wãcũtutuadutire

⁷ Yáa wedera, múã masĩã: Marĩ Òpũ p̣tũaatigũdaqui. Cũũ p̣tũaatidari sũguero potocõrõ manirõ yueya. Sícũ otegũ cũũ oteré dũcacutiri cotequi, ãñurétõpũ yaaada jĩgũ. Cũũ oteri siro, oco pearoo jĩgũ, potocõrõ manirõ yuequi.

⁸ Cũũ tiiróbiro múãcã “marĩ Òpũ p̣tũaatigũdaqui” jĩrã, potocõrõ manirõ yueya. Wãcũtutuaya. Cũũ p̣tũaatidaro jeaadarõ péerogã dũsacú.

⁹ Yáa wedera, cãmerĩ wedepatirijãña, Cõamacũ marĩrẽ ñañarõ tiirí jĩrã. Cõamacũ basocáre wapa tiádari bureco jeaatiro tiia.

¹⁰ Profetas tiiriguere wãcũña. Cũã Cõamacũye quetire wederi, ãpẽrã cũãrẽ ñañarõ tiiyíra. Cũãrẽ teero tiipacári, ñañarõ netõpacára, wãcũtutua, nũcãjãyira. Cũã tiirírobirora múãcã tiiyá.

¹¹ Basocáre ñañarõ wáapacari, cũã wãcũtutuari, cũã doca “ãñurã niuwã” jĩã marĩ. Job wãmecutiguye queti maquẽrẽ múã masĩcu.* Cũũrẽ ñañarõ wáapacari, wãcũtutuayigu. Too síro Cõamacũ cũũrẽ ãñurõ tiiríguercãrẽ masĩcu.† Tee queti-menapũra “Cõamacũ bóaneõ ññaré c̣ogũ niiĩ” jĩrẽcãrẽ ãñurõ ññamasĩnoã.

¹² Cõamacũrẽ wãmepeorijãña. Tee p̣p̣tí maquẽ niiã. Múãrẽ sãñárĩ, “tiáwũ” o “tiiríawũ” jĩrẽ dícu jĩñã. Jĩñemorijãña, Cõamacũ marĩrẽ ñañarõ tiirí jĩrã.

¹³ Sícũ Jesurẽ padeogũre ñañarõ wári, Cõamacũrẽ tiápũre sãĩrõ booa. Ûsenigũnope Cõamacũrẽ basapeoro booa.

¹⁴ Diarecutigũno Jesurẽ padeorã menamacãrã bũtoá dutirãre boocóro booa, cũãrẽ use tuusããrõ jĩgũ. Cõamacũ netõnẽarõ jĩgũ, sãĩdutíbosaro booa.

¹⁵ Cũã padeorẽmena sãĩrĩ, diarecutigu netõnénogũdaqui. Cõamacũ cũũrẽ diaré netõrĩ tiigũdaqui. Cũũ ñañarẽ tiirí siro niirĩ, Cõamacũ cũũrẽ acabógũdaqui.

* 5:11 Job 1.1-2.10. † 5:11 Job 42.10-17.

16 Teero tiirá, múã ñañaré tiiríguere cãmerĩ wedenetõña. Cõãmacũrẽ sãĩbosáya, diarecãtirare netõnéãrõ jĩĩrã. Sĩcũ basocá ãñugú padeorémena sãĩrĩ, Cõãmacũ yũũrijã tiiríqui.

17 Elías marĩ tiiróbiro basocá niyigũ. Cũũ Cõãmacũrẽ “oco pearijããrõ” jĩĩ bayiró sãĩyígũ. Itiácũma apecũmá deco atiditapũre oco pearyiro.‡

18 Too síro Cõãmacũrẽ sãĩyígũ sũcã. Teero tiiró, oco peayiro.§

19 Yáa wedera, apetó tiigú, sũcũ múãmena niĩãrigũ merẽã wãcũré wasonóboqui. Cũũrẽ teero wáari ññagũ, ãpĩ cũũrẽ ãñurépere wasorí tiibóqui sũcã.

20 Wasorí tiigúno ñañaré tiĩãrigure ateré tiiquí: Diari siropũre, ñañarõ netõbóarigure netõrĩ tiiquí; acabóre bũarí tiiquí.

Nocõrõã niĩã.

‡ 5:17 1 Reyes 17.1; 18.1. § 5:18 1 Reyes 18.42-45.

PEDRO jóasugueripũ

Ãñuduticorigue

¹ Yũũ Pedro Jesucristo cũũyere wededutigũ beserigũ múãrẽ Cõãmacũ beserirare ãñudutia. Múã yũũ jóacora múãya ditare cõã, aperopũ wáabaterira niĩwũ. Teero tiigũ, múã Ponto, Galacia, Capadocia, Asia, Bitinia dita niirãpure jóacoa.

² Cõãmacũ marĩ Pacũ too sugueropũ cũũ boorírobirora múãrẽ cũũ põna niĩãrõ jĩĩgũ, besetoarigũ niĩwĩ. Espiritu Santomena múãrẽ ñañaré manirã niĩrĩ tiirígũ niĩwĩ, cũũ dutirére tiĩáro jĩĩgũ. Jesucristoye dímena múãrẽ cũũyara niĩrĩ tiirígũ niĩwĩ.

Cõãmacũ múãrẽ ãñunemore ticoaro; ãñurõ niirecatiri tiinemóãrõ.

Cõãmacũ ticoadarere yueré

³ Cõãmacũ Jesucristo marĩ Ôpũ Pacũre usenire ticoada. Cõãmacũ marĩrẽ bayiró bóaneõ ññaqui. Teero tiigũ, Jesucristo diarigũpũ masãriguemena marĩrẽ bauánemorira tiiróbiro tiiyígũ. Cũũ teero tiirĩ, marĩ “too síropũ cũũrẽ ññaãda” jĩĩmasĩã.

⁴ Teeré masĩjĩrã, Cõãmacũ marĩrẽ ticoadarere yuea. Cũũ ticoadare petirĩcu; ñañaré maniré niĩcu; teero biiri cũũ ticoadare coori tiiróbiro sĩnirĩcu. Cõãmacũ cũũ ticoadarere ãmũãsepũ quẽnocũbosaqui marĩrẽ.

⁵ Múã Jesuré padeocũ. Teero tiigũ, Cõãmacũ cũũ tutuaremena múãrẽ cotequi. Múãrẽ ãñurõ tiĩadare quẽnorígũepũ niĩcu. Atibúreco petirĩ, teeré ãñogũdaqui.

⁶ Teeré wãcũrã, usenicu. Atitópere múã merẽã ñañarõ netõrã tiia ména.

⁷ Múã Jesucristore padeoré oro tiiróbiro niĩcu. Basocã ¿orora niĩ? jĩĩrã, pecame sotoapũ asiopéocua. Ocoári siro, ñañaré poca merẽã jeapeacu; ãñuré oro dícu pũtuácu. Ate tiiróbiro múãrẽ ¿Jesucristore diamacũrã padeomĩ? jĩĩrõ, ñañarõ netõrĩ tiicũ ména. Múã ñañarõ netõjĩrã, tee oro basiro tiiróbiro pũtuáadacu. Teero tiirã, ãñurõ padeonemórã niĩadacu sãa. Jesucristore padeodúheri ññarã, basocã múãrẽ “cũũrẽ diamacũrã padeoóya” jĩĩ ññaãdacua. Oro wapapacã niĩã. Wapapacãre niipacaro, petijõãcu. Múã Jesucristore padeorépe oro nemorõ wapacãtĩa. Tee doca petirĩcu. Teero tiigũ, Jesucristo múãrẽ atibúrecopũre pũtuãatigũ, “yũũre ãñurõ padeowũ” jĩĩgũdaqui.

⁸⁻⁹ Múã Jesucristore ññaririra niipacara, cũũrẽ maĩcũ. Atitóre cũũrẽ ññaripacara, padeocũ. Múã cũũrẽ padeorĩ, múãrẽ pecamepũ wáaborirare netõnéqui. Teero tiirã, múã Cõãmacũ pũtopũ wáaadarere wãcũrã, bayiró usenicu. Múã usenire diamacũrã niĩjãrõ tiicũ. Teero tiirã, “teero useniãmajãrã tiia” jĩĩmasĩña manicũ.

¹⁰ Profetas cũũ múãrẽ ãñuré ticoadarere wedesũguetoayira. Basocãre netõnẽadarere tũomasĩãda jĩĩrã, cúãcã ãñurõgã buemiyira.

¹¹ Cristo cúãmena niiyígũ. Cũũ Espiritu Santo tiĩápurementa cúãrẽ too síropũ wáaadarere masĩrĩ tiitóamiyígũ: “Cristo ñañarõ netõgũdaqui; too síro Cõãmacũ cũũrẽ pee dutirére ticogũdaqui” jĩĩrere masĩrĩ tiitóamiyígũ. Cũã “¿deero biiri niĩadari? ¿Ñeenó wáaadari?” jĩĩrã, bayiró masĩdũgamiyira.

¹² Cõãmacũ cúã masĩdũgari ññagũ, cúãrẽ biiro masĩrĩ tiiyígũ: “Múã wederé queti múã niiritopũ wáaricu ména” jĩĩrere masĩrĩ tiiyígũ. Múã atitópũ niirãpe ññaãdare niiyiro. Cũã wederé queti múã tũotóacu. Atitóre tee quetire wederã

Espíritu Santo ñmũãsepũ ticodiocorigũ tutuaremena múãrẽ wedeyira. Jesucristoye queti ãñurẽ queti niiã. Ángelea tee queti basocãre netõnére quetire “¿deero peti nii?” jĩ tuomasĩdugamicua.

Ñãñaré manirã niidutire

¹³ Teero tiirã, “Cõãmacũ boorére tiirucujããda” jĩ wãcũyueya. Múã tiíadarere ãñurõ wãcũtoarapũ tiiyã. “Cõãmacũ marĩre ãñurẽ ticogũdaqui Jesucristo pũtuãatiri” jĩ wãcũrã, ãseniremena coteya.

¹⁴ Múã Jesuré masĩãdari suguero, cũũ boorére masĩririra niiwũ. Bayirõ ñãñarére tiidugãjĩyu. Atitóre múã Cõãmacũ põna nijĩrã, too suguero pũ mũã ñãñaré tiiríguenorẽ tiirĩjãña.

¹⁵ Biiope tiiyã: Cõãmacũ múãrẽ beserigũ ñãñaré manigũ niiqui. Teero tiirã, múãcã niipetire múã tiirémena ñãñaré manirã niiña.

¹⁶ Cõãmacũye queti jóaripũpũ tee maquẽ jóanoã: “ ‘Yũũ ñãñaré manigũ niiã. Yũũ tiiróbiro múãcã ñãñaré tiirĩjãña’, jĩyigũ Cõãmacũ”, * jĩ jóanoã.

¹⁷ Cõãmacũ niipetirare sĩcãrĩbíro bese, queoró wapa tiiqui; sĩcũrẽ ðuarĩqui. Teero tiirã, múã cũũrẽ “Pacũ” jĩjĩrã, múã catiré bũrecorire cũũrẽ quioníremena ññaña.

¹⁸ Múã ñecãsũmũã tiirécutiriguere múãcã tiimũãatirira niimiwũ. Cũã tiirécutirigue bári niiré niiã. Cõãmacũ múãrẽ teero tiirécutimirare netõnérigũ niiwĩ. Múã ateré ãñurõ masĩã: Múãrẽ netõnégũ petirénomena (oromena, niyerumena) wapatíririgũ niiwĩ.

¹⁹ Cristoye díimenape wapatírigũ niiwĩ. Cũũye díi wapapacãre niicu. Cũũye díi cordero posarigũ niihẽgũ, cãmimanigũye díi tiiróbiro niicu.†

²⁰ Cõãmacũ cũũ atibúreco tiíadari suguero, “Cristo basocãre netõnégũdaqui” jĩtoayigũ. Teero jĩpacũ, máata ticodiocorigũ niiwĩ. Atitópũ marĩye niíadarere netõnégũðure ticodiocorigũ niiwĩ.

²¹ Múã Cristo tiiríguere masĩjĩrã, Cõãmacũrẽ padeocú. Cũũrã Cristo ðarigũpũre masõrigũ niiwĩ; cũũrẽ ñmũãsepũ pee ãñurẽ ticoyigũ. Teero tiirã, múã Cõãmacũrẽ padeocú. “Diari siropũ, cũũmena niíãdacu”, jĩicu.

²² Múã diamacũ niirére yũũjĩrã, Jesucristore padeorã tiirĩra niiwũ. Cũũrẽ padeojĩrã, múã ñãñaré tiirére tiidúrira niiwũ. Teero tiirã, múã atitóre Jesuré padeorãre ãñurõ cãmerĩ wépeomasĩcu. Jĩdutoro manirõ maĩcú. Cãmerĩ maĩrã, wedeseremena dícu maĩrĩjãña. Niipetire múã tiirémena maĩña.

²³ Múã ateré masĩcu: Múã bauánemorira tiiróbiro niirã niicu. Cõãmacũ ticoré catiré petihére cãocú. Tee petirícu. Marĩ pacũsũmũã catiré ticoriguepe bóadiacu. Cõãmacũye queti ãñurẽ quetipe múãrẽ catiré petihére cãotóari tiicú. Tee queti diamacũ maquẽ niirucujããdacu.

²⁴ Cõãmacũye queti jóaripũpũ tee maquẽrẽ jóanoã:

Basocã táa tiiróbiro niicua.

Táa sĩnijõãã.

Cũã pũtĩ maquẽ cãoré macãncũ maquẽ coori tiiróbiro niicu.

Coori buducodiaa.

²⁵ Marĩ Òpũ wedesere doca petirícu. Diamacũ maquẽ niirucujããdacu,‡

jĩ jóanoã. Tee wedesere Jesuyé ãñurẽ queti niiã. Tee queti múãrẽ wedenoriro niiwũ.

* **1:16** Levítico 11.44-45. † **1:19** Israelya põna macãrã Egiptopũ witiadari suguero macã ñami, wisericõrõ sĩcũ corderore sĩãyira. Cũãye díimena tuusĩãyira sopepãmarĩ wesarire. Tiiñami ánglele sĩãgũ wãagũ, tee ðire ñãgũ, tiwiĩ macãrãrẽ sĩãrĩyigũ. ‡ **1:25** Isaías 40.6-8.

2

1 Teero tiirá, niipetire ñañaré tiirére tiidújãña. Jĩditonemorijãña. Tiid-
itóriãña. Ññatutirijãña. Queti jĩnemorijãña.

2-3 Marĩ Õpũ múãrẽ ãñuré titorére péero masĩtoajĩrã, nemorõ masĩdugara
niiña. Ûpũrãgã õpẽcõ bayiró booóya; teeména bũcũáaya. Múãpe cúa tiiróbiro
diamacú maquẽrẽ bayiró masĩdugaya. Teeména marĩrẽ netõnére quetire
tuomasĩnemoãdacu.

Ëtãqui wii weenũcãriqui tiiróbiro niĩ Jesucristo

4 Teero tiirá, Jesucristore ãñurõ padeoyá. Cũũ ãtãqui wii tiiríqui tiiróbiro
niĩ. Tiiqui catiré cũocú. Wii tiirápe tiiquire boorímiwã. Cõãmacũpe tiiquire
beserigũ niĩwĩ. Cũũ ññacoropũ wapapacáriqui niiriro niĩwã.

5 Múãcã Jesucristo menamacãrã niijĩrã, ãtãquiri catiré cũorequiri tiiróbiro
niicu. Cõãmacũ múã ãtãquiribiro niirãmena sicawí tiiróbiro tiigú tiiquí. Toopá
múã paiá tiiróbiro niĩãdacu. Jesucristo tiíápuremena Cõãmacũ dutiré dícare tii,
cũũrẽ usenire ticoadacu; múã ãñurõ tiirécãrẽ cũũrẽ usenipeoadacu.

6 Cõãmacũ tee maquẽ wedeserere jóanoã cũũye queti jóaripũpũ:

Tũoyá: Jerusalénpũre sicaqui ãtãqui cũũã.

Tiiquire besewũ. Wii weenũcãriqui, wapapacáriqui niĩã.

Tiiqui “basocáre netõnégũdũ” jĩdũgaro tiia.

Cũũrẽ padeogúno “bũri peti padeotá” jĩĩriqui,*

jĩĩ jóanoã.

7 Teero tiigú, cũũ wapapacá niĩ múãrẽ, cũũrẽ padeoráre. Cũũrẽ padeohérapere
Cõãmacũye queti jóaripũpũ ateré jĩã:

Wii weerira ãtãquire booríyira.

Cúa boorípacari, tiiquira uputí macãqui putuáwu tiiwiipáre,†

jĩĩ jóanoã.

8 Atecãrẽ jĩã:

Ëtãqui basocáre dũpotua, ñaacũmurĩ tiicú,‡

jĩĩ jóanoã. Cúa Cõãmacũye queti jĩĩrere padeoríya; teecãrẽ netõnũcãya. Teero
tiirá, dũpotuara tiiróbiro niĩya. Tíatorũra máata Cõãmacũ “cúa biiro tiíadacua”
jĩĩtoayigũ.

9 Múã docare Cõãmacũ beserigũ niĩwĩ, cũũyara niĩãrõ jĩĩgũ. Múã paiá
tiiróbiro niirã niicu, Cõãmacũ marĩ Õpũrẽ usenire ticorá niijĩrã. Sicadita
macãrã ãñuré dícare tiirá tiiróbiro niicu. Cõãmacũyara niicu. Cũũ múãrẽ
beserigũ niĩwĩ, cũũ ãñurõ tiirére wedearo jĩĩgũ. Cũũ múãrẽ ñãtĩãrõpũ tiiróbiro
niimirare beserigũ niĩwĩ. Teero tiirá, múã cũũmena niirã niijĩrã, cũũ
bóebatecoropũ niirã tiiróbiro niicu. Cũũ bóere ãñunetõjõãã.

10 Too sũgueropũre múã cũũ põna mee niĩwũ ména. Atitóreja cũũ põna niĩã
sáa. Too sũgueropũre múãrẽ bóaneõ ññarigũ niĩwĩ ména. Atitópereja múã cũũ
bóaneõ ññarére masĩcu sáa.

Biiope tiirécutiya

11 Yũũ múãrẽ maĩã. Teero tiigú, múãrẽ tiidutía. Múã atibúrecopũre
wáanetõri basocá tiiróbiro niĩã. Múã niĩãdaro peti ãmũãsepũ niicu. Teero tiirá,
ñañarére tiidugárijãña. Ñañaré tiidugáre ãñurõ tiidugárepere cãmotácu múã
yeeripũnapũre.

12 Jesuré padeohéra múã ãñurõ tiirécutirere ññapacara, múãrẽ wedesãrã
tiíáyira; múã ãñuré tiipacári, teero jĩĩãmajããyira. Teero jĩĩãmamarca, múã

* 2:6 Isaías 28.16. † 2:7 Salmo 118.22. ‡ 2:8 Isaías 8.14.

añuré tiirére ññaãyira. Teero tiirá, Jesús putuaatiri bureco jeari, biiro jĩãdacua: “Cõamacũ añugú niĩ; cãurã nijjiyi cããrẽ añurére tiidutírigu” jĩãdacua.

13-14 Marĩ Òpũ Jesús biiro tiiró booquí: Romanuã òpãrẽ, cãũ doca macãrã dutirãre, teero biiri niipetira atiditã macãrã dutirãre yũro booa. Romanuã òpũ cãũ doca macãrãrẽ netõnucãrãnorẽ ññarõ tiidutíqui. Añurõ yũrãpere “añurõ tiiãwã múãjã” jĩduti qui.

15 Cõamacũyere masĩdugaherape bári peti múãrẽ ññarõ wedepatiãmajãbocua. Múã añurépe tiirí docare, cãã deerope jĩmasĩricua. Teero tiigú, Cõamacũpe múãrẽ añuré dícare tiirucúri booquí.

16 Múã Moisés dutirẽre tiicotémirira teeré witiirira tiiróbiro niicu. Teero tiirá, teeré witiirira nijjãrã, añurõ nijjãña. Sĩquẽrã “tee dutirẽre witiirirapũ niĩã” jĩrã, ate wãcũbocua: “Teeré witiirirapũ nijjãrã, cuiro manirõ ññaré tiimasĩã”, jĩ wãcũbocua. Niiria. Múã Cõamacũrẽ padecotera niĩã. Teero tiirá, cãũ boorẽre tiirucújãña.

17 Niipetirare quioníremena ññaña. Jesuré padeorãre maĩña. Cõamacũrẽ quioníremena ññaña. Romanuã òpãcãrẽ quioníremena ññaña.

Padecoterare tiidutíre

18 Múã sũquẽrã ãpẽrãrẽ padecotera niicu. Múã padecotere wiseri òpãrãrẽ quioníremena yũya. Tutiré manirõ múãrẽ añurõ tiirã dícare yũrijiãña; ññarõ tiirãcãrẽ yũya.

19 Apetó tiirã, múã añurõ tiipacãri, múãrẽ dutirã múãrẽ ññarõ tiibócua. Cãã teero tiirí, múã Cõamacũrẽ padeorã nijjãrã, cããrẽ puaniña jĩrijãña. Múã teero tiirí, Cõamacũ múãrẽ “añurére tiirã tiiya” jĩ ññagũdaqui.

20 Apetó tiirã, múã ññarõ tiirãrigue wapa páacua. Cãã páari, múã nucãjãrĩ, Cõamacũ ññacoropũre wapamanĩã. Cãã páare múãye wapa niĩã. Apetó tiirã, múã añurõ tiipacãri, múãrẽ ññarõ netõrĩ tiibócua. Múã cúaro manirõ nucãrĩ, Cõamacũ ññacoropũre wapacutía.

21 Cõamacũ marĩ teero tiidãdarare beserigu niiwĩ. Cristo marĩrẽ netõnégũ ññarõ netõ, diawi. Añurõ tiipacãri, cãũrẽ ññarõ tiirí, teero nucãjãwĩ. Teero tiigú, marĩrẽ cãũ tiirírobirora tiinũnũseri booquí.

22 Cãũ ññarẽre tiiríwi. Jĩditiiríwi. §

23 Cãũrẽ ññarõ jĩrĩ, cããrẽ puaniña jĩriwi. Basocã cãũrẽ ññarõ tiirí, cããrẽ “ññarõ tiigũda múãrẽ” jĩriwi. “Cõamacũpũ ññaré tiirãre wapa tiigũdaqui” jĩ masĩjĩgũ, “teerora tiigũdaqui yũre ññaré tiirãre” jĩrigũ niiwĩ.

24 Teero tiigú, cãũ basirora marĩ ññaré tiiré wapa wapatígu, curusapũ diabosarigu niiwĩ. Cãũ teero tiirẽmena marĩ ññaré tiirẽre tiidũmasĩã. Teero biiri marĩrẽ ññarẽre nũnũmirare añuré Cõamacũyepere nũnũrĩ tiiwĩ. Cãũye cãmimena marĩrẽ netõnérigu niiwĩ.

25 Marĩ oveja ditirira tiiróbiro niimiwã. Atitóre cãũ buarĩra tiiróbiro niicu. Cristo oveja cotegũ tiiróbiro marĩrẽ cote, ññanũnũsequi.

3

Wãmosãrirare tiidutíre

1-2 Numiã manũcutira, teerora múã manũsũmũãrẽ yũya. Múã manũsũmũã sũquẽrã Jesuyé quetire padeoricua. Múã cããrẽ quioníremena ññaña. Múã tiirẽcutire ññaré maniré niĩãrõ. Cãã teeré ññaãdacua. Teero tiirã, múã cããrẽ “padeoró booa” jĩripacari, wasobócua múã tiirẽcutirere ññarã.

§ 2:22 Isaiás 53.9.

3 “Añurã bauádacu” jĩrã, múãye póamena mamaré díçure wãcũrijãña; múãye òpũũrĩrẽ oromena mamaré díçure wãcũrijãña; suti wapapacáre sãñaré díçure wãcũrijãña. Tee niipetire sotoá maquẽ niicu.

4 Múã popea maquẽ añurĩ, múã añurã bauádacu. Tee petirícu. Teero tiirá, añurõ yeeripũnacutiro booa. Cõãmacũ ññacoropu tee wapapacá niĩã.

5 Tíato macãrã numiã yũũ múãrẽ jĩrõbirora añurã bauyíra. Cúã Cõãmacũ booró tiĩsénirã numiã niyira; Cõãmacũ wederere padeorá numiã niyira. Cúã manũsũmũãrẽ yũũrémene añurã bauyíra.

6 Sara Abraham numo teerora tiyigo. Abrahamrẽ tũoyigo. Cũũrẽ coo manũrẽ “yũũ òpũ” jĩyigo. Múãcã añurõ tiirá, cuiro manirõ coo tiiróbiro niĩadacu.

7 Ɔmũã nũmocutira teerora múã nũmosãnumiãmena añurõ niĩña. Coore quioníremena ññaña. Coo múã tiiróbiro tutuarico. Cõãmacũ coocãrẽ añuré ticogú catiré petihére ticoqui múãrẽ ticorirobirora. Teero tiirá, coore añurõ tiíapũya. Teero tiihéra, Cõãmacũrẽ añurõ tũgueñarõmena sãĩmasĩña manicú.

Cãmerĩ añurõ wépeodutire

8 Ateména putuáa: Múã niipetira sícãrĩbíro añurõ niirecutiya; cãmerĩ bóaneõ ññaña; sícãpõna tiiróbiro maĩrécutiya; añurõ niĩña ãpẽrãména; “ũsã ãpẽrã nemorõ añuré tiia”, jĩ wãcũrijãña.

9 ãpẽrã múãrẽ ññañarõ tiirí, cúãrẽ ññañarõ tiicãmérijãña. Múãrẽ ññañarõ jĩrĩ, ññañarõ jĩcãmerijãña. Teero jĩrõno tiirá, “Cõãmacũ cúãrẽ añurõ tiíaro” jĩ sãĩbosáya. Cõãmacũ marĩrẽ teero tiidutígu cũũrigũ niiwĩ. Teero tiirí, Cõãmacũ múãrẽ añurõ tiigúdaqui.

10 Ate maquẽ Salmopũpũre jóanoã:

Múã catirí bũrecorire useniremena niidũgara,
ññañaré wedeserijãña; jĩdutorijãña.

11 Ññañaré tiidũgãrenorẽ tiirijãña; añurépere tiyá.

“Añurõ niirecutirere boogá” jĩ wãcũ, añurõ niirucujãña.

12 Basocá añurãrẽ marĩ Òpũ cotequi.

Cúã cũũrẽ sãĩrere tũoquí.

Ññañaré tiirãpereja cúaremena ññaqui,*
jĩ jóanoã.

13 Múã añurépe bayiró tiidũgãri, ¿noãpé múãrẽ ññañarõ tiíapebogari? Ññañarõ tiirícuã.

14 Apetó tiirá, múã añuré tiipacãri, ãpẽrã múãrẽ ññañarõ netõrĩ tiibócuã. Teero tiirí ññañũ, Cõãmacũ múãrẽ usenirĩ tiigúdaqui. Teero tiirá, cúãrẽ cuirijãña. Múãrẽ tiíadarere wãcũrijãña.

15 Teero wãcũrõno tiirá, “Cristo ùsã Òpũ niĩ” jĩ wãcũ, cũũrẽ padeoyá. ãpẽrã múãrẽ sãĩñábocua: “Múã Jesuré padeorá, ¿ñeenó añurépe yuera tiĩ?” jĩbocua. Múã yũũmasĩrã niirucujãña. Múã yũũra, tutiro manirõ yũũya. Cúãrẽ quioníremena niirere ññoñá.

16 Múã Cristore padeoré wapa ãpẽrã múã añurõ tiirere ññañarõ jĩĩadacua. Teero jĩĩpacari, múãpe añurõ tiyá, añurõ catirí yeeripũna cũorucujããda jĩĩrã. Múã teero tiirí, múãrẽ ññañarõ jĩĩarira bobaádacua.

17 Apetó tiigú, Cõãmacũ basirora cũũrẽ padeorãre ññañarõ netõrĩ booquí. Múã ññañarõ netõrẽ múã añurõ tiíarigue wapa niĩãrõ; múã booró ññañaré tiíarigue wapape niirijããrõ.

* 3:12 Salmo 34.12-16.

18 Cristocã añugú niipacũ, ñañarõ netõwĩ. Cũũ ñañaré manigú, marĩ ñañaré tiiré wapare dia wapatibosarigũ niiwĩ. Ñañarãre diabosagũ, teero tiiwĩ. Marĩre netõnégũ, sícãrĩrã diawĩ. Cũũ teero tiirémēna cũũ Pacũ pũtopũ marĩre jeamasĩrĩ tiiwĩ. Cũũya õpũũrējã diajõãwĩ. Diatoa, too síro masãrigũ niiwĩ. Cũũya yeeripũnapeja diarĩriro niiwũ.

19 Teero tiigú, cũũ yeeripũnamēna witinũcãjõãyigũ. Witi, ángelea ñañaré tiirĩrare wedegũ wáayigũ biadũpõnorira pũtopũ.

20 Cũã Noé niiritopũ macãrã niyira. Noé doorĩwũre tiiré bũrecorire Cõãmacũ basocá cũã ñañarére tiipacãri, yoari nũcãjãyigũ mēna. Tiiwũre peotĩari siro, ocho basocá sããwayira. Teero tiirã, oco dúupacari, netõnénoyira.

21 Tee oco marĩre wãmeõtire tiirõbiro queoré niiriro niiwũ. Teemēnarã marĩ netõnénorira niĩã. Marĩre wãmeõtiremenēna marĩye õpũũrĩ jũĩrĩ túariguere coserĩriro niiwũ. Teero coserõno tiirã, marĩre wãmeõtiremenape Cõãmacũrē “añurõ yeeripũnacũtidũgaga” jĩĩ sãĩrĩra niiwũ. Teero tiinõrira Jesucristo diarigũpũ masãriguemēna netõnénorira niiwũ.

22 Jesucristo Cõãmacũ pũtopũ muãwarigũ Cõãmacũya wãmo diamacũniñape niiqui. Cũũ niipetira Õpũ niiqui. Ángelea, niipetira õpãrã ãmuãsepũ niirã sotoa macãpũ niiqui.

4

Tĩatopũ ñañaré tiimĩrira tiidũrique

1 Teero tiirã, Cristo cũũya õpũũmenēna ñañarõ netõrĩguere wãcũ, múãcã cũũ tiirĩrobiro wãcũtutuaremenēna niĩña. Sícũno cũũya õpũũmenēna ñañarõ netõgú, ñañarére tiidũgãnemoriqui sãa.

2 Teero tiigú, cũũ catiré bũrecori jeatuario “basocá ñañaré tiidũgãrenorē tiigũda” jĩĩ wãcũriqui sãa; “Cõãmacũ boorépere tiigũda” jĩĩ wãcũqui.

3 Múã Cõãmacũrē masĩhērã tiirēcũtirenorē tiitõarira niiwũ. Múã ñañaré tiirēcũtirira niiwũ; ñañarére bayirõ tiidũgãrira niiwũ; cũmurēpira niirira niiwũ; numiãmenēna ñeeaperepira niirira niiwũ; bosebũrecori niirĩ, cũmu, ãpērãrē acaribĩrira niiwũ; Cõãmacũ dutirēre netõnũcãrã, basocá weerirapere padeorĩra niiwũ.

4 Atitõre múã menamacãrã niimirira múãrē “jãmu” jĩĩpacari, múãpe múã too sugueropũ ñañaré tiirĩguere tiidũgãhera, “wãaria ãsãjã sãa” jĩĩjãcu. Múã teero tũsaherĩ, tũomanĩjõãcu. Teero tiirã, múãrē ãñatuti, wedepaticua.

5 Cũã tee wedepatipacari, Cõãmacũpe “¿deero tiirã múã ñañaré tiirĩ? Wedeñate” jĩĩ sãĩñãgũdaqui. Catirãre, teero biiri diariracãrē sãĩñãpetijãgũdaqui. Cũã wedeari siro, cũãrē wãaadarere queoró wedegũdaqui.

6 Niipetira basocá diaadacua. Jesurē padeorĩrape cũãye õpũũrĩ bóapacari, Cõãmacũ pũtopũ catirucujããdacua. Teero tiirã, cũã atiditapã catiri mēna, cũãrē Jesuyé quetire wedenoyiro.

7 Atibũreco petiãdaro pēerogã dũsacú. Teero tiirã, múã tiĩadarere añurõ tũgueñasũgue, tiirēcũtiya; múã tiĩadarere añurõ wãcũtoarapũ tiiyã, “Cõãmacũmenēna añurõpũra wedesemasĩãdacu” jĩĩrã.

8 Bayirõ cãmerĩ maĩñã. Tee ãpũtĩ maquē niĩã. Marĩ bayirõ maĩrã, marĩre ñañarõ tiirãre máata acabócu.

9 Wãari basoca Jesurē padeorã múãye wiseripũ jeari, cúaro manirõ cũãrē añurõ bocaya.

10 Cõãmacũ marĩre Jesurē padeorãre niipetirapũre marĩ tiimasĩrere ticoqui. Tee ticorēmēna cũũyere añurõ tiimasĩã. Teerē ticogũ, sícãrĩbĩro ticoriqui. Cũũ

ticoró jeatuario ãpẽrãrẽ tiápudutigu ticoqui. Marĩ ãpẽrãrẽ tiápura, cãũ ticorere diamacũ tiirã tiia.

¹¹ Æpĩrẽ paũ watoapũ Cõãmacũyere wedemasĩrere ticoqui. Teero cãũ wederẽ Cõãmacũye wederẽ tiirõbirora niiãrõ. Æpĩrẽ apeyenõmena tiápumasĩrere ticoqui. Cãũ Cõãmacũ tutuare ticoriro jeatuario tiápuaro. Niipetire múã tiimasĩremena teerora tiápuya, basocã Cõãmacũrẽ usenire ticoaro jĩĩrã. Jesucristo teerẽ wãari tiiquí. “Cõãmacũ niipetirere dutimasĩqui; cãũ tiidugãrere tiimasĩqui” jĩĩrõ niipetira. Cãũ niipetira Õpũ niirucujããrõ. Teerora niiãrõ.

Jesuré padeorã ñãnarõ netõrẽ

¹² Yũũ maĩrã, apeyé múãrẽ wedenemogũda. Múã Jesuré padeorẽ wapa ñãnarõ netõrẽ wãari, ñãmanijõãrijãña. Tee marĩ ñãnarõ netõrere wãcũtutuara, diamacãrã Jesuré padeorere ãñonõã. Teero tiirã, múãrẽ bayirõ ñãnarõ netõrẽ wãari, “acuéi, ‘ate marĩrẽ wãaricu’ jĩĩmiwũ” jĩĩrijãña.

¹³ Teero jĩĩrõno tiirã, useniña. Múã Cristo ñãnarõ netõrõbirora netõnũnũsera tiicú. Too síro cãũ putuaatiri, múã cãũ ãñurõ asibatérere ñãrã, bayirõ useniãdacu.

¹⁴ Cristore padeorẽ wapa basocã múãrẽ ñãnarõ jĩĩrĩ, usenirõ booa. Cũã teero tiirĩ, aterẽ masĩña: Espiritu Santo asibatégũ múãmena niirucuqui.

¹⁵ Sícũ múã menamacũ ñãnarõ netõrĩ, cãũ boorõ ñãnarẽ tiirigue wapa mee niiãrõ. Cãũ basocãrẽ sãrigue wapa, cãũ yaarigue wapa, cãũ ñãnarẽ tiirigue wapa, teero biiri cãũye niiripacari dutidugarigue wapa mee niiãrõ.

¹⁶ Sícũ Jesuré padeorẽ wapa ñãnarõ netõgũ, boborijããrõ. “Æpẽrã yũũ Jesuré padeorere ñãrã tiíya” jĩĩgũ, Cõãmacũrẽ usenire ticoaro.

¹⁷ Cõãmacũ wapa tiádari bureco jeaadaropũ tiicú. Marĩ Jesuré padeorã tiiriguere ñãsugue, wapatígũdaqui. Marĩrẽ cãũ ñãpetiari siropũre, cãũye quetire padeohera tiiriguepere ñãgũdaqui. Cũãrẽ bayirõ ñãnarõ wãaadacu.

¹⁸ Too sugueropũ profeta tee ñãnarõ netõrẽ maquẽrẽ biiro jóarigu niĩwĩ: Basocã ãñurã ãmũãsepũ wãaadari sugueropũ, ñãnarõ netõãdacua ména. Toorã nemorõ ñãnarõ netõãdacua padeorídojãrãpeja, cúã diari siropũre,* jĩĩ jóarigu niĩwĩ.

¹⁹ Teero tiirã, Cõãmacũ boorõbirora marĩ ñãnarõ netõrã, ãñurõ tiirere tiirucujãrõ booa. “Cõãmacũ marĩrẽ cotegũdaqui”, jĩĩãda. Cãũ marĩrẽ tiirigũ niijĩgũ, cãũ marĩrẽ jĩĩrirobirora ãñurõ tiigũdaqui.

5

Jesuré padeorã biiro tiirõ booa

¹ Mecãtígãrẽ Jesuré padeorã bũtoã dutirãre* jóagũda. Yũũcã bũtoã menamacũ niĩã; Cristo ñãnarõ netõrĩ ñãwã. Cãũ putuaatiri, Cõãmacũ niipetirare Jesucristo asibatérere, cãũ tutuarere ãñogũdaqui. Teerẽ yũũcã niipetira cãũrẽ padeorãmena niisotoapeonemogũdacu. Yũũ teero niijĩgũ, múãrẽ wãcũtutuare ticoa:

² Cõãmacũ cãũrẽ padeorãre cotedutigũ múãrẽ cãũyigũ. Oveja coterí basocũ cãũyara ovejare ãñurõ cotequi. Cãũ tiirõbirora múãcã Cõãmacũrẽ padeorãre ãñurõ coteya. Cotedugahera tiirõbiro coterijãña. Tusarémãna coteya. Cõãmacũ múã teero tiirĩ booquí. “Cũãrẽ cotegũ, niyeru wapatígũda”, jĩĩ wãcũrijãña. “Cũãrẽ tiápugũda”, jĩĩ wãcũña.

* **4:18** Proverbios 11.31. * **5:1** Bũtoã dutirã Jesuré padeorĩ põna macãrãrẽ dutirãbiro niicua. Tee põnarĩcõrõ bũtoã niicua. Cũãya põna macãrãrẽ cotecua.

³ Múã cotedutirare múã booró dutiaperijãña. Cúã múã tiirére ññaãdacua, múã tiirécutire tiiróbiro tiiáda jĩrã. Teero tiirã, ãñurõ tiirécutiya.

⁴ Ovejare cotegú peti p̄t̄uaatiḡu, múãrẽ wapatíḡudaqui. Cũũ wapatíre niirucujããdacu. Cũũ p̄t̄op̄u asibatére, catiré petihére ticoḡudaqui.

⁵ Múã mamarãcã, b̄toá dutirãre ȳuuya. Niipetira cãmerĩ tiiápuya. “Ȳuũ cúã nemorõ niirĩ, cúã ȳuure tiiápuaro”, jĩ wãcũrijãña. Cõãmacũye queti jóaripũp̄u ate jóanoã:

“Ápẽrã nemorõ niiã” jĩrã Cõãmacũ tiiápurere c̄uorícua.

Teero jĩhẽrãpe cũũ tiiápure c̄uocúa,†

jĩ jóanoã.

⁶ Teero tiirã, múã niipetirap̄ura biiro wãcũña: “Ȳuũ boorére tiidú, Cõãmacũ niipetire tutuare c̄uogú boorépere tiigúda”, jĩ wãcũña. Múã teero tiirĩ, Cõãmacũ cúã boorĩ b̄ureco múãrẽ up̄t̄i macãrã niirĩ tiigúdaqui.

⁷ Cõãmacũ múãrẽ maĩgú, cotequi. Teero tiirã, niipetire múã wãcũrere, múãrẽ merẽã wáarere Cõãmacũp̄ure ticoya.

⁸ Múã tiiádarere ãñurõ wãcũtoarap̄u tiiyã. ãñurõ t̄uomasĩrã niiña. Satanás múãrẽ wedesãgũ múã Jesuré padeorere peotíd̄ugaqui. Yáí‡ j̄uabóagu yaarere ãmaãgũ tiiróbiro tiiquí.

⁹ Múãpe Jesuré ãñurõ padeó, Satanárẽ “m̄uũ dutirere tiiría” jĩñña. Múã masiã: Niipetirop̄ure basocá múã tiiróbiro Jesuré padeocúa. Cúãcã múã ññañarõ netõrõbirora ññañarõ netõcúa.

¹⁰ Marĩ atiditap̄ure ññañarõ netõrucúa ména. Teero netõãri siro, Cõãmacũ marĩrẽ quẽnojeári tiigúdaqui sũcã; wãcũtutuari tiigúdaqui; tutuari tiigúdaqui; nemorõ padeorã wáari tiigúdaqui. Cõãmacũ marĩrẽ ãñurõ tiigú tiiápurucujãqui. Cũũ macũ Jesucristo diariguemena marĩrẽ netõnériḡu niiwĩ. Cũũrã marĩrẽ cúã asibatérop̄u cúũmena niirucujãdutiḡu beseriḡu niiwĩ.

¹¹ Teero tiirã, niipetira jĩãrõ: Cõãmacũ niipetira sotoap̄u Òp̄ũ peti niirucujããrõ. Teerora niiãrõ.

Ãñudutiyaponorigue

¹² Silvanomena ȳuũ múãrẽ atipũp̄ure jóaa. Cũũ ȳuure bapacutii. Jesucristore padeogú ãñurõ tiirécutiḡu niĩ. Teero tiigú, cúã diamacú tiirĩ ññañã, cúũrẽ padeóa. Múãrẽ wãcũtutuadutiḡu, usenidutiḡu, atipũrẽ jóaa. “Cõãmacũ marĩrẽ diamacúrã ãñurõ tiiquí”, jĩgũ jóaa. Cõãmacũrẽ teero padeorucujãña.

¹³ Atimacã Babilonia§ macãrã Jesuré padeorã neãrã ãñuduticoya. Múã tiiróbiro cúãcã Cõãmacũ beserira niĩya. Teero biiri Marcos ȳuũ macũ tiiróbiro niigúcã múãrẽ ãñuduticoi.

¹⁴ Múã basiro useniremena cãmerĩ ãñudutiya. Cõãmacũ múã niipetira Cristomena niirãrẽ ãñurõ niirecutiri tiiáro.

Nocõrõrã jóaa.

† 5:5 Proverbios 3.34. ‡ 5:8 Españolmena: león; portuguésmena: leão. § 5:13 Apetóre Jesuré padeorã Romarẽ “Babilonia” jĩyira.

PEDRO puarí jóaripũ

Ãñuduticorigue

¹ YHH Simón Pedro Jesucristore padecotegũ cũyere wededutigũ beserigũ múãrẽ añudutia. Niipetira ùsã tiiróbiro padeoráre atipũrẽ jóaa. Marĩ Jesucristore padeoré añuré peti niiã. Jesucristo marĩ Òpũ marĩrẽ netõnégũ diamacú tiigú niiĩ. Teero tiigú, marĩrẽ s̄cãrĩbíro cũãrẽ padeorí tiirígũ niwĩ.

² Múã Cõãmacũrẽ, teero biiri marĩ Òpũ Jesuré masĩrĩ, ateré sãibosáa: Cõãmacũ, cũãrẽ nemorõ añuré ticoya; cũãrẽ añurõ niirecutiri tiinemóña, jĩ sãĩã.

Jesuré padeorá biiro tiiró booa

³ Cõãmacũ añugú niijĩgũ, teero biiri diamacú tiigú niijĩgũ, marĩrẽ beserigũ niwĩ. Marĩrẽ cũãrẽ masĩrĩ tiirígũ niwĩ. Cũãrẽ masĩjĩrã, cũã boorére tiimasĩã. Cũã tutuaromena cũã booró tiimasĩrere marĩrẽ ticorigũ niwĩ; teero biiri catiré petihére marĩrẽ ticorigũ niwĩ.

⁴ Cũã diamacú tiigú niijĩgũ, marĩrẽ “añuré múãrẽ tiigúda” jĩrigũ niwĩ. Cũã “añuré múãrẽ tiigúda” jĩrigue bayiró wapapacáre niiã. Teeména múã cũã tiiróbiro niirecutimasĩãdacu; teero biiri atibúreco maquẽ múãrẽ ñañarõ wáari tiidũgáre netõnénoãdacu.

⁵ Cõãmacũ múãrẽ teeré tiirí, múã Jesucristore padeojĩrã, múã tutuaro jeatuario ateré tiinemóña: Basocá añurã niiña. Basocá añurã, múã padeorére tuomasĩnemoña.

⁶ Teeré masĩrã, ñañarõ wãcũpacara, nũcãjãña. Nũcãrã, ñañarõ netõpacára, wãcũtutuaya. Wãcũtutuara, Cõãmacũ boorére tiiyá.

⁷ Cũã boorére tiirá, múã Jesuré padeorá s̄cãpõna tiiróbiro cãmerĩ maĩñá. Cãmerĩ maĩrã, niipetirare maĩñá.

⁸ Múã tee niipetirere nemorõ tiinemówara, yucũũ dũcamanirigũ tiiróbiro niiricu; marĩ Òpũ Jesucristore padeoré “diamacúrã niiã” jĩãdacu.

⁹ S̄icũno tee niipetirere tihégũpe capeari añurõ ññahégũ tiiróbiro niiqui. Cũã tíatorũ ñañaré tiiriguere Jesucristo acabóriguere wãcũriqui.

¹⁰ Yáa wedera, múã Cõãmacũ beserira niiã. Teero tiirá, “marĩ tiiréména teeré ãñoãda” jĩ bayiró tiiyá. Múã teeré tiirá, bayiró ñañaré tiirá wáaricu sáa.

¹¹ Teero biiri múã marĩrẽ netõnégũ marĩ Òpũ Jesucristo cũã Òpũ niirucuropũ sããwaadacu. Cõãmacũ múãrẽ sope pãõgũdaqui.

¹² YHH múãrẽ jóariguere naĩrõ wãcũrĩ tiigúda. Múã teeré masĩpacari, teeré “diamacú maquẽ niiã” jĩpacari, yHH múãrẽ wãcũrucujãrĩ tiigúda.

¹³ YHH catiró jeatuario yHH múãrẽ jóariguere wãcũrĩ tiigúda. YHH teero tiirí, añuniã, yHH wãcũrĩ.

¹⁴ Péerogã dũsacú yHH diaadaro. Marĩ Òpũ Jesucristo teeré yHure wedetoawi.

¹⁵ Niipetire yHH jeatuario múãrẽ añurõ wedea, yHH diari siro, yHH wederiguere wãcũrucujããrõ jĩgũ.

Pedro Jesucristo ãtãgãpũ wasorí ññarigue

¹⁶ Marĩ Òpũ Jesucristo tutuarere, teero biiri cũã patuaatiadarecãrẽ ùsã múãrẽ wedewũ. Teeré wedera, basocá wedeseãmare quetire wederiwũ. Ùsã cũã uputí macũ niirére ññawũ.

17 Cõamacũ Jesucristo Pacu cõurẽ usenire ẽñowĩ. Cõurẽ añurõ asibatere ticogũ wedeseri tuowú: “Añi yuu macũ yuu bayiró maĩgũ niĩ. Cõumena bayiró useniã”, jĩiti.

18 Cõũ ãmuãsepũ wedesediocori, ãsã basiro tuowú. Ɖsã Jesucristomena tiigũ ãtãgũpũ niiwũ, teero wáari.

19 Teeré ñnarã, profetas jóariguere nemorõ padeóa. Múãcã cõã jóariguere wãcũnũnũseya. Cõã jóarigue naĩtĩãrõpũ sãwócori bóere tiiróbiro niĩã. Té Jesucristo pũtuãatiripũ, teeré wãcũnũnũseya. Ñocõãwũ muãjeari bóemũãatiro tiiróbiro Jesucristo pũtuãatigũ, marĩ masĩhẽrere masĩrĩ tiigũdaqui.

20 Ateperẽ añurõ tuomasĩña: Profetas jóariguere marĩ basiro wãcũrémena “bi-iro jĩdũgaro tia” jĩmasĩricu. Espĩritu Santo tiĩápuremena marĩ teeré tuomasĩã.

21 Profetas cõã wãcũrémena dícu wederirira niiwã. Biirope wáayiro: Cõã Cõamacũyere wederi, Espĩritu Santo cõã wãcũrépũre jea, cõã wedeadarere wãcũrĩ tiiyĩgu.

2

Jĩditoremene bueré (Jud 4-13)

1 Tĩatopũre sĩquẽrã Israelya põna macãrã “ãsã profetas niĩã” jĩditoyira. Cõã teero tiiróbirora múã pũtopũ niirãcã teerora tiĩadacua. Yayióro, jĩditoremene diamacũ tiiróbiro bueadacua. Teero tiirã, múã padeorere ñañoãdacua. Jesucristo cõã ñañaré tiiré wapa dia, wapatĩrigũpere booriadacua. Cõã teero tiirĩ, Cõamacũ wãcũña manirõ cõãrẽ ñañarõ tiigũdaqui.

2 Pacu cõã ñañaré tiirere ñnarã, teerora tiinũnũseadacua. Jesuré padeohẽrape cõã teero tiirĩ ñnarã, Jesuyé diamacũ maquẽrẽ ñañarõ wedeseadacua.

3 Teeré buerã niyeru boorã niicua. Teero tiirã, múãyere nẽeãdara, jĩditoremene múãrẽ bueadacua. Cõã teero tiiré wapa cõãrẽ ñañarõ tiĩadare niitoacu. Netõricua. Tĩatopũ Cõamacũ “cõã ñañarõ tiinóãdacua” jĩtoarigũ niiwĩ.

4 Cõamacũ too sugueropũre ángelea niimirare, cõã ñañaré tiirĩ, cõãyĩgu. Cõãrẽ wapa tiigũ, naĩtĩãrõpũ siatúcũyĩgu, té cõũ basocãre wapa tiĩadari bũreco jearipũ.

5 Teero biiri Noé niiritocãrẽ, Cõamacũ tiibũreco niirãrẽ cõãyĩgu.* Noé Cõamacũye añurere wederigũre, teero biiri ãpẽrã siete basocã dícare netõnéyĩgu. ãpẽrã basocã ñañarãrẽ dúucõãyĩgu.

6 Teero biiri Cõamacũ Sodoma, Gomorra wãmecũtire macãrĩ macãrãcãrẽ cõãyĩgu. Teemacãrĩrẽ basocãmenarã sóecõãpetijãyĩgu. Nitĩ mana dícu pũtuãyiro. Teero tiigũ, “too síro ñañaré tiirãre teero wãabocu sũcã” jĩ wãcũãrõ jĩgũ, teero tiiyĩgu.†

7 Cõamacũ teero tiigũ, Lot basocũ añugũrẽ netõnéyĩgu. Lot teemacãrĩ macãrã ñañanetõjõãrã cõã ñañaré tiidũheri ñnagũ, páasũtijõãyĩgu.

8 Cõũ basocũ añugũ cõã watoapũ niiyĩgu. Cõã tiirere ñnayĩgu; tuoyĩgu. Bũrecoricõrõ cõã ñañanetõjõãrĩ ñnagũ, bóaneõremene wãcũpatiyĩgu.

9 Teero tiigũ, Cõamacũ cõurẽ padeorãre ñañarõ wáari, netõnémasĩqui. Ñañarãpere ñañarõ tiigũdu siatúcũrira tiiróbiro cuoquí, té cõũ basocãre wapa tiĩadari bũreco jearipũ.

10 Nemorõ ñañarõ tiigũdaqui ãpẽrãména ñañarõ ñeeaperare, teero biiri cõũ dutirere netõnũcãrãrẽ.

* 2:5 Génesis 6.1-7.24. † 2:6 Génesis 19.1-25.

Jĩditoremena buerá cúã booró dícu tiidugácu. Cuiro manirõ ùmuãse macãã añurãrẽ ñañarõ jĩicua.

11 Ángeleape jĩditoremena buerá nemorõ tutuanetõnucãrã niipacara, Cõamacũmena cúã tiiriguere wedesera, cúãrẽ ñañarõ jĩiricua.

12 Jĩditoremena buerápe cúã tuomasĩhẽrere ñañarõ wedesecua. Wáicura ti-iróbiro niicua: Wáicura wãcũripacara, niirucucua; cúã ñee, sĩãnoãdara bauáaya. Teero tiirá, cúãcã wáicura tiiróbiro diaadacua.

13 Cúã ãpẽrãrẽ ñañarõ netõrĩ tiicúa. Cúã teero tiiré wapa cúãcã ñañarõ netõãdacua. Búrecopũ cúã booró ñañarẽre tiusenicua. Ñañanetõjõãrã, bobooro wáari tiinórã niicua. Múãmena yaadui, múãrẽ tiiditóri ñña, cúã wãcũrémena buijãcu.

14 Numiãrẽ ññarã, ñañarõ wãcũrémena dícu ññacua. Cúã ññarécõrõ ñañaré tiidugácu; ñañarẽre tiidúdugaricua. Padeobayíherare wáicura yoorábiro wáari tiicúa. Cúã ññarécõrõ boorá nijĩrã, boonemójãcu. Cúã ñañarõ tiinóãdara niicua.

15 Cõamacũye diamacú maquẽrẽ duurá, diamacú niihẽrepere nũnucúa. Cúã Beor macũ tiiróbiro tiicúa. Cũũ Balaam wãmecutiyigu. Cũũ niyeru maĩyigu. Ñañaré tiirémema niyeru wapatádugayigu.

16 Cũũ ñañaré tiigú wáari, cúũyago burra cúũrẽ tutiyigo. Burra wedemasĩhẽgõ niipaco, basocá wedesero tiiróbiro Balaamrẽ wedeseyigo. Co teero wedeseremema cũũ mecũgãbiro tiirẽre duusãñúyigu.‡

17 Jĩditorepira oco niiré coperi sibiriro tiiróbiro niĩya, basocáre tiiapuhera. Õme ñiitiámũãati, oco peahere tiiróbiro niĩya, añurõ basocáre tihéa. Ñañarõ tiinóãdara niitoaya. Teero tiirá, naĩtĩãrõpũ ditiadacua.

18 Cúã wedesere wapamaniã. Masĩrã tiiróbiro tiicúa; jĩditoremema buecua. Biuro jĩicua: “Marĩ noo booró marĩ tiitusáreno tiirí, añuniã”, jĩicua. Teero jĩirémema ãpẽrãrẽ ñañocúa. Ñañarẽre tiidúmiãrirare ñañarẽre ugaripéari tiicúa sũcã.

19 Cúã biuro jĩicua: “Múã ãpẽrã dutirémema niiria. Teero tiirá, múã booró tiiyá”, jĩicua. Teero jĩipacara, cúã basiro ñañaré tiidúmasĩricua. Niipetire marĩ ñañaré tiirẽre duumasĩhẽrã, teorora teeména niirucujããdacu.

20 Jĩditorepira marĩ Õpũ Jesucristo marĩrẽ netõnégũrẽ masĩmijĩya. Teero biiri atibáreco maquẽ basocáre ñañorĩ tiirẽre netõnénomijĩya. Netõnénorira niipacara, teeré tiinucãjĩya sũcã. Too síro teeré tiidúmasĩricua sáa. Teero tiirá, too suguero niiriro nemorõ ñañarã putuácu.

21 Cúã diamacú maquẽ Cõamacũyere masĩriatã, nemorõ añunibojĩyu cúãrẽ. Cõamacũ tiidutíre añurẽre masĩpacara, too síro teeré duurí, ñañanemorõ wáacu cúãrẽ.

22 Cúã ñañaré tiinemópeora, basocá cúã wedesereno tiirá tiiyá. Biuro wedesenoã: “Díayi usotiarí síro, cũũ usotiariguerena yaaquí sũcã. Teero biiri yese cusoari síro, putuawa, jũĩrĩpĩropũ cõãquí”.

3

Marĩ Õpũ putuatiadare

1 Yũũ maĩrã, múãrẽ sicapũ jóatoawũ. Ate puapũmena múãrẽ bueriguere acabórijããrõ jĩigũ jóaa, diamacú wãcũãrõ jĩigũ.

‡ 2:16 Números 22.21-35.

² Too suguero macārãpũ profetas añurã cúã jóasugueriguere wãcũña. Teero biiri marĩ Òpũ marĩrẽ netõnégũ dutirére wãcũña. Teeré ùsã Jesucristo cãũyere wededutigũ beserira múãrẽ wedewũ.

³ Ateré masĩsugueya: Atibúreco petiádari suguero, basocá Cõãmacũyere buijããdacua. Cúã ñañaré tiidugárere tiíadacua.

⁴ Biiro jĩãdacua: “Cristo cãũ ‘atiguda’ jĩirigue ¿deero wáamiĩto?” jĩãdacua. Biiro jĩ buijããdacua: “Marĩ ñecũsũmũã diapetitoaya. Atibúreco tiinucãriro tiiróbiro teerora niirucujãã. Atiriqui”, jĩãdacua.

⁵ Biiro wáariguepere wãcũdugáricua: Too sugueropũ Cõãmacũ cãũ wedeseremena ùmũãse, atiditá bauári tiirígũ niiwĩ. Oco watoa atiditaré bauári tiiyígũ. Teero biiri ocoména atiditaré bũcũári tiirígũ niiwĩ.

⁶ Ocoménarã sũcã Cõãmacũ atiditaré duari tiiyígũ.* Cãũ teero tiiréména atiditá niimirigue petijõãyiro.

⁷ Cõãmacũ wedesereménarã atitó niirécã ùmũãsepũ niiré, atiditá pecameména sóenoãdare niĩã. Cõãmacũ cãũ basocáre wapa tiíadari bũreco jeari, sóegudaqui; tiibũrecora ñañarã pecamepũ cõãnoãdacua.

⁸ Yũũ maĩrã, ateré wãcũña: Marĩ tũgueñarĩ, mil cãmarĩ yoanetõjõãã. Cõãmacũpere mil cãmarĩ sicabũreco tiiróbiro niicu. Sicabũreco cãũrẽ teerora mil cãmarĩ tiiróbiro niicu.

⁹ Basocá sĩquẽrã marĩ Òpũ putuaatiadare “pea niicu” jĩ wãcũpacari, pearícu. Cãũ putuaatiadare suguero basocáre bóaneõrere ãñogú tiiquí. Sĩcũrẽ pecamepũ wáari booríqui. Niipetira cúã ñañarére wãcũpati, wasorí booquí. Teero tiigũ, atiriqui ména.

¹⁰ Marĩ Òpũ putuaatiadari bũreco marĩ wãcũhẽritabe, jeaadacu. Sĩcũ yaarépigũ wãcũña manirõ jeagú tiiróbiro jeaadacu. Tiibũrecopũre biiro wáaadacu: Bayiró bũsuróména niipetire ùmũãse maquẽ petijõããdacua. Niipetire sóenoãdacua. Atiditá, teero biiri atiditá maquẽ jũũpetijõããdacua.

¹¹ “Niipetire petijõããdacua” jĩrere masĩ, ¿deerope tiíadari marĩ? Ñañaré tiirére duu, Cõãmacũ boorẽpere añurõ tiíada.

¹² Teerora tiíada, marĩ Òpũ putuaatiadarere coterá. Máata putuaatiaro jĩrã, añurõ tiirucúada. Cãũ putuaatiadari bũreco jeari, niipetire ùmũãse maquẽ jũũpetijõããdacua. Teero biiri atiditá maquẽ jũũ, sipipetiadacu.

¹³ Marĩpeja mama ùmũãse, mama dita cotea. Cõãmacũ “mama ùmũãse, mama dita tiigúda” jĩtoayígũ. Toopũre niipetira Cõãmacũ booré dícare tiíadacua.

¹⁴ Teero tiirá, yũũ maĩrã, teero wáaadarere múã coterá, niipetire múã põõtẽõrõ añurõ niirecutiya. Biiro tiirí, Jesucristo putuaatigũ, múãrẽ añurã, ñañaré manirã, Cõãmacũména añurõ niirãrẽ buajeágudaqui.

¹⁵ Ateré wãcũña: Marĩ Òpũ marĩrẽ bóaneõ ññajígũ, basocá netõãrõ jĩgũ, cotequi ména. Marĩya wedegũ Pablo marĩ maĩgúcã teerora múãrẽ jóarigu niiwĩ. Cõãmacũ cãũrẽ masĩre ticoréména teero jóarigũ niiwĩ.

¹⁶ Niipetire cãũ jóarepũrĩcõrõ teeréna jóarigũ niiwĩ. Apeyé sĩquẽ cãũ jóarigue wisió niĩã. Masĩhẽrã, teero biiri padeotutúhera tee cãũ jóariguere wedewisiojãcua. Teerora tiicúa apeyé Cõãmacũye queti jóaripũpũ jóarigüecãrẽ. Teero tiirá, cúã basiropũ ñañarõ tiirí tiinóãdacua.

¹⁷ Yũũ maĩrã, cúã wedewisioyeména wedeadarere múã masĩtoaa. Ñañarã cúã jĩditoreména wederére tuonũnũserijãña, cúã tiiróbiro putuári jĩrã, múã padeotutúarere ditiri jĩrã.

* 3:6 Génesis 7.11-24.

18 Teero ditiri tiiróno tiirá, marĩ Õpã Jesucristo marĩrẽ netõnégũpere masĩnemoña. “Cũũ marĩrẽ maĩ” jĩrere masĩrã, cũũrẽ nemorõ padeoyá. “Ñunetõjõãĩ”, jĩrucujããda. Teerora jĩrucujãrõ booa.
Nocõrõrã jóaa.

JUAN jóasugueripũ

Jesucristo catiré petihére ticogú

¹⁻² Yũũ múãrẽ Jesucristoye maquẽrẽ, cũũ niirecatirere jóagu tia. Biiro niiã: Cũũ atibáreco tiiádari suguero, cũũ Pacũmena niitoarigu niĩwĩ. Too síro atibárecopũre bauárigũ niĩwĩ. Cũũ Cõãmacũ wãcũrẽre wedegú niĩ; teero biiri marĩrẽ catiré petihére ticogú niĩ. Ɖsã cũũrẽ Ìñawũ; cũũ wedeseri tuowũ; cũũrẽ padeñáwũ. Ɖsã basirora cũũrẽ Ìñawũ; cũũrẽ añũrõ masĩwũ. Teero tiirã, Ɖsã cũũrẽ Ìñariguere múãrẽ wedea.

³ Ɖsã marĩ Pacũ Cõãmacũmena, teero biiri cũũ macũ Jesucristomena añũrõ niirõbirora múãrẽ Ɖsãmena añũrõ niirĩ boogã. Teero tiirã, Ɖsã Ìñariguere, Ɖsã tuorĩguere múãrẽ wedea.

⁴ Ateré múãrẽ jóacũã, marĩ niipetira usenirere buaáda jĩrã.

Cõãmacũ sãwócore tiiróbiro niigú

⁵ Jesucristo Ɖsãrẽ wederiguere múãrẽ wedenetõneã. Cũũ biiro jĩwĩ: “Cõãmacũ añũgũ, sãwócore tiiróbiro niigú niĩ. Cũũpũre ñañaré, naĩtĩare maniã”, jĩwĩ.

⁶ Sĩcũ “yũũja Cõãmacũmena añũrõ niijãã” jĩboqui. Cũũ teero jĩpacũ sũcã, ñañarére tiirucúqui; diamacũ maquẽrẽ netõncãqui. Teero tiigú, jĩdito, naĩtĩarõpũ niigú tiiróbiro niiqui.

⁷ Añũrẽre tiirucúgunopeja Cõãmacũ niiróbiro sãwócoropũ niigú tiiróbiro niĩ. Ɖpẽrãména añũrõ niiqui. Teero biiri Cõãmacũ macũ Jesucristoye díicã niipetire cũũ ñañaré tiirere cosecú.

⁸ “Yũũja ñañarére tiiría” jĩgũno cũũ basiro jĩditogũ tiiqui; cũũ wãcũrẽ diamacũ niiricu.

⁹ Cõãmacũ diamacũ tiirucúgu niiqui; cũũ jĩrirobirora tiigú niiqui. Teero tiigú, sĩcũ cũũ ñañaré tiiriguere wedenetõrĩ, Cõãmacũ acabógũdaqui. Niipetire cũũ ñañaré tiirigue wapare ñañarõ tũgueñanemorĩ tiiriqui.

¹⁰ “Yũũja ñañarére tiiría” jĩgũno Cõãmacũ jĩriguere jĩditorigue tiiróbiro wáari tiiqui;* cũũ wedeserere tuodũgáhegu tiiróbiro niiqui.

2

Cristo cũũ Pacũre marĩrẽ wedesebosaqui

¹ Múã yũũ põnabiro niirãrẽ teeré jóaa, ñañarére tiirijããrõ jĩgũ. Jesucristo diamacũ tiirucúgu niiqui. Teero tiigú niijĩgũ, marĩ ñañaré tiirí, cũũ Pacũre marĩrẽ wedesebosaqui.

² Cũũ diariguemena marĩ ñañaré tiirere acabóre buamasĩã. Marĩ ñañaré tiiré díicũre diabolosaririgu niĩwĩ; niipetira atibáreco macãrã ñañaré tiirécãrẽ diabolosarigu niĩwĩ.

³ Marĩ Cõãmacũ dutirere tiirã, “diamacũrã Cõãmacũrẽ masĩtoaa” jĩmasĩã.

⁴ Sĩcũ cũũ dutirere tiiripacũ, “yũũ cũũrẽ masĩtoaa” jĩboqui. Teero jĩgũ jĩditorepigu niiqui; cũũ wãcũrẽ diamacũ niiricu.

⁵ Cõãmacũ dutirere tiirucúguno Cõãmacũ booróbirora cũũrẽ maĩmasĩqui. Teeména “diamacũrã Cõãmacũmena niijãã” jĩmasĩqui.

* **1:10** Proverbios 20.9.

6 “Y_{uu} cūūmena niijāā” jīlgáno Jesucristo tiirécutirirobirora tiinunásearo.

Cāmerī maĩñá

7 Y_{uu} maĩrã, y_{uu} múārē jóare apeyé mama dutiré mee niĩā; b_{ucu} dutiré múā sicator_u c_{uor}íguera niĩā. Múā tee b_{ucu} dutirére t_{uot}óajīyu.

8 Teero niipacari, y_{uu} múārē jóare mama dutiré tiiróbiro wáaa. Y_{uu} jóare diamacú maquē niĩā. Jesucristo basirora teeré ēñowĩ; múācã teeré ēñorã tiia. Múā ñañarére tiijĩrã, naĩtĩārõp_u niirira tiiróbiro niimiwã. Ññurépere tiijĩrã, bóerõp_u niirã wáara tiia sáa.

9 Sīcū biiro jīboqui: “Y_{uu} bóerõp_u niigú tiiróbiro niĩā”. Teero jīpac_u, Jesuré padeoráre ñnatutiqui. Teero tiigú, naĩtĩārõp_u niigú tiiróbiro niijãqui ména.

10 Jesuré padeoráre maĩgúnopēja bóerõp_u niigú tiiróbiro niiqui. Tee bóeremena ñañarére ñnasugemasijīgū, “tee ñañarére tiiría” jīiqui.

11 Jesuré padeoráre ñnatutig_uno naĩtĩārõp_u niigú tiiróbiro niirecutiqui. Teero biiri naĩtĩārõp_u niigú tiiróbiro tiirécutiqui. Cūū ñañaré tiiré wapa capeari baunóhēgū tiiróbiro niiqui. Teero tiigú, ññurépere besemasĩriqui.

12 Múā y_{uu} pōnabiro niirãrē jóag_u tiia. Cōāmacū Jesucristo diabolosarigue wapa múā ñañaré tiirére acabótoaĩyi.

13 Múā b_{uto}áre jóag_u tiia. Cristo sicator_u niirig_ure múā ññurõ masīcu.

Múā mamarãrē jóag_u tiia. Satanãrē múā netōnucãrira niiwã.

14 Múā y_{uu} pōnabiro niirãrē jóaawã. Marĩ Pac_ure múā masītoacu.

Múā b_{uto}áre jóaawã. Sicator_u niirig_ure múā masītoacu.

Múā mamarãrē jóaawã. Múā padeotutúa niicu; Cōāmacū wedeserere múā wãcūrucucu; wãtĩārē dutig_ure múā netōnucãrira niiwã.

15 Atibúreco macãrã ñañaré tiirucúrenorē, teero biiri atibúreco_u niirére maĩrĩjãña. Sīcū atibúreco macãrã tiiróbiro tiigúno Cōāmacūpere maĩrĩiqui.

16 Atibúreco macãrã tiiré biiro niĩā: Noo booró tiidugáre, bayiró ugaripeare, “ãpērã nemorõ niigú niĩā y_{uu}ja” jīrē niĩā. Tee Cōāmacūye mee niĩā. Tee niipetire atibúreco macãrã tiirépe niĩā.

17 Atibúreco, atibúreco macãrã ñañaré tiidugáre petijõããdacu. Cōāmacū boorére tiigúnopēja niirucujãgūdaqui.

Jesuyé queti jīditore mee niĩā

18 Múā y_{uu} pōnabiro niirã, niiture b_{ure}cori jeatoacu. Atibúreco petiádari s_uguero, sīcū Cristore ñnatutinetõjõãgū atigūdaqui. Múā teeré t_{uot}óarira niiwã. Atitóre pa_u Cristore ñnatutira jeatoawa. Teero tiirã, “niiture b_{ure}cori jeatoaa” jīmasĩã.

19 Cristore ñnatutira marĩ menamacãrãrã niimirira niipacara, marĩrē cõãjãwã. Cúã marĩ menamacãrã peti mee niiwã. Marĩ menamacãrã peti niirãjã, marĩmenarã niibocua ména. “Marĩrē cõãjãwã” jīrã, ateré masĩã: Cúã niipetira marĩ menamacãrã mee niiwã.

20 Cristo múārē Espiritu Santore ticorig_u niiwĩ. Teero tiirã, múā niipetira diamacú maquērē masītoacu.

21 Múā diamacú maquērē masĩriatã, múārē jóaribocu. Múā Jesucristoyere diamacú masīcu. Teero tiigú, múārē jóaa. Múā ateré masītoacu: Cūūye queti jīditore mee niĩā.

22 Jīditorepira biiro jīcua: “Cōāmacū beserig_u Jesús mee niĩĩ”, jīcua. Teero jīrã Cristore ñnatutira niĩya. Cúã marĩ Pac_u Cōāmacūrē, cūū macū Jesucristomenarã sūnacúa.

23 Cūū macūrē sūnarãno marĩ Pac_umena niiricua. “Jesús Cōāmacū macū niĩĩ” jīrãnopeja marĩ Pac_umena niicua.

²⁴ Teero tiirá, múã sicato tuoríguere wãcũrucujãña. Múã sicutopu tuoríguere wãcũrucura, Cõãmacũ macãmena niirucujããdacu; cũũ Pacũmenacãrẽ niirucujããdacu.

²⁵ Cũũ marĩrẽ jĩrirobirora tiigũdaqui: Marĩrẽ catiré petihére ticogũdaqui.

²⁶ Múãrẽ jĩditodugaraye quetire jóaa, múãrẽ añurõ masĩãrõ jĩgũ.

²⁷ Espíritu Santo Jesucristo ticorigu múãpũre niiqui. Teero tiirá, ãpĩ múãrẽ “nemorõ buegũda” jĩgũrẽ booríjãña. Espíritu Santo múãrẽ niipetirere buequi. Cũũ jĩditorio manirõ diamacũ maquẽrẽ buequi. Cũũ bueróbirora Jesucristomena niijãña.

²⁸ Mecũtígãcãrẽ múã yũũ põnabiro niirã, cũũmena niirucujãña. Marĩ teero tiirá, cũũ putuaatiri, boborícu. “Marĩ Cõãmacũ boorére tiirá niĩã”, jĩmasĩãdacu.

²⁹ Múã cũũ diamacũ tiirucúrere masĩtoaa. Teero tiirá, “niipetira diamacũ tiirãno Cõãmacũ põnarã niĩya” jĩrere masĩnoã.

3

Cõãmacũ põna tiirécũtĩre

¹ Cõãmacũ marĩ Pacũ marĩrẽ bayiró maĩrére wãcũñate múã. Marĩrẽ bayiró maĩgũ, “yũũ põna niĩya” jĩiqui. Teerora niĩã marĩ. Atibũreco macãrã Cõãmacũrẽ masĩrijãrã, marĩ cũũrẽ padeorã tiirécũtirere tuomasĩricua.

² Yũũ maĩrã, mecũtígã marĩ Cõãmacũ põna niĩã. Too síropu marĩrẽ wãaadarere añurõ masĩña maniã ména. Ate dícuere masĩã: Jesucristo putuaatiri, cũũ baurére ññaãdacu. Cũũrẽ ññaĩrã, cũũ tiiróbiro wãaadacu.

³ Cũũrẽ ññañaré maniã. Marĩcã cũũ tiiróbiro “añurã wãaadacu” jĩrere wãcũã. Teero tiirá, ññañaré tiirijãrõ booa.

⁴ Ññañaré tiiré Cõãmacũ dutirére netõnucãre niĩã. Teero tiigũ, ññañaré tiirucũgũno Cõãmacũ dutirére netõnucãgũ niiqui.

⁵ Múã masĩtoaa: Jesucristo marĩ ññañaré tiirére cõãgũ atirigu niiwĩ. Cũũpũre péerogã ññañaré maniã.

⁶ Cũũmena niigũno ññañaré tiirécũtiriqui. Ññañaré tiirécũtigũnope Cristore padeoríqui; cũũrẽna masĩhẽgũ niiqui.

⁷ Múã yũũ põnabiro niirã, múãrẽ ãpĩ jĩditorijããrõ. Añurõ tiirucũgũno Jesús tiiróbiro añurõ tiigũ niĩ.

⁸ Sicutopũra wãtĩãrẽ dutigũ ññañaré tiimũãatirigu niiqui. Teero tiigũ, ññañaré tiirécũtigũno cũũyagũ niiqui. Cõãmacũ macũ wãtĩãrẽ dutigũ tiirére cõãgũ atirigu niiwĩ.

⁹ Cõãmacũ cũũ põnarẽ cũũ tiiróbiro niirecũtiri tiirígu niiwĩ. Teero tiirá, Cõãmacũ põna ññañaré tiirucúricua.

¹⁰ “¿Noãpé niĩ Cõãmacũ põna?” teero biiri “¿noãpé niĩ wãtĩãrẽ dutigũ põna?” jĩ masĩdugara, ateré masĩña: “Ññañaré tiirécũtira, ãpẽrãrẽ maĩhẽrãno Cõãmacũ põna mee niĩya”, jĩnocu.

Cãmerĩ maĩré

¹¹ “Cãmerĩ maĩrõ booa” jĩrẽ queti múã sicutopu tuorígue niĩã.

¹² Caín tiiróbiro niirijããda. Cũũ wãtĩãrẽ dutigũ menamacũ niijĩgũ, cũũ bai Abel wãmecũtigũre sãjãyigũ. ¿Deero tiigũ cũũrẽ sãyĩri? Caín tiirécũtĩre ññañaré niyiro; cũũ bai tiirécũtĩrepe añuré niyiro.

¹³ Yãa wedera, teeré wãcũrã, atibũreco macãrã múãrẽ ññatutiri ññarã, “¿deero tiirá yũũre ññatutii?” jĩ wãcũrijãña.

¹⁴ Marĩ Jesuré padeorãre maĩjãrã, ateré masĩã: Cõãmacũ marĩ pecamepu wãaborirare catiré petihére cuorí tiirígu niiwĩ. Jesuré padeorãre maĩhẽgũno catiré petihére cuoríqui.

15 Jesuré padeoráre ññatutiguno basocáre sñāgú tiiróbiro niiqui. Múā masñtoaa: Basocáre sñāgúno catiré petihére cʉoríqui.

16 Ateména câmerĩ maĩrére masñā: Jesús marĩrē diabosarigu niiwĩ. Teero tiirá, marĩcā Jesuré padeoráre “diabosaguda” jĩ wācūrō booa.

17 Pee apeyé cʉogúno sñcū Jesuré padeogúre bóaneōgū niirĩ ññapacʉ, cūūrē tiíapuridojāboqui. Cūū teero tiirípacʉ, ¿deero tiigú “Cōāmacūrē mañā” jĩbogari?

18 Múā yʉ pñnabiro niirā, marĩ wedeseremena dícu “cūūrē mañā” jĩrijārō booa. Marĩ tiíapurenape cūūrē maĩrére diamacūrā tiññorō booa.

Cōāmacūrē padeorá cuiro manirō niimasñā

19-20 Apetó sñcū marĩ menamacū biiro wācūqui: “Yʉ ññañanetōjōāgū niiga” jĩ wācūpacʉ, cūū āpērārē maĩré wapa Cōāmacūmenape cuiro manirō niiqui. Marĩ cūū pñna niñā. Cūū marĩye maquērē masñpetijāqui. Cūū marĩ ññañarē tiiriguere acabóqui.

21-22 Marĩ yeeripñnapʉ “āpērāména aññurō niñā” jĩ tʉgueñarā, cuiro manirō Cōāmacūrē sññmasñā. Cūū dutirére, cūū boorére tiirí, Cōāmacū niipetire marĩ sññrere ticogʉdaqui.

23 Cūū dutiré ate niñā: Cūū macū Jesucristore padeoáda. Teero biiri cūū dutirobirora câmerĩ mañāda.

24 Niipetira cūū dutirére tiiráno cūūmena niicua; cūūcā cūūmena niiqui. Marĩrē Ēspíritu Santore ticorigʉ niiwĩ. Teero tiirá, Cōāmacū marĩmena niirére masñā.

4

Cōāmacūye wederáre ññabesedutire

1 Yáa wedera, niipetira Cōāmacūyere wederí basoca wederére padeorijāña. Cūā wederére “¿diamacūrā Cōāmacūye niimiñto?” jĩ tʉosʉguéya. Paʉ basocá “ññsā Cōāmacūyere wederá niñā” jĩñdito buecāmesāya.

2 Ateména diamacú Cōāmacūyere wederáre ññabesemasñādacu: “Jesucristo basocúra atiyigu” jĩñgúno diamacūrā Cōāmacūyere wedequi.

3 Teeré wedeheguno diamacú Cōāmacūyere wederiqui. Cūūrā Cristore ññatutinetōjōāgūyere wedequi. Múā Cristore ññatutinetōjōāgū atiadarere tʉotóajiyu. Cūū basocá watoapʉ niitoaqui.

4 Múā yʉ pñnabiro niirā, múā Cōāmacū pñnarā niñā. Cōāmacū múārē tutuarere ticoqui. Atibúreco macārārē tutuare ticogúpeja Cōāmacūbiro tutuariqui. Teero tiirá, atibúreco macārā múārē cūā jĩñditorere padeorí timasñricua.

5 Jĩñditoremena buerápe atibúreco macārā niñya. Teero tiirá, atibúreco maquē dícuere bueeya. Atibúreco macārā cūā buerére tʉonʉñusecua.

6 Marĩpeja Cōāmacū pñnarā niñā. Cōāmacūrē masñgúno marĩrē tʉonʉñusequi. Cōāmacūrē masñhēgūnopeja marĩrē tʉonʉñuseriqui. Marĩ teeré tʉomasñrā, “diamacūrā Cōāmacūye niñā” o “jĩñditore niñā” jĩñ besemasñādacu.

Cōāmacū basocáre mañquí

7-8 Yʉ mañrā, Cōāmacū basocáre mañquí. Teero tiirá, marĩcā câmerĩ mañāda. Câmerĩ mañrāno Cōāmacū pñnarā niicua. Cūā Cōāmacūrē masñcua. Câmerĩ mañhērānopeja Cōāmacūrē masñricua.

9 Cōāmacū marĩrē maĩrére ateména eññorigʉ niiwĩ: Cōāmacū cūū macū sñcū niigūrē atibúrecoʉre ticodiocorigʉ niiwĩ. Marĩrē catiré petihére cʉoáro jĩñgū, cūūrē diabosadutirigu niiwĩ.

¹⁰ Marĩ Cõamacũrẽ maĩrĩrira niĩwũ. Cũũpe marĩrẽ maĩgũ, marĩ ñañarẽ tiirere acabodugarigu niĩwĩ. Teero tiigũ, cũũ macũrẽ ticodiocorigu niĩwĩ, diabosaaro jĩĩgũ. Cũũ marĩrẽ biiro tiibosárigue maĩré peti niĩcu.

¹¹ Yũũ maĩrã, Cõamacũ teero tiirigu niĩjĩgũ, marĩrẽ bayiró maĩquí. Teero tiirã, marĩcãrẽ cãmerĩ maĩrõ booa.

¹² Sĩcũ basocũ Cõamacũrẽ ñnarigu maniquĩ. Marĩ cãmerĩ maĩrĩ, cũũ marĩmena niĩqui; cũũ booróbirora cũũrẽ maĩmasĩã.

¹³ Cõamacũ marĩrẽ Espĩritu Santore ticorigu niĩwĩ. Teero tiirã, Cõamacũ marĩmena niirere masĩã; teero biiri marĩ cũũmenarã niirẽcãrẽ masĩã.

¹⁴ Ũsã basirora Cõamacũ macũrẽ ññawũ. Ateré wedea; Cõamacũ cũũrẽ atibúreco macãrã ñañarãrẽ netõnédutigu ticodiocorigu niĩwĩ.

¹⁵ “Jesús Cõamacũ macũ niĩ” jĩĩgũnorẽ Cõamacũ cũũmena niĩqui; cũũcã Cõamacũmenarã niĩqui.

¹⁶ Cõamacũ marĩrẽ maĩrere masĩã. “Cũũ marĩrẽ maĩré diamacũ maquẽ niĩã” jĩĩrere padeóa. Cõamacũ basocãre maĩquí. Cãmerĩ maĩrucũgũno Cõamacũmena niĩqui; Cõamacũcã cũũmena niĩqui.

¹⁷ Marĩ Cõamacũ booróbirora cũũrẽ maĩmasĩã. Jesucristo atibúrecoũ niĩgũ, cũũ Pacũre maĩwĩ. Cũũ maĩrĩrobirora marĩcã Cõamacũrẽ maĩmasĩã. Teero tiirã, Cõamacũ basocãre wapa tiĩadari bũreco jeari, cũũrẽ cuiricu.

¹⁸ Cõamacũrẽ maĩgũno cũũrẽ cuiriqui. Cõamacũ booróbirora cũũrẽ maĩgũ, cuiro manirõ niĩqui. Cuire cuogũno “yũũre ñañarõ tiibóqui” jĩĩ wãcũqui; Cõamacũ booróbirora cũũrẽ maĩrĩqui.

¹⁹ Cõamacũ marĩrẽ maĩsuguerigu niĩwĩ. Teero tiirã, marĩ cãmerĩ maĩã.

²⁰ Sĩcũ “Cõamacũrẽ maĩã” jĩĩpacũ, Jesurẽ padeorãre ññatutigu, jĩĩditorepigũ niĩqui. Basocã cũũ ññarãcãrẽ maĩhẽgũ, nemorõ Cõamacũ bauhẽgũperea maĩmasĩriqui.

²¹ Cõamacũrẽ maĩgũno Jesurẽ padeorãcãrẽ maĩrõ booa. Teerẽ Cõamacũ marĩrẽ tiidutirigu niĩwĩ.

5

Atibúreco maquẽ ñañarere cãmotãmasĩre

¹ “Jesús Cõamacũ beserigu Cristo niĩ” jĩĩ padeorãno Cõamacũ põnarã niĩcua. ãpẽrãrẽ maĩrãno cũũ põnacãrẽ maĩcua.

² Marĩ Cõamacũrẽ maĩ, cũũ dutirere tiirã, “cũũ põnacãrẽ maĩã” jĩĩmasĩãdacu.

³ Cõamacũrẽ maĩrãno cũũ dutirere tiĩya. Cũũ dutirere wisiória.

⁴ Marĩ Cõamacũ põna atibúreco maquẽ ñañarere tiirã. Jesucristore padeorẽmena ãñurere tiĩnoã.

⁵ Marĩ Jesurẽ “cũũ Cõamacũ macũ niĩ” jĩĩ padeóa. Teemena dícu atibúreco maquẽ ñañarere cãmotãmasĩcu.

Jesucristo Cõamacũ macũ niĩ

⁶ Jesucristo Cõamacũ macũ niĩ. Cũũ atibúrecoũ niirĩ, Juan cũũrẽ wãmeõtiwi. Cũũrẽ wãmeõtigu, ocomena wãmeõtiwi. Too síro cũũ curusapũ diajõãwĩ. Biiro tiirẽmena “yũũ Cõamacũ macũ niĩã” jĩĩrere ãñowĩ. Cũũrẽ wãmeõtiriguemena dícu ãñoríwi. Cũũ diariguemenacãrẽ ãñowĩ. Espĩritu Santo “Jesucristo Cõamacũ macũ niĩ” jĩĩrere marĩrẽ ãñoquí. Cũũrã diamacũ maquẽrẽ wedegũ niĩ.

⁷ Atequetirẽ cũũ basirora ãñoõya. Cũũ ãtĩãrã ãũũãsepũ niĩya: Pacũ, macũ, teero biiri Espĩritu Santo. Cũũ ãtĩãrãpũ niipacara, sĩcũrã niĩ.

⁸ Atibúrecoũre Espĩritu Santo wederẽmena “Jesús Cõamacũ macũ niĩ” jĩĩrere masĩnoã. Teero biiri Jesús cũũ Cõamacũ macũ niirere cũũ wãmeõtinoriguemena, cũũ diariguemena ãñorigũ niĩwĩ.

⁹ Basocá cǎã ñnariguere wedericǎrē, marĩ padeóa. Cõãmacũ basocá wederé nemorõ diamacú wedei. Cũũrǎ cũũ macũ niirecutirere wederigu niwĩ.

¹⁰ Cõãmacũ macũrē padeogúno Cõãmacũ wederére padeoquí. Cõãmacũ wederére padeohéguno cũũ jĩiriguere jĩiditorigue tiiróbiro wáari tiiquí; cũũ Cõãmacũ cũũ macũ niirecutirere wederére padeoríqui.

¹¹ Cõãmacũ ateré wedequi: Cũũ marĩrē catiré petihére ticorigu niwĩ. Tee catiré petihére cũũ macũpũre niicu.

¹² Cõãmacũ macũmena niigúno catiré petihére cũoquí; cũũ macũmena ni-ihéguno catiré petihére cũoríqui.

Wedeyaponorigue

¹³ Mǎã Cõãmacũ macũrē padeoráre atipũrē jóaa, mǎã “catiré petihére cũoa” jĩĩ masĩarõ jĩĩgǎ.

¹⁴ Marĩ masĩtoaa: Cõãmacũ booróno sãĩrĩ, marĩ sãĩrére tũoquí. Teeré masĩrã, cũũrē cuiro manirõ sãĩmasĩã.

¹⁵ “Cõãmacũ marĩ sãĩrére tũoquí” jĩĩmasĩrõbirora “cũũ marĩ sãĩrígucǎrē ticotoai” jĩĩmasĩnoã.

¹⁶ Apetó tiigú, Jesuré padeogúno ñañaré tiirí, sícũno ññaboqui. Cũũ ñañaré tiiré acabómasĩreno niirĩ, Cõãmacũrē sãĩbosáaro. Sãĩbosári, tee ñañaré tiiré acabómasĩreno niirĩ, Cõãmacũ cũũrē catiré petihére ticogũdaqui. Apeyé ñañarõ tiiré acabónoña maniré niicu. Teeré “sãĩbosáya” jĩĩña maniã.

¹⁷ Niipetire ñañaré tiiré Cõãmacũrē netõnucǎre niipacari, apeyé ñañaré tiiré acabómasĩreno niicu.

¹⁸ Marĩ ateré masĩtoaa: Cõãmacũ põna ñañaré tiirécutiricua. Jesús cǎãrē cotequi. Teero tiigú, wãtĩãrē dutigú cǎã padeorére ñañomasĩriqui.

¹⁹ “Marĩ Cõãmacũ põna niĩã” jĩĩrére masĩã. Atecǎrē masĩã: Wãtĩãrē dutigú niipetira atibúreco macãrãrē dutiqui.

²⁰ Apeyecǎrē masĩã: Cõãmacũ macũ atirigu niwĩ; marĩrē tũomasĩrere ticorigu niwĩ. Teeména Cõãmacũ diamacú niigúrē masĩã. Cõãmacũmenarã niĩã. Teero biiri cũũ macũ Jesucristomenacãrē niĩã. Jesucristo Cõãmacũ diamacú macũ niigú niiqui. Cũũrǎ niiqui sũcã catiré petihére ticogú.

²¹ Mǎã yũũ põnabiro niirã, “cõãpõnarē basocá weerirare padeobócu” jĩĩrã, Jesuré wãcũrucujãña.

Nocõrõrã niĩã.

JUAN puarĩ jóaripũ

Cãmerĩ maĩdutĩre

¹ Yũũ mũũ Cõãmacũ beserigore, teero biiri mũũ põnarẽ añudutia. Yũũ butoá dutirá* menamacũ múãrẽ niirõrã maĩã. Yũũ dícu múãrẽ maĩgũ tiiría; niipetira diamacũ maquẽrẽ masĩrã múãrẽ maĩya.

² Diamacũ maquẽrẽ cõoa marĩ. Tee marĩmena niirucujããdacu.

³ Cõãmacũ marĩ Pacũ, teero biiri cũũ macũ Jesucristo marĩ Õpũ múãrẽ añurẽ ticoaro; bóaneõ ññaãrõ; añurõ niirecutiri tiíaro. Cũũ teerẽ tiirí, diamacũ maquẽrẽ masĩ, cãmerĩ maĩãdacu.

⁴ Siquẽrã mũũ põnarẽ buajeáwũ. Cúãrẽ Cõãmacũ marĩrẽ dutirobirora diamacũ niirecutiri ññawũ. Teerẽ ññagũ, bayiró useniwũ.

⁵ Mecútigã mũũrẽ ateré bayiró jĩgũda: Marĩ cãmerĩ maĩrõ booa. Tee mama dutiré mee niiã; máatarũra marĩ padeonũcãrãrẽ dutiré cũũrigue niiã.

⁶ Marĩ cãmerĩ maĩrã, Cõãmacũ dutirere tiirã tia. Cũũ marĩrẽ cãmerĩ maĩdutiyũ. Ate múã tuotóarepũ niiã.

Jĩditorepira maquẽrẽ wederigue

⁷ Atibãrecopũre paũ jĩditorepira wáanetõya. Cúã “Jesucristo basocá marĩ tiiróbiro õpũũcutigũ bauárigũ niuwĩ” jĩrere padeoríya. Cúãno jĩditorepira, Cristore ññatutira niĩya.

⁸ Añurõ tuomasĩña, Cõãmacũ múãrẽ ticoadarere “tiidióbocu” jĩrã, Cõãmacũ niipetire múãrẽ ticoadarere añurõmena ñeeãda jĩrã.

⁹ Cristo buerere cũũ basiro cũũ wãcũrémena “nemosãñúrõ buegũda” jĩgũno Cõãmacũrẽ cuoríqui. Cristo buerere tiirucũgũpeja Cõãmacũrẽ, teero biiri cũũ macũrẽ cuoquí.

¹⁰ Apetó tiigũ, sícũ múã pũtopũ jeagũ Cristo buerere wederiboqui. Cũũnorẽ múãye wiseripũ ñeerijãña. Añudutirijãña.

¹¹ Múã cũũrẽ añudutira, cũũ ññaãrõ buerere niisotoapeara niĩãdacu.

Wedeyaponorigue

¹² Yũũ pee peti jĩdũgare cuomíã, cuogũpeja. Atipũpũre teerẽ jóaria. Máata marĩ ññaãdacu, Cõãmacũ boorí. Toopũ cãmerĩ wedeapuadacu. Marĩ teero tiirã, añurõ useniãdacu.

¹³ Mũũ bayio põna mũũrẽ añudutiya. Coocã Cõãmacũ beserigo niioyo. Nocõrõrã jóaa.

* 1:1 Ññaña “butoá dutirá” glosariopũre.

JUAN ĩtĩārĩ jóaripũ

Gayo añurõ tiirĩque

¹ Gayo yꝰꝰ bayiró maĩgú, yꝰꝰ mꝰꝰrẽ añudutia. Yꝰꝰ bꝰtoá dutirá menamacũ mꝰꝰrẽ niirõrã maĩã.

² Yꝰꝰ mꝰꝰrẽ Cõamacũrẽ sãĩboságꝰ tĩa, niipetire mꝰꝰrẽ añurõ wáaaro jĩĩgũ. Mꝰꝰ Cõamacũmena añurõ yeeripũnacꝰtirobirora mꝰꝰrẽ ñañaré, diaré wáari tiirĩjããrõ.

³ Yꝰꝰ bayiró useniã. Siquẽrã Jesuré padeorá mꝰꝰye quetire wedejeawa. Mꝰꝰ diamacũ maquẽrẽ padeorucúayiro. Mꝰꝰ añurõ Cõamacũ boorére tiigũ tiíayiro.

⁴ Yꝰꝰ buerira diamacũ maquẽrẽ tiirĩ tꝰogá, useniã. Deero tii apeyeména useninemoria.

⁵ Mꝰꝰ Jesuré padeoráre añurõ tiigũ tiíayiro. ãpẽrã Jesuré padeorá jearácãrẽ mꝰꝰ ĩñamasĩhẽrã niipacari, teerora tiíayiro.

⁶ Cũã ùsã neãrõꝰꝰ mꝰꝰ cãmerĩ maĩrécꝰtirere wedeeya. Mꝰꝰ ꝰꝰtopꝰ jearáre teero tiíapurucujãña Cõamacũ booróbirora.

⁷ Cũã Jesuyé quetire wedenacãwara niĩya. Jesuré padeohéra tiíapurere ñeeririra niĩwã.

⁸ Teero tiirã, cũã tiiróbiro tiiráre marĩrẽ tiíapuro booa. Marĩ teero tiirã, diamacũ maquẽrẽ wederáre tiíapura niĩã.

Diótfes ñañarõ tiirĩque

⁹ Yꝰꝰ too macãrã Jesuré padeoráre sicapũ jóawꝰ. Diótfes niipetirare dutigũ niidugagꝰ ùsã dutirére booríayigꝰ.

¹⁰ Teero tiigũ, yꝰꝰ múã ꝰꝰtopꝰ wáagꝰ, cũũrẽ múã ĩñacoropꝰ wedegũda cũũ ùsãrẽ wedepatirere, ùsãrẽ jĩĩditorere. Apeyeré tiíayigꝰ: Jesuré padeorá toopá jeari, cũãrẽ ñeeriyigꝰ. Cũãrẽ añurõ ñeedugara tiirĩ ĩñagũ, ñeedutihegꝰ, cõãwionecojãrucuayigꝰ.

¹¹ Yꝰꝰ bayiró maĩgú, ñañaré tiirére ĩñacũrijãña; añurõ tiirépere ĩñacũña. ãñurõ tiiráno Cõamacũ ꝰona niĩya; ñañaré tiiráno Cõamacũrẽ masĩricua.

Demetrio añurõ tiirĩque

¹² Niipetira Demetrio añurõ wedeseya. Cõamacũ booróbirora diamacũ tiíayigꝰ. Ûsãcã cũũrẽ teerora jĩĩ wedesea. Mꝰꝰ masĩcu: Ûsã diamacũ maquẽrẽ wedesea.

Wedeyaponorigue

¹³ Yꝰꝰ pee peti jĩĩdugare cꝰomíã, cꝰogúpeja. Atipũꝰáre teeré jóaria.

¹⁴ Máata marĩ ĩñaãdacu, Cõamacũ boorí. Toopá cãmerĩ wedeapudacu.

¹⁵ ãñurõ niirecꝰtire wáaaro mꝰꝰrẽ. Ûsã menamacãrã mꝰꝰrẽ añudutiya. Marĩ menamacãrã toopá niirãcõrõ añuãrõ.

Nocõrõrã niĩã.

JUDAS jóaripũ

Ãñuduticorigue

¹ Yũũ Judas Jesucristore padecotegu, Santiago bai múãrẽ añudutia. Múã marĩ Pacũ Cõãmacũ beserira, cãũ maĩrã niiã. Jesucristo múãrẽ cotequi.

² Cõãmacũ múãrẽ bóaneõ ññanemoãrõ; añurõ niirecutiri tiinemóãrõ; cãmerĩ maĩrĩ tiinemóãrõ.

Jũditoremena buerá tiirécãtirigue (2Pe 2.1-7)

³ Yũũ maĩrã, Cõãmacũ yũũre, teero biiri múãrẽ netõnérigũ niiwĩ. Marĩ netõnére maquẽrẽ múãrẽ bayiró wededugagu, jóagudu tiimíãwũ. Jóaria ména. Apeyé maquẽ jóaro niirõ tiia. Jesuré padeoré maquẽrẽ wedewisiora múã pãtopũ jeyaira. Teero tiigú, jóaa. Cõãmacũ marĩ padeoré maquẽrẽ marĩ Jesuré padeoráre cũũrigũ niiwĩ. Cãũ cũũrigue wasoricu. Teero tiirã, tutuaremena padeoró booa.

⁴ Múã ññamasĩripacari, jũditoremena buerá múãmena neãnucãyira. Cũã ate tiiróbiro jũcua: “Cõãmacũ marĩ cãũrẽ padeoráre añurõ tiijĩgũ, marĩrẽ ññañarõ netõrĩ tiirĩqui”, jũcua. Teero tiirã, cãũ ññañaré tiirére duuricua. Jesucristo marĩ Õpũ sícũ niigũrẽ booricua. Cõãmacũ tíatopũ “cũãno pecamepũ wáaadacua” jũitoayigu.

⁵ Teero tiigú, yũũ múã masĩpetiriguere wãcũrĩ tiidugága sũcã. Ateré wãcũsũgueya: Marĩ Õpũ niipetira Israelya põna macãrãrẽ Egiptopũ wionécoyigu. Too síro cãũrẽ padeohérare diari tiiyigu.

⁶ Ángeleare wáarigüecãrẽ wãcũña: Cũã ãmũãsepũ tutuare, dutirére cãopacára, teeré duu, cãã booró tiirã wáyaira. Cõãmacũ cãũrẽ cõmedári cãã jõãmasĩhẽredarimena siatúcũdutiya sáa. Naĩtĩãrõpũ niicua, téé Cõãmacũ cãũrẽ wapa tiiadari bũreco jearipũ.

⁷ Ángelea ññañarõ ñeeaperirobiro Sodoma macãrã, Gomorra macãrã, teemacãrĩ wesari macãrãcã teerora tiiyira. Ëmũã dícu numiãmena tiirénorẽ tiiyira. Cõãmacũ teemacãrĩrẽ sóecõãyigu sáa. “Niipetira ññañarã cãã tiiróbirora pecame petihérimepũ ññañarõ tiinóãdacua” jũirére masĩsuguedutigũ, cãũrẽ teero tiirigu niiwĩ.

⁸ Múãrẽ jũditoremena buerá teerora tiicúa: Cũã booró wãcũãmajãcua. Cũã wãcũrõbirora tii, cãã basiro cããye õpũũrĩrẽ ññañocúa; Cõãmacũ dutirére booricua; upũtĩ macãrã añurãrẽ ññañarõ jũcua.

⁹ Miguel ángeleare dutigú Satanãmena cãmerĩ jũrĩ, ate wáyairo: Cũãcõrõ Moisenigũya õpũũrẽ boomiyira. Miguel basiro Satanãrẽ ññañarõ jũriyigu. “Mũũ Cõãmacũrẽ netõnucãgũ peti niiã”, jũriyigu. Biirope jũiyigu: “Yũũ Õpũ mũũrẽ mũũ ññañaré tiirére wedearo”, jũiyigu.

¹⁰ Múãrẽ jũditoremena buerãpeja añurõ tũomasĩripacara, ññañarõ wedesecua. Apeyé cãã boorére tiicúa. Wáicuracã teerora tiicúa. Tũomasĩhẽrãrã cãã tiirémãna cãã yeeripũnarĩrẽ ññañorĩ tiiadacua.

11 Bóaneōrā niīya cúã. Caín* tiiróbiro ñañaré tiicúa. Balaam† tiiróbiro noo booró tiíadacua niyeru maĩrã. Coré‡ tiiróbiro Cõamacũrẽ netõnucãrã diajõããdacua.

12 Múã Jesucristore padeorá neã, yaaritabe, cúã múãrẽ bayiró bobooro wáari tiicúa. Cuiro manirõ cúã booró yaa, yapijãcua. “¿Yaaré niipetirare jeatuai?” jĩ wãcũricua. Cúã õme oco maniré, wĩno néewanore tiiróbiro niicua; basocáre tiíapuricua. Ducacutirito, cúã ducamanire yucũ tiiróbiro niicua. Nucõrĩmena wããrigue yucũ tiiróbiro niicua.

13 Cúã bobooro tiirécutire sobo jũĩrĩpirere ocoturí día wesa páaputucore tiiróbiro niicua. Ñocõã noo booró wáa, ditirábiro niicua. Cõamacũ cúãrẽ naĩtĩãrõpũ cúã niirucuaropũ “wáadutiguda” jĩtoarigu niĩwĩ mée.

14 Enoc jĩditoremene bueráre wáadarere wedeyigu. Cũũ profeta niĩwĩ. Cũũ Adán pãrãmi niinũnũsegũ niyigu; seis põnarĩ siro macũ niyigu. Cũũ biiro wederigu niĩwĩ: “Marĩ Òpũ pau ángeleamena atigudaqui.

15 Cũũ niipetira basocá tiiríguere besegudaqui. Ñañarã niipetire cúã ñañaré tiiríguere, cúã cúãrẽ ñañarõ jĩriguere besegudaqui. Cúã ñañaré tiirígue wapa cúãrẽ pecamepũ cõãgũdaqui”, jĩ wedesugueyigu Enoc.

16 Múãrẽ jĩditoremene buerá niipetire ãpẽrã tiirére ñañarõ wedesecua; wedepatirepira niicua. Cúã tũsaré dícare tiidugácula. Cúã tiirére bayiró bũsũrõmena wedetũsacua. Cúãrẽ tiíapumasĩrãrẽ jĩditoremene usenipeocua, cúãyere cũodugára.

Jesuré padeoráre wederigue

17 Yũũ maĩrã, múãpeja marĩ Òpũ Jesucristo cúãyere wededutigu beserira wedesugueriguere wãcũña.

18 Múãrẽ ateré wedecowa: “Atibáreco petiádari suguero maquẽ bũrecoripure Cõamacũyere buijããdacua. Cúã booró dícu tiidugára, ñañaré tiirére tiíãmajããdacua”, jĩcowa.

19 Cúãrã Jesuré padeoráre batarí tiicúa. Cúã booró tiicúa. Espíritu Santore cũorícua.

20 Yũũ maĩrã, múãpeja Jesuré nemorõ padeó, wãcũtutuarucujãña. Múã padeoré diamacú niire niĩã. Cõamacũrẽ sãĩrã, Espíritu Santo masĩre ticorémene sãĩñá.

21 Cõamacũ múãrẽ maĩrére wãcũrã, maĩõrãbiro niĩña. Marĩ Òpũ Jesucristo múãrẽ bóaneõ ññagũ, cúũmena catiré petihére ticogudaqui. Cũũ ticoadarere useniremena coteya.

22 Æpẽrã Jesucristoyere “¿diamacũrã niigariye?” jĩrãrẽ ãñũrõmena wedeya.

23 Æpẽrã jĩditoremene buerére nũnrãrẽ quẽnojeári tiiyá; basocá pecamepũ jũũrãrẽ netõnãrã tiiróbiro tiiyá. Æpẽrã ñañaré tiiríporare tiíapudugara, bóaneõ ññaña. Múãpũ cúã ñañaré tiirére pẽnirĩ jĩrã, cúã teero tiirére bayiró boorjãña.

Cõamacũrẽ usenipeore

24-25 Cõamacũ marĩrẽ netõnégũ sĩcũrã niiqui. Múã ñañaré tiirí jĩgũ, cotemasĩqui. Tee coterémene múã ñañaré manirã cúũ pũtopũ jeari tiimasĩqui. Múãrẽ toopú cúũ ãñũrõ asibatéropũ usenirĩ tiigũdaqui. Teero tiirá, Jesucristo marĩ Òpũ tiíapuremena niipetira Cõamacũrẽ ateré jĩãrõ: “Mũũ niipetirere dutimasĩã; mũũ ãñũnetõjõãgũ niĩã; mũũ tiidugárere tiimasĩã; mũũ niipetire

* 1:11 Génesis 4.1-16. † 1:11 Números 22.1-35; Apocalipsis 2.14. ‡ 1:11 Números 16.1-35.

duirére c_uoa”, jĩãrõ. “M_u too s_uguerop_u teero niirig_u niiwã; atitóre teerora niĩã; too sírop_u teerora niigãdacu”, jĩãrõ. Tee niipetire niĩãrõ.

Nocõrõã jóaa.

TOO SÍROPŪ WÁAADARERE Juanrē ãñorigue

Jesucristo Juanrē quẽẽrõpŭ tiirõbiro ãñorigue

¹ Ate Jesucristore Cõãmacũ ãñorigue niĩ. “Péerogã siro biiro wáaadacu” jĩĩgũ, ãñodutiyigũ cũũrẽ padecoterare. Jesucristope ángelere “Juanrē ateré ãñoǵũ wáaya” jĩĩcoyigũ.

² Yũũ Juan niipetire ángele ãñoriguere ãñarigũ niijĩgũ, Cõãmacũ wedesere, Jesucristo wederiguedãrẽ diamacũ jóaa.

³ Atipũ jóarirobiro wáaadaro péero ðusaa. Teero tiigũ, ate Cõãmacũ ticorigue maquẽrẽ busurõmena bueǵuno usenigũdaqui. Ateré bueri tũo, ateré tiirã useniãdacua.

Juan Jesuré padeoré põnarĩ macãrãrẽ jóarigue

⁴ Yũũ Juan múã Asiarpũ niirã Jesuré padeorã siete põnarĩ macãrãrẽ jóaa. Cõãmacũ atitóre niirucujãgũ, too sugueropũ niirigũ, too síropũ atigũdu múãrẽ ãñurẽ ticoaro; ãñurõ niirecutiri tiirã. Espiritu Santo siete maquẽ ãñurẽ tiimasĩre ticoré cũogũ* Cõãmacũ duirípĩrõ puto niigũ teerora tiirã.

⁵ Jesucristocã teerora tiirã. Cũũ Cõãmacũyere wasoró manirõ wederucugũ niĩ. Cũũrã niipetira diarira suguero masãsuguerigũ niĩ. Cũũ atibãreco macãrã õpãrãrẽ dutigũ niĩ. Cũũ marĩrẽ maĩ. Cũũye dímena marĩ ñañaré tiire wapare netõnéwĩ.

⁶ Cũũ marĩrẽ õpãrã, paiã wáari tiiyĩ, Cõãmacũ cũũ Pacũ dutirere tiirã jĩĩgũ. Teero tiirã, niipetira ateré jĩĩãrõ: “Cũũ niipetirere dutimasĩqui; cũũ tiidugãrere tiimasĩqui”, jĩĩãrõ. Cũũ niipetira Õpũ niirucujããrõ. Teerora niĩãrõ.

⁷ Cũũ õmeburũaripũ diiatigũdaqui.

Niipetira cũũrẽ ãñãdacua.

Cũũrẽ sãĩraracã ãñãdacua.

Niipetire macãrĩ macãrã cũũrẽ ãñarã, utiadacua.

Teerora wáaaro.

⁸ “Yũũrã niisuguegũ, niitugũ niĩã”, jĩĩwĩ Cõãmacũ marĩ Õpũ niipetire tutuare cũogũ. Cũũ atitóre niirucujãgũ, too sugueropũ niirigũ, too síropũ atigũdu niĩ.

Juan Jesucristore quẽẽrõpŭ tiirõbiro ãñarigue

⁹ Yũũ Juan múãya wedegũ tiirõbiro niĩ. Yũũ múã tiirõbiro Jesuré padeóa. Yũũ múã tiirõbirora ñañarõ netõǵũ, Cõãmacũ dutiré yũũpũre niirĩ, wãcũtutuaĩãã. Yũũre Patmos nucũrõpũ, netõnucãri basocare cũũri nucũrõpũ cũũwã. Cõãmacũye queti, Jesuyere wederé wapa ãnopã cũũnorigũ niĩã.

¹⁰ Sicabũreco yeerisãri bureco niirĩ, cãnirĩpacari, Espiritu quẽẽrõpũ tiirõbiro yũũre ãñowĩ. Wãcũña manirõ yũũ sucubĩrope bayiró busurõmena wedeseri tũowũ. Cũũ wedesere corneta tiirõbiro bayiró busuwũ.

¹¹ Cũũ yũũre jĩĩwĩ:

—Yũũrã niisuguegũ, niitugũ niĩã. Mũũ ãñarere sicarpũpũ jóaya. Mũũ jóariguere Asiarpũ niirã siete põnarĩ yũũre padeoré põnarĩ macãrãrẽ ticocoya. Cũũ Éfeso, Esmirna, Pérgamo, Tiatira, Sardis, Filadelfia, Laodicea macãrĩ macãrã niĩya, jĩĩwĩ.

¹² “¿Noã yũũmena wedesei?” jĩĩ, cãmenucã ãñawũ. ãñacoma jĩĩgũ, siete sãĩwõcore pesaré yucũ oro yucũre ãñawũ.

* **1:4** Isaías 11.2.

13 Teeyucu watoapu basocúbiro baugáre ñawũ. Cũu yoaroca sutiró sãñawĩ. Cutiropu suti casero oromena tiirí caserore siatúrigu niwĩ.

14 Cũya dupu maquẽ póa ãñurõ butiré niwũ. Cũu capeari pecarpõna tiiróbiro asiyáwu.

15 Dupori asipóapĩrĩ sipioárebiro asiyáwu. Cũu wedesere oco pairó õmasãñucõrõbiro busuwu.

16 Diamacú macã wãmorẽ siete ñocõã cuowí. Useropu espada pñanĩña asoyóaripĩ súuwitiwu. Cũya diapóa muĩpũ tiiróbiro bayiró asiyáwu.

17 Cũurẽ ñña, diagubiro cũye dupori patoru ñaacũmuwũ. Cũupe diamacú macã wãmomena yũre ñaapeó, jĩwĩ:

—Cuirijãña. Yũurá niisuguegu, niitugu niĩã.

18 Catigú peti niĩã. Yũu diarigu niwũ. Diarigu niipacu, catirucujãã. Yũu diarira yeeripũna niirõpu macã sawirire† cuoa.

19 Mũu ññaãriguere, mecútigã ññarere, too síro wáadarere jóaya.

20 Siete ñocõã yáa diamacú macã wãmopure cuorí, mũu ññaãrigue, teero biiri siete sãwócore pesaré yucu oro yucu maquẽ biiro jĩdugaro tiia: Siete ñocõã siete ángelea jĩdugaro tiia. Cũã siete yũre padeoré põnarĩ macãrãyara niĩya. Siete sãwócore pesaré yucu siete põnarĩ yũre padeoré põnarĩ macãrã jĩdugaro tiia, jĩwĩ.

2

Éfeso macãrãrẽ jóarigue

1 Jesucristo ateré jĩwĩ:

Éfeso macãrã yũre padeorí põna macãrãyagu ángelere* ateré jóaya:

“Yũu siete ñocõãrẽ diamacú macã wãmore cuogú, siete sãwócore pesaré yucu oro yucu watoapu ññanetõgũ ateré jĩã:

2 Múã tiirere yũu masĩã. Yéẽ maquẽrẽ múã bayiró padea. Múã padeó yapacutía. Ñañaré tiirare múã booríã. Æpẽrã Jesús cũyere wededutigũ besenoña manipacára, ‘úsãcã Jesuyere wededutigũ beserira niĩã’ jĩĩya. Múã ‘¿diamacúrá jĩĩmiĩ cúã?’ jĩ, tũgueñamasĩã. Cũã buerere tũorá, ‘cũã jĩĩditora niĩya’ jĩĩmasĩã múã.

3 Padeó yapacutía. Yéẽ wapa bayiró ñañarõ netõwú múã. Teeré nũcãjãwũ.

4 Tee niipetire ãñurẽ tiipacári, ate dícu ññaã múãrẽ: Múã sicatopu yũre maĩrírobiro maĩría.

5 Sicatopu yũre ãñurõ maĩríguere wãcũña. Teero tiidúmiriguere wãcũpati, wasojãña sũcã. Sicatopu tiiriguere tiiyá. Múã wasohéri, múãya sãwócorigu múã patoru niirígure emajãgũda.

6 Apeyé ate múã tiiré ãñuniã: Nicolaítayere buerá tiirere múã booríã. Yũucã teeré booríã.

7 Tũodũgáranõ Espiritu Santo yũre padeoré põnarĩ macãrãrẽ wederere tũomasĩãdacua. ãñurõ padeó cãmewitiranorẽ yucũu catiré ticorígu† dũcare yaari tiigũda. Tiigú Cõãmacũ niirõ ãñunetõjõãrõpu niĩã”, jĩ jóaya, jĩwĩ.

Esmirna macãrãrẽ jóarigue

8 Jesucristo jĩĩnemowĩ sũcã:

Esmirna macãrã yũre padeorí põna macãrãyagu ángelere ateré jóaya:

“Yũurá niisuguegu, niitugu, diarigupu niipacu, catirucujãgũ ateré jĩã:

† 1:18 Españolmena: llave; portuguésmena: chave. * 2:1 Ángele “Cõãmacũyere wedecotegu” jĩĩdugaro tiia. † 2:7 Génesis 2.9.

⁹ Múã ñañarõ netõrére, múã apeyenó cuohérere masiã. Teero cuorípacara, petiríadarepere cuorá niiã. ‘Judíoa niiã’ jĩrã múãrẽ ñañarõ wedeserere masiã. Yũũ ññacoropũ cúa judíoa mee niiĩya; Satanás dutirére tiirá niiĩya.

¹⁰ Múã ñañarõ netõãdarere cuirijãña. Satanás múã siquẽrãrẽ peresuwiipũ sõnecori tiigúdaqui, múã padeorére duudutígu. Múã puamóquẽne burecori ñañarõ netõãdacu. Múã padeoré wapa sãdugári, padeodúrijãña. Múã teero tiirí, yũũ catiré petihérere ticogudacu múã padeoré wapa.

¹¹ Espíritu Santo yũũre padeoré põnarĩ macãrãrẽ wedei. Tuodugáranu tuoáro. Ññurõ padeó cãmewitíranu cúa diari siro, pecamepũ wáaricua. Pecamepũ wáare dianemore tiiróbiro niiã”, jĩ jóaya, jĩwĩ.

Pérgamo macãrãrẽ jóarigue

¹² Jesucristo jĩñemowĩ sũcã:

Pérgamo macãrã yũũre padeorí põna macãrãyagu ángelere ateré jóaya:

“Yũũ espada puaniña asoyóaripĩ cuogú ateré jĩã:

¹³ Múã niirí macã maquẽrẽ yũũ masiã: Satanás too macãrã õpũ niiĩ. Múã toopá niipacara, yéere tiinunúserucujãã. Yũũre padeodúriwũ, cúa Antipare sãrítocãrẽ. Cũũ yéere wede, padeotúcowi, té cũũrẽ sãcõãritopũ. Teero wáawũ múãya macã Satanás niirí macãpũ.

¹⁴ Ate dícu ñañaã múã: Balaam tiidutíre tiiróbiro múã siquẽrã tiinunúsea. Cũũ Balare Israelya põna macãrãrẽ ñañaré tiidutíyigu. Balac cũãrẽ wáicura dii cũũ padeoráre ticoariguere yaari tiiyígu; ñañarõ ñeeaperi tiiyígu.

¹⁵ Nicolaítayere buerá tiidutírecãrẽ múã siquẽrã teerora tiinunúsejãã.

¹⁶ Múã cũãrẽ ‘teeré buerijãña’ jĩria. Teewapare wãcũpati, wasoyá. Múã wasohéri, máata múã putopũ jeaguda. Jea, yáapĩ useropũ súuwitiripĩmena cúa buerére tuonunúseramena cãmerĩsãgũda.

¹⁷ Espíritu Santo yũũre padeoré põnarĩ macãrãrẽ wedei. Tuodugáranu tuoáro. Ññurõ padeó cãmewitíranorẽ maná yayióriguere ecagúdacu. Cũãrẽ ãtãpe butirípere ticoguda. Tiiperepũ mama wãmerẽ jóatunoãdacu. Sĩcũ teewãmerẽ masĩriqui. Tiipere cuogú dícu masĩgũdaqui”, jĩ jóaya, jĩwĩ.

Tiatira macãrãrẽ jóarigue

¹⁸ Jesucristo jĩñemowĩ sũcã:

Tiatira macãrã yũũre padeorí põna macãrãyagu ángelere ateré jóaya:

“Yũũ Cõãmacũ macũ, capeari pecapõnabiro asiyágu, ñpori asipóapĩ sipioárebiro asiyágu ateré jĩã:

¹⁹ Múã tiirére yũũ masiã. Múã maĩré, múã padeoré, múã ãpẽrãrẽ tiíápure, múã padeoyapácütirere masiã. Atecãrẽ masiã: Múã sicatopũ tiiríro nemorõ atitóre ññurõ tiirá tia.

²⁰ Ate dícu ñañaã múã: Jezabel múãrẽ ñañaré buepacari, teero ññajãã. ‘Cõãmacũyago profeta niiã’, jĩmiyo coo. Coo yũũre padecoterare jĩditoyo. Cũãrẽ ñañarõ ñeeapere bueyo. Wáicura dii ãpẽrã cúa padeoráre ticoariguere yaari tiyio coo buerémene.

²¹ Coo ñañaré tiirére wãcũpati, wasoádarere yuemiwũ. Wasodugáriyo. Coo ñañarõ ñeeaperere duudugáriyo.

²² Teero tiigú, coore diarecutiri tiigúda. Coomena ñañarõ ñeeaperere bayiró ñañarõ netõrĩ tiigúda, coomena cúa ñañaré tiirére wãcũpati, wasohéri.

²³ Coo pōnarē sīājǵūda. Y_{HH} teero tiirí, niipetira y_{HH}re padeoré pōnarí macārã ateré masīādacua: Y_{HH} múã tiidugárere, múã wãcūrere masīpetijã; múã tiiríro jeatuaro wapatíguda.

²⁴ Múã Tiatira macārã ãpērã coo buerere booría. Satanáye buerere ‘aputí maquē niĩã’ cúa jīrécãrē bueriw. Múãrē ateré jīã: Múãrē apeyé dutinemoricu.

²⁵ Ate dícare tiiyá: Múã diamacú tiirere duuríjãña, té y_{HH} putuaatirip.

²⁶ ãñurō padeó cãmewití, y_{HH} tiidutírere tiiyapácütiranorē dutiré ticoguda. Peedita macārãrē dutiadacua,

²⁷ y_{HH} Pacu y_{HH}re niipetire macārĩ macārãrē dutiré ticorirobirora. Cōmegūména diipárure páamutōrō tiiróbiro y_{HH}re netōncãrãrē ñañarō tiíadacua.

²⁸ Teero tiiránorē ñocōãwá bóerigare ticoguda.

²⁹ Espíritu Santo y_{HH}re padeoré pōnarí macārãrē wedei. T_{HH}odugáranu t_{HH}oáro”, jī jóaya, jīwĩ.

3

Sardis macārãrē jóarigue

¹ Jesucristo jīnemowĩ sūcã:

Sardis macārã y_{HH}re padeorí pōna macārãyagu ángelere ateré jóaya:

“Y_{HH} siete tutuare Espíritu Santoyere c_{HH}oa. Siete ñocōãrē c_{HH}oa. Y_{HH} teeré c_{HH}ogú ateré jīã: Múã tiirere y_{HH} masīã. ãpērã y_{HH}re padeoré pōnarí macārã múãrē ñña, biiro jīi_{HH}ya: ‘Cúa Cōãmacū catiré ticorere c_{HH}oóya; Cōãmacū dutirere tiíya’ jīi_{HH}ya. Teero jīipacari, diarira tiiróbiro niĩã múã; Cōãmacū dutirere tiiría.

² Ateré wãcūña: Múã ãñurō tiiré petiró tiia. Teero tiirá, ãñurere tiinemóña sūcã, petirí jīrã. Y_{HH} ññarĩ, Cōãmacū ññacoropu múã tiiré d_{HH}sajãã.

³ Múãrē bueriguere, múã teeré padeoríguere wãcūña. Tee buerere n_{HH}n_{HH}ñá. Múã teeré n_{HH}n_{HH}ríriguere wãcūpati, wasoyá. Múã ãñurō t_{HH}omasñhērĩ, wãcūña manirō yaarépigu tiiróbiro jeagudacu.

⁴ Múã menamacārã Sardisp_{HH} niirã diarira tiiróbiro niipacara, sīquērã cúãye suti jūirímaníre tiiróbiro niíya. Cúa ãñurō tiiré wapa suti butiré sãña, y_{HH}mena bapacütiadacua.

⁵ ãñurō padeó cãmewitírano cúã tiiróbiro suti butiré sãñarira niíadacua. Catiré petihéerere c_{HH}orá wãmerē jóaturipūpu cúã wãmerē coserícu sáa. Y_{HH} Pacu, cūyara ángelea ññacoropu y_{HH} ‘cúãrē masīã’ jīgūda.

⁶ Espíritu Santo y_{HH}re padeoré pōnarí macārãrē wedei. T_{HH}odugáranu t_{HH}oáro”, jī jóaya, jīwĩ.

Filadelfia macārãrē jóarigue

⁷ Jesucristo jīnemowĩ sūcã:

Filadelfia macārã y_{HH}re padeorí pōna macārãyagu ángelere ateré jóaya:

“Y_{HH} ñañaré manigú, diamacú niigú niĩã. Daviyá sawire c_{HH}oa. Y_{HH} pãōrĩ, ãpĩ biamasĩrii. Biarí, ãpĩ pãōmasĩrii. Y_{HH} dícu teeré tiimasígu niijígu, múãrē ateré jīã:

⁸ Múã tiirere y_{HH} masīã: Múã péerogã tutuare c_{HH}opacára, y_{HH} dutirere y_{HH}na. Y_{HH}re masñhērãmena wedesera, ‘ñsãjã cūñrē masĩriga’ jīria múã. Teero tiigú, y_{HH} múãrē sicasope pãñncōwũ. Tiisopere ãpĩ biamasĩriiqui.

9 Múãya macã macãrã Satanás dutirére tiirã ‘úsã judíoa niiã’ jĩĩya. Yũũ ññacoropũ judíoa mee niiĩya; jĩĩditorepira niiĩya. Cúãrẽ múã pũtopũ ati, ññicãcoberimena jeacũmurĩ tiigúdacu. Yũũ múãrẽ maĩrére masĩrĩ tiigúda.

10 Yũũ múãrẽ yũũ dutirére ‘wãcũtutuaremena tiirucújãña’ jĩĩdutiwũ. Múã yũũre padeoré wapa ññañarõ netõpacára, teero tiirucújãwũ. Teero tiigú, niipe-tira atibáreco macãrã ññañarõ netõrítabe, múãrẽ cotegũda. Niipetira atibáreco macãrãrẽ ‘¿deero padeomíi cúã?’ jĩĩgũ, cúãrẽ ññañarõ netõrĩ tiigúda.

11 Máata pũtũaatigũda. Múã diamacú tiirére duuríjãña, pesarí beto* Cõãmacũ múãrẽ ticoadari betore tiidióri jĩĩrã.

12 Ññurõ padeó cãmewitíranorẽ yũũ Pacũ pũto cũũgũda. Cũũya wii macã botarĩ tiiróbiro toopũ niĩadacua. Witiridojããdacua. Yũũ Pacũ wãmerẽ cúãpũre jóatugũda. Yũũ Pacũya macã wãmecãrẽ jóagũda. Tiimacã Mama Jerusalén wãmecũtia. Ññũãsepũ niirĩ macã atiditapũ diĩatiadacu. Teero biiri yũũ wãme mama wãme cúãpũre jóatugũda.

13 Espíritu Santo yũũre padeoré põnarĩ macãrãrẽ wedei. Tũodũgáranu tũoáro”, jĩĩ jóaya, jĩĩwĩ.

Laodicea macãrãrẽ jóarigue

14 Jesucristo jĩĩnemowĩ sũcã:

Laodicea macãrã yũũre padeorĩ põna macãrãyagũ ángelere ateré jóaya:

“Yũũ wasoró manirõ Cõãmacũyere diamacú wederucua. Cõãmacũ yũũmena niipetirere tiiwĩ. Yũũ teeré tiirígũ ateré jĩĩã:

15 Múã tiirére yũũ masĩã. Yũũáracã niiria; asirácã niiria. Múã yũũári, o asirí, ãñuboyu múãrẽ.

16 Múã asibusúra niiã; yũũária; asiría.† Teero tiigú, múãrẽ cõãgũdu tiia, sũcũ asibusúre sũnidũgáhegũ eobatérobiro.

17 Múã jĩĩmiã: ‘Cũopetíjãã; niipetire yũũre ãñurõ wáaa; dũsaría’ jĩĩmiã. Múã tũomasĩria: Dũsapetíjãã. Ññañaré dícu wáanonã, bóaneõrã, niyeru manirã, ññahẽrã, sutimanírã tiiróbiro niiã.

18 Teero tiirã, múãrẽ ateré wedesũguea: Oro pecamepũ sóesipioriguere sãĩãdara tiiróbiro yũũre padeorére sãĩrã atiya, Cõãmacũ pũtopũ pee ãñurẽ cũoáda jĩĩrã. Suti butiré sãĩãdara tiiróbiro yũũre acabóre sãĩrã atiya, bobooro netõrĩ jĩĩrã. Capea píore uco sãĩãdara tiiróbiro masĩrére sãĩrã atiya, yéere ãñurõ ññamasĩãda jĩĩrã.

19 Yũũ maĩrãrẽ ññañaré tiirĩ, ‘teeré tiinemórijãña’ jĩĩã. Teero tiirã, yéere ãñurõ tiiyá. Yũũ dutirére múã tiihéra, wãcũpati, wasoyá.

20 Yũũ sũogú tiia, sope dotenucũgũ tiiróbiro. Sũcũ yũũ wedeseri tũogú, yũũre sope pãõsõnecogũbiro niiĩ. Teero tiigũnomena cãmerĩ sũoyára tiiróbiro uñeniãdacu.

21 Ññurõ padeó cãmewitíranorẽ yũũmena yũũ duirípĩrõpũ duiadacua. Yũũcã Satanás yũũre wedesãpacari, netõnucãjãwũ. Teero tiigú, yũũ Pacũmena cũũyapĩrõpũ duia.

22 Espíritu Santo yũũre padeoré põnarĩ macãrãrẽ wedei. Tũodũgáranu tũoáro”, jĩĩ jóaya, jĩĩwĩ yũũre.

* **3:11** Pecasãyemena: corona. † **3:16** “Yũũárabiro niirã Jesuré padeohéra niiĩya”, jĩĩdũgaro tiicú. “Asirãbiro niirã Jesuré ãñurõ padeorã, cũũ dutirére uñeniremena tiirã niiĩya”, jĩĩdũgaro tiicú. “Asibusúrabiro niirã Jesuré padeopacára, cãũ dutirére ãñurõ tiiríya; cũũyere ãñurõ tũouséniriya”, jĩĩdũgaro tiicú.

4

Ʒmũãsepũ Cõãmacũrẽ súubusepeore

¹ Too síro yũũ ññawũ sũcã. Ʒmũãsepũ sicasope tusuri ññamũõcowũ. Yũũ tũosũguérigu yũũre wedeserigu cornetabiro bũsũgũre tũowá:

—Ñnopú mũãatiya. Too síro wãaadarere mũũrẽ ãñogũdu tiia, jĩwĩ.

² Máata yũũ cãnirĩpacari, Espiritu quẽẽrõpũ tiiróbiro yũũre ãñowĩ sũcã. Yũũ ññacoropũ Ɔpũ duirĩpĩrõ niiwũ ãmũãsepũ. Tiipĩrõpũ sĩcũ duiwi.

³ Too duigú ãtãpe jaspe o cornalina tiiróbiro ãñurõ asiyáwi. Tiipĩrõ sicadá bueda popeapũ niiwũ. Tiidá ãñurõ sũmerída esmeralda wãmecatiripe tiiróbiro sũmewũ.

⁴ Veinticuatro õpãrã duirĩpĩrĩ tiipĩrõrẽ niisodeawũ. Veinticuatro bũtoá dutirá teepĩrĩpũ duiwa. Suti butiré sãñarira niiwã. Cũãye dupupá sotoapũ oro betori pesawũ.

⁵ Tiipĩrõpũre bũpo wããyore bauwú. Bũsaré, bũpo páare bũsãwitiwũ. Tiipĩrõ díamacũ siete sãwócore tuturi jũñnucũwũ. Teetuturi Espiritu Santo siete tutuare cũoré niiã.

⁶ Tiipĩrõ díamacũ díã pairĩmaabiro niiwũ. Bídrubiro ãñurõ ocosusúrimaa niiwũ.

Tiipĩrõrẽ bapari catirá niisodeawa. Cũã díamacũpe, sucubĩrope pee capeari cũowá.

⁷ Catigú niisũguegũ yáibiro* bauwí. Cũũ siro macũ wecũbiro† bauwí. Cũũ siro macũ basocũbiro diapóã cũowí. Cũũ siro macũ cáapacũ wũũgũbiro bauwí.

⁸ Bapari catirá cũãcõrõ seis wũũre cũowá. Niipetire cũãye õpũũrĩpũre, cũãye wũũre docapũre capeari cũosũgójãwã. Bũrecori, ññamirĩ yeerisãrõ manirõ biiro jĩrucujãwã:

Ññanaré manigú; ññanaré manigú; ññanaré manigú niiĩ Cõãmacũ marĩ Ɔpũ tutuanetõjõãgũ.

Cũũ atitóre niirucujãgũ, too sũgueropũ niirigu, too síropũ atigũdu niiĩ, jĩwã.

⁹ Cũã bapari catirá tiipĩrõpũ duigú catiré petihére cũogũre “niipetirere dutimasĩã mũũ” jĩwã; cũũrẽ padeowá; cũũrẽ usenire ticowa.

¹⁰ Cũã teero tiirécõrõ veinticuatro bũtoá dutirá tiipĩrõpũ duigú pũto ññicãcoberimena jeacũmurucuwa. Catiré petihére cũogũre padeowá. Cũã pesaré betorire née, cũũyapĩrõ díamacũpũ cũũwã. Biiro jĩwã:

¹¹ Cõãmacũ ãsã Ɔpũ, niipetirere bauanérigu niiã mũũ.

Mũũ boorómenarã ate niipetire niiã.

Teero tiirémena mũũ ãsã usenipeogũnorã niiã.

Ʒsenipeonojĩgũ, biiro jĩĩnoã mũũ:

Mũũ niipetirere dutimasĩgũ niiã;

ãsã mũũrẽ padeóã;

ãsã mũũrẽ “tutuanetõjõãgũ niiĩ” jĩã,

jĩwã.

5

Cordero opatũnurẽ néerigue

¹ Yũũ ññawũ sũcã. Tiipĩrõpũ duigú díamacũ macã wãmope sicutũnu cũowí. Pũanĩñapũ jóaritũnu niiwũ. Siete pirabiaturigũre cũowá.

² Toopú sĩcũ ángele tutuagũre ññawũ. Cũũ bayiró bũsarómena wedewi:

—Ññanarére nũcãjãrigũno dícu pirabiaturere pãnecojã, iitũnurẽ jõãmasĩqui. ¿Noãno niigari iitũnurẽ jõãgũdu? jĩwĩ.

* **4:7** Españolmena: león; portuguésmena: leão. † **4:7** Españolmena: toro; portuguésmena: touro.

³ Ɔmũãsepũ, ditapũ, dita docapũre tiitũnurẽ jõãmasĩgũ, tee jóariguere buemasĩgũno maniwĩ.

⁴ Tiitũnurẽ jõãmasĩgũ, tee jóariguere buemasĩgũno manirĩ ññagũ, yũũ bayiró utiwũ.

⁵ Sícũ bũtoá dutirá menamacũ yũũre jĩwĩ:

—Utigũ mee tiiyá. Sícũ niĩ, Judayá põna macũ yái sõãgũ* tutuagũ tiiróbiro. Cũũrã David pãrãmi niinũnusegũ, cũũrẽ netõnũcãdũgamirirare cãmewitĩrigũ niĩ. Teero tiigũ, cũũ siete pirabiaturere pãnejã, iitũnurẽ jõãmasĩqui, jĩwĩ.

⁶ Tiipĩrõ deco, bapari catirá deco, veinticuatro bũtoá dutirá deco Cordero cũã sãñórĩgũ niipacũ, catigũ nucũrĩ ññawũ. Cũũ siete capesári, siete capeari cũowĩ. Tee capeari Espĩritu Santo siete tutuare cũogũ niipetiro atibũrecopũ ticodiocorigũ jĩũdũgaro tiia.

⁷ Cordero wáa, tiipĩrõpũ duigũ diamacã macã wãmope cũorítũnurẽ néewĩ.

⁸ Cũũ tiitũnurẽ néerĩ, bapari catirá, veinticuatro bũtoá dutirá Cordero díamacũ ñicãcoberimena jeacũmuwã. Cũãcõrõ búapũtẽrẽ,† oro baparire cũowá. Teebaparipũre sitiaãñũre busemũõcore dadaro niiwũ.

⁹ Cũã mama basaré basara, biiro jĩwã:

Mũũ sãñórĩgũ niĩ. Cõãmacũrẽ mũũye díimena basocáre wapatĩbosarĩgũ niiwũ. Mũũ wapatĩbosarira niipetire põnarĩ macãrã, niipetire wedesera, niipetire macãrĩ macãrã, niipetire dita macãrã niĩya.

Mũũ teero tiirĩgũ niijĩgũ, tiitũnurẽ née, teeperire pãnemasĩã.

¹⁰ Mũũ cũãrẽ õpãrã, paia wáari tiiyú, ãsãyagũ Cõãmacũ dutirere tiiaro jĩgũ.

Cũãrã niipetire dita macãrãrẽ dutiadacua, jĩ basawa.

¹¹ Yũũ ññawũ sũcã. Paũ ángelea tiipĩrõrẽ, catirãre, bũtoá dutirãre niisodeanũcãjeawa. Paũ peti niiwã. Cũãrẽ bapaqueopetimasĩña manitú niiwũ. Cũãrẽ tũowá.

¹² Bayiró bũsũrómena jĩ basapeowa:

Cordero basocáye wapa sãñórĩgũ niĩ.

Teero tiinórĩguemena basocá usenipeogũnorã niĩ. Ɔsenipeonojĩgũ, biiro jĩ basanoã cũũrẽ:

“Cũũ tutuanetõjõãgũ niĩ; niipetirere cũoi; niipetirere masĩ; cũũ tiidũgãrere tiimasĩ; padeonógũ niĩ; niipetirere dutimasĩ; ãñũgũ niĩ” jĩnoã,

jĩ basawa.

¹³ Ɔpẽrãrẽ tũowá sũcã. Niipetira Cõãmacũ tiirĩra ãmũãsepũ niirã, ditapũ niirã, dita docapũ niirã, día pairĩmaapũ niirã jĩ basapeowa:

Tiipĩrõpũ duigũre, Corderore “ãñũrã niĩ múã” jĩãrõ;

mũãrẽ padeoáro; “mũã niipetirere dutimasĩã” jĩãrõ;

“mũã tiidũgãrere tiimasĩã” jĩãrõ.

Teerora jĩrucujããrõ múãrẽ,

jĩ basawa.

¹⁴ —Teerora jĩrõ booa, jĩwã bapari catirãcã.

Bũtoá dutirãre ñicãcoberimena jeacũmu, sũubusepeowa.

6

Siete pirabiaturigũ

¹ Yũũ ññawũ sũcã. Cordero tiitũnu siete pirabiature cũorítũnurẽ jõãnũcãwĩ. Niisũguerore pãnecojãwĩ. Sícũ bapari catirá menamacũ wedeserere tũowá. Bũpo páari bũsũrẽ tiiróbiro wedesewĩ:

* 5:5 Españolmena: león; portuguésmena: leão. † 5:8 Pecasãyemena: arpas.

—Atiya, jĩwĩ.

² Cũ teero jĩĩari sirogãrã, yũ ññawũ sũcã. Caballo butigú witiatiwi. Cũ sotoapũ pesagú bũeripĩrẽ cwowĩ. Cũya dupu pesarĩ betore ticonowĩ. Cãmerĩsĩã netõncãtoarigũ cãmerĩsĩã netõncãgũ witiwawi sũcã.

³ Cordero síro macãrõ pãnecorira sũcã, ãpĩ catigú wedesewi:

—Atiya, jĩwĩ.

⁴ ãpĩ caballo witiatiwi. Sõãgũ niwĩ. Cũ sotoapũ pesagúre cãmerĩsĩããdare dutirẽre ticonowĩ. Teero tiigú, atibãreco macãrãrẽ ãñurõ niirecutimiãrirare cãmerĩsĩãrĩ tiigú witiwawi. Cũ espada pairĩpĩ ticonowĩ.

⁵ Cordero pũaró pãneãri siro, aperó pãnerĩ, ãpĩ catigú wedesewi:

—Atiya, jĩwĩ.

Yũ ññawũ sũcã. ãpĩ caballo witiatiwi. Ñĩgũ niwĩ. Cũ sotoapũ pesagú ncãrẽ queoróre* ñoonéwĩ.

⁶ Catirá watoapũre sũcã wedeseri tiiróbiro tuowú:

—Sica kilo trigo sicabũreco pade wapatárocõrõ wapacutía. Itiã kilos cebada sicabũreco pade wapatárocõrõ wapacutía. Use yaarẽpũre ayiorẽre, vinorẽ ñañorĩ tiirĩjãña, jĩwĩ.

⁷ Cordero itiãro pãneãri siro, aperó pãnerĩ, ãpĩ catigú wedesewi:

—Atiya, jĩwĩ.

⁸ Yũ ññawũ sũcã. ãpĩ caballo witiatiwi. Butiwiyãsãñugũ niwĩ. Cũ sotoapũ pesagú wãmecutiwi Diarẽ Õpũ. Cũrẽ nũngũ wãmecutiwi Diarira Yeeripũnarĩ Niirõpũ. Cũã dutimasĩrere ticonowã. Tee dutirẽ cwořemena atibãreco macãrã sicaniña deco macãrãrẽ† sĩãwã. Cãmerĩsĩãremena, juabóaremena, diarémena sĩãwã. Wãicura cúaracã sĩããpuwa.

⁹ Cordero bapari pirabiare pãneãri siro, aperó pãnerĩ, diarira yeeripũnarĩrẽ ññawũ. Cũã Cõãmacũye queti, Jesuyere wederigue wapa sĩãnõrira niwã. Cũã Cõãmacũrẽ wãicura sópeoro tiiróbiro bauró docapũ niwã.

¹⁰ Cũã bayiró busurõmena wedesewa:

—Õpũ ñañarẽ manigũ, diamacũ niigũ, ¿deero biiri mũ iibũrecope niirãrẽ bese, ñañarõ tiicãmégũdari, cũã ãsãrẽ sĩãrĩgue wapa? jĩwã.

¹¹ Cũãcõrõ suti butirẽ ticonowã. Cũãrẽ jĩwĩ:

—ãpẽrã múã menamacãrã Jesuyere wederã, teero biiri múã tiiróbiro padeorã sĩãnõãdacua. Yeerisãña ména, tee cũãrẽ sĩãpetĩripũ, jĩwĩ.

¹² Cordero sicamoquẽne pirabiare pãneãri siro, aperó pãnerĩ, aterẽ ññawũ: Dita bayiró cãmeñawũ; muĩpũ búreco macũ bayiró ñĩgũca wãawi. Muĩpũ ñami macũ díi tiiróbiro bayiró sõãwĩ.

¹³ Ñocõã ditapũ ñaacodiawa; wĩno bayiró páapuri, díawe bududiaro tiiróbiro wãawa.

¹⁴ Ëmũãse ditijõãwũ opacaserore paatũnúãcojãrõ tiiróbiro. Niipetire ãtãyucũ, ncãrĩ aperopũ jeabatanãcãjõãwũ.

¹⁵ Atibãreco macãrã õpãrã, uputĩ macãrã, surarare dutirã, pee apeyẽ cwořã, tutuara, niipetira dutiãpenorĩ basoca, dutiãpenõña manirã ãtãtutĩripũ dutiwã. Ëtãyucũ maquẽ ãtãquiritõ watoapũcãrẽ dutiwã.

¹⁶ Ëtãyucũre, ãtãquiritõrẽ basocã niiripacari, cũã jĩmiwã:

—Ësãrẽ cãmotãya; ãsã sotoa ñaaapeajeaya, tiipĩrõpũ duigũ ãsãrẽ ññabuarijããrõ jĩrã. Cordero bayiró cúagũ ãsã ñañarẽ tiirẽ wapa cũ ñañarõ tiãdarecãrẽ cãmotãya.

* **6:5** Pecasãyemena: balanza. † **6:8** La cuarta parte de la gente del mundo.

17 Cúã ùsãmena bayiró cúari bureco jeatoaa sáa. ¿Noã sîcãrîbîbogari teeré? jîwã.

7

Israelya põna macãrãrê Cõãmacũ wãmerê ñaadiyóturigue

1 Too síro уuu ññawũ sũcã. Bapari ángelea ditapure nucũrî ññawũ, sîcũ muîpũ muãatirope, ãpî muîpũ sããwarope, ãpî nortepe, ãpî surpe. Wîno cúã puto jearére cãmotáwa. Teero tiiró, wîno ditapure, día pairímaapure, yucapure páapucoriwũ.

2 Cúã ditare, día pairímaarê ñañodutínoyira. ãpî ángelere ññawũ. Cũũ muîpũ muãatirope atiwi. Cũũ Cõãmacũ catigú wãme jóatunoãrîrore cõowí. Cũũ cúã baparire bayiró busurómena jîwî:

3 —Dita, pairímaa, yucaré ñañoríjãña ména. Tée maríyagu Cõãmacũ pade-coterare cúãye diapóaripu cũũ wãmerê ñaadiyótuari siropu, ñañoñá, jîwî.

4 “Noquẽrã niíya” jî wederi tãowú. Ciento cuarenta y cuatro mil basocá ni-
iwã. Cúã Israelya põna macãrã doce põnarî macãrã cúãye diapóaripu Cõãmacũ
wãme ñaadiyótunorira niwã:

5 Judayá põna macãrã doce mil basocá,
Rubenyá põna macãrã doce mil,
Gadya põna macãrã doce mil,

6 Aserya põna macãrã doce mil,
Neftalíya põna macãrã doce mil,
Manaséya põna macãrã doce mil,

7 Simeonyá põna macãrã doce mil,
Leviyá põna macãrã doce mil,
Isacarya põna macãrã doce mil,

8 Zabulónya põna macãrã doce mil,
Joseyá põna macãrã doce mil,
Benjamínya põna macãrã doce mil basocá niwã.

Niipetira cúãye diapóaripure Cõãmacũ wãme ñaadiyótunorira niwã.

Paũ suti butiré sãñarirare ññarigue

9 Too síro уuu ññawũ sũcã. Paũ basocá niipetire dita macãrã, niipetire põnarî
macãrã, niipetire macãrî macãrã, niipetire wedeserare ññawũ. Cúã tiipîrõ
díamacũ, Cordero díamacũ nucũwã. Cúãrê bapaqueopetimasíña manitú niwã.
Cúã suti butiré sãñarira iquiquerire cõowá.

10 Cúã bayiró busurómena wedesewa:
Maríyagu Cõãmacũ tiipîrõpu duijú marîrê netõnérigu niwî.
Corderocã marîrê netõnérigu niwî,
jîwã.

11 Niipetira ángelea tiipîrõrê, butoá dutiráre, bapari catiráre nucũsodeawa.
Ángelea tiipîrõ puto jea, cúãye diapóarire munibiácũmujeawa. Cõãmacũrê pade-
owá.

12 Biirõ jîwã:

Ûsãyagu Cõãmacũrê “ãñugú niíã” jîãrõ;
“niipetirere dutimasíã; niipetirere masíã” jîãrõ;
“bayiró useniã mũũmena; mũũrê padeóã” jîãrõ;
“mũũ tutuanetõjõãgũ niíã; mũũ tiidugárere tiimasíã” jîãrõ.
Teerora jîrucujããrõ mũũrê,
jîwã.

13 Sîcũ bũcu yũũre sãñãwî:

—Āniā suti butiré sãñarira ¿noo macārã niĩ? ¿Noopú atiyiri? jĩwĩ.

¹⁴ Yũũ cũũrẽ yũũwũ:

—Mũũ masĩcu.

Cũũpe yũũre jĩwĩ:

—Āniā bayiró ñañarõ netõré burecori wáaritore, ñañarõ netõrira niĩya. Cũã Corderoye dímena cũã ñañaré tiiriguere cosenórira niĩya. Teero tiiró, cũãye suti butiré “ñañaré manirã niĩya” jĩũgaro tiia.

¹⁵ Teero tiirã, cũã Cõãmacũyapĩrõ díamacũ niĩya. Cũũya wii ãmũãse macã wiipare búrecori, ñamirĩ cũũ dutirére tiĩya. Tiipĩrõpũ duigú cũãmena nii, cũãrẽ cotegũdaqui.

¹⁶ Cũã jũabóanemoricua; oco sĩnidugánemoricua. Cũãrẽ muĩpũ sóenemoriqũ; asiré tuunemóricua.

¹⁷ Cordero tiipĩrõ decopũ niigú ovejare tiiróbiro cũãrẽ cotegũdaqui. Cũãrẽ catiré petihére ticogũdaqui oveja coterí basocũ cũũyarare oco witiirí copepũ néewaro tiiróbiro. Cõãmacũ niipetira cũã yaco ocoré cosegũdaqui, jĩwĩ.

8

Niituro pirabiariro; sitiaãñũre busemũõcoriga

¹ Cordero niituro pirabiariro pãnerĩ, ãmũãsepũ ditamanijõãwũ. Sica hora deco teero wáawũ.

² Yũũ ññawũ sũcã: Siete ángelea Cõãmacũ díamacũ nucũrĩ ññawũ. Cũãrẽ siete putirépaaware ticowĩ.

³ Āpĩ ángele ati, wáicũra sópeero tiiróbiro baurópũ jeanũcãwĩ. Siti-aãñũre busemũõcoriga orogare cũowĩ. Cũũ pairó sitiaãñũre cũũ buseadarere ticonowĩ. Tiipĩrõ díamacũpũ sitiaãñũre sópeero oromena tiinóriro niiwũ. Sitiaãñũrere néewawi toopú, niipetira Cõãmacũrẽ padeorã sãirémena mũãwaaro jĩũgũ.

⁴ Ángele yoonerígapũ sitiaãñũre õme witiwũ. Cõãmacũrẽ padeorã sãiré tee õmemena bocamũã, Cõãmacũ putopũ busemũãjeawũ.

⁵ Tee tiirí siro, ángele sópeero maquẽ nitĩ asiyárere sitiaãñũre sóerigapũ néesãdadowi. Tiigaré atibúrecopũ déediocowi. Cũũ déedioconi, bũpo páare, bũsũré, bũpo wããyore wáawũ. Dita cãmeñawũ.

Ángelea putirépaaware putirigue

⁶ Siete ángelea siete putirépaaware cũorã cũã basiro quẽnowã, teeré putiápara.

⁷ Niisuguegũ putiwĩ. Cũũ putirí, atibúrecopũre ocopéri yũũáreperi* déedioconowũ; pecame dímena wúorigue déedioconowũ. Teero wáari, atibúreco decomena dũaró† jũũtuwũ. Yucũcã decomena dũaró jũũtuwũ. Táa niipetire jũũpetijõãwũ.

⁸ Cũũ siro macũ putiwĩ. Cũũ putirí, ãtãgũ pairígũ jũũrõ tiiróbiro día pairímaapũ déedioconowũ. Tiimaá decomena dũaró dímaa wáawũ.

⁹ Wai decomena dũaró‡ diawa. Doorépaawũtõ decomena dũaró§ wati-batéjõãwũ.

¹⁰ Pũarã siro ãpĩ putiwĩ. Cũũ putirí, ñocõãwũ paigú ñaacodiawi. Ñaadiagu, sãñwócori tutu tiiróbiro jũũdiawi. Cũũ díamaarĩ niirére, oco witiiré coperi niirére decomena dũaró sotoapũ ñaapeawi.

¹¹ Ñocõãwũ wãmecutiwi “sũguẽgũ”.* Teero tiiró, oco sũguẽré wáawũ.† Basocã tee oco sĩnirã, paũ diawa.

* **8:7** Pecasãyemena: granizo. † **8:7** La tercera parte. ‡ **8:9** La tercera parte. § **8:9** La tercera parte. * **8:11** Pecasãyemena: ajenjo. † **8:11** La tercera parte de las aguas.

12 Ìtĩārã siro ãpĩ putiwí. Cũ putirí, muĩpũ búreco macũ, ñami macũ, ñocõã decomena ðuaró posajõãwã. Teero tiiró, decomena ðuaró naĩtĩãjõãwã; búreco decomena ðuaró bauríwũ; ñamicã teerora.

13 Υηη ιñawũ sũcã. Cáρααη ημããσερη ωηηρί ιñawũ. Bayiró busurómena wedesewi:

—Bóaneõrã niiãdacua atibúreco macãrã, ðusarépaω busuri. Ìtĩārã ángelea teepawure putiáðara ðusaáya ména, jĩwĩ.

9

1 Bapari siro ãpĩ putiwí. Cũ putirí, ñocõãwũ atibúrecoω ñaadiarigure ιñawũ. Cũ sicasawi niiditidiari cope saãwaro macã sawire ticonowĩ.

2 Cũ tiicope saãwarore sawipõwĩ. Cũ pãõrĩ, õme pairó busewitiwũ wese jũũrõ tiiróbiro. Tiicope maquẽ õme muĩpũrẽ naĩtĩãjõãrĩ tiiwá.

3 Tee õmemena paω yeseroa atibúrecoωω ωηηwáwa. Cũã tóamasĩrere ticonowã. Tee dutirémēna atiditá macãrãrẽ cutiapa tiiróbiro tóawa.

4 Táare, pũũrẽ, yucurẽ ñañoríwa. Basocá Cõãmacũ wãme cúãye diapóariωω cωohéra dícare tóawa.

5 Cũãrẽ tóasĩãdutiwi. Teero sĩãrõno tiigú, sicamoquẽñe muĩpũrã cúãrẽ teero tóarucujãwã. Cũã tóare cutiapa tóarobiro pũniwũ.

6 Teeburecorire basocá diarere ãmaãmiãdacua. Buarícuα. Bayiró diadugapacara, diamasĩricua.

7 Yeseroa γηη ιñarĩ, caballoa cãmerĩsĩãrã wáaadara quẽnoãrira tiiróbiro bauwá. Cũãye dupupáωω oro betoribiro baurere pesawa. Basocábiro diapóacutiwa.

8 Numiãbiro póañapõcutiwa. Yáiwabiro upicutiwa.

9 Cũã cutiroke cãmotáre cõme caserobiro bauré niiwũ. Cũã ωηηρί, bayiró busuωω. Basocá cãmerĩsĩãrã wáara, paω caballoa wéewarecori boyeromena wáarobiro busuωω.

10 Cũã pĩcõõrĩpũre cutiapa tiiróbiro tóarepa cωowá. Teemēna sicamoquẽñe muĩpũrã basocáre tóawa.

11 Yeseroa õpũ niiditidiari cope dutigú niĩ. Cũ hebreoayemena wãmecutii Abadón. Griegoayemena wãmecutii Apolión.*

12 Ñañarõ netõsugúere wáaa mée. Puaró ðusaa ména.

13 Sicamoquẽñerã siro ãpĩ putiwí. Cũ putirí, Cõãmacũ díamacũωω sitiaãñúre sópeoro oromena tiiríro bapari capesári cωoró watoapωω sícũ wedeseri tωowá.

14 Tiiwá putiárigure jĩti:

—Bapari ángelea Cõãmacũrẽ netõnucãrigu menamacãrã siatúnucõnorira díα Éufrates puto niĩya. Cũãrẽ jõãñá, jĩti.

15 Cũ teero jĩrĩ tωogú, bapari ángeleare jõãwĩ. Cũã basocáre decomena ðuaró† sĩaãðara niiwã. Cũã tii hora, tiibureco, tiimuĩpũ, tiicũma niirĩ, “sĩaãðacu” jĩnorira niiyira.

16 Cũã menamacãrã caballoa sotoa pesará doscientos millones surara niiwã. “Noquẽrã niĩya” jĩrĩ tωowá.

17 Caballoa, teero biiri cúã sotoa pesarare biiro baurare ιñawũ: Cũã cutiroke cãmotáre sõãrõ, sũmerõ, ewaro niiwũ. Caballoa yáíwa tiiróbiro dupupácutiwa. Cũã useripũ õme, pecame witiwũ. Azufre jũũrẽ póasusuwitiwũ.

18 Basocá decomena ðuaró sĩañowã ate itiaró ñañarémēna: õme, pecame, azufre cúã useropũ witiémēna.

* 9:11 Apolión griegoayemena “Ñañogá” jĩdugaro tiicú. † 9:15 La tercera parte.

19 Caballoa cúã useripu witiémena, cúãye pĩcõõrĩmena sãmasĩre ticonowã. Cúãye pĩcõõrĩ ãñabiro bauwú. ãña dupupá tiiróbiro baurémena basocáre cãmituwa.

20 ãpẽrã sãñórĩarirape teerora ñañaré tiirucújãwã. Cúã ñañaré tiirére “nocõrõ tiidúada” jĩ wãcũpatiriwa; wasoriwa. Cúã wãtĩãrẽ, oromena weerirare, platamena weerirare, broncemena weerirare, ãtãperimena tiirirare, yucuména tiirirare padeorucújãwã. Cúã padeorápe ññariya; tũoríya; wáamasĩriya.

21 Basocáre sãdúriwa; yáíwa oco sitará jĩditoreména tiirénorẽ tiidúriwa; ãpẽrãména ñañarõ ñeeapeduriwa; yaadúriwa; wãcũpati, wasorídojãwã.

10

Péeritũnugãrẽ ángele cœorígue queti

1 Yũũ ññawã sũcã. ãpĩ ángele tutuagu ãmũãsepũ niiãrigũ diiátiwi. Cũũ õmẽburuári watoapũ diiátiwi. Bueda cũũya dupu sotoare niíwũ. Cũũya diapóa muĩpũ tiiróbiro asiyáwũ. Cũũye ñicãrĩ jãũré botari tiiróbiro bauwú.

2 Cũũya wãmopũ pupioáritũnugãrẽ cœowí. Diamacú macã dũpoména pairímaapũ cãtacũwĩ. Acuniña macã dũpoména ditapũ cãtacũwĩ.

3 Yáí busuró tiiróbiro bayiró acaribíreména wedesewi. Cũũ wedeseri, siete bũpoa wedesewa.

4 Siete bũpoa wedeseari siro, teeré jóagũdũ tiimíwũ. Teeré jóagũdũ tiirí, ãmũãsepũ wedeseri tœowú:

—Siete bũpoa wedeseariguere ãpẽrã masĩrijããrõ. Jóarijãña, jĩwĩ.

5 Ditapũ, día pairímaapũ nucũrĩ yũũ ññarigu diamacú macã wãmoména ãmũãsepũ súumũõcowi, “diamacúrã jĩgũ tiia” jĩgũ.

6 Cõãmacũ catirucugũ, ãmũãse, ãmũãse maquẽ, dita, dita maquẽ, pairímaa, pairímaa niiré tiirígu wãmeména jĩwĩ:

—Yoari cotenemorõ maniãdacu sáa.

7 Niitugũ ángele putinũcãritabere Cõãmacũ “biiro tiigúda” jĩrirobirora wáaadacu. Tíatopũ cũũyara profetas cũũ tiíadarere wederibirora wáaadacu, jĩwĩ.

8 Ëmũãsepũ wedesearigu yũũre wedesewi sũcã:

—Ángele díapũ, ditapũ nucũgú putopũ wáa, cũũya wãmopũ cœorítũnu pupioáritũnurẽ néẽña, jĩwĩ.

9 Cũũ teero jĩrĩ tœogú, ángele putopũ wáawũ.

—Pupioáritũnugãrẽ ticoya, jĩwũ.

—Née, yaajãña. Mũũ useropũre mumiã oco tiiróbiro ipitiadacu ména. Mũũ páagapũ jearo, sũguẽ niiãdacu, jĩwĩ.

10 Cũũya wãmopũ cœorítũnugã pupioáritũnugãrẽ née, yaawũ. Yũũ useropũre mumiã oco tiiróbiro ipitiwũ. Yũũ yaasõnecori, páagapũ sũguẽ niitũ.

11 Yũũre jĩwĩ sũcã:

—Peemacãrĩ macãrãrẽ, peedita macãrãrẽ, pee wedesere wedeserare, paũ õpãrãrẽ Cõãmacũ wededutirere wedegu wáaya sũcã, jĩwĩ.

11

Pũarã Cõãmacũyere wederáye queti

1 Wii tiirá queorigũbiro bauríguare ticonowũ yũũ. Ticogu, yũũre jĩwĩ:

—Cõãmacũwiire, sitiaãñũre sópeorore queogú wáaya. Tiiwiipú niirã yũũre padeoráre bapaqueoya.

² Tiiwií wesa macã yepare queorijãña. Judíoa niihērārē ticori yepa niiã. Cúã cuarenta y dos muĩpũrã Jerusalénrē bayiró potocōrō wáanetōãdacua, jĩwĩ.

³ Cũũ jĩñemowĩ:

—Puarã yéere wedeadarare ticocogudacu. Cúã mil doscientos sesenta burecori yũũ wededutirere wedeadacua. Bóaneōrere ãñorã, bóaneōre sutire sãñarira niiãdacua, jĩwĩ.

⁴ Cúã puagú olivo yucu tiiróbiro niirã niĩya.* Cúãrã sũcã puagá sãwócore pesaré yucu tiiróbiro niirã niĩya. Cõãmacũ puto macãrã niĩya.

⁵ ãpērã cúãrē ñañarō tiidugári, cúã Ɂseripũ pecame jũũwiti remena cúãrē iñatutirare sóeditiojãcu. Cúãrē ñañarō tiidugáguno teeména sãnógũdaqui.

⁶ Cúã oco peaheri tiimasĩcua Cõãmacũ cúãrē wededutirere wederé burecorire. Ocoré díi posari tiimasĩcua. Cúã booró tiidugárecōrō atibúrecore ñañarō wáari tiimasĩcua.

⁷ Cúã Cõãmacũ wededutirere wedeyaponoãri siro, quiogú peti niiditidiari cope macũ cúãmena cãmerĩsĩãgũdaqui. Cúãrē netōncã, sãjãgũdaqui.

⁸ Cúãye õpũũrĩniãrē macãcapũ basocá wáanetōrōpũ cõãnoãdacu. Tiimacã cúã Õpũrē curusapũ sãrí macã niiã. Tiimacã “Sodoma, Egipto tiiróbiro niiã” jĩĩya.

⁹ Itiábureco apebúreco deco niipetire macãrĩ macãrã, niipetire pōnarĩ macãrã, niipetire wedesera, niipetire dita macãrã cúãye õpũũrĩniãrē iñããdacua. Tee õpũũrĩniãrē ùtãtutipũ cũũdutiriadacua.

¹⁰ Cúã puarã atibúreco macãrãrē ñañarō netōrĩ tiirira niiwã. Teero tiirã, cúãye õpũũrĩniãrē iñarã, Ɂseniãdacua. Cúã bayiró Ɂsenirã, apeyenó cãmerĩ ticoadacua.

¹¹ Itiábureco apebúreco deco wáaromena Cõãmacũ cúãrē catiré ticowi sũcã. Teero tiirã, wũmanucãwã. Basocá cúãrē iñarã, bayiró cuiwa.

¹² Sĩcũ Ɂmuãsepũ niigú bayiró busurómena wedeseri tuowá:

—Ãnopá muãatiya, jĩiti.

Teero tiirã, õmeburuaména muãwawa. Cúã muãwari, cúã wãpãrã iñawã.

¹³ Toorã dita bayiró cãmeñawũ. Tiimacãpure pee† wiseri peecódiawũ. Siete mil basocá diawa. ãpērã ðusaáirira bayiró cuiwa. “Cõãmacũ Ɂmuãsepũ niigú dícu niipetirere dutimasĩqui”, jĩwã.

¹⁴ Puarĩmena ñañarō netōré wáatoaa mée. Máata apeyé ñañaré atiadacu.

Ángele niitugũ putiríque

¹⁵ Ángele niitugũ putiwí. Cũũ putirí, Ɂmuãsepũ niirã bayiró busurómena wedesewa:

—Basocá õpãrã dutiré nocōrōrã petia.

Cúã dutimiãriguere marĩ Õpũ Cõãmacũ dutigũdu tiii;

cũũ beserigũ Cristo teerora dutigũdu tiii.

Dutirucujãgũdaqui sãa, jĩwã.

¹⁶ Cõãmacũ díamacũ veinticuatro butoá dutirá cúã duirépĩrĩpũ duirã cúãye diaporaire munibiácũmujeawa. Cũũrē padeorã,

¹⁷ biiro jĩpeowa:

—Cõãmacũ Ɂsã Õpũ, muũ tutuanetōjōãgũ, niirucujãgũ, too sugueropũ niirigu niiã.

Mũũ tutuanetōjōãremena dutinucãã. Teero tiirã, muũrē Ɂsenire ticoa.

¹⁸ Niipetire dita macãrã muũmena cúamiwã.

Mũũ cúãmena bayiró cúarito jeaa, diarirare wapa tiíadarito teerora.

* **11:4** Zacarías 4.3,11-14. † **11:13** La décima parte de la ciudad.

Niipetira murrē padecoterare wapatígudacu. Cúã murrē profetas niíya. Murrē padeoráre wapatígudacu. Upatí macārã murrē quioníremena ñnarĩ, cúãcãrē wapatígudacu. Bári niirã murrē quioníremena ñnarĩ, cúãcãrē wapatígudacu.

Atiditá macārãrē posari tiiráre cõããdare jeaa, jĩwã.

¹⁹ Cúã teero jĩãri siro, Cõãmacũwii ãmũãsepũ niirí wii pãõnowã. Tii-wii popeapũre sicutiba niwũ. Tiitiba Cõãmacũ dutiré jóaturigue cõorépĩĩ sãñarítiba niwũ. Bũpo wããyore, bũsuré, bũpo páare wáawũ. Dita cãmeñawũ. Ocopéri yũsuáreperi bayiró peti ñaawũ.

12

Numiõye queti; pñocabiro baugũye queti

¹ Ñmũãsepũ merẽã bauré peti baurére ññawũ. Toopá sícõ numiõ niwõ. Coosãñarõ muĩpũ búreco macũ asiyárobiro bauwá. Ñami macũ muĩpũ sotoa cooye duporire péojĩgõ niwõ. Cooya dupupũre doce ñocõã cõoribeto pesawũ.

² Coo niipacó niwõ. Põnacutíadari suguerogã, pñiniré pñinogõ acaribíwo.

³ Ñmũãsepũ merẽã bauré ññawũ sũcã. Sícũ pñocabiro baugũ* sõãgũcare ññawũ. Cũũ siete dupupá cõowí. Pñamóquẽñe capesáricutigu niwĩ. Siete pesaré betori tee dupupáũre pesawũ.

⁴ Cũũ pñocõõmena ñmũãsepũ niimirira paũ† ñocõãrē páabatediocowi ditapũ. Cũũ pñocutígodo pũto nucũwĩ, coo macũ bauári, yaagũda jĩgũ.

⁵ Coosícũ wĩmagũ pñocutíwo. Cũũ niipetire dita macārã Ñpũ niigũdũ niwĩ. Tutuaromena dutigũdũ niwĩ. Too síro coo macũ Cõãmacũ pũtopũ máata néewanowĩ cũũmena dutigũdũre.

⁶ Numiõpe basocá manirõpũ dutijõãwõ Cõãmacũ coore quẽnobosáriorpũ. Toopá coore mil doscientos sesenta búrecori yaaré ecanówõ.

⁷ Ñmũãsepũ cãmerĩquẽre wáawũ. Miguel, ãpẽrã cúũyara ángelea pñocamena cãmerĩquẽwã. Pñoca, teero biiri cúũyara cãmerĩquẽpacara,

⁸ netõnucãmasĩriwa. Teero tiirá, cúã ñmũãsepũre niinemomasĩriwa.

⁹ Pñoca cõãjãnowĩ. Cũũrã sicato macũ pñino, wãtĩãrē dutigũ, Satanás, niipe-tiro macārãrē jĩditogũ niĩ. Cũũ, cúũyaramena ditapũ cõãdiocojãnowĩ.

¹⁰ Teero wáaari siro, ñmũãsepũ wedeseri tũowá. Bayiró bũsurómena jĩwĩ: —Marĩrē netõnére jeatoaa.

Cõãmacũ tutuare, cúũ marĩ Ñpũ niiré jeatoaa.

Cũũ beserigu Cristo dutiadarocã jeatoaa.

Marĩ menamacārã Cõãmacũrē padeoráre wedesãrigũ ñmũãsepũ niimiãrigũ cõãdioconoãwĩ.

Cũũ búrecori, ñamirĩ ãsãyagũ Cõãmacũ ññacoropũ cúãrē wedesãrucuwi.

¹¹ Cordero diagu, dí õmayudiabosariguere padeoríra niijĩrã, Cõãmacũye quetire wederucurira niijĩrã, cúãrē netõnucãwã.

Ñpẽrã cúãrē Cristoye wederé wapa sããdũgápacari, cuiro manirõ wederucuwa.

¹² Teero tiirá, ángelea, niipetira ñmũãsepũ niirã, useniña.

Atibúreco macārãpe, díã pairímaa macārãcã, bóaneõrã niĩãdacu múã.

Satanás “péerogã dũsaa yũre cõããdaro” jĩ masĩjĩgũ,

bayiró cúaremena múã pũto diiwáawĩ,

jĩwĩ.

¹³ Pñoca ditapũ cõãdiocori ññagũ, macũcutirigore nũnũwáwi ññarõ tiidũgãgũ.

* **12:3** Pecasãyemena: dragón. † **12:4** La tercera parte.

¹⁴ Coope cáapacu wáurere ticonowō, basocá manirōpυ wυwágodo. Too coo niirōpυ itiácūma apēcūmá deco yaaré ecanówō, pīnoca coore buamasīhērōpυ.

¹⁵ Coo wáarirope pīnoca ocoré día tiiróbiro eoyúcomiwī, coore duari tiidugágu.

¹⁶ Cūū teero tiirí, Cōāmacū ditare yetiri tiiwí, coore tiiapuga. Yeticutua, pīnoca eoyúcoremena día wáari tiimíariguere néecosāwū.

¹⁷ Teero wáari ĩñagū, pīnoca numiōmena cúanetōjōāwī. Coo pārámerā niinunsera dūsarámena cāmerīsiāgū wáawi. Cūā Cōāmacū dutirére tiirá, Jesuyére wederá niīya.

¹⁸ Pīnoca pairímaa wesapυ jeanucāwī.

13

Puarā quioráye queti

¹ Yūū ĩñawū sūcā. Sīcū quiogú peti día pairímaapυ pāmupasáwi. Cūū pūamóquēñe capesáricutiwi. Siete dupupá cūowí. Pūamóquēñe pesaré betori tee capesáricōrō pesawυ. Cūūye dupupápυre Cōāmacūrē ñañarō peti wedesere wāme jóatunoriro niiwū.

² Quiogú peti yūū ĩñarigu yái dodogúbiro baugú* niiwī. Cūū bucobiro† dūporicutiwi. Cūū yáibiro‡ userocutiwi. Pīnoca cūūrē cūū tutuare, cūū pee tiimasīrere ticowí. Cūūrē cūū duirípīrōpυ dūpowí, “dutiya” jīīgū.

³ Sicadupupūre cāmirōca niiwū. Catiri tiirí cāmirōca mee niiwū. Teero niipacaro, yatiriro niiwū. Teero tiirá, atibúreco macārā quiogú petire ĩñamanijōārā, cūūrē nunujāwā.

⁴ Basocá pīnocare padeowá, cūū quiogú petire tiimasīrere ticori ĩñarā. Quiogú peticārē padeorá jīiwā:

—Quiogú peti tiiróbiro tutuagυ maniī. Sīcūno cūūmena cāmerīsiāmasīriqui, jīimiwā.

⁵ Pīnoca cūū “dutiya” jīīarigure biiro jīīdutiwi: “Cōāmacū tiimasīrere tiimasīā yūucā; yūū niipetire dutimasīgūno niīā”, jīimiwī. Cuarenta y dos muīpūrā cūū tiimasīrere tiirí, Cōāmacū teero ĩñajāwī ména.

⁶ Cōāmacūrē ñañarō wedesewi. Cūū wāmerē, cūū niirōrē, ũmuāsepu niirārē ñañarō wedesewi.

⁷ Cūū Cōāmacū padeoráre cāmerīsiā netōnucārī, Cōāmacūpe cūūrē teero ĩñajāwī ména. Cūū niipetire pōnarī macārārē, niipetire macārī macārārē, niipetire wedeserare, niipetire dita macārārē dutimasīrere ticonowī.

⁸ Niipetira atibúreco macārā cūūrē padeoádacua. Cūā niīya Cordero cúā sīāmírīguyapūpυ cúā wāmerē jóatunoña manirā. Tiipūpυre catiré petihére cūoráye wāme dícu jóatunoā. Cūā wāme jóatunoyiro atibúreco nūcārīpυ.

⁹ Tūodugáranano tūomasīādacua:

¹⁰ “Peresu sōneconoādacua” jīīnorira

peresu wáaadacua, Cōāmacū cúūrē “teero tiinóādacua” jīīrirobirora.

“Espadamena sīānóādacua” jīīnorira

espadamena sīānóādacua, Cōāmacū cúūrē “teero tiinóādacu” jīīrirobirora.

Teero wáapacari, Cōāmacūrē padeorá wācūtutua, cūūrē añurō padeoró booa.

¹¹ Yūū ĩñawū sūcā. Āpī quiogú peti dita popeapυ mūāatiwi. Cūū sīcū cordero biro puaró capesáricutiwi. Cūū wedesere sīcū pīnoca busurobiro tūonówū.

¹² Cūū niisuguerigυ quiogú peti dutirénorē niipetirere cūoquí. Cūū ĩñacoropυ tee niipetiremena dutimasī. Cūū atibúreco niirārē niisuguerigυ cāmirō yatinorigure padeorí tiii.

* **13:2** Pecasāyemena: leopardo. † **13:2** Españolmena: oso; portuguésmena: urso. ‡ **13:2** Españolmena: león; portuguésmena: leão.

13 Cũ merẽã baurõtõ tiiẽñoĩ. Basocá ññacoropũ ãmũãse macã pecamerẽ ditapũ diiátiri tiii.

14 Cũ niisũguerigũ quiogú peti ññacoropũ merẽã bauré tiiẽñoĩ, Cõãmacũ teero ññajãĩ. Cũũpe tee tiiẽñoemena atibáreco macãrãrẽ jĩĩditoi. Tee jĩĩditoaremena niisũguerigũ queorére weedutii. Niisũguerigũra niĩ espadamena cãmitunorigũ niipacũ, catigú.

15 Niisũguerigũ cũ siro dita popeapũ muãatirigure catiri tiirére ticowi. Teemena niisũguerigũ tiiróbiro baugú weerigũpũre catiré ticowi. Teero tiigú, weerigũ wedesemasĩwĩ; cũũrẽ padeohérare sĩãrĩ tiiwĩ.

16 Niipetirare cúãye diapóarire o cúãye diamacú maquẽ wãmorĩrẽ cũ queorére jóatunorĩ tiiquí. Teero tiirá, búri niirã, uputí macãrã, pee apeyé cuorá, bóaneõrã, dutiapienori basoca, dutiapienoña manirã teeré cuoádacua.

17 Cũ queoré jóatunoña manigú sãĩmasĩriqui; dúamasĩriqui. Tee queoré quiogú peti wãme o cũ wãme bapaqueoro niĩã.

18 Ateré tũomasĩrõ booa: Tũomasĩrãno quiogú petiye wãmerẽ bapaqueoaro. Basocá teeré bapaqueomasĩcua. Cũũye wãme bapaqueoro seisientos sesenta y seis niĩã.

14

Ciento cuarenta y cuatro mil basocá Cõãmacãrẽ basapeorigue

1 Yũũ ññawũ sũcã. Cordero ãtãgú Sionpũ nucũwĩ. Cũũmena ciento cuarenta y cuatro mil basocá niiwã. Cũã Cordero wãmerẽ, cũũ Pacũ wãmerẽ cúãye diapóaripũre jóatunorira niiwã.

2 ãmũãsepũ busuri tũowú. Oco pairó õmasãñũcõrõbiro, bũpo bayiró páarobiro busũwũ. Pau búapũtẽrã cúãyere búapũtẽrẽ* tiiróbiro busũwũ.

3 Cũã tiipĩrõ pũtopũ, bapari catirá, bũtoá dutirá ññacoropũ mama basaré basawa. Basocá tee basarére masĩmasĩriwa; ciento cuarenta y cuatro mil basocá dícu teeré basamasĩwã. Cũã atibáreco macãrã watoapũre netõnénorira niiwã.

4 Cũã sĩcãrĩno numiãmena ññañaré tiiríra mee niiwã. Cũã Cordero cũũ noo wáaro nũnũyã. Cõãmacãrẽ, Corderore ticosũgueadare tiiróbiro niĩada jĩĩrã, cúã atibáreco macãrã watoapũre netõnénorira niiwã. Teero tiirá, ote dũca butisũguerepa Cõãmacãrẽ ticorẽpa tiiróbiro niicua.

5 Cũã sĩcãrĩno jĩĩditorira mee niiwã. Cõãmacũ ññacoropũre ññañaré manirã niĩyã.

Ítĩãrã ángelea wederigue

6 Yũũ ññawũ sũcã. Æpĩ ángele ãmũãsepũ wũũnetõwĩ. Cũũ atibáreco niirãrẽ, niipetire dita macãrãrẽ, niipetire põnarĩ macãrãrẽ, niipetire wedeserare, niipetire macãrĩ macãrãrẽ quetiré wedegú niiwĩ. Tee queti padeorucúre maquẽ niĩã.

7 Cũũ bayiró busurómena jĩĩdiocowi:

—Cõãmacãrẽ quioníremena ññãña. “Cũũ niipetirere dutimasĩqui”, jĩĩña. Cũũ wapa tiiádarito jeatoaa. Cũũ ãmũãsere, atiditaré, día pairímaarẽ, niipetire ocowitíre coperire tiiwĩ. Teero tiirá, cũũrẽ padeoyá, jĩĩwĩ.

8 Æpĩ ángele cũũ siro macũ wũũátĩ, jĩĩdiocowi:

—Babilonia uputí niimiri macã petijõãã. Petijõãã. Tiimacã macãrã apeditã macãrãrẽ cúã weerirare padeorí tiiwã. Teero tiirá, cúãrẽ ññañarõ ññeapera, cũmu mecãrã tiiróbiro wáari tiiwã, jĩĩwĩ.

* 14:2 Pecãsãyemena: arpas.

9 Āpī ángele puarā ángelea siro macū wuuáti, bayiró busurómena jīdiocowi:
—Quiogú petire, cūū tiiróbiro baugú weerigure padeogúno, cūū queorére cūūya diapóapu, cūūya wāmoru jóatunorigure

10 ñañarō tiigúdaqui Cōāmacū. Cōāmacū cūūmena bayiró cúagu, tutuarom-ena, bóaneōrō manirō ñañarō tiigúdaqui. Pecame, azufre jūūrémēna bayiró ñañarō netōrī tiigúdaqui. Ángelea ñañaré manirā ññacoropu, Cordero ññacoropu teero tiigúdaqui.

11 Pecame cúārē ñañarō tiiríme teero buserucujāā. Petirícu. Quiogú petire, cūū tiiróbiro baugú weerigure padeorá, cūū queorére jóatunorira bárecori, ñamirī yeerisāre buarícua.

12 Teero tiirá, Cōāmacūrē padeorá wācūtutuario booa. Cúā Cōāmacū dutirére tiirá, Jesurē padeorucúra niīya, jīwī.

13 Yūū ūmuāsepū wedeseri tuowá sūcā:
—Ateré jóaya: “Mecūāmena marī Ōpūrē padeorucújārira diará useniādacua”, jīwī.

Espíritu Santo: —Teerora niīā, jīwī—. Ñañarō netōpacára, Cōāmacūyere paderucurira niijirā, yeerisāādacua. Cōāmacū cúā ūmuāsepū jeari, cúā añurō tiirígue wapa cúārē añurō tiigúdaqui, jīwī.

Atibáreco maquē oterigüe

14 Yūū ññawū sūcā. Ōmeburuá butiríburua bauáwū. Tiiburua sotoapu basocábiro baugú duiwi. Cūūya dupupure oro beto pesawū. Wāmorure diipī† asoyóaripī cuowí.

15 Āpī ángele Cōāmacūwii ūmuāse niirí wiipū niīārigū witiatiwi. Cūū ōmeburuárū duigūre bayiró busurómena jīwī:

—Mūuyarīmena oteriguere páataneōña. Atibáreco maquē oteré dāca seerítōno jeatoaa. Bucuátuaieaa méē, jīwī.

16 Cūū teero jīrī tuogú, atibáreco maquē oteriguere páataneōwī. Teedūcare seenéōwī.

17 Āpī ángele Cōāmacūwii ūmuāse niirí wiipū niīārigū witiatiwi. Cūūcā diipī asoyóaripī cuowí.

18 Āpī ángele wáicura sópeoro tiiróbiro baurópu witiatiwi. Cūū pecamerē dutimasīrere cuoi. Cūū diipī asoyóaripī cuogūre bayiró busurómena jīwī:

—Mūuyarī asoyóaripīmena atibáreco maquē ušetōrīrē páataneōña. Tee ñijōātoaa méē.

19 Cūū teero jīrī tuogú, cūūyarīmena atibáreco maquē usere páataneōwī. Teeré néē, use cutamutōrī coperū cōāwī. Tee cutamutōre “Cōāmacū ñañarāmena bayiró cúare” jīdugaro tiia.

20 Teesere tiimacā wesapū cutamutōnowū. Cúā cutamutōrī, dí pairó witiwū. Tee dí caballoa wāmuā decopū duatuwū. Wāmuā decopū duarócōrō ōmayuyutiawū trescientos kilómetros yoaro.

15

Ángelea ñañarō tiitúadarigüe

1 Yūū ññawū sūcā. Apeyé merēā bauré bayiró ucuanérere ūmuāsepū ññawū. Siete ángelea niiwā. Cúā siete ñañaré tiitúadarere cuoábara niiwā. Teemēna Cōāmacū bayiró cúare tiíadare petiádacu.

2 Día pairímaabiro ññawū. Añurō ocosusúrimaa, bídrū pecamemēna wúoarimaa tiiróbiro bauwū. Tiimaá pūtopū basocá nucūwā. Cúā “quiogú

† 14:14 Pecasāyemēna: hoz.

petire, teero biiri cūūrē weerigure padeoyá” jīi dutiriguere netōnucārira niiwā. Cūā “cūū queorére jóatuya” jīīrcārē, netōnucārira niiwā. Cūā Cōāmacū ticorigue búapūtērērē cuowá.

³ Cūā Cōāmacūrē padecotegu Moisés basariguemena basapeowa. Corderoyere basapeowa. Biiro jīiwā:

Cōāmacū ūsā Ōpū tutuanetōjōāgū, niipetire mūū tiiré añurō ññariññure niiā. Teeré ññarā, ūsā ññamanijōāñ.

Mūū niipetire dita macārā Ōpū niiā.

Mūū tiirécutire añuré niiā; diamacú niiā.

⁴ Niipetira mūūrē cuiro booa.

Niipetira mūūrē padeoró booa.

Mūū sícūrā ññaré manigú niiā.

Niipetire dita macārā mūū puto jeará mūū añurō tiirére ññarira niijīrā, mūūrē padeoádacua, jīi basawa.

⁵ Too síro yūū ññawū sūcā. Cōāmacūwii ūmūāsepu niirí wii popeapu Ññunetōjōāri Tatia pāōnowū. Tiitatia popeapu Cōāmacū dutiré jóature cuorépirī sññarítiba niiwū.

⁶ Cūā siete ángelea tiitiatapu niirira witiatiwa. Cūā suti butiré jūīrīmaníre bayiró asiyáre sññarira niiwā. Cutiropu oro caserore siatúrira niiwā. Siete ññaré tiitúadarere ññeādara witiatiwa.

⁷ Sícū catirá menamacū cūā siete ángeleare siete oro baparire ticowi. Tee-baparipure Cōāmacū catirucugu ññarāmena bayiró cúare tiíadare maquē dadajāwū.

⁸ Ññunetōjōāri Tatiapu cūū asibatéremena, cūū tutuaremena ōme bus-esesajōāwū. Teero tiiró, tiitiatapure sññawamasñña maniwú; téé siete ángelea cūā siete ññaré tiíari siropu, sññawamasñnowū.

16

Siete ññaré tiitúadare cuoré bapari

¹ Yūū tuowú sūcā. Yūū Cōāmacūwii pu wedeseri tuowú. Siete ángeleare bayiró busurómena jīiti:

—Múāye bapari maquērē píobatediocora wáaya. Tee maquē Cōāmacū ññarāmena bayiró cúare ññeādare niiā, jīiti.

² Niisuguegu wáa, cūūya bapa maquērē atiditapú píobatediocowi. Teero tiíari siro, basocá quiogú petire weerigure padeó, cūūrē queorére jóatunorirare cāmi bóare wáawu. Docore, pñniré niiwū.

³ Cūū siro macū cūūya bapa maquērē día pairímaapu píobatediocowi. Tiímaa díímaa wáajāwū. Diarigūye díbiro niiwū. Tiímaapu niirā diapetijōāwū.

⁴ Puarā siro macū cūūya bapa maquērē díamaarīpu, oco witré coperipu píobatediocowi. Teemaarī, teecoperi díi posajōāwū.

⁵ Ángele ocoré cotegú wedeseri tuowú:

—Ōpū, mūū ññaré manigú niiā.

Mūū cūārē teero wapa tiigú, diamacú maquē tiigú tiia.

Mūū niirucujāgū, too sugueropu niirigu niiā.

⁶ Cūā mūūrē padeoráre, mūūyara profetare sññayíra.

Cūāye díi ōmayucori tiyíra.

Cūā teero tiiré wapa mūū cūārē díi sñnidutíwu, jīiwī.

⁷ Cōāmacūrē wácūra sópeoro tiiróbiro baurópu wedesewionecori tuowú:

—Teerora niiã. Cõãmacũ ãsã Ôpũ tutuanetõjõãgũ, m̃m̃ cũãrẽ wapa tiirẽ diamacũ niiã; m̃m̃ diamacũ besea, jĩti.

⁸ Itĩãrã siro macũ cũya bapa maquẽrẽ muĩpũ búreco macũ sotoapu píobatediocowi. Teeména muĩpũ bayiró asi, basocáre sóewi.

⁹ Basocá bayiró sóenowã. Teero sóenopacara, cũã ñãñaré tiirére wãcũpati, wasoríwa. “Cõãmacũ niipetirere dutimasĩqui”, jĩriwa. Ñãñarõ peti jĩtutiwa cũãrẽ, tee ñãñaré wáari tiipetimasĩjãgũ niipacari.

¹⁰ Bapari siro macũ cũya bapa maquẽrẽ quiogú petiyapĩrõpu píobatediocowi. Niipetiro cũã dutirá niirõpu naĩtĩãjõãwũ. Basocá pũninorã, cũãye ñemerõrĩrẽ bayiró bacadiyówa.

¹¹ Cũã cãmi bóarere ñãpacara, pũninopacara, Cõãmacũ ãmũãsepũ niigárẽ ñãñarõ peti jĩtutiwa. Cũã ñãñaré tiirére wãcũpati, wasoríwa.

¹² Sicamoquẽñerã siro macũ cũya bapa maquẽrẽ díã Éufratespu píobatediocowi. Tiimaá sibipetijõãrĩ tiinówũ, muĩpũ m̃ãatiro macãrã õpãrã tĩãwaaro jĩrõ.

¹³ Yũũ ñãwũ sũcã. Pĩnocaya ãseropũ, quiogú petiya ãseropũ, cordero-biro puaró capesáricatigu “Cõãmacũ tiimasĩrere tiimasĩã yũũcã” jĩditorigũya ãseropũre itĩãrã wãtĩã witiatiwa. Tũbũroabiro baurá niĩwã.

¹⁴ Wãtĩã tutuaremena tiieñowã. Niipetiro macãrã õpãrãrẽ neãdutira witiatiwa, Cõãmacũyaramena cãmerĩsĩããda jĩrã. Cũã cãmerĩsĩããdari búreco Cõãmacũ netõnucããdari búreco peti niĩãdacu.

¹⁵ “Ñãurõ tiiyá. Wãcũña manirõ yaarépigu atiro tiiróbiro yũũ atiguda. Ñãacorano cũãye suti sãñaãdarere quẽnoyúera, yũũ atiri, ñãurõ ãseniãdacua. Teero tiihéra, sutimanírã basocá cũãrẽ ñãrĩ, boboãdacua”.

¹⁶ Wãtĩã tũbũroabiro baurá atibúreco macãrã õpãrãrẽ neãrĩ tiiwá. Cũã neãrõ hebreoayemena “Armagedón” wãmecũtia.

¹⁷ Ángele niitugũ cũya bapa maquẽrẽ píobatediocowi. Cũũ teero tiirí, Cõãmacũwii ãmũãse niirí wii niirípĩrõpu bayiró busaró wedesere witiwũ.

—Niipetire túajeanoã sãa, jĩti.

¹⁸ Bũpo wããyore, búsuré, bũpo páare wáawũ. Dita bayiró cãmeñawũ. Basocá atibúreco niinucãri sirore, atitócãrẽ dita nocõrõca cãmeñaria. Bayiró peti cãmeñawũ.

¹⁹ Ëputí niirí macã itiarõpu yetinucãjõãwũ. Niipetire macãrĩ jõëdiwawũ. Cõãmacũ ãputí niirí macã Babilonia macãrãrẽ acabóriwi, “cũãrẽ wapa tiigúda” jĩrigũ niijĩgũ. Cũãmena bayiró cúarigu niijĩgũ, bóaneõrõ manirõ cũãrẽ wapa tiiwí.

²⁰ Niipetire nũcũrĩ duacodiawũ. Ëtãyucũ cõãjãnowũ.

²¹ Ocopéri yũsuáreperi bayiréperitõ basocá sotoapu ñãapeawũ. Sĩquẽñeperi cuarenta kilos nũcũwũ. Cõãmacũ teeperimena cũãrẽ bayiró peti ñãñarõ tiirí ñãrã, “ñãñarõ peti tiigú niĩ cũũ” jĩjãwã.

17

Ëmũãmena ñeeape wapatárigore wapa tiirígue

¹ Sícũ siete ángelea siete bapari cũoríra menamacũ ati, yũũre jĩwĩ:

—Jãmũ, díamaarĩ sotoa duigó ãmũãmena ñeeape wapatárgore Cõãmacũ wapa tiiãdare maquẽrẽ ãñomá.

² Atibúreco macãrã õpãrã coomena ñãñarére tiíya. Coo ñãñaré tiirémãna atibúreco niirã cũmu mecũrã tiiróbiro wáaaya, jĩwĩ.

³ Y_{uu} cānirípacari ñnarõp_{ure} Espíritu quēērdõp_u tiiróbiro ēñonemówĩ sũcã. Quēērdõp_u ángele y_{uure} basocá manirõp_u néewawi. Toopú sícõrē ññawũ. Coo quiogú peti sotoap_u pesawo. Cũ sōãgú niiwĩ. Quiogú petiya õpũũp_{ure} pee Cõãmacũrē ñañarõ peti wedesere wãme jóatunoriro niiwũ. Cũ siete dupupá, p_{uamóquēñe} capesári c_{uowí}.

⁴ Numiõ ñamu tiiróbiro sōã ñiisãñúrõcare, teero biiri bayiró sōãrdõrē sãñawõ. Oro, ùtãperi wapapacáremena, “perla” wapapacáremena mamonorigo niiwõ. Sicabapa oro bapa c_{uowó}. Æpērãména ñañarõ ñeeapere tiibapap_{ure} dadajãwũ. Coo ùmũãmena ñañarõ ñeeaperecã toopú niiwũ.

⁵ Cooya diapóp_{ure} wãme jóatunoriro niiwũ: “Y_{uu} Babilonia Æputí Niirí Macã niia; Numiã Æmũãrē Ñeeape Wapatára Paco niia; Æpērãména Ñañarõ Ñeeapera Paco niia”, jĩ jóatunoriro niiwũ. Teewãme “biiro jĩdũgaro tia” jĩmasĩña maniwũ.

⁶ Coo Jesuré padeorá cũyere diamacú wederé wapa cũãrē sãduti_{rigo} niiwõ. Cũã diari ññanemodũgago, cũmugõ sñinemódũgago tiiróbiro niiwõ.

Coore ñña, bayiró ññamanijõãwũ.

⁷ Ángele y_{uure} jĩwĩ:

—¿M_{uu} t_{uomasĩrigari} ññamanijõãgũ? Numiõye maquērē, teero biiri coo pesagúye maquērē m_{uure} masĩrĩ tiigúda. Coo pesagú quiogú peti siete dupupá, p_{uamóquēñe} capesári c_{uogú} niia.

⁸ Quiogú peti m_{uu} ñnarig_u too sũguerop_u niimiwĩrã; mecútigãrē manii; niiditidiari copep_u m_{uãatigũdu} tiii; pecamep_u wãa, yapacutíjãgũdu niia. Teero tiinóãdari sũguerore, atibúreco macãrã quiogú petire “niimiwĩ; manii; atigũdu tiii” jĩrig_u jeari ññarã, ññamanijõããdacua. Cũã Corderoyapũp_u cũã wãmerē jóatunoña mania. Atibúreco nãcãríp_u tiipũp_{ure} catiré petihére c_{uoáda} wãmerē jóatunoã.

⁹ Ateré t_{uomasĩrõ} booa. Siete dupupá siete ùtãyuc_u jĩdũgaro tia. Coo tee ùtãyuc_u sotoap_u duiyo. Tee dupupára sũcã siete õpãrã jĩdũgaro tia.

¹⁰ Sicamoquēñerã õpãrã peticodiawa mée. Sícũ dutii. Æpĩ manii ména. Cũã atig_u, péerogã dutigũdaqui.

¹¹ Quiogú peti niimirig_u, mecútigã manigú, siete õpãrã siro macũ niia. Cũã siete õpãrã menamacũ niigũrã niia. Pecamep_u wãa, yapacutíjãgũdu niia.

¹² P_{uamóquēñe} capesári m_{uu} ññãrigne p_{uamóquēñerã} õpãrã jĩdũgaro tia. Cũã dutiriya ména. Quiogú petimena õpãrã tiiróbiro dutiré ñee, sica hora dutiadacua.

¹³ Cũã sícãrĩbíro wãcũãdacua. Cũã dutirá niipacara, quiogú petire “m_{uu} sícãrã dutiya; ùsã m_{uu} doca macãrã niiaãdacu” jĩãdacua.

¹⁴ Cũã Corderomena cãmerĩsĩããdacua. Cũã niipetira õpãrã nemorõ ùputí macũ niijĩgũ, cũãrē netõnucãjãgũdaqui. Cũãmena niiaãdara Cõãmacũ booríra, cũã beserira niia. Cõãmacũrē padeodúririra niia, jĩwĩ.

¹⁵ Ángele jĩñemowĩ y_{uure}:

—M_{uu} numiõ dímaarĩ sotoap_u duii ññããwũ. Teemaarĩ “niipetire macãrĩ macãrã, niipetire põnarĩ macãrã, niipetire dita macãrã, niipetire wedesera niia” jĩdũgaro tia.

¹⁶ P_{uamóquēñerã} õpãrã m_{uu} ññãrira quiogú petimena ññãgõrē ññatutiadacua. Cooyere ãmapetijã, sutimanígõ p_{u_tuári} tiiãdacua. Cooya õpũũrē yaaadacua; cõãrĩrē sóecõãjããdacua.

¹⁷ Cõãmacũ cũãrē sícãrĩbíro wãcũrĩ tiigũdaqui. Teero tiirá, cũã quiogú petire cũã sotoa macũ õpũ sõnecoadacua. Cũãpe “ùsã booróm_{ena} teero tia” jĩ

wācūmicua. Quiogú peti cúã õpũ niitugudaqui, té Cõãmacũ “biiro wáaadacu” jĩrirobirora wáari siropũ.

¹⁸ Numiõ mũũ ññaãrigo “tiimacã ɱpatí niirí macã” jĩdũgaro tia. Tiimacã õpũ atibúreco macãrã õpãrãrẽ dutigú niigudaqui, jĩwĩ.

18

Babilonia petirigue

¹ Too síro yũũ ññawũ sũcã. Āpĩ ángele ẽmũãsepe niĩarigu diiátiwi. Cũũ dutiré cuogú peti niwĩ. Cũũ asibatéremena atibúreco bóbatejõãwũ.

² Bayiró busurómena wedesewi:

—Babilonia ɱpatí niimiri macã petijõãã. Petijõãã.

Wātĩã, minipõná booribasoca niirõ posajõãã.

Niipetira wũurá ẽniré yaará niirí macã posajõãã; basocá cúã doorácã niĩya.

³ Tiimacã numiõ ññaarõ ñeeape wapatágo tiiróbiro ɱgaripéanori macã niĩã.

Coomena niipetire dita macãrã cũmu mecãrã tiiróbiro wáawa.

Atibúreco macãrã õpãrã coo weerirare padeojĩrã, ññaarõ ñeepera tiiróbiro niwã.

Coo ɱgaripéa netõnucãgõ, pee peti apeyé búri niiré wapatĩãmajãwõ.

Teero tiirã, niipetire dita macãrã dúari basoca pee apeyé cuorã putuáwa, jĩwĩ.

⁴ Āpĩ ẽmũãsepe niigú wedeseri tuowá:

—Múã, yũũ beserira niirã, tiimacãrẽ witiya,

múãcã cúã tiiróbiro ññaaré tiirí.

Cúã tiiróbiro tiirã, ññaarõ tiinóbocu.

⁵ Cúã ññaaré tiiré pairó peti bucũácu.

Teero tiigú, Cõãmacũ cúã ññaaré tiiré añurõ masĩ.

⁶ Tiimacã macãrã ãpẽrãrẽ ññaaré tiirigue wapa teerora cúãrẽ ññaarõ ticãméarõ.

Āpẽrãrẽ posari tiiróbirora pũarĩ nemorõ posari tiiaro.

Bóaneõ ññarõ manirõ nemorõ cúãrẽ ññaarõ tiiaro.

⁷ Tiimacã macãrãpe “ãpẽrã nemorõ añnetõnucãã” jĩmiwã.

Cúã teero jĩrigue wapa cúã ññaarõ jĩriro jeatuario bayiró pũninoĩ tiiaro.

Cúã ɱgaripéa netõnucãrã, noo booró apeyenórẽ wapatĩãmajãwã.

Cúã teero tiĩmarigue wapa cúã ññaarõ tiiriro jeatuario bayiró boorituari tiiaro.

Tiimacã macãrã wãcũya: “Ƴsã atiditá õpõ tiiróbiro niĩã; wapewio tiiróbiro niiria; boorituridojãadacu”, jĩ wãcũmiya.

⁸ Teero jĩrẽ wapa wãcũña manirõ sicaburecora ate cúãrẽ ññaaré wáaadacu:

Basocá diajõãadacua; ãpẽrã boorituaadacua; ɱabóare wáaadacu.

Pecamemena sóecõãnoadacu. Cõãmacũ marĩ Āpũ cúãrẽ diamacú wapa tiigũdu tutuanetõjõãgũ niĩ, jĩwĩ.

⁹ Atibúreco macãrã õpãrã tiimacã macãrãmena cõãpõnarẽ weerirare padeowá. Cúã tiiróbiro ɱgaripéa netõnucãrã, noo booró apeyenórẽ wapatĩãmajãwã.

Teero tiirã, tiimacã jũũ, õme buse nucũrĩ ññarã, “ade, ade” jĩ, utiadacua.

¹⁰ “Maricãrẽ ññaarõ tiirí” jĩrã, yoaropũ ññaconucũadacua. Biiro jĩĩadacua:

—Ade, ade, Babilonia ɱpatí niimiri macã, “petiricu” jĩmiwã.

Wãcũña manirõ cúã ññaaré tiiré wapa wapa tiiré jeatoaa, jĩĩadacua.

¹¹ Niipetire dita macãrã dúari basoca cúãye apeyeré sãirã manirĩ ññarã, tiimacãrẽ utiadacua. “Ade, ade”, jĩĩadacua.

¹² Cúã dúare noquẽ niimiyiro: Oromena tiiré, platomena tiiré, ẽtãperi wapapacãreperi, “perla” wapapacãreperi; teero biiri suti añurõ butiré, suti

ñamu tiiróbiro sōã ñiisãñúre, suti “seda”, suti bayiró sōãré; teero biiri niipetire yuca sitiaãñúreyuca, “marfilmena” tiiré, sawirigumena tiiré, “broncemena” tiiré, cōmeména tiiré, “mármolmena” tiiré;

¹³ teero biiri “canela” wāmecutire, yaaré poari tiiré, sitiaãñúre busere, “mirra” wāmecutire; teero biiri sīpēbiro bauré sitiaãñúre, vino, olivogū dūca use, harina ãñuré pã tiiré, trigo; caballoa wéerecori niimiyiro. Āpēã niimiyira: Wáicura apeyé òmarã, oveja, caballoa, dutiapenori basocacã niimiyira.

¹⁴ Dúari basocá tiimacãrē jīñadacua:

—Múã bayiró maímírigue petijōãã.

Niipetire múã ãñuré cūomírigue ditijōãã.

Dee ti buaríadacu, jīñadacua.

¹⁵ Teeré dúari basocá, tiimacãpū pairó dúa wapatámiãrira yoaropū pūtuáñucãadacua, “maricãrē ñañarō tiirí” jīñã. Utiréména

¹⁶ biiro jīñadacua:

—Ade, ade, uputí niimiri macã ñañanetōjōãrō wáajãã.

Tiimacã sícō numiō suti ãñurō butiré, ñamu tiiróbiro sōã ñiisãñúre, bayiró sōãré sãñagō tiiróbiro niimiãwã.

Oro, ãtãperi wapapacáreména, “perla” wapapacáreména mamonorigo tiiróbiro niimiãwã.

¹⁷ Wãcũña manirō ate wapapacáre ditipetijōãã, jīñadacua.

Niipetira doorérawū waatúra, teerawūmēna wáanetōrã, teerawūpū paderá, niipetira día pairímaapū wáarepawūre paderá yoaropū pūtuápasajeaadacua.

¹⁸ Tiimacã jūũ, òme buseri ññarã, bayiró busurómena jīñadacua:

—Apemacã tiimacã tiiróbiro uputí niirí macã maniã, jīñadacua.

¹⁹ Bayiró bóaneõre ññorã, cúãye dupupárpū ditare maapéoacua. Uti, bayiró busurómena jīñadacua:

—Ade, ade, uputí niimiri macã ñañanetōjōãrō wáajãã.

Tiimacã maquē niyeruména niipetira día pairímaapū wáarepawū cūorá ãñurō wapatámiãwãrã.

Wãcũña manirō tiimacã ditijōãã, jīñadacua.

²⁰ Múã ãmũãsepū niirãpe, tiimacãrē cōãrĩ, useniña.

Múã Cōãmacãrē padeorá, Jesús cūãyere wededutigu beserira, teero biiri profetas, useniña.

Tiimacã macãrã múãrē ñañarō netōrĩ tiiwá méé.

Cúã teero tiirigue wapa Cōãmacū cúãrē ñañaré wapa tiii sáa.

²¹ Síccū ángele tutuagū ãtãquicare néemūõcowi. Oteréperi yaaréperi wãñiãríquica tiiróbiro bauwá. Tiiquire día pairímaapū déecõãñogũ, biiro jīñwĩ:

—Atiquiré déecõãñorō tiiróbiro Babilonia uputí niimiri macã petijōããadacu.

Ññanemóricu sáa.

²² Tiimacãpūre búapãtēre, basaré, peruri putiré, corneta busurére tūonemóricu sáa.

Tiimacãpūre paderá ãñurō menirã maniãadacua.

Tiimacãpūre oteréperi wãñiãrĩ busurére tūonemóricu.

²³ Tiimacãpūre sīãwócore maniãadacu.

Tiimacãpūre wãmosíara useni basapeorere tūonemóricu sáa.

Tiimacã macãrã dúari basocá apeyé dita macãrã nemorō dúamenirã niimiwã.

Tiimacã macãrã yáíwa oco sitará tiirénoména niipetire dita macãrãrē jīñditowa, jīñwĩ.

²⁴ Tiimacã niipetira profetare, Cõãmacũrẽ padeoráre sãrígue wapa cꞵocú. Teero biiri niipetira atibúreco macãrãrẽ sãrígue wapa cꞵocú.

19

¹ Too síro yꞵꞵ tꞵowá sũcã. Pau ãmũãsepꞵ niirã bayiró busarómena wedeseri tꞵowá:

Cõãmacũrẽ ãsenire ticoa.

Marĩyagu Cõãmacũ marĩrẽ netõnégũ niĩ.

Niipetirere dutimasĩgũ, tutuanetõjõãgũ niĩ.

² Cũũ ñañaré tiiráre wapa tiiré queoró niĩ; diamacú niĩ.

Tiimacã sícõ numiõ ãmũãrẽ ñeeape wapatágo tiiróbiro wapa tiinóri macã putuáa.

Tiimacã ãpẽrãména ñañarõ ñeeapera tiiróbiro ãgaripéanojĩrõ, niipetiro macãrãrẽ ñañowá.

Cõãmacũ cũũrẽ padecoterare sãrẽ wapa tiimacãrẽ ñañarõ tiicãméwĩ, jĩwã.

³ Jĩnemowã sũcã:

—Cõãmacũrẽ ãsenire ticoa. Tiimacã õme buserucujããdacu, jĩwã.

⁴ Veinticuatro butoá dutirá, bapari catirá Cõãmacũ tiipĩrõpꞵ duigáre padeorá, ñicãcoberimena jeacũmuwã. Biiro jĩwã:

—Teerora wáaaro. Cõãmacũrẽ ãsenire ticoa, jĩwã.

⁵ Tiipĩrõpꞵ sícũ wedesewionecori tꞵowá:

Marĩyagu Cõãmacũrẽ ãsenire ticoaro.

Niipetira Cõãmacũrẽ padecotera, quioníremena cũũrẽ ññarã, bári niirã, ãputí macãrã teerora tiáro,

jĩti.

Cordero wãmosíadari bosebureco

⁶ Yꞵꞵ tꞵowá sũcã. Pau wedesera tiiróbiro tꞵowá. Oco pairó õmasãncõrõbiro busuwa. Bupo bayiró páaro tiiróbiro busuwa. Biiro jĩwã:

Cõãmacũrẽ ãsenire ticoa.

Cõãmacũ marĩ Õpũ tutuanetõjõãgũ dutinucãĩ.

⁷ Õsenico. Bayiró ãsenirã niico.

Cõãmacũrẽ “ãñunetõjõãĩ” jĩ, ãsenire ticoco.

Cordero cũũrẽ padeoráména niinucããdari bureco jeatoaa.

Cũũrẽ padeorá cũũ numo niigõdo tiiróbiro niĩya.

Numo niigõdo coo basiro ãñurõ quẽnoãrigopꞵ niico.

Cũã coo tiiróbiro quẽnoãrirapꞵ niĩya.

⁸ Cũã suti butiré, jũĩrĩmaníre, bayiró asiyárere sããnoãrira niĩya, jĩwã.

Suti butiré “Cõãmacũrẽ padeorá ãñurõ tiiré niĩ” jĩdũgaro tiia.

⁹ Ángele yꞵꞵre jĩwĩ:

—Ateré jóaya: “Cordero cũũ wãmosíari bosebureco niirĩpꞵ cũũ boocórira ãseniãdacua”, jĩwĩ.

Cũũ yꞵꞵre jĩnemowĩ:

—Tee Cõãmacũ wedesere diamacú niĩ.

¹⁰ Ángele teero jĩrĩ tꞵogú, cũũrẽ padeogú, cũũ puto ñicãcoberimena jeacũmumiwã. Yꞵꞵ teero tiirí, yꞵꞵre jĩwĩ:

—Teeré tiiríjãña. Yꞵꞵcã Cõãmacũrẽ padecotegura niĩ. Mꞵꞵ tiiróbirora, mꞵꞵya wedera Jesuyére wederá tiiróbirora niĩ. Cõãmacũ dícare ñicãcoberimena jeacũmu, padeoyá, jĩwĩ.

Espíritu Santo profetare masĩrĩ tiiyígu. Tee masĩré tioréména wedeyira. Teerora Jesuyére wederácã Espíritu Santo masĩré tioréména wedecua.

Caballo butigú sotoapꝝ pesagúye queti

11 Yꝝ iñawũ sũcã. Ɛmũãse tusuri iñawũ. Caballo butigú bauánucãjeawi. Cũũ sotoapꝝ sũcũ pesawi. Cũũrẽna “wasoró manirõ Cõãmacũyere diamacũ wederucugꝝ” jĩĩya. Cũũ ñañaré tiirare diamacũ wapa tiiquí. Cãmerĩsĩãgũ wáagꝝ, diamacũ tiigũ niĩ.

12 Cũũ capeari pecame jũũrípõnabiro niiwũ. Cũũya dupupare pee pesaré betori pesawꝝ. Sicawãme jóature cꝝowí. Tiiwãmerẽ cũũ dícu masĩ.

13 Sutiró dí púuarimore sãñawĩ. Cũũ wãmecutiwi Cõãmacũ Wãcũrere Wedegú.

14 Surara ãmũãse macãrã cũũrẽ nꝝnũwã. Cũũ suti butiré jũũrĩmanirere sãñawã. Cũũ caballoa butirá sotoapꝝ pesawa.

15 Cũũya ɱseropꝝ espada pꝝaniñape asoyóaripĩ súuwitiwꝝ. Tiipĩmena niipetire dita macãrãrẽ netõnucãgũdaqui. Tutuaromena dutigũdaqui. Cũũ cúãrẽ ɱsegũɱcare cꝝtamũtõrõ tiirõbiro wapa tiigũdaqui. Cũũ teero tiigú, Cõãmacũ tutuanetõjõãgũ cúãmena bayiró cúare ẽñogũdaqui.

16 Cũũya sutirõpꝝ, cũũya ɱsebetõpꝝ wãme jóatunowũ. “NIIPETIRA ÕPÃRÃ NEMORÕ ƐPƐTÍ MACƐ”, jĩ jóatunore tusawꝝ.

17 Yꝝ iñawũ sũcã. Sũcũ ángele muĩpũ búreco macũpꝝre nucũgãrẽ iñawũ. Cũũ niipetira ãmũãsepꝝ wũũrãre bayiró busarõmena wedewi:

—Neãña, Cõãmacũ múãrẽ boseyaadare quẽnobosãrere yaaadara.

18 Õpãrãyé diiré, surarare dutirãye diiré, tutuaraye diiré, caballoaye diiré, cúã sotoapꝝ pesarãye diiré, niipetiraye diiré yaaadacu; dutiapenori basoca, dutiapenoña manirã, búri niirã, ɱpꝝtí macãrãye diiré yaaadacu, jĩĩwĩ.

19 Yꝝ iñawũ sũcã. Quiogú peti, atibúreco macãrã õpãrã, cúãyara surara neãwã. Cũũ neãrã, “jãmꝝ, cãmerĩsĩãco” jĩĩwã. Teero tiirã, caballo sotoapꝝ pesagũmena, cũũyara suraramena cãmerĩsĩãrã wãamiwã.

20 Caballo sotoapꝝ pesagúpe quiogú petire ñeewĩ. Cũũmena “Cõãmacũ tiimasĩrere tiimasĩã yũcã” jĩĩditorigũcãrẽ ñeewĩ. Cũũ quiogú peti iñacoropꝝ tiĩẽñowĩ. Teemena niipetira quiogú petire queorere jóatunorirare cũũrẽ weerigũre padeorãre jĩĩditowi. Cũũ pũarã catirãra pecametaropꝝ cõãñoconowã. Tiitaro “azufre” wãmecutire ɱpe tiirõbiro sipirẽmena jũũã.

21 Æpẽrã cúã menamacãrãpere caballo sotoapꝝ pesagúra sãpetijãwĩ cũũya ɱseropꝝ súuwitiripĩmena. Teero sãpetiari siro, niipetira wũũrã cúãye diiré yaa, yapinetõjõãwã.

20

Mil cãmari Jesús dutiadare

1 Yꝝ iñawũ sũcã. Sũcũ ángele ãmũãsepꝝ niĩãrigũ diiãtiwi. Cũũ niiditidiari cope macã sawire, teero biiri pairída cõmedarẽ cꝝowí.

2 Cũũ pĩnocare ñeewĩ. Cũũ sicato atibúreco tiirí siro macũ “pĩno” jĩĩnorigũ niĩ. Cũũ wãtĩãrẽ dutigú, Satanás niĩ. Cũũrẽ cõmedamena mil cãmari siatúcũwĩ.

3 Cũũrẽ niiditidiari copepꝝ cõãdiocowi. Cõãdiocoari siro, tiicope soperẽ sawimena biajãwĩ. Mil cãmari basocãre jĩĩditorijããrõ jĩĩgũ, teero tiiwí. Too síro jõãnógũɱniigũ tiii. Yoari mee jõãnórighũ niigũdaqui.

4 Yꝝ iñawũ sũcã. Õpãrã duirẽpĩrĩpũ duirãre iñawũ. Cõãmacũ cúãrẽ diamacũ besemasĩrere ticowi. Æpẽrãrẽ iñawũ. Cũũ Cõãmacũye queti, Jesuyere wederã niiyira; cúã quiogú peti, cũũ weerigũre padeoríyira; cũũ queorere cúãye diapóaripꝝ, cúãye wãmorĩpꝝ jóatudutiriyira. Teewapa cúãye dupupãre

páatanoyira. Teero tiirá, cúã diarirapɯ niipacara, masārira niiwã. Cúã masāri siro, Cristomena mil cūmarĩ basocáre dutiwa.

⁵ Teero tiinórira niijĩrã, ãpērã diarira sɯguero masãsɯguetoaadacua. (Ãpērã diarirapeja masãmuãriwa ména. Dupupáre páatanorira mil cūmarĩ òpārã niĩari siro, masãmuãwã.)

⁶ Diarira masãsɯguerira ñañaré manirã niĩya; ɯseniya. Cúã dianemoricua; pecamepɯ wáaricua. Cúã paiá niĩadacua, Cõãmacũyere, Cristoyere padeadara. Cúã mil cūmarĩ Cristomena dutiadacua.

Satanás ditinetõjõãrigue

⁷ Mil cūmarĩ netõãri siro, tiicopepɯ siatúcūnorigɯ Satanárẽ jõã, pãõwioneconogũdaqui.

⁸ Cúã niipetiropɯ niipetire dita macãrãrẽ jĩĩditogɯ wáagũdaqui. Gog, Magog wãmecutiri macã macãrãcãrẽ teorora tiigũdaqui. Cúãmena sɯo, cãmerĩsĩãgũda jĩĩgũ, néõgũdaqui. Cúã paɯ niĩadacua ditatupari pairímaa día wesa maquẽ tiiróbiro.

⁹ Cúã niipetiro tiiditapɯre jeaadacua. Cõãmacũrẽ padeorá niirõpɯ, cūũ maĩrí macãrẽ niisodeaadacua. Cõãmacũpe pecame ticodiocogũdaqui, niisodearare sóeditiojãgũda jĩĩgũ. Niipetira sóeditionoãdacua.

¹⁰ Wãtĩãrẽ dutigú cúãrẽ jĩĩditorigɯ pecametaropɯ cõãdioconogũdaqui. Tiitaropɯ azufre jũũã. Toopú quiogú peti, “Cõãmacũ tiimasĩrere tiimasĩã yɯɯja” jĩĩditorigũcã cõãdioconowã. Toopú búrecori, ñamirĩ ñañarõ netõrucúadacua.

Butirípĩrõpɯ duigú ñañaré tiirĩrare wapa tiirígue

¹¹ Yɯɯ ññawũ sũcã. Òpũ duirípĩrõ pairípĩrõ butirípĩrõrẽ ññawũ. Tiipĩrõpɯ duigúre ññawũ. Cúã ññacoropɯre atibúreco, ɯmuãse ditijõãwũ. Baunemóriwɯ sáa.

¹² Diarira tiipĩrõ díamacũpɯ nucũrĩ ññawũ. Cúã ɯputí macãrã, búri niirã niiwã. Cúã too nucũrĩ, jóaturepũrĩrẽ pãõwĩ. Apepũ catiré petihére cɯorá wãmerẽ jóaturipũcãrẽ pãõwĩ. Diarira tiirígue teepũrĩpɯ jóatunowũ. Teepũrĩpɯ jóariguere buetoagɯ, cúãrẽ wapa tiiwí.

¹³ Día pairímaapɯ diarira tiipĩrõ pɯtopɯ jeawa. Diarira yeeripũna niirõpɯ niimiracã toopúra jeawa. Cúãcõrõ cúã tiiríguere buegɯ, cúãrẽ wapa tiiwí.

¹⁴ Diarira yeeripũna niirõ cõãdioconowũ pecametaropɯ. Tiitaropɯ cõãre dianemojõãre niĩã.

¹⁵ Sícũ cūũ wãmerẽ catiré petihére cɯorá wãmerẽ jóaturipũpɯ jóatunoña manigũno tiitaropɯ cõãdioconowĩ.

21

Mama ɯmuãse, mama dita wasorígue

¹ Yɯɯ ññawũ sũcã. Mama ɯmuãse, mama dita ññawũ. Niisɯgueri ɯmuãse, niisɯgueri dita ditipetijõãwũ; día pairímaacã teorora.

² ɴmuãse Cõãmacũ pɯtopɯ Mama Jerusalén ñañaré manirĩ macãrẽ diiátiri ññawũ. Ññurõ quẽnoãri macã niiwũ. Sícõ numiõ wãmosiãgodo manũrẽ ññurõ tusaaro jĩĩgõ, quẽnoãrigo tiiróbiro niiwũ.

³ Tiipĩrõpɯ sícũ bayiró busurõmena wedesewionecori tɯowú:

—Jãã, tɯoyá: Mecũãmena Cõãmacũ basocãmena niĩ. Cúãmena niirucujãgũdaqui. Cúã cūũyara niĩadacua. Cõãmacũ basirora cúãmena niigũdaqui. Cúã cúãyagɯ Cõãmacũ niigũdaqui.

⁴ Cũã yaco ocoré cosegũdaqui. Dianemoricua sáa. Bóaneõre, utiré, pũniré maniãdacu. Niipetire niisuguerigue petijõãã, jĩwĩ.

⁵ Tiipĩrõpũ duigá jĩwĩ:

—Jãã, tũoyá: Yũũ niipetire mama dícu tiia, jĩwĩ.

Apeyé jĩnemowĩ:

—Yũũ wedesere padeoréno niiã; diamacũ niiã. Teero tiigá, jóaya, jĩwĩ.

⁶ Too siro yũũre wedewi:

—Niipetire túajeanoã. Yũũrá niisuguegũ, niitugũ niiã. Yũũre bayiró maĩrã oco s̃nidugára tiiróbiro niĩya. Teero tiigá, yũũ oco tĩãgũ tiiróbiro cũãrẽ catiré petihére teerora ticojãgũda.

⁷ Añurõ padeó cãmewitiranorẽ niipetire yũũ “ticogũda” jĩriguere ñeeãdacua. Yũũ cũãyagu Cõãmacũ niigũdacu; cũã yũũ põna niiãdacua.

⁸ Cui yũũre padeodúrano, padeodugáherano, ñañanetõjõãrere tiiráno, basocá s̃iãrãno, ãpẽrãména ñañarõ ñeeaperano, yáíwa oco sitará jĩditoremena tiiré tiiráno, weerirare padeoráno, niipetira jĩditorepirano pecametaropũ wáaadacua. Tiitaropũ azufre upe tiiróbiro sipiréména jũũã. Toopú wáare dianemojõãre niiã, jĩwĩ.

Mama Jerusalén

⁹ S̃icũ ángele siete oro bapari c̃uoríra menamacũ atiwĩ. Teebaparipũra too sugueropũ siete ñañaré tiitúriguere posecutíwũ. Cũũ yũũre jĩwĩ:

—Jãmũ, Cordero namo niigõdore mũũrẽ ñõnomá, jĩwĩ.

¹⁰ Yũũ cãnirípacari iñarõpũre Espiritu quẽẽrõpũ tiiróbiro yũũre ñõnemówĩ s̃icã. Quẽẽrõpũ ángele yũũre ãtãgũ pairígu ãmũãrigupũ néewawĩ. Jerusalén ñañaré manirí macãrẽ ãmũãsepu ñõnowĩ. Tiimacã Cõãmacũ putopũ diiátiro tiiwá.

¹¹ Cõãmacũ asibatéreména bayiró asibatéwũ. Tiimacã wapapacáripe tiiróbiro asibatéwũ. Ëtãpe “jaspe” tiiróbiro ocosusúwũ.

¹² Tiimacã wesare pairí s̃anirõ ãmũãri s̃anirõ niisodeawũ. Tiis̃anirõpũ doce soperi niiwũ. Teesopericõrõ s̃icũ ángele nucũwĩ. Teesoperipũ wãme jóaturigue tusawũ. Teewãme Israelya põna macãrã doce põnarĩ macãrã wãme niiwũ.

¹³ Tiis̃anirõpũre muĩpũ mũãatirope itiásope niiwũ; muĩpũ sããwarope itiásope niiwũ; nortepe itiásope niiwũ; surpe itiásope niiwũ.

¹⁴ Ëtãquiri docequiri sotoapũ tiimacã macã s̃anirõ tiinóriro niiwũ. Teequiricõrõ doce Jesucristo cũũyere wededutigũ beserira wãme jóaturigue tusawũ.

¹⁵ Yũũmena wedesegũ sicagú orogũre c̃uowĩ. Tiigũména tiimacãrẽ, teesoperire, tiis̃anirõrẽ queogũdu tiiwĩ.

¹⁶ Tiimacã s̃icãrĩbíro yoa, s̃icãrĩbíro esawá. Ángele tiigũména tiimacãrẽ queowĩ. Dos mil doscientos kilómetros niiwũ. Yoaro, esaró, ãmũãrõcã nocõrõrã niiwũ.

¹⁷ Tiis̃anirõrẽ queowĩ. Sesenta y cuatro metros niiwũ. Basocá queoróbiro queowĩ.

¹⁸ Tiis̃anirõ “jaspeména” tiirí s̃anirõ niiwũ. Tiimacã oromena tiirí macã niiwũ. Oro jũĩrĩmaníre, bídrũ sipioáriro tiiróbiro niiwũ.

¹⁹ Tiis̃anirõrẽ tuuñerequiri niipetire wapapacárequiriména mamonorigue niiwũ. Niisugueriqui “jaspe” niiwũ. Too síro macãqui “zafiro”, too síro macãqui “ágata”, too síro macãqui “esmeralda”,

²⁰ too síro macãqui “ónice”, too síro macãqui “cornalina”, too síro macãqui “crisólito”, too síro macãqui “berilo”, too síro macãqui “topacio”, too síro macãqui “crisoprasa”, too síro macãqui “jacinto”, too síro macãqui “amatista” niiwũ.

21 Doce sopepāmarĩ perlapāmarĩ niwũ. Sopepāmarĩcōrō sicape perlape-
mena tiiré niwũ. Macã deco niwarima oroma niwũ. Bídrubiro ocosusúrima
niwũ.

22 Tiimacāpure Cõamacūwiire ññariwũ. Cõamacū marĩ Õpũ tutuanetõjõãgũrã,
Corderora Cõamacūwii niijãrã tiiwã.

23 Tiimacāpure muĩpũ báreco macũ, ñami macũ bóerere boorícu. Cõamacū
bóebatecoremena bóerucua. Cordero tiimacã sñawócoriga niĩ.

24 Toopũre niipetire dita macãrã tiimacã bóeremena aññurõ niĩadacua.
Atibúreco macãrã õpãrã niimirira cúã dutiri, cúãrẽ padeoríguere
usenipeoadara néesãwaadacua.

25 Bárecore tiimacã maquẽ soperí tusurucujãadacu. Ñami maniãdacu.

26 Niipetire dita macãrã ãpẽrã cúãrẽ padeoríguere usenipeoadara
néesãwaadacua.

27 Toopũ sñcãrĩ ñañaréno néesãwanoña maniãdacu. Ñañaré tiirã, jĩditorepira
sããwaricua. Corderoyapũ catiré petihére cõorã wãmerẽ jóatunorira dícu
sããwaadacua.

22

1 Cũũ yũre díare ãñowĩ. Tee oco catiré petihére ticoa. Bayiró ocosusúrimaa
niwũ. Tiimaá Cõamacū, Corderoyapĩrõpũ witiatiwũ.

2 Tiimacã decorũ uputí macãma dupomena wáarima niwũ. Tiimã deco
tii díã ñmayucowũ. Tiimaá pñaniñapũra yucũgũ catiré ticorígu wiiríro niwũ.
Sicacũmarẽ docecõrõ dícu ducacutiwũ. Muĩpũrãcõrõ ducacutiwũ. Tiigũ
maquẽ pũũ niipetire dita macãrãrẽ ucotire niwũ.

3 Toopũre basocã “ñañarõ wáaaro” jĩrẽ maniãdacu. Tiipĩrõ toopũ niĩadacu.
Tiipĩrõ Cõamacūyapĩrõ, teero biiri Corderoyapĩrõ niĩã. Cũũrẽ padecotera
cũũrẽ padeoádacua.

4 Cũũrẽ ññarucujãadacua. Cũãye diapóaripũ cũũ wãmerẽ cõoádacua.

5 Ñami maniãdacu. Toopũ niirã sñawócoriga bóerere booríadacua. Muĩpũ
bóerere booríadacua. Cõamacū marĩ Õpũ cúãrẽ bóebatecogũdaqui. Toopũ niirã
Cõamacūmena dutirucuaadacua.

Jesucristo máata putũaatigũdaqui

6 Cũũ yũre jĩwĩ:

—Tee wedesere padeoréno niĩã; diamacũ niĩã. Marĩ Õpũ Cõamacū cũũyara
profetare wãcũrẽ ticogũra ángelere ticocowĩ, cũũrẽ padecoterare máata too
síropũ wáaadare ãñodutígu, jĩwĩ.

7 —Tũoyã múã: ¡Máata putũawagũda! Teero jĩriguere padeoráno, teero biiri
atipũ jóariguere bue, padeoráno useniãdacua, jĩwĩ.

8 Yũũ Juan teeré tũowũ; ññawũ. Tũo, ññatoagũ, ángele yũre teeré ãñõarígu
pũto ñicãcoberimena jeacũmumiwũ, cũũrẽ padeogũdũ.

9 Cũũpe yũre jĩwĩ:

—Teeré tiiríjãña. Yũũcã Cõamacũrẽ padecotegũra niĩã. Mũũ mũũya wewera
profetas tiiróbiro niĩã. Niipetira atipũpũ jóariguere bue, padeorã tiiróbirora
niĩã. Cõamacū dícuere jeacũmu, padeoyã, jĩwĩ.

10 Cũũ yũre jĩñemowĩ:

—Atipũpũ “biiro wáaadacu” jĩ mũũ jóarigue queoró wáaadare péero dũsaa.
Teero tiigũ, atipũ mũũ jóariguere yayíoropũ cõoríjãña.

11 ãpẽrãrẽ ñañarõ tiigũno teero ñañarõ tiitẽrĩjããrõ. Ñañanetõjõãgũcã teerora
tiirucujããrõ sãa. Basocã ãñũgũpe aññuré tiiaro. Cõamacū booró tiigũ teeré
tiirucujããrõ cũũcã, jĩwĩ.

¹²—Tuooyá: ¡Máata putuawaguda! Yuu basocáre wapatírere cuoa. Cúãcõrõrẽ cúã tiirécõrõ wapa ticoguda.

¹³ Yuurá niisuguegu, niitugú niiã, jĩwĩ.

¹⁴ Suti coseríra tiiróbiro niíya basocá cúã ñañaré tiiríguere acabónorira. Cúã useniãdacua. Catiré ticorígu ducare yaamasíãdacua. Atimacã maquẽ soperipu sããwamasíãdacua.

¹⁵ Æpërãpéja ñañarã niirirapeja soperú putuáadacua. Cúã niíya: Yáíwa oco sitará jĩdítoreména tiiráno, Æpërãména ñañarõ ñeeapera, basocá síãrã, weerirare padeorá, niipetira jĩdítorerere jĩusenirá niíya.

¹⁶—Yuu Jesús ticocoawũ yáagu ángelere. Cũãrẽ tee quetire wededutiawũ.

Yuure padeoré põnarĩ macãrã teeré tuoáro. Yuu David pãrãmi niinunusegu niiã. Ñocõãwũ bóeriga ãñurõ bóero tiiróbiro niigú niiã, jĩwĩ.

¹⁷ Cũũ teero jĩãri siro, Espíritu Santo, teero biiri Jesuré padeorá: — Putuaatiya, jĩwã.

Atipũpú jóariguere tuoránocã “putuaatiya sáa” jĩãrõ.

Cõãmacũ putopu wáadugara oco sñidugára tiiróbiro niíya. Cúã oco catiré petihére ticorére sñidugára atiaro wapatíro manirõ.

¹⁸ Niipetira atipũpú jóariguere tuoráre wedeguda: Atipũpú jóariguere jóanemorãnorẽ ñañarõ wáaadacu. Cõãmacũ atipũpú “ñañaré wáaadacu” jĩ jóariguere cúãrẽ nemosãñúrõ tiigúdaqui.

¹⁹ Atipũ jóariguere néeduoanorẽ Cõãmacũ atipũpú ãñurõ tiiádare jóanoriguere ticoriqui: Yucugu catiré petihére ticorígu ducare ticoriqui; tiimacã ñañaré manirí macãpu “sããatiya” jĩriqui.

²⁰ Atipũrẽ jóari tiirígu jĩĩ:

—Teerora niiã. Máata putuawaguda, jĩĩ.

Teerora tiiáro. ¡Putuaatiya, Õpũ Jesús!

²¹ Marĩ Õpũ Jesús máã niipetirare ãñuré ticoaro. Nocõrõrã niiã.

Juan